ಶ್ರೀರಾಮಶ್ರೀ

ಯಜ್ಞಮಹೋದಧಿ

ಪೂರ್ವಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಸಹಿತ

ತಂತ್ರಸಾರವಿಧಾನೋಕ್ತ ಶಾಂತ್ಯಾದಯಃ

ಶ್ರೀಹರಿವಾಯು ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀರಾಮಶ್ರೀ

ಯಜ್ಞಮಹೋದಧಿ

ತಂತ್ರಸಾರವಿಧಾನೋಕ್ತ–ಪೂರ್ವಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಸಹಿತ–ಶಾಂತ್ಯಾದಯಃ

ಭಾಗ - ೧

ಸಂಪಾದನೆ

ವಿದ್ವಾನ್ ವಿಟ್ಠಲಾಚಾರ್ಯ, ನಂದಳಿಕೆ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ವಿದ್ವಾನ್ ಡಾ। ಬೆ. ನಾ. ವಿಜಯೀಂದ್ರಾಚಾರ್ಯ

ಶ್ರೀಹರಿವಾಯು ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು

೨೦೧೫

ಯಜ್ಞಮಹೋದಧಿ : ತಂತ್ರಸಾರವಿಧಾನೋಕ್ತ ಪೂರ್ವಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಸಹಿತ ಶಾಂತ್ಯಾದಯಃ

ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಸಂಪಾದನೆ : **ವಿದ್ವಾನ್ ನಂದಳಿಕೆ ವಿಟ್ಠಲಾಚಾರ್ಯ**
'ಶ್ರೀಪ್ರಾಣನಿಲಯ', ಕಂಗುಹಿತ್ತಿಲು,
ನಂದಳಿಕೆ ಪೋಸ್ಟ್-೫೭೬೧೧೧
ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕು, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ.
: 9448108421

ಪ್ರಕಾಶಕರು : **ಬೆ. ನಾ. ವಿಜಯೀಂದ್ರಾಚಾರ್ಯ ಮೈಸೂರು**
ಶ್ರೀಹರಿವಾಯು ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೮೪೦/೧ 'ಪದ್ಮಾಲಯ',
ಒಂದನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ ಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು – ೧೪
: 9448813696
E-mail : *vijayeendra.dena@gmail.com.*

ಪ್ರಕಟನವರ್ಷ : ೨೦೧೫

ಪುಟಗಳು : ೧೬ + 692

ಬೆಲೆ : 650-00

'ಯಜ್ಞಮಹೋದಧಿ' ಗ್ರಂಥವು ೨೭-೧೨-೨೦೧೫ ಮನ್ಮಥ ಸಂವತ್ಸರ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಶುದ್ಧ ಬಿದಿಗೆ ತಿಥಿಯಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಶ್ರೀ ಕಾಣಿಯೂರು ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾವಲ್ಲಭತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಎರಡನೇ ಪರ್ಯಾಯಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಪಾದರ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಪಿತವಾಯಿತು.

ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜನೆ : 'ಶ್ರೀನವದುರ್ಗಾ ಲೇಸರ್‌ಟೆಕ್', ಉಡುಪಿ.

ಮುದ್ರಣ : ಪವನ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ಮೊ. 9686489131

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ಯದೇವ ವಿದ್ಯಯಾ ಕರೋತಿ ತದೇವ ವೀರ್ಯವತ್ತರಂ ಭವತಿ ।

"ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಫಲವು" ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಛಾಂದೋಗ್ಯ.

ಆದ್ಯಾ ವ್ಯಾಹೃತಯಸ್ತಿಸ್ರಃ ಸ್ವಧಾ ಸ್ವಾಹಾ ನಮೋ ವಷಟ್ ।
ಯಸ್ಯೈತೇ ವೇಶ್ಮನಿ ಸದಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಸ್ಥ ಏವ ಸಃ ॥

"ಭೂಃ ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಎಂಬ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳು, ಸ್ವಧಾ, ಸ್ವಾಹಾ, ನಮಃ, ವಷಟ್ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಗಳು ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆಯೋ ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದವನಂತೆಯೇ ಸರಿ." (ವೃದ್ಧಮನು.)

ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮೊದಲಾಯಿತು. **"ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ"** ಎಂಬ ಪುರುಷಸೂಕ್ತವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ.

ಯಜ್ಞದಿಂದ ಮಳೆ, ಮಳೆಯಿಂದ ಅನ್ನ, ಅನ್ನದಿಂದ ವೀರ್ಯ, ಅದರಿಂದ ಜೀವರ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂಬುದು ಜಗಚ್ಚಕ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಜ್ಞವಿಲ್ಲದೆ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ನಿತ್ಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞಗಳು ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಸಕಾಮನೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಅನಿಷಿದ್ಧ ಯಜ್ಞಗಳೂ ಸಾಧನೆಗೆ ಪೂರಕಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾಮನೆ ಸೇರಿದಾಗ ಯಜ್ಞದ ನಿಯಮಗಳು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ: "ಅಲ್ಪ ದಕ್ಷಿಣೆಯಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದರೆ ಯಜ್ಞ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುಣ್ಯಾನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಕುರ್ವೀತ ಶ್ರದ್ಧಧಾನೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ।
ನ ತ್ವಲ್ಪದಕ್ಷಿಣೇ ಯಜ್ಞೈರ್ಯಜೇತಾಥ ಕಥಂಚನ ॥

ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಯಶಃ ಸ್ವರ್ಗಮಾಯುಃ ಕೀರ್ತಿಂ ಪ್ರಜಾಂ ಪಶೂನ್ ।
ಹಂತ್ಯಲ್ಪದಕ್ಷಿಣೇ ಯಜ್ಞಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನಾಲ್ಪಧನೋ ಯಜೇತ್ ॥

ಇನ್ನು ಯಾಜ್ಞಿಕರು ಸದಾಚಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಂತ್ರಗಳು ಫಲಿಸುತ್ತವೆ.

ಆಚಾರಹೀನಂ ನ ಪುನಂತಿ ವೇದಾ ಯದಪ್ಯಧೀತಾಃ ಸಹ ಷಡ್ಭಿರಂಗೈಃ ।
ಚತುರ್ಣಾಮಪಿ ವರ್ಣಾನಾಮಾಚಾರೋ ಧರ್ಮಪಾಲಕಃ ।
ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟದೇಹಾನಾಂ ಭವೇದ್ಧರ್ಮಃ ಪರಾಙ್ಮುಖಃ ॥

ಇನ್ನು ಆಚಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಹರಿಭಕ್ತಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ–

ಶೂದ್ರೋಽಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಜ್ಞೇಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶೂದ್ರ ಏವ ಸಃ ।

ಇನ್ನು, ಈ ಆಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೂ ಬೆಲೆ ಇದೆ–

ಯಸ್ಮಿನ್ ದೇಶೇ ಯ ಆಚಾರಃ ಪಾರಂಪರ್ಯಕ್ರಮಾಗತಃ ।
ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತ್ಯವಿರೋಧೇನ ಸದಾಚಾರಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ ॥

ಇನ್ನು, ಇಂದಿನ ಯಾಜ್ಞಿಕರು ಧರ್ಮವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಯಜ್ಞ ನಡೆಸುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ಅರ್ಥವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಾರದು.

ಉಪಾಧಾಯ ಧನಂ ಶೂದ್ರಾದ್ಯೋಽಗ್ನಿಹೋತ್ರಮುಪಾವಿಶೇತ್ ।
ಶೂದ್ರಾಗ್ನಿಹೋತ್ರೀ ಸ ಭವೇದ್‌ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಷು ಗರ್ಹಿತಃ ॥

ಹೀಗೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಪ್ರಮಾಣಗಳು ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಕರ್ತವ್ಯಾಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಪುರೋಹಿತರು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನರಿತು ಯಾಜನವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

"ಜನ್ಮನಾ ಜಾಯತೇ ಜಂತುಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾದ್ದ್ವಿಜ ಉಚ್ಯತೇ".

ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದುವುಗಳು. ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ದೇವಪೂಜೆ, ಪೂಜಾಸಿದ್ಧತೆ, ದಾನ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬದುಕಿನ ಯಜ್ಞಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಜ್ಞವೆಂದರೆ ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಯಜ್ಞಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಗವಂತನೆಂದು ಅರ್ಥ. ನಮ್ಮ ಜೀವನವೂ ಯಜ್ಞವೆನಿಸಿದೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥಕುಸುಮಕ್ಕೆ 'ಯಜ್ಞಮಹೋದಧಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಗ್ರಂಥಕುಸುಮಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಪ್ರಕಾಶನವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯು ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿದೆ. ವಿದ್ವಾನ್ ವಿಟ್ಠಲಾಚಾರ್ಯ, ನಂದಳಿಕೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಡುವೆಯೂ ತುಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪರಿಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥಕುಸುಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದಾಚಾರನಿಷ್ಠೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದು, ಉಡುಪಿ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಆರಾಧಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಇವರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಇವರಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಟ್ಠಲಾಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಸಜ್ಜನವೃಂದಕ್ಕೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಈ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಉದಾರವಾದ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಯುತ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಹಲ್ಲಾದ ಅವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿರಂತರ ಧರ್ಮ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಲೋಕಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಇವರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿ-ವಾಯು-ಗುರುಗಳ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂದಿನ ಕಾಗದದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅಧಿಕವಾದ್ದರಿಂದ ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಹು ವೆಚ್ಚವು ತಗಲುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುದ್ರಣದ ಖರ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ, ವಿನಾ ಧರ್ಮದ ಮಾರಾಟವಲ್ಲ. ಅನುಷ್ಠಾನಶೀಲರಾದ ಸಹೃದಯ ಸಜ್ಜನರು ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಈ ಸತ್ಕರ್ಮವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಿಮ್ಮ ವಿಧೇಯ,

ದಿನಾಂಕ : ೨೭-೧೨-೨೦೧೫

ವಿದ್ವಾನ್ ಡಾ। ಬೆ. ನಾ. ವಿಜಯೀಂದ್ರಾಚಾರ್ಯ, ಮೈಸೂರು
ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಶ್ರೀಹರಿವಾಯು ಪ್ರಕಾಶನ.

॥ ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾ ಫಲೇಷು ಕದಾಚನ ॥

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಸಹಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರೋವಾಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ।
ಅನೇನ ಪ್ರಸವಿಷ್ಯಧ್ವಮೇಷ ವೋಽಸ್ತ್ವಿಷ್ಟಕಾಮಧುಕ್ ॥

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಚನದಂತೆ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳು ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕಲಿಯುಗದ ಕಾಮಧೇನುವಾಗಿದೆ.

ಪೂರ್ವಜನ್ಮಾರ್ಜಿತಂ ಪಾಪಂ ವ್ಯಾಧಿರೂಪೇಣ ಬಾಧತೇ ।
ತಚ್ಛಾಂತಿಃ ಔಷಧೈರ್ದಾನೈಃ ಜಪಹೋಮೈಸ್ಸುರಾರ್ಚನೈಃ ॥

ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಉಪಮರ್ದನಗೊಳಿಸಲು, ಐಹಿಕ-ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆಚರಿಸುವ ಶಾಂತಿಕ-ಪೌಷ್ಟಿಕಕರ್ಮಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ. ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಅದರ ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕಗಳನ್ನು, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶ್ರುತಿ-ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ-ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಲ್ಪಮಪ್ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ತ್ರಾಯತೇ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್ ।

ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದಲೂ ಮಹತ್ತರವಾದ ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಿ, ಆಯುರಾರೋಗ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ವಿಗರ್ಹಿತಂ ಪೌರೋಹಿತ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಮಪವ್ಯಯಃ ।

ಎಂಬ ಭಾಗವತದ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ವಿವೇಕಿಗಳಿಂದ ನಿಂದಿತವಾದ, ಅವಿವೇಕಿಗಳಿಂದ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಈ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದು? ಅಂದರೆ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ತುಂಬಾ

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ, ವಿವೇಕಿಗಳು ನಿಂದಿಸದಂತೆ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಕರ್ತೃಗಳ ಮುಖಸ್ತುತಿಗನುಗುಣವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ **'ಯಜ್ಞಮಹೋದಧಿ'** ಎಂಬ ಐದು ಪ್ರಕರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಡೆ ಇರುವ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಶಾಂತಿಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇಕಡೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಈ ಪ್ರಥಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಕರಣ', 'ಗಣಪತಿಹೋಮಪ್ರಕರಣ', 'ನವಗ್ರಹಹೋಮ ಪ್ರಕರಣ', 'ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತಮಂತ್ರಹೋಮಪ್ರಕರಣ', 'ಜನನಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಪ್ರಕಣರಣ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಯಾಗವ್ರತೋದ್ಯಾಪನಾದಿಗಳನ್ನು ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ಪ್ರಕರಣ ವಿಷಯಗಳು ಅನೇಕಬಾರಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯವರಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ತೌಳವ ಮಾಧ್ವೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣವಾಕ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ಮಗಳು ಲುಪ್ತವಾಗದಂತೆ ಆದಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ಮುದ್ರಣಗೊಳಿಸಿರುವುದೇ ಈ ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ಬೇರೆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಈ ಕೃತಿಯ ಲಾಭವೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ, ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಾಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ, ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಅನಿಷಿದ್ಧಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯು ಸಾರ್ಥಕವಾದೀತೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಹಲವು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ, ತಿಳಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳ ಬಳಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮೂಲಪ್ರೇರಕರು ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು. ನನಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಜನಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಈ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದ ಗುರುಗಳಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಸದಾ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಋಗ್ವೇದ-ಯಜುರ್ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ಪೇಜಾವರ ಕಿರಿಯ ಶ್ರೀಪಾದರಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಪ್ರಸನ್ನಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಾಶನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಬೆ. ನಾ. ವಿಜಯೀಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಮೈಸೂರು ಇವರಿಗೆ ನಾನು ತುಂಬಾ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನನಶಾಂತಿ ಪ್ರಕರಣದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ರವಿಕುಮಾರ ಆಚಾರ್ಯ ಇವರಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ನನ್ನ ಪೌರೋಹಿತ್ಯಗುರುಗಳಾದ ದಿ। ವಿದ್ವಾನ್ ಪಡುಬಿದ್ರಿ ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರು, ಚಿತ್ರಾಪುರ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು, ರೆಂಜಾಳ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಕೋಣಂದೂರು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು –ಇವರುಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಸಹಕರಿಸಿದ ಹಿರಿಯರಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಗ್ರಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಪಲಿಮಾರು ಸೀತಾರಾಮಾಚಾರ್ಯರು, ಟಿ. ಪಿ. ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಚೆನ್ನೈ, ಶ್ರೀಪತಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಬಪ್ಪನಾಡು, ಕುಮಾರಗುರು ತಂತ್ರಿ ಕೊರಂಗ್ರಪಾಡಿ –ಇವರುಗಳಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಎಷ್ಟೇ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿದರೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ತಪ್ಪುಗಳು ಉಳಿದಿರಬಹುದು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ಮುದ್ರಣದೋಷದಿಂದಲೂ ತಪ್ಪುಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಕಬಂಧುಗಳು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಲ್ಲಿ ಮರುಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ 'ಶ್ರೀನವದುರ್ಗಾ ಲೇಸರ್‌ಟೆಕ್'ನ ಡಾ। ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಸ್ವರ್ಣಲತಾ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ ಅವರಿಗೂ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೊರತರುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕರ್ತೃಗಳಿಗೂ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಗ್ರಂಥಋಣ

೧. ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹ
೨. ಸದಾಚಾರಸ್ಮೃತಿ
೩. ಕೃಷ್ಣಾಮೃತಮಹಾರ್ಣವ
೪. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಲೀ
೫. ಆಶ್ವಲಾಯನ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮಸಮುಚ್ಚಯ
೬. ಸ್ಮೃತಿರತ್ನ
೭. ಪ್ರಯೋಗಪಾರಿಜಾತ
೮. ಮನುಸ್ಮೃತಿ
೯. ವೈದ್ಯನಾಥೀಯ
೧೦. ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮ
೧೧. ಸಂಧ್ಯಾಭಾಷ್ಯ
೧೨. ಗೋಭಿಲ
೧೩. ಪುರಾಣಗಳು
೧೪. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು
೧೫. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು
೧೬. ನಿರ್ಣಯಸಿಂಧು
೧೭. ಯೋಗದೀಪಿಕಾ
೧೮. ಮಹಾಭಾರತ

* ಚೆನ್ನೈ ರಾಜಪುರೋಹಿತ ಮಾಧವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ 'ಪುರೋಹಿತರ ಕರ್ತವ್ಯ'
* ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತವಾದ 'ಪೂರ್ವಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರ', 'ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನವಿಧಿ', 'ನವಗ್ರಹಪೂಜಾವಿಧಿ', 'ಗಣಪತಿಪೂಜಾವಿಧಿ'.
* ಕುಂಭಾಶಿ ಶ್ರೀಪತಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ 'ಗಣಕಲ್ಪ'; ಕೊರ್ಗಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ 'ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಗಣಹೋಮ'.
* ವೇದಬ್ರಹ್ಮ ಧಾಳಿ ನರಸಿಂಹ ಭಟ್ಟರ 'ಪ್ರಯೋಗದೀಪಿಕಾ'.
* ಕನ್ನರ್ಪಾಡಿ ಅಗ್ಗಿತ್ತಲ ವಾಸುದೇವ ನಲ್ಲೂರಾಯರ 'ಋಗ್ವೇದ ಭಾವಾನುವಾದ'.

– ವಿದ್ವಾನ್ ನಂದಳಿಕೆ ವಿಟ್ಠಲ ಆಚಾರ್ಯ

ನಂದಳಿಕೆ

ದಿನಾಂಕ : ೨೭-೧೨-೨೦೧೫

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ

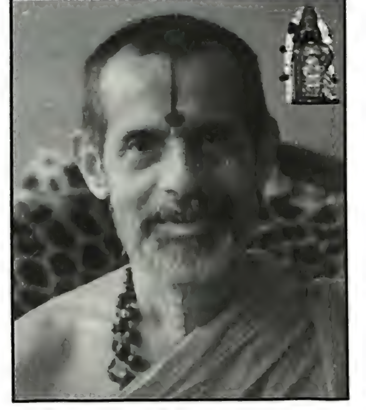
* * *

॥ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

ಪ್ರೀತೋಽಸ್ತು ಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರಭುಃ

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಮೂಲಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ

ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರು

ಶ್ರೀ ಪೇಜಾವರ ಅಧೋಕ್ಷಜ ಮಠ, ರಥಬೀದಿ ಉಡುಪಿ.

ಅನುಗ್ರಹಸಂದೇಶ

'ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಜಪಯಜ್ಞೋಽಸ್ಮಿ' ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು ಜಪಯಜ್ಞ ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಯಜ್ಞದ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ಆ ಯಜ್ಞದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ಜಪಿಸಿ ಹೋಮದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆ ಕರ್ಮವು ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. **'ಯಜ್ಞೋ ದಾನಂ ತಪಶ್ಚೈವ ಪಾವನಾನಿ ಮನೀಷಿಣಾಮ್'** । –ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸುಗಳು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದುವುಗಳು. ಭಗವಂತನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇವುಗಳು ದೇಹ–ಅಂತಃಕರಣಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಿಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನ ಅರಿವಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಧಕರ ಸಾಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಂತ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥಕುಸುಮವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ನಂದಳಿಕೆ ವಿಟ್ಠಲಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾನ್ ವಿಜಯೀಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಸೇರಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಲೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ. ವಿಟ್ಠಲಾಚಾರ್ಯರ ಈ ಸತ್ಕರ್ಮವನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸತ್ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವ ಆಸ್ತಿಕ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಸ್ಮರಣೆಗಳು

ಶ್ರೀಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥಸ್ವಾಮಿಗಳು

॥ ಅಥ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರ ಹೋಮಪ್ರಕರಣಮ್ ॥

॥ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ ॥

ಶ್ರೀದೇವತಾಪ್ರಾರ್ಥನಂ ವಂದನಂ ಚ[೧]

[ಆದೌ ಯಜಮಾನಃ[೨] ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಧೃತಧೌತವಾಸಾಃ[೩] ಸಪತ್ನೀಕಃ[೪] ಸಪರಿವಾರಃ ಆಚಾರ್ಯೈಃ

---

೧. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀದೇವರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಫಲನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ಕುಲದೇವರು ಆ ದಿವಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕ ನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಇದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀತರಾದ ಹರಿವಾಯುಗಳು, ಕುಲದೇವರು, ಕರ್ಮಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದುರಿತಗ್ರಹಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿ, ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಶ್ರೀದೇವರಿಗೂ ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಆಮೇಲೆ ಕರ್ಮಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

೨. ತಾಪಃ ಪುಂಡ್ರಸ್ತಥಾ ನಾಮ ಮಂತ್ರೋ ಯಾಗಸ್ತಥೈವ ಚ । ಅಮೀ ಹಿ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಹಿ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಗುರುಗಳಿಂದ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸ್ನಾನದನಂತರ ಗೋಪಿಯಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ದ್ವಾದಶನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ತನಗೆ ದೇವರನಾಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಜಪ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ದೇವರಪೂಜೆ, ಔಪಾಸನೆ, ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಐದು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು.

ಶಿಖಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಚ ಪವಿತ್ರಂ ಚೋತ್ತರೀಯಕಂ । ಪುರುಷಾಣಾಂ ಧೌತವಾಸಃ ಪಂಚಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥

–ಪರಾಶರಸ್ಮೃತಿ

ಗೋಪಾದದಷ್ಟು ಶಿಖೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಯಾವಾಗಲೂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧರಿಸಿರಬೇಕು, ದರ್ಭೆಯದ್ದಾಗಲೀ, ಚಿನ್ನದ್ದಾಗಲೀ ಪವಿತ್ರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉತ್ತರೀಯ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಿಳಿವಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಇದು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ೫ ಮುದ್ರೆಗಳು.

ಅಕಚ್ಛಃ ಪುಚ್ಛಕಚ್ಛೋ ವಾ ದ್ವಿಕಚ್ಛಃ ಕಟಿಸೂತ್ರಕಃ । ದ್ವಿಶಿಖೋ ವಿಶಿಖಶ್ಚೈವ ಶೂದ್ರ ಏವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕಚ್ಚೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬರೇ ಅಡ್ಡವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಥವಾ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುಚ್ಚು ಬಿಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಒಳಗೆ ಚಡ್ಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಕಚ್ಚೆಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಬೆಲ್ಟ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕ್ರಾಪ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು (ದ್ವಿಶಿಖಾ), ಪೂರ್ತಿ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು –ಇಷ್ಟನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಆತನು ಶೂದ್ರನಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

೩. ಈಷದ್ಧೌತಂ ನವಂ ಶ್ವೇತಂ ಸದಶಂ ಯನ್ನ ಧಾರಿತಮ್ । ಅಹತಂ ತದ್ವಿಜಾನೀಯಾತ್ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಪಾವನಮ್ ॥

ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಉಡದ, ಅಂಚಿರುವ, ಒಂದು ಸಲ ಒಗೆದ, ಹೊಸತಾದ, ಬಿಳಿವಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಹತವಸ್ತ್ರ(ಧೌತವಾಸಃ) ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗು ಪವಿತ್ರವಾದುದು.

೪. ಕಬರಿ ಕಾಚಮಣಯಃ ಕಜ್ಜಲಂ ಕಂಚುಕಂ ತಥಾ । ಪಾದಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಚೈವ ನಾರೀಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ತಲೆಬಾಚಿ ಜಡೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕರಿಮಣಿ ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸೀರೆ–ರವಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಾಲುಂಗುರ ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಇವುಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಐದು ಮುದ್ರೆಗಳು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಅರಶಿನಕುಂಕುಮಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಾಕಂ। ಸಫಲತಾಂಬೂಲಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಹಸ್ತಃ ಇಷ್ಟದೇವತಾಃ ಕುಲ ದೇವತಾಃ ಗ್ರಾಮದೇವತಾಃ ಕರ್ಮೋಕ್ತದೇವತಾಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಸ್ವದೇವತಾ ಪುರತಃ ಫಲನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕಂ ದೇವಾನ್, ಆಚಾರ್ಯಾನ್, ಗುರುಬಾಂಧವಾನ್ ಪ್ರಣಮೇತ್]

ಯಾ ಫಲಿನೀಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಭಿಷಗಾಥರ್ವಣಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಓಷಧಿರ್ದೇವತಾ ॥ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ಕರ್ಮಣಃ ಪೂರ್ಣಫಲಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಪೂರ್ಣಫಲ ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾ ನೋ ಮುಂಚಂತ್ವಂಹಸಃ ॥

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾದೇವ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ ।
ತೇನ ಮೇ ಸುಫಲಾವಾಪ್ತಿರ್ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥

ಯತ್ರ ಯೋಗೇಶ್ವರಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಯತ್ರ ಪಾರ್ಥೋ ಧನುರ್ಧರಃ ।
ತತ್ರ ಶ್ರೀರ್ವಿಜಯೋ ಭೂತಿರ್ಧ್ರುವಾ ನೀತಿರ್ಮತಿರ್ಮಮ ॥

ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ ।
ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಸರ್ವೇಷ್ವಾರಬ್ಧಕಾರ್ಯೇಷು ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರಾಃ ।
ದೇವಾ ದಿಶಂತು ನಃ ಸಿದ್ಧಿಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಜನಾರ್ದನಾಃ ॥

ಸ್ಮೃತೇ ಸಕಲಕಲ್ಯಾಣಭಾಜನಂ ಯತ್ರ ಜಾಯತೇ ।
ಪುರುಷಂ ತಮಜಂ ನಿತ್ಯಂ ವ್ರಜಾಮಿ ಶರಣಂ ಹರಿಮ್ ॥

ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ನಾಸ್ತಿ ತೇಷಾಮಮಂಗಲಮ್ ।
ಯೇಷಾಂ ಹೃದಿಸ್ಥೋ ಭಗವಾನ್ ಮಂಗಲಾಯತನೋ ಹರಿಃ ॥

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮ ಸುಹೃತ್ ॥

ಪೂರ್ವೇಽಪಿ ಕರ್ದಮಪರಾಶರಪಾಂಡುಮುಖ್ಯಾಃ
ಯತ್ಸೇವಯಾ ಗುಣಗಣಾಢ್ಯಮಪತ್ಯಮಾಪುಃ ।
ತಂ ಪೂರ್ಣ ಸದ್ಗುಣತನುಂ ಕರುಣಾಮೃತಾಬ್ಧಿಂ
ನಾರಾಯಣಂ ಕುಲಪತಿಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜೇಮ ॥

ನಿರ್ಮಥ್ಯೋಗ್ರಭವಾರ್ಣವೇ ನಿಜ ಮನೋಽಭೀಷ್ಟಂ ದದಾಮೀತಿ ಯಃ
ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾಪಯಿತುಂ ಕರೇಣ ವಿಲಸನ್ ಮಂಥಾನಮನ್ಯೇನ ಚ ।
ರಮ್ಯಂ ದಾಮ ದಧನ್ ಮಹೇಶ ರಜತಗ್ರಾಮಶ್ರಿಯೋಽಲಂಕೃತಿಃ
ಕರ್ಮಂದೀಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಬಂಧನವಶಃ ಪ್ರೀತೋಽಸ್ತು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಭುಃ ॥

ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹಮುರುವೃತ್ತರವಿತ್ರಿನೇತ್ರಂ
ಜಾನುಪ್ರಸಕ್ತಕರಯುಗ್ಮಮಥಾಪರಾಭ್ಯಾಮ್ ।

ಚಕ್ರಂ ದರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಂ
ತಿಗ್ಮಾಂಶುಕೋಟ್ಯಧಿಕತೇಜಸಮಗ್ರ್ಯಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಶ್ಯಾಮಂ ರವೀಂದ್ವಮಿತ ದೀಧಿತಿ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತಂ
ಜ್ಞಾನಂ ಶರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಮ್ ।
ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಮಮಿತಂ ಹನುಮನ್ಮುಖೇಷು
ಸಂದರ್ಶಯಂತಮಜಿತಂ ಸ್ಮರತೋರುಗೀರ್ಭಿಃ ॥

ಧ್ಯಾಯೇದ್ಧರಿನ್ಮಣಿನಿಭಂ ಜಗದೇಕವಂದ್ಯಂ
ಸೌಂದರ್ಯಸಾರಮರಿಶಂಖವರಾಭಯಾನಿ ।
ದೋರ್ಭಿರ್ದಧಾನಮಜಿತಂ ಸರಸಂ ಚ ಭೈಷ್ಮೀ
ಸತ್ಯಾಸಮೇತಮಖಿಲಪ್ರದಮಿಂದಿರೇಶಮ್ ॥

ವಿಜ್ಞಾನರೋಚಿಃ ಪರಿಪೂರಿತಾಂತ–
ರ್ಬಾಹ್ಯಾಂಡಕೋಶಂ ಹರಿತೋಪಲಾಭಮ್ ।
ತರ್ಕಾಭಯೇತಂ ವಿಧಿಶರ್ವ ಪೂರ್ವ
ಗೀರ್ವಾಣವಿಜ್ಞಾನದಮಾನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಮಂಗಲಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಮಂಗಲಂ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ॥

ಸರ್ವಮಂಗಲ ಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿಕೇ ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಯಾಸಾಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಾ ವಿಪುಲಕಟಿತಟೀ ಪದ್ಮಪತ್ರಾಯತಾಕ್ಷೀ
ಗಂಭೀರಾವರ್ತನಾಭಿಃ ಸ್ತನಭರನಮಿತಾ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಾ ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ದಿವ್ಯೈರ್ಗಜೇಂದ್ರೈರ್ಮಣಿಗಣಖಚಿತೈಃ ಸ್ನಾಪಿತಾ ಹೇಮಕುಂಭೈಃ
ನಿತ್ಯಂ ಸಾ ಪದ್ಮಹಸ್ತಾ ಮಮ ವಸತು ಗೃಹೇ ಸರ್ವಮಾಂಗಲ್ಯಯುಕ್ತಾ ॥

ಕೌಶೇಯಪೀತವಸನಾಮರವಿಂದನೇತ್ರಾಂ
ಪದ್ಮದ್ವಯಾಭಯವರೋದ್ಯತಪದ್ಮಹಸ್ತಾಮ್ ।
ಉದ್ಯಚ್ಛತಾರ್ಕಸದೃಶಾಂ ಪರಮಾಂಕಸಂಸ್ಥಾಂ
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ವಿಧೀಶ ನತಪಾದಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಪ್ರಾಣೇಶ ಪ್ರಣತವಿಭವಾಯಾವನಿಮಗಾಃ
ನಮಃ ಸ್ವಾಮಿನ್ ರಾಮಪ್ರಿಯತಮ ಹನೂಮನ್ ಗುರುಗುಣ ।
ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭೀಮ ಪ್ರಬಲತಮ ಕೃಷ್ಣೇಷ್ಟಭಗವನ್
ನಮಃ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ ಪ್ರದಿಶ ಸುದೃಶಂ ನೋ ಜಯ ಜಯ ॥

ಮರುತ್ಪುತ್ರಾಯ ಕವಯೇ ಭೀಮಾಯ ಭಯಹಾರಿಣೇ ।
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಅನಂತಾನಂತದೇವೇಶ ಅನಂತಫಲದಾಯಕ ।
ಅನಂತದುಃಖನಾಶಾಯ ಅನಂತಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಹರ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ಸರ್ವಮೃತ್ಯುವಿನಾಶಾಯ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ಸರ್ವಮಂಗಲದಾತಾರೌ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರೌ ।
ಗಣೇಶಸ್ಕಂದಸಂಯುಕ್ತೌ ವಂದೇ ವಾಂಛಿತಸಿದ್ಧಯೇ ॥

ಭಾಸ್ವಾನ್ ಮೇ ಭಾಸಯೇತ್ತತ್ವಂ ಚಂದ್ರಶ್ಚಾಹ್ಲಾದಕೃದ್ ಭವೇತ್ ।
ಮಂಗಲೋ ಮಂಗಲಂ ದದ್ಯಾದ್ ಬುಧಶ್ಚ ಬುಧತಾಂ ದಿಶೇತ್ ॥

ಗುರುರ್ಮೇ ಗುರುತಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ಕವಿಶ್ಚ ಕವಿತಾಂ ದಿಶೇತ್ ।
ಶನಿಶ್ಚ ಶಂ ಪ್ರಾಪಯತು ಕೇತುಃ ಕೇತುಂ ಜಯೇರ್ಪಯೇತ್ ॥

ರಾಹುರ್ಮೇ ರಾಹಯೇದ್ರೋಗಂ ಗ್ರಹಾಃ ಸಂತು ಕರಗ್ರಹಾಃ ।
ನವಂ ನವಂ ಮಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ದಿಶಂತ್ವೇತೇ ನವಗ್ರಹಾಃ ॥

ಹರೇರನುಗ್ರಾಹಾರ್ಥಾಯ ಶತ್ರೂಣಾಂ ನಿಗ್ರಹಾಯ ಚ ।
ವಾದಿರಾಜಯತಿಪ್ರೋಕ್ತಂ ಗ್ರಹಸ್ತೋತ್ರಂ ಸದಾ ಪಠೇತ್ ॥

ಶನೇ ದಿನಮಣೇಃ ಸೂನೋ ಹ್ಯನೇಕಗುಣಸನ್ಮಣೇ ।
ಅರಿಷ್ಟಂ ಹರಮೇಽಭೀಷ್ಟಂ ಕುರು ಮಾ ಕುರು ಸಂಕಟಮ್ ॥

ಅರಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತು ದುರಿತಾನಿ ಭಯಾನಿ ಚ ।
ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಶುಭಂ ಚಾಸ್ತು ಗ್ರಹಾಃ ಕುರ್ವಂತು ಮಂಗಲಮ್ ॥

ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನುಃ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಲಂಬೋದರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶದಂತಾಂಕುಶಾಭಯೇ ।
ಬಿಭ್ರದ್ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾಹ್ಯಯಮ್ ॥

ದುಷ್ಟಾನಾಂ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾಸುಚರಿತ ಸುಜನಸ್ತೋಮ ವಿಘ್ನಾಪಹರ್ತಾ
ತಸ್ಮಾದ್ವಿಘ್ನಾಧಿಪೋಽಹಂ ಮತ ಇತಿ ಸುಧಿಯಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಜ್ಞಾಪನಾಯ ।
ಪೌಲಸ್ತ್ಯೇಚ್ಛಾಂತರಾಯಃ ಸುರಮುನಿನಿಕರಾಭೀಷ್ಟಸಂಪ್ರಾಪ್ತ್ಯುಪಾಯಃ
ಶ್ರೇಯೋ ವಿಘ್ನಾಧಿರಾಜಃ ಪ್ರದಿಶತು ಸತತಂ ಭೂರಿಗೌರೀತನೂಜಃ ॥

ತಪೋ ವಿದ್ಯಾ ವಿರಕ್ತ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣೌಘಾಪರಾನಹಮ್ ।
ವಾದಿರಾಜಗುರೂನ್ ವಂದೇ ಹಯಗ್ರೀವದಯಾಶ್ರಯಾನ್ ॥

ಪೂಜ್ಯಾಯ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ಸತ್ಯಧರ್ಮರತಾಯ ಚ ।
ಭಜತಾಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ ನಮತಾಂ ಕಾಮಧೇನವೇ ॥

ನಮೋ ವಸ್ತಾತ್ತ್ವಿಕಾದೇವಾಃ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಪರಾಯಣಾಃ ।
ಧರ್ಮಮಾರ್ಗೇ ಪ್ರೇರಯಂತು ಭವಂತಃ ಸರ್ವ ಏವ ಹಿ ॥

ತದೇವಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ವಾಣೀಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಶಚೀಪುರಂದರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅರುಂಧತೀ ವಸಿಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

ಮಾತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಆಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಇಷ್ಟ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಕುಲದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಗ್ರಾಮಾಧಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಮಹಾಜನೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ॥

[ಸಪರಿವಾರಃ ಯಜಮಾನಃ ಸದೀಪ ಮಂಗಲಸಂಭಾರಾನ್ ಸಂಭೃತ್ಯ ಗುರುಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಾಕಂ **'ಯಶಸ್ಕರಂ ಬಲವಂತಂ', 'ಕನಿಕ್ರದಜ್ಜನುಷಂ', 'ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಮಿಮೀತಾಂ'** ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂಗಲಮಂತ್ರಘೋಷಪುರಸ್ಸರಂ ಕರ್ಮಾಂಗಪ್ರದೇಶಂ ಗಚ್ಛೇತ್ ॥]

ಗೃತ್ಸಮದೋ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌನಕಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಚತುರ್ಥೀಷಷ್ಠ್ಯೋಃ ಜಗತೀಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕನಿಕ್ರದಜ್ಜನುಷಂ ಪ್ರಬ್ರುವಾಣ ಇಯರ್ತಿ ವಾಚಮರಿತೇವ ನಾವಮ್ । ಸುಮಂಗಲಶ್ಚ ಶಕುನೇ ಭವಾಸಿ ಮಾ ತ್ವಾ ಕಾ ಚಿದಭಿಭಾ ವಿಶ್ವ್ಯಾ ವಿದತ್ ॥ ೧ ॥ ಮಾ ತ್ವಾ ಶ್ಯೇನ ಉದ್ವಧೀನ್ಮಾ ಸುಪರ್ಣೋ ಮಾತ್ವಾ ವಿದದಿಷುಮಾನ್, ವೀರೋ ಅಸ್ತಾ । ಪಿತ್ರ್ಯಾಮನು ಪ್ರದಿಶಂ ಕನಿಕ್ರದತ್ಸುಮಂಗಲೋ ಭದ್ರವಾದೀ ವದೇಹ ॥ ೨ ॥ ಅವಕ್ರಂದ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಗೃಹಾಣಾಂ ಸುಮಂಗಲೋ ಭದ್ರವಾದೀ ಶಕುಂತೇ । ಮಾ ನಃ ಸ್ತೇನ ಈಶತ ಮಾಘಶಂಸೋಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಿದಭಿ ಗೃಣಂತಿ ಕಾರವೋ ವಯೋ ವದಂತ ಋತುಥಾ ಶಕುಂತಯಃ । ಉಭೇ ವಾಚೌ ವದತಿ ಸಾಮಗಾ ಇವ ಗಾಯತ್ರಂ ಚ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಚಾನು ರಾಜತಿ ॥ ೧ ॥ ಉದ್ಗಾತೇವ ಶಕುನೇ ಸಾಮ ಗಾಯಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಇವ ಸವನೇಷು ಶಂಸಸಿ । ವೃಷೇವ ವಾಜೀ ಶಿಶುಮತೀರಪೀತ್ಯಾ ಸರ್ವತೋ ನಃ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ವಿಶ್ವತೋ ನಃ ಶಕುನೇ ಪುಣ್ಯಮಾ ವದ ॥ ೨ ॥ ಆವದಂಸ್ತ್ವಂ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ತೂಷ್ಣೀಮಾಸೀನಃ ಸುಮತಿಂ ಚಿಕಿದ್ಧಿ ನಃ । ಯದುತ್ಪತನ್ವದಸಿ ಕರ್ಕರಿರ್ಯಥಾ ಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ಭದ್ರಂ ವದ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭದ್ರಮುತ್ತರತೋ ವದ । ಭದ್ರಂ ಪುರಸ್ತಾನ್ನೋ ವದ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ಕಪಿಂಜಲ ॥ ೧ ॥ ಭದ್ರಂ ವದ ಪುತ್ರೈರ್ಭದ್ರಂ ವದ ಗೃಹೇಷು ಚ । ಭದ್ರಮಸ್ಮಾಕಂ ನೋ

ವದ ಭದ್ರಂ ನೋ ಅಭಯಂ ವದ ॥ ೨ ॥ ಭದ್ರಮಧಸ್ತಾನ್ನೋ ವದ ಭದ್ರಮುಪರಿಷ್ಟಾನ್ನೋ ವದ । ಭದ್ರಂಭದ್ರಂ ನ ಆ ವದ ಭದ್ರಂ ನಃ ಸರ್ವತೋ ವದ ॥ ೩ ॥ ಅಸಪತ್ನಃ ಪುರಸ್ತಾನ್ನಃ ಶಿವಂ ದಕ್ಷಿಣತಸ್ಕೃಧಿ । ಅಭಯಂ ಸತತಂ ಪಶ್ಚಾದ್ಭದ್ರಮುತ್ತರತೋ ಗೃಹೇ ॥ ೪ ॥ ಯೌವನಾನಿ ಮಹಯಸಿ ಜಿಗ್ಯುಷಾಮಿವ ದುಂದುಭಿಃ । ಶಕುಂತಕ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಶತಪತ್ರಾಭಿ ನೋ ವದ ॥ ೫ ॥ ಆವದಂಸ್ತ್ವಂ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ತೂಷ್ಣೀಮಾಸೀನಃ ಸುಮತಿಂ ಚಿಕಿದ್ಧಿ ನಃ । ಯದುತ್ಪತನ್ ವದಸಿ ಕರ್ಕರಿರ್ಯಥಾ ಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ॥ ೬ ॥

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾತ್ರೇಯಋಷಿಃ । ಆದ್ಯಾನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ತತೋಽನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಮಿಮೀತಾಮಶ್ವಿನಾ ಭಗಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ದೇವ್ಯದಿತಿರನರ್ವಣಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ಪೂಷಾ ಅಸುರೋ ದಧಾತು ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಸುಚೇತುನಾ ॥ ೧ ॥ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ವಾಯುಮುಪ ಬ್ರವಾಮಹೈ ಸೋಮಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಭುವನಸ್ಯ ಯಸ್ಪತಿಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ಸರ್ವಗಣಂ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಸ್ವಸ್ತಯ ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಭವಂತು ನಃ ॥ ೨ ॥ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ನೋ ಅದ್ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ವೈಶ್ವಾನರೋ ವಸುರಗ್ನಿಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ । ದೇವಾ ಅವಂತ್ವೃಭವಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ರುದ್ರಃ ಪಾತ್ವಂಹಸಃ ॥ ೩ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪಥ್ಯೇ ರೇವತಿ । ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಅದಿತೇ ಕೃಧಿ ॥ ೪ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪಂಥಾಮನು ಚರೇಮ ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸಾವಿವ । ಪುನರ್ದದತಾಘ್ನತಾ ಜಾನತಾ ಸಂ ಗಮೇಮಹಿ ॥ ೫ ॥ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಂ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಮರಿಷ್ಟನೇಮಿಂ ಮಹದ್ಭೂತಂ ವಾಯಸಂ ದೇವತಾನಾಮ್ । ಅಸುರಘ್ನಮಿಂದ್ರಸಖಂ ಸಮತ್ಸು ಬೃಹದ್ಯಶೋ ನಾವಮಿವಾ ರುಹೇಮ ॥ ೬ ॥ ಅಂಹೋಮುಚಮಾಂಗಿರಸಂ ಗಯಂ ಚ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾತ್ರೇಯಂ ಮನಸಾ ಚ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಮ್ । ಪ್ರಯತಪಾಣಿಃ ಶರಣಂ ಪ್ರ ಪದ್ಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಂಬಾಧೇಷ್ವಭಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು ॥ ೭ ॥

ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಮ್

ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹಃ ಕಮಲಭೂಃ ಸೂನುರ್ಗರುತ್ಮಾನ್ ರಥಃ
ಪೌತ್ರಶ್ಚಂದ್ರವಿಭೂಷಣಃ ಸುರುಗುರುಃ ಶೇಷಶ್ಚ ಶಯ್ಯಾ ಪುನಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂ ವರಮಂದಿರಂ ಸುರಗಣಾ ಯಸ್ಯ ಪ್ರಭೋಃ ಸೇವಕಾಃ
ಸತ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕುಟುಂಬಪಾಲನಪರಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೧ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾಯುಗಿರೀಶಶೇಷಗರುಡಾ ದೇವೇಂದ್ರಕಾಮೌ ಗುರುಃ
ಚಂದ್ರಾರ್ಕೌ ವರುಣಾನಲೌ ಮನುಯಮೌ ವಿತ್ತೇಶವಿಘ್ನೇಶ್ವರೌ ।
ನಾಸತ್ಯೌ ನಿರ್ಋತಿರ್ಮರುದ್ಗಣಯುತಾಃ ಪರ್ಜನ್ಯಮಿತ್ರಾದಯಃ
ಸಸ್ತ್ರೀಕಾಃ ಸುರಪುಂಗವಾಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೨ ॥

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಪರಾಶರೌರ್ವಭೃಗವೋಽಗಸ್ತ್ಯಃ ಪುಲಸ್ತ್ಯಃ ಕ್ರತುಃ
ಶ್ರೀಮಾನತ್ರಿಮರೀಚ್ಯುಚಥ್ಯಪುಲಹಾಃ ಶಕ್ತಿರ್ವಸಿಷ್ಠೋಽಂಗಿರಾಃ ।
ಮಾಂಡವ್ಯೋ ಜಮದಗ್ನಿಗೌತಮಭರದ್ವಾಜಾದಯಸ್ತಾಪಸಾಃ
ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣುಪದಾಂಬುಜೈಕಶರಣಾಃ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೩ ॥

ಮಾಂಧಾತಾ ನಹುಷೋಽಂಬರೀಷಸಗರೌ ರಾಜಾ ಪೃಥುರ್ಹೈಹಯಃ
ಶ್ರೀಮಾನ್ ಧರ್ಮಸುತೋ ನಲೋ ದಶರಥೋ ರಾಮೋ ಯಯಾತಿರ್ಯದುಃ।
ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಶ್ಚ ಭರತಶ್ಚೋತ್ತಾನಪಾದಧ್ರುವೌ
ಇತ್ಯಾದ್ಯಾ ಭುವಿ ಭೂಭುಜಶ್ಚ ಸತತಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೪ ॥

ಶ್ರೀಮೇರುರ್ಹಿಮವಾಂಶ್ಚ ಮಂದರಗಿರಿಃ ಕೈಲಾಸಶೈಲಸ್ತಥಾ
ಮಾಹೇಂದ್ರೋ ಮಲಯಶ್ಚ ವಿಂಧ್ಯನಿಷಧೌ ಸಿಂಹಸ್ತಥಾ ರೈವತಃ ।
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿರ್ವರಗಂಧಮಾದನಗಿರಿರ್ಮೈನಾಕಗೋಮಂತಕೌ
ಇತ್ಯಾದ್ಯಾ ಭುವಿ ಭೂಧರಾಶ್ಚ ಸತತಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೫ ॥

ಗಂಗಾ ಸಿಂಧುಸರಸ್ವತೀ ಚ ಯಮುನಾ ಗೋದಾವರೀ ನರ್ಮದಾ
ಕೃಷ್ಣಾ ಭೀಮರಥೀ ಚ ಫಲ್ಗು ಸರಯೂ ಶ್ರೀಗಂಡಕೀ ಗೋಮತೀ ।
ಕಾವೇರೀ ಕಪಿಲಾ ಪ್ರಯಾಗವಿನತಾ ನೇತ್ರಾವತೀತ್ಯಾದಯೋ
ನದ್ಯಃ ಶ್ರೀಹರಿಪಾದಪಂಕಜಭವಾಃ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೬ ॥

ವೇದಾಶ್ಚೋಪನಿಷದ್ಗಣಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಃ ಸಾಂಗಾಃ ಪುರಾಣಾನ್ವಿತಾ
ವೇದಾಂತಾ ಅಪಿ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಸಹಿತಾಸ್ತರ್ಕಾಃ ಸ್ಮೃತೀನಾಂ ಗಣಾಃ ।
ಕಾವ್ಯಾಲಂಕೃತಿನೀತಿನಾಟಕಯುತಾಃ ಶಬ್ದಾಶ್ಚ ನಾನಾವಿಧಾಃ
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣೋರ್ಗುಣನಾಮಕೀರ್ತನಪರಾಃ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೭ ॥

ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಕರಾ ಮೇಷಾದಯೋ ರಾಶಯೋ
ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಸಯೋಗಕಾಶ್ಚ ತಿಥಯಸ್ತದ್ದೇವತಾಸ್ತದ್ಗಣಾಃ ।
ಮಾಸಾಬ್ದಾ ಋತವಸ್ತಥೈವ ದಿವಸಾಃ ಸಂಧ್ಯಾಸ್ತಥಾ ರಾತ್ರಯಃ
ಸರ್ವೇ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೮ ॥

ಇತ್ಯೇತದ್ವರಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಮಿದಂ ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರೇ-
ಣಾಖ್ಯಾತಂ ಜಗತಾಮಭೀಷ್ಟಫಲದಂ ಸರ್ವಾಶುಭಧ್ವಂಸನಮ್ ।

ಮಾಂಗಲ್ಯಾದಿಶುಭಕ್ರಿಯಾಸು ಸತತಂ ಸಂಧ್ಯಾಸು ವಾ ಯಃ ಪಠೇತ್
ಧರ್ಮಾರ್ಥಾದಿಸಮಸ್ತವಾಂಛಿತಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಸೌ ಮಾನವಃ ॥ ೯ ॥

ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥

ದೀಪಸ್ಥಾಪನಮ್[೫]

ದೀಪಃ ಪಾಪಹರೋ ನೃಣಾಂ ದೀಪ ಆಪನ್ನಿವಾರಕಃ ।
ದೀಪೋ ವಿಧತ್ತೇ ಸುಕೃತಂ ದೀಪಃ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥

ದೀಪಜ್ಯೋತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಃ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ದೀಪೋ ಹರತು ಮೇ ಪಾಪಂ ಸಂಧ್ಯಾದೀಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶುಭಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಸಂಪದಮ್ ।
ಮಮ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಭೋ ದೀಪ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಹಾರ್ಹಸಿ ।
ಯಾವತ್ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

[ತತಃ ಮಂಗಲರಂಗವಲ್ಲೀಮಂಡಿತಶುದ್ಧಸ್ಥಲೇ[೬] ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ[೭] ಸುಖಾಸನೇ[೮] ಉಪವಿಶ್ಯ ಪತ್ನೀಂ ಪರಿವಾರಾಂಶ್ಚ

---

೫. ದೀಪಸ್ತಂಭವನ್ನು ಹುಳಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಶುಭ್ರವಾಗಿ ತೊಳೆದು ಕರ್ಮಾಂಗಸ್ಥಳದ ಬಲಭಾಗ ಹಾಗೂ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಲಭಾಗದ ದೀಪಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಎಡಭಾಗದ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಮೂರು ಅಥವಾ ಐದು ಬತ್ತಿಯಂತೆ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿಟ್ಟು ತುಪ್ಪದಿಂದ ಅದ್ದಿದ, ದೇವರಕೋಣೆಯಿಂದ ಹಚ್ಚಿದ, ದೀಪವುಳ್ಳ ಏಕಾರತಿಯಿಂದ ಯಜಮಾನಪತ್ನಿಯು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಬಲಭಾಗದ ದೀಪವನ್ನು ಅನಂತರ ಎಡಭಾಗದ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಅನಂತರ ದೀಪಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಅರಶಿನಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.
ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೀಪಂ ದದ್ಯಾದ್ ಯಥಾವಿಧಿ । ಘೃತದೀಪಂ ದಕ್ಷಿಣತಃ ತೈಲದೀಪಂ ಚ ವಾಮತಃ ॥
ಯಾ ಸ್ತ್ರೀ ಪತಿವ್ರತಾಲೋಕೇ ಗೃಹಂ ದೀಪೈಸ್ತು ಪೂಜಯೇತ್ । ದೀಪಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಾ ಭವೇದ್ವೈ ಸುಮಂಗಲಾ ॥
ಈ ರೀತಿ ಮನೆಯನ್ನು ದೀಪದಿಂದ ಬೆಳಗಿಸುವ ಪತಿವ್ರತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಸುಮಂಗಲಿಯರಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ.

೬. ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮಾಂಗ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಕರ್ಮಾಂಗಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಂಡಲ ಬರೆಯುವ ಮೊದಲು–
ಹನ್ಯಂತೇ ಪ್ರಾಣಿನೋ ಮಹ್ಯಾಂ ಲೇಪನೇ ಹಸ್ತಘರ್ಷಣಾತ್ ।ತಸ್ಮಾತ್ ತದ್ದೋಷನಿರ್ವೃತ್ತ್ಯೈ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ ಪಾಣಿನಾ ಜಲೈಃ ॥
ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗೋಮಯದ ನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಕೈಯಿಂದ ಒರೆಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒರಸುವಾಗ ಭೂಮಿಯ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಅನೇಕ ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದು. ಆ ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪುನಃ ನೀರು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೭. ವಿನಾ ಮಂತ್ರ ಜಪಂ ಮೌನೀ ಜಾನ್ವಂತಸ್ಥಕರಃ ಶುಚಿಃ । ಪವಿತ್ರೀ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಾಸೀನಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಕರ್ಮೋತ್ತರೀಯವಾನ್ ॥
ಯಾವ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುವುದಲ್ಲದೆ ಇತರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೌನಿಯಾಗಿದ್ದು ಎರಡು ಕಾಲುಗಂಟುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರ ಧರಿಸಿ, ಉತ್ತರೀಯ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಪೂರ್ವಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು.

೮. ವೀರಪದ್ಮೇಚ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾದ್ಯಾನಿ ಚಾಽಽಸನಮ್ ॥ ತಂತ್ರಸಾರೇ
ಪದ್ಮಾಸನಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಖ್ಯಂ ವಜ್ರಂ ಭದ್ರಾಸನಂ ತಥಾ ॥ ವೀರಾಸನಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕ್ರಮಾದಾಸನಪಂಚಕಮ್ ॥ –ಶಾರದಾತಿಲಕೇ

ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತ [ಉಪವೇಶ್ಯ]

ಓಂ ನಮೋ ಮಹದ್ಭ್ಯೋ ನಮೋ ಅರ್ಭಕೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ಯುವಭ್ಯೋ ನಮ ಆಶಿನೇಭ್ಯಃ। ಯಜಾಮ ದೇವಾನ್ ಯದಿ ಶಕ್ನವಾಮ ಮಾ ಜ್ಯಾಯಸಃ ಶಂಸಮಾ ವೃಕ್ಷಿ ದೇವಾಃ ॥

ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ (ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ) **ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ॥** (ಇತಿ ವದೇಯುಃ ॥)

ಪವಿತ್ರಧಾರಣಮ್

[ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಸ್ತಾತ್ ಸ್ವೀಕೃತಂ ಪವಿತ್ರಂ][೧೦]

ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಗಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಆಸನವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕರ್ಮಾರಂಭದಿಂದ ಕರ್ಮಾಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಅಲುಗಾಡದೆ ಅದೇ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಆಸನಗಳು ಒಟ್ಟು ಐದು ವಿಧ. ೧. ಪದ್ಮಾಸನ ೨. ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ ೩. ವಜ್ರಾಸನ ೪. ಭದ್ರಾಸನ ೫. ವೀರಾಸನ.

೧. ಬಲತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಡಗಾಲನ್ನೂ ಎಡತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಲಗಾಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಪದ್ಮಾಸನ. ೨. ಮೊಣಗಾಲು ಮತ್ತು ತೊಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ. ೩. ತನ್ನ ಊರುಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಅಂಗೈ ಮೇಲುಬದಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೊಣಕಾಲಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಜ್ರಾಸನ. ೪. ಮರ್ಮಸ್ಥಾನದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲುಗಳ ಹಿಂಭಾಗಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಕಾಲಿನ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಭದ್ರಾಸನ. ೫. ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲಿರಿಸಿ, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ತೊಡೆಯ ಕೆಳಗಿರಿಸಿ ನೀಳವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ವೀರಾಸನ.

೯. ಸರ್ವೇಷು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯೇಷು ಪತ್ನೀ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಥಿತಾ । ಆಶೀರ್ವಚನಕಾಲೇ ತು ನಿತ್ಯೌಪಾಸನಮಾರ್ಜನೇ । ಏತೇಷು ವಾಮತಸ್ತಿಷ್ಠೇತ್ ವಧೂರನ್ಯತ್ರ ದಕ್ಷಿಣೇ ॥

ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನು, ಅವನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡುವಾಗ, ನಿತ್ಯೌಪಾಸನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಕಲಶಮಾರ್ಜನ ಮಾಡುವಾಗ ಪತ್ನಿಯು ಯಜಮಾನನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೧೦. ಚತುರ್ಭಿಃ ಪೌಷ್ಟಿಕೇ ಯಜ್ಞೇ ಪಂಚಭಿಸ್ತ್ವಾಭಿಚಾರಿಕೇ । ಪಿತ್ರ್ಯೇ ತ್ರಿಭಿಃ ಪವಿತ್ರಾರ್ಥಂ ದ್ವೌ ದರ್ಭೌ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಣಿ ॥

ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ದರ್ಭೆಗಳ ಪವಿತ್ರ. ಆಭಿಚಾರಸಮಯದಲ್ಲಿ ಐದು ದರ್ಭೆಗಳ ಪವಿತ್ರ. ಪಿತೃಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದರ್ಭೆಗಳ ಪವಿತ್ರ. ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ದೇವರಪೂಜಾ, ಪಂಚಯಜ್ಞಾದಿಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ದರ್ಭೆಗಳ ಪವಿತ್ರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಪವಿತ್ರೇಣ ಹಸ್ತೇನ ಕುರ್ಯಾದಾಚಮನಂ ಕ್ರಿಯಾಮ್ । ಕುಶತ್ರಯಪವಿತ್ರೇಣ ನ ಭುಂಜೀಯಾನ್ನ ಚಾಚಮೇತ್ ॥

ಕರ್ಮಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಧರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ) ಧರಿಸಿದ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆಚಮನ ಮಾಡಬಾರದು. ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಜಪಹೋಮಹರಾ ಹ್ಯೇತೇ ಹ್ಯಸುರಾ ದಿವ್ಯರೂಪಿಣಃ । ಪವಿತ್ರಕೃತಹಸ್ತಸ್ಯ ವಿದ್ರವಂತಿ ದಿಶೋ ದಶ ॥

ಜಪಹೋಮಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು (ನಾಶಮಾಡಲು) ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಅಸುರರು ದಿವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಪವಿತ್ರಧರಿಸಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಶಪವಿತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ಆಂಗಿರಸಋಷಿಃ। ಜಗತೀಛಂದಃ। ಪರಮಾನಸೋಮೋದೇವತಾ ಪವಿತ್ರಧಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ವಿತತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ಪ್ರಭುರ್ಗಾತ್ರಾಣಿ ಪರ್ಯೇಷಿ ವಿಶ್ವತಃ। ಅತಪ್ತತನೂರ್ನ ತದಾಮೋ ಅಶ್ನುತೇ ಶೃತಾಸ ಇದ್ವಹಂತಸ್ತತ್ ಸಮಾಶತ ॥ (ಇತಿ ಧರೇತ್ ॥)

ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವಾಯ ವಿಶ್ವೋದಯಸ್ಥಿತಿಲಯೋನ್ನಿಯತಿಪ್ರದಾಯ।
ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯ ವಿಬುಧಾಸುರಸೌಖ್ಯದುಃಖಸತ್ಕಾರಣಾಯ ವಿತತಾಯ ನಮೋನಮಸ್ತೇ ॥ ೧ ॥

ಯೋ ವಿಪ್ರಲಂಭವಿಪರೀತಮತಿಪ್ರಭೂತವಾದಾನ್ನಿರಸ್ಯ ಕೃತವಾನ್ ಭುವಿ ತತ್ತ್ವವಾದಮ್।
ಸರ್ವೇಶ್ವರೋ ಹರಿರಿತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮಾನಂದತೀರ್ಥಮುನಿವರ್ಯಮಹಂ ನಮಾಮಿ ॥ ೨ ॥

(ಆಸನಪ್ರಾಣಾಯಾಮೌ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಚ ಕೃತ್ವಾ)

ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಃ

ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಜಪನ್ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ೩೬, ೨೪, ೧೨ ವಾರಂ ವಾ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್।

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ

ಏತೇಷಾಂ ತತ್ತ್ವಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ)। **ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ** (ಮುಖೇ)। **ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪೀ ಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ** (ಹೃದಯೇ)। **ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ** ॥

ಅಂಗದೇವತಾಧ್ಯಾನಮ್

ವಾಸುದೇವಾದಿಕಾಃ ಶುಕ್ಲರಕ್ತಪೀತಾಸಿತೋಜ್ಜ್ವಲಾಃ। ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಬ್ಜೇತಃ ಪ್ರಥಮೋ ಮುಸಲೀ ಹಲೀ ॥

ಸಚಕ್ರಶಂಖಸ್ತ್ವಪರಸ್ತೃತೀಯಃ ಶಾರ್ಙ್ಗಬಾಣವಾನ್। ಸಶಂಖಚಕ್ರಸ್ತುರ್ಯಸ್ತು ಚಕ್ರಶಂಖಾಸಿಚರ್ಮವಾನ್ ॥ (ತತಃ)

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ। (ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠ ವರ್ಜ್ಯಾಂಗುಲೀಭಿರ್ಹೃದಯೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥) **ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ।** (ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠವರ್ಜ್ಯಾಂಗುಲೀಭಿಃ ಶಿರಸಿ ನ್ಯಸೇತ್ ॥) **ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್।** (ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠನಾಡಿಕಾಮುಷ್ಟ್ಯಾ ಶಿಖಾಯಾಂ ನ್ಯಸೇತ್ ॥) **ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್।** (ಇತಿ ಹಸ್ತದ್ವಯೇನ ಪರಸ್ಪರಂ ಬಾಹೂ ಸ್ಪೃಶೇತ್) **ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥** (ಇತಿ ನಾರಾಚಮುದ್ರಯಾ ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ ದಿಗ್ಬಂಧನಂ ಕುರ್ಯಾತ್। ಉತ್ತರತ್ರ ಸರ್ವತ್ರ ಅಂಗನ್ಯಾಸೇ ಅಂಗುಲ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಕ್ರಮಃ ಏವಮೇವ ಜ್ಞೇಯಃ ॥ ತತಃ–)

ತತ್ತ್ವದೇವತಾಧ್ಯಾನಮ್

ಪ್ರಧಾನೋಪಮವರ್ಣಾನಿ ದ್ವಿಭುಜಾನ್ಯಪ್ಯಶೇಷತಃ। ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾನ್ಯೇವ ಪ್ರಧಾನಂ ತಂ ಹರಿಂ ಪ್ರತಿ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪಿಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಹರಿಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಮಹಾಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧ ॥ (ಹೃದಯೇ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೨ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ಸಂವಿದಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೩ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಫೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೪ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೫ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ಕಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೬ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ವಿದ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೭ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ಮತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೮ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ನಿಯತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೯ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ಮಾಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧೦ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ಕಾಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧೧ ॥ "
ಓಂ ಪರಾಯ ಪುರುಷಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧೨ ॥ "

(ಇತಿ ದ್ವಾದಶಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಹೃದಯೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಮಾಲಾಕಾರೇಣ ದೇವತಾ ನ್ಯಸೇತ್ ॥)

ತತ್ತದವಯವೇಷು ದೇವತಾನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಪರಾಯ ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೀಭಾರತೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಬಾಹೌ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಮಹದಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಬಾಹೌ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮನೇ ಗರುಡಶೇಷರುದ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣೋರೌ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಮನ ಆತ್ಮನೇ ಸ್ಕಂದೇಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ವಾಮೋರೌ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ಮನೇ ದಿಗ್ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಾಂಗುಷ್ಠೇ)
ಓಂ ಪರಾಯ ತ್ವಗಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣತರ್ಜನ್ಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಚಕ್ಷುರಾತ್ಮನೇ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಜಿಹ್ವಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಿಕಾಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಗಾತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಾಂಗುಷ್ಠೇ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮತರ್ಜನ್ಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾದಾತ್ಮನೇ ಜಯಂತಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಾನಾಮಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಉಪಸ್ಥಾತ್ಮನೇ ಮನವೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಬ್ದಾತ್ಮನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಮನೇ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದೋಪಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ರೂಪಾತ್ಮನೇ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ರಸಾತ್ಮನೇ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದೋಪಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಗಂಧಾತ್ಮನೇ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ವಾಯವೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದೋಪಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ತೇಜ ಆತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಅಬಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದೋಪಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಧರಾಯೈ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

॥ ಅನೇನ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾಂಸ್ತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಃ

ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ ॥)

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ

ಏತೇಷಾಂ ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಅಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅಂಗದೇವತಾಧ್ಯಾನಮ್

ವಾಸುದೇವಾದಿಕಾಃ ಶುಕ್ಲರಕ್ತಪೀತಾಸಿತೋಜ್ಜ್ವಲಾಃ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಬ್ಜೇತಃ ಪ್ರಥಮೋ ಮುಸಲೀ ಹಲೀ ॥

ಸಚಕ್ರಶಂಖಸ್ತ್ವಪರಸ್ತೃತೀಯಃ ಶಾರ್ಙ್ಗಬಾಣವಾನ್ ।
ಸಶಂಖಚಕ್ರಸ್ತುರ್ಯಸ್ತು ಚಕ್ರಶಂಖಾಸಿಚರ್ಮವಾನ್ ॥

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥ ಸ್ಥಾನಾಂಗುಲ್ಯಾದಿಕ್ರಮಸ್ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸವತ್ ॥)

ಧ್ಯಾನಮ್ :

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ । ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥
ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ । ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥

ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಪಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚ ಕ್ರ ಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ।
ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥

ತಾದೃಗ್ರೂಪಾಶ್ಚ ಪಂಚಾಶಜ್ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಭಯೋದ್ಯತಾಃ ।
ಟಂಕೀ ಧನ್ವೀ ಚ ದಂಡೀ ಚ ತತ್ತದ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತು ವಾಮತಃ ॥

ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹಮುರುವೃತ್ತರವಿತ್ರಿನೇತ್ರಂಜಾನುಪ್ರಸಕ್ತಕರಯುಗ್ಮಮಥಾಪರಾಭ್ಯಾಮ್ ।
ಚಕ್ರಂ ದರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಂತಿಗ್ಮಾಂಶುಕೋಟ್ಯಧಿಕತೇಜಸಮಗ್ರ್ಯಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶರೀರೇ ಭಗವತಃ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಮ್ ಅಮ್ ಅಜಾಯ ನಮಃ ॥ (ಶಿರಸಿ)
ಓಮ್ ಆಮ್ ಆನಂದಾಯ ನಮಃ ॥ (ಸರ್ವಸ್ಮಿನ್ಮುಖೇ)
ಓಮ್ ಇಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣನೇತ್ರೇ)
ಓಮ್ ಈಮ್ ಈಶಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮನೇತ್ರೇ)
ಓಮ್ ಉಮ್ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣೇ)
ಓಮ್ ಊಮ್ ಊರ್ಜಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕರ್ಣೇ)
ಓಮ್ ಋಮ್ ಋತಂಭರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಪುಟೇ)
ಓಮ್ ೠಮ್ ೠಘಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮನಾಸಾಪುಟೇ)
ಓಂ ಌಮ್ ಌಶಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಗಂಡೇ)
ಓಂ ೡಮ್ ೡಜಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಗಂಡೇ)
ಓಮ್ ಏಮ್ ಏಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಊರ್ಧ್ವೋಷ್ಠೇ)
ಓಮ್ ಐಮ್ ಐರಾಯ ನಮಃ ॥ (ಅಧರೋಷ್ಠೇ)
ಓಮ್ ಓಮ್ ಓಜೋಭೃತೇ ನಮಃ ॥ (ಊರ್ಧ್ವದಂತಪಂಕ್ತೌ)
ಓಮ್ ಔಮ್ ಔರಸಾಯ ನಮಃ ॥ (ಅಧರದಂತಪಂಕ್ತೌ)
ಓಮ್ ಅಮ್ ಅಂತಾಯ ನಮಃ ॥ (ಮೂರ್ಧ್ನಿ)
ಓಮ್ ಅಃ ಅರ್ಧಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಚಿ)
ಓಂ ಕಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಮೂಲೇ)
ಓಂ ಖಂ ಖಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕೂರ್ಪರೇ)
ಓಂ ಗಂ ಗರುಡಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಮಣಿಬಂಧೇ)
ಓಂ ಘಂ ಘರ್ಮಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)

ಓಂ ಙಂ ಙಸಾರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)
ಓಂ ಚಂ ಚಾರ್ವಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಬಾಹುಮೂಲೇ)
ಓಂ ಛಂ ಛಂದೋಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕೂರ್ಪರೇ)
ಓಂ ಜಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಮಣಿಬಂಧೇ)
ಓಂ ಝಂ ಝೂಟಿತಾರಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಹಸ್ತಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)
ಓಂ ಞಂ ಞಮಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಹಸ್ತಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)
ಓಂ ಟಂ ಟಂಕಿನೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣೋರುಸಂಧೌ)
ಓಂ ಠಂ ಠಲಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಜಾನುನಿ)
ಓಂ ಡಂ ಡರಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಗುಲ್ಫೇ)
ಓಂ ಢಂ ಢರಿಣೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)
ಓಂ ಣಂ ಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)
ಓಂ ತಂ ತಾರಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮೋರುಸಂಧೌ)
ಓಂ ಥಂ ಥಭಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಜಾನುನಿ)
ಓಂ ದಂ ದಂಡಿನೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಗುಲ್ಫೇ)
ಓಂ ಧಂ ಧನ್ವಿನೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)
ಓಂ ನಂ ನಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)
ಓಂ ಪಂ ಪರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕುಕ್ಷೌ)
ಓಂ ಫಂ ಫಲಿನೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕುಕ್ಷೌ)
ಓಂ ಬಂ ಬಲಿನೇ ನಮಃ ॥ (ಪೃಷ್ಠೇ)
ಓಂ ಭಂ ಭಗಾಯ ನಮಃ ॥ (ಗುಹ್ಯೇ)
ಓಂ ಮಂ ಮನವೇ ನಮಃ ॥ (ತುಂದೇ)
ಓಂ ಯಂ ಯಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ॥ (ಹೃದಯೇ)
ಓಂ ರಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥ (ತ್ವಚಿ)
ಓಂ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ಚರ್ಮಣಿ)
ಓಂ ವಂ ವರಾಯ ನಮಃ ॥ (ಮಾಂಸೇ)
ಓಂ ಶಂ ಶಾಂತಸಂವಿದೇ ನಮಃ ॥ (ರುಧಿರೇ)
ಓಂ ಷಂ ಷಡ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ಮೇದಸಿ)
ಓಂ ಸಂ ಸಾರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಮಜ್ಜಾಯಾಮ್)
ಓಂ ಹಂ ಹಂಸಾಯ ನಮಃ ॥ (ಅಸ್ಥಿಸಂಧಿಷು)
ಓಂ ಳಂ ಳಾಳುಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ಪ್ರಾಣೇ)
ಓಂ ಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ॥ (ಜೀವೇ)

॥ ಅನೇನ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾನಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಃ

'ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್' (ಎಂದು ೩೬, ೨೪, ೧೨ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಋಷಿಚ್ಛಂದಾಂಸಿ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । **ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ** (ಮುಖೇ) । **ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ** (ಹೃದಯೇ) ॥

ಅಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ದ್ಯುಲ್ಕಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ)

ಧ್ಯಾನಮ್

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥

ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಪಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ॥

ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ।
ಬಿಂಬೋಽಸಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಽಸ್ಮಿ ತವಯದ್ಯಪಿ ಚಾಂತರಮ್ ॥

ಸ್ವಾಮಿನ್ನಿರ್ದೋಷಮದ್ದೋಷಂ ವಿರೇಚಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭೀತಿಹಸ್ತಾನ್ಯೇತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ ।
ಮೂಲರೂಪಸವರ್ಣಾನಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾ ಶಿಖೋಚ್ಯತೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಶರೀರಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ನಾರಾಯಣ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪಪೂರ್ವಕನ್ಯಾಸೇ[೧೧] ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ

ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ – ನೇತ್ರಯೋಃ

---

೧೧. ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ನ್ಯಾಸಾಃ...... ಎಂಬ ತಂತ್ರಸಾರವಚನದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರದ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ೨೧ ಬಾರಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ (೩X೭ = ೨೧) ಲಯನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥನು ೧೪ ಬಾರಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ(೩X೪=೧೨+ಸೃಷ್ಟಿ+ಸ್ಥಿತಿ = ೧೪) ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು (೩X೨=೬+ಸೃಷ್ಟಿ=೭) ೭ ಬಾರಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿ ನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ – ವಾಚಿ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನಾಭೌ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ

ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ – ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ – ವಾಚಿ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನಾಭೌ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ

ಲಯನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ನಾಭೌ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ – ವಾಚೇ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ

॥ ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ[೧೨]

ಗಂಗೇ ಚ ಯುಮನೇ........ ಜಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

(ಇತಿ ಜಲಶುದ್ಧಿಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ)

---

೧೨. ಅಬ್ದಾಯನರ್ತುಮಾಸಾಶ್ಚ ಪಕ್ಷತಿಥ್ಯೃಕ್ಷವಾರಭಮ್ । ಯೋಗಶ್ಚ ಕರಣಂ ಚೇತಿ ಸಂಕಲ್ಪೋಽಯಮುದಾಹೃತಃ ॥
ಸಂವತ್ಸರ, ಅಯನ, ಋತು, ಸೌರ–ಚಾಂದ್ರಮಾಸ, ಪಕ್ಷ, ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣ –ಈ ಹತ್ತನ್ನು ಹೇಳಿ ಕರ್ಮಾರಂಭ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಎಂದು ಹೆಸರು.

..........ಶುಭಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯಾಯುರಾರೋಗ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ [ಜಾತಾಶೌಚಮೃತಾಶೌಚಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ] ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾ ರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿವಾಸುದೇವಸಂಕರ್ಷಣಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ಧ ಚತುರ್ಮೂರ್ತ್ಯಾದ್ಯನಂತಾವತಾರಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ...... ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥)

ಗುರುಗಣಪತಿಪೂಜಾ

ದೇವೀಂ ವಾಚಂ ನೇಮೋ ಭಾರ್ಗವ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಾಗ್ ದೇವತಾ । ಪ್ರಾರ್ಥನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ದೇವೀಂ ವಾಚಮಜನಯಂತ ದೇವಾಸ್ತಾಂ ವಿಶ್ವರೂಪಾಃ ಪಶವೋ ವದಂತಿ । ಸಾ ನೋ ಮಂದ್ರೇಷಮೂರ್ಜಂ ದುಹಾನಾ ಧೇನುರ್ವಾಗಸ್ಮಾನುಪ ಸುಷ್ಟುತೈತು ॥

ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥

ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು । ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು । ಉತ್ತರೇ ಕರ್ಮಣ್ಯವಿಘ್ನಮಸ್ತು । ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ ನಿರ್ವಿಘ್ನೇನ ಪರಿಸಮಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಮ್ ಆದೌ ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಗುರುಮಂಡಲಂ[೧೩]ದೃಷ್ಟ್ವಾ)

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ವಂದೇ ತದ್ಭಕ್ತಪ್ರವರೋ ಹಿ ಯಃ ।
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾಖ್ಯೋ ಗುರುಸ್ತಂ ಚ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ರಮಾಪತಿಂ ಪೂರ್ಣಗುಣಂ ಮುಕುಂದಂ
ವ್ಯಾಸಂ ಚ ವಿಜ್ಞಾನಸಹಸ್ರಭಾನುಮ್ ।
ಪೂರ್ಣಪ್ರಬೋಧಂ ಚ ಸುತತ್ತ್ವದೀಪಂ
ಕ್ರಮಾದ್ಗುರೂಂಶ್ಚ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ॥

ವ್ಯಾಸಾಯ ಭವನಾಶಾಯ ಶ್ರೀಶಾಯ ಗುಣರಾಶಯೇ ।
ಹೃದ್ಯಾಯ ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾಯ ಮಧ್ವಾಯ ಚ ನಮೋನಮಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಂತಾಃ ಗುರವಃ ಸಾಕ್ಷಾದಿಷ್ಟಂ ದೈವಂ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಃ ।
ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಾಃ ಸಂತು ಮೇ ಜನ್ಮಜನ್ಮನಿ ॥

---

೧೩. ಶ್ರೀಗುರುಸ್ತುತಿಃ –
ಗುರುರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಗುರುರ್ವಿಷ್ಣುಃ ಗುರುರ್ದೇವೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ । ಗುರುಸ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀಗುರವೇ ನಮಃ ॥ ೧ ॥
ಅಖಂಡ ಮಂಡಲಾಕಾರಂ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಯೇನ ಚರಾಚರಮ್ । ತತ್ ಪದಂ ದರ್ಶಿತಂ ಯೇನ ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀಗುರವೇ ನಮಃ ॥ ೨ ॥
ಅಜ್ಞಾನ ತಿಮಿರಾಂಧಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾಂಜನಶಲಾಕಯಾ । ಚಕ್ಷುರುನ್ಮೀಲಿತಂ ಯೇನ ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀಗುರವೇ ನಮಃ ॥ ೩ ॥
ಅಚಿಂತ್ಯಾಽವ್ಯಕ್ತರೂಪಾಯ ನಿರ್ಗುಣಾಯ ಗುಣಾತ್ಮನೇ । ಸಮಸ್ತಜಗದಾಧಾರಮೂರ್ತಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ॥ ೪ ॥

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಆದಿಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಮೂಲಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ಆಶ್ವಲಾಯನಾಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ಇತಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತಪುಷ್ಪೈಃ ಸಮರ್ಚ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥ-ಯೇತ್ ॥)

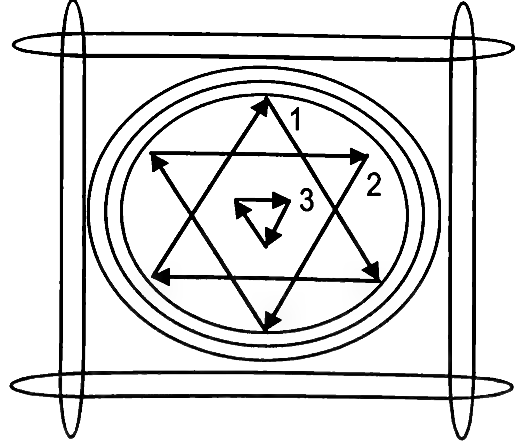
ಅಸ್ಮದ್ ಗುರುಸಮಾರಂಭಾಂ ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದಮಧ್ಯಗಾಮ್ ।
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಪರ್ಯಂತಾಂ ವಂದೇ ಗುರುಪರಂಪರಾಮ್ ॥

ಆಪಾದಮೌಲಿಪರ್ಯಂತಂ ಗುರೂಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ ॥

ಓಂ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ॥

ಗಣಪತಿಮಂಡಲೇ[೧೪]

೧೪. ಶಕ್ರಾಸುರಾನಿಲಹುತಾಶನವಾರುಣೇಶ ಭಾಗಾಶ್ರಿತಂ ತು ವಿಲಿಖೇತ್ ರಸಕೋಣಮಂತಃ । ಪಾಶೀಶಪಾವಕ ಸುದಕ್ಷುದಿತಂ ತ್ರಿಕೋಣಂ ವಿಘ್ನಾರ್ಚನೇ ತು ವಿಹಿತಂ ನವಕೋಣ ಚಕ್ರಮ್ ॥ ಕಾರಿಕಾ : ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಂ ಚ ಷಡಶ್ರಯುಕ್ತಂ ಬಿಂಬ ಚ ಬಾಹ್ಯೇ ಗುಣವರ್ತುಲಾಢ್ಯಮ್ । ಬಾಹ್ಯೇ ಚತುಷ್ಕೋಣಯುತಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಮಧ್ಯೇ ಯಜೇತ್ ವಿಘ್ನಪತಿಂ ಹುತೇಷು ॥ ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರವಾದ (ಒಂದು ಗೇಣು ಉದ್ದ) ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ನೈಋತ್ಯ-ವಾಯವ್ಯ ಕೋಣಪರ್ಯಂತ ಗೆರೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಈಶಾನ್ಯ-ಆಗ್ನೇಯಪರ್ಯಂತ ಗೆರೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಷಟ್ಕೋಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅದರ ಒಳಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಈಶಾನ-ಆಗ್ನೇಯಪರ್ಯಂತ ಗೆರೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ತ್ರಿಕೋಣಯುಕ್ತವಾದ ಷಟ್ಕೋಣದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಚತುಷ್ಕೋಣವನ್ನು ಬರೆದು ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಸುಮುಖಶ್ಚೈಕದಂತಶ್ಚ ಕಪಿಲೋ ಗಜಕರ್ಣಕಃ ।
ಲಂಬೋದರಶ್ಚ ವಿಕಟೋ ವಿಘ್ನರಾಜೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ॥ ೧ ॥

ಧೂಮಕೇತುರ್ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಭಾ(ಫಾ)ಲಚಂದ್ರೋ ಗಜಾನನಃ ।
ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯಃ ಪಠೇಚ್ಛೃಣುಯಾದಪಿ ॥ ೨ ॥
ವಿದ್ಯಾರಂಭೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ಪ್ರವೇಶೇ ನಿರ್ಗಮೇ ತಥಾ ।
ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಘ್ನಸ್ತಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ॥ ೩ ॥

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ(ದೇವಂ) ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ॥ ೪ ॥

ಸರ್ವವಿಘ್ನಪ್ರಶಮನಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಕರಂ ಪರಮ್ ।
ಸರ್ವಜೀವಪ್ರಣೇತಾರಂ ವಂದೇ ವಿಜಯದಂ ಹರಿಮ್ ॥ ೫ ॥

ಅಭೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂಜಿತೋ ಯಃ ಸುರೈರಪಿ ।
ಸರ್ವವಿಘ್ನಚ್ಛಿದೇ ತಸ್ಮೈ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ೬ ॥

ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಗಣಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಪತಿಂ ಹವಾಮಹೇ ಕವಿಂ ಕವೀನಾಮುಪಮಶ್ರವಸ್ತಮಮ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಆ ನಃ ಶೃಣ್ವನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತೇ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪ ಯಾಮಿ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ। ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ॥

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ ॥

ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರಮಹಾ- ನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನಿ ಷು ಸೀದೇತಿ ವೈರೂಪೋ ನಭಃಪ್ರಭೇದನಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ನಿ ಷು ಸೀದ ಗಣಪತೇ ಗಣೇಷು ತ್ವಾಮಾಹುರ್ವಿಪ್ರತಮಂ ಕವೀನಾಮ್। ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂ ಚನಾರೇ ಮಹಾಮರ್ಕಂ ಮಘವನ್‌ಚಿತ್ರಮರ್ಚ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವಕ್ರತುಂಡ ಮಹಾಕಾಯ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥

ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನೂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಮಹೋದರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶಾದಂತಾಂಕುಶಾಭಯೇ ॥
ಬಿಭ್ರದ್ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾಹ್ವಯಮ್

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ॥ (ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥)

॥ ಪಂಚಗವ್ಯವಿಧಿಃ ॥

ಕಾರಿಕಾ

ಉಪವಾಸಮಹೋರಾತ್ರಂ ಪೂರ್ವೇದ್ಯುರ್ನಿಯತವ್ರತಃ ।
ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪ್ರಭಾತೇ ನದ್ಯಾಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಕೂರ್ಚಂ ವಿನಿರ್ದಿಶೇತ್ ॥ ೧ ॥

ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ತು ಪವಿತ್ರಂ ಕಾಯಶೋಧನಮ್ ।
ನದೀತೀರೇಷು ಪುಣ್ಯೇಷು ಗೋಷ್ಠೇ ದೇವಗೃಹೇಷು ಚ ॥ ೨ ॥

ಪಾಲಾಶಪದ್ಮಪತ್ರಂ ವಾ ಸುವರ್ಣಮಥ ಮೃಣ್ಮಯಮ್ ।
ಪರ್ಣಾತ್ಪರ್ಣಂ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ ತಸ್ಮಾದೇಕಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೩ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಹಿತಾರ್ಥಾಯ ಹ್ಯಗಮ್ಯಾಭಕ್ಷ್ಯನಾಶನಮ್ ।
ಪಂಚಗವ್ಯಾತ್ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ಹ್ಯಾತ್ಮಶುದ್ಧಿರಿಹೋಚ್ಯತೇ ॥ ೪ ॥

ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಕರಂ ಕಿಲ್ಬಿಷಾನ್ನಂ ವಿಶುದ್ಧ್ಯತಿ ।
ಉಪವಾಸಂ ತು ಕುರ್ವೀತ ಕುರ್ಯಾತ್ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಮ್ ॥ ೫ ॥

ಸಪ್ತಪತ್ರೈಃ ಕುಶೈಃ ಕೂರ್ಚಂ ಯದ್ವಾ ಚಾಷ್ಟಕುಶೈಶ್ಚ ವಾ ।
ಅದ್ಯ ವಾರಾಹಕಲ್ಪೇತಿ ಸಂಕಲ್ಪಂ ಕಾರಯೇದ್ಬುಧಃ ॥ ೬ ॥

ಗೋಮೂತ್ರಗೋಮಯಕ್ಷೀರದಧಿಸರ್ಪಿಃಕುಶೋದಕೈಃ ।
ಗೋಮೂತ್ರಂ ನೀಲವರ್ಣಾಯಾಃ ಕೃಷ್ಣಾಯಾ ಗೋಮಯಂ ಹರೇತ್ ॥ ೭ ॥

ಪಯಶ್ಚ ತಾಮ್ರವರ್ಣಾಯಾಃ ಶ್ವೇತಾಯಾ ದಧಿ ಕಥ್ಯತೇ ।
ಕಪಿಲಾಯಾ ಘೃತಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಮಹಾಪಾತಕನಾಶನಮ್ ॥ ೮ ॥

ಅಲಾಭೇ ಸರ್ವವರ್ಣಾನಾಂ ಕಪಿಲಾಯಾಃ ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ।
ಗೋಮೂತ್ರಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ಪೂರ್ವೇ ಗೋಮಯಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ತಥಾ ॥ ೯ ॥

ಕ್ಷೀರಂ ತು ಪಶ್ಚಿಮೇ ಸ್ಥಾಪ್ಯಂ ಉತ್ತರೇ ದಧಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ವಾಯವ್ಯೇ ತು ಘೃತಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯಮೈಶಾನ್ಯಾಂ ತು ಕುಶೋದಕಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ಗೋಮೂತ್ರದೇವತಾಽಽದಿತ್ಯಃ ಗೋಮಯೇ ವಾಯುದೇವತಾ ।
ಕ್ಷೀರಂ ತು ಸೋಮದೈವತ್ಯಂ ದಧಿ ಶುಕ್ರಾಧಿದೈವತಮ್ ॥ ೧೧ ॥

ಆಜ್ಯಂ ತು ವಹ್ನಿದೈವತ್ಯಂ ಗಂಧರ್ವಸ್ತು ಕುಶೋದಕೇ ।
ಏತಾನಾವಾಹ್ಯ ದ್ರವ್ಯೇಷು ಏಕಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಪೂರಯೇತ್ ॥ ೧೨ ॥

ಗೋಮೂತ್ರೈಕಪಲಂ ದದ್ಯಾತ್ ಗೋಮೂತ್ರಾರ್ಧಂ ತು ಗೋಮಯಮ್ ।
ಕ್ಷೀರಂ ಸಪ್ತಪಲಂ ದದ್ಯಾತ್ ದಧಿ ತ್ರಿಪಲಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೧೩ ॥

ಆಜ್ಯಮೇಕಪಲಂ ದದ್ಯಾತ್ ಪಲಮೇಕಂ ಕುಶೋದಕಮ್ ।
ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಚೈವ ಗೋಮೂತ್ರಂ ಗಂಧದ್ವಾರೇತಿ ಗೋಮಯಮ್ ॥ ೧೪ ॥

ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ಚ ಕ್ಷೀರಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೇತಿ ವೈ ದಧಿ ।
ಶುಕ್ರಮಸೀತಿ ಚೈವಾಜ್ಯಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಕುಶೋದಕಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾಭಿರಾಲೋಡ್ಯ 'ಮಂಥತಾ' ಇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಮಾನಸ್ತೋಕೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಜಪೇನ ಚ ॥ ೧೬ ॥

ಪಾಲಾಶಬ್ರಹ್ಮಕೂರ್ಚಾಭ್ಯಾಂ ಮಥನಂ ತನುಯಾನ್ನರಃ ।
ಅಗ್ನಿಂ ಸೋಮಂ ಚ ವಿಷ್ಣುಂ ಚ ರುದ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಜಾಪತೀ ॥ ೧೭ ॥

ಸವಿತಾರಮಥಾಽವಾಹ್ಯ ಶತಂ ಜಪ್ತ್ವಾಽರ್ಚಯೇದ್ಬುಧಃ ।
ಪಯಃ ಪಾಲಯತೇ ನಿತ್ಯಂ ಪಯ ಓಷಧಿಸಂಭವಮ್ ॥ ೧೮ ॥

ಉಪಲೇಪಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಂ ಜುಹೋತ್ಯಥ ।
ಅಗ್ನಯೇ ಚೈವ ಸೋಮಾಯ ಮಂತ್ರೇಣೈವಾಽಹುತಿದ್ವಯಮ್ ॥ ೧೯ ॥

ಅಗ್ನೀಷೋಮಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹೇತಿ ಹುನೇದಿಂದ್ರಮರುತ್ವತಃ ।
ಇರಾವತೀ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಾನೋ ಮಹಾಂತಮಿತ್ಯಥ ॥ ೨೦ ॥

ಮಾನಸ್ತೋಕೇತಿ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಪ್ರಜಾಪತ ಇತಿ ತ್ಯೃಚಾ ।
ವ್ಯಾಹೃತಿಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ೨೧ ॥

ಆಲೋಡ್ಯ ಪ್ರಣವೇನೈವ ನಿರ್ಮಥ್ಯ ಪ್ರಣವೇನ ತು ।
ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಪ್ರಣವೇನೈವ ಪಿಬೇತ್ತತ್ ಪ್ರಣವೇನ ತು ॥ ೨೨ ॥

ಯತ್ತ್ವಗಸ್ಥೀತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಚಾಭಿಮಂತ್ರಿತಮ್ ।
ಪಿಬೇತ್ ಪಲಾಶಪತ್ರೇಣ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ತು ಪಾವನಮ್ ॥ ೨೩ ॥

ಯತ್ತ್ವಗಸ್ಥಿಗತಂ ಪಾಪಂ ದೇಹೇ ತಿಷ್ಠತಿ ಮಾಮಕೇ (ತಾವಕೇ) ।
ಪ್ರಾಶನಂ ಪಂಚಗವ್ಯಸ್ಯ ದಹತ್ವಗ್ನಿರಿವೇಂಧನಮ್ ॥ ೨೪ ॥

ಅಭಕ್ಷ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಮಾಂಸಾನಿ ಹ್ಯಭೋಜ್ಯಾನಾಂ ಚ ಭೋಜನಮ್ ।
ಮಲಮಸ್ಥಿಗತಂ ಪಾಪಂ ಬ್ರಹ್ಮಕೂರ್ಚಾಗ್ನಿನಾ ದಹೇತ್ ॥ ೨೫ ॥

ತ್ವಕ್‌ಚರ್ಮಾಸ್ಥಿಗತಂ ಪಾಪಂ ಮನಸಾ ವಾಕ್ಕೃತಂ ತಥಾ ।
ಅಭೋಜ್ಯಮಪಿ ಯದ್ಭುಕ್ತಮಪೇಯಂ ಪೀಯತೇ ನರೈಃ ।
ಆಜನ್ಮಸಂಚಿತಂ ಪಾಪಂ ತತ್‌ಕ್ಷಣಾದೇವ ನಶ್ಯತಿ ॥ ೨೬ ॥

ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಯೋಗಃ[೧೫]

ಸಂಕಲ್ಪಃ

(ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ದೇಶಕಾಲಾದ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ) ಮಮೇಹ ಜನ್ಮನಿ ಜ್ಞಾನತೋಽಜ್ಞಾನತಶ್ಚ ಕೃತಾನಾಂ ಕಾಯಿಕವಾಚಿಕಮಾನಸಿಕಸಾಂಸರ್ಗಿಕಾದಿ ಜನಿತದೋಷಾಣಾಂ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಚಂಡಾಲಾದ್ಯಸ್ಪೃಶ್ಯಸ್ಪರ್ಶ-ನಾಗಮ್ಯಾಗಮನಾಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣಾದಿಸಮಸ್ತಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ [ಜಾತಾಶೌಚಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮೃತಾಶೌಚಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ] ದೇಹಗತ, ತ್ವಗ್ಗತ, ಅಸ್ಥಿಗತಪಾಪಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಶರೀರಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನಾಂಗ ಪಂಚಗವ್ಯ-ಮೇಲನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ)

(ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಾತ್ ಪೂರ್ವಮೇವ । ಪೃಥಕ್ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಕಾರಂ ಪದ್ಮಾಕಾರಂ ವಾ ಮಂಡಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ, ತದುಪರಿ ಧಾನ್ಯಂ ತಂಡುಲಂ ವಾ ಪ್ರಸಾರ್ಯ, ತತ್ರ ಸ್ಥಾಪಿತೇ ಸುವರ್ಣಕಾಂಸ್ಯಾದಿಪಾತ್ರೇ ಕಾರ್ಯಮ್ ॥)

ಪಂಚಗವ್ಯಸ್ಥಾಪನಾದಿ[೧೬]

ನೀಲವರ್ಣಾಯಾಃ ಗೋಮೂತ್ರಮೇಕಪಲಪರಿಮಿತಂ, ಕೃಷ್ಣಾಯಾ ಗೋಮಯಂ ಗೋಮೂತ್ರಾರ್ಧಮಿತಂ, ತಾಮ್ರಾಯಾಃ ಕ್ಷೀರಂ ಸಪ್ತಪಲಂ, ಶ್ವೇತಾಯಾ ದಧಿ ತ್ರಿಪಲಮಿತಂ, ಕಪಿಲಾಯಾ ಘೃತಮೇಕಪಲಮಿತಂ, ದರ್ಭೋದಕ-ಮೇಕಪಲಂ ಸಂಪಾದ್ಯ ಸ್ಥಂಡಿಲಮಧ್ಯಕಲಶಸ್ಯ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಗೋಮೂತ್ರಂ, ದಕ್ಷಿಣೇ ಗೋಮಯಂ, ಪಶ್ಚಿಮೇ ಕ್ಷೀರಮ್, ಉತ್ತರೇ ದಧಿ, ವಾಯವ್ಯೇ ಘೃತಮ್, ಈಶಾನ್ಯೇ ಕುಶೋದಕಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

---

೧೫. ಜಾತಾಶೌಚ-ಮೃತಾಶೌಚಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸ್ಪರ್ಶಾಸ್ಪರ್ಶದೋಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಪಪರಿಹಾರ, ದೇಹಶುದ್ಧಿ, ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು.

೧೬. ತಾಮ್ರಪಾತ್ರ ಸ್ಥಿತಂ ಗವ್ಯಂ ಮದ್ಯತುಲ್ಯಂ ಘೃತಂ ವಿನಾ ॥ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಗವ್ಯಗಳನ್ನು (ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಗೋಮೂತ್ರ, ಗೋಮಯ) ಹಾಕಿದರೂ ಅದು ಮದ್ಯಸಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೋಮೂತ್ರೇ ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಭೂಃ ಆದಿತ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಭುವಃ ಆದಿತ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ವಃ ಆದಿತ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಆದಿತ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಗೋಮಯೇ ವಾಯವೇ ನಮಃ । ಭೂಃ ವಾಯುಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ......ವಾಯವೇ ನಮಃ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಕ್ಷೀರೇ ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ಭೂಃ ಸೋಮಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ....ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ದಧನಿ ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ । ಭೂಃ ಶುಕ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ....ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಆಜ್ಯೇ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಭೂರಗ್ನಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ....ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಕುಶೋದಕೇ ಗಂಧರ್ವಾಯ ನಮಃ । ಭೂಃ ಗಂಧರ್ವಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ......ಗಂಧರ್ವಾಯ ನಮಃ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಮ್

(ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಮಂತ್ರೈಃ ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

ತತ್ಸವಿತುಃ ಗಾಧಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸವಿತಾದೇವತಾ । ಗೋಮೂತ್ರಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ಚಿಕ್ಲೀತಃಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದಿರಾದೇವತಾ । ಗೋಮಯಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ । ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪ ಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಗೌತಮೋ ರಾಹೂಗಣಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ದೇವತಾ । ಕ್ಷೀರಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಮ್ । ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಗೌತಮೋವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದಧಿಕ್ರಾದೇವತಾ । ದಧಿಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ । ಸುರಭಿ ನೋ ಮುಖಾ ಕರತ್ ಪ್ರ ಣ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರಿಷತ್ ॥

ಓಂ ಶುಕ್ರಮಸಿ ಜ್ಯೋತಿರಸಿ ತೇಜೋಽಸಿ ದೇವೋ ವಃ ಸವಿತೋತ್ಪುನಾತ್ವಚ್ಛಿದ್ರೇಣ ಪವಿತ್ರೇಣ ವಸೋಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಭಿಃ ॥

(ಅಥವಾ) ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೇ ಶೌನಕೋ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸ್ವಾಹಾಕೃತಯಃದೇವತಾಃ । ಘೃತಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೇ ಘೃತಮಸ್ಯ ಯೋನಿರ್ಘೃತೇ ಶ್ರಿತೋ ಘೃತಮ್ವಸ್ಯ ಧಾಮ । ಅನುಷ್ವಧಮಾವಹ ಮಾದಯಸ್ವ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಂ ವೃಷಭ ವಕ್ಷಿ ಹವ್ಯಮ್ ॥

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ ॥

(ಇತಿ ಕುಶೋದಕಂ ಚ ಕಲಶೇ ಪೂರಯೇತ್ ॥)

(ಸಪ್ತದರ್ಭಕೃತಬ್ರಹ್ಮಕೂರ್ಚೇನ ಪಾಲಾಶಸಮಿಧಾ ಚ ಪ್ರಣವೇನ ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಮಂಥತಾನರೇತಿ-ಮಂತ್ರೇಣ, ಮಾನಸ್ತೋಕೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಭಿಶ್ಚ (ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಮಂತ್ರೈಃ) ಆಲೋಡ್ಯ ತತ್ರ ಪಂಚಗವ್ಯೇ ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿದೇವತಾಃ ಆವಾಹಯೇತ್ ॥)

ಮಂಥತಾ ನರೋ ಗಾಧಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪಂಚಗವ್ಯಮಥನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಂಥತಾ ನರಃ ಕವಿಮದ್ವಯಂತಂ ಪ್ರಚೇತಸಮಮೃತಂ ಸುಪ್ರತೀಕಮ್ । ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಕೇತುಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದಗ್ನಿಂ ನರೋ ಜನಯತಾ ಸುಶೇವಮ್ ॥

ಓಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಪ್ರಪದ್ಯಾಮಿ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ವೈ ನಮೋ ನಮಃ । ಭವೇಽಭವೇ ನಾತಿಭವೇ ಭವಸ್ವ ಮಾಂ ಭವೋದ್ಭವಾಯ ನಮಃ ॥

ಓಂ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ನಮಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ ನಮೋ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ಕಾಲಾಯ ನಮಃ ಕಲವಿಕರಣಾಯ ನಮೋ ಬಲವಿಕರಣಾಯ ನಮೋ ಬಲಾಯ ನಮೋ ಬಲಪ್ರಮಥನಾಯ ನಮಃ ಸರ್ವಭೂತದಮನಾಯ ನಮೋ ಮನೋನ್ಮನಾಯ ನಮಃ ॥

ಓಮ್ ಅಘೋರೇಭ್ಯೋಽಥ ಘೋರೇಭ್ಯೋ ಘೋರಘೋರತರೇಭ್ಯಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯಃ ಸರ್ವಶರ್ವೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು ರುದ್ರರೂಪೇಭ್ಯಃ ॥

ಓಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ರುದ್ರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಮ್ ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಮೀಶ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ

ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಧಿಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಿವೋ ಮೇ ಅಸ್ತು ಸದಾಶಿವೋಮ್ ॥

ಆವಾಹನಮಂತ್ರಃ

ಇರಾವತೀ ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಪಂಚಗವ್ಯಮಧ್ಯೇ ವಿಷ್ಣ್ವಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇರಾವತೀ ಧೇನುಮತೀ ಹಿ ಭೂತಂ ಸೂಯವಸಿನೀ ಮನುಷೇ ದಶಸ್ಯಾ । ವ್ಯಸ್ತಭ್ನಾ ರೋದಸೀ ವಿಷ್ಣವೇತೇ ದಾಧರ್ಥ ಪೃಥಿವೀಮಭಿತೋ ಮಯೂಖೈಃ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಪೂರ್ವವತ್ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ । ಸಮೂಢಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥

ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಭೂಃ ವಿಷ್ಣುಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಭುವಃ ವಿಷ್ಣುಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ವಃ ವಿಷ್ಣುಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ವಿಷ್ಣುಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಮಾ ನೋ ಮಹಾಂತಮಿತಿ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ। ಪಂಚಗವ್ಯಮಧ್ಯೇ ರುದ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ನೋ ಮಹಾಂತಮುತ ಮಾ ನೋ ಅರ್ಭಕಂ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಂತಮುತ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಿತಮ್ । ಮಾ ನೋ ವಧೀಃ ಪಿತರಂ ಮೋತ ಮಾತರಂ ಮಾ ನಃ ಪ್ರಿಯಾಸ್ತನ್ವೋ ರುದ್ರ ರೀರಿಷಃ ॥

ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇತಿ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಪೂರ್ವವತ್ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯೌ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ ಮಾ ನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತಃ ಸದಮಿತ್ ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ॥

ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಭೂಃ ರುದ್ರಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ನಕುಲಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವತಾ । ಪಂಚಗವ್ಯಮಧ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿ ಸೀಮತಃ ಸುರುಚೋ ವೇನ ಆವಃ । ಸ ಬುಧ್ನಿಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಠಾಃ ಸತಶ್ಚ ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಭೂಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ ಶತಂ ವೈಖಾನಸಾಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನೋದೇವತಾ । ಪಂಚಗವ್ಯಮಧ್ಯೇ ಅಗ್ನ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ ಪವಸ ಆ ಸುವೋರ್ಜಮಿಷಂ ಚ ನಃ । ಆರೇ ಬಾಧಸ್ವ ದುಚ್ಛುನಾಮ್ ॥

ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಭೂಃ ಅಗ್ನಿಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಪಂಚಗವ್ಯಮಧ್ಯೇ ಸೋಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು......... ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ಭೂಃ ಸೋಮಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ತತ್ಸವಿತುರ್ಗಾಧಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸವಿತಾದೇವತಾ । ಪಂಚಗವ್ಯಮಧ್ಯೇ ಸವಿತ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಸವಿತ್ರೇ ನಮಃ । ಭೂಃ ಸವಿತಾರಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಪಂಚಗವ್ಯಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ॥

ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ನಮಃ । ಭೂಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

(ಆವಾಹ್ಯ ಕಲಶಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಶತವಾರಂ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಮೇಲನಮಾತ್ರಪಕ್ಷೇ ಆವಾಹಿತದೇವತಾ ಉದ್ವಾಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ,

ಯತ್ತ್ವಗಸ್ಥಿಗತಂ ಪಾಪಂ ದೇಹೇ ತಿಷ್ಠತಿ ಮಾಮಕೇ (ತಾವಕೇ) ।
ಪ್ರಾಶನಂ ಪಂಚಗವ್ಯಸ್ಯ ದಹತ್ವಗ್ನಿರಿವೇಂಧನಮ್ ॥

'ಓಂ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪಲಾಶಪತ್ರೇಣ ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

॥ ಇತಿ ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

⏭ ⏮

॥ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣಮ್ ॥

ಉಪೋದ್ಘಾತ

ಉಪವೀತಧಾರಣ ಮಾಡುವವರು ಅದನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವೇನು, ಅದು ಹೇಗಿರತಕ್ಕದ್ದು –ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಈ ಉಪನಯನವಾದನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಿರುವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಮನೋ–ವಾಕ್ಕಾಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮನಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸದೆ ವಿಧಿಬದ್ಧನಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದನ್ನು ಸದಾ ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಹಾತ್ಮರು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಒಂದು ಚಿಹ್ನೆ ಈ ಉಪವೀತವಾಗಿದೆ.

ಈ ವಿಶ್ವವು ತ್ರಿಗುಣ, ತ್ರಿಕಾಲ, ತ್ರ್ಯವಸ್ಥಾ, ತ್ರಿಲೋಕ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ, ತ್ರಿವರ್ಗ, ಸೃಷ್ಟಿ–ಸ್ಥಿತಿ–ಲಯ ಇತ್ಯಾದಿ ತ್ರ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಉಪವೀತದ ಮೂರು ಎಳೆಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಾರ್ಪಾಸಂ ಚೋಪವೀತಂ ಸರ್ವೇಷಾಮಿತಿ –ಎಂಬ ಸ್ಮೃತಿವಾಕ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸತ್ವಗುಣದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಿಳುಪಾಗಿರುವ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ರಜೋಗುಣದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ, ವೈಶ್ಯನು ತಮೋಗುಣದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ಯೆಯು ಅಥವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶುದ್ಧವಾದ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ನೂಲನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು.

ಕಾರ್ಪಾಸಮುಪವೀತಂ ಸ್ಯಾತ್ ವಿಪ್ರಸ್ಯೋರ್ಧ್ವ ವೃಕಂ ತ್ರಿವೃತ್ ।
ತ್ರಿರಾವೇಷ್ಟ್ಯ ದೃಢಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಹರಿಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಾನ್ನಮೇತ್ ॥

ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದೇವರ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತ ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶುದ್ಧವಾದ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ನೂಲನ್ನು ಎಳೆದು, ಪ್ರಣವಸಹಿತವಾಗಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮುಂಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ೯೬ ಸಲ ಸುತ್ತಿದಾಗ ಷಣ್ಣವತ್ಯಂಗುಲವಾಗುವುದು (೯೬ ಅಂಗುಲ). ಆ ನೂಲನ್ನು ಮೂರಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವ ವೇದಗಳ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಮೂರಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ರಾಟೆಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಆ ನೂಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ನೂಲು ಸೇರುವುದು. ಈ ನೂಲನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ ಸೂಕ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಮೂರು ಎಳೆಗಳಾಗಿ ತಂದು ಎರಡು ಕುಚ್ಚೆಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಿ(ಗಂಟು) ಹಾಕಿ ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಸಂಸ್ಕಾರ (ಭಿನ್ನತಂತುವಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಸೂತಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ಯರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ) ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧಾರಣ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಓಂಕಾರೋಽಗ್ನಿಶ್ಚ ನಾಗಶ್ಚ ಸೋಮಃ ಪಿತೃಪ್ರಜಾಪತೀ ।
ವಾಯುಸೂರ್ಯೌ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಇತ್ಯೇತಾಸ್ತಂತುದೇವತಾಃ ॥

ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತು ತಂತುದೇವತೆಗಳ ಅಧಿಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪವೀತದ ಒಂದೊಂದು ಎಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಒಂಬತ್ತು ತಂತುಗಳು; ನಮ್ಮ ದೇಹವು ಸದಾ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧಿಷ್ಠಾನವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪವಿತ್ರ

(ಬ್ರಹ್ಮ)ಗ್ರಂಥಿಯ ಸೂಚನೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಇಡಾ–ಪಿಂಗಳಾ–ಸುಷುಮ್ನಾದಿ ನಾಡಿಗಳ ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ ಈ ಉಪವೀತವು ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಉಪವೀತವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡದೆ, ಅದರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಅಸುರರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಉಪವೀತವು ಹೇಗಿರತಕ್ಕದ್ದು, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಅದನ್ನು ಸದಾ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದರೆ–

ತ್ರಿವೃತಂ ಚೋಪವೀತಂ ಚ ತತ್ರೈಕೋ ಗ್ರಂಥಿರಿಷ್ಯತೇ ।
ನಾಭೇರೂರ್ಧ್ವಮನಾಯುಷ್ಯಮಧೋ ನಾಭೇಸ್ತಪಃಕ್ಷಯಃ ॥

ಉಪವೀತವು ಮೂರು ಎಳೆಗಳಿಂದಲೂ ಒಂದು ಗ್ರಂಥಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಭಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ನಾಭಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ಆಯುಸ್ಸು ಕ್ಷೀಣ; ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗಿದ್ದರೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹ್ರಾಸ.

ಯಜ್ಞೋಪವೀತೇ ದ್ವೇ ಧಾರ್ಯೇ ಶ್ರೌತೇ ಸ್ಮಾರ್ತೇ ಚ ಕರ್ಮಣಿ ।
ವಸ್ತ್ರಾಭಾವೇ ತೃತೀಯಂ ತು ಗೃಹಸ್ಥೋ ಧಾರಯೇದ್ದ್ವಿಜಃ ॥

ಚತುರ್ಥಮುತ್ತರೀಯಾರ್ಥಮಾಯುಷ್ಕಾಮೋ ಬಹೂನ್ಯಪಿ ।
ಗೃಹಸ್ಥಸ್ಯ ತ್ವಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮೇಕಂ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ ॥

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಉಪವೀತಗಳನ್ನು ಧರಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು; ಉಡುವ ವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲದ ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮೂರನೆಯದು; ಉತ್ತರೀಯದ ಬದಲು ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಉಪವೀತಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದನ್ನೇ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕದ್ದು.[೧೬ಅ]

೧೬ಅ. ಗೃಹಸ್ಥಸ್ಯ ವನಸ್ಥಸ್ಯ ಸೂತ್ರಂ ಪ್ರತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ । ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಮಾಚಾಮೋ ದ್ವಿತಯಂ ಕ್ರಮಶಃ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥

–ಗೃಹಸ್ಥನು, ವಾನಪ್ರಸ್ಥನು 'ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ....' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಹೇಳಿ ಉಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಎರಡು ಸಲ ಆಚಮನೆ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಹೇಳಿ ಎರಡನೆಯ ಉಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪುನಃ ಎರಡುಸಲ ಆಚಮನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ದಶಕೃತ್ವಾದ್ಭಿರ್ಮಂತ್ರಿತಾಭಿಸ್ತದುಕ್ಷಯೇತ್ । ವಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ವಾಽಪ್ಯಧೋಯಾತಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಧಾರಿತಮುತ್ಸೃಜೇತ್ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣೆಯನಂತರ ಉಪವೀತವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹತ್ತುಸಲ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಹಳೆಯ ಉಪವೀತವನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಪಾದದವರೆಗೆ ತಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆದು ತುಂಡುಮಾಡಿ 'ಸಮುದ್ರಂ ಗಚ್ಛ ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ನೀರಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ಉಪವೀತ ತುಂಡಾದಾಗ, ಕುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಊಟದನಂತರ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಉಪವೀತವನ್ನು ಬೇರೆ ನೂತನವನ್ನು ಧರಿಸಿದನಂತರ ಇದನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ನವತಂತುದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭೂರ್ವಾರಿ ತೇಜೋ ವಾಯುಃ ಖಂ ಪ್ರಾಣ ಆತ್ಮತ್ರಯಂ ತಥಾ । ಕ್ರಮಾದ್ಭವಂತಿ ತಂತೂನಾಂ ನವಾನಾಂ ಅಧಿದೇವತಾಃ ।
ಗ್ರಂಥಿತ್ರಯ ಸ್ಯಾಪ್ಯಧಿಪಾಃ ಪಿತಾಮಹ ಹರೀಶ್ವರಾಃ । ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾಕಾರಸ್ಯ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿದೈವತಮ್ ॥

ಪೃಥಿವಿ, ಆಪಃ, ತೇಜಃ, ವಾಯುಃ, ಆಕಾಶಃ, ಪ್ರಾಣಃ, ಆತ್ಮಾ, ಅಂತರಾತ್ಮಾ, ಪರಮಾತ್ಮಾ॥ ಗ್ರಂಥಿತ್ರಯೇ –ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ ।
ಯಜ್ಞೋಪವೀತೇ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪೀ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಃ ಇತಿ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ವಿನಾ ಭುಂಕ್ತೇ ವಿಣ್ಮೂತ್ರೇ ಕುರುತೇಽಥ ವಾ ।
ಗಾಯತ್ರ್ಯಷ್ಟಸಹಸ್ರೇಣ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇನ ಶುದ್ಧ್ಯತಿ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತವಿಲ್ಲದೆ ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಪೂರ್ವಕ ಎಂಟು ಸಹಸ್ರ ಗಾಯತ್ರೀಜಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಶ್ರುತೌ ನ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ಉದಙ್ಮುಖೋ ದಿವಾನಕ್ತಂ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ॥

ಉಪವೀತವನ್ನು ತನ್ನ ಬಲಕಿವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮೌನಿಯಾಗಿ ಹಗಲಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಮುಖ ವಾಗಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಮುಖವಾಗಿಯೂ ಮಲಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದಿತ್ಯಾ ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ವಾಯುರಗ್ನಿಶ್ಚ ಧರ್ಮರಾಟ್ ।
ಪುಷ್ಕರಾದ್ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸರಿತಸ್ತಥಾ ।
ವಿಪ್ರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರ್ಣೇ ನಿವಸಂತಿ ಹಿ ಸರ್ವದಾ ॥

"ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಲಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆದಿತ್ಯರು, ವಸುಗಳು, ರುದ್ರರು, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಧರ್ಮರಾಜ, ಪುಷ್ಕರಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಗಂಗೆ ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿವೆ" – ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಬಲ ಕಿವಿಯು ಪವಿತ್ರವಾದುದ ರಿಂದ ಮೂತ್ರಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಜನಾದಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹವು ಅಶುಚಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವೀತವನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಲಕಿವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಇದ್ದು ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇದರ ಧಾರಣೆಯಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಶುಚಿ ದೂರವಾಗಿ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅರ್ಹತೆ ಹಾಗೂ ವೀರ್ಯವತ್ತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದು. ತ್ರಿಕಾಲಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಗಾಯತ್ರಿ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ದೇವತಾ-ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ತುಂಬುವುದು. ದರ್ಭೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ದೇವಋಷಿ, ಆಚಾರ್ಯ, ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶೂದ್ರಕೃತ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ತಂದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವು ಅಪವಿತ್ರ. ಅದರಲ್ಲಿ ದೇವತಾ-ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅಪ್ರಯೋಜಕವಾಗುವುದು. ಅಂತಹ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣೆ ಅದು ಕೇವಲ ತಂತುಮಾತ್ರ ಧಾರಣೆಯಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವರೂ ಇದರ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ತೊಳೆಯಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಗುಗ್ಗಿಕಡ್ಡಿ, ಬೀಗದಕೈ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶಾಸ್ಪರ್ಶದೋಷ, ಭಕ್ಷ್ಯಾಭಕ್ಷಣದೋಷ, ರಜಸ್ವಲಾನಿಯಮೋಲ್ಲಂಘನ ಹಾಗೂ ಬೇಕರಿ-ಹೋಟೆಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ದೇವತಾ ಸತ್ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕರ್ಮಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉಪಾಕರ್ಮಣಿ ಸೂತಾಂತೇ ಯಾತೇ ಮಾಸೇ ಚತುಷ್ಟಯೇ ।
ಧೃತ್ವಾ ನೂತ್ನಾನಿ ಸೂತ್ರಾಣಿ ಪುರಾಣಾನಿ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಜಾತಾಶೌಚೇ ಮೃತಾಶೌಚೇ ಗತೇಮಾಸೇ ತೃತೀಯಕೇ ।
ಉಪಾಕರ್ಮಣಿ ಚೋತ್ಸರ್ಗೇ ಜೀರ್ಣತಂತುಂ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಜಾತಾಶೌಚ–ಮೃತಾಶೌಚಶುದ್ಧಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಒಂದು ಸಲ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಕ್ಕೆ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳನಂತರವೂ, ಉತ್ಸರ್ಜನ ಉಪಾಕರ್ಮದ ದಿವಸವೂ ಹೊಸ ಉಪವೀತಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಪೂಜಾವಿಧಿಃ

ಸಂಕಲ್ಪಃ

(ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ದೇಶಕಾಲಾದೀನುಚ್ಚಾರ್ಯ) ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ [ಜಾತಾಶೌಚ–ಮೃತಾಶೌಚಾದಿ–ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ] ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ದೇವಾರ್ಪಿತಮ್ ಉಪವೀತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಶವಾರಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪೇತ್ ॥) ತದಂಗತಯಾ ಉಪವೀತಸಂಸ್ಕಾರಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಸ್ವಪುರತಃ ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ ।)

ಓಂ ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವಿ ಭವಾನೃಕ್ಷರಾ ನಿವೇಶನೀ । ಯಚ್ಛಾ ನಃ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥಃ ॥ ಓಮ್ ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಧಾರಣೀಯಮ್ ಉಪವೀತಂ ಭೂಮೌ ಮಂಡಲೋಪರಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ)

ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಸೂತ್ರಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿ ಸೀಮತಃ ಸುರುಚೋ ವೇನ ಆವಃ । ಸಬುಧ್ನ್ಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಠಾಃ ಸತಶ್ಚ ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ವಿಷ್ಣುರ್ಗಾಯತ್ರೀ । ಸೂತ್ರತ್ರಿಗುಣೀಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ । ಸಮೂಢಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠೋ ರುದ್ರೋನುಷ್ಟುಪ್ । ಗ್ರಂಥಿಬಂಧನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಮ್ । ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತೃಚಸ್ಯಾಂಬರೀಷಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಆಪೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ .... ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಓಂ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾ ಯಾಸು ಜಾತಃ ಕಶ್ಯಪೋ ಯಾಸ್ವಿಂದ್ರಃ । ಅಗ್ನಿಂ

ಯಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಿರೇ ವಿರೂಪಾಸ್ತಾನ ಆಪಃ ಶಂಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥ ಪವಮಾನಃ ಸುವರ್ಜನಃ। ಪವಿತ್ರೇಣ ವಿಚರ್ಷಣಿಃ। ಯಃ ಪೋತಾ ಸ ಪುನಾತು ಮಾ । ಪುನಂತು ಮಾ ದೇವಜನಾಃ ॥ ಪುನಂತು ಮನವೋ ಧಿಯಾ । ಪುನಂತು ವಿಶ್ವ ಆಯವಃ। ಜಾತವೇದಃ ಪವಿತ್ರವತ್ ॥

ತಂತುದೇವತಾಽಽವಾಹನಮ್

ಓಂಕಾರೋಽಗ್ನಿಶ್ಚ ನಾಗಶ್ಚ ಸೋಮಃ ಪಿತೃಪ್ರಜಾಪತೀ । ವಾಯುಸೂರ್ಯೌ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಇತ್ಯೇತಾಸ್ತಂತುದೇವತಾಃ॥ ತಂತುದೇವತಾ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಥಮತಂತೌ ಓಂಕಾರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ದ್ವಿತೀಯತಂತೌ ಅಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ತೃತೀಯತಂತೌ ನಾಗಾನ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಚತುರ್ಥತಂತೌ ಸೋಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಪಂಚಮತಂತೌ ಪಿತೃನ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಷಷ್ಠತಂತೌ ಪ್ರಜಾಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಸಪ್ತಮತಂತೌ ವಾಯುಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಅಷ್ಟಮತಂತೌ ಸೂರ್ಯಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ನವಮತಂತೌ ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಪ್ರಥಮದೋರಕೇ ಋಗ್ವೇದಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ದ್ವಿತೀಯದೋರಕೇ ಯಜುರ್ವೇದಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ತೃತೀಯದೋರಕೇ ಸಾಮವೇದಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಗ್ರಂಥೌ ಅಥರ್ವವೇದಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ತತಃ ಪ್ರತಿಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ದಶವಾರಂ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಿವೇದ್ಯ ।

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ ॥ ಓಮ್ ॥
(ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಉದ್ಧೃತ್ಯ)

ಸೂರ್ಯದರ್ಶನಮ್

ಓಮ್ ಉದ್ಯನ್ನದ್ಯ ಮಿತ್ರಮಹ ಆರೋಹನ್ನುತ್ತರಾಂ ದಿವಮ್ । ಹೃದ್ರೋಗಂ ಮಮ ಸೂರ್ಯ ಹರಿಮಾಣಂ ಚ ನಾಶಯ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ವಯಂ ತಮಸಸ್ಪರಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಪಶ್ಯಂತ ಉತ್ತರಮ್ । ದೇವಂ ದೇವತ್ರಾ ಸೂರ್ಯಮಗನ್ಮ ಜ್ಯೋತಿರುತ್ತಮಮ್ ॥ ಓಮ್ ॥

(ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸೂರ್ಯಾಯ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಲೋಕನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

ಧಾರಣಮ್

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ಉಪವೀತಧಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ । ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ॥ ಓಮ್ ॥

(ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಮುಕ್ತ್ವಾ ಧಾರಯೇತ್ । ಆಚಮ್ಯ ದಶವಾರಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪೇತ್)

ಜೀರ್ಣೋಪವೀತವಿಸರ್ಜನಮ್

ಉಪವೀತಂ ಭಿನ್ನತಂತುಂ ಜೀರ್ಣಂ ಕಶ್ಮಲದೂಷಿತಮ್ ।
ವಿಸೃಜಾಮಿ ಜಲೇ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚೋ ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ತು ಮೇ ॥

(ಇತಿ ಜೀರ್ಣೋಪವೀತಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾಮೇತ್ । ನಾಮತ್ರಯಂ ಜಪೇತ್ ॥)

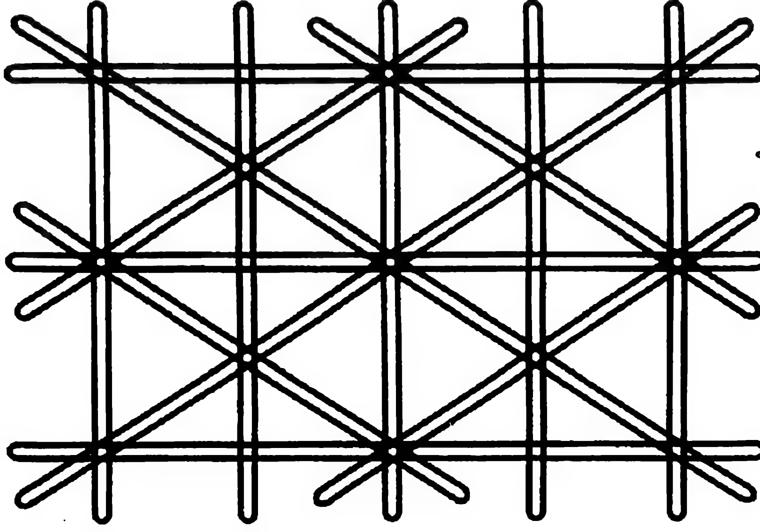
॥ ಇತಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

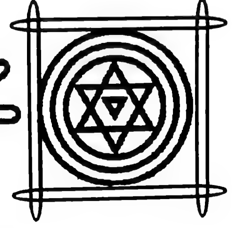

॥ ಋಗ್ವೇದೀಯಃ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನವಿಧಿಃ[೧೭] ॥

ಪುಣ್ಯಾಹ ಮಂಡಲ[೧೮]

॥श्रीः॥

ಆಚಮ್ಯ, ಪವಿತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ, ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ.....

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ........ ಜಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

(ಇತಿ ಜಲಶುದ್ಧಿಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ)

.............ಶುಭಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯಾಯುರಾರೋಗ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾ–

---

೧೭. ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಮತ್ರೇಷ್ಟಂ ಸರ್ವೇಷಾಮೃದ್ಧಿಕರ್ಮಣಾಂ । ಆದಾವಂತೇ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಇತಿ ಯಜ್ಞವಿದೋ ವಿದುಃ ॥ ಸಕಲ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೧೮. ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿರೇಖಾಭಿಃ ಸಂಯುತಂ ಪುಣ್ಯಮಂಡಲಮ್ । ದಸ್ರಾದಿತಾರಕಾರೂಪಂ ಹಸ್ತಮಾತ್ರಂ ಲಿಖೇದ್ಬುಧಃ ॥

ಅಭಿಜಿತ್ಸಹಿತ ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ೨೮ ನಕ್ಷತ್ರರೂಪವಾದ ಅರತ್ನಿಮಾತ್ರ (ಒಂದು ಮೊಳ ಉದ್ದ) ಚತುರಸ್ರವಾದ ಪುಣ್ಯಾಹಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು.

ಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಚತುರ್ವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ [ಜಾತಾಶೌಚಮೃತಾಶೌಚ-ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ] ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿವಾಸುದೇವಸಂಕರ್ಷಣಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾ-ನಿರುದ್ಧಚತುರ್ಮೂರ್ತ್ಯಾದ್ಯನಂತಾವತಾರಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ-ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಮ್ ಅಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಮ್ ಏಭಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥)

ತಂಡುಲೋಪರಿ ಕಲಶದ್ವಯಂ[೧೯] ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಕಾಲೇ 'ತಂತುಂ ತನ್ವನ್ನಿ'ತಿ ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನಾನಂತರಂ ಕಾರ್ಯಮ್ । ಅನ್ಯತ್ ಪದ್ಮಂ ವಿಲಿಖ್ಯ, ತತ್ರ ಧಾನ್ಯೋಪರಿ ಉಕ್ತಪಾತ್ರೇ ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಂ ಕಾರ್ಯಮ್ । ಪುಣ್ಯಾಹ ದಕ್ಷಿಣಕಲಶೇ ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಂ ನ ಕಾರ್ಯಮ್ । ತತಃ ಪುಣ್ಯಾಹಕಲಶಪೂರಣಮ್ । ತತಃ ಪುಣ್ಯಾಹ ಕಲಶೇನ ಸಾಕಂ ಪಂಚಗವ್ಯಕಲಶದೇವತಾಽಽವಾಹನಂ ಪೂಜಾದಿಕಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಮ್

ಅಥ ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಮಹೀ ದ್ಯೌರಿತಿ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವ್ಯೌದೇವತೇ । ಭೂಸ್ಪರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಹೀ ದ್ಯೌಃ ಪೃಥಿವೀ ಚ ನ ಇಮಂ ಯಜ್ಞಂ ಮಿಮಿಕ್ಷತಾಮ್ । ಪಿಪೃತಾಂ ನೋ ಭರೀಮಭಿಃ ॥

ಯೇನ ತೋಕಾಯಾತ್ರೇಯಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ಋಷಿಃ । ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಮರುತೋ ದೇವತಾಃ । ಧಾನ್ಯಸ್ಪರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯೇನ ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಧಾನ್ಯಂಗ್ಂ ಬೀಜಂ ವಹಧ್ವೇ ಅಕ್ಷಿತಮ್ । ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ತದ್ಧತ್ತನ ಯದ್ವ ಈಮಹೇ ರಾಧೋ ವಿಶ್ವಾಯು ಸೌಭಗಮ್ ॥

ಓಷಧಯಃ ಆಥರ್ವಣೋಭಿಷಗ್‌ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಓಷಧಯೋ ದೇವತಾಃ । ಧಾನ್ಯಸ್ಪರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಓಷಧಯಃ ಸಂ ವದಂತೇ ಸೋಮೇನ ಸಹ ರಾಜ್ಞಾ । ಯಸ್ಮೈ ಕೃಣೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತಂ ರಾಜನ್ ಪಾರಯಾಮಸಿ ॥

೧೯. ಪ್ರಸ್ಥಧಾನ್ಯೋಪರಿಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂರ್ಣಂ ಹಿ ಕಲಶದ್ವಯಂ । ದಕ್ಷಿಣಸ್ಥಸ್ಥಿರಶ್ಚೈವ ಉತ್ತರಸ್ಥಶ್ಚರೋ ಭವೇತ್ ॥ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥ (ಸೇರು) ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಜಲಪೂರಣಮಾಡಿದ ಎರಡು ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಭಾಗದ ಕಲಶ ಸ್ಥಿರ, ಎಡಭಾಗದ ಕಲಶ ಚರವಾಗಿದ್ದು ಎಡಭಾಗದ ಕಲಶವನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಜಲಧಾರೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶುಭಕರ್ಮಣಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೇ ಕಲಶದ್ವಯಂ । ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ಅಶುಭೇತ್ವೇಕಂ ಇತಿ ಯಜ್ಞವಿದೋ ವಿದುಃ ॥ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಕ್ಕೆ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಲಶ. ಅಪರಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಲಶ.

ಆ ಕಲಶೇಷು ಗಾಧಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಕಲಶಾಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಕಲಶೇಷು ಧಾವತಿ ಶ್ಯೇನೋ ವರ್ಮ ವಿ ಗಾಹತೇ । ಅಭಿ ದ್ರೋಣಾ ಕನಿಕ್ರದತ್ ॥

ತಂತುಂ ತನ್ವನ್ ದೇವಾ ಋಷಯಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಂತುಂ ತನ್ವನ್ರಜಸೋ ಭಾನುಮನ್ವಿಹಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಃ ಪಥೋ ರಕ್ಷ ಧಿಯಾ ಕೃತಾನ್ । ಅನುಲ್ಬಣಂ ವಯತ ಜೋಗುವಾಮಪೋ ಮನುರ್ಭವ ಜನಯಾ ದೈವ್ಯಂ ಜನಮ್ ॥

ಇಮಂ ಮೇ ಸಿಂಧುಕ್ಷಿತ್ ಪ್ರೈಯಮೇಧಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ನದ್ಯೋ ದೇವತಾಃ । ಜಲಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ ಶುತುದ್ರಿ ಸ್ತೋಮಂ ಸಚತಾ ಪರುಷ್ಣ್ಯಾ । ಅಸಿಕ್ನ್ಯಾ ಮರುದ್ವೃಧೇ ವಿತಸ್ತಯಾऽऽರ್ಜೀಕೀಯೇ ಶೃಣುಹ್ಯಾ ಸುಷೋಮಯಾ ॥

ತಪೋಷ್ಪವಿತ್ರಂ ಪವಿತ್ರ ಆಂಗಿರಸಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ದೇವತಾ । ಕೂರ್ಚನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ[೨೦] ॥

ಓಂ ತಪೋಷ್ಪವಿತ್ರಂ ವಿತತಂ ದಿವಸ್ಪದೇ ಶೋಚಂತೋ ಅಸ್ಯ ತಂತವೋ ವ್ಯಸ್ಥಿರನ್ । ಅವಂತ್ಯಸ್ಯ ಪವೀತಾರಮಾಶವೋ ದಿವಸ್ಪೃಷ್ಠಮಧಿ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಚೇತಸಾ ॥

ಸ ಹಿ ರತ್ನಾನಿ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ರತ್ನನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ ಹಿ ರತ್ನಾನಿ ದಾಶುಷೇ ಸುವಾತಿ ಸವಿತಾ ಭಗಃ । ತಂ ಭಾಗಂ ಚಿತ್ರಮೀಮಹೇ ॥

ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ಚಿಕ್ಲೀತಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದಿರಾದೇವತಾ । ಗಂಧವಿಲೋಡನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ । ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪ ಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧ ಆಂಗಿರಸಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಅಕ್ಷತನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

---

೨೦. ಪೌಷ್ಟಿಕ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿಯೂ ಶಾಂತಿಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಧೋಮುಖವಾಗಿಯೂ ಕಲಶದ ಒಳಗೆ ಕೂರ್ಚವನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

ಓಮ್ ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ । ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ಧೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ ॥

ಆಯನೇ ತೇ ಸ್ತಂಬಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪುಷ್ಪನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಯನೇ ತೇ ಪರಾಯಣೇ ದೂರ್ವಾ ರೋಹಂತು ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ । ಹ್ರದಾಶ್ಚ ಪುಂಡರೀಕಾಣಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹಾ ಇಮೇ ॥

ಅಶ್ವತ್ಥೇವ ಆಥರ್ವಣೋಭಿಷಗ್‌ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಓಷಧಯೋ ದೇವತಾಃ । ಪಲ್ಲವನ್ಯಾಸೇ ॥

ಓಮ್ ಅಶ್ವತ್ಥೇ ವೋ ನಿಷದನಂ ಪರ್ಣೇ ವೋ ವಸತಿಷ್ಕೃತಾ । ಗೋಭಾಜ ಇತ್ಕಿಲಾಸಥ ಯತ್ಸನವಥ ಪೂರುಷಮ್ ॥[೨೦ಅ]

ಪೂರ್ಣಾ ದರ್ವಿ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಋಷಯಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಶತಕ್ರತುರ್ದೇವತಾ । ತಂಡುಲಪೂರ್ಣ-ಪಾತ್ರನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪೂರ್ಣಾ ದರ್ವಿ ಪರಾ ಪತ ಸುಪೂರ್ಣಾ ಪುನರಾಪತ । ವಸ್ನೇವ ವಿ ಕ್ರೀಣಾವಹಾ ಇಷಮೂರ್ಜಂ ಶತಕ್ರತೋ ॥

ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಆಥರ್ವಣೋಭಿಷಗ್‌ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಓಷಧಯೋ ದೇವತಾಃ । ಫಲನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾ ನೋ ಮುಂಚಂತ್ವಂಹಸಃ ॥

(ಗಂಧದ್ವಾರೇತಿ ಗಂಧಂ, ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತೇತಿ ಅಕ್ಷತಾನ್, ಆಯನೇ ತೇ ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥)

ಹಿರಣ್ಯರೂಪಃ ಗೃತ್ಸಮದೋ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌನಕಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಪಾನ್ನಪಾದ್ದೇವತಾ । ಹಿರಣ್ಯನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಹಿರಣ್ಯರೂಪಃ ಸ ಹಿರಣ್ಯಸಂದೃಗಪಾಂ ನಪಾತ್ ಸೇದು ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಃ । ಹಿರಣ್ಯಯಾತ್ ಪರಿ ಯೋನೇರ್ನಿಷದ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಯದಾ ದದತ್ಯನ್ನಮಸ್ಮೈ ॥

೨೦ಅ. ಅಶ್ವತ್ಥೋದುಂಬರಪ್ಲಕ್ಷಚೂತನ್ಯಗ್ರೋಧಪಲ್ಲವಾಃ । ಕಲಶಕ್ಕೆ ಅಶ್ವತ್ಥ, ಅತ್ತಿ, ಮಾವು, ಗೋಳಿ, ಕಿರುಗೋಳಿ ಈ ಐದು ಮರದ ಕುಡಿಗಳೇ ಪಂಚಪಲ್ಲವ. ಈ ಐದರ ಕೆತ್ತೆಯೇ ಕಷಾಯ. ಚೂತಶ್ಚ ಪನಸಶ್ಚೈವ ಪಲಾಶಸ್ಯ ಸಹೋದರೌ । ಎಂದಿದ್ದರಿಂದ ಮಾವು ಮತ್ತು ಹಲಸು ಈ ಎರಡು ಪಲ್ಲವಗಳನ್ನೇ ಈಗ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ಆಂಗಿರಸಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಪರಮಾನಸೋಮೋದೇವತಾ । ಶಿರಃಕೂರ್ಚನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ವಿತತಂ........ ಇದ್ವಹಂತಸ್ತತ್ ಸಮಾಶತ ॥

ಕಲಶಪೂಜಾ

ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮೀತಿ ಶುನಃಶೇಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವರುಣೋದೇವತಾ । ಕಲಶಮಧ್ಯೇ ವರುಣಸ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಅಹೇಳಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂಸ ಮಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಷೀಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಕಲಶಸ್ಯ ಮುಖೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಂಠೇ ರುದ್ರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಮೂಲೇ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಧ್ಯೇ ಮಾತೃಗಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥ ೧ ॥

ಕುಕ್ಷೌ ತು ಸಾಗರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾ ವಸುಂಧರಾ ।
ಋಗ್ವೇದೋಽಥ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದೋ ಹ್ಯಥರ್ವಣಃ ॥ ೨ ॥

ಅಂಗೈಶ್ಚ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಲಶಾಂಬುಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಶ್ಚ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ॥ ೩ ॥

ಆಯಾಂತು ಮಮ [ಯಜಮಾನಸ್ಯ] ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ದುರಿತಕ್ಷಯಕಾರಕಾಃ ।
ಸರ್ವೇ ಸಮುದ್ರಾಃ ಸರಿತಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ ॥ ೪ ॥

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ (ಕೃಷ್ಣೇ) ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥ ೫ ॥

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪ-ಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ। ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರಮಹಾನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಇಷ್ಟದೇವತಾಪ್ರಾರ್ಥನಾ

ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ಸಮಸ್ತದೇಶೇಷ್ವಶೇಷಕಾರ್ಯೇಷು ತಥೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ ।
ಸರ್ವಸ್ವರೂಪೀ ಭಗವಾನನಾದಿಃ ಮಮಾಸ್ತು ಮಾಂಗಲ್ಯವಿವೃದ್ಧಯೇ ಹರಿಃ ॥ ೧ ॥

ಯತ್ರ ಯೋಗೀಶ್ವರಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಯತ್ರ ಪಾರ್ಥೋ ಧನುರ್ಧರಃ ।
ತತ್ರ ಶ್ರೀರ್ವಿಜಯೋ ಭೂತಿರ್ಧ್ರುವಾ ನೀತಿರ್ಮತಿರ್ಮಮ ॥ ೨ ॥

ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ ।
ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ೩ ॥

ಸರ್ವೇಷ್ವಾರಬ್ಧಕಾರ್ಯೇಷು ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರಾಃ ।
ದೇವಾ ದಿಶಂತು ನಃ ಸಿದ್ಧಿಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಜನಾರ್ದನಾಃ ॥ ೪ ॥

ಸ್ಮೃತೇ ಸಕಲಕಲ್ಯಾಣಭಾಜನಂ ಯತ್ರ ಜಾಯತೇ ।
ಪುರುಷಂ ತಮಜಂ ನಿತ್ಯಂ ವ್ರಜಾಮಿ ಶರಣಂ ಹರಿಮ್ ॥ ೫ ॥

ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ನಾಸ್ತಿ ತೇಷಾಮಮಂಗಲಮ್ ।
ಯೇಷಾಂ ಹೃದಿಸ್ಥೋ ಭಗವಾನ್ ಮಂಗಲಾಯತನೋ ಹರಿಃ ॥ ೬ ॥

ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಮಂಗಲಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಮಂಗಲಂ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ॥ ೭ ॥

ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿಕೇ ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ೮ ॥

ಕಲಶದೇವತಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ವಾಣೀಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಶಚೀಪುರಂದರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅರುಂಧತೀವಸಿಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸೀತಾರಾಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಮಾತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಆಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಇಷ್ಟದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಕುಲದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಗ್ರಾಮಾಧಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸುಮುಹೂರ್ತಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ [ಸುಮುಹೂರ್ತಮಸ್ತು ॥] (ಇತಿ ವಿಪ್ರಾಃ ॥) ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ । ಪಿತೃದೇವೋ ಭವ । ಆಚಾರ್ಯದೇವೋ ಭವ। ಅತಿಥಿದೇವೋ ಭವ । ಆಶಿಷಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಾಹ । ಏತಾಃ ಸತ್ಯಾ ಆಶಿಷಃ ಸಂತು ॥ ದೀರ್ಘಾ ನಾಗಾಃ ನದ್ಯೋ ಗಿರಯಃ ತ್ರೀಣಿ ವಿಷ್ಣುಪದಾನಿ ಚ। ತೇನ ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣೇನ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುರಸ್ತು॥ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಸ್ತೇ) ಶಿವಾ ಆಪಃ ಸಂತು । [ಸಂತು ಶಿವಾ ಆಪಃ ।] ಅಕ್ಷತಂ ಚಾರಿಷ್ಟಂ ಚಾಸ್ತು । [ಅಸ್ತ್ವಕ್ಷತಮರಿಷ್ಟಂ ಚ ।] ಗಂಧಾಃ ಪಾಂತು । [ಸೌಮಂಗಲ್ಯಂ ಚಾಸ್ತು ।] ಅಕ್ಷತಾಃ ಪಾಂತು । [ಆಯುಷ್ಯಮಸ್ತು ।] ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಪಾಂತು । [ಸೌಶ್ರಿಯಮಸ್ತು ।] ತಾಂಬೂಲಾನಿ ಪಾಂತು । [ಐಶ್ವರ್ಯಮಸ್ತು ।] ಸ್ವಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಃ ಪಾಂತು । [ಬಹು ದೇಯಂ ಚಾಸ್ತು ।] ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ಶ್ರೇಯಃ ಶಾಂತಿ-ಸ್ತುಷ್ಟಿಃ ಪುಷ್ಟಿಶ್ಚಾಸ್ತು। ಶ್ರೀರ್ಯಶೋ ಗೌರ್ವಿದ್ಯಾ ವಿನಯೋ ವಿತ್ತಂ ಬಹುಪುತ್ರತ್ವಮ್ ಆಯುಷ್ಯಂ ಚಾಸ್ತು॥

ಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ವವೇದಯಜ್ಞಕ್ರಿಯಾಕರಣಕರ್ಮಾರಂಭಾಃ ಶುಭಾಃ ಶೋಭನಾಃ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ತಮಹಮೋಂಕಾರಮಾದಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಋಗ್ಯಜುಃಸಾಮಾಶೀರ್ವಚನಂ ಬಹುಋಷಿಮತಂ ಸಂವಿಜ್ಞಾತಂ ಭವದ್ಭಿರನುಜ್ಞಾತೋ ವಾಚಯಿಷ್ಯೇ॥ [ವಾಚ್ಯತಾಮ್ ॥]

ಆಶೀರ್ವಚನಮ್

ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಆಶೀರ್ವಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ । ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥

ದ್ರವಿಣೋದಾ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ದ್ರವಿಣೋದಾಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಆಶೀರ್ವಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ದ್ರವಿಣೋದಾ ದ್ರವಿಣಸಸ್ತುರಸ್ಯ ದ್ರವಿಣೋದಾಃ ಸನರಸ್ಯ ಪ್ರ ಯಂಸತ್ । ದ್ರವಿಣೋದಾ ವೀರವತೀಮಿಷಂ ನೋ ದ್ರವಿಣೋದಾ ರಾಸತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ಸವಿತಾ ಪಶ್ಚಾತಾತ್ ಉಶೋಧಾನಾಕಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃದೇವತಾಃ । ಆಶೀರ್ವಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸವಿತಾ ಪಶ್ಚಾತಾತ್ಸವಿತಾ ಪುರಸ್ತಾತ್ಸವಿತೋತ್ತರಾತ್ತಾತ್ಸವಿತಾಧರಾತ್ತಾತ್ । ಸವಿತಾ ನಃ ಸುವತು ಸರ್ವತಾತಿಂ ಸವಿತಾ ನೋ ರಾಸತಾಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ನವೋನವೋ ಭವತಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಋಷಿಕಾ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಚಂದ್ರಮಾದೇವತಾಃ । ಆಶೀರ್ವಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ನವೋನವೋ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋಽಹ್ನಾಂ ಕೇತುರುಷಸಾಮೇತ್ಯಗ್ರಮ್ । ಭಾಗಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ವಿ ದಧಾತ್ಯಾಯನ್ ಪ್ರ ಚಂದ್ರಮಾಸ್ತಿರತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ಉಚ್ಚಾ ದಿವಿ ಆಂಗಿರಸಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಆಶೀರ್ವಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉಚ್ಚಾ ದಿವಿ ದಕ್ಷಿಣಾವಂತೋ ಅಸ್ಥುರ್ಯೇ ಅಶ್ವದಾಃ ಸಹ ತೇ ಸೂರ್ಯೇಣ । ಹಿರಣ್ಯದಾ ಅಮೃತತ್ವಂ ಭಜಂತೇ ವಾಸೋದಾಃ ಸೋಮ ಪ್ರ ತಿರಂತ ಆಯುಃ ॥

ಆಪ ಉಂದಂತು ಸೋಮಋಷಿಃ । ದ್ವಿಪದಾ ಗಾಯತ್ರೀಛಂಧಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಆಶೀರ್ವಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪ ಉಂದಂತು ಜೀವಸೇ ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ ವರ್ಚಸೇ ।

ಯಸ್ತ್ವಾ ಹೃದಾ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಮಿತ್ಯನಯೋಃ ಆತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಆಶೀರ್ವಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಸ್ತ್ವಾ ಹೃದಾ ಕೀರಿಣಾ ಮನ್ಯಮಾನೋಽಮರ್ತ್ಯಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಜೋಹವೀಮಿ । ಜಾತವೇದೋ ಯಶೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧೇಹಿ ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ಯಾಮ್ ॥ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ ಉ ಲೋಕಮಗ್ನೇ ಕೃಣವಃ ಸ್ಯೋನಮ್ । ಅಶ್ವಿನಂ ಸ ಪುತ್ರಿಣಂ ವೀರವಂತಂ ಗೋಮಂತಂ ರಯಿಂ ನಶತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಸಂ ತ್ವಾ ಸಿಂಚಾಮಿ ಯಜುಷಾ ಪ್ರಜಾಮಾಯುರ್ಧನಂ ಚ ॥

(ಪುರೋಹಿತಃ ಸಹಯಜಮಾನ ಉತ್ಥಾಯ ಏಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಪುಣ್ಯಾಹಕಲಶೋದಕಮೈಶಾನ್ಯಾಂ ಪಾತ್ರಾಂತರೇ ಸಿಂಚೇತ್ ॥)

ವ್ರತನಿಯಮತಪಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಕ್ರತುದಮದಾನವಿಶಿಷ್ಟಾನಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಮನಃ ಸಮಾಧೀಯತಾಮ್ । [ಸಮಾಹಿತಮನಸಃ ಸ್ಮಃ ॥] ಪ್ರಸೀದಂತು ಭವತಃ [ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸ್ಮಃ ।] ಶಾಂತಿರಸ್ತು । ಪುಷ್ಟಿರಸ್ತು । ತುಷ್ಟಿರಸ್ತು । ವೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಅವಿಘ್ನಮಸ್ತು । ಆಯುಷ್ಯಮಸ್ತು । ಆರೋಗ್ಯಮಸ್ತು । ಶಿವಂ ಕರ್ಮಾಸ್ತು । ಕರ್ಮಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಧರ್ಮಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ವೇದಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಶಾಸ್ತ್ರಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಪುತ್ರಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಧನಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಇಷ್ಟಸಂಪದಸ್ತು । (ಬಹಿರಪಃ) ಈಶಾನ್ಯಾಂ ಬಹಿರ್ದೇಶೇ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟನಿರಸನಮಸ್ತು । ಯತ್ಪಾಪಂ ತತ್ಪ್ರತಿಹತಮಸ್ತು । (ಅಂತರಪಃ) ಯಚ್ಛ್ರೇಯಸ್ತದಸ್ತು । ಉತ್ತರೇ ಕರ್ಮಣ್ಯವಿಘ್ನಮಸ್ತು । ಉತ್ತರೋತ್ತರಮಹರಹರಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ಶುಭಾಃ ಶೋಭನಾಃ ಸಂಪದ್ಯಂತಾಮ್ । ಇಷ್ಟಕಾಮಾಃ ಸಂಪದ್ಯಂತಾಮ್ । ತಿಥಿಕರಣ-ಮುಹೂರ್ತನಕ್ಷತ್ರಸಂಪದಸ್ತು । ತಿಥಿಕರಣಮುಹೂರ್ತನಕ್ಷತ್ರಗ್ರಹಲಗ್ನಾಧಿದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ತಿಥಿಕರಣೇ ಮುಹೂರ್ತನಕ್ಷತ್ರೇ ಸಗ್ರಹೇ ಸದೈವತೇ ಪ್ರೀಯೇತಾಮ್ । ದುರ್ಗಾಪಾಂಚಾಲ್ಯೌ ಪ್ರೀಯೇತಾಮ್ । ಅಗ್ನಿಪುರೋಗಾಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಇಂದ್ರಪುರೋಗಾಃ ಮರುದ್ಗಣಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಗಾಃ ಸರ್ವೇ ವೇದಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ವಿಷ್ಣುಪುರೋಗಾಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಮಾಹೇಶ್ವರೀಪುರೋಗಾ ಉಮಾಮಾತರಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ವಸಿಷ್ಠಪುರೋಗಾ ಋಷಿಗಣಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಅರುಂಧತೀಪುರೋಗಾ ಏಕಪತ್ನ್ಯಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಋಷಯಶ್ಛಂದಾಂಸ್ಯಾಚಾರ್ಯಾ ವೇದಾಃ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಾಶ್ಚ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಶ್ರೀಸರಸ್ವತ್ಯೌ ಪ್ರೀಯೇತಾಮ್ । ಶ್ರದ್ಧಾಮೇಧೇ ಪ್ರೀಯೇತಾಮ್ । ಭಗವತೀ ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಭಗವತೀ ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಭಗವತೀ ಶಾಂತಿಕರೀ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಭಗವತೀ ಋದ್ಧಿಕರೀ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಭಗವತೀ ವೃದ್ಧಿಕರೀ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಭಗವಂತೌ ವಿಘ್ನವಿನಾಯಕೌ ಪ್ರೀಯೇತಾಮ್ । ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಾಮೀ ಮಹಾಸೇನಃ ಸಪತ್ನೀಕಃ ಸಸುತಃ ಸಪಾರ್ಷದಃ ಸರ್ವ-ಸ್ಥಾನಗತಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಹರಿಹರಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಸರ್ವಾ ಗ್ರಾಮದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂ-ತಾಮ್ । ಸರ್ವಾಃ ಕುಲದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಸರ್ವಾ ವಾಸ್ತುದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । (ಬಹಿರಪಃ) ಹತಾ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ । ಹತಾಃ ಪರಿಪಂಥಿನಃ । ಹತಾ ಅಸ್ಯ ಕರ್ಮಣೋ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ । ಶತ್ರವಃ ಪರಾಭವಂ ಯಾಂತು । ಶಾಮ್ಯಂತು ಘೋರಾಣಿ । ಶಾಮ್ಯಂತು ಪಾಪಾನಿ । ಶಾಮ್ಯಂತ್ವೀತಯಃ । (ಅಂತರಪಃ) ಶುಭಾನಿ ವರ್ಧಂತಾಮ್ । ಶಿವಾ ಆಪಃ ಸಂತು । ಶಿವಾ ಋತವಃ ಸಂತು । ಶಿವಾ ಅಗ್ನಯಃ ಸಂತು । ಶಿವಾ ಆಹುತಯಃ ಸಂತು । ಶಿವಾ ಓಷಧಯಃ ಸಂತು । ಶಿವಾ ವನಸ್ಪತಯಃ ಸಂತು । ಶಿವಾ ಅತಿಥಯಃ ಸಂತು । ಅಹೋರಾತ್ರೇ ಶಿವೇ ಸ್ಯಾತಾಮ್ ।

ನಿಕಾಮೇನಿಕಾಮೇ ನಃ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ವರ್ಷತು । ಫಲಿನ್ಯೋ ನ ಓಷಧಯಃ ಪಚ್ಯಂತಾಮ್ । ಯೋಗಕ್ಷೇಮೋ ನಃ ಕಲ್ಪತಾಮ್ ।

ಶುಕ್ರಾಂಗಾರಕಬುಧಬೃಹಸ್ಪತಿಶನೈಶ್ಚರರಾಹುಕೇತುಸೋಮಸಹಿತಾ ಆದಿತ್ಯಪುರೋಗಾಃ ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ । ಭಗವಾನ್ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಭಗವಾನ್ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಪ್ರೀಯತಾಂ ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಾಮೀ ಮಹಾಸೇನಃ । ಪುಣ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿಷ್ಯೇ ॥ [ವಾಚ್ಯತಾಮ್ ॥]

ಉದ್ಗಾತೇವ ಗೃತ್ಸಮದಃಋಷಿಃ । ಅತಿಶಕ್ವರೀಛಂದಃ । ಶಕುಂತೋದೇವತಾ । ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಮ್ ಉದ್ಗಾತೇವ ಶಕುನೇ ಸಾಮ ಗಾಯಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಇವ ಸವನೇಷು ಶಂಸಸಿ । ವೃಷೇವ ವಾಜೀ ಶಿಶುಮತೀರಪೀತ್ಯಾ ಸರ್ವತೋ ನಃ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ವಿಶ್ವತೋ ನಃ ಶಕುನೇ ಪುಣ್ಯಮಾ ವದ ॥ ಓಮ್ ॥

ಮಹ್ಯಂ ಸಹಕುಟುಂಬಿನೇ ಮಹಾಜನಾನ್ನಮಸ್ಕುರ್ವಾಣಾಯ ಆಶೀರ್ವಚನಮಪೇಕ್ಷಮಾಣಾಯ ಅದ್ಯ ....ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಾಯ ....ಶರ್ಮಣೇ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ (ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಮಂದ್ರಮಧ್ಯೋಚ್ಚನಿಸ್ವನೈರ್ವದೇತ್ ॥) [ಓಂ ಪುಣ್ಯಾಹಮ್ ॥] (ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ವಿಪ್ರಾಃ ಪ್ರತಿವಚನಂ ಬ್ರೂಯುಃ ॥)

ಸ್ವಸ್ತಯೇ ವಾಯುಮ್ ಆತ್ರೇಯಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃದೇವತಾಃ । ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ವಾಯುಮುಪ ಬ್ರವಾಮಹೈ ಸೋಮಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಭುವನಸ್ಯ ಯಸ್ಪತಿಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ಸರ್ವಗಣಂ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಸ್ವಸ್ತಯ ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಭವಂತು ನಃ ॥

ಮಹ್ಯಂ ಸಹಕುಟುಂಬಿನೇ ಮಹಾಜನಾನ್ನಮಸ್ಕುರ್ವಾಣಾಯ ಆಶೀರ್ವಚನಮಪೇಕ್ಷಮಾಣಾಯ ಅದ್ಯ ..... ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಾಯ ......ಶರ್ಮಣೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ [ಓಂ ಆಯುಷ್ಮತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥] (ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ವದೇಯುಃ ॥)

ಋಧ್ಯಾಮ ಸ್ತೋಮಂ ಭೂತಾಂಶಃ ಕಾಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಶ್ವಿನೌದೇವತೇ । ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಋಧ್ಯಾಮ ಸ್ತೋಮಂ ಸನುಯಾಮ ವಾಜಮಾ ನೋ ಮಂತ್ರಂ ಸರಥೇಹೋಪ ಯಾತಮ್ । ಯಶೋ ನ ಪಕ್ವಂ ಮಧು ಗೋಷ್ವಂತರಾ ಭೂತಾಂಶೋ ಅಶ್ವಿನೋಃ ಕಾಮಮಪ್ರಾಃ ॥

ಮಹ್ಯಂ ಸಹಕುಟುಂಬಿನೇ ಮಹಾಜನಾನ್ನಮಸ್ಕುರ್ವಾಣಾಯ ಆಶೀರ್ವಚನಮಪೇಕ್ಷಮಾಣಾಯ ಅದ್ಯ .... ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಾಯ ....ಶರ್ಮಣೇ ಋದ್ಧಿಂ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು । [ಋಧ್ಯತಾಂ] ಋದ್ಧಿಃ ಸಮೃದ್ಧಿಃ (ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ವದೇಯುಃ ॥)

ಶ್ರಿಯೇ ಜಾತಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಶ್ರಿಯೇ ಜಾತಃ ಶ್ರಿಯ ಆ ನಿರಿಯಾಯ ಶ್ರಿಯಂ ವಯೋ ಜರಿತೃಭ್ಯೋ ದಧಾತಿ । ಶ್ರಿಯಂ

ವಸಾನಾ ಅಮೃತತ್ವಮಾಯನ್ಭವಂತಿ ಸತ್ಯಾ ಸಮಿಥಾ ಮಿತದ್ರೌ ॥ ಶ್ರಿಯ ಏವೈನಂ ತಚ್ಛ್ರಿಯಮಾದಧಾತಿ। ಸಂತತಮೃಚಾ ವಷಟ್ಕೃತ್ಯಂ ಸಂತತ್ಯೈ ಸಂಧೀಯತೇ ಪ್ರಜಯಾ ಪಶುಭಿರ್ಯ ಏವಂ ವೇದ ॥

ಮಹ್ಯಂ ಸಹಕುಟುಂಬಿನೇ ಮಹಾಜನಾನ್ನಮಸ್ಕುರ್ವಾಣಾಯ ಆಶೀರ್ವಚನಮಪೇಕ್ಷಮಾಣಾಯ ಅದ್ಯ .... ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಾಯ ......ಶರ್ಮಣೇ ಶ್ರೀರಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ [ಅಸ್ತು ಶ್ರೀಃ ॥] (ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಪಠೇಯುಃ ॥)

ವರ್ಷಶತಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಮಸ್ತು । ಶಿವಂ ಶಿವಮಸ್ತು ॥ ಗೋತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು। ಕರ್ಮಾಂಗದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ ॥

ಶುಕ್ರೇಭಿರಂಗೈರ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಕಲಶಾಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಶುಕ್ರೇಭಿರಂಗೈ ರಜ ಆತತನ್ವಾನ್ ಕ್ರತುಂ ಪುನಾನಃ ಕವಿಭಿಃ ಪವಿತ್ರೈಃ। ಶೋಚಿರ್ವಸಾನಃ ಪರ್ಯಾಯುರಪಾಂ ಶ್ರಿಯೋ ಮಿಮೀತೇ ಬೃಹತೀರನೂನಾಃ ॥ ಓಮ್ ॥ ತದಪ್ಯೇಷ ಶ್ಲೋಕೋಽಭಿಗೀತಃ॥ ಮರುತಃ ಪರಿವೇಷ್ಟಾರೋ ಮರುತ್ತಸ್ಯಾವಸನ್ ಗೃಹೇ । ಆವಿಕ್ಷತಸ್ಯ ಕಾಮಪ್ರೇರ್ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಸಭಾಸದ ॥ ಇತಿ ॥

(ತತ ಉತ್ತರಕಲಶಂ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇ ದಕ್ಷಿಣಕಲಶಂ ವಾಮಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತಾಭ್ಯಾಂ ಧಾರಾದ್ವಯಂ ಸಂತತಂ ಪಾತ್ರೇ ನಿಷಿಂಚೇತ್ ಏಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ)

ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಚತಸೃಣಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಅಂತ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ । ಕಲಶಜಲಸೇಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಪ್ರತಿ ಜಾನೀಹ್ಯಸ್ಮಾನ್ ತ್ಸ್ವಾವೇಶೋ ಅನಮೀವೋ ಭವಾ ನಃ । ಯತ್ತ್ವೇಮಹೇ ಪ್ರತಿ ತನ್ನೋ ಜುಷಸ್ವ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಪ್ರತರಣೋ ನ ಏಧಿ ಗಯಸ್ಫಾನೋ ಗೋಭಿರಶ್ವೇಭಿರಿಂದೋ । ಅಜರಾಸಸ್ತೇ ಸಖ್ಯೇ ಸ್ಯಾಮ ಪಿತೇವ ಪುತ್ರಾನ್ ಪ್ರತಿ ನೋ ಜುಷಸ್ವ ॥ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಶಗ್ಮಯಾ ಸಂಸದಾ ತೇ ಸಕ್ಷೀಮಹಿ ರಣ್ವಯಾ ಗಾತುಮತ್ಯಾ। ಪಾಹಿ ಕ್ಷೇಮ ಉತ ಯೋಗೇ ವರಂ ನೋ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ ಅಮೀವಹಾ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ವಿಶ್ವಾ ರೂಪಾಣ್ಯಾವಿಶನ್ । ಸಖಾ ಸುಶೇವ ಏಧಿ ನಃ ॥

ಶುಭಂ ಶುಭಂ ಶುಭಮ್ ॥ (ಶಿವಂ ಶಿವಂ ಶಿವಮ್ ॥)

ಮಾರ್ಜನಮ್

ತತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವಾಮತಃ[೨೧] ಪತ್ನೀಮುಪವೇಶ್ಯ ಪಾತ್ರಪತಿತಜಲೇನ ಪಲ್ಲವಕುಶೈರುದಙ್ಮುಖಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತೋ ವಿಪ್ರಾ ಅಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ ॥

ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠೇತಿ ನವರ್ಚಸ್ಯ ಅಂಬರೀಷ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠೇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಶಂ ನೋ ದೇವೀತ್ಯಸ್ಯಾಃ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಈಶಾನಾ ವಾರ್ಯಾಣಾಮಿತ್ಯಸ್ಯಾಃ ವರ್ಧಮಾನಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಆಪಃ ಪೃಣೀತೇತ್ಯಸ್ಯಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಇದಮಾಪಃ, ಆಪೋ ಅದ್ಯೇತ್ಯನಯೋಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋಭುವಸ್ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ । ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ ॥ ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಸ್ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇಹ ನಃ । ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ ॥ ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವೋ ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ । ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ । ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥ ಈಶಾನಾ ವಾರ್ಯಾಣಾಂ ಕ್ಷಯಂತೀಶ್ಚರ್ಷಣೀನಾಮ್ । ಅಪೋ ಯಾಚಾಮಿ ಭೇಷಜಮ್ ॥ ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದಂತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮ್ ॥ ಆಪಃ ಪೃಣೀತ ಭೇಷಜಂ ವರೂಥಂ ತನ್ವೇ೩ ಮಮ । ಜ್ಯೋಕ್ ಚ ಸೂರ್ಯಂ ದೃಶೇ ॥ ಇದಮಾಪಃ ಪ್ರ ವಹತ ಯತ್ಕಿಂ ಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ । ಯದ್ವಾಹಮಭಿದುದ್ರೋಹ ಯದ್ವಾ ಶೇಪ ಉತಾನೃತಮ್ ॥ ಆಪೋ ಅದ್ಯಾನ್ವಚಾರಿಷಂ ರಸೇನ ಸಮಗಸ್ಮಹಿ । ಪಯಸ್ವಾನಗ್ನ ಆ ಗಹಿ ತಂ ಮಾ ಸಂ ಸೃಜ ವರ್ಚಸಾ ॥

ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ, ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರೇತ್ಯನಯೋಃ ರಾಹೂಗಣೋ ಗೋತಮಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾದೇವತಾಃ । ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತೋಽದಬ್ಧಾಸೋ ಅಪರೀತಾಸ ಉದ್ಭಿದಃ । ದೇವಾ ನೋ ಯಥಾ ಸದಮಿದ್ವೃಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ರಾಯುವೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ದಿವೇದಿವೇ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರ್ಋಜೂಯತಾಂ ದೇವಾನಾಂ ರಾತಿರಭಿ ನೋ ನಿ ವರ್ತತಾಮ್ । ದೇವಾನಾಂ ಸಖ್ಯಮುಪ ಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ತಿರಂತು ಜೀವಸೇ ॥

---

೨೧. ಸರ್ವೇಷು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯೇಷು ಪತ್ನೀ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಥಿತಾ । ಆಶೀರ್ವಚನಕಾಲೇ ತು ನಿತ್ಯೌಪಾಸನಮಾರ್ಜನೇ ।
ಏತೇಷು ವಾಮತಸ್ತಿಷ್ಠೇತ್ ವಧೂರನ್ಯತ್ರ ದಕ್ಷಿಣೇ ॥ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನು, ಅವನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುವಾಗ, ನಿತ್ಯೌಪಾಸನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಕಲಶಮಾರ್ಜನ ಮಾಡುವಾಗ ಪತ್ನಿಯು ಯಜಮಾನನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮಿತ್ಯಷ್ಟರ್ಚಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸಃ ಕುತ್ಸೋಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮಗ್ನೇ ಶುಶುಗ್ಧ್ಯಾ ರಯಿಮ್ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥ (ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ) **ಸುಕ್ಷೇತ್ರಿಯಾ ಸುಗಾತುಯಾ ವಸೂಯಾ ಚ ಯಜಾಮಹೇ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥** (ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ) **ಪ್ರ ಯದ್ ಭಂದಿಷ್ಠ ಏಷಾಂ ಪ್ರಾಸ್ಮಾಕಾಸಶ್ಚ ಸೂರಯಃ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥** (ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂ, ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ) **ಪ್ರ ಯತ್ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಸೂರಯೋ ಜಾಯೇಮಹಿ ಪ್ರ ತೇ ವಯಮ್ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥** (ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ, ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ) **ಪ್ರ ಯದಗ್ನೇಃ ಸಹಸ್ವತೋ ವಿಶ್ವತೋ ಯಂತಿ ಭಾನವಃ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥** (ವಾರುಣ್ಯಾಂ) **ತ್ವಂ ಹಿ ವಿಶ್ವತೋಮುಖ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಭೂರಸಿ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥** (ವಾಯವ್ಯಾಂ) **ದ್ವಿಷೋ ನೋ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಾತಿ ನಾವೇವ ಪಾರಯ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥** (ಉತ್ತರಸ್ಯಾಂ) **ಸ ನಃ ಸಿಂಧುಮಿವ ನಾವಯಾತಿ ಪರ್ಷಾ ಸ್ವಸ್ತಯೇ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥** (ಐಶಾನ್ಯಾಮ್ ॥)

ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ವಾಮದೇವೋ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ತೃತೀಯಾ ಪಾದನಿಚೃತ್ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ ।ಪರಿತಃ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಆ ಭುವದೂತೀ ಸದಾವೃಧಃ ಸಖಾ । ಕಯಾ ಶಚಿಷ್ಠಯಾ ವೃತಾ ॥ ಕಸ್ತ್ವಾ ಸತ್ಯೋ ಮದಾನಾಂ ಮಂಹಿಷ್ಠೋ ಮತ್ಸದಂಧಸಃ। ದೃಹ್ಳಾ ಚಿದಾರುಜೇ ವಸು ॥ ಅಭೀ ಷು ಣಃ ಸಖೀನಾಮವಿತಾ ಜರಿತ್ರೂಣಾಮ್ । ಶತಂ ಭವಾಸ್ಯೂತಿಭಿಃ ॥

ಏತೋ ನ್ವಿಂದ್ರಮಿತಿ ತೃಚಸ್ಯ ತಿರಶ್ಚೀರಾಂಗಿರಸಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ। ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ ॥ ದ್ರವ್ಯಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಏತೋ ನ್ವಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮ ಶುದ್ಧಂ ಶುದ್ಧೇನ ಸಾಮ್ನಾ । ಶುದ್ಧೈರುಕ್ಥೈರ್ವಾವೃಧ್ವಾಂಸಂ ಶುದ್ಧ ಆಶೀರ್ವಾನ್ ಮಮತ್ತು ॥ ಇಂದ್ರ ಶುದ್ಧೋ ನ ಆ ಗಹಿ ಶುದ್ಧಃ ಶುದ್ಧಾಭಿರೂತಿಭಿಃ । ಶುದ್ಧೋ ರಯಿಂ ನಿ ಧಾರಯ ಶುದ್ಧೋ ಮಮದ್ಧಿ ಸೋಮ್ಯಃ ॥ ಇಂದ್ರ ಶುದ್ಧೋ ಹಿ ನೋ ರಯಿಂ ಶುದ್ಧೋ ರತ್ನಾನಿ ದಾಶುಷೇ । ಶುದ್ಧೋ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಿಘ್ನಸೇ ಶುದ್ಧೋ ವಾಜಂ ಸಿಷಾಸಸಿ ॥

ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯೇತಿ ದಶರ್ಚಸ್ಯ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಃಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಕರ್ತೃಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾ ಮದಿಷ್ಠಯಾ ಪವಸ್ವ ಸೋಮ ಧಾರಯಾ । ಇಂದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ಸುತಃ ॥ ರಕ್ಷೋಹಾ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿರಭಿ ಯೋನಿಮಯೋಹತಮ್। ದ್ರುಣಾ ಸಧಸ್ಥಮಾಸದತ್ ॥ ವರಿವೋಧಾತಮೋ ಭವ ಮಂಹಿಷ್ಠೋ ವೃತ್ರಹಂತಮಃ । ಪರ್ಷಿ ರಾಧೋ ಮಘೋನಾಮ್॥ ಅಭ್ಯರ್ಷ ಮಹಾನಾಂ ದೇವಾನಾಂ ವೀತಿಮಂಧಸಾ । ಅಭಿ ವಾಜಮುತ ಶ್ರವಃ ॥ ತ್ವಾಮಚ್ಛಾ ಚರಾಮಸಿ ತದಿದರ್ಥಂ ದಿವೇದಿವೇ । ಇಂದೋ ತ್ವೇ ನ ಆಶಸಃ ॥ ೧ ॥ ಪುನಾತಿ ತೇ ಪರಿಸ್ರುತಂ ಸೋಮಂ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದುಹಿತಾ । ವಾರೇಣ ಶಶ್ವತಾ ತನಾ। ತಮೀಮಣ್ವೀಃ ಸಮರ್ಯ ಆ ಗೃಭ್ಣಂತಿ ಯೋಷಣೋ ದಶ । ಸ್ವಸಾರಃ ಪಾರ್ಯೇ ದಿವಿ ॥ ತಮೀಂ ಹಿನ್ವಂತ್ಯಗ್ರುವೋ ಧಮಂತಿ ಬಾಕುರಂ ದೃತಿಮ್। ತ್ರಿಧಾತು ವಾರಣಂ ಮಧು ॥ ಅಭೀಽಮಮಘ್ನ್ಯಾ ಉತ ಶ್ರೀಣಂತಿ ಧೇನವಃ ಶಿಶುಮ್ । ಸೋಮಮಿಂದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ॥ ಅಸ್ಯೇದಿಂದ್ರೋ ಮದೇಷ್ವಾ ವಿಶ್ವಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಿಘ್ನತೇ। ಶೂರೋ ಮಘಾ ಚ ಮಂಹತೇ ॥ ೨ ॥

ಆಪಃ ಪುನಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ಪೂತಋಷಿಃ । ಅಷ್ಟಿಚ್ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ। ಕರ್ತೃಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪಃ ಪುನಂತು ಪೃಥಿವೀಂಪೃಥಿವೀ ಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್। ಪುನಂತು ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್ ॥

ತರತ್ಸ ಮಂದೀತ್ಯಾದಿ ಚತಸೃಣಾಂ ಕಾಶ್ಯಪೋಽವತ್ಸಾರಋಷಿಃ। ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಕರ್ತೃಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತರತ್ ಸ ಮಂದೀ ಧಾವತಿ ಧಾರಾ ಸುತಸ್ಯಾಂಧಸಃ । ತರತ್ ಸ ಮಂದೀ ಧಾವತಿ ॥ ಉಸ್ರಾ ವೇದ ವಸೂನಾಂ ಮರ್ತಸ್ಯ ದೇವ್ಯವಸಃ। ತರತ್ ಸ ಮಂದೀ ಧಾವತಿ ॥ ಧ್ವಸ್ರಯೋಃ ಪುರುಷಂತ್ಯೋರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ದದ್ಮಹೇ । ತರತ್ ಸ ಮಂದೀ ಧಾವತಿ ॥ ಆ ಯಯೋಸ್ತ್ರಿಂಶತಂ ತನಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚ ದದ್ಮಹೇ । ತರತ್ ಸ ಮಂದೀ ಧಾವತಿ ॥

ಶುಚೀ ವೋ ಹವ್ಯಾ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದ । ಮರುತಃದೇವತಾಃ । ಕರ್ತೃಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಶುಚೀ ವೋ ಹವ್ಯಾ ಮರುತಃ ಶುಚೀನಾಂ ಶುಚಿಂ ಹಿನೋಮ್ಯಧ್ವರಂ ಶುಚಿಭ್ಯಃ । ಋತೇನ ಸತ್ಯಮೃತಸಾಪ ಆಯಞ್ಛುಚಿಜನ್ಮಾನಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾಃ ॥

ಯದಂತಿ ಯಚ್ಚೇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಾನಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಅಲಾಯ್ಯಸ್ಯ ಪುರ ಉಷ್ಣಿಕ್, ಪುನಂತು ಮಾಂ, ಯಃ ಪಾವಮಾನೀಃ, ಪಾವಮಾನೀರ್ಯ ಇತ್ಯಾಸಾಮನುಷ್ಟುಪ್ । ಸೋಮಃ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ಯತ್ತೇ ಪವಿತ್ರಮಿತಿ ದ್ವಯೋಃ ಅಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ಉಭಾಭ್ಯಾಂ ದೇವ ಸವಿತಃ ಸವಿತಾ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ತ್ರಿಭಿಷ್ಟ್ವಂ ದೇವ ಸವಿತಃ ಅಗ್ನಿಸವಿತಾರೌ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ಪುನಂತು ಮಾಂ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ । ಯಃ ಪಾವಮಾನೀಃ ಪಾವಮಾನೀರ್ಯ ಇತ್ಯನಯೋಃ ಪಾವಮಾನ್ಯಧ್ಯೇತಾ ದೇವತಾ । ಕರ್ತೃಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯದಂತಿ ಯಚ್ಚ ದೂರಕೇ ಭಯಂ ವಿಂದತಿ ಮಾಮಿಹ । ಪವಮಾನ ವಿ ತಜ್ಜಹಿ ॥ ಪವಮಾನಃ ಸೋ ಅದ್ಯ ನಃ ಪವಿತ್ರೇಣ ವಿಚರ್ಷಣಿಃ । ಯಃ ಪೋತಾ ಸ ಪುನಾತು ನಃ ॥ ಯತ್ತೇ ಪವಿತ್ರ ಮರ್ಚಿಷ್ಯಗ್ನೇ ವಿತತಮಂತರಾ। ಬ್ರಹ್ಮ ತೇನ ಪುನೀಹಿ ನಃ ॥ ಯತ್ ತೇ ಪವಿತ್ರಮರ್ಚಿವದಗ್ನೇ ತೇನ ಪುನೀಹಿ ನಃ । ಬ್ರಹ್ಮಸವೈಃ ಪುನೀಹಿ ನಃ ॥ ಉಭಾಭ್ಯಾಂ ದೇವ ಸವಿತಃ ಪವಿತ್ರೇಣ ಸವೇನ ಚ । ಮಾಂ ಪುನೀಹಿ ವಿಶ್ವತಃ ॥ ತ್ರಿಭಿಷ್ಟ್ವಂ ದೇವ ಸವಿತರ್ವರ್ಷಿಷ್ಠೈಃ ಸೋಮ ಧಾಮಭಿಃ। ಅಗ್ನೇ ದಕ್ಷೈಃ ಪುನೀಹಿ ನಃ ॥ ಪುನಂತು ಮಾಂ ದೇವಜನಾಃ ಪುನಂತು ವಸವೋ ಧಿಯಾ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪುನೀತ ಮಾ ಜಾತವೇದಃ ಪುನೀಹಿಮಾ ॥ ಪ್ರ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಪ್ರ ಸ್ಯಂದಸ್ವ ಸೋಮ ವಿಶ್ವೇಭಿರಂಶುಭಿಃ । ದೇವೇಭ್ಯ ಉತ್ತಮಂ ಹವಿಃ ॥ ಉಪ ಪ್ರಿಯಂ ಪನಿಪ್ನತಂ ಯುವಾನಮಾಹುತೀವೃಧಮ್। ಅಗನ್ಮ ಬಿಭ್ರತೋ ನಮಃ ॥ ಅಲಾಯ್ಯಸ್ಯ ಪರಶುರ್ನನಾಶ ತಮಾ ಪವಸ್ವ ದೇವ ಸೋಮ । ಆಖುಂ ಚಿದೇವ ದೇವ ಸೋಮ ॥ ಯಃ ಪಾವಮಾನೀರಧ್ಯೇತ್ಯೃಷಿಭಿಃ ಸಂಭೃತಂ ರಸಮ್ । ಸರ್ವಂ ಸ ಪೂತಮಶ್ನಾತಿ ಸ್ವದಿತಂ ಮಾತರಿಶ್ವನಾ ॥ ಪಾವಮಾನೀರ್ಯೋ ಅಧ್ಯೇತ್ಯೃಷಿಭಿಃ ಸಂಭೃತಂ ರಸಮ್। ತಸ್ಮೈ ಸರಸ್ವತೀ ದುಹೇ ಕ್ಷೀರಂ ಸರ್ಪಿರ್ಮಧೂದಕಮ್ ॥ ಪಾವಮಾನೀಃ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನೀರ್ಯಾಭಿರ್ಗಚ್ಛತಿ ನಾಂದನಮ್ । ಪುಣ್ಯಾಂಶ್ಚ ಭಕ್ಷಾನ್ ಭಕ್ಷಯತ್ಯಮೃತತ್ವಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ ॥

ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಯ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ವಿರೂಪ ಆಂಗಿರಸಋಷಿಃ। ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ। ಕರ್ತೃಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ ಶುಚಿರ್ವಿಪ್ರಃ ಶುಚಿಃ ಕವಿಃ । ಶುಚೀ ರೋಚತ ಆಹುತಃ ॥

ಓಮ್ ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಯಸ್ತವ ಶುಕ್ರಾ ಭ್ರಾಜಂತ ಈರತೇ । ತವ ಜ್ಯೋತೀಂಷ್ಯರ್ಚಯಃ ॥

(ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಜನಾನಂತರ ಆಶೀರ್ವಚನದ ಮೊದಲು ನಾಂದೀ ಸಮಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಬಿಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.)

ಏಷ ವಾಂ ತಂ ಯುವಮಿತ್ಯನಯೋಃ ವಾಮದೇವೋ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಶ್ವಿನೌದೇವತೇ। ಆಶೀರ್ವಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಏಷ ವಾಂ ದೇವಾವಶ್ವಿನಾ ಕುಮಾರಃ ಸಾಹದೇವ್ಯಃ । ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ತು ಸೋಮಕಃ ॥ ತಂ ಯುವಂ ದೇವಾವಶ್ವಿನಾ ಕುಮಾರಂ ಸಾಹದೇವ್ಯಮ್ । ದೀರ್ಘಾಯುಷಂ ಕೃಣೋತನ ॥ ಸರ್ವಸ್ಯಾಽಽಪ್ತ್ಯೈ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಿತ್ಯೈ ಸರ್ವಮೇವ ತೇನಾಽಽಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಂ ಜಯತಿ ॥

ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ)

ಕರ್ಮಸಾಂಗತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಾಮಿ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

(ಆಚಾರ್ಯಃ [ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿಪಾದಯ। ಕರ್ಮಸಾಂಗತಾಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು ।] ಇತಿ ಬ್ರೂಯಾತ್ ॥)

ಅನೇನ ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೇನ ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ (ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ) ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಯಾಂತು ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಮಾದಾಯ ಮತ್ಕೃತಾಮ್ ।
ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ॥

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮಿ ॥

ಆಪ ಇದ್ವಾ ಉ ಜಮದಗ್ನಿಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾದೇವತಾಃ । ಪುಣ್ಯಾಹತೀರ್ಥ ಪ್ರಾಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪ ಇದ್ವಾ ಉ ಭೇಷಜೀರಾಪೋ ಅಮೀವಚಾತನೀಃ । ಆಪಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೇಷಜೀಸ್ತಾಸ್ತೇ ಕೃಣ್ವಂತು ಭೇಷಜಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಿಧಿಃ ಸಂಪೂರ್ಣಃ ॥

॥ ನಾಂದೀಮುಖಮ್ ॥

ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ

ಅಥಾಭ್ಯುದಯಿಕಂ ಶ್ರಾದ್ಧಮಹಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೌನಕ ।
ಭವೇದಭ್ಯುದಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ವೃದ್ಧಿಪೂರ್ವೇಷು ಕರ್ಮಸು ॥ –ಪ್ರ.ಪಾ.

ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ ಷೋಡಶಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದೇವಾಲಯ, ಗೃಹಪ್ರವೇಶವೇ ಮೊದಲಾದ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಪೂರ್ವದಿನದಲ್ಲಿ (ಅಥವಾ ಅದೇ ದಿನ ಮೊದಲು) ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಪ್ರವೇಶ, ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ನಾಂದಿ ದೇವನಾಂದಿ.

ಅನಿಷ್ಟ್ವಾ ತು ಪಿತೃನ್ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ವೈದಿಕಂ ಕರ್ಮ ನಾಚರೇತ್ ॥ –ಭೋ.ಗೃ.ಸ.

ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಬೇರೆ ವೇದೋಕ್ತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ತಸ್ಮಾತ್ಪಿತೃಭ್ಯಃ ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಃ ಕ್ರಿಯತೇ । –ಶ್ರುತಿ

ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ನಾಂದೀ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ನಾಂದಿ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಮೊದಲು ಗೌರ್ಯಾದಿಷೋಡಶ, ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಮಾತೃಕಾಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಅನಂತರ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧ ವಿಧಾನದಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವುದು. 'ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದಶಸ್ಮೃತಾಃ' ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಯಾವ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರ್ಯಾರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ,

ಇಷ್ಟಿಶ್ರಾದ್ಧೇ ಕ್ರತುರ್ದಕ್ಷಃ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ವೈಶ್ವದೇವಕೌ ।
ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧೇ ಸತ್ಯವಸೂ ಕಾಮ್ಯೇ ಚ ಧುರಿಲೋಚನೌ ॥

ಪುರೂರವಾರ್ದ್ರವೌ ಚೈವ ಪಾರ್ವಣೇ ಸಮುದಾಹೃತೌ ।
ನೈಮಿತ್ತಿಕೇ ಕಾಲಕಾಮೌ ಏವಂ ಸರ್ವತ್ರ ಕೀರ್ತಯೇತ್ ॥ –ಪ್ರ.ಪಾ.

ಇಷ್ಟಿಶ್ರಾದ್ಧ(ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ) ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರತು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷ, ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ವಸು, ಕಾಮ್ಯ (ಮಹಾಲಯ) ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧುರಿ ಮತ್ತು ಲೋಚನ, ಪಾರ್ವಣಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪುರೂರವ ಮತ್ತು ಆರ್ದ್ರವ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ (ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧ, ಗ್ರಹಣಶ್ರಾದ್ಧ, ಸಪಿಂಡೀಕರಣ) ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಕಾಮ ಎಂಬ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಇಬ್ಬರು. ಮಾತೃವರ್ಗ, ಪಿತೃವರ್ಗ, ಸಪತ್ನೀಕಮಾತಾ-ಮಹವರ್ಗ ಎಂಬುದು ಪಿತೃವರ್ಗ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಯುಗ್ಮ (ಎರಡು) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದಿದೆ. ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು, ನಾಲ್ಕು ಪಿತೃವರ್ಗಕ್ಕೆ ಎಂಟು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದಿದೆ. (ಕೆಲವೆಡೆ ಈಗಲೂ ಅಯ್ಯರ್, ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಜನರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ.) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಒಂದು ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಡಿಕೆ ಜೊತೆ ಎರಡು ಕೂರ್ಚಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಒಂದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ, ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಇವರ ಭೋಜನಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಎಲೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಕ್ಕಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ತರಕಾರಿ, ಫಲ, ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು **'ಅಮುಕಸಂಜ್ಞಕಾಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧೇ ಯುಗ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಪರ್ಯಾಪ್ತಮಿದಮಾಮಂ ಸೋಪಸ್ಕರಂ ಸತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾಕಂ**

ಸ್ವಾಹಾ ನ ಮಮ, ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರಿಯಂ ಚ ವೃದ್ಧಿಃ' ಎಂದು ನೀರು ಹಾಕಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಮಾತೃಕಾವರ್ಗಾದಿಗಳಿಗೂ ಬಿಡಬೇಕು. ಇತರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗಣಶಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾನಾಂ ಮಾತೃಭ್ಯಃ ಪೂಜನಂ ಸಕೃತ್ ।
ಸಕೃದೇವ ಭವೇಚ್ಛ್ರಾದ್ಧಮಾದೌ ನ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ॥ –ಪ್ರ.ಪಾ.

ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮಾನತಂತ್ರದಿಂದ ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಎರಡು–ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಸೇರಿ ಮೊದಲು ಒಂದೇ ಸಲ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಬೇಡ.

ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪಿತಾ ಕುರ್ಯಾದಾದ್ಯಪಾಣಿಗ್ರಹಾವಧಿ ।
ಅತ ಊರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಸ್ವಯಮೇವ ತು ನಾಂದಿಕಮ್ ॥ –ಬೋ.ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಈ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗರ್ಭಾಧಾನದಿಂದ ವಿವಾಹದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಷೋಡಶಕರ್ಮಗಳಿಗೂ, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಬೇರೆ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ತಂದೆಯೇ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಗನಿಗೆ ಮದುವೆಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ಎರಡನೆಯ ಮದುವೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಒಂದನೆಯ ಮದುವೆಯನಂತರ ಇವನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ತಾನೇ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಗನೇ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಜೀವಂತರಾಗಿದ್ದರೆ,

ಏಭ್ಯ ಏವ ಪಿತಾ ದದ್ಯಾತ್ ತೇಭ್ಯೋ ದದ್ಯಾತ್ ಸ್ವಯಂ ಸುತಃ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ತಂದೆ ಯಾವ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ ಅದೇ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮಗನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ 'ಜನಕಸ್ಯ ಮಾತೃಪಿತಾಮಹಿಪ್ರಪಿತಾಮಹ್ಯಃ, ಜನಕಸ್ಯ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ' ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯಾರು?

ಪಿತಾ ಪಿತಾಮಹೋ ಭ್ರಾತಾ ಮಾತುಲಃ ಸೋದರಸ್ತಥಾ ।
ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧೇಽಧಿಕಾರೀ ಸ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವಾಭಾವೇ ಪರಃ ಪರಃ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಮಗನಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ತಂದೆ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯ ತಂದೆ (ಅಜ್ಜ), ಅವನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು, ಅವರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾತುಲ (ಸೋದರ ಮಾವ), ಅವನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದವರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಕೆಳಗಿನವರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಗನಿಗೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಲು ಯಾರು ಯಾರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು?

ಪಿತೈವೋಪನಯೇತ್ಪುತ್ರಂ ತದಭಾವೇ ಪಿತುಃ ಪಿತಾ ।
ತದಭಾವೇ ಪಿತುರ್ಭ್ರಾತಾ ತದಭಾವೇ ತು ಸೋದರಃ ।
ಏತೇಷಾಮಪ್ಯಭಾವೇ ತು ಆಚಾರ್ಯೋಽಪನಯೇತ್ ಸುತಮ್ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಮಗನಿಗೆ ತಂದೆಯೇ ಉಪನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯ ತಂದೆ (ಅಜ್ಜ), ಅವನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು, ಅವರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಣ್ಣ ಮಾಡಬಹುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುರೋಹಿತರು (ಗುರುಗಳು) ಮಾಡಬಹುದು.

ಅಸಗೋತ್ರಃ ಸಗೋತ್ರೋ ವಾ ಯ ಆಚಾರ್ಯ ಉಪನಯೇತ್ ।
ತದೋಪನೇಯ ಪಿತ್ರಾದೀನುದ್ದಿಶ್ಯಾಭ್ಯುದಯಂ ಚರೇತ್ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಹುಡುಗನ ಗೋತ್ರದವರಾಗಲೀ, ಇತರ ಗೋತ್ರದ ಬಂಧುಗಳಾಗಲೀ ಉಪನಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಹುಡುಗನ ಪಿತೃಗಳನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ನಾಂದಿಗೆ ಕುಳಿತವರು ತಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬಾರದು.

ಕನ್ಯೋದ್ವಾಹೇಪ್ಯಯಂ ಮಾರ್ಗಃ ಮನಿಭಿಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹುಡುಗಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಇದೇ ನಿಯಮ.

ಯಾವ ಯಾವ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಮೊದಲು ನಾಂದೀ ಮಾಡಬಹುದು?

ಏಕವಿಂಶತ್ಯಹರ್ಯಜ್ಞೇ ವಿವಾಹೇ ದಶವಾಸರಾಃ ।
ತ್ರಿ–ಷಟ್ ಚೌಲೋಪನಯನೇ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಂ ವಿಧೀಯತೇ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞ(ಸಂಹಿತಾಯಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ)ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಯಜ್ಞದ ಕೊನೆಗೆ ಮಾಡುವ ಅವಭೃಥಸ್ನಾನದ ದಿನದಿಂದ ೨೧ ದಿನ ಮುಂಚೆ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಇಡಬಹುದು. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನವೂ, ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಐದನೇ ದಿನವೂ ಅವಭೃಥ. ಈ ದಿನಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ೧೦ ದಿನ ಮುಂಚೆಯೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಉಪನಯನದಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನವೂ, ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಐದನೇ ದಿನವೂ ಅವಭೃಥ. ಇದಕ್ಕೆ ಆರು ದಿನ ಮುಂಚೆ ಇಡಬಹುದು. ಎರಡೂ ಶಾಖೆಯವರಿಗೂ ಚೌಲಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಿನ ಮುಂಚೆ ನಾಂದಿ ಇಡಬಹುದು. ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಚೆ ಅಥವಾ ಅದೇ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾಂದಿ ಇಡಬಹುದು.

ನಾಂದಿ ಇಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅಶೌಚ ಬಂದರೆ ಎಷ್ಟರವರೆಗೆ ಕರ್ಮ ಮಾಡಬಹುದು? ಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರಾರಂಭ ಯಾವಾಗ?

ಪ್ರಾರಂಭೋ ವರಣಂ ಯಜ್ಞೇ ಸಂಕಲ್ಪೋ ವ್ರತಸತ್ರಯೋಃ ।
ನಾಂದೀಮುಖಂ ವಿವಾಹಾದೌ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಪಾಕಪರಿಕ್ರಿಯಾ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ಅನಂತನವ್ರತವೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸತ್ರ(ಹೋಮ)ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಕಲ್ಪ, ವಿವಾಹಾದಿ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸುಮಾಡಿ, ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿ 'ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ......' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ, 'ಸರ್ವೇಪಾಕಾಃ, ಸ್ಥಳಾನಿ, ವಿಪ್ರಾಶ್ಚಶುಚಯೋ ಭವಂತು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅಶೌಚ ಬಂದರೆ ಕರ್ಮ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಈ ದೀಕ್ಷೆಯ ಅಂತ್ಯ ಎಲ್ಲಿ?

ದೀಕ್ಷಾಂತೋಽವಭೃಥಂ ಯಜ್ಞೇ ಕಂಕಣಾಂತೇ ವಧೂವರೌ ।
ವ್ರತೇ ಬ್ರಹ್ಮೋದನಂ ಯಾವತ್ ವಟೋಃ ಪಾಲಾಶದರ್ಶನಂ ।
ತಾವನ್ನಾಶೌಚಮಿತ್ಯಾಹುಃ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ವಿಪ್ರಾಂಘ್ರಿಶೋಧನಾತ್ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಎಲ್ಲಾ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವಭೃಥಸ್ನಾನದವರೆಗೆ, ಉತ್ಸವಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನು ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿ, ಕಲಶಕ್ಕೂ–ನಾಂದೀದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡುವವರೆಗೆ, ವಧೂವರರಿಗೆ ಅವಭೃಥದನಂತರ ಕಂಕಣಬಂಧ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವವರೆಗೆ, ಉಪನಯನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮೋದನ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಯಜಮಾನನಿಗೂ, ವಟುವಿಗೆ ಅವಭೃಥಸ್ನಾನದ ಅನಂತರ ಪಾಲಾಶದರ್ಶನದವರೆಗೆ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆ ಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವವರೆಗೆ ಅಶೌಚ ಇಲ್ಲ.

ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧದನಂತರ ನಾಂದೀವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ನಾಂದಿಯ ದೀಕ್ಷೆ ಇದ್ದವರು ಹೇಗಿರಬೇಕು?

ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧೇ ಕೃತೇ ಪಶ್ಚಾದ್ಯಾವನ್ಮಾತೃವಿಸರ್ಜನಮ್ ।
ದರ್ಶಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕ್ಷಯಶ್ರಾದ್ಧಂ ಸ್ನಾನಂ ಶೀತೋದಕೇನ ಚ ॥

ಅಪಸವ್ಯಂ ಸ್ವಧಾಕಾರಂ ನಿತ್ಯಶ್ರಾದ್ಧಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಂ ಚಾಧ್ಯಯನಂ ನಾಂದೀಸೀಮಾವಿಲಂಘನಮ್ ॥

ಉಪವಾಸವ್ರತಂ ಚೈವ ಶ್ರಾದ್ಧಭೋಜನಮೇವ ಚ ।
ನೈವ ಕುರ್ಯುಃ ಸಪಿಂಡಾಶ್ಚ ಮಂಟಪೋದ್ವಾಸನಾವಧಿ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಯಾರು ಯಾವ ಕರ್ಮಾಂಗವೇ ಆಗಲಿ, ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ, ಮಾತೃಕಾಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನೂ, ಅವನ ಪತ್ನಿಯೂ, ಸಂಸ್ಕಾರ್ಯನೂ ಕೂಡ (ವಟು ಅಥವಾ ವಧೂರವರರು) ದರ್ಶಶ್ರಾದ್ಧ, ಪಾರ್ವಣಶ್ರಾದ್ಧ, ತಣ್ಣೀರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಉಪವೀತವನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದು, ಸ್ವಧಾಕಾರ ಹೇಳುವುದು, ನಿತ್ಯಶ್ರಾದ್ಧ (ಅಥವಾ ಪಿತೃತರ್ಪಣ), ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ನಾಂದಿ ಇಟ್ಟ ಊರನ್ನು ದಾಟುವುದು, ಏಕಾದಶೀವ್ರತ ಅಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಕಾಮ್ಯ ಉಪವಾಸ, ಶ್ರಾದ್ಧಭೋಜನ –ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದವರೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇವರ ಸಪಿಂಡರೂ (ಪಿತೃ, ಪಿತಾಮಹ, ಪ್ರಪಿತಾಮಹ) ವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಮಂಟಪೋದ್ವಾಸನ, ನಾಂದೀವಿಸರ್ಜನಪರ್ಯಂತ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ನಾಂದಿ ಇಟ್ಟ ಮೇಲೆ ನಾಂದೀವಿಸರ್ಜನೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಬರಬಾರದು. ಇದು ಎರಡೂ ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನ. ಸೌರಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಂದಿ ಇಟ್ಟರೆ ಆ ಸೌರಮಾಸ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಸಾಂವತ್ಸರಿಕಶ್ರಾದ್ಧ ಬರಬಾರದು; ಮಾಡಲೂ ಬಾರದು. ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ, ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧ, ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧ, ಕ್ಷಯಶ್ರಾದ್ಧ. ವೃದ್ಧಿಶಾದ್ಧದನಂತರ ಆ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಯಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬಾರದು. ನಾಂದಿ ಇಟ್ಟ ಮೇಲೆ ನಾಂದಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಎರಡು ಕೂರ್ಚಗಳು ಹಾಗೂ ಎರಡು ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ (ನಾಂದಿವಿಸರ್ಜನೆ ಆಗುವವರೆಗೆ) ದೇವರಪೂಜೆಯ ಅನಂತರ ಆ ಆರತಿಯನ್ನು ಇದಕ್ಕೂ ತೋರಿಸಬೇಕು. 'ನಾಂದೀಮುಖವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ, ನಾಂದೀಮುಖಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ' ಎಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

ವೃದ್ಧೌ ನ ತರ್ಪಿತಾ ಯೇನ ಪಿತ್ರರ್ಥೇ ಗೃಹಮೇಧಿನಾ ।
ತದ್ದಾನಮಫಲಂ ಸರ್ವಮಾಸುರೋ ವಿಧಿರೇವ ಸಃ ॥ –ಪ್ರ.ಪಾ.

ಯಾವ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಶುಭಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಿತೃತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆ ಕರ್ಮದ ಫಲ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಆಸುರವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪಿತಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಆದ್ಯಪಾಣಿ ಗ್ರಹಾವಧಿ ।
ಅತ ಊರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಸ್ವಯಮೇವ ತು ನಾಂದಿಕಮ್ ॥

ಗರ್ಭಾಧಾನದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ವಿವಾಹಪರ್ಯಂತ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಂದೆಯೇ ನಾಂದಿಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿವಾಹಾನಂತರದ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ನಾಂದಿಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಮಗುವಿನ ಷೋಡಶಕರ್ಮಗಳ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಗರ್ಭಾಧಾನಕ್ಕೆ ತಾನೇ ನಾಂದಿಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಗರ್ಭಾಧಾನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತ, ವಿಷ್ಣುಬಲಿ, ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದನಂತರದ ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ವಿವಾಹಾಂತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಷೋಡಶಕರ್ಮಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಂತಾಗುವುದು.

ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾಂಗಮಾತೃಕಾಪೂಜನಮ್[೨೧ಅ]

(ಇದಂ ಚ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪುಣ್ಯಾಹಕಾಲೇ ಪುಣ್ಯಾಹಪ್ರೋಕ್ಷಣಾನಂತರಂ ಕಾರ್ಯಮ್ ॥)

(ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ) ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ..... ಕರ್ಮಣಃ ....ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾಂಗತ್ವೇನ ಮಾತೃಕಾಪೂಜನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ)

ಗೌರೀ ಪದ್ಮಾ ಶಚೀ ಮೇಧಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ವಿಜಯಾ ಜಯಾ ।
ದೇವಸೇನಾ ಸ್ವಧಾ ಸ್ವಾಹಾ ಮಾತರೋ ಲೋಕಮಾತರಃ ॥
ಧೃತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಸ್ತಥಾ ತುಷ್ಟಿರಾತ್ಮನಃ ಕುಲದೇವತಾ ॥ ೧ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ಚೈವ ಕೌಮಾರೀ ವೈಷ್ಣವೀ ತಥಾ ।
ವಾರಾಹೀ ಚ ತಥೇಂದ್ರಾಣೀ ಚಾಮುಂಡಾ ಸಪ್ತ ಮಾತರಃ ॥ ೨ ॥

ಗೌರ್ಯಾದಿಷೋಡಶಮಾತೃಃ, ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾದಿಸಪ್ತಮಾತೃಃ, ದುರ್ಗಾಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ ಗಣಪತಿಂ ಚ ಏತೇಷ್ವಕ್ಷತಪುಂಜೇಷ್ವಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾದೇವತಾಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್‌ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಁಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಗೌರ್ಯಾದ್ಯಾವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ॥ .... (ಇತ್ಯಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇತ್ ॥)

ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ದೀರ್ಘತಮಾಔಚಥ್ಯಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಉಮಾದೇವತಾ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ । ಗೌರ್ಯಾದ್ಯಾವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅನೇನ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜನೇನ ಗೌರ್ಯಾದ್ಯಾವಾಹಿತದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಮಾತೃಕಾಪೂಜನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

೨೧ಅ. ಮಾತೃಕಾರಾಧನೆ ಮಾಡದೆ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಂದಿನ ಕರ್ಮವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾತೃಕಾಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರ್ಯಾದಿ ೧೬ ದೇವತೆಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಮಾತೃಕಾದೇವತೆಗಳು ತನ್ನ ಕುಲದೇವತಾಸಹಿತವಾಗಿ ದುರ್ಗಾ, ಗಣಪತಿ, ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಪತಿ ಇವಿಷ್ಟು ಮಂಗಲದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷತಪುಂಜದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸೂಕ್ತ ಜಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಮಾಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಇವರನ್ನು ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಅನಂತರ ನಾಂದೀಸಮಾರಾಧನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

ನಾಂದೀಸಮಾರಾಧನಮ್[೨೧೩]

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೈವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಪ್ರಜಾಸಂಪತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅದ್ಯ(ಶ್ವಃ) ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ....ಕರ್ಮಾಂಗತಯಾ ನಾಂದೀಶೋಭನದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ನಾಂದೀಸಮಾ-ರಾಧನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಕರ್ಮಣ್ಯಾಭ್ಯುದಯಿಕಶ್ರಾದ್ಧೇ ಸತ್ಯವಸುಸಂಜ್ಞಕಾನಾಂ ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ದೇವಾನಾಮಿದಮಾಸನಮ್। ನಾಂದೀಮುಖಪಿತೄಣಾಮಿದಮಾಸನಮ್ ॥

ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಕರ್ಮಣ್ಯಾಭ್ಯುದಯಿಕಶ್ರಾದ್ಧೇ ಸತ್ಯವಸುಸಂಜ್ಞಕಾನ್ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನಾವಾಹಯಿಷ್ಯೇ । ನಾಂದೀಮುಖಪಿತೄನಾವಾಹಯಿಷ್ಯೇ ॥

ಸದೂರ್ವಾಕ್ಷತಾನ್ ಜಲಂ ಚ ಹಸ್ತೇನಾದಾಯ, ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ....ಕರ್ಮಣ್ಯಾಭ್ಯುದಯಿಕಶ್ರಾದ್ಧೇ ಸತ್ಯವಸು-ಸಂಜ್ಞಕಾ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ನಾಂದೀಮುಖಾಃ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಇದಂ ವಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸ್ವಾಹಾ ನಮಃ । ಇಯಂ ಚ ವೃದ್ಧಿಃ ॥ ಮಾತೃಪಿತಾಮಹೀಪ್ರಪಿತಾಮಹ್ಯಃ ನಾಂದೀಮುಖಾಃ .... ಕರ್ಮಣ್ಯಾಭ್ಯುದಯಿಕ- ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಇದಂ ವಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸ್ವಾಹಾ ನಮಃ । ಇಯಂ ಚ ವೃದ್ಧಿಃ ॥ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ ನಾಂದೀಮುಖಾಃ .....ವೃದ್ಧಿಃ ॥ ಸಪತ್ನೀಕ-ಮಾತಾಮಹಮಾತೃಪಿತಾಮಹಮಾತೃಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ ನಾಂದೀಮುಖಾಃ .....ವೃದ್ಧಿಃ ॥

ಸದೂರ್ವಾಂಕುರಾ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ ಜಲಂ ಚ ಹಸ್ತೇನಾದಾಯ, ಸತ್ಯವಸುಸಂಜ್ಞಕಾ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ನಾಂದಿಮುಖಾಃ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಇದಂ ವಃ ಗಂಧಾದ್ಯುಪಚಾರಕಲ್ಪನಂ ಸ್ವಾಹಾ ನಮಃ । ಇಯಂ ಚ ವೃದ್ಧಿಃ ॥ ಮಾತೃ-ಪಿತಾಮಹೀ-ಪ್ರಪಿತಾಮಹ್ಯಃ ನಾಂದೀಮುಖಾಃ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಇದಂ ವಃ ಗಂಧಾ ....ವೃದ್ಧಿಃ॥ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ ನಾಂದೀಮುಖಾ ಇದಂ ವಃ ಗಂಧಾ ....ವೃದ್ಧಿಃ॥ ಸಪತ್ನೀಕಮಾತಾ-ಮಹಮಾತೃಪಿತಾಮಹಮಾತೃಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ ನಾಂದೀಮುಖಾಃ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಇದಂ ವಃ ಗಂಧಾ .....ವೃದ್ಧಿಃ।

ತತಃ ಪುರತಸ್ಥಿತ ಆಮದ್ರವ್ಯ ದ್ವಯಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಪರಿಶಿಂಚೇತ್ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ । ಸತ್ಯಂತ್ವರ್ತೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ ॥ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ

---

೨೧೩. ನಾಂದೀಸಮಾರಾಧನೆಯನ್ನು ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವೆಂದು, ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೆಸರಿಸಿದೆ. ಹಿರಿಯರ ಮೃತಾಹದಿನ ಆಚರಿಸುವುದು ವಾರ್ಷಿಕಶ್ರಾದ್ಧ. ಮಂಗಲಕಾರ್ಯಗಳ ಅಭ್ಯುದಯ(ವೃದ್ಧಿ)ಕ್ಕಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದು ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧ. ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾತೃದೇವತಾವರ್ಗ, ಪಿತೃದೇವತಾವರ್ಗ, ಸಪತ್ನೀಕಮಾತಾಮಹವರ್ಗವೆಂದು ಒಟ್ಟು ಒಂಭತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು; ಇವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ೨೨ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಥವಾ ಒಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರಂತೆ ೮ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಥವಾ ಒಬ್ಬರಂತೆ ೪ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಪಾರ್ವಣಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಾನದಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನ, ಪಿಂಡಪ್ರದಾನವಿಧಿಯು ಹಿಂದೆ ಇತ್ತು. ಈವಾಗ ತೌಳವಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧಿಯು ಇಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧನಾಮಗೋತ್ರರೂಪಚಿಂತನೆಗಳಿಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ಅಪಸವ್ಯ, ತಿಲ, ದಕ್ಷಿಣಮುಖ ಉಪವೇಶನಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಈವಾಗ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಆಮದ್ರವ್ಯದಾನರೂಪವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುವುದು.

ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ಎರಡು ಪೀಠಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಹಣ್ಣಡಿಕೆ ಇಟ್ಟು, ನಾಲ್ಕು ಎಸಳಿನ ಕೂರ್ಚಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ ಇಡಬೇಕು. ಆ ಕೂರ್ಚದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಮುಂದೆ ಅಕ್ಕಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ತರಕಾರಿ, ಬೇಳೆಕಾಳು ಇವಿಷ್ಟು ಆಮದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರತಿಯಾಗಿಟ್ಟು, ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣೆಸಹಿತವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿ ಕೂರ್ಚದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿದ ನಾಂದೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ ॥ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಇದಂ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯಃ –ಇದಂ ನಾಂದೀಮುಖ ಪಿತೃಭ್ಯಃ ॥

ತಾಂಬೂಲಂ ಶ್ರೀಕರಂ ಭದ್ರಂ ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತಿಕರಂ ಶುಭಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥ ೧ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ ೨ ॥

ಸದೂರ್ವಾಂಕುರ ತುಳಸಿ ದಕ್ಷಿಣಸಹಿತ ತಾಂಬೂಲಂ ಹಸ್ತೇನಾದಾಯ ಸತ್ಯವಸುಸಂಜ್ಞಕಾ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಇದಂ ವಃ ಯುಗ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಪರ್ಯಾಪ್ತಮಿದಮಾಮಂ ಸೋಪಸ್ಕರಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸ್ವಾಹಾ ನ ಮಮ । ಇಯಂ ಚ ವೃದ್ಧಿಃ ॥ ಮಾತೃಪಿತಾಮಹೀಪ್ರಪಿತಾಮಹ್ಯಃ ನಾಂದೀಮುಖಾಃ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಇದಂ ವಃ ಯುಗ್ಮ...... ವೃದ್ಧಿಃ ॥ ಪಿತೃಪಿತಾ–ಮಹಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ ನಾಂದೀಮುಖಾಃ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಇದಂ ವಃ ಯುಗ್ಮ...... ವೃದ್ಧಿಃ ॥ ಸಪತ್ನೀಕಮಾತಾಮಹಮಾತೃಪಿತಾಮಹಮಾತೃಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ ನಾಂದೀಮುಖಾಃ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಇದಂ ವಃ ಯುಗ್ಮ..... ವೃದ್ಧಿಃ ॥

ಉಪಾಸ್ಮೈ ಗಾಯತೇತಿ ಪಂಚರ್ಚಸ್ಯ ಕಾಶ್ಯಪೋಽಸಿತಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸೋಮಃ ಪವಮಾನೋದೇವತಾ । ಶ್ರಾವಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉಪಾಸ್ಮೈ ಗಾಯತಾ ನರಃ ಪವಮಾನಾಯೇಂದವೇ । ಅಭಿ ದೇವಾಁ ಇಯಕ್ಷತೇ ॥ ಅಭಿ ತೇ ಮಧುನಾ ಪಯೋಽಥರ್ವಾಣೋ ಅಶಿಶ್ರಯುಃ। ದೇವಂ ದೇವಾಯ ದೇವಯು ॥ ಸ ನಃ ಪವಸ್ವ ಶಂ ಗವೇ ಶಂ ಜನಾಯ ಶಮರ್ವತೇ। ಶಂ ರಾಜನ್ನೋಷಧೀಭ್ಯಃ ॥ ಬಭ್ರವೇ ನು ಸ್ವತವಸೇಽರುಣಾಯ ದಿವಿಸ್ಪೃಶೇ । ಸೋಮಾಯ ಗಾಥಮರ್ಚತ ॥ ಹಸ್ತಚ್ಯುತೇಭಿರದ್ರಿಭಿಃ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪುನೀತನ। ಮಧಾವಾ ಧಾವತಾ ಮಧು ॥

ಅಕ್ಷನ್ನಮೀಂ ರಾಹೂಗಣೋ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಅಭಿಶ್ರಾವಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಕ್ಷನ್ನಮೀಮದಂತ ಹ್ಯವ ಪ್ರಿಯಾ ಅಧೂಷತ । ಅಸ್ತೋಷತ ಸ್ವಭಾನವೋ ವಿಪ್ರಾ ನವಿಷ್ಠಯಾ ಮತೀ ಯೋಜಾ ನ್ವಿಂದ್ರ ತೇ ಹರೀ ॥

ಕೃತಸ್ಯ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಸ್ಯ ಸಾಂಗತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ದ್ರಾಕ್ಷಾಽಽಮಲಕಕಂದಮೂಲಯವಾಂಶಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯಂ ಕಿಂಚಿದ್ಧಿರಣ್ಯಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ । ಇಯಂ ಚ ವೃದ್ಧಿಃ ॥

ಇಳಾಮಗ್ನೇ ಗಾಧಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಭಾಂಡವಾದನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಳಾಮಗ್ನೇ ಪುರುದಂಸಂ ಸನಿಂ ಗೋಃ ಶಶ್ವತ್ತಮಂ ಹವಮಾನಾಯ ಸಾಧ । ಸ್ಯಾನ್ನಃ ಸೂನುಸ್ತನಯೋ ವಿಜಾವಾಽಗ್ನೇ ಸಾ ತೇ ಸುಮತಿರ್ಭೂತ್ವಸ್ಮೇ ॥ ಇಳಾಮುಪಹ್ವಯತೇ ಪಶವೋ ವಾ ಇಳಾಪಶೂನೇವ ತದುಪಹ್ವಯತೇ ಪಶೂನ್ ಯಜಮಾನೇವ ದಧಾತಿ ದಧಾತಿ ॥ ಓಮ್ ॥ ಇಳ ಏಹಿ । ಅದಿತ್ಯೇಹಿ । ಸರಸ್ವತ್ಯೇಹಿ । ಶುಭಂ ಶುಭಂ ಶುಭಮ್ ॥

(ಯಥಾಚಾರಂ ಹಿರಣ್ಯೇನ ಭಾಂಡವಾದನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

ಮಾತಾ ಪಿತಾಮಹೀ ಚೈವ ತಥೈವ ಪ್ರಪಿತಾಮಹೀ ।
ಪಿತಾ ಪಿತಾಮಹಶ್ಚೈವ ತಥೈವ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಃ ॥ ॥ ೧ ॥

ಮಾತಾಮಹಸ್ತತ್ಪಿತಾ ಚ ಪ್ರಮಾತಾಮಹ ಏವ ಚ ।
ಏತೇ ಭವಂತು ಮೇ ಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತು ಚ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೨ ॥

ಅನೇನ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಣಾ ನಾಂದೀಶೋಭನದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ ॥

ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಘೋರಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಉದ್ವಾಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ[೨೧ಈ] ॥

ಓಮ್ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ದೇವಯಂತಸ್ತ್ವೇಮಹೇ । ಉಪ ಪ್ರ ಯಂತು ಮರುತಃ ಸುದಾನವ ಇಂದ್ರ ಪ್ರಾಶೂರ್ಭವಾ ಸಚಾ ॥ ಓಮ್ ॥

ನಾಂದೀಶೋಭನದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮಿ ॥ (ಇತಿ ಉದ್ವಾಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

॥ ಇತಿ ನಾಂದೀಮುಖಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

೨೧ಈ. ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಂದೀಕೂರ್ಚಗಳನ್ನೇ ಕರ್ಮ ಮುಕ್ತಾಯದ ತನಕ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಶ್ರಾದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರ್ಮಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಂದೀಕೂರ್ಚವನ್ನು ನಾಂದೀಕರ್ಮ ಮುಕ್ತಾಯವಾದ ಕೂಡಲೆ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಆರಾಧಿಸಿದ ಮಾತೃಕಾದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಕುಲದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮಾಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಪೂಜಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಬಳಿಕ ನಿಶ್ಚಿತಕರ್ಮ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಸಪತ್ನೀಕ ಯಜಮಾನನು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕಾರ್ಯನು ಇಬ್ಬರೂ ಕರ್ಮಾಂತ್ಯದವರೆಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ಋಗ್ವೇದೀಯಃ ಅಗ್ನಿಮುಖಪ್ರಯೋಗಃ

ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಕ್ರಮಃ

(ಇದಂ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಪುಣ್ಯಾಹಾತ್ ಪೂರ್ವಂ ವಾ ಅತ್ರ ವಾ ಕಾರ್ಯಮ್ ॥) ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪಮುಕ್ತ್ವಾ ತದಂಗಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ[೨೨]

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಆಹೂಯ ಆಸನಪಾದ್ಯಾರ್ಘ್ಯಾಚಮನೀಯಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ವಸನೋತ್ತರೀಯಾಲಂಕರಣಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸಂತೋಷ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಭಿಃ ಸಂತೋಷ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಜಾನುನ ಉಪರಿ ಕುಶಾಗ್ರಪಿಂಜೂಲಗೃಹೀತಸಂಪುಟ- ಹಸ್ತಃ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಮಂತ್ರಾನ್ ಜಪೇತ್ ॥)

ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ಪುರೋಹಿತಂ........ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ಇಷೇ ತ್ವೋರ್ಜೇ ತ್ವಾ........ ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥ ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ .... ಕರೋಮಿ ॥ ತಚ್ಛಂಯೋರಾ .... ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥ (ಇತಿ ಜಪ್ತ್ವಾ ತತ್‌ಕುಶಪಿಂಜೂಲಾತ್ ದರ್ಭದ್ವಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ)

ಆಚಾರ್ಯಸ್ತು ಯಥಾ ಸ್ವರ್ಗೇ ಶಕ್ರಾದೀನಾಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।
ತಥಾ ತ್ವಂ ಮಮ ಯಾಗೇಽಸ್ಮಿನ್ ಆಚಾರ್ಯೋ ಭವ ಸುವ್ರತ ॥

ಅಸ್ಯ ಯಾಗಸ್ಯ ನಿಷ್ಪತ್ತೌ ಭವಂತೋಽಭ್ಯರ್ಥಿತಾ ಮಯಾ ।
ಸುಪ್ರಸನ್ನೈಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ಮೇದಂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್ ॥

ಅಸ್ಮಿನ್ ಅಮುಕಹೋಮಕರ್ಮಣಿ.......... ಅಮುಕಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಮ್ ಅಮುಕಶರ್ಮಾಣಮ್ ಆಚಾರ್ಯಂ ತ್ವಾಮಹಂ ವೃಣೇ ॥ (ಇತಿ ದದ್ಯಾತ್)

(ಆಚಾರ್ಯಸ್ತು) ಸುವೃತೋಽಸ್ಮಿ । ಯಥಾಜ್ಞಾನತಃ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ॥ (ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತತ್ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್)

(ಏವಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್)

ಯಥಾ ಚತುರ್ಮುಖೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸತ್ಯಲೋಕೇ ಪಿತಾಮಹಃ ।
ತಥಾ ತ್ವಂ ಮಮ ಯಾಗೇಽಸ್ಮಿನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಭವ ಚ ಸುವ್ರತ ॥ (ಇತಿ)

(ಏವಂ ಪೂಜಾರ್ಥಂ, ಕಲಶಾರ್ಥಮ್, ಉಪಹೋಮಾದ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ವೃಣುಯಾತ್ ॥ ತತಃ-

ಓಂ ಯಾವತೀರ್ವೈ ದೇವತಾಸ್ತಾಃ ಸರ್ವಾ ವೇದವಿದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವಸಂತಿ ತಸ್ಮಾತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ವೇದವಿದ್ಭ್ಯೋ ದಿವೇ ದಿವೇ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾನ್ನಾಶ್ಲೀಲಂ ಕೀರ್ತಯೇದೇತಾ ಏವ ದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಣಾತಿ ॥

---

[೨೨]. ಆಚಾರ್ಯಂ ವರಯೇತ್ಪೂರ್ವಂ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಂ । ದೈವಜ್ಞಂ ಧಾರ್ಮಿಕಂ ಸತ್ಯವಾಚಂ ಬಹುಕುಟುಂಬಿನಮ್ । ಶೌಚಾಚಾರಗುಣೋಪೇತಂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಕ್ಷಣಮ್ ॥ ವೇದವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಜ್ಯೋತಿಷವನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರಿತ ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ, ಸತ್ಯವನ್ನಾಡುವ ತುಂಬು ಸಂಸಾರವುಳ್ಳ ಶೌಚಾಚಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪುರೋಹಿತನನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನಾಗಿ ವರಣಮಾಡಬೇಕು.

ಅಸ್ಯ ಯಾಗಸ್ಯ ನಿಷ್ಪತ್ತೌ ಭವಂತೋಽಭ್ಯರ್ಥಿತಾ ಮಯಾ ।
ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಪ್ರಕುರ್ವಂತು ಕರ್ಮೇದಂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್ ॥

ಮಯಾ ಸಂಪೂಜಿತೈರತ್ರ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಶ್ಚ ತೋಷಿತೈಃ ।
ಕ್ರಿಯತಾಂ ವಿಷ್ಣುಯಾಗೋ ಮೇ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ ಪ್ರಸೀದತ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ತತ್ತತ್‌ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಕರ್ಮಸಾಂಗತಾಂ ಕುರ್ಯುಃ ॥

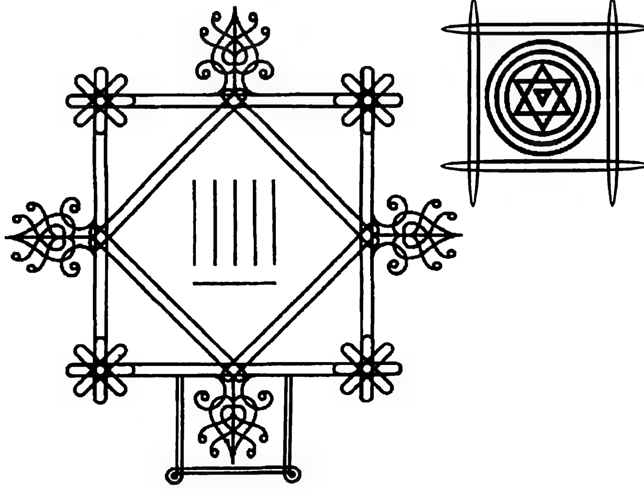
(ಇತಿ ಅಕ್ಷತೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ, ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥) (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ) **ಓಂ ತಥಾ** ॥ (ಇತಿ ವದೇಯುಃ)

ಅನೇನ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಋತ್ವಿಗ್ವರಣೇನ ಕರ್ಮಾಂಗದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಋತ್ವಿಗ್‌ವರಣಕ್ರಮಃ ॥

ಹೋಮಸ್ಥಂಡಿಲ[೨೩].

॥ಶ್ರೀಃ॥

ಕ್ರೂರಾಸುರಾಣಾಂ ಭಯನಾಶನಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಸೃಜತ್ಪಾವಕರಕ್ಷಣಾಯ ।
ಶುಭಂ ತ್ರಿಕೋಣಾನ್ವಿತಮಷ್ಟಕೋಣಂ ಶಾಂತಿಪ್ರದಂ ತತ್ಕಿಲ ಯಾಗಬಿಂಬಮ್ ॥

---

೨೩ ಪೂರ್ವೇ ಚ ಪೂರ್ವತಃ ಪೂರ್ವೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ಚ ತದುತ್ತರೇ । ಪಶ್ಚಿಮೇ ಪಶ್ಚಿಮಾತ್ ಪೂರ್ವೇ ಉತ್ತರೇ ಚ ತದುತ್ತರೇ ॥ ಮೊದಲು ಸ್ಥಂಡಿಲ ಬರೆಯುವಾಗ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೇಖೆ, ಆಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬರಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ್ದನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬರೆದು ಆಮೇಲಿದ್ದನ್ನು ಅದರಿಂದ ಉತ್ತರ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದ್ದನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬರೆದು ಆಮೇಲಿದ್ದನ್ನು ಅದರಿಂದ ಪೂರ್ವ-ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಬರೆದು, ಉತ್ತರದ್ದನ್ನು ಮೊದಲು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಬರೆದು ಆಮೇಲಿನದ್ದನ್ನು ಅದರಿಂದ ಉತ್ತರ-ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಬರೆಯುವಾಗ ಒಂದು ರೇಖೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೇಖೆ ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ಈ ಸ್ಥಂಡಿಲದ ಒಳಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಪೂರ್ವಮಧ್ಯಕ್ಕೂ, ಪಶ್ಚಿಮಮಧ್ಯದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಮಧ್ಯಕ್ಕೂ, ಪಶ್ಚಿಮಮಧ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತರಮಧ್ಯಕ್ಕೂ, ಉತ್ತರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಪೂರ್ವಮಧ್ಯಕ್ಕೂ ಎರಡೆರಡು ರೇಖೆ ಬರೆದು ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥ ಎಲೆಯಂತೆಯೂ, ಆಗ್ನೇಯಾದಿ ನಾಲ್ಕು ವಿದುಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಲಪದ್ಮದಂತೆಯೂ, ಸ್ಥಂಡಿಲದ ಒಳಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಲು ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೇಖೆ ಬರೆದು, ಆ ರೇಖೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲೆ, ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾದೇಶದಷ್ಟು ಉದ್ದದ ಆರು ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಇದು ಹೋಮಸ್ಥಂಡಿಲ. ಈ ಸ್ಥಂಡಿಲದ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಃ' ಎಂದು ಗುರುಮಂಡಲವನ್ನೂ ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಮಂಡಲವನ್ನೂ ಬರೆಯಬೇಕು.

ಕಾರಿಕಾ

ಗಂಧಪುಷ್ಪಸಮಿದಕ್ಷತದರ್ಭಾನಿಂಧನವ್ಯಜನತೋಯಘೃತಾದ್ಯಾನ್ ।
ಪಾತ್ರಸೈಕತಜುಹೂಸ್ರುವಪೀಠಾನ್ಯಾರಭೇದ್ಧವನಕರ್ಮ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ॥ ೧ ॥

ವಿಲಿಪ್ಯ ಚಾಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ಕರಪ್ರಮಾಣಂ ಭೂಮೌ ಲಿಖೇತ್ ಸೈಕತಮೃದ್ದ್ವಿರೇಖಯಾ ।
ಕುರ್ಯಾದಥಾಶ್ವತ್ಥದಲಾನಿ ದಿಕ್ಷು ದಲಾಷ್ಟಕಂ ಕೋಣಚತುಷ್ಟಯೇಷು ॥ ೨ ॥

ಉಲ್ಲಿಖೇದುದಗಾಯಾಮಾಂ ತಸ್ಯಾ ಉಭಯತೋಽಪರೇ ।
ಪೂರ್ವಾಯಾಮೇ ಉದಕ್ಸಂಸ್ಥೇ ಅಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟೇ ಚ ಪೂರ್ವಯಾ ॥ ೩ ॥

ಮಧ್ಯೇ ತಿಸ್ರ ಉದಕ್ಸಂಸ್ಥಾಃ ಪೂರ್ವಾಯಾಮಾ ಅಸಂಹತಾಃ ।
ಲಿಖಿತಾ ಯೇನ ಶಕಲಂ ಯಜ್ಞೀಯಂ ತನ್ನಿಧಾಯ ಚ ॥ ೪ ॥

ಅದ್ಭಿರಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ಶಕಲಂ ನಿರಸ್ಯಾಪ ಉಪಸ್ಪೃಶೇತ್
ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ರುದ್ರಶ್ಚ ಉಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸರಸ್ವತೀ ॥ ೫ ॥

ಷಡ್ರೇಖಾದೇವತಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಕ್ರಮಾತ್ ।
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯಾಥ ರೇಖಾಸು ಹೋಮಾಯಾಲಂ ಹವಿರ್ಭುಜಮ್ ॥ ೬ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ

ಅಥಾಽಚಾರ್ಯೋ ಯಜಮಾನಶ್ಚ ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ದರ್ಭಪಾಣಿರಾಸನ–ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ, ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ–ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ [ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೦–೧೪]

(ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಜಪಿತ್ವಾ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ಪೂರ್ವವತ್ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕಂ ಪಠಿತ್ವಾ ನ್ಯಾಸಪ್ರಾಣಾಯಾಮೌ ಕೃತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮ್ ॥

ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಮದಾದಿಗುರೂಣಾಂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿವಾಸುದೇವಸಂಕರ್ಷಣಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ಧಾತ್ಮಕ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ.......ಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ[೨೪]

(ನಿರ್ವಿಘ್ನತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಗುರುಗಣೇಶಾದೀನ್ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತ್ವಾ)

ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಮ್

ಹೋಮಾಂಗ ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನ ಯಂತ್ರಾರಾಧನಾಖ್ಯಂ ಚ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

(ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಚತುರಶ್ರಮಿಷುಮಾತ್ರಾವರಂ ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ಯ, ಶ್ವೇತಮೃದ್ಭಿಶ್ಚತುಷ್ಕೋಣಂ ರೇಖಾದ್ವಯೇನ ಲಿಖಿತ್ವಾ, ತನ್ಮಧ್ಯೇ ರೇಖಾದ್ವಯೇನ ಪೂರ್ವದಿಶಮಾರಭ್ಯ ಚತುಷ್ಕೋಣಂ ಕೃತ್ವಾ ದಿಕ್ಷು ಅಶ್ವತ್ಥದಲಾಕಾರಂ ವಿದಿಕ್ಷು ಅಷ್ಟದಲಪದ್ಮಾಕಾರಂ ಚ ಲಿಖಿತ್ವಾ, ತತ್ರ ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಾಮುದಗಾಯತಾಂ ರೇಖಾಂ

---

೨೪. ಸಂಕಲ್ಪೈವ ಯಥಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ನಾನದಾನವ್ರತಾದಿಕಂ । ಅನ್ಯಥಾ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಾಣಿ ನಿಷ್ಫಲಾನಿ ಭವಂತಿ ಹಿ ॥

ಸ್ನಾನದಾನವ್ರತಹೋಮಾದಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡದೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳು ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುವು.॥ ತದಂಗಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದ್ಯಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಖ್ಯಂ ಚ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಯಜ್ಞೀಯಶಕಲಮೂಲೇನ ಲಿಖೇತ್ । ತಸ್ಯಾ ಉಭಯತಃ ಪ್ರಾಗಾಯತೇ ಉದಕ್ಸಂಸ್ಥೇ ಅಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟೇ ಚ ಪೂರ್ವಯಾ, ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಾಗಾಯತಾ ಉದಕ್ಸಂಸ್ಥಾಸ್ತಿಸ್ರೋಽಸಂಹತಾ ರೇಖಾ ಲಿಖಿತ್ವಾ, ತತ್ರ ಶಕಲಂ ನಿಧಾಯ, ಅದ್ಭಿರಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ಶಕಲಮಾಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ನಿರಸ್ಯ ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ತಾಸು ರೇಖಾಸು ದೇವತಾಃ ಆವಾಹಯೇತ್ ।)

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ..... । ಓಂ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ...... । ಓಮ್ ಉಮಾಯೈ ನಮಃ ...... । ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ...... । ಓಂ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ..... । ಆವಾಹಿತ ರಾಖಾಃ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥[೨೫] (ವೈಷ್ಣವಸಂಪ್ರದಾಯೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಸಂಸ್ಕಾರಕ್ರಮಃ– ಏಷ ಕ್ರಮಃ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತ–ಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಹಾಯ ಅನ್ಯ ಹೋಮೇಷ್ವವಶ್ಯಂ ಕರ್ತವ್ಯಃ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಶ್ವೇತಮೃದಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಾಗಾಯತಾ ಉದಗಾಯತಾಶ್ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟರೇಖಾ ವಿಲಿಖ್ಯ ಈಶಾನಾದಾರಭ್ಯ ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯೇನ ಅಕಾರಾದ್ಯೇಕೋನಪಂಚಾಶ–ದ್ವರ್ಣಾನ್ ವಿಲಿಖೇತ್) ತತಃ ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯಾದಿಪೀಠಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್.......ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಅಜಾದಿಮೂರ್ತೀಂಶ್ಚ ಆವಾಹ್ಯ, ಹರಿಣೀರೂಪಿಣೀಮೃತುಸ್ನಾತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥

ಕೌಶೇಯರಕ್ತವಸನಾಮರವಿಂದನೇತ್ರಾಂ ಪಾಶಾಂಕುಶಾಭಯವರೋದ್ಯತಪದ್ಮಹಸ್ತಾಮ್ ।
ಉದ್ಯಚ್ಛತಾರ್ಕಸದೃಶೀಂ ಪರಮಾಂಕಸಂಸ್ಥಾಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ವಿಧೀಶನತಪಾದಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಾವಾಹ್ಯ,

ಉದ್ಯದ್ದಿವಾಕರಸಮೂಹನಿಭಾಂ ಸ್ವಭರ್ತುರಂಕಸ್ಥಿತಾಮಭಯಸದ್ವರಬಾಹುಯುಗ್ಮಾಮ್ ।
ಮುದ್ರಾಂ ಚ ತತ್ತ್ವದೃಶಯೇ ವರಪುಸ್ತಕಂ ಚ ದೋರ್ಯುಗ್ಮಕೇನ ದಧತೀಂ ಸ್ಮರತಾತ್ಮವಿದ್ಯಾಮ್ ॥

ಇತಿ ಭಾರತೀಮಾವಾಹ್ಯ,

ಸ್ವಭರ್ತುಃ ಸಂಸ್ಥಿತಾಮಂಕೇ ದೇವಾನಾಂ ಹವ್ಯವಾಹಿನೀಮ್ ।
ರಕ್ತವರ್ಣಾಂ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಾಂ ಸ್ವಾಹಾಮಗ್ನಿಪ್ರಿಯಾಂ ಭಜೇ ॥

ಇತಿ ಸ್ವಾಹಾಮಾವಾಹ್ಯ, ಸ್ವಾಹಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತ್ಯಂತರ್ಗತ, ಅಜಾದಿ ಏಕೋನಪಂಚಾಶತ್ ವರ್ಣದೇವತಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯನಮಃ ॥ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

---

೨೫. ಹೋಮಮಾಡುವ ಮೊದಲು ವೈಷ್ಣವಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಂಡಿಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಬಲಬದಿಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೂ, ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಎಂಟೆಂಟು ರೇಖೆ ಬರೆದಾಗ ೪೯ ಕೋಣ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಈಶಾನ್ಯದ ಮೂಲೆಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಹೊರಗಿನ ಸುತ್ತಿನಿಂದ ಒಳಗೊಳಗೆ ಅಜಾದಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಮಧ್ಯದ ಕೋನದಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಬದಿಯ ಉತ್ತರದ ಕೋಣದಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡೆರಡು ಅಕ್ಷರ ಬರೆದು, ಈ ರೇಖೆಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಷಡ್ರೇಖೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಅದರ ಆರು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದರ್ಭೆಯ ಮೇಲೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ವಸ್ತ್ರ, ಕೂರ್ಚ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಸುದರ್ಶನ ಸಂಪುಟ ಇಟ್ಟು, 'ಅಮುಕಹೋಮಾಂಗಯಂತ್ರದೇವತಾಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಿ, ಶಂಖಪೂಜೆಯನಂತರ ಪೀಠಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಅಜಾದಿಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ಗೋಲಕಚಿಂತನೆ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲು ಅಗ್ನಿಭಾರ್ಯೆ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯನ್ನೂ, ತದಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀದೇವಿಯನ್ನೂ, ತದಂತರ್ಗತ ಋತುಸ್ನಾತಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಆವಾವ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಆವಾಹಿಸಿ, ಮೂಲಮಂತ್ರ ಜಪಿಸಿ, ಕುಂಡದೇವತಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ಆವರಣಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಧೂಪ–ದೀಪ–ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನೀರಾಜನ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, 'ಕುಂಡದೇವತಾಃ ಕುಂಡಮಧ್ಯೇ ಸನ್ನಿಹಿತಾಃ ಸಂತು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಆವಾವ ಹೋಮಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಹೃತಿ ಹೇಳಿ ಕುಂಡಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸುಮುಖೌ ಸುಂದರತರೌ ಸುನಾಸೌ ಸುಖಚಿತ್ತನೂ । ಸುರಾರಾಧಿತ ಪಾದಾಬ್ಜೌ ರಮಾನಾರಾಯಣೌ ಸ್ತುಮಃ ॥

ಅಗ್ನ್ಯಾನಯನಮ್[೨೬]

ಅಥ ದ್ವಾದಶಾಂಗಾರಯುಕ್ತಂ[೨೭] ವಿಧೂಮಮಗ್ನಿಂ (ತತಸ್ತೈಜಸಪಾತ್ರದ್ವಯೇನ)[೨೮]

ಮೃಣ್ಮಯಾದಿಪಾತ್ರದ್ವಯೇನ ಸಂಪುಟೀಕೃತ್ಯ ಸುವಾಸಿನ್ಯಾಹೃತಂ ಸ್ಥಂಡಿಲಾದಾಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ನಿಧಾಯ, ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಅಗ್ನ್ಯಾಹ್ವಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

ಅಗ್ನ್ಯಾಹ್ವಾನಮ್

ಏಹ್ಯಗ್ನೇ ರಾಹೂಗಣೋ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನ್ಯಾಹ್ವಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಏಹ್ಯಗ್ನ ಇಹ ಹೋತಾ ನಿ ಷೀದಾದಬ್ಧಃ ಸು ಪುರಏತಾ ಭವಾ ನಃ । ಅವತಾಂ ತ್ವಾ ರೋದಸೀ ವಿಶ್ವಮಿನ್ವೇ ಯಜಾ ಮಹೇ ಸೌಮನಸಾಯ ದೇವಾನ್ ॥ ಓಮ್ ॥

ಅಗ್ನಿನಮಸ್ಕಾರ

ಜುಷ್ಟೋ ದಮೂನಾ ಆತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿನಮಸ್ಕಾರೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜುಷ್ಟೋ ದಮೂನಾ ಅತಿಥಿರ್ದುರೋಣ ಇಮಂ ನೋ ಯಜ್ಞಮುಪ ಯಾಹಿ ವಿದ್ವಾನ್ । ವಿಶ್ವಾ ಅಗ್ನೇ ಅಭಿಯುಜೋ ವಿಹತ್ಯಾ ಶತ್ರೂಯತಾಮಾ ಭರಾ ಭೋಜನಾನಿ ॥

(ಇತ್ಯಕ್ಷತೈರಾವಾಹ್ಯ, ನಿರ್ಋತೌ) ರಂ ಸಹಸ್ರಾರ ಹುಂ ಫಟ್ ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ದರ್ಭದ್ವಯೇನ ಕ್ರವ್ಯಾದಾಗ್ನಿಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥)

ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಥಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ವಾಗ್ಯತಃ ಸಂಯತೇಂದ್ರಿಯಃ ।[೨೯]

---

೨೬. ಉತ್ತಮೋಽರಣಿಜನ್ಯೋಽಗ್ನಿರುತ್ತಮೋ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಜಃ । ಮಧ್ಯಮಃ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾಗಾರಾತ್ ಅಧಮಃ ಸ್ವಗೃಹಾದಿಜಃ ॥ ವೇದಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅರಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಥನಮಾಡಿದ ಅಗ್ನಿಯು ಉತ್ತಮ. ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಭೂತಗನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದು ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಅಗ್ನಿಯು ಉತ್ತಮ. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮಾಡುವ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ಅಗ್ನಿಯು ಮಧ್ಯಮ. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರುಮಾಡಿದ ಅಗ್ನಿ ಅಧಮ.

೨೭. ಅಲ್ಪ ಪ್ರಣೀತೋ ವಿಚ್ಛಿನ್ನೋಽಸಮಿದ್ಧಶ್ಚಾ ಪರಿಷ್ಕೃತಃ । ತ್ವರಯಾ ಪುನರಾನೀತೋ ಯಜಮಾನ ಭಯಾವಹಃ ॥ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತರಕೂಡದು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯುವ, ಹೊಗೆಯಿಲ್ಲದ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಂಡಗಳನ್ನೇ ತರಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ತಂದುದು ಆರಿಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತರುವಂತಾದರೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹಾನಿ.

೨೮. ಸೌವರ್ಣಂ ರಾಜತಂ ತಾಮ್ರಂ ತದಭಾವೇತುಮೃಣ್ಮಯಮ್ । ಪಾತ್ರಾಂತರೇಣ ಪಿಹಿತಮಗ್ನಿ ಪ್ರಣಯನಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ಒಂದೇ ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ತರಕೂಡದು. ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ, ತಾಮ್ರ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ವಲಿಸುವ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಾರಕ(ಕೆಂಡ)ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ತರಬೇಕು.

೨೯. ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೋಮಾಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಮೌನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಸ್ನಾಸ್ಯತೋ ವರುಣಃ ಕಾಂತಿಂ ಜುಹ್ವತೋಽಗ್ನಿಃ ಶ್ರಿಯಂ ಹರೇತ್ । ಅಶ್ನತೋ ಮೃತ್ಯುರಾಯುಷ್ಯಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಮೌನಂ ತ್ರಿಷುಸ್ಮೃತಮ್ ॥

ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಮ್[೩೦]

ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪರಮೇಷ್ಠೀ ಪ್ರಜಾಪತಿಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

(ಇತಿ ಷಡ್ರೇಖಾಸು ವಿಷ್ಣುವೀರ್ಯಾತ್ಮಕಂ 'ಅಮುಕನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ[೩೦ಅ] ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮಿ' ಇತ್ಯಗ್ನಿಮಭ್ಯಾತ್ಮ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಅಗ್ನ್ಯಾಹರಣಪಾತ್ರಯೋರಕ್ಷತೈಃ ಸಹೋದಕಮಾಸಿಚ್ಯ, ಐಶಾನ್ಯಾಂ ನಿಧಾಯ, ಪ್ರೋಕ್ಷಿತೇಂಧನಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ,[೩೧] ವೇಣುಧಮನ್ಯಾ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ)[೩೨]

---

೩೦. ತದಾತ್ಮನಿ ಹರಿಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಕುಂಡೇ ದೇವೀಂ ಶ್ರಿಯಂ ತಥಾ । ವಿಷ್ಣುವೀರ್ಯಾತ್ಮಕಂ ವಹ್ನಿಂ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ಪ್ರಣವೇನ ಹಿ ॥

ಕುಂಡ ಅಥವಾ ಸ್ಥಂಡಿಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಅವನೊಡನೆ ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ವಿಷ್ಣುವೀರ್ಯರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಂಡಿಲದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಬೇಕು.

೩೦ಅ. ಅಗ್ನಿನಾಮಾನಿ

ಲೌಕಿಕೇ ಪಾವಕೋ ಹ್ಯಗ್ನಿಃ ಪ್ರಥಮಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ । ಅಗ್ನಿಸ್ತು ಮಾರುತೋ ನಾಮ ಗರ್ಭಾಧಾನೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ॥ ೧ ॥ ಪುಂಸವೇ ಪವಮಾನಸ್ತು ಶೋಭನಃ ಶುಭಕರ್ಮಸು । ಸೀಮಂತೇ ಮಂಗಲೋ ನಾಮ ಪ್ರಬಲೋ ಜಾತಕರ್ಮಣಿ ॥ ೨ ॥ ಪಾರ್ಥಿವೋ ನಾಮಕರಣೇ ಪ್ರಾಶನೇಽನ್ನಸ್ಯ ವೈ ಶುಚಿಃ । ಸಭ್ಯನಾಮಾ ತು ಚೂಡಾಯಾಂ ವ್ರತಾದೇಶೇ ಸಮುದ್ಭವಃ ॥ ೩ ॥ ಗೋದಾನೇ ಸೂರ್ಯನಾಮಾ ಸ್ಯಾದ್ವಿವಾಹೇ ಯೋಜಕಃ ಸ್ಮೃತಃ । ಆವಸಥ್ಯೇ ದ್ವಿಜೋ ಜ್ಞೇಯೋ ವೈಶ್ವದೇವೇ ತು ರುಕ್ಮಕಃ ॥ ೪ ॥ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇ ವಿಟಶ್ಚೈವ ಪಾಕಯಜ್ಞೇಷು ಪಾವಕಃ । ದೇವಾನಾಂ ಹವ್ಯವಾಹಶ್ಚ ಪಿತೄಣಾಂ ಕವ್ಯವಾಹನಃ॥ ೫ ॥ ಶಾಂತಿಕೇ ವರದಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪೌಷ್ಟಿಕೇ ಬಲವರ್ಧನಃ । ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾಂ ಮೃಡೋ ನಾಮ ಕ್ರೋಧೋಽಗ್ನಿಶ್ಚಾಭಿಚಾರಿಕೇ ॥ ೬ ॥ ವಶ್ಯಾರ್ಥೇ ಕಾಮದೋ ನಾಮ ವನದಾಹೇ ತು ದೂಷಕಃ । ಕುಕ್ಷೌ ತು ಜಾಠರೋ ಜ್ಞೇಯಃ ಕ್ರವ್ಯಾದೋ ಮೃತದಾಹನೇ ॥ ೭ ॥ ವಹ್ನಿನಾಮಾ ಲಕ್ಷಹೋಮೇ ಕೋಟಿಹೋಮೇ ಹುತಾಶನಃ । ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗೇಽಧ್ವರೋ ನಾಮ ಶುಚಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥ ೮ ॥ ಸಮುದ್ರೇ ವಾಡವೋ ಹ್ಯಗ್ನಿಃ ಕ್ಷಯೇ ಸಂವರ್ತಕಸ್ತಥಾ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ವೈ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಶ್ಚ ಈಶ್ವರೋ ದಕ್ಷಿಣಸ್ತಥಾ ॥ ೯ ॥ ವಿಷ್ಣುರಾಹವನೀಯಃ ಸ್ಯಾದಗ್ನಿಹೋತ್ರೇ ತ್ರಯೋಽಗ್ನಯಃ । ಜ್ಞಾತ್ವೈವಮಗ್ನಿನಾಮಾನಿ ಗೃಹ್ಯಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇತ್ ॥

೩೧. ಉತ್ತಾನೇನ ತು ಹಸ್ತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಭವೇತ್ । ಅರ್ವಾಚೀನೇನ ಹಸ್ತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸ್ಯಾದವೋಕ್ಷಣಮ್ । ಮುಷ್ಟೀಕರೋತಿ ಯತ್ತೋಯಂ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣಮಿತಿ ತ್ರಿಧಾ ॥ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರುವಿಧ : ಪ್ರೋಕ್ಷಣ, ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣ, ಅವೋಕ್ಷಣ. ಅಂಗೈ ಮೇಲೆಮಾಡಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು ಪ್ರೋಕ್ಷಣ. ಅಂಗೈ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣ. ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣ.

ಬಹುಶುಷ್ಕೇಂಧನೇ ಚಾಗ್ನೌ ಸುಸಮಿದ್ಧೇ ವಿಧೂಮಕೇ । ವ್ಯಂಗಾರೇ ಲೇಲಿಹಾನೇ ಚ ಹೋತವ್ಯಂ ನಾನ್ಯಥಾ ಕ್ವಚಿತ್ ॥

ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಹೊಗೆಯಿಲ್ಲದೆ, ತುಂಬ ಕೆಂಡ ಸೇರಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧಗಧಗ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು.

೩೨. ವೇಣೋರಗ್ನಿಪ್ರಸೂತತ್ವಾದ್ವೇಣುರಗ್ನಿಶ್ಚ ಪಾವನಃ । ತಸ್ಮಾದ್ವೇಣುಧಮನ್ಯೈವ ಧಮೇದಗ್ನಿಂ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥

ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಬಿದಿರು ಪಾವನ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿದಿರಿನ (ಸಿಮೆಯ) ಕೊಳವೆಯಿಂದ ಊದಿ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಜ್ವಲನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪರ್ಣೇನ ವೈ ಭವೇದ್ವ್ಯಾಧಿಃ ಶೂರ್ಪೇಣ ಧನನಾಶನಮ್ । ಪಾಣಿನಾ ಮೃತ್ಯುಮಾಪ್ನೋತಿ ಆಯುಃಕ್ಷೀಣಂ ಮುಖೇಧಮೇ ॥
ಧಮನೀಮಂತರಂ ಕೃತ್ವಾ ತೃಣಂವಾ ಕಾಷ್ಠಮೇವವಾ । ಮುಖೇನಾಗ್ನಿಂ ಸಮಿಂಧೀತ ಮುಖಾದಗ್ನಿರಜಾಯತ ॥

ವಸ್ತ್ರ, ಎಲೆ, ಕೈ, ಮರ, ಮುಖ(ಬಾಯಿ), ಮರದಪಟ್ಟಿ(ರಟ್ಟು), ಬೀಸಣಿಗೆ (ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬೀಸಣಿಗೆ) –ಇವುಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಜ್ವಲನಮಾಡಬಾರದು. ಮಾಡಿದರೆ ಎಲೆಯಿಂದ ರೋಗ, ಮೊರದಿಂದ ಧನನಾಶ, ಕೈಯಿಂದ ಮೃತ್ಯು, ಮುಖದಿಂದ ಆಯುಸ್ಸು ಕ್ಷೀಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿದಿರಿನ ಕೊಳವೆಯಿಂದಲೇ ಜ್ವಲನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಹುಲ್ಲನ್ನು, ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು, ಬಿದಿರನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಗಾಳಿ ಊದಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಮುಖದಿಂದಲೂ ಅಗ್ನಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ.

ಅಗ್ನಿಸಮಿಂಧನಮ್

ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನಿಃ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಸಮಿಂಧನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧ್ಯತೇ ಕವಿರ್ಗೃಹಪತಿರ್ಯುವಾ । ಹವ್ಯವಾಡ್ ಜುಹ್ವಾಸ್ಯಃ ॥

ವಿ ಜ್ಯೋತಿಷೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವೃಷಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಪ್ರಜ್ವಲನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಿ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಬೃಹತಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನಿರಾವಿರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಕೃಣುತೇ ಮಹಿತ್ವಾ । ಪ್ರಾದೇವೀರ್ಮಾಯಾಃ ಸಹತೇ ದುರೇವಾಃ ಶಿಶೀತೇ ಶೃಂಗೇ ರಕ್ಷಸೇ ವಿನಿಕ್ಷೇ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಂ ವಂದೇ ಜಾತವೇದಂ ಹುತಾಶನಮ್ ।
ಸುವರ್ಣವರ್ಣಮನಲಂ ಸಮಿದ್ಧಂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮ್ ॥

ಶ್ರೀಯಜ್ಞಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ॥ (ತತಃ ಸುವಾಸಿನ್ಯಾಃ ಆಶೀರ್ದದ್ಯಾತ್ ।)

ಓಂ ಸುಮಂಗಲೀರಿಯಂ ವಧೂರಿಮಾಂ ಸಮೇತ ಪಶ್ಯತ । ಸೌಭಾಗ್ಯಮಸ್ಯೈ ದತ್ತ್ವಾಯಾಥಾಸ್ತಂ ವಿ ಪರೇತನ ॥ ಇತಿ ಸಾಕ್ಷತಪುಷ್ಪಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಗ್ನೇ ಅಚ್ಛಾ ತಾಪಸೋಽಗ್ನಿಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥[೩೩]

ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ಅಚ್ಛಾ ವದೇಹ ನಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ ನಃ ಸುಮನಾ ಭವ । ಪ್ರ ನೋ ಯಚ್ಛ ವಿಶಸ್ಪತೇ ಧನದಾ ಅಸಿ ನಸ್ತ್ವಮ್ ॥ ಏಷ ಹಿ ದೇವಃ ಪ್ರದಿಶೋಽನು ಸರ್ವಾಃ ಪೂರ್ವೋ ಹಿ ಜಾತಃ ಸ ಉ ಗರ್ಭೇ ಅಂತಃ । ಸವಿಜಾಯಮಾನಃ ಸಜನಿಷ್ಯಮಾಣಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಾಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಃ ॥

ಓಂ ಮೇಷಾರೂಢಾಯ ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಗೋತ್ರಾಯ ವರಪ್ರದಾಯ ಶ್ರೀಯಜ್ಞಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ॥ (ಅಕ್ಷತಾನ್ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಮ್ಮುಖಮುದ್ರಯಾ) ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ದೇವ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೋ ಭವ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್

ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಜಾತವೇದಾಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

---

೩೩. ಕರೇಣ ತೋಯಮಾದಾಯ ವಹ್ನಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ।ಏಷ ಹಿ ದೇವೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪವಿತ್ರೋದಕಹಸ್ತಕೃತ್ ।
ಹವ್ಯವಾಟ್ ಸಲಿಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಸ್ತತೋ ಭವೇತ್ ॥

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು 'ಏಷ ಹಿ ದೇವಃ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತ ಈಶಾನ್ಯದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದವರೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ನೀರು ಹಾಕಿದಾಗ ಅಗ್ನಿಯು ಈ ನೀರನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ಒಡನೆ ಪಶ್ಚಿಮಮುಖನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಓಂ ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ । ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವೀತಿ ಮಹೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾ ಆ ವಿವೇಶ ॥

ಸಪ್ತಹಸ್ತಶ್ಚತುಃಶೃಂಗಃ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೋ ದ್ವಿಶೀರ್ಷಕಃ ।
ತ್ರಿಪಾತ್ಪ್ರಸನ್ನವದನಃ ಸುಖಾಸೀನಃ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಃ ॥ ೧ ॥

ಸ್ವಾಹಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೇವೀಂ ವಾಮೇ ಸ್ವಧಾಂ ತಥಾ ।
ಬಿಭ್ರದ್ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೈಸ್ತು ಶಕ್ತಿಮನ್ನಂ ಸ್ರುಚಂ ಸ್ರುವಮ್ ॥ ೨ ॥

ತೋಮರಂ ವ್ಯಜನಂ ವಾಮೈರ್ಘೃತಪಾತ್ರಂ ಚ ಧಾರಯನ್ ।
ಮೇಷಾರೂಢೋ ಜಟಾಬದ್ಧೋ ಗೌರವರ್ಣೋ ಮಹೌಜಸಃ ॥ ೩ ॥

ಧೂಮ್ರಧ್ವಜೋ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಃ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ।
ಆತ್ಮಾಭಿಮುಖಮಾಸೀನ ಏವಂರೂಪೋ ಹುತಾಶನಃ ॥ ೪ ॥
ತ್ರಿನಯನಮರುಣಾಪ್ತಾಬದ್ಧಮೌಲಿಂ ಸುಶುಕ್ಲಾಂ ಶುಕಮರುಣಮನೇಕಾಕಲ್ಪಮಂಭೋಜಸಂಸ್ಥಮ್ ।
ಅಭಿಮತವರಶಕ್ತಿಸ್ವಸ್ತಿಕಾಭೀತಿಹಸ್ತಂ ನಮತ ಕನಕಮಾಲಾಲಂಕೃತಾಂಗಂ ಕೃಶಾನುಮ್ ॥ ೫ ॥

ಶ್ರೀಯಜ್ಞಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ॥

ವೈಷ್ಣವಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಗೋಲಕತ್ರಯಧ್ಯಾನವು ಆವಶ್ಯಕವಾದುದರಿಂದ ಕುಂಡಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿದೇವತೆಯೆಂಬ ಗೋಲವನ್ನೂ ಆ ಗೋಲದೊಳಗೆ ಮುಖ್ಯ ವಾಯುದೇವರೆಂಬ ಗೋಲವನ್ನೂ ಆ ಗೋಲದೊಳಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಶುರಾಮದೇವರನ್ನೂ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ವಾಯುಧ್ಯಾನಮ್ –

ಓಮ್ ಉದ್ಯದ್ರವಿಪ್ರಕರಸನ್ನಿಭಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿನಿತ್ಯವಚಃಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟತನುಮುನ್ನತಕರ್ಮಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಪರಶುರಾಮಧ್ಯಾನಮ್–

ಓಮ್ ಅಂಗಾರವರ್ಣಮಭಿತೋಽಂಡಬಹಿಃ ಪ್ರಭಾಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಪರಶ್ವಧಧನುರ್ಧರಮೇಕವೀರಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದಜೇಶಪುರುಹೂತಮುಖೈಃ ಸ್ತುವದ್ಭಿರಾವೀತಮಾತ್ಮಪದವೀಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ ॥

ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥

(ಯದಿ ಸಮಾರೋಪಿತೋಽಗ್ನಿಸ್ತರ್ಹಿ ಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣಂ ಕಾರ್ಯಮ್ । ತಚ್ಚೈವಮ್)

ಪ್ರತ್ಯವರೋಹೇತಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸಮಾರೋಪಿತಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ ಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರತ್ಯವರೋಹ ಜಾತವೇದಃ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವ್ಯಂ ವಹತು ಪ್ರಜಾನನ್ । ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ರಯಿಮಸ್ಮಾಸು ಧೇಹ್ಯಥಾ ಭವ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ॥

(ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸಮಾರೋಪಿತಾಗ್ನಿಂ ಸ್ಥಾಪಿತೇಽಗ್ನೌ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ । ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತಚ್ಚೇತ್ಥಮ್–) (ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ಸಮಿದ್ದ್ವಯಂ ತ್ರಯಂ ವಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸ್ಮೃತ್ವಾ)

..... ಶುಭತಿಥೌ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಾನಂತಾವತಾರಾತ್ಮಕಶ್ರೀಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿ–ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ....... ಹೋಮೇ ಕರ್ಮಣಿ ದೇವತಾಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಮ್ ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್[೩೪]

ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇಽಗ್ನೌ ॥ ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ– ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ–ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರ–ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟವಾರ–ಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮೇಕೈಕ–ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಪೀಠದೇವತಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾಮಂತ್ರೈಃ ಸಕೃತ್ಸಕೃದಾಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್.........

(ವಿಷ್ಣ್ವಾಹುತಿವಿಹೀನಂ ತು ಹೋಮಮಾಸುರಸಂಜ್ಞಕಮ್ । ಅಷ್ಟಾವಷ್ಟಾಕ್ಷರೇಣೈವ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಷೋಡಶ ॥ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಿಣಾ ಚೈವ..... ।)

ಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ, ದೇವಾನ್ ಅನುಯಾಜೇನ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಜ್ಯೇನ, ವಸುರುದ್ರಾದಿತ್ಯಾನ್ ಪರಿಧಿಭಿಃ, ಇಧ್ಮಸನ್ನಹನೇನ ರುದ್ರಂ, ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಸಂಸ್ರಾವೇಣ, ಅಯಸಮಗ್ನಿಂ; ದೇವಾನ್; ವಿಷ್ಣುಮ್; ಅಗ್ನಿಂ; ವಾಯುಂ; ಸೂರ್ಯಂ; ಪ್ರಜಾಪತಿಂ; ಚೈತಾಃ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದೇವತಾಃ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ, ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಅಯಾಶ್ಚೇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸಪ್ತವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತದೋಷನಿಬರ್ಹಣಾರ್ಥಮನಾಜ್ಞಾತಮಿತ್ಯಾದಿಮಂತ್ರ–ದ್ವಯೇನ ದ್ವಿವಾರಮಗ್ನಿಂ, ನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಮ್ ಅಗ್ನಿಂ, ಮಂತ್ರವಿಪರ್ಯಾಸಾದಿದೋಷ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಮರುತಶ್ಚ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ಆಜ್ಯೇನ ಏತಾ ಅಂಗದೇವತಾಃ; ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ–ದೇವತಾಸ್ತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸನ್ನಿಹಿತಾಸ್ಸಂತು । ಏವಂ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥ (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ)

ಸಮಿದ್ಧೋಮಃ

(ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಸಮಿದ್ಧೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥) ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪರಮೇಷ್ಠೀ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಚ್ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಅನ್ವಾಧಾನಸಮಿದ್ಧೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪರಿಮಾರ್ಜನಾದಿ

ರಜ್ಜುದ್ವಯಂ[೩೫] ನಿರ್ಮಾಯ ಏಕಯಾ ರಜ್ಜ್ವಾ ಬರ್ಹಿ[೩೬]ರ್ದ್ವಿವಾರಮ್ ಅನ್ಯಯಾ ಇಧ್ಮ[೩೭]ಮೇಕವಾರಂ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ । ತತಃ ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

---

೩೪. ಅನ್ವಾಧಾನವೆಂದರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುವುದು.

೩೫. ರಜ್ಜು = ೯ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಮೂರು ದರ್ಭೆಗಳಂತೆ ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಜಡೆ ಹೆಣೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಪುನಃ ೯ ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತ ಒಟ್ಟು ೩೬ ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಜಡೆ ಹೆಣೆದ ಹಗ್ಗವೇ ರಜ್ಜು.

೩೬. ಬರ್ಹಿ = ಮುಷ್ಟಿ ಉದ್ದದ ಸಾಗ್ರದರ್ಭೆಯ ಕಟ್ಟು.

೩೭. ಇಧ್ಮ = ದರ್ಭೆಯ ರಜ್ಜುವಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಹದಿನೈದು ಸಮಿಧೆಗಳ ಕಟ್ಟು.

ಪಾಣಿನಾ ಸೋದಕೇನಾಗ್ನೇಃ ಸಮಂತಾತ್ಪರಿಮಾರ್ಜನಮ್ ।
ತತ್ ಸಮೂಹನಮತ್ರೇಷ್ಟಂ ಜಯಂತವಚನಂ ಯಥಾ ॥

ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸ್ವ್ಯುದಕ್‌ಸಂಸ್ಥಾ ಪ್ರಾಚ್ಯಾದಿಷು ಪರಿಸ್ತೃತಿಃ ।
ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಯೋರ್ದರ್ಭಾನಾಸ್ತೀರ್ಯ ಪರಿಷಿಂಚತಿ ॥

ಅಷ್ಟಾಂಗುಲಮಿತೇ ದೇಶೇ ಪರಿಷೇಚನಮಾಚರೇತ್ ।
ನವಾಂಗುಲಮಿತೇ ದೇಶೇ ವಿಧಿನಾ ಪರಿಧಿಂ ನ್ಯಸೇತ್ ॥

ದಶಾಂಗುಲಪ್ರಮಾಣೇನ ಪರಿಸ್ತೀರ್ಯ ಕುಶಾನ್ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಏಕಾದಶಾಂಗುಲೇ ದೇಶೇ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ ನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಅಗ್ನೇಃ ಸಮಂತಾತ್ ಅಷ್ಟಾಂಗುಲಪರಿಮಿತೇ ದೇಶೇ ಐಶಾನೀದಿಶಮ್ ಆರಭ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಸಮಂತಾತ್ ಸೋದಕೇನ ಪಾಣಿನಾ ತ್ರಿಃ ಪರಿಮೃಜ್ಯ, ದೀರ್ಘಾನ್ ಷೋಡಶದರ್ಭಾನ್ ಆದಾಯ, ದಶಾಂಗುಲಮಿತೇ ದೇಶೇ ಚತುಶ್ಚತುಃಸಂಖ್ಯಯಾ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಮ್ ಉದಗಗ್ರೈಃ, ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಗಗ್ರೈಃ, ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಮ್ ಉದಗಗ್ರೈಃ, ಉತ್ತರಸ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಗಗ್ರೈಃ ದರ್ಭೈಃ ಪರಿಸ್ತೃಣೀಯಾತ್ । ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಾತ್ಪರಿಸ್ತರಣಮೂಲಯೋರುಪರಿ ದಕ್ಷಿಣ-ಪರಿಸ್ತರಣಮ್, ಉತ್ತರಪರಿಸ್ತರಣಮ್ ಉದಗಗ್ರಯೋರಧಸ್ತಾದ್‌ಭವತಿ ॥ ಇತ್ಯೇವಂ ಪರಿಸ್ತೀರ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ-ಸನಾರ್ಥಮ್ ಅಗ್ನೇರ್ದಕ್ಷಿಣತಃ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿದರ್ಭಾನ್, ಪಾತ್ರಾಸಾದನಾರ್ಥಂ ಚ ಉತ್ತರತಃ ಕಾಂಶ್ಚಿತ್ ದರ್ಭಾನ್ ಪ್ರಾಗಗ್ರಾನ್ ಆಸ್ತೀರ್ಯ, ಅಗ್ನೇಃ ಐಶಾನೀದಿಶಮಾರಭ್ಯ ತ್ರಿರಂಭಸಾ ಪರಿಷಿಚ್ಯ, ಪಾತ್ರಾಸಾದನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಪಾತ್ರಾಸಾದನಮ್[೩೮]

ಸ್ಥಾಲೀಂ ಚರೋಃ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಭಾಜನಂ ಚ ದರ್ವೀಸ್ರುವೌ ಸಾದಯ ದರ್ವಿಹೋಮೇ ।
ಪಾತ್ರಂ ಪ್ರಣೀತಾರ್ಥಮಥಾಜ್ಯಪಾತ್ರಮಿಧ್ಮಂ ಕ್ರಮೇಣ ಕ್ರಮವಿತ್ ಕುಶಾಂಶ್ಚ ॥

ಪ್ರೋಕ್ಷಣೀಂ ಸ್ರುವಮಾಸಾದ್ಯ ಚಮಸಂ ಚಾಽಜ್ಯಭಾಜನಮ್ ।
ಇಧ್ಮಾಬರ್ಹಿರಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮ್ ಆಜ್ಯಹೋಮೇಷ್ವನುಕ್ರಮಾತ್ ॥

ಅಗ್ನೇರುತ್ತರಭಾಗೇ ಪೂರ್ವಮಾಸ್ತೀರ್ಣೇಷು ದರ್ಭೇಷು ಚರುಸ್ಥಾಲೀ, ಪ್ರೋಕ್ಷಣಪಾತ್ರೇ, ದರ್ವೀಸ್ರುವೌ, ಪ್ರಣೀತಾಜ್ಯಪಾತ್ರೇ, ಇಧ್ಮಾಬರ್ಹಿಷೀ, ಶೂರ್ಪಕೃಷ್ಣಾಜಿನೇ, ಉಲೂಖಲಮುಸಲೇ ದ್ವಂದ್ವಶಃ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಾಕ್‌ಸಂಸ್ಥಂ ನ್ಯಗ್ಬಿಲಮ್ ಆಸಾದಯೇತ್ ॥

ಆಜ್ಯಹೋಮೇ ತು ಪ್ರೋಕ್ಷಣಪಾತ್ರಂ, ಸ್ರುವಂ, ಪ್ರಣೀತಾಪಾತ್ರಮ್, ಆಜ್ಯಪಾತ್ರಮ್ ಇಧ್ಮಂ ಬರ್ಹಿಶ್ಚೇತ್ಯೇತಾನಿ ಪೂರ್ವಪ್ರಕಾರೇಣ ಆಸಾದಯೇತ್ ॥

ಪ್ರೋಕ್ಷಣಪಾತ್ರಮುದ್ಧೃತ್ಯ, ಅನಂತರ್ಗರ್ಭೌ ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಾವನಖಚ್ಛಿನ್ನೌ ಸಮೌ ಸಾಗ್ರೌ ದರ್ಭೌ ಪವಿತ್ರಾರ್ಥಂ (ಅನಂತಸ್ತರುಣೌ ಯೌ ತು ಕುಶೌ ಪ್ರಾದೇಶಸಂಮಿತೌ। ಅನಖಚ್ಛೇದಿತೌ ಸಾಗ್ರೌ ತೌ ಪವಿತ್ರಾಭಿ-

೩೮. ಪ್ರೋಕ್ಷಿಣ್ಯಾಂ ತು ತ್ರಯೋ ದರ್ಭಾಃ ಚತ್ವಾರಃ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಕೇ । ಉಲ್ಮುಕೇ ಪಂಚದರ್ಭಾಸ್ಯುಃ ಅಷ್ಟೌ ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವ ಮಾರ್ಜನೇ ॥ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ದರ್ಭೆ, ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ದರ್ಭೆ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಐದು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಧಾಯಿನೌ ॥) ಗೃಹೀತ್ವಾ, ತಸ್ಮಿನ್ನಂತರ್ಧಾಯ, ಅಪ ಆಸಿಚ್ಯ, ಪವಿತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ತ್ರಿರುತ್ಪೂಯ, ಪಾತ್ರಾಣ್ಯುತ್ತಾನೀಕೃತ್ಯ, ಇಧ್ಮಾಬರ್ಹಿಷೋಃ ಗ್ರಂಥಿಂ ವಿಸೃಜ್ಯ, ತಾಭಿರದ್ಭಿಃ ತ್ರಿಃ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ,

ಅಥ ಚಮಸಂ ಪ್ರತ್ಯಗಗ್ನೇರ್ನಿಧಾಯ, ಪವಿತ್ರೇ ಅಂತರ್ನಿಧಾಯ, ಉತ್ಪೂತಾ ಅಪ ಆಸಿಚ್ಯ, ಗಂಧಾದಿಕಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ವೃಣುಯಾತ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮವರಣಮ್[೩೯]

ತತಃ ಯಥೋಕ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತಂ ಐಶಾನದಿಶಿ ಸ್ಥಿತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ 'ಅಸ್ಮಿನ್ ಹೋಮೇ ಕರ್ಮಣಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತ್ವಾಂ ಅಹಂ ವೃಣೇ ।' ಇತಿ ತತ್ಪಾಣಿಂ ಪಾಣಿನಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವೃಣುಯಾತ್ । ಸ ಬ್ರಹ್ಮಾ, **'ವೃತೋಽಸ್ಮಿ ಕರ್ಮ**

---

೩೯. ಅಗ್ನೇರ್ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇತು ಯಮೋ ಮೃತ್ಯುಶ್ಚ ತಿಷ್ಠತಿ । ತದ್ದೋಷಕರ್ಷಣಾರ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವೇತ್ ॥

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಬಹುಮುಖ್ಯ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಾನ ಅಗ್ನಿಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗ. ಅಗ್ನಿಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಮ ಮತ್ತು ಮೃತ್ಯುವು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಬಾಧಾಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಗ್ನಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಕರ್ತವ್ಯ :

ನಿರಾಸಶ್ಚೋಪವೇಶಶ್ಚ ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಪೋಽಪಿ ಚ । ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚ ಮೌನಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಕರ್ಮಪಂಚಕಮ್ ॥

ಆಸನದ ದರ್ಭೆಯೊಂದನ್ನು 'ನಿರಸ್ತಃಪರಾವಸುಃ' ಎಂದು ನೈರುತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿಸಾಡುವುದು. 'ಇದಮಹಮರ್ವಾವಸೋ ಸದನೇ ಸೀದಾಮಿ' ಎಂದು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಎಡಕಾಲನ್ನು ಮಡಚಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಲಗಾಲನ್ನಿಟ್ಟು ಬಲಗಾಲಿನ ಗಂಟಿನ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಕೈಗಳ ಅಂಜಲಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಆಶುಃಶಿಶಾನೋ' ಎಂಬ ಆಯುಷ್ಯಸೂಕ್ತ(ಬ್ರಹ್ಮಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನಾದರೂ) ಜಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮೌನಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಐದು ಕರ್ಮಗಳು.

ಅತೋ ವಾಯುಃ ಯಜ್ಞನಾಮಾ ತತ್ಪಾದೌ ವಾಙ್ಮನಃಸ್ಥಿತೌ । ದಕ್ಷಿಣೋಽಸ್ಯ ಮನಃ ಸಂಸ್ಥೋ ಬ್ರಹ್ಮರ್ತ್ವಿಕ್ ತಸ್ಯ ಪೂಜಕಃ ।
ಹೋತ್ರಾದ್ಯಾಃ ವಾಚಿ ಸಂಸ್ಥಸ್ಯ ವಾಮಪಾದಸ್ಯ ಪೂಜಕಾಃ ॥ –ಛಾಂ.ಉ.ಭಾ.

ಯಜ್ಞರೂಪೀ ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ಎರಡು ಪಾದಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಪಾದ ಋತ್ವಿಕ್‌ಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಎಡಪಾದ ಋತ್ವಿಕ್‌ಗಳ ವಾಗಿಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಿ ವಾಯುದೇವರ ಬಲಪಾದ ಋತ್ವಿಜರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಪೂಜಕ ಬ್ರಹ್ಮಾ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮನು ಯಜ್ಞದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಾದವನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ವಾಮಪಾದ ವಾಗಿಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರ ಪೂಜಕರು ಹೋತಾ, ಅಧ್ವರ್ಯು, ಉದ್ಗಾತೃ ಎಂಬ ಮೂವರು. ಅವರು ಅಸ್ಖಲಿತ, ಸ್ಪಷ್ಟಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ವಾಮಪಾದವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಉದಾತ್ತ, ಅನುದಾತ್ತ, ಸ್ವರಿತವೆಂದು ಸ್ವರಸಹಿತ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು.

ಗೀತೀ ಶೀಘ್ರೀ ಶಿರಃಕಂಪೀ ತಥಾ ಲಿಖಿತಪಾಠಕಃ । ಅನರ್ಥಜ್ಞೋಽಲ್ಪಕಂಠಶ್ಚ ಷಡೇತೇ ಪಾಠನಾಶಕಾಃ ॥ –ಕರ್ಮರತ್ನಂ

ಮಂತ್ರವನ್ನು ರಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಅಥವಾ ಅವಸರವಾಗಿ, ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಓದುವುದು, ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳುವುದು ಈ ಆರು ದೋಷಗಳು ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ನಾಶಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಆರು ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆಂದರೆ ವಾಗಿಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿರುವ ವಾಯುದೇವರ ವಾಮಪಾದದ ಪೂಜೆ ಆಗುವುದು.

ಧ್ಯಾಯನ್ ವಾಯುಂ ಹರಿಂ ಚೈವ ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮುನಿರ್ಭವೇತ್ ॥ –ಛಾಂ.ಉ.ಭಾ.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೌನಿಯಾಗಿ ಹರಿವಾಯುಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತಿ ಹೇಳುವಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಯೂ ಸೇರಿದೆ. ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಯಾರೆಂದು ಭಗವಂತನೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭೂಃ ಎಂದರೆ ಪೃಥಿವಿ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಿಂತ ಅಗ್ನಿಯೂ, ಅಗ್ನಿಗಿಂತ ಋಗ್ವೇದಾಭಿಮಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಅವನಿಗಿಂತ ವರಾಹಪರಮಾತ್ಮನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಭುವಃ ಎಂದರೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಾಭಿಮಾನಿ ನಾಸಿಕ್ಯವಾಯುವಿಗಿಂತ ಯಜುರ್ವೇದಾಭಿಮಾನಿ ರುದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅವನಿಗಿಂತ

ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ । 'ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಅಗ್ನೇಃ ಪ್ರಾಗುದಗವಸ್ಥಾಯ, ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ್ಯಾಚಮ್ಯ, ಸಮಸ್ತಪಾಣ್ಯಂಗುಷ್ಠೋ ಭೂತ್ವಾ ಅಗ್ರೇಣಾಗ್ನಿಂ ಸವ್ಯಪಾದಪುರಸ್ಸರಂ ಪರೀತ್ಯ, ಆಸನಾರ್ಥಸ್ಥಿತ ದರ್ಭೇಷು **'ನಿರಸ್ತಃ ಪರಾವಸುಃ'** ಇತ್ಯಂಗುಷ್ಠೋ–ಪಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸನತೃಣಂ ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ ನಿರಸ್ಯ, ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ, **'ಇದಮಹಮರ್ವಾ–ವಸೋಃ ಸದನೇ ಸೀದಾಮಿ'** ಇತ್ಯುದಙ್ಮುಖೋ ವಾಮೋರೂಪರಿ ದಕ್ಷಿಣಪಾದಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯೋಪವಿಶ್ಯ ಗಂಧಾಕ್ಷತಾದಿಭಿಃ ಅರ್ಚಿತಃ ಸನ್ **'ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಸದನ ಆಶಿಷ್ಯತೇ, ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಯಜ್ಞಂ ಗೋಪಾಯ, ಸ ಯಜ್ಞಂ ಪಾಹಿ, ಸ ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪಾಹಿ, ಸ ಮಾಂ ಪಾಹಿ'** ಇತಿ ಜಪೇತ್ ॥ ಸರ್ವದಾ ಯಜ್ಞಮನಾ ಏವ ಪರ್ತೇತ ॥

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಭಾವೇ ತತ್‌ಸ್ಥಾನೇ ನಾಲಿಕೇರಫಲೋಪರಿ ಕೂರ್ಚಂ ನಿಧಾಯ ತತ್ರ **'ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಸಿ ನಮಸ್ತೇ, ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ**[೪೦] **।'**

ನರಸಿಂಹಪರಮಾತ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಸುವಃ ಎಂದರೆ ದ್ಯುಲೋಕಾಭಿಮಾನಿ ಆದಿತ್ಯನಿಗಿಂತ ಸಾಮವೇದಾಭಿಮಾನಿ ಮುಖ್ಯವಾಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಇವನಿಗಿಂತ ಕಪಿಲಪರಮಾತ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಯ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಿಂತ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಪರಮಾತ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಹೀಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದು ಇದನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಹೋಮಿಸಬೇಕು.

'ಏವಂವಿದ್ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಯಜ್ಞಂ ಯಜಮಾನಂ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ಋತ್ವಿಜಃ ಅಭಿರಕ್ಷತಿ । ತಸ್ಮಾದೇವಂ ವಿಧಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಕುರ್ವೀತ' –ಉಪನಿಷತ್

ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬ್ರಹ್ಮನು ಯಜ್ಞವನ್ನೂ, ಯಜಮಾನನನ್ನೂ, ಋತ್ವಿಜರನ್ನೂ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವನ್ನೂ ತಿಳಿದವರನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದವರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಆಸನದ ದರ್ಭೆಯ ಮೇಲೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೂರ್ಚ ಇಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮತ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಹೋತುರಪ್ಯಧಿಕೋ ಭವೇತ್ ।

ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು: ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೋಮ ಮಾಡುವವನಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ವಿಷಯ ತಿಳಿದವನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು. 'ಬ್ರಹ್ಮಾ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀ ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಃ ಉಪವಿಶೇತ್' ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಅಪಾಯ ಬಾರದಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮಾಲಾಭೇ ತತ್‌ಸ್ಥಾನೇ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂಸ್ಯಾತ್ । ಅಧ್ಯೈಕೇಷಾಂ ಮುಕ್ತಂ ಛತ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪ–ವೀತಂ ಕಮಂಡಲಂ ವಾ । ಪ್ರಾಗಗ್ರಂ ಕೂರ್ಚಂ ವಾ । ಇತಿ ಸಂಸ್ಕಾರರತ್ನಮಾಲಾಯಾಂ ॥

ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದೊರಕದಿದ್ದರೆ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಛತ್ರ, ಕಮಂಡಲು ಅಥವಾ ಸಾಗ್ರಕೂರ್ಚವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

'ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಸದನ ಆಶಿಷ್ಯತೇ । ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಯಜ್ಞಂ ಗೋಪಾಯ ಸ ಯಜ್ಞಂ ಪಾಹಿ, ಸ ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪಾಹಿ, ಸಮಾಂಪಾಹಿ, ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಸಿ ನಮಸ್ತೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯಜ್ಞರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಯಜ್ಞವನ್ನೂ, ಯಜ್ಞದೇವತೆಯನ್ನೂ, ನನ್ನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸು. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವುದು. 'ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಪಃ ಪ್ರಣೇಷ್ಯಾಮಿ' ಎಂದು ಹೋತೃ ಹೇಳಿದಾಗ, 'ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಪ್ರಸೂತ' ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳಿ 'ಓಂ ಪ್ರಣಯ' ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಹೋತೃ ಆ ಪ್ರಣೀತಾಪಾತ್ರವನ್ನು ಮುಖದವರೆಗೆ ಎತ್ತಿ ಅಗ್ನಿಯ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಯಜುಃಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ 'ದರ್ಭದ್ವಯೇನ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ' ಎಂದೂ, ಋಕ್‌ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ 'ದರ್ಭೈಃ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ' ಎಂದೂ ಇದೆ. ಆಮೇಲೆ ಅದೇ ಪವಿತ್ರ(ಕೂರ್ಚ)ವನ್ನು ಚರುಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಗಗ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಂಡುಲನಿರ್ವಾಪ, ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನಂತರ ಅದೇ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಗ್ರವಾಗಿಟ್ಟು ಆಜ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ, ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲಿಯು ತಾಮ್ರದ್ದೂ ಆಗಬಹುದು.

೪೦. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು 'ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆವಾಹನೆ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾವಾಹನೆ–ಉದ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಯೋಗಕಾರರೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ತಾ ಸಪವಿತ್ರಕರಾಭ್ಯಾಂ ಚಮಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ **'ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಪಃ ಪ್ರಣೇಷ್ಯಾಮಿ'** ಇತಿ ವದೇತ್ । ಬ್ರಹ್ಮಾ- **'ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಃ।'** ಇತಿ ಉಪಾಂಶು ಜಪಿತ್ವಾ, **'ಓಂ ಪ್ರಣಯ'** ಇತ್ಯುಚ್ಚೈಃ ಅನುಜಾನೀಯಾತ್॥

ಕರ್ತಾ ಚಮಸಂ ನಾಸಿಕಾಗ್ರಾಂತಂ ನೀತ್ವಾ, ಅಗ್ನೇರುತ್ತರತೋ ದರ್ಭೇಷು ನಿಧಾಯ, ತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಅನ್ಯೈರ್ದರ್ಭೈರಾಚ್ಛಾದಯೇತ್ ॥

ನಿರ್ವಾಪಣಾದಿ

ತತಃ ಪ್ರತ್ಯಗಗ್ನೇಃ ಕುಶೇಷು ಶೂರ್ಪಂ ನಿಧಾಯ, ತತ್ರ ಪ್ರಾಗಗ್ರೇ ಪವಿತ್ರೇ ನಿಧಾಯ, '...... **ತ್ವಾ ಜುಷ್ಟಂ ನಿರ್ವಪಾಮಿ'** ಇತಿ ಮಂತ್ರಾವೃತ್ತ್ಯಾ ವ್ರೀಹೀಣಾಂ ಚತುಶ್ಚತುರೋ ಮುಷ್ಟೀನ್ ನಿರುಪ್ಯ, ತೇ ಪವಿತ್ರೇ ನಿರುಪ್ತ-ವ್ರೀಹಿಣಾಮುಪರಿ ನಿಧಾಯ ಉತ್ಪೂತಾಭಿರದ್ಭಿಃ **'.......ತ್ವಾ ಜುಷ್ಟಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಾಮಿ'** ಇತಿ ನಿರ್ವಾಪಸಂಖ್ಯಯಾ ಪ್ರೋಕ್ಷೇತ್ ॥

ತತಃ ಪಾತ್ರಾಣಾಮುತ್ತರತಃ ಪ್ರಾಗ್ಗ್ರೀವಮಾಸ್ತೀರ್ಣೇ ಊರ್ಧ್ವಲೋಮ್ನಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನೇ ನಿಹಿತೇ ಉಲೂಖಲೇ ಮುಸಲೇನ ಪತ್ನ್ಯವಹತ್ಯ ಶೂರ್ಪೇಣ ತುಷಾದೀನ್ ಸಂಶೋಧ್ಯ ತ್ರಿಶ್ಯುಕ್ಲೀಕುರ್ಯಾತ್ । ತಾಂಸ್ತ್ರಿಃ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತಾನ್ ಚರುಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ ಸುಶ್ರೃತಂ ಚರುಂ ಪಚೇತ್ ॥

ಆಜ್ಯೋತ್ಪವನಾದಿ[೪೧]

ಅಪೋಹ್ಯೋತ್ತರತೋಽಂಗಾರಾನ್ ತೇಷ್ವಧಿಶ್ರಿತ್ಯ ತದ್ಘೃತಮ್ ।
ಅಧಿಶ್ರಿತಮವಜ್ವಾಲ್ಯ ದರ್ಭಾಗ್ರದ್ವಯಮಸ್ಯತಿ ॥

ತೇನೈವ ಜ್ವಲಿತಾಜ್ಯಂ ಚ ತ್ರಿಃ ಪರ್ಯಗ್ನಿ ಕರೋತ್ಯಥ ।
ಕರ್ಷನ್ನಿವೋದಗುದ್ವಾಸ್ಯ ಚಾಂಗಾರಾನ್ ಅತಿಸೃಜ್ಯ ಚ ॥

ಸವಿತುಷ್ಟ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಚಾಜ್ಯಸ್ಯೋತ್ಪವನಂ ಚರೇತ್ ।
ಸಕೃತ್ ಮಂತ್ರೇಣ ದ್ವಿಸ್ತೂಷ್ಣೀಂ *ಪಾವಕೇ ಪ್ರಹರೇಚ್ಚ ತೇ ।
ಅನಲಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಗಾಸ್ತೀರ್ಣೇ ಬರ್ಹಿಷ್ಯಾಜ್ಯಂ ನಿಧಾಯ ಚ ॥

ಸ್ವಪುರತ ಆಜ್ಯಪಾತ್ರಂ ನಿಧಾಯ, ತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಆಜ್ಯಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ, ಆಜ್ಯಮಾಸಿಚ್ಯ, ಅಗ್ನೇರುತ್ತರತಃ ಸಭಸ್ಮಾಂಗಾರಕಾನ್ ಪರಿಸ್ತರಣಾದ್ಬಹಿಃ ನಿರುಪ್ಯ, ತೇಷು ಆಜ್ಯಮ್ ಅಧಿಶ್ರಿತ್ಯ, ಜ್ವಲತಾ ದರ್ಭಾದಿನಾವಜ್ವಾಲ್ಯ, ಅಂಗುಷ್ಠಪರ್ವಮಾತ್ರಕೇ ದ್ವೇ ದರ್ಭಾಗ್ರೇ ಪ್ರಚ್ಛಿದ್ಯ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ, ಆಜ್ಯಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಾಸ್ಯ, ತೇನೈವ ಜ್ವಲತಾ ಚರುಣಾ ಸಹ ತ್ರಿಃ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಂ ಕೃತ್ವಾ, ತದುಲ್ಮುಕಮಪಾಸ್ಯ, ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ, ಆಜ್ಯಂ ಕರ್ಷನ್ನಿವೋದಗುದ್ವಾಸ್ಯ, ಅಂಗಾರಾನ್ ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ, ಅಂಗುಷ್ಠೋಪಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಮಸಂಹತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಗೃಹೀತ್ವೋತ್ತಾನಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ)

ಸವಿತುಷ್ಟ್ವಾ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪಋಷಿಃ । ಪುರ ಉಷ್ಣಿಕ್‌ಛಂದಃ । ಸವಿತಾದೇವತಾ। ಆಜ್ಯಸ್ಯ ಉತ್ಪವನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

---

೪೧. ಮಧುಗಂಧರ್ವನಾಮಾನೌ ಅಸುರಾವಾಜ್ಯಹಾರಿಣೌ । ತಯೋರ್ನಿರಸನಾರ್ಥಂ ತು ದರ್ಭಾಗ್ರದ್ವಯಮಸ್ಯತಿ ॥ -ಪ್ರ.ದ.

ಮಧು ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಆಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹಾರ ಮಾಡುವ ದೈತ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹಾರ ಮಾಡದೆ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡು ದರ್ಭೆಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗವನ್ನು ಆಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ಓಂ ಸವಿತುಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಸವ ಉತ್ಪುನಾಮ್ಯಚ್ಛಿದ್ರೇಣ ಪವಿತ್ರೇಣ ವಸೋಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಭಿಃ ॥

(ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಗುತ್ಪುನಾತಿ ಸಕೃನ್ಮಂತ್ರೇಣ, ದ್ವಿಸ್ತೂಷ್ಣೀಮ್ ॥)

(ಪವಿತ್ರೇ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ, ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಾಸ್ಯ, ಅಗ್ನೇಃ ಪಶ್ಚಾದುದಗಗ್ರಾಂ ಬರ್ಹಿಃ– ಸನ್ನಹನೀರಜ್ಜುಮಾಸ್ತೀರ್ಯ, ತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಗಗ್ರಂ ಬರ್ಹಿರಾಸ್ತೀರ್ಯ, ತತ್ರಾಽಜ್ಯಪಾತ್ರಂ ನಿದಧ್ಯಾತ್ ॥)

ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವಸಂಮಾರ್ಜನಮ್

ಪ್ರತಾಪ್ಯ ಸಕುಶೌ ದರ್ವೀಸ್ರುವೌ ದರ್ವೀಂ ನಿಧಾಯ ಚ ।
ಸ್ರುವಸ್ಯ ಬಿಲಮಗ್ರೈಸ್ತು ಪೃಷ್ಠಮಭ್ಯಾಶಮಾತ್ಮನಃ ॥

ಆರಭ್ಯ ಪೃಷ್ಠತೋ ಯಾವತ್ ಉಪರಿಷ್ಟಾತ್ ಬಿಲಂ ಭವೇತ್ ।
ಕುಶಾನಾಂ ಮೂಲತೋ ದಂಡಮೇಕೈಕಂ ತ್ರಿರ್ಮೃಜೇತ ವೈ ॥

ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರತಾಪ್ಯ ಚಾಽಸಾದ್ಯ ಬರ್ಹಿಷ್ಯುತ್ತರತೋ ಘೃತಾತ್ ।
ಕುಶಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತು ಕರೇ ರಾಜನ್ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಾಗ್ನೌ ಪ್ರಹರೇತ್ತತಃ ॥

ದಕ್ಷಿಣೇನ ಹಸ್ತೇನ ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವೌ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಸವ್ಯೇನ ತ್ರೀನ್ ದರ್ಭಾನಾದಾಯ, ಸಹೈವಾಗ್ನೌ ಪ್ರತಾಪ್ಯ, ಸ್ರುಚಂ ನಿಧಾಯ, ಸ್ರುವಂ ಸವ್ಯೇನ ಧಾರಯನ್, ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ ಸ್ರುವಸ್ಯ ಬಿಲಂ ದರ್ಭಾಗ್ರೈಃ ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯೇನ ಪ್ರಾಗಾದಿಪ್ರಾಗಪವರ್ಗಂ ತ್ರಿಃ ಸಂಮೃಜ್ಯ, ಅಧಸ್ತಾತ್ ದರ್ಭಾಗ್ರೈರೇವಾಭ್ಯಾತ್ಮಂ ಬಿಲಪೃಷ್ಠಂ ತ್ರಿಃ ಸಂಮೃಜ್ಯ, ತತೋ ದರ್ಭಾಣಾಂ ಮೂಲೈರ್ದಂಡಸ್ಯ ಅಧಸ್ತಾತ್ ಬಿಲಪೃಷ್ಠಾದಾರಭ್ಯ ಯಾವದುಪರಿಷ್ಟಾದ್ಬಿಲಂ ತಾವತ್ ತ್ರಿಃ ಸಂಮೃಜ್ಯ, ಅದ್ಭಿಃ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಸ್ರುವಂ ನಿಷ್ಟಪ್ಯ, ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲ್ಯಾಃ ಉತ್ತರತಃ ಸ್ರುಗಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಂ ನಿಧಾಯ, ಉದಕಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ, ತೈರೇವ ದರ್ಭೈರ್ಜುಹೂಂ ಚೈವಮೇವ ಸಂಮೃಜ್ಯ, ಸ್ರುವಾದುತ್ತರತೋ ನಿಧಾಯ, ಮೇಕ್ಷಣಂ ತಥೈವ ಸಂಮೃಜ್ಯ ಚರುಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ, ದರ್ಭಾನದ್ಭಿಃ ಕ್ಷಾಳಯಿತ್ವಾ ಅಗ್ನಾವನುಪ್ರಹರೇತ್ ॥ ತತಃ ಶೃತಂ ಚರುಂ ಸ್ರುವಗೃಹೀತೇನಾಜ್ಯೇನಾಭಿಘಾರ್ಯ, ಉದಗುದ್ವಾಸ್ಯ ಅಗ್ನ್ಯಾಜ್ಯಯೋರ್ಮಧ್ಯೇನ ನೀತ್ವಾ ಆಜ್ಯಾದ್ದಕ್ಷಿಣತೋ ಬರ್ಹಿಷಿ ಸಾಂತರಮಾಸಾದ್ಯ ಪುನರಪ್ಯಭಿಘಾರ್ಯ, ಹವಿಃಪೃಥಕ್ಕರಣಾಯ ಚರ್ವಾಜ್ಯ–ಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಪಾತ್ರಾಂತರಂ ನಿದಧ್ಯಾತ್ ॥

ಪರಿಧಿಸ್ಥಾಪನಾದಿ

ನವಾಂಗುಲಮಿತೇ ದೇಶೇ ಅಗ್ನೇಃ ಪಶ್ಚಾತ್, ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಯೋಶ್ಚ ಪರಿಧೀನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥

ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಶೃಂಗಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ............ ಆ ವಿವೇಶ ॥

(ಇತಿ ಶೃಂಗಪ್ರಕ್ಷೇಪಣತ್ವೇನ ಊರ್ಧ್ವಸಮಿಧಾವಗ್ನೌ ನಿಧಾಯ, ಅನುಯಾಜಂ ಸಹರಜ್ಜುಂ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇ ನಿದಧ್ಯಾತ್ ॥)

ಅಗ್ನ್ಯಲಂಕರಣಮ್

ವಿಶ್ವಾನಿ ನ ಇತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಆತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ದ್ವಯೋರಲಂಕರಣೇ, ಅಂತ್ಯಾಯಾಃ ಉಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಿಶ್ವಾನಿ ನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಜಾತವೇದಃ । ಓಂ ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾ ದುರಿತಾತಿ ಪರ್ಷಿ । ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ಅತ್ರಿವನ್ನಮಸಾ ಗೃಣಾನಃ । ಓಮ್ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧ್ಯವಿತಾ ತನೂನಾಮ್ ॥ ಓಂ ಯಸ್ತ್ವಾ ಹೃದಾ ಕೀರಿಣಾ ಮನ್ಯಮಾನಃ । ಓಮ್ ಅಮರ್ತ್ಯಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಜೋಹವೀಮಿ । ಓಂ ಜಾತವೇದೋ ಯಶೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧೇಹಿ । ಓಂ ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ಯಾಮ್ ॥ ಓಂ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ ಉ ಲೋಕಮಗ್ನೇ ಕೃಣವಃ ಸ್ಯೋನಮ್ । ಅಶ್ವಿನಂ ಸ ಪುತ್ರಿಣಂ ವೀರವಂತಂ ಗೋಮಂತಂ ರಯಿಂ ನಶತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

(ಆದ್ಯೈರಷ್ಟಭಿಃ ಪಾದೈಃ ಪ್ರಾಗಾದಿದಿಕ್ಷು ಏಕಾದಶಾಂಗುಲೇ ದೇಶೇ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ ನಿಧಾಯ ಅಂತ್ಯಯಾ ಉಪಸ್ಥಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

ನವಶಕ್ತ್ಯಾದಿಪೂಜಾ

ಓಂ ಪೀತಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಶ್ವೇತಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಅರುಣಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಕೃಷ್ಣಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಧೂಮ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ತೀವ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ವಿಷ್ಫುಲಿಂಗಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ರುಚಿರಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಜ್ವಾಲಿನ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ಅಗ್ನಯೇ ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ಸಕಲಗುಣಾತ್ಮಶಕ್ತಿಯುಕ್ತಕಮಲಾಸನಾಯ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥[೪೨] ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವೈಶ್ವಾನರೋ ದೇವತಾ ॥

ರಾಂ ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿಷೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ರೀಂ ಸ್ವಸ್ತಿಪೂರ್ಣಾತ್ಮನೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ರೂಂ ಉತ್ತಿಷ್ಠಪುರುಷಾತ್ಮನೇ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ರೈಂ ಧೂಮವ್ಯಾಪಿನೇ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ರೌಂ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾತ್ಮನೇ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ । ರಃ ಧನುರ್ಧರಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಧ್ಯಾನಮ್ : ತ್ರಿನಯನಮರುಣಾಪ್ತಾಬದ್ಧ............. ಕೃಶಾನುಮ್ ॥

ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹರಿಣೀಪರಿಪರಶುರಾಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । 'ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ರಾಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭಾಂ ಭಾರ್ಗವಾಯ ನಮಃ ।[೪೩]

---

೪೨. ಜಡಾಗ್ನಿರಾಹುತಿಸ್ಥಾನಂ ತತೋಽಗ್ನಿದೇವಮಾವಹೇತ್ । ತತ್ರಸ್ಥಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಸ್ಥವಿಷ್ಣುರೇವ ಯಜೇದ್ಬುಧಃ ॥ –ಕೃ.ಸ.
ಜಡಾಗ್ನಿ ಆಹುತಿಸ್ಥಾನ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಜಡಾಗ್ನಿಗೆ ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಚೇತನಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ತದಂತರ್ಗತಪ್ರಾಣಸ್ಥ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಹೋಮಿಸಬೇಕು. ಅಸಂಸ್ಕೃತೇ ಚಾರ್ಥಹಾನಿಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಹೋಮಯೇತ್ ॥ –ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣ. ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡದೆ ಹೋಮಮಾಡಿದರೆ ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಧನಹಾನಿಯಾಗುವುದು.

೪೩. ಮೂಲಮ್ : ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನಯೇ ವೈಶ್ವಾನರ ಜಾತವೇದ ಹವ್ಯವಾಹ ಇಹಾವಹ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಸಾಧಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ (ಇತ್ಯಗ್ನಿಮಾವಾಹ್ಯ).

ಗಾಯತ್ರೀ : ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಜ್ವಾಲಾಲೀಲಾಯ (ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಾಯ) ಧೀಮಹಿ। ತನ್ನೋ ವಹ್ನಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ (ಇತ್ಯರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥)

ಓಮ್ ರಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ .... (ಇತ್ಯಾದಿ) ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

[ಅಂಗಾರವರ್ಣಂ....ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ ॥ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಪರಶುರಾಮಾಯ ನಮಃ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ–ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥]

[ಅತ್ರ ಸಾಯಂಪ್ರಾತರೌಪಾಸನಂ ಕಾರ್ಯಮ್ ॥]

(ಗೃಹ್ಯಕರ್ಮಾನ್ಯವೈಷ್ಣವಮಂತ್ರಹೋಮೇಷ್ವೇವ ಇದಂ ಸರ್ವಮಾವಶ್ಯಕಮ್। ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಕ್ರಮೇಣ ಅಗ್ನೇಃ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಾನ್ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್। ಯಥಾ–

ಗರ್ಭಾಧಾನಂ ಪುಂಸವನಂ ಸೀಮಂತೋ ವೈಷ್ಣವೋ ಬಲಿಃ ।
ಜಾತಕಂ ನಾಮ ನಿಷ್ಕ್ರಾಮೋಽನ್ನಾಶನಂ ಚೌಲಕರ್ಮ ಚ ॥

ಉಪನೀತಿರ್ಮಹಾನಾಮ್ನೀ ಮಹಾವ್ರತಮನುತ್ತಮಮ್ ।
ಉಪನಿಷಚ್ಚ ಗೋದಾನಂ ಸಮಾವರ್ತನಮೇವ ಚ ।
ವಿವಾಹ ಇತಿ ಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ಷೋಡಶೈತೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥[೪೪]

ಅಗ್ನೇಃ ಗರ್ಭಾಧಾನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನಯೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ ವಾಯವೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಸೂರ್ಯಾಯ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಅಗ್ನೇಃ ಗರ್ಭಾಧಾನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಸಂಪಾದಿತಂ । ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ। ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜಾ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭೂವಃ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಏವಮೇವ ಪುಂಸವನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವ್ಯಾಹೃತಿಮಂತ್ರೈರಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಾನ್ ಕೃತ್ವಾ, ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ, ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮ್ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಾದಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಾಂತಂ ಚ ಹುತ್ವಾ, "ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಪರದೇವತಾಯೈ ನಮಃ .... ॥" ಇತ್ಯಾದಿ ಪೀಠಪೂಜಾಮಗ್ನೌ ಕೃತ್ವಾ, ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಪರಶುರಾಮಮಾವಾಹ್ಯ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ–ಮೂಲಮಂತ್ರಜಪಾಂಶ್ಚ ಕೃತ್ವಾ, ಆಸನಾದಿಪುಷ್ಪಾಂತೋಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾದ್ಯಾವರಣಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಧೂಪದೀಪಾದಿಸರ್ವೋಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥)

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾವಾಹನಾದಿ

ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಯಾಮ್ ಅಗ್ನೌ ಕಲಶೇ ಚ ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯಾದಿಪೀಠಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಮಾವಾಹ್ಯ, ತತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ, ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ, ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಜಪಿತ್ವಾ, ಆವರಣಪೂಜಾ–ಸಹಿತಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

---

೪೪. ಕುರ್ಯಾತ್ಕ್ರಿಯಾಷೋಡಶ ಚ ವ್ಯಾಹೃತೀಭಿಃ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ॥ ತಂ.ಸಾ.ಸ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಜಡಾಗ್ನಿಗೆ ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಆಜ್ಯಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಇಧ್ಮಹೋಮಃ[೪೫]

ತತಃ ಏಕಂ, ದ್ವೇ, ತ್ರೀಣೀತಿ, ಪಂಚದಶ ಸಮಿಧೋ ಮೂಲಮಧ್ಯಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಇಧ್ಮಂ ದ್ವಿರಭಿಘಾರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಲಂಕೃತ್ಯ, ಅಗ್ನಿಮಲಂಕೃತ್ಯ, ಇಧ್ಮಮಲಂಕೃತ್ಯ, ಆತ್ಮಾನಮಲಂಕೃತ್ಯ, ಇಧ್ಮಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಇಧ್ಮಮಾಧಾಸ್ಯೇ (ಇತಿ ಯಜಮಾನಃ) ಓಂ ಆಧಸ್ವ (ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರತಿವಚನಂ) ॥

---

೪೫. ಮೂಲತಃ ಕರ್ಮನಾಶಸ್ಸ್ಯಾತ್ ಮಧ್ಯತಃ ಪುತ್ರನಾಶನಮ್ । ಅಗ್ರೇಣತೂಚ್ಯತೇ ವ್ಯಾಧಿಃ ಏಕಪಾಣಿರ್ಧನಕ್ಷಯಃ ॥
ಮೂಲಮಧ್ಯಮಮಧ್ಯೇನ ಸಮಿದ್ಧೋಮಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ –ಪ್ರ.ಪಾ.

ಸಮಿಧೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದರೆ ಕರ್ಮನಾಶ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದರೆ ಪುತ್ರನಾಶ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದರೆ ವ್ಯಾಧಿ. ಒಂದೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಿದರೆ ಧನನಾಶ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲ ಮಧ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬಲಬಾಹುಮೂಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಧಾನಹೋಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳು: ಯಾವ ಕರ್ಮ ಅಥವಾ ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಮಂತ್ರ ಹೇಳುವಾಗಲೂ, ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಫಲವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮಧ್ಯೇ ಕುರ್ಯಾದದ್ವರಂ ಸರ್ವಯಜ್ಞೇ ಪೂರ್ವೇ ಸ್ತೋತ್ರಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ವಂದನಂ ಚ ।
ಪಶ್ಚಾಜ್ಜಪ್ಯಂ ಚೋತ್ತರೇ ತರ್ಪಣಂ ಚ ಹೀಶೇ ಕುಂಭಾಭ್ಯರ್ಚನಂ ಸ್ವೇಷ್ಟಸಿದ್ಧ್ಯೈ ॥

ಸರ್ವಯಜ್ಞದಲ್ಲಿಯೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಾದರೆ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ–ನಮಸ್ಕಾರ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಜಪ–ಪಾರಾಯಣ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣ, ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಶಾರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಯತ್ರ ಕಾಷ್ಠಂ ತತ್ರ ಕರ್ಣೌ ಹುನೇಚ್ಚೇದ್ವ್ಯಾಧಿಕೃನ್ನರಃ । ಧೂಮಸ್ಥಾನಂ ಶಿರಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮನೋದುಃಖಂ ಭವೇದಿಹ ॥
ಯತ್ರಾಲ್ಪಜ್ವಲನಂ ನೇತ್ರಂ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ನಾಶನಮ್ । ಭಸ್ಮಸ್ಥಾನಂ ತು ಕೇಶಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ಥಾನನಾಶೋ ಧನಕ್ಷಯಃ ॥
ಅಂಗಾರೇ ನಾಸಿಕಂ ವಿದ್ಯಾನ್ಮನೋದುಃಖಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ । ಯತ್ರ ಪ್ರಜ್ವಲನಂ ತತ್ರ ಜಿಹ್ವಾ ಚೈವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಗಜವಾಜಿಪ್ರಣಾದೀ ತು ವಹ್ನಿಃ ಶುಭಫಲಪ್ರದಃ ॥ –ಪ್ರ.ಪಾ.

ಎಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯೋ ಅದು ಅಗ್ನಿಯ ಕಿವಿಯ ಸ್ಥಾನ. ಇಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ವ್ಯಾಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೊರೆ ಶಿರಸ್ಸು, ಇಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಿದರೆ ಮನೋದುಃಖ ಬರುವುದು. ಎಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದು ಕಣ್ಣು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಿದರೆ ಯಜಮಾನನ ನಾಶ. ಭಸ್ಮದಲ್ಲಿ (ಕೇಶಸ್ಥಾನ) ಹೋಮಿಸಿದರೆ ನಾಶವೂ, ಧನಕ್ಷಯವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಕೆಂಡ ಅಗ್ನಿಯ ಮೂಗು; ಇಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಿದರೆ ಮನೋದುಃಖ. ಅಗ್ನಿಗೆ ಜಿಹ್ವೆ ಇದೆ. ಈ ಜಿಹ್ವೆ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಿದರೆ ಧನಕ್ಷಯ.ಎಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದು ಅಗ್ನಿಯ ನಾಲಿಗೆ (ಬಾಯಿ). ಇಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಬೇಕು. ಜೋರಾಗಿ ಜ್ವಲಿಸುವಾಗ ಕುದುರೆ ಕೂಗುವಂತೆ, ಆನೆ ಕೂಗುವಂತೆ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಬಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯು ಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ (ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕುದುರೆ ಆನೆ ಕೂಗುವ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಬಂದರೂ ಶುಭಫಲ).

ಅಗ್ನಿಯ ಏಳು ಜಿಹ್ವೆಗಳು

ಹಿರಣ್ಯಾ ಗಗನಾ ರಕ್ತಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಚೈವ ತು ಸುಪ್ರಭಾ । ಬಹುರೂಪಾತಿರಕ್ತಾ ಚ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ –ಕರ್ಮರತ್ನ

ಈ ಏಳು ಜಿಹ್ವೆಗಳ ಸ್ಥಾನ : ಹಿರಣ್ಯಾ ಪಶ್ಚಿಮಾ ಜಿಹ್ವಾ ಗಗನಾ ಮಧ್ಯಮಾ ಸ್ಥಿತಾ । ರಕ್ತಾ ಚೈವೋತ್ತರಾ ಜಿಹ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಯಾಮ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಸ್ಥಿತಾ ॥
ಈಶಾನ್ಯೇ ಬಹುರೂಪಾ ಚ ಹ್ಯತಿರಕ್ತಾಽಗ್ನಿಕೋಣಕೇ । ಸುಪ್ರಭಾ ಪೂರ್ವಜಿಹ್ವಾ ಚ ಜಿಹ್ವಾಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥
–ಕರ್ಮರತ್ನ

ಹೋಮಕುಂಡದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಾ ಜಿಹ್ವಾ, ಗಗನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ರಕ್ತಾ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪಾ, ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಅತಿರಕ್ತಾ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಭಾ ಜಿಹ್ವಾ ಇದೆ. ಯಾವ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಬೇಕು? ಎಂದರೆ,

ವಿವಾಹೇ ಪಶ್ಚಿಮಾ ಜಿಹ್ವಾ ಜಾತಕರ್ಮಸು ಮಧ್ಯಮಾ । ದ್ವಿಜತ್ವೇ ಚೋತ್ತರಾ ಜಿಹ್ವಾ ಪಿತೃಹೋಮೇ ಚ ದಕ್ಷಿಣಾ ॥
ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ತಿಲಹೋಮಶ್ಚ ಈಶಾನ್ಯಾಂ ಚೋಗ್ರಕರ್ಮಸು । ಪೂರ್ವದಿಕ್ಸರ್ವಹೋಮಾರ್ಥಮೇತದ್ಧೋಮಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ॥
–ಕರ್ಮರತ್ನ

ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಜಿಹ್ವೆ, ಜಾತಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದ ಜಿಹ್ವೆ, ಉಪನಯನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಜಿಹ್ವೆ, ತಿಲಹೋಮದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನೇಯ, ಉಗ್ರಕರ್ಮ(ಕೃತಿಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ)ದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ಜಿಹ್ವೆ, ಪಿತೃಹೋಮ ದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾಜಿಹ್ವೆ, ಪೂರ್ವದ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಾವ ಯಾವ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ದ್ರವ್ಯ ಹೋಮಿಸಬೇಕು?

ಹಿರಣ್ಯಾಯಾಂ ಹುನೇದಿಧ್ಮಂ ಗಗನಾಯಾಂ ಘೃತಂ ಚುರುಮ್ ।
ರಕ್ತಾಯಾಂ ಧಾನ್ಯಹೋಮಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಂ ಲಾಜಮೇವ ಚ ॥
ಸುಪ್ರಭಾಯಾಂ ಹುನೇತ್ಸಕ್ತುಂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂ ಬಹುರೂಪಕೇ ।
ತಿಲಹೋಮೋಽತಿರಕ್ತಾಯಾಂ ಜಿಹ್ವಾಸ್ವೇವಂ ಹುನೇತ್ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ಹಿರಣ್ಯಾಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಇಧ್ಮಹೋಮವನ್ನೂ, ಗಗನಾದಲ್ಲಿ ಘೃತ ಮತ್ತು ಚರು, ರಕ್ತಾದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಹೋಮ, ಕೃಷ್ಣಾದಲ್ಲಿ ಲಾಜ, ಸುಪ್ರಭಾದಲ್ಲಿ ಸಕ್ತು (ಹಿಟ್ಟು), ಬಹುರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ (ಸಾಸಿವೆ), ಅತಿರಾಕ್ತಾದಲ್ಲಿ ತಿಲಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಜಿಹ್ವಾಸ್ಥಾನಂ ತು ನ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಹೋಮಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ದ್ವಿಜಃ । ಸ ಹೋಮೋ ನಿಷ್ಫಲಂ ಯಾತಿ..............................॥
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ಹೋಮಮಾಚರೇತ್ ॥ –ಪ್ರ.ಪಾ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಗ್ನಿಯ ಜಿಹ್ವಾಸ್ಥಾನ ತಿಳಿಯದೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಮ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಹೋಮ ನಿಷ್ಫಲ. ದುರ್ಗತಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡುವವರು ಈ ಜಿಹ್ವಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕರ್ಷಪ್ರಮಾಣಮಾಜ್ಯಂ ಸ್ಯಾನ್ಮಧು ಕ್ಷೀರಂ ಚ ತತ್ಸಮಮ್ । ಕರ್ಷಮಾತ್ರಾಣಿ ಭಕ್ಷ್ಯಾಣಿ ಲಾಜಾ ಮುಷ್ಟಿಮಿತಾ ಮತಾ ॥
ಅನ್ನಂ ಗ್ರಾಸಸಮಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಶಾಕಂ ಗ್ರಾಸಾರ್ಧಮೇವ ಚ । ಮೂಲಾನಾಂ ತು ತ್ರಿಭಾಗಂ ಸ್ಯಾತ್ ಕಂದಾನಾಮಷ್ಟಮಾಂಶಕಮ್ ।
ತುಂಡುಲಾನಾಂ ಶುಕ್ತಿಮಾತ್ರಂ ಪಾಯಸಂ ಪ್ರಸೃತೇಃ ಸಮಮ್ ॥ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಫಲಾದೀನಾಂ ಸ್ವಮಾನಾಹುರಿಷ್ಯತೇ ।
ಇಕ್ಷುಃ ಪರ್ವಪ್ರಮಾಣಂ ಸ್ಯಾತ್ ವ್ರೀಹೀಣಾಂ ಮಂಜರೀಸಮಾಃ । ತಿಲಸಕ್ತುಕಣಾದೀನಾಂ ಮೃಗೀಮುದ್ರಾಪ್ರಮಾಣತಃ ॥
–ಸಂಗ್ರಹ

ಅಜ್ಯ, ದಧಿ, ಕ್ಷೀರ ಕರ್ಷದಷ್ಟು (೧ ಕರ್ಷ = ೮ ತೊಲೆ), ಭಕ್ಷ್ಯಗಳೂ ಇಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣ. ಅರಳು ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ, ಅನ್ನ ಒಂದು ತುತ್ತು, ಶಾಕಗಳು ಅರ್ಧ ತುತ್ತು, ಮೂಲಭಾಗಗಳು ಮೂರನೇ ಒಂದಂಶ, ಗಡ್ಡೆಗಳು ಎಂಟನೇ ಒಂದಂಶ, ಅಕ್ಕಿ ಮೊದಲಾದ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮುತ್ತುಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಷ್ಟು, ಒಂದು ಆಹುತಿಗೆ ಪಾಯಸವು ಒಂದು ಕೈಪ್ರಸೃತಿಯಷ್ಟು ಫಲ, ಪುಷ್ಪಗಳು ಇಡೀ ಒಂದೊಂದು, ಕಬ್ಬು ಒಂದು ಗಂಟು, ಬತ್ತ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಷ್ಟು, ಎಳ್ಳುಸಕ್ತು (ಹಿಟ್ಟು), ಸಣ್ಣಧಾನ್ಯಗಳು ಮೃಗಿಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಷ್ಟು, 'ಮಾತುಲಂಗಂ ಚತುಷ್ಖಂಡಂ ಪನಸಂ ದಶಧಾಸ್ಮೃತಂ' ಮಾದ್ರೀಫಲ ನಾಲ್ಕನೇ ಒಂದಂಶ, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ಹತ್ತನೇ ಒಂದಂಶ, 'ಅಷ್ಟಧಾ ನಾಲೀಕೇರಾಣಿ' ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಎಂಟನೇ ಒಂದಂಶ, 'ದೂರ್ವಾತ್ರಯಂ' ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರು ಕುಡಿ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿದ ಗರಿಕೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟು 'ಪಲಾರ್ಧಂ ತ್ರಿಮಧುರಂ ತಥಾ' ತ್ರಿಮಧುರ ಅರ್ಧ ಪಲ. ಧನ್ವಂತರೀಹೋಮದಲ್ಲಿ,

–ತಂ.ಸಾ.ಸ.
ಚತುಶ್ಚತುರ್ಭಿರ್ದೂರ್ವಾಭಿಃ ಕ್ಷೀರಾಜ್ಯಾಕ್ತಾಭಿರಿಷ್ಯತೇ ॥

ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗರಿಕೆಯ ಒಂದು ಕಟ್ಟನ್ನು ತ್ರಿಮಧುರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಹೋಮಿಸುವುದು. ಧನ್ವಂತರೀಹೋಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾಲ್ಕು ಗರಿಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಕಟ್ಟನ್ನು ಕ್ಷೀರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಹೋಮಿಸಬೇಕು. ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ ಆವಾವ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಹೋಮಿಸಬೇಕು.

ಹೋಮೇ ಮುದ್ರಾಸ್ತ್ರಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಮೃಗೀ ಹಂಸೀ ಚ ಸೂಕರೀ ।
ಮುದ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಧೋಮಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ನಿಷ್ಫಲಂ ಭವೇತ್ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಸೂಕರೀ ಸರ್ವಶೋಂಗುಲ್ಯೋ ಹಂಸೀ ಮುಕ್ತಕನಿಷ್ಠಿಕಾ ।
ಮೃಗೀ ಕನಿಷ್ಠತರ್ಜನ್ಯಾ ಮುದ್ರಾಃ ತಿಸ್ರ ಉದಾಹೃತಾಃ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಆಹುತಿ ಕೊಡಲು ಮೃಗೀ, ಹಂಸೀ, ಸೂಕರೀ ಎಂಬ ಮೂರು ಮುದ್ರೆಗಳಿವೆ. ಐದು ಬೆರಳುಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕರೀಮುದ್ರೆ. ಕಿರುಬೆರಳು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಂಸಮುದ್ರೆ. ತೋರುಬೆರಳು ಮತ್ತು ಕಿರುಬೆರಳು ಬಿಟ್ಟು ಅಂಗುಷ್ಠ, ಅನಾಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೃಗೀಮುದ್ರೆ. ಮುದ್ರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಹೋಮವು ನಿಷ್ಫಲ.

ಚರುಹೋಮಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಸೂಕರೀಮುದ್ರಯಾನ್ವಿತಃ ।
ರಂಭಾಮುಕುಲವನ್ನಮ್ರಪಾಣಿನಾಽಧೋಮುಖೇನ ತು ॥
ಚಿತ್ರಾಂಗಮುದ್ರಯಾಽಽಚಾರ್ಯಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧೋಮಂ ಸಮಸ್ತಕಮ್ ।
ಕುರಂಗೀಮುದ್ರಯಾ ಕುರ್ಯಾದಾಜ್ಯಹೋಮಂ ತಥಾ ರಸಮ್ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಬಾಳೆಗೊನೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಐದು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಅಧೋಮುಖವಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವುದು ಸೂಕರೀಮುದ್ರೆ. ಈ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಚರುಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಂಸಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಮೃಗೀಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಸ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು (ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಯಹೋಮವನ್ನು ಹಂಸಮುದ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದೆ). ತಿಲಹೋಮವನ್ನು ಮೃಗೀಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಜ್ಯಹೋಮಂ ಸ್ರುವೇಣಾನ್ನಂ ದರ್ವ್ಯಾ ಚ ಮೇಕ್ಷಣೇನ ವಾ ।
ಹಸ್ತೇನೈವ ತು ಹೋತವ್ಯಾಃ ಸಮಿತ್ಸಕ್ತುಫಲಾದಿಕಾಃ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಸ್ರುವದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಯಹೋಮವನ್ನೂ, ದರ್ವೀ (ಸಟ್ಟುಗ) ಅಥವಾ ಮೇಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಚರುಹೋಮವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಮಿಧೆ, ಸಕ್ತು, ಪುಷ್ಪ–ಫಲಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಹೋಮಿಸಬೇಕು.

ವಾಮೇನಾಮೃದ್ಯ ಹೃದಯಂ ಹವಿರ್ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿನಾ ।
ಗೃಹ್ಣನ್ಮಂತ್ರಂ ಸಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಹಾಂತೇ ಜುಹುಯಾತ್ಸುಧೀಃ ॥ –ಯೋ.ದೀ.

ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಎಡಕೈಯಿಂದ ಎದೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಬಲಕೈಯಿಂದ ಹೋಮದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಮಂತ್ರಾರ್ಥಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಹೇಳಿ ಸ್ವಾಹಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಬೇಕು.

ದೇವತಾಮಿಹ ಮಂತ್ರೋಕ್ತಾಂ ಯಾಮುದ್ದಿಶ್ಯಾಹುತಿಂ ಹುನೇತ್ ।
ತಸ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮೇತ್ಯುದ್ದೇಶತ್ಯಾಗಮಾಚರೇತ್ ॥ –ಪ್ರ.ರ.

ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಯಾವ ದೇವತೆಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೋಮ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಯೋ ಆ ದೇವತೆಗೋಸ್ಕರ ಈ ಆಹುತಿ ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಹುತಿಯ ಅನಂತರ ಯಜಮಾನನೇ (ಅಮುಕದೇವತಾಯೈ ಇದಂ ನ ಮಮ) ಉದ್ದೇಶತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸನ್ನಿಧೌ ಯಜಮಾನಸ್ತು ಉದ್ದೇಶತ್ಯಾಗಮಾಚರೇತ್ । ಅಸನ್ನಿಧೌ ತು ಪತ್ನೀ ಸ್ಯಾದಧ್ವರ್ಯುಸ್ತದನುಜ್ಞಯಾ ॥

ಯಜ್ಞದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಯಜಮಾನನೇ ಉದ್ದೇಶತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಯಜಮಾನನ ಪತ್ನಿ ಉದ್ದೇಶತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಯಜಮಾನನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಅಧ್ವರ್ಯುವೂ ಮಾಡಬಹುದು.

ಮಂತ್ರಮಧ್ಯೇ ಕ್ರಿಯಾಮಧ್ಯೇ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕಮ್ । ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮ ತತ್ಕರ್ಮ ಸಫಲಂ ಭವೇತ್ ॥

'ಹೋಮಕಾಲೇ ನ ಭಾಷೇತ ಜಪಕಾಲೇನ ಕದಾಚನ' ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತನಾಡಕೂಡದು.
ಯಜ್ಞೋಪವೀತದ್ಧಾರ್ಯಂ ವಾಸಃ ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಸು, ವಂದನೇ ತರ್ಪಣೇ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಸ್ನಾನಕಾಲೇ ಕಟೌಧರೇತ್ ॥

ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಉಪವೀತದಂತೆ ಧರಿಸಬೇಕು. ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಾಗ (ಪಿತೃ) ತರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಆರ್ದ್ರವಾಸಾಸ್ತು ಯಃಕುರ್ಯಾತ್ ಜಪಹೋಮ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾನ್ । ಸರ್ವಂ ತದ್ರಾಕ್ಷಸಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಬಹಿರ್ಜಾನು ಚ ಯತ್ಕರಮ್ ॥

ಒದ್ದೆಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ಜಪಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು. ಕರ್ಮ ಮಾಡುವಾಗ ಕೈ ಮೊಣಕಾಲಿನ ಒಳಗೆ ಬರುವಂತಿರಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ದಾನವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಕೂಡದು.

ಏಕವಸ್ತ್ರೋ ನ ಭುಞ್ಜೀತ ಶ್ರೌತೇಸ್ಮಾರ್ತೇ ಚ ಕರ್ಮಣಿ । ನ ಕುರ್ಯಾದ್ದೇವ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ದಾನಂ ಹೋಮಂ ತಥಾ ಜಪಮ್ ॥
ಒಂದೇ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಪ–ಹೋಮ–ದಾನ–ಪ್ರತಿಗ್ರಹ–ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು.
ಆಸನಾರೂಢ ಪಾದೋವಾ ವಸ್ತ್ರಾರ್ಧ ಪ್ರಾವೃತೋಽಪಿವಾ ।ಹಸತೇವದತೇಚೈವ ತತ್ಕ್ರಿಯಾ ನಿಷ್ಫಲಂಭವೇತ್ ॥
ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಪಾದಗಳನ್ನಿಡುವುದೂ, ಅರ್ಧ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು ಉಳಿದರ್ಧ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ, ನಗುವುದೂ, ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಮುಂತಾದುವು ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಅಯಂ ತೇ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಜಾತವೇದಾ ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಇಧ್ಮಾಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಯಂ ತ ಇಧ್ಮ ಆತ್ಮಾ ಜಾತವೇದಸ್ತೇನೇಧ್ಯಸ್ವ ವರ್ಧಸ್ವ ಚೇದ್ಧ ವರ್ಧಯ ಚಾಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಜಯಾ ಪಶುಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸೇನಾನ್ನಾದ್ಯೇನ ಸಮೇಧಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ (ಇತ್ಯೇಕಶ್ರುತ್ಯಾಗ್ನಾವಾಧಾಯ)

ಜಾತವೇದಸೇಽಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅಥಾಜ್ಯಮಾದಾಯ ಆಘಾರಾವಾಘಾರಯೇತ್ ॥ (ಮನಸಾ) **ಪ್ರಜಾಪತಯೇ** (ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ವಾ **ಸ್ವಾಹಾ** ಇತ್ಯುಚ್ಚೈರುಕ್ತ್ವಾ ಪರಿಸ್ತರಣವಾಯವ್ಯದೇಶಾದಾರಭ್ಯಾಗ್ನೇಯಪರ್ಯಂತಂ ಧಾರಾಂ ಸಂತತಾಮೃಜುಂ ಹರೇತ್ ॥) **ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ** ಏವಂ ನಿರ್ಋತಿದೇಶಾದಾರಭ್ಯೇಶಾನಪರ್ಯಂತಂ ಹರೇತ್ ॥

ಚಕ್ಷುಷೋರ್ಹೋಮಃ

ಸ್ರುವೇಣಾಜ್ಯಮಾದಾಯ **'ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ'** ಇತ್ಯಗ್ನೇರುತ್ತರಪಾರ್ಶ್ವೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಹುತ್ವಾ **ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ** ಇತಿ ಪುನರಾಜ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ **ಸೋಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ** ಇತ್ಯಗ್ನಿದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಹುತ್ವಾ **ಸೋಮಾಯೇದಂ ನ ಮಮ** ಇತಿ ಚ ತ್ಯಜೇತ್ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಕಲಶಯೋಃ ಸತ್ತ್ವೇ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಯಾಂ ಕಲಶೇ ಚ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಪೂಜಾಂಗತ್ವೇನ ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಚರುಪಾಯಸಾನ್ಯತರಹೋಮಪಕ್ಷೇ ತನ್ನಿವೇದ್ಯ, ಅನ್ಯತ್ರ ಫಲಂ ನಿವೇದ್ಯ, ಅಗ್ನೌ ಅನ್ವಾಧಾನಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಧಾನಂ ಜುಹುಯಾತ್ ॥

(ಸ್ಥಾಲೀಪಾಕಾದಿನಾಮಮಂತ್ರಹೋಮೇ ಪೂರ್ವನಿಹಿತಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಸಂಖ್ಯಯಾ ಚರುಂ ಪೃಥಕ್‌ಕೃತ್ಯ ಇದಮಮುಷ್ಮಾ ಇದಮಮುಷ್ಮಾ ಇತಿ ಯಥಾದೇವತಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಭಿಮೃಶೇತ್ ॥)

ತದನ್ಯಮಂತ್ರಹೋಮೇ ತು ಅವಿಭಜ್ಯ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಅವದಾನಧರ್ಮಃ

ಸ್ರುವೇಣ ದರ್ವ್ಯಾಮುಪಸ್ತೀರ್ಯ, ಪ್ರಥಮಪ್ರಧಾನದೇವತಾಚರೋಃ ಮಧ್ಯಾತ್ ಅಂಗುಷ್ಠಪರ್ವಮಾತ್ರಂ ತಿರಶ್ಚೀನಾಭಿಃ ಅಂಗುಷ್ಠಮಧ್ಯಮಾಽನಾಮಿಕಾಭಿಃ ಉದಗಗ್ರಾಭಿಃ ನಖಸಂಸ್ಪರ್ಶಮ್ ಅಕೃತ್ವಾವದಾಯ ದರ್ವ್ಯಾಮೋಪ್ಯ ತತಃ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಪ್ರಾಗಗ್ರಾಭಿಸ್ತಾಭಿಃ ತಥೈವಾವದಾಯ ದರ್ವ್ಯಾಮೋಪ್ಯ ಪಾತ್ರಸ್ಥಂ ಹವಿರಭಿಘಾರ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ ದರ್ವಿಸ್ಥಮಭಿಘಾರ್ಯ ಅಮುಷ್ಮೈ ಸ್ವಾಹಾ ಇತಿ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾನಾಮೋಚ್ಚಾರ್ಯ ಅಗ್ನೇರ್ಮಧ್ಯೇ, ಆಜ್ಯಭಾಗಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರದೇಶೇ ವಾ ಆಚ್ಛಾದಯನ್ನಿವ ದರ್ವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಶ್ವೇನ ಜುಹುಯಾತ್। ಏವಂ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಾನ್ ತತ್ತದುದ್ದಿಷ್ಟಹವಿಷಃ ಅವದಾಯಾವದಾಯ ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಹೋಮಃ[೪೫೨]

ಅಗ್ನಿಯ ಸಹೋದರರು:

॥ ಓಮ್ ಅಗ್ನೇಸ್ತ್ರಯೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಸೋ ಭ್ರಾತರ ಆಸನ್, ತೇ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವ್ಯಂ ವಹಂತಿ ॥

---

೪೫೨. ದೇವಯಾತ್ರಾ ವಿವಾಹೇಷು ಯಜ್ಞೇಷು ಸಮರೇ ತಥಾ । ಉತ್ಸವೇಷು ಚ ಸರ್ವೇಷು ಸ್ಪೃಷ್ಟಾ ಸ್ಪೃಷ್ಟಿ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥
ದೇವರ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆಯ ದೋಷವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಗ್ನಿಗೆ ಮೂವರು ಸಹೋದರರರಿದ್ದರು. ಅವರೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವವರು. ಅವರು ಎಲ್ಲರೂ 'ನಿನಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಮಗೇನೂ ಇಲ್ಲವೇ' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, 'ಸೋಽಬ್ರವವೀದ್ವರಂ ವೃಣೈ' ಅಗ್ನಿಯು ನಿಮಗೆ ವರ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ, 'ಯದೇವಗೃಹೀತಸ್ಯಾಹುತಸ್ಯ ಬಹಿಃ ಪರಿಧಿಸ್ಕಂದ್ಯಾತ್ ತನ್ಮೇ ಭ್ರಾತೃಣಾಂ ಭಗಧೇಯಮಸದಿತಿ ।' ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿ ಕೊಡುವಾಗ ಪರಿಧಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದ ಹವಿರ್ಭಾಗವು ನನ್ನ ಭ್ರಾತೃಗಳಿಗೆ ಎಂದು ವರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. 'ತಸ್ಮಾದ್ಗೃಹೀತಸ್ಯಾಹುತಸ್ಯ ಬಹಿಃ ಪರಿಧಿಸ್ಕಂದತಿ ತೇಷಾಂ ತದ್ಭಾಗಧೇಯಂ ತಾನೇವ ತೇನ ಪ್ರೀಣಾತಿ'. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿ ಕೊಡುವಾಗ ಪರಿಧಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದ ಹವಿರ್ಭಾಗದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯ ಸಹೋದರರು ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. (ಆದ್ದರಿಂದ ಆಹುತಿ ಕೊಡುವಾಗ ಪರಿಧಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದ ಹವಿರ್ಭಾಗನ್ನು ಹೋಮ ಪೂರ್ತಿ ಮುಗಿದು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡುವವರೆಗೆ, ಅದು ಸಮಿಧೆಯೋ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ದ್ರವ್ಯಗಳೋ ಏನೇ ಇರಲಿ ಅದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ತೆಗೆದು ಅಗ್ನಿಗೆ ಹಾಕಬಾರದು. ಹೋಮ ಪೂರ್ತಿಯಾದನಂತರ ಬಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥಹುತವಾಗಲು ಅಗ್ನಿಗೆ ಹಾಕಬಹುದು. ಇದು ಯಜುರ್ವೇದ ಎರಡನೇ ಕಾಂಡ, ಆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದೆ.)

(ಇತ್ಯವದಾನಕ್ರಮೇಣ ಚರುಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ದ್ರವ್ಯವ್ಯತ್ಯಾಸೇ ದೇವತಾವ್ಯತ್ಯಾಸೇ ಚ ಆದಾವಂತೇ ಚ ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಜುಹುಯಾತ್ ॥)

ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದ್ಧೋಮಃ

ಸ್ರುವೇಣ ದರ್ವ್ಯಾಮುಪಸ್ತೀರ್ಯ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಹವಿರ್ಭ್ಯಃ ಸಕೃತ್ ಸಕೃತ್ ಉತ್ತರಾರ್ಧಾತ್ ಅನೂಚೀನಾಭಿಃ ಅಂಗುಲಿಭಿಃ ಪೂರ್ವಾವದಾನತೋಽಧಿಕಮ್ ಅವದಾಯ ದರ್ವ್ಯಾಂ ನಿಧಾಯ ಪಾತ್ರಸ್ಥಮ್ ಅನಭಿಘಾರ್ಯ ಅವತ್ತಂ ತು ದ್ವಿರಭಿಘಾರ್ಯ–

ಯದಸ್ಯೇತಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ಅತಿಧೃತಿಛಂಧಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದ್ಧೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯದಸ್ಯ ಕರ್ಮಣೋಽತ್ಯರೀರಿಚಂ ಯದ್ವಾ ನ್ಯೂನಮಿಹಾಕರಮ್ । ಅಗ್ನಿಷ್ಟತ್ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದ್ವಿದ್ವಾನ್ ಸರ್ವಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಂ ಸುಹುತಂ ಕರೋತು ಮೇ ॥

ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಸುಹುತಹುತೇ ಸರ್ವಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತೀನಾಂ ಕಾಮಾನಾಂ ಸಮರ್ಧಯಿತ್ರೇ ಸರ್ವಾನ್ನಃ ಕಾಮಾನ್ ಸಮರ್ಧಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥

(ಇತ್ಯೇಕಶ್ರುತ್ಯೋಚ್ಚಾರ್ಯ ಅಗ್ನಾವೀಶಾನದೇಶೇ ಜುಹುಯಾತ್ ॥) ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತೋ ಮೇಕ್ಷಣಮಗ್ನೌ ಪ್ರತ್ಯಸ್ಯ ॥

ನಾರಿಕೇಲೋದಕಂ ಕಾಂಸ್ಯೇ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರ ಸ್ಥಿತಂ ಮಧು । ಗವ್ಯಂ ಚ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರಸ್ಥಂ ಮದ್ಯತುಲ್ಯಂ ಘೃತಂ ವಿನಾ ॥ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ತೆಂಗಿನ ನೀರು, ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ತುಪ್ಪ ಹೊರತಾದ ಗವ್ಯವು ಮದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮ (ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಗೋಮೂತ್ರ, ಗೋಮಯ). ಕ್ಷೀರೇ ತು ಲವಣಂ ಮಿಶ್ರಂ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟೇಪಿ ಚ ಯತ್ ಘೃತಂ ॥ ಸ್ನಾನಂ ರಜಕತೀರ್ಥೇಷು ತಾಮ್ರೇ ಗವ್ಯಂ ಸುರಾ ಸಮಂ । ಉಪ್ಪು ಬೆರೆತ ಹಾಲು, ಎಂಜಲಾದ ತುಪ್ಪ, ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗವ್ಯ, ಮಡಿವಾಳನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯು ಸ್ನಾನಘಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ನೀರು(ಸ್ನಾನಮಾಡಬಾರದು) ಮದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವು.

ಯತ್ರ ದಿಙ್ನಿಯಮೋ ನೋಕ್ತೋ ಜಪಹೋಮಾದಿ ಕರ್ಮಸು । ತಿಸ್ರಸ್ತತ್ರ ದಿಶಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಐಂದ್ರೀ ಸೌಮ್ಯಾಪರಾಜಿತಾಃ ॥

ಕರ್ಮವನ್ನು ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ದಕಿಣಾಭಿಮುಖ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವು.

[ಸೋಮೇಶಾನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ತೀರ್ಥದೇಶಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ । ತೀರ್ಥದೇಶೇ ಹವಿಷ್ಪಾತ್ರಂ ರುದ್ರಾಯೇತಿ ನಿಧಾಪಯೇತ್ ॥

ಓಮ್ ಏಷ ತೇ ರುದ್ರ ಭಾಗಸ್ತಂ ಜುಷಸ್ವ ತೇನಾವಸೇನ ಪರೋ ಮೂಜವತೋಽತೀಹ್ಯವತತಧನ್ವಾ ಪಿನಾಕಹಸ್ತಃ ಕೃತ್ತಿವಾಸಾಃ ॥

ಅಮುಕಹೋಮಕರ್ಮಣಿ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಾಯ ಸಂಪ್ರದದೇ । ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥]

ಓಂ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ (ಇತ್ಯನುಯಾಜಂ ಜುಹುಯಾತ್ ॥) **ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥** (ಇತಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಸ್ರುವೇಣಾಜ್ಯಮಾದಾಯ, ಮಧ್ಯ-ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಕ್ರಮೇಣ) **ವಸುಭ್ಯೋ, ರುದ್ರೇಭ್ಯ, ಆದಿತ್ಯೇಭ್ಯಃ** (ಇತ್ಯಭಿಘಾರ್ಯ) **ವಸುಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ** (ಇತಿ ಮಧ್ಯಪರಿಧಿಂ), **ರುದ್ರಾದಿತ್ಯೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ** (ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಪರಿಧೀ ಯುಗಪದ್ಧುತ್ವಾ, ಇಧ್ಮರಜ್ಜುಂ ವಿಸೃಜ್ಯ, ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ) **ರುದ್ರಾಯ ಪಶುಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪಶುಪತಯೇ ರುದ್ರಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥** (ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ) **ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಸಂಸ್ರಾವಭಾಗೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಸಂಸ್ರಾವಭಾಗೇಭ್ಯೋ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥** (ಇತಿ ಜುಹೂಸ್ರುವಾಭ್ಯಾಂ ತದ್ಗತಸಂಸ್ರಾವಂ ಜುಹೋತಿ ॥)

ಅಯಾಶ್ಚೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಿಮದಋಷಿಃ । ಪದಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಅಯಾ ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಜ್ಯ-ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಯಾಶ್ಚಾಗ್ನೇಽಸ್ಯನಭಿಶಸ್ತೀಶ್ಚ ಸತ್ಯಮಿತ್ತ್ವಮಯಾ ಅಸಿ । ಅಯಾಸಾ ವಯಸಾ ಕೃತೋಽಯಾ ಸನ್ ಹವ್ಯಮೂಹಿಷೇಽಯಾ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೇಷಜಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಅಯಾಸ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅತೋ ದೇವಾ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ದೇವಾಃದೇವತಾಃ। ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅತೋ ದೇವಾ ಅವಂತು ನೋ ಯತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ। ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಸಪ್ತ ಧಾಮಭಿಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಇದಂವಿಷ್ಣು ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ .... ಪಾಂಸುರೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ವ್ಯಸ್ತ-ಸಮಸ್ತ-ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-ಜಮದಗ್ನಿ-ಭರದ್ವಾಜ-ಪ್ರಜಾಪತಯ ಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಬ್‌ಬೃಹತ್ಯಶ್ಛಂದಾಂಸಿ। ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಪ್ರಜಾಪತಯೋ ದೇವತಾಃ। ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಜ್ಯ-ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ .... । (ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥)

ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಜ್ಯಾಹುತಿಃ[೪೬]

ಅಥ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕರ್ತಾರಂ ಪರೀತ್ಯ, ಅಗ್ನೇಃ ಪ್ರತ್ಯಗುದಗವಸ್ಥಾಯ, ಅಯಾಶ್ಚೇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸಪ್ತಾಜ್ಯಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ, [ಉದ್ದೇಶತ್ಯಾಗಾನ್ ಕರ್ತಾ ವದೇತ್ ।] ತೇನೈವ ಮಾರ್ಗೇಣ ಪೂರ್ವವದುಪವಿಶೇತ್ ॥

ಅನಾಜ್ಞಾತಮಿತಿ ಮಂತ್ರಯೋರ್ದ್ವಯೋಃ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತದೋಷನಿಬರ್ಹಣಾರ್ಥಮಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅನಾಜ್ಞಾತಂ ಯದಾಜ್ಞಾತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಕ್ರಿಯತೇ ಮಿಥು । ಅಗ್ನೇ ತದಸ್ಯ ಕಲ್ಪಯ ತ್ವꣳ ಹಿ ವೇತ್ಥ ಯಥಾ ತಥꣳ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಪುರುಷಸಮ್ಮಿತೋ ಯಜ್ಞೋ ಯಜ್ಞಃ ಪುರುಷಸಮ್ಮಿತಃ । ಅಗ್ನೇ ತದಸ್ಯ ಕಲ್ಪಯ ತ್ವꣳ ಹಿ ವೇತ್ಥ ಯಥಾ ತಥꣳ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಯತ್ಪಾಕತ್ರೇತಿ ಆಪ್ತ್ಯಸ್ತ್ರಿತಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತಪರಿಪೂರ್ಣ-ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯತ್ಪಾಕತ್ರಾ ಮನಸಾ ದೀನದಕ್ಷಾ ನ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಮನ್ವತೇ ಮರ್ತಾಸಃ । ಅಗ್ನಿಷ್ಟದ್ಧೋತಾ ಕ್ರತುವಿದ್ವಿಜಾನನ್ ಯಜಿಷ್ಠೋ ದೇವಾꣳ ಋತುಶೋ ಯಜಾತಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಮಂತ್ರವಿಪರ್ಯಾಸೇ ತಂತ್ರವಿಪರ್ಯಾಸೇ ದ್ರವ್ಯವಿಪರ್ಯಾಸೇ ಕಾಲವಿಪರ್ಯಾಸೇ ಸ್ವರವರ್ಣಲೋಪ-ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಯದ್ವೋದೇವೇತ್ಯೇಕಾಮಾಜ್ಯಾಹುತಿಂ ಹೋಷ್ಯೇ ॥

ಯದ್ವೋ ದೇವಾ ಅಭಿತಪಾಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಮರುತಃದೇವತಾಃ। ಮಂತ್ರವಿಪರ್ಯಾ-ಸಾದಿಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯದ್ವೋ ದೇವಾ ಅತಿಪಾತಯಾನಿ ವಾಚಾ ಚ ಪ್ರಯುತೀ ದೇವಹೇಳನಮ್ । ಅರಾಯೋ ಅಸ್ಮಾꣳ ಅಭಿದುಚ್ಛುನಾಯತೇಽನ್ಯತ್ರಾಸ್ಮನ್ಮರುತಸ್ತನ್ನಿಧೇತನ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಮರುದ್ಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಏತದ್ಧೋಮಸಾದ್ಗುಣ್ಯಾರ್ಥಂ ವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮಂ ಹೋಷ್ಯೇ ॥ **ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನಯೇಽನಿರುದ್ಧಾಯ** .... ॥ (ಇತ್ಯಾದಿ ॥)

---

೪೬. ಆಸೀನೋ ವಾ ಸ್ಥಿತೋ ವಾ ಸನ್ನಗ್ನೇರುತ್ತರಪಶ್ಚಿಮೇ ।

ಬ್ರಹ್ಮನು ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಥವಾ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅಯಾಶ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿ ಒಟ್ಟು ಏಳು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಜ್ಯಾಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಪೂಜಾ

ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ ಕಲಶಮಧ್ಯೇ ಚ ನೈವೇದ್ಯಂ ವಿಸೃಜ್ಯ, ಗಂಡೂಷಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ, ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷೇತ್ಯಾದಿನಾ ಕೃತ್ವಾ ಜಲ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪಾನ್ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಫಲತಾಂಬೂಲಾದೀನ್ ನಿವೇದ್ಯ (ಅತ್ರ ಕೇಚನ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಕುರ್ವಂತಿ ॥) ಅರ್ಚತಪ್ರಾರ್ಚತೇತ್ಯಾದಿನಾ ನೀರಾಜನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಪ್ರಾರ್ಥನಮ್

ಆದೌ ಗುರುವಂದನಂ, ಪಶ್ಚಾತ್ ಗಣಪತಿವಂದನಂ, ತತಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ,

ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ ನಾರಾಯಣಃ ಸರಸಿಜಾಸನ ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।
ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುರ್ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಹರೇ ಹರೇ ಮೇ ಹರಪಾತಕಾನಿ ಹರೇ ಹರೇ ಮೇ ಕುರುಮಂಗಲಾನಿ ।
ಹರೇ ಹರೇ ಮೇ ತವದೇಹಿದಾಸ್ಯಂ ಹರೇ ಹರೇ ಮೇ ತ್ವಯಿಭಕ್ತಿರಸ್ತು ॥

ಅಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ ಅಗ್ನಿಂ ಚ ಧ್ಯಾತ್ವಾ,

ಅಗ್ನಿಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ಚತುರ್ಬಾಹು ಕಿರೀಟಿನಮ್ ।
ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾತಾರಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಯಜ್ಞಭುಜಂ ಹರಿಮ್ ॥

ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ಜಗದ್ಧಾತ್ರೇ ನಿತ್ಯಾಯ ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಯೇ ।
ಪೂರ್ಣಾನಂದಾಯ ಹರಯೇ ಸರ್ವಯಜ್ಞಭುಜೇ ನಮಃ ॥

ಕಲಶೇ ಗಂಗಾಂ ಚ ಧ್ಯಾಯೇತ್,

ನಾಗಾರಿವಾಹನಾಂಘ್ರ್ಯಬ್ಜ ಯೋಗಾತ್ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಪಾವನೀ
ಭಾಗೀರಥಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ರೋಗಂ ಮೇ ಹರಂ ದೇಹಗಮ್ ॥

ಹೇ ಗಂಗೇ ತವ ಕೋಮಲಾಂಘ್ರಿನಲಿನಂ ರಂಭೋರುನೀವೀಲಸತ್-
ಕಾಂಚೀದಾಮತನೂದರಂ ಘನಕುಚವ್ಯಾಕೀರ್ಣಹಾರಂ ವಪುಃ ।

ಸನ್ಮುದ್ರಾಂಗದಕಂಕಣಾವೃತಕರಂ ಸ್ಮೇರಂ ಸ್ಫುರತ್‌ಕುಂಡಲಂ
ಸಾರಂಗಾಕ್ಷಿ ಜಲಾನ್ಯದಿಂದುರುಚಿ ಯೇ ಜಾನಂತಿ ತೇಽನ್ಯೇ ಜಲಾತ್ ॥

[ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಂಗತಿಕಾರಿಣೀ ಹರಜಟಾಜೂಟಾಟವೀಚಾರಿಣೀ
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತನಿವಾರಿಣೀ ಜಲಕಣೈಃ ಪುಣ್ಯೌಘವಿಸ್ತಾರಿಣೀ ।

ಭೂಭೃತ್ಕಂದರದಾರಿಣೀ ನಿಜಜಲೇ ಮಜ್ಜಜ್ಜನೋತ್ತಾರಿಣೀ
ಶ್ರೇಯಃ ಸ್ವರ್ಗವಿಹಾರಿಣೀ ದಿಶತು ನೋ ಗಂಗಾ ಮನೋಹಾರಿಣೀ ॥]

ಕಲಶಃ ಕೀರ್ತಿಮಾಯುಶ್ಚ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಮೇಧಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ಭಗಮ್ ।
ಯೋಗ್ಯತಾಂ ಪಾಪಹಾನಿಂ ಚ ಪುಣ್ಯವೃದ್ಧಿಂ ಚ ಸಾಧಯೇತ್ ॥

ರತ್ನಗರ್ಭ ಸುಮಾಂಗಲ್ಯ ಚೂತಪಲ್ಲವ ಶೋಭಿತ ।
ಚಂದನಾಕ್ಷತಪುಷ್ಪಾಢ್ಯ ಪೂರ್ಣಕುಂಭ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥ (ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥)]

ಪೂರ್ಣಫಲಹೋಮಃ[೪೭]

ಯಾಃ ಫಲಿನೀರಿತ್ಯಸ್ಯಾಥರ್ವಣಃ ಭಿಷಕ್‌ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಓಷಧಯೋದೇವತಾಃ । ಕೃತಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ ಸಾಂಗತಾಫಲಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಪೂರ್ಣಫಲಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ ॥ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾ ನೋ ಮುಂಚಂತ್ವಂಹಸಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಯಜ್ಞಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ (ಓಷಧೀಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥) ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ತೇ ಹುತಾಶನ । ತೇನ ಮೇ ಸುಫಲಾವಾಪ್ತಿರ್ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥

ಓಂ ಭೂರಗ್ನಯೇ ಚ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ಮಹತ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಭುವೋ ವಾಯವೇ ಚಾಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಾಯವೇ ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಮಹತ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಸುವರಾದಿತ್ಯಾಯ ಚ ದಿವೇ ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಆದಿತ್ಯಾಯ ದಿವೇ ಮಹತ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಶ್ಚಂದ್ರಮಸೇ ಚ ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯಶ್ಚ ದಿಗ್ಭ್ಯಶ್ಚ ಮಹತೇ ಚ ಸ್ವಾಹಾ । ಚಂದ್ರಮಸೇ ಚ ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯೋ ದಿಗ್ಭ್ಯೋ ಮಹತ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನಯೇ.... ॥ (ಇತ್ಯಾದಿ)

ಪೂರ್ಣಾಹುತಯಃ

ಆಜ್ಯಂ ದ್ವಾದಶಕೃತ್ವಸ್ತು ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪೂರಯೇತ್ ಸ್ರುಚಮ್ ।
ತಯಾ ಚಾಜ್ಯಾಹುತಿಃ ಕಾರ್ಯಾ ಸಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿರಿಷ್ಯತೇ ॥

ಸ್ರುವೇಣ ಆಜ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಏಕಂ ದ್ವೇ ಇತ್ಯಾದಿ ದ್ವಾದಶಕೃತ್ವಃ ಸ್ರುಚಂ ಸಮಬಿಲಾಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ, ತತ್ರ ಸ್ರುವಮೂರ್ಧ್ವಬಿಲಂ ನಿಧಾಯ, ಪುನರಧೋಬಿಲಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಸ್ರುವಾಗ್ರೇ ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ನಿಧಾಯ, ಸವ್ಯಪಾಣಿನಾ ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವಮೂಲೇ, ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿನಾ ಸ್ರುಗ್‌ಗ್ರೀವಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ತಿಷ್ಠನ್ ಸಮಪಾದಃ, ಋಜುಕಾಯಃ,

---

೪೭. ಸ್ರುವದಿಂದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹನ್ನೆರಡು ಸಲ ದರ್ವಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸ್ರುವವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಚ್ಚಿ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವಗಳ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಶಂಖಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುಗಡೆ ಹಿಡಿದು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಇಟ್ಟು ನೇರವಾಗಿ ವಾಯವ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸ್ರುವದ ತುದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಪ್ರಸನ್ನಮನಸ್ಕನಾಗಿ 'ಸಮುದ್ರಾದೂರ್ಮಿ' ಎಂಬ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಅಕ್ಕಿಕಾಳಿನಷ್ಟು ದಪ್ಪದ ಆಜ್ಯಧಾರೆಯನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಹೋಮಿಸುವುದೇ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯು.

ಸ್ರುವಾಗ್ರನ್ಯಸ್ತಲೋಚನಃ, ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ಸನ್ ಸಮುದ್ರಾದೂರ್ಮಿರಿತಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಮಂತ್ರಾನ್ ಪಠನ್, ಯವಪರಿಮಿತಧಾರಾಂ ಸಂತತಾಂ ಸ್ರುಗಗ್ರೇಣ ಸಾವಶೇಷಂ ಹುನೇತ್ ॥

ವಿಶೇಷಪೂರ್ಣಾಹುತಿಮಂತ್ರಾಃ

ಸಮುದ್ರಾದೂರ್ಮಿರಿತ್ಯೇಕಾದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾ ಜಗತೀಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಮುದ್ರಾದೂರ್ಮಿರ್ಮಧುಮಾಁ ಉದಾರದುಪಾಂಶುನಾ ಸಮಮೃತತ್ವಮಾನಟ್ । ಘೃತಸ್ಯ ನಾಮ ಗುಹ್ಯಂ ಯದಸ್ತಿ ಜಿಹ್ವಾ ದೇವಾನಾಮಮೃತಸ್ಯ ನಾಭಿಃ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ವಯಂ ನಾಮ ಪ್ರ ಬ್ರವಾಮಾ ಘೃತಸ್ಯಾಽಸ್ಮಿನ್ ಯಜ್ಞೇ ಧಾರಯಾಮಾ ನಮೋಭಿಃ । ಉಪ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶೃಣವಚ್ಛಸ್ಯಮಾನಂ ಚತುಃಶೃಂಗೋಽವಮೀದ್ ಗೌರ ಏತತ್ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ । ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವೀತಿ ಮಹೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾಁ ಆ ವಿವೇಶ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ತ್ರಿಧಾ ಹಿತಂ ಪಣಿಭಿರ್ಗುಹ್ಯಮಾನಂ ಗವಿ ದೇವಾಸೋ ಘೃತಮನ್ವವಿಂದನ್ । ಇಂದ್ರ ಏಕಂ ಸೂರ್ಯ ಏಕಂ ಜಜಾನ ವೇನಾದೇಕಂ ಸ್ವಧಯಾ ನಿಷ್ಟತಕ್ಷುಃ ॥ ೪ ॥

ಓಮ್ ಏತಾ ಅರ್ಷಂತಿ ಹೃದ್ಯಾತ್ ಸಮುದ್ರಾಚ್ಛತವ್ರಜಾ ರಿಪುಣಾ ನಾವಚಕ್ಷೇ । ಘೃತಸ್ಯ ಧಾರಾ ಅಭಿ ಚಾಕಶೀಮಿ ಹಿರಣ್ಯಯೋ ವೇತಸೋ ಮಧ್ಯ ಆಸಾಮ್ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಸ್ರವಂತಿ ಸರಿತೋ ನ ಧೇನಾ ಅಂತರ್ಹೃದಾ ಮನಸಾ ಪೂಯಮಾನಾಃ । ಏತೇ ಅರ್ಷಂತ್ಯೂರ್ಮಯೋ ಘೃತಸ್ಯ ಮೃಗಾ ಇವ ಕ್ಷಿಪಣೋರೀಷಮಾಣಾಃ ॥ ೬ ॥

ಓಂ ಸಿಂಧೋರಿವ ಪ್ರಾಧ್ವನೇ ಶೂಘನಾಸೋ ವಾತಪ್ರಮಿಯಃ ಪತಯಂತಿ ಯಹ್ವಾಃ । ಘೃತಸ್ಯ ಧಾರಾ ಅರುಷೋ ನ ವಾಜೀ ಕಾಷ್ಠಾ ಭಿಂದನ್ನೂರ್ಮಿಭಿಃ ಪಿನ್ವಮಾನಃ ॥ ೭ ॥

ಓಮ್ ಅಭಿ ಪ್ರವಂತ ಸಮನೇವ ಯೋಷಾಃ ಕಲ್ಯಾಣ್ಯಃ ಸ್ಮಯಮಾನಾಸೋ ಅಗ್ನಿಮ್ । ಘೃತಸ್ಯ ಧಾರಾಃ ಸಮಿಧೋ ನಸಂತ ತಾ ಜುಷಾಣೋ ಹರ್ಯತಿ ಜಾತವೇದಾಃ ॥ ೮ ॥

ಓಂ ಕನ್ಯಾ ಇವ ವಹತುಮೇತವಾ ಉ ಅಂಜ್ಯಂಜಾನಾ ಅಭಿ ಚಾಕಶೀಮಿ। ಯತ್ರ ಸೋಮಃ ಸೂಯತೇ ಯತ್ರ ಯಜ್ಞೋ ಘೃತಸ್ಯ ಧಾರಾ ಅಭಿ ತತ್ ಪವಂತೇ ॥ ೯ ॥

ಓಮ್ ಅಭ್ಯರ್ಷತ ಸುಷ್ಟುತಿಂ ಗವ್ಯಮಾಜಿಮಸ್ಮಾಸು ಭದ್ರಾ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧತ್ತ। ಇಮಂ ಯಜ್ಞಂ ನಯತ ದೇವತಾ ನೋ ಘೃತಸ್ಯ ಧಾರಾ ಮಧುಮತ್ ಪವಂತೇ ॥ ೧೦ ॥

ಓಂ ಧಾಮನ್ ತೇ ವಿಶ್ವಂ ಭುವನಮಧಿ ಶ್ರಿತಮಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ ಹೃದ್ಯಂಗಿತರಾಯುಷಿ । ಅಪಾಮನೀಕೇ ಸಮಿಥೇ ಯ ಆಭೃತಸ್ತಮಶ್ಯಾಮ ಮಧುಮಂತಂ ತ ಊರ್ಮಿಮ್ ॥ ೧೧ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅದ್ಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ವಿ ಜ್ಯೋತಿಷೇತಿ ಜಾರೋ ವೃಷಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಶೇಷಾಜ್ಯ-ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಿ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಬೃಹತಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನಿರಾವಿರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಕೃಣುತೇ ಮಹಿತ್ವಾ । ಪ್ರಾದೇವೀರ್ಮಾಯಾಃ ಸಹತೇ ದುರೇವಾಃ ಶಿಶೀತೇ ಶೃಂಗೇ ರಕ್ಷಸೇ ವಿನಿಕ್ಷೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅನೇನ ಚಾವಶಿಷ್ಟಂ ಸರ್ವಂ ಹುತ್ವಾ 'ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ' ಇತಿ ತ್ಯಜೇತ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ –ಹೋಮೇ ಕರ್ಮಣಿ ಕೃತ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಮುಹೂರ್ತಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ ಅನುಗೃಹ್ಣಂತು । ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು॥

ಸಾಮಾನ್ಯಪೂರ್ಣಾಹುತಿಮಂತ್ರಾಃ

ಏಕಂ, ದ್ವೇ, ತ್ರೀಣಿ, ಚತ್ವಾರಿ, ಪಂಚ, ಷಟ್, ಸಪ್ತ, ಅಷ್ಟ, ನವ, ದಶ, ಏಕಾದಶ, ದ್ವಾದಶ ॥ (ಇತಿ ದ್ವಾದಶವಾರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ)

ಧಾಮನ್ ತೇ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಧಾಮನ್ ತೇ ವಿಶ್ವಂ ಭುವನಮಧಿ ಶ್ರಿತಮಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ ಹೃದ್ಯಂಗಿತರಾಯುಷಿ । ಅಪಾಮನೀಕೇ ಸಮಿಥೇ ಯ ಆಭೃತಸ್ತಮಶ್ಯಾಮ ಮಧುಮಂತಂ ತ ಊರ್ಮಿಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅದ್ಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಯಜ್ಞೇನ ನಾರಾಯಣಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಪುರುಷೋದೇವತಾ ॥ (ಪೂರ್ವವತ್ ॥)

ಓಂ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇ ಹ

ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪರಮಾತ್ಮನ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಸ್ವಾಹಾಗ್ನಯೇ ಇತಿ ಆತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸ್ವಾಹಾಕೃತಯೋದೇವತಾಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಾಹಾಗ್ನಯೇ ವರುಣಾಯ ಸ್ವಾಹೇಂದ್ರಾಯ ಮರುದ್ಭ್ಯಃ । ಸ್ವಾಹಾ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವಿಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಯದಗ್ನೇ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ॥ (ಪೂರ್ವವತ್ ॥)

ಓಂ ಯದಗ್ನೇ ಕಾನಿ ಕಾನಿ ಚಿದಾ ತೇ ದಾರೂಣಿ ದಧ್ಮಸಿ । ತಾ ಜುಷಸ್ವ ಯವಿಷ್ಠ್ಯ ॥

ಓಂ ಯದತ್ತ್ಯುಪಜಿಹ್ವಿಕಾ ಯದ್ವಮ್ರೋ ಅತಿಸರ್ಪತಿ । ಸರ್ವಂ ತದಸ್ತು ತೇ ಘೃತಮ್ ॥ **ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ** ॥

ಆಯಾಹ್ಯಗ್ನೇ ಇತಿ ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಆ ಯಾಹ್ಯಗ್ನೇ ಸಮಿಧಾನೋ ಅರ್ವಾಜಂದ್ರೇಣ ದೇವೈಃ ಸರಥಂ ತುರೇಭಿಃ । ಬರ್ಹಿರ್ನ ಆಸ್ತಾಮದಿತಿಃ ಸುಪುತ್ರಾ ಸ್ವಾಹಾ ದೇವಾ ಅಮೃತಾ ಮಾದಯಂತಾಮ್ ॥

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಕಾಲೇ ಸುಮುಹೂರ್ತಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ 'ಸುಮುಹೂರ್ತಮಸ್ತು' ॥

ಆಜ್ಯಪಾತ್ರಮುತ್ತರತೋ ನಿಧಾಯ, (ತತಃ ಅವಭೃತರೂಪಂ ಪಾಪಕ್ಷಯಕರಂ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಮಾರ್ಜನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।) ಬರ್ಹಿಷಿ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಂ ನಿಧಾಯ, ಪಾಣಿನಾ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ–

ಓಂ ಪೂರ್ಣಮಸಿ ಪೂರ್ಣಂ ಮೇ ಭೂಯಾಃ ಸುಪೂರ್ಣಮಸಿ ಸುಪೂರ್ಣಂ ಮೇ ಭೂಯಾಃ ಸದಸಿ ಸನ್ಮೇ ಭೂಯಾಃ ಸರ್ವಮಸಿ ಸರ್ವಂ ಮೇ ಭೂಯಾಃ । ಅಕ್ಷಿತಿರಸಿ ಮಾ ಮೇ ಕ್ಷೇಷ್ಠಾಃ ॥

ಮಾರ್ಜನಮ್ :

ಓಂ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ದೇವಾ ಋತ್ವಿಜೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ । ದಕ್ಷಿಣಾಯಾಂ ದಿಶಿ ಮಾಸಾಃ ಪಿತರೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ । (ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ) **ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಗೃಹಾಃ ಪಶವೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ । ಉದೀಚ್ಯಾಂ ದಿಶ್ಯಾಪ ಓಷಧಯೋ ವನಸ್ಪತಯೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ । ಊರ್ಧ್ವಾಯಾಂ ದಿಶಿ ಯಜ್ಞಃ ಸಂವತ್ಸರೋ ಯಜ್ಞಪತಿರ್ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್** ॥

(ಇತಿ ಏಕಶ್ರುತ್ಯಾ ವಾ ಪ್ರಾಗಾದಿಪಂಚದಿಕ್ಷು ಕುಶಾಗ್ರೈರ್ಜಲಮಾಸಿಂಚೇತ್ ॥)

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಫಲತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ವರಂ ದದಾಮಿ । ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಸಿ ನಮಸ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ।

ಆಪೋ ಅಸ್ಮಾನಿತ್ಯಸ್ಯ ದೇವಶ್ರವಾಃಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಅಸ್ಮಾನ್ ಮಾತರಃ ಶುಂಧಯಂತು ಘೃತೇನ ನೋ ಘೃತಪ್ವಃ ಪುನಂತು । ವಿಶ್ವಂ ಹಿ ರಿಪ್ರಂ ಪ್ರವಹಂತಿ ದೇವೀರುದಿದಾಭ್ಯಃ ಶುಚಿರಾ ಪೂತ ಏಮಿ ॥

ಇದಮಾಪಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇದಮಾಪಃ ಪ್ರ ವಹತ ಯತ್ ಕಿಂ ಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ । ಯದ್ ವಾಹಮಭಿದುದ್ರೋಹ ಯದ್ ವಾ ಶೇಪ ಉತಾನೃತಮ್ ॥

ಸುಮಿತ್ರ್ಯಾನ ಆಪ ಓಷಧಯಃ ಸಂತು ॥ (ಇತಿ ಸ್ವಶಿರಸಿ ಕುಶಾಗ್ರೈಃ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ ।) **ದುರ್ಮಿತ್ರ್ಯಾಸ್ತಸ್ಮೈ ಸಂತು ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಯಂ ಚ ವಯಂ ದ್ವಿಷ್ಮಃ ತಂ ಹನ್ಮಿ ॥**

(ಇತಿ ನಿರ್ಋತಿದೇಶೇ ಕುಶಾಗ್ರೈಃ ಅಪಃ ಸಿಂಚೇತ್ ॥)

(ಪತ್ನೀಂ ವಾಮತ ಉಪವೇಶ್ಯ ಪತ್ನ್ಯಂಜಲೌ ಕರ್ತಾ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಃ ಸರ್ವಂ ಜಲಂ– ನಿಷಿಚ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತದುದಕೈಃ ಯಜಮಾನಾದಿಕಾನ್ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್)

ಓಂ ಮಾಹಂ ಪ್ರಜಾಂ ಪರಾಸಿಚಂ ಯಾ ನಃ ಸಯಾವರೀಃ ಸ್ಥನ । ಸಮುದ್ರೇ ವೋ ನಿನಯಾನಿ ಸ್ವಂ ಪಾಥೋ ಅಪೀಥ ॥ (ಇತಿ ನಿಷಿಂಚೇತ್ ॥)[೪೮] **ಓಂ ಶಾಂತಿರಸ್ತು । ಪುಷ್ಟಿರಸ್ತು । ತುಷ್ಟಿರಸ್ತು । ಅವಿಘ್ನಮಸ್ತು । ಆಯುಷ್ಯಮಸ್ತು । ಆರೋಗ್ಯಮಸ್ತು । ಶಿವಂ ಕರ್ಮಾಸ್ತು । ಕರ್ಮಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ವೇದಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಶಾಸ್ತ್ರಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಧನಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಪುತ್ರಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಇಷ್ಟಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಉತ್ತರೋತ್ತರಮಹರಹರಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು ॥** ತತಃ ಆಪಃ ಸಮುದ್ರಂ ಗಚ್ಛಂತಿ ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪತ್ನೀ ಬರ್ಹಿಷಿ ತತ್ತೋಯಂ ನಿಷಿಂಚೇತ್

ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನಮ್

ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಯಜಮಾನಾಗ್ನ್ಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಪರೀತ್ಯ ವಾಯವ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಃ ಸನ್ ಯಜಮಾನೇನ ಸಾಕಮ್ ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಇತಿ ಚತಸೃಣಾಂ ಗೌಪಾಯನಾ ಲೌಪಾಯನಾ ವಾ ಬಂಧುಃ ಸುಬಂಧುಃ

---

೪೮. ಬ್ರಹ್ಮನು ಬೊಗಸೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು)

ಶ್ರುತಬಂಧುರ್ವಿಪ್ರಬಂಧುರ್ಋಷಯಃ । ದ್ವಿಪದಾ ವಿರಾಟ್ ಛಂದಃ। ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ನೋ ಅಂತಮ ಉತ ತ್ರಾತಾ ಶಿವೋ ಭವಾ ವರೂಥ್ಯಃ। ವಸುರಗ್ನಿರ್ವಸುಶ್ರವಾ ಅಚ್ಛಾ ನಕ್ಷಿ ದ್ಯುಮತ್ತಮಂ ರಯಿಂ ದಾಃ॥ ಸ ನೋ ಬೋಧಿ ಶ್ರುಧೀ ಹವಮುರುಷ್ಯಾಣೋ ಅಘಾಯತಃ ಸಮಸ್ಮಾತ್। ತಂ ತ್ವಾ ಶೋಚಿಷ್ಠ ದೀದಿವಃ ಸುಮ್ನಾಯ ನೂನಮೀಮಹೇ ಸಖಿಭ್ಯಃ॥

ಓಂ ಚ ಮೇ ಸಾರಸ್ವತೋ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ।

ಓಂ ಚ ಮೇ ಸ್ವರಶ್ಚ ಮೇ ಯಜ್ಞೋಪ ಚ ತೇ ನಮಶ್ಚ । ಯತ್ತೇ ನ್ಯೂನಂ ತಸ್ಮೈ ತ ಉಪಯತ್ತೇಽತಿರಿಕ್ತಂ ತಸ್ಮೈ ತೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ।

ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಮ್ ।
ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇಜ ಆರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ॥

'ಹವ್ಯವಾಹನ ಓಂ ನಮ ಇತಿ' ಗೋತ್ರಾದಿನಾಮಪರ್ಯಂತಮ್ ಉಚ್ಚಾರ್ಯ ಅಭಿವಾದಯೇತ್ ॥

ಸಮಾಪನಮ್

ಪರಿಸ್ತರಣಾನಿ ಉತ್ತರೇ ವಿಸೃಜ್ಯ ಅಗ್ನಿಂ ಪರ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ಪರಿಷಿಚ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಯಾಮ್, ಅಗ್ನೌ, ಕಲಶೇ ಚ ಉತ್ತರಷೋಡಶೋಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ನಿವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಅವಶಿಷ್ಟಾಜ್ಯಂ ನಿವೇದ್ಯ, ಕರ್ಮಸಾಂಗತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಃ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಚ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ –

ಕರ್ಮಸಾಂಗತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಾಮಿ ॥ (ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ)

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

(ಇತಿ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಆಚಾರ್ಯಃ) ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿಪಾದಯ ॥ (ಇತಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ) ಕರ್ಮಸಾಂಗತಾಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು ॥ (ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ) ಭವನ್ನಿಯೋಗೇನ ಮಯಾ ಕೃತೇನ ಅನೇನ ಪುಣ್ಯೇನ ಸುಪುಣ್ಯವಾನ್ ಭವ ॥ (ಇತಿ ಸ್ವಕೃತಕರ್ಮಫಲಂ ಯಜಮಾನಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ॥)

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪೋಯಜ್ಞಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾಽಽತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತ ಸ್ವಭಾವಮ್।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

(ಸ್ಥಾಲೀಪಾಕ) ಹೋಮಕರ್ಮಣಾ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ನ ಜಾನೇ ಕರ್ಮ ಯತ್ಕಿಂಚಿನ್ನಾಪಿ ಲೌಕಿಕವೈದಿಕೌ ।
ನ ನಿಷೇಧವಿಧೀ ವಿಷ್ಣೋ ತವ ದಾಸೋಽಸ್ಮಿ ಕೇವಲಮ್ ॥ (ಇತಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್)

ಹೋಮಾಂತೇ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಸ್ವರವರ್ಣಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಮ್ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ॥

ಓಂ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ । ದಿವೀವ ಚಕ್ಷುರಾತತಮ್ । ತದ್ವಿಪ್ರಾಸೋ ವಿಪನ್ಯವೋ ಜಾಗೃವಾಂಸಃ ಸಮಿಂಧತೇ । ವಿಷ್ಣೋರ್ಯತ್ ಪರಮಂ ಪದಮ್ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ನಯ ಸುಪಥಾ ರಾಯೇ ಅಸ್ಮಾನ್ ವಿಶ್ವಾನಿ ದೇವ ವಯುನಾನಿ ವಿದ್ವಾನ್ । ಯುಯೋಧ್ಯಗಸ್ಮಜ್ಜುಹುರಾಣಮೇನೋ ಭೂಯಿಷ್ಠಾಂ ತೇ ನಮಉಕ್ತಿಂ ವಿಧೇಮ ॥

ನಮೋ ದ್ವಿಶೀರ್ಷ್ಣೇ ತ್ರಿಪದೇ ಚತುಃಶೃಂಗಾಯ ತಂತವೇ ।
ಸಪ್ತಹಸ್ತಾಯ ಯಜ್ಞಾಯ ತ್ರಯೀವಿದ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ೧ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಯ ನಮಸ್ತೇ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಯೇ ।
ನಮ ಆಹವನೀಯಾಯ ಮಹಾವೇದ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ॥ ೨ ॥

ಕಾಂಡದ್ವಯ ಉಪಾತ್ತಾಯ ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಣೇ ।
ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗದಾತ್ರೇ ಚ ಯಜ್ಞೇಶಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥ ೩ ॥

ಪ್ರಮಾದಾತ್ ಕುರ್ವತಾಂ ಕರ್ಮ ಪ್ರಚ್ಯವೇತಾಧ್ವರೇಷು ಯತ್ ।
ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಮರಣಾದೇವ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಶ್ರುತಿಃ ॥ ೪ ॥

(ಇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಕೃತ್ವಾ)

ಹುತಭಸ್ಮಧಾರಣಮ್

ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ಇತಿ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಹುತಭಸ್ಮಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ .... ಸದಮಿತ್ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ॥

ತತಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ............. ಹೋಮಾಂಗ .... ದಾನದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ ಕಲಶಮಾರ್ಜನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಕಲಶೋದಕಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ–

ತ್ರ್ಯಾಯುಷಂ ಜಮದಗ್ನೇರಿತಿ ಲಲಾಟೇ, ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ತ್ರ್ಯಾಯುಷಮ್ ಇತಿ ಕಂಠೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ತ್ರ್ಯಾಯುಷಮ್ ಇತಿ ನಾಭೌ, ಯದ್ದೇವಾನಾಂ ತ್ರ್ಯಾಯುಷಮಿತಿ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಕಂಧೇ, ತನ್ಮೇ ಅಸ್ತು ತ್ರ್ಯಾಯುಷಮಿತಿ ವಾಮಸ್ಕಂಧೇ, ಸರ್ವಮಸ್ತು ಶತಾಯುಷಮಿತಿ ಶಿರಸಿ ಹುತಭಸ್ಮ ಧಾರಯೇತ್ ॥

ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಗ್ನಿಕಲಶಸ್ಥದೇವತಾಃ ಯಥಾಸ್ಥಾನಮ್ ಉದ್ವಾಸ್ಯ ಅಗ್ನಿಂ ಸ್ವಹೃದಯೇ ಸಮಾರೋಪಯೇತ್ ॥

ಅಯಂ ತೇ ಯೋನಿರ್ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಸಮಾರೋಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಯಂ ತೇ ಯೋನಿರ್ಋತ್ವಿಯೋ ಯತೋ ಜಾತೋ ಅರೋಚಥಾಃ । ತಂ ಜಾನನ್ನಗ್ನ ಆ ಸೀದಾಥಾ ನೋ ವರ್ಧಯಾ ಗಿರಃ ॥

ಇತಿ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕಿಂಚಿದಗ್ನೌ ಪ್ರಾಸ್ಯ ಶೇಷಂ ಶಿರಸಿ ಧಾರಯೇತ್ ॥

ಗಚ್ಛ ಗಚ್ಛ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ । ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾಸ್ತತ್ರ ಗಚ್ಛ ಹುತಾಶನ ॥

(ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥)

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿನಾ ದಾನಾದ್ಯಂಗತ್ವೇನ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಪ್ರಸಾದಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ, ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ ಪವಿತ್ರಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥[೪೯]

॥ ಇತ್ಯಗ್ನಿಮುಖಪ್ರಯೋಗಃ ಸಂಪೂರ್ಣಃ ॥

---

೪೯. ವಸ್ತ್ರರತ್ನ ಹಿರಣ್ಯಾದ್ಯೈರಲಂಕೃತ್ಯ ವಿಭೂಷಿತಃ ।
ಗುರವೇ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ಕೋಟಿಂ ಲಕ್ಷಂ ಸಹಸ್ರಕಮ್ ।
ಶತಮರ್ಧಂತದರ್ಧಂ ವಾ ನಿಃಸ್ವೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕ್ಷಮಾಪಯೇತ್ ।
ತದರ್ಧಂ ಋತ್ವಿಜಾಂ ಚೈವ ತದರ್ಧಂ ಪಾರಣಾಕೃತಾಮ್ ॥ –ತ.ಸಂ.ಅ. ೩, ಶ್ಲೋ. ೧೦೬.

ಯಜಮಾನನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಗುರುಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರ, ರತ್ನ, ಬಂಗಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಒಂದು ಕೋಟಿಯೋ, ಲಕ್ಷವೋ, ಸಹಸ್ರವೋ, ನೂರೋ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಐವತ್ತೋ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದೋ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನಾದರೂ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಬಡವನಾದರೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಿತ್ತು; ತನ್ನ ಅಶಕ್ತಿಗಾಗಿ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯ ಅನಂತರ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಋತ್ವಿಜರಿಗೂ ಅದರ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೂ ಕೊಡಬೇಕು.

ಗುರವೇ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾಲ್ಲಕ್ಷೇಲಕ್ಷೇ ಶತಂ ಸುಧೀಃ ।
ಆತ್ಮನ್ಯೈವ ಕೃತೇ ಹೋಮೇ ಶಕ್ತಿತೋ ಗುರುದಕ್ಷಿಣಾಮ್ ॥ –ತ.ಸ.ಅ. ೨. ಶ್ಲೋ. ೨೩.

ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷಹೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದುನೂರು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಹೋಮವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿದರೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನಿತ್ತರೆ ಸಾಕು.

ಅಗ್ನಿಹೀನಮನಾವೃಷ್ಟಿರ್ಮಂತ್ರ ಹೀನಂ ತು ಋತ್ವಿಜಃ ।
ಆಜ್ಯಹೀನಂ ಕುಲಂ ಹಂತಿ ಸ್ವರಹೀನಂ ತು ಪತ್ನಯಃ ॥
ಯಜ್ವಾನಂದಕ್ಷಿಣಾಹೀನಂ ಅನ್ನಹೀನಂ ತು ರಾಷ್ಟ್ರಕಮ್ ।
ಸರ್ವಹೀನಂ ಸದಸ್ಯಾನಿ ನಾಸ್ತಿ ಯಜ್ಞ ಸಮೋ ರಿಪುಃ ॥ –ಬೊ.ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವಾಗ ಅಗ್ನಿ (ನಾಶ) ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಲೋಪವಾದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಋತ್ವಿಜರಿಗೂ ಅರಿಷ್ಟ. ತುಪ್ಪ ಕಮ್ಮಿಯಾದರೆ ಕುಲನಾಶ. ಸ್ವರವರ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೆ ಯಜಮಾನನ ಪತ್ನಿಗೆ ಅರಿಷ್ಟ. ಅನುಕೂಲಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ (ಯಥಾಶಕ್ತಿ) ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅರಿಷ್ಟ. ಅನ್ನ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ (ಹೋಮಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಅನ್ನವೂ, ಸಂತರ್ಪಣೆಯೂ ಕೂಡ) ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅರಿಷ್ಟ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಯಜ್ಞೋಪಯೋಗಿದ್ರವ್ಯ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪಬಂದರೆ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಅರಿಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಯಜ್ಞವು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಶತ್ರು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ.

ಜಪದ ದಶಾಂಶ ತರ್ಪಣ, ತರ್ಪಣದ ದಶಾಂಶ ಹೋಮ, ಹೋಮದ ದಶಾಂಶ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ದೇವಾನಾಂ ತೃಪ್ತಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಾತ್ ।

ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತರ್ಪಣೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೋಜನಂ ತು ಸಮಂ ದೇಯಂ ದಕ್ಷಿಣಾ ತಾರತಮ್ಯತಃ ।

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡುವಾಗ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಾಸ್ತಾಹುತಿಃ ಸಮ್ಯಗಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತೇ ।
ಆದಿತ್ಯಾಜ್ಜಾಯತೇ ವೃಷ್ಟಿಃ ವೃಷ್ಟೇರನ್ನಂ ತತಃ ಪ್ರಜಾಃ ॥ –ಮ.ಸ್ಮೃ.

ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕೊಟ್ಟ ಆಹುತಿ ಹೊಗೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಮೋಡ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಧಾನ್ಯಗಳೇ ಮೊದಲಾದವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಲೋಕ ಸುಭಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುರೋಹಿತರಿಗೂ ಋತ್ವಿಜರಿಗೂ ಶಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ಪುಣ್ಯಪಡೆದು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು. ಪೂಜಾಕಲಶಗಳ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಯಜ್ಞಾಂತೇ ಚ ಜಪಾಂತೇ ಚ ಭೋಜನಾಂತೇ ಚ ಭಾರತ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯಾನಿ ಭಾಷಂತೇ ಮನ್ಯಂತೇ ತಾನಿ ದೇವತಾಃ ॥ ಪು.

ಯಜ್ಞಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಜಪಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಭೋಜನಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಧಾನ–ದಕ್ಷಿಣೆ–ಭೋಜನಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಏನು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹುತಭಸ್ಮಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಪಡೆದು, ಅಗ್ನಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ ಉದ್ವಾಸನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಪುರೋಹಿತರು ಸಂಪಾತಾಜ್ಯವನ್ನು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು.

ಸಂಪಾತಶೇಷಂ ಸಂಜಪ್ಯ ಯಜಮಾನಾಯ ಸಂದಿಶೇತ್ ।
ಚರುಣಾ ಸಹ ತತ್ಪ್ರಾಶ್ಯ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ಸ ವಿಂದತಿ ॥ –ಯೋ.ದೀ.

ಪುರೋಹಿತರು ಸಂಪಾತಶೇಷ ಆಜ್ಯವನ್ನು ಆವಾವ ಹೋಮ್ಮಕೆ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಪರಿವಾರಸಹಿತ ಯಜಮಾನನು ಚರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಸಂಸ್ಕಾರಚಿಂತನೆ

ಜನ್ಮನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಜ್ಞೇಯಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾದ್ದ್ವಿಜ ಉಚ್ಯತೇ ।
ವಿದ್ಯಯಾ ಯಾತಿ ವಿಪ್ರತ್ವಂ ತ್ರಿಭಿಃ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಉಚ್ಯತೇ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ದ್ವಿಜತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಸ್ಕೃತನಾದವನೇ ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ವಿಪ್ರನೆನಿಸಿ ವೇದಾಂತಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ಶ್ರೋತ್ರೀಯ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. 'ಸಂಸ್ಕಾರೋಹಿ ದೋಷ ಅಪನಯನೇನ ವಾ ಭವತಿ ಗುಣಾಧಾನೇನ ವಾ' -ಕೊಳೆಯಾಗಿರುವ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಣ್ಣು ಹುಳಿ, ನೀರುಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದರೆ ಅದರ ಕೊಳಕು ಹೋಗಿ ಅದು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೆರುಗು(ಪಾಲೀಶ್) ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ಇನ್ನೂ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಥಳಥಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಗುಣಾತಿಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ ಉಂಟಾಗುವುದು. 'ಸಂಸ್ಕ್ರಿಯತೇ ಅನೇನ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ' -ಚಿತ್ರರೇಖೆಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಿಯುವಾಗ ಅದು ಇನ್ನೂ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವಂತೆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸಾಧನೆಯಿಂದಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಲೌಕಿಕಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಶಿಕ್ಷಣವು ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಈ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತನಾಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಾಡಿದ ಜಪ-ಪೂಜಾ-ಅಧ್ಯಯನ-ಯಜ್ಞ-ದಾನಾದಿಗಳು ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದು. ಆತನು ಕರ್ಮ-ಭ್ರಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

॥ ಪುನಃಸಂಧಾನಹೋಮಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಅಮರಾರಿಕುಲಾಧೀಶಹವಿರಗ್ನಿಮುಖಾಯಿತಮ್ ।
ಅವ್ಯಾಜಮಿತ್ರಮಾರ್ತಾನಾಮಾಶ್ರಯೇ ಶ್ರೀಸಖಂ ಮಹಃ ॥

ಅಗ್ನಿರಹಿತಾಃ ದ್ವಿಜಾಃ ವೈದಿಕಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯೇಷು ಅನರ್ಹಾ ಭವಂತಿ । ಅತಃ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಾಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಾಯಂ ಸಮುದ್ಭವನಾಮ್ನಃ ಅಗ್ನೇಃ, ಸ್ನಾತಕಃ ಸೂರ್ಯನಾಮ್ನಃ ಆಗ್ನೇಃ, ಗೃಹಸ್ಥಃ ವಿವಾಹದಿನಾತ್ ಸಾಯಂ-ಪ್ರಾತಃ ಯೋಜಕನಾಮ್ನಃ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನೇಃ ಉಪಾಸನಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಏವಂ ಯಾವಜ್ಜೀವಮಗ್ನೇ-ರಾರಾಧನಂ ದ್ವಿಜೈರವಶ್ಯಂ ಕರಿಣೀಯಮ್ ।

ಯದಿ ಪ್ರಯಾಣಾದಿಷು ವಿಸ್ತರತಃ ಅಗ್ನೇಃ ಆರಾಧನಂ ಕರ್ತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ ತದಾ 'ಆಜ್ಯೇನ ಜಲೇನ ವಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತಿವಚನರೀತ್ಯಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕರಣೀಯಮ್ । ಔಪಾಸನಾದ್ಯಕರಣೇ ಸ್ವಪುತ್ರಾಣಾಂ ಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಆಧಾನಾದಿವಿವಾಹಾಂತಸಂಸ್ಕಾರಾನ್, ತಥಾ ಶಾಂತಿಪ್ರಯೋಗಾಂಶ್ಚ ಕರ್ತುಂ ದ್ವಿಜಃ ಅನರ್ಹಃ ಭವತಿ । ರೋಗಾದಿನಾ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನೇಃ ವಿಚ್ಛೇದೇ ಪುನಸ್ಸಂಧಾನವಿಧಿನಾ ಅಗ್ನಿಃ ಅವಶ್ಯಂ ಸಂಪಾದನೀಯಃ ॥ ಅತ್ರೋಕ್ತಮಂತ್ರಾಃ ಅಗ್ನಿಮುಖಪ್ರಯೋಗೇ ಜ್ಞೇಯಾಃ ॥

ಕಾರಿಕಾ :

ಉಪಲೇಪಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಆಘಾರಾಂತಂ ವಿವಾಹವತ್ । ವಿವಾಹಾಜ್ಯಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ ಲಾಜಹೋಮೋ ಭವೇದಿಹ । ಗೃಹಪ್ರವೇಶನೀಯಾಂಶ್ಚ ಹುತ್ವಾ ಸ್ಯಾದ್ಧೃದಯಾಂಜನಮ್ । ಪರಿಣೀತ್ಯಾದಿನಾ ತತ್ರ ಲಾಜಾನಾವಪತಿ ಸ್ವಯಮ್ ॥

ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಯಜಮಾನಃ ಸಪತ್ನೀಕಃ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ **ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಮದಾದಿಗುರೂಣಾಂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿವಾಸುದೇವಸಂಕರ್ಷಣ-ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ಧಚತುರ್ಮೂರ್ತ್ಯಾದ್ಯನಂತಾವತಾರಾತ್ಮಕಾಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಹರಿಣೀಪತಿಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೇರಣಯಾ, ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಔಪಾಸನಕಾಲಾತ್ ಏತತ್ಕಾಲಪರ್ಯಂತಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಯ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನೇಃ ಪುನಃಸಂಧಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದ್ಯಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್-**

...... ಶುಭತಿಥೌ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೇರಣಯಾ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪುನಃಸಂಧಾನಹೋಮೇ ದೇವತಾಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಸಮಿದ್ದ್ವಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ **ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ** (ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಅಸ್ಮಿನ್ ಹೋಮೇ ನ ಸ್ತಃ) **ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ತ್ರಿರಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ ಸಕೃದಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಜ್ಯೇನ, ಅರ್ಯಮಾಗ್ನಿಂ, ವರುಣಾಗ್ನಿಂ ಪೂಷಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಲಾಜದ್ರವ್ಯೇಣ, ಪುನಃ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಂ ಚತುರ್ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಆಜ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ ದೇವಾನ್ ಅನುಯಾಜೇನ, ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಜ್ಯೇನ, ವಸುರುದ್ರಾದಿತ್ಯಾನ್ ಪರಿಧಿಭಿಃ, ಇಧ್ಮಸನ್ನಹನೇನ ರುದ್ರಂ, ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಸಂಸ್ರಾವೇಣ, ಅಯಸಮಗ್ನಿಂ ದೇವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ವಾಯುಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಜ್ಯೇನ, ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಅನಾಜ್ಞಾತದ್ವಯೇನಾಗ್ನಿಂ, ನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಮ್ ಅಗ್ನಿಂ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರವಿಪರ್ಯಾಸಾದಿದೋಷ-ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಮರುತಶ್ಚಾಜ್ಯೇನ, ಏತಾಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಅಂಗದೇವತಾಃ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದೇವತಾಃ ತಾಃ ಸರ್ವಾಃ**

ಸನ್ನಿಹಿತಾಃ ಸಂತು । ಏವಂ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗೇನ ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ । ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪರಮೇಷ್ಠೀ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಬೃಹತೀ । ಅನ್ವಾಧಾನಸಮಿದ್ಧೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಇತಿ ಸಮಿದ್ದ್ವಯಂ ಹುತ್ವಾ ತ್ಯಜೇತ್ ॥

ಇಧ್ಮಾಧಾನಾದಿ ಆಘಾರಾಂತಂ ಹುತ್ವಾ ಪ್ರಧಾನಂ ಜುಹುಯಾತ್–

ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷೀತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಶತಂ ವೈಖಾನಸಾ ಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಪುನಃಸಂಧಾನಾಽಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೧. ಓಮ್ ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ ಪವಸ ಆ ಸುವೋರ್ಜಮಿಷಂ ಚ ನಃ । ಆರೇ ಬಾಧಸ್ವ ದುಚ್ಛುನಾಂ ಸ್ವಾಹಾ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

೨. ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಋಷಿಃ ಪವಮಾನಃ ಪಾಂಚಜನ್ಯಃ ಪುರೋಹಿತಃ । ತಮೀಮಹೇ ಮಹಾಗಯಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

೩. ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ವ ಸ್ವಪಾ ಅಸ್ಮೇ ವರ್ಚಸ್ಸುವೀರ್ಯಮ್ । ದಧದ್ರಯಿಂ ಮಯಿ ಪೋಷಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತ್ವಮರ್ಯಮಾ ವಸುಶ್ರುತಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಪುನಃಸಂಧಾನಾಽಜ್ಯ–ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೪. ಓಂ ತ್ವಮರ್ಯಮಾ ಭವಸಿ ಯತ್ಕನೀನಾಂ ನಾಮ ಸ್ವಧಾವನ್ ಗುಹ್ಯಂ ಬಿಭರ್ಷಿ । ಅಂಜಂತಿ ಮಿತ್ರಂ ಸುಧಿತಂ ನ ಗೋಭಿರ್ಯದ್ದಂಪತೀ ಸಮನಸಾ ಕೃಣೋಷಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಪುನಃಸಂಧಾನಾಽಜ್ಯ–ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

೫. ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅಥ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಿತೇ ಅಂಜಲೌ ಆಜ್ಯಮಭಿಘಾರ್ಯ, ದ್ವಿರ್ಲಾಜಾನೋಪ್ಯ ಪಾತ್ರಸ್ಥಾನ್– ಅಂಜಲಿಸ್ಥಾನ್ ಅಭಿಘಾರ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಉಪವಿಷ್ಟ ಏವ ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಾಃ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಅಂಜಲಿಂ ಸ್ವಕರಾಭ್ಯಾಂ ಧೃತ್ವಾ **ಅರ್ಯಮಣಂ, ವರುಣಂ ಪೂಷಣಂ ಇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ** ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅರ್ಯಮಾಗ್ನಿಃ ವರುಣಾಗ್ನಿಃ ಪೂಷಾಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪುನಃಸಂಧಾನಲಾಜಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅರ್ಯಮಣಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯಕ್ಷತ । ಸ ಇಮಾಂ ದೇವೋ ಅರ್ಯಮಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಂತೇ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಾಂಜಲ್ಯಗ್ರೇಣ ಪತ್ನೀ ಜುಹುಯಾತ್ । ಪತಿಃ– **ಅರ್ಯಮ್ಣೋ** ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಇತಿ ತ್ಯಜೇತ್ । ಪುನಃ ಪತ್ನ್ಯಂಜಲ್ಯಭಿಘಾರಾದಿಹೋಮಃ ॥

ಓಂ ವರುಣಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯಕ್ಷತ । ಸ ಇಮಾಂ ದೇವೋ ವರುಣಃ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವರುಣಾಯಾಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಪೂಷಣಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯಕ್ಷತ । ಸ ಇಮಾಂ ದೇವಃ ಪೂಷಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪೂಷ್ಣೇಽಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ತ್ರಿಭಿಃ ಮಂತ್ರೈಃ ದೇವತಾಃ ಹುತ್ವಾ ಶಿಷ್ಟಾನ್ ಲಾಜಾನ್ ಪತಿಃ ಅಭ್ಯಾತ್ಮಂ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಸಪಾತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಇತಿ ಮನಸಾ ಧ್ಯಾಯನ್ ಹುತ್ವಾ ತ್ಯಜೇತ್ ।

ಆನಃ ಪ್ರಜಾಮಿತಿ ಚತಸೃಣಾಂ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಋಷಿಃ । ಪ್ರಥಮಾ ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ದ್ವಿತೀಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌ । ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀದೇವತಾ । ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಪುನಃಸಂಧಾನಾಽಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯತು ಪ್ರಜಾಪತಿರಾಜರಸಾಯ ಸಮನಕ್ತ್ವರ್ಯಮಾ । ಅದುರ್ಮಂಗಲೀಃ ಪತಿಲೋಕಮಾ ವಿಶ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಮ್ ಅಘೋರಚಕ್ಷುರಪತಿಘ್ನ್ಯೇಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಭ್ಯಃ ಸುಮನಾಃ ಸುವರ್ಚಾಃ । ವೀರಸೂರ್ದೇವಕಾಮಾ ಸ್ಯೋನಾ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಮ್ ಇಮಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಮೀಢ್ವಃ ಸುಪುತ್ರಾಂ ಸುಭಗಾಂ ಕೃಣು । ದಶಾಸ್ಯಾಂ ಪುತ್ರಾನಾಂ ಧೇಹಿ ಪತಿಮೇಕಾದಶಂ ಕೃಧಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶುರೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶ್ರ್ವಾಂ ಭವ । ನನಾಂದರಿ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಅಧಿ ದೇವೃಷು ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ಗೃಹಪ್ರವೇಶಕಾಲೇ ಉಕ್ತಮಂತ್ರೈಃ ಆಜ್ಯಂ ಹುನೇತ್ ।

ಸಮಂಜಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀದೇವತಾ । ಹೃದಯಾಂಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಮಂಜಂತು ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಮಾಪೋ ಹೃದಯಾನಿ ನೌ । ಸಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಸಂ ಧಾತಾ ಸಮು ದೇಷ್ಟ್ರೀ ದಧಾತು ನೌ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವಹೃದಯಂ ಅಂಕ್ತ್ವಾ ಪತ್ನ್ಯಾ ಹೃದಯಂ ಚ ಅಂಕ್ತ್ವಾ ಪತ್ನ್ಯೈ ಪ್ರಸೃತಿಮಿತಂ ದಧಿ ದದ್ಯಾತ್ । ಸಾ ತೂಷ್ಣೀಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ ಆಚಾಮೇತ್ ।

ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ

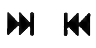
ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ಯಜ್ಞದಾನಕ್ರಿಯಾದಿಷು । ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ । ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ......... ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅನೇನ ಅಗ್ನಿಪುನಃಸಂಧಾನಹೋಮಕರಣೇನ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಹರಿಣೀಪತಿಪರಶುರಾಮಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಾಮತ್ರಯಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಓಂ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ।

ಓಮ್ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ದೇವಯಂತಸ್ತ್ವೇಮಹೇ । ಉಪ ಪ್ರ ಯಂತು ಮರುತಃ ಸುದಾನವ ಇಂದ್ರ ಪ್ರಾಶೂರ್ಭವಾ ಸಚಾ ॥

ಅಯಂತೇ ಯೋನಿರ್ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಸಮಾ-ರೋಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಅಯಂ ತೇ ಯೋನಿರ್ಋತ್ವಿಯೋ ಯತೋ ಜಾತೋ ಅರೋಚಥಾಃ । ತಂ ಜಾನನ್ನಗ್ನ ಆ ಸೀದಾಥಾ ನೋ ವರ್ಧಯಾ ಗಿರಃ ॥ ಇತ್ಯಕ್ಷತಾನ್ ಅಗ್ನೌ ಕಿಂಚಿತ್ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಶೇಷಂ ಶಿರಸಿ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ಅಗ್ನಿಂ ಸ್ವಹೃದಯೇ ಸಮಾರೋಪಾಯೇತ್ ।

ಏವಂ ಪುನಃಸಂಧಾನಹೋಮಂ ವಿಧಾಯ, ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಸಾಯಂ-ಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನವಿಧಿನಾ ಅಗ್ನಿಂ ರಕ್ಷೇತ್ ।

೧. ಅಥ ಗರ್ಭಾಧಾನ ಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ರೋಹಿಣಿ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಶತಭಿಷ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ,ರೇವತಿ

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಲಗ್ನ ಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಸಿಂಹ, ತುಲಾ, ಧನು, ಮೀನ.

ಕಾಲ : ಋತುಮತಿಯಾದ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ರಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹದಿನಾರನೆಯ ರಾತ್ರಿಗಳವರೆಗಿನ ರಾತ್ರಿಗಳು.]

'ಯದಾ ಋತುಮತೀ ಭವತ್ಯುಪರತಶೋಣಿತಾ ತದಾ ಸಂಭವಕಾಲಃ' –ಗೋಭಿಲ

ಷೋಡಶರ್ತುರ್ನಿಶಾಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ತಾಸು ಯುಗ್ಮಾಸು ಸಂವಿಶೇತ್ ।
ಗರ್ಭಾಧಾನೇ ಸದಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ ವರಾ ಭೌಮರವೀಜ್ಯಕಾಃ ॥ –ಮನು.

ಸಂತಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಜಾಗರೂಕರಾದ 'ಪ್ರಜಾಯ್ಯೈಃ ಗೃಹಮೇಧಿನಾಂ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನರು ಸಂಗಮದ ಕುರಿತೂ ಬಹುಜಾಗರೂಕರು. ಪ್ರಥಮರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೆ ಬಂಧಗಳ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು ಸಂತಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಎಂದು ಅವರು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಅತ್ರ ಸಮ್ಯಗಾಧಾನಹೇತುತಯಾ ಉತ್ತಾನಕರಚರಣಾಮೇವ ಕುರ್ವೀತ ನ ತಿರ್ಯಗಾಹಿತಕರಚರಣಾಂ ಸ್ತ್ರಿಯಮ್ । ಋತ್ವಭಿಗಮನಾನಂತರಂ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇನ ಸ್ವಾಪಯೇತ್ । ಪುರುಷಾಯತೇ ತು ಗರ್ಭಾನುತ್ಪತ್ತಿರಿತಿ ।'

ಗರ್ಭೀಕೃತಮುಪನಿಷದಾ ದುರ್ಭರಮುಪಯಾಮಿ ಶರಣಮಖಿಲೇಶಮ್ ।
ಗರ್ಭೀಕೃತಭುವನಂ ಯಂ ಗರ್ಭೇಽಧತ್ತೇಂದ್ರರಿಪುಗೃಹಸ್ಥೂಣಾ ॥

ಗರ್ಭಾಧಾನಸ್ಯ ಸ್ಫುಟತಾಜ್ಞಾನೇ ನಿಷೇಕಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ।
ನಿಶಾಷೋಡಶಕಂ ನಾರೀ ಸಂಜ್ಞಿತರ್ತುಮತೀ ತು ಸಾ ॥

ತಾವದ್ಯೋಗ್ಯಾ ಪ್ರಜಾಸ್ಥಾನೇ ವಿನಾದ್ಯಾಹಚತುಷ್ಟಯಮ್ ।
ನಿಷೇಕಾತ್ ಬೈಜಿಕಂ ಚೈನೋ ಗಾರ್ಭಿಕಂ ಚಾಪಮೃಜ್ಯತೇ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಸಂಸ್ಕಾರಸಿದ್ಧಿಶ್ಚ ಗರ್ಭಾಧಾನಫಲಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ಗರ್ಭಾಧಾನಸ್ಯಾಕರಣಾತ್ ತಸ್ಯಾಂ ಜಾತಸ್ತು ದುಷ್ಯತಿ ॥

ನೂತನದಂಪತಿಗಳು ಪ್ರಥಮರಾತ್ರಿ ನಡೆಸುವ ಸಮಾಗಮವೇ ನಿಷೇಕ. 'ರಜಸಾ ಶುದ್ಧ್ಯತೇ ನಾರೀ' ಎಂದು ಶುದ್ಧಿಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ, ವಿವಾಹವಾದ ಅನಂತರ ಪತ್ನಿಯು ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗಿ ಶುದ್ಧಗೊಂಡಾಗ– ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ ಋತುಕಾಲ ಎನಿಸುವುದು. ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ವದಿನ, ದುಷ್ಟನಕ್ಷತ್ರತಿಥಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶುಭತಾರಾನುಕೂಲಲಗ್ನಶುದ್ಧಿದಿನ ಋತುದಾನ ನಡೆಸಿದರೆ ಸತ್ಸಂತತಿಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಗರ್ಭಾಧಾನಸಂಸ್ಕಾರದ ಮಂತ್ರ–ಹೋಮ–ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಶುಚಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೂ ಬೀಜಕ್ಷೇತ್ರಸಂಬಂಧಿ ದೋಷ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯಾಗುವುದೆಂದೂ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶುವು ದೋಷಯುಕ್ತವಾಗಬಹುದು ಎಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಕಾರಿಕಾ: – **ಏಕಂ ಚರುಂ ತಥೋ ಹುತ್ವಾ ಸಪ್ತಾಜ್ಯಾಹುತಿರಿಷ್ಯತೇ ।**
ತತೋ ಮೂರ್ಧಾನಮಾಮೃಶ್ಯ ಫಲಿನೀರಿತಿಯಾಪಠೇತ್ ।

ವದೇನದಸ್ಯಂ ಅಗ್ನಿಶ್ಚೇತ್ಯಗ್ನೇಶ್ಚ ಪ್ರಾರ್ಥನಂ ಭವೇತ್ ।
ಸೂರ್ಯೋನ ಇತಿ ಸೂರ್ಯಸ್ಯೋದೀಪ್ಸಾತೋ ರಸಸೇಚನಮ್ ।
ಫಲಪ್ರದಾನಂ ತಸ್ಯಾಂತೇ ಕಲಶಗ್ರಹಣಂ ತಥಾ ।
ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದೀನಿ ರಾತ್ರ್ಯಾಂ ಮಂತ್ರಜಪಸ್ತಥಾ ॥

ದಂಪತೀ ಮಂಗಲಸ್ನಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ನೂತನವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸಂಧಾರ್ಯ ಕುಲದೇವತಾಂ, ಇಷ್ಟದೇವತಾಂಶ್ಚ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಸ್ಸಹ ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಭೇಯಾತಾಮ್ । ವಧೂಂ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವೇಶ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ–ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾಂತಂ ವಿಧಾಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತಯೇತ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪಃ – ....ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಮದಾದಿಗುರೂಣಾಂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿವಾಸುದೇವ –ಸಂಕರ್ಷಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ಧಾಚತುರ್ಮೂರ್ತ್ಯಾದ್ಯನಂತಾರಾತ್ಮಕಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ–ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಮಮ ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ಪ್ರಥಮಋತೌ ಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದ ಸಮಸ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತಾಯುಷ್ಮತ್ಸುರೂಪಸುಗುಣಾನೇಕಸುಪುತ್ರಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಅಸ್ಯಾಂ ಜನಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಗರ್ಭಾಣಾಂ ಬೀಜಗರ್ಭ ಸಮುದ್ಭವೈನೋ ನಿಬರ್ಹಣದ್ವಾರಾ ಸರ್ವಗರ್ಭಾಣಾಂ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಗರ್ಭಾಧಾನಸಂಸ್ಕಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕಾರಕರ್ಮಸು ಸ್ವಯಮೇವ ಹೋಮಾದಿಕಂ ಕಾರ್ಯಮ್, ಅಶಕ್ತಶ್ಚೇತ್ ಸ್ವಪುರೋಹಿತಮುಖೇನ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತ ವಿಶೇಷತಂತ್ರಾದಿಕಂ ಸ್ವಯಮೇವ ಕಾರ್ಯಮ್ । ಗರ್ಭಾಧಾನಹೋಮೇ–ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದಿ **ಮಾರುತನಾಮಾನಂ ಅಗ್ನಿಂ** ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್

ಗರ್ಭಾಧಾನಹೋಮಕರ್ಮಣಿ ದೇವತಾಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಸಮಿದ್ದ್ವಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ **ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇಽಗ್ನೌ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚರುಣಾ ಏಕವಾರಂ, ವಿಷ್ಣುಂ ಷಡ್ವಾರಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಏಕವಾರಂ, ಅಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಮಧ್ಯೇ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ ಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ....... ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥** ಸಮಿದ್ದ್ವಯಂ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ **"ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ತ್ವಾ ಜುಷ್ಟಂ ನಿರ್ವಪಾಮಿ"** ಇತಿ ನಿರ್ವಾಪಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ಕೃತ್ವಾ ಹವಿಃಶ್ರಪಣಾ–ದ್ಯಾಜ್ಯಭಾಗಾಂತೇ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಚರುಂ ಆವದಾಯ **ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ ।** ಹುತ್ವಾ **ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥** ಇತಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ, ತತಃ ಆಜ್ಯಾಹುತೀಃ ಹುನೇತ್ ।

ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಮಿತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಗರ್ಭಕರ್ತಾ ತ್ವಷ್ಟಾಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ ಕಲ್ಪಯತು ತ್ವಷ್ಟಾ ರೂಪಾಣಿ ಪಿಂಶತು । ಆ ಸಿಂಚತು ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಧಾತಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಾತು ತೇ ॥ ೧ ॥ ಗರ್ಭಂ ಧೇಹಿ ಸಿನೀವಾಲಿ ಗರ್ಭಂ ಧೇಹಿ ಸರಸ್ವತಿ । ಗರ್ಭಂ ತೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವಾವಾ ಧತ್ತಾಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ರಜಾ ॥ ೨ ॥ ಹಿರಣ್ಯಯೀ ಅರಣೀ ಯಂ ನಿರ್ಮಂಥತೋ ಅಶ್ವಿನಾ । ತಂ ತೇ ಗರ್ಭಂ ಹವಾಮಹೇ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೩ ॥ ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ನೇಜಮೇಷೇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ತ್ವಷ್ಟಾಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯ-ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ನೇಜಮೇಷ ಪರಾ ಪತ ಸುಪುತ್ರಃ ಪುನರಾ ಪತ । ಅಸ್ಯೈ ಮೇ ಪುತ್ರಕಾಮಾಯೈ ಗರ್ಭಮಾ ಧೇಹಿ ಯಃ ಪುಮಾನ್ ॥ ೧ ॥ ಯಥೇಯಂ ಪೃಥಿವೀ ಮಹ್ಯುತ್ತಾನಾ ಗರ್ಭಮಾದಧೇ । ಏವಂ ತಂ ಗರ್ಭಮಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ॥ ೨ ॥ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನ ರೂಪೇಣಾಸ್ಯಾಂ ನಾರ್ಯಾಂ ಗವೀನ್ಯಾಮ್ । ಪುಮಾಂಸಂ ಪುತ್ರಾನಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ॥ ೩ ॥

ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯ-ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಏವಂ ಸಪ್ತಾಜ್ಯಾಹುತೀಃ ಹುತ್ವಾ ಅಪನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ಇತ್ಯಷ್ಟಾಭಿಃ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಮೂರ್ಧಾನಂ ಪ್ರಾಗಂಗುಲಿನಾ ನ್ಯಙ್ಮುಖೇನ ಹಸ್ತೇನ ಅಭಿಮೃಶೇತ್ ।

ಅಪನ ಶೋಶುಚದಘಮಿತ್ಯಷ್ಟರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಮೂರ್ಧಾಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮಗ್ನೇ ಶುಶುಗ್ಧ್ಯಾ ರಯಿಮ್ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥ ೧ ॥ ಸುಕ್ಷೇತ್ರಿಯಾ ಸುಗಾತುಯಾ ವಸೂಯಾ ಚ ಯಜಾಮಹೇ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥ ೨ ॥ ಪ್ರ ಯದ್ಭಂದಿಷ್ಠ ಏಷಾಂ ಪ್ರಾಸ್ಮಾಕಾಸಶ್ಚ ಸೂರಯಃ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥ ೩ ॥ ಪ್ರ ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ಸೂರಯೋ ಜಾಯೇಮಹಿ ಪ್ರ ತೇ ವಯಮ್ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥ ೪ ॥ ಪ್ರ ಯದಗ್ನೇಃ ಸಹಸ್ವತೋ ವಿಶ್ವತೋ ಯಂತಿ ಭಾನವಃ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥ ೫ ॥ ತ್ವಂ ಹಿ ವಿಶ್ವತೋಮುಖ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಭೂರಸಿ । ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥ ೬ ॥ ದ್ವಿಷೋ ನೋ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಾತಿ ನಾವೇವ ಪಾರಯ । ಅಪ ನಃ

ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥ ೭ ॥ ಸ ನಃ ಸಿಂಧುಮಿವ ನಾವಯಾತಿ ಪರ್ಷಾ ಸ್ವಸ್ತಯೇ। ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಘಮ್ ॥ ೮ ॥ ಇತಿ ಸೂಕ್ತೈಃ ಅಭಿಮೃಶ್ಯ ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಯೇತ್।

ಯಾಃ ಫಲಿನೀರಿತ್ಯಸ್ಯಾಥರ್ವಣಃ ಭಿಷಕ್‌ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಓಷಧಯಃದೇವತಾಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾ ನೋ ಮುಂಚಂತ್ವಂಹಸಃ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪತ್ನೀಹಸ್ತೇ ಫಲಂ ದದ್ಯಾತ್, ಸಾ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ವಧೇನ ದಸ್ಯುಮಿತಿ ಷಣ್ಣಾಂ ವಸುಶ್ರುತಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಧೇನ ದಸ್ಯುಂ ಪ್ರ ಹಿ ಚಾತಯಸ್ವ ವಯಃ ಕೃಣ್ವಾನಸ್ತನ್ವೇ (ಏ)ಽಽ ಸ್ವಾಯೈ । ಪಿಪರ್ಷಿ ಯತ್ ಸಹಸಸ್ಪುತ್ರ ದೇವಾಂತ್ಸೋ ಅಗ್ನೇ ಪಾಹಿ ನೃತಮ ವಾಜೇ ಅಸ್ಮಾನ್ ॥ ವಯಂ ತೇ ಅಗ್ನ ಉಕ್ಥೈರ್ವಿಧೇಮ ವಯಂ ಹವ್ಯೈಃ ಪಾವಕ ಭದ್ರಶೋಚೇ । ಅಸ್ಮೇ ರಯಿಂ ವಿಶ್ವವಾರಂ ಸಮಿನ್ವಾಸ್ಮೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ॥ ಅಸ್ಮಾಕಮಗ್ನೇ ಅಧ್ವರಂ ಜುಷಸ್ವ ಸಹಸಃ ಸೂನೋ ತ್ರಿಷಧಸ್ಥ ಹವ್ಯಮ್ । ವಯಂ ದೇವೇಷು ಸುಕೃತಃ ಸ್ಯಾಮ ಶರ್ಮಣಾ ನಸ್ತ್ರಿವರೂಥೇನ ಪಾಹಿ ॥ ವಿಶ್ವಾನಿ ನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಜಾತವೇದಃ ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾ ದುರಿತಾತಿ ಪರ್ಷಿ । ಅಗ್ನೇ ಅತ್ರಿವನ್ನಮಸಾ ಗೃಣಾನೋ (ಓ)ಽಽ ಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧ್ಯವಿತಾ ತನೂನಾಮ್ ॥ ಯಸ್ತ್ವಾ ಹೃದಾ ಕೀರಿಣಾ ಮನ್ಯಮಾನೋಽಮರ್ತ್ಯಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಜೋಹವೀಮಿ । ಜಾತವೇದೋ ಯಶೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧೇಹಿ ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ಯಾಮ್ ॥ ಯಸ್ಮೈತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ ಉ ಲೋಕಮಗ್ನೇ ಕೃಣವಃ ಸ್ಯೋನಮ್ । ಅಶ್ವಿನಂ ಸ ಪುತ್ರಿಣಂ ವೀರವಂತಂ ಗೋಮಂತಂ ರಯಿಂ ನಶತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

(ತತಃ ಶ್ವಶುರಪಕ್ಷೀಯಃ ವಾದ್ಯಘೋಷೇಣ ಸ್ವಾಗತಃ ಗಂಧಾದಿನಾ ಅಭ್ಯರ್ಚಿತಃ ವಧೂವರಯೋಃ ನವೀನ ವಸ್ತ್ರಾದಿ ಬಹುಮಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಉಭೌ ನೂತನವಸ್ತ್ರಧಾರಣಂ ಕುರ್ಯಾತಾಂ ॥

ಅಗ್ನಿಸ್ತುವಿಶ್ರವಸ್ತಮಮಿತಿದ್ವಯೋಃ ವಸುಯವಃ ಋಷಯಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಿಸ್ತುವಿಶ್ರವಸ್ತಮಂ ತುವಿಬ್ರಹ್ಮಾಣಮುತ್ತಮಮ್ । ಅತೂರ್ತಂ ಶ್ರಾವಯತ್ಪತಿಂ ಪುತ್ರಂ ದದಾತಿ

ದಾಶುಷೇ ॥ ಅಗ್ನಿರ್ದದಾತಿ ಸತ್ಪತಿಂ ಸಾಸಾಹ ಯೋ ಯುಧಾ ನೃಭಿಃ । ಅಗ್ನಿರತ್ಯಂ ರಘುಷ್ಯದಂ ಜೇತಾರಮಪರಾಜಿತಮ್ ॥

ಇತ್ಯಷ್ಟಾಭಿಃ ಋಗ್ಭಿಃ ಅಗ್ನಿಮುಪಸ್ಥಾಯ, ಅಥ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಸೂರ್ಯೋನೋ ದಿವಸ್ಪಾತ್ವಿತಿ ಪಂಚರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ । ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಃ ಚಕ್ಷುಃಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ದ್ವಿತೀಯಾವಿರಾಟ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ । ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸೂರ್ಯೋ ನೋ ದಿವಸ್ಪಾತು ವಾತೋ ಅಂತರಿಕ್ಷಾತ್ । ಅಗ್ನಿರ್ನಃ ಪಾರ್ಥಿವೇಭ್ಯಃ ॥ ೧ ॥ ಜೋಷಾ ಸವಿತರ್ಯಸ್ಯ ತೇ ಹರಃ ಶತಂ ಸವಾꣳ ಅರ್ಹತಿ । ಪಾಹಿ ನೋ ದಿದ್ಯುತಃ ಪತಂತ್ಯಾಃ ॥ ೨ ॥ ಚಕ್ಷುರ್ನೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ಚಕ್ಷುರ್ನ ಉತ ಪರ್ವತಃ । ಚಕ್ಷುರ್ಧಾತಾ ದಧಾತು ನಃ ॥ ೩ ॥ ಚಕ್ಷುರ್ನೋ ಧೇಹಿ ಚಕ್ಷುಷೇ ಚಕ್ಷುರ್ವಿಖ್ಯೈ ತನೂಭ್ಯಃ । ಸಂ ಚೇದಂ ವಿ ಚ ಪಶ್ಯೇಮ ॥ ೪ ॥ ಸುಸಂದೃಶಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಪ್ರತಿ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯ । ವಿ ಪಶ್ಯೇಮ ನೃಚಕ್ಷಸಃ ॥ ೫ ॥

ಇತಿ ಸೂರ್ಯಮುಪಸ್ಥಾಯ ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಪತ್ನೀಂ ಸ್ವವಾಮಭಾಗೇ ಉಪವೇಶ್ಯ ಅಶ್ವಗಂಧಾಂ [ದೂರ್ವಾಂ ವಾ] ಪಿಷ್ಟ್ವಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮೇಣ ವಾಸಸಾ ಸಂಗೃಹ್ಯ ತದ್ರಸಂ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಬಿಲೇ ನಿಷಿಂಚೇತ್ ।

ಉದೀರ್ಷ್ವೇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಋಷಿಕಾ । ಆದ್ಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ದ್ವಿತೀಯಾ ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀದೇವತಾ । ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ನಾಸಾಬಿಲೇ ಅಶ್ವಗಂಧಾಯಾಃ [ದೂರ್ವಾಯಾ ವಾ] ರಸಸೇಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉದೀರ್ಷ್ವಾತಃ ಪತಿವತೀ ಹ್ಯೇ(ಏ)೩ಷಾ ವಿಶ್ವಾವಸುಂ ನಮಸಾ ಗೀರ್ಭಿರೀಳೇ । ಅನ್ಯಾಮಿಚ್ಛ ಪಿತೃಷದಂ ವ್ಯಕ್ತಾಂ ಸ ತೇ ಭಾಗೋ ಜನುಷಾ ತಸ್ಯ ವಿದ್ಧಿ ॥ ಉದೀರ್ಷ್ವಾತೋ ವಿಶ್ವಾವಸೋ ನಮಸೇಳಾಮಹೇ ತ್ವಾ । ಅನ್ಯಾಮಿಚ್ಛ ಪ್ರಫರ್ವ್ಯ (ಅ)೧ಂ ಸಂ ಜಾಯಾಂ ಪತ್ಯಾ ಸೃಜ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ತದ್ರಸೇ ಉದರಂ ಗತೇ ತಾಂ ಆಚಾಮಯೇತ್ । ತತಃ ಪತ್ನ್ಯಾಂ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವಿಷ್ಟಾಯಾಂ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ಕಲಶಗ್ರಹಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಕಲಶಗ್ರಹಣ ವಿಧಿಃ

......ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ದೇಹಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಧರ್ಮಂ ಪುಷ್ಟೀಕರ್ತುಂ ಕಲಶಗ್ರಹಣಪ್ರಯೋಗಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ತದಂಗ ಕಲಶಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಕಲಶದ್ವಯಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ವರುಣಸವಿತಾರೌ ಆವಾಹ್ಯ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಅರ್ಚಯೇತ್ । ತತ್ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಾತ್ ಅಭಿಮುಖೌ ದಂಪತೀ ಉಪವಿಶ್ಯ ಅಕ್ಷತೈಃ ಕಲಶೌ ಅರ್ಚಯೇತಾಮ್ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸ್ವಯಂಭುವೇ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇ ನಮಃ । ಓಂ ಚತುರ್ಮುಖಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಪೂರ್ಣಕಲಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಇತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ವಧೂವರೌ ದರ್ಭಸಹಿತ ಕ್ರಮುಕಫಲಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ವರಃ ಸುವರ್ಣಪೂರಿತಂ ಕಲಶಂ ಭಾರ್ಯಾ ಹಸ್ತೇ ದದ್ಯಾತ್ –

ಹಿರಣ್ಯರೂಪ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಶೌನಕ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಪಾಂನಪಾತ್‌ದೇವತಾ । ಕಲಶಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಹಿರಣ್ಯರೂಪಃ ಸ ಹಿರಣ್ಯಸಂದೃಗಪಾಂನಪಾತ್ಸೇದು ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಃ । ಹಿರಣ್ಯಯಾತ್ಪರಿ ಯೋನೇರ್ನಿಷದ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಯದಾ ದದತ್ಯನ್ನಮಸ್ಮೈ ॥

ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಔಚಥ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾದೇವತಾಃ । ಕಲಶೋದ್ಧರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ॥ (ವಧೂ ಕಲಶಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತತ್ರೈವ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ)

ಉಭೌ ಚ ತತ್ರೈವ ಕಲಶಂ ನಿದಧ್ಯಾತ್ । ಪುನಃ ಪಂಚನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪೂಜಯೇತ್ । ಏವಂ ಪುನಃ ಕಲಶೋದ್ಧಾರಣ, ಸ್ಥಾಪನಾದಿ ದ್ವಿವಾರಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಂತ್ಯೇ ಪತ್ನೀ ಕಲಶೋದಕೇನ ಪತಿಂ ಆತ್ಮಾನಂ ಚ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ

ಓಂ ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌರ್ಧ್ರುವಾ ಪೃಥಿವೀ ಧ್ರುವಾಸಃ ಪರ್ವತಾ ಇಮೇ । ಧ್ರುವಂ ವಿಶ್ವಮಿದಂ ಜಗದ್ಧ್ರುವೋ ರಾಜಾ ವಿಶಾಮಯಮ್ ॥ ಧ್ರುವಂ ತೇ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಧ್ರುವಂ ದೇವೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ । ಧ್ರುವಂ ತ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಧಾರಯತಾಂ ಧ್ರುವಮ್ ॥

ಇತಿ ಕಲಶಂ ಉಭೌ ಚ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾನೇ ನಿಕ್ಷಿಪೇತಾಮ್ ॥ ತತಃ ಸಾ ತಂಡುಲಸಹಿತಶೂರ್ಪಂ ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಪೂರ್ವಾದಿಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯೇನ ಉದ್ವಪೇತ್ । ಶ್ರಿಯೇಜಾತಃ........ ಯಏವಂ ವೇದ ।

ಅಕ್ಷೈರ್ಮಾ ದೀವ್ಯಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೌಜತಂಡುಲೋದ್ವಪನೇಕ್ಷಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಕೃಷಿರ್ದೇವತಾ । ಶೂರ್ಪೇ ತಂಡುಲವಾನಮನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಕ್ಷೈರ್ಮಾ ದೀವ್ಯಃ ಕೃಷಿಮಿತ್ಕೃಷಸ್ವ ವಿತ್ತೇ ರಮಸ್ವ ಬಹು ಮನ್ಯಮಾನಃ । ತತ್ರ ಗಾವಃ ಕಿತವ ತತ್ರ ಜಾಯಾ ತನ್ಮೇ ವಿ ಚಷ್ಟೇ ಸವಿತಾಯಮರ್ಯಃ ॥

ಇತಿ ವಿಪ್ರೇಷು ವದತ್ಸು ತಂಡುಲಂ ಉದುಪ್ಯ ಶೂರ್ಪಂ ಭೂಮೌ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪತೇರ್ದಕ್ಷಿಣತ ಉಪವಿಶೇತ್। ಉತ್ತರಪೂಜಾಪುರಸ್ಸರಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ವಾದ್ಯಘೋಷಪುರಸ್ಸರಂ

ಓಂ ಪುಷ್ಪಾವತೀ ಪ್ರಸೂವತೀ ಫಲಿನೀರಫಲಾ ಉತ । ಅಶ್ವಾ ಇವ ಸಜಿತ್ವರೀರ್ವೀರುಧಃ ಪಾರಯಿಷ್ಣವಃ ॥

ಇತ್ಯನೇನ ತಂಡುಲಫಲಪೂಗಪುಷ್ಪಾಣಿ ಪತ್ನ್ಯಂಕೇ ನಿದಧ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಅನ್ಯೈಃ ಬಹುಮಾನ ಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥ ವಧುವರಯೋಃ ನೀರಾಜನಂ ಸುಮಂಗಲೀಭಿಃ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

(ರಾತ್ರೌ ಸ್ವಲಂಕೃತ ವೇಶ್ಮನಿ ಜೀರ್ಣೇ ಅನ್ನೇ ದ್ವಿತೀಯಯಾಮೇ ಪ್ರಸನ್ನಮನಸ್ಕೌ ಸಂಸ್ಕಾರದೇವತಾಃ ಮನಸಾ ಚಿಂತಯಂತೌ '**ಗಂಧರ್ವಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾವಸೋಃ ಮುಖಮಸಿ**' ಇತಿ ಸಕೃತ್ ಉಪಗಚ್ಛೇತಾಮ್ ।) ತದಿತ್ಥಂ। ತತಃ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಾಂತೇ ವಿಹಿತಾನ್ ಮಂತ್ರಾನ್ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಠಂತಿ ಶಿಷ್ಟಾಃ । ನೇಜಮೇಷೇತಿ ತಿಸ್ರಃ, ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಮಿತಿ ತಿಸ್ರಃ ಇತ್ಯೇತೈಃ ಮಂತ್ರೈಃ ಅಂಗುಲೀಭಿಃ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಅಭಿಮರ್ಷಣಾದಿ ವಿಧಾಯ, ತಾಂ ಪೂಷನ್ನಿತ್ಯಸ್ಯ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಋಷಿಕಾ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀದೇವತಾ । ಯೋಗರ್ಭಮಿತ್ಯಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠಃಋಷಿಃ। ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪರ್ಜನ್ಯೋದೇವತಾ । ಅಹಂ ಗರ್ಭಂ ಪ್ರಜಾವಾನ್‌ಋಷಿಃ। ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ। ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯೋ ಗರ್ಭ ಇಂದ್ರೋ ವಾ ದೇವತಾ। ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ತಾಂ ಪೂಷಚ್ಛಿವತಮಾ ಮೇರಯಸ್ವ ಯಸ್ಯಾಂ ಬೀಜಂ ಮನುಷ್ಯಾ೩ ವಪಂತಿ । ಯಾನ ಊರೂ ಉಷತೀ ವಿಶ್ರಯಾತೇ ಯಸ್ಯಾಮುಷಂತಃ ಪ್ರಹರಾಮಶೇಪಂ ॥ ೧ ॥ ಯೋಗರ್ಭ ಮೋಷಧೀನಾಂ ಗವಾಂ ಕೃಣೋತ್ಯರ್ವತಾಂ। ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪುರೂಷೀಣಾಂ ॥ ೨ ॥ ಅಹಂ ಗರ್ಭಮದಧಾ ಮೋಷಧೀಷ್ವಹಂ ವಿಶ್ವೇಷು ಭುವನೇಷ್ವಂತಃ। ಅಹಂ ಪ್ರಜಾ ಅಜನಯಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಹಂ ಜನಿಭ್ಯೋ ಅಪರೀಷು ಪುತ್ರಾನ್ ॥ ೩ ॥

(ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ ಸಕೃತ್ ಉಪಗಚ್ಛೇತ್ ।) ತತಃ ಪ್ರಾಣೇ ತೇ ರೇತೋ ದಧಾಮ್ಯಸೌ ಇತ್ಯನುಪ್ರಾಣ್ಯಾ ಯಥಾ ಭೂಮಿರಗ್ನಿಗರ್ಭಾ, ಯಥಾ ದ್ಯೌರಿಂದ್ರೇಣ ಗರ್ಭಿಣೀ ವಾಯುರ್ಯಥಾ ದಿಶಾಂ ಗರ್ಭಂ ಏವಂ ತೇ ಗರ್ಭಂ ದದಾಮ್ಯಸೌ । ಇತಿ ಸ್ತ್ರೀಹೃದಯಂ ಅಭಿಮೃಶ್ಯ ಆಚಾಮೇತ್ ॥ ಮಂತ್ರೇ ಅಸೌ ಪದಸ್ಥಾನೇ ಸ್ವನಾಮ ಉಚ್ಚರೇತ್ । ರಜೋದರ್ಶನಮಾರಭ್ಯ ಆದ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ರೋ ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ **ಯುಗ್ಮಾಸು ಪುತ್ರಾಜಾಯಂತೇ ಅಯುಗ್ಮಾಸು ಸ್ತ್ರಿಯಃ** । ತಸ್ಮಾತ್ ಪುತ್ರಾರ್ಥೀ ಯುಗ್ಮಾಸ್ವೇವ ಗಚ್ಛೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಕಲಶಗ್ರಹಣವಿಧಿಸಹಿತಃ ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಯೋಗಃ ॥

⏭ ⏮

೨. ಅಥ ಪುಂಸವನ ಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : **(ಪುಂಸವನಕ್ಕೆ)** ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಹಸ್ತಾ, ಮೂಲ, ಶ್ರವಣ. **(ಸೀಮಂತಕ್ಕೆ)** ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯಾ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ.

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ. ದಶಮಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ನವಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಕೇಂದ್ರ–ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿರಬಾರದು. ೧, ೫, ೮, ೧೨ರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಇರಬಾರದು. ಮೇಷ, ಧನು, ಮೀನ.

ಕಾಲ : ಪ್ರಥಮ ಗರ್ಭದ ೪, ೬, ೮ನೆಯ ತಿಂಗಳು.]

'ಪುಮಾನ್ ಸೂಯತೇಽನೇನ ।' (ಹುಟ್ಟುವ ಮಗು ಗಂಡಾಗಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕಂತೆ. ಅದರ ಕಾಲವನ್ನೂ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ಸ್ಮೃತಿಕಾರರು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ:)

ವ್ಯಕ್ತೇ ಗರ್ಭೇ ತೃತೀಯೇ ತು ಮಾಸೇ ಪುಂಸವನಂ ಭವೇತ್ ।
ಗರ್ಭೇಽವ್ಯಕ್ತೇ ತೃತೀಯೇ ಚೇಚ್ಚತುರ್ಥೇ ಮಾಸಿ ವಾ ಭವೇತ್ ॥ –ಶೌನಕ

'ಪ್ರಾತಃ ಸಶಿರಸ್ಕಾಪ್ಲುತಾ ಪಶ್ಚಾದಗ್ನೇರುದಗಗ್ರೇಷು ಕುಶೇಷು ಪ್ರಾಚ್ಯುಪವಿಶತಿ । ಪಶ್ಚಾತ್ಪತಿರವಸ್ಥಾಯ ದಕ್ಷಿಣೇನ ಪಾಣಿನಾ ದಕ್ಷಿಣಮಂಸಮನ್ವವಮೃಶ್ಯಾನಾಹಿತಂ ನಾಭಿದೇಶಮಭಿಸ್ಪೃಶೇತ್' ಪುಮಾಂಸೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಿ'–ತ್ಯೇತಯರ್ಚಾ ।' (ಗೋಭಿಲ)

ತೃತೀಯೇ ಮಾಸಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪುಂಸವೋಽನವಲೋಭನಮ್ ।
ಪುಂಸವೇ ಮಂತ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ವೇತ್ತಿ ಪ್ರಾಗ್ಜನ್ಮಸಂತತೀಃ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ ಪುಂಸವಸಂಸ್ಕಾರಃ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ ।
ಅವಲೋಭನರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಕುರ್ಯಾದನವಲೋಭನಮ್ ॥

ಸ್ತ್ರೀಯು ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿದ ಮೂರನೇ ಮಾಸದಲ್ಲಿ 'ಪುಂಸವನ–ಅನವಲೋಭನ' ಸಂಸ್ಕಾರನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಗರ್ಭಕೋಶದಲ್ಲಿ ದ್ರವರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಶಕ್ತಿಯು ಘನರೂಪ ತಾಳುವ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾವದಾಖ್ಯಜೀವಪುತ್ರಾಖ್ಯ ಮಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ದೂರ್ವಾರಸ–ಸೇಚನದಿಂದ ಎರಡು ಹೃದಯವುಳ್ಳ ಗರ್ಭಿಣಿಸ್ತ್ರೀಗೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಲೋಭನ = ಆಕಾಂಕ್ಷೆ = ಬಯಕೆಗಳು ಅತಿಯಾಗದೆ ಶಿಶುವಿನ ಪೂರ್ಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ದೈವಿಕಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲೂ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದೂ ಪ್ರಥಮ ಗರ್ಭವತಿಗೆ ನಡೆಸುವ ಸೀಮಂತದ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲೂ ಆಚರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ.]

ಯಜಮಾನಃ ಮಂಗಲಸ್ನಾತಾಂ ಗುರ್ವಿಣೀಂ ಪತ್ನೀಂ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಅತ್ರ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧೇ **'ಕ್ರತುದಕ್ಷಸಂಜ್ಞಕವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ'** ಇತಿ ವಿಶೇಷಃ ॥ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ

ಸಂಕಲ್ಪಃ ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಮದಾದಿಗುರೂಣಾಂ....... ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ–

ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಮಮ ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ಉತ್ಪತ್ಸ್ಯಮಾನಸರ್ವಗರ್ಭಾಣಾಂ ಬೈಜಿಕಗಾರ್ಭಿಕ-ದೋಷಪರಿಹಾರಪುಂರೂಪತಾ ಜ್ಞಾನೋದಯಸಿದ್ಧಿ ತದಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರತಿರೋಧಿಪರಿಹಾರಾರಾರ್ಥಂ ಪುಂಸವನ ಸಂಸ್ಕಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದಿ **ಪವಮಾನ** ನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ **ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇಽಗ್ನೌ ಜಾತವೇದಸಂ.... ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಅತ್ರ ಪುಂಸವನೇ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚರುಣಾ ಏಕವಾರಂ ಮಧ್ಯೇ ದೂರ್ವಾರಸಸೇಚನಾದಿ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ ಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ.... ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥** ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ 'ಪ್ರಜಾಪತಯೇ' ನಿರ್ವಾಪ-ಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ, ಚರುಶ್ರಪಣಾದ್ಯಾಜ್ಯಭಾಗಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ದಧಿಪ್ರಾಶ್ಯಂ ಚ ದೂರ್ವಾಯಾಃ ರಸಂ ಸಿಂಚೇತ್ ಚರುಂ ಹುನೇತ್ ।
ಹೃದಿ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ಆಚಮನಂ ಶೇಷಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಪತ್ನೀಂ ರಕ್ತವರ್ಣೋಪೇತವಸ್ತ್ರೋಪರಿ ಉಪವೇಶ್ಯ, ತಸ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣಪಾಣ್ಯಂಜಲಿಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ, ಅಂತರ್ಜಾನುಸ್ಥಿತೇ ಹಸ್ತೇ ಪ್ರಸೃತಿಮಿತಂ ದಧಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಗರಿಷ್ಠಮೇಕಂ ಲಿಂಗಮಿವ ಯವಂ, ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಅಂಡಾನುಕಾರಿ ಮಾಷದ್ವಯಂ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ **'ಕಿಂ ಪಿಬಸೀತಿ'** ತ್ರಿಃ ಪೃಚ್ಛೇತ್ । ಸಾ **'ಪುಂಸವನಂ'** ಇತಿ ತ್ರಿತುಕ್ತ್ವಾ ನಿಶ್ಯೇಷಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ ಆಚಾಮೇತ್ । ಪುನಃ ಏವಂ ದ್ವಿವಾರಂ ಪ್ರಶ್ನಪ್ರತಿವಚನಪೂರ್ವಕಂ ಪ್ರಾಶ್ಯಾಚಾಮೇತ್ ॥ ಇತಿ ಪುಂಸವನಮ್ ॥

ಅನವಲೋಭನಂ : ತತಃ ದೂರ್ವಾಂಕುರಾಣಿ ಕನ್ಯಯಾ ಪೇಷಯಿತ್ವಾ ಪಿಂಡೀಕೃತ್ಯ ಶುಭವಸನಾಂಚಲೇ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಪ್ರಜಾವದಾಖ್ಯಜೀವಪುತ್ರಾಖ್ಯಸೂಕ್ತದ್ವಯಂ ಜಪೇತ್

ಪ್ರಜಾವದಾಖ್ಯ ಜೀವಪುತ್ರಾಖ್ಯ ಸೂಕ್ತದ್ವಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಜಗತೀಛಂದಾಂಸಿ । ಆದ್ಯಸ್ಯ ವರುಣೋದೇವತಾ, ದ್ವಿತೀಯಸ್ಯ ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಕ್ರಮೇಣ ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಬಿಲೇ ದೂರ್ವಾರಸಸೇಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ತೇ ಗರ್ಭೋ ಯೋನಿಮೈತು ಪುಮಾನ್ಬಾಣ ಇವೇಷುಧಿಮ್ । ಆ ವೀರೋ ಜಾಯತಾಂ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ದಶಮಾಸ್ಯಃ ॥ ಕರೋಮಿ ತೇ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಮಾ ಗರ್ಭೋ ಯೋನಿಮೈತು ತೇ । ಅನೂನಃ ಪೂರ್ಣೋ ಜಾಯತಾಮಶ್ಲೋಣೋಽಪಿಶಾಚಧೀತಃ ॥ ಪುಮಾಂಸ್ತೇ ಪುತ್ರೋ ನಾರಿ ತಂ ಪುಮಾನನುಜಾಯತಾಮ್ । ತಾನಿ ಭದ್ರಾಣಿ ಬೀಜಾನ್ಯೃಷಭಾ ಜನಯಂತಿ ನೌ ॥ ಯಾನಿ ಭದ್ರಾಣಿ ಬೀಜಾನ್ಯೃಷಭಾ ಜನಯಂತಿ ನಃ । ತೈಸ್ತ್ವಂ ಪುತ್ರಾನ್ವಿಂದಸ್ವ ಸಾ ಪ್ರಸೂರ್ಧೇನುಕಾ ಭವ ॥ ಕಾಮಃ ಸಮೃಧ್ಯತಾಂ ಮಹ್ಯಮಪರಾಜಿತಮೇವ ಮೇ । ಯಂ ಕಾಮಂ ಕಾಮಯೇ ದೇವ ತಂ ಮೇ ವಾಯೋ ಸಮರ್ಧಯ ॥

ಜೀವಪುತ್ರಕಾಖ್ಯ ಸೂಕ್ತಮ್

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರೈತು ಪ್ರಥಮೋ ದೇವತಾನಾಂ ಸೋಽಸ್ಯೈ ಪ್ರಜಾಂ ಮುಂಚತು ಮೃತ್ಯುಪಾಶಾತ್ ।

ತದಯಂ ರಾಜಾ ವರುಣೋಽನುಮನ್ಯತಾಂ ಯಥೇಯಂ ಸ್ತ್ರೀ ಪೌತ್ರಮಘಂ ನ ರೋದಾತ್ ॥ ಇಮಾಮಗ್ನಿಸ್ತ್ರಾಯತಾಂ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಃ ಪ್ರಜಾಮಸ್ಯೈ ನಯತು ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ । ಅಶೂನ್ಯೋಪಸ್ಥಾ ಜೀವತಾಮಸ್ತು ಮಾತಾ ಪೌತ್ರಮಾನಂದಮಭಿ ಪ್ರಬುಧ್ಯತಾಮಿಯಮ್ ॥ ಮಾ ತೇ ಗೃಹೇ ನಿಶಿ ಘೋಷ ಉತ್ಥಾದನ್ಯತ್ರ ತ್ವದ್ರುದತ್ಯಃ ಸಂ ವಿಶಂತು । ಮಾ ತ್ವಂ ವಿಕೇಶ್ಯುರ ಆವಧಿಷ್ಠಾ ಜೀವಪತ್ನೀ ಪತಿಲೋಕೇ ವಿರಾಜ ಪಶ್ಯಂತೀ ಪ್ರಜಾಂ ಸುಮನಸ್ಯಮಾನಾ ॥ ಅಪ್ರಜಸ್ತಾಂ ಪೌತ್ರಮೃತ್ಯುಂ ಪಾಪ್ಮಾನಮುತ ವಾಘಮ್ । ಶೀರ್ಷ್ಣಃ ಸ್ರಜಮಿವೋನ್ಮುಚ್ಯ ದ್ವಿಷದ್ಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಮುಂಚಾಮಿ ಪಾಶಮ್ ॥ ದೇವಕೃತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕಲ್ಪಮಾನಂ ತೇನ ಹನ್ಮಿ ಯೋನಿಷದಃ ಪಿಶಾಚಾನ್ । ಕ್ರವ್ಯಾದೋ ಮೃತ್ಯೂನಧರಾನ್ಪಾತಯಾಮಿ ದೀರ್ಘಮಾಯುಸ್ತವ ಜೀವಂತು ಪುತ್ರಾಃ ॥

ಜಪಾಂತೇ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಪಶ್ಚಿಮತಃ ತಿಷ್ಠನ್ ತದಾನನಮುನ್ನಮಯ್ಯ ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಬಿಲೇ ದೂರ್ವಾರಸಂ ಸ್ವಾಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರೇಣ ಆಸಿಂಚೇತ್ । ರಸೇ ಉದರಂ ಗತೇ ಆಚಾಂತಜಲಯಾ ಪತ್ನ್ಯಾ ಸ್ಪೃಷ್ಟಃ ಉಪವಿಶ್ಯ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಚರುಂ ಅವದಾಯ **'ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ'** ಇತಿ ಹುತ್ವಾ 'ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ' ಇತಿ ತ್ಯಜೇತ್

ಯತ್ತೇ ಸುಶೀಮ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ಹೃದಯಾಲಂಭನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯತ್ತೇ ಸುಶೀಮೇ ಹೃದಯೇ ಹಿತಮಂತಃ ಪ್ರಜಾಪತೌ । ಮನ್ಯೇಹಂಮಾಂ ತದ್ವಿದ್ವಾಂಸಂ ಮಾಹಂ ಪೌತ್ರಮಘನ್ನಿಯಾಮ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಹೃದಯಂ ಪಾಣಿತಲೇನ ಸ್ಪೃಶೇತ್ । ಇದಂ ಕರ್ಮ ಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರತ್ವಾತ್ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ಕಾರ್ಯಂ ಇತಿ ಕೇಚಿತ್ । ಗರ್ಭ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತೌ ತೃತೀಯೇ ಮಾಸೇ ಚತುರ್ಥೇ ಷಷ್ಠೇ ಅಷ್ಟಮೇ ಮಾಸೇ ಸೀಮಂತದಿನೇವಾ ಕಾರ್ಯಂ ॥

ಅರಿಕ್ತಾದಿ ತಿಥೌ ಪುನ್ನಕ್ಷತ್ರೇ (ಪುಂನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ –ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಮೂಲಾ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ, ಶ್ರವಣ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಭರಣಿ, ಪುಷ್ಯ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಮಘಾ, ಉತ್ತರಾ, ವಿಶಾಖಾ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ, ಸ್ವಾತೀ) ಸೋಮ ಬುಧ ಗುರು ಶುಕ್ರವಾರೇಷು ವಿಷ್ಟ್ಯಾದಿದೋಷರಹಿತೇ ಕಾಲೇ ಪುಂಸವನಂ ಕಾರ್ಯಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಪುಂಸವನಮ್ ॥

⏭ ⏮

೩. ಅಥ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

'ಸೀಮಂತಮೂರ್ಧ್ವಂ ನಯತ್ಯತ್ರ' ಆರನೆಯ ಅಥವಾ ಎಂಟನೆಯ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನವೆಂದು ಕಾಲನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೆಲವರು ಬರೆದರೆ –ಗರ್ಭದ ಚಲನೆ ಕಂಡುಬಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸವದ ಮೊದಲು ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಅಥ ಸೀಮಂತಕರಣಂ ಪ್ರಥಮೇ ಗರ್ಭೇ ಮಾಸಿ ಷಷ್ಠೇಽಷ್ಟಮೇ ವಾ । –ಗೋಬಿಲ

ಗರ್ಭಸ್ಪಂದನೇ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಂ ಯಾವನ್ನ ಬಾಲಪ್ರಸವಃ । –ಶಂಖ

ಷಷ್ಠೇಽಷ್ಟಮೇ ವಾ ಕುರ್ವೀತ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಕ್ರಿಯಾಮ್ ।
ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಪ್ರಥಮಜಂ ಗರ್ಭಂ ಅತ್ತುಕಾಮಾಃ ಸುದುರ್ಭಗಾಃ ॥

ಆಯಾಂತಿ ಕಾಶ್ಚಿದ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋ ರುಧಿರಾಶನತತ್ಪರಾಃ ।
ತಾಸಾಂ ನಿರಸನಾರ್ಥಾಯ ಶ್ರಿಯಂ ಆವಾಹಯೇತ್ಪತಿಃ ॥

ಸೀಮಂತಕರಣಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ತಾಮಾವಹತಿ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಶ್ರಿಯಾ ಶ್ರಿತಶರೀರತ್ವಾತ್ ತಾಂ ತ್ಯಜಂತೀಹ ಮೋಹಿತಾಃ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಥಮಗರ್ಭಸ್ಯ ಸೀಮಂತಾಖ್ಯೋ ವಿಧೀಯತೇ ।
ಯಂ ಯಂ ಗರ್ಭಂ ಪ್ರಸೂಯಂತೇ ಸ ಸರ್ವಸ್ಸಂಸ್ಕೃತೋ ಭವೇತ್ ॥

ಸ್ತ್ರೀ ಯದ್ಯಕೃತಸೀಮಂತಾ ಪ್ರಸೂಯೇತ ಕದಾಚನ ।
ಪುತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಿಧಿವತ್ ಪುನಃ ಸಂಸ್ಕಾರಮರ್ಹತಿ ॥

ಆರು ಅಥವಾ ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಿಣಿಗೆ ಸೀಮಂತವಿಧಿ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಚತುರ್ಥೇ ಗರ್ಭಮಾಸೇ ಸ್ಯಾತ್' ನಾಲ್ಕನೇ ಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಸಬಹುದು. ಸೀಮಂತಿನಿಯ ಮೊದಲ ಗರ್ಭವನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಕೆಲವು ದುಷ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಗಳೂ ಮಾಯಾವಿಗಳೂ ರಕ್ತಪಿಪಾಸುಗಳೂ ಹಾತೊರೆಯುವರು. ಅವರ ನಿರಸನಕ್ಕಾಗಿ ಪತಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಕರೆಯಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಮಾಯಾವಿಗಳು ಗರ್ಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವರು. ಮೊದಲ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ನಡೆಸಿದ ಸೀಮಂತ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಗರ್ಭಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೀಮಂತಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸದೆ ಇದ್ದು ಪ್ರಸವಿಸಿದರೆ ಮಗುವನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಕಾರಿಕಾ

ಕೃತ್ವಾಜ್ಯಭಾಗಂ ದಧಿಮಾಷಭಕ್ಷಣಂ ದೂರ್ವಾರಸಂ ಜೀವಪುತ್ರಾಖ್ಯವಾಚನಮ್ ।
ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚೈಕಚರುಣಾತ್ರ ಹೋಮಃ ಯತ್ತೇ ಸುಶೀಮೇತಿ ಹೃದಿ ಪಾಣಿಲಂಭನಮ್ ॥

ಪ್ರಧಾನಾಷ್ಟಾಹುತೀಃ ಪೂರ್ವಂ ಫಲದಾನಂ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಶುಭೇ ಲಗ್ನೇ ಚೋನ್ನಯನಂ ಉತ್ಸಂಗೇ ಫಲಪೂರಣಮ್ ॥

ವೀಣಾಗಾನಂ ತಥಾ ಮಂತ್ರಂ ಸೋಮೇನ ಇತಿ ವಾಚನಮ್ ।
ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದೀಂಶ್ಚ ಬಲಿಂ ನೀರಾಜನಂ ಶುಭಮ್ ॥

ಅಷ್ಟಾವಾಜ್ಯಾಹುತೀಹುತ್ವಾ ತರುಣೌದುಂಬರದ್ವಯೈಃ ।
ಶಲಲೀ ಕುಶಪಿಂಜೂಲೈಃ ತತಃ ಸೀಮಂತಮುನ್ನಯೇತ್ ॥

ವೀಣಾವಾದ್ಯಂ ಸ್ಮರೇದ್ಗಂಗಾಂ ಶಿಕ್ಷಾ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಂ ಹುನೇತ್ ।
ವಸ್ತ್ರೌದುಂಬರಮಾಲ್ಯಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ವೃಷದಕ್ಷಿಣಾ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ – ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಮದಾದಿಗುರೂಣಾಂ....... ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ–ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಮಮ ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ಉತ್ಪತ್ಸ್ಯಮಾನಸರ್ವಗರ್ಭಾಣಾಂ ಬೈಜಿಕಗಾರ್ಭಿಕ–ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ರುಧಿರಪ್ರಿಯಾಽಲಕ್ಷ್ಮೀಭೂತರಾಕ್ಷಸೀಗಣದೂರನಿರಸನಕ್ಷೇಮಸಕಲಸೌಭಾಗ್ಯನಿದಾನ–ಭೂತಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮಾವೇಶದ್ವಾರಾ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೈನೋನಿಬರ್ಹಣಜನಕಾತಿಶಯದ್ವಾರಾ ಚ ಸ್ತ್ರೀಸಂಸ್ಕಾರರೂಪಂ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಮಂಗಲ ನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ । ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇಽಗ್ನೌ ಜಾತವೇದಸಂ.... ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ದ್ವಿರ್ಧಾತಾರಂ ದ್ವೀರಾಕಾಂ ತ್ರಿರ್ವಿಷ್ಣುಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಏಕವಾರಂ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಮಧ್ಯೇ ಉನ್ನಯನಾದಿ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ.... ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

ತತಃ ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀಃ ಜುಹುಯಾತ್ ।

ಧಾತಾದದಾತುದಾಶುಷ ಇತಿ ಮಂತ್ರದ್ವಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಧಾತೃರ್ದೇವತಾ । ದ್ವಿತೀಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಧಾತಾ ದದಾತು ದಾಶುಷೇ ಪ್ರಾಚೀಂ ಜೀವಾತುಮಕ್ಷಿತಾಮ್ । ವಯಂ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ಸುಮತಿಂ ವಾಜಿನೀವತಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಧಾತ್ರ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ **ಧಾತಾ ಪ್ರಜಾನಾಮುತ ರಾಯಈಶೇ ಧಾತೇದಂ ವಿಶ್ವಂ ಭುವನಂ ಜಜಾನ । ಧಾತಾ ಕೃಷ್ಟೀರನಿಮಿಷಾಭಿಚಷ್ಟೇ ಧಾತ್ರ ಇದ್ಧವ್ಯಂ ಘೃತವಜ್ಜುಹೋತ ಸ್ವಾಹಾ ॥** ಧಾತ್ರ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ರಾಕಾಮಹಮಿತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ರಾಕಾದೇವತಾ । ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನ–ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ರಾಕಾಮಹಂ ಸುಹವಾಂ ಸುಷ್ಟುತೀ ಹುವೇ ಶೃಣೋತು ನಃ ಸುಭಗಾ ಬೋಧತು ತ್ಮನಾ ॥ ಸೀವ್ಯತ್ವಪಃ ಸೂಚ್ಯಾಚ್ಛಿದ್ಯಮಾನಯಾ ದದಾತು ವೀರಂ ಶತದಾಯಮುಕ್ಥ್ಯಂ೧ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ರಾಕಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ **ಯಾಸ್ತೇ ರಾಕೇ ಸುಮತಯಃ ಸುಪೇಶಸೋ ಯಾಭಿರ್ದದಾಸಿ ದಾಶುಷೇ ವಸೂನಿ । ತಾಭಿರ್ನೋ ಅದ್ಯ ಸುಮನಾ ಉಪಾಗಹಿ ಸಹಸ್ರಪೋಷಂ ಸುಭಗೇ ರರಾಣಾ ಸ್ವಾಹಾ ॥**
ರಾಕಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ನೇಜಮೇಷ ಇತಿ ಮಂತ್ರತ್ರಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ನೇಜಮೇಷ ಪರಾ ಪತ ಸುಪುತ್ರಃ ಪುನರಾ ಪತ । ಅಸ್ಯೈ ಮೇ ಪುತ್ರಕಾಮಾಯೈ ಗರ್ಭಮಾ ಧೇಹಿ ಯಃ ಪುಮಾನ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಯಥೇಯಂ ಪೃಥಿವೀ ಮಹ್ಯುತ್ತಾನಾ ಗರ್ಭಮಾದಧೇ । ಏವಂ ತಂ ಗರ್ಭಮಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನ ರೂಪೇಣಾಸ್ಯಾಂ ನಾರ್ಯಾಂ ಗವೀನ್ಯಾಮ್ । ಪುಮಾಂಸಂ ಪುತ್ರಾನಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನ-ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತಃ ಶ್ವಶುರಪಕ್ಷೀಯಃ ವಧೂವರಯೋಃ ನೂತನ ವಸ್ತ್ರಾದಿಕಂ ದದ್ಯಾತ್ । ತೌ ತದ್ಧೃತ್ವಾ ದೇವಗುರು-ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಪ್ರಣಮೇತ್ ।

ತತಃ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯಲಗ್ನಸುಲಗ್ನತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಫಲದಾನಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಪತ್ನೀ ಚ ಸುವಾಸಿನೀಭ್ಯಃ ಫಲದಾನಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಂ ಪಠೇಯುಃ । ಶುಭೇ ಲಗ್ನೇ ಅಪಕ್ವಫಲ-ಯುಗ್ಮಾನ್ವಿತಂ ಔದುಂಬರಸ್ತಬಕದ್ವಯಂ ತ್ರಿಶುಕ್ಲಾಂ ಶಲಲೀಂ ಕುಶಾಂಕುರತ್ರಯಂ ಚ ಏಕೀಕೃತ್ಯ ಪಾಣಿನಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಪಶ್ಚಿಮತಃ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ (ದಕ್ಷಿಣತಃ ಉದಙ್ಮುಖೋ ವಾ) ಹಸ್ತಸ್ಥಿತೇನ ತನ್ಮೂಲೇನ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಕೇಶಲಲಾಟಯೋಃ ಸಂಧಿಮಾರಭ್ಯ ಆಮೂರ್ಧಪ್ರದೇಶಾತ್ ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ತ್ರಿಃ ಚತುರ್ವಾ ಮಂತ್ರಮಾವರ್ತಯನ್ ಉನ್ನಯೇತ್ ।

ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ **ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್** ॥ ಇತಿ ಉನ್ನಯನಮ್ ॥

ದೇಶಾಚಾರೋ ಯಥಾ:- ಪೂಗಫಲದ್ವಯಂ ಶಲಲ್ಯಾ ಸಂಯೋಜ್ಯ, ತಚ್ಚ ಔದುಂಬರಸ್ತಬಕದ್ವಯಂ ಪೂಗಪುಷ್ಪಂ, ಪಂಚವಿಧಾನಿ ಸಪ್ತವಿಧಾನಿ ವಾ ಸಾತ್ವಿಕಪರಿಮಳಯುಕ್ತಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಮುಕುಟವತ್ ಸೂತ್ರೇಣ ಆಬಧ್ಯ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಆವಾಹ್ಯ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮುಹೂರ್ತೇ ಪುಷ್ಪಕಿರೀಟಂ ಕುಶಾಂಕುರತ್ರಯಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಉನ್ನಯನಂ ಕೃತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಃ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ॥ ತತಃ ತಸ್ಯಾಃ ಉತ್ಸಂಗಂ ಚತಸ್ರಃ ಸುವಾಸಿನ್ಯಃ ತಂಡುಲೇನ ನಾರಿಕೇಲಾದಿಪಂಚವಿಧಸಾತ್ವಿಕಫಲೈಶ್ಚ ಆಪೂರ್ಯ ನೀರಾಜನಂ ಕುರ್ಯುಃ । ಇತಿ ಆಚಾರವಿಶೇಷಃ । ತದಾ ವೀಣಾಗಾಥಿನೌ ಸಂಶಾಸ್ತಿ ।

'ಸೋಮಂ ರಾಜಾನಂ ಸಂಗಾಯೇತಾಮ್' ಇತಿ । ತೌ **'ಸೋಮೋ ನೋ ರಾಜಾವತು ಮಾನುಷೀಃ ಪ್ರಜಾನಿವಿಷ್ಟ**

ಚಕ್ರಾಸೌ (ಗಂಗೇ ಇತ್ಯಾದಿ ನದೀ ನಾಮೋಚ್ಚರೇತ್) ಏವಂ ವೀಣಯಾ ವಾದಯೇತಾಮ್ । ಅಥವಾ ದ್ವೌ ವಿಪ್ರೌ ಸಾಮಗಾನಂ ಮಂತ್ರಂ ತ್ರಿಃ ಪಠೇತಾಂ ॥ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ಶಿರಸಿ ಬದ್ಧಂ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಶಲಲೀಂ ದೂರತಃ ನಿರಸ್ಯ, ಪೂಗಫಲದ್ವಯಂ ಸೀಮಂತಸಂಸ್ಕೃತನಾರೀ ಶುದ್ಧಮೃತ್ತಿಕಾಸ್ಥಳೇ ಅನೂಪ್ಯ ಜಲಂ ಸ್ರಾವಯೇತ್ । ಯಜಮಾನಃ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಕ್ಷೀರವೃಕ್ಷೇ ಊರ್ಧ್ವಮುಖಾನಿ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ।

ಅಥಶಿಕ್ಷಾ : ಪುಂಸೋಭಾರ್ಯಾ ಗರ್ಭಿಣೀ ಯಸ್ಯ ನಾಸೌ ಸೂನೋಃ ಕ್ಷೌರಂ ಕ್ಷೌರಕರ್ಮಾತ್ಮನಶ್ಚ । ಗೇಹಾರಂಭಂ ಸ್ತಂಭಸಂಸ್ಥಾಪನಂ ವಾ ವಾರ್ಧೌ(ನದ್ಯಾಂ)ಸ್ನಾನಂ ದೂರಯಾತ್ರಾಂ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ವೃಷಭದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾತ್ । ವಧ್ವಾಃ ಬಹುಮಾನದಾನಮ್ । ಆರಾರ್ತಿಕ್ಯಮ್ । ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾಃ । ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮ್ । ಆಶೀರ್ವಚನಮ್ । ನಮಸ್ಕಾರಃ । ಉದ್ವಾಸನಮ್ । ಭೋಜನಂ ॥ ಕರ್ಮಾಂತೇ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ವಾಚಯೇತ್ ॥ ಇದಂ ಸೀಮಂತಂ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ನ ಆವರ್ತತೇ । ಇತಿ ॥

ನ ವರ್ತತೇ ಇದಂ ಕರ್ಮ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಮಿತಿ ಸ್ಥಿತಿಃ ।
ಸಕೃತ್‌ಕೃತ ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಸೀಮಂತೇನ ದ್ವಿಜಾತಯಃ ।

ಯಂ ಯಂ ಗರ್ಭಂ ಪ್ರಸೂಯಂತೇ ಸಸರ್ವಃ ಸಂಸ್ಕೃತೋ ಭವೇತ್ ।
ಅಕೃತ ಸೀಮಂತಾಯಾಃ ಪ್ರಸವೇ ವಿಶೇಷಃ ಸತ್ಯವ್ರತೇನೋಕ್ತಃ ॥

ಸ್ತ್ರೀಯದ್ಯಕೃತ ಸೀಮಂತಾ ಪ್ರಸೂಯೇತ ಕಥಂಚನ ।
ಗೃಹೀತಪುತ್ರಾ ವಿಧಿವತ್ ಪುನಃಸಂಸ್ಕಾರಮರ್ಹತಿ ॥

॥ ಇತಿ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಮ್ ॥

೪. ಅಥ ವಿಷ್ಣುಬಲಿಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ರಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಮೂಲಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಶತಭಿಷಾ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ, ರೇವತಿ.

ತಿಥಿ : ತಿಥಿಗಳು : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ದಶಮಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಮೇಷ, ಧನುಸ್ಸು, ಮೀನ ಹಾಗೂ ಲಗ್ನಾತ್ ನವಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಕೇಂದ್ರ-ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿರಕೂಡದು.]

ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನದ ತರುವಾಯ ಪ್ರಸವಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ದೇವತಾಸಂತುಷ್ಟಿಗಾಗಿ ರಚಿಸುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ. ಈ ಮೂರೂ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಈಗ ಜತೆಯಾಗಿಯೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಸೇಽಷ್ಟಮೇ ತು ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಪ್ರಕುರ್ಯಾತ್ ವೈಷ್ಣವಂ ಬಲಿಮ್ ।
ಗರ್ಭಬಾಧಾನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸುಖಸೂತ್ಯರ್ಥಮೇವ ಚ ॥

ಮಹಾದೋಷಾಪನುತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಬಲಿಃ ಕಾರ್ಯೋ ಯಥಾವಿಧಿ ॥

ಗರ್ಭ ನಿಂತು ಎಂಟನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಬಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರವು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಗರ್ಭದ ತೊಂದರೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ, ಮಹಾಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಸುಖಪ್ರಸವಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವುದು.

ಸಂಕಲ್ಪಃ – ಗರ್ಭಿಣ್ಯಾಃ (ಗುರ್ವಿಣ್ಯಾಃ) ಮಮ ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ನಿರ್ಬಾಧಾ ಪರಿಪೋಷಣಪೂರ್ವಕಂ ಗರ್ಭರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಸುಖಪ್ರಸೂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಗರ್ಭಾಧಿದೇವತಾ ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ವಿಷ್ಣುಬಲಿಸಂಸ್ಕಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಚತುಃಷಷ್ಟಿವಾರಂ ಚರುದ್ರವ್ಯೇಣ (ಪಾಯಸೇನ) ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ......। ಈಶಾನ್ಯಭಾಗೇ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ತದುಪರಿ ಸೌವರ್ಣೀಂ ವಿಷ್ಣು–ಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ 'ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆವಾಹ್ಯ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈ ಸಂಪೂಜ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಲಾಜಕಜ್ಜಾಯಂ, ಶಷ್ಕುಲೀ, ಆಪೂಪಾದಿಭಕ್ಷ್ಯಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ । ಹೋಮೇ ಸತಿ ಅಗ್ನೌ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತೈಃ ಪಾಯಸಂ ಹುತ್ವಾ ತತಃ ಬಲಿಂ ಪಾಯಸೇನ ದದ್ಯಾತ್ । ಸಂಕ್ಷೇಪಪಕ್ಷೇ ಲಾಜೈರ್ವಾ ಬಲಿಃ ಕಾರ್ಯಃ ॥ ಕಲಶಪಶ್ಚಿಮತಃ ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲೇ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಕಾಃ ಉದಗಗ್ರಕಾಃ ನವ ನವ ರೇಖಾಃ ವಿಲಿಖ್ಯ ಚತುಃಷಷ್ಟಿಪದಾನಿ ಕುರ್ಯಾತ್ । ನೈಋತ್ಯಪದಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಥಮಂ ಬಾಹ್ಯಾವೃತೌ ತತೋಽನಂತರಾಸ್ವಪ್ಯಾವೃತಿಷು ಲಾಜೈಃ ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯೇನ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರ ಸ್ವಾಹಾಂತೇ ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ತತಃ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಹವಿಃಶೇಷಂ ಅಶ್ನೀಯಾತ್ ।

ಮಂತ್ರಾಃ : ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತಾನಿ

ಅತೋ ದೇವೇತಿ	=	೬
ವಿಷ್ಣೋರ್ನು ಕಂ	=	೧೭
ಸಂ ವಾಂ ಕರ್ಮಣಾ	=	೮
ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಾ	=	೧೪
ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ	=	೧೬
ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ	=	೩
		೬೪

ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತಮ್

ಅತೋ ದೇವಾ ಇತಿ ಷಡೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಅತೋ ದೇವಾ ಅವಂತು ನೋ ಯತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಸಪ್ತಧಾಮಭಿಃ ॥ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ । ಸಮೂಳ್ಹಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥ ತ್ರೀಣಿ ಪದಾ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ವಿಷ್ಣುರ್ಗೋಪಾ ಅದಾಭ್ಯಃ । ಅತೋ ಧರ್ಮಾಣಿ ಧಾರಯನ್ ॥ ವಿಷ್ಣೋಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪಶ್ಯತ ಯತೋ ವ್ರತಾನಿ ಪಸ್ಪಶೇ । ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಯುಜ್ಯಃ ಸಖಾ ॥ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ

ಸೂರಯಃ । ದಿವೀವ ಚಕ್ಷುರಾತತಮ್ ॥ ತದ್ವಿಪ್ರಾಸೋ ವಿಪನ್ಯವೋ ಜಾಗೃವಾಂಸಃ ಸಮಿಂಧತೇ । ವಿಷ್ಣೋರ್ಯತ್ಪರಮಂ ಪದಮ್ ॥ ೧-೬ ॥

ವಿಷ್ಣೋರ್ನುಕಮಿತಿ ಷಡೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಔಚಥ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ನು ಕಂ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಪ್ರ ವೋಚಂ ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ವಿಮಮೇ ರಜಾಂಸಿ । ಯೋ ಅಸ್ಕಭಾಯದುತ್ತರಂ ಸಧಸ್ಥಂ ವಿಚಕ್ರಮಾಣಸ್ತ್ರೇಧೋರುಗಾಯಃ ॥ ಪ್ರ ತದ್ವಿಷ್ಣುಃ ಸ್ತವತೇ ವೀರ್ಯೇಣ ಮೃಗೋ ನ ಭೀಮಃ ಕುಚರೋ ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ । ಯಸ್ಯೋರುಷು ತ್ರಿಷು ವಿಕ್ರಮಣೇಷ್ವಧಿಕ್ಷಿಯಂತಿ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ॥ ಪ್ರ ವಿಷ್ಣವೇ ಶೂಷಮೇತು ಮನ್ಮ ಗಿರಿಕ್ಷಿತ ಉರುಗಾಯಾಯ ವೃಷ್ಣೇ । ಯ ಇದಂ ದೀರ್ಘಂ ಪ್ರಯತಂ ಸಧಸ್ಥಮೇಕೋ ವಿಮಮೇ ತ್ರಿಭಿರಿತ್ಪದೇಭಿಃ ॥ ಯಸ್ಯ ತ್ರೀ ಪೂರ್ಣಾ ಮಧುನಾ ಪದಾನ್ಯಕ್ಷೀಯಮಾಣಾ ಸ್ವಧಯಾ ಮದಂತಿ । ಯ ಉ ತ್ರಿಧಾತು ಪೃಥಿವೀಮುತ ದ್ಯಾಮೇಕೋ ದಾಧಾರ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ॥ ತದಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಮಭಿ ಪಾಥೋ ಅಶ್ಯಾಂ ನರೋ ಯತ್ರ ದೇವಯವೋ ಮದಂತಿ । ಉರುಕ್ರಮಸ್ಯ ಸ ಹಿ ಬಂಧುರಿತ್ಥಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪದೇ ಪರಮೇ ಮಧ್ವ ಉತ್ಸಃ ॥ ತಾ ವಾಂ ವಾಸ್ತೂನ್ಯುಶ್ಮಸಿ ಗಮಧ್ಯೈ ಯತ್ರ ಗಾವೋ ಭೂರಿಶೃಂಗಾ ಅಯಾಸಃ । ಅತ್ರಾಹ ತದುರುಗಾಯಸ್ಯ ವೃಷ್ಣಃ ಪರಮಂ ಪದಮವ ಭಾತಿ ಭೂರಿ ॥ ೭-೧೨ ॥

ಪ್ರ ವಃ ಪಾಂತಮಿತಿ ಷಡೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಔಚಥ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾನಾಂ ತಿಸೃಣಾಮಿಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ದೇವತೇ । ತತಸ್ತಿಸೃಣಾಂ ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಪ್ರ ವಃ ಪಾಂತಮಂಧಸೋ ಧಿಯಾಯತೇ ಮಹೇ ಶೂರಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ ಚಾರ್ಚತ । ಯಾ ಸಾನುನಿ ಪರ್ವತಾನಾಮದಾಭ್ಯಾ ಮಹಸ್ತಸ್ಥತುರರ್ವತೇವ ಸಾಧುನಾ ॥ ತ್ವೇಷಮಿತ್ಥಾ ಸಮರಣಂ ಶಿಮೀವತೋರಿಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ಸುತಪಾ ವಾಮುರುಷ್ಯತಿ । ಯಾ ಮರ್ತ್ಯಾಯ ಪ್ರತಿಧೀಯಮಾನಮಿತ್ಕೃಶಾನೋರಸ್ತುರಸನಾಮುರುಷ್ಯಥಃ ॥ ತಾ ಈಂ ವರ್ಧಂತಿ ಮಹ್ಯಸ್ಯ ಪೌಂಸ್ಯಂ ನಿ ಮಾತರಾ ನಯತಿ ರೇತಸೇ ಭುಜೇ । ದಧಾತಿ ಪುತ್ರೋಽವರಂ ಪರಂ ಪಿತುರ್ನಾಮ ತೃತೀಯಮಧಿ ರೋಚನೇ ದಿವಃ ॥ ತತ್ತದಿತದಿದಸ್ಯ ಪೌಂಸ್ಯಂ ಗೃಣೀಮಸೀನಸ್ಯ ತ್ರಾತುರವೃಕಸ್ಯ ಮೀಳ್ಹುಷಃ । ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ತ್ರಿಭಿರಿದ್ವಿಗಾಮಭಿರುರು ಕ್ರಮಿಷ್ಟೋರುಗಾಯಾಯ ಜೀವಸೇ ॥ ದ್ವೇ ಇದಸ್ಯ ಕ್ರಮಣೇ

ಸ್ವರ್ದೃಶೋಽಭಿಖ್ಯಾಯ ಮರ್ತ್ಯೋ ಭುರಣ್ಯತಿ । ತೃತೀಯಮಸ್ಯ ನಕಿರಾ ದಧರ್ಷತಿ ವಯಶ್ಚನ ಪತಯಂತಃ ಪತತ್ರಿಣಃ ॥ ಚತುರ್ಭಿಃ ಸಾಕಂ ನವತಿಂ ಚ ನಾಮಭಿಶ್ಚಕ್ರಂ ನ ವೃತ್ತಂ ವತೀರವೀವಿಪತ್ । ಬೃಹಚ್ಛರೀರೋ ವಿಮಿಮಾನ ಋಕ್ವಭಿರ್ಯುವಾಕುಮಾರಃ ಪ್ರತ್ಯೇತ್ಯಾಹವಮ್ ॥ ೧೩-೧೮ ॥

ಭವಾಮಿತ್ರ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಔಚಥ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಭವಾ ಮಿತ್ರೋ ನ ಶೇವ್ಯೋ ಘೃತಾಸುತಿರ್ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ನ ಏವಯಾ ಉ ಸಪ್ರಥಾಃ । ಅಧಾ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ವಿದುಷಾ ಚಿದರ್ಧ್ಯಃ ಸ್ತೋಮೋ ಯಜ್ಞಶ್ಚ ರಾಧ್ಯೋ ಹವಿಷ್ಮತಾ ॥ ಯಃ ಪೂರ್ವ್ಯಾಯ ವೇಧಸೇ ನವೀಯಸೇ ಸುಮಜ್ಜಾನಯೇ ವಿಷ್ಣವೇ ದದಾಶತಿ । ಯೋ ಜಾತಮಸ್ಯ ಮಹತೋ ಮಹಿ ಬ್ರವತ್ಸೇದು ಶ್ರವೋಭಿರ್ಯುಜ್ಯಂ ಚಿದಭ್ಯಸತ್ ॥ ತಮು ಸ್ತೋತಾರಃ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಯಥಾ ವಿದ ಋತಸ್ಯ ಗರ್ಭಂ ಜನುಷಾ ಪಿಪರ್ತನ । ಆಸ್ಯ ಜಾನಂತೋ ನಾಮ ಚಿದ್ವಿವಕ್ತನ ಮಹಸ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಸುಮತಿಂ ಭಜಾಮಹೇ ॥ ತಮಸ್ಯ ರಾಜಾ ವರುಣಸ್ತಮಶ್ವಿನಾ ಕ್ರತುಂ ಸಚಂತ ಮಾರುತಸ್ಯ ವೇಧಸಃ । ದಾಧಾರ ದಕ್ಷಮುತ್ತಮಮಹರ್ವಿದಂ ವ್ರಜಂ ಚ ವಿಷ್ಣುಃ ಸಖಿವಾँ ಅಪೋರ್ಣುತೇ ॥ ಆ ಯೋ ವಿವಾಯ ಸಚಥಾಯ ದೈವ್ಯ ಇಂದ್ರಾಯ ವಿಷ್ಣುಃ ಸುಕೃತೇ ಸುಕೃತ್ತರಃ । ವೇಧಾ ಅಜಿನ್ವತ್ರಿಷಧಸ್ಥ ಆರ್ಯಮೃತಸ್ಯ ಭಾಗೇ ಯಜಮಾನಮಾಭಜತ್ ॥ ೧೯-೨೩ ॥

ಸ ವಾಂ ಕರ್ಮಣಾಮಿತಿ ಅಷ್ಟರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯೋ ಭರದ್ವಾಜ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂದೇವತೇ ॥

ಓಂ ಸಂ ವಾಂ ಕರ್ಮಣಾ ಸಮಿಷಾ ಹಿನೋಮಿಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ಅಪಸಸ್ಪಾರೇ ಅಸ್ಯ । ಜುಷೇಥಾಂ ಯಜ್ಞಂ ದ್ರವಿಣಂ ಚ ಧತ್ತಮರಿಷ್ಟೈರ್ನಃ ಪಥಿಭಿಃ ಪಾರಯಂತಾ ॥ ಯಾ ವಿಶ್ವಾಸಾಂ ಜನಿತಾರಾ ಮತೀನಾಮಿಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ಕಲಶಾ ಸೋಮಧಾನಾ । ಪ್ರ ವಾಂ ಗಿರಃ ಶಸ್ಯಮಾನಾ ಅವಂತು ಪ್ರ ಸ್ತೋಮಾಸೋ ಗೀಯಮಾನಾಸೋ ಅರ್ಕೈಃ ॥ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ಮದಪತೀ ಮದಾನಾಮಾ ಸೋಮಂ ಯಾತಂ ದ್ರವಿಣೋ ದಧಾನಾ । ಸಂ ವಾಮಂಜಂತ್ವಕ್ತುಭಿರ್ಮತೀನಾಂ ಸಂ ಸ್ತೋಮಾಸಃ ಶಸ್ಯಮಾನಾಸ ಉಕ್ಥೈಃ ॥ ಆ ವಾಮಶ್ವಾಸೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ಸಧಮಾದೋ ವಹಂತು । ಜುಷೇಥಾಂ ವಿಶ್ವಾ ಹವನಾ ಮತೀನಾಮುಪ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಶೃಣುತಂ ಗಿರೋ ಮೇ ॥ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ತತ್ಪನಯಾಯ್ಯಂ

ವಾಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದ ಉರು ಚಕ್ರಮಾಥೇ । ಅಕೃಣುತಮಂತರಿಕ್ಷಂ ವರೀಯೋಽಪ್ರಥತಂ ಜೀವಸೇ ನೋ ರಜಾಂಸಿ ॥ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ಹವಿಷಾ ವಾವೃಧಾನಾಗ್ರಾದ್ವಾನಾ ನಮಸಾ ರಾತಹವ್ಯಾ । ಘೃತಾಸುತೀ ದ್ರವಿಣಂ ಧತ್ತಮಸ್ಮೇ ಸಮುದ್ರಃ ಸ್ಥಃ ಕಲಶಃ ಸೋಮಧಾನಃ ॥ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ಪಿಬತಂ ಮಧ್ವೋ ಅಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ದಸ್ರಾ ಜಠರಂ ಪೃಣೇಥಾಮ್ । ಆ ವಾಮಂಧಾಂಸಿ ಮದಿರಾಣ್ಯಗ್ಮನ್ನುಪ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಶೃಣುತಂ ಹವಂ ಮೇ ॥ ಉಭಾ ಜಿಗ್ಯಥುರ್ನ ಪರಾ ಜಯೇಥೇ ನ ಪರಾ ಜಿಗ್ಯೇ ಕತರಶ್ಚನೈನೋಃ । ಇಂದ್ರಶ್ಚ ವಿಷ್ಣೋ ಯದಪಸ್ಪೃಧೇಥಾಂ ತ್ರೇಧಾ ಸಹಸ್ರಂ ವಿ ತದೈರಯೇಥಾಮ್ ॥ ೨೪-೩೧ ॥

ಪರೋ ಮಾತ್ರಯೇತಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ದೇವತೇ ॥

ಓಂ ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಾ ತನ್ವಾ ವೃಧಾನ ನ ತೇ ಮಹಿತ್ವಮನ್ವಶ್ನುವಂತಿ । ಉಭೇ ತೇ ವಿದ್ಮ ರಜಸೀ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ವಿಷ್ಣೋ ದೇವ ತ್ವಂ ಪರಮಸ್ಯ ವಿತ್ಸೇ ॥ ನ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಜಾಯಮಾನೋ ನ ಜಾತೋ ದೇವ ಮಹಿಮ್ನಃ ಪರಮಂತಮಾಪ । ಉದಸ್ತಭ್ನಾ ನಾಕಮೃಷ್ವಂ ಬೃಹಂತಂ ದಾಧರ್ಥ ಪ್ರಾಚೀಂ ಕಕುಭಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ॥ ಇರಾವತೀ ಧೇನುಮತೀ ಹಿ ಭೂತಂ ಸೂಯವಸಿನೀ ಮನುಷೇ ದಶಸ್ಯಾ । ವ್ಯಸ್ತಭ್ನಾ ರೋದಸೀ ವಿಷ್ಣವೇತೇ ದಾಧರ್ಥ ಪೃಥಿವೀಮಭಿತೋ ಮಯೂಖೈಃ ॥ ಉರುಂ ಯಜ್ಞಾಯ ಚಕ್ರಥುರು ಲೋಕಂ ಜನಯಂತಾ ಸೂರ್ಯಮುಷಾಸಮಗ್ನಿಮ್ । ದಾಸಸ್ಯ ಚಿದ್ವೃಷಶಿಪ್ರಸ್ಯ ಮಾಯಾ ಜಘ್ನಥುರ್ನರಾ ಪೃತನಾಜ್ಯೇಷು ॥ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣೂ ದೃಂಹಿತಾಃ ಶಂಬರಸ್ಯ ನವ ಪುರೋ ನವತಿಂ ಚ ಶ್ನಥಿಷ್ಟಮ್ । ಶತಂ ವರ್ಚಿನಃ ಸಹಸ್ರಂ ಚ ಸಾಕಂ ಹಥೋ ಅಪ್ರತ್ಯಸುರಸ್ಯ ವೀರಾನ್ ॥ ಇಯಂ ಮನೀಷಾ ಬೃಹತೀ ಬೃಹಂತೋರುಕ್ರಮಾ ತವಸಾ ವರ್ಧಯಂತೀ । ರರೇ ವಾಂ ಸ್ತೋಮಂ ವಿದಥೇಷು ವಿಷ್ಣೋ ಪಿನ್ವತಮಿಷೋ ವೃಜನೇಷ್ವಿಂದ್ರ ॥ ವಷಟ್ತೇ ವಿಷ್ಣವಾಸ ಆ ಕೃಣೋಮಿ ತನ್ಮೇ ಜುಷಸ್ವ ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ ಹವ್ಯಮ್ । ವರ್ಧಂತು ತ್ವಾ ಸುಷ್ಟುತಯೋ ಗಿರೋ ಮೇ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ ೩೨-೩೮ ॥

ನೂ ಮರ್ತೋ ದಯತೇತಿ ಸಪ್ತರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ನೂ ಮರ್ತೋ ದಯತೇ ಸನಿಷ್ಯನ್, ಯೋ ವಿಷ್ಣವ ಉರುಗಾಯಾಯ ದಾಶತ್ । ಪ್ರ ಯಃ

ಸತ್ರಾಚಾ ಮನಸಾ ಯಜಾತ ಏತಾವಂತಂ ನರ್ಯಮಾವಿವಾಸಾತ್ ॥ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣೋ ಸುಮತಿಂ ವಿಶ್ವಜನ್ಯಾಮಪ್ರಯುತಾಮೇವಯಾವೋ ಮತಿಂ ದಾಃ । ಪರ್ಚೋ ಯಥಾ ನಃ ಸುವಿತಸ್ಯ ಭೂರೇರಶ್ವಾವತಃ ಪುರುಶ್ಚಂದ್ರಸ್ಯ ರಾಯಃ ॥ ತ್ರಿರ್ದೇವಃ ಪೃಥಿವೀಮೇಷ ಏತಾಂ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ಶತರ್ಚಸಂ ಮಹಿತ್ವಾ । ಪ್ರ ವಿಷ್ಣುರಸ್ತು ತವಸಸ್ತವೀಯಾಂತ್ವೇಷಂ ಹ್ಯಸ್ಯ ಸ್ಥವಿರಸ್ಯ ನಾಮ ॥ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ಪೃಥಿವೀಮೇಷ ಏತಾಂ ಕ್ಷೇತ್ರಾಯ ವಿಷ್ಣುರ್ಮನುಷೇ ದಶಸ್ಯನ್ । ಧ್ರುವಾಸೋ ಅಸ್ಯ ಕೀರಯೋ ಜನಾಸ ಉರುಕ್ಷಿತಿಂ ಸುಜನಿಮಾ ಚಕಾರ ॥ ಪ್ರ ತತ್ತೇ ಅದ್ಯ ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ ನಾಮಾರ್ಯಃ ಶಂಸಾಮಿ ವಯುನಾನಿ ವಿದ್ವಾನ್ । ತಂ ತ್ವಾ ಗೃಣಾಮಿ ತವಸಮತವ್ಯಾನ್ಕ್ಷಯಂತಮಸ್ಯ ರಜಸಃ ಪರಾಕೇ ॥ ಕಿಮಿತ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಪರಿಚಕ್ಷ್ಯಂ ಭೂತ್ಪ್ರಯದ್ವವಕ್ಷೇ ಶಿಪಿವಿಷ್ಟೋ ಅಸ್ಮಿ । ಮಾ ವರ್ಪೋ ಅಸ್ಮದಪ ಗೂಹ ಏತದ್ಯದನ್ಯರೂಪಃ ಸಮಿಥೇ ಬಭೂಥ ॥ ವಷಟ್ತೇ ವಿಷ್ಣವಾಸ ಆ ಕೃಣೋಮಿ ತನ್ಮೇ ಜುಷಸ್ವ ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ ಹವ್ಯಮ್ । ವರ್ಧಂತು ತ್ವಾ ಸುಷ್ಟುತಯೋ ಗಿರೋ ಮೇ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ ೩೯–೪೫ ॥

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ನಾರಾಯಣಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪುರುಷೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥ ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ । ಉತಾಮೃತತ್ವಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ನೇನಾತಿರೋಹತಿ ॥ ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾತೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ । ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ॥ ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ಪುರುಷಃ ಪಾದೋಽಸ್ಯೇಹಾಭವತ್ಪುನಃ । ತತೋ ವಿಷ್ವಙ್ವ್ಯಕ್ರಾಮತ್ಸಾಶನಾನಶನೇ ಅಭಿ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪೂರುಷಃ । ಸ ಜಾತೋ ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಪಶ್ಚಾದ್ಭೂಮಿಮಥೋ ಪುರಃ ॥ ಯತ್ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತನ್ವತ । ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸೀದಾಜ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇಧ್ಮಃ ಶರದ್ಧವಿಃ ॥ ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪ್ರೌಕ್ಷನ್ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ । ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯೇ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ಸರ್ವಹುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಮ್ । ಪಶೂಂತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್ಗ್ರಾಮ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ಸರ್ವಹುತ ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ । ಛಂದಾಂಸಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜುಸ್ತಸ್ಮಾದಜಾಯತ ॥ ತಸ್ಮಾದಶ್ವಾ ಅಜಾಯಂತ ಯೇ ಕೇ ಚೋಭಯಾದತಃ ।

ಗಾವೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಾ ಅಜಾವಯಃ ॥ ಯತ್ಪುರುಷಂ ವ್ಯದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್ । ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ । ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಯೇತೇ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀದ್ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ । ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥ ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ । ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ ॥ ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ । ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಭೂಮಿರ್ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ತಥಾ ಲೋಕಾಁ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥ ಸಪ್ತಾಸ್ಯಾಸನ್ಪರಿಧಯಸ್ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ । ದೇವಾ ಯದ್ಯಜ್ಞಂ ತನ್ವಾನಾ ಅಬಧ್ನನ್ಪುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥ ೪೬–೬೧ ॥

ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಮಿತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ತ್ವಷ್ಟಾಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ ಕಲ್ಪಯತು ತ್ವಷ್ಟಾ ರೂಪಾಣಿ ಪಿಂಶತು । ಆ ಸಿಂಚತು ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಧಾತಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಾತು ತೇ ॥ ಗರ್ಭಂ ಧೇಹಿ ಸಿನೀವಾಲಿ ಗರ್ಭಂ ಧೇಹಿ ಸರಸ್ವತಿ । ಗರ್ಭಂ ತೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವಾವಾ ಧತ್ತಾಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ರಜಾ ॥ ಹಿರಣ್ಯಯೀ ಅರಣೀ ಯಂ ನಿರ್ಮಂಥತೋ ಅಶ್ವಿನಾ । ತಂ ತೇ ಗರ್ಭಂ ಹವಾಮಹೇ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ॥ ೬೨–೬೪ ॥

(ಬಲಿ ಕ್ರಮಃ :–

ಓಮ್ ಅತೋ ದೇವಾ ಅವಂತು ನೋ ಯತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಸಪ್ತ ಧಾಮಭಿಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಏವಂ ಚತುಃಷಷ್ಟಿಪದೇಷು ಬಲಿಂ ದತ್ತ್ವಾ ಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ **'ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ । ಇದಂ ತೇ ಅರ್ಘ್ಯಮ್'** ಇತಿ ಅಕ್ಷತೋದಕೇನ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ತ್ವಾ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ತಾಂಬೂಲ–ದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ ಕರ್ಮ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕಲಶೋದಕಂ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಶಿರಸಿ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಆಶಿಷಃ ಕುರ್ಯುಃ । ಕಲಶಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಸವಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಮಾಕಲಶಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದತ್ವಾ ಕರ್ಮಾಂತೇ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಇದಂ ಕರ್ಮ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ಆವರ್ತತೇ ॥ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ಬಲಿಃಕಾರ್ಯಃ ಸೀಮಂತಶ್ಚ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ । ಇತಿ ಆಶ್ವಲಾಯನೋಕ್ತೇಃ ॥ ಇದಂ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರೇ ಅನುಕ್ತತ್ವಾತ್ ಇದಾನೀಂ ಬಹುತ್ರ ಆಲಸ್ಯಾದಿನಾ ಶಿಷ್ಟಾಃ ನಾಚರಂತಿ ॥

॥ ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಬಲಿಪ್ರಯೋಗಃ ॥

೫. ಅಥ ಜಾತಕರ್ಮಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಮಖ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಶತಭಿಷ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ,ರೇವತಿ

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ. ತ್ರಯೋದಶಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಲಗ್ನಾತ್ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ವೃಷಭ, ಸಿಂಹ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಕುಂಭ.

ಕಾಲ : ಜನನವಾದ ೧೧, ೧೨, ೧೬, ೨೦, ೨೨ನೇ ದಿನಗಳು]

ಇದರ ಕಾಲವಿಧಿಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ:

'ಪ್ರಾಙ್ನಾಭಿವರ್ಧನಾತ್ಪುಂಸೋ ಜಾತಕರ್ಮ ವಿಧೀಯತೇ ।' –ಮನು

'ಕುಮಾರಂ ಜಾತಂ ಪುನರನ್ಯೈರಾಲಂಭನಾತ್ ಸರ್ಪಿರ್ಮಧುನೀ ಹಿರಣ್ಯನಿಕಾಷಂ ಹಿರಣ್ಯೇನ ಪ್ರಾಶಯೇತ್ ।' ಪ್ರ ತೇ ದದಾಮಿ ಮಧುನೋ ಘೃತಸ್ಯ ವೇದಂ ಸವಿತ್ರಾ ಪ್ರಸೂತಂ ಮಘೋನಾಮ್ । ಅಯುಷ್ಮಾನ್ ಗುಪ್ತೋ ದೇವತಾಭಿಃ ಶತಂ ಜೀವ ಶರದೋ ಲೋಕೇ ಅಸ್ಮಿನ್' ಇತಿ । (ಆಶ್ವಲಾಯನ)

ಪ್ರಾಙ್ನಾಭಿಕರ್ತನಾತ್ಕಾರ್ಯಾ ಜಾತಕರ್ಮಕ್ರಿಯಾ ನ ಚೇತ್ ।
ಆಶೌಚೇ ನಿರ್ಗತೇ ಕುರ್ಯಾತ್ ಜಾತಕಂ ನಾಮಕಂ ತಥಾ ॥

ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ದಿವಸೇ ಚೇತ್ಸ್ಯಾತ್ ಶುಭಕಾಲಂ ವಿಚಾರಯೇತ್ ।
ಅಮಾಸಂಕ್ರಾಂತಿವಿಷ್ಟ್ಯಾದೌ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲೇಽಪಿ ನಾಚರೇತ್ ॥
ಗರ್ಭಾಂಬುಪಾನಜೋ ದೋಷೋ ಜಾತಾತ್ಸರ್ವೋಽಪಿ ನಶ್ಯತಿ ॥

ಆಯುರ್ವರ್ಚೋಽಭಿವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಿರ್ವ್ಯವಹೃತೇಸ್ತಥಾ ।
ನಾಮಕರ್ಮಫಲಂ ತ್ವೇತತ್ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಮನೀಷಿಭಿಃ ॥

ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ತತ್‌ಕ್ಷಣ ಹೊಕ್ಕುಳಬಳ್ಳಿ ಕತ್ತರಿಸುವ ಮುನ್ನ ಜಾತಕರ್ಮ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಜಾತಾಶೌಚ ಮುಗಿದಕೂಡಲೇ ಜಾತಕರ್ಮ–ನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಬೇಕು. ಅನಂತರದ ದಿನಗಳಾದರೆ ಶುಭ–ಮುಹೂರ್ತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಗುವಿನ ಮೊದಲ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಮಾತೃಗರ್ಭದ ನೀರಿನ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ದೋಷನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ, ಆಯುಷ್ಯ, ತೇಜಸ್ಸು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ –ವ್ಯವಹಾರಸಿದ್ಧಿಯೂ ಲೌಕಿಕಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಮಗುವಿನ ಜನ್ಮಕಾಲದ ಲಗ್ನ, ನಕ್ಷತ್ರ, ತಿಥಿಗಳು ದೋಷಯುಕ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಸೂಕ್ತ ಶಾಂತಿ ನಡೆಸಿ ಅನಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ವಿಹಿತ. ಜಾತಕರ್ಮ–ನಾಮಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೋಮ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಾಯನಾದಿ ಸೂತ್ರಕಾರರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದರೂ ಕೃತಾಕೃತವೆಂದೂ ಕೆಲವರ ಮತವಿದೆ.]

ಕಾರಿಕಾ :

ಜಾತಂ ಕುಮಾರಂ ಮಧುಸರ್ಪಿಃಪ್ರಾಶನಂ ಮೇಧಾಜಪಂ ಚಾಶ್ಮ ಭವೇತಿ ಮರ್ಶನಮ್ ।
ಆಬಧ್ಯ ಸೂತ್ರಂ ಮೂರ್ಧಾಭಿಘ್ರಾಣಂ ಇಮಾಂ ಕುಮಾರೇತಿ ಚ ಸ್ತನ್ಯಪಾನಮ್ ॥

ಪುಂಸಾಂ ಯುಗ್ಮಾಕ್ಷರಂ ದೈವಂ ನೀರಾಜನಮಥಾಶಿಷಃ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ

....ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಜಾತಶಿಶೋಃ ಗರ್ಭಾಂಬುಪಾನಜನಿತಸಕಲದೋಷ-ನಿಬರ್ಹಣಾಽಯುರ್ಮೇಧಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೈನೋನಿಬರ್ಹಣಾರ್ಥಂ ಜಾತಕರ್ಮ-ಸಂಸ್ಕಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ತದಂಗ ಮಾತೃಕಾಪೂಜನ ನಾಂದೀ ಸಮಾರಾಧನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ)

ಆಶೌಚೇ ಸಮಾಪ್ತೇ ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನಂ ಉಪವೀತಧಾರಣಪೂರ್ವಕಂ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಮಾತೃಕಾಪೂಜನ ನಾಂದೀಸಮಾರಾಧನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಕಲಶಗ್ರಹಣಂ ಚ ವಿಧಾಯ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಮಾತುರುತ್ಸಂಗೇ ಶಿಶುಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ –

ಅನ್ವಾಧಾನ

ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಪ್ರಬಲ ಸಂಜ್ಞಕಂ ಲೌಕಿಕಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಅಸ್ಮಿನ್ ಜಾತಕರ್ಮಹೋಮೇ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಅಗ್ನಿಂ, ಇಂದ್ರಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ, ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚ ಏಕೈಕವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಭ್ಯಃ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತನಾಮಮಂತ್ರೇಣ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಂಚಾಹುತೀರ್ಹುನೇತ್ ॥

ತತಃ ಪಿತಾ ಹೇಮಸೂತ್ರಂ ಕೌಶೇಯ ನಿರ್ಮಿತಂ ಪೀತ ನವಸೂತ್ರಂ, ಅರ್ಕಸೂತ್ರಂ ವಾ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಸಂಜೀವಿನೀ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಜಪಂ ರಕ್ಷಾಶ್ಲೋಕಂ ವಾ ಪಠಿತ್ವಾ ಮಾತುರುತ್ಸಂಗೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಾವಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಅಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕಟೌ ಸೂತ್ರಂ ಧ್ರುವಾದ್ಯೌರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ॥

ಧ್ರುವಾದ್ಯೌ ಇತಿ ಮಂತ್ರದ್ವಯಸ್ಯ ಅಂಗೀರಸೋ ಧ್ರುವೋರಾಜಾ ಅನುಷ್ಟುಪ್ । ಕುಮಾರಸ್ಯ ರಕ್ಷಾರ್ಥೇ ಕಟಿಸೂತ್ರಬಂಧನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಧ್ರುವಾದ್ಯೌ..... । ಧ್ರುವಂತೇ....... । ಇತಿ ॥

ತತಃ ಮಧುಸರ್ಪಿಷೀ ವಿಷಮಮಾನತಃ ಶಿಲಾತಲೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ತತ್ರ ಸುವರ್ಣಂ ರಜೋವಿಮೋಕಂ ಲವಮಾತ್ರಂ ಅವಘೃಷ್ಯ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಮುಕ್ತ್ವಾ ರಜತ –ಕಾಂಸ್ಯಾದಿ ಭಾಜನೇ ನಿಧಾಯ ಮಾತುರುತ್ಸಂಗೇ ಪ್ರಾಂಙ್ಮುಖಂ ಸ್ಥಿತಂ ಶಿಶುಂ ಸುವರ್ಣೇನೈವ ಪ್ರಾಶಯೇತ್ ।

ತಥಾ :– ಮಧು–ನವನೀತಂ ಚ ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ ವಚಾಂ ಚ ಸಾಕಂ ಅವಘೃಷ್ಯ ಪ್ರಾಶಯಂತಿ ।

ಪ್ರತೇ ದದಾಮೀತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸವಿತಾದೇವತಾ । ಶಿಶೋಃ ಮಧುಸರ್ಪಿಪ್ರಾಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರತೇ ದದಾಮಿ ಮಧುನೋ ಘೃತಸ್ಯ ವೇದಂ ಸವಿತ್ರಾ ಪ್ರಸೂತಂ ಮಘೋನಾಮ್ ।

ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಗುಪ್ತೋ ದೇವತಾಭಿಃ ಶತಂ ಜೀವ ಶರದೋ ಲೋಕೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾಶ್ಯ ತದ್ಧಿರಣ್ಯಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ ಶಿಶೋಃ ದಕ್ಷಿಣವಾಮಕರ್ಣಯೋಃ ಕ್ರಮೇಣ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಸ್ಪರ್ಶಯೇತ್ ।ಮೇಧಾಂತಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಮೇಧಾದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮೇಧಾಂ ತೇದೇವಃ ಸವಿತಾ ಮೇಧಾಂ ದೇವೀ ಸರಸ್ವತೀ । ಮೇಧಾಂ ತೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವಾವಾ ಧತ್ತಾಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ರಜಾ ॥

ಹಿರಣ್ಯಂ ಮಂತ್ರಾವೃತ್ತ್ಯಾ ಕರ್ಣಯೋಃ ಸ್ಪರ್ಶಯಿತ್ವಾ ತತಃ ಮಂತ್ರತ್ರಯಮುಕ್ತ್ವಾ ಶಿಶೋಃ ಅಂಸಾಭಿಮರ್ಶನಂ ಸಕೃತ್ ಕಾರ್ಯಮ್ ॥

ಅಶ್ಮಾಭವೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಶಿಶೋಃ ಅಂಸಾಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಶ್ಮಾ ಭವ ಪರಶುರ್ಭವ ಹಿರಣ್ಯಮಸ್ತೃತಂ ಭವ ।
ವೇದೋ ವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ ಸ ಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥

ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ಗೃತ್ಸಮದ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ । ಶಿಶೋಃ ಅಂಸಾಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಿಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಭಗತ್ವಮಸ್ಮೇ। ಪೋಷಂ ರಯೀಣಾಮರಿಷ್ಟಿಂ ತನೂನಾಂ ಸ್ವಾದ್ಮಾನಂ ವಾಚಃ ಸುದಿನತ್ವಮಹ್ನಾಮ್ ॥

ಅಸ್ಮೇ ಪ್ರಯಂಧಿ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಶಿಶೋಃ ಅಂಸಾಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಮ್ ಅಸ್ಮೇ ಪ್ರ ಯಂಧಿ ಮಘವನ್ನೃಜೀಷಿನ್ನಿಂದ್ರ ರಾಯೋ ವಿಶ್ವವಾರಸ್ಯ ಭೂರೇಃ । ಅಸ್ಮೇ ಶತಂ ಶರದೋ ಜೀವಸೇ ಧಾ ಅಸ್ಮೇ ವೀರಾನ್ ಶಶ್ವತ ಇಂದ್ರ ಶಿಪ್ರಿನ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಸ್ತನಬಾಹುಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶರೂಪ ಅಂಸೌ ಯುಗಪತ್ ಅಭಿಮೃಶ್ಯ ರಕ್ಷಾಯುಷೋ ಅಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶಿಶೋಃ ಮೂರ್ಧಾನಂ ತ್ರಿಃ ಆಜಿಘ್ರೇತ್ ।

ಓಮ್ ಅಂಗಾದಂಗಾತ್ಸಂಭವಸಿ ಹೃದಯಾದಧಿ ಜಾಯಸೇ । ಆತ್ಮಾ ವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ ಸ ಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥

(ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ಶಿಶೋಃ ನಾಮ ತದೈವ ಸ್ಮರೇತ್) ತತಃ ಯಥಾಚಾರಂ ಹಿರಣ್ಯೋದಕೇನ ಮಾತುರ್ದಕ್ಷಿಣಸ್ತನಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ,

ಇಮಾಂ ಕುಮಾರೋ ಜರಾಂ ಧಯತು ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ಪ್ರಜೀವಸೇ । ಅಸ್ಯೈ ಸ್ತನೌ ಪ್ರಯುಂಜಾನಾಮಾಯುರ್ವರ್ಚೋ ಯಶೋ ಬಲಮ್ । ಮಾತ್ರಾ ಶಿಶುಂ ಸ್ತನ್ಯಂ ಪಾಯಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಗ್ರಹಜನಿತ ದೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ (ಆಯುಷ್ಯಹೋಮ, ಪಂಚಮಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿ, ನವಗ್ರಹಯಾಗ, ಜನನಶಾಂತಿ) ಶಾಂತಿಹೋಮಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಲಶಮಾಜನಾನಂತರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯ ಗೋ, ಭೂ, ತಿಲ, ಹಿರಣ್ಯಾದಿ ಹೋಮಾಂಗದಾನಾನಿ ಚ ದತ್ತ್ವಾ ಕರ್ಮಾಂತೇ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಆಶಿಷೋ ವಾಚಯೇತ್ ॥

ತಮರ್ವಂತಮಿತಿ ಪಂಚಾನಾಂ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಆಶೀರ್ವಾದೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಮರ್ವಂತಂ ನ ಸಾನಸಿಮರುಷಂ ನ ದಿವಃ ಶಿಶುಮ್ । ಮರ್ಮೃಜ್ಯಂತೇ ದಿವೇದಿವೇ ॥ ೧ ॥ ಬೋಧದ್ಯನ್ಮಾ ಹರಿಭ್ಯಾಂ ಕುಮಾರಃ ಸಾಹದೇವ್ಯಃ । ಅಚ್ಛಾ ನ ಹೂತ ಉದರಮ್ ॥ ೨ ॥ ಉತ ತ್ಯಾ ಯಜತಾ ಹರೀ ಕುಮಾರಾತ್ಸಾಹದೇವ್ಯಾತ್ । ಪ್ರಯತಾ ಸದ್ಯ ಆ ದದೇ ॥ ೩ ॥ ಏಷ ವಾಂ ದೇವಾವಶ್ವಿನಾ ಕುಮಾರಃ ಸಾಹ ದೇವ್ಯಃ । ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ತು ಸೋಮಕಃ ॥ ೪ ॥ ತಂ ಯುವಂ ದೇವಾವಶ್ವಿನಾ ಕುಮಾರಂ ಸಾಹದೇವ್ಯಮ್ । ದೀರ್ಘಾಯುಷಂ ಕೃಣೋತನ ॥ ೫ ॥

ಕುಮಾರ್ಯಾಶ್ಚೇತ್ ಜಾತಕರ್ಮ ಹೋಮಂ ವಿನಾ ಅಮಂತ್ರಕಂ ಸರ್ವಂ ಕಾರ್ಯಂ ॥ ಹೋಮಸ್ತು ಸಮಂತ್ರಕ ಏವ । ಹೋಮೋತ್ರ ಕೃತಾಕೃತಃ ।

ಬಾಲರಕ್ಷಾಸ್ತೋತ್ರಂ

ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಃ ಪೂತನಾಭಂಜನೋ ಹರಿಃ ।
ರಕ್ಷತು ತ್ವರಿತೋ ಬಾಲಂ ಮುಂಚ ಮುಂಚ ಕುಮಾರಕಮ್ ॥ ೧ ॥

ಕೃಷ್ಣ ರಕ್ಷ ಶಿಶುಂ ಶಶ್ವತ್ ಮಧುಕೈಟಭಮರ್ದನ ।
ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಗವಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಾಯಾಹ್ನೇಷು ಚ ಸಂಧ್ಯಯೋಃ ॥ ೨ ॥

ಮಹಾನಿಶಿ ಸದಾ ರಕ್ಷ ಕಂಸಾರಿಷ್ಟನಿಷೂದನ ।
ಯಕ್ಷರಕ್ಷಃಪಿಶಾಚಾಂಶ್ಚ ಗ್ರಹಾನ್ ಮಾತೃಗ್ರಹಾನಪಿ ॥ ೩ ॥

ಬಾಲಗ್ರಹಾನ್ ವಿಶೇಷೇಣ ಛಿಂದಿ ಛಿಂದಿ ಮಹಾಭಯಾತ್ ।
ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ ಹರೇ ನಿತ್ಯಂ ತ್ವದ್ರಕ್ಷಾಭೋಷಿತಂ ಶಿಶುಮ್ ॥ ೪ ॥

ಏವಂ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ಶಿಶೋಃ ಲಲಾಟಾದ್ಯಂಗೇಷು ತತ್ ಭಸ್ಮ ಲೇಪಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಜಾತಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಷಷ್ಠೀಪೂಜಾ

ಜನನಾತ್ ಪಂಚಮೇ, ಷಷ್ಠೇ, ಸಪ್ತಮೇವಾ ದಿನೇ ರಾತ್ರೌ ಪಿತಾ ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ಮಮಾಸ್ಯ ಶಿಶೋಃ ಸಮಾತೃಕಸ್ಯ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಸಕಲಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿದ್ವಾರಾ ಸರ್ವತೋ ರಕ್ಷಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ। ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಷಷ್ಠೀ ಪೂಜಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಪೀಠಾದೌ ಅಕ್ಷತಪುಂಜೇಷು ಫಲಂ ಶಿಲಾಂ ಶಸ್ತ್ರಂ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ವಿಘ್ನೇಶ-ಷಷ್ಠೀದೇವೀ-ಜೀವಂತಿಕಾ-ಶಸ್ತ್ರಗರ್ಭಾ-ದೇವತಾನಾಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಿಲಿತೋಪಚಾರೈಃ ಆವಾಹ್ಯ ತಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇತ್ । ಅಪೂಪ ಮಾಷ ಭಕ್ಷ್ಯಾದಿ ನಿವೇದ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ : ಲಂಬೋದರ ಮಹಾಭಾಗ ಸರ್ವೋಪದ್ರವನಾಶನ ।
ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ಧಿ ವಿಘ್ನೇಶ ಚಿರಂ ಜೀವತು ಬಾಲಕಃ । ವಿಘ್ನೇಶಾಯ ನಮಃ ॥

ಆಯಾಹಿ ವರದೇದೇವೀ ಮಹಾಷಷ್ಠೀತಿ ವಿಶ್ರುತೇ ।

ಶಕ್ತಿಭಿಃ ಸಹಬಾಲಂ ಮೇ ರಕ್ಷ ಜಾಗರ ವಾಸರೇ ।
ಶಕ್ತಿಃ ತ್ವಂ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾರಿಣೀ ।
ಮಾತರ್ಬಾಲಮಿಮಂ ರಕ್ಷಾ ಮಹಾಷಷ್ಠೀ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಜನನೀ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಬಾಲಾನಾಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ ।
ನಾರಾಯಣೀ ಸ್ವರೂಪೇಣ ಬಾಲಂ ಮೇ ರಕ್ಷ ಸರ್ವದಾ ।
ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚೇಭ್ಯೋ ಡಾಕಿನೀ ಯೋಗಿನೀಷು ಚ ।
ಮಾತೇವ ರಕ್ಷ ಬಾಲಂ ಮೇ ಶ್ವಾಪದೇ ಪನ್ನಗೇಷು ಚ ।
ಗೌರೀಪುತ್ರೋ ಯಥಾ ಸ್ಕಂದಃ ಶಿಶುತ್ವೇ ರಕ್ಷಿತಃ ಪುರಾ ।
ತತಃ ಮಮಾಪ್ಯಯಂ ಬಾಲಃ ಷಷ್ಠಿಕೇ ರಕ್ಷ್ಯತಾಂ ನಮಃ ॥ ಷಷ್ಠೀದೇವ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ತತಃ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದೇವತಾನಾಂ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ । ರಾತ್ರೌ ಪುರುಷಾಃ ಸ್ತ್ರೀಯಶ್ಚ ನೃತ್ಯಗೀತಾದಿಭಿಃ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯುಃ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ಫಲತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಜನನಾಶೌಚಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಥಮ, ಷಷ್ಠ, ದಶಮದಿನೇಷು ದಾನೇ ತತ್ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ಚ ನ ದೋಷಃ । ಅನ್ನಪಾನಂ ತು ನಿಷಿದ್ಧಂ । ಸೂತಿಕಾ ಗೃಹಂ ಸಧೂಪಧೂಮಾಗ್ನಿ, ದೀಪ, ಶಸ್ತ್ರ, ವಿಭೂತಿಯುತಂ ಕಾರ್ಯಮ್ । ಸರ್ಷಪಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವತೋ ವಿಕಿರೇತ್ ॥

೬. ಅಥ ನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಮಖ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಶತಭಿಷ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ,ರೇವತಿ

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ. ತ್ರಯೋದಶಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಲಗ್ನಾತ್ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ವೃಷಭ, ಸಿಂಹ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಕುಂಭ.

ಕಾಲ : ಜನನವಾದ ೧೧, ೧೨, ೧೬, ೨೦, ೨೨ನೇ ದಿನಗಳು; ನಾಲ್ಕನೇ ತಿಂಗಳು.]

'ಏಕಾದಶೇ ದ್ವಾದಶೇ ವಾಽಹನಿ ಪಿತಾ ನಾಮ ಕುರ್ಯಾತ್ । –ಶ್ರುತಿ

'ಜನನಾದ್ದಶರಾತ್ರೇ ವ್ಯುಷ್ಟೇ ಶತರಾತ್ರೇ ಸಂವತ್ಸರೇ ವಾ ನಾಮಕರಣಮ್ । –ಗೋಭಿಲ

ಪತಂಜಲಿಮಹರ್ಷಿ ಕೂಡಾ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಯಥಾ ದಶಮ್ಯಾಂ ಯಾಜ್ಞಿಕಾಃ ಪಠಂತಿ ದಶಮ್ಯುತ್ತರಕಾಲಂ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಜಾತಸ್ಯ ನಾಮ ವಿದಧ್ಯಾತ್, ಘೋಷವದಾದ್ಯಂತರಂತಸ್ಥಮವೃದ್ಧಂ ತ್ರಿಪುರುಷಾನೂಕಮನರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ತದ್ಧಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಂ ಭವತಿ ।'

–ಮಹಾಭಾಷ್ಯ

ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಹೆಸರನ್ನು ಆರಿಸುವಾಗ ಆದಷ್ಟು ಮಧುರವೂ ಸುಂದರವೂ ಆದ ಹೆಸರನ್ನು ಆರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಆಶಯ. ಪುರುಷರಿಗೆ ೨ ಅಥವಾ ೪ ಅಕ್ಷರಗಳು; ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ೩ ಅಕ್ಷರಗಳ ಹೆಸರನ್ನಿಡಬೇಕು.

ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸುಖೋದ್ಯಮಕ್ರೂರಂ ವಿಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥಂ ಮನೋಹರಮ್ ।
ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ದೀರ್ಘವರ್ಣಾಂತಮಾಶೀರ್ವಾದಾಭಿಧಾನವತ್ ॥ –ಮನು

'ಅಯುಗ್ ದಾಂತಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮ್' –ಗೋಭಿಲ

ಯಥಾ ಯಶೋದಾ, ವಸುದೇತ್ಯಾದಿ

ಸಂಕಲ್ಪ :

ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೈನೋ ನಿಬರ್ಹಣದ್ವಾರಾ ಆಯುರಭಿವೃದ್ಧಿ ವ್ಯವಹಾರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ನಾಮ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ಗ್ರಹಯಜ್ಞಾಭ್ಯುದಯಿಕಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । (ಹೋಮಪಕ್ಷೇ ಜಾತಕರ್ಮವತ್ ಪಾರ್ಥಿವನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅಗ್ನೀಂದ್ರಪ್ರಜಾಪತಿ–ವಿಶ್ವೇದೇವಬ್ರಹ್ಮರೂಪ ಪಂಚಪ್ರಧಾನದೇವತಾಭ್ಯಃ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥) ತತಃ ಪುಂಸಃ ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾಮಃ, ಚತುರಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಕಾಮಃ । ವಿಪ್ರಾದಿವರ್ಣಕ್ರಮೇಣ ಶರ್ಮವರ್ಮ–ಗುಪ್ತದಾಸಾಂತ ಅನ್ಯತಮನಾಮ ಉಪಾಂಶುಕೃತ್ವಾ ನಕ್ಷತ್ರನಾಮ್ನೇವ ಅಭಿವಾದನೀಯಃ । ಕುಮಾರ್ಯಾಯಾಃ ಅಯುಗ್ಮಾಕ್ಷರಂ ॥

ಅಥ ತೈಜಸವಿಸ್ತೃತಪಾತ್ರೇ ಪೀಠೇ ವಾ ಸಿತತಂಡುಲಾನ್ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ತತ್ರ ಸುವರ್ಣಶಲಾಕಯಾ ಹರಿದ್ರಾ–ಖಂಡೇನ ವಾ ಪ್ರಥಮಪಂಕ್ತೌ ಕುಲದೇವತಾನಾಮ (ಶ್ರೀನಿವಾಸಭಕ್ತಃ), ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ಮಾಸದೇವತಾ (ಅಚ್ಯುತಃ), ತೃತೀಯಾಯಾಂ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ (ಆಶ್ವಯುಜಃ, ಆಪಭರಣಃ, ರೌಹಿಣಃ ಇತ್ಯಾದಿ), ಚತುರ್ಥ್ಯಾಂ ವ್ಯವಹಾರನಾಮಾನಿ ಚ ವಿಲಿಖ್ಯ ಹರಿದ್ರಾಖಂಡಂ ತತ್ರ ನಿಧಾಯ, ತತ್ತದ್ದೇವತಾಃ ಆವಾಹ್ಯ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸೂಕ್ತಂ ಪಠೇತ್ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್। ಆಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥

ಗೃಹವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂನ್ ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾ ಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ । ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ॥

ಇತಿ ಪಠಿತ್ವಾ, ನಾಮಚತುಷ್ಟಯ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮೀತ್ಯಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ನವಗ್ರಹಧಾನ್ಯದಾನ ಫಲತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ–**ನಾಮಕರಣಲಗ್ನ–ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು** ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಶಿಶೋಃ ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣೇ ಲಿಖಿತನಾಮಾನಿ, ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಚ ತ್ರಿವಾರಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ । ಕುಮಾರಶ್ಚೇತ್ ತತ್ತದ್ದೇವತಾ– ಭಕ್ತೋಽಸಿ, ಕುಮಾರೀ ಚೇತ್ 'ಭಕ್ತಾಸಿ' ಏವಂ ಜ್ಞೇಯಮ್ ॥ ತತಃ ಶಿಶುಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಂಪತೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತಾಂ ......ನಾಮ್ನಾ ......ನಾಮಾಽಯಂ ಭವತಃ ಸರ್ವಾನ್ ಅಭಿವಾದಯತೇ ಇತಿ ವದೇತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಆಯುಷ್ಮಾನ್‌ಭವ ......ಶರ್ಮಾ ೩ । ಇತಿ ವದೇಯುಃ । ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಚೌಲಾಂತಪ್ರಯೋಗೇ ಕುಮಾರ್ಯಾಶ್ಚೇತ್ ಸರ್ವಂ ಅಮಂತ್ರಕಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಋಷಿವಚನಮ್ ॥

ಪೂರ್ವವತ್ ಕಲಶಗ್ರಹಣಂ । ಆವಯೋಃ ಶರೀರಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕಲಶಗ್ರಹಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಕಲಶಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಲಶಗ್ರಹಣಂ, ಶೂರ್ಪಸ್ಥತಂಡುಲಶೋಧನಂ ಚ ಕಾರ್ಯಂ । ತತಃ ನೀರಾಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ದೇವತೋದ್ವಾಸನಪೂರ್ವಕಂ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

ಆಶೀರ್ವಾದಮಂತ್ರಾಃ – ತಮರ್ವಂತಮಿತಿ ಪಂಚಾನಾಂ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಆಶೀರ್ವಾದೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಮರ್ವಂತಂ ನ ಸಾನಸಿಮರುಷಂ ನ ದಿವಃ ಶಿಶುಮ್ । ಮರ್ಮೃಜ್ಯಂತೇ ದಿವೇದಿವೇ ॥ ೧ ॥ ಬೋಧದ್ಯನ್ಮಾ ಹರಿಭ್ಯಾಂ ಕುಮಾರಃ ಸಾಹದೇವ್ಯಃ । ಅಚ್ಛಾ ನ ಹೂತ ಉದರಮ್ ॥ ೨ ॥ ಉತ ತ್ಯಾ ಯಜತಾ ಹರೀ ಕುಮಾರಾತ್ಸಾಹದೇವ್ಯಾತ್ । ಪ್ರಯತಾ ಸದ್ಯ ಆ ದದೇ ॥ ೩ ॥ ಏಷ ವಾಂ ದೇವಾವಶ್ವಿನಾ ಕುಮಾರಃ ಸಾಹ ದೇವ್ಯಃ । ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ತು ಸೋಮಕಃ ॥ ೪ ॥ ತಂ ಯುವಂ ದೇವಾವಶ್ವಿನಾ ಕುಮಾರಂ ಸಾಹದೇವ್ಯಮ್ । ದೀರ್ಘಾಯುಷಂ ಕೃಣೋತನ ॥ ೫ ॥

ಮಾಸನಾಮಕ್ರಮಃ

		ಪುಂಸಃ	ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ
ಚೈತ್ರೇ	=	ಕೃಷ್ಣಃ	ಭೂಮಿಃ
ವೈಶಾಖೇ	=	ಅನಂತಃ	ಕಲ್ಯಾಣೀ
ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ	=	ಅಚ್ಯುತಃ	ಸತ್ಯಭಾಮಾ
ಆಷಾಢೇ	=	ಚಕ್ರೀ	ಪುಣ್ಯವತೀ
ಶ್ರಾವಣೇ	=	ವೈಕುಂಠಃ	ರೂಪಮತೀ
ಭಾದ್ರಪದೇ	=	ಜನಾರ್ದನಃ	ಇಂದುಮತೀ
ಆಶ್ವಯುಜೇ	=	ಉಪೇಂದ್ರಃ	ಪದ್ಮಾವತೀ
ಕಾರ್ತಿಕೇ	=	ಯಜ್ಞಪುರುಷಃ	ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ
ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷೇ	=	ವಾಸುದೇವಃ..........	ವಾಗ್ದೇವೀ
ಪುಷ್ಯೇ	=	ಹರಿಃ	ಸತ್ಯವತೀ
ಮಾಘೇ	=	ಗೋವಿಂದಃ	ಶ್ರೀದೇವೀ
ಫಾಲ್ಗುಣೇ	=	ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಃ	ಸಾವಿತ್ರೀ

ನಕ್ಷತ್ರ ನಾಮ (ಪಾದಶಃ ಆದ್ಯಕ್ಷರಾಣಿ)

ಅಶ್ವಿನೀ	–ಚು ಚೆ ಚೊ ಲ; **ಭರಣೀ** –ಲಿ ಲು ಲೆ ಲೊ; **ಕೃತ್ತಿಕಾ** –ಅ ಇ ಉ ಎ
ರೋಹಿಣೀ	–ಒ ವ ವಿ ವು; **ಮೃಗಶಿರಾ** –ವೆ ವೊ ಕ ಕಿ; **ಆರ್ದ್ರಾ** –ಕು ಘ ಙ ಛ
ಪುನರ್ವಸು	–ಕೆ ಕೊ ಹ ಹಿ; **ಪುಷ್ಯ** –ಹು ಹೆ ಹೊ ಡ; **ಆಶ್ಲೇಷಾ** –ಡಿ ಡು ಡೆ ಡೊ
ಮಘಾ	–ಮ ಮಿ ಮು ಮೆ; **ಹುಬ್ಬಾ** –ಮೊ ಟ ಟಿ ಟು; **ಉತ್ತರಾ** –ಟೆ ಟೊ ಪ ಪಿ
ಹಸ್ತಾ	–ಪು ಷ ಣ ಠ; **ಚಿತ್ತಾ** –ಪೆ ಪೊ ರ ರಿ; **ಸ್ವಾತೀ** –ರು ರೆ ರೊ ತ

ವಿಶಾಖಾ	–ತಿ ತು ತೆ ತೊ; **ಅನುರಾಧ** –ನ ನಿ ನು ನೆ; **ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ** –ನೊ ಯ ಯಿ ಯು
ಮೂಲ	–ಯೆ ಯೊ ಬ ಬಿ; **ಪೂ.ಷಾಢ**–ಬು ಧ ಭ ಢ; **ಉ.ಷಾಢ** –ಬೆ ಬೊ ಜ ಜಿ
ಶ್ರವಣ	–ಶಿ ಶು ಶೆ ಶೊ; **ಧನಿಷ್ಠಾ** –ಗ ಗಿ ಗು ಗೆ; **ಶತಭಿಷಾ** –ಗೊ ಸ ಸಿ ಸು
ಪೂ.ಭಾದ್ರ	–ಸೆ ಸೊ ದ ದಿ; **ಉ.ಭಾದ್ರ** –ದು ಝ ಞ ಥ; **ರೇವತಿ** –ದೆ ದೊ ಚ ಚಿ

॥ ಇತಿ ನಾಮಕರಣಂ ॥

೭. ಅಥ ಉಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

ಮಗುವಿಗೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದಾಗ ವಾಯುವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಾಲಯದಂಥ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಲದೆಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ಈಗಲೂ ಹಿರಿಯ ಮುತ್ತೈದೆಯರಲ್ಲಿ ನಡೆದುಬಂದ ರೂಢಿ.

ತೃತೀಯೇ ವಾ ಚತುರ್ಥೇ ವಾ ಮಾಸಿ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣಂ ಶಿಶೋಃ ।
ಅತ್ರ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣಂ ನಾಮ ಗೃಹಾತ್ ಪ್ರಥಮನಿರ್ಗಮಃ ।
ಕೃತೇ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಸ್ಸ್ಯಾದಾಯುರ್ವರ್ಧನಮೇವ ಚ ॥

ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ (ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಶಸ್ತ) ಶುಭತಾರಾನುಕೂಲದಂದು ಉಪನಿಷ್ಕ್ರಮ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಗುವು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆಬಂದು ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ, ಗೋವು, ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ದರ್ಶನ ನಡೆಸಿದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ-ಶಾರೀರಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಆಯುಷ್ಯವೂ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು. ರಾತ್ರೆ ಚಂದ್ರದರ್ಶನ, ಓಷಧೀದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕಾರಿಕಾ:

ಚತುರ್ಥೇ ಮಾಸಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಉಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣಂ ಶಿಶೋಃ ।
ಷಷ್ಠೇऽನ್ನ ಪ್ರಾಶನಂ ಮಾಸಿ ಯದ್ವೇಷ್ಟಂ ಮಂಗಲಂ ಕುಲೇ ॥

ತತಃ ತೃತೀಯೇ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಾಸಿ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದರ್ಶನಮ್ ।
ಚತುರ್ಥೇ ಮಾಸಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಚಂದ್ರಸ್ಯ ಶುಭದರ್ಶನಮ್ ॥

ಸ್ನಾತಂ ಶಿಶುಮಲಂಕೃತ್ಯ ನಾಂದೀಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಮ್ ।
ಆದಾಯ ಗೇಹಾತ್ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಗಚ್ಛೇಯುಃ ದೇವತಾಲಯಮ್ ।

ಪ್ರಂಗಣೇ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸವಿತಾರಮಥಾರ್ಚಯೇತ್ ।
ತದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಮಂತ್ರಂ ತೇಜೋऽಸೀತ್ಯಾದಿ ಕೇಚನ ॥

ಶುಭೇ ದಿನೇ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ –

...ಶುಭತಿಥೌ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಶಿಶೋಃ ಆಯುಃ ಶ್ರೀ ಬಲ ಪುಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಅಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೈನೋನಿಬರ್ಹಣದ್ವಾರಾ

ಮಾಂಗಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಉಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ತತಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕೇ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕಾನ್, ಚಂದ್ರ, ಅರ್ಕ, ವಾಸುದೇವ, ಗಗನಾಂ ಚ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿನೋ ಮಿಮೀತ ಇತ್ಯನೇನ ಶಿಶುಂ ಅಂಕಮಾರೋಪ್ಯ ಆಶುಃಶಿಶಾನ ಇತ್ಯನೇನ ಶಿಶುಂ ಅಭಿಜಪೇತ್ ।

ಅಪ್ರತಿರಥ ಐಂದ್ರಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾಯಾಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ೧-೩, ೫-೧೧ ಇಂದ್ರಃ । ೪ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ । ೧೨ ಅಪ್ವಾ । ೧೩ ಇಂದ್ರೋ ಮರುತೋ ವಾ ದೇವತಾಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಶುಃ ಶಿಶಾನೋ ವೃಷಭೋ ನ ಭೀಮೋ ಘನಾಘನಃ, ಕ್ಷೋಭಣಶ್ಚರ್ಷಣೀನಾಮ್ । ಸಂಕ್ರಂದನೋಽನಿಮಿಷ ಏಕವೀರಃ ಶತಂ ಸೇನಾ ಅಜಯತ್ಸಾಕಮಿಂದ್ರಃ ॥ ೧ ॥ ಸಂಕ್ರಂದನೇನಾನಿಮಿಷೇಣ ಜಿಷ್ಣುನಾ ಯುತ್ಕಾರೇಣ ದುಶ್ಚ್ಯವನೇನ ಧೃಷ್ಣುನಾ । ತದಿಂದ್ರೇಣ ಜಯತ ತತ್ಸಹಧ್ವಂ ಯುಧೋ ನರ ಇಷುಹಸ್ತೇನ ವೃಷ್ಣಾ ॥ ೨ ॥ ಸ ಇಷುಹಸ್ತೈಃ ಸ ನಿಷಂಗಿಭಿರ್ವಶೀ ಸಂಸ್ರಷ್ಟಾ ಸ ಯುಧ ಇಂದ್ರೋ ಗಣೇನ । ಸಂಸೃಷ್ಟಜಿತ್ಸೋಮಪಾ ಬಾಹುಶರ್ಧ್ಯು (ಉ)ಗ್ರಧನ್ವಾ ಪ್ರತಿಹಿತಾಭಿರಸ್ತಾ ॥ ೩ ॥ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಪರಿ ದೀಯಾ ರಥೇನ ರಕ್ಷೋಹಾಮಿತ್ರಾँ ಅಪಬಾಧಮಾನಃ । ಪ್ರಭಂಜಂತ್ಸೇನಾಃ ಪ್ರಮೃಣೋ ಯುಧಾ ಜಯನ್ನಸ್ಮಾಕಮೇಧ್ಯವಿತಾ ರಥಾನಾಮ್ ॥ ೪ ॥ ಬಲವಿಜ್ಞಾಯಃ ಸ್ಥವಿರಃ ಪ್ರವೀರಃ ಸಹಸ್ವಾನ್, ವಾಜೀ ಸಹಮಾನ ಉಗ್ರಃ । ಅಭಿವೀರೋ ಅಭಿಸತ್ವಾ ಸಹೋಜಾ ಜೈತ್ರಮಿಂದ್ರ ರಥಮಾ ತಿಷ್ಠ ಗೋವಿತ್ ॥ ೫ ॥ ಗೋತ್ರಭಿದಂ ಗೋವಿದಂ ವಜ್ರಬಾಹುಂ ಜಯಂತಮಜ್ಮಪ್ರಮೃಣಂತಮೋಜಸಾ । ಇಮಂ ಸಜಾತಾ ಅನು ವೀರಯಧ್ವಮಿಂದ್ರಂ ಸಖಾಯೋ ಅನು ಸಂ ರಭಧ್ವಮ್ ॥ ೬ ॥ ಅಭಿ ಗೋತ್ರಾಣಿ ಸಹಸಾ ಗಾಹಮಾನೋಽದಯೋ ವೀರಃ ಶತಮನ್ಯುರಿಂದ್ರಃ । ದುಶ್ಚ್ಯವನಃ ಪೃತನಾಷಾಳ್ಯುಧ್ಯೋ (ಓ)ಽಸ್ಮಾಕಂ ಸೇನಾ ಅವತು ಪ್ರ ಯುತ್ಸು ॥ ೭ ॥ ಇಂದ್ರ ಆಸಾಂ ನೇತಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಕ್ಷಿಣಾ ಯಜ್ಞಃ ಪುರ ಏತು ಸೋಮಃ । ದೇವಸೇನಾನಾಮಭಿಭಂಜತೀನಾಂ ಜಯಂತೀನಾಂ ಮರುತೋ ಯಂತ್ವಗ್ರಮ್ ॥ ೮ ॥ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ವೃಷ್ಣೋ ವರುಣಸ್ಯ ರಾಜ್ಞ ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ ಮರುತಾಂ ಶರ್ಧ ಉಗ್ರಮ್ । ಮಹಾಮನಸಾಂ ಭುವನಚ್ಯವಾನಾಂ ಘೋಷೋ ದೇವಾನಾಂ ಜಯತಾಮುದಸ್ಥಾತ್ ॥ ೯ ॥ ಉದ್ಧರ್ಷಯ ಮಘವನ್ನಾಯುಧಾನ್ಯುತ್ಸತ್ವನಾಂ ಮಾಮಕಾನಾಂ ಮನಾಂಸಿ । ಉದ್ವೃತ್ರಹನ್ವಾಜಿನಾಂ ವಾಜಿನಾನ್ಯುದ್ರಥಾನಾಂ ಜಯತಾಂ ಯಂತುಘೋಷಾಃ ॥ ೧೦ ॥ ಅಸ್ಮಾಕಮಿಂದ್ರಃ ಸಮೃತೇಷು ಧ್ವಜೇಷ್ವಸ್ಮಾಕಂ ಯಾ ಇಷವಸ್ತಾ ಜಯಂತು । ಅಸ್ಮಾಕಂ ವೀರಾ ಉತ್ತರೇ ಭವಂತ್ವಸ್ಮಾँ ಉ ದೇವಾ ಅವತಾ ಹವೇಷು ॥ ೧೧ ॥ ಅಮೀಷಾಂ ಚಿತ್ತಂ ಪ್ರತಿಲೋಭಯಂತೀ

ಗೃಹಾಣಾಂಗಾನಪ್ವೇ ಪರೇಹಿ । ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ನಿರ್ದಹ ಹೃತ್ಸು ಶೋಕೈರಂಧೇನಾಮಿತ್ರಾಸ್ತಮಸಾ ಸಂಚತಾಮ್ ॥ ೧೨ ॥ ಪ್ರೇತಾ ಜಯತಾ ನರ ಇಂದ್ರೋ ವಃ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಛತು । ಉಗ್ರಾ ವಃ ಸಂತು ಬಾಹವೋಽನಾಧೃಷ್ಯಾ ಯಥಾಸಥ ॥ ೧೩ ॥

ಶಿಶುಂ ವಸ್ತ್ರಕಂಕಣಾದ್ಯೈರಲಂಕೃತ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಪ್ರಾಂಗಣೇ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ನಿಧಾಯ ಸವಿತಾರಂ ಆವಾಹ್ಯ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಶಿಶುಂ ಆದಾಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣತ್ರಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಪ್ರಥಮೇ–

ಓಮ್ ಉದು ತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ ದೇವಂ ವಹನ್ತಿ ಕೇತವಃ । ದೃಶೇ ವಿಶ್ವಾಯ ಸೂರ್ಯಮ್ ॥ ತೇಜೋಽಸಿ ತೇಜೋಽಸ್ಮೈ ಧೇಹಿ । ವರ್ಚೋಽಸಿ ವರ್ಚೋಽಸ್ಮೈ ಧೇಹಿ । ಪ್ರಿಯೋಽಸಿ ಪ್ರಿಯಮೇವೈನಂ ಭೂತಾನಾಂ ಕುರು । ಶರ್ಮಾಽಸಿ ಶರ್ಮಾಽಸ್ಮೈ ಯಚ್ಛ ॥

ದ್ವಿತೀಯೇ–

ಓಂ ತಚ್ಚಕ್ಷುರ್ದೇವಹಿತಂ ಶುಕ್ರಮುಚ್ಚರತ್ । ಪಶ್ಯೇಮ ಶರದಃ ಶತಂ ಜೀವೇಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥ ತೇಜೋಽಸಿ ತೇಜೋಽಸ್ಮೈ ಧೇಹಿ । ವರ್ಚೋಽಸಿ ವರ್ಚೋಽಸ್ಮೈ ಧೇಹಿ । ಪ್ರಿಯೋಽಸಿ ಪ್ರಿಯಮೇವೈನಂ ಭೂತಾನಾಂ ಕುರು । ಶರ್ಮಾಽಸಿ ಶರ್ಮಾಽಸ್ಮೈ ಯಚ್ಛ ॥

ತೃತೀಯೇ–

ಓಂ ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮುದಗಾದನೀಕಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ । ಆಪ್ರಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಶ್ಚ ॥ ತೇಜೋಽಸಿ ತೇಜೋಽಸ್ಮೈ ಧೇಹಿ । ವರ್ಚೋಽಸಿ ವರ್ಚೋಽಸ್ಮೈ ಧೇಹಿ । ಪ್ರಿಯೋಽಸಿ ಪ್ರಿಯಮೇವೈನಂ ಭೂತಾನಾಂ ಕುರು । ಶರ್ಮಾಽಸಿ ಶರ್ಮಾಽಸ್ಮೈ ಯಚ್ಛ ॥

ಕುಮಾರ್ಯಾಸ್ತು ಲಿಂಗವತ್ ಜ್ಞೇಯಮ್ । ತತಃ ಶಿಶುಂ ಮಾತುಲೇನ ಧಾತ್ರ್ಯಾದಿಭಿಃ ವಾಹಯಿತ್ವಾ ಮಂಗಲವಾದ್ಯಘೋಷಪುರಸ್ಸರಂ ಶಕುಂತಾದಿ ಮಂಗಲಸೂಕ್ತಪಠನಪುರಸ್ಸರಂ ಬಹಿರ್ಗತ್ವಾ ಸಮೀಪಸ್ಥದೇವಾಲಯಂ ಗತ್ವಾ, ಪ್ರಸಾದಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ, ಗೋದರ್ಶನಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ಗೃಹಮಾಗತ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿಕೋಪರಿ ಆವಾಹಿತದೇವತಾಂ ಉದ್ವಾಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ವಾಚಯೇತ್ । ಮಂಗಲ = (ದರ್ಪಣಃಪೂರ್ಣಕಲಶಃ ಕನ್ಯಾ ಸುಮನಸೋಽಕ್ಷತಾಃ । ದೀಪಮಾಲಾ ಧ್ವಜೋ ಲಾಜಾಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚಾಷ್ಟಮಂಗಲಮ್ ॥ ವಿವಾಹೇ ನಿಷ್ಕ್ರಮೇ ಕಾಮ್ಯೇ ವೃದ್ಧಿಪೂರ್ತೇ ಸಮಾಗಮೇ । ಉತ್ಸವೇಷು ಚ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಪ್ರಶಸ್ತಂ ಚಾಷ್ಟಮಂಗಲಮ್ ॥)

ಚತುರ್ಥೇ ಮಾಸಿ ಸಿತಪಕ್ಷೇ ಶುಭದಿನೇ ರಾತ್ರೌ ಶಿಶುಂ ಪ್ರಾಂಗಣಂ ಆನೀಯ ಸೋಮದರ್ಶನಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ–

ಚಂದ್ರಾರ್ಕಯೋರ್ದಿಗೀಶಾನಾಂ ದಿಶಾಂ ಚ ವರುಣಸ್ಯ ಚ ।
ನಿಕ್ಷೇಪಾರ್ಥಮಿಮಂ ದದ್ಮಿ ತೇ ತ್ವಾಂ ರಕ್ಷಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಅಪ್ರಮತ್ತಂ ಪ್ರಮತ್ತಂ ವಾ ದಿವಾ ರಾತ್ರಾವಥಾಪಿ ವಾ ।
ರಕ್ಷಂತು ಸತತಂ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ಶಕ್ರಪುರೋಗಮಾಃ ॥

॥ ಇತಿ ಶಿಶುರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ದೇವಾನ್ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ನೀರಾಜನಾಧಿಭಿಃ ಶಿಶುಂ ತೋಷಯಿತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಆಶಿಯೇ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಬಂಧುಭಿಃಸಹ ಭುಂಜೀತ ॥

॥ ಇತಿ ಉಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣಪ್ರಯೋಗಃ ॥

೮. ಅಥ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ ಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತಾ, ಚಿತ್ರಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಶತಭಿಷ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ.

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ. ದಶಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಲಗ್ನಾತ್ ದಶಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಚಂದ್ರ ಶುಭರು. ಶುಕ್ರಾಸ್ತ ಇರಬಾರದು. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಧನು, ಮೀನ.

ಕಾಲ : ಗಂಡುಮಗುವಿಗೆ ಜನನವಾದ ೬, ೮, ೧೦, ೧೨ನೇ ತಿಂಗಳು. ಹೆಣ್ಣುಮಗುವಿಗೆ : ೭, ೯, ೧೧ನೇ ತಿಂಗಳು; ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಹಗಲು.]

ಅನ್ನಸ್ಯ ಪ್ರಾಶನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಮಾಸಿ ಷಷ್ಠೇಽಷ್ಟಮೇ ಬುಧೈಃ ।
ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ತು ಪಂಚಮೇ ಮಾಸಿ ಸಪ್ತಮೇ ಪ್ರಜಗೌ ಮುನಿಃ ॥ –ಕೃತ್ಯಚಿಂತಾಮಣಿ

ಷಷ್ಠೇಽನ್ನಪ್ರಾಶನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಮೇ ಮಾಸ್ಯುತರೇ ಶುಭೇ ।
ಸ್ವಮಲಪ್ರಾಶನಾತ್ ಶುದ್ಧ್ಯೈ ಪ್ರಾಶಯೇದಾಯುಷೇ ಪಿತಾ ॥

ಕರ್ಣವೇಧಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಷಷ್ಠೇ ಪ್ರಾಕ್ ವತ್ಸರಾದುತ ।
ತ್ವಗಾದಿವ್ರಣರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಕಾರ್ಯವಿತ್ಯಾಹ ಜೈಮಿನಿಃ ॥

ಆರು ಅಥವಾ ಎಂಟನೇ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಾಸವು ಯುಕ್ತವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಮಶವನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದ ಮಗುವಿನ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆಯುತಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಹತ್ವವೆನಿಸಿದೆ. ಹಾಗೂ ೬–೮–೧೦ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವ ವಿಧಿಯಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಚರ್ಮರೋಗ ಪರಿಹಾರವೆಂದೂ, ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬುದೂ ಗಮನಾರ್ಹ. ನಿಷ್ಕ್ರಮಪ್ರಾಶನ ಈ

ಎರಡು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಕೆಲವೆಡೆ ನಡೆಸುವರು. ಆದರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವೆನಿಸದು.]

ಕಾರಿಕಾ:

ಷಷ್ಠೇಽನ್ನಪ್ರಾಶನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯಸಂಯುಯಮ್ ।
ಅನ್ನಂ ತಂ ಪ್ರಾಶಯೇದನ್ನಪತ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥

ಶುಭೇ ದಿನೇ ದಧಿಮಧುಘೃತಮಿಶ್ರಂ ಅನ್ನಂ ಭಗವತೇ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಸಂಕಲ್ಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪ ಃ

.....ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಶಿಶೋಃ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೈನೋನಿಬರ್ಹಣದ್ವಾರಾ ಮಾತೃಗರ್ಭಮಲಪ್ರಾಶನಶುದ್ಧಿ, ಅನ್ನಾದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸತೇಜ ಇಂದ್ರಿಯಾಯುರ್ಬಲಲಕ್ಷಣಫಲಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಮಾಂಗಲ್ಯ.... ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ತದಂಗ ಗಣಪತಿಪೂಜಾ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಅಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ (ಹೋಮಪಕ್ಷೇ ಜಾತಕರ್ಮವತ್ ಶುಚಿನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅನಾದೇಶದೇವತಾಭ್ಯಃ ಹುತ್ವಾ) ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಂ ಕದಳೀಪತ್ರದ್ವಯಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ರಂಗವಲ್ಯಾಲಂಕೃತ್ಯ ತೈಜಸಪಾತ್ರೇ ಭಗವತ್ಸಮರ್ಪಿತಂ ದಧಿಮಧುಘೃತಮಿಶ್ರಂ ಅನ್ನಂ ಪರಿವೇಶಯೇತ್ । ಘೃತೋದನಂ ತೇಜಸ್ಕಾಮಃ । ಮಧ್ವೋದನಂ ಆಯುಷ್ಕಾಮಃ । ದಧ್ಯೋದನಂ (ಕ್ಷೀರೋದನಂ) ಇಂದ್ರಿಯಕಾಮಃ । ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಕಾಮಃ ಮಿಶ್ರಮನ್ನಂ ಪ್ರಾಶಯೇತ್ ॥ ಮಾತುರುತ್ಸಂಗೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಮಾಸ್ಥಿತಂ ಶಿಶುಂ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಪ್ರಥಮಾನ್ನಪ್ರಾಶನಂ ಕಾರಯೇತ್ । ಕುಮಾರ್ಯಾಸ್ತು ಆಮಂತ್ರಕಮ್ ।

ಅನ್ನಪತೇ ನಲಕೂಬರಋಷಿಃ । ಉಪರಿಷ್ಟಾತ್ ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಅನ್ನಪ್ರಾಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಅನ್ನಪತೇಽನ್ನಸ್ಯ ನೋ ದೇಹ್ಯನಮೀವಸ್ಯ ಶುಷ್ಮಿಣಃ । ಪ್ರಪ್ರದಾತಾರಂ ತಾರಿಷ ಊರ್ಜಂ ನೋ ಧೇಹಿ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಸಸುವರ್ಣಹಸ್ತಃ ಅನ್ನಮಾದಾಯ ಪ್ರಥಮಕವಲಂ ಪ್ರಾಶಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ತೂಷ್ಣೀಂ ದ್ವಿವಾರಂ ದತ್ತ್ವಾ ಯಥೇಚ್ಛಂ ಭೋಜಯೇತ್ ॥ ಮುಖಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಭೂಮಿಂ ಸಂಶೋಧ್ಯ ಬಾಲಂ ಭೂಮೌ ಉಪವೇಶಯೇತ್ ॥ ತದಗ್ರೇ –**ತಸ್ಮಿನ್‌ಕಾಲೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತತ್ಪುರಸ್ತಾತ್ ವಸ್ತ್ರಂ ಶಸ್ತ್ರಂ ಪುಸ್ತಕಂ ಲೇಖನೀಂ ಚ । ಸ್ವರ್ಣಂ ರೌಪ್ಯಂ ಯಚ್ಚ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ಬಾಲಃ ತೈರಾಜೀವಂ ತಸ್ಯ ವೃತ್ತಿಃ ಪ್ರದಿಷ್ಟಾ ॥ ಶಿಶುಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಯತ್ಪ್ರಥಮಂ ಸ್ಪೃಶತಿ ತೇನ ತಸ್ಯ ಜೀವಿಕಾ ಭವತಿ ।** ಇತಿ ॥ ತತಃ ಬಹುಮಾನಪೂರ್ವಕಂ ಆಶಿಷೋ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ನೀರಾಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ಸ್ವಯಮಪಿ ಬಂಧುಭಿಃ ಸಹಭುಂಜೀತಾ ॥

॥ ಇತಿ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನವಿಧಿಃ ॥

⏭ ⏮

ಕರ್ಣವೇಧ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ಮೃಗಶಿರಾ, ಆದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತಾ, ಚಿತ್ರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ.

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ. ತ್ರಯೋದಶಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಲಗ್ನಾತ್ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ಪೂರ್ವಾಹ್ನಕಾಲ. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಕನ್ಯಾ, ಧನು, ಮೀನ.

ಕಾಲ : ಜನನವಾದ ೧೨, ೧೬ನೇ ದಿನಗಳು, ೬, ೭, ೮ನೇ ತಿಂಗಳುಗಳು.]

ಮಗುವಿನ ಆರು, ಏಳು, ಎಂಟನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಣವೇಧವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಕಿವಿಚುಚ್ಚುವುದೆಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದ ಚರ್ಮರೋಗಾದಿಗಳು ತಡೆಗಟ್ಟುವುವು ಹಾಗೂ ಕಾಂತಿಪುಷ್ಟಿಯೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ನಡೆಸಬೇಕು. ಗಂಡು ಶಿಶುವಿಗೆ ಮೊದಲು ಬಲದ ಕಿವಿ ಅನಂತರ ಎಡದ ಕಿವಿಯೆಂದೂ, ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವಿಗೆ ಮೊದಲು ಎಡ ಅನಂತರ ಬಲ ಕಿವಿಯೆಂದೂ ಸ್ಮೃತಿ.

ಶುಭದಿನದಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದೊಳಗೆ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ದಿಕ್ಪಾಲಕರು, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ – ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರ್ಣವೇಧವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಶುಭವಾರಗಳು ಕರ್ಣವೇಧಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ, ಜನ್ಮಮಾಸ ಸರ್ವಥಾ ನಿಷಿದ್ಧ.

ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವಿಧಿಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ಅಶ್ವಿನಿ, ಆದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಹಸ್ತಾ, ಚಿತ್ರ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಶ್ರವಣ, ರೇವತಿ

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ. ದಶಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಲಗ್ನಾತ್ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಧನು, ಕುಂಭ, ಮೀನ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರೋದಯ (ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿವರೆಗೆ)

ಕಾಲ : ಜನನವಾದ ೫ನೇ ವರ್ಷ, ೫ನೇ ಮಾಸ, ಉತ್ತರಾಯಣ, ಪೂರ್ವಾಹ್ನ.]

ಬಾಲಸ್ಯ ಪಂಚಮೇ ವರ್ಷೇ (ತೃತೀಯ) ಉದಗಯನೇ ಷಷ್ಠೀ, ಪ್ರತಿಪತ್, ಅಷ್ಟಮೀ, ರಿಕ್ತ(ಚತುರ್ಥೀ, ನವಮಿ, ಚತುರ್ದಶೀ) ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಅಶುಭವಾರಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಶುಭದಿನ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಲಗ್ನೇಷು –ಕುಮಾರಃ ಸುಸ್ನಾತಃ ನೂತನವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಮಂಗಲತಿಲಕಃ ಆಚಮ್ಯ, ಇಷ್ಟದೇವತಾಂ ಪಿತ್ರಾದೀಂಶ್ಚ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಮಮ ಸುಮತಿವರ್ಧನಪೂರ್ವಕಂ ವಿದ್ಯಾವಾಪ್ತಯೇ ಅಕ್ಷರಾರಂಭಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಗುರುಗಣಪತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಇಷ್ಟದೇವತಾಂ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ (ಮಾತೃಕಾದೇವತಾಸಹಿತ ವೇದವ್ಯಾಸಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ), ಶುಚೌ ಗೋಮಯೇನ ಉಪಲಿಪ್ತೇ ಗೋಚರ್ಮಮಾತ್ರೇ ಶುಚೌಸಮೇದೇಶೇ ಸೈಕತಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಕೃತ್ವಾ (ಪೀಠೇ ತಂಡುಲಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ

ಹರಿದ್ರಾಖಂಡೇನ) ಪಾಲಾಶಶಾಖಯಾ ಮೃದಂ ಖನಿತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ಆವಾಹಯೇತ್। ಓಂ ನಮಃ ಶ್ರೀ ಭುವನಮಾತಃ ಸರ್ವವಾಙ್ಮಯರೂಪೇ ಸರಸ್ವತಿ ಇಹಾಗಚ್ಛ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಇತಿ ಆವಾಹಯೇತ್ । ಏವಂ ಗಣೇಶಂ, ಹರಿಂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಸೂತ್ರಕಾರಾನ್ ಸ್ವವಿದ್ಯಾಂ ಚ ವಿಲಿಖ್ಯ, ಆವಾಹ್ಯ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಪಾಯಸ ಗುಡೋದನಂ ನಿವೇದಯೇತ್ । ಆಚಾರ್ಯಂ ಆವಾಹಿತ ದೇವತಾಂಶ್ಚ ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯಾ ಅಭಿವಾದ್ಯ ಅಕ್ಷರಂ ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಕಂ ಆರಭೇತ । ಅಂಗುಷ್ಠ, ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ 'ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ, ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮ, ಶ್ರೀಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ, ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಅಕಾರಾದಿ ಸ್ವರವರ್ಣ ಕಕಾರಾದಿ ವ್ಯಂಜನವರ್ಣಾಂಶ್ಚ ಲೇಖಯಿತ್ವಾ ಅನುವಾಚ್ಯ-ಸಂಪೂಜ್ಯ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಅಭಿವಂದನ ಪೂರ್ವಕಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ, ಆವಾಹಿತದೇವತಾಃ ಉದ್ವಾಸ್ಯ, ಕರ್ಮಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ಇತಿ ಅಕ್ಷರಾರಂಭವಿಧಿಃ॥

೯. ಅಥ ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ಅಶ್ವಿನಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಹಸ್ತಾ, ಚಿತ್ರ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ ಉತ್ತಮ. ರೋಹಿಣಿ, ಉತ್ತರಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ಮಧ್ಯಮ.

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ. ತ್ರಯೋದಶಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಲಗ್ನಾತ್ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ೧, ೪, ೫, ೭, ೯, ೧೦, ೧೧ರಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿರಬೇಕು. ತಾಯಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಚೌಲಕರ್ಮ ಮಾಡಬಾರದು. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಕನ್ಯಾ, ಧನು, ಮೀನ.

ಕಾಲ : ೩, ೫ನೇ ವರ್ಷ. ಉತ್ತರಾಯಣ, ಸಮಮಾಸ, ಪೂರ್ವಾಹ್ನ.]

ತೃತೀಯೇ ಪಂಚಮೇಽಬ್ದೇ ವಾ ಸ್ವಕುಲಾಚಾರತೋ ಹಿತಮ್ ।
ಚೌಲಂ ಶಿಶೂನಾಂ ಯತ್ನೇನ ಸ್ವಗೃಹ್ಯೋಕ್ತವಿಧಾನತಃ ।
ಆಧಾನತೋ ಜನ್ಮತೋ ವಾ ಸಪ್ತಮಾಬ್ದೇಽಪಿ ಕಾರಯೇತ್ ॥ –ವಸಿಷ್ಠ

ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಚೂಡಾಕರ್ಮವೆಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು.

ಪ್ರಥಮೇಽಬ್ದೇ ತೃತೀಯೇ ವಾ ಪಂಚಮೇ ಚೌಲಮಿಷ್ಯತೇ ।
ಪಂಚಮಾಬ್ದಾತ್ ಪ್ರಾಗಥೋರ್ಧ್ವಂ ಚೇದುಪನೀತ್ಯಾ ಸಹೇಷ್ಯತೇ ॥

ಬಾಲಸ್ಯ ವರ್ಚೋವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಏಷ್ಯಲ್ಲೋಮ್ನಾಂ ಚ ವೃದ್ಧಯೇ ।
ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ಸ್ವಕಾಲೇ ನ ಭವಂತಿ ಚೇತ್ ॥

ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಹುತ್ವಾ ಕುರ್ವೀತ ಮಂಡನಮ್ ।
ಅಮಂತ್ರಿಕಾ ತು ಕಾರ್ಯೇಯಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಪ್ಯವಿಶೇಷತಃ ॥

ಹೋಮಕೃತ್ಯಂ ತು ಪುಂವತ್ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚೂಡಾಕೃತಾವಪಿ ।
ನವೈತಾಃ ಕರ್ಣವೇಧಾಂತಾಃ ವಿವಾಹೋ ಮಂತ್ರತಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥

ಮಗುವಿಗೆ ಒಂದನೇ ವರುಷದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮೂರು, ಐದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನದ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಗುವಿನ ತೇಜೋವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಮುಂಬರುವ ಕೂದಲುಗಳ ಸಮವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿಯೂ ಈ ಕರ್ಮ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸದೆ ಇದ್ದರೆ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಮೊದಲು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಯಿಂದ ಆಜ್ಯಾಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಚೌಲದಿಂದ ವಿವಾಹದ ತನಕ ಹೋಮ ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಮತ. ಎಲ್ಲ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಚಕ್ಷುಷೀ (ನೇತ್ರಸ್ಥಾನತ) ಆಹುತಿ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಚೌಲಾದಿ ವಿವಾಹಪರ್ಯಂತ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವುದರಿಂದ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಹುತಿ ವರ್ಜ್ಯವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಹೊಲವನ್ನು ಉತ್ತು, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದೂ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಾಳುಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯಗಳು ಅಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯವಿದೆ. ತಂದೆಯು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ಕೂದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಧಾನ್ಯಗಳಂತೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಧಾನ್ಯಚತುಷ್ಟಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದೂ ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ತಾನು ಕತ್ತರಿಸುವುದು ಪಾಪಹೇತುವಾದುದರಿಂದ 'ಶಮೀ ಶಮಯತೇ ಪಾಪಂ' ಎಂದಂತೆ ದರ್ಭೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂದಲು ಕತ್ತರಿಸಿ ಶಮೀಪರ್ಣದ ಜೊತೆ ಎತ್ತಿನ ಸೆಗಣಿಗೆ ಮಾತೃಹಸ್ತ ಮೂಲಕ ಹಾಕಬೇಕೆಂದೂ ಪ್ರಯೋಗ. ಆಧಾನದಿಂದ ಚೌಲಪರ್ಯಂತ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ದೋಷಮಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಚೌಲ ನಡೆಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅಮಂತ್ರಕವಾಗಿಯೂ ಹೋಮವನ್ನು ಸಮಂತ್ರಕವಾಗಿಯೂ ನಡೆಸಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರದ ಬದಲು ಕರ್ಣವೇಧವೇ ಒಂಭತ್ತನೇ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದೂ ಋಷಿಮತವಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ವಿವಾಹಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಾನಗಳೂ ಅತಿಶಯ ಆಧಾನಗಳೆಂದೂ ವಿವಾಹಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಚೂಡಾಕರ್ಮ ವಿಹಿತವೆಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿ ನಡೆಸದೆ ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಶೌನಕೀಯ ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಕಾರ ರೂಢಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

ಕಾರಿಕಾ:

ಸೌಭಾಗ್ನೌ ಚಕ್ಷುಷೀವರ್ಜಂ ಪಾವಮಾನಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಮ್ ।
ಚತುರಾಜ್ಯಾಹುತೀಃ ಹುತ್ವಾ ಕೇಶಕರ್ತನಕಂ ತಥಾ ॥

ಸ್ನಾನಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಚೈವ ನೀರಾಜಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಇದಮಾದಿ ವಿವಾಹಾಂತಂ ನೈವೇಷ್ಟಾವಾಜ್ಯಭಾಗಕೌ ॥

ಯಜಮಾನಃ ಕೃತಮಂಗಲಸ್ನಾನಂ ಕುಮಾರಂ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಮಾತುರುತ್ಸಂಗೇ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾ-ಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ, ಚೂಡಾಕರ್ಮಾಂಗಸಂಕಲ್ಪಮಾಚರೇತ್

ಸಂಕಲ್ಪ :

..... ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೈನೋನಿಬರ್ಹಣೇನ ಬಲಾಯುರ್ವರ್ಚೋಽಭಿವೃದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಮಾಂಗಲ್ಯ......ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚೌಲಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದಿ, '**ಸಭ್ಯ**' ನಾಮಾನಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ಅಕೃತಾಶ್ಚೇತ್ ಸಂಸ್ಕಾರಸಂಖ್ಯಾಕ್ರಮೇಣ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಚತುಶ್ಚತುಸ್ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಆಜ್ಯಾಹುತೀಃ ಅನ್ವಾಧಾನೇ ಉಕ್ತ್ವಾ, ತಥೈವ ಹುತ್ವಾ ಚೌಲಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಅನ್ವಾಧಾನ

ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇಽಗ್ನೌ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ

ಚಕ್ಷುಷೀ ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ(ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಅಕೃತಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಖ್ಯಾಕ ಕ್ರಮೇಣ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಚತುಶ್ಚತುರ್ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ) ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ, ತ್ರಿರಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಏಕವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ, ಮಧ್ಯೇ ಚೌಲಕರ್ಮಾದಿ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ..... ಯಕ್ಷ್ಯೇ ।

ಪರಿಸಮೂಹನ, ಪರಿಸ್ತರಣ, ಪರ್ಯುಕ್ಷಣಾದಿ, ಪಾತ್ರಾಸಾದನಕಾಲೇ ಷಟ್‌ಪಾತ್ರಾಣಿ ಆಸಾದ್ಯ, ಅಗ್ನೇರುತ್ತರತಃ ವ್ರೀಹಿ, ಯವ, ಮಾಷ, ತಿಲೈಃ, ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ಪೂರಿತಾನಿ ಶರಾವಾಣಿ ಚ ನಿಧಾಯ, ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ ಮಾತುರುತ್ಸಂಗೇ ಆಸೀನಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಪುರತಃ ಶರಾವೇಷು ಆನಡುಹಗೋಮಯಂ, ಶಮೀಪರ್ಣಾನಿ, ತಾಮ್ರಮಯಂ ಕ್ಷುರಂ ಚ, ಶೀತಂ ಉದಕಂ ಉಷ್ಣಂ ಚ, ನವನೀತಂ [ದಧಿದ್ರಪ್ಸಂ ವಾ] ನಿದಧ್ಯಾತ್ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ಏಕವಿಂಶತಿ ಕುಶಪಿಂಜೂಲಾನ್ಯಾದಾಯ ಆಸೀತ । ತತಃ ಆಜ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಾದಿ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ ಇತ್ಯಾದಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಶತಂ ವೈಖಾನಸಾಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿಃಪವಮಾನೋದೇವತಾ ॥ ಚೌಲಕರ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಆಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ ಪವಸ ಆ ಸುವೋರ್ಜಮಿಷಂ ಚ ನಃ । ಆರೇ ಬಾಧಸ್ವ ದುಚ್ಛುನಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಋಷಿಃ ಪವಮಾನಃ ಪಾಂಚಜನ್ಯಃ ಪುರೋಹಿತಃ । ತಮೀಮಹೇ ಮಹಾಗಯಮ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ವ ಸ್ವಪಾ ಅಸ್ಮೇ ವರ್ಚಃ ಸುವೀರ್ಯಮ್ । ದಧದ್ರಯಿಂ ಮಯಿ ಪೋಷಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಚೌಲಕರ್ಮ ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತಃ ಶೀತಂ ಉಷ್ಣಂ ಉದಕಂ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ **'ಉಷ್ಣೇನ ವಾಯ ಉದಕೇನೇಹಿ'** ಇತಿ ಯುಗಪತ್ ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಪಾತ್ರೇ ನಿನಯೇತ್ । ತದೇಕದೇಶಂ ನವನೀತಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಕುಮಾರಸ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ ಉದಙ್ಮುಖೋ ವಾ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತಸ್ಯ ವಾಮಕರ್ಣಾದಾರಭ್ಯ ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯೇನ **'ಅದಿತಿಃ ಕೇಶಾನ್ ವಪತ್ವಾಪ ಉಂದಂತು ವರ್ಚಸೇ'** ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿವಾರಂ ಕ್ಲೇದಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಹಸ್ತಸ್ಥಿತೇಷು ಏಕವಿಂಶತಿಕುಶಪಿಂಜೂಲೇಷು ತ್ರೀಣಿ ಆದಾಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ನಿಧಾಯ–

'ಓಮ್ ಓಷಧೇ ತ್ರಾಯಸ್ವೈನಮ್' ಇತಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಾಣಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ–

'ಓಂ ಸ್ವಧಿತೇ ಮೈನಂ ಹಿಂಸೀಃ' ಕ್ಷುರಮ್ ಆದಾಯ–

ಓಂ ಯೇನಾವಪತ್ಸವಿತಾ ಕ್ಷುರೇಣ ಸೋಮಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ವರುಣಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ । ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೋ ವಪತೇದಮಸ್ಯಾಯುಷ್ಮಾನ್ ಜರದಷ್ಟಿರ್ಯಥಾಸತ್ ।

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸಕೇಶಾನಿ ಕುಶಪಿಂಜೂಲಾನಿ ಛಿತ್ತ್ವಾ ಶಮೀಪರ್ಣೈಸ್ಸಹ ಮಾತುಃ ಕರೇ ದದ್ಯಾತ್ । ಸಾ ತಾನಿ ಆನಡುಹಗೋಮಯೇ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಾಣ್ಯೇವ ನಿದಧ್ಯಾತ್ । ಏವಂ ದ್ವಿತೀಯಾದಿಛೇದನೇಷು ಚ ಕುಶಪಿಂಜೂಲನಿಧಾನಾದಿ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಕಾರ್ಯಮ್ । ಛೇದನಮಂತ್ರೇಷು ವಿಶೇಷಃ ।

ಓಂ ಯೇನ ಧಾತಾ ಬೃಹಸ್ಪತೇರಗ್ನೇರಿಂದ್ರಸ್ಯ ಚಾಯುಷೇ ವಪತ್ । ತೇನ ತ ಆಯುಷೇ ವಪಾಮಿ ಸುಶ್ಲೋಕ್ಯಾಯ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯೇ।

ಓಂ ಯೇನ ಭೂಯಶ್ಚರಾತ್ರ್ಯಾಂ ಜ್ಯೋಕ್ಚ ಪಶ್ಯಾತಿ ಸೂರ್ಯಮ್ । ತೇನ ತ ಆಯುಷೇ ವಪಾಮಿ ಸುಶ್ಲೋಕ್ಯಾಯ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ಇತಿ ತೃತೀಯೇ।

ಚತುರ್ಥೇ ತು ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಂತ್ರತ್ರಯಂ ಚ ಉಕ್ತ್ವಾ ಸಕೃತ್ ಛಿತ್ತ್ವಾ ಶಮೀಪರ್ಣೈಃ ಸಹ ಮಾತುಃ ಕರೇ ದತ್ತೇ ಸಾ ಆನಡುಹಗೋಮಯೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ । ಏವಂ ಉತ್ತರಕೇಶಪಕ್ಷೇಪಿ ಕುಶಪಿಂಜೂಲನಿಧಾನಾದಿ ಛೇದನಾಂತಂ ತ್ರಿಭಿಃ ಮಂತ್ರೈಃ ಕಾರ್ಯಮ್ । ನಾಸ್ತಿ ಸರ್ವಮಂತ್ರೈಶ್ಚತುರ್ಥಂ ಛೇದನಮ್ । ಅಥ–

ಓಂ ಯತ್ ಕ್ಷುರೇಣ ಮರ್ಚಯತಾ ಸುಪೇಶಸಾ ವಪ್ತಾ ವಪಸಿ ಕೇಶಾನ್ । ಶುಂಧಿ ಶಿರೋ ಮಾಽಸ್ಯಾಯುಃ ಪ್ರಮೋಷೀಃ ॥

ಇತಿ ಕ್ಷುರಧಾರಾಮ್ ಅಗ್ರತ ಆರಭ್ಯ ಆಮೂಲಂ ನಿಮೃಜ್ಯ ನಾಪಿತಮಾಹೂಯ **'ಶೀತೋಷ್ಣಾಭಿಃ ಅದ್ಭಿಃ ಅಬರ್ಥಂ ಕುರ್ವಾಣೋಽಕ್ಷಿಣ್ವನ್ ಕುಶಲೀಕುರು'** ಇತಿ ಅನುಶಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಂ ಪ್ರೇಷಯೇತ್ । ತೇನ ನಾಪಿತೇನ ಪೂರ್ವಾವಶೇಷಿತಾಭಿಃ ಅದ್ಭಿಃ ಆರ್ದ್ರೀಕೃತಂ ಕುಮಾರಶಿರಃ ಯಥಾಕುಲಾಚಾರಂ ವಾಪಯೇತ್ । ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿ–ಧಾನ್ಯಚತುಷ್ಟಯಂ ವಿಶೇಷಪುರಸ್ಕಾರಂ ಚ ನಾಪಿತಾಯ ದತ್ತ್ವಾ, ಕುಮಾರಂ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಭಿಃ ಅಲಂಕೃತ್ಯ, ಅಗ್ನಿಸಮೀಪೇ ಪೂರ್ವವದುಪವಿಶೇತ್। ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ನೀರಾಜನಂ ವಿಧಾಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ, ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ತೇಭ್ಯಃ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥ ಮಧ್ಯೇ ಶಿರಸಿ ಚೂಡಾಸ್ಯಾತ್ ವಸಿಷ್ಠಾನಾಂತು ದಕ್ಷಿಣೇ । ಉಭಯೋಃ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರತ್ರಿ ಕಶ್ಯಪಾನಾಂ ಶಿಖಾಮತಾ । ವಾಮತೋ ಭರದ್ವಾಜಾನಾಂ ಪಂಚಚೂಡಾಂಗಿರಸಃ ।

ಶಿಶೋರ್ಮಾತರಿ ಗರ್ಭಿಣ್ಯಾಂ ಚೂಡಾಕರ್ಮ ನಕಾರತೇತ್ । ಯದಿ ಗರ್ಭ ವಿಪತ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಶಿಶೋರ್ವಾ ಮರಣಂ ಭವೇತ್ । ಸಹೋಪನೀತ್ಯಾ ಕುರ್ಯಾಶ್ಚೇತ್ ತದಾದೋಷೋನವಿದ್ಯತೇ ॥

॥ ಇತಿ ಚೌಲಪ್ರಯೋಗಃ ॥

೧೦. ಅಥ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ಅಶ್ವಿನಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತಾ, ಚಿತ್ರ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಶತಭಿಷ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ. ದಶಮಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ.

ವಾರ : ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಲಗ್ನಾತ್ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ಲಗ್ನ, ಚತುರ್ಥ, ಸಪ್ತಮ, ದಶಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಗ್ರಹಗಳಿರಬಾರದು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಇರಬಾರದು. ಅನಧ್ಯಯನ ತಿಥಿಗಳು ಇರಕೂಡದು. ತಾಯಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರಕೂಡದು. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಸಿಂಹ, ಕುಂಭ, ಮೀನ.

ಕಾಲ : ಜನನವಾದ ೭, ೮, ೯, ೧೦, ೧೧ನೇ ವರ್ಷಗಳು, ಉತ್ತರಾಯಣ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಪಂಚಮಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ಪಂಚಮಿವರೆಗೆ, ಪೂರ್ವಾಹ್ನ. ಗುರು-ಶುಕ್ರ ಮೌಢ್ಯ ಇರಕೂಡದು.]

ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು 'ಉಪನಯನ' (**ಉಪ=ಗುರೋಃ ಸಮೀಪೇ ನಯನಮ್**) ಎಂದು ಕರೆವರು. ಎಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆ.

ಉಪನಯನದ ಅಧಿಕಾರಗಳು : ತಂದೆ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿ. ಆತನಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅಜ್ಜ, ಚಿಕ್ಕತಂದೆ, ಅಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಸಪಿಂಡರು, ಸಮಾನಗೋತ್ರದವರು ಕ್ರಮದಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆನಿಸುವರು. ಅವಳಿಮಕ್ಕಳಾದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸಬೇಕು. ಪಿತನು ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ, ನಾಂದಿ, ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕುಮಾರರು ಮಾತೃಭೋಜನ ಜನ್ಮದಾತೆಯ ಜೊತೆ ಮುಗಿಸುವುದು. ಬಳಿಕ ವಪನಾದಿ ಉಪನಯನಾಂತ ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಒಂದೇ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸಹೋದರರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗುರುಬಲ ವಿಚಾರ : ಕುಮಾರನ ಜನ್ಮರಾಶಿಯಿಂದ ಗುರುವು ಚಾರಪ್ರಕಾರ ದ್ವಿತೀಯ, ಪಂಚಮ, ಸಪ್ತಮ, ನವಮ, ಏಕಾದಶಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದೂ; ಪ್ರಥಮ, ತೃತೀಯ, ಷಷ್ಠ, ಹತ್ತನೇ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಇರಲು ಬೃಹಸ್ಪತಿಶಾಂತಿ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಬಹುದೆಂದೂ; ಚತುರ್ಥ, ಅಷ್ಟಮ, ದ್ವಾದಶಗಳಲ್ಲಿರಲು ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಕುಮಾರನ ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮ, ಅಷ್ಟಮ, ನವಮ, ದಶಮ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗುರುಬಲ ನೋಡಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ತಾರಾನುಕೂಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ 'ವಿಪತ್ತಾರಾಬಲವೂ', ಬಹುಳಪಕ್ಷದ ತ್ರಯೋದಶಿತಿಥಿಯೂ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದೂ ಋಷಿವಚನ ಗಮನಾರ್ಹ.

'ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತಕರ್ಮಣಾ ಯೇನ ಸಮೀಪಂ ನೀಯತೇ ಗುರೋಃ ।
ಬಾಲೋ ವೇದಾಯ ತದ್ಯೋಗಾದ್ಬಾಲಸ್ಯೋಪನಯಂ ವಿದುಃ ॥'
'ಗಭಾಷ್ಟಮೇಽಷ್ಟಮೇ ವಾಽಬ್ದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೋಪನಾಯನಮ್ ॥' —ಮನು

ಪ್ರಾಪ್ತೇ ತು ಪಂಚಮೇ ವರ್ಷೇ ವಿದ್ಯಾರಂಭಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮೇಽಬ್ದೇ ವಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೋಪನಾಯನಮ್ ॥

ಉಪಾನಯಾಖ್ಯಂ ಯತ್ಕರ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಂ ತದುದೀರಿತಮ್ ।
ಉಪನೀತೇಃ ಫಲಂ ತ್ವೇತತ್ ದ್ವಿಜತಾ ಸಿದ್ಧಿಪೂರ್ವಿಕಾ ॥

ಕುಮಾರಸ್ಯೋಪನಯನಂ ಶ್ರುತಾಭಿಜನವೃತ್ತವಾನ್ ।
ತಪಸಾ ಧೂತನಿಶ್ಶೇಷಪಾಪ್ಮಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ ॥

ಐದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಓದು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಜನ್ಮತಃ ಏಳು, ಎಂಟನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಓದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಉಪನಯನ. ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಮರುಹುಟ್ಟನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ದ್ವಿಜತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಉಪನಯನಫಲ. ದ್ವಿಜನಾದ ವಟುವಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಗುರು ಅಗ್ನಿ. ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಉಪದೇಶಕನೇ ತಂದೆ. ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯೇ ತಾಯಿ. ಜನ್ಮದಾತೃ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಂದ ಮೊದಲನೇ ಜನ್ಮ ಕೇವರ ಶರೀರಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಚೌಲಾಂತ ದೋಷಮಾರ್ಜನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು. ಉಪವೀತಾದಿ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಜನ್ಮದಾತನೇ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಆದಿಶೇತ್ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಚ ಸಾಂಪ್ರತಂ ವ್ರತನೈಷ್ಠಕಂ'. ಆಚಾರ್ಯನು ಉಪದೇಶಿಸಿದಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತನಿಷ್ಠೆ ಯೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೇಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನೇ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಜನ್ಮದಾತೆ ತಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಥಮ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಚೂಡಾಕರ್ಮವಿಧಿಯು ಮೊದಲು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಉಪನಯನ ದಿನವೇ ಮೊದಲು ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ಣ ಮುಗಿಸಿ ಅನಂತರ ಮಾತೃಭೋಜನ, ಬಳಿಕ ಪುನಃ ಕ್ಷೌರ ಅನಂತರ ಉಪನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ಚೌಲಕರ್ಮವು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಉಪನಯನದ ದಿವಸ ಮಾತೃಭೋಜನವಾದ ಅನಂತರ ನಾಪಿತನಿಂದ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿ ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಕುಂಭಗಳ ಜಲಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಸಿ ಉಪನಯನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಾತೃಭೋಜನವಾದ ಮೇಲೆ ತಂದೆಯು ಆಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಚೌಲವಿಧಿಯಂತೆ ಕೂದಲು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಳಿಕ ನಾಪಿತನಿಂದ ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ತಂದೆಯು ಆಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಚೌಲವಿಧಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ.]

ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಯ ಕಾಮಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಂ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಪಂಚಮೇ ।
ಷಷ್ಠೇತು ಧನಕಾಮಸ್ಯ ವಿದ್ಯಾಕಾಮಸ್ಯ ಸಪ್ತಮೇ ॥

ಅಷ್ಟಮೇ ಸರ್ವಕಾಮಸ್ಯ ನವಮೇ ಕಾಂತಿಮಿಚ್ಛತಃ ।
ಏಕಾದಶೇ ದ್ವಾದಶೇವ ಹ್ಯುಪನೇಯಾ ದ್ವಿಜಾತಯಃ ॥

ವಸಂತೇ ವಸಂತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಉಪನಯೀತ ॥ –ಶ್ರುತಿ

ಮಾಘಾದಿ ಪಂಚಮಾಸೇಷು ಮೇಖಲಾ ಬಂಧನಂ ಶಿಶೋಃ ।

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸೇ ನಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ । ಜನ್ಮಮಾಸೇ ನಸರ್ವೇಷಾಂ ॥ –ವರಾಹ

ಉಪನಯನೇ ಕರ್ತೃ ಕ್ರಮಮಾಹ

ಪಿತಾಪಿತಾಮಹೋಭ್ರಾತಾ ಜ್ಞಾತಯೋ ಗೋತ್ರಜಾಗ್ರಜಾಃ ।
ಉಪನೇಯಾಧಿಕಾರೀಸ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವಾಭಾವೇ ಪರಃಪರಃ ॥ –ವೃದ್ಧಗರ್ಗಃ

ಕಾರಿಕಾ:

ಪುಣ್ಯಾಹಾಭ್ಯುದಯಿಕಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕೃಚ್ಛ್ರಂಚ ಮಾತೃಭೋಜನಮ್ ।
ತಥಾ ಚ ವಪನಂ ಸ್ನಾನಂ ತಿಲಕಂ ಪುಂಡ್ರಧಾರಣಮ್ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ಸಮುದ್ಭವಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಚ ಸಾದನಮ್ ।
ಆಜ್ಯಸ್ಯೋತ್ಪವನಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಇಧ್ಮಾಧಾನಮಥ ಕ್ರಮಾತ್ ॥

ವಸ್ತ್ರಾಜಿನೋಪವೀತಂ ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ ಉಪವೇಶನಮ್ ।
ಚತುರಾಜ್ಯಾಹುತೀಃ ಹುತ್ವಾ ಅದ್ಭಿಃ ಪೂರಿತಮಂಜಲಿಮ್ ॥

ಸವ್ಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಚ ಯಥಾವಿಧಿ ।
ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಉಪದೇಶಂ ಚ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಚ ।

ನಿಧಾಯೋರ್ಧ್ವಾಂಗುಲೀಃ ಪಾಣಿಂ ಮೇಖಲಾದಂಡಧಾರಣಮ್ ।
ಶಿಕ್ಷಾಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಭಿಕ್ಷಾಂ ನೀರಾಜನಮಥಾಶಿಷಃ ॥

ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಃ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ, ಗ್ರಹಮಖಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಕುರ್ಯಾತ್, ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಃ ಅಕೃತಂ ಚೇದಪಿ ಉಪನಯನದಿನೇ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ, ಗ್ರಹಯಜ್ಞ, ಕೌತುಕಬಂಧನ, ಮಂಟಪಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ ಕೃತ್ವಾ, ಅವಶ್ಯಂ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಂ ಕಾರ್ಯಮ್ ॥ ಅಕೃತೇ ಚೌಲೇ ತದಂಗ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಂ ಕೃತ್ವಾ ಚೌಲಹೋಮಂ ವಿಧಾಯ ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರಮಾತ್ರಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್। ಪರೇದ್ಯುಃ ಕೃತಸ್ನಾನಂ ಕುಮಾರಂ ಅಲಂಕೃತ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿ ವಾಚಯಿತ್ವಾ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಭಿಃಸಹ **ಮಾತ್ರಾ ಸಹಭೋಜನಂ** ಕಾರಯಿತ್ವಾ, ಆಚಮ್ಯ ಅಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಉಪನಯನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರ್ತುಂ ತತ್ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂಗಭೂತಂ ವಪನಾದಿ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ । ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಚೌಲವತ್ ತೂಷ್ಣೀಂ ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರಂ ಕೃತ್ವಾ ನಾಪಿತೇನ ವಪನಂ ಕಾರಯೇತ್। ಸಂಪ್ರದಾಯೇ :– ಪಿತಾ ಅಮಂತ್ರಕಂ ವಪನಂ ಕೃತ್ವಾ, ತತಃ ನಾಪಿತೇನ ಕಾರಯೇದಿತಿ ರೂಢಿಃ । ಪ್ರಯೋಗೇ ವಾಪನಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ವಿದ್ಯತೇ । ಸ್ನಾತಂ ಬದ್ಧಶಿಖಂ ಕುಮಾರಂ ಗೋಪೀಚಂದನಾದಿಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ–ತಿಲಕಾಂಜನಾದಿಭಿಃ ಅಲಂಕೃತ್ಯ ತುಳಸೀಸನ್ನಿಧೌ ಉಪವೇಶ್ಯ ಚತುರ್ಭಿಃ ಘಟೋದಕೈಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಪೀತವರ್ಣಂ (ಕೌಪೀನಂ) ವಸ್ತ್ರಂ ಪರಿಧಾಯ, ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಕುಮಾರೇಣ ಸಾಕಂ ಸ್ವಯಮಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯಾ ಕೃಚ್ಛ್ರತ್ರಯಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯಭೂತ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ । ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಂ ಭೂಮೌ ನಿಧಾಯ **ಹೇ ಪರಿಷತ್, ಮದೀಯಾಂ ವಿಜ್ಞಾಪನಾಮವಧಾರ್ಯ, ಸಮರ್ಪಿತಾಂ ಇಮಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ, ಅಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಏತತ್ಕ್ಷಣಪರ್ಯಂತಂ ಬಾಲ್ಯೇ ವಯಸಿ ಅಜ್ಞಾನತಃ ಪಿತ್ರಾದ್ಯುಪೇಕ್ಷಯಾ ಚ ಸಂಭಾವಿತಾನಾಂ, ಸವರ್ಣಾಸವರ್ಣಧಾತ್ರೀಪರಿಪಾಲನ, ಜನನೀವ್ಯತಿರಿಕ್ತಸ್ತನ್ಯಪಾನ, ಸಜಾತೀಯ–ವಿಜಾತೀಯಸಹಚರಕ್ರೀಡಾಸಲ್ಲಾಪ, ಸಂಸ್ಪರ್ಶನ, ಅನಿಯತಮೂತ್ರಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಜನ, ತತ್ತತ್ಕಾಲಶೌಚಾ–ಭಾವಪ್ರಭೃತೀನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾಪಾನಾಂ ಅಪಾಕರಣಾರ್ಥಂ, ಕಾಮಚಾರ, ಕಾಮವಾದ, ಕಾಮಭಕ್ಷಣಾದಿ ದೋಷಾಪನೋದನಾರ್ಥಂ, ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಕಾಲಾತಿಕ್ರಮಣದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಕುಮಾರಸ್ಯ ಉಪನಯನಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಚ ಉಪನೇತೃತ್ವಾಧಿಕಾರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮಾಂ ಅನುಗೃಹ್ಣಂತು ಭವಂತಃ ॥** ತದಾ ಪರಿಷದಪಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ '**ಪಾದಕೃಚ್ಛ್ರಂ ಆಚರ**' ತತಃ **ಪೂತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ** ಇತಿ ವದೇತ್ । ಯಜಮಾನಃ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕಂ ಪಾದಕೃಚ್ಛ್ರಾಂಗಭೂತಂ ವಸ್ತ್ರದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಅನುಜ್ಞಾಂ ಸ್ವೀಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪಃ

.....ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಕುಮಾರಸ್ಯ ದ್ವಿಜತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಗಾಯತ್ರೀಗ್ರಹಣಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾ–ಧ್ಯಯನವಿಧ್ಯುಪಸ್ಥಾಪಿತವೇದಾಧ್ಯಯನಾಧಿಕಾರಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶ್ರದ್ಧಾಮೇಧಾಪ್ರಜ್ಞಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅತಿಶಯಸಂಸ್ಕಾರಭೂತಂ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಗಾಯತ್ರೀದಶಸಹಸ್ರಜಪಾರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ವೃಣುಯಾತ್। ತೇ ಚ ಶುಚೌದೇಶೇ ಉಪವೀತಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾದಿನಾ, ದಶಕೃತ್ವಃ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾದಿನಾಚ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಸೋನಾಪೃಥಿವಿತ್ಯಾದಿ ತಂತುಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕಂ ನವತಂತುದೇವತಾನಾವಾಹ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಜಪೇಯುಃ । ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದಿ ಕೃತ್ವಾ, **'ಸಮುದ್ಭವ'** ನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ, ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್।

ಚತುರಾಜ್ಯಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ ಕೇಶಕರ್ಮ ವಿಧಾಯ ಚ ।
ಸ್ನಾನಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಚೈವ ಮಾಣವೇ ಮಾತೃಭೋಜನಮ್ ।
ಪುನಶ್ಚ ವಪನಂ ಸ್ನಾನಂ ತತೋ ಲಗ್ನಂ ಚ ಸಾಧಯೇತ್ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹಾಭ್ಯುದಯೌ ಚೈವ ತಥಾ ಮಾತ್ರಾನ್ನಭೋಜನಮ್ ।
ಶಿರಸೋ ವಪನಂ ಸ್ನಾನಂ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನಪೂರ್ವಕಮ್ ॥

ಆಜ್ಯಸ್ಯೋತ್ಪವನಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಇಧ್ಮಾಧಾನಾದತಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ವಸ್ತ್ರಾಜಿನೋಪವೀತಾನಾಂ ಕಾಲಸ್ಯಾಚ್ಛೌನಕೋ ಬ್ರವೀತ್ ॥

ಚತುರಾಜ್ಯಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ ಅದ್ಭಿಪೂರಿತಮಂಜಲಿಮ್ ।
ಸವ್ಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಯಥಾವಿಧಿ ॥

ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಅವನೀಂ ಗತ್ವಾ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಉಪದೇಶನಮ್ ।
ಮೇಖಲಾ ದಂಡಕಂ ಶಿಕ್ಷಾ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದ್ಭಿಕ್ಷಣಂ ಭವೇತ್ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನ

ಜಾತವೇದಾದಿ ಚಕ್ಷುರ್ವರ್ಜ್ಯಂ ಆಘಾರಾಂತಮುಕ್ತ್ವಾ **ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ತ್ರಿರಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಜ್ಯೇನ, ಮಧ್ಯೇ ಅವಕ್ಷಾರಣಾದಿ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ,**

ಅನುಪ್ರಚನೀಯಹೋಮೇ ಕ್ರಿಯಾಮಾಣೇ ಸತಿ **ಸದಸಸ್ಪತಿಂ, ಸವಿತಾರಂ, ಋಷೀಂಶ್ಚ ಚರುದ್ರವ್ಯೇಣ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ..... ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥** (ಅನುಪ್ರಚನೀಯಹೋಮಃ ರಾತ್ರೌ ಕ್ರಿಯತೇ ಚೇತ್ ಅತ್ರ ಸದಸಸ್ಪತಿಮಿತ್ಯಾದಿ ಚರುದ್ರವ್ಯೇಣಾಂತಂ ನ ವಕ್ತವ್ಯಮ್ ।) ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ ಆಜ್ಯಸ್ಯೋತ್ಪವನಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್। ಉಪನಯನ ಲಗ್ನಸ್ಯ ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತ ನವಗ್ರಹಸೂಚಿತ ಅನಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಉಪನಯನಲಗ್ನ ಸುಲಗ್ನತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ನವಗ್ರಹಧಾನ್ಯದಾನ, ಫಲದಾನ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಗೋಪೀಚಂದನಾದಿ ದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ನವಗ್ರಹಪೂಜಾ ಕರ್ತ್ರೇ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಕರ್ತ್ರೇ ಚ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ತೇಭ್ಯಃ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾದೀನಿ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಮುಹೂರ್ತವಿದೇ ಲಗ್ನದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ, ಸರ್ವಾನ್ ಬಂಧ್ವಾದೀನ್ ಮಾತಾಪಿತ್ರ್ಯಾನ್, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಗುರೂಂಶ್ಚ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ । ಮಂಟಪಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯಪ್ರದೇಶೇ ಸೈಕತಮೃದ್ಭಿಃ ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲಂ ಮಧ್ಯೇ ಪದ್ಮಂ ಚ ವಿರಚಯ್ಯ, ತತ್ರ ಕುಮಾರವತ್ಸರಸಂಖ್ಯಯಾ ವ್ರೀಹಿತಂಡುಲಧಾನ್ಯಾನಿ ಪ್ರಸಾರ್ಯ, ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ನಾರಿಕೇಲಫಲಾನಿ, ತಾಂಬೂಲಪೂಗೀಫಲಾನಿ ಪರಿತಃ ನಿದಧ್ಯಾತ್ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಕುಮಾರಃ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ ಸ್ವವಾಮಪಾಣಿಂ ನಾಭೌ, ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿಂ ಅಕ್ಷತಹಿರಣ್ಯಕೂರ್ಚಸಹಿತಂ ಸ್ವಶಿರಸಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ತಿಷ್ಠೇತ್। ಕುಮಾರಂ ದ್ವಿತೀಯಜನ್ಮನ್ಯುಲ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿ-ಭೂತೇನ ಸಕೃದ್ಧೌತವಾಸಸಾಚ್ಛಾದ್ಯ ದರ್ಭರತಜ್ವಾ ಪಾದಾದಿಸ್ಥಾನಚತುಷ್ಟಯೇಷು ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ಶಿರಸಿ ಸಪ್ತದಳಕೂರ್ಚಂ ಊರ್ಧ್ವಮುಖಂ ನಿದಧ್ಯಾತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ವಾದ್ಯಘೋಷಪುರಸ್ಸರಂ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಂ ಪಠೇಯುಃ । ಕರ್ತಾ ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾಧ್ಯಯನವಿಧ್ಯುಪಸ್ಥಾಪಿತ ವೇದಾಧ್ಯಯ-ನಾಂಗಭೂತ ಗಾಯತ್ರೀಗ್ರಹಣಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ

ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ...... ಶರ್ಮಾಣಂ ಉಪನೇಷ್ಯೇ। ಸುಮುಹೂರ್ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತಂ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರಂ, ಅಜಿನಂ, ಉಪವೀತಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಕುಮಾರಾಭಿಮುಖೋಭೂತ್ವಾ, ತಸ್ಯ ಪಾದಾದಿ–ಕೇಶಪರ್ಯಂತಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಭೂರಾದಿಗಾಯತ್ರೀಶಿರಃಪರ್ಯಂತಂ ಮಂತ್ರಂ ವ್ಯಾಪಯಿತ್ವಾ, ದಕ್ಷಿಣತಃ ಪೂರ್ವಾಭಿ–ಮುಖ ಉದಙ್ಮುಖೋ ವಾ ತಿಷ್ಠನ್, ಪ್ರಥಮತ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರಂ, ಅಜಿನಂ, ಉಪವೀತಂ ಚ ಕ್ರಮೇಣ ಸಮಂತ್ರಕಂ, ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಪುರಸ್ಸರಂ ಧಾರಯೇತ್ ।

ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣೀತ್ಯಸ್ಯ ಔಚಥ್ಯಪುತ್ರೋ ದೀರ್ಘತಮಾಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಮಿತ್ರಾವರುಣೌದೇವತೇ। ಕುಮಾರಸ್ಯ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರಧಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪೀವಸಾ ವಸಾಥೇ ಯುವೋರಚ್ಛಿದ್ರಾ ಮಂತವೋ ಹ ಸರ್ಗಾಃ। ಅವಾತಿರತಮನೃತಾನಿ ವಿಶ್ವ ಋತೇನ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಸಚೇಥೇ ॥

ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಚಕ್ಷುರಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಜಿನಂದೇವತಾ । ಅಜಿನಧಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಚಕ್ಷುರ್ಧರುಣಂ ಬಲೀಯಸ್ತೇಜೋ ಯಶಸ್ವಿ ಸ್ಥವಿರಂ ಸಮಿದ್ಧಮ್ । ಅನಾಹನಸ್ಯಂ ವಸನಂ ಜರಿಷ್ಣು ಪರೀದಂ ವಾಜ್ಯಜಿನಂ ದಧೇಹಮ್ ॥ ಇತಿ ಅಜಿನಮ್ ।

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾದೇವತಾ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತ–ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ । ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ॥

ತದಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಉಪನಯನಲಗ್ನಕಾಲಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ಇತಿ ವದೇಯುಃ । ಸರ್ವೇಽಪಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾನ್ ಕುಮಾರಶಿರಸಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇಯುಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಕುಮಾರೇಣ ಚ ತ್ರಿವಾರಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಧಾರಯೇತ್ । ಕುಮಾರಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಹಸ್ತಂ ನಿಧಾಯ, ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ..... **ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ** ॥ ಇತಿ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಕಾಲೇ **ಸುಮುಹೂರ್ತ–ಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು** । ಇತಿ ವದೇತ್ । **ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌಃ............ ಧಾರಯತಾಂ ಧ್ರುವಮ್** ॥ ಗಾಯತ್ರೀಂ ದಶವಾರಂ ಚ ಜಪೇತ್ । ತತಃ **'ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ' ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮಿ** ಇತಿ ಜಲಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಸಂವೇಷ್ಟಿತಾಂ ರಜ್ಜುಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಆಚ್ಛಾದಿತವಸ್ತ್ರಮಪಸಾರ್ಯ, ಪ್ರಥಮತಃ **'ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ'** ಇತಿ ಮಾತರಂ **'ಪಿತೃದೇವೋ ಭವ'** ಇತಿ ಪಿತರಂ, **'ಆಚಾರ್ಯದೇವೋ ಭವ'** ಇತಿ ಆಚಾರ್ಯಂ, **'ಅಗ್ನಿದೇವೋ ಭವ'** ಇತಿ ಅಗ್ನಿಂ, **'ಅತಿಥಿದೇವೋ ಭವ'** ಇತಿ ಬಂಧೂಂಶ್ಚ ಕ್ರಮೇಣ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ॥ ತೇನೈವ ಮಾರ್ಗೇಣ ಆಗತ್ಯ ಪಿತುಃ ಆತ್ಮನೋ ಅಗ್ನೇಶ್ಚ ಮಧ್ಯೇನ ಅಗ್ನೇರುತ್ತರಭಾಗಂ ಗಮಯಿತ್ವಾ ತತ್ರ ಕುಮಾರಂ ಉಪವೇಶ್ಯ ವಿಧಿವತ್ ಆಚಾಮೇತ್ । ಕುಮಾರಸ್ಯ ಪವಿತ್ರಂ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ತೀರ್ಥೇನ ತಥೈವಾನೀಯ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವಿಶೇತ್। ಅಥ ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲೀನಿಧಾನಾದಿ ಇಧ್ಮಾಧಾನಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಾಹುತೀಃ ಹುನೇತ್ ।

ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ ಇತ್ಯಾದಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಶತಂ ವೈಖಾನಸಾಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿಃ–ಪವಮಾನೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ ಪವಸ ಆ ಸುವೋರ್ಜಮಿಷಂ ಚ ನಃ । ಆರೇ ಬಾಧಸ್ವ ದುಚ್ಛುನಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಋಷಿಃ ಪವಮಾನಃ ಪಾಂಚಜನ್ಯಃ ಪುರೋಹಿತಃ । ತಮೀಮಹೇ ಮಹಾಗಯಮ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ವ ಸ್ವಪಾ ಅಸ್ಮೇ ವರ್ಚಃ ಸುವೀರ್ಯಮ್ । ದಧದ್ರಯಿಂ ಮಯಿ ಪೋಷಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಗರ್ಭಾಧಾನಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯ–ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅವಕ್ಷಾರಣಮ್

ಅಥ **'ಕುಮಾರಸ್ಯ ಶುಚಿತ್ವಸಿದ್ಧಯೇ ಸವಿತೃದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅವಕ್ಷಾರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।'** ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಕುಮಾರಂ ಅಗ್ನ್ಯಾಚಾರ್ಯಯೋಃ ಮಧ್ಯೇ ಉತ್ತರದಿಶಂ ಗಮಯಿತ್ವಾ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ ತಸ್ಯ ಅಂಜಲಿಂ ಅದ್ಭಿಃ ಪೂರಯೇತ್ । ಕರ್ತಾ ಕುಮಾರಾಂಜಲಿಂ ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಆಪೂರ್ಯ ಸ್ವಾಂಜಲಿಂ ಪತ್ನ್ಯಾಪೂರ್ಯ ಜಲಧಾರಾಂ ಸಿಂಚೇತ್ ॥

ತತ್ಸವಿತುರಿತ್ಯಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸವಿತಾದೇವತಾ । ಅವಕ್ಷಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವೃಣೀಮಹೇ ವಯಂ ದೇವಸ್ಯ ಭೋಜನಮ್ । ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸರ್ವಧಾತಮಂ ತುರಂ ಭಗಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ॥

ಅನೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ವಾಂಜಲಿಸ್ಥೋದಕಂ ಕುಮಾರಾಂಜಲ್ಯುದಕೇ ಆಸಿಚ್ಯ, ತಜ್ಜಲಂ ಕುಮಾರಾಂಜಲಿ–ನ್ಯೈವಾವಕ್ಷಾರಯೇತ್ । ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಶಿಷ್ಯತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಾಂಗುಷ್ಠಂ ವಟೋಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ।

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ॥

ಇತಿ ವಟೋಃ ನಾಮಸಂಬುದ್ಧ್ಯಂತಂ ..... **ಶರ್ಮನ್** । ಇತಿ ನಿರ್ದಿಶ್ಯ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿನಾ ತಸ್ಯ ಸಾಂಗುಷ್ಠಂ ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ । ಪುನರಪಿ ಪೂರ್ವವತ್ ಅವಕ್ಷಾರ್ಯ ಹಸ್ತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ–

ದ್ವಿತೀಯೇ ಹಸ್ತಗ್ರಹಣೇ ಮಂತ್ರವಿಶೇಷಃ –

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ॥ ಸವಿತಾ ತೇ ಹಸ್ತಮಗ್ರಭೀತ್ ॥

ಇತಿ ವಟೋಃ ನಾಮ ಸಂಬುದ್ಧ್ಯಂತಂ ..... (ಶರ್ಮನ್ ಅಗ್ನೇ ದೀರ್ಘಾಯುರ್ಭವ)। ಇತಿ ವದೇತ್, ಪುನಃ ಅವಕ್ಷಾರ್ಯ–

ತೃತೀಯೇ ಹಸ್ತಗ್ರಹಣೇ ಮಂತ್ರವಿಶೇಷಃ –

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ॥ ಅಗ್ನಿರಾಚಾರ್ಯಸ್ತವ ॥ ....ಶರ್ಮನ್ ಇತಿ ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಂಡಪದೇಶಾತ್ ಬಹಿರ್ಗತ್ವಾ ಆದಿತ್ಯಂ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ–

'ದೇವ ಸವಿರೇಷ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ತಂ ಗೋಪಾಯ ಸ ಮಾಮೃತ' ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ **'ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ' ವ್ರತಪತಯೇ ಆದಿತ್ಯಾಯ ವಟುಂ ದದಾಮಿ' ಇತಿ ಮನಸಾ ಸ್ಮರೇತ್** ॥ ತತಸ್ತೌ ಪೂರ್ವವದುತ್ತರತೋಽಗ್ನೇಃ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಭಿಮುಖೌ ತಿಷ್ಠೇತಾಮ್ । ತತ್ರ ಕುಮಾರಮ್ **'ಕಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯಸಿ । ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯಸಿ । ಕಸ್ತ್ವಾ ಕಮುಪನಯತೇ । ಕಾಯ ತ್ವಾ ಪರಿದದಾಮಿ ॥'** ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಕುಮಾರಂ ಮನಸಾ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ತಸ್ಯ ಅಂಸಯೋಃ, ಪಾಣಿ ಗಮಯಿತ್ವಾ–

ಯುವಾಸುವಾಸಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಯೂಪೋದೇವತಾ । ಪೂರ್ವಾರ್ಧರ್ಚಸ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತನೇ, ಉತ್ತರಾರ್ಧರ್ಚಸ್ಯ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯುವಾ ಸುವಾಸಾಃ ಪರಿವೀತ ಆಗಾತ್ ಸ ಉ ಶ್ರೇಯಾನ್ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನಃ ।

ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರಯನ್ ಕುಮಾರಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಆವರ್ತ್ಯ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ–

ಓಂ ತಂ ಧೀರಾಸಃ ಕವಯ ಉನ್ನಯಂತಿ ಸ್ವಾಧ್ಯೋ೩ ಮನಸಾ ದೇವಯಂತಃ ॥

ಮಂತ್ರೇಣ ತಸ್ಯ ಹೃದಯದೇಶಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ । ಪುನಃ ಕುಮಾರಂ, ಆತ್ಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಚ ಅಂತರೇಣಾನೀಯ, ದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವೇಶಯೇತ್ ।

ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಮ್

ವಟುಃ ಮಂತ್ರಾಚಮನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪವಿತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಂಗಭೂತ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಪರಿಸಮೂಹ್ಯ ಪರ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ಏಕಾಂ ಸಮಿಧಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ–

ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸಮಿದಾಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಾಹಾರ್ಷಂ ಬೃಹತೇ ಜಾತವೇದಸೇ । ತಯಾ ತ್ವಮಗ್ನೇ ವರ್ಧಸ್ಯ ಸಮಿಧಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಯಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಇತಿ ತೂಷ್ಣೀಂ ಹುತ್ವಾ– ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ–

ಓಂ ತೇಜಸಾ ಮಾ ಸಮನಜ್ಮಿ ಇತ್ಯಗ್ನಿಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಂವೃತೋಷ್ಠದ್ವಯಂ ಮುಖಂ ಅವಾಙ್‌ನಿಮೃಜ್ಯ ಪಾಣೀ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಯೇತ್ । ಏವಂ ಪುನಃ ದ್ವಿವಾರಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತಿಷ್ಠನ್–

ಮಯಿ ಮೇಧಾಮಿತಿ ಷಣ್ಣಾಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಆಸುರೀ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಉತ್ತರತ್ರಯಾಣಾಂ ಆಸುರೀ ಭುರಿಗ್ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರಿಂದ್ರಃ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಉತ್ತರತ್ರಯಾಣಾಂ ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ॥ ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯ್ಯಗ್ನಿಃ ತೇಜೋ ದಧಾತು ।

ಓಂ ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯೀಂದ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಂ ದಧಾತು ।

ಓಂ ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯಿ ಸೂರ್ಯೋ ಭ್ರಾಜೋ ದಧಾತು ।

ಓಂ ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ತೇಜಸ್ತೇನಾಹಂ ತೇಜಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ ।

ಓಂ ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ವರ್ಚಸ್ತೇನಾಹಂ ವರ್ಚಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ ।

ಓಂ ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ಹರಸ್ತೇನಾಹಂ ಹರಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತ್ಯುಪಸ್ಥಾಯ ।

ಮಾನಸ್ತೋಕೇತಿ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ವಿಭೂತಿಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಮಾನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾನ ಆಯೌ ಮಾನೋ ಗೋಷು ಮಾನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಮಾನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತಸ್ಸದಮಿತ್ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ॥

ಇತ್ಯಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ಅಗ್ನೇಃ ಉತ್ತರಭಾಗಸ್ಥಿತಂ ಹುತಭಸ್ಮ ಗೃಹೀತ್ವಾ **ತ್ರಾಯುಷಂ ಜಮದಗ್ನೇಃ** ಇತಿ ಲಲಾಟೇ **ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ತ್ರ್ಯಾಯುಷಮ್** ಇತಿ ಕಂಠೇ **ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ತ್ರ್ಯಾಯುಷಮ್** ಇತಿ ನಾಭೌ **ಯದ್ದೇವಾನಾಂ ತ್ರ್ಯಾಯುಷಮ್** ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣ ಬಾಹುಮೂಲೇ **ತನ್ಮೇ ಅಸ್ತು ತ್ರ್ಯಾಯುಷಮ್** ಇತಿ ಸ್ಕಂದೇ **ಸರ್ವಮಸ್ತು ಶತಾಯುಷಮ್** ಇತಿ ಶಿರಸಿ ಧಾರಯೇತ್ ।

ಓಂ ಚಮೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಸಾರಸ್ವತಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಚ ಮೇ ಸ್ವರಶ್ಚ ಮೇ ಯಜ್ಞೋಪ ಚ ತೇ ನಮಶ್ಚ । ಯತ್ತೇ ನ್ಯೂನಂ ತಸ್ಮೈ ತ ಉಪ ಯತ್ತೇಽತಿರಿಕ್ತಂ ತಸ್ಮೈ ತೇ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ । **ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಮ್ । ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇಜ ಆರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ** ॥ ಇತಿ ಅಭಿವಾದಯೇತ್ ॥ ಪುನಃ ಪರಿಸಮೂಹ್ಯ ಪರ್ಯುಕ್ಷಣೀಕೃತ್ವಾ ಅನೇನ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಕರ್ಮಣಾ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಪರಶುರಾಮಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ । ಅಗ್ನಿಮ್ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ-ಹೋಮಾಂತಂ ರಕ್ಷೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರ್ಯುಪದೇಶಃ

ಅಥ ವಟುಃ ಉಪವಿಶ್ಯ ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮುಖೋ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಜಾನು ಭುವಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣ-ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣಶ್ರೋತ್ರೇ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ-

.......ಗೋತ್ರಃ ...... ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥ ಇತಿ ವ್ಯಸ್ತಪಾಣಿಃ ಆಚಾರ್ಯಸ್ಯ (ಪಿತುಃ) ಸವ್ಯಪಾದಂ ಸ್ವಸವ್ಯಪಾಣಿನಾ ತದುಪರಿ ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿನಾ ದಕ್ಷಿಣಪಾದಂ, ಜಾನುಪ್ರಭೃತಿ ಪಾದಪರ್ಯಂತಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಿರೋವನತಿಪೂರ್ವಕಂ ಅಭಿವಾದಯೇತ್ । ಆಚಾರ್ಯೇಣ **ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭವ ....ಶರ್ಮನ್** ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ವಟುಃ ತಿಷ್ಠನ್ ಕರೌ ಸಂಪುಟೀಕೃತ್ಯ **ಅಧೀಹಿ ಭೋ ಸಾವಿತ್ರಿಂ ಭೋ ಅನಬ್ರೂಹಿ** ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್। ಆಚಾರ್ಯಸ್ತು ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ -

ಅಸ್ಯ ವಟೋಃ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರೋಪದೇಶಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಮಂತ್ರಪ್ರದಾನಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಗೋಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯಫಲದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಫಲದಾನದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದದ್ಯಾತ್ । ತತಃ ವಟುಃ ವಾಮಪಾಣಿಂ ಉತ್ತಾನೀಕೃತ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿಂ ನ್ಯಬ್ಜುಮುಖೀಕೃತ್ಯ, ಸಂಧಾಯ ಅಂಗುಲೀಭಿಃ ದೃಢೀಕೃತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿಸ್ಸನ್ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಆಸೀತ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಕುಮಾರಂ ಅಂಕೇ ಉಪವೇಶ್ಯ ಸ್ವಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿಂ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಪರಿಹಿತೇನ ವಾಸಸಾ ತಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣೇ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೂರ್ವಿಕಾಂ ಸಾವಿತ್ರೀಂ ಸ್ವಯ ಉಕ್ತ್ವಾ ವಾಚಯೇತ್ ।

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ॥ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪರಮೇಷ್ಠೀ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಚ್ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ ॥ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ಸವಿತಾದೇವತಾ । ಉಪದೇಶೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥ ಅಂಗುಲೀನ್ಯಾಸ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ ಧ್ಯಾನ ಸಂಕಲ್ಪಮುಕ್ತ್ವಾ ಉಪನಯನಾಂಗ ಗಾಯತ್ರ್ಯುಪದೇಶೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ । ಭೂಃ । ತತ್ಸ ವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ । ಭುವಃ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಸ್ವಃ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ । ತತ್ಸ ವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ । ತತ್ಸ ವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಏವಂ ತ್ರಿವಾರಮ್ (ಪ್ರಥಮೇ ಪಾದಶಃ । ದ್ವಿತೀಯೇ ಅರ್ಧರ್ಚಶಃ । ತೃತೀಯೇ ಸರ್ವಾಂ) ಅಶಕ್ತೌ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಾ ತ್ರಿವಾರಂ ಸ್ವಯಮುಕ್ತ್ವಾ ವಾಚಯೇತ್ । ಕೇಚಿತ್ತು ತ್ರಿವಾರಮಪಿ ಪಂಚಾವಸಾನಸಹಿತಾಮೇವ ಗಾಯತ್ರೀಮುಪದಿಶಂತಿ ॥ ತತಃ ದಶವಾರಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಉಕ್ತ್ವಾ ಪೂರ್ವವತ್ ಧ್ಯಾನ ನ್ಯಾಸ ಋಷ್ಯಾದೀನ್ ಉಕ್ತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಏವಂ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಂ ಚ ತ್ರಿಂಶತ್‌ವಾರಂ ಉಪದಿಶೇತ್। ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರಂ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಂ ಚ ಕೇಚಿತ್ ಉಪದಿಶಂತಿ । ತತಃ ಆಚ್ಛಾದಿತವಸ್ತ್ರಂ ವಿಸೃಜ್ಯ, ಸರ್ವೇ '**ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶಕಾಲಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು**' ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾನ್ ಕ್ಷಿಪೇಯುಃ । ವಟೋಃ ಹೃದಯದೇಶೇ ಊರ್ಧ್ವಾಂಗುಲಿಂ ಸ್ವಂ ಪಾಣಿಂ ನಿಧಾಯ

ಮಮ ವ್ರತ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತಿಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಊರ್ಧ್ವಾಂಗುಲಿಪಾಣಿನಿಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಮ ವ್ರತೇ ಹೃದಯಂ ತೇ ದಧಾಮಿ । ಮಮ ಚಿತ್ತಮನುಚಿತ್ತಂ ತೇ ಅಸ್ತು । ಮಮ ವಾಚಮೇಕವ್ರತೋ ಜುಷಸ್ವ ಬೃಹಸ್ಪತಿಷ್ಟ್ವಾ ನಿಯುನಕ್ತು ಮಹ್ಯಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಮುಕ್ತ್ವಾ ತದರ್ಥಂ ಚ ಬೋಧಯೇತ್ । ತತಃ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಮೇಖಲಾಬಂಧನಂ, ದಂಡಧಾರಣಂ ಚ ಕಾರ್ಯಮ್ । ವಟುಃ ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮುಖಃ ತಿಷ್ಠತಿ ।

ಪ್ರಾವೇಪಾಮಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೌಜವಾನಕ್ಷ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಕ್ಷಾಃ ದೇವತಾಃ । ಮೇಖಲಾಧಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪ್ರಾವೇಪಾಮಾ ಬೃಹತೋಮಾದಯಂತಿ ಪ್ರವಾತೇಜಾ ಇರಿಣೇ ವರ್ವೃತಾನಾಃ ।

ಓಂ ಸೋಮಸ್ಯೇವ ಮೌಜವತಸ್ಯ ಭಕ್ಷೋ ವಿಭೀದಕೋ ಜಾಗೃವಿರ್ಮಹ್ಯಮಚ್ಛಾನ್ ॥

ಇಯಂ ದುರುಕ್ತಾದಿತಿ ದ್ವಯೋಃ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಮೇಖಲಾದೇವತಾ । ಮೇಖಲಾ-ಬಂಧನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಯಂ ದುರುಕ್ತಾತ್ ಪರಿಬಾಧಮಾನಾತ್ ಶರ್ಮ ವರೂಥಂ ಪುನತೀ ನ ಆಗಾತ್ । ಪ್ರಾಣಾಪಾನಾಭ್ಯಾಂ ಬಲಮಾಭರಂತೀ ಪ್ರಿಯಾ ದೇವಾನಾಂ ಸುಭಗಾ ಮೇಖಲೇಯಮ್ ॥ ಋತಸ್ಯ ಗೋಪ್ತ್ರೀ ತಪಸಃ ಪರಸ್ಪೀ ಘ್ನತೀ ರಕ್ಷಃ ಸಹಮಾನಾ ಅರಾತೀಃ । ಸಾ ನಃ ಸಮಂತಮನುಪರೀಹಿ ಭದ್ರಯಾ ಭರ್ತಾರಸ್ತೇ ಮೇಖಲೇ ಮಾ ರಿಷಾಮ ॥

ಮೇಖಲಾಂ –ದರ್ಭರಜ್ಜುಂ – ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕಟಿಪ್ರದೇಶೇ ತ್ರಿರಾವರ್ತ್ಯ ನಾಭಿದೇಶೇ ಗ್ರಂಥಿತ್ರಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್। **'ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಗ್ರಂಥಿರಸಿ ಮಾ ವಿಸ್ರಂಸೀಃ'** ಇತಿ ವಾಚಯೇತ್ ತದಾ ವಟುಃ **'ಸರಹಸ್ಯಾಂಗಭೂತ ವೇದತ್ರಯೇಣ ಆವೃತೋಽಹಂ'**(ಬದ್ಧೋಽಹಂ) ಇತಿ ಮನ್ಯೇತ । ತತೋ ಮಾಣವಕಾಯ ತದ್ಧರ್ಮಸ್ಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಾರ್ಥಂ ಅಧರ್ಮ ನಿವೃತ್ಯರ್ಥಂ ಗೋಸರ್ಪ ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಕೇಶಸಮ್ಮಿತಂ ಪಾಲಾಶದಂಡಂ ದದ್ಯಾತ್ ।

ಸ್ವಸ್ತಿನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾತ್ರೇಯಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾದೇವತಾಃ । ದಂಡದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಮಿಮೀತಾಮಶ್ವಿನಾ ಭಗಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ದೇವ್ಯದಿತಿರನರ್ವಣಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ಪೂಷಾ ಅಸುರೋ ದಧಾತು ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಸುಚೇತುನಾ ॥

ಇತಿ ಆಚಾರ್ಯಃ ಪಲಾಶದಂಡಂ ದತ್ತೇ–

ಅದಾಂತಂ ದಮಯಿತ್ವಾ ಮಾಂ ಮಾರ್ಗೇ ಸಂಸ್ಥಾಪಯನ್ ಸ್ವಯಮ್ । ದಂಡಃ ಕರೇ ಸ್ಥಿತೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷ ಯತೋ ಭಯಮ್ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ದಂಡಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಉಪವಿಶೇತ್ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಂ ದೇಶಕಾಲಾನುಸಾರೇಣ ಆದಿಶೇತ್ ।

ಇದಾನೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯಸಿ । ಅಪೋಽಶಾನ(ಮೂತ್ರ ಪುರೀಷಾದೌ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆಚಮನಂ)**। ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಕುರು**(ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನಾದಿ ಇತ್ಯರ್ಥಃ) **। ದಿವಾ ಮಾ ಸ್ವಾಪ್ಸೀಃ । ಆಚಾರ್ಯಾಧೀನೋ ವೇದಮಧೀಷ್ವ । ಸಾಯಂಪ್ರಾತಃ ಭಿಕ್ಷೇಥಾಃ । ಸಮಿಧಮಾಧೇಹಿ । ದ್ವಾದಶವರ್ಷಾಣಿ ವೇದಗ್ರಹಣಾಂತಂ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಆಚರ। ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾಯಿನಮಗ್ರೇ ಭಿಕ್ಷೇಥಾಃ ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾಯಿನೀಂ ವಾ । ಏತತ್ ಪ್ರೇಷಾರ್ಥಂ ವಟುಂ ಬೋಧಯೇತ್।** ತದುತ್ತರತಯಾ ವಟುಃ **ಅಸ್ಮಿ –ಅಶ್ನಾಮಿ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ನಸ್ವಾಪ್ಸ್ಯಾಮಿ ಅಧ್ಯಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಭಿಕ್ಷಿಷ್ಯೇ। ಆಧಾಸ್ಯಾಮಿ ಚರಿಷ್ಯಾಮಿ ಇತಿ ಬಾಢಮಿತಿವಾ** ವದೇತ್ । ವಟುಃ ಮಾರತಂ ಅಭಿವಂದ್ಯ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ **ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ (ಭವತೀ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾತು)** ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಮಾತಾ–

ಋಗ್ವೇದಮಧೀಷ್ವ । ಯಜುರ್ವೇದಮಧೀಷ್ವ । ಸಾಮವೇದಮಧೀಷ್ವ । ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಧೀಷ್ವ ।

ಇತಿ ಚತುರ್ವಾರಂ ತುಂಡುಲಫಲಾನಿ ಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ । ತತಃ ಪಿತರಂ ಪ್ರತಿವಂದ್ಯ **ಭವಾನ್ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾತು ।** ಪಿತಾ ತು–

ಋಗ್ವೇದಮಧೀಷ್ವ...... ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಏವಮೇವ ಸ್ತ್ರೀಯಃ ಮಾತೃವತ್, ಪುರುಷಾನ್ ಪಿತೃವದ್ಯಾಚೇತ್ ॥ ಸದ್ಯಃ ಕುಮಾರಂ ತುಂಡುಲಭಾರೇ ಉಪವೇಶಯೇತ್ ॥ ಭೈಕ್ಷ್ಯಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್ ।

ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಹೋಮಃ (ಬ್ರಹ್ಮೌದನಂ)

ಏತತ್ ಕರ್ಮ ಸಾಯಂ ಅಸ್ತಮಿತೇ ಸೂರ್ಯೇ ಕುಮಾರೇಣ ಸಂಧ್ಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯಾದಿಕಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ಉಪನಯನಾಗ್ನೇಃ ಪಶ್ಚಿಮತಃ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾ ಸಹೋಪವಿಶ್ಯ ಕಾರಯೇತ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪಃ

ಮಮ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಮೇಧಾತೇಜೋ ವೃದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ನಿರ್ವಿಘ್ನೇನ ವೇದಪರಿಸಮಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಉಪನಯನಾಂಗಭೂತಂ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಭಿಕ್ಷಾಯಾಂ ಲಬ್ಧಂ ತುಂಡಲಂ ದೇವತಾತ್ರಯಸ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ನಿರ್ವಾಪಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ಕೃತ್ವಾ ಶ್ರಪಯಿತ್ವಾ, ಅಭಿಘಾರ್ಯ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಅವದಾಯ–

ಸದಸಸ್ಪತಿಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸದಸಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಪ್ರಧಾನಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸದಸಸ್ಪತಿಮದ್ಭುತಂ ಪ್ರಿಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಕಾಮ್ಯಮ್ । ಸನಿಂ ಮೇಧಾಮಯಾಸಿಷಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಸದಸಸ್ಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತ್ಸವಿತುರಿತ್ಯಸ್ಯ ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ–ಪ್ರಧಾನಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ .... ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸವಿತ್ರೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಋಷಿಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಋಷಿಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಕುಮಾರಸ್ಯ **ವೇದಸಮಾಪ್ತಿರಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತಃ ಬ್ರುವಂತು** ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ । ತೇ ಚ **ವೇದಸಮಾಪ್ತಿರಸ್ತು** ಇತಿ ವದೇಯುಃ ।

ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾನಿ ಹೋಮೇಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ತತೋ ಮಾತೃಸ್ವಸಾರಂ, ಸ್ವಭಗಿನೀಂ ಅನ್ಯಾನಪಿ ಬಾಂಧವಾನ್ ಭಿಕ್ಷಾಯಾಚನಂ । ನೀರಾಜನಂ । ಆಶೀರ್ವಚನಂ । ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಉಪನಯನಾವಕ್ಷಾರಣಕಾಲೇ ಕುಮಾರ ಹಸ್ತಸ್ಥಿತಸುವರ್ಣಂ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ವೇನ ದದ್ಯಾತ್ । ಅತ ಊರ್ಧ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಕ್ಷಾರಲವಣಮನ್ನಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಅಧಃಶಯೀತ । ಏವಂ ಮೇಧಾಜನನಪರ್ಯಂತಂ ಗುರುಂ ಪ್ರಸಾದಯನ್ ವರ್ತೇತ ।

ಅನೇನ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಉಪನಯನಾಂಗ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಗಾಯತ್ರ್ಯುಪದೇಶ ಅವಕ್ಷಾರಣ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಾದಿ ಕರ್ಮಣಾ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ॥

ಉಪನಯನಕಾಲೇ ವಟೋಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಮೇಧಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಠನೀಯ ಮಂತ್ರಾಃ ॥

ನಾಭಾನೇದಿಷ್ಠೋ ಮಾನವಃ ಋಷಿಃ । ೧–೪ ಜಗತೀ । ೫, ೮, ೯ ಅನುಷ್ಟುಪ್ । ೬ ಬೃಹತೀ । ೭ ಸತೋಬೃಹತೀ । ೧೦ ಗಾಯತ್ರೀ । ೧೧ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ ॥ ೧–೬ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾ ಃ । ಅಂಗಿರಸೋ ವಾ । ೭ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ । ೮–೧೧ ಸಾವರ್ಣೇರ್ದಾನಸ್ತುತಿಃ ದೇವತಾ । ಕುಮಾರಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಮೇಧಾಭಿವೃದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮತೇಜೋವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಯೇ ಯಜ್ಞೇನ ದಕ್ಷಿಣಯಾ ಸಮಕ್ತಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಖ್ಯಮಮೃತತ್ವಮಾನಶ । ತೇಭ್ಯೋ ಭದ್ರಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿ ಗೃಭ್ಣೀತ ಮಾನವಂ ಸುಮೇಧಸಃ ॥ ೧ ॥ ಯ ಉದಾಜನ್ಪಿತರೋ ಗೋಮಯಂ ವಸ್ವೃತೇನಾಭಿಂದನ್ಪರಿವತ್ಸರೇ ವಲಮ್ । ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿ ಗೃಭ್ಣೀತ ಮಾನವಂ ಸುಮೇಧಸಃ ॥ ೨ ॥ ಯ ಋತೇನ ಸೂರ್ಯಮಾರೋಹಯನ್ ದಿವ್ಯಪ್ರಥಯನ್ಪೃಥಿವೀಂ ಮಾತರಂ ವಿ । ಸುಪ್ರಜಾಸ್ತ್ವಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿ ಗೃಭ್ಣೀತ ಮಾನವಂ ಸುಮೇಧಸಃ ॥ ೩ ॥ ಅಯಂ ನಾಭಾ ವದತಿ ವಲ್ಗು ವೋ ಗೃಹೇ ದೇವಪುತ್ರಾ ಋಷಯಸ್ತಚ್ಛೃಣೋತನ । ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿ ಗೃಭ್ಣೀತ ಮಾನವಂ ಸುಮೇಧಸಃ ॥ ೪ ॥ ವಿರೂಪಾಸ ಇದೃಷಯಸ್ತ ಇದ್ಗಂಭೀರವೇಪಸಃ । ತೇ ಅಂಗಿರಸಃ ಸೂನವಸ್ತೇ ಅಗ್ನೇಃ ಪರಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ॥ ೫ ॥ ಯೇ ಅಗ್ನೇಃ ಪರಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ವಿರೂಪಾಸೋ ದಿವಸ್ಪರಿ । ನವಗ್ವೋ ನು ದಶಗ್ವೋ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಃ ಸಚಾ ದೇವೇಷು ಮಂಹತೇ ॥ ೬ ॥ ಇಂದ್ರೇಣ ಯುಜಾ ನಿಃ ಸೃಜಂತ ವಾಘತೋ ವ್ರಜಂ ಗೋಮಂತಮಶ್ವಿನಮ್ । ಸಹಸ್ರಂ ಮೇ ದದತೋ ಅಷ್ಟಕರ್ಣ್ಯ (ಅ)೧ಃ ಶ್ರವೋ ದೇವೇಷ್ವಕ್ರತ ॥ ೭ ॥ ಪ್ರ ನೂನಂ ಜಾಯತಾಮಯಂ ಮನುಸ್ತೋಕ್ಮೇವ ರೋಹತು । ಯಃ ಸಹಸ್ರಂ ಶತಾಶ್ವಂ ಸದ್ಯೋ ದಾನಾಯ ಮಂಹತೇ ॥ ೮ ॥ ನ ತಮಶ್ನೋತಿ ಕಶ್ಚನ ದಿವ ಇವ ಸಾನ್ವಾರಭಮ್ । ಸಾವರ್ಣ್ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾ ವಿ ಸಿಂಧುರಿವ ಪಪ್ರಥೇ ॥ ೯ ॥ ಉತ ದಾಸಾ ಪರಿವಿಷೇ ಸ್ಮದ್ದಿಷ್ಟೀ ಗೋಪರೀಣಸಾ । ಯದುಸ್ತುರ್ವಶ್ಚ ಮಾಮಹೇ ॥ ೧೦ ॥ ಸಹಸ್ರದಾ ಗ್ರಾಮಣೀರ್ಮಾ ರಿಷನ್ಮನುಃ ಸೂರ್ಯೇಣಾಸ್ಯ ಯತಮಾನೈತು ದಕ್ಷಿಣಾ । ಸಾವರ್ಣೇರ್ದೇವಾಃ ಪ್ರ ತಿರಂತ್ವಾಯುರ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಶ್ರಾಂತಾ ಅಸನಾಮ ವಾಜಮ್ ॥ ೧೧ ॥

ವಾಮನಸೂಕ್ತಂ

ಅಸ್ಯ ವಾಮಸ್ಯೇತಿ ದ್ವಿಪಂಚಾಶದೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ದೀರ್ಘತಮಾ ಔಚಥ್ಯಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ೧೨, ೧೫, ೨೩, ೨೯, ೩೬, ೪೧ ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ೪೨ ಪ್ರಸ್ತಾರಪಂಕ್ತಿಃ । ೫೧ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ॥ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ । ೪೨ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಾ ವಾಕ್ । ೪೨ ಉತ್ತರಾರ್ಧಾ ಆಪಃ । ೪೩ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಶಕಧೂಮಃ । ೪೩ ಉತ್ತರಾರ್ಧಾ ಸೋಮಃ । ೪೪ ಅಗ್ನಿಃ ಸೂರ್ಯೋವಾಯುಶ್ಚ । ೪೫ ವಾಕ್ । ೪೬, ೪೭ ಸೂರ್ಯಃ । ೪೮

ಸಂವತ್ಸರಸಂಸ್ಥಂಕಾಲಚಕ್ರವರ್ಣನಮ್। ೪೯ ಸರಸ್ವತೀ। ೫೦ ಸಾಧ್ಯಾಃ। ೫೧ ಸೂರ್ಯಃ ಪರ್ಜನ್ಯಾ ಅಗ್ನಯೋ ವಾ। ೫೨ ಸರಸ್ವಾನ್ ಸೂರ್ಯೋ ವಾ ದೇವತಾಃ। ಕುಮಾರಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾ..... ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಮ್ ಅಸ್ಯ ವಾಮಸ್ಯ ಪಲಿತಸ್ಯ ಹೋತುಸ್ತಸ್ಯ ಭ್ರಾತಾ ಮಧ್ಯಮೋ ಅಸ್ತ್ಯಶ್ನಃ। ತೃತೀಯೋ ಭ್ರಾತಾ ಘೃತಪೃಷ್ಠೋ ಅಸ್ಯಾತ್ರಾಪಶ್ಯಂ ವಿಶ್ಪತಿಂ ಸಪ್ತಪುತ್ರಮ್॥೧॥ ಸಪ್ತ ಯುಂಜಂತಿ ರಥಮೇಕಚಕ್ರಮೇಕೋ ಅಶ್ವೋ ವಹತಿ ಸಪ್ತನಾಮಾ। ತ್ರಿನಾಭಿ ಚಕ್ರಮಜರಮನರ್ವಂ ಯತ್ರೇಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾಧಿ ತಸ್ಥುಃ॥೨॥ ಇಮಂ ರಥಮಧಿ ಯೇ ಸಪ್ತ ತಸ್ಥುಃ ಸಪ್ತಚಕ್ರಂ ಸಪ್ತ ವಹಂತ್ಯಶ್ವಾಃ। ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರೋ ಅಭಿ ಸಂ ನವಂತೇ ಯತ್ರ ಗವಾಂ ನಿಹಿತಾ ಸಪ್ತ ನಾಮ॥೩॥ ಕೋ ದದರ್ಶ ಪ್ರಥಮಂ ಜಾಯಮಾನಮಸ್ಥನ್ವಂತಂ ಯದನಸ್ಥಾ ಬಿಭರ್ತಿ। ಭೂಮ್ಯಾ ಅಸುರಸೃಗಾತ್ಮಾ ಕ್ವ ಸ್ವಿತ್ಕೋ ವಿದ್ವಾಂಸಮುಪ ಗಾತ್ಪ್ರಷ್ಟುಮೇತತ್॥೪॥ ಪಾಕಃ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಮನಸಾ ವಿಜಾನನ್ದೇವಾನಾಮೇನಾ ನಿಹಿತಾ ಪದಾನಿ। ವತ್ಸೇ ಬಷ್ಕಯೇಽಧಿ ಸಪ್ತ ತಂತೂನ್, ವಿ ತತ್ನಿರೇ ಕವಯ ಓತವಾ ಉ॥೫॥ ಅಚಿಕಿತ್ವಾಞ್ಚಿಕಿತುಷಶ್ಚಿದತ್ರ ಕವೀನ್ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ವಿದ್ಮನೇ ನ ವಿದ್ವಾನ್। ವಿ ಯಸ್ತಸ್ತಂಭ ಷಳಿಮಾ ರಜಾಂಸ್ಯಜಸ್ಯ ರೂಪೇ ಕಿಮಪಿ ಸ್ವಿದೇಕಮ್॥೬॥ ಇಹ ಬ್ರವೀತು ಯ ಈಮಂಗ ವೇದಾಸ್ಯ ವಾಮಸ್ಯ ನಿಹಿತಂ ಪದಂ ವೇಃ। ಶೀರ್ಷ್ಣಃ, ಕ್ಷೀರಂ ದುಹ್ರತೇ ಗಾವೋ ಅಸ್ಯ ವವ್ರಿಂ ವಸಾನಾ ಉದಕಂ ಪದಾಪುಃ॥೭॥ ಮಾತಾ ಪಿತರಮೃತ ಆ ಬಭಾಜ ಧೀತ್ಯಗ್ರೇ ಮನಸಾ ಸಂ ಹಿ ಜಗ್ಮೇ। ಸಾ ಬೀಭತ್ಸುರ್ಗರ್ಭರಸಾ ನಿವಿದ್ಧಾ ನಮಸ್ವಂತ ಇದುಪವಾ ಕಮೀಯುಃ॥೮॥ ಯುಕ್ತಾ ಮಾತಾಸೀದ್ಧುರಿ ದಕ್ಷಿಣಾಯಾ ಅತಿಷ್ಠದ್ಗರ್ಭೋ ವೃಜನೀಷ್ವಂತಃ। ಅಮೀಮೇದ್ವತ್ಸೋ ಅನುಗಾಮಪಶ್ಯದ್ವಿಶ್ವರೂಪ್ಯಂ ತ್ರಿಷು ಯೋಜನೇಷು॥೯॥ ತಿಸ್ರೋ ಮಾತೄಸ್ತ್ರೀನ್ಪಿತೄನ್ಬಿಭ್ರದೇಕ ಊರ್ಧ್ವಸ್ತಸ್ಥೌ ನೇಮವ ಗ್ಲಾಪಯಂತಿ। ಮಂತ್ರಯಂತೇ ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಪೃಷ್ಠೇ ವಿಶ್ವವಿದಂ ವಾಚಮವಿಶ್ವಮಿನ್ವಾಮ್॥೧೦॥ ದ್ವಾದಶಾರಂ ನಹಿ ತಜ್ಜರಾಯ ವರ್ವರ್ತಿ ಚಕ್ರಂ ಪರಿ ದ್ಯಾಮೃತಸ್ಯ। ಆ ಪುತ್ರಾ ಅಗ್ನೇ ಮಿಥುನಾಸೋ ಅತ್ರ ಸಪ್ತ ಶತಾನಿ ವಿಂಶತಿಶ್ಚ ತಸ್ಥುಃ॥೧೧॥ ಪಂಚಪಾದಂ ಪಿತರಂ ದ್ವಾದಶಾಕೃತಿಂ ದಿವ ಆಹುಃ ಪರೇ ಅರ್ಧೇ ಪುರೀಷಿಣಮ್। ಅಥೇಮೇ ಅನ್ಯ ಉಪರೇ ವಿಚಕ್ಷಣಂ ಸಪ್ತಚಕ್ರೇ ಷಳರ ಆಹುರರ್ಪಿತಮ್॥೧೨॥ ಪಂಚಾರೇ ಚಕ್ರೇ ಪರಿವರ್ತಮಾನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಾ

ತಸ್ಥುರ್ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ । ತಸ್ಯ ನಾಕ್ಷಸ್ತಪ್ಯತೇ ಭೂರಿಭಾರಃ ಸನಾದೇವ ನ ಶೀರ್ಯತೇ ಸನಾಭಿಃ ॥ ೧೩ ॥ ಸನೇಮಿ ಚಕ್ರಮಜರಂ ವಿ ವಾವೃತ ಉತ್ತಾನಾಯಾಂ ದಶ ಯುಕ್ತಾ ವಹಂತಿ । ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಚಕ್ಷೂ ರಜಸೈತ್ಯಾವೃತಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಾರ್ಪಿತಾ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ॥ ೧೪ ॥ ಸಾಕಂಜಾನಾಂ ಸಪ್ತಥಮಾಹುರೇಕಜಂ ಷಳಿದ್ಯಮಾ ಋಷಯೋ ದೇವಜಾ ಇತಿ । ತೇಷಾಮಿಷ್ಟಾನಿ ವಿಹಿತಾನಿ ಧಾಮಶಃ ಸ್ಥಾತ್ರೇ ರೇಜಂತೇ ವಿಕೃತಾನಿ ರೂಪಶಃ ॥ ೧೫ ॥ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸತೀಸ್ತಾಁ ಉ ಮೇ ಪುಂಸ ಆಹುಃ ಪಶ್ಯದಕ್ಷಣ್ವಾನ್ನ ವಿ ಚೇತದಂಧಃ । ಕವಿರ್ಯಃ ಪುತ್ರಃ ಸ ಈಮಾ ಚಿಕೇತ ಯಸ್ತಾ ವಿಜಾನಾತ್ಸ ಪಿತುಷ್ಪಿತಾಸತ್ ॥ ೧೬ ॥ ಅವಃ ಪರೇಣ ಪರ ಏನಾವರೇಣ ಪದಾ ವತ್ಸಂ ಬಿಭ್ರತೀ ಗೌರುದಸ್ಥಾತ್ । ಸಾ ಕದ್ರೀಚೀ ಕಂ ಸ್ವಿದರ್ಧಂ ಪರಾಗಾತ್ಕ್ವ ಸ್ವಿತ್ಸೂತೇ ನಹಿ ಯೂಥೇ ಅಂತಃ ॥ ೧೭ ॥ ಅವಃ ಪರೇಣ ಪಿತರಂ ಯೋ ಅಸ್ಯಾನುವೇದ ಪರ ಏನಾವರೇಣ । ಕವೀಯಮಾನಃ ಕ ಇಹ ಪ್ರ ವೋಚದ್ದೇವಂ ಮನಃ ಕುತೋ ಅಧಿ ಪ್ರಜಾತಮ್ ॥ ೧೮ ॥ ಯೇ ಅರ್ವಾಂಚಸ್ತಾಁ ಉ ಪರಾಚ ಆಹುರ್ಯೇ ಪರಾಂಚಸ್ತಾಁ ಉ ಅರ್ವಾಚ ಆಹುಃ । ಇಂದ್ರಶ್ಚ ಯಾ ಚಕ್ರಥುಃ ಸೋಮ ತಾನಿ ಧುರಾ ನ ಯುಕ್ತಾ ರಜಸೋ ವಹಂತಿ ॥ ೧೯ ॥ ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣಾ ಸಯುಜಾ ಸಖಾಯಾ ಸಮಾನಂ ವೃಕ್ಷಂ ಪರಿಷಸ್ವಜಾತೇ । ತಯೋರನ್ಯಃ ಪಿಪ್ಪಲಂ ಸ್ವಾದ್ವತ್ತ್ಯನಶ್ನನ್ನನ್ಯೋ ಅಭಿ ಚಾಕಶೀತಿ ॥ ೨೦ ॥ ಯತ್ರಾ ಸುಪರ್ಣಾ ಅಮೃತಸ್ಯ ಭಾಗಮನಿಮೇಷಂ ವಿದಥಾಭಿಸ್ವರಂತಿ । ಇನೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪಾಃ ಸ ಮಾ ಧೀರಃ ಪಾಕಮತ್ರಾ ವಿವೇಶ ॥ ೨೧ ॥ ಯಸ್ಮಿನ್ವೃಕ್ಷೇ ಮಧ್ವದಃ ಸುಪರ್ಣಾ ನಿವಿಶಂತೇ ಸುವತೇ ಚಾಧಿ ವಿಶ್ವೇ । ತಸ್ಯೇದಾಹುಃ ಪಿಪ್ಪಲಂ ಸ್ವಾದ್ವಗ್ರೇ ತನ್ನೋನ್ನಶದ್ಯಃ ಪಿತರಂ ನ ವೇದ ॥ ೨೨ ॥ ಯದ್ಗಾಯತ್ರೇ ಅಧಿ ಗಾಯತ್ರಮಾಹಿತಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಾದ್ವಾ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ನಿರತಕ್ಷತ । ಯದ್ವಾ ಜಗಜ್ಜಗತ್ಯಾಹಿತಂ ಪದಂ ಯ ಇತ್ತದ್ವಿದುಸ್ತೇ ಅಮೃತತ್ವಮಾನಶುಃ ॥ ೨೩ ॥ ಗಾಯತ್ರೇಣ ಪ್ರತಿ ಮಿಮೀತೇ ಅರ್ಕಮರ್ಕೇಣ ಸಾಮ ತ್ರೈಷ್ಟುಭೇನ ವಾಕಮ್ । ವಾಕೇನ ವಾಕಂ ದ್ವಿಪದಾ ಚತುಷ್ಪದಾಕ್ಷರೇಣ ಮಿಮತೇ ಸಪ್ತ ವಾಣೀಃ ॥ ೨೪ ॥ ಜಗತಾ ಸಿಂಧುಂ ದಿವ್ಯಸ್ತಭಾಯದ್ರಥಂತರೇ ಸೂರ್ಯಂ ಪರ್ಯಪಶ್ಯತ್ । ಗಾಯತ್ರಸ್ಯ ಸಮಿಧಸ್ತಿಸ್ರ ಆಹುಸ್ತತೋ ಮಹ್ನಾ ಪ್ರ ರಿರಿಚೇ ಮಹಿತ್ವಾ ॥ ೨೫ ॥ ಉಪ ಹ್ವಯೇ ಸುದುಘಾಂ ಧೇನುಮೇತಾಂ ಸುಹಸ್ತೋ ಗೋಧುಗುತ ದೋಹದೇನಾಮ್ । ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸವಂ ಸವಿತಾ

ಸಾವಿಷನ್ನೋಽಭೀದ್ಧೋ ಘರ್ಮಸ್ತದು ಷು ಪ್ರ ವೋಚಮ್ ॥ ೨೬ ॥ ಹಿಂಕೃಣ್ವತೀ ವಸುಪತ್ನೀ ವಸೂನಾಂ ವತ್ಸಮಿಚ್ಛಂತೀ ಮನಸಾಭ್ಯಾಗಾತ್ । ದುಹಾಮಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ಪಯೋ ಅಘ್ನ್ಯೇಯಂ ಸಾ ವರ್ಧತಾಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೨೭ ॥ ಗೌರಮೀಮೇದನು ವತ್ಸಂ ಮಿಷಂತಂ ಮೂರ್ಧಾನಂ ಹಿಂಙ್ಙಕೃಣೋನ್ಮಾತವಾ ಉ । ಸೃಕ್ವಾಣಂ ಘರ್ಮಮಭಿ ವಾವಶಾನಾ ಮಿಮಾತಿ ಮಾಯುಂ ಪಯತೇ ಪಯೋಭಿಃ ॥ ೨೮ ॥ ಅಯಂ ಸ ಶಿಂಕ್ತೇ ಯೇನ ಗೌರಭೀವೃತಾ ಮಿಮಾತಿ ಮಾಯುಂ ಧ್ವಸನಾವಧಿ ಶ್ರಿತಾ । ಸಾ ಚಿತ್ತಿಭಿರ್ನಿ ಹಿ ಚಕಾರ ಮರ್ತ್ಯಂ ವಿದ್ಯುದ್ಭವಂತೀ ಪ್ರತಿ ವವ್ರಿಮೌಹತ ॥ ೨೯ ॥ ಅನಚ್ಛಯೇ ತುರಗಾತು ಜೀವಮೇಜದ್ಧ್ರುವಂ ಮಧ್ಯ ಆ ಪಸ್ತ್ಯಾನಾಮ್ । ಜೀವೋ ಮೃತಸ್ಯ ಚರತಿ ಸ್ವಧಾಭಿರಮರ್ತ್ಯೋ ಮರ್ತ್ಯೇನಾ ಸಯೋನಿಃ ॥ ೩೦ ॥ ಅಪಶ್ಯಂ ಗೋಪಾಮನಿಪದ್ಯಮಾನಮಾ ಚ ಪರಾ ಚ ಪಥಿಭಿಶ್ಚರಂತಮ್ । ಸ ಸಧ್ರೀಚೀಃ ಸ ವಿಷೂಚೀರ್ವಸಾನ ಆ ವರೀವರ್ತಿ ಭುವನೇಷ್ವಂತಃ ॥ ೩೧ ॥ ಯ ಈಂ ಚಕಾರ ನ ಸೋ ಅಸ್ಯ ವೇದ ಯ ಈಂ ದದರ್ಶ ಹಿರುಗಿನ್ನು ತಸ್ಮಾತ್ । ಸ ಮಾತುರ್ಯೋನಾ ಪರಿವೀತೋ ಅಂತರ್ಬಹುಪ್ರಜಾ ನಿರ್‌ಋತಿಮಾ ವಿವೇಶ ॥ ೩೨ ॥ ದ್ಯೌರ್ಮೇ ಪಿತಾ ಜನಿತಾ ನಾಭಿರತ್ರ ಬಂಧುರ್ಮೇ ಮಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ಮಹೀಯಮ್ । ಉತ್ತಾನಯೋಶ್ಚಮ್ವೋ (ಓ)ರ್ಯೋನಿರಂತರತ್ರಾ ಪಿತಾ ದುಹಿತುರ್ಗರ್ಭಮಾಧಾತ್ ॥ ೩೩ ॥ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾ ಪರಮಂತಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಯತ್ರ ಭುವನಸ್ಯ ನಾಭಿಃ । ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾ ವೃಷ್ಣೋ ಅಶ್ವಸ್ಯ ರೇತಃ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ವಾಚಃ ಪರಮಂ ವ್ಯೋಮ ॥ ೩೪ ॥ ಇಯಂ ವೇದಿಃ ಪರೋ ಅಂತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಂ ಯಜ್ಞೋ ಭುವನಸ್ಯ ನಾಭಿಃ । ಅಯಂ ಸೋಮೋ ವೃಷ್ಣೋ ಅಶ್ವಸ್ಯ ರೇತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಯಂ ವಾಚಃ ಪರಮಂ ವ್ಯೋಮ ॥ ೩೫ ॥ ಸಪ್ತಾರ್ಧಗರ್ಭಾ ಭುವನಸ್ಯ ರೇತೋ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಪ್ರದಿಶಾ ವಿಧರ್ಮಣಿ । ತೇ ಧೀತಿಭಿರ್ಮನಸಾ ತೇ ವಿಪಶ್ಚಿತಃ ಪರಿಭುವಃ ಪರಿ ಭವಂತಿ ವಿಶ್ವತಃ ॥ ೩೬ ॥ ನ ವಿ ಜಾನಾಮಿ ಯದಿವೇದಮಸ್ಮಿ ನಿಣ್ಯಃ ಸಂನದ್ಧೋ ಮನಸಾ ಚರಾಮಿ । ಯದಾ ಮಾಗನ್ಪ್ರಥಮಜಾ ಋತಸ್ಯಾದಿದ್ವಾಚೋ ಅಶ್ನುವೇ ಭಾಗಮಸ್ಯಾಃ ॥ ೩೭ ॥ ಅಪಾಙ್ ಪ್ರಾಙೇತಿ ಸ್ವಧಯಾ ಗೃಭೀತೋಽಮರ್ತ್ಯೋ ಮರ್ತ್ಯೇನಾ ಸಯೋನಿಃ । ತಾ ಶಶ್ವಂತಾ ವಿಷೂಚೀನಾ ವಿಯಂತಾ ನ್ಯ (ಅ)ನ್ಯಂ ಚಿಕ್ಯುರ್ನ ನಿ ಚಿಕ್ಯುರನ್ಯಮ್ ॥ ೩೮ ॥ ಋಚೋ ಅಕ್ಷರೇ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್,

ಯಸ್ಮಿನ್ದೇವಾ ಅಧಿ ವಿಶ್ವೇ ನಿಷೇದುಃ । ಯಸ್ತನ್ನ ವೇದ ಕಿಮೃಚಾ ಕರಿಷ್ಯತಿ ಯ ಇತ್ತದ್ವಿದುಸ್ತ ಇಮೇ ಸಮಾಸತೇ ॥ ೩೯ ॥ ಸೂಯವಸಾದ್ಭಗವತೀ ಹಿ ಭೂಯಾ ಅಥೋ ವಯಂ ಭಗವಂತಃ ಸ್ಯಾಮ । ಅದ್ಧಿ ತೃಣಮಘ್ನ್ಯೇ ವಿಶ್ವದಾನೀಂ ಪಿಬ ಶುದ್ಧಮುದಕ ಮಾಚರಂತೀ ॥ ೪೦ ॥ ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ॥ ೪೧ ॥ ತಸ್ಯಾಃ ಸಮುದ್ರಾ ಅಧಿ ವಿ ಕ್ಷರಂತಿ ತೇನ ಜೀವಂತಿ ಪ್ರದಿಶಶ್ಚತಸ್ರಃ । ತತಃ, ಕ್ಷರತ್ಯಕ್ಷರಂ ತದ್ವಿಶ್ವಮುಪ ಜೀವತಿ ॥ ೪೨ ॥ ಶಕಮಯಂ ಧೂಮಮಾರಾದಪಶ್ಯಂ ವಿಷೂವತಾ ಪರ ಏನಾವರೇಣ । ಉಕ್ಷಾಣಂ ಪೃಶ್ನಿಮಪಚಂತ ವೀರಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ ॥ ೪೩ ॥ ತ್ರಯಃ ಕೇಶಿನ ಋತುಥಾ ವಿ ಚಕ್ಷತೇ ಸಂವತ್ಸರೇ ವಪತ ಏಕ ಏಷಾಮ್ । ವಿಶ್ವಮೇಕೋ ಅಭಿ ಚಷ್ಟೇ ಶಚೀಭಿರ್ಧ್ರಾಜಿರೇಕಸ್ಯ ದದೃಶೇ ನ ರೂಪಮ್ ॥ ೪೪ ॥ ಚತ್ವಾರಿ ವಾಕ್ಪರಿಮಿತಾ ಪದಾನಿ ತಾನಿ ವಿದುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯೇ ಮನೀಷಿಣಃ । ಗುಹಾ ತ್ರೀಣಿ ನಿಹಿತಾ ನೇಂಗಯಂತಿ ತುರೀಯಂ ವಾಚೋ ಮನುಷ್ಯಾ ವದಂತಿ ॥ ೪೫ ॥ ಇಂದ್ರಂ ಮಿತ್ರಂ ವರುಣಮಗ್ನಿಮಾಹುರಥೋ ದಿವ್ಯಃ ಸ ಸುಪರ್ಣೋ ಗರುತ್ಮಾನ್ । ಏಕಂ ಸದ್ವಿಪ್ರಾ ಬಹುಧಾ ವದಂತ್ಯಗ್ನಿಂ ಯಮಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಮಾಹುಃ ॥ ೪೬ ॥ ಕೃಷ್ಣಂ ನಿಯಾನಂ ಹರಯಃ ಸುಪರ್ಣಾ ಅಪೋ ವಸಾನಾ ದಿವಮುತ್ಪತಂತಿ । ತ ಆವವೃತ್ರನ್ತ್ಸದನಾದೃತಸ್ಯಾದಿದ್ಘೃತೇನ ಪೃಥಿವೀ ವ್ಯುದ್ಯತೇ ॥ ೪೭ ॥ ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಧಯಶ್ಚಕ್ರಮೇಕಂ ತ್ರೀಣಿ ನಭ್ಯಾನಿ ಕ ಉ ತಚ್ಚಿಕೇತ । ತಸ್ಮಿನ್ತ್ಸಾಕಂ ತ್ರಿಶತಾ ನ ಶಂಕವೋಽರ್ಪಿತಾಃ ಷಷ್ಟಿರ್ನ ಚಲಾಚಲಾಸಃ ॥ ೪೮ ॥ ಯಸ್ತೇ ಸ್ತನಃ ಶಶಯೋ ಯೋ ಮಯೋಭೂರ್ಯೇನ ವಿಶ್ವಾ ಪುಷ್ಯಸಿ ವಾರ್ಯಾಣಿ । ಯೋ ರತ್ನಧಾ ವಸುವಿದ್ಯಃ ಸುದತ್ರಃ ಸರಸ್ವತಿ ತಮಿಹ ಧಾತವೇ ಕಃ ॥ ೪೯ ॥ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥ ೫೦ ॥ ಸಮಾನಮೇತದುದಕಮುಚ್ಚೈತ್ಯವ ಚಾಹಭಿಃ । ಭೂಮಿಂ ಪರ್ಜನ್ಯಾ ಜಿನ್ವಂತಿ ದಿವಂ ಜಿನ್ವಂತ್ಯಗ್ನಯಃ ॥ ೫೧ ॥ ದಿವ್ಯಂ ಸುಪರ್ಣಂ ವಾಯಸಂ ಬೃಹಂತಮಪಾಂ ಗರ್ಭಂ ದರ್ಶತಮೋಷಧೀನಾಮ್ । ಅಭೀಪತೋ ವೃಷ್ಟಿಭಿಸ್ತರ್ಪಯಂತಂ ಸರಸ್ವಂತಮವಸೇ ಜೋಹವೀಮಿ ॥ ೫೨ ॥

ಶ್ರದ್ಧಾಸೂಕ್ತಮ್ (ಪ್ರಜ್ಞಾಸೂಕ್ತಮ್)

ಓಂ ಶ್ರದ್ಧಯಾಗ್ನಿಸ್ಸಮಿಧ್ಯತೇ । ಶ್ರದ್ಧಯಾ ವಿಂದತೇ ಹವಿಃ । ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಭಗಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ । ವಚಸಾ ವೇದಯಾಮಸಿ। ಪ್ರಿಯಗ್ಂ ಶ್ರದ್ಧೇ ದದತಃ । ಪ್ರಿಯಗ್ಂ ಶ್ರದ್ಧೇ ದಿದಾಸತಃ । ಪ್ರಿಯಂ ಭೋಜೇಷು ಯಜ್ವಸು । ಇದಂ ಮ ಉದಿತಂ ಕೃಧಿ । ಯಥಾ ದೇವಾ ಅಸುರೇಷು । ಶ್ರದ್ಧಾಮುಗ್ರೇಷು ಚಕ್ರಿರೇ । ಏವಂ ಭೋಜೇಷು ಯಜ್ವಸು । ಅಸ್ಮಾಕಮುದಿತಂ ಕೃಧಿ । ಶ್ರದ್ಧಾಂ ದೇವಾ ಯಜಮಾನಾಃ। ವಾಯುಗೋಪಾ ಉಪಾಸತೇ । ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಹೃದಯ್ಯ ಯಾಽಽಕೂತ್ಯಾ । ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಹೂಯತೇ ಹವಿಃ। ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಪ್ರಾತರ್ಹವಾಮಹೇ । ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮಧ್ಯಂದಿನಂ ಪರಿ । ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ನಿಮ್ರುಚಿ । ಶ್ರದ್ಧೇ ಶ್ರದ್ಧಾಪಯೇ ಹ ಮಾ । ಶ್ರದ್ಧಾ ದೇವಾನಧಿವಸ್ತೇ । ಶ್ರದ್ಧಾ ವಿಶ್ವಮಿದಂ ಜಗತ್। ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಕಾಮಸ್ಯ ಮಾತರಮ್ । ಹವಿಷಾ ವರ್ಧಯಾಮಸಿ ॥

ಸಂಧ್ಯಾತ್ರಯಂತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸಾಯಮಾದಿತತಃ ಪರಮ್ –ಗೋತಮಃ

ಉಪನಯನದಿನೇ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಂ ನೇತಿ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟೀಕಾರಃ ।

ಸಾವಿತ್ರೀಂತು ಗುರೋರ್ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾ ಉಪಕ್ರಮೇತ್ । –ವ್ಯಾಸಃ

ಯಾವತ್ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್ ಸಂಧ್ಯಾದಿಕಂ ನ ಚ ।
ತತೋ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಧ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ । –ಜೈಮಿನಿಃ

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಸ್ತು ದ್ವಿತೀಯದಿನಮಾರಭ್ಯ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಃ ।

ಉಪನಯೇಽಹ್ನಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನಮ್ ।
ಆರಭೇತ್ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಂತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇತು ಪರೇಽಹನಿ ॥

ಮೇಧಾಜನನಮ್

[ಮೇಧಾಜನನಂ ತು ಚತುರ್ಥೇಽಹನಿ, ಪರೇದ್ಯುರ್ವಾ ನದೀತೀರೇ ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹಪೂರ್ವಕಂ ಕರ್ತವ್ಯಮ್। ಪರೇದ್ಯುಃ ವಟುಃ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಶೌಚಾದಿನಾ ಶುದ್ಧಸ್ಸನ್ ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯಾಂ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಚ ವಿಧಾಯ ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಭೇತ । ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪುಂಡ್ರಾದಿಕಂ ಧೃತ್ವಾ ನವಾನ್ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾಜಿನ-ಮೇಖಲಾದಂಡಾನ್ ಪೂರ್ವವತ್ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಧೃತ್ವಾ ಪುರಾಣಾನಿ ಪಾಲಾಶವೇದ್ಯಾಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಪೂರ್ವಧೃತವಾಸಸೀ ಗುರವೇ ದತ್ವಾ ವಿಧಿವತ್ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ತೈಃ ಮೇಧಾಸೂಕ್ತಂ ವಾಚಯೇತ್ ॥ ಇದಾನೀಂ ತು ಸದ್ಯ ಏವ ಕುರ್ವಂತಿ ।] ಈಶಾನ್ಯಭಾಗೇ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ಪಲಾಶಶಾಖಾಂ, ಸಮೂಲಂ ಕುಶಸ್ತಂಭಂ ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಪುರತಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಚರೇತ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಮಮ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಉಪನಯನಸಮಾಪ್ತಿವೇದಗ್ರಹಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಲಕ್ಷಣಮೇಧಾ ಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿ ...... ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮೇಧಾಜನನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಗುರುಂ ಗಣೇಶಂ ಚ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿಕೇ 'ತತ್ಸವಿತುಃ' ಇತಿ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಸವಿತಾರಂ, ಪಲಾಶಶಾಖಾಯಾಂ 'ಮೇಧಾಯೈ ನಮಃ ಇತಿ ಮೇಧಾಂ ಚ ಆವಾಹ್ಯ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಯಾವಕಸಕ್ತು ಮೋದಕಮಿಶ್ರಮನ್ನಂ ಕೇವಲ ಲಾಜಾನ್ವಾ ನಿವೇದ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾ ಪ್ರಣಮಯ್ಯ ಶುದ್ಧಪಾತ್ರೋದಕೇನ

ಓಂ ಸುಶ್ರವಃ ಸುಶ್ರವಾ ಅಸಿ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಸುಶ್ರವಃ ಸುಶ್ರವಾ ಅಸಿ ಏವಂ ಮಾಂ ಸುಶ್ರವಃ ಸೌಶ್ರವಸಂ ಕುರು । ಯಥಾ ತ್ವಂ ದೇವಾನಾಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ನಿಧಿಪೋಽಸಿ ಏವಂ ಅಹಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ವೇದಸ್ಯ ನಿಧಿಪೋ ಭೂಯಾಸಮ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ವಾಚಯನ್ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ವನ್ ವಟುನಾ ಸ್ತಂಭಮೂಲೇ ಜಲಸೇಚನಂ ಕಾರಯೇತ್। ಪುನಃ ಮಂತ್ರಮಾವರ್ತಯನ್ ದ್ವಿವಾರಂ ಕಾರಯೇತ್ । ತತಃ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತಂ ನೂತನಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ, ಅಜಿನಮೇಖಲಾದಂಡಾನ್ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಸ್ವಯಮೇವ ಧೃತ್ವಾ ಪುರಾಣಾನಿ ವಿಸೃಜ್ಯ ಸ್ತಂಭಮೂಲೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್॥ ಯಜಮಾನಃ ಕೃತಕರ್ಮಸಂಪೂರ್ಣಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ತಾಂಬೂಲಫಲದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ತೈಃ ಮೇಧಾಸೂಕ್ತಂ ವಾಚಯೇತ್ ॥

ಮೇಧಾಸೂಕ್ತಮ್

ಓಂ ಮೇಧಾ ಮಹ್ಯಮಂಗಿರಸೋ ಮೇಧಾಂ ಸಪ್ತ ಋಷಯೋ ದದುಃ । ಮೇಧಾಮಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಮೇಧಾಂ ಧಾತಾ ದದಾತು ತೇ ॥ ಮೇಧಾಂ (ತೇ) ಮೇ ವರುಣೋ ರಾಜಾ ಮೇಧಾಂ ದೇವೀ ಸರಸ್ವತೀ । ಮೇಧಾಂ ತೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವಾವಾ ಧತ್ತಾಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ರಜಾ ॥ ಯಾ ಮೇಧಾ ಅಪ್ಸರಸ್ಸು ಗಂಧರ್ವೇಷು ಚ ಯನ್ಮನಃ । ದೈವೀ ಯಾ ಮಾನುಷೀ ಮೇಧಾ ಸಾ ಮಾಮಾ ವಿಶತಾದಿಮಾಮ್ ॥ ಯನ್ಮೇ ನೋಕ್ತಂ ತದ್ರಮತಾಂ ಶಕೇಯಂ ಯದನುಬ್ರುವೇ । ನಿಶಾಮತಂ ನಿ ಶಾಮಹೈ ಮಯಿ ವ್ರತಂ ಸಹ ವ್ರತೇಷು ಭೂಯಾಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಂ ಗಮೇಮಹಿ ॥ ಶರೀರಂ ಮೇ ವಿಚಕ್ಷಣಂ ವಾಙ್ಮೇ ಮಧುಮದ್ದುಹಾಮ್ । ಅವೃಧಮಹಮಸೌ ಸೂರ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾನೀ ಸ್ಥಃ ಶ್ರುತಂ ಮೇ ಮಾ ಪ್ರ ಹಾಸೀಃ ॥ ಮೇಧಾಂ ದೇವೀಂ ಮನಸಾ ರೇಜಮಾನಾಂ ಗಂಧರ್ವಜುಷ್ಟಾಂ ಪ್ರತಿ ನೋ ಜುಷಸ್ವ । ಮಹ್ಯಂ ಮೇಧಾಂ ವದ ಮಹ್ಯಂ ಶ್ರಿಯಂ ವದ ಮೇಧಾವೀ ಭೂಯಾಸಮಜರಾಜರಿಷ್ಣು ॥ ಸದಸಸ್ಪತಿಮದ್ಭುತಂ ಪ್ರಿಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಕಾಮ್ಯಮ್ । ಸನಿಂ ಮೇಧಾಮಯಾಸಿಷಮ್ ॥ ಯಾಂ ಮೇಧಾಂ ದೇವಗಣಾಃ ಪಿತರಶ್ಚೋಪಾಸತೇ । ತಯಾ ಮಾಮದ್ಯ ಮೇಧಯಾಽಗ್ನೇ ಮೇಧಾವಿನಂ ಕುರು ॥ ಮೇಧಾವ್ಯಗಿಹಂ ಸುಮನಾಃ ಸುಪ್ರತೀಕಃ ಶ್ರದ್ಧಾಮನಾಃ ಸತ್ಯಮತಿಃ ಸುಶೇವಃ । ಮಹಾಯಶಾ ಧಾರಯಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರವಕ್ತಾ ಭೂಯಾಸಮಸ್ಮೈ ಶರಯಾ ಪ್ರಯೋಗೇ ॥

ನಾಶಯಿತ್ರೀ ಪಲಾಶಸ್ಯರುಷಸೌಪಧಿಕಾಮಸು ।
ಅಥೋ ತತಸ್ಯ ಯಕ್ಷ್ಮಾಣಮಪಾಪ ರೋಗನಾಶಿನೀ ॥

ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷ ಪಲಾಶತ್ವಂ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಚ ದೇಹಿಮೇ ।
ವೃಕ್ಷಾಧಿಪ ನಮಸ್ತೇಸ್ತು ಅತ್ರತ್ವಂ ಸನ್ನಿಧೌ ಭವ ॥

ಉಪನಯನಸಮಾಪ್ತ್ಯಂಗಭೂತಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಮಾತೃ-ಪಿತೃ ಭಿಕ್ಷಾನಂತರಂ ನೀರಾಜನಂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾಃ ನಾಂದೀಮಂಟಪ ವಿಸರ್ಜನಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ, ತತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ।

ವಟೋಃ ನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮತ್ಯಾಗಃ

ಅಂಜನಾಭ್ಯಂಜನಾಕ್ಷೌರಂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ ವ್ರತಿ ।
ವರ್ಜಯೇತ್ ಪಾದುಕಂ ಛತ್ರಂ ದಾನೋಷ್ಣೀಹ ಶಿಲಾದಿಕಾನ್ ॥
ಅಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ತಾಂಬೂಲಂ ಲಶುನಂ ದ್ರಾಕ್ಷ ಮೇವ ಚ ।
ಲಾಜೋಪೂಪಾದಿಕಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ವರ್ಜಯೇದ್ವ್ರತಿಸರ್ವದಾ ॥

ಪುನರುಪನಯನಂ

ತ್ಯಾಗೇ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಶ್ಚ ಶುನಾ ದಷ್ಟ್ವಾಪಿ ವಾ ತಥಾ ।
ಸ್ಪರ್ಶನೇ ಮಧುಮಾಂಸಾನಿ ಪುನಃ ಸಂಸ್ಕಾರಮರ್ಹತಿ ॥

ಯದಿ ಉಪನಯನಂ ದುಷ್ಟಲಗ್ನಾದಿಷು ಭವೇತ್ ತರ್ಹಿ ಸರ್ವಮಪಿ ಉಪನಯನ ವದೇವ ಕುರ್ಯಾತ್। ಯದಿ ಔಷಧಾರ್ಥಂ ಸುರಾಪಾನ ವಿಣ್ಮೂತ್ರಾದ್ಯಶನಗೋಮಾಂಸಲಶುನಾದಿಭಕ್ಷಣ ಮಾನುಷ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೀರಪಾನ ರಾಸಭಾದ್ಯಾರೋಹಣ ಭೇರೀತಾಡನಾದಿ ಅವಿಹಿತಾನ್ಯಕರ್ಮಕರಣ ಚಂಡಾಲಾದ್ಯನ್ನಭಕ್ಷಣಾದಿನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮ-ಸಂಭವಃ ತರ್ಹಿ ತತ್ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಪೂರ್ವಕಂ ಪುನರುಪನಯನಂ ಕಾರ್ಯಂ ।

ಕರ್ಮನಾಶಾತ್ ಜಲಸ್ಪರ್ಶಾತ್ ಕರತೋಯವಿಲಂಘನಾತ್ ।
ಗಂಡಕೀ ಬಾಹುತರಣಾತ್ ಪುನಃ ಸಂಸ್ಕಾರಮರ್ಹತಿ ।
ಅಜಿನಂ ಮೇಘಲಾದಂಡೋ ಭೈಕ್ಷ್ಯಚರ್ಯಾವ್ರತಾನಿ ಚ ।
ನಿವರ್ತಂತೇ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಪುನಃಸಂಸ್ಕಾರಕರ್ಮಣಿ ।

॥ ಇತಿ ಉಪನಯನ-ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ-ಮೇಧಾಜನನಪ್ರಯೋಗಾಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವ್ರತಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮ್

ಸಂಕಲ್ಪಃ ....ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರಯಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಭೂತಂ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಕಿಂಚಿದ್ಧಿರಣ್ಯಂ ಭೂಮೌ ನಿಧಾಯ– **ಅಶೇಷೇ ಹೇ ಪರಿಷತ್, ಮದೀಯಾಂ ವಿಜ್ಞಾಪನಾಂ ಸಮ್ಯಗವಧಾರ್ಯ ಮಯಾ ಸಮರ್ಪಿತಾಮ್ ಇಮಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಮಮ ಉಪನಯನಕಾಲೇ ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟಾನಾಂ**

ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಶೌಚಾಚಮನಕಾಲತ್ರಯಸಂಧ್ಯಾವಂದನಸಾವಿತ್ರೀಜಪಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯಮಾತಾಪಿತೃಭ್ರಾತೃಮಾತುಲಾ–ಚಾರ್ಯಾದ್ಯಭಿವಾದನಭಿಕ್ಷಾನ್ನಭೋಜನಗುರೂಪಾಸನವೇದಾಧ್ಯಯನಸರ್ವದಾದಂಡಧಾರಣಾದಿಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತ–ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯನಿಯಮಾನಾಂ ಉಪೇಕ್ಷಾಜನಿತದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ, ತಥಾ ಮಹಾನಾಮ್ನ್ಯಾದಿವ್ರತಚತುಷ್ಟಯ–ಲೋಪಜನಿತದೋಷಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಸ್ವೀಕಾರಾಂಗಸ್ನಾತಕವ್ರತಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮಾಂ ಅನುಗೃಹ್ಣಂತು ಭವಂತಃ ॥

ಇತಿ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು **'ಅನುಗೃಹ್ಣೀಮಃ । ಪ್ರತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪೂರ್ಣಕೃಚ್ಛ್ರಂ ಆಚರ'**

ಇತಿ ವದತ್ಸು ಗೋಮಿಥುನಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯಹಿರಣ್ಯಂ ದತ್ತ್ವಾ **ಇದಂ ಕೃಚ್ಛ್ರಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯಹಿರಣ್ಯಂ ಪಾಪಾಪಹ–ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಸುಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ಸಂಪ್ರದದೇ ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥** ಇತಿ ದದ್ಯಾತ್

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಮಹಾವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಅಗ್ನಿಂ, ವಾಯುಂ, ಸೂರ್ಯಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ, ಅಗ್ನಿಂಪೃಥಿವೀಂಮಹಾಂತಂ; ವಾಯುಂರಂತರಿಕ್ಷಂಮಹಾಂತಂ; ಆದಿತ್ಯಂದಿವಂಮಹಾಂತಂ; ಚಂದ್ರಂ ದಿಶಂಮಹಾಂತಂ; ಅಗ್ನಿಂ, ವಿಶ್ವವೇಧಸಂ, ವಿಭಾವಸುಂ, ಶತಕ್ರತುಂ; ಅಗ್ನಿಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ವಾಯುಂ, ಸೂರ್ಯಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಏತಾಃ ದೇವತಾಃ ಏಕೈಕವಾರಂ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಶೇಷೇಣ...... । ಪ್ರಧಾನಹೋಮಕಾಲೇ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಹುತ್ವಾ, ಭೂರಗ್ನೇತ್ಯಾದಿ ಮಹಾವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಚತುರ್ಭಿಃ ಹುನೇತ್ ॥

ಓಂ ಪಾಹಿನೋ ಅಗ್ನ ಏನಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ॥ ಪಾಹಿನೋ ವಿಶ್ವವೇಧಸೇ ಸ್ವಾಹಾ। ವಿಶ್ವವೇಧಸ ಇದಂ ॥ ಯಜ್ಞಂ ಪಾಹಿ ವಿಭಾವಸೋ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿಭಾವಸವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಸರ್ವಂ ಪಾಹಿ ಶತಕ್ರತೋ ಸ್ವಾಹಾ । ಶತಕ್ರತವ ಇದಂ ॥ ಪುನರೂರ್ಜಾ ನಿವರ್ತಸ್ವ ಪುನರಗ್ನ ಇಷಾಯುಷಾ । ಪುನರ್ನಃ ಪಾಹಿ ವಿಶ್ವತಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ॥ ಸಹರಯ್ಯಾ ನಿವರ್ತಸ್ವಾಗ್ನೇ ಪಿನ್ವಸ್ವ ಧಾರಯಾ । ವಿಶ್ವಪ್ಸ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವತಸ್ಪರಿ ಸ್ವಾಹಾ ।

ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ॥ ಪುನಃ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಏವಂ ಅಷ್ಟಾದಶಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಬಹುಧರ್ಮಲೋಪೇತು–

ತಂ ವೋ ಧಿಯಾ ಜಪೇನ್ಮಂತ್ರಂ ಲಕ್ಷಂ ಚೈವ ಶಿವಾಲಯೇ ।
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸ್ವಧರ್ಮಂ ಚ ನ್ಯೂನಂ ಚೇತ್ ಪೂರ್ಣಮೇವ ತತ್ ॥

ತಂ ವೋ ಧಿಯೇತ್ಯಸ್ಯ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯೋ ಭಾರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತಲೋಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಂ ವೋ ಧಿಯಾ ನವ್ಯಸ್ಯಾ ಶವಿಷ್ಠಂ ಪ್ರತ್ನಂ ಪ್ರತ್ನವತ್ ಪರಿತಂ ಸಯಧ್ಯೈ । ಸನೋ

ವಕ್ಷದನಿಮಾನಃ ಸುವಹ್ನೋಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾನ್ಯತಿ ದುರ್ಗಹಾಣಿ ॥ ತಂ ವೋ ಧಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಪುರಾಜಾ ಮಜರಮಿಂದ್ರಮಭ್ಯನೂಷ್ಯರ್ಕೈಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಗಿರೋ ದಧಿರೇ ಸಮಸ್ಮಿನ್ ಮಹಾಂಶ್ಚ ಸ್ತೋಮೋ ಅಧಿವರ್ಧದಿಂದ್ರೇ ॥

॥ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಲೋಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮ್ ॥

೧೧. ಅಥ ಮಹಾನಾಮ್ನೀಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[**೧೨. ಮಹಾವ್ರತ; ೧೩. ಉಪನಿಷತ್; ೧೪. ಗೋದಾನ :** ಈ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮಹಾವ್ರತವೆನ್ನುವರು. ವೇದವ್ರತವೆಂದೂ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದುಂಟು. ಶಿರೋವ್ರತ ಎಂದು ಕೂಡ.]

ಪ್ರಥಮಂ ಸ್ಯಾನ್ಮಹಾನಾಮ್ನೀ ದ್ವಿತೀಯಂ ಚ ಮಹಾವ್ರತಮ್ ।
ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾದುಪನಿಷತ್ ಗೋದಾನಂ ಚ ತತಃ ಪರಮ್ ॥

ಹದಿಮೂರರಲ್ಲಿ ಮಹಾನಾಮ್ನೀವ್ರತವನ್ನೂ, ಹದಿನಾಲ್ಕು-ಹದಿನೈದರಲ್ಲಿ ಮಹಾವ್ರತ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಹದಿನಾರರಲ್ಲಿ ಗೋದಾನವನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವವರುಂಟು :

'ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಜನ್ಮತಸ್ತ್ರಯೋದಶೇ ವರ್ಷೇ ಮಹಾನಾಮ್ನೀವ್ರತಮ್ । ಚತುರ್ದಶೇ ಮಹಾವ್ರತಮ್ । ಪಂಚದಶೇ ಉಪನಿಷದ್ವ್ರತಮ್ । ಷೋಡಶೇ ವರ್ಷೇ ಗೋದಾನಮ್ ।'

ಕೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಗೋ' ಎಂದು ಹೆಸರಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಾವರ್ತನ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾದ ಚೂಡಾಕರ್ಮವನ್ನೇ ಗೋದಾನವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

'ಗಾವೋ = ಕೇಶಾ ಲೋಮಾನಿ ವಾ ದೀಯಂತೇ = ಖಂಡ್ಯಂತೇಽತ್ರೇತಿ । ಗವಾಂ = ರೋಮ್ಣಾಂ ದಾನಂ ಯತ್ರೇತಿ ವಾ ।'

'ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಾಷೋಡಶಾತ್ತು ತತೋ ಗೋದಾನಾನಂತರಂ ದಾರಕರ್ಮ ।' –ಚಾಣಕ್ಯ

ಮಹಾನಾಮ್ನ್ಯಾದಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ತತ್ಕಾಲೇ ವ್ರತತ್ರಯಮ್ ।
ಜನ್ಮತಃ ಷೋಡಶೇ ವರ್ಷೇ ಗೋದಾನಾಖ್ಯಂ ವಿಧೀಯತೇ ॥

ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರ ಅನಂತರ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕ-ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಾದಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ, ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೈಯುತ್ತಾ ಹದಿಮೂರನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾನಾಮ್ನೀ, ಹದಿನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಮಹಾವ್ರತ, ಹದಿನೈದರಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷದ್ವ್ರತ, ಹದಿನಾರರಲ್ಲಿ ಗೋದಾನವ್ರತಗಳೆಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕು. 'ಗುರುಶೂಶ್ರೂಷಯಾ ವಿದ್ಯಾ' ಎಂಬ ನುಡಿಯಂತೆ ಗುರುಕುಲಾವಾಸಪೂರ್ವಕ, ವೇದವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಧರ್ಮನಿರ್ಣಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಪೂರ್ಣಾಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುವುದೇ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಉದ್ದೇಶ. ಇಂದಿನ ವಾತಾವರಣಪ್ರಕಾರ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ಸಮಯವಾಗಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಲೌಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಭ್ಯಾಸ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಆಹಾರ-ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಇರುವುದೂ ಈ ವ್ರತಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದೂ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಜನ್ಮ ಪ್ರಭೃತಿ ತ್ರಯೋದಶಾದಾರಭ್ಯ ಷೋಡಶವರ್ಷಪರ್ಯಂತಂ ಗುರುಕುಲೇ ವೇದಾಧ್ಯಯನಕಾಲೇ ಉದಗಯನಾದಿ ಉಕ್ತಸಮಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾಸಹ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಇಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಂ ಮಹಾನಾಮ್ನೀ–ರಧ್ಯಾಪಯಿಷ್ಯನ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಪೂರ್ವದಿನೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾ ವಪನ–ಸ್ನಾನಾದಿಕಂ ಕಾರಯೇತ್ । ತದಂಗತಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣನ ಗ್ರಹಯಜ್ಞಾಭ್ಯುದಯಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಹಾನಾಮ್ನೀ ವ್ರತಾಂಗ ವಿಧಿವತ್ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ತ್ರಿರದಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಜ್ಯೇನ..... । ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಂ ಉಪನಯನವತ್ ವಸ್ತ್ರಯಜ್ಞೋಪವೀತಾದಿ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ಅವಕ್ಷಾರಣಮ್ ಮೇಖಲಾ ದಂಡಾದಿ ಧಾರಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಪುರಾಣಾನಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾದೀನಿ ಜಲೇ ವಿಸೃಜ್ಯ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ಅಥ ಗುರುಣಾ **ಮಹಾನಾಮ್ನೀವ್ರತಂ ಸಂವತ್ಸರಂ ಚರ** ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಪ್ರೇಷಿತಃ **ಚರಿಷ್ಯಾಮಿ** ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಂವತ್ಸರಪರ್ಯಂತಂ ಕೇಶಶ್ಮಶ್ರುನಖಲೋಮಧಾರಣ ಭಿಕ್ಷಾಚರಣಾದಿ ವ್ರತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಚರೇತ್ ।

ಪೂರ್ಣೇ ವರ್ಷೇ ಮಹಾನಾಮ್ನೀ ಶ್ರವಣಾಂಗ ಭೂತ ವ್ರತಪರಿಪೂರ್ತಿದ್ವಾರಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತದಂಗ ಹೋಮಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಹೋಮೇ ಅಗ್ನಿಂ ಸಂರಾಧನೀಂ ಅಗ್ನಿಂ ಅಗ್ನಿಂ ಅಸೂಯಂತೀಂ ಅನುಮತಿಂ ಪ್ರದಾತಾರಂ ಅಗ್ನಿಂ ವಾಯುಂ ಸೂರ್ಯಂ ಚ ಏಕೈಕವಾರಂ ಕೃಸರಾನ್ನ ದ್ರವ್ಯೇಣ ಶೇಷೇಣ...... ॥ ನವಮಂತ್ರೈಃ ಹುತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯಃ ವ್ರತಪೂರ್ತಯೇ **ಆದಿತ್ಯಂ ಉಪತಿಷ್ಠಸ್ವ** ಇತಿ ಪ್ರೇಷಯೇತ್ । ಸಃ **ತ್ವ ವ್ರತಾನಾಂ ವ್ರತಪತಿರಸಿ ವ್ರತಂ ಚರಿಷ್ಯಾಮಿ ತಚ್ಛಕೇಯಂ ತೇನ ಶಕೇಯಂ ತೇನಾರಾಧ್ಯಾಸಂ** ಇತಿ ಆದಿತ್ಯಂ ಉಪತಿಷ್ಠಮಾನಃ ಅದ್ಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಂಜಲಿಂ ಸಿಂಚಯೇತ್ ॥ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ಗುರೂಕ್ತ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ **ಮಹಾನಾಮ್ನೀರ್ಭೋ ಅನುಬ್ರೂಹಿ** ಇತಿ ಮನಸಾ ಗುರುಂ ವದೇತ್ । ತತೋ ಗುರುಃ ಅನುತಾಪಿನೇ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾಯ ವಟವೇ ವಿದಾ ಮಘವನ್‌ವಿದಾ ಇತ್ಯಾದಿ ನವರ್ಚಃ, ಯೇವಾಹ್ಯೇವೈ ಇತ್ಯಾದೀನಿ ನವಪುರಿಷಪದಾನಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ॥

ಓಂ ವಿದಾ ಮಘವನ್ ವಿದಾ ಗಾತುಮನುಶಂಸಿಷೋ ದಿಶಃ । ಶಿಕ್ಷಾ ಶಚೀನಾಂ ಪತೇ ಪೂರ್ವೀಣಾಂ ಪುರೂವಸೋ । ಆಭಿಷ್ಟ್ವಮಭಿಷ್ಟಿಭಿಃ ಪ್ರಚೇತನ ಪ್ರಚೇತಯ । ಇಂದ್ರ ದ್ಯುಮ್ನಾಯನ ಇಷ ಏವಾ ಹಿ ಶಕ್ರಃ । ರಾಯೇ ವಾಜಾಯ ವಜ್ರಿವಶ್ಯವಿಷ್ಠ ವಜ್ರಿನ್ನೃಂಜಸೇ । ಮಂಹಿಷ್ಠ ವಜ್ರಿನ್ನೃಂಜಸ ಆಯಾಹಿ ಪಿಬ ಮತ್ಸ್ವ । ವಿದಾ ರಾಯಸ್ಸುವೀರ್ಯಂ ಭುವೋ ವಾಜಾನಾಂ ಪತಿರ್ವಶಾ ಅನು । ಮಂಹಿಷ್ಠ ವಜ್ರಿನ್ನೃಂಜಸೇ ಯಶ್ಶವಿಷ್ಠಶ್ಶೂರಾಣಾಂ । ಯೋ ಮಂಹಿಷ್ಠೋ ಮಘೋನಾಂ ಚಕಿತ್ವೋ ಅಭಿ ನೋ ನಯ । ಇಂದ್ರೋ ವಿದೇ ತಮುಸ್ತುಷೇ ವಶೀಹಿ ಶಕ್ರಃ । ತಮೂತಯೇ ಹವಾಮಹೇ ಜೇತಾರಮಪರಾಜಿತಂ । ಸನಃ ಪರ್ಷದಿತಿದ್ವಿಷಃ ಕ್ರತುಶ್ಛಂದ ಋತಂ ಬೃಹತ್ । ಇಂದ್ರಂ ಧನಸ್ಯ ಸಾತಯೇ ಹವಾಮಹೇ ಜೇತಾರಮಪರಾಜಿತಂ । ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದ್ವಿಷಃ ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ಸ್ರಿಧಃ । ಪೂರ್ವಸ್ಯ ಯತ್ತೇ ಅದ್ರಿವಸ್ಸುಮ್ನ ಆಧೇಹಿ ನೋ ವಸೋ । ಪೂರ್ತಿಶ್ಶವಿಷ್ಠ ಶಸ್ಯತ ಈಶೇ

ಹಿ ಶಕ್ರಃ । ನೂನಂ ತಂ ನವ್ಯಂ ಸನ್ಯಸೇ ಪ್ರಭೋ ಜನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹ್ರ್ । ಸಮನ್ಯೇಷು ಬ್ರವಾವಹೈ ಶೂರೋ ಯೋ ಗೋಷು ಗಚ್ಛತಿ ಸಖಾ ಸುಶೇವೋ ಅದ್ವಯಾಃ ॥ ಏವಾ ಹ್ಯೇವೈವಾಹ್ಯಗ್ನಾಃ ಇ । ಏವಾ ಹ್ಯೇವೈವಾಹೀಂದ್ರಾಃಇಮ್ । ಏವಾ ಹ್ಯೇವೈವಾಹಿ ವಿಷ್ಣಾಃ ಉ । ಏ ವಾ ಹ್ಯೇವೈವಾಹಿ ಪೂಷಾ ಃ ನ್ । ಏವಾ ಹ್ಯೇವೈವಾಹಿ ದೇವಾ ಃಃ । ಏವಾ ಹಿ ಶಕ್ರೋ ವಶೀಹಿ ಶಕ್ರೋವಶಾ ಅನು । ಆಯೋ ಮನ್ಯಾಯ ಮನ್ಯವ ಉಪೋ ಮನ್ಯಾಯ ಮನ್ಯ ವೇ । ಉಪೇಹಿ ವಿಶ್ವಥ । ವಿದಾ ಮಘವನ್ ವಿದೋಃಇಮ್ ॥

ತತೋ ವಟುಃ ಮಿತ್ರಸ್ಯತ್ವಾದಿ ಮಂತ್ರದ್ವಯೇನ ಆದಿತ್ಯಂ ಅವೇಕ್ಷತೇ । **ತತಃ ಅಗ್ನ ಇಳೇ** ಇತ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟ-ಮಂತ್ರೈಃ ಭುವಂ ಉಪಸ್ಪೃಷೇತ್ । **ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ, ಶನ್ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ, ಸ್ತುಷೇ ಜನಂ, ಕಯಾನಶ್ಚಿತ್ರ, ಕಸ್ತ್ವಾ ಸತ್ಯೋ, ಸ್ಯೋನಾಪೃಥಿವೀ** ಇತ್ಯಷ್ಟಭಿಃ ಭೂಮಿಂ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಗೋವತ್ಸತರೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ಗುರವೇ ದತ್ವಾ ತಂಡುಲಭಿಕ್ಷಾಪ್ರದಾನಾಂತೇ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಕರ್ಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ, ವೇದಸಮಾಪ್ತಿರಸ್ತ್ವಿತಿ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಭುಂಜೀತ ॥ ಇತಿ ಮಹಾನಾಮ್ನೀ ವ್ರತಂ ॥

೧೨. ಅಥ ಮಹಾವ್ರತಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

ಅಥ ಆಚಾರ್ಯಃ ಉದಗಯನಾದಿಕಾಲೇ ಹೋಮಸಮಾಪ್ತ್ಯಂತಂ ಮಹಾನಾಮ್ನೀವ್ರತವತ್ ಕೃತ್ವಾ ಸಂವತ್ಸರಂ ಮಹಾವ್ರತಂ ಆಚರ । ಇತಿ ಪ್ರೇಷಿತಃ ತೇನ ಸಂವತ್ಸರವ್ರತೇಕೃತೇ ಶುಚೌದೇಶೇ ಮಹಾನಾಮ್ನ್ಯ ಅಧ್ಯಾಪನಯನಾಂಗ ಭೂತ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ ಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಸರ್ವಂ ಉಪನಯನಪ್ರಕರಣೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ಅನುಪ್ರವಚನಹೋಮಂ ಕೃತ್ವಾ ಗ್ರಾಮದ್ಬಹಿಃ ಶುಚೌ ದೇಶೇ ಪ್ರಾಗಗ್ರೇಷುದರ್ಭೇಷು ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋಪವಿಶ್ಯ ಶಿಷ್ಯೇಣ ವಿಧಿವತ್ ಅಭಿವಾದನಪೂರ್ವಕಂ **ಮಹಾವ್ರತಂ ಭೋಃ ಅನುಬ್ರೂಹಿ** । ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ । **ಅಥ ಮಹಾವ್ರತಂ ಏಷ ಪಂಥಾ ಏತತ್ ಕರ್ಮ** ।

ಓಮ್ ಇಂದ್ರೋ ವೈವೃತ್ರಂ ಹತ್ವಾ ಮಹಾನಭವದ್ಯನ್ಮಹಾನಭವತ್ತನ್ಮಹಾವ್ರತಮಭವತ್ತನ್ಮಹಾವ್ರತಸ್ಯ ಮಹಾವ್ರತತ್ವಂ । ದ್ವೇ ಏತಸ್ಯಾಹ್ನ ಆಜ್ಯೇ ಕುರ್ಯಾ ದಿತಿ ಹೈಕ ಆಹುರೇಕಮಿತಿ ತ್ವೇವಸ್ಥಿತಂ । ಪ್ರಭೋ ದೇವಾಯಾಗ್ನಯ ಇತಿ ರಾದ್ಧಿಕಾಮಃ । ವಿಶೋವಿಶೋವೋ ಅತಿಥಿಮಿತಿ ಪುಷ್ಟಿಕಾಮಃ । ಪುಷ್ಟಿರ್ವೈ ವಿಶಃ ಪುಷ್ಟಿಮಾ ಭವತೀತಿ । ಅತಿಥಿಮಿತಿ ಪದಂ ಭವತಿ । ನೈತತ್ಕುರ್ಯಾ-ದಿತ್ಯಾಹುರೀಶ್ವರೋಽತಿಥಿರೇವ ಚರಿತೋಃ । ತದುಹಸ್ಮಾಹ ಕುರ್ಯಾದೇವ । ಯೋ ವೈ ಭವತಿ ಯಃ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾಮಶ್ನುತೇ ಸ ವಾ ಅತಿಥಿರ್ಭವತಿ । ನ ವಾ ಅಸಂತಮಾತಿಥ್ಯಾಯಾದ್ರಿಯಂತೇ ।

ತಸ್ಮಾದು ಕಾಮವೇವೈವತ್ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಸ ಯದ್ಯೇತತ್ಕುರ್ಯಾತ್ । ಆಗನ್ಮವೃತ್ರಹಂತಮಮಿತ್ಯೇತಂ ತೃಚಂ ಪ್ರಥಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಏತದ್ವಾ ಅಹರೀಪ್ಸಂತಸ್ಸಂವತ್ಸರಮಾಸತೇತ ಆಗಚ್ಛಂತಿ । ತ ಏತೇಽನುಷ್ಟುಪ್ ಶೀರ್ಷಾಣಸ್ತ್ರಯಸ್ತೃಚಾ ಭವಂತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವೈ ಗಾಯತ್ರೀ ವಾಗನುಷ್ಟುಪ್ । ಬ್ರಹ್ಮಣೈವ ತದ್ವಾಚಂ ಸಂವಧಾತಿ । ಅಬೋಧ್ಯಗ್ನಿಸ್ಸಮಿಧಾ ಜನಾನಾಮಿತಿ ಕೀರ್ತಿಕಾಮಃ । ಹೋತಾಽಜನಿಷ್ಟ ಚೇತನ ಇತಿ ಪ್ರಜಾಪಶುಕಾಮಃ ।

ಇತ್ಯೇತತ್ ಆರಣ್ಯಕಂ ತ್ರಿಃ ಬ್ರೂಯಾತ್ । ಪೂರ್ವವತ್ ಮಂತ್ರದ್ವಯೇನ ಆದಿತ್ಯಂ ಅವೇಕ್ಷತೇ । ತತೋ ಗುರುಶಿಷ್ಯೌ ಮಹಾನಾಮ್ನೀವ್ರತೋಕ್ತೈಃ ಅಗ್ನಿಮೀಳಾದಿಭಿಃ ಮಂತ್ರೈಃ ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಷೇತ್ । ತತೋ ಆಚಾರ್ಯಃ ಶುಚೌದೇಶೇ ಮಹಾನಾಮ್ನ್ಯಾ ಅಧ್ಯಾಪನಯನಾಂಗ ಭೂತ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯ ಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಸರ್ವಂ ಉಪನಯನಪ್ರಕರಣೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ಅನುಪ್ರವಚನಹೋಮಂ ಕೃತ್ವಾ **ಮಹಾನಾಮ್ನೀಭ್ಯ ಸ್ವಾಹಾ** ಇತಿ ಸ್ಥಾನೇ ಮಹಾವ್ರತಾಯ ಸ್ವಾಹೇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಹೋಮಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ವೇದಸಮಾಪ್ತಿರಸ್ತ್ವಿತಿ ಆಶಿಷೌ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಭುಂಜೀತ । ಇತಿ ಮಹಾವ್ರತ ಪ್ರಯೋಗಃ ॥

೧೨. ಅಥ ಉಪನಿಷತ್ವ್ರತಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಶಿಷ್ಯಂ ಮಹಾವ್ರತವತ್ ಸಂವತ್ಸರಂ ಉಪನಿತ್ವ್ರತಂ ಚರ ಇತಿ ಪ್ರೇಷಯೇತ್ । ಸಃ ಸಂವತ್ಸರವ್ರತಂ ಕೃತ್ವಾ **ಉಪನಿಷದಂ ಭೋ ಅನುಬ್ರೂಹಿ** ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ।

ಓಮ್ ಅಥಾತಸ್ಸಂಹಿತಾಯಾ ಉಪನಿಷತ್ । ಪೃಥಿವೀಪೂರ್ವರೂಪಂ । ದ್ಯೌರುತ್ತರರೂಪಂ । ವಾಯುಸ್ಸಂಹಿತೇತಿ ಮಾಂಡೂಕೇಯಃ । ಆಕಾಶಸ್ಸಂಹಿತೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಾಕ್ಷವ್ಯೋ ವೇದಯಾಂಚಕ್ರೇ । ಸಹಾವಿಪರಿಹೃತೋ ಮೇನೇ ನಮೇಽಸ್ಯ ಪುತ್ರೇಣ ಸಮಗಾದಿತಿ । ಸಮಾನೇ ವೈ ತತ್ಪರಿಹೃತೋ ಮೇನೇ ಇತ್ಯಾಗಸ್ತ್ಯಃ । ಸಮಾನಂ ಹ್ಯೇತದ್ಭವತಿ ವಾಯುಶ್ಚಾಕಾಶಶ್ಚ । ಇತ್ಯಧಿದೈವತಮಥಾಧ್ಯಾತ್ಮಂ । ವಾಕ್ಪೂರ್ವರೂಪಂ । ಮನ ಉತ್ತರ ರೂಪಂ । ಪ್ರಾಣಸ್ಸಂಹಿತೇತಿ ಶೂರವೀರೋ ಮಾಂಡೂಕೇಯಃ । ಅಥಹಾಸ್ಯ ಪುತ್ರ ಆಹ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಮನಃಪೂರ್ವರೂಪಂ । ವಾಗುತ್ತರರೂಪಂ । ಮನಸಾ ವಾ ಅಗ್ರೇ ಸಂಕಲ್ಪಯತ್ಯಥ ವಾಚಾವ್ಯಾಹರತಿ ತಸ್ಮಾನ್ಮನ ಏವ ಪೂರ್ವರೂಪಂ ವಾಗುತ್ತರ ರೂಪಂ । ಪ್ರಾಣಸ್ತ್ವೇವ ಸಂಹಿತೇತಿ । ಸಮಾನಮೇನಯೋರತ್ರ ಪಿತುಶ್ಚ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಚ ಸ ಏಷೋಽಶ್ವರಥಃ ಪ್ರಷ್ಟಿವಾಹನೋ

ಮನೋ ವಾಕ್ಪ್ರಾಣ ಸಂಹತಃ । ಸ ಯ ಏವಮೇತಾಂ ಸಂಹಿತಾಂ ವೇದ ಸಂಧೀಯತೇ ಪ್ರಜಯಾ ಪಶುಭಿರ್ಯಶಸಾ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸೇನ ಸ್ವರ್ಗೇಣ ಲೋಕೇನ ಸರ್ವಮಾಯುರೇತಿ । ಇತಿನು ಮಾಂಡೂಕೇಯಾನಾಂ । ಇತ್ಯಾರಣ್ಯಕಂ ಪೂರ್ವವದ್ಬ್ರೂಯಾತ್ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ ಮಂತ್ರಮುಕ್ತ್ವಾ ಅನುಪ್ರವಚನೀಯಹೋಮೇ ಉಪನಿಷದೇ ಸ್ವಾಹಾ ಇತಿ ವಿಶೇಷಂ ವಿಹಾಯ ಅನ್ಯತ್ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರತಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ಇತಿ ಉಪನಿದ್ಪ್ರಯೋಗಃ ॥

೧೪. ಅಥ ಗೋದಾನಪ್ರಯೋಗಃ

ಜನ್ಮತಃ ಷೋಡಶೇವರ್ಷೇ ಚೌಲೋಕ್ತ ತಿಥ್ಯಾದೌ ಗೋದಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಅಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ ಗೋದಾನಂ ಕರ್ತುಂ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ, ಗ್ರಹಯಜ್ಞ, ಅಭ್ಯುದಯಿಕಾನಿ ಕೃತ್ವಾ ಗೋದಾನಹೋಮೇ ತ್ರಿರಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಶೇಷೇಣ...... । ಚೌಲವತ್ ವ್ರೀಹಿಯವಮಾಷತಿಲೈಃ ಪೂರಿತ ನವಶರಾವ ಚತುಷ್ಟಯಂ ಪುರತಃ ನಿಧಾಯ, ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ದತ್ತಂ ಕುಶಾಂಕುರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಶ್ಮಶ್ರೂಣ್ಯೇವ ತ್ರಿಃ ಕ್ಲೇದಯಿತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಪ್ಯ ನಾಪಿತೇನ ಕೇಶಶ್ಮಶ್ರುಲೋಮನಖಾನ್ಉದಕ್ಸಂಸ್ಥಾನಿ ಉಪಕಕ್ಷ್ಯಾದಿ ಲೋಮಾನಿ ಚ ವಾಪಯಿತ್ವಾ ಸ್ನಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ತತಃ ಸಂವತ್ಸರಪರ್ಯಂತಂ **ಗೋದಾನವ್ರತಂ ಆಚರ** ಇತಿ ಆಚಾರ್ಯೇಣೋಕ್ತೇ ಸಂವತ್ಸರಪರ್ಯಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಕೇಶಶ್ಮಶ್ರೂಣಿಧೃತ್ವಾ ಗುರುಸಮೀಪೇ ಚರಿತ್ವಾ, ಕರ್ಮಾಂತೇ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಗುರುದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ, ಆಶಿಷೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಯಂ ಭುಂಜೀತ ।

೧೫. ಅಥ ಸಮಾವರ್ತನಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

ಗುರುಕುಲದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮರಳಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾವರ್ತನವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ 'ಸ್ನಾನ'ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಸ್ನಾನದಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತನಾದವನು 'ಸ್ನಾತಕ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.

[ಅಧೀತ್ಯ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕೃತ್ವಾ ವೇದವ್ರತಾನಿ ಚ । ಗುರವೇ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸಮಾವರ್ತನಮಾಚರೇತ್ ॥ ಅಕೃತ್ವೈತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವ್ರತಾನ್ಯಪಿ ತಥಾಕ್ರಮೇತ್ । ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತಿಂ ದತ್ತ್ವಾ ತತಃ ಸಂಸ್ಕಾರಮಾಚರೇತ್ ॥ ನ ಸ್ನಾಯಾನ್ನಕ್ತಮಿತ್ಯಾದ್ಯಂ ವಿಹಿತಂ ಸ್ನಾತಕವ್ರತಮ್ ॥

ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು 'ಸ್ನಾನ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ವ್ರತನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸ್ನಾನಪೂರ್ವಕ ಸ್ನಾತಕವ್ರತ ಸ್ವೀಕಾರವೇ ವ್ರತದ ಮುಖ್ಯಾಂಶ. ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಮುಂದಿನ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಇತರ ಜೀವಿಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದ ಪ್ರಾಥಮಿಕವ್ರತದೀಕ್ಷಾಸ್ವೀಕಾರದಿಂದ 'ಸ್ನಾತಕ'ನೆನಿಸುವನು. ಮಹಾನಾಮ್ನ್ಯಾದಿ ವ್ರತಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಕೊಟ್ಟು ಅನಂತರ ಸಮಾವರ್ತನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಂದು ವಿವಾಹನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಈ

ಸಂಸ್ಕಾರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈತನಕ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಧರ್ಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಮೊದಲು ಪೋಷಕವಾಗಿ ವ್ರತದೀಕ್ಷಾವಚನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಾಗ ಸಮಾವರ್ತನ-ವಿವಾಹಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗಮನಾರ್ಹ.]

ಕಾರಿಕಾ:

ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ಚಾಜ್ಯಾಹುತೀಃ ಹೋಮಂ ಶ್ಮಶ್ರುಕರ್ಮ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಸ್ನಾನಂ ವಸ್ತ್ರೋಪವೀತಂ ಚ ಅಂಜನಂ ಕುಂಡಲದ್ವಯಮ್ ॥

ಗಂಧಾನುಲೇಪನಂ ಚೈವ ಸ್ರಜಂ ಮಾಲಾಂ ಉಪನಹೌ ।
ಛತ್ರಂ ಚ ವೈಣವಂ ದಂಡಂ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಂ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥

ಆಹೃತ್ಯ ಸಮಿಧಂ ತಿಷ್ಠನ್ ಅಗ್ನಾವಾಧಾಯ ಮಂತ್ರತಃ ।
ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಹುನೇಚ್ಚೈವ ಶೇಷಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಭವೇತ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಚರಿತಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಃ ಗುರುಣಾ ಅನುಜ್ಞಾತಃ ಯಜ್ಞೀಯವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಉದಗ್ದಿಶಾಗತಾಯಾಃ ಶಾಖಾಯಾಃ ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಂ ಏಕಾಂ ಸಮಿಧಂ ಉಪರಿ ನಿಧಾಯ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ, ಕರ್ಮಸಮಾಪಯೇತ್-

ಪ್ರಯೋಗಃ

...ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತಿದ್ವಾರಾ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಂಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯಲೋಪದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಹೋಮಪುರಸ್ಸರ-ಸಮಾವರ್ತನಕರ್ಮಾಖ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್.....

ಅಶೇಷೇ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ಸಮರ್ಪಿತಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಮಮ ಶೌಚಾಚಮನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ದರ್ಭಪಾಣಿ, ಭಿಕ್ಷಾ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯರಾಹಿತ್ಯ, ಶೂದ್ರಾದಿಸ್ಪರ್ಶನ, ಕೌಪೀನ-ಕಟಿಸೂತ್ರ-ಯಜ್ಞೋಪವೀತ-ಮೇಖಲಾದಂದಾಜಿನತ್ಯಾಗ, ದಿವಸ್ವಾಪ, ಛತ್ರಧಾರಣ, ಪಾದುಕಾಽಧ್ಯಾರೋಹಣ, ಮಾಲಾಧಾರಣ, ಉದ್ವರ್ತನಾ, ಅನುಲೇಪನಾಂಜನ, ಜಲಕ್ರೀಡಾ, ದ್ಯೂತ, ನೃತ್ಯವಾದಾದ್ಯಭಿರತಿ, ಪಾಖಂಡಾದಿ ಸಂಬಾಷಣ, ಪರ್ಯುಷಿತಾದಿ ಭೋಜನಾದಿ ದೋಷಜನಿತ ಸಮಸ್ತಪಾಪಪರಿಹಾರೋಸ್ತ್ವತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತೂ (ಮಹಾನಾಮ್ನ್ಯಾದಿ ವ್ರತಲೋಪತದ್ದೋಷಂ ಚ) ಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತು ।

ಉಪಲೇಪನಾದಿ ಸೂರ್ಯನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್

ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇಽಗ್ನೌ ಜಾತವೇದಸಂ....... ಆಘಾರಾಂತಂ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಸವಿತಾರಂ, ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯ-ಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಶತವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ, ಸಮಾವರ್ತನಾಂಗತ್ವೇನ ತ್ರಿರಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಏಕವಾರಂ ಚ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ, ಅಗ್ನಿಂ ಉಪರಿನಿಹಿತಸಮಿಧಾ ವಿಶ್ವಾನ್‌ದೇವಾನ್ ದಶಮಿದ್ಭಿಃ ಮಧ್ಯೇ ಶ್ಮಶ್ರುಕರ್ಮಕಾಶೀಯಾತ್ರಾದಿಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ...... ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರನಿಧಾನಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಚೌಲಕರ್ಮವತ್ ಉತ್ತರತಃ ಧಾನ್ಯಾದಿ, ದಕ್ಷಿಣತಃ ಆನಡುಹಗೋಮಯಾದಿವಸ್ತೂನಿ ಸಂಗೃಹ್ಯ, ಪ್ರಧಾನಹೋಮೇ ಅಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ ತ್ರಿವಾರಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಏಕವಾರಂ ಚ ಹುನೇತ್ ॥ ತತಃ ಚೌಲವತ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಕುಶಪಿಂಜೂಲಸ್ವೀಕಾರಪುರಸ್ಸರತಂತ್ರಾಣಿ ಸ್ವಯಮೇವ ಶ್ಮಶ್ರುಕರ್ಮ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಮಂತ್ರೇಷು ವ್ಯತ್ಯಾಸಃ । ಛೇದನೇಷು 'ಶ್ಮಶ್ರುಕರ್ಮೇ'ತಿ ಜ್ಞೇಯಂ । ಕುಶನಿಧಾನೇ- 'ಓಷಧೇ ತ್ರಾಯಸ್ವ ಮಾಂ ।' ಕ್ಷುರಗ್ರಹಣೇ **'ಸ್ವಧಿತೇ ಮಾ ಮಾ ಹಿಂಸೀಃ'** ಕ್ಲೇದನೇ **'ಅದಿತಿಃ ಶ್ಮಶ್ರೂಣಿ ವಪತ್ವಾಪ ಉಂದಂತು ವರ್ಚಸೇ ।'** ಇತಿ ಕ್ಲೇದಯಿತ್ವಾ-

ಓಂ ಯೇನಾವಪತ್ಸವಿತಾ ಕ್ಷುರೇಣ ಸೋಮಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ವರುಣಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ । ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೋ ವಪತೇದಂ ಮಮಾಯುಷ್ಮಾನ್ ಜರದಷ್ಟಿರ್ಯಥಾಸಮ್ । ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗಸ್ಥಿತಶ್ಮಶ್ರೂಣಿ ಛಿತ್ತ್ವಾ ಶಮೀಪರ್ಣೈಸ್ಸಹ ಗೋಮಯೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ ।

ಓಂ ಯೇನ ಧಾತಾ ಬೃಹಸ್ಪತೇರಗ್ನೇರಿಂದ್ರಸ್ಯ ಚಾಯುಷೇ ವಪತ್ । ತೇನ ಮ ಆಯುಷೇ ವಪಾಮಿ ಸುಶ್ಲೋಕ್ಯಾಯ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯೇ–

ಓಂ ಯೇನ ಭೂಯಶ್ಚರಾತ್ರ್ಯಾಂ ಜ್ಯೋಕ್ಚ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸೂರ್ಯಮ್ । ತೇನ ಮ ಆಯುಷೇ ವಪಾಮಿ ಸುಶ್ಲೋಕ್ಯಾಯ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ಇತಿ ತೃತೀಯೇ–

ಪುನಃ ಮಂತ್ರತ್ರಯೇಣ ಸಕೃತ್ ಪ್ರಚ್ಛಿದ್ಯ, ಉತ್ತರಭಾಗೇಽಪಿ ಮಂತ್ರತ್ರಯೇಣ ತ್ರಿಃ ಪ್ರಚ್ಛಿದ್ಯ ಗೋಮಯೇ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ, ಕ್ಷುರಧಾರಾಂ ನಿಮೃಜೇತ್ ।

ಓಂ ಯತ್ ಕ್ಷುರೇಣ ಮರ್ಚಯತಾ ಸುಪೇಶಸಾ ವಪ್ತಾ ವಪಸಿ ಶ್ಮಶ್ರೂಣಿ । ಶುಂಧಿ ಶಿರೋ ಮುಖಂ ಮಾ ಮ ಆಯುಃ ಪ್ರಮೋಷೀಃ ॥ ತತಃ ನಾಪಿತಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ–

'ಶೀತೋಷ್ಣಾಭಿಃ ಅದ್ಭಿಃ ಅಬರ್ಥಂ ಕುರ್ವಾಣೋಽಕ್ಷಿಣ್ವನ್ ಕುಶಲೀ ಕೇಶಶ್ಮಶ್ರುಲೋಮನಖಾನಿ ಉದಕ್‌ಸಂಸ್ಥಾನಿ ಕುರು' ಇತ್ಯವಬೋಧಯೇತ್ । ಏವಂ ವಾಪಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಶರೀರಮುದ್ವರ್ತ್ಯ ಶೀತೋಷ್ಣೈಃ ಜಲೈಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗೋಪೀಚಂದನಾದಿ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರತಿಲಕಾದಿಕಂ ಧೃತ್ವಾ ಆಚಮ್ಯ – **'ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ'** ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಂ ಪರಿಧಾಯ, ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ದ್ವೇ ಉಪವೀತೇ ಧೃತ್ವಾ ಆಚಮ್ಯ, ಆಮಂತ್ರಕಂ ಉತ್ತರೀಯಂ ಪರಿಧಾಯ ಆಚಾಮೇತ್ । **'ಅಶ್ಮನಸ್ತೇಜೋಽಸಿ ಚಕ್ಷುರ್ಮೇ ಪಾಹಿ'** ಇತಿ ಸವ್ಯಪೂರ್ವಂ ಚಕ್ಷುಷೀ ಅಂಜಯೀತ । **'ಅಶ್ಮನಸ್ತೇಜೋಽಸಿ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಮೇ ಪಾಹಿ'** ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಂ ಶ್ರೋತ್ರಯೋಃ ಕುಂಡಲೇ ಧೃತ್ವಾ । ಕುಂಕುಮಚಂದನಾದ್ಯನುಲೇಪನೇನ ಪಾಣೀ ಪ್ರಲಿಪ್ಯ ಮುಖಾದಿ ಸರ್ವಾಂಗಮ್ ಅನುಲಿಂಪೇತ್ । **'ಅನಾರ್ತಾಸ್ಯನಾರ್ತೋಽಹಂ ಭೂಯಾಸಮ್'** ಇತಿ ಶಿರಸಿ ಸ್ರಜಂ ಬಧ್ನೀತ । **'ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠೇ ಸ್ಥಃ ಸರ್ವತೋ ಮಾ ಪಾತಮ್'** ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಸವ್ಯಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ಉಪಾನಹೌ ಆರುಹ್ಯ **'ದ್ವಿವಾಶ್ಛದ್ಮಾಸಿ'** ಇತಿ ಛತ್ರಂ ಆದತ್ತೇ । **'ವೇಣುರಸಿ ವಾನಸ್ಪತ್ಯೋಽಸಿ ಸರ್ವತೋ ಮಾ ಪಾಹಿ'** ಇತಿ ವೈಣವದಂಡಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಆಯುಷ್ಯಸೂಕ್ತೇನ ಕಂಠೇ ಮಣಿಮಾಲಾಂ ಧಾರಯೇತ್ ।

ಆಯುಷ್ಯಮಿತಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸನಕಸನಂದನಸನಾತನಾದಯ ಋಷಯಃ । ಆದ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ರೋನುಷ್ಟುಭಃ ಪಂಚಮೀ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್, ಷಷ್ಠ್ಯನುಷ್ಟುಪ್, ಸಪ್ತಮ್ಯತಿಶಕ್ವರೀ, ಅಷ್ಟಮೀನವಮ್ಯೌ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌ । ದಶಮ್ಯನುಷ್ಟುಬೇಕಾದಶೀ ಪಂಕ್ತಿಃ । ಹಿರಣ್ಯಂ ದೇವತಾ । ಕಂಠೇ ಮಣಿಧಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಯುಷ್ಯಂ ವರ್ಚಸ್ಯಂ ರಾಯಸ್ಪೋಷಮೌದ್ಭಿದಮ್ । ಇದಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ವರ್ಚಸ್ವಜ್ಜೈತ್ರಾಯ ವಿಶತಾದಿಮಾಮ್ ॥ ೧ ॥ ಉಚ್ಚೈರ್ವಾಜಿ ಪೃತನಾಷಾಟ್ ಸಭಾಸಾಹಂ ಧನಂಜಯಮ್ । ಸರ್ವಾಃ

ಸಮಗ್ರಾ ಋದ್ಧಯೋ ಹಿರಣ್ಯೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಮಾಹಿತಾಃ ॥ ೨ ॥ ಶುನಮಹಂ ಹಿರಣ್ಯಸ್ಯ ಪಿತುರ್ನಾಮೇವ ಜಗ್ರಭ । ತೇನ ಮಾಂ ಸೂರ್ಯತ್ವಚಮಕರಂ ಪೂರುಷು ಪ್ರಿಯಮ್ ॥ ೩ ॥ ಸಮ್ರಾಜಂ ಚ ವಿರಾಜಂ ಚಾಭಿಷ್ಟಿರ್ಯಾ ಚ ಮೇ ಧ್ರುವಾ । ಲಕ್ಷ್ಮೀ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಯಾ ಮುಖೇ ತಯಾ ಮಾಮಿಂದ್ರ ಸಂ ಸೃಜ ॥ ೪ ॥ ಅಗ್ನೇಃ ಪ್ರಜಾತಂ ಪರಿ ಯದ್ಧಿರಣ್ಯಮಮೃತಂ ಯಜ್ಞೇ ಅಧಿ ಮರ್ತ್ಯೇಷು । ಯ ಏನದ್ವೇದ ಸ ಇದೇನಮರ್ಹತಿ ಜರಾಮೃತ್ಯುರ್ಭವತಿ ಯೋ ಬಿಭರ್ತಿ ॥ ೫ ॥ ಯದ್ವೇದ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯದು ದೇವೀ ಸರಸ್ವತೀ । ಇಂದ್ರೋ ಯದ್ವೃತ್ರಹಾ ವೇದ ತನ್ಮೇ ವರ್ಚಸ ಆಯುಷೇ ॥ ೬ ॥ ನ ತದ್ರಕ್ಷಾಂಸಿ ನ ಪಿಶಾಚಾಶ್ಚರಂತಿ ದೇವಾನಾಮೋಜಃ ಪ್ರಥಮಜಂ ಹ್ಯೇ(ಏ)ತತ್ । ಯೋ ಬಿಭರ್ತಿ ದಾಕ್ಷಾಯಣಾ ಹಿರಣ್ಯಂ ಸ ದೇವೇಷು ಕೃಣುತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ಸ ಮನುಷ್ಯೇಷು ಕೃಣುತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ೭ ॥ ಯದಾಬಧ್ನನ್ ದಾಕ್ಷಾಯಣಾ ಹಿರಣ್ಯಂ ಶತಾನೀಕಾಯ ಸುಮನಸ್ಯಮಾನಾ । ತನ್ನ ಆ ಬಧ್ನಾಮಿ ಶತಶಾರದಾಯಾಯುಷ್ಮಾನ್ ಜರದಷ್ಟಿರ್ಯಥಾಸತ್ ॥ ೮ ॥ ಘೃತಾದುಲ್ಲುಪ್ತಂ ಮಧುಮತ್ಸುವರ್ಣಂ ಧನಂಜಯಂ ಧರುಣಂ ಧಾರಯಿಷ್ಣು । ಋಣಕ್ ಸಪತ್ನಾ ದಧರಾಂಶ್ಚ ಕೃಣ್ವದಾರೋಹ ಮಾಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೯ ॥ ಪ್ರಿಯಂ ಮಾ ಕುರು ದೇವೇಷು ಪ್ರಿಯಂ ರಾಜಸು ಮಾ ಕುರು । ಪ್ರಿಯಂ ವಿಶ್ವೇಷು ಗೋಪ್ತ್ರೇಷು ಮಯಿ ಧೇಹಿ ರುಚಾ ರುಚಮ್ ॥ ೧೦ ॥ ಅಗ್ನಿರ್ಯೇನ ವಿರಾಜತಿ ಸೂರ್ಯೋ ಯೇನ ವಿರಾಜತಿ । ವಿರಾಜ್ಯೇನ ವಿರಾಜತಿ ತೇನಾಸ್ಮಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ವಿರಾಜ ಸಮಿಧಂ ಕುರು ॥ ೧೨ ॥

ಇತಿ ಮಣಿಮಾಲಾಂ ಸಂಧಾರ್ಯ–ಅಹತೇನ ಉಷ್ಣೀಷೇಣ ಶಿರೋ ವೇಷ್ಟಯಿತ್ವಾ ಶಾಲಗ್ರಾಮ ಗೋಪೀ ಚಂದನಾದಿ ತಂಡುಲಾದಿಕಂ ಚ ವಸ್ತ್ರೇ ಬದ್ಧ್ವಾ ಪಾಥೇಯಂ ಧೃತ್ವಾ ಕಮಂಡಲ್ವಾದಿಕಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಬಂಧೂನ್ ಉದ್ದಿಶ್ಯ– **'ಅಧೀತ್ಯ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕೃತ್ವಾ ವೇದವ್ರತಾನಿ ಚ । ಕಾಶೀಯಾತ್ರಾಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಶುಭಾನುಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತ ॥' ಅಹಂ ಕಾಶೀಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಪರೋಽಧುನಾ । ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಃ ಸತತಂ ಕಾಶೀಯಾತ್ರಾ ಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥**

ಚರಿತ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೋಽಹಂ ಕೃತ ವ್ರತ ಚತುಷ್ಟಯಃ ।
ಕಾಶೀಯಾತ್ರಾಂ(ಉದ್ದಿಶ್ಯ) ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿಮೇ ಶುಭಾಮ್ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಉತ್ತರಾಂ ದಿಶಂ ಸಪ್ತ ಪದಾನಿ ಗಚ್ಛೇತ್ ।

ಮಾತುಲಾದಿನಾವಾ : ಸಾಲಕಾರಾಂ ಮಮ ಸುತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ದ್ವಿಜ ।
ಪಾಣಿಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಾಗ್ನಿಸ್ತ್ವಂ ಗಚ್ಛಸ್ವಾಽಗಚ್ಛಮದ್ಗೃಹಮ್ ॥

ಇದಾನೀಂ ಕಾಶೀಯಾತ್ರಾಂ ಮಾ ಕುರು ತವ ಯೋಗ್ಯಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ತತೋ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ವಾ ಕಾಶೀಯಾತ್ರಾಂ ಕುರು । ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಃ

ಉಪಾನಹೌ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಅಗ್ನಿಸಮೀಪಮಾಗತ್ಯ ತಿಷ್ಠನ್ನೇವ ಉಪರಿನಿಹಿತಸಮಿಧಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ–

ಸ್ಮೃತಂ ಚಮ ಇತ್ಯಾದೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಋಷಿಃ । ಅಷ್ಟಿಃಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸಮಿದಾಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಸ್ಮೃತಂ ಚ ಮೇ ಅಸ್ಮೃತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ನಿಂದಾ ಚ ಮೇ ಅನಿಂದಾ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ವಿದ್ಯಾ ಚ ಮೇ ಅವಿದ್ಯಾ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಶ್ರದ್ಧಾ ಚ ಮೇ ಅಶ್ರದ್ಧಾ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಪ್ರಜ್ಞಾ ಚ ಮೇ ಅಪ್ರಜ್ಞಾ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಇಷ್ಟಂ ಚ ಮೇ ಅನಿಷ್ಟಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ದತ್ತಂ ಚ ಮೇ ಅದತ್ತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಅಧೀತಂ ಚ ಮೇ ಅನಧೀತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಕೃತಂ ಚ ಮೇ ಅಕೃತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಸತ್ಯಂ ಚ ಮೇ ಅಸತ್ಯಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।
ಶ್ರುತಂ ಚ ಮೇ ಅಶ್ರುತಂ ಚ ಮೇ ತನ್ಮ ಉಭಯವ್ರತಮ್ ।

ಯದಗ್ನೇ ಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಪ್ರಜಾಪತಿಕಸ್ಯ ಸೃಋಷಿಕಸ್ಯ ಸಋಷಿರಾಜನ್ಯಸ್ಯ ಸಪಿತೃಕಸ್ಯ ಸಪಿತೃರಾಜನ್ಯಸ್ಯ ಸಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಸಮನುಷ್ಯರಾಜನ್ಯಸ್ಯ ಸಾಕಾಶಸ್ಯ ಸಾತೀಕಾಶಸ್ಯ ಸಾನೂಕಾಶಸ್ಯ ಸಪ್ರತೀಕಾಶಸ್ಯ ಸದೇವಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಸಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸ್ಕಸ್ಯ ಸಹಾರಣ್ಯೈಶ್ಚ ಪಶುಭಿಃ ಗ್ರಾಮ್ಯೈಶ್ಚ ಯನ್ಮ ಆತ್ಮನ ಆತ್ಮನಿ ವ್ರತಂ ತನ್ಮೇ ಸರ್ವವ್ರತಮಿದಮಹಮಗ್ನೇ ಸರ್ವವ್ರತೋ ಭವಾಮಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಸಮಿಧಂ ಹುತ್ವಾ– **'ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥'**

ಅಥ ಉಪವಿಶ್ಯ ದಶಸಮಿದ್ಭಿಃ ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಹುನೇತ್ । ಹೋಮೇ ವಿಶೇಷಃ ಪ್ರತ್ಯೃಚಂ ಋಗಂತೇ ಸಮಿಧಂ ಹುತ್ವಾ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸ್ವಾಹಾಕಾರಂ ತ್ಯಾಗಂ ಚ ವದೇತ್ ॥

ಮಾಮಾಗ್ನೇ ಇತಿ ದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವಿಹವ್ಯ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ। ನವಮೀ ಜಗತೀ । ಸಮಿದಾಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಮಾಗ್ನೇ ವರ್ಚೋ ವಿಹವೇಷ್ವಸ್ತು ವಯಂ ತ್ವೇಂಧಾನಾಸ್ತನ್ವಂ ಪುಷೇಮ । ಮಹ್ಯಂ ನಮಂತಾಂ ಪ್ರದಿಶಶ್ಚತಸ್ರಸ್ತ್ವಯಾಧ್ಯಕ್ಷೇಣ ಪೃತನಾ ಜಯೇಮ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧ ॥ ಮಮ ದೇವಾ ವಿಹವೇ ಸಂತು ಸರ್ವ ಇಂದ್ರವಂತೋ ಮರುತೋ ವಿಷ್ಣುರಗ್ನಿಃ । ಮಮಾಂತರಿಕ್ಷಮುರುಲೋಕಮಸ್ತು ಮಹ್ಯಂ ವಾತಃ ಪವತಾಂ ಕಾಮೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೨॥ ಮಯಿ ದೇವಾ ದ್ರವಿಣಮಾ ಯಜಂತಾಂ ಮಯ್ಯಾಶೀರಸ್ತು ಮಯಿ ದೇವಹೂತಿಃ। ದೈವ್ಯಾ ಹೋತಾರೋ ವನುಷಂತ ಪೂರ್ವೇಽರಿಷ್ಟಾಃ ಸ್ಯಾಮ ತನ್ವಾ ಸುವೀರಾಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೩ ॥ ಮಹ್ಯಂ ಯಜಂತು ಮಮ ಯಾನಿ ಹವ್ಯಾಕೂತಿಃ ಸತ್ಯಾ ಮನಸೋ ಮೇ ಅಸ್ತು । ಏನೋ ಮಾ ನಿ ಗಾಂ ಕತಮಚ್ಚನಾಹಂ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸೋ ಅಧಿ ವೋಚತಾ ನಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೪ ॥ ದೇವೀಃ ಷಳುರ್ವೀರುರು ನಃ ಕೃಣೋತ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸ ಇಹ ವೀರಯಧ್ವಮ್ । ಮಾ ಹಾಸ್ಮಹಿ ಪ್ರಜಯಾ ಮಾ ತನೂಭಿರ್ಮಾ ರಧಾಮ ದ್ವಿಷತೇ ಸೋಮ ರಾಜನ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೫ ॥ ಅಗ್ನೇ ಮನ್ಯುಂ ಪ್ರತಿನುದನ್ಪರೇಷಾಮದಬ್ಧೋ ಗೋಪಾಃ ಪರಿ ಪಾಹಿ ನಸ್ತ್ವಮ್ । ಪ್ರತ್ಯಂಚೋ ಯಂತು ನಿಗುತಃ ಪುನಸ್ತೇ (ಏ) ೩ ಮೈಷಾಂ ಚಿತ್ತಂ ಪ್ರಬುಧಾಂ ವಿ ನೇಶತ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೬ ॥ ಧಾತಾ ಧಾತೃಣಾಂ ಭುವನಸ್ಯ ಯಸ್ಪತಿರ್ದೇವಂ ತ್ರಾತಾರಮಭಿಮಾತಿಷಾಹವಮ್ । ಇಮಂ ಯಜ್ಞಮಶ್ವಿನೋಭಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವಾಃ ಪಾಂತು ಯಜಮಾನಂ ನ್ಯರ್ಥಾತ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೭ ॥ ಉರುವ್ಯಚಾ ನೋ ಮಹಿಷಃ ಶರ್ಮ ಯಂಸದಸ್ಮಿನ್, ಹವೇ ಪುರುಹೂತಃ ಪುರುಕ್ಷುಃ । ಸ ನಃ ಪ್ರಜಾಯೈ ಹರ್ಯಶ್ವ ಮೃಳಯೇಂದ್ರ ಮಾ ನೋ ರೀರಿಷೋ ಮಾ ಪರಾ ದಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೮ ॥ ಯೇ ನಃ ಸಪತ್ನಾ ಅಪ ತೇ ಭವಂತ್ವಿಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಮವ ಬಾಧಾಮಹೇ ತಾನ್ । ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ಆದಿತ್ಯಾ ಉಪರಿಸ್ಪೃಶಂ ಮೋಗ್ರಂ ಚೇತ್ತಾರಮಧಿರಾಜಮಕ್ರನ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೯ ॥ ಓಂ ಅರ್ವಾಂಚಮಿಂದ್ರಮಮುತೋ ಹವಾಮಹೇ ಯೋ ಗೋಜಿದ್ಧನಜಿದಶ್ವಜಿದ್ಯಃ । ಇಮಂ ನೋ ಯಜ್ಞಂ ವಿಹವೇ ಜುಷಸ್ವಾಸ್ಯ ಕುರ್ಮೊ ಹರಿವೋ ಮೇದಿನಂ ತ್ವಾ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯೋ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೦ ॥

ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿಹೋಮಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ಸ್ನಾತಕವ್ರತಾಂಗಸಂಕಲ್ಪಮಾಚರೇತ್ ॥

ನೈಮಿತ್ತಿಕಂ ವಿನಾ ನಕ್ತಂ ನಗ್ನಶ್ಚ ನ ಸ್ನಾಮಿ । ಮೈಥುನಾದನ್ಯತ್ರ ನಗ್ನಾಂ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ನೇಕ್ಷಿಷ್ಯೇ । ವರ್ಷತಿ ನ ಧಾವಾಮಿ । ವೃಕ್ಷಂ ನಾರೋಹಾಮಿ । ಕೂಪಂ ನಾವರೋಹಾಮಿ । ನ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ನದೀಂ ತರಿಷ್ಯಾಮಿ ।

ಪ್ರಾಣಸಂಶಯಂ ನಾಭ್ಯಾಪದ್ಯೇಯ ॥ ಇತಿ ಕನ್ಯಾಯಾಂ ಪೂರ್ಣಕಲಶದರ್ಪಣಸಹಿತ ಪಾತ್ರಂ ದತ್ವಾ ವರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ಉಪವೇಶ್ಯ ತಯೋಃ ತಾಂಬೂಲಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ ದ್ವೌ ವಾ ಚತ್ವಾರೋ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ನೀರಾಜನಂ ಕಾರಯೇಯುಃ । ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾಃ । ಕರ್ಮಸಮರ್ಪಣಂ ॥ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯಃ ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ತಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ತೇಭ್ಯಃ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥ ಸಮಾವರ್ತನಾನಂತರಂ ಯತ್ರ ಮಧುಪರ್ಕಾಃ ಪೂಜಾ ಸಂಭಾವಿತಾ ತತ್ರ ತಾಂರಾತ್ರಿಂ ನಯೇತ ॥

॥ ಇತಿ ಸಮಾವರ್ತನಪ್ರಯೋಗಃ ॥

೧೬. ಅಥ ವಿವಾಹಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ನಕ್ಷತ್ರ : ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಮಖ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಅನುರಾಧಾ, ಮೂಲಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ.

ತಿಥಿ : ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ. ದಶಮಿ.

ವಾರ : ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ.

ಲಗ್ನ : ಲಗ್ನಾತ್ ಸಪ್ತಮಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಕನ್ಯಾ, ತುಲಾ, ಧನು, ಮೀನ.

ಕಾಲ : ಉತ್ತರಾಯಣ]

ಶೀಲ, ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವರಿಸುವ ಈ ವಿಧಿಯೇ ಪೂರ್ವಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದು.

ಬ್ರಾಹ್ಮೋ ದೈವಸ್ತಥಾ ಚಾರ್ಷಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಸ್ತಥಾಸುರಃ ।
ಗಾಂಧರ್ವೋ ರಾಕ್ಷಸಶ್ಚೈವ ಪೈಶಾಚಸ್ತ್ವಷ್ಟಮೋ ಮತಃ ॥

ವಿಂದೇತ ವಿಧಿವದ್ಭಾರ್ಯಾಂ ಅಸಮಾನಾರ್ಷಗೋತ್ರಜಾಮ್ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಾದಿಷು ವಿವಾಹೇಷು ಚತುರ್ಷ್ವೇವಾನುಪೂರ್ವಶಃ ॥
ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ವಿನಃ ಪುತ್ರಾಃ ಜಾಯಂತೇ ಶಿಷ್ಟಸಂಮತಾಃ ।

ವಿವಾಹವು ಬ್ರಾಹ್ಮ, ದೈವ, ಆರ್ಷ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ಅಸುರ, ಗಾಂಧರ್ವ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪೈಶಾಚಗಳೆಂದು ಎಂಟು ವಿಧ. ವಿಧ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಸಮಾನ ಗೋತ್ರವಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ವರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಾದಿ ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ವಿವಾಹವಿಧಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ವಿಗಳಾದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

ದೇವ-ಋಷಿ-ಪಿತೃಗಳ ಋಣ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ಸಂತಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ವಿಧಿನಿಯಮದಂತೆ ಇಂದ್ರ-ಅಗ್ನಿ-ವರುಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಾಕ್ಷಿ ಮೂಲಕ ವರಿಸಿದ ಧರ್ಮಸತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪರಿಸರದ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಹಿತಬಯಸುವ ಧರ್ಮಕರ್ಮದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೇ ವಿವಾಹ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿಧಿಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ, ಲಾಜಹೋಮ, ಪರಿನಯನ, ಅಶ್ಮಾರೋಹಣ, ಸಪ್ತಪದಿ, ಶಿರೋಧಾರೆ, ಮಾಂಗಲ್ಯಬಂಧನ, ಔಪಾಸನಗಳೆಂದು ಎಂಟು

ವಿಧಿಗಳು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿ; ವಾಗ್ದಾನ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಕನ್ಯಾವರಣಾದಿ ಪೋಷಕವಿಧಾನಗಳೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಯೋಗಕಾರರು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು – ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣ, ತಂತುವೇಷ್ಟನ, ನಾಗವಲ್ಲೀ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ದೇಶಾಚಾರದಂತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶೌನಕೀಯ ಪ್ರಕಾರ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಉಪನಯನದಿಂದ ಪ್ರಾತಃ–ಸಾಯಂ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ ವಿವಾಹದಂದಿನಿಂದ ಸಾಯಂ–ಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನ ಪ್ರಾರಂಭ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಔಪಾಸನವನ್ನು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟರೆ ತನಗಾಗಲಿ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಲಿ, ಶಿಷ್ಯರಿಗಾಗಲಿ ಯಾವುದೇ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅರ್ಹನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪುನಃಸಂಧಾನವೆಂಬ ವಿಧಾನದಿಂದ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅನಂತರ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಾರಿಕಾ:

ಆದೌ ತು ವಾಗ್ದಾನಶಚೀಸುಪೂಜನಂ ಪುಣ್ಯಾಹಕನ್ಯಾವರಣಂ ತಥೈವ ।
ಮಧುಪರ್ಕಪೂಜಾ ಚ ನಿರೀಕ್ಷಣಂ ಚ ಕನ್ಯಾಪ್ರದಾನಾಽನಲಸುಪ್ರತಿಷ್ಠೇ ।
ಪ್ರಧಾನಹೋಮಶ್ಚ ಕರಗ್ರಹಶ್ಚ ಲಾಜೈಶ್ಚ ಹೋಮಃ ಪರಿತಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥

ಅಥ ಸಪ್ತಪದೀ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಜೀವಪತ್ನ್ಯಶ್ಚ ದರ್ಶನಮ್ ।
ಮಾಂಗಲ್ಯಧಾರಣಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಂ ಉಪಸ್ಥಾನಂ ಚ ಆರ್ತಿಕಮ್ ॥

ಗೃಹಪ್ರವೇಶೇ ತು ಕಟೌ ನಿವೇಶನಂ ಆನಃ ಪ್ರಜಾಮಿತ್ಯಥ ಋಕ್ಷತುಷ್ಟಯೈಃ ।
ಆಜ್ಯೇನ ಹುತ್ವಾಥ ಸಮಾಪಯೇಚ್ಚ ಔಪಾಸನಾಗ್ನಿಂ ಹೃದಿ ರಕ್ಷಯೇತ್ಸದಾ ॥

ವರಸ್ಯ ವಧೂಗೃಹ ಗಮನಂ

ವಿವಾಹದಿನೇ ವರಕನ್ಯಾಪಿತರೌ ಕೃತಮಂಗಲಸ್ನಾನೌ[೧] ಸ್ವಭಾರ್ಯಯಾ ಸಹ ಕುಲದೇವತಾಂ ಇಷ್ಟದೇವಾಂಶ್ಚ

---

೧. **ಅರಸಿನೆಣ್ಣೆಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಮ**: ಯಜಮಾನ, ಆತನ ಪತ್ನಿ, ವರ ಹಾಗೂ ಕಲಶಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುವ ಕನ್ಯೆ(ಭಗಿನಿ) [ವಧು ಅವಳ ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಕನ್ಯೆ –ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ] ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಅರುಣೋದಯದಲ್ಲೆದ್ದು ಮುಖಮಾರ್ಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ತುಳಸಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ, ಮೃತ್ತಿಕಾಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ದೇವರಿಗೆ–ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕವನ್ನು, ಉದಯರಾಗಪದ್ಯವನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು. ಇಬ್ಬರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಹಿತ್ತಾಳೆ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಶಿನಪುಡಿ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ನೀರು, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಗರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದೇವರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ನಾಲ್ಕುಮಂದಿಗೂ ಮೊದಲು ತಲೆಗೆ ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ, ಕೈಗೆ ಅರಶಿನ ನೀರು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎರಡೂ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಲ ತೀಡಬೇಕು. ಕೈಗೂ ಲೇಪಿಸಬೇಕು (ಅರಶಿನ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ ಮಿಶ್ರಮಾಡಬಾರದು). ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಅರಶಿನ ಲೇಪಿಸಿ, ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ತಾಂಬೂಲ ಕೊಟ್ಟು, ದೇವರಿಗೆ ಆರತಿ ಬೆಳಗಿಸಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೂರುಸುತ್ತು ಆರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಓಕುಳಿ ಆರತಿ ಮಾಡಿ ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯ ಮಣೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನಾಮಿಕ ಬೆರಳಿ(ತೋರುಬೆರಳು)ನಿಂದ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಬೊಟ್ಟು ಇಡಬೇಕು. ಆವಾಗ ಹೇಳುವ ಶ್ಲೋಕ : ಅಶ್ವತ್ಥಾಮೋ ಬಲಿರ್ವ್ಯಾಸೋ ಹನೂಮಾಂಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಃ । ಕೃಪಃ ಪರಶುರಾಮಶ್ಚ ಸಪ್ತೈತೇ ಚಿರಜೀವಿನಃ ॥ ಸಪ್ತೈತಾನ್ ಸಂಸ್ಮರೇನಿತ್ಯಂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮಥಾಷ್ಟಮಮ್ । ಜೀವೇತ್ ವರ್ಷ ಶತಂಸೋಽಪಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿ ವಿವರ್ಜಿತಃ ॥ ಅನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಗರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೀಡಿ ಮುಂದಲೆಗೆ ಎರಡು ಸಲ ತೀಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ನಾಲ್ಕುಮಂದಿಗೂ ಎಣ್ಣೆಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು (ಎಣ್ಣೆಶಾಸ್ತ್ರನಂತರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಬಾರದು). ಉಳಿದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮೈಗೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ ಉದ್ವರ್ತನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಷ್ಟ ಘಟಸ್ನಾನ (ಗಡಿಗೆನೀರು ಕ್ರಮ) : ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ ಸಮೀಪ ಎರಡು ಮಣೆಹಾಕಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಬರೆದು ವರನನ್ನು (ವಧುವನ್ನು) ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ನೀರು, ಮಾವಿನ–ಹಲಸಿನ ಕುಡಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ ಗ್ರಹಮಖಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತಾಮ್ । ವಿವಾಹದಿನೇ ವರಃ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಾರಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ, ಧೌತಂ ನವಂ ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಯುಗಲಂ ಪರಿಧಾಯ, ಉಷ್ಣೀಷೇಣ ಶಿರಃ ವೇಷ್ಟಯಿತ್ವಾ ಸ್ರಗ್ವೀ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಬಂಧುವರ್ಗೈಃ ಪುರಂಧ್ರೀಭಿಃ ಸಹ ಮಂಗಲತೂರ್ಯಘೋಷೈಃ ಯುಕ್ತಂ ಇಷ್ಟದೇವತಾಃ ಪಿತ್ರಾದೀಂಶ್ಚ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಸ್ವಭಗಿನೀಧೃತಕಲಶದರ್ಪಣಂ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತ, ದೀಪಮಾಲಾ, ಧ್ವಜ, ಲಾಜ, ಮಂಗಲತೂರ್ಯಘೋಷೈಶ್ಚಸಹ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಯಥಾವಿಭವಂ ಯಾನಮಾರುಹ್ಯ, ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕ-ಶಕುಂತಸೂಕ್ತಪಠನಪುರಸ್ಸರಂ ವಧೂಗೃಹಂ ಗಚ್ಛೇತ್ ।

ಶಕುಂತಸೂಕ್ತಮ್

ಕನಿಕ್ರದಿತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಶೌನಕೋ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಶಕುಂತೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕನಿಕ್ರದಜ್ಜನುಷಂ ಪ್ರಬ್ರುವಾಣ ಇಯರ್ತಿ ವಾಚಮರಿತೇವ ನಾವಮ್ । ಸುಮಂಗಲಶ್ಚ ಶಕುನೇ ಭವಾಸಿ ಮಾ ತ್ವಾ ಕಾ ಚಿದಭಿಭಾ ವಿಶ್ವ್ಯಾ ವಿದತ್ ॥ ಮಾ ತ್ವಾ ಶ್ಯೇನ ಉದ್ವಧೀನ್ಮಾ ಸುಪರ್ಣೋ ಮಾತ್ವಾ ವಿದದಿಷುಮಾನ್, ವೀರೋ ಅಸ್ತಾ । ಪಿತ್ರ್ಯಾಮನು ಪ್ರದಿಶಂ ಕನಿಕ್ರದತ್ಸುಮಂಗಲೋ ಭದ್ರವಾದೀ

ಅನಂತರ ಇಬ್ಬರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು (ತಂದೆಯ ಅಕ್ಕ ಅಥವಾ ತಂಗಿ; ತಾಯಿಯ ಅಕ್ಕ ಅಥವಾ ತಂಗಿ) ಒಬ್ಬರನಂತರ ಒಬ್ಬರಂತೆ ವರನಿಗೆ (ವಧುವಿಗೆ) ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ ಪಲ್ಲವ ತುದಿಯಿಂದ (ಬುಡದಿಂದಲ್ಲ) ನಾಲ್ಕುಸಲ ಕಲಶಜಲ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಪುನಃ ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಬೇಕು. (ಎಂಟು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಎಂಟೂ ದಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಅಥವಾ ೪ ಕಲಶಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಸುಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅರಶಿನ ಕುಂಕುಮಗಳಿಂದ ಕಲಶವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ, ನೀರು ತುಂಬಿ, ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ, ಮಾವಿನ ಕುಡಿ ಇಟ್ಟು, ಎಲ್ಲಾ ಕಲಶಗಳಿಗೆ ನೂಲು ಸುತ್ತಿ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಕಲಶನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ[ಸ್ನಾನ] ಮಾಡಬೇಕು.)

ದಿಬ್ಬಣ ಹೊರಡುವ ಕ್ರಮ : ದಿಬ್ಬಣ ಹೊರಡುವ ಮುಂಚೆ ಪೇಟ, ಬಾಸಿಂಗ, ದಂಡಿಕೋಲು, ಕಲಶಕನ್ನಡಿ, ಅರಸಿನಕುಂಕುಮ ತಟ್ಟೆ, ಚಂದನ(ಕೆಂಪುಹುಡಿ) ಹಾಗೂ ಕಸ್ತೂರಿ (ಕಪ್ಪುಹುಡಿ) ಆರತಿತಟ್ಟೆ; ಪನ್ನೀರುದಾನಿ, ಗಂಧದೆಣ್ಣೆ (ಸೆಂಟ್), ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ, ಹೂ-ಹಾರಗಳು, ಅರಳು, ದೀಪ, ಕರಿಮಣಿ-ತಾಳಿ, ಅಗ್ನಿಮರ್ಯಾದೆ ಸೀರೆ, ಅರಳುಮರ್ಯಾದೆ ಬಟ್ಟೆ, ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರ, ಚಾಪೆಸೀರೆ [ಅನಂತರ ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಹೋಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅಕ್ಕಿ-ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ದರ್ಭೆ, ತುಪ್ಪ, ಸಮಿಧೆ, ಬೀಸಣಿಕೆ, ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ-ಇಡಿ ಅಡಿಕೆ (೧೦), ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಗಂಧದಕಲ್ಲು, ಅರಶಿನಕೊಂಬು, ಮಾವಿನಕುಡಿ, ಹಲಸಿನಕುಡಿ, ತೆಂಗಿನಸಿಪ್ಪೆ, ಹಲಸಿನಚೆಕ್ಕೆ, ರಂಗೋಲಿಪುಡಿ, ತುಳಸಿ-ಹೂ ಹಿಂಗಾರ] ಇಷ್ಟನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಸಾಲಂಕೃತ ವರನು ದೇವರಿಗೆ, ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಕಲಶವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಕನ್ಯೆಯು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲು ವರನ ಸೋದರಮಾವ ಹಾಗೂ ಭಾವಂದಿರು ವರನಿಗೆ ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ ಮುಂಡಾಸು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಾಸಿಂಗ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ದಂಡಿಕೋಲನ್ನು ಬಲಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಆವಾಗ 'ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ........' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ವರನ ತಾಯಿಯು ಕನ್ಯೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಕಲಶಕನ್ನಡಿಸಹಿತ ಹರಿವಾಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಬ್ಬರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ತಾಂಬೂಲಕೊಟ್ಟು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಆರತಿ ಬೆಳಗಬೇಕು. ಓಕುಳಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಚೆಲ್ಲಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಡಿ ಬಾಳೆಎಲೆ ಹಾಕಿ ರಂಗೋಲಿ ಬರೆದು, ಎಲೆಗೆ (ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಲೋಟೆ ಇಟ್ಟು) ಹಾಲು ಮತ್ತು ತುಪ್ಪ ಬಡಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಪುರಸ್ಸರ ವಾದ್ಯಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ಕಲಶಕನ್ನಡಿ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಂಗಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ತುಳಸೀಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ದಿಬ್ಬಣಸಹಿತವಾಗಿ ವಾಹನವನ್ನು ಏರಬೇಕು.

ವದೇಹ ॥ ಅವಕ್ರಂದ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಗೃಹಾಣಾಂ ಸುಮಂಗಲೋ ಭದ್ರವಾದೀ ಶಕುಂತೇ । ಮಾ ನಃ ಸ್ತೇನ ಈಶತ ಮಾಘಶಂಸೋಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಿದಿತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಶೌನಕೋ ಗೃತ್ಸಮದಃಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ದ್ವಿತೀಯಾ ಶಕ್ವರೀ ಅಷ್ಟಿರ್ವಾ । ಶಕುಂತೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಿದಭಿ ಗೃಣಂತಿ ಕಾರವೋ ವಯೋ ವದಂತ ಋತುಥಾ ಶಕುಂತಯಃ । ಉಭೇ ವಾಚೌ ವದತಿ ಸಾಮಗಾ ಇವ ಗಾಯತ್ರಂ ಚ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಚಾನು ರಾಜತಿ ॥ ಉದ್ಗಾತೇವ ಶಕುನೇ ಸಾಮ ಗಾಯಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಇವ ಸವನೇಷು ಶಂಸಸಿ । ವೃಷೇವ ವಾಜೀ ಶಿಶುಮತೀರಪೀತ್ಯಾ ಸರ್ವತೋ ನಃ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ವಿಶ್ವತೋ ನಃ ಶಕುನೇ ಪುಣ್ಯಮಾ ವದ ॥ ಆವದಂಸ್ತ್ವಂ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ತೂಷ್ಣೀಮಾಸೀನಃ ಸುಮತಿಂ ಚಿಕಿದ್ಧಿ ನಃ । ಯದುತ್ಪತನ್ವದಸಿ ಕರ್ಕರಿರ್ಯಥಾ ಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ॥

ಪ್ರಾಂಗಣೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಕನ್ಯಾಪಕ್ಷೀಯಬಂಧುವರ್ಗೈಃ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಾತಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಗಂಧಾಕ್ಷತಪುಷ್ಪೈಃ ಪುರಸ್ಕೃತಃ ಕೃತಪಾದ್ಯಃ ಕನ್ಯಾಪಿತ್ರಾ ಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತಃ ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಮಂಡಪೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ ಉಪವಿಶೇತ್ ।

ಸಭಾಪೂಜಾ –ಕನ್ಯಾದಾತಾ ಕನ್ಯಾದಾನಾಂಗ ಸಭಾಪೂಜಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಓಂ ನಮಃ ಸದಸೇ । ನಮಃ ಸದಸಸ್ಪತಯೇ । ನಮಃ ಸಖೀನಾಂ ಪುರೋಗಾಣಾಂ ಚಕ್ಷುಷೇ । ನಮೋ ದಿವೇ । ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ॥

ಓಂ ಯೂಯಂ ಗಾವೋ ಮೇಧಯಥಾ ಕೃಶಂ ಚಿದಶ್ರೀರಂ ಚಿತ್ಕೃಣುಥಾ ಸುಪ್ರತೀಕಂ । ಭದ್ರಂ ಗೃಹಂ ಕೃಣುತಾ ಭದ್ರವಾಚೋ ಬೃಹದ್ವೋ ವಯ ಉಚ್ಯತೇ ಸಭಾಸು ॥

ಓಂ ಸಪ್ರಥ ಸಭಾಂ ಮೇ ಗೋಪಾಯ । ಏಚ ಸಭ್ಯಾಃ ಸಭಾಸದಃ । ತಾನ್ನಿಂದ್ರಿಯಾವತಃ ಕುರು । ಸರ್ವಮಾಯುರುಪಾಸತಾಂ । ಅಹೇರ್ಬುಧ್ನಿಯ ಮಂತ್ರಂ ಮೇ ಗೋಪಾಯ । ಯಮೃಷಯಸ್ತ್ರೈವಿದಾವಿದುಃ । ಋಚಸ್ಸಾಮಾನಿ ಯಜೂಗಂಷಿ ಸಾಹಿಶ್ರೀರಮೃತಾಸತಾಂ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಮಹದ್ಭ್ಯಶ್ಚ ವೇದವಿದ್ಭ್ಯೋ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಭ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋವೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಗಾಂಭೀರ್ಯಂ ಜಲಧೌ ಸ್ಥಿರತ್ವಮಚಲೇ ತೇಜೋಧಿಕಂ ಭಾಸ್ಕರೇ ।
ಶೌರ್ಯಂ ಶಾಂತನವೇ ನಯಸ್ಸುರಗುರೌ ತ್ಯಾಗಸ್ತು ಸೂರ್ಯಾತ್ಮಜೇ ।
ಏಕೈಕೋ ಗುಣ ಏವ ತೇಷು ನಿಹಿತೋ ಯುಷ್ಮಾಸು ಸರ್ವೇ ಗುಣಾಃ ॥
ತಿಷ್ಠಂತ್ಯೇವ ಧರಾಮರಾನ್ ಹರಿಪರಾನ್ ಕಃ ಸ್ತೋತುಮೀಶಃ ಕ್ಷಿತೌ ॥

ಕನ್ಯಾಪಿತರೌ ವರೇಣ ಸಹ ಆಗತಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಸುವಾಸಿನ್ಯಃ ಬಂಧೂಂಶ್ಚ ತತ್ತತ್‌ಸ್ಥಾನೇಷು ಉಪವೇಶ್ಯ ವೀಜನ ಗುಡಯುಕ್ತಜಲ ತಾಂಬೂಲ, ಮೃದುನಾಲಿಕೇರ, ಪೃಥುಕಪಂಚಖಾದ್ಯೋಪಾಹಾರಾದಿಭಿಃ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ಸಂತೋಷಯೇತಾಮ್ ।

ತತಃ ತೌ ಮಂಟಪಮಾಗತ್ಯ ವರಂ ವ್ಯಜನೇನ ವೀಜಯಿತ್ವಾ, ಪಾನಾರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾಮಾತಾ ವರಾಯ ಕ್ಷೀರಂ ದದ್ಯಾತ್ । ವರಃ ಸಶೇಷಂ ಪೀತ್ವಾ ದಾತರಂ ಪ್ರತಿ **'ಕನ್ಯಾರ್ಥೀ'** ಇತಿ ವದೇತ್ । **'ಸ್ವಾಗತಮ್'** ಇತಿ ದಾತಾ । ಏವಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಉಕ್ತೇ **'ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌಃ'** ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವರಹಸ್ತಸ್ಥಿತದಂಡಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಮಂಡಪಸ್ಯ ಉತ್ತರಭಾಗೇ ಉಪರಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ।

ವಾಗ್ದಾನಮ್

ಬ್ರಹ್ಮಾಚೈವತು ಹೋತಾಚ ವರಪಕ್ಷಂ ಸಮಾಶ್ರಿತೌ ।
ಅನ್ಯೌದ್ವೌ ಪುರತೋ ವಿಪ್ರೌ ಕನ್ಯಾಪಕ್ಷ ಸಮಾಶ್ರಿತೌ ॥

ಅಥ ದಾತಾ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಭಾರ್ಯಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಆಚಮನಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಂಭೇತ । ವರಪಿತರೌ ಬಂಧುಭಿಃ ಸಹ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖೌ ಉಪವಿಶೇತಾಂ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ–

ಶುಭತಿಥೌ..... ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ–ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾದಾನಾಂಗಭೂತಂ ವಾಗ್ದಾನಕರ್ಮ ಕರ್ತುಂ ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಪೂಜಾಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತಾಮ್ ॥

ಓಮ್ ಅನೃಕ್ಷರಾ ಋಜವಃ ಸಂತು ಪಂಥಾ ಯೇಭಿಃ ಸಖಾಯೋ ಯಂತಿ ನೋ ವರೇಯಮ್ ।
ಸಮರ್ಯಮಾ ಸಂ ಭಗೋ ನೋ ನಿನೀಯಾತ್ಸಂ ಜಾಸ್ಪತ್ಯಂ ಸುಯಮಮಸ್ತು ದೇವಾಃ ॥

ವೃಣೀಮಹೇ ॥ ಇತಿ ವರಪಿತಾ ವದೇತ್ । ಕನ್ಯಾಪಿತ್ರಾ– **'ವೃಣೀಧ್ವಮ್'** ಇತ್ಯುಕ್ತೇ

ವರಪಿತಾ[೧]– **ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮದೃಕ್‌ಶಾಖಾ ಆಶ್ವಲಾಯಸೂತ್ರಾನ್ವಿತ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಾದುಚ್ಛಂದಸ(ಮಧುಚ್ಛಂದ) ಧಾನಂಜಯ ತ್ರ್ಯಾರ್ಷೇಯಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೋತ್ರೋದ್ಭವಾಯ ..... ಶರ್ಮಣಃ ಪ್ರಪೌತ್ರಾಯ...ಶರ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರಾಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಪುತ್ರಾಯ... ಶರ್ಮಣೇವರಾಯ ಶ್ರೀಧರರೂಪಾಯ, ಶ್ರೀಮತ್ ಋಕ್‌ಶಾಖಾ ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರಾನ್ವಿತ ಆಂಗೀರಸ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ ಭರದ್ವಾಜ ತ್ರ್ಯಾರ್ಷೇಯಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ಆಂಗೀರಸಗೋತ್ರೋದ್ಭವಾಂ ... ಶರ್ಮಣಃ ಪ್ರಪೌತ್ರೀಂ ... ಶರ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರೀಂ ... ಶರ್ಮಣಃ ಪುತ್ರೀಂ ... ನಾಮ್ನೀಂ ಶ್ರೀರೂಪಾಂ ಧರ್ಮ–ಪ್ರಜಾಸಂಪತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾತ್ವಾಯ ವೃಣೀಮಹೇ ।** ಇತಿ ವದೇತ್ । ಕನ್ಯಾಪಿತಾ' **'ವೃಣೀಧ್ವಮ್'**

೧. ಇಲ್ಲಿ ವರ ಮತ್ತು ವಧೂ ಪಕ್ಷದವರ ಶಾಖೆ, ಸೂತ್ರ, ಪ್ರವರ, ಗೋತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ದಿಗ್‌ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರ.

ಶ್ರೀಮದಿತ್ಯಾದಿ, ವರಪೂರ್ವಕಮೇವ ಯಥೋಕ್ತಮನೂದ್ಯ **'ಭಾರ್ಯಾರ್ತ್ವಾಯ ವೃಣೀಧ್ವಮ್'** ಇತ್ಯಂತಂ ವದೇತ್ । ಏವಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಉಕ್ತ್ವಾ ದಾತಾ ವರಪಿತರಂ ಹಸ್ತಗ್ರಹಣಪೂರ್ವಕಂ **'ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ'** ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಇಂದ್ರಾಣೀಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಪದ್ಮಂ ವಿಲಿಖ್ಯ ಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಸ್ಥತಂಡುಲೋಪರಿ ನಾರಿಕೇಲಫಲ-ದ್ವಯಂ, ಪರಿತಃ ತಾಂಬೂಲಫಲಾನಿ, ಏಕಪಾತ್ರೇ ಪಂಚಪೂಗೀಫಲಾನಿ ಪಂಚವಿಂಶತಿ(೨೫) ನಾಗವಲ್ಲೀ ಪತ್ರಾಣಿ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ । ಸ್ವಸ್ತಿಕೋಪರಿ ಕನ್ಯಾಪರಿಧಾನವಸ್ತ್ರೇ ಆಭರಣಾದಿಕಂ, ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ನೂತನಪಾದಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ।

ಇಂದ್ರಾಣೀ ವೃಷಾಕಪಿಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾಣೀದೇವತಾ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾಸು ನಾರಿಷು ಸುಭಗಾಮಹಮಶ್ರವಮ್ । ನಹ್ಯಸ್ಯಾ ಅಪರಂ ಚನ ಜರಸಾ ಮರತೇ ಪತಿರ್ವಿಶ್ವಸ್ಮಾದಿಂದ್ರ ಉತ್ತರಃ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈನಮಃ । ಭೂಃ ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಭುವಃ ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸುವಃ ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾಯಾ-ಮೀತ್ಯಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ।

ಸುವರ್ಣವರ್ಣಾಂ ಕಂಜಾಕ್ಷೀಂ ದಿವ್ಯಸ್ರಗ್ವಸ್ತ್ರಭೂಷಿತಾಮ್ ।
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಮ್ ॥

ಅನರ್ಘ್ಯಮಣಿಮಾಲಾಭಿಃ ಭಾಸಯಂತೀಂ ದಿಗಂತರಮ್ ।
ವಿಲಾಸಿನೀಸಹಸ್ರೌಘೈಃ ಸೇವ್ಯಮಾನಾಮಹರ್ನಿಶಮ್ ॥

ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ ॥

ತತಃ ದಾತಾ ವರಪಿತಾಂ ಗಂಧಾಕ್ಷತಪುಷ್ಪೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಪಾತ್ರೇ ಪಂಚವಿಂಶತಿತಾಂಬೂಲಾನಿ ಪಂಚಪೂಗಫಲಾನಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ–

ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಾಧುಚ್ಛಂದಸಧಾನಂಜಯತ್ರ್ಯಾರ್ಷೇಯಪ್ರವರಾನ್ವಿತವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೋತ್ರೋದ್ಭವಾಯ ...ಶರ್ಮಣಃ ಪ್ರಪೌತ್ರಾಯ, ...ಶರ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರಾಯ, ... ಶರ್ಮಣಃ ಪುತ್ರಾಯ ... ಶರ್ಮಣೇ ವರಾಯ, ಶ್ರೀಧರರೂಪಾಯ, ಆಂಗೀರಸಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಭಾರದ್ವಾಜತ್ರ್ಯಾರ್ಷೇಯಪ್ರವರಾನ್ವಿತಾಂಗೀರಸಗೋತ್ರೋದ್ಭವಾಂ ... ಶರ್ಮಣಃ ಪ್ರಪೌತ್ರೀಂ ... ಶರ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರೀಂ ... ಶರ್ಮಣಃ ಮಮ ಪುತ್ರೀಂ ... ನಾಮ್ನೀ ಶ್ರೀರೂಪಾಂ ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದಾದಿಷ್ಟೇ ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ದಾಸ್ಯೇ । ವಾಚಾ ಸಂಪ್ರದದೇ ।

ಅವ್ಯಂಗೇಽಪತಿತೇಽಕ್ಲೀಬೇ ದಶದೋಷವಿವರ್ಜಿತೇ[೩] ।
ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ದೇವಾಗ್ನಿದ್ವಿಜಸನ್ನಿಧೌ ॥

ಇತಿ ವರಪಿತ್ರಾ ಪ್ರಸಾರಿತವಸ್ತ್ರಪ್ರಾಂತೇ ತಾಂಬೂಲಾನಿ ಉತ್ತಾನಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, **'ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌಃ'** ಇತಿ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಗ್ರಂಥಿಂ ಕೃತ್ವಾ–

---

೩. ಉನ್ಮತ್ತಾ ವೃತ್ತಿಹೀನಾಶ್ಚ ತಥಾಪಸ್ಮಾರದೂಷಿತಾಃ । ದೂರಸ್ಥಾಃ ಕುಷ್ಠಿನೋ ಮೂರ್ಖಾಃ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಾನುಸಾರಿಣಃ ॥ ಶೂರಾಃ ಅವೇದ್ಯಾ(ಅಕ್ಷರಶೂನ್ಯಾ) ನಿರ್ವೃತ್ತಾಃ (ವಿವಾಹೇಚ್ಛಾ ಪರಾಙ್ಮುಖಾಃ) ದಶದೋಷಾಯುತಾ ವರಾಃ ।

ವಾಚಾ ದತ್ತಾ ಮಯಾ ಕನ್ಯಾ ಪುತ್ರಾರ್ಥಂ ಸ್ವೀಕೃತಾ ತ್ವಯಾ ।
ಕನ್ಯಾವಲೋಕನವಿಧೌ ನಿಶ್ಚಿತಸ್ತ್ವಂ ಸುಖೀ ಭವ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ

ವರಪಿತಾ ತಾಂಬೂಲಪೂಗೀಫಲಾನಿ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ–

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೋತ್ರ .....ಶರ್ಮವರವಿಷಯೇ ಭವಂತೋ ನಿಶ್ಚಿತಾ ಭವಂತು ॥ ದಾತುಃ ವಸ್ತ್ರಪ್ರಾಂತೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಗ್ರಂಥಿಂ ಕೃತ್ವಾ

ವಾಚಾ ದತ್ತಾ ತ್ವಯಾ ಕನ್ಯಾ ಪುತ್ರಾರ್ಥಂ ಸ್ವೀಕೃತಾ ಮಯಾ ।
ವರಾವಲೋಕನವಿಧೌ ನಿಶ್ಚಿತಸ್ತ್ವಂ ಸುಖೀ ಭವ ॥ ಇತಿ ವದೇತ್ ॥

ತದಾ ಉತ್ಥಿತಾ ಕನ್ಯಾ–

ದೇವೀಂದ್ರಾಣಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ರಿಯಭಾಮಿನಿ ।
ವಿವಾಹಂ ಭಾಗ್ಯಮಾರೋಗ್ಯಂ ಪುತ್ರಲಾಭಂ ಚ ದೇಹಿ ಮೇ ॥

ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ ಸ್ವಸ್ತಿಕೋಪರಿ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತತಃ ವರಪಿತಾ, '**ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ .... ಮುಂಚಂತ್ವಂಹಸಃ**' ಮಂತ್ರೇಣ ಕನ್ಯಾಯೈ ಫಲಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಸಾ ಫಲಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ತಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಉಪವಿಶೇತ್ । ಕನ್ಯಾವರಪಿತರೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದದ್ಯಾತಾಮ್ । ವಿಪ್ರಾಃ ಕನ್ಯಾಯೈ ಆಶಿಷಃ ಕುರ್ಯುಃ ॥

ಓಂ ಹಿಂಕೃಣ್ವತೀ ವಸುಪತ್ನೀ ವಸೂನಾಂ ವತ್ಸಮಿಚ್ಛಂತೀ ಮನಸಾಭ್ಯಾಗಾತ್ । ದುಹಾಮಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ಪಯೋ ಅಘ್ನ್ಯೇಯಂ ಸಾ ವರ್ಧತಾಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ಸಮಿದ್ಧಸ್ಯ ಶ್ರಯಮಾಣಃ ಪುರಸ್ತಾದ್ಬ್ರಹ್ಮ ವನ್ವಾನೋ ಅಜರಂ ಸುವೀರಮ್ । ಆರೇ ಅಸ್ಮದಮತಿಂ ಬಾಧಮಾನ ಉಚ್ಛ್ರಯಸ್ವ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ವನಸ್ಪತೇ ಶತವಲ್ಶೋ ವಿ ರೋಹ ಸಹಸ್ರವಲ್ಶಾ ವಿ ವಯಂ ರುಹೇಮ । ಯಂ ತ್ವಾಮಯಂ ಸ್ವಧಿತಿಸ್ತೇಜಮಾನಃ ಪ್ರಣಿನಾಯ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ಇಂದುರ್ದೇವಾನಾಮುಪ ಸಖ್ಯಮಾಯಂತ್ಸಹಸ್ರಧಾರಃ ಪವತೇ ಮದಾಯ । ನೃಭಿಃ ಸ್ತವಾನೋ ಅನು ಧಾಮ ಪೂರ್ವಮಗನ್ನಿಂದ್ರಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ಅಸ್ಯ ಪಿಬ ಕ್ಷುಮತಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ಯೇಂದ್ರ ಸೋಮಸ್ಯ ವರಮಾ ಸುತಸ್ಯ । ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ಮನಸಾ ಮಾದಯಸ್ವಾರ್ವಾಚೀನೋ ರೇವತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ಘೃತಾದುಲ್ಲುಪ್ತಂ ಮಧುಮತ್ಸುವರ್ಣಂ ಧನಂಜಯಂ ಧರುಣಂ ಧಾರಯಿಷ್ಣು । ಋಣಕ್ಸಪತ್ನಾದಧರಾಂಶ್ಚ ಕೃಣ್ವದಾರೋಹ ಮಾಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥

ಅಥ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಸ್ವಸ್ತಿಕೋಪರಿಸ್ಥಿತಂ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಕಂ ಕನ್ಯಾಯೈ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ತತಃ ವರಃ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಾಂಗಭೂತಂ, ದಾತಾ ಕನ್ಯಾದಾನಾಂಗಭೂತಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ವಾಗ್ದಾನಮ್ ॥

ಕನ್ಯಾವರಣಮ್

ವಧೂವರಪಕ್ಷೀಯಾಃ ಚತ್ವಾರಃ ವಿಪ್ರಾಃ ಪ್ರಾಕ್‌ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಾಃ ಉಪವಿಶ್ಯ ವರಪಕ್ಷಾದಾಗತಂ ವಧೂತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರಂ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಹಸ್ತೇಷು ಅಕ್ಷತಾನ್, ಪುಷ್ಪಾಂ, ಹರಿದ್ರಾಖಂಡಂ, ಪೂಗೀಫಲಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವರಪಕ್ಷೀಯೌ ॥

ಕನ್ಯಾವಾರೇತ್ಯಸ್ಯ ಆತ್ರೇಯೀ ಅಪಾಲಾ ಋಷಿಕಾ । ಪಂಕ್ತಿಚ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಕನ್ಯಾವರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕನ್ಯಾ೩ ವಾರವಾಯತೀ ಸೋಮಮಪಿ ಸ್ರುತಾವಿದತ್ । ಅಸ್ತಂ ಭರಂತ್ಯಬ್ರವೀದಿಂದ್ರಾಯ ಸುನವೈ ತ್ವಾ ಶಕ್ರಾಯ ಸುನವೈ ತ್ವಾ ।

ತದಾ ಕನ್ಯಾಪಕ್ಷೀಯೌ ।

ಪ್ರ ಸು ಗ್ಮಂತೇತಿ ಐಲೂಷಃ ಕವಷಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಪ್ರ ಸು ಗ್ಮಂತಾ ಧಿಯಸಾನಸ್ಯ ಸಕ್ಷಣಿ ವರೇಭಿರ್ವರಾँ ಅಭಿ ಷು ಪ್ರಸೀದತಃ । ಅಸ್ಮಾಕಮಿಂದ್ರ ಉಭಯಂ ಜುಜೋಷತಿ ಯತ್ಸೋಮ್ಯಸ್ಯಾಂಧಸೋ ಬುಬೋಧತಿ ॥

ಏವಂ ಉಭಯಪಕ್ಷೀಯಾಃ ವದಂತಃ ಹಸ್ತಸ್ಥಿತಾನ್ ಪರಸ್ಪರಂ ಹಸ್ತೇಷು ವಿನಿಮಯಂತಃ ವಾಗ್ದಾನವತ್ **'ವೃಣೀಮಹೇವೃಣೀಢ್ವಮ್'** ವರಗೋತ್ರಪೂರ್ವಕಂ ಉಚ್ಚಾರ್ಯ, **'ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌಃ'** ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಸಾರಿತ ಉತ್ತರೀಯವಸ್ತ್ರೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಗ್ರಂಥಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಉತ್ತರೀಯಂ ಕುರ್ಯುಃ ॥ ಕನ್ಯಾವರಪಿತರೌ ತಾನ್ ವಿಪ್ರಾನ್ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಭಿಃ ತೋಷಯೇತಾಮ್ । ಕನ್ಯಾವರಣ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ ಅನುಗೃಹ್ಣಂತು ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಕನ್ಯಾವರಣಮ್ ॥

ಮಧುಪರ್ಕವಿಧಿಃ

ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋದಾತಾ ಪ್ರತಿಗ್ರಾಹೀ ಹ್ಯುದಙ್ಮುಖಃ ।
ಕನ್ಯಾದಾನೇ ವಿಪರ್ಯಾಸೋ ಮಧುಪರ್ಕಸ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಃ ॥

ದಾತಾ, ಪಾದ್ಯಾರ್ಥಂ, ಅರ್ಘ್ಯಾರ್ಥಂ, ಮಂತ್ರಾಚಮನಾರ್ಥಂ, ಲೌಕಿಕಾಚಮನಾರ್ಥಂ, ಮಧುದಧಿಯುತಂ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರಂ, ಪಂಚವಿಂಶತಿದರ್ಭೈಃ ವಾಮಾವರ್ತೇನ ಕೃತಂ ವಿಷ್ಟರಕೂರ್ಚಂ, ವಸ್ತ್ರೋಪವೀತಗಂಧಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಂಪಾದ್ಯ, ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ ವರಸ್ಯ ಪುರತಃ ಉದಙ್ಮುಖಃ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಪತ್ನೀಂ ಚ ಉಪವೇಶ್ಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ–

.....ಶುಭತಿಥೌ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾರ್ಥಿನೇ ಗೃಹಮಾಗತಾಯ ಅಸ್ಮೈ ಸ್ನಾತಕಾಯ ವರಾಯ ಕನ್ಯಾದಾನಾಂಗಭೂತಂ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಮಧುಪರ್ಕೇ ಅರ್ಹಯಿಷ್ಯೇ ॥

ವಿಷ್ಟರಕೂರ್ಚಂ ಅರ್ವಾಗಗ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, **'ವಿಷ್ಟರೋ ವಿಷ್ಟರಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್'** ಇತಿ ದದ್ಯಾತ್ । ವರಃ **'ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ'** ಇತಿ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ತದ್ಗ್ರಂಥಿಂ ವಿಸೃಜ್ಯ–

ಅಹಂ ವರ್ಷ್ಮೇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವೋಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಟರೋದೇವತಾ । ವಿಷ್ಟರೋಪವೇಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಹಂ ವರ್ಷ್ಮ ಸಜಾತಾನಾಂ ವಿದ್ಯುತಾಮಿವ ಸೂರ್ಯಃ । ಇದಂ ತಮಿಧಿ ತಿಷ್ಠಾಮಿ ಯೋ ಮಾ ಕಶ್ಚಾಭಿದಾಸತಿ ॥

ಇತಿ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಅಕ್ರಮ್ಯ ಉದಗಗ್ರೇ ವಿಷ್ಟರೇ ಉಪವಿಶೇತ್ । ತತಃ **'ಪಾದ್ಯಂ ಪಾದ್ಯಂ ಪಾದ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್'**। **'ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ'** ಇತಿ ವರಃ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಕಲಶಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ । ವರಪಾದೌ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಪ್ಯ ಪತ್ನೀಸ್ರಾವಿತಕಲಶೋದಕೇನ **'ವರಾಂತರ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಇದಂ ತೇ ಪಾದ್ಯಮ್'** ಇತಿ ಅಕ್ಷತೋದಕಂ ಪಾದಯೋಃ ನಿನೀಯ ದಕ್ಷಿಣಪಾದಪುರಸ್ಸರಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಯೇತ್ ॥

ಅಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ಶ್ರಿಯಮಾವೇಶಯಾಮ್ಯತೋ ದೇವೀಃ ಪ್ರತಿಪಶ್ಯಾಮ್ಯಾಪಃ । ದಕ್ಷಿಣಂ ಪಾದಮವನೇನಿಜೇಽಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಂ ದಧಾಮಿ । ಸವ್ಯಂ ಪಾದಮವನೇನಿಜೇಽಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಂ ವರ್ಧಯಾಮಿ । ಪೂರ್ವಮನ್ಯಂ ಅಪರಮನ್ಯಂ ಪಾದಾವವನೇನಿಜೇ ದೇವಾ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಗುಪ್ತ್ಯಾ ಅಭಯಸ್ಯಾವರುದ್ಧ್ಯೈ । ಆಪಃ ಪಾದಾವವನೇ-ಜನೀರ್ದ್ವಿಷಂತಂ ನಿರ್ದಹಂತು ಮೇ ॥

ವರಃ ಲೌಕಿಕಜಲೇನ ಆಚಾಮೇತ್ । **'ಅರ್ಘ್ಯಂ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್'**

ಇತಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೇ ದತ್ತೇ **'ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ'** ಇತಿ ಅಂಜಲಿನಾ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ । ತೇನ ಉದಕೇನ ಗಂಧಾಕ್ಷತ-ಪುಷ್ಪಸಹಿತೇನ **'ವರಾಂತರ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಇದಂ ತೇ ಅರ್ಘ್ಯಮ್'** ಇತಿ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ । **'ಆಚಮನೀಯಂ ಆಚಮನೀಯಂ ಆಚಮನೀಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್'** ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಚಮನಪಾತ್ರೇ ದತ್ತೇ, **'ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ'** ಇತಿ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ । ತಜ್ಜಲಂ ತೃತೀಯಾಂಶಂ ಸ್ವಸ್ರಾದೀಯಮಾನಂ **'ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ'** ಇತಿ ಪೀತ್ವಾ ಲೌಕಿಕಜಲೇನ ಆಚಾಮೇತ್ । ತತಃ ದಾತಾ **'ಮಧುಪರ್ಕೋ ಮಧುಪರ್ಕೋ ಮಧುಪರ್ಕಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್'** ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ವರಃ **'ಮಿತ್ರಸ್ಯ ತ್ವಾ ಚಕ್ಷುಷಾ ಪ್ರತೀಕ್ಷೇ'** ಇತಿ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ............ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ 'ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ'

ಇತ್ಯಂಜಲಿನಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ, ತತಸ್ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಸವ್ಯೇನ ಧೃತ್ವಾ ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ,

ಮಧುವಾತಾ ಋತಾಯತೇತಿ ರಾಹುಗಣೋ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾದೇವತಾ । ಮಧುಪರ್ಕಾಲೋಡನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಧು ವಾತಾ ಋತಾಯತೇ ಮಧು ಕ್ಷರಂತಿ ಸಿಂಧವಃ । ಮಾರ್ಧ್ವೀರ್ನಃ ಸನ್ತ್ವೋಷಧೀಃ ॥ ಮಧು ನಕ್ತಮುತೋಷಸೋ ಮಧುಮತ್ಪಾರ್ಥಿವಂ ರಜಃ । ಮಧು ದ್ಯೌರಸ್ತು ನಃ ಪಿತಾ ॥ ಮಧುಮಾನ್ನೋ ವನಸ್ಪತಿರ್ಮಧುಮಾँ ಅಸ್ತು ಸೂರ್ಯಃ । ಮಾರ್ಧ್ವೀರ್ಗಾವೋ ಭವಂತು ನಃ ॥ ಇತಿ ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಆಲೋಡ್ಯ,

ಅಂಗುಲಿಗತಂ ಮಧುಪರ್ಕಲೇಪಂ ಪೂರ್ವಾದಿಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಮಂತ್ರೈಃ ಸಿಂಚೇತ್ ॥

ವಸವಸ್ತ್ವಾ ಗಾಯತ್ರೇಣ ಛಂದಸಾ ಭಕ್ಷಯಂತು । ರುದ್ರಾಸ್ತ್ವಾ ತ್ರೈಷ್ಟುಭೇನಛಂದಸಾ ಭಕ್ಷಯಂತು । ಆದಿತ್ಯಾಸ್ತ್ವಾ ಜಾಗತೇನ ಛಂದಸಾ ಭಕ್ಷಯಂತು । ವಿಶ್ವೇ ತ್ವಾ ದೇವಾ ಆನುಷ್ಟುಭೇನ ಛಂದಸಾ ಭಕ್ಷಯಂತು । ಏವಂ ಸೇಚಯಿತ್ವಾ, ಮಧ್ಯಾತ್ ತ್ರಿಃ ಉದ್ಗೃಹ್ಯ, **'ಭೂತೇಭ್ಯಸ್ತ್ವಾ, ಭೂತೇಭ್ಯಸ್ತ್ವಾ, ಭೂತೇಭ್ಯಸ್ತ್ವಾ'** ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಉತ್‌ಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪಾತ್ರಂ ಭೂಮೌ ನಿದಧ್ಯಾತ್ । ಶ್ವಶ್ರ್ವಾದೀಯಮಾನಂ ಮಧುಪರ್ಕಸ್ಯ ಏಕದೇಶಂ **'ವಿರಾಜೋ ದೋಹೋಽಸಿ'** ಇತಿ ಪೀತ್ವಾ ಲೌಕಿಕಜಲೇನ ಆಚಾಮೇತ್ ॥ **'ವಿರಾಜೋ ದೋಹಮಶೀಯ'** ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಂ ಪ್ರಾಶ್ಯಾಚಮ್ಯ **'ಮಯಿ ದೋಹಃ ಪದ್ಯಾಯೈ ವಿರಾಜಃ'** ತೃತೀಯಂ ಪ್ರಾಶ್ಯಾಚಾಮೇತ್ । ಮಧುಪರ್ಕಶಿಷ್ಟಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ ಆಚಾಮೇತ್ । ಮಧುಪರ್ಕಪಾತ್ರಂ ಉತ್ತರತೋ ನಿದಧ್ಯಾತ್ । **'ಅಮೃತಾಪಿಧಾನಮಸಿ'** ಇತಿ ಶ್ವಶ್ರ್ವಾ ದತ್ತಂ ಮಂತ್ರಾಚಮನ-ಪಾತ್ರೋದಕಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ ಆಚಮೇತ್ ॥ ಪುನಃ ತತ್ಪಾತ್ರಸ್ಥಿತಜಲಂ ನಿಶ್ಶೇಷಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, **'ಸತ್ಯಂ ಯಶಃ ಶ್ರೀಃ ಮಯಿ ಶ್ರೀಃ ಶ್ರಯತಾಮ್'** ಇತಿ ಏಕದೇಶಂ ಪೀತ್ವಾ ಲೌಕಿಕಜಲೇನ ದ್ವಿರಾಚಮೇತ್ । ತತಃ **'ಗೌಃ ಗೌಃ ಗೌಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್'** ಇತಿ ದಾತ್ರಾಂ ದತ್ತಂ ಗೋಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯಫಲದ್ವಯಂ **'ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ'** ಇತಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ಮಾತಾ ರುದ್ರಾಣಾಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವೋ ಜಮದಗ್ನಿಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಗೌರ್ದೇವತಾ । ಗೋರುತ್ಸರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾತಾ ರುದ್ರಾಣಾಂ ದುಹಿತಾ ವಸೂನಾಂ ಸ್ವಸಾದಿತ್ಯಾನಾಮಮೃತಸ್ಯ ನಾಭಿಃ । ಪ್ರ ನು ವೋಚಂ ಚಿಕಿತುಷೇ ಜನಾಯ ಮಾ ಗಾಮನಾಗಾಮದಿತಿಂ ವಧಿಷ್ಟ ॥ ಓಂ ಉತ್ಸೃಜತ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಉತ್ತರದಿಶಮ್ ಉತ್ಸೃಜೇತ್ ॥ ಅಥ **'ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ'** ಇತಿ ಗಂಧಂ ಲೇಪಯೇತ್ । **'ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ'** ಅಕ್ಷತಾನ್ । **'ಆಯನೇತೇ'** ಇತಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಮ್ । **'ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ'** ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ **'ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮ್'** ಇತಿ ಉಪವೀತಯುಗ್ಮಮ್ । ಏವಂ ಯಥಾವಿಭವಂ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ **'ಮಧುಪರ್ಕಪೂಜಾಸಾದ್ಗುಣ್ಯಾರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಣದಕ್ಷಿಣಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಾಮಿ'** ಇತಿ ದತ್ವಾ, **'ಅನೇನ ಮಧುಪರ್ಕಪೂಜನೇನ ವರಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಸುಪ್ರೀತೋಽಸ್ತು ॥**

॥ ಇತಿ ಮಧುಪರ್ಕಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ವರಪಿತಾ ವಧ್ವಾನಯನಕರ್ತ್ರೇ - ಕನ್ಯಾವರಣಕಾಲೇ ಕೃತಂ ಉತ್ತರೀಯಂ, ವಧ್ವಾಃ ಶಿರೋಭೂಷಣಂ ಚ ಸಂಭಾವನಾಸಹಿತಂ ದತ್ವಾ, **'ಇದಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪರಿಧಾಪ್ಯ ಆನಯ'** ಇತಿ ವದೇತ್ । ತುಳಸೀಸನ್ನಿಧೌ ವಧೂಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೀಂ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಚತಸ್ರಃ ಸುವಾಸಿನ್ಯಃ ಘಟೋದಕೈಃ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಕುರ್ಯುಃ । ತತ್ರೈವ ಸುವಾಸಿನೀಃ ವಧೂಪಕ್ಷೀಯಪಾದಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಕಂಠಸೂತ್ರಂ, ಉತ್ತರೀಯಕಂ, ಶಿರೋಭೂಷಣಂ ಚ ನಿಧಾಪ್ಯ ಆಲಂಕುರ್ಯುಃ ॥ ತತಃ ವರಂ ಉಷ್ಣೀಷ ವಸ್ತ್ರಾದಿನಾ ಅಲಂಕೃತ್ಯ ಸುವಾಸಿನೀಭಿಃ ಘಟಸ್ನಾನಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ, ವೇದಿಕಾಂ ಆನಯೇತ್ ॥

ನಿರೀಕ್ಷಣಮ್

ಅಥದಾತಾ ದೇವತಾದಿ ಪ್ರಾರ್ಥನ ನಮಸ್ಕಾರ ಸಂಭಾವನಾದಿಪೂರ್ವಕಂ, ಜ್ಯೋತಿಷಿಕಾಯ ಲಗ್ನಕಾಣಿಕಾಂ ಉಭಾವಪಿ ದತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತೋದಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ದತ್ವಾ ಲಗ್ನದೋಷಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ದಾನಾದಿ ವಿಧಾಯ ಸಭಾಯಾಂ ಸರ್ವಾನುಜ್ಞಾಮಾದಾಯ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಉತ್ತರಬಾಗೇ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಾತ್‌ಭಾಗಯೋಃ

ಹಸ್ತಾಂತರಾಳಂ ವಿಧಾಯ ಸಿತತಂಡುಲೈಃ ದ್ವೌ ರಾಶೀ ಕೃತ್ವಾ ಪೂರ್ವರಾಶೌ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖೋ ನೂತನ-ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕೃತಃ ವರಃ ವಾಮಹಸ್ತೇ ದಂಡಂ, ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತಿಷ್ಠೇತ್ । ಪುರತಃ ತಿರಸ್ಕರಿಣೀಂ ಉದಗ್‌ದಶಾಂ ಅಂತಃಪಟಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ । ವಾದ್ಯಘೋಷಮಂಗಲಗಾನಪೂರ್ವಕಂ ಅಧಿಕಾರಿಣಾ ಮಾಲಾಹಸ್ತಾಂ ವಧೂಂ ಆನಾಯ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮರಾಶೌ ಅವಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಂ ಪಠೇಯುಃ (ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಂದರ್ಭೇ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಂ ದತ್ತಂ) **ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹ.......ಕುರ್ಯಾದ್ ಹರಿರ್ಮಂಗಲಮ್** । **ಸುಮುಹೂರ್ತಾ ಸಾವಧಾನ** । **ಸುಲಗ್ನಾ ಸಾವಧಾನ** । **ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಧ್ಯಾನಾ ಸಾವಧಾನ** । **ವಧೂವರಯೋಃ ವಿವಾಹಕಾಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾದ್ಯಾಃ ದೇವತಾಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ವರದಾಃ ಭವಂತು** । **ಬ್ರಹ್ಮಾವಾಯು....... ಮಂಗಲಮ್** । .....ವಿವಾಹಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ದೇವತಾಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ವರದಾಃ ಭವಂತು । **ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ..... ಮಂಗಲಮ್** । ..... ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾದಯಃ ಋಷಯಃ .... । **ಮಾಂಧಾತಾ ..... ಮಂಗಲಮ್** । ..... ಮಾಂಧಾತ್ರಾದಯಃ ರಾಜರ್ಷಯಃ ..... । **ಶ್ರೀಮೇರುರ್..... ಮಂಗಲಮ್** । .....ಮೇರ್ವಾದಿ ಗಿರಿಯಭಿಮಾನಿದೇವತಾಃ ......। **ಗಂಗಾಸಿಂಧು...... ಮಂಗಲಮ್** । ..... ಗಂಗಾದಯಃ ನದೀದೇವತಾಃ .... ॥ **ವೇದಾಶ್ಶೋಪನಿಷತ್ .... ಮಂಗಲಮ್** । ..... ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಃ ..... । **ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಾಃ ..... ಮಂಗಲಮ್** । ..... ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹದೇವತಾಃ ....। **ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್.....** । **ತದೇವಲಗ್ನಂ ......** । ವಧೂವರೌ ಮನಸಾ ಇಷ್ಟದೇವತಾಂ ಸ್ಮರಂತೌ ತಿಷ್ಠೇತಾಮ್ । ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದುಕ್ತಸಮಯೇ ಅಂತಃಪಟೇ ಅಧಃಕೃತೇ ಕನ್ಯಾ, ವರಶಿರಸಿ ಗುಡಯುಕ್ತಜೀರಿಕಾನ್ ಅಕ್ಷತಾಂಶ್ಚ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಬಕುಲಪುನ್ನಾಗಮಲ್ಲಿಕಾಜಾತ್ಯಾದಿ ಕುಸುಮಮಾಲಾಂ ವರಕಂಠೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ । ವರಃ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ ಕನ್ಯಾಕಂಠೇ ಮಾಲಾಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ ।

ಓಮ್ ಅಭ್ರಾತೃಘ್ನೀಂ ವರುಣಾಪತಿಘ್ನೀಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ । ಇಂದ್ರಾಪುತ್ರಘ್ನೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಂತಾಮಸ್ಯೈ ಸವಿತಃ ಸುವ ॥

ಇತಿ ವಧ್ವಾಃ ಮುಖಂ ನಿರೀಕ್ಷೇತ್ । ಸರ್ವೇಽಪಿ **'ಸುಮುಹೋರ್ತೋಽಸ್ತು'** ಇತಿ ಅಕ್ಷತಾನ್ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಕ್ಷಿಪೇಯುಃ ॥ ಅಂತಃಪಟಂ ಉದಗಪಸಾರಯೇತ್ ॥ ವರಃ ತಯಾ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಮಾಣೇ ಸತಿ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ದರ್ಭಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ತಸ್ಯಾಃ ಭ್ರೂಮಧ್ಯಂ-

ಓಮ್ ಅಘೋರಚಕ್ಷುರಪತಿಘ್ನ್ಯೇಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಭ್ಯಃ ಸುಮನಾಃ ಸುವರ್ಚಾಃ । ವೀರಸೂರ್ದೇವಕಾಮಾ ಸ್ಯೋನಾ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪರಿಮೃಜ್ಯ ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಯೇತ್ ॥

'ಅನೃಕ್ಷರಾ............. ದೇವಾಃ ॥' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇ ಉಚ್ಚರಿತೇ ವರಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂ ವಧೂಂ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖೀಂ ಕೃತ್ವಾ ತದ್ದಕ್ಷಿಣತಃ ದಾತಾ ಸಪತ್ನೀಕಃ ಉಪವಿಶ್ಯ ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಪೂರ್ವಕಂ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ -

ಶ್ರೀಮದಾದಿ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಅಚಿಂತ್ಯಾದ್ಭುತಶಕ್ತ್ಯಾ ಭ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಮಹಾಜಲೌಘಮಧ್ಯೇ ಪರಿಭ್ರಮಣಾನಾಂ ಅಖಿಲಾಂಡಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾನಾಂ ಏಕತಮೇ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಹದಹಂಕಾರಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯುವ್ಯಾಕಾಶಾದ್ಯಾವರಣೈಃ ಆವೃತೇಽಸ್ಮಿನ್ ಮಹತಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಖಂಡಮಧ್ಯೇ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯೇತ್ಯಾದಿ..........ಶುಭತಿಥೌ....... ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿ-ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಮಮ ಸಮಸ್ತಪಿತೃಣಾಂ ನಿರತಿಶಯಸಾ-

ನಂದಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾದಾನಕಲ್ಪೋಕ್ತಫಲಾವಾಪ್ತಯೇ, ಅನೇನ ವರೇಣ ಅಸ್ಯಾಂ ಕನ್ಯಾಯಾಂ ಉತ್ಪಾದಯಷ್ಯಮಾಣಸಂತತ್ಯಾ ದ್ವಾದಶಾವರಾನ್ ದ್ವಾದಶ ಪರಾನ್ ಪುರುಷಾಂಶ್ಚ ಪವಿತ್ರೀಕರ್ತುಂ ಆತ್ಮನಶ್ಚ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತಯೇ, ಗಂಗಾವಾಲುಕಾಭಿಃ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇಃ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ಏಕೈಕವಾಲುಕಾಪಕರ್ಷಣಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವರಾಶ್ಯಪಕರ್ಷಣಸಂಮಿತಕಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಯವೈಃ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇಃ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ಏಕೈಕಯ-ವಾಪಕರ್ಷಣಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವರಾಶ್ಯಪಕರ್ಷಣಸಂಮಿತಕಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ವೃಷಲೋಮಭಿಃ ಧ್ರುವಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇಃ ವರ್ಷಸಹಸ್ರವಸಾನೇ ಏಕೈಕವೃಷಲೋಮಾಪಕರ್ಷಣಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವರಾಶ್ಯಪಕರ್ಷಣಸಂಮಿತಕಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ತ್ರಿಗುಣೀಕೃತಾಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಪ್ರಜಾಪತಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಉಭಯಕುಲಸರ್ವೋದ್ದಿಷ್ಟಪಿತೄಣಾಂ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮವಿವಾಹವಿಧಿನಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಾಲಂಕೃತಕನ್ಯಾದಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ತದಂಗ ಕಲಶಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅಗ್ನೇಃ ಉತ್ತರತಃ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಾತ್ ಧಾನ್ಯರಾಶೌ ಕಲಶದ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅರ್ಚಯೇತ್ । ಕನ್ಯಾಯಾಃ ರಜೋದರ್ಶನದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಫಲದಾನಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಸಭ್ಯೇಭ್ಯಶ್ಚ ಅನುಜ್ಞಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಪೂರ್ವಕಲಶಮ್ ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಸ್ವಪತ್ನೀಹಸ್ತೇ ದತ್ತ್ವಾ ಉದಙ್ಮುಖಃ ತಿಷ್ಠನ್ ಕನ್ಯಾಂಜಲೇರುಪರಿ ವರಾಂಜಲಿಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸ್ವಹಸ್ತೇ ತಾಂಬೂಲಪೂಗೀಫಲಕೂರ್ಚಕನಕಸಹಿತ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣ ವಿವಾಹೇನ ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ
ಕನ್ಯಾಂ ಕನಕಸಂಪನ್ನಾಂ ಕನಕಾಭರಣೈರ್ಯುತಾಮ್ ।
ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವಿಷ್ಣವೇ ತುಭ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಜಿಗೀಷಯಾ ॥

ವಿಶ್ವಂಭರಃ ಪಂಚ ಭೂತಾಃ ಸಾಕ್ಷಿಣ್ಯೋ ಯತ್ರ ದೇವತಾಃ ।
ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಪಿತೄಣಾಂ ತಾರಣಾಯ ಚ ॥

ಇತಿ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಸ್ಥಪತ್ನೀಸ್ರಾವಿತಕಲಶೋದಕಧಾರಾಂ ಸ್ವಹಸ್ತಾತ್ ವರಾಂಜಲೌ ಕ್ಷಿಪನ್-

ಕನ್ಯಾ ತಾರಯತು । ಪುಣ್ಯಂ ವರ್ಧತಾಮ್ । ಶಿವಾಃ ಆಪಃ ಸಂತು । ಸೌಮನಸ್ಯಂ ಅಸ್ತು । ಅಕ್ಷತಂ ಚಾರಿಷ್ಟಂ ಚಾಸ್ತು । ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ಶ್ರೇಯಃ ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಶ್ಚಾಸ್ತು । ಯಚ್ಛ್ರೇಯಸ್ತದಸ್ತು । ಯತ್ಪಾಪಂ ತತ್ಪ್ರತಿಹತಮಸ್ತು । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಬ್ರುವಂತು । ಸ್ವಸ್ತಿ ಬ್ರುವಂತು । ಋದ್ಧಿಂ ಬ್ರುವಂತು । ಶ್ರೀರಸ್ತ್ವಿತಿ ಬ್ರುವಂತು । ಆಂಗೀರಸಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನ .... ಶರ್ಮಾಽಹಂ ಮಮ ಸಮಸ್ತಪಿತೄಣಾಂ ನಿರತಿಶಯಸಾನಂದಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾವಾಪ್ತಯೇ ಅನೇನ ವರೇಣಾಸ್ಯಾಂ ಕನ್ಯಾಯಾಂ ಉತ್ಪಾದಯಿಷ್ಯಮಾಣಸಂತತ್ಯಾ ದ್ವಾದಶಾಪರಾನ್ ದ್ವಾದಶ ಪರಾನ್ ಆತ್ಮನಶ್ಚ ಪವಿತ್ರೀಕರ್ತುಂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತಯೇ ...... ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ..... ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಾಯ ..... ಶರ್ಮಣಃ....... ಪ್ರಪೌತ್ರಾಯೇತ್ಯಾದಿ ಪರಾಯ ಶ್ರೀಧರರೂಪಾಯ ತುಭ್ಯಂ..... ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ .....ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಾಮ್ .....ಪ್ರಪೌತ್ರೀಂ ಇತ್ಯಾದಿ ......ಶರ್ಮಣಃ ಮಮ ಪುತ್ರೀಂ .... ನಾಮ್ನೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ಶ್ರೀರೂಪಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿದೈವತ್ಯಾಂ ಧರ್ಮಪ್ರಜೋತ್ಪಾದನಾರ್ಥಂ ಪ್ರಜಾಸಹತ್ವ ಕರ್ಮಭ್ಯಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ ॥ ಇತಿ ಅಕ್ಷತೋದಕಧಾರಾಂ ವಿಸೃಜೇತ್ । ಏವಂ **'ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣ ವಿವಾಹೇನ'** ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ **'ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ'** ಪರ್ಯಂತಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಜಲಧಾರಾಂ ವಿಸೃಜನ್ **'ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ಭವಾನ್'** ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ **'ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ'** ಇತಿ ಮನಸಾ ಸ್ಮರೇತ್ ॥ ತತೋ ವರಃ **'ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ'** ವದನ್ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣಾಂಸಂ ಸ್ಪೃಶನ್-

ಓಂ ಕ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಅದಾತ್ । ಕಾಮಃ ಕಾಮಾಯಾದಾತ್ । ಕಾಮೋ ದಾತಾ । ಕಾಮಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೀತಾ । ಕಾಮಂ ಸಮುದ್ರಮಾವಿಶ । ಕಾಮೇನ ತ್ವಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ । ಕಾಮೈತತ್ತೇ ವೃಷ್ಟಿರಸಿ ದ್ಯೌಸ್ತ್ವಾ ದದಾತು । ಪೃಥಿವೀ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು । ಧರ್ಮಪ್ರಜಾಸಂಪತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ ॥ ಇತಿ ವದೇತ್ ॥

ಅಥ ದಾತಾ–

ಗೌರೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ಇಮಾಂ ವಿಪ್ರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿಭೂಷಿತಾಮ್ ।
ಗೋತ್ರಾಯ ಶರ್ಮಣೇ ತುಭ್ಯಂ ದತ್ತಂ ವಿಪ್ರ ಸಮಾಶ್ರಯ ॥

ಕನ್ಯೇ ಮಮಾಗ್ರತೋ ಭೂಯಾಃ ಕನ್ಯೇ ಮೇ ದೇವಿ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ।
ಕನ್ಯೇ ಮೇ ಪೃಷ್ಠತೋ ಭೂಯಾಃ ತ್ವದ್ದಾನಾತ್ ಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನುಯಾಮ್ ॥

ಮಮ ವಂಶಕುಲೇ ಜಾತಾ ಪಾಲಿತಾ ಪ್ರಾಪ್ತವತ್ಸರಾ । ತುಭ್ಯಂ ವಿಪ್ರ ಮಯಾ ದತ್ತಾ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರವರ್ಧಿನೀ ॥

ಧರ್ಮೇ ಚ ಅರ್ಥೇ ಚ ಕಾಮೇ ಚ ನಾರಿಚರಿತಾವ್ಯಾ ತ್ವಯಾ ಇಯಂ ಕನ್ಯಾ । ಇತ್ಯುಕ್ತೇ 'ನಾತಿಚರಾಮಿ' ಇತಿ ವರಃ । ಸಹ ಧರ್ಮಚರ್ಯತಾಂ । ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಚರಿಷ್ಯಾಮಿ ॥

ಕೃತಸ್ಯ ಕನ್ಯಾದಾನಸ್ಯ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಫಲಾವಾಪ್ತಯೇ ವರಾಂತರ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ಇಮಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ದಾತಾ ಜಲಧಾರಾಸಹಿತಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ವರಹಸ್ತೇ ದದ್ಯಾತ್ ।

'ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ' ಇತಿ ವರಃ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಪೀಠೋಪರಿ ಪ್ರಸಾರಿತವಸ್ತ್ರೇ ವಧ್ವಾ ಸಹ ಉಪವಿಶೇತ್ ।

ದಾತಾ ಸಭಾಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

॥ ಇತಿ ನಿರೀಕ್ಷಣಂ ಕನ್ಯಾದಾನಂ ಚ ॥

ಆಚಾರಪ್ರಾಪ್ತ ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣಾದಿ ಕ್ರಮಃ –...... (ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ. ೧೮೪ರಿಂದ ೧೯೩)

ಸೂರ್ಯಾವರ್ಗಾಃ

ವಿಪ್ರಾಃ ಸೂರ್ಯಾಸೂಕ್ತಂ ಪಠೇಯುಃ ॥ ಸುವಾಸಿನ್ಯಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭಾನಂ ಪಠೇಯುಃ ॥

ಸತ್ಯೇನೋತ್ತಭಿತೇತಿ ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶದೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸೂರ್ಯಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ಋಷಿಕಾ । ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಚತುರ್ದಶೀ ಏಕೋನವಿಂಶ್ಯಾದಿತಿಸ್ರಸ್ತ್ರಯೋವಿಂಶೀ ಚತುರ್ವಿಂಶೀ ಷಡ್ವಿಂಶೀ ಷಟ್ತ್ರಿಂಶೀಸಪ್ತತ್ರಿಂಶೀ ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶ್ಯಶ್ಚ ತ್ರಿಷ್ಟುಭಃ, ಅಷ್ಟಾದಶೀಸಪ್ತವಿಂಶೀತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶ್ಯಶ್ಚ ಜಗತ್ಯಃ, ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶ್ಯುರೋಬೃಹತೀ ॥ ಪಂಚಾನಾಂ ಸೋಮೋದೇವತಾ, ತತಃ ಏಕಾದಶಾನಾಂ ಸೂರ್ಯಾವಿವಾಹಃ, ಸಪ್ತದಶ್ಯಾ ದೇವಾಃ ಅಷ್ಟಾದಶ್ಯಾಃ ಸೋಮಾರ್ಕೌ ಏಕೋನವಿಂಶ್ಯಾಶ್ಚಂದ್ರಮಾಃ, ತತೋ ನವಾನಾಂ ನೃಣಾಂ ವಿವಾಹಮಂತ್ರಾ ಆಶೀಃಪ್ರಾಯಾಃ, ತತೋ ದ್ವಯೋರ್ವಧೂವಾಸಃ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನಿಂದಾ, ಏಕತ್ರಿಂಶ್ಯಾ ಯಕ್ಷ್ಮಹಾ, ಶಿಷ್ಟಾನಾಮೃಚಾಂ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀ ।

ಓಂ ಸತ್ಯೇನೋತ್ತಭಿತಾ ಭೂಮಿಃ ಸೂರ್ಯೇಣೋತ್ತಭಿತಾ ದ್ಯೌಃ । ಋತೇನಾದಿತ್ಯಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ದಿವಿ ಸೋಮೋ ಅಧಿ ಶ್ರಿತಃ ॥ ೧ ॥ ಸೋಮೇನಾದಿತ್ಯಾ ಬಲಿನಃ ಸೋಮೇನ ಪೃಥಿವೀ ಮಹೀ । ಅಥೋ

ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಮೇಷಾಮುಪಸ್ಥೇ ಸೋಮ ಆಹಿತಃ ॥ ೨ ॥ ಸೋಮಂ ಮನ್ಯತೇ ಪಪಿವಾನ್ ಯತ್ ಸಂಪಿಂಷಂತ್ಯೋಷಧಿಮ್ । ಸೋಮಂ ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೋ ವಿದುರ್ನ ತಸ್ಯಾಶ್ನಾತಿ ಕಶ್ಚನ ॥ ೩ ॥ ಆಚ್ಛದ್ವಿಧಾನೈರ್ಗುಪಿತೋ ಬಾರ್ಹತೈಃ ಸೋಮ ರಕ್ಷಿತಃ । ಗ್ರಾವ್ಣಾಮಿಚ್ಛೃಣ್ವನ್ ತಿಷ್ಠಸಿ ನ ತೇ ಅಶ್ನಾತಿ ಪಾರ್ಥಿವಃ ॥ ೪ ॥ ಯತ್ ತ್ವಾ ದೇವ ಪ್ರಪಿಬಂತಿ ತತ ಆ ಪ್ಯಾಯಸೇ ಪುನಃ । ವಾಯುಃ ಸೋಮಸ್ಯ ರಕ್ಷಿತಾ ಸಮಾನಾಂ ಮಾಸ ಆಕೃತಿಃ ॥ ೫ ॥ ರೈಭ್ಯಾಸೀದನುದೇಯೀ ನಾರಾಶಂಸೀ ನ್ಯೋಚನೀ । ಸೂರ್ಯಾಯಾ ಭದ್ರಮಿದ್ವಾಸೋ ಗಾಥಯೈತಿ ಪರಿಷ್ಕೃತಮ್ ॥ ೬ ॥ ಚಿತ್ತಿರಾ ಉಪಬರ್ಹಣಂ ಚಕ್ಷುರಾ ಅಭ್ಯಂಜನಮ್ । ದ್ಯೌರ್ಭೂಮಿಃ ಕೋಶ ಆಸೀದ್ ಯದಯಾತ್ ಸೂರ್ಯಾ ಪತಿಮ್ ॥ ೭ ॥ ಸ್ತೋಮಾ ಆಸನ್ ಪ್ರತಿಧಯಃ ಕುರೀರಂ ಛಂದ ಓಪಶಃ । ಸೂರ್ಯಾಯಾ ಅಶ್ವಿನಾ ವರಾಽಗ್ನಿರಾಸೀತ್ ಪುರೋಗವಃ ॥ ೮ ॥ ಸೋಮೋ ವಧೂಯುರಭವದಶ್ವಿನಾಸ್ತಾಮುಭಾ ವರಾ । ಸೂರ್ಯಾಂ ಯತ್ ಪತ್ಯೇ ಶಂಸಂತೀಂ ಮನಸಾ ಸವಿತಾದದಾತ್ ॥ ೯ ॥ ಮನೋ ಅಸ್ಯಾ ಅನ ಆಸೀದ್ ದ್ಯೌರಾಸೀದುತಚ್ಛದಿಃ । ಶುಕ್ರಾವನಡ್ವಾಹಾವಾಸ್ತಾಂ ಯದಯಾತ್ ಸೂರ್ಯಾ ಗೃಹಮ್ ॥ ೧೦ ॥ ಋಕ್ಸಾಮಾಭ್ಯಾಮಭಿಹಿತಾ ಗಾವೌ ತೇ ಸಾಮನಾವಿತಃ । ಶ್ರೋತ್ರಂ ತೇ ಚಕ್ರೇ ಆಸ್ತಾಂ ದಿವಿ ಪಂಥಾಶ್ಚರಾಚರಃ ॥ ೧೧ ॥ ಶುಚೀ ತೇ ಚಕ್ರೇ ಯಾತ್ಯಾ ವ್ಯಾನೋ ಅಕ್ಷ ಆಹತಃ । ಅನೋ ಮನಸ್ಮಯಂ ಸೂರ್ಯಾಽಽರೋಹತ್ ಪ್ರಯತೀ ಪತಿಮ್ ॥ ೧೨ ॥ ಸೂರ್ಯಾಯಾ ವಹತುಃ ಪ್ರಾಗಾತ್ ಸವಿತಾ ಯಮವಾಸೃಜತ್ । ಅಘಾಸು ಹನ್ಯಂತೇ ಗಾವೋಽರ್ಜುನ್ಯೋಃ ಪರ್ಯುಹ್ಯತೇ ॥ ೧೩ ॥ ಯದಶ್ವಿನಾ ಪೃಚ್ಛಮಾನಾವತಯಾತಂ ತ್ರಿಚಕ್ರೇಣ ವಹತುಂ ಸೂರ್ಯಾಯಾಃ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅನು ತದ್ವಾಮಜಾನನ್ ಪುತ್ರಃ ಪಿತರಾವವೃಣೀತ ಪೂಷಾ ॥ ೧೪ ॥ ಯದಯಾತಂ ಶುಭಸ್ಪತೀ ವರೇಯಂ ಸೂರ್ಯಾಮುಪ । ಕ್ವೈಕಂ ಚಕ್ರಂ ವಾಮಾಸೀತ್ ಕ್ವ ದೇಷ್ಟ್ರಾಯ ತಸ್ಥಥುಃ ॥ ೧೫ ॥ ದ್ವೇ ತೇ ಚಕ್ರೇ ಸೂರ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ ಋತುಥಾ ವಿದುಃ । ಅಥೈಕಂ ಚಕ್ರಂ ಯದ್ಗುಹಾ ತದದ್ಧಾತಯ ಇದ್ವಿದುಃ ॥ ೧೬ ॥ ಸೂರ್ಯಾಯೈ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಮಿತ್ರಾಯ ವರುಣಾಯ ಚ । ಯೇ ಭೂತಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಸ ಇದಂ ತೇಭ್ಯೋಽಕರಂ ನಮಃ ॥ ೧೭ ॥ ಪೂರ್ವಾಪರಂ ಚರತೋ ಮಾಯಯೈತೌ ಶಿಶೂ ಕ್ರೀಳಂತೌ ಪರಿ ಯಾತೋ ಅಧ್ವರಮ್ ।

ವಿಶ್ವಾನ್ಯನ್ಯೋ ಭುವನಾಭಿಚಷ್ಟ ಋತೂಁರನ್ಯೋ ವಿದಧಜ್ಜಾಯತೇ ಪುನಃ ॥ ೧೮ ॥ ನವೋನವೋ
ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋಽಹ್ನಾಂ ಕೇತುರುಷಸಾಮೇತ್ಯಗ್ರಮ್ । ಭಾಗಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ವಿ ದಧಾತ್ಯಾಯನ್
ಪ್ರ ಚಂದ್ರಮಾಸ್ತಿರತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ೧೯ ॥ ಸುಕಿಂಶುಕಂ ಶಲ್ಮಲಿಂ ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಂ
ಸುವೃತಂ ಸುಚಕ್ರಮ್ । ಆ ರೋಹ ಸೂರ್ಯೇ ಅಮೃತಸ್ಯ ಲೋಕಂ ಸ್ಯೋನಂ ಪತ್ಯೇ ವಹತುಂ
ಕೃಣುಷ್ವ ॥ ೨೦ ॥ ಉದೀರ್ಷ್ವಾತಃ ಪತಿವತೀ ಹ್ಯೇ೩ಷಾ ವಿಶ್ವಾವಸುಂ ನಮಸಾ ಗೀರ್ಭಿರೀಳೇ ।
ಅನ್ಯಾಮಿಚ್ಛ ಪಿತೃಷದಂ ವ್ಯಕ್ತಾಂ ಸ ತೇ ಭಾಗೋ ಜನುಷಾ ತಸ್ಯ ವಿದ್ಧಿ ॥ ೨೧ ॥ ಉದೀರ್ಷ್ವಾತೋ
ವಿಶ್ವಾವಸೋ ನಮಸೇಳಾಮಹೇ ತ್ವಾ । ಅನ್ಯಾಮಿಚ್ಛ ಪ್ರಫರ್ವ್ಯಂ೧ ಸಂ ಜಾಯಾಂ ಪತ್ಯಾ ಸೃಜ ॥ ೨೨ ॥
ಅನೃಕ್ಷರಾ ಋಜವಃ ಸಂತು ಪಂಥಾ ಯೇಭಿಃ ಸಖಾಯೋ ಯಂತಿ ನೋ ವರೇಯಮ್ । ಸಮರ್ಯಮಾ
ಸಂ ಭಗೋ ನೋ ನಿನೀಯಾತ್ ಸಂ ಜಾಸ್ಪತ್ಯಂ ಸುಯಮಮಸ್ತು ದೇವಾಃ ॥ ೨೩ ॥ ಪ್ರ ತ್ವಾ
ಮುಂಚಾಮಿ ವರುಣಸ್ಯ ಪಾಶಾದ್ ಯೇನ ತ್ವಾಬಧ್ನಾತ್ ಸವಿತಾ ಸುಶೇವಃ । ಋತಸ್ಯ ಯೋನೌ
ಸುಕೃತಸ್ಯ ಲೋಕೇಽರಿಷ್ಟಾಂ ತ್ವಾ ಸಹ ಪತ್ಯಾ ದಧಾಮಿ ॥ ೨೪ ॥ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾಮಿ ನಾಮುತಃ
ಸುಬದ್ಧಾಮಮುತಸ್ಕರಮ್ । ಯಥೇಯಮಿಂದ್ರ ಮೀಢ್ವಃ ಸುಪುತ್ರಾ ಸುಭಗಾಸತಿ ॥ ೨೫ ॥ ಪೂಷಾ
ತ್ವೇತೋ ನಯತು ಹಸ್ತಗೃಹ್ಯಾಶ್ವಿನಾ ತ್ವಾ ಪ್ರ ವಹತಾಂ ರಥೇನ । ಗೃಹಾನ್ ಗಚ್ಛ ಗೃಹಪತ್ನೀ
ಯಥಾಸೋ ವಶಿನೀ ತ್ವಂ ವಿದಥಮಾ ವದಾಸಿ ॥ ೨೬ ॥ ಇಹ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಜಯಾ ತೇ ಸಮೃಧ್ಯತಾಮಸ್ಮಿನ್
ಗೃಹೇ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಯ ಜಾಗೃಹಿ । ಏನಾ ಪತ್ಯಾ ತನ್ವಂ೧ ಸಂ ಸೃಜಸ್ವಾಧಾ ಜಿವ್ರೀ ವಿದಥಮಾ
ವದಾಥಃ ॥ ೨೭ ॥ ನೀಲಲೋಹಿತಂ ಭವತಿ ಕೃತ್ಯಾಸಕ್ತಿರ್ವ್ಯಜ್ಯತೇ । ಏಧಂತೇ ಅಸ್ಯಾ ಜ್ಞಾತಯಃ
ಪತಿರ್ಬಂಧೇಷು ಬಧ್ಯತೇ ॥ ೨೮ ॥ ಪರಾ ದೇಹಿ ಶಾಮುಲ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯೋ ವಿ ಭಜಾ ವಸು । ಕೃತ್ಯೈಷಾ
ಪದ್ವತೀ ಭೂತ್ವ್ಯಾ ಜಾಯಾ ವಿಶತೇ ಪತಿಮ್ ॥ ೨೯ ॥ ಅಶ್ರೀರಾ ತನೂರ್ಭವತಿ ರುಶತೀ
ಪಾಪಯಾಮುಯಾ । ಪತಿರ್ಯದ್ವಧ್ವೋ೩ ವಾಸಸಾ ಸ್ವಮಂಗಮಭಿಧಿತ್ಸತೇ ॥ ೩೦ ॥ ಯೇ ವಧ್ವಶ್ಚಂದ್ರಂ
ವಹತುಂ ಯಕ್ಷ್ಮಾ ಯಂತಿ ಜನಾದನು । ಪುನಸ್ತಾನ್ ಯಜ್ಞಿಯಾ ದೇವಾ ನಯಂತು ಯತ ಆಗತಾಃ
॥ ೩೧ ॥ ಮಾ ವಿದನ್ ಪರಿಪಂಥಿನೋ ಯ ಆಸೀದಂತಿ ದಂಪತೀ । ಸುಗೇಭಿರ್ದುರ್ಗಮತೀತಾಮಪ

ದ್ರಾಂತ್ವರಾತಯಃ ॥ ೩೨ ॥ ಸುಮಂಗಲೀರಿಯಂ ವಧೂರಿಮಾಂ ಸಮೇತ ಪಶ್ಯತ । ಸೌಭಾಗ್ಯಮಸ್ಯೈ ದತ್ತ್ವಾಯಾಽಥಾಸ್ತಂ ವಿ ಪರೇತನ ॥ ೩೩ ॥ ತೃಷ್ಟಮೇತತ್ಕಟುಕಮೇತದಪಾಷ್ಠವದ್ವಿಷವನ್ನೈತದತ್ತವೇ । ಸೂರ್ಯಾಂ ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿದ್ಯಾತ್ ಸ ಇದ್ವಾಧೂಯಮರ್ಹತಿ ॥ ೩೪ ॥ ಆಶಸನಂ ವಿಶಸನಮಥೋ ಅಧಿವಿಕರ್ತನಮ್ । ಸೂರ್ಯಾಯಾಃ ಪಶ್ಯ ರೂಪಾಣಿ ತಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತು ಶುಂಧತಿ ॥ ೩೫ ॥ ಗೃಭ್ಣಾಮಿ ತೇ ಸೌಭಗತ್ವಾಯ ಹಸ್ತಂ ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಜರದಷ್ಟಿರ್ಯಥಾಸಃ । ಭಗೋ ಅರ್ಯಮಾ ಸವಿತಾ ಪುರಂಧಿರ್ಮಹ್ಯಂ ತ್ವಾದುರ್ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಯ ದೇವಾಃ ॥ ೩೬ ॥ ತಾಂ ಪೂಷಞ್ಛಿವತಮಾಮೇರಯಸ್ವ ಯಸ್ಯಾಂ ಬೀಜಂ ಮನುಷ್ಯಾ೩ ವಪಂತಿ । ಯಾ ನ ಊರೂ ಉಶತೀ ವಿಶ್ರಯಾತೇ ಯಸ್ಯಾಮುಶಂತಃ ಪ್ರಹರಾಮ ಶೇಫಮ್ ॥ ೩೭ ॥ ತುಭ್ಯಮಗ್ರೇ ಪರ್ಯವಹನ್ತ್ಸೂರ್ಯಾಂ ವಹತುನಾ ಸಹ । ಪುನಃ ಪತಿಭ್ಯೋ ಜಾಯಾಂ ದಾ ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಜಯಾ ಸಹ ॥ ೩೮ ॥ ಪುನಃ ಪತ್ನೀಮಗ್ನಿರದಾದಾಯುಷಾ ಸಹ ವರ್ಚಸಾ । ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ಯಾ ಯಃ ಪತಿರ್ಜೀವಾತಿ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥ ೩೯ ॥ ಸೋಮಃ ಪ್ರಥಮೋ ವಿವಿದೇ ಗಂಧರ್ವೋ ವಿವಿದ ಉತ್ತರಃ । ತೃತೀಯೋ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೇ ಪತಿಸ್ತುರೀಯಸ್ತೇ ಮನುಷ್ಯಜಾಃ ॥ ೪೦ ॥ ಸೋಮೋ ದದದ್ಗಂಧರ್ವಾಯ ಗಂಧರ್ವೋ ದದದಗ್ನಯೇ । ರಯಿಂ ಚ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚಾದಾದಗ್ನಿರ್ಮಹ್ಯಮಥೋ ಇಮಾಮ್ ॥ ೪೧ ॥ ಇಹೈವ ಸ್ತಂ ಮಾ ವಿ ಯೌಷ್ಟಂ ವಿಶ್ವಮಾಯುರ್ವ್ಯಶ್ನುತಮ್ । ಕ್ರೀಳಂತೌ ಪುತ್ರೈರ್ನಪ್ತೃಭಿರ್ಮೋದಮಾನೌ ಸ್ವೇ ಗೃಹೇ ॥ ೪೨ ॥ ಆ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯತು ಪ್ರಜಾಪತಿರಾಜರಸಾಯ ಸಮನಕ್ತ್ವರ್ಯಮಾ । ಅದುರ್ಮಂಗಲೀಃ ಪತಿಲೋಕಮಾ ವಿಶ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥ ೪೩ ॥ ಅಘೋರಚಕ್ಷುರಪತಿಘ್ನ್ಯೇಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಭ್ಯಃ ಸುಮನಾಃ ಸುವರ್ಚಾಃ । ವೀರಸೂರ್ದೇವಕಾಮಾ ಸ್ಯೋನಾ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥ ೪೪ ॥ ಇಮಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಮೀಢ್ವಃ ಸುಪುತ್ರಾಂ ಸುಭಗಾಂ ಕೃಣು । ದಶಾಸ್ಯಾಂ ಪುತ್ರಾನಾ ಧೇಹಿ ಪತಿಮೇಕಾದಶಂ ಕೃಧಿ ॥ ೪೫ ॥ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶುರೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶ್ರ್ವಾಂ ಭವ । ನನಾಂದರಿ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಅಧಿ ದೇವೃಷು ॥ ೪೬ ॥ ಸಮಂಜಂತು ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಮಾಪೋ ಹೃದಯಾನಿ ನೌ । ಸಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಸಂ ಧಾತಾ ಸಮು ದೇಷ್ಟ್ರೀ ದಧಾತು ನೌ ॥ ೪೭ ॥

ಓಮ್ ಅವಿಧವಾ ಭವ ವರ್ಷಾಣಿ ಶತಂ ಸಾಗ್ರಂ ತು ಸುವ್ರತಾ । ತೇಜಸ್ವೀ ಚ ಯಶಸ್ವೀ ಚ

ಧರ್ಮಪತ್ನೀ ಪತಿವ್ರತಾ ॥ ೧ ॥ ಜನಯದ್ಬಹುಪುತ್ರಾಣಿ ಮಾ ಚ ದುಃಖಂ ಲಭೇತ್ ಕ್ವಚಿತ್ । ಭರ್ತಾ ತೇ ಸೋಮಪಾ ನಿತ್ಯಂ ಭವೇದ್ ಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ ॥ ೨ ॥ ಅಷ್ಟಪುತ್ರಾ ಭವ ತ್ವಂ ಚ ಸುಭಗಾ ಚ ಪತಿವ್ರತಾ । ಭರ್ತುಶ್ಚೈವ ಪಿತುರ್ಭ್ರಾತುರ್ಹೃದಯಾನಂದಿನೀ ಸದಾ ॥ ೩ ॥ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ತು ಯಥೇಂದ್ರಾಣೀ ಶ್ರೀಧರಸ್ಯ ಯಥಾ ಶ್ರಿಯಾ । ಶಂಕರಸ್ಯ ಯಥಾ ಗೌರೀ ತದ್ಭರ್ತುರಪಿ ಭರ್ತರಿ ॥ ೪ ॥ ಅತ್ರೇರ್ಯಥಾನುಸೂಯಾ ಸ್ಯಾದ್ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಪ್ಯರುಂಧತೀ । ಕೌಶಿಕಸ್ಯ ಯಥಾ ಸತೀ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಭರ್ತರಿ ॥ ೫ ॥ ಧ್ರುವೈಧಿ ಪೋಷ್ಯಾ ಮಯಿ ಮಹ್ಯಂ ತ್ವಾದಾದ್ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ । ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಪ್ರಜಾವತೀ ಸಂಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥ ೬ ॥

ವಿವಾಹಹೋಮಃ

ಅಥ ವರಃ ಆಚಮನಪ್ರಾಣಾಯಾಮಪೂರ್ವಕಂ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ–

.....ಶುಭತಿಥೌ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾಯಾಂ ಅಸ್ಯಾಂ ವಧ್ವಾಂ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಸಂಬಂಧ ಸಂಪಾದನೀಯ ಔಪಾಸನಾಗ್ನಿ ಪರಿಗ್ರಹಣ ದ್ವಾರಾ ಭಾರ್ಯಾತ್ವಸಿದ್ಧಯೇ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನಿಸಿದ್ಧಯೇ ಚ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ವಿವಾಹಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದಿ, ಕನ್ಯಾಮಾತ್ರಾನೀತಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ವರಮಾತಾ ಕನ್ಯಾಮಾತ್ರೇ ಪಟ್ಟವಸ್ತ್ರಾದಿಕಂ ಅಗ್ನ್ಯಾಽಹರಣಸಂಭಾವನರೂಪೇಣ ದದ್ಯಾತ್ । **ಯೋಜಕನಾಮಾಗ್ನಿರಿತಿ** ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ, ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ ।

ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇಽಗ್ನೌ ಜಾತವೇದಸಂ..... ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ತ್ರಿರಗ್ನಿಂ ಪವಮಾನಂ, ಸಕೃದಗ್ನೀಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಜ್ಯೇನ, ಪುನಃ ಅರ್ಯಮಾಗ್ನಿಂ ವರುಣಾಗ್ನಿಂ ಪೂಷಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಲಾಜದ್ರವ್ಯೇಣ ಮಧ್ಯೇ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಪರಿಣಯನ ಮಾಂಗಲ್ಯಬಂಧನಾದಿ ಗೃಹ್ಯೋಕ್ತತಂತ್ರೇಣ (ಗೃಹಪ್ರವೇಶಹೋಮಪಕ್ಷೇ ತು) ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಂ ಚತುರ್ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಆಜ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ... ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ । ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ ಪಾತ್ರಾಸಾದನಂ ಕುರ್ಯಾತ್। ಕನ್ಯಾ ಪುರೋಹಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವೇನ ವೃಣುಯಾತ್ । ಪಶ್ಚಿಮತಃ ದೃಷದಂ ಸೋಪಲಂ ಅಸಾದ್ಯ, ಆಜ್ಯಮಧಿಶ್ರಿತ್ಯ, ಲಾಜಾಂಶ್ಚ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ತೈಃ ಆಜ್ಯೇನ ಸಹ ತ್ರಿಃ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಕ್ರಮೇಣ ಆಘಾರಾಂತೇ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಃ।

ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷೀತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಶತಂ ವೈಖಾನಸಾ ಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನೋದೇವತಾ। ವಿವಾಹಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ ಪವಸ... ದುಚ್ಛುನಾಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಃ ಋಷಿಃ ಪವಮಾನ........... ಮಹಾಗಯಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಯೇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ಪವಸ್ವ ಸ್ವಪಾ.... ಮಯಿ ಪೋಷಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯೇ ಪವಮಾನಯೇದಂ ನ ಮಮ ।

ತ್ವಮರ್ಯಮಾ ವಸುಶ್ರುತಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ವಿವಾಹಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ವಮರ್ಯಮಾ ಭವಸಿ ಯತ್ಕನೀನಾಂ ನಾಮ ಸ್ವಧಾವನ್ ಗುಹ್ಯಂ ಬಿಭರ್ಷಿ । ಅಂಜಂತಿ ಮಿತ್ರಂ ಸುಧಿತಂ ನ ಗೋಭಿರ್ಯದ್ದಂಪತೀ ಸಮನಸಾ ಕೃಣೋಷಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ವಿವಾಹಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ........... ರಯೀಣಾಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಏವಂ ಪಂಚಾಹುತೀಃ ಹುತ್ವಾ, ವರಃ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋಪವಿಷ್ಟಾಯಾಃ ವಧ್ವಾಃ ಪುರತಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಃ ತಿಷ್ಠನ್ ತಸ್ಯಾಃ ಉತ್ತಾನಂ ದಕ್ಷಿಣಂ ಪಾಣಿಂ ಸಾಂಗುಷ್ಠಂ ಉತ್ತಾನೇನ ಅವಾಙ್ಮುಖೇನ ಕರೇಣ–

ಗೃಭ್ಣಾಮೀತಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಋಷಿಕಾ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀದೇವತಾ । ವಧೂಪಾಣಿಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗೃಭ್ಣಾಮಿ ತೇ ಸೌಭಗತ್ವಾಯ ಹಸ್ತಂ ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಜರದಷ್ಟಿರ್ಯಥಾಸಃ । ಭಗೋ ಅರ್ಯಮಾ ಸವಿತಾ ಪುರಂಧಿರ್ಮಹ್ಯಂ ತ್ವಾದುರ್ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಯ ದೇವಾಃ ॥

ಗೃಹೀತ್ವಾ ಉತ್ಥಾಪ್ಯ ಸ್ವೋತ್ತರಭಾಗೇ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ, ವಧೂಕರೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಅಂಜಲಿಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ, ಪ್ರಾಙ್ಮುಖ್ಯಾಃ ತಸ್ಯಾಃ ಅಂಜಲಿಂ ಸ್ರುವೇಣ ಅಭಿಘಾರ್ಯ ವಧೂಭ್ರಾತ್ರಾ ತಿಷ್ಠತಾ ಶೂರ್ಪಸ್ಥಾನ್ ಲಾಜಾನ್ ಮುಷ್ಟ್ಯಾ ದ್ವಿರಾವಾಪ್ಯ, ಪಾತ್ರಸ್ಥಾನ್ ಅಂಜಲಿಸ್ಥಾಂಶ್ಚ ಅಭಿಘಾರ್ಯ–

ಅರ್ಯಮಣಮಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅರ್ಯಮಾಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ವಿವಾಹಲಾಜಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅರ್ಯಮಣಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯಕ್ಷತ । ಸ ಇಮಾಂ ದೇವೋ ಅರ್ಯಮಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಾಂಜಲಿನಾ ಅಂಗುಲ್ಯಗ್ರೈಃ ಹುತ್ವಾ, 'ಅರ್ಯಮ್ಣೇ ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಇತಿ ವದೇತ್ । ತತಃ ವಧೂಂದೃಷದುಪಲವರ್ಜಂ ಉದಕುಂಭಸಹಿತಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಪರಿಣಯನ್ ದಂಡಪಾಣಿಃ ಸ್ವಯಂ ಅಗ್ರೇ ಗಚ್ಛನ್ ಪಠೇತ್ ।

ಅಮೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ಅಷ್ಟಿಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪರಿಣಯನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಮೋಽಹಮಸ್ಮಿ ಸಾ ತ್ವಂ ಸಾ ತ್ವಮಸ್ಯಮೋಽಹಮ್ । ದ್ಯೌರಹಂ ಪೃಥಿವೀ ತ್ವಮ್ । ಸಾಮಾಹಮೃಕ್ತ್ವಮ್ ತಾವೇವ ವಿವಹಾವಹೈ । ಪ್ರಜಾಂ ಪ್ರಜನಯಾವಹೈಸಂಪ್ರಿಯೌ ರೋಚಿಷ್ಣೂ ಸುಮನಸ್ಯಮಾನೌ ಜೀವೇವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥

ಇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ತಾಂ ಸ್ವವಾಮತಃ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೀಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪುರತಃ ದೃಷದಂ(ಅಶ್ಮಾ=ಶಿಲಾ) ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ

ಇಮಮಶ್ಮಾನಮಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಧೂದೇವತಾ । ಅಶ್ಮಾರೋಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಮಮಶ್ಮಾನಮಾರೋಹಾಶ್ಮೇವ ತ್ವಂ ಸ್ಥಿರಾ ಭವ । ಸಹಸ್ವ ಪೃತನಾಯತೋಽಭಿತಿಷ್ಠ ಪೃತನ್ಯತಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವಧೂಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ಆರೋಪಯೇತ್ । ಪುನಃ ಅಂಜಲ್ಯುಪಸ್ತರಣಾದಿ ಅಭಿಘಾರಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ–

ವರುಣಂ ನು ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವರುಣೋಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ವಿವಾಹಲಾಜ–ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವರುಣಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯಕ್ಷತ । ಸ ಇಮಾಂ ದೇವೋ ವರುಣಃ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವರುಣಾಯಾಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಇತಿ ಹೋಮಃ, **'ಅಮೋಹಸ್ಮಿ'** ಇತಿ ಪರಿಣಯನಂ, **'ಇಮಮಶ್ಮಾನಂ'** ಇತಿ ಅಶ್ಮಾರೋಹಣಂ ಚ । ಪುನಃ ಅಂಜಲ್ಯಭಿಘಾರಾಂತಂ

ಪೂಷಣಂ ನು ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪೂಷಾಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ವಿವಾಹಲಾಜಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ

ಓಂ ಪೂಷಣಂ ನು ದೇವಂ ಕನ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಮಯಕ್ಷತ । ಸ ಇಮಾಂ ದೇವಃ ಪೂಷಾ ಪ್ರೇತೋ ಮುಂಚಾತು ನಾಮುತಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪೂಷ್ಣೇಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ಹುತ್ವಾ, ಪರಿಣೀಯ, ದೃಷದಮಾರೋಹಯೇತ್ । ತತಃ ಅವಶಿಷ್ಟಾನ್ ಲಾಜಾನ್ ಶೂರ್ಪಕೋಣೇನ ಆತ್ಮಾಭಿಮುಖಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, **'ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ'** ಹುತ್ವಾ, **'ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥'** ಇತಿ ಸ್ಮರೇತ್ । ಅತ್ರ ಪರಿಣಯನಂ ಅಶ್ಮಾರೋಹಣಂ ನಾಸ್ತಿ । ಲಾಜಪ್ರಕ್ಷೇಪಣಕರ್ತ್ರೇ ವಸ್ತ್ರದಕ್ಷಿಣಾದಿನಾ ಸಂಭಾವಯೇತ್। ಅಥ ವರಃ ವಧೂಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ, ಆಗ್ನೇರುದೀಚ್ಯಾಂ ಕೃತಸಪ್ತತಂಡುಲರಾಶೀನ್ ಪಶ್ಚಿಮತಃ ಆರಭ್ಯ ಈಶಾನ ಪರ್ಯಂತ ಏಕೈಕಂ ವಧೂಂ ದಕ್ಷಿಣೇನ ಪಾದೇನ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಅಭ್ಯುತ್ಕ್ರಾಮಯೇತ್ ॥

೧. ಓಮ್ ಇಷ ಏಕಪದೀ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ। ಪುತ್ರಾನ್ವಿಂದಾವಹೈ ಬಹೂಂಸ್ತೇ ಸಂತು ಜರದಷ್ಟಯಃ।

೨. ಓಮ್ ಊರ್ಜೇ ದ್ವಿಪದೀ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ। .... ಜರದಷ್ಟಯಃ।

೩. ಓಂ ರಾಯಸ್ಪೋಷಾಯ ತ್ರಿಪದೀ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ। .... ಜರದಷ್ಟಯಃ।

೪. ಓಂ ಮಾಯೋಭ್ಯವ್ಯಾಯ ಚತುಷ್ಪದೀ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ। .... ಜರದಷ್ಟಯಃ।

೫. ಓಂ ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಪಂಚಪದೀ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ। .... ಜರದಷ್ಟಯಃ।

೬. ಓಮ್ ಋತುಭ್ಯಃ ಷಟ್ಪದೀ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ। .... ಜರದಷ್ಟಯಃ।

೭. ಓಂ ಸಖಾ ಸಪ್ತಪದೀ ಭವ, ಸಾ ಮಾಮನುವ್ರತಾ ಭವ। .... ಜರದಷ್ಟಯಃ।

ಇತಿ ಅಭ್ಯುತ್ಕ್ರಾಮ್ಯ ತತ್ರಸ್ಥೌ ಪ್ರಾಕ್‌ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖೌ ವಧೂವರೌ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಶಿರಸಾ ವಧೂಶಿರಸ್ಸಂಯೋಜ್ಯ, ದರ್ಪಣಂ ಅಂತರತೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕನ್ಯಾಪಿತ್ರಾ ಶಿರೋಧಾರಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಭ್ಯಾನ್ ಅನುಜ್ಞಪ್ಯ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾಪಿತಕಲಶೋದಕೇನ **'ಶಾಂತಿರಸ್ತು..... ಇಷ್ಟಸಂಪದಸ್ತು'** ಪಂಚದಶಮಂತ್ರೈಃ ಅಭಿಷಿಂಚಯೇತ್ । ಅಂತೇ ಧಾರಾಂ ಸ್ರಾವಯೇತ್ । ತತ್ರ ಧ್ರುವಂ ಅರುಂಧತೀಂ ಚ ಸ್ಮರಂತೌ **ಜೀವಪತ್ನೀ ಪ್ರಜಾಂ ವಿಂದೇಯ॥** ಇತಿ ವಧ್ವಾ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ವಾಗ್ವಿಸರ್ಗಃ । ಯಥಾಸ್ಥಾನಮಾಗತ್ಯ, **'ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌಃ'** ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಹಸ್ತಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ, ಉಪವಿಶೇತ್ ।

ಮಾಂಗಲ್ಯಧಾರಣಂ :

ಅಥ ತೈಜಸಪಾತ್ರೇ ತುಂಡಲ, ನಾಳಿಕೇರ, ತಾಂಬೂಲ, ಆಭರಣ, ಮಂಗಲಸೂತ್ರ, ಪಾದಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚ ಸಂಗೃಹ್ಯ, ಪಾತ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ಪರ್ಶನಪೂರ್ವಕಂ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಅಗ್ನಿಂ ಚತುಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕುರ್ಯಾತ್।

ಓಂ ಶ್ರೀಸರಸ್ವತೀ ನಿಧಿಂ ಧುನಿಮೇತೋರರಮ್ಣಾತ್ ಸಹೋದೇವೀ ಮನೋಹರಮ್ । ಬಹುಪ್ರಿಯೇ (ಪ್ರಜೇ) ಪ್ರಜಾಯಾತಂ ಹಿರಣ್ಯಯಂ ಸಹಸ್ರವಲ್ಯಂ ಶತಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ಶ್ರೀಮನೋಹೃದಯಂ ಪುತ್ರತ್ರಿಷ್ಠಾ ಅಹೇ ಶ್ರಿಯೇ ಪಿನ್ವತಿ(ತು) ಜಾಯಮಾನೇ । ಸರ್ವೇಗ್ರಹಾಗ್ನ್ಯಹನಿವರ್ತನಮೇಕಾದಶಫಲಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ಓಂ ಶ್ರೀವರ್ಚಸ್ವಮಾಯುಷ್ಯಮಾರೋಗ್ಯಮಾವಿಧಾಚ್ಛೋಭಮಾನಂ ಮಹೀಯತೇ ॥ ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂ

ಪಶುಂ ಬಹುಪುತ್ರಲಾಭಂ ಶತಸಂವತ್ಸರಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ಇಹೈವ ಸ್ತಂ ಮಾ ವಿ ಯೌಷ್ಟಂ ವಿಶ್ವಮಾಯುರ್ವ್ಯಶ್ನುತಮ್ । ಕ್ರೀಳಂತೌ ಪುತ್ರೈರ್ನಪ್ತೃಭಿರ್ಮೋದಮಾನೌ ಸ್ವೇ ಗೃಹೇ ॥ ಯಾವದಾದಿತ್ಯ..... ಜಯಾಜಯ ॥

ತತೋ ವರಃ ವೃದ್ಧಪುರಂಧ್ರೀಕಂಠಸ್ಪೃಷ್ಟಂ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ–

ಶತಮಾನಂ ಭವತಿ ಶತಾಯುಃ ಪುರುಷಃ ಶತೇಂದ್ರಿಯ ಆಯುಷ್ಯೇವೇಂದ್ರಿಯೇ ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠತಿ ॥
ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ತಂತುನಾನೇನ ಮಮ (ಭರ್ತೃ) ಜೀವನಹೇತುನಾ ।
ಕಂಠೇ ಬಧ್ನಾಮಿ ಸುಭಗೇ ಸಾ ಜೀವ (ಸಂಜೀವ) ಶರದಶ್ಶತಮ್ ॥

ಇತಿ ವಧೂಕಂಠೇ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ಚತಸ್ರಃ ಸುವಾಸಿನ್ಯಃ ತತ್ರಸ್ಥಪಾದಾಂಗುಲೀಯಕೇನ, ಆಭರಣಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ವಧೂಂ ಅಲಂಕೃತ್ಯ ದಂಪತ್ಯೋಃ ನೀರಾಜನಂ ಕುರ್ಯುಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರೈಃ ಆಶಿಷಃ ಕುರ್ಯುಃ ॥

ಓಮ್ ಅವಿಧವಾ ಭವ ವರ್ಷಾಣಿ ಶತಂ ಸಾಗ್ರಂ ತು ಸುವ್ರತಾ । ತೇಜಸ್ವೀ ಚ ಯಶಸ್ವೀ ಚ ಧರ್ಮಪತ್ನೀ ಪತಿವ್ರತಾ ॥ ಜನಯದ್ಬಹುಪುತ್ರಾಣಿ ಮಾ ಚ ದುಃಖಂ ಲಭೇತ್ ಕ್ವಚಿತ್ । ಭರ್ತಾ ತೇ ಸೋಮಪಾ ನಿತ್ಯಂ ಭವೇದ್ ಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ ॥ ಅಷ್ಟಪುತ್ರಾ ಭವ ತ್ವಂ ಚ ಸುಭಗಾ ಚ ಪತಿವ್ರತಾ । ಭರ್ತುಶ್ಚೈವ ಪಿತುರ್ಭ್ರಾತುರ್ಹೃದಯಾನಂದಿನೀ ಸದಾ ॥ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ತು ಯಥೇಂದ್ರಾಣೀ ಶ್ರೀಧರಸ್ಯ ಯಥಾ ಶ್ರಿಯಾ । ಶಂಕರಸ್ಯ ಯಥಾ ಗೌರೀ ತದ್ಭರ್ತುರಪಿ ಭರ್ತರಿ ॥ ಅತ್ರೇರ್ಯಥಾನುಸೂಯಾ ಸ್ಯಾದ್ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಪ್ಯರುಂಧತೀ । ಕೌಶಿಕಸ್ಯ ಯಥಾ ಸತೀ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಭರ್ತರಿ ॥ ಧ್ರುವೈಧಿ ಪೋಷ್ಯಾ ಮಯಿ ಮಹ್ಯಂ ತ್ವಾದಾದ್ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ । ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಪ್ರಜಾವತೀ ಸಂಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥

ಸೂರ್ಯವರ್ಗ ಪರಿತೃಭ್ಯಃ । ಮಾಂಗಲ್ಯಧಾರಣಸಹಾಯಕರ್ತ್ರೀಭ್ಯಃ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭನ ಗಾಯಕೀಭ್ಯಶ್ಚ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮ ಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂಶ್ಚ ದದ್ಯಾತ್ ।

ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಹೋಮವಿಧಿಃ

ಅಥ ವಧೂವರೌ ಉತ್ಥಾಯ ಅಭಿಮುಖೌ ಭೂತ್ವಾ ತಿಷ್ಠೇತಾಮ್ । ಉಭಯಪಕ್ಷೀಯಸುವಾಸಿನೀಭಿಃ ಕಟೇ ಪ್ರಸಾರ್ಯಮಾಣೇ **ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌ...** ಇತಿ ವಾ, **ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್....** ಇತಿ ವಾ ಪಠನ್ ವರಃ ಸಾಕ್ಷತಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ । ತಾಃ ಅನ್ವಿಷ್ಯ ವರಹಸ್ತೇ ದದ್ಯಾತ್ । ಏವಂ ತ್ರಿವಾರಂ ಕೃತ್ವಾ ದಂಪತೀ ಕಟೇ ಉಪವಿಶೇತಾಮ್ । ತತಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಕ್ರಮೇಣ ಹುನೇತ್ ।

ಆ ನಃ ಪ್ರಜಾಮಿತಿ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಋಷಿಃ । ಪ್ರಥಮಾ ಜಗತೀ । ದ್ವಿತೀಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌ । ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀದೇವತಾ । ಗೃಹಪ್ರವೇಶನೀಯಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯತು ಪ್ರಜಾಪತಿರಾಜರಸಾಯ ಸಮನಕ್ತ್ವರ್ಯಮಾ । ಅದುರ್ಮಂಗಲೀಃ ಪತಿಲೋಕಮಾ ವಿಶ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓವ್ ಅಘೋರಚಕ್ಷುರಪತಿಘ್ನ್ಯೇಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಭ್ಯಃ ಸುಮನಾಃ ಸುವರ್ಚಾಃ । ವೀರಸೂರ್ದೇವಕಾಮಾ ಸ್ಯೋನಾ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸೂರ್ಯಾ.......॥

ಓಮ್ ಇಮಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಮೀಢ್ವಃ ಸುಪುತ್ರಾಂ ಸುಭಗಾಂ ಕೃಣು । ದಶಾಸ್ಯಾಂ ಪುತ್ರಾನಾ ಧೇಹಿ ಪತಿಮೇಕಾದಶಂ ಕೃಧಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸೂರ್ಯಾ....... ॥

ಓಂ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶುರೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶ್ರ್ವಾಂ ಭವ । ನನಾಂದರಿ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಆಧಿ ದೇವೃಷು ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸೂರ್ಯಾ....... ॥ ಇತಿ ಚತಸೃಭಿಃ ಆಜ್ಯಾಹುತೀಃ ದತ್ತ್ವಾ–

ಸಮಂಜಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಋಷಿಕಾ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀದೇವತಾ । ಹೃದಯಾಂಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಮಂಜಂತು ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಮಾಪೋ ಹೃದಯಾನಿ ನೌ । ಸಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಸಂ ಧಾತಾ ಸಮು ದೇಷ್ಟ್ರೀ ದಧಾತು ನೌ ॥

ಇತಿ ಹುತಶಿಷ್ಟಾಜ್ಯೇನ ಸ್ವಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಯಾಶ್ಚ ಹೃದಯಾಂಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ತ್ವಾ ಗೃಹಪ್ರವೇಶನೀಯಹೋಮ–ಸಹಿತವಿವಾಹಹೋಮಂ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತಃ ವಧೂಃ ಉತ್ಥಾಯ ವರಾಯ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ವರಸ್ಯ ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಯೇತ್ । ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ ಜಲೇನ ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ ಪತ್ಯುಃ ಕಪೋಲೌ, ಹಸ್ತಪೃಷ್ಠಭಾಗೌ, ಪಾದೌ ಚ ಲೇಪಯೇತ್। ಶಿರಸಿ ಪುಷ್ಪಂ ನಿಧಾಯ ತಾಂಬೂಲಂ ಸ್ವಾಗ್ರಂ ದತ್ತ್ವಾ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಉಪವಿಶೇತ್ ॥ ವರಭಗಿನೀ ವಧ್ವಾಃ ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಯೇತ್ । ವರಃ ಜಲಮಿಶ್ರಿತಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ ವಧ್ವಾಃ ಕಪೋಲೌ ಹಸ್ತೌ ಚ ಲೇಪಯೇತ್। ಪುಷ್ಪಂ ನಿಧಾಯ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ತಾಂಬೂಲಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ (ರೂಢೌ– ಸಂಪ್ರದಾಯೇ 'ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣ–ತೈಲಲೇಪನ'ಮಿತಿ ವರ್ತತೇ । ಅವಭೃಥಸ್ನಾನಾಂಗಭೂತಮಿತಿ ಭಾತಿ ।) ಉಭಯಪಕ್ಷೀಯಸುವಾಸಿನ್ಯಃ ನೀರಾಜನಂ ಕುರ್ಯುಃ। ವಧೂವರೌ ಉತ್ಥಾಯ ಪೂರ್ವವತ್ ಅಭಿಮುಖೌ ಸ್ಯಾತಾಮ್। ಸುವಾಸಿನ್ಯಃ **ಕಟಂ**[೪] ಸಂವೃಣುಯುಃ ॥ ಅಥ ಪ್ರಾಂಗಣಂ ಗತ್ವಾ ಅಭಿಮುಖೌ ತಿಷ್ಠೇತಾಂ, ತಯೋಃ ಮಧ್ಯೇ ಬೃಹತ್‌ಪಾತ್ರೇ

೪. ವಧುವರರ ತಂದೆತಾಯಂದಿರ ಅಕ್ಕ ಅಥವಾ ತಂಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಂಟಪದ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಧೂವರರು ಚಾಪೆಯ ಹತ್ತಿರ

ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಮಿಶ್ರಿತಜಲಂ ಸಂಪೂರ್ಯ ಅಂಗುಲೀಯಕಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪಂತೌ ಅನ್ವಿಷ್ಯಂತೌ, ಪರಸ್ಪರಂ ಜಲ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಾದಿ ಕ್ರೀಡಂತೌ, ಧೃತಂ ಉತ್ತರೀಯಂ, ದಂಡಂ, ಶಿರೋಭೂಷಣಾದಿಕಂ ಚ ವಿಸೃಜೇತಾಮ್ । ಮಂಡಪಮಾಗತ್ಯ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತ್ಯಂಗ-ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಲಶಗ್ರಹಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್। ಕಲಶಗ್ರಹಣಕಾಲೇ ಶೂರ್ಪೇಣ ತುಂಡಲಂ ಉದುಪ್ಯ, ಶೋಧಿತತಂಡುಲೇನ ಔಪಾಸನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಕನ್ಯಾದಾನಾನಂತರಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಭೇದೇನ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಃ ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಾಃ ।

ಕನ್ಯಾದಾನಾನಂತರಂ ವರಃ-

ಯತ್ಕಕ್ಷೀವಾಂ ಸಂವನನಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವದೇವಾದೇವತಾಃ । ವಧೂ ಕುಕ್ಷ್ಯಭಿಮರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯತ್ಕಕ್ಷೀವಾಂ ಸಂ ವನನಂ ಪುತ್ರೋ ಅಂಗಿರಸಾ ಭವೇತ್ । ತೇನ ನೋದ್ಯ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಂಪ್ರಿಯಾಂ ಸಮಜೀವನನ್ ॥ ಇತ್ಯನೇನ ವಧ್ವಾಃ ದಕ್ಷಿಣಕುಕ್ಷಿಮಭಿಮೃಶೇತ್ ।

ಪ್ರೋಕ್ಷಣಮ್

ಅಥ ಪುರೋಹಿತಃ ಪೂರ್ವಾಭಿಮಂತ್ರಿತಕಲಶಜಲಂ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ಆಸಿಚ್ಯ -

ಅನಾಧೃಷ್ಟಮಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಉದಕಾಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅನಾಧೃಷ್ಟಮಸ್ಯನಾಧೃಷ್ಯಂ ದೇವಾನಾಮೋಜೋ ಅಭಿಶಸ್ತಿಪಾಃ । ಅನಭಿಶಸ್ತ್ಯಂ ಚ ಸಾಸತ್ಯಮುಪಗೇಷಾಂ ಸ್ವಿತೇ ಮಾಧಾಃ ॥ ಇತ್ಯುದಕಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ಸಹಿರಣ್ಯಪವಿತ್ರಯಾ ಸಕುಶದೂರ್ವಾಪಲ್ಲವಯಾ ಔದುಂಬರ್ಯಾ ಆರ್ದ್ರಶಾಖಯಾ ವಧೂವರೌ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ । ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ-

ಆನಃ ಪ್ರಜಾಮಿತಿ ಚತಸೃಣಾಂ ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀಋಷಿಕಾ । ಆದ್ಯಾ ಜಗತೀ, ದ್ವಿತೀಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್, ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌ । ಸೂರ್ಯಾಸಾವಿತ್ರೀದೇವತಾ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ

ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕನ್ಯೆಗೆ ಹಾಕುವ ಉಂಗುರವನ್ನು ವರನು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಸಹಿತವಾಗಿ 'ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್.....' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಚಾಪೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರು ಆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ವರನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮೂರು ಸಲ ಚಾಪೆಗೆ ಉಂಗುರ ಹಾಕಿ ಆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ವಧುವಿನ ಕೈಬೆರಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ಚಾಪೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಔಪಾಸನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅರಶಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಾನಂತರ ಕನ್ಯೆಗೆ ವರನ ತಾಯಿಯು ಚಾಪೆಸೀರೆಯನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಪುನಃ ಪೂರ್ವದಂತೆ ಮೂರು ಸಲ ಚಾಪೆಗೆ ಉಂಗುರ ಹಾಕಿ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಮಡಚಿ ವರನ ತಾಯಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಚಾಪೆಯನ್ನು ಮಡಚಿದ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಅರಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಬೇಕು.

ಓಮ್ ಆ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯತು ಪ್ರಜಾಪತಿರಾಜರಸಾಯ ಸಮನಕ್ತ್ವರ್ಯಮಾ । ಅದುರ್ಮಂಗಲೀಃ ಪತಿಲೋಕಮಾವಿಶ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಓಮ್ ಅಘೋರಚಕ್ಷುರಪತಿಘ್ನ್ಯೇಧಿ ಶಿವಾ ಪಶುಭ್ಯಃ ಸುಮನಾಃ ಸುವರ್ಚಾಃ । ವೀರಸೂರ್ದೇವಕಾಮಾ ಸ್ಯೋನಾ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಓಮ್ ಇಮಾಂ ತ್ವಮಿಂದ್ರಮೀಢ್ವಃ ಸುಪುತ್ರಾಂ ಸುಭಗಾಂ ಕೃಣು । ದಶಾಸ್ಯಾಂ ಪುತ್ರಾನಾಧೇಹಿ ಪತಿಮೇಕಾದಶಂ ಕೃಧಿ ॥

ಓಂ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶುರೇ ಭವ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಶ್ವಶ್ರ್ವಾಂ ಭವ । ನನಾಂದರಿ ಸಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಭವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಞೀ ಅಧಿ ದೇವೃಷು ॥

ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಇತಿ ಚತಸೃಣಾಂ ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ......... ಮಾಮವಂತು ॥

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಅಂಬರೀಷಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಃ ..... ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ .... ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ । ಅಮೃತಾಭಿಷೇಕೋಽಸ್ತು ॥

ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನಮ್ (ಕಂಕಣಬಂಧನಮ್)

ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ವಧೂವರಯೋಃ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷುಸ್ಥಿತ್ವಾ ದುಗ್ಧಾಕ್ತೇನ ದ್ವಿಗುಣಶುಕ್ಲಸೂತ್ರೇಣ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಕಂಠದೇಶೇ ಪ್ರಾಗುದೀಚೀಮಾರಭ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾವೃತೇನ 'ಪರಿತ್ವಾ ಗಿರ್ವಣಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪಂಚವಾರಂ ಚತುರ್ವಾರಂ ವಾ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ ॥ ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ–

ಓಂ ಪರಿ ತ್ವಾ ಗಿರ್ವಣೋ ಗಿರ ಇಮಾ ಭವಂತು ವಿಶ್ವತಃ । ವೃದ್ಧಾಯುಮನು ವೃದ್ಧಯೋ ಜುಷ್ಟಾ ಭವಂತು ಜುಷ್ಟಯಃ ॥

ಓಂ ತಾನ್ ವೋ ಮಹೋ ಮರುತ ಏವಯಾವ್ನೋ ವಿಷ್ಣೋರೇಷಸ್ಯ ಪ್ರಭೃಥೇ ಹವಾಮಹೇ । ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾನ್ಕಕುಹಾನ್ ಯತಸ್ರುಚೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂತಃ ಶಂಸ್ಯಂ ರಾಧ ಈ ಮಹೇ ॥

ಓಂ ದಶಾವನಿಭ್ಯೋ ದಶಕಕ್ಷ್ಯೇಭ್ಯೋ ದಶಯೋಕ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ದಶಯೋಜನೇಭ್ಯಃ । ದಶಾಭೀಶುಭ್ಯೋ ಅರ್ಚತಾಜರೇಭ್ಯೋ ದಶ ಧುರೋ ದಶ ಯುಕ್ತಾ ವಹದ್ಭ್ಯಃ ॥

ಓಂ ತೇ ಅದ್ರಯೋ ದಶಯಂತ್ರಾಸ ಆಶವಸ್ತೇಷಾಮಾಧಾನಂ ಪರ್ಯೇತಿ ಹರ್ಯತಮ್ । ತ ಊ ಸುತಸ್ಯ ಸೋಮ್ಯಸ್ಯಾಂಧಸೋಽಂಶೋಃ ಪೀಯೂಷಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಯ ಭೇಜಿರೇ ।

ಓಂ ತೇ ಸೋಮಾದೋ ಹರೀ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ನಿಂಸತೇಽಂಶುಂ ದುಹಂತೋ ಅಧ್ಯಾಸತೇ ಗವಿ । ತೇಭಿರ್ದುಗ್ಧಂ ಪಪಿವಾನ್ತ್ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧ್ವಿಂದ್ರೋ ವರ್ಧತೇ ಪ್ರಥತೇ ವೃಷಾಯತೇ ॥

ಓಂ ವೃಷಾ ವೋ ಅಂಶುರ್ನ ಕಿಲಾ ರಿಷಾಥನೇಳಾವಂತಃ ಸದಮಿತ್ಸ್ಥನಾಶಿತಾಃ। ರೈವತ್ಯೇವ ಮಹಸಾ ಚಾರವಃ ಸ್ಥನ ಯಸ್ಯ ಗ್ರಾವಾಣೋ ಅಜುಷಧ್ವಮಧ್ವರಮ್ ॥

ಓಂ ನೀಲಲೋಹಿತಂ ಭವತಿ ಕೃತ್ಯಾಸಕ್ತಿರ್ವ್ಯಜ್ಯತೇ । ಏಧಂತೇ ಅಸ್ಯಾ ಜ್ಞಾತಯಃ ಪತಿರ್ಬಂಧೇಷು ಬಧ್ಯತೇ ॥

ತತಃ ಕಟಿಪ್ರದೇಶೇ ಚ ಅನ್ಯದಪಿ ಪಂಚಾವೃತಂ ಕೃತ್ವಾ ಉಪರಿ ತಂತೂನ್ ಉಪರಿ ಉನ್ನಿನೀಯಾತ್ । ಅಧಸ್ತಾತ್ ತಂತೂನ್ ಅಧಸ್ತಾತ್ ಉಪನಯೇಯುಃ । ಏಕೈಕಂ ಪಂಚಗುಣೀ ಕೃತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಾ ಸೂತ್ರೇಣ ಸಂಯೋಜ್ಯ ಹರಿದ್ರಾಖಂಡಂ ಬಧ್ವಾ, ಕುಂಕುಮಾದಿನಾ ಅನುಲಿಪ್ಯ ವಧೂವರೌ ಮನಸಿ ಇಷ್ಟದೇವತಾಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ, ತತ್ ಸೂತ್ರದ್ವಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಕನ್ಯಾ ವರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇ ತತ್ಸೂತ್ರಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ತತ್ರ ಮಂತ್ರಃ–

ವಿಶ್ವೇತ್ತಾ ತೇ ಸವನೇಷು ಪ್ರವಾಚ್ಯಾ ಯಾ ಚಕರ್ಥ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರಸುನ್ವತೇ । ಪಾರಾವತಂ ಯತ್ಪುರುಸಂಭೃತಂ ವಸ್ವಪಾವೃಣೋಶ್ಶರಭಾಯ ಋಷಿಬಂಧವೇ ॥

ತತೋ ವರಃ **'ಶ್ರಿಯೇಜಾತಾ......'** ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ವಾಮಹಸ್ತೇ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ತತಃ ವಧೂವರಯೋಃ ರಕ್ಷಾ ಮಂತ್ರೈಃ ಅಕ್ಷತೈಃ ರಕ್ಷಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ (ಶತಂ ಜೀವೇತಿ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ, ಬೃಹತ್ಸಾಮೇತಿ ಏಕಯಾ, ಯೇ ಯಜ್ಞೇನೇತಿ ಅಷ್ಟಾಭಿಃ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಿತ್ಯೇಕಯಾ)

ಶತಂ ಜೀವ ಶರದೋ ವರ್ಧಮಾನಃ ಶತಂ ಹೇಮಂತಾಞ್ಛತಮು ವಸಂತಾನ್ । ಶತಮಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ

ಸವಿತಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷೇಮಂ ಪುನರ್ದುಃ ॥ ಆಹಾರ್ಷಂ ತ್ವಾವಿದಂ ತ್ವಾ ಪುನರಾಗಾಃ ಪುನರ್ನವ । ಸರ್ವಾಂಗ ಸರ್ವಂ ತೇ ಚಕ್ಷುಃ ಸರ್ವಮಾಯುಶ್ಚ ತೇಽವಿದಮ್ ॥ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ಕ್ಷತ್ರಭೃತ್ ವೃದ್ಧವೃಷ್ಣ್ಯಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌಜಶ್ಶುಭಿತಮುಗ್ರವೀರಂ । ಇಂದ್ರ ಸ್ತೋಮೇನ ಪಂಚದಶೇನ ಮಧ್ಯಮಿದಂ ವಾತೇನ ಸಗರೇಣ ರಕ್ಷ ॥

ಓಂ ಯೇ ಯಜ್ಞೇನ ದಕ್ಷಿಣಯಾ ಸಮಕ್ತಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಖ್ಯಮಮೃತತ್ವಮಾನಶ । ತೇಭ್ಯೋ ಭದ್ರಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿ ಗೃಭ್ಣೀತ ಮಾನವಂ ಸುಮೇಧಸಃ ॥ ೧ ॥ ಯ ಉದಾಜನ್ಪಿತರೋ ಗೋಮಯಂ ವಸ್ವೃತೇನಾಭಿಂದನ್ಪರಿವತ್ಸರೇ ವಲಮ್ । ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿ ಗೃಭ್ಣೀತ ಮಾನವಂ ಸುಮೇಧಸಃ ॥ ೨ ॥ ಯ ಋತೇನ ಸೂರ್ಯಮಾರೋಹಯನ್ ದಿವ್ಯಪ್ರಥಯನ್ಪೃಥಿವೀಂ ಮಾತರಂ ವಿ । ಸುಪ್ರಜಾಸ್ತ್ವಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿ ಗೃಭ್ಣೀತ ಮಾನವಂ ಸುಮೇಧಸಃ ॥ ೩ ॥ ಅಯಂ ನಾಭಾ ವದತಿ ವಲ್ಗು ವೋ ಗೃಹೇ ದೇವಪುತ್ರಾ ಋಷಯಸ್ತಚ್ಛೃಣೋತನ । ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಮಂಗಿರಸೋ ವೋ ಅಸ್ತು ಪ್ರತಿ ಗೃಭ್ಣೀತ ಮಾನವಂ ಸುಮೇಧಸಃ ॥ ೪ ॥ ವಿರೂಪಾಸ ಇದೃಷಯಸ್ತ ಇದ್ಗಂಭೀರವೇಪಸಃ । ತೇ ಅಂಗಿರಸಃ ಸೂನವಸ್ತೇ ಅಗ್ನೇಃ ಪರಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ॥ ೫ ॥ ಯೇ ಅಗ್ನೇಃ ಪರಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ವಿರೂಪಾಸೋ ದಿವಸ್ಪರಿ । ನವಗ್ವೋ ನು ದಶಗ್ವೋ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಃ ಸಚಾ ದೇವೇಷು ಮಂಹತೇ ॥ ೬ ॥ ಇಂದ್ರೇಣ ಯುಜಾ ನಿಃ ಸೃಜಂತ ವಾಘತೋ ವ್ರಜಂ ಗೋಮಂತಮಶ್ವಿನಮ್ । ಸಹಸ್ರಂ ಮೇ ದದತೋ ಅಷ್ಟಕರ್ಣ್ಯ (ಅ)೧ಃ ಶ್ರವೋ ದೇವೇಷ್ವಕ್ರತ ॥ ೭ ॥ ಪ್ರ ನೂನಂ ಜಾಯತಾಮಯಂ ಮನುಸ್ತೋಕ್ಮೇವ ರೋಹತು । ಯಃ ಸಹಸ್ರಂ ಶತಾಶ್ವಂ ಸದ್ಯೋ ದಾನಾಯ ಮಂಹತೇ ॥ ೮ ॥

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಮ್ । ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣಮ್

ತತಃ ತೈಜಸಪಾತ್ರೇ ಗವ್ಯಕ್ಷೀರೇ ಘೃತಮಾಸಿಚ್ಯ ಪಾತ್ರಾಂತರೇಣ ಆರ್ದ್ರಶುಕ್ಲತಂಡುಲಾನಾದಾಯ ವರಃ

ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತಪಾಣಿಃ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತವಧ್ವಂಜಲೌ ಕ್ಷೀರಘೃತಂ ಹಸ್ತದ್ವಯಾಂಗುಲಿಭಿರ್ದ್ವಿರುಪಸ್ತೀರ್ಯ ದ್ವಿವಾರಂ ತಂಡುಲಾನ್ ಓಪ್ಯ ತೇನ ತಥೈವ ದ್ವಿರಭಿಘಾರಯೇತ್ । ತತೋ ವರಾಂಜಲಾವಪಿ ಏವಮೇವ ದಾತ್ರಾ ಅನ್ಯೇನ ವಾ ಪೂರಿತೇ ದಾತಾ ತದಂಜಲ್ಯೋಃ ಸುವರ್ಣಂ ನಿಧಾಯ ವರಾಂಜಲಿಂ ಕನ್ಯಾಂಜಲೇರುಪರಿ ನಿಧಾಯ–

ಕನ್ಯಾ ತಾರಯತು । ದಕ್ಷಿಣಾಃ ಪಾಂತು । ಬಹುಧೇಯಂ ಚಾಸ್ತು ॥ ಪುಣ್ಯಂ ವರ್ಧತಾಮ್ । ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಸ್ತುಷ್ಟಿಶ್ಚಾಸ್ತು । ತಿಥಿಕರಣಮುಹೂರ್ತನಕ್ಷತ್ರಲಗ್ನಸಂಪದಸ್ತು ॥

ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ ವಧೂಮುದ್ಧೃತ್ಯ ತಯಾ ಅಂಜಲಿಸ್ಥಾನಕ್ಷತಾನ್ **ಯಶೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮೃಧ್ಯತಾಮ್**। ಇತಿ ವರಮೂರ್ಧನಾರೋಪಯೇತ್ ॥

ತತೋ ವರಃ ಸ್ವಾಂಜಲಿಸ್ಥಾನ್ **ಭಗೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮೃದ್ಧ್ಯತಾಮ್** । ಇತಿ ವಧೂಶಿರಸಿ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ।

ಏವಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಹಸ್ತೌ ತಂಡುಲಾನೋಪ್ಯ ಪುನಃ ದ್ವಿವಾರಂ ಕಾರ್ಯಮ್ ।

ತತ್ರ ದ್ವಿತೀಯೇ– **ಪಶವೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮೃದ್ಧ್ಯತಾಮ್** । ಇತಿ ವರಃ ।
ಯಜ್ಞೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮೃದ್ಧ್ಯತಾಮ್ । ಇತಿ ವಧೂಃ ।

ತೃತೀಯೇ– **ಶ್ರಿಯೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮೃದ್ಧ್ಯತಾಮ್** । ಇತಿ ವರಃ ।
ಧರ್ಮೋ ಮೇ ಕಾಮಃ ಸಮೃದ್ಧ್ಯತಾಮ್ । ಇತಿ ವಧೂಃ ।

ಅಥ ವರೋ ವಧ್ವಂಜಲಿಂ ಪೂರ್ವವದಾಪೂರ್ಯ ಸ್ವಾಂಜಲಿಮನ್ಯೇನ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ಉಭೌ ವಧೂಪೂರ್ವಕಂ ತೂಷ್ಣೀಮಕ್ಷತಾನ್ ಆರೋಪಯೇತಾಮ್।

ಅಥ ವರಃ ಸ್ವಶಿರಃಸ್ಥಪುಷ್ಪಮೇಕಂ ಕ್ಷೀರೇಣಾಪ್ಲಾವ್ಯ ತೇನ ಕನ್ಯಾಲಲಾಟೇ ತಿಲಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ವಧೂರಪಿ ಸ್ವಶಿರಃಸ್ಥಪುಷ್ಪಮೇಕಂ ಕ್ಷೀರೇಣ ಆಪ್ಲಾವ್ಯ ವರಲಲಾಟೇ ತಿಲಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ತತೋ ವಧೂವರೌ ವಧೂಪೂರ್ವಕಂ ಪರಸ್ಪರಂ ಕಂಠೇ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಂ ನಿದಧ್ಯಾತಾಮ್ ॥

ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣಮುಹೂರ್ತಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ಇತಿ ಅನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ॥

ಮಂಗಲಸೂತ್ರಬಂಧನಮ್

ತತೋ ವರಪಕ್ಷಸುವಾಸಿನೀ ವಧೂವರೌ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೌ ಉಪವೇಶ್ಯ ಆಚಾರಪ್ರಾಪ್ತಮಷ್ಟಪುತ್ರೀಸಂಜ್ಞಕಂ ವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ಸಕಂಚುಕಂ ಕೃಷ್ಣಮಣಿಸೂತ್ರಯುತಂ ವಧ್ವೈ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ತಾಮೇಕಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಪರಿಧಾಪ್ಯ, ಅಪರಂ ವಸ್ತ್ರಮುತ್ತರೀಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ತತೋ ವರಃ ತತ್ಸೂತ್ರಂ–

ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ತಂತುನಾನೇನ ಮಮ (ಭರ್ತೃ) ಜೀವನಹೇತುನಾ ।
ಕಂಠೇ ಬಧ್ನಾಮಿ ಸುಭಗೇ ಸಾ ಜೀವ (ಸಂಜೀವ) ಶರದಶ್ಶತಮ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಇಷ್ಟದೇವತಾಂ ಸ್ಮರನ್ ವಧೂಕಂಠೇ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । **ಆಯುಷ್ಯಂ ವರ್ಚಸ್ಯಮ್** ಇತಿ ಸೂಕ್ತಂ ಪಠನ್ ಭೂಷಣೈಃ ವಧೂಂ ಭೂಷಯೇಚ್ಚ।

ತತಃ ಪುರೋಹಿತಃ **ನೀಲಲೋಹಿತಂ ಭವತಿ** .... ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವಧೂವರಯೋಃ ಉತ್ತರೀಯಾಂತೌ ಮಿಥೋ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ಪ್ರಯೋಗರತ್ನಕಾರಮತೇ ತು–

ಪುರೋಹಿತಃ ವಿವಾಹವ್ರತನಿರ್ವಿಘ್ನತಾಸಿದ್ಧಯೇ **ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಪತಿಂ ...... । ಆತೂನ ಇಂದ್ರಂ ಕ್ಷುಮಂತಂ ......** ।

ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಹರಿದ್ರಾಖಂಡ, ಪೂಗೀಫಲ, ಲಡ್ಡುಕಾದಿ ನಿಧಾಯ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಗಣಪತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ತಾಭ್ಯಾಮೇವ ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಉತ್ತರೀಯಾಂತಯೋಃ ತತ್ ಹರಿದ್ರಾಖಂಡಾದಿ ಪೃಥಕ್ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ತತಃ ಸಭಾರ್ಯೋ ದಾತಾ–ವೃದ್ಧಾಃ ಪುರಂಧ್ರ್ಯೋ–ಬಾಂಧವಾಶ್ಚ–ಆಶೀರ್ಭಿಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಆರ್ದ್ರಾಕ್ಷತಾರೋಪಣಂ ಕುರ್ಯುಃ ॥

ತದನಂತರಮೇವ ವಿವಾಹಹೋಮಃ, ಸಪ್ತಪದೀತ್ಯಾದಿಕಮ್ ।

ಏತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯಪಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಅಭಿಮರ್ಶನಮಾರಭ್ಯ ಏತಾವತ್ಪರ್ಯಂತಂ ವಿವೃತಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ–ಸಮುಚ್ಚಯಾದ್ಯೈವಿವೃತಾನ್ಯಪಿ ಅತ್ರ ತೌಲವದೇಶೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾನುಷ್ಠೀಯಂತೇ ॥ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಬಂಧನಂ ತು ಸಪ್ತಪದ್ಯನಂತರಮೇವ ಕ್ರಿಯತೇ ಇತಿ ದೇಶಭೇದೇನ ಆಚಾರಭೇದಃ ಅವಗಂತವ್ಯಃ॥

ನಾಗಬಲಿಃ

[ವಿವಾಹವ್ರತೇ ಪೂರ್ಣೇ ಶ್ವಶುರಗೃಹೇ ಸ್ವಗೃಹೇವಾಭ್ಯಜ್ಯ ಸ್ನಾತ್ವಾ ರಾತ್ರೌ ನಾಗಬಲಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಗೃಹಮಧ್ಯೇ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಭೂಮೌ ಅಷ್ಟಸಂಖ್ಯಾ ರೇಖಾಸ್ತಿರ್ಯಗೂರ್ಧ್ವಂ ಚಾಲಿಖ್ಯ ತತ್ಪರಿತ ಏಕೋನಪಂಚಾ–ಶತ್ಕೋಷ್ಠಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಕೋಣೇಷು ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಬಾಹ್ಯತಃ ಪರಿಮೃಜ್ಯ, ಮಧ್ಯೇ ತ್ರಯೋದಶ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ । ಅವಶಿಷ್ಟದ್ವಾದಶಭಿಶ್ಚತುರ್ಭದ್ರಾಖ್ಯಂ ಸರೋ ಭವತಿ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಷಟ್ಕೋಣಂ ರಚಯೇತ್। ತನ್ಮಧ್ಯೇ ತ್ರಿಕೋಣಂ, ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಸಕರ್ಣಿಕಮಷ್ಟದಳಪದ್ಮಂ, ತತ್ಪರಿತಸ್ಸಿತಾಕ್ಷತೈಃ ಭಿತ್ತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಮಾತೃಕಾರಚಯಿತ್ವಾ ಸರೋಮಧ್ಯೇ ಸಿತಾಕ್ಷತೈಃ ಹಂಸಶುಕಪದ್ಮಾದೀನ್ ರಚಯಿತ್ವಾ, ಸರಸೋ ಬಹಿಸ್ತದಾಕಾರೇಣ, ಕೃಷ್ಣಶ್ವೇತಹರಿಚ್ಛುಕ್ಲರಕ್ತಪೀತಾಕ್ಷತೈಃ ಕ್ರಮಾತ್ ಪ್ರಾಕಾರಷಟ್ಕಂ ರಚಯೇತ್ । ತತ್ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ರಕ್ತಾಕ್ಷತೈಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗೇ ಸಿತಾಕ್ಷತೈಶ್ಶಂಕರಂ ಸಫಲವಲ್ಲೀರ್ಬಹಿಷ್ಕೋಣಾಗ್ರೇಷು ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ ಶ್ವೇತತಂಡುಲೇನ, ವಾಯುವ್ಯಭಾಗೇ ಲವಣೇನ ಚ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಭಿಮುಖೌ ಪ್ರಾಕ್ಪದೌ ಹಸ್ತಿನೌ ರಚಯಿತ್ವಾ ಕುಂಕುಮಾದಿನಾ ಚಿತ್ರಿತಂ ಕರ್ಪೂರಜಲಪೂರಿತಂ ಕುಂಭಂ ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಗುಡಜೀರಕಫಲಗಂಧಪುಷ್ಪಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಸೋಪಲಾಂ ದೃಷದಂ ಸರಸೋ ಬಹಿರುತ್ತರದೇಶೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ।]

ಪ್ರಯೋಗಃ– ವರಃ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗೇ ವಧ್ವಾ ಸಹೋಪವಿಶ್ಯ **ಏವಂಗುಣ .... ತಿಥೌ ಮಮ ವಧ್ವಾಶ್ರಿತವಿಶ್ವಾವಸು–ಸಂಜ್ಞಕಗಂಧರ್ವನಿರಾಸಾರ್ಥಂ ಸ್ವಸ್ತ್ರೀತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ನಾಗಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ಕರಿಷ್ಯೇ** । ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸರೋಮಧ್ಯೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಮಾವಾಹಯೇತ್

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಸಮವರ್ತತಾಗ್ರೇ ಭೂತಸ್ಯ ಜಾತಃ ಪತಿರೇಕ ಆಸೀತ್ । ಸ ದಾಧಾರ ಪೃಥಿವೀಂ ದ್ಯಾಮುತೇಮಾಂ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ಕುಂಭೇ ದಾಕ್ಷಾಯಣೀಮ್ ಆವಾಹಯೇತ್

ದಾಕ್ಷಾಯಿಣೀಂ ಮಹಾದೇವೀಂ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಿನೀಮ್ ।
ವರಪಾಶಾಂಕುಶಯುತಾಂ ತಥಾ ಚಾಭಯಪಾಣಿನೀಮ್ ॥

ದೇವಾಸುರೈರಪಿ ಸದಾ ವಂದ್ಯಮಾನಪದಾಂಬುಜಾಮ್ ।
ಅಣಿಮಾದಿಗುಣೋಪೇತಾಮಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾಯಿನೀಮ್ ॥

ಆವಾಹಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ದೇವಿ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಿನೀಮ್ ॥ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ ಪದ್ಮಸ್ಯ ಪ್ರಾಗಾದಿಸಪ್ತದಳೇಷು ಸಪ್ತಮಾತೃಕಾಃ, ಬ್ರಾಹ್ಮೀಂ, ಮಾಹೇಶ್ವರೀಂ, ಕೌಮಾರೀಂ, ವೈಷ್ಣವೀಂ, ವಾರಾಹೀಂ, ಇಂದ್ರಾಣೀಂ, ಚಾಮುಂಡಾಂ ಚ ಆವಾಹಯೇತ್ । ತ್ರಿಕೋಣಮಂಡಲಾಗ್ರೇಷು ಮಹಾದೇವೀಂ, ಕಾಳೀಂ, ಶಾಂಕರೀಂ ಚ ಆವಾಹಯೇತ್ । ಷಟ್ಕೋಣಪೂರ್ವಾದಿದಿಕ್ಷು ಸರಸ್ವತೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ, ಉಮಾಂ, ಮಹೇಶ್ವರಂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ, ನಾರಾಯಣಂ, ಶಚೀಂ ಇದ್ರಂ ಚ ಆವಾಹಯೇತ್ । ತದ್ಬಹಿಃ ಪೂರ್ವಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಕಪಾಲಿನಂ, ಭೀಷಣಂ, ಚಂಡಂ, ರುರುಂ, ಕ್ರೋಧಂ, ಉನ್ಮತ್ತಂ, ಅಸಿತಾಂಗಂ, ಸಂಹಾರಂ, ಇತ್ಯಷ್ಟಭೈರವಾ- ನಾವಹೇತ್ । ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಾನ್ ಐರಾವತಂ, ಪುಂಡರೀಕ್ಷಂ, ವಾಮನಂ, ಕುಮುದಂ, ಅಂಜನಂ, ಪುಷ್ಪದಂತಂ, ಸಾರ್ವಭೌಮಂ, ಸುಪ್ರತೀಕಂ ಆವಾಹಯೇತ್ । ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಾನಾವಾಹಯೇತ್ । ಸರೋಮಧ್ಯೇ ಅಪ್ಸರಸಸ್ಸೋಮಗಂಧರ್ವಂ ಪಾವಕಂ ದೇವ್ಯಭಿಮುಖಾನಾವಾಹ್ಯ । ಹಿರಣ್ಯಗಭಾದಿಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಧ್ಯಾನಾಽವಾಹನಾದಿಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಪುಷ್ಪದ್ಯಲಂಕೃತಾಂ ಛುರಿಕಾಂ ಕುಂಭಸಮೀಪೇ ನಿಧಾಯ–

ಛುರಿಕೇ ತ್ವಂ ಮಹಾದೇವಿ ಸರ್ವದೇವಾಭಿಪೂಜಿತೇ ।
ಅತಸ್ತ್ವಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ಮಸಂಪತ್ಪ್ರದಾ ಭವ ॥

ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಂತೋಪಚಾರಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ಹಸ್ತಿದ್ವಯಮಪಿ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ, **ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮ** ಇತಿ ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯೋಪಚಾರಾನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ನಾಗಯೋಃ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಗುಪಚಾರಾನ್ಕೃತ್ವಾ ಪರಿತಸ್ಸರೋವರಂ ದೀಪಮಾಲಾಭಿರಲಂಕುರ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಕನ್ಯಾಪಿತಾ ದಂಪತೀ ವಸ್ತ್ರಾದಿಭಿರಲಂಕುರ್ಯಾತ್। ಅಥ ವರೋ ವಧ್ವಾ ಸಹ 'ಸತ್ಯೇನೋತ್ತಭಿತಾ' ಸೂಕ್ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತತ್ಪಾಠಕಾಯ ವಧೂವಸ್ತ್ರಂ ದಾಪಯೇತ್ । ಅಥ ಕನ್ಯಾಮಾತಾ ಅನ್ನಾಪೂಪರಿತಂ ಸಾಪಿಧಾನಂ ಸದೀಪಭಾನಂ ಸುವಾಸಿನ್ಯಾರೋಪಿತಂ ಸಚ್ಛುರಿಕಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿಧೃತ್ವಾ, ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರತಸ್ಸರೋವರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಕುಂಭಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ಪುರತಸ್ತತ್ಪಾತ್ರಂ ನಿಧಾಯ, ತದನ್ನಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಕುಂಭೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸರ್ವಾಸು ದಿಕ್ಷ್ವಪಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ । ತಾಂ ವರಮಾತಾ ವಸ್ತ್ರಾದ್ಯೈಃ ತೋಷಯೇತ್ । ಅಥ ಮುದಾ ದಂಪತೀ ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ, ಕರಿಣಮಧಿರುಹ್ಯ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಭಿಮುಖೌ ಭವತಃ

ಓಮ್ ಆ ತೂ ನ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷುಮಂತಂ ಚಿತ್ರಂ ಗ್ರಾಭಂ ಸಂಗೃಭಾಯ । ಮಹಾಹಸ್ತೀ ದಕ್ಷಿಣೇನ ॥

.... ಮಕ್ಷೂ ಜರಂತೇ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಪಠನಾತ್ ವಧೂವರೌ ಪರಸ್ಪರಂ ನಾಗೌ ವಿನಿಮಯ್ಯ ನಾಗೌ ಯಾಚಯಿತ್ವಾ, ವರಃ ಪೂರ್ವವದುಪವಿಶೇತ್ । ದೇಶಾಚಾರೇಣಾತ್ರ ನೀಲಮಣಿಧಾರಣಂ ವಿಹಿತಮ್

ಏವಂಗುಣ .... ತಿಥೌ ನೀಲಮಣಿಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಕಂಕುಮಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶನಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ–

ಓಂ ನೀಲಲೋಹಿತಂ ಭವತಿ ಕೃತ್ಯಾಸಕ್ತಿರ್ವ್ಯಜ್ಯತೇ । ಏಧಂತೇ ಅಸ್ಯಾ ಜ್ಞಾತಯಃ ಪತಿರ್ಬಂಧೇಷು ಬಧ್ಯತೇ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವರೋ ವಧೂಕಂಠೇ ನೀಲಮಣಿಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । **ನೀಲಮಣಿಧಾರಣಮುಹೂರ್ತಸ್ಸು-ಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತ್ವಿತ್ಯನುಗೃಹ್ಣಂತು । ನೀಲಮಣಿಧಾರಣಕಾಲಸ್ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ।** ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ।

ತತಃ ವರಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಫಲದಾನಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಸಾ ವಧೂಃ ಗೌರೀಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯೇಣ ಸಹ ಶೂರ್ಪವಾಯನಾನಿ ಸುವಾಸಿನೀಭ್ಯೋ ದದ್ಯಾತ್ । ನಾಂದೀದೇವತೋದ್ವಾಸನಮ್ । ವಸಂತಮಾಧವಪೂಜಾ–

ಅರುಣಾರುಣಭಾಸುರಂ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಬಹುವಕ್ತ್ರಂ ಮದನಸ್ಯ ಸಾಹಚರ್ಯಮ್ ।
ದ್ವಿಭುಜಂ ಧೃತಪಲ್ಲವಪ್ರಸೂನಂ ಭಜತಾಮಿಷ್ಟದಮರ್ಚಯೇದ್ವಸಂತಮ್ ॥ ಇತಿ ।

ಕಂಕಣವಿಮೋಚನಮ್–

ಕಂಕಣಂ ಮೋಚಯಿಷ್ಯಾಮಿ ರಕ್ಷಾಸ್ಮಿ ನ ಕದಾಚನ ।
ಮಯಿ ರಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಿರಾಂ ದದ್ಯಾ ದೇವ ತ್ವಂ ಗಚ್ಛ ಕಂಕಣ ॥

ಇತಿ ವಧೂವರೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಕಂಕಣಬಂಧಂ ವಿಮುಂಚಂತೌ, ಸ್ವಸ್ತಿ ವಾಚಯಿತ್ವಾಽಽಶಿಷಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತಾಮ್ ॥

ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಗುರುಬಲವಿಚಾರವಾಗಿ ಮುಂಜಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪುರುಷನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರವಿಬಲ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನ್ನುತ್ತಿದೆ ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರ.

ಕನ್ಯಾದಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು: ತಂದೆ, ಅಜ್ಜ, ಉಪನೀತ ಸಹೋದರ, ಚಿಕ್ಕತಂದೆ, ಕುಟುಂಬಸ್ಥರು, ತಾಯಿಯ ತಂದೆ, ಸೋದರಮಾವ, ಇತರ ಸಂಬಂಧದವರು ಹಾಗೂ ಕುಲಪುರೋಹಿತರೂ ಕ್ರಮದಂತೆ ಒಬ್ಬನಿಲ್ಲದಾಗ ಅನಂತರದವರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆನಿಸುವರು.

ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ: ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ, ಜ್ಯೇಷ್ಠನಕ್ಷತ್ರ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರಿ– ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜ್ಯೇಷ್ಠಗಳು ನಿಷೇಧವೆಂದೂ ಎರಡು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಧ್ಯಮವೆಂದೂ ಏಕಜ್ಯೇಷ್ಠವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದೂ ವಚನವಿದೆ.

ತಾರಾನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ– ಗರ್ಭಾಧಾನಸಂದರ್ಭ ದಂಪತಿಗಳಿಗೂ ಪುಂಸವನ–ಸೀಮಂತ ಸ್ತ್ರೀಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿಣಿಗೂ ನಾಮಕರಣಾದಿ ಸಮಾವರ್ತನಪರ್ಯಂತ ಮಗನಿಗೂ ವಿವಾಹಸಂದರ್ಭ ವಧೂವರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ವಚನವಿದೆ.

ಔಪಾಸನವಿಧಿಃ

ಅಥ ಯಸ್ಮಿನ್ವಿವಾಹಾಗ್ನಿರುತ್ಪನ್ನೋಽಹನಿ ತಸ್ಯ ತು ।
ಯತ್ಸಾಯಂ ತತ ಆರಭ್ಯ ವಹ್ನಿಂ ಪರಿಚರೇತ್ಸ್ವಯಮ್ ॥

ವಿವಾಹಹೋಮಂ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ನೌಪಾಸನಂ ತತಃ ।
ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಹೋಮಂ ವಿಧಿವತ್ತತೋ ಗೃಹ್ಯತ್ವಸಿದ್ಧಯೇ ॥

ಯಸ್ಮಿನ್ನಹ್ನಿ ವಿವಾಹಃ ಸ್ಯಾತ್ಸಾಯಮಾರಭ್ಯ ತಸ್ಯ ತು ।
ಪರಿಚರ್ಯಾಂ ವಿವಾಹಗ್ನೇರ್ವಿದಧೀತ ಸ್ವಯಂ ದ್ವಿಜಃ ॥

ಯದಿ ರಾತ್ರೌ ವಿವಾಹಾಗ್ನಿರುತ್ಪನ್ನಸ್ಸ್ಯಾತ್ತಥಾ ಸತಿ ।
ಉಪಕ್ರಮ್ಯೋತ್ತರಾಹೇಽಗ್ನಿಂ ಸಾಯಂ ಪರಿಚರೇದಮುಮ್ ॥

ಉದಿತೇಽಸ್ತಮಿತೇ ಭಾನೌ ಹೋಮಕಾಲೋ ವಿಧೀಯತೇ ।
ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ತು ತದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಶ್ಚೇತಿ ಗದ್ಯತೇ ॥

ಸ್ರುವೇಣ ಜಹುಯಾದ್ದ್ರವ್ಯಂ ಸರ್ಪಿರಾದಿ ದ್ರವಾತ್ಮಕಮ್ ।
ಪಾಣಿನಾ ದಕ್ಷಿಣೇನೈವ ಜುಹುಯಾದನ್ನತಂಡುಲೌ ॥

ವಿಷಮಲಾಭೇ ದ್ರವ್ಯಣಾಂ ಜುಹುತಾದ್ವ್ರೀಹಿಭಿರ್ಯವೈಃ ।
ಯವಾಭಾವೇ ತು ಗೋಧೂಮಾಸ್ತತೋ ವೇಣುಯವಾದಯಃ ॥

ಫಲಂ ವಾ ಯಜ್ಞವೃಕ್ಷಸ್ಯ ತತ್ಪತ್ರಮಥವಾ ಜಲಮ್ ।
ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತಸ್ತಥಾ ಹೋಮಾವುಭೌ ಸಾಯಂ ಸವಸ್ಯ ತು ॥

ಆಪನ್ನೋ ಜುಹುಯಾತ್ತತ್ರ ಸಮಿದೇಕಾಽಥವಾ ದ್ವಯಮ್ ।
ಸಾಯಂ ಹೋಮಸ್ಯ ಮುಖ್ಯತ್ವಾತ್ತದೀಯಂ ತಂತ್ರಮಿಷ್ಯತೇ ॥

ಚತಸ್ರ ಆಹುತೀಃ ಕುರ್ಯಾತ್ತತ್ರ ದ್ವೇ ಸಾಯಮಾಹುತೀ ।
ದ್ವೇ ಪ್ರಾತರಾಹುತೀ ಸಾಯಂ ಹೋಮೇ ಚೈಕಾ ಸಮಿದ್ಯದಿ ॥

ಸಮಿತ್ಕೃತಾ ದ್ವಿತೀಯಾ ಚೇತ್ಸಾ ಭವೇತ್ಪ್ರಾತರಾಹುತೌ
ಉಪಸ್ಥಾನಂ ಸಕೃತ್ಕಾರ್ಯಂ ಶೇಷಂ ಪ್ರಕೃತಿವದ್ಭವೇತ್ ।
ಯಾವಜ್ಜೀವಂ ಪರಿಚರೇದೇವಮೌಪಾಸನಂ ಗೃಹೀ ॥

ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ,

.......ಶುಭತಿಥೌ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಹರಿಣೀಪತಿಪರಶುರಾಮಪ್ರೇರಣಯಾ ಪರಶುರಾಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ವಿವಾಹಾಗ್ನೌ ಯಥೋಕ್ತಕಾಲೇ ಸಾಯಂ ಔಪಾಸನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ। (ಅದ್ಯ ಸಾಯಂ ಶ್ವಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ)

ಅಗ್ನಿಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪರಿಸಮೂಹ್ಯ, ಪರಿಸ್ತೀರ್ಯ, ಪರ್ಯುಕ್ಷ್ಯ, ತಂಡುಲಂ ಮುಷ್ಟಿಪರಿಮಿತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ ಶುದ್ಧಪಾತ್ರೇ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಆಗ್ನೇಃ ಉತ್ತರತಃ ಸಮಿಧಾ ಸಹ ನಿದಧ್ಯಾತ್ ॥ ಜ್ವಲತಾ ದರ್ಭೇಣ ತ್ರಿಃ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಉಲ್ಮುಕಮಪಾಸ್ಯ ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಅಗ್ನೇಃ ಪಶ್ಚಿಮತಃ ಕುಶಾನಾಸ್ತೀರ್ಯ ತತ್ರ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಿತತಂಡುಲಂ ನಿಧಾಯ, ಅಗ್ನಿಮಲಂಕೃತ್ಯ, ಸಮಿಧಂ ತೂಷ್ಣೀಂ ಹುತ್ವಾ, ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ, ಆಜ್ಯೇನ ವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್। ತತಃ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಸ್ಥಪತ್ನ್ಯಂಜಲಿಂ ಉಪಸ್ತೀರ್ಯ ಪಾತ್ರಸ್ಥತಂಡುಲಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಅಭಿಘಾರಯೇತ್ । ಸಾ, ವಿಭಜ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತಸ್ಥಿತಂ ತಂಡುಲಂ ಪತಿಹಸ್ತೇ ದದ್ಯಾತ್ । ವರಃ ಸವ್ಯಪಾಣಿಂ ಹೃದಿ ನ್ಯಸ್ಯ ಅಂಗುಲ್ಯುತ್ತರಪಾರ್ಶ್ವೇನ **'ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ'** ಇತಿ ಅಗ್ನೌಪೂರ್ವ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತ ಸಮಿನ್ಮೂಲತೋದ್ವ್ಯಂಗುಲಮಿತಿ ದೇಶೇ ಹುತ್ವಾ, **'ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ'** ಇತಿ ವದೇತ್ । ಪುನಃ ಅಪರಭಾಗಂ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತಾತ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಮನಸಾ, **'ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ'** ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಹುತ್ವಾ, **'ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ'** ತ್ಯಜೇತ್ । ವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮಃ, ಪರಿಸ್ತರಣಂ ವಿಸೃಜ್ಯ, ಪರಿಸಮೂಹನಪರ್ಯುಕ್ಷಣೇ ಕೃತ್ವಾ ತಿಷ್ಠಂತೌ ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನಪೂರ್ವಕಂ ವಿಭೂತಿಗ್ರಹಣಂ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತಾಮ್ ॥ ಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನೇತು, **'ಸೂರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ' 'ಸೂರ್ಯಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ'** ॥ **'ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ' 'ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ'** ಚ ಹುನೇತ್ ॥ ಅತ್ರ ವಿಶೇಷಃ ಔಪಾಸನೇ ತಂಡುಲಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ಪೂರ್ವಾಹುತ್ಯಾ ನ ಸಂಸ್ಪೃಶೇತ್ । ಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚೇತ್ ಸಂಸರ್ಗದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಮ್–

ಓಂ ಯತ್ರ ವೇತ್ಥ ವನಸ್ಪತೇ ದೇವಾನಾಂ ಗುಹ್ಯ ನಾಮಾನಿ । ತತ್ರ ಹವ್ಯಾನಿ ಗಾಮಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವನಸ್ಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ಸಮಿಧಂ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಸ್ತರಣಾದಿವಿಸರ್ಜನಂ ವಿಭೂತಿಗ್ರಹಣಂ ಸಮಾಪನಂ ಚ । ಅದ್ಯ ಸಾಯಂ ಶ್ವಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನಕರ್ಮಣ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಅಂತೇ ಅಗ್ನೇಃ ಹೃದಿ ಸಮಾರೋಪಣ–ಮಂತ್ರಃ ।

ಅಯಂತೇ ಯೋನಿರ್ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಸಮಾರೋಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಯಂ ತೇ ಯೋನಿರ್ಋತ್ವಿಯೋ ಯತೋ ಜಾತೋ ಅರೋಚಥಾಃ । ತಂ ಜಾನನ್ನಗ್ನ ಆ ಸೀದಾಥಾ ನೋ ವರ್ಧಯಾ ಗಿರಃ ॥ ಔಪಾಸನಾಗ್ನಿಂ ಹೃದಿ ಸಮಾರೋಪಯಾಮಿ **'ಗಚ್ಚ ಗಚ್ಚ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಾ....'** ಅಗ್ನಿ ವಿಸರ್ಜನಾ ।

ಪ್ರತಿದಿನೇ ಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನಪ್ರಾರಂಭಕಾಲೇ,

ಪ್ರತ್ಯವರೋಹೇತಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸಮಾರೋಪಿತಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ ಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರತ್ಯವರೋಹ ಜಾತವೇದಃ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವ್ಯಂ ವಹತು ಪ್ರಜಾನನ್ । ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ರಯಿಮಸ್ಮಾಸು ಧೇಹ್ಯಥಾ ಭವ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ॥

ಇತಿ ಹೃದಿ ಸಮಾರೋಪಿತಂ ಅಗ್ನಿಂ ಸ್ಥಾಪಿತೇಽಗ್ನೌ ಚಿಂತಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಔಪಾಸನವಿಧಿಃ ॥

ಆಚಾರಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕನ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಣಮ್

ಕನ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ವಿವಾಹದಿವಸೇಽಪಿ ವಾ ।
ಷಷ್ಠೇವಾಪ್ಯಷ್ಟಮೇವಾಪಿ ದಶಮೇಽಹನಿ ಮಂಗಲೇ ॥

ಭೋಜನಾನಂತರಂ ವಧೂವರೌ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಆವಯೋಃ ತಾಂಬೂಲಚರ್ವಣಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತಾಂಬೂಲದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಪಾತ್ರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ಬಂಧೂನಾಂ ಜ್ಞಾತಿನಾಂ ಚ ಪ್ರಣತಿಪೂರ್ವಕಂ ಸತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ಉಪವಿಶೇತಾಂ । ತತಃ ಸಿದ್ಧತಾಂಬೂಲಾದಿಕಂ ವಧ್ವಾ ವರಾಯ ದಾಪಯೇತ್ । ವರೋಽಪಿ ವಧ್ವೈ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಸಭಾಯಾಂ ವಧೂವರೌ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೌ ಉಪವಿಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಂಬಂಧ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಮಥನಾದಿ ಕಥಾನಕಂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ಕಥಯೇತ್ । ತತಃ ವಧೂ ಪಿತ್ರೂನ್ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ತತ್ಪುರೋಹಿತಃ –

ಕುಲಂ ಚ ಶೀಲಂ ಚ ವಪುರ್ವಯಶ್ಚ ವಿತ್ತಂ ಚ ವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಸನಾತನಂ ಚ ।
ಏತಾನ್ ಗುಣಾನ್ ಸಪ್ತಪರೀಕ್ಷ್ಯದೇಯಾ ಕನ್ಯಾಬುಧೈಃ ಶೇಷಮಚಿಂತನೀಯಮ್ ॥ –(ವರಲಕ್ಷಣಮ್)

ಅನುಕೂಲಾಂ ವಿಮಲಾಂಗೀಂ ಕುಲಜಾಂ ಕುಶಲಾಂ ಸುಶೀಲಸಂಪನ್ನಾಮ್ ।
ಪಂಚ ಲಕಾರಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಪುರುಷಃ ಪುಣ್ಯಾಧಿಕೋ ಲಭತೇ ॥

ಕಾರ್ಯೇಷು ದಾಸೀ ಕರಣೇಷು ಮಂತ್ರೀ ಭೋಜ್ಯೇಷು ಮಾತಾ ಶಯನೇಷು ರಂಭಾ ।
ಶುಚೀಷು ಗಂಗಾ ಕ್ಷಮಯಾಧರಿತ್ರೀ ಷಟ್ಕರ್ಮಯುಕ್ತಾ ಚ ಕುಲಾಂಗನಾಸ್ಯಾತ್ ॥ –(ವಧೂಲಕ್ಷಣಮ್)

ಕನ್ಯಾ ವರಯತೇ ರೂಪಂ ಮಾತಾ ವಿತ್ತಂ ಪಿತಾ ಶ್ರುತಮ್ ।
ಬಾಂಧವಾಃ ಕುಲಮಿಚ್ಛಂತಿ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಮಿತರೇ ಜನಾಃ ॥
ಯಯೋರೇವ ಸಮಂ ವಿತ್ತಂ ಯಯೋರೇವ ಸಮಂ ಕುಲಮ್ ।
ವಿವಾಹಶ್ಚ ವಿವಾದಶ್ಚ ತಯೋರೇವ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ॥

ಮೃಗಾಮೃಗೈಃ ಸಂಗಮನುವ್ರಜಂತಿ ಗಾವಶ್ಚ ಗೋಭಿಃ ತುರಗಾಸ್ತುರಂಗೈಃ ।
ಮೂರ್ಖಾಶ್ಚ ಮೂರ್ಖೈಃ ಸುಧೀಯಃ ಸುಧೀಭಿಃ ಸಮಾನಶೀಲ ವ್ಯಸನೇಷು ಸಖ್ಯಮ್ ॥
(ಇತಿ ಗೋತ್ರಾದಿ ಗುಣಾಂಶ್ಚ ವದೇತ್)

ಮಮ ಬಾಲಾ ನ ಜಾನಾತಿ ವ್ಯಾಪಾರಂ ಸರ್ವಮೇವ ವಾ ।
ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ತು ಸಂದೇಶಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ ಮಾನವಃ ॥

ಅಷ್ಟವರ್ಷಾತ್ವಿಯಂ ಕನ್ಯಾ ಪುತ್ರವತ್ ಪಾಲಿತಾ ಮಯಾ ।
ಇದಾನೀಂ ತವ ಪುತ್ರಾಯ ದತ್ತಾ ಸ್ನೇಹೇನ ಪಾಲ್ಯತಾಮ್ ॥
(ಇತಿ ವರ ಪಿತೃ ಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್)

ವಸನಾಭರಣಾನ್ನಪಾನಮಾನ್ಯೈಃ ಭರಣೀಯಾನುದಿನಂ ಸುರಕ್ಷಣೀಯಾ ।
ಮೃದುಭಿರ್ವಚನೈಃ ಸುಭಾಷಣೀಯಾ ಗೃಹಕೃತ್ಯೇಷ್ವಖಿಲೇಷು ಯೋಜನೀಯಾ ॥

ಮಮ ಪುತ್ರ್ಯ ಬಲಾಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವದಕ್ಷಾ ವಚನೇ ಕರ್ಮಣಿಕೌಶಲಂ ನ ಯಸ್ಯಾಃ ।
ಪ್ರಯಾಸೈಃ ಮಹೀಯೋಭಿಃ ಪೋಷಿತಾ ಬಾಲಿಕೇಯ
ಯಾ ಕೃಷ್ಣ ಭಾಂಡೇ ಸಿತತಂಡುಲಾನಾಂ ಪಕ್ವೇಪ್ಯಶಕ್ತಾ ಕಿಮುತಾನ್ಯ ಕೃತ್ಯೇ ।
ತಥಾಪ್ಯನಲ್ಪ ಕ್ಷಮಯಾ ತ್ವಯೇಯಂ ಅಂಗೀಕೃತಾತು ಪ್ರತಿಪಾಲನೀಯಾ ॥
(ಇತಿ ವರಮಾತರಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್)

ಅನಯಾ ಸಹಧರ್ಮಚರ್ಯಯಾ ಪುರುಷಾರ್ಥತ್ರಯಸಾಧನಾರ್ಹಯಾ ।
ಮುದಮಾಪ್ನುಹಿ ಶಾಶ್ವತೀಃ ಸಮಾಃ ಭಜಧರ್ಮಂತ್ವಮನನ್ಯಮಾನಸಃ ॥
(ಇತಿ ವರಮುದ್ದಿಷ್ಯ ವದೇತ್)

ಶುಶ್ರೂಷಸ್ವ ಗುರೂನ್ ಕುರು ಪ್ರಿಯಸಖೀ ವೃತ್ತಿಂ ಸಪತ್ನೀಜನೇ ।
ಭರ್ತುರ್ವಿಪ್ರಕೃತಾಪಿ ರೋಷಣತಯಾ ಮಾಸ್ಮ ಪ್ರತೀಪಂ ಗಮಃ ।

ಭೂಯಿಷ್ಠಂ ಭವ ದಕ್ಷಿಣಾಪರಿಜನೇ ಭಾಗ್ಯೇಷ್ವನುತ್ಸೇಕಿನೀ ॥
ಯಾಂತ್ಯೇವಂ ಗೃಹಿಣೀಪದಂ ಯುವತಯೋ ವಾಮಾ ಕುಲಸ್ಯಾಧಯಃ ।

(ಇತಿ ಕನ್ಯಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಉಪದಿಶೇತ್) ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿವಾಹಮಂಗಲಕಥನಪೂರ್ವಕಂ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಬಾಲ್ಯಾತ್ ಕರ್ಮಕರಣ ಬುದ್ಧ್ಯಾದಿ ನ್ಯೂನತಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಪೂರ್ವಕಂ ಯೋಗ್ಯರೀತ್ಯಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಸ್ವಪಿ ಯೋಜನೀಯಾ । ಧರ್ಮಾದಿ ಕೃತ್ಯೇಷು ಸಂಗಮನೀಯಾ । ಏತಾವದೇವಾಸ್ಮತ್ ಕೃತ್ಯಂ ಇತಿ ಕನ್ಯಾಸಂದೇಶಂ ಅನೂದ್ಯ ಕನ್ಯಾಂ ವರಪಿತುರುತ್ಸಂಗೇ ಉಪವೇಶಯೇತ್ । ಸ ಚ ಭಾರ್ಯಾಯೈ ದದ್ಯಾತ್ ।

ತತಃ ವರಪಿತೄನ್ ಉತ್ಥಾಪ್ಯ ತತ್ಪುರೋಹಿತಃ –ಪ್ರಾಙ್ಮುಖ ಉಪವಿಷ್ಟ ಕನ್ಯಾ ಮಾತೃಪಿತ್ರ್ಯಾನ್ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ಯಥಾ ವಾಯುಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವರ್ತಂತೇ ಸರ್ವಜಂತವಃ ।
ತಥಾ ಗೃಹಸ್ಥಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವರ್ತಂತೇ ಚತುರಾಶ್ರಮಾಃ ॥

ಜನ್ಮನಾಜಾಯತೇ ಶೂದ್ರಃ ಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ದ್ವಿಜ ಉಚ್ಯತೇ ।
ವೇದಾಭ್ಯಾಸೇನ ವಿಪ್ರತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ॥

ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಸಂಸ್ಕೃತಾ ಯೇ ದ್ವಿಜಾತಯಃ ।
ತೇ ಪವಿತ್ರಾಶ್ಚ ಯೋಗ್ಯಾಸ್ಯುಃ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಷು ನಿಯಂತ್ರಿತಾಃ ॥

ಜಾಯಮಾನೋ ವೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ಋಣವಾನ್ ಜಾಯತೇ । ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣ ಋಷಿಭ್ಯಃ ಯಜ್ಞೇನ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಜಯಾ ಪಿತೃಭ್ಯಃ । ಪುತ್ರೇಣ ಲೋಕಾಞ್ಜಯತಿ ಪೌತ್ರೇಣಾನಂತ್ಯಮಷ್ನುತೇ । ಅಥ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರೇಣ ಬ್ರಧ್ನಸ್ಯಾಪ್ನೋತಿವಿಷ್ಟಪಮ್ ॥

ಏತಾವಂತಂ ಕಾಲಮೇವಂ ಪ್ರಯಾಸೈಃ ಮಹೀಯೋಭಿಃ ಪೋಷಿತೋ ಬಾಲಕೋಽಯಮ್ ।
ಆಕೌಮಾರಂ ವತ್ಸಲಾಭ್ಯಾಂ ಪಿತೃಭ್ಯಾಂ ಆವಾಭ್ಯಾಂ ಸಂನ್ಯಸ್ಯತೇ ಬಾಲಕೋಽಯಮ್ ॥

ಅಯಂ ಬಾಲೋ ವೈದಿಕೀಂ ಲೌಕಿಕೀಂ ವಾ ಶಿಕ್ಷಾಂ ನೈವೇತ್ಯಲ್ಪಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ತಸ್ಮಾತ್ ।
ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಯೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಾಂ ವಿಧಾಯ ಶ್ರೇಯೋಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಾಪಯೇತಾಂ ಭವಂತೌ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸರ್ವಾಭ್ಯರ್ಥಿತಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಯಜ್ಞಾದಿಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಚರಣಾಯ ಮಹಾದಾನ ಪ್ರವಿಷ್ಟಕನ್ಯಾದಾನೇನ ವಯಂ ಅನುಗೃಹೀತಾಃ । ಅಥಾಪಿವ ವರಸ್ಯ ಬಾಲ್ಯಾತ್ ವಿದ್ಯಾ ಬುದ್ಧಿ ಕರ್ಮ ಧನ ಲೌಕಿಕವಿಚಾರ ನ್ಯೂನತಯಾ ಭವದ್ಭಿರೇವ ಸರ್ವಕೃತ್ಯೇಷು ತತ್ತತ್ಸಂದೇಶೇನ ಪ್ರೇರಣೀಯಃ । ಇತಿ ವರಂ ಕನ್ಯಾ ಪಿತುರುತ್ಸಂಗೇ ಉಪವೇಶಯೇತ್ । ಅಥ ಯಥಾಚಾರಂ ಸರ್ವಾನ್ ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯಂ ಉಪವೇಶ್ಯ ಮಂಗಲಾರ್ತಿಕ್ಯ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾನೀ ಕುರ್ಯುಃ ॥ ತತಃ ವಧೂವರಯೋಃ ವರ ಗೃಹಪ್ರವೇಶಃ[೫] ।

॥ ಇತಿ ಕನ್ಯಾಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥

---

೫. ತೌಳವ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ವಧೂಗೃಹದಿಂದ ವರಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಕ್ರಮವು:– ವಧೂವರರು ದೇವರಿಗೆ, ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಧುವಿನ ತಾಯಿಯು ವಧುವರರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು (ಸ್ಟೀಲು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು; ತಂಬಿಗೆ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕುಡಿಯಲು ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಅನಂತರ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ವಧುವಿನ ತಾಯಿಯು ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ವಧುವಿನ ಬಲ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಸೆರಗನ್ನು ತಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಅರಶಿನ ತುಂಡು, ಅಕ್ಕಿ, ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಹಾಕಿ ಗಂಟನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಅನಂತರ ವರನನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಮಂಟಪದಿಂದ

(ರಜಸ್ವಲೆಯಾದ ಕನ್ಯೆಯು ವೃಷಳೀ ಎಂಬ ದೋಷವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ವಿವಾಹಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಪಯೋವ್ರತ, ಗೋದಾನ, ಭುವನೇಶ್ವರಿಶಾಂತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದೋಷವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಶರೀರ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವರನು ರಜಸ್ವಲಾಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವುದರಿಂದ ವೃಷಳೀಪತಿ ಎಂಬ ದೋಷವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ತತ್ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ ಗರ್ಭಾಧಾನಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ವಧುವು ರಜಸ್ವಲೆಯಾದನಂತರ ಯೋಗ್ಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಸೂಕ್ತ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೃಷಳೀಪತಿತ್ವದೋಷವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಎರಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು 'ವೈದ್ಯನಾಥೀಯಗ್ರಂಥ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.)

॥ ಇತಿ ವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗಃ ಸಮಾಪ್ತಾ ॥

ಅಥ ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ಪುಷ್ಯಮಾಸ, ಮಾಘಮಾಸ, ಉಪಾಕರ್ಮ ದಿನ, ಪೌರ್ಣಮೀತಿಥಿ. ಪ್ರಾಥಃ ಕಾಲ]

ಅಧ್ಯಾಯೋತ್ಸರ್ಜನಂ ಮಾಘ್ಯಾಂ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಂ ವಿಧೀಯತೇ ।
ಅತ ಆರಭ್ಯ ಷಣ್ಮಾಸಾನ್ ಷಡಂಗಾನಿ ವಿಧೀಯತೇ ॥

ಉಪಾಕರ್ಮೋತ್ಸರ್ಜನಂ ಚ ವನಸ್ಥಾನಾಮಪೀಷ್ಯತೇ ।
ಧಾರಣಾಧ್ಯಾಪನಾಂಗತ್ವಾನ್ ಗೃಹಿಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾಮ್ ॥

ಪ್ರತ್ಯಬ್ದಂ ಯದುಪಾಕರ್ಮ ಸೋತ್ಸರ್ಗಃ ಪ್ರಾತರೇವ ಸಃ ।
ಕ್ರಿಯತೇ ಛಂದಸಾಂ ತೇನ ಪುನರಾಪ್ಯಾಯನಂ ಭವೇತ್ ॥

ವೇದೋಪಾಕರಣೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕುಳೀರಸ್ಥೇ ದಿವಾಕರೇ ।
ಉಪಾಕರ್ಮ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸಿಂಹಯುಕ್ತಕೇ ॥

ಉತ್ಸರ್ಜನಂ ಚ ವೇದಾನಾಂ ಉಪಾಕರಣ ಕರ್ಮ ಚ ।
ಅಕೃತ್ವಾ ವೇದಜಪ್ಯೇನ ಫಲಂ ನಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶ್ರಾವಣೇ ಗುರುಶುಕ್ರಯೋಃ ।

ವರನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ವರನು ವಧುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದಿಬ್ಬಣಸಮೇತವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ತುಳಸೀಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಗೈದು ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಆವಾಗ ವರನ ತಾಯಿಯು ಓಕುಳಿಆರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಚೆಲ್ಲಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪ್ರಧಾನ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಗೆರಸೆಯ ಮೇಲೆ ಸೇರಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ತುಂಬಿಡಬೇಕು. ವರನ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ದ್ವಾರದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ವಧೂವರರನ್ನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಡೆಯಬೇಕು. ಉಭಯಕುಶಲೋಪರಿ, ನಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ವರನಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಭಾವನೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಒಳಬಿಡಬೇಕು. ವಧುವು ಬಲಗಾಲಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡು ಒಳನಡೆಯಬೇಕು. ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅನಂತರ ವಧೂವರರನ್ನು ದೇವರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಇಬ್ಬರೂ ಹಾಲನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು.

ಮೌಢ್ಯೇಽಪಿ ವಾರ್ಧಕೇ ಬಾಲ್ಯೇ ನಿತ್ಯವತ್ ಕರ್ಮ ಚೋದಿತಮ್ ।
ಪ್ರಥಮೋಪಾಕೃತಿರ್ನ ಸ್ಯಾತ್ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ವಿನಾಶಕೃತ್ ॥

ಪುಷ್ಯೇ ತೂತ್ಸರ್ಜನಂ ಕುರ್ಯಾದುಪಾಕರ್ಮದಿನೇಽಪಿ ವಾ ।
ಉಪಾಕರ್ಮದಿನೇ ಪೂರ್ವಮುತ್ಸರ್ಗಃ ಸಮುದೀರಿತಃ ।
ತತಃ ಕುರ್ಯಾದುಪಾಕರ್ಮ ಸಿಂಹಸ್ಥೋಽರ್ಕೋ ಭವೇದ್ಯದಿ ॥

ಗೌತಮಾದೀನೃಷೀನ್ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಕೃತ್ವಾ ದರ್ಭಮಯಾನ್ಪುನಃ ।
ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ತರ್ಪಯೇದ್ವಂಶಮುದ್ಧರೇತ್ ॥

ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಶಿಷ್ಯೈಸ್ಸಹ ಜಲಾಶಯತೀರೇ ಉಪವಿಶ್ಯ ಆಚಮ್ಯ ಪವಿತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ–

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ....**ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಮದಾದಿಗುರೂಣಾಂ... ಅರುಂಧತೀಸಹಿತಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತಋಷ್ಯಂತರ್ಗತಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಅಧ್ಯಾಪ್ಯಾನಾಂ ಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಅಧೀತಾನಾಂ ಅಧ್ಯೇಷ್ಯಮಾಣಾನಾಂ ಛಂದಸಾಂ ಯಾತಯಾಮತಾನಿರಾಸೇನಾಪ್ಯಾಯನದ್ವಾರಾ, ಅಧ್ಯಯನವಿರಾಮಾರ್ಥಂ ಉತ್ಸರ್ಜನಕರ್ಮಾಖ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ** ॥ (ಅತ್ರ ನೂತನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾಂ ನಾಸ್ತಿ ಪ್ರವೇಶಃ । ಕಿಂತು ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ, ಉತ್ಸರ್ಜನಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತ್ಯಂತಂ ತೂಷ್ಣೀಂ ಉಪವಿಶೇಯುಃ ।) ಆಚಾರ್ಯಃ ಉತ್ಸರ್ಜನೋಪಾಕರ್ಮಣೋಃ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ವಿಧಿವತ್ ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪವಿತ್ರಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಶಿಷ್ಯೈಸ್ಸಹ **'ಓಮ್'** ಇತಿ ಪ್ರಾಶ್ಯ, ಆಚಮ್ಯ ಪವಿತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ, ಋಷಿಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಪೂಜಾ

ಈಶಾನ್ಯಭಾಗೇ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ನಿಧಾಯ, ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲಪ್ರಮಾಣಕಾನ್ ಸಪ್ತದರ್ಭಾನ್ ಏಕೀಕೃತ್ಯ ಅಗ್ರತಃ ಚತುರಂಗುಲಂ ವಿಹಾಯ ಮಧ್ಯೇ ಏಕಾಂಗುಲಪ್ರಮಾಣಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಗ್ರಂಥಿಂ ಕೃತ್ವಾ, ತತ್ ಕೂರ್ಚಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕೋಪರಿ ನಿಧಾಯ, ಶಿಷ್ಯಾದಿಭಿಸ್ಸಹ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ–

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ .... **ಶುಭತಿಥೌ ಉತ್ಸರ್ಜನಾಂಗತ್ವೇನ ಅರುಂಧತೀಸಹಿತಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತಋಷಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ** ॥ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ–

ಗೌತಮೋ ಜಮದಗ್ನಿಶ್ಚ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚೈವ ಕಶ್ಯಪಃ ।
ಅತ್ರಿಸ್ತಥಾ ಭರದ್ವಾಜಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತಥೈವ ಚ ।
ಏತೇ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಸಾಧ್ವೀ ಸಾ ಚಾಪ್ಯರುಂಧತೀ ॥

ಅರುಂಧತೀಸಹಿತಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತಋಷ್ಯಂತರ್ಗತಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥ ಏವಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ– ಸರ್ವೇ ನಿವೀತಿನೋ ಭೂತ್ವಾ–

೧. ಅಭಿತ್ವೇತಿ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಗೌತಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಭಿ ತ್ವಾ ಗೋತಮಾ ಗಿರಾ ಜಾತವೇದೋ ವಿಚರ್ಷಣೇ । ದ್ಯುಮ್ನೈರಭಿ ಪ್ರಣೋನುಮಃ ॥

ಗೌತಮಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಗೌತಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಗೌತಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಸ್ವಃ ಗೌತಮಂ ಆವಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಗೌತಮಂ ಆವಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೨. ಗೃಣಾನಾ ಜಮದಗ್ನಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಮಿತ್ರಾವರುಣೌದೇವತೇ । ಜಮದಗ್ನ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗೃಣಾನಾ ಜಮದಗ್ನಿನಾ ಯೋನಾವೃತಸ್ಯ ಸೀದತಮ್ । ಪಾತಂ ಸೋಮಮೃತಾವೃಧಾ ॥

ಜಮದಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಜಮದಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಜಮದಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಜಮದಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಜಮದಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೩. ಉತಾಸಿಮೈತ್ರೇತಿ ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಸಿಷ್ಠೋದೇವತಾ । ವಸಿಷ್ಠಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉತಾಸಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣೋ ವಸಿಷ್ಠೋರ್ವಶ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಮನಸೋಧಿ ಜಾತಃ । ದ್ರಪ್ಸಂ ಸ್ಕನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ದೈವ್ಯೇನ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪುಷ್ಕರೇ ತ್ವಾದದಂತ ॥

ವಸಿಷ್ಠಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ವಸಿಷ್ಠಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ವಸಿಷ್ಠಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ವಸಿಷ್ಠಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ವಸಿಷ್ಠಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೪. ಋಷೇ ಮಂತ್ರಕೃತಾಮಿತಿ ಕಶ್ಯಪಋಷಿ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಪವಮಾನ ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಕಶ್ಯಪಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಋಷೇ ಮಂತ್ರಕೃತಾಂ ಸ್ತೋಮೈಃ ಕಶ್ಯಪೋದ್ವರ್ಧಯನ್ ಗಿರಃ । ಸೋಮಂ ನಮಸ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಯೋ ಜಜ್ಞೇ ವೀರುಧಾಂ ಪತಿರಿಂದ್ರಾಯೇಂದೋ ಪರಿಸ್ರವ ॥

ಕಶ್ಯಪಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಕಶ್ಯಪಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಕಶ್ಯಪಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಕಶ್ಯಪಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಕಶ್ಯಪಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೫. ಅತ್ರಿರ್ಯದ್ವೇತ್ಯಾತ್ರೇಯಃ ಸಪ್ತವಧ್ರಿಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಶ್ವಿನೌದೇವತೇ । ಅತ್ರ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅತ್ರಿರ್ಯದ್ವಾಮವರೋಹನ್ನೃಬೀಸಮಜೋಹವೀನ್ನಾಧಮಾನೇವ ಯೋಷಾ । ಶ್ಯೇನಸ್ಯ ಚಿಜ್ಜವಸಾ ನೂತನೇನಾ ಗಚ್ಛತಮಶ್ವಿನಾ ಶಂತಮೇನ ॥

ಅತ್ರಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಅತ್ರಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಅತ್ರಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಅತ್ರಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಅತ್ರಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೬. ಏವಾನಃಸ್ಪೃಧ ಇತಿ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯೋ ಭಾರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಭರದ್ವಾಜಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಏವಾ ನಃ ಸ್ಪೃಧಃ ಸಮಜಾ ಸಮತ್ಸ್ವಿಂದ್ರ ರಾರಂಧಿ ಮಿಥತೀತದೇವೀಃ । ವಿದ್ಯಾಮ ವಸ್ತೋರವಸಾ ಗೃಣಂತೋ ಭರದ್ವಾಜಾ ಉತ ತ ಇಂದ್ರ ನೂನಮ್ ॥

ಭರದ್ವಾಜಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಭರದ್ವಾಜಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಭರದ್ವಾಜಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಭರದ್ವಾಜಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಭರದ್ವಾಜಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೭. ಪ್ರಸೂತೋ ಭಕ್ಷಮಿತಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಜಮದಗ್ನೀಋಷೀ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಸೂತೋ ಭಕ್ಷಮಕರಂ ಚರಾವಪಿ ಸ್ತೋಮಂ ಚೇಮಂ ಪ್ರಥಮಃ ಸೂರಿರುನ್ಮೃಜೇ । ಸುತೇ ಸಾತೇನ ಯದ್ಯಾಗಮಂ ವಾಂ ಪ್ರತಿ ವಿಶ್ವಮಿತ್ರಜಮದಗ್ನೀ ದಮೇ ॥

ವಿಶ್ವಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೮. ಓಮ್ ಅತ್ರೇರ್ಯಥಾನುಸೂಯಾ ಸ್ಯದ್ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಪ್ಯರುಂಧತೀ । ಕೌಶಿಕಸ್ಯ ಯಥಾ ಸತೀ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಭರ್ತರಿ ॥

ಅರುಂಧತ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಅರಂಧತೀಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥

ಗೃಹಾವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂನ್ ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾ ಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ । ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ॥

ದೇವಾ ಏತಸ್ಯಾಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಯಾ ಜುಹೂಃ ಬ್ರಾಹ್ಮೋ ಔರ್ಧ್ವನಾಭಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸಪ್ತಋಷಯೋದೇವತಾಃ ॥

ಓಂ ದೇವಾ ಏತಸ್ಯಾಮವದಂತ ಪೂರ್ವೇ ಸಪ್ತಋಷಯಸ್ತಪಸೇ ಯೇ ನಿಷೇದುಃ । ಭೀಮಾ ಜಾಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೋಪನೀತಾ ದುರ್ಧಾಂ ದಧಾತಿ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ॥ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜಯೇತ್

ಉತ್ಸರ್ಜನಹೋಮಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಉಪವೀತೀ । ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದಿ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಪ್ರಜ್ವಲಯೇತ್. ಅತ್ರ ಸ್ಮಾರ್ತಾಗ್ನಿಃ (ಔಪಾಸನ) ಇತಿ ಪಾರಿಜಾತೇ । ಸಮುಚ್ಚಯೇ ಬಲವರ್ಧನಾಗ್ನಿರಿತಿ ವಿದ್ಯತೇ । ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಸಮಿದ್ದ್ವಯಮಾದಾಯ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ ॥

ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇಽಗ್ನೌ, ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಷೋಡಶ(ಚತುಃ)ವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಂ..... ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ, ಸಾವಿತ್ರೀಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ, ಶ್ರದ್ಧಾಂ, ಮೇಧಾಂ, ಪ್ರಜ್ಞಾಂ, ಧಾರಣಾಂ, ಸದಸಸ್ಪತಿಂ, ಅನುಮತಿಂ, ಛಂದಾಂಸಿ ಋಷೀನ್ ಏತಾ ನವ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ, ಪುನಃ ಅಗ್ನಿಂ, ಅಪ್ತೃಣಸೂರ್ಯಾನ್, ಅಗ್ನಿಂ, ಶಕುಂತಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ, ಅಗ್ನಿಂ, ಅಪಃ, ಅಗ್ನಿಂ, ಮರುತಃ, ಅಗ್ನಿಂ, ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್, ಅಗ್ನಿಂ, ಇಂದ್ರಾಸೋಮೌ, ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಾಮರುತಃ, ಪವಮಾನಸೋಮಂ, ಪವಮಾನಸೋಮಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಸಂಜ್ಞಾನಂ ಏತಾಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುದ್ರವ್ಯೇಣ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ... ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ । ಸಮಿದ್ದ್ವಯಮಗ್ನಾವಾಧಾಯೋದ್ದೇಶತ್ಯಾಗೌ ಕೃತ್ವಾ ಪರಿಸಮೂಹನಾದ್ಯಾಜ್ಯೇ ದರ್ಭಾಗ್ರದ್ವಯಕ್ಷೇಪಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸಿದ್ಧಾನ್ನಂ ಅಗ್ನಿಸಮೀಪೇ ನಿಧಾಯ ತೇನೈವ ಸಹಾಜ್ಯಂ ತ್ರಿಃ ಪರ್ಯಗ್ನಿ ಕೃತ್ವಾ, ಆಜ್ಯೋದ್ವಾಸನಾದಿ ಸ್ರುವಸಂಮಾರ್ಜನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಅನ್ನಂ ಪಾತ್ರಾಂತರೇ ಪೃಥಕ್ಕೃತ್ವಾ ಅಗ್ನೌ ಅಧಿಶ್ರಿತ್ಯ ಸ್ರುವೇಣಾಭಿಘಾರ್ಯ ಉದಗುದ್ವಾಸ್ಯ ಆಜ್ಯಾದ್ದಕ್ಷಿಣತೋ ಬರ್ಹಿಷ್ಯಾಸಾದ್ಯ ಪುನಃ ಅಭಿಘಾರ್ಯ, ಅಗ್ನ್ಯಲಂಕರಣಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ೧೬, ೮, ೪ ವಾರಂ ವಾ ಹುತ್ವಾ, ಇಧ್ಮಾಧಾನಾದಿ ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತಂ ಹುತ್ವಾ, ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಾಹುತೀಃ ಹುನೇತ್

ಓಂ ಪ್ರಸೂತೋ ಭಕ್ಷಮಕರಂ..... ಜಮದಗ್ನೀ ದಮೇ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಉಪವಿಶ್ಯ **ಏಕಂ ಅವದಾನಮಧಿಕಂ ಗೃಹ್ಯತಾಮ್** ಇತ್ಯಾಚಾರ್ಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್. ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿಕಾಲೇ ಚರುಂ ತ್ರಿಃ ಅವದಾಯ ಹಾವಯೇತ್ ॥ ನ ಚೇತ್ ಚರುಂ ದ್ವಿರವದಾಯ ಪಾತ್ರಸ್ಥಮಭಿಘಾರ್ಯ, ಅವತ್ತಮ್ ಅಭಿಘಾರ್ಯ–

೧. ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನ–ಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ಪುರೋಹಿತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇವಮೃತ್ವಿಜಮ್ । ಹೋತಾರಂ ರತ್ನಧಾತಮಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೨. ಕುಷುಂಭಕಸ್ತದಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಪ್ತೃಣಸೂರ್ಯಾಃ ದೇವತಾಃ । ಉತ್ಸರ್ಜನ–ಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕುಷುಂಭಕಸ್ತದಬ್ರವೀದ್ಗಿರೇಃ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಕಃ । ವೃಶ್ಚಿಕಸ್ಯಾರಸಂ ವಿಷಮರಸಂ ವೃಶ್ಚಿಕ ತೇ ವಿಷಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಪ್ತೃಣಸೂರ್ಯೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೩. ತ್ವಮಗ್ನೇ ಶೌನಕೋ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನ-ಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ವಮಗ್ನೇ ದ್ಯುಭಿಸ್ತ್ವಮಾಶುಶುಕ್ಷಣಿಸ್ತ್ವಮದ್ಭ್ಯಸ್ತ್ವಮಶ್ಮನಸ್ಪರಿ । ತ್ವಂ ವನೇಭ್ಯಸ್ತ್ವಮೋಷಧೀಭ್ಯಸ್ತ್ವಂ ನೃಣಾಂ ನೃಪತೇ ಜಾಯಸೇ ಶುಚಿಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೪. ಆವದನ್ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಶಕುಂತೋದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನ-ಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆವದಂಸ್ತ್ವಂ ಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾ ವದ ತೂಷ್ಣೀಮಾಸೀನಃ ಸುಮತಿಂ ಚಿಕಿದ್ಧಿ ನಃ । ಯದುತ್ಪತನ್ವದಸಿಕರ್ಕರಿರ್ಯಥಾ ಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಶಕುಂತಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

೫. ಸೋಮಸ್ಯ ಮಾ ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನ-ಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಮಾ ತವಸಂ ವಕ್ಷ್ಯಗ್ನೇ ವಹ್ನಿಂ ಚಕರ್ಥ ವಿದಥೇ ಯಜಧ್ಯೈ । ದೇವಾ ಅಚ್ಛಾ ದೀದ್ಯದ್ಯುಂಜೇ ಅದ್ರಿಂ ಶಮಾಯೇ ಅಗ್ನೇ ತನ್ವಂ ಜುಷಸ್ವ ಸ್ವಾಹಾ** ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೬. ಗೃಣಾನಾ ಭಾರ್ಗವೋ ಜಮದಗ್ನಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಮಿತ್ರಾವರುಣೌದೇವತೇ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗೃಣಾನಾ ಜಮದಗ್ನಿನಾ ಯೋನಾವೃತಸ್ಯ ಸೀದತಮ್ । ಪಾತಂ ಸೋಮಮೃತಾವೃಧಾ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾಭ್ಯಾಂ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೭. ತ್ವಾಂಹಗ್ನೇ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅಷ್ಟಿಃಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನ-ಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ವಾಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಸದಮಿತ್ಸಮನ್ಯವೋ ದೇವಾಸೋ ದೇವಮರತಿಂ ನ್ಯೇರಿರ ಇತಿ ಕ್ರತ್ವಾ ನ್ಯೇರಿರೇ । ಅಮರ್ತ್ಯಂ ಯಜತಮರ್ತ್ಯೇಷ್ವಾ ದೇವಮಾದೇವಂ ಜನತ ಪ್ರಚೇತಸಂ ವಿಶ್ವಮಾದೇವಂ ಜನತ ಪ್ರಚೇತಸಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೮. ಧಾಮಂತೇ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಆಪೋ ದೇವತಾಃ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನ-ಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಧಾಮಂತೇ ವಿಶ್ವಂ ಭುವನಮಧಿ ಶ್ರಿತಮಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ ಹೃದ್ಯಂತರಾಯುಷಿ । ಅಪಾಮನೀಕೇ ಸಮಿಥೇ ಯ ಆಭೃತಸ್ತಮಶ್ಯಾಮ ಮಧುಮಂತಂ ತ ಊರ್ಮಿಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅದ್ಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೯. ಅಬೋಧ್ಯಾತ್ರೇಯೌ ಬುಧಗವಿಷ್ಠರೌಋಷೀ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನ-ಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಅಬೋಧ್ಯಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧಾ ಜನಾನಾಂ ಪ್ರತಿ ಧೇನುಮಿವಾಯತೀಮುಷಾಸಮ್ ॥ ಯಹ್ವಾ ಇವ ಪ್ರ ವಯಾಮುಜ್ಜಿಹಾನಾಃ ಪ್ರ ಭಾನವಃ ಸಿಸ್ರತೇ ನಾಕಮುಚ್ಛ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೦. ಗಂತಾನ ಏವಯಾ ಮರುತ್ ಆತ್ರೇಯಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಮರುತಃದೇವತಾಃ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಂತಾ ನೋ ಯಜ್ಞಂ ಯಜ್ಞಿಯಾಃ ಸುಶಮಿ ಶ್ರೋತಾ ಹವಮರಕ್ಷ ಏವಯಾಮರುತ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಸೋ ನ ಪರ್ವತಾಸೋ ವ್ಯೋಮನಿ ಯೂಯಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಸಃ ಸ್ಯಾತ ದುರ್ಧರ್ತವೋ ನಿದಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಮರುದ್ಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

೧೧. ತ್ವಂಹ್ಯಗ್ನೇ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯೋ ಭಾರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನ-ಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮೋ ಮನೋತಾಸ್ಯಾ ಧಿಯೋ ಅಭವೋ ದಸ್ಮ ಹೋತಾ । ತ್ವಂ ಸೀಂ ವೃಷನ್ನಕೃಣೋರ್ದುಷ್ಟರೀತು ಸಹೋ ವಿಶ್ವಸ್ಮೈ ಸಹಸೇ ಸಹಧ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೨. ಯೋ ನಃ ಸ್ವಃ ಪಾಯುರ್ಭಾರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾದೇವತಾಃ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯೋ ನಃ ಸ್ವೋ ಅರಣೋ ಯಶ್ಚ ನಿಷ್ಟ್ಯೋ ಜಿಘಾಂಸತಿ । ದೇವಸ್ತಂ ಸರ್ವೇ ಧೂರ್ವಂತು ಬ್ರಹ್ಮ ವರ್ಮ ಮಮಾಂತರಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೩. ಅಗ್ನಿಂ ನರೋ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ವಿರಾಟ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನ-ಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ನರೋ ದೀಧಿತಿಭಿರರಣ್ಯೋರ್ಹಸ್ತಚ್ಯುತೀ ಜನಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತಮ್ । ದೂರೇದೃಶಂ ಗೃಹಪತಿಮಥರ್ಯುಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

೧೪. ಪ್ರತಿಚಕ್ಷ್ವ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾಸೋಮೌದೇವತೇ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರತಿ ಚಕ್ಷ್ವ ವಿ ಚಕ್ಷ್ವೇಂದ್ರಶ್ಚ ಸೋಮ ಜಾಗೃತಮ್ । ರಕ್ಷೋಭ್ಯೋ ವಧಮಸ್ಯತಮಶನಿಂ ಯಾತುಮದ್ಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾಭ್ಯಾಮಿದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೫. ಮಾಚಿತ್ಕಾಣ್ವಃ ಪ್ರಗಾಥಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನ-ಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ಚಿದನ್ಯದ್ವಿ ಶಂಸತ ಸಖಾಯೋ ಮಾ ರಿಷಣ್ಯತ । ಇಂದ್ರಮಿತ್ಸ್ತೋತಾ ವೃಷಣಂ ಸಚಾ ಸುತೇ ಮುಹುರುಕ್ಥಾ ಚ ಶಂಸತ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಇಂದ್ರಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೬. ಆಗ್ನೇಯಾಹಿ ಕಾಣ್ವಃ ಸೌಭರಿಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಾಮರುತಃ ದೇವತಾಃ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಗ್ನೇ ಯಾಹಿ ಮರುತ್ಸಖಾ ರುದ್ರೇಭಿಃ ಸೋಮಪೀತಯೇ । ಸೋಭರ್ಯಾ ಉಪ ಸುಷ್ಟುತಿಂ ಮಾದಯಸ್ವ ಸ್ವರ್ಣರೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಾಮರುದ್ಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೭. ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾ ಮಧುಚ್ಛಂದಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾ ಮದಿಷ್ಠಯಾ ಪವಸ್ವ ಸೋಮ ಧಾರಯಾ । ಇಂದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ಸುತಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪವಮಾನಾಯ ಸೋಮಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೮. ಯತ್ತೇ ರಾಜನ್ಮಾರೀಚಃ ಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯತ್ತೇ ರಾಜನ್‌ಛೃತಂ ಹವಿಸ್ತೇನ ಸೋಮಾಭಿ ರಕ್ಷ ನಃ । ಅರಾತೀವಾ ಮಾ ನಸ್ತಾರೀನ್ಮೋ ಚ ನಃ ಕಿಂ ಚನಾಮಮದಿಂದ್ರಾಯೇಂದೋ ಪರಿ ಸ್ರವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪವಮಾನಾಯ ಸೋಮಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

೧೯. ಅಗ್ರೇ ಬೃಹನ್ನಾಪ್ತ್ಯಸ್ತ್ರಿತಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನಗೃಹ-ಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ಬೃಹನ್ನುಷಸಾಮೂರ್ಧ್ವೋ ಅಸ್ಥಾನ್ನಿರ್ಜಗನ್ವಾಂತಮಸೋ ಜ್ಯೋತಿಷಾಗಾತ್ । ಅಗ್ನಿರ್ಭಾನುನಾ ರುಶತಾ ಸ್ವಂಗ ಆ ಜಾತೋ ವಿಶ್ವಾ ಸದ್ಮಾನ್ಯಪ್ರಾಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

೨೦. ಸಮಾನೀವಃ ಸಂವನನಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸಂಜ್ಞಾನಂ ದೇವತಾ । ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಧಾನ-ಗೃಹಸಿದ್ಧಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಮಾನೀ ವ ಆಕೂತಿಃ ಸಮಾನಾ ಹೃದಯಾನಿ ವಃ । ಸಮಾನಮಸ್ತು ವೋ ಮನೋ ಯಥಾ ವಃ ಸುಸಹಾಸತಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಸಂಜ್ಞಾನಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಇಧ್ಮಸನ್ನಹನಹೋಮಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶೇತ್ ।

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಃ[೬]

(ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲಾದೀನುಚ್ಚಾರ್ಯ) ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞೇನ ಯಕ್ಷ್ಯೇ । ದೇವರ್ಷಿ[ಪಿತೃ]ತರ್ಪಣಾಖ್ಯಂ ಚ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ[೭] ॥ (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ)

ಓಂ ವಿದ್ಯುದಸಿ ವಿದ್ಯ ಮೇ ಪಾಪ್ಮಾನಮಮೃತಾತ್ಸತ್ಯಮುಪೈಮಿ ॥ (ಇತಿ ಅಪಃ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ)

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಪೂರ್ವಭಾಗಿನೀಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಸಾವಿತ್ರೀಂ ಸಕೃತ್ಪ್ರಣವಾಂ ಸವ್ಯಾಹೃತಿಕಾಂ ಪಚ್ಛೋಽರ್ಧರ್ಚಶಃ ಋಕ್ಶಃ ಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

---

೬. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಶುದ್ಧವಾದ ಒಣಗಿದ, ಒದ್ದೆಯಾದರೆ ಏಳಾವರ್ತಿ ಝಾಡಿಸಿದ, ಮಡಿವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಶುಚಿಯಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ತುದಿಮಾಡಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಗೋಪೀಚಂದನದಿಂದ ದ್ವಾದಶನಾಮ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾನಂತರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲವರು ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕದ ಮೇಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೋಮಯಾಗಾದಿ ದೀಕ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಮಾತೃಕಾವಿಸರ್ಜನಪರ್ಯಂತವೂ ವಿವಾಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಾದಶೀ-ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ-ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶೀದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಕೂಡದು. ಸೂತಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿವಾಸರದಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ತೀರಿದ ತರುವಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೭. ಎಡಗಾಲನ್ನು ಮಡಚಿ, ಅದರ ಮೊಣಗಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಲಗಾಲಿನ ಪಾದವನ್ನಿಟ್ಟು, ಬಲದ ಮೊಣಗಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಎಡಗೈಯ ಅಂಜಲಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿರೋಮಂತ್ರಸಹಿತವಾದ ನೀರನ್ನು ಮತ್ತು ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಕಡಿಯದ, ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ತುದಿಗಳಿರುವ ಗೇಣುದ್ದವಾದ ಎರಡು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ತುದಿಮಾಡಿ, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಸಹಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಬರೇ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಇಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕೆ ಬಲಗೈಯ ಅಂಜಲಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಇಲ್ಲವೆ ಆಕಾಶ ಭೂಮಿಗಳ ಸಂಧಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಿಸಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ಸ್ವರದಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವೇದಾದಿಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪುರಾಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪಠನಮಾಡ ಬೇಕು. ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪವಿತ್ರವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠನಮಾಡುವಾಗ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು - ಅದರಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಬಲಗೈಯ ಅನಾಮಿಕಾ ಬೆರಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಓಂ ಭೂಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭುವಃ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಸ್ವಃ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಅಗ್ನಿಮೀಳ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮಧುಚ್ಛಂದಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ಪುರೋಹಿತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇವಮೃತ್ವಿಜಮ್ । ಹೋತಾರಂ ರತ್ನಧಾತಮಮ್ ॥ ಅಗ್ನಿಃ ಪೂರ್ವೇಭಿರ್ಋಷಿಭಿರೀಡ್ಯೋ ನೂತನೈರುತ । ಸ ದೇವಾಁ ಏಹ ವಕ್ಷತಿ ॥ ಅಗ್ನಿನಾ ರಯಿಮಶ್ನವತ್ಪೋಷಮೇವ ದಿವೇದಿವೇ । ಯಶಸಂ ವೀರವತ್ತಮಮ್ ॥ ಅಗ್ನೇ ಯಂ ಯಜ್ಞಮಧ್ವರಂ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಭೂರಸಿ । ಸ ಇದ್ದೇವೇಷು ಗಚ್ಛತಿ ॥ ಅಗ್ನಿರ್ಹೋತಾ ಕವಿಕ್ರತುಃ ಸತ್ಯಶ್ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಃ । ದೇವೋ ದೇವೇಭಿರಾ ಗಮತ್ ॥ ಯದಂಗ ದಾಶುಷೇ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಭದ್ರಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ । ತವೇತ್ತತ್ಸತ್ಯಮಂಗಿರಃ ॥ ಉಪ ತ್ವಾಗ್ನೇ ದಿವೇದಿವೇ ದೋಷಾವಸ್ತರ್ಧಿಯಾ ವಯಮ್ । ನಮೋ ಭರಂತ ಏಮಸಿ । ರಾಜಂತಮಧ್ವರಾಣಾಂ ಗೋಪಾಮೃತಸ್ಯ ದೀದಿವಿಮ್ । ವರ್ಧಮಾನಂ ಸ್ವೇ ದಮೇ ॥ ಸ ನಃ ಪಿತೇವ ಸೂನವೇಽಗ್ನೇ ಸೂಪಾಯನೋ ಭವ । ಸಚಸ್ವಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ [ಋಗ್ವೇದ] ॥ ಅಗ್ನಿರ್ವೈ ದೇವಾನಾಮವಮೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಮಃ । [ಬ್ರಾಹ್ಮಣ] ॥

ಅಥ ಮಹಾವ್ರತಮ್ । ಏಷ ಪಂಥಾ ಏತತ್ಕರ್ಮ । ಅಥಾತಃ ಸಂಹಿತಾಯಾ ಉಪನಿಷತ್ । ವಿದಾಮಘವನ್ವಿದಾ । ಮಹಾವ್ರತಸ್ಯ ಪಂಚವಿಶತಿಂ ಸಾಮಿಧೇನ್ಯಃ । [ಆರಣ್ಯಕಮ್ (ಪಂಚೋಪನಿಷದಃ)] ॥ ಅಥೈತಸ್ಯ ಸಮಾಮ್ನಾಯಸ್ಯ । [ಸೂತ್ರ] ॥

ಓಮ್ ಇಷೇ ತ್ವೋರ್ಜೇ ತ್ವಾ ವಾಯವಃ ಸ್ಥೋಪಾಯವಃ ಸ್ಥ ದೇವೋ ವಃ ಸವಿತಾ ಪ್ರಾರ್ಪಯತು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮಾಯ ಕರ್ಮಣ ಆ ಪ್ಯಾಯಧ್ವಮಘ್ನಿಯಾ ದೇವಭಾಗಮೂರ್ಜಸ್ವತೀಃ ಪಯಸ್ವತೀಃ

ಪ್ರಜಾವತೀರನಮೀವಾ ಅಯಕ್ಷ್ಮಾ ಮಾ ವಃ ಸ್ತೇನ ಈಶತ ಮಾಽಘಶꣳಸೋ ರುದ್ರಸ್ಯ ಹೇತಿಃ ಪರಿ ವೋ ವೃಣಕ್ತು ಧ್ರುವಾ ಅಸ್ಮಿನ್ ಗೋಪತೌ ಸ್ಯಾತ ಬಹ್ವೀರ್ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪಶೂನ್ ಪಾಹಿ ॥ [ಯಜುರ್ವೇದ]

ಅಥಾತೋ ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸೌ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ ಓಮ್ ॥ [ಬೋಧಾಯನಸೂತ್ರ] ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನ ಆ ಯಾಹಿ ವೀತಯೇ ಗೃಣಾನೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ । ನಿ ಹೋತಾ ಸತ್ಸಿ ಬರ್ಹಿಷಿ॥ [ಸಾಮವೇದ] ॥

ಓಂ ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ । ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥ [ಅಥರ್ವವೇದ] ॥ ಅಥ ಶಿಕ್ಷಾಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ [ಶಿಕ್ಷಾ] । ವೃದ್ಧಿರಾದೈಚ್ [ವ್ಯಾಕರಣಮ್] । ಸಮಾಮ್ನಾಯಃ ಸಮಾಮ್ನಾತಃ [ನಿರುಕ್ತಮ್] । ಮಯರಸತಜಭನಲಗಸಂಮಿತಮ್ [ಛಂದಃ] । ಪಂಚಸಂವತ್ಸರಮಯಮ್ [ಜ್ಯೋತಿಷ] । ಗೌಃ ಗ್ಮಾ ಜ್ಮಾ ಕ್ಷ್ಮಾ [ನಿಘಂಟು] । ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಓಮ್ [ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸಾ] । ಓಮ್ ಅಥಾತೋ ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಓಮ್ [ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ] । ಓಮ್ ಅಥಾತೋ ದೈವೀ ಮೀಮಾಂಸಾ ಓಮ್ [ದೈವೀ ಮೀಮಾಂಸಾ] । ಯೋಗೀಶ್ವರಂ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಮ್ [ಸ್ಮೃತಿಃ] ॥

ನಾರಾಯಣಂ ಸುರುಗುರುಂ ಜಗದೇಕನಾಥಂ ಭಕ್ತಪ್ರಿಯಂ ಸಕಲಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಂ ಚ ।
ತ್ರೈಗುಣ್ಯವರ್ಜಿತಮಜಂ ವಿಭುಮಾದ್ಯಮೀಶಂ ವಂದೇ ಭವಘ್ನಮಮರಾಸುರಸಿದ್ಧವಂದ್ಯಮ್ ॥

ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಮ್ ।
ದೇವೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ವ್ಯಾಸಂ ತತೋ ಜಯಮುದೀರಯೇತ್ ॥ [ಭಾರತ]

ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತೋಽನ್ವಯಾದಿತರತಶ್ಚಾರ್ಥೇಷ್ವಭಿಜ್ಞಃ ಸ್ವರಾಟ್ ।
ತೇನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಹೃದಾ ಯ ಆದಿಕವಯೇ ಮುಹ್ಯಂತಿ ಯಂ ಸೂರಯಃ ॥

ತೇಜೋವಾರಿಮೃದಾಂ ಯಥಾ ವಿನಿಮಯೋ ಯತ್ರ ತ್ರಿಸರ್ಗೋ ಮೃಷಾ
ಧಾಮ್ನಾ ಸ್ವೇನ ಸದಾ ನಿರಸ್ತಕುಹಕಂ ಸತ್ಯಂ ಪರಂ ಧೀಮಹಿ ॥ [ಭಾಗವತ]

ನಾರಾಯಣಂ ಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈರುದೀರ್ಣಂ ದೋಷವರ್ಜಿತಮ್ ।
ಜ್ಞೇಯಂ ಗಮ್ಯಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ ನತ್ವಾ ಸೂತ್ರಾರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ ॥

ನಮೋ ನಮೋಽಶೇಷದೋಷದೂರಪೂರ್ಣಗುಣಾತ್ಮನೇ ।
ವಿರಿಂಚಿಶರ್ವಪೂರ್ವೇಡ್ಯವಂದ್ಯಾಯ ಶ್ರೀವರಾಯ ತೇ ॥ [ಅಣುಭಾಷ್ಯ]

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ । ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ । ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ । ನಮಃ ಓಷಧೀಭ್ಯಃ । ನಮೋ ವಾಚೇ । ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ । ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ । ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥ (ಇತಿ ಪಾದಶಃ ಅರ್ಧಶಃ ಋಕ್ಶಶ್ಚೇತಿ ಕ್ರಮೇಣ ತ್ರಿರುಚ್ಚಾರ್ಯ)

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮಃ ಓಷಧೀಭ್ಯಃ । ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮಃ ಓಷಧೀಭ್ಯೋ ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥

ಓಂ ತಚ್ಛಂ ಯೋರಾ ವೃಣೀಮಹೇ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಾಯ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಪತಯೇ । ದೈವೀ ಸ್ವಸ್ತಿರಸ್ತು ನಃ । ಸ್ವಸ್ತಿರ್ಮಾನುಷೇಭ್ಯಃ । ಊರ್ಧ್ವಂ ಜಿಗಾತು ಭೇಷಜಮ್ । ಶಂ ನೋ ಅಸ್ತು ದ್ವಿಪದೇ । ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಾ ಪೃಥಿವೀ ಶಿವಮಂತರಿಕ್ಷಂ ದ್ಯೌರ್ನೋ ದೇವ್ಯಭಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು । ಶಿವಾ ದಿಶಃ ಪ್ರದಿಶ ಉದ್ದಿಶೋ ನ ಆಪೋ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಪಾಂತು ಸರ್ವತಃ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥[೮]

ಓಂ ವೃಷ್ಟಿರಸಿ ವೃಶ್ಚ ಮೇ ಪಾಪ್ಮಾನಮೃತಾತ್ಸತ್ಯಮುಪಾಗಾಮ್ ॥ (ಇತಿ ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥)

ಅಥ ಆಚಾರ್ಯಃ ಶಿಷ್ಯೈಸ್ಸಹ ಉತ್ಥಾಯ

ಸಂಜ್ಞಾನಮುಶನಾವದತ್ ಓಮ್ । ಉತ್ಸೃಷ್ಟಾ ವೈ ವೇದಾಃ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಉಪವಿಶ್ಯ ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಋಷೀನ್ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ– **ಅಯಾಶ್ಚಾಗ್ನೇ.......** । ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ– **ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ..... ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಉತ್ಸರ್ಜನಹೋಮಾಖ್ಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಅರುಂಧತೀಸಹಿತಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತ–ಋಷ್ಯಂತರ್ಗತಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥** ಚರುಶೇಷಂ ಉದಗುದ್ವಾಸಯೇತ್ । ತತಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ–

ಭಸ್ಮಗೋಮಯಮೃದ್ವಾರಿಪಂಚಗವ್ಯಕುಶೋದಕೈಃ । ಸ್ನಾನಂ ದಶವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಗುಣಸ್ನಾನಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ದಶವಿಧಸ್ನಾನಂ ಕುರ್ಯುಃ । ದೇಶಕಾಲಾನುಸಾರತಃ ಸ್ನಾನಾಭಾವೇ ಸತಿ **'ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ'** ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಮಾರ್ಜನಂ ಕುರ್ಯುಃ । ಅಥ ನಿವೀತೀ ಭೂತ್ವಾ ಋಷೀನ್ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಉತ್ಸರ್ಜನಾಂಗತರ್ಪಣಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತರ್ಪಣಾದಿಕಮ್

ಸರ್ವೇ ಆಚಮ್ಯ, ಪವಿತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ–

೮. "ಏತದ್ವಿಸ್ತೃತಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾಶಕ್ತೌ ವಿದ್ಯುದಸೀತ್ಯನೇನೋದಕಸ್ಪರ್ಶನಾಂತೇ ತಾರವ್ಯಾಹೃತಿಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ತ್ರಿರುಚ್ಚಾರ್ಯ ಋಚಮಧೀತ್ಯ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇತ್ಯೇತಯಾ ಪರಿದಧಾತಿ ॥ ಋಚಮಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥" ಈ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಥಾ ಅಶಕ್ತರಾದವರು ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಪಠಿಸಿ, ವೇದದ ಒಂದು ಋಕ್ಕನ್ನಾದರೂ ಪಠಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಉತ್ಸರ್ಜನಾಂಗತ್ವೇನ ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತರ್ಪಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ । ತರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ನಿವೀತಿ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಸಾಗ್ರದರ್ಭದ್ವಯಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ, ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಲಿಮೂಲೇನ- **ಓಂ ಗೌತಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಜಮದಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ವಸಿಷ್ಠಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಕಶ್ಯಪಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅತ್ರಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಭರದ್ವಾಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರುಂಧತೀಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।**

ತತಃ ಉಪವೀತೀ ಅಂಗುಲ್ಯಗ್ರೈಃ ಕುಶಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ-

ಓಂ ಸಾವಿತ್ರೀಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಶ್ರದ್ಧಾಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮೇಧಾಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಧಾರಣಾಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಸದಸಸ್ಪತಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅನುಮತಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಛಂದಾಂಸಿ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಪ್ಸ್ಯಣಸೂರ್ಯಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಶಕುಂತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಪಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮರುತಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ವಿಶ್ವಾನ್‌ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಇಂದ್ರಾಸೋಮೌ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಇಂದ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಗ್ನಾಮರುತಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಪವಮಾನಸೋಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಪವಮಾನಸೋಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಸಂಜ್ಞಾನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದೇವತರ್ಪಣಮ್[೯]॥ ಅಥ ದೇವತಾಸ್ತರ್ಪಯತಿ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿ ಸ್ತೃಪ್ಯತು । ವಿಷ್ಣು ಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಪ್ರಜಾಪತಿಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಬ್ರಹ್ಮಾ ತೃಪ್ಯತು ।

ವೇದಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದೇವಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಋಷಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸರ್ವಾಣಿ ಛಂದಾಂಸಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಓಂಕಾರಸ್ತೃಪ್ಯತು । ವಷಟ್ಕಾರಸ್ತೃಪ್ಯತು । ವ್ಯಾಹೃತಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು ।

ಸಾವಿತ್ರೀ ತೃಪ್ಯತು । ಯಜ್ಞಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ ತೃಪ್ಯೇತಾಮ್ ।

ಅಂತರಿಕ್ಷಾಣಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಅಹೋರಾತ್ರಾಣಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಸಾಂಖ್ಯಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು ।

ಸಿದ್ಧಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸಮುದ್ರಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ನದ್ಯ ಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಗಿರಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು

ಕ್ಷೇತ್ರೌಷಧಿವನಸ್ಪತಿಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ನಾಗಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ವಯಾಂಸಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಗಾವಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸಾಧ್ಯಾ ಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ವಿಪ್ರಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಯಕ್ಷಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ರಕ್ಷಾಂಸಿ ತೃಪ್ಯಂತು ।

ಋಷಿತರ್ಪಣಮ್[೧೦]॥ ಅಥ ಋಷಿ ತರ್ಪಣಮ್ ।

ಓಂ ಶತರ್ಚಿನಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು । ಮಾಧ್ಯಮಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು ।

ಗೃತ್ಸಮದಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು ।

ವಾಮದೇವಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ಅತ್ರಿಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು ।

---

೯. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸವ್ಯದಿಂದ ದರ್ಭೆಗಳ ತುದಿಯಿಂದ ದೇವತೀರ್ಥವೆನಿಸುವ ಬೆರಳುಗಳ ತುದಿಯಿಂದ ಒಂದೊಂದಾವರ್ತಿ ದೇವತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

೧೦. ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು [ನಿವೀತೀ] ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದರ್ಭೆಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಋಷಿತೀರ್ಥವೆನಿಸುವ ಬಲಗೈಯ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ಬುಡದಿಂದ ಎರಡೆರಡಾವರ್ತಿ ಋಷಿತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು.

ಭರದ್ವಾಜಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ವಸಿಷ್ಠಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು ।

ಪ್ರಗಾಥಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು । ಪಾವಮಾನ್ಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು।

ಕ್ಷುದ್ರಸೂಕ್ತಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು । ಮಹಾಸೂಕ್ತಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು ।

ಸನಕಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ಸನಂದನಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು ।

ಸನಾತನಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು

ಕಪಿಲಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ಓಹ್ಲರಿಸ್ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು ।

ಆಸುರೀ ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ಪಂಚಶಿಖಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು ॥

ಆಚಾರ್ಯತರ್ಪಣಮ್[೧೧] ॥

ಓಂ ಸುಮಂತುಜೈಮಿನಿವೈಶಂಪಾಯನಪೈಲಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಭಾರತಮಹಾಭಾರತಧರ್ಮಾಚಾರ್ಯಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು ।

ಜಾನಂತಿಬಾಹವಿಗಾರ್ಗ್ಯಗೌತಮಶಾಕಲ್ಯಬಾಭ್ರವ್ಯಮಾಂಡವ್ಯಮಾಂಡೂಕೇಯಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು ।

ಗಾರ್ಗೀ ವಾಚಕ್ನವೀ ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು ।

ವಡವಾ ಪ್ರಾತಿಥೇಯೀ ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು ।

ಸುಲಭಾ ಮೈತ್ರೇಯೀ ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು । ತೃಪ್ಯತು ।

ಕಹೋಳಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಕೌಷೀತಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಮಹಾಕೌಷೀತಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಭರದ್ವಾಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪೈಂಗ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಮಹಾಪೈಂಗ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಸುಯಜ್ಞಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಐತರೇಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಮಹೈತರೇಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಶಾಕಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಬಾಷ್ಕಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಸುಜಾತವಕ್ತ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಔದವಾಹಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

---

೧೧. ಉಪವೀತವನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು [ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತೀ], ಪಿತೃತರ್ಪಣಾ- ಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರು ಬಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಆಗ್ನೇಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದರ್ಭೆಗಳ ತುದಿ ಬುಡಗಳಿಂದ ಪಿತೃತೀರ್ಥವೆನಿಸುವ ತರ್ಜನಿ ಅಂಗುಷ್ಠಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಮೂರು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು.

ಮಹೌದವಾಹಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಸೌಜಾಮಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಶೌನಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಆಶ್ವಲಾಯನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಆಚಾರ್ಯಾಸ್ತೇ ಸರ್ವೇ ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು । ತೃಪ್ಯಂತು ॥

ಓಮ್ ಆ ಗ್ನಾ ಅಗ್ನ ಇಹಾವಸೇ ಹೋತ್ರಾಂ ಯವಿಷ್ಠ ಭಾರತೀಮ್ । ವರೂತ್ರೀಂ ಧಿಷಣಾಂ ವಹ ॥ ೧ ॥ ಅಧೀವಾಸಂ ಪರಿ ಮಾತೂ ರಿಹನ್ನಹ ತುವಿಗ್ರೇಭಿಃ ಸತ್ವಭಿರ್ಯಾತಿ ವಿ ಜ್ರಯಃ । ವಯೋ ದಧತ್ಪದ್ವತೇ ರೇರಿಹತ್ಸದಾನು ಶ್ಯೇನೀ ಸಚತೇ ವರ್ತನೀರಹ ॥ ೨ ॥ ಅಯಂ ಯಜ್ಞೋ ದೇವಯಾ ಅಯಂ ಮಿಯೇಧ ಇಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಯಯಮಿಂದ್ರ ಸೋಮಃ । ಸ್ತೀರ್ಣಂ ಬರ್ಹಿರಾ ತು ಶಕ್ರ ಪ್ರ ಯಾಹಿ ಪಿಬಾ ನಿಷದ್ಯ ವಿ ಮುಚಾ ಹರೀ ಇಹ ॥ ೩ ॥ ಅತೀಯಾಮ ನಿದಸ್ತಿರಃ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿರ್ಹಿತ್ವಾ ವದ್ಯಮರಾತೀಃ । ವೃಷ್ಟ್ವೀ ಶಂ ಯೋರಾಪ ಉಸ್ರಿ ಭೇಷಜಂ ಸ್ಯಾಮ ಮರುತಃ ಸಹ ॥ ೪ ॥ ಅಗ್ನೇ ರಕ್ಷಾ ಣೋ ಅಂಹಸಃ ಪ್ರತಿ ಷ್ಮ ದೇವ ರೀಷತಃ । ತಪಿಷ್ಠೈರಜರೋ ದಹ ॥ ೫ ॥ ಅಗ್ನೇ ಭವ ಸುಷಮಿಧಾ ಸಮಿದ್ಧ ಉತ ಬರ್ಹಿರುರ್ವಿಯಾ ವಿ ಸ್ತೃಣೀತಾಮ್ ॥ ಉತ ದ್ವಾರ ಉಶತೀರ್ವಿ ಶ್ರಯಂತಾಮುತ ದೇವಾಁ ಉಶತ ಆ ವಹೇಹ ॥ ೬ ॥ ಅದ್ಯಾ ಮುರೀಯ ಯದಿ ಯಾತುಧಾನೋ ಅಸ್ಮಿ ಯದಿ ವಾಯುಸ್ತತಪ ಪೂರುಷಸ್ಯ । ಅಧಾ ಸ ವೀರೈರ್ದಶಭಿರ್ವಿಯೂಯಾ ಯೋ ಮಾ ಮೋಘಂ ಯಾತುಧಾನೇತ್ಯಾಹ ॥ ೭ ॥ ಅಧ್ವರ್ಯೋ ದ್ರಾವಯಾ ತ್ವಂ ಸೋಮಮಿಂದ್ರಃ ಪಿಪಾಸತಿ । ಉಪ ನೂನಂ ಯುಯುಜೇ ವೃಷಣಾ ಹರೀ ಆ ಚ ಜಗಾಮ ವೃತ್ರಹಾ ॥ ೮ ॥ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ಪುರೋ ದಧೇ ಹವ್ಯವಾಹಮುಪ ಬ್ರುವೇ । ದೇವಾಁ ಆ ಸಾದಯಾದಿಹ ॥ ೯ ॥ ಅಗ್ನೇ ಬಾಧಸ್ವ ವಿ ಮೃಧೋ ವಿ ದುರ್ಗಹಾಽಪಾಮೀವಾಮಪ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧ । ಅಸ್ಮಾತ್ಸಮುದ್ರಾದ್ಬೃಹತೋ ದಿವೋ ನೋಽಪಾಂ ಭೂಮಾನಮುಪ ನಃ ಸೃಜೇಹ ॥ ೧೦ ॥

ತತಃ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಆನೋಭದ್ರಾಃ, ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತಾನಿ, ಸುವೃಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ಪರ್ಜನ್ಯಸೂಕ್ತಾನಿ ಚ ಜಪೇತ್ ॥

ಓಂ ವಿಶ್ವೇತ್ತಾ ತೇ ಸವನೇಷು ಪ್ರವಾಚ್ಯಾ ಯಾ ಚಕರ್ಥ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಸುನ್ವತೇ । ಪಾರಾವತಂ

ಯತ್ಪುರುಸಂಭೃತಂ ವಸ್ವಪಾವೃಣೋ ಶರಭಾಯ ಋಷಿಬಂಧವೇ ॥ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾಪಿತ-ಋಷೀನ್ ಉದ್ವಾಸಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಉತ್ಸರ್ಜನಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಅಥ ಉಪಾಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಃ

[(ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಣಯ)

ಸಿಂಹಮಾಸದ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರ, ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ. ಅಪರಾಹ್ಣ ಕಾಲ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗುರು-ಶುಕ್ರ ಮೌಢ್ಯ ಇದ್ದರೆ ನೂತನ ಉಪಾಕರ್ಮ ಮಾಡಬಾರದು.]

ಕಾರಿಕಾ :

ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಗವ್ಯಂ ಋಷಿಪೂಜಾ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಸ್ಥಂಡಿಲೇಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಇಧ್ಮಾಧಾನಂ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥

ಆಘಾರಚಕ್ಷುಷೀ ಹೋಮಃ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾದೀನ್ ಹುನೇತ್ತತಃ ।
ಮಂಡಲಾನ್ವಿಂಶತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪವೀತಂ ತತಃ ಪರಮ್ ॥

ಏಕಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಚೈವ ಸಕ್ತು ಪ್ರಾಶ್ಯ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಾನಂ ಚ ಧಾರಣಂ ಜಪ ಏವ ಚ ।
ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಶೇಷಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯ ಶಿಷ್ಯಾದಿಭಿಸ್ಸಹ, ಶುಚೌ ದೇಶೇ ನೂತನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಭಿಃ ಸಾಕಂ ಉಪವಿಶ್ಯ ಆಚಮನ-ಪವಿತ್ರಧಾರಣಪ್ರಾಣಾಯಾಮಪೂರ್ವಕಂ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ-

ಉಪಾಕರ್ಮಹೋಮಃ

......ಶುಭತಿಥೌ ಮಮಾಧ್ಯಾಪ್ಯಾನಾಂ ಚಾಧೀತಾನಾಂ ಉತ್ಸೃಷ್ಟಾನಾಂ ವೇದಾನಾಂ ಯಾತಯಾಮತಾನಿರಾಸೇನ ಪುನಃ ಗ್ರಹಣಪೂರ್ವಕಂ ಆಪ್ಯಾಯನದ್ವಾರಾ, ಅಧ್ಯೇಷ್ಯಮಾಣಾನಾಂ ಛಂದಸಾಂ ಸವೀರ್ಯತ್ವಾಯ ಚ ನೂತನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾಂ ವೇದಗ್ರಹಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಉಪಾಕರ್ಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ನೂತನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ ಸದ್ಭಾವೇ- ಉಪಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಂ ನಾಂದೀಸಮಾರಾಧನಂ ಕರ್ಯುಃ ॥ ತತಃ ಸರ್ವೇಪಿ ಪೂರ್ವವತ್ ನಿವೀತಿನೋ ಭೂತ್ವಾ ಗೌತಮಾದಿಋಷೀನ್ ಅರುಂಧತೀಂ ಚ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ-ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇಯುಃ । ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದ್ಯಗ್ನಿಧ್ಯಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ ॥ ಸಮಿದ್ದ್ವಯಮಾದಾಯ-

ಕ್ರಿಯಮಾಣೇ ಉಪಾಕರ್ಮಹೋಮೇ ದೇವತಾಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇಗ್ನೌ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರಂ (ಚತುರ್ವಾರಂ ವಾ) ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ, ಜಾತವೇದ-

ಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ......... ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾದಿನವದೇವತಾಃ ಆಜ್ಯೇನ, ಅಗ್ನ್ಯಾದಿವಿಂಶತಿಮಂಡಲಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ದಧಿಸಕ್ತುದ್ರವ್ಯೇಣ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ, ಇಧ್ಮಸನ್ನಹನೇನ ರುದ್ರಂ, ವಿಶ್ವಾನ್‌ದೇವಾನ್ ಸಂಸ್ರಾವೇಣ ಯಜ್ಞೋಪವೀತೇನ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಅಯಾಸಮಗ್ನಿಮಿತ್ಯಾದಿ............ ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥ ಸಮಿದ್ದ್ವಯಮಗ್ನಾವಾಧಾಯ ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ ದರ್ಭಾಗ್ರದ್ವಯಸ್ಯ ಆಜ್ಯೇ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಮಧ್ಯೇ ಪಾತ್ರಾಸಾದನಕಾಲೇ ದಧಿಸಕ್ತುಸ್ಥಾಲೀಪ್ರೋಕ್ಷಣ್ಯೌ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಆಜ್ಯೇನ ಸಹ ತ್ರಿಃ ಪರ್ಯಗ್ನಿ ಕೃತ್ವಾ, ಚಕ್ಷುಷೋರಂತೇ ನವಭಿಃ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಸಾವಿತ್ರ್ಯಾದಿಮಂತ್ರೈಃ ಆಜ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್। ಉತ್ಸರ್ಜನವತ್ ಪಂಚಾವತ್ತಿನಃ ಚೇತ್ ತೈಃ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪೂರ್ವಕಂ ತಥೈವ ಹಾವಯೇತ್ ।

ಪ್ರಧಾನಹೋಮಃ

ಓಂ ಸಾವಿತ್ರ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ । ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಶ್ರದ್ಧಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ । ಶ್ರದ್ಧಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಮೇಧಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ । ಮೇಧಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜ್ಞಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಧಾರಣಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ । ಧಾರಣಾಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಸದಸಸ್ಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಸದಸಸ್ಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಅನುಮತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ। ಅನುಮತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಛಂದೋಭ್ಯಋಷಿಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಛಂದೋಭ್ಯ ಋಷಿಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅಥ ಪಂಚಾವತ್ತೀ ಚೇತ್(=ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ ಗೋತ್ರಜಃ) ತ್ರಿಷ್ಠನ್ ॥

ಉಪಾಕರ್ಮಾಂಗದಧಿಸಕ್ತುಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಇತಿ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಉತ್ಸರ್ಜನಕರ್ಮೋಕ್ತ ಅಗ್ನ್ಯಾದಿ ವಿಂಶತಿಮಂಡಲದೇವತಾಭ್ಯಃ ದಧಿಸಕ್ತುಂ ಹುತ್ವಾ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ತ್ಯಜೇತ್ । ತತಃ ಸಕ್ತುಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಹುತ್ವಾ, ರಜ್ಜುಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯ, ಸರ್ವೇ ದಧಿಸಕ್ತುಂ ಪ್ರಾಶ್ನೀಯುಃ

ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ। ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದಧಿಕ್ರಾದೇವತಾ । ದಧಿಸಕ್ತುಪ್ರಾಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ । ಸುರಭಿನೋ ಮುಖಾಕರತ್ಪ್ರಣ ಆಯೂಂಷಿತಾರಿಷತ್ಸ್ವಾಹಾ ॥

"ಓಮ್" ಇತಿ ಪ್ರಾಶ್ಯ, ಆಚಮ್ಯ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ । ಪ್ರಾಶನೇ ಸಕ್ತು ದಂತಸ್ಪರ್ಶನಂ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಸ್ಪೃಷ್ಟೇ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟೋ ಭವತೀತಿ ಕೇವಲಂ ಗೀಲನೀಯಮಿತಿ ರೂಢಿಃ । ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಉತ್ತರಪರಿಸ್ತರಣ-ದರ್ಭಾಣಾಮಧಃ ಅಂಜಲಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಅನ್ಯೇನ ಶುದ್ಧಾ ಅಪಃ ಆಸೇಚಯತ । ಏತತ್ ಜಲಂ ಮಾರ್ಜಯೇತ್। ತತಃ ದೇವಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸ್ರುಚಿ ಗ್ರಂಥಿರಹಿತಂ ಉಪವೀತಂ ಅಭಿಘಾರಿತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾದೇವತಾ । ಯಜ್ಞೋಪವೀತ-ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ । ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಂದ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪಿತೃದೇವತಾತೃಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಉಪವೀತದಾನದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಅತ್ರ ಅಧಿಕಾರೀ ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತೀ ದಾನಂ ದದ್ಯಾದಿತಿ ಕೇಚಿತ್ । ಅಥ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ–

ಉಪವೀತಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕಧಾರಣಾದಿಕಮ್

............ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಉಪಾಕರ್ಮಾಂಗತ್ವೇನ ಉಪವೀತ–ಧಾರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ತದಂಗತಯಾ ಉಪವೀತಸಂಸ್ಕಾರಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸರ್ವೇಽಪಿ ಸ್ವಪುರತಃ ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ ಧಾರಣೀಯಂ ಉಪವೀತಂ ನಿಧಾಯ ಸ್ಪೃಶಂತೋ ಜಪೇಯುಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮದೇವತಾ । ಸೂತ್ರಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿ ಸೀಮತಃ ಸುರುಚೋ ವೇನ ಆವಃ । ಸಬುಧ್ನ್ಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಠಾಃ ಸತಶ್ಚ ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಸೂತ್ರತ್ರಿಗುಣೀಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ । ಸಮೂಢಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಗ್ರಂಥಿಬಂಧನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಮ್ । ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತೃಚಸ್ಯಾಂಬರೀಷಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ .... ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಓಂ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾ ಯಾಸು ಜಾತಃ ಕಶ್ಯಪೋ ಯಾಸ್ವಿಂದ್ರಃ । ಅಗ್ನಿಂ

ಯಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಿರೇ ವಿರೂಪಾಸ್ತಾನ ಆಪಃ ಶಂಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥ ಪವಮಾನಃ ಸುವರ್ಜನಃ। ಪವಿತ್ರೇಣ ವಿಚರ್ಷಣಿಃ । ಯಃ ಪೋತಾ ಸ ಪುನಾತು ಮಾ । ಪುನಂತು ಮಾ ದೇವಜನಾಃ ॥ ಪುನಂತು ಮನವೋ ಧಿಯಾ । ಪುನಂತು ವಿಶ್ವ ಆಯವಃ । ಜಾತವೇದಃ ಪವಿತ್ರವತ್ ॥

ಓಂಕಾರಂ ಪ್ರಥಮತಂತೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಅಗ್ನಿಂ ದ್ವಿತೀಯತಂತೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ನಾಗಾನ್ ತೃತೀಯತಂತೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಸೋಮಂ ಚತುರ್ಥತಂತೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಪಿತೃನ್ ಪಂಚಮತಂತೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಷಷ್ಠತಂತೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ವಾಯುಂ ಸಪ್ತಮತಂತೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಸೂರ್ಯಂ ಅಷ್ಟಮತಂತೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ವಿಶ್ವಾನ್ದೇವಾನ್ ನವಮತಂತೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಋಗ್ವೇದಂ ಪ್ರಥಮದೋರಕೇ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಅಥರ್ವವೇದಂ ಗ್ರಂಥೌ ನ್ಯಸಾಮಿ ।

ತತಃ ಪ್ರತಿಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ದಶವಾರಂ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತಋಷ್ಯಂತರ್ಗತವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಿವೇದ್ಯ ।

ಓಮ್ ಉದ್ಯನ್ನದ್ಯ ಮಿತ್ರಮಹ ಆರೋಹನ್ನುತ್ತರಾಂ ದಿವಮ್ । ಹೃದ್ರೋಗಂ ಮಮ ಸೂರ್ಯ ಹರಿಮಾಣಂ ಚ ನಾಶಯ ॥

ಅನೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ಸೂರ್ಯಾಯ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ, ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ತ್ರಿಸ್ತಾಡಯೇತ್ । ಅಥ ಉಪವೀತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ ಏಕಂ, ಅನ್ಯೇ ಚತುಃಪರ್ಯಂತಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಮಂತ್ರಂ ತ್ರಿವಾರಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಉದ್ಧೃತದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಕೂರ್ಪರಪೂರ್ವಕಂ ಕಂಠೇ ಧಾರಯೇಯುಃ ॥ ಏಕೈಕಸ್ಯಾಪಿ ಉಪವೀತಸ್ಯ ಧಾರಣಾತ್ ಅನಂತರಂ ಆಚಾಮೇತ್ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ ಅಜಿನಂ, ಮೇಖಲಾಂ, ದಂಡಂ ಚ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಧಾರಯೇಯುಃ॥ ತತಃ ಉಪನಯನವತ್ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಸಾಕ್ಷತಫಲಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಶುಚಿತ್ವಸಿದ್ಧಯೇ

ಅವಕ್ಷಾರಣಮ್

ಅಥ **'ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಶುಚಿತ್ವಸಿದ್ಧಯೇ ಸವಿತೃದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅವಕ್ಷಾರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।'** ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಶಿಷ್ಯಂ ಉತ್ತರದಿಶಂ ಗಮಯಿತ್ವಾ ಐಶಾನ್ಯಾಂದಿಶಿ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪರಿಸ್ತರಣಾತ್ ಅಧಃ ಸ್ವಾಂಜಲಿಂ ನಿಧಾಯ ಪರಿಸ್ತರಣಾತ್ ಉಪರಿ ಶಿಷ್ಯಾಂಜಲಿಂ ನಿಧಾಯ ತಸ್ಯ ಅಂಜಲಿಂ ಅದ್ಭಿಃ ಪೂರಯೇತ್ ।

ತತ್ಸವಿತುರಿತ್ಯಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸವಿತಾದೇವತಾ । ಅವಕ್ಷಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವೃಣೀಮಹೇ ವಯಂ ದೇವಸ್ಯ ಭೋಜನಮ್ । ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸರ್ವಧಾತಮಂ ತುರಂ ಭಗಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ॥

ತತಃ ಸ್ವಾಂಜಲಿಸ್ಥೋದಕಂ ಕುಮಾರಾಂಜಲ್ಯುದಕೇ ಆಸಿಚ್ಯ, ತಜ್ಜಲಂ ಕುಮಾರಾಂಜಲಿನೈವಾವಕ್ಷಾರಯೇತ್।

ಏವಂ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಸಾಕ್ಷತಫಲ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಶುಚಿತ್ವಸಿದ್ಧಯೇ ಪರಸ್ಪರಂ ಅವಕ್ಷಾರಣಂ ಕುರ್ಯುಃ । ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾದಿಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ ॥ ಅಥ ಸಂಕಲ್ಪಪುರಸ್ಸರಂ ಉತ್ಸರ್ಜನಾಂಗವತ್ ಸರ್ವೇ ನೂತನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಶ್ಚ

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಂ ಕುರ್ಯುಃ । ತತಃ ಉತ್ಥಾಯ, **'ಉಪಾಕೃತಾ ವೈ ವೇದಾಃ'** ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಅಂಜಲಿಸ್ಥಕುಶದ್ವಯಂ ಸ್ವಸ್ವದಕ್ಷಿಣಕಟೌ ನಿವೇಶಯೇಯುಃ । ಉಪಾಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಂ ತರ್ಪಣಾದಿಕಂ ನೋಕ್ತಮ್ । ತಥಾ ಚ ಉತ್ಸರ್ಜನಕರ್ಮಾನಂತರಂ ತರ್ಪಣಾದಿಕಂ ಸಂಕ್ಷೇಪತಃ ಕೃತ್ವಾ ಉಪಾಕರ್ಮಾನಂತರಮೇವ ವಿಸ್ತಾರೇಣ ಕುರ್ವಂತಿ ॥

ಪಿತೃತರ್ಪಣಮ್[೧೨] ॥

ಅಸ್ಮತ್ಪಿತರಂ (ತಂದೆ) ...... **ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥**

ಅಸ್ಮತ್ಪಿತಾಮಹಂ (ಅಜ್ಜ = ತಂದೆಯ ತಂದೆ) ...... **ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ರುದ್ರರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿ–ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥**

ಅಸ್ಮತ್ಪ್ರಪಿತಾಮಹಂ (ಮುತ್ತಜ್ಜ = ತಂದೆಯ ತಂದೆಯ ತಂದೆ) ...... **ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಮ್ ಆದಿತ್ಯರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿವಾಸುದೇವಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥**

ಅಸ್ಮನ್ಮಾತರಂ (ತಾಯಿ) ...... **ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥**

ಅಸ್ಮತ್ಪಿತಾಮಹೀಂ (ಅಜ್ಜಿ = ತಂದೆಯ ತಾಯಿ) ...... **ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಂ ರುದ್ರರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿ–ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥**

ಅಸ್ಮತ್ಪ್ರಪಿತಾಮಹೀಂ (ಮುತ್ತಜ್ಜಿ = ತಂದೆಯ ತಂದೆಯ ತಾಯಿ) ...... **ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಮ್ ಆದಿತ್ಯರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿವಾಸುದೇವಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥**

ಸಾಪತ್ನಜನನೀಂ (ಸವತಿ ತಾಯಿ = ತಂದೆಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಹೆಂಡತಿ) ...... **ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥**

ಮಾತಾಮಹಂ (ಅಜ್ಜ = ತಾಯಿಯ ತಂದೆ) ...... **ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥**

ಮಾತುಃ ಪಿತಾಮಹಂ (ಮುತ್ತಜ್ಜ = ತಾಯಿಯ ತಂದೆಯ ತಂದೆ) ...... **ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ರುದ್ರರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಸಂಕರ್ಷಣಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥**

---

೧೨. ಉಪವೀತವನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪಿತೃತೀರ್ಥವೆಂದೆನಿಸುವ ತರ್ಜನ್ಯಂಗುಷ್ಠಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಮಡಚಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳ ತುದಿ ಮತ್ತು ಬುಡಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಸಹಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನಾನಂತರ ಶಾಲಗ್ರಾಮಾಭಿಷಿಕ್ತತೀರ್ಥದಿಂದಲೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ಪಿತೃತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಅನಾಮಿಕಾ ಬೆರಳಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಪವಿತ್ರ ಉಂಗುರವನ್ನೂ ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಉಂಗುರವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಶೇಷ. ತಂದೆಯು ಜೀವಂತನಾಗಿರುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಮಾಡಿ ದೇವರ್ಷಿ, ಆಚಾರ್ಯ, ಯಮತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಪಿತೃತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಕೂಡದು. ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ನದಿಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಬರೀ ನೆಲದ ಮೇಲಾಗಲೀ ಕೊಡಕೂಡದು. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃತರ್ಪಣವನ್ನು ಎಳ್ಳುಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಕೊಡಬೇಕು.

ಮಾತುಃ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಂ (ತಾಯಿಯ ಮುತ್ತಜ್ಜ= ತಾಯಿಯ ತಂದೆಯ ಅಜ್ಜ) ...... ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಮ್ ಆದಿತ್ಯರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿವಾಸುದೇವಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾತಾಮಹೀಂ (ಅಜ್ಜಿ = ತಾಯಿಯ ತಾಯಿ) ...... ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾತುಃ ಪಿತಾಮಹೀಂ (ಮುತ್ತಜ್ಜಿ = ತಾಯಿಯ ತಂದೆಯ ತಾಯಿ) ...... ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಂ ರುದ್ರರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಸಂಕರ್ಷಣ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾತುಃ ಪ್ರಪಿತಾಮಹೀಂ (ತಾಯಿಯ ಮುತ್ತಜ್ಜಿ = ತಾಯಿಯ ತಂದೆಯ ಅಜ್ಜಿ) ...... ದಾಂ.... ಗೋತ್ರಾಮ್ ಆದಿತ್ಯರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿವಾಸುದೇವಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆತ್ಮಪತ್ನೀಂ (ಹೆಂಡತಿ) ......ನಾಮ್ನೀಂ ......ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಸ್ಮತ್ಸುತಂ (ಮಗ, ಸೋದರರನ ಮಗ)...... ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಭ್ರಾತರಂ (ಸೋದರ)... ಶರ್ಮಾಣಂ.. ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪತ್ನೀಂ (ಸೋದರನ ಹೆಂಡತಿ) ...... ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪುತ್ರಂ (ಸೋದರನ ಮಗ) ...... ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಿತೃವ್ಯಂ (ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪ) ...... ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪತ್ನೀಂ (ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮ) ......ದಾಂ .....ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪುತ್ರಂ (ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ) ...... ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿ–ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾತುಲಂ (ಸೋದರಮಾವ) ...... ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪತ್ನೀಂ (ಸೋದರತ್ತೆ).... ದಾಂ ..... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪುತ್ರಂ (ಸೋದರಮಾವನ ಮಗ) ...... ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದುಹಿತರಂ (ಮಗಳು) ...... ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತದ್ಭರ್ತಾರಂ (ಅಳಿಯ) ...... ಶರ್ಮಾಣಂ .....ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಭಗಿನೀಂ (ಸೋದರಿ) .... ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದೌಹಿತ್ರಂ (ಮಗಳ ಮಗ) ...... ಶರ್ಮಾಣಂ ...... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದೌಹಿತ್ರೀಂ (ಮಗಳ ಮಗಳು) ...... ದಾಂ ...... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಭಾಗಿನೇಯಕಂ (ಸೋದರಳಿಯ) .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಿತೃಷ್ವಸಾರಂ (ಸೋದರತ್ತೆ) .... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತದ್ಭರ್ತಾರಂ (ಸೋದರಮಾವ) .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪುತ್ರಂ (ಸೋದರಮಾವನ ಮಗ) .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾತೃಷ್ವಸಾರಂ (ತಾಯಿಯ ಸೋದರಿ) .... .ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತದ್ಭರ್ತಾರಂ (ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ) .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪುತ್ರಂ (ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗ) .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಶ್ವಶುರಂ (ಹೆಂಡತಿಯ ತಂದೆ) ....ಶರ್ಮಾಣಂ ....ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಶ್ವಶ್ರೂಂ (ಹೆಂಡತಿಯ ತಾಯಿ) ....ದಾಂ ....ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸ್ಯಾಲಕಂ (ಭಾವಮೈದುನ = ಹೆಂಡತಿಯ ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ) .... ಶರ್ಮಾಣಂ ....ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತ್ಪತ್ನೀಂ (ಭಾವಮೈದುನನ ಹೆಂಡತಿ) ....ದಾಂ ....ಗೋತ್ರಾಂ ವಸುರೂಪಾಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಭಾವುಕಂ (ಅಕ್ಕನ ಇಲ್ಲವೇ ತಂಗಿಯ ಗಂಡ) .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ ವಸುರೂಪಂ ತದಂತರ್ಯಾಮಿ–ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗುರುಂ (ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಕ ಗುರು) ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತತ್ಪತ್ನೀಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆಚಾರ್ಯಂ (ವಿದ್ಯೋಪದೇಶಕ ಗುರು) **ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತತ್ಪತ್ನೀಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ**

ಸ್ವಾಮಿನಂ (ಯಜಮಾನ) **ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತತ್ಪತ್ನೀಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।**

ಅಸ್ಮತ್ಸಖಂ (ಸ್ನೇಹಿತ) **ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತತ್ಪತ್ನೀಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।**

(ತಿಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದವರು ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ, ಸಂಕ್ರಮಣ ಮೊದಲಾದ ಷಣ್ಣವತಿ (೯೬) ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣಾಂಗಾರಚತುರ್ದಶೀ [ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶೀ ತಿಥಿಯು ಮಂಗಳವಾರ ಬಂದ] ದಿವಸವೂ ತಿಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಭೀಷ್ಮಾಷ್ಟಮೀದಿವಸ ಎಲ್ಲರೂ [ತಂದೆ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಸವ್ಯದಿಂದಲೇ] ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಿಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.)

ಭೀಷ್ಮಾರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರಃ ॥

ವೈಯಾಘ್ರಪಾದಗೋತ್ರಾಯ ಸಾಂಕೃತಿಪ್ರವರಾಯ ಚ । ಅಪುತ್ರಾಯ ದದಾಮ್ಯೇತಜ್ಜಲಂ ಭೀಷ್ಮಾಯ ವರ್ಮಣೇ ॥

ವಸೂನಾಮವತಾರಾಯ ಶಂತನೋರಾತ್ಮಜಾಯ ಚ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದಾಮಿ ಭೀಷ್ಮಾಯ ಆಬಾಲಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೇ ।
ಗಂಗಾಪುತ್ರಾಯ ಭೀಷ್ಮಾಯ ಇದಮಸ್ತು ತಿಲೋದಕಮ್ ॥

ಯಮತರ್ಪಣಮ್ ॥ (ಉಪವೀತವನ್ನು ಬಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಪಿತೃತರ್ಪಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು [ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತೀ] ಎಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದೇವತರ್ಪಣದಂತೆ ಯಮತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.)

ಓಂ ಯಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಧರ್ಮರಾಜಂ । ಮೃತ್ಯುಂ । ಅಂತಕಂ । ವೈವಸ್ವತಂ । ಕಾಲಂ । ಸರ್ವಭೂತಕ್ಷಯಂ । ಔದುಂಬರಂ । ದಧ್ನಂ । ನೀಲಂ । ಪರಮೇಷ್ಠಿನಂ । ವೃಕೋದರಂ । ಚಿತ್ರಂ । ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯಮೋ ನಿಹಂತಾ ಪಿತೃಧರ್ಮರಾಜೋ ವೈವಸ್ವತೋ ದಂಡಧರಶ್ಚ ಕಾಲಃ ।
ಪ್ರೇತಾಧಿಪೋ ದತ್ತಕೃತಾನುಸಾರೀ ಕೃತಾಂತ ಏತದ್ದಶಕಂ ಜಪಂತಿ ॥

ಸಂಕ್ಷೇಪತರ್ಪಣಮ್ ॥ (ಪಿತೃತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದು ಮೇಲೆ ಬರೆದಂತೆ ವಿಸ್ತೃತತರ್ಪಣ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಥಾ ಅಶಕ್ತರಾಗಿರುವವರು ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರು ತರ್ಪಣವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು.)

ಆಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬಪರ್ಯಂತಂ ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಮಾನವಾಃ ।
ತೃಪ್ಯಂತು ಪಿತರಃ ಸರ್ವೇ ಮಾತೃಮಾತಾಮಹಾದಯಃ ॥

ಅತೀತಕುಲಕೋಟೀನಾಂ ಸಪ್ತದ್ವೀಪನಿವಾಸಿನಾಮ್ ।
ಆಬ್ರಹ್ಮಭುವನಾಲ್ಲೋಕಾದಿದಮಸ್ತು ಕುಶೋ[ತಿಲೋ]ದಕಮ್ ॥

ಸೂತ್ರನಿಷ್ಪೀಡನಮ್ ॥ (ಪಿತೃತರ್ಪಣಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರು ಸೂತ್ರ, ಕೇಶ, ವಸ್ತ್ರನಿಷ್ಪೀಡನೋದಕಗಳನ್ನು ಕೊಡಕೂಡದು.)

ಯೇ ಕೇ ಚಾಸ್ಮತ್ಕುಲೇ ಜಾತಾ ಅಪುತ್ರಾ ಗೋತ್ರಿಣೋ ಮೃತಾಃ ।
ತೇ ಗೃಹ್ಣಂತು ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸೂತ್ರನಿಷ್ಪೀಡನೋದಕಮ್ ॥

ಕುಶೋತ್ಸರ್ಜನಮ್ ॥

ಯೇಷಾಂ ಪಿತಾ ಚ ನ ಭ್ರಾತಾ ನ ಪುತ್ರೋ ನಾನ್ಯಗೋತ್ರಿಣಃ ।
ತೇ ಸರ್ವೇ ತೃಪ್ತಿಮಾಯಾಂತು ಮಯೋತ್ಸೃಷ್ಟೈಃ ಕುಶೈಸ್ತಥಾ ॥ (ಇತಿ ಕುಶಾನ್ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥)

ಸಮಾಪನಮ್

(ಉಪವೀತೀ) ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾಽಽತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ । ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದೇವರ್ಷಿ[ಪಿತೃ]ತರ್ಪಣೇನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಜನಾರ್ದನವಾಸುದೇವಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ (ಆಚಮ್ಯ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಾಮತ್ರಯಂ ಜಪೇತ್ ॥)

ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ, ಜಲಂ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ, ಅಗ್ನಿಂ ಗೌತಮಾದಿಸಪ್ತರ್ಷೀನ್ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿ-ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ, **ಅನೇನ ಶಿಷ್ಯೈಃ ಮಹಾಜನೈಸ್ಸಹ ಕೃತೇನ ಉಪಾಕರ್ಮಾಖ್ಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಗೌತಮಾದಿ-ಸಪ್ತಋಷ್ಯಂರ್ಗತವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥**

ಓಮ್ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಓಮ್ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಥ ಆಚಾರ್ಯಃ ಭಸ್ಮ, ಪ್ರಸಾದಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಮಂತ್ರಾನ್ ಪಠೇತ್ । ಶಿಷ್ಯಾದಯಃ ಆಚಾರ್ಯಂ ಅಭಿವಂದ್ಯ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯುಃ ॥

॥ ಇತಿ ಉಪಾಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಪಂಚಗವ್ಯಹೋಮವಿಧಿಃ[೧೩]

ಕಾರಿಕಾ

ಉಪವಾಸಮಹೋರಾತ್ರಂ ಪೂರ್ವೇದ್ಯುರ್ನಿಯತವ್ರತಃ ।
ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪ್ರಭಾತೇ ನದ್ಯಾಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಕೂರ್ಚಂ ವಿನಿರ್ದಿಶೇತ್ ॥

ಉಪಲೇಪಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಂ ಜುಹೋತ್ಯಥ ।
ಅಗ್ನಯೇ ಚೈವ ಸೋಮಾಯ ಮಂತ್ರೇಣೈವಾಽಹುತಿದ್ವಯಮ್ ॥

ಅಗ್ನೀಷೋಮಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹೇತಿ ಹುನೇದಿಂದ್ರಮರುತ್ವತಃ ।
ಇರಾವತೀ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಾನೋ ಮಹಾಂತಮಿತ್ಯಥ ॥

ಮಾನಸ್ತೋಕೇತಿ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಪ್ರಜಾಪತ ಇತಿ ತ್ಯೃಚಾ ।
ವ್ಯಾಹೃತಿಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

---

೧೩. ಪಂಚಗವ್ಯ ಹೋಮವನ್ನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಬಿಟ್ಟಾಗ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಿಂದ ಆಹಾರಸ್ವೀಕಾರ, ಸಹಭೋಜನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದಿವಸ ಇದ್ದು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಂಚಗವ್ಯಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಭಕ್ಷ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಮಾಂಸಾನಿ ಹ್ಯಭೋಜ್ಯಾನಾಂ ಚ ಭೋಜನಮ್ ।
ಮಲಮಸ್ಥಿಗತಂ ಪಾಪಂ ಬ್ರಹ್ಮಕೂರ್ಚಾಗ್ನಿನಾ ದಹೇತ್ ॥

ತ್ವಕ್‌ಚರ್ಮಾಸ್ಥಿಗತಂ ಪಾಪಂ ಮನಸಾ ವಾಕ್ಕೃತಂ ತಥಾ ।
ಅಭೋಜ್ಯಮಪಿ ಯದ್ಭುಕ್ತಮಪೇಯಂ ಪೀಯತೇ ನರೈಃ ।
ಆಜನ್ಮಸಂಚಿತಂ ಪಾಪಂ ತತ್‌ಕ್ಷಣಾದೇವ ನಶ್ಯತಿ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ

(ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ದೇಶಕಾಲಾದ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ) ಮಮೇಹ ಜನ್ಮನಿ ಜ್ಞಾನತೋಽಜ್ಞಾನತಶ್ಚ ಕೃತಾನಾಂ ಕಾಯಿಕವಾಚಿಕಮಾನಸಿಕಸಾಂಸರ್ಗಿಕಾದಿ ಜನಿತದೋಷಾಣಾಂ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಚಂಡಾಲಾದ್ಯಸ್ಪೃಶ್ಯಸ್ಪರ್ಶನ ಅಗಮ್ಯಾಗಮನ ಅಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣ ಅಪೇಯಪಾನಾದಿಸಮಸ್ತಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ [ಜಾತಾಶೌಚಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮೃತಾಶೌಚಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ] ದೇಹಗತ, ತ್ವಗ್ಗತ, ಅಸ್ಥಿಗತಪಾಪಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಆಜನ್ಮಸಂಚಿತಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ ಶರೀರಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನಾಂಗ ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಪಂಚಗವ್ಯ [ಬ್ರಹ್ಮಕೂರ್ಚ] ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ)

ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಮ್

ತದಂಗಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದ್ಯಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಚ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಇತಿ ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ, ಸಮಿಂಧನಂ, ಧ್ಯಾನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್

ಪಂಚಗವ್ಯಹೋಮೇ ದೇವತಾಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಮನ್ವಾಧಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ, ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ । ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ– ವಿಷ್ಣುಂ ದ್ವಿವಾರಂ, ರುದ್ರಂ ದ್ವಿವಾರಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮ್, ಅಗ್ನಿಂ, ಸೋಮಂ, ಸವಿತಾರಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚೈಕವಾರಮೇತಾಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ, ಪುನಃ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಸವಿತಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ೧೦೮ ವಾರಂ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಆಜ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮ್ ......ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

ಪ್ರಧಾನಾಹುತಯಃ

ಇರಾವತೀ ವಸಿಷ್ಠೋ ವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇರಾವತೀ ಧೇನುಮತೀ ಹಿ ......ಮಯೂಖೈಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇಧಾತಿಥಿರ್ವಿಷ್ಣುರ್ಗಾಯತ್ರೀ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ.......... ಪಾಂಸುರೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ವಿಷ್ಣವ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಮಾ ನೋ ಮಹಾಂತಮಿತಿ ಕುತ್ಸೋ ರುದ್ರೋ ಜಗತೀ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ನೋ ಮಹಾಂತಮುತ ....ರುದ್ರ ರೀರಿಷಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ರುದ್ರಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇತಿ ಕುತ್ಸೋ ರುದ್ರೋ ಜಗತೀ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ .... ಸದಮಿತ್ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ರುದ್ರಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ....ರೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ ಶತಂ ವೈಖಾನಸಾ ಅಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನ ಆಯೂಂಷಿ...... ಬಾಧಸ್ವ ದುಚ್ಛುನಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಮ್ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಗೌತಮಃ ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ.......... ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ಸೋಮಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತ್ಸವಿತುರಿತ್ಯಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ಸವಿತಾ ಗಾಯತ್ರೀ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ.......... ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ಸವಿತ್ರ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ....ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಪುನಃ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ೧೦೮ ವಾರಂ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

(ವ್ಯಾಹೃತ್ಯನಂತರಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಆವಾಹಿತದೇವತಾ ಉದ್ವಾಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ 'ಯತ್ತ್ವಗಸ್ಥೀ'ತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಹೋಮಶೇಷಂ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಪಲಾಶಪತ್ರಪುಟೇನ ಪಿಬೇತ್ ॥)

॥ ಇತಿ ಪಂಚಗವ್ಯಹೋಮವಿಧಿಃ ಸಂಪೂರ್ಣಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಪಂಚಮಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿಃ[೧] (ಪ್ರಯೋಗಪಾರಿಜಾತ)

ಕಾರಿಕಾಃ

ಅಥ ತತ್ರ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪಂಚಮಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತಯೇ ।
ಯಸ್ಮಿನ್ ಹುತೇತು ತತ್ಕರ್ತುರಾಯುರ್ವೃದ್ಧಿಫಲಂ ಭವೇತ್ ॥

ಜನ್ಮಲಗ್ನಾಚ್ಛಿಶೋಃ ಖೇಟಾಃ ಪಂಚಮಸ್ಥಾನಗಾ ಯದಿ ।
ಸೂರ್ಯಾದೀನಾಂ ಫಲಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಗುದಾಹೃತಮ್ ॥

ಏಕಃ ಪಂಚಮಗೋ ಲಗ್ನಾತ್ ಪಂಚಾಬ್ದೇನ ಫಲಂ ಭವೇತ್ ।
ದ್ವೌ ಗ್ರಹೌ ಪಂಚಮಗತಾವಬ್ದದ್ವಯ ಫಲಪ್ರದೌ ॥

ತ್ರಯೋಗ್ರಹಾಃ ಪಂಚಮಸ್ಥಾ ಅಬ್ದತ್ರಯ ಫಲಪ್ರದಾಃ ।
ಚತ್ವಾರೋ ಯದಿ ವೈವರ್ಷೇ ಷಟ್ಸುಮಾಸೇಷ್ವವೈ ಪುನಃ ॥

ಪಂಚಗ್ರಹಾ ಪಂಚಮಗಾಃ ಜನ್ಮಲಗ್ನಾದ್ಯದಾಶಿಶೋಃ ।
ಸದ್ಯಃ ಶಿಶೋರ್ನಿಹಂತಾರಃ ತತ್ತದುಕ್ತಫಲಪ್ರದಾಃ ॥

ಜಾತಸ್ಯ ಪಂಚಮೇ ಲಗ್ನೇ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಸಂಸ್ಥಿತೇ ।
ಪಿತ್ರಾದೀನಾಂ ಅನಿಷ್ಟಂ ತು ಕುರ್ವಂತಿ ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥

ರವಿಶ್ಚ ಪಿತರಂ ಹಂತಿ ಮಾತರಂ ಚ ಶಶೀ ತಥಾ ।
ಭ್ರಾತರಂ ಭೂಮಿಪುತ್ರಶ್ಚ ಮಾತುಲಂ ಚಂದ್ರಜಸ್ತಥಾ ॥

ಗುರುಃ ಮಾತಾಮಹಂ ತದ್ವತ್ ಭೃಗುಸ್ತದ್ವತ್ ಪಿತಾಮಹಮ್ ।
ಶನಿ ರಾಹೂ ಶಿಶುಂ ಹಂತಿ ಶಿಖೀ ಭ್ರಾತರಮೇವ ಚ ॥

---

೧. ಶಿಶುವಿನ ಜನ್ಮಕಾಲದ ಉದಯಲಗ್ನದಿಂದ ಐದನೇಭಾವದಲ್ಲಿ ರವಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಒಂಭತ್ತು ಗ್ರಹರು ಇದ್ದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿ-ಸೋದರ-ಸೋದರಮಾವ-ಮಾತಾಮಹ-ಪಿತಾಮಹ-ಶಿಶು-ಶಿಶುಸೋದರ ಇವರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದ್ದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಪಂಚಮದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹರ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆ ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಗ್ರಹರ ವಸ್ತ್ರ(ಬಣ್ಣ) ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ, ಆಯಾಯ ಗ್ರಹರ ಮಂತ್ರಜಪ ಗ್ರಹ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿ-ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೆಗಳ ಮಂತ್ರಜಪ. ಎಲ್ಲಾ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ರುದ್ರಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ೧೦೮ ಅಥವಾ ೨೮ ಬಾರಿ ಆವರ್ತನೆ ಮಾಡಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಬೇಕು.

ಅದೇ ಗ್ರಹರಿಗೆ ಅವರವರ ಸಮಿಧೆ-ಚರು-ತುಪ್ಪಗಳಿಂದ ೧೦೮ ಅಥವಾ ೨೮ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಆಹುತಿ (ನವಗ್ರಹ ಹೋಮದಂತೆ) ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಉಳಿದ ಶಾಂತಿಗಳಂತೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ದೇಶಾಚಾರದಂತೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ನವಗ್ರಹಹೋಮದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹರಿಗೂ ಆಹುತಿ. ಅನಂತರ ಅಭಯಂಕರ ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ 'ಯತ ಇಂದ್ರ' ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾಲಾಶಸಮಿಧೆ-ಆಜ್ಯ-ಚರು-ವ್ರೀಹಿ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳು ಈ ಐದು ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ೧೦೮ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಷ್ಟು ಆಹುತಿ. ತ್ರ್ಯಂಬಕ ರುದ್ರದೇವತೆಗೆ ತ್ರಿಮಧುರಯುಕ್ತ (ತುಪ್ಪ-ಮೊಸರು-ಜೇನು ಇವುಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದ) ದೂರ್ವಾದಿಂದ ೧೦೮ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿ. ಉಳಿದುದು ಹಿಂದಿನಂತೆ.

ತದ್ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಶಾಂತಿಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಲೇಶತಃ ।
ಪಾಲಾಶ ಸಮಿದಾಜ್ಯೇನ ಚರುರ್ವ್ರೀಹಿ ತಿಲೈಃ ಶುಭೈಃ ॥
ಯತ ಇಂದ್ರೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಶತಮಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಹುನೇತ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪಃ

ಮಮ ಶಿಶೋಃ ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಪಂಚಮಸ್ಥಾನೇಸ್ಥಿತ ಗ್ರಹಸೂಚಿತ ಪಿತ್ರಾದ್ಯರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಬಾಲಗ್ರಹದೋಷ ನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಅಭಯಂಕರ ಇಂದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ನವಗ್ರಹಯಾಗಪೂರ್ವಕ ಪಂಚಮಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ತತಃ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಆವಾಹ್ಯ ಉಪಚಾರಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಲಶಜಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ನವಗ್ರಹಮಂತ್ರ ಜಪಂ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಂ, ರುದ್ರಸೂಕ್ತಂ, ಶಾಂತಿಮಂತ್ರಂ ಚ ಜಪೇತ್ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ :

ನವಗ್ರಹಕೀರ್ತನಾಂತೇ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಅಭಯಂಕರಇಂದ್ರಂ ಯತ ಇಂದ್ರೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಕ್ರಮಾತ್ ಪಾಲಾಶಸಮಿತ್–ಆಜ್ಯ–ಚರು–ವ್ರೀಹಿ–ತಿಲ ಏಭಿಃ ಪಂಚದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ, ಪುನಃ ತ್ರ್ಯಂಬಕರುದ್ರಂ ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿಮಧುರಯುಕ್ತ (ದಧಿ–ಮಧು–ಆಜ್ಯಾನಿ) ದೂರ್ವಾದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಂ.... ॥

ಅಭಯಂಕರ ಇಂದ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ

**ಆರೂಢೋ ವಾರುಣೇಂದ್ರಂ ದಶಶತನಯನಃ ಶಾಢ್ವದಃ ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗಃ
ವರ್ಮ್ಯೇ ವೀರಪ್ರತಾಪೀ ಪ್ರತಿಭಟದಹನಃ ಪ್ರೋಜ್ವಲದ್ವಜ್ರಪಾಣಿಃ ।
ದೋರ್ಭಿರ್ದಿವ್ಯಾಯುಧಾಢ್ಯೈಃ ಬಹುಭಿರಭಿಭೃತೋ ದೇವಸೇನಾದಿನಾಥೋ
ದತ್ವಾಭೀಷ್ಟಾನಿ ಶಶ್ವತ್ ಪರಿಹೃತದುರಿತಃ ಪಾತುವಿಶ್ವಂ ಮಹೇಂದ್ರಃ ॥**

**ಅಭಯಂಕರ ಮಹಾದೇವ ತ್ರಾಹಿಮಾಂ ಭವಸಾಗರಾತ್ ।
ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾವ್ಯಾಧಿ ಪೀಡಿತೈಃ ಕರ್ಮಬಂಧನೈಃ ॥**

॥ ಇತಿ ಪಂಚಮಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿಃ ॥

ದೂರ್ವಾಯುಷ್ಯಚರುಹೋಮಪ್ರಯೋಗಃ

(ಆಯುವರ್ಧಾಪನ ಹೋಮ)

ಸೌರವರ್ಷಾಂತೇ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರೇ ತ್ರಿಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರೇ ವಾ ಶಿಶುಂ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ, ಅಲಂಕೃತ್ಯ, ಸಪತ್ನೀಕಃ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಶಿಶುಂ ಮಾತುರುತ್ಸಂಗೇ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ, ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ–

......ಶುಭತಿಥೌ ಶಾಂತಿದೇವತಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಶಿಶೋಃ ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ದೂರ್ವಾಯುಷ್ಯಚರುಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಯಿಷ್ಯೇ ॥ ತದಂಗತಯಾ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಆಚಾರ್ಯಃ– **ಬಲವರ್ಧನನಾಮಾನಂ** ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ, ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಷೋಡಶವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ, ನಾರಾಯಣಂ ಅಷ್ಟವಾರಂ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಮಹಾಪುರುಷಂ ಷೋಡಶವಾರಂ, ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರೇಣ ವಾಸುದೇವಂ ದ್ವಾದಶವಾರಂ, ಷಡಕ್ಷರೇಣ ವಿಷ್ಣುಂ ಷಡ್ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ, ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ; ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನರಸಿಂಹ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಶಿಶೋಃ ನಾಮನಕ್ಷತ್ರಸಂಪುಟಿತೇನ ೧೦೮ ವಾರಂ ತ್ರಿಮಧುರಾಕ್ತತ್ರಿಗುಣಿತದೂರ್ವಾಂಕುರೈಃ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ದಶವಾರಂ, ಅಗ್ನಿಂ ಷೋಡಶ–ವಾರಂ, ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಂ ಏಕವಾರಂ ಚರುದ್ರವ್ಯೇಣ, ಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಗ್ನಿಂ...... ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ।

ತತಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಮಧ್ಯೇ ಕಲಶಮಧ್ಯೇ ಚ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಆವಾಹ್ಯ ಸ್ವಾಗತಾದಿ ಧೂಪದೀಪ–ನೈವೇದ್ಯಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಇಧ್ಮಾಧಾನಾದಿ ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಅಥ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀನರಸಿಂಹೋ ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಜ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ । ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ನರಸಿಂಹಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅಷ್ಟವಾರಂ ಹುತ್ವಾ ವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಅಥ ೧೦೮ ವಾರಂ ತ್ರಿಮಧುರಾಕ್ತ (ದಧಿ–ಮಧು–ಘೃತ) ತ್ರಿಗುಣಿತದೂರ್ವಾಂಕುರೈಃ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಮಂತ್ರೇಣ ಹುನೇತ್ ॥

ಕಹೋಳ ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಮೃತ್ಯುಂಜಯಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹೋ ದೇವತಾ । ತ್ರಿಮಧುರಾಕ್ತದೂರ್ವಾಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಜೂಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಸಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಸಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಜೂಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್

ಚಂದ್ರಾರ್ಕಾಗ್ನಿವಿಲೋಚನಂ ಸ್ಮಿತಮುಖಂ ಪದ್ಮದ್ವಯಾಂತಃ ಸ್ಥಿತಂ
ಮುದ್ರಾಪಾಶಮೃಗಾಕ್ಷಸೂತ್ರವಿಲಸತ್ಪಾಣಿಂ ಹಿಮಾಂಶುಪ್ರಭಮ್ ।

ಕೋಟೀರೇಂದುಗಲತ್ಸುಧಾಪ್ಲುತತನುಂ ಹಾರಾಹಿಭೂಷೋಜ್ಜ್ವಲಂ
ಕಾಂತ್ಯಾ ವಿಶ್ವವಿಮೋಹನಂ ಪಶುಪತಿಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ಭಾವಯೇ ॥

ಓಂ ಓಂ ಜೂಂ ಸಃ ...... ನಕ್ಷತ್ರೇ .... ರಾಶೌ ..... ಜಾತಂ (ಜಾತಂ) ..... ನಾಮಾನಂ (ನಾಮ್ನೀಂ) ಶಿಶುಂ ಪಾಲಯ ಪಾಲಯ ಸಃ ಜೂಂ ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಮೃತ್ಯುಂಜಯರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ಹುತ್ವಾ ತತಃ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಚರುಂ ಆಯುಷ್ಯಪ್ರದಸೂಕ್ತೈಃ ಹುನೇತ್ ॥

ಆನೋಭದ್ರಾ ಇತಿ ದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ರಾಹೂಗಣೋ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಪಂಚಾದ್ಯಾಃ ಸಪ್ತಮೀ ಚ ಜಗತ್ಯಃ, ಷಷ್ಠೀ ವಿರಾಟ್ ಅಷ್ಟಮಾದ್ಯಾಃ ತಿಸ್ರಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಭಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ । ಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತೋಽದಬ್ಧಾಸೋ ಅಪರೀತಾಸ ಉದ್ಭಿದಃ । ದೇವಾ ನೋ ಯಥಾ ಸದಮಿದ್ವೃಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ರಾಯುವೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ದಿವೇದಿವೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರೃಜೂಯತಾಂ ದೇವಾನಾಂ ರಾತಿರಭಿ ನೋ ನಿ ವರ್ತತಾಮ್ । ದೇವಾನಾಂ ಸಖ್ಯಮುಪ ಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ತಿರಂತು ಜೀವಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ತಾನ್ಪೂರ್ವಯಾ ನಿವಿದಾ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ ಭಗಂ ಮಿತ್ರಮದಿತಿಂ ದಕ್ಷಮಸ್ರಿಧಮ್ । ಅರ್ಯಮಣಂ ವರುಣಂ ಸೋಮಮಶ್ವಿನಾ ಸರಸ್ವತೀ ನಃ ಸುಭಗಾ ಮಯಸ್ಕರತ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ತನ್ನೋ ವಾತೋ ಮಯೋಭು ವಾತು ಭೇಷಜಂ ತನ್ಮಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ತತ್ಪಿತಾ ದ್ಯೌಃ । ತದ್ಗ್ರಾವಾಣಃ ಸೋಮಸುತೋ ಮಯೋಭುವಸ್ತದಶ್ವಿನಾ ಶೃಣುತಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಾ ಯುವಮ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವವೇದಾಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ನಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಃ ಸ್ವಸಿ ನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಧಾತು ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೬ ॥

ಓಂ ಪೃಷದಶ್ವಾ ಮರುತಃ ಪೃಶ್ನಿಮಾತರಃ ಶುಭಂಯಾವಾನೋ ವಿದಥೇಷು ಜಗ್ಮಯಃ । ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾ ಮನವಃ ಸೂರಚಕ್ಷಸೋ ವಿಶ್ವೇ ನೋ ದೇವಾ ಅವಸಾ ಗಮನ್ನಿಹ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೭ ॥

ಓಂ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ । ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೮ ॥

ಓಂ ಶತಮಿನ್ನು ಶರದೋ ಅಂತಿ ದೇವಾ ಯತ್ರಾ ನಶ್ಚಕ್ರಾ ಜರಸಂ ತನೂನಾಮ್ । ಪುತ್ರಾಸೋ ಯತ್ರ ಪಿತರೋ ಭವಂತಿ ಮಾ ನೋ ಮಧ್ಯಾರೀರಿಷತಾಯುರ್ಗಂತೋಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೯ ॥

ಓಮ್ ಅದಿತಿರ್ದ್ಯೌರದಿತಿರಂತರಿಕ್ಷಮದಿತಿರ್ಮಾತಾ ಸ ಪಿತಾ ಸ ಪುತ್ರಃ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅದಿತಿಃ ಪಂಚ ಜನಾ ಅದಿತಿರ್ಜಾತಮದಿತಿರ್ಜನಿತ್ವಮ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೦ ॥

ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಮಿತಿ ಷೋಡಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಆಂಗೀರಸಃ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ಆದ್ಯಾಃ ಚತುರ್ದಶಃ ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪೂರ್ವೋದೇವಾ ಭವತು ಸುನ್ವತೋರಥ ಇತ್ಯಾದಯಃ ತ್ರಯಃ ಪಾದಾ ದೇವದೇವತ್ಯಾಃ। ತನ್ನೋಮಿತ್ರ ಇತ್ಯರ್ಧರ್ಚಸ್ಯ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾದಿತಿ-ಸಿಂಧುಪೃಥಿವೀದ್ಯಾವೋ ವಾ ದೇವತಾಃ । ಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಮಂ ಸೋಮಮರ್ಹತೇ ಜಾತವೇದಸೇ ರಥಮಿವ ಸಂ ಮಹೇಮಾ ಮನೀಷಯಾ । ಭದ್ರಾ ಹಿ ನಃ ಪ್ರಮತಿರಸ್ಯ ಸಂಸದ್ಯಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಮಾಯಜಸೇ ಸ ಸಾಧತ್ಯನರ್ವಾ ಕ್ಷೇತಿ ದಧತೇ ಸುವೀರ್ಯಮ್ । ಸ ತೂತಾವ ನೈನಮಶ್ನೋತ್ಯಂಹತಿರಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಶಕೇಮ ತ್ವಾ ಸಮಿಧಂ ಸಾಧಯಾ ಧಿಯಸ್ತ್ವೇ ದೇವಾ ಹವಿರದನ್ತ್ಯಾಹುತಮ್ । ತ್ವಮಾದಿತ್ಯಾँ ಆ ವಹ ತಾನ್, ಹ್ಯ (ಉ)ಗ್ಂ ಶ್ಮಸ್ಯಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ಭರಾಮೇಧ್ಮಂ ಕೃಣವಾಮಾ ಹವೀಂಷಿ ತೇ ಚಿತಯಂತಃ ಪರ್ವಣಾಪರ್ವಣಾ ವಯಮ್ । ಜೀವಾತವೇ ಪ್ರತರಂ ಸಾಧಯಾ ಧಿಯೋಽಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ವಿಶಾಂ ಗೋಪಾ ಅಸ್ಯ ಚರಂತಿ ಜಂತವೋ ದ್ವಿಪಚ್ಚ ಯದುತ ಚತುಷ್ಪದಕ್ತುಭಿಃ । ಚಿತ್ರಃ ಪ್ರಕೇತ ಉಷಸೋ ಮಹಾँ ಅಸ್ಯಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ತ್ವಮಧ್ವರ್ಯುರುತ ಹೋತಾಸಿ ಪೂರ್ವ್ಯಃ ಪ್ರಶಾಸ್ತಾ ಪೋತಾ ಜನುಷಾ ಪುರೋಹಿತಃ । ವಿಶ್ವಾ ವಿದ್ವಾँ ಆರ್ತ್ವಿಜ್ಯಾ ಧೀರ ಪುಷ್ಯಸ್ಯಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೬ ॥

ಓಂ ಯೋ ವಿಶ್ವತಃ ಸುಪ್ರತೀಕಃ ಸದೃಙ್ಙಸಿ ದೂರೇ ಚಿತ್ಸಂತಳಿದಿವಾತಿ ರೋಚಸೇ । ರಾತ್ರ್ಯಾಶ್ಚಿದಂಧೋ ಅತಿ ದೇವ ಪಶ್ಯಸ್ಯಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೭ ॥

ಓಂ ಪೂರ್ವೋ ದೇವಾ ಭವತು ಸುನ್ವತೋ ರಥೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಶಂಸೋ ಅಭ್ಯಸ್ತು ದೂಢ್ಯಃ । ತದಾ ಜಾನೀತೋತ ಪುಷ್ಯತಾ ವಚೋಽಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೮ ॥

ಓಂ ವಧೈರ್ದುಃಶಂಸಾँ ಅಪ ದೂಢ್ಯೋ ಜಹಿ ದೂರೇ ವಾ ಯೇ ಅಂತಿ ವಾ ಕೇ ಚಿದತ್ರಿಣಃ । ಅಥಾ ಯಜ್ಞಾಯ ಗೃಣತೇ ಸುಗಂ ಕೃಧ್ಯಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೯ ॥

ಓಂ ಯದಯುಕ್ಥಾ ಅರುಷಾ ರೋಹಿತಾ ರಥೇ ವಾತಜೂತಾ ವೃಷಭಸ್ಯೇವ ತೇ ರವಃ। ಆದಿನ್ವಸಿ ವನಿನೋ ಧೂಮಕೇತುನಾಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥೧೦ ॥

ಓಮ್ ಅಧ ಸ್ವನಾದುತ ಬಿಭ್ಯುಃ ಪತತ್ರಿಣೋ ದ್ರಪ್ಸಾ ಯತ್ತೇ ಯವಸಾದೋ ವ್ಯಸ್ಥಿರನ್। ಸುಗಂ ತತ್ತೇ ತಾವಕೇಭ್ಯೋ ರಥೇಭ್ಯೋಽಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೧ ॥

ಓಮ್ ಅಯಂ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ಧಾಯಸೇಽವಯಾತಾಂ ಮರುತಾಂ ಹೇಳೋ ಅದ್ಭುತಃ। ಮೃಳಾ ಸು ನೋ ಭೂತ್ವೇಷಾಂ ಮನಃ ಪುನರಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೨ ॥

ಓಂ ದೇವೋ ದೇವಾನಾಮಸಿ ಮಿತ್ರೋ ಅದ್ಭುತೋ ವಸುರ್ವಸೂನಾಮಸಿ ಚಾರುರಧ್ವರೇ। ಶರ್ಮನ್ತ್ಸ್ಯಾಮ ತವ ಸಪ್ರಥಸ್ತಮೇಽಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೩ ॥

ಓಂ ತತ್ತೇ ಭದ್ರಂ ಯತ್ಸಮಿದ್ಧಃ ಸ್ವೇ ದಮೇ ಸೋಮಾಹುತೋ ಜರಸೇ ಮೃಳಯತ್ತಮಃ । ದಧಾಸಿ ರತ್ನಂ ದ್ರವಿಣಂ ಚ ದಾಶುಷೇಽಗ್ನೇ ಸಖ್ಯೇ ಮಾ ರಿಷಾಮಾ ವಯಂ ತವ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೪ ॥

ಓಂ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುದ್ರವಿಣೋ ದದಾಶೋಽನಾಗಾಸ್ತ್ವಮದಿತೇ ಸರ್ವತಾತಾ। ಯಂ ಭದ್ರೇಣ ಶವಸಾ ಚೋದಯಾಸಿ ಪ್ರಜಾವತಾ ರಾಧಸಾ ತೇ ಸ್ಯಾಮ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೫ ॥

ಓಂ ಸ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಸೌಭಗತ್ವಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನಸ್ಮಾಕಮಾಯುಃ ಪ್ರ ತಿರೇಹ ದೇವ। ತನ್ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಮಾಮಹಂತಾಮದಿತಿಃ ಸಿಂಧುಃ ಪೃಥಿವೀ ಉತ ದ್ಯೌಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೬ ॥

ಜಾತವೇದಸ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮರೀಚಿಃ ಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಜಾತವೇದಾಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಚರುಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿ ದಹಾತಿ ವೇದಃ । ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಜಾತವೇದಸ ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧ ॥

ಏಭಿಃ ಸಪ್ತವಿಂಶತಿಭಿಃ ಮಂತ್ರೈಃ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಹುತ್ವಾ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಕಲಶೋದಕಂ–ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂ ಶಿಶುಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಉದಙ್ಮುಖಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪಲ್ಲವೈಃ ಅಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ । ಮಂತ್ರಾಃ– ಅನೋಭದ್ರಾದಿ ದಶಋಗ್ಭಿಃ, ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಮಿತಿ ಷೋಡಶ ಋಗ್ಭಿಃ, ಜಾತವೇದಸೇ ಇತಿ ಏಕಯಾ, ಸುರಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತ್ವಿತಿ ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕೈಶ್ಚ ಅಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ ॥

ಸುರಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ । ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಿಭುಃ ॥ ೧ ॥ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚಾನಿರುದ್ಧಶ್ಚ ಭವಂತು ವಿಜಯಾಯ ತೇ । ಅಖಂಡಲೋಽಗ್ನಿರ್ಭಗವಾನ್ ಯಮೋ ವೈ ನಿರ್ಋತಿಸ್ತಥಾ ॥ ೨ ॥ ವರುಣಃ ಪವನಶ್ಚೈವ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಸದಾಶಿವಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹಿತಾಸ್ಸರ್ವೇ ದಿಕ್ಪಾಲಾಃ ಪಾಂತು ಸರ್ವದಾ ॥ ೩ ॥ ಕೀರ್ತಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಧೃತಿರ್ಮೇಧಾ ಪುಷ್ಟಿಶ್ರದ್ಧಾ ಕ್ರಿಯಾ ಮತಿಃ । ಬುದ್ಧಿರ್ಲಜ್ಜಾ ವಪುಶ್ಶಾಂತಿಸ್ತುಷ್ಟಿಃ ಕಾಂತಿಶ್ಚ ಮಾತರಃ ॥ ೪ ॥ ಏತಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಸ್ಸಮಾಹಿತಾಃ । ಆದಿತ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭೌಮೋ ಬುಧಜೀವಸಿತಾರ್ಕಜಾಃ ॥ ೫ ॥ ಗ್ರಹಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ರಾಹುಃ ಕೇತುಶ್ಚ ಸರ್ವದಾ । ದೇವದಾನಗಂಧರ್ವಾ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗಾಃ ॥ ೬ ॥ ಋಷಯೋ ಮುನಯೋ ಗಾವೋ ದೇವಮಾತರ ಏವ ಚ । ದೇವಪತ್ನ್ಯೋ ದ್ರುಮಾ ನಾಗಾ ದೈತ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ ॥ ೭ ॥ ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ರಾಜಾನೋ ವಾಹನಾನಿ ಚ । ಔಷಧಾನಿ ಚ ರತ್ನಾನಿ ಕಾಲಸ್ಯಾವಯವಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೮ ॥ ಸರಿತಸ್ಸಾಗರಾಶ್ಶೈಲಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ । ಏತೇ ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ೯ ॥

ಏವಂ ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕೈಃ ಅಭಿಷಿಚ್ಯ, ಕಿಂಚಿತ್ ಹೋಮಸ್ಯ ಭಸ್ಮ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಅಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ।

ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಃ ಪೂತನಾಭಂಜನೋ ಹರಿಃ । ರಕ್ಷತು ತ್ವರಿತೋ ಬಾಲಂ ಮುಂಚ ಮುಂಚ ಕುಮಾರಕಮ್ ॥ ೧ ॥ ಕೃಷ್ಣ ರಕ್ಷ ಶಿಶುಂ ಶಶ್ವತ್ ಮಧುಕೈಟಭಮರ್ದನ । ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಗವಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಾಯಾಹ್ನೇಷು ಚ ಸಂಧ್ಯಯೋಃ ॥ ೨ ॥ ಮಹಾನಿಶಿ ಸದಾ ರಕ್ಷ ಕಂಸಾರಿಷ್ಟನಿಷೂದನ । ಯಕ್ಷರಕ್ಷಃಪಿಶಾಚಾಂಶ್ಚ ಗ್ರಹಾನ್ ಮಾತೃಗ್ರಹಾನಪಿ ॥ ೩ ॥ ಬಾಲಗ್ರಹಾನ್ ವಿಶೇಷೇಣ ಛಿಂದಿ ಛಿಂದಿ ಮಹಾಭಯಾತ್ । ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ ಹರೇ ನಿತ್ಯಂ ತ್ವದ್ರಕ್ಷಾಭೋಷಿತಂ ಶಿಶುಮ್ ॥ ೪ ॥ ಏವಂ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ಶಿಶೋಃ ಲಲಾಟಾದ್ಯಂಗೇಷು ತತ್ ಭಸ್ಮ ಲೇಪಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ದೂರ್ವಾಯುಷ್ಯಚರುಹೋಮಃ ॥

ಗರ್ಭಾಧಾನಂ ಪುಂಸವನಂ ಸೀಮಂತೋ ವೈಷ್ಣವೋ ಬಲಿಃ ।
ಜಾತಕಂ ನಾಮ ನಿಷ್ಕ್ರಾಮೋಽನ್ನಾಶನಂ ಚೌಲಕರ್ಮ ಚ ॥

ಉಪನೀತಿಃ ಮಹಾನಾಮ್ನೀ ಮಹಾವ್ರತಮತಃ ಪರಮ್ ।
ಉಪನಿಷಚ್ಚ ಗೋದಾನಂ ಸಮಾವರ್ತನಮೇವ ಚ ॥

ವಿವಾಹಶ್ಚೈವಮಿತ್ಯೇತಾಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ಷೋಡಶ ಕ್ರಿಯಾಃ ।
ಆಧಾನಾತ್ ಚೌಲಪರ್ಯಂತಾಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ದೋಷಮಾರ್ಜನಾಃ ॥

ಬಂಧನಾತ್ ಸ್ನಾನಪರ್ಯಂತಾಃ ಅತಿಶಯಾಧಾನಮುಚ್ಯತೇ ।
ವೈವಾಹಿಕೇತಿ ಸಂಸ್ಕಾರಃ ಸ್ಮೃತ ಊನಾಂಗಪೂರಣಃ ॥
ಸಂಸ್ಕಾರರಹಿತಾ ಯೇ ತು ತೇಷಾಂ ಜನ್ಮ ನಿರರ್ಥಕಮ್ ॥

ಗರ್ಭಾಧಾನ, ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತ, ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ಉಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೌಲ, ಉಪನಯನ, ಮಹಾನಾಮ್ನೀ, ಮಹಾವ್ರತ, ಉಪನಿಷದ್ವ್ರತ, ಗೋದಾನವ್ರತ, ಸಮಾವರ್ತನ, ವಿವಾಹ– ಹೀಗೆ ಹದಿನಾರು ಮುಖ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅನವಲೋಭನ, ಕರ್ಣವೇಧಾದಿ ಕೆಲವು ಉಪಸಂಸ್ಕಾರಗಳು. ಗರ್ಭಾಧಾನದಿಂದ ಚೌಲದ ತನಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಬೀಜಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ದೋಷಮಾರ್ಜನಗಳೆಂದೂ ಉಪನಯನ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಮಾವರ್ತನ ತನಕದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯ ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಆಚಾರ–ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೆಂದೂ ಕೊನೆಯ ವಿವಾಹವಿಧಿಯು ಜೀವನದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸುವುದೆಂದೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮತ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕಾರರಹಿತನಾದವನ ಬಾಳುವಿಕೆ ನಿರರ್ಥಕವೆಂದೂ ಸ್ಮೃತಿವಚನ.

॥ ಇತಿ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಹೋಮ ಪ್ರಕರಣಮ್ ॥

ಸರ್ವಮಂಗಲದಾತಾರೌ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರೌ ।
ಗಣೇಶಸ್ಕಂದಸಂಯುಕ್ತೌ ವಂದೇ ವಾಂಛಿತಸಿದ್ಧಯೇ ॥

॥ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿಹೋಮ ಪ್ರಕರಣಮ್ ॥

ದುಷ್ಟಾನಾಂ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾ ಸುಚರಿತ ಸುಜನಸ್ತೋಮವಿಘ್ನಾಪಹರ್ತಾ
ತಸ್ಮಾತ್ ವಿಘ್ನಾಧಿಪೋಽಹಂ ಮತ ಇತಿ ಸುಧಿಯಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಜ್ಞಾಪನಾಯ ।
ಪೌಲಸ್ತ್ಯೇಚ್ಛಾಂತರಾಯಃ ಸುರಮುನಿನಿಕರಾಭೀಷ್ಟ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತ್ಯುಪಾಯಃ
ಶ್ರೇಯೋ ವಿಘ್ನಾಧಿರಾಜಃ ಪ್ರದಿಶತು ಸತತಂ ಭೂರಿಗೌರೀತನೂಜಃ ॥

ಮಹಾಗಣಪತಿಪೂಜಾವಿಧಿಃ

ಹರಿಃ ಓಮ್ ॥ (ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ಆಸನ, ಗುರುನಮಸ್ಕಾರ, ಕರನ್ಯಾಸ, ಪಾಪಪುರುಷಧ್ಯಾನ, ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ [೧] ಮೂಲಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಃ

ಆದೌ ಗುರುನಮಸ್ಕಾರಃ – ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। .... ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ-ತತ್ತ್ವರೂಪಿಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಜಪನ್ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ೩೬, ೨೪, ೧೨ ವಾರಂ ವಾ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ ॥ ಏತೇಷಾಂ ತತ್ತ್ವಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ)। **ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ** (ಮುಖೇ)। **ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪೀ ಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ** (ಹೃದಯೇ)। **ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ** ॥

---

೧. ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ–ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಗಳೆಂದರೆ– ತತ್ತ್ವ[ಪೃಥಿವೀ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತು]ಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೇವತಾಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಪ್ರೇರಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯತಃ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿಯೂ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಮಾತೃಕಾ[ಅಕಾರಾದಿ ಅಕ್ಷರ]ಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಭಗವದ್ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದೆಂಬ ಭಾವ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಅವನ ಅನುಚರರಾದ ತತ್ತ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಧ್ಯಾನದಿಂದ, 'ನಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರ, ನಾನೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಕರ್ತಾ' ಎಂಬ ಅಹಂಭಾವವು ವಿನಷ್ಟವಾಗಿ ಆ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪರಮಪದಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಪುರುಷನು ಯೋಗ್ಯನಾಗುವನೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಫಲವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತ್ಯಂತವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದು ಸಂಹಾರಕ್ರಮವೆನ್ನಲ್ಪಡುವುದು. ಜಪದಲ್ಲಿ ಆಸನಶುದ್ಧಿ ಗುರುನಮನ ಕರಶುದ್ಧಿಯ ಅನಂತರ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾನಂತರ ಗಾಯತ್ರೀಜಪದ ಮೊದಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಷ್ಟಮಹಾಮಂತ್ರಜಪದ ಸಂದರ್ಭ ಆ ಜಪದ ಮೊದಲು ತನಗೆ, ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪದ ಮೊದಲು ತನಗೆ, ಪೀಠಪೂಜೆ ಮುಗಿದು ಆವಾಹನೆಯ ಮೊದಲು ದೇವಪ್ರತಿಮೆಗೆ, ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮದಿಂದ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಲಶಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಸಂಹಾರಕ್ರಮದಿಂದ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಪಾವಸಾನ, ಪೂಜಾವಸಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.)

ಅಂಗದೇವತಾಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ವಾಸುದೇವಾದಿಕಾಃ ಶುಕ್ಲರಕ್ತಪೀತಾಸಿತೋಜ್ಜ್ವಲಾಃ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಬ್ಜೇತಃ ಪ್ರಥಮೋ ಮುಸಲೀ ಹಲೀ ॥
ಸಚಕ್ರಶಂಖಸ್ತ್ವಪರಸ್ತೃತೀಯಃ ಶಾರ್ಙ್ಗಬಾಣವಾನ್ ।
ಸಶಂಖಚಕ್ರಸ್ತುರ್ಯಸ್ತು ಚಕ್ರಶಂಖಾಸಿಚರ್ಮವಾನ್ ॥ (ತತಃ)

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ। (ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠ ವರ್ಜ್ಯಾಂಗುಲೀಭಿರ್ಹೃದಯೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥) **ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।** (ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠವರ್ಜ್ಯಾಂಗುಲೀಭಿಃ ಶಿರಸಿ ನ್ಯಸೇತ್ ॥) **ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ ।** (ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠನಾಡಿಕಾಮುಷ್ಟ್ಯಾ ಶಿಖಾಯಾಂ ನ್ಯಸೇತ್ ॥) **ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ ।** (ಇತಿ ಹಸ್ತದ್ವಯೇನ ಸರ್ವಾಂಗುಲೀಭಿಃ ಶಿರ ಆರಭ್ಯ ನಾಭಿಪರ್ಯಂತಂ ವ್ಯಾಪಕಮ್ ।) **ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥** (ಇತಿ ನಾರಾಚಮುದ್ರಯಾ ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ ದಿಗ್ಬಂಧನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಉತ್ತರತ್ರ ಸರ್ವತ್ರ ಅಂಗನ್ಯಾಸೇ ಅಂಗುಲ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಕ್ರಮಃ ಏವಮೇವ ಜ್ಞೇಯಃ ॥ ತತಃ)

ತತ್ತ್ವದೇವತಾಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಪ್ರಧಾನೋಪಮವರ್ಣಾನಿ ದ್ವಿಭುಜಾನ್ಯಪ್ಯಶೇಷತಃ ।
ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾನ್ಯೇವ ಪ್ರಧಾನಂ ತಂ ಹರಿಂ ಪ್ರತಿ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪಿಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಹರಿಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಮಹಾಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ । ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧ ॥ (ಹೃದಯೇ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೨ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಸಂವಿದಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೩ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಫೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೪ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೫ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಕಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೬ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ವಿದ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೭ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಮತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೮ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ನಿಯತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೯ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಮಾಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧೦ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಕಾಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧೧ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಪುರುಷಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧೨ ॥ ”

(ಇತಿ ದ್ವಾದಶಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಹೃದಯೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಮಾಲಾಕಾರೇಣ ದೇವತಾ ನ್ಯಸೇತ್ ॥)

ತತ್ತದವಯವೇಷು ದೇವತಾನ್ಯಾಸಃ –

ಓಂ ಪರಾಯ ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೀಭಾರತೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಬಾಹೌ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಮಹದಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಬಾಹೌ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮನೇ ಗರುಡಶೇಷರುದ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣೋರೌ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಮನ ಆತ್ಮನೇ ಸ್ಕಂದೇಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ವಾಮೋರೌ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ಮನೇ ದಿಗ್ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ತ್ವಗಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣತರ್ಜನ್ಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಚಕ್ಷುರಾತ್ಮನೇ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಜಿಹ್ವಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಗಾತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮತರ್ಜನ್ಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾದಾತ್ಮನೇ ಜಯಂತಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಾನಾಮಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಉಪಸ್ಥಾತ್ಮನೇ ಮನವೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಬ್ದಾತ್ಮನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಮನೇ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದೋಪಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ರೂಪಾತ್ಮನೇ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ರಸಾತ್ಮನೇ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದೋಪಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಗಂಧಾತ್ಮನೇ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ವಾಯವೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದೋಪಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ತೇಜ ಆತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಅಬಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದೋಪಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಧರಾಯೈ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಅನೇನ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾಂಸ್ತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಃ ಆದೌ ಗುರುನಮಸ್ಕಾರಃ – **ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ** । .... । .... ।........ **ಅಜಾದಿರೂಪಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥** (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ ॥)

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ ॥ ಏತೇಷಾಂ ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । **ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ** (ಮುಖೇ) । **ಅಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ** (ಹೃದಯೇ) **ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥**

ಅಂಗದೇವತಾಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ವಾಸುದೇವಾದಿಕಾಃ ಶುಕ್ಲರಕ್ತಪೀತಾಸಿತೋಜ್ಜ್ವಲಾಃ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಬ್ಜೇತಃ ಪ್ರಥಮೋ ಮುಸಲೀ ಹಲೀ ॥
ಸಚಕ್ರಶಂಖಸ್ತ್ವಪರಸ್ತೃತೀಯಃ ಶಾರ್ಙ್ಗಬಾಣವಾನ್ ।
ಸಶಂಖಚಕ್ರಸ್ತುರ್ಯಸ್ತು ಚಕ್ರಶಂಖಾಸಿಚರ್ಮವಾನ್ ॥

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ। ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್। ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್। ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥ ಸ್ಥಾನಾಂಗುಲ್ಯಾದಿಕ್ರಮಸ್ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸವತ್ ॥)

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥ **ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ ।**
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥
ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥
ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಪಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ।
ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥
ತಾದೃಗ್ರೂಪಾಶ್ಚ ಪಂಚಾಶಜ್ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಭಯೋದ್ಯತಾಃ ।
ಟಂಕೀ ಧನ್ವೀ ಚ ದಂಡೀ ಚ ತತ್ತದ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತು ವಾಮತಃ ॥
ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹಮುರುವೃತ್ತರವಿತ್ರಿನೇತ್ರಮ್ ।
ಜಾನುಪ್ರಸಕ್ತಕರಯುಗ್ಮಮಥಾಪರಾಭ್ಯಾಮ್ ।
ಚಕ್ರಂ ದರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಂ
ತಿಗ್ಮಾಂಶುಕೋಟ್ಯಧಿಕತೇಜಸಮಗ್ರ್ಯಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶರೀರೇ ಭಗವತಃ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಮ್ ಅಮ್ ಅಜಾಯ ನಮಃ ॥ (ಶಿರಸಿ)
ಓಮ್ ಆಮ್ ಆನಂದಾಯ ನಮಃ ॥ (ಸರ್ವಸ್ಮಿನ್ಮುಖೇ)

ಓಮ್ ಇಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣನೇತ್ರೇ)
ಓಮ್ ಈಮ್ ಈಶಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮನೇತ್ರೇ)
ಓಮ್ ಉಮ್ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣೇ)
ಓಮ್ ಊಮ್ ಊರ್ಜಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕರ್ಣೇ)
ಓಮ್ ಋಮ್ ಋತಂಭರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಪುಟೇ)
ಓಮ್ ೠಮ್ ೠಘಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮನಾಸಾಪುಟೇ)
ಓಂ ಌಮ್ ಌಶಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಗಂಡೇ)
ಓಂ ೡಮ್ ೡಜಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಗಂಡೇ)
ಓಮ್ ಏಮ್ ಏಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಊರ್ಧ್ವೋಷ್ಠೇ)
ಓಮ್ ಐಮ್ ಐರಾಯ ನಮಃ ॥ (ಅಧರೋಷ್ಠೇ)
ಓಮ್ ಓಮ್ ಓಜೋಭೃತೇ ನಮಃ ॥ (ಊರ್ಧ್ವದಂತಪಂಕ್ತೌ)
ಓಮ್ ಔಮ್ ಔರಸಾಯ ನಮಃ ॥ (ಅಧರದಂತಪಂಕ್ತೌ)
ಓಮ್ ಅಮ್ ಅಂತಾಯ ನಮಃ ॥ (ಮೂರ್ಧ್ನಿ)
ಓಮ್ ಅಃ ಅರ್ಧಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಚಿ)
ಓಂ ಕಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಮೂಲೇ)
ಓಂ ಖಂ ಖಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕೂರ್ಪರೇ)
ಓಂ ಗಂ ಗರುಡಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಮಣಿಬಂಧೇ)
ಓಂ ಘಂ ಘರ್ಮಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)
ಓಂ ಙಂ ಙಸಾರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)
ಓಂ ಚಂ ಚಾರ್ವಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಬಾಹುಮೂಲೇ)
ಓಂ ಛಂ ಛಂದೋಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕೂರ್ಪರೇ)
ಓಂ ಜಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಮಣಿಬಂಧೇ)
ಓಂ ಝಂ ಝಾಟಿತಾರಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಹಸ್ತಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)
ಓಂ ಞಂ ಞಮಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಹಸ್ತಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)
ಓಂ ಟಂ ಟಂಕಿನೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣೋರುಸಂಧೌ)
ಓಂ ಠಂ ಠಲಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಜಾನುನಿ)
ಓಂ ಡಂ ಡರಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಗುಲ್ಫೇ)
ಓಂ ಢಂ ಢರಿಣೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)
ಓಂ ಣಂ ಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)
ಓಂ ತಂ ತಾರಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮೋರುಸಂಧೌ)

ಓಂ ಥಂ ಥಭಾಯ ನಮಃ ॥	(ವಾಮಜಾನುನಿ)
ಓಂ ದಂ ದಂಡಿನೇ ನಮಃ ॥	(ವಾಮಗುಲ್ಫೇ)
ಓಂ ಧಂ ಧನ್ವಿನೇ ನಮಃ ॥	(ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)
ಓಂ ನಂ ನಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥	(ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)
ಓಂ ಪಂ ಪರಾಯ ನಮಃ ॥	(ದಕ್ಷಿಣಕುಕ್ಷೌ)
ಓಂ ಫಂ ಫಲಿನೇ ನಮಃ ॥	(ವಾಮಕುಕ್ಷೌ)
ಓಂ ಬಂ ಬಲಿನೇ ನಮಃ ॥	(ಪೃಷ್ಠೇ)
ಓಂ ಭಂ ಭಗಾಯ ನಮಃ ॥	(ಗುಹ್ಯೇ)
ಓಂ ಮಂ ಮನವೇ ನಮಃ ॥	(ತುಂದೇ)
ಓಂ ಯಂ ಯಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ॥	(ಹೃದಯೇ)
ಓಂ ರಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥	(ತ್ವಚಿ)
ಓಂ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಯೇ ನಮಃ ॥	(ಚರ್ಮಣಿ)
ಓಂ ವಂ ವರಾಯ ನಮಃ ॥	(ಮಾಂಸೇ)
ಓಂ ಶಂ ಶಾಂತಸಂವಿದೇ ನಮಃ ॥	(ರುಧಿರೇ)
ಓಂ ಷಂ ಷಡ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ ॥	(ಮೇದಸಿ)
ಓಂ ಸಂ ಸಾರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥	(ಮಜ್ಜಾಯಾಮ್)
ಓಂ ಹಂ ಹಂಸಾಯ ನಮಃ ॥	(ಅಸ್ಥಿಸಂಧಿಷು)
ಓಂ ಳಂ ಳಾಳುಕಾಯ ನಮಃ ॥	(ಪ್ರಾಣೇ)
ಓಂ ಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ॥	(ಜೀವೇ)

ಅನೇನ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾನಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಃ ನ್ಯಾಸಶ್ಚ

'ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್' (ಎಂದು ೩೬, ೨೪, ೧೨ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಋಷಿಚ್ಛಂದಾಂಸಿ ॥ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । **ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ** (ಮುಖೇ) । **ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ** (ಹೃದಯೇ) ॥

ಅಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ದ್ಯೂಲ್ಕಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ)

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥

ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಪಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ।
ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥

ಬಿಂಬೋಽಸಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಽಸ್ಮಿ ತವಯದ್ಯಪಿ ಚಾಂತರಮ್ ॥
ಸ್ವಾಮಿನ್ನಿರ್ದೋಷ ಮದ್ದೋಷಂ ವಿರೇಚಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭೀತಿಹಸ್ತಾನ್ಯೇತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ ।
ಮೂಲರೂಪಸವರ್ಣಾನಿ ಕೃಷ್ಣಾವರ್ಣಾ ಶಿಖೋಚ್ಯತೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಶರೀರಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಜಪಪೂರ್ವಕ ನ್ಯಾಸೇ[೨] ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ

ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ – ನೇತ್ರಯೋಃ

ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ನಾಸಯೋಃ

ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ – ವಾಚಿ

ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ

ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನಾಭೌ

ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ

ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ

ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ

ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ – ನೇತ್ರಯೋಃ

ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ನಾಸಯೋಃ

---

೨. ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ನ್ಯಾಸಾಃ...... ಎಂಬ ತಂತ್ರಸಾರವಚನದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರದ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಿಯು ೨೧ ಬಾರಿ, ಗೃಹಸ್ಥನು ೧೪ ಬಾರಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ೭ ಬಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ – ವಾಚಿ

ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ

ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ

ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನಾಭೌ

ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ

ಲಯನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ

ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ

ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ನಾಭೌ

ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ

ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ – ವಾಚೀ

ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನಾಸಯೋಃ

ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನೇತ್ರಯೋಃ

ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ

॥ ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ೧೦೮ ಜಪ್ತ್ವಾ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ಪೂರ್ವವತ್ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕಂ ಪಠಿತ್ವಾ ನ್ಯಾಸಪ್ರಾಣಾಯಾಮೌ ಕೃತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ (ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ) ಶುಭ ಶೋಭನೇ.... ವತ್ಸರೇ .....ಯನೇ ......ಋತೌ ....ಮಾಸೇ ......ಪಕ್ಷೇ ...... ಶುಭತಿಥೌ ......ವಾಸರೇ ......ನಕ್ಷತ್ರೇ ......ಯೋಗೇ ......ಕರಣೇ ಏವಂ ಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತ್ಯಂತರ್ಗತಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಮಧ್ವಪತಿ(ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿ) ಶ್ರೀವಿಶ್ವಂಭರಪ್ರೇರಣಯಾ..... ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ (ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರಪೌತ್ರಧನವಿದ್ಯಾಜಯ-ಕೀರ್ತ್ಯಾಯುರಾರೋಗ್ಯಾದ್ಯಖಿಲಾಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಕಲಕಾರ್ಯೇಷು ನಿರ್ವಿಘ್ನತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ) ಶ್ರೀಮಹಾ-ಗಣಪತೇಃ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಕಲ್ಪೋಕ್ತಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

(ಗುರುಗಣೇಶಾದೀನ್ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತ್ವಾ ಘಂಟಾನಾದಂ[೩], ಶಂಖಪೂಜಾಂ[೪], ಕಲಶಪೂಜಾಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ।)

---

೩. ಘಂಟಾಗ್ರೇ ಬ್ರಹ್ಮದೈವತ್ಯಂ ಮಕುಟೇ ಗರುಡಸ್ತಥಾ । ನಾದೇ ಸರಸ್ವತೀದೇವೀ ನಾಲೇ ನಾಗಾದಿದೈವತಮ್ ॥ ದೇವರಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ –ಘಂಟಾಗ್ರೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ, ಮಕುಟೇ ಗರುಡಾಯ ನಮಃ, ನಾದೇ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ, ನಾಲೇ ನಾಗಾಯ ನಮಃ – ಎಂದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. 'ಆಗಮಾರ್ಥಂತು ದೇವಾನಾಂ..........' ದೇವರ ಆಗಮನಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ದೈತ್ಯರ ನಿರಸನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾರಂಭೇ ಚ ಶನೈಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಮಧ್ಯೇ ವೇಗೇನ ಕಾರಯೇತ್ । ಶನೈರಂತ್ಯೇ ತ್ರಿಭಿಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಘಂಟಾನಾದಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ ಘಂಟಾಮಣಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವಾಗ ಪ್ರಾರಂಭ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. [ಸ್ನಾನೇ ಧೂಪೇ ತಥಾ ದೀಪೇ ನೈವೇದ್ಯ ಭೂಷಣೇ ತಥಾ । ಘಂಟಾನಾದಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ತಥಾ ನೀರಾಜನೇಽಪಿ ಚ ॥]

ತತಃ ವಿಶ್ವಂಭರ ನಾಮಕ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಪೀಠಪೂಜಾ, ಆವಾಹನ, ನ್ಯಾಸ, ಆವರಣಪೂಜಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ತತಃ ಭಗವತಃ ಪರಿವಾರತ್ವೇನ ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ದ್ವಾರಪಾಲಕಪೂಜಾ

ಪೂರ್ವದ್ವಾರೇ ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ನಮಃ । ಏಕದಂಷ್ಟ್ರಾಯ । **ದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರೇ** ಮಹೋದರಾಯ । ಗಜಾನನಾಯ । **ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರೇ** ಲಂಬೋದರಾಯ । ವಿಕಟಾಯ । **ಉತ್ತರದ್ವಾರೇ** ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ । ಶೂರ್ಪಕರ್ಣಾಯ । **ದ್ವಾರಾಧಃ** ವಿಮಲಾಯ । **ದ್ವಾರೋಪರಿ** ಸುಬಾಹವೇ । **ದೇಹಲ್ಯಾಂ** ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ॥

ಪೀಠಾಪೂಜಾ

ಓಂ ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ಮೂಲಪ್ರಕೃತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮಃ । ಇಕ್ಷುಸಾಗರಾಯ ನಮಃ । ರತ್ನದ್ವೀಪಾಯ ನಮಃ । ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಮಣಿಮಂಟಪಾಯ ನಮಃ । ರತ್ನಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅವ್ಯಕ್ತವಿಗ್ರಹಾಯ ನಮಃ । ಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಜ್ಞಾನಾಯ ನಮಃ । ವೈರಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಅಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಅಜ್ಞಾನಾಯ ನಮಃ । ಅವೈರಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಅನೈಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಪಂ ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಆನಂದಕಂದಾಯ ನಮಃ । ಬುದ್ಧಿನಾಳಾಯ ನಮಃ । ಅಹಂಕಾರಬೀಜಾಯ ನಮಃ । ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಕರ್ಣಿಕಾಯೈ ನಮಃ । ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಕೇಸರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ದಲಾಯ ನಮಃ । ಜಲಾತ್ಮನೇ ದಲಾಗ್ರಾಯ ನಮಃ । ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಪರಿವೇಷಾಯ ನಮಃ । ಅಂ ಅರ್ಕಮಂಡಲಾಯ ಅರ್ಥಪ್ರದ ದ್ವಾದಶಕಲಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಉಂ ಸೋಮಮಂಡಲಾಯ ಕಾಮಪ್ರದ ಷೋಡಶಕಲಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಮಂ ವಹ್ನಿಮಂಡಲಾಯ ಧರ್ಮಪ್ರದ ದಶಕಲಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸಂ ಸತ್ವಾಯ ನಮಃ । ರಂ ರಜಸೇ ನಮಃ । ತಂ ತಮಸೇ ನಮಃ । ಮಂ ಮಾಯಾಯೈ ನಮಃ । ವಿಂ ವಿದ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಅಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಉಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಮಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।

ನವಶಕ್ತಿಪೂಜಾ

ಓಂ ತೀವ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ಜ್ವಾಲಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ನಂದಾಯೈ ನಮಃ । ಭೋಗದಾಯೈ ನಮಃ । ಕಾಮರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಉಗ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ತೇಜೋವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಸತ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ವಿಘ್ನನಾಶಿನ್ಯೈ ನಮಃ ॥ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಓಂ ಶ್ರೀ ಹ್ರೀಂ ಕ್ಲೀಂ ಗ್ಲೌಂ ಗಂ ಭಗವತೇ ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುಕ್ತಾಯ ಕಮಲಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಧಾನದೇವಾತಾವಾಹನ [೫]

ಅಂಜಲ್ಯಾ ತುಳಸೀಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್....... ಇತಿ ವಿಶ್ವಂಭರನಾಮಕಮಹಾವಿಷ್ಣು

---

೪. ನ ಪಿಬೇತ್ ಶಂಖತೋಯಂ ಚ ನಚ ಭೂಮೌ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ । ನ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇಚ್ಚ ನೈವೇದ್ಯಂ ಭುಂಞ್ಜಾನಸ್ತ್ವಘವಾನ್ ಭವೇತ್ ॥ ಶಂಖದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯ ಕೂಡದು; ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಬಾರದು; ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಕೂಡದು. ಶಂಖಜಲ ಪ್ರೋಕ್ಷಿತವಾದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ತಿಂದವನು ಪಾಪಿಯಾಗುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಂಖ ನೀರನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ, ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

೫. ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾ : (ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ) ಅಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ್ವರಾ ಋಷಯಃ । ಋಗ್ಯಜುಃಸಾಮಾಥರ್ವಾಣಿ ಛಂದಾಂಸಿ । ಕ್ರಿಯಾಮಯವಪುಃಪ್ರಾಣಾಖ್ಯಾ ದೇವತಾ ॥ ಆಂ ಬೀಜಮ್ । ಹ್ರೀಂ ಶಕ್ತಿಃ ।

ಉದ್ಯದ್ರವಿ –ಇತಿ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಂ ರಕ್ತಾಂಬರೋ ...... ಇತಿ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸ್ವಾತ್ಮಸಂಸ್ಥ–ಮಜಂ ಶುದ್ಧಂ ತ್ವಾಮದ್ಯ ಗಣನಾಯಕ । ಅರಣ್ಯಾಮಿವ ಹವ್ಯಾಶಂ ಸ್ಥಾನೇ ತ್ವಾವಾಹಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ಓಂ ಗಣಾನಾಂತ್ವಾ .... ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತಂ ಭಗವಂತಂ ಮಹಾಗಣಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತವಿಶ್ವಂಭರನಾಮಕಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ (ಸ್ವಸ್ತಿಕಾ, ಅಗ್ನಿ, ಕಲಶಮಧ್ಯೇ) ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವರೋಂ ಆವಾಹಯಿಷ್ಯೇ । ಚತುರ್ಭುಜೈರ್ಗಜದಂತಾಕ್ಷಮಾಲಾಪರಶು–ಮೋದಕಧಾರಿಣೇತಪ್ತಕಾಂಚನವರ್ಣಾಯ ಶೂರ್ಪಕರ್ಣಾಯ ಗಜಾನನಾಯ ಲಂಬೋದರಾಯ ಸರ್ಪ–ಯಜ್ಞೋಪವೀತಿನೇ ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಾಂಬರಧರಾಯ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಯ ಮೂಷಕೋಪರಿಸಂಸ್ಥಿತಾಯ ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಸಕಲಗುಣಾತ್ಮನೇ ಸಕಲ ಶಕ್ತಿಯುತಾಯ ಮಹಾಯೋಗಪೀಠಸ್ಥಾಯ ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಓಮ್ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥

ಓಮ್ ಆತ್ಮಾ ದೇವಾನಾಂ ಭುವನಸ್ಯ ಗರ್ಭೋ ಯಥಾವಶಂ ಚರತಿ ದೇವ ಏಷಃ । ಘೋಷಾ ಇದಸ್ಯ ಶೃಣ್ವಿರೇ ನ ರೂಪಂ ತಸ್ಮೈ ವಾತಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥

ಏಹ್ಯೇಹಿ ದೇವ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಆವಾಹಯಾಮಿ ಪೀಠೇ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ರಮಾಪತೇ ॥

ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥ ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಸಂಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಸಮ್ಮುಖೋ ಭವ । ಅವಗುಂಠಿತೋ ಭವ । ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ । ವ್ಯಾಪ್ತೋ ಭವ । ವರದೋ ಭವ ॥

ಕ್ರೌಂ ಕೀಲಕಮ್ । ಅಸ್ಯಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹ್ರೀಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹ್ರೂ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹ್ರೈಂ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹ್ರೌಂ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹ್ರಃ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಹ್ರಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಹ್ರೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಹ್ರೂಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಹ್ರೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಹ್ರೌಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧ ॥)

ರಕ್ತಾಂಭೋಧಿಸ್ಥಪೋತೋಲ್ಲಸದರುಣಸರೋಜಾಧಿರೂಢಾಂ ಕರಾಬ್ಜೈ ।
ಪಾಶಂ ಕೋದಂಡಮಿಕ್ಷೋದ್ಭವಮತಿಗುಣಮಪ್ಯಂಕುಶಂ ಪಂಚಬಾಣಾನ್ ।
ಬಿಭ್ರಾಣಾಸೃಕ್ಕಪಾಲಂ ತ್ರಿನಯನವಿಲಸತ್‌ಪೀನವಕ್ಷೋರುಹಾಢ್ಯಾ
ದೇವೀ ಬಾಲಾರ್ಕವರ್ಣಾ ಭವತು ಸುಖಕರೀ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿ ಪರಾ ನಃ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಆಂ ಹ್ರೀಂ ಕ್ರೋಂ ಯಂ ರಂ ಲಂ ವಂ ಶಂ ಷಂ ಸಂ ಹಂ ಹಂಸಃ ಸೋಽಹಂ । ಅಸ್ಯಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಪ್ರಾಣಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತು । ಅಸ್ಯಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಜೀವ ಇಹ ಸ್ಥಿತಃ । ಅಸ್ಯಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಮನಃಶ್ರೋತ್ರತ್ವಕ್‌ಚಕ್ಷುರ್ಜಿಹ್ವಾಘ್ರಾಣವಾಕ್‌ಪಾಣಿಪಾದಪಾಯೂಪಸ್ಥಾನಿ ಇಹೈವಾಽಗತ್ಯ ಸುಖಂ ಚಿರಂ ತಿಷ್ಠಂತು ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವೈಷ್ಣವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲ.

ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಕುರು ದೇವೇಶ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರೋ ಭವ ।
ವಿಭೋ ಸಕಲಲೋಕೇಶ ವಿಷ್ಣೋ ಜಿಷ್ಣೋ ಹರೇ ಪ್ರಭೋ ॥

ತ್ವಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪೂಜಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಭೋಗೈರರ್ಘ್ಯಾದಿಭಿಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಯಾಗಾವಸಾನಪರ್ಯಂತಮತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಜನಾರ್ದನ ।

ಭಕ್ತಸ್ಯ ಮಮ ಪೂಜಾಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಪ್ರಭೋ ॥
ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

ಅಸುನೀತೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆತ್ರೇಯಾಃ ವಸೂಯವಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ। ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಆ)೩ ೦ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್‌ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು।

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥

ಆವಾಹಿತೋಭವ । ಸ್ಥಾಪಿತೋಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಅವಗುಂಠಿತೋ ಭವ । ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ । ವರದೋ ಭವ । ಶಾಂತೋ ಭವ ॥ ಪ್ರಸೀದ ಪ್ರಸೀದ ॥ (ಇತಿ ಆವಾಹನಾದಿಸಪ್ತಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥) ತತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಾಂಶ್ಚ ಕೃತ್ವಾ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ । **ಓಮ್ ಏಕದಂಷ್ಟ್ರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ದಂತೀ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥** ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಓಂ ವಂ ಅಬಾತ್ಮನಾ ಜಲಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನೀ ಸಂಯೋಗ) । ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನಾ ಗಂಧಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ತರ್ಜನೀಅಂಗುಷ್ಠ ಸಂಯೋಗ) । ಓಂ ಹಂ ಆಕಾಶಾತ್ಮನಾ ಪುಷ್ಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ಅಂಗುಷ್ಠಕನಿಷ್ಠಿಕ ಸಂಯೋಗ) । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನಾ ಧೂಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾ ಸಂಯೋಗ) । ಓಂ ರಂ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನಾ ದೀಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ಅಂಗುಷ್ಠಮಧ್ಯಮ ಸಂಯೋಗ) ॥ ತತಃ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

೧. ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿಮಂತ್ರಃ

ಕೌಶಿಕಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಮಹಾಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಮಹಾಗಣಪತಿಮಂತ್ರಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅಂಗುಲಿನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪ್ರಸಾದಾಯ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ನಮಃ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪ್ರಸಾದಾಯ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ಓಂ ನಮಃ ಕರತಲಕರ ಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ ॥ ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಪ್ರಸಾದಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ನಮಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್। ಓಂ ಪ್ರಸಾದಾಯ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ನಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ)

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನೂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಲಂಬೋದರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶದಂತಾಂಕುಶಾಭಯೇ ।
ಬಿಭ್ರದ್ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾ ಹ್ಯಯಮ್ ॥

॥ ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ ಓಮ್ ॥

೨. ಗಣಪತಿಮಂತ್ರಃ ॥

ಗಣಕ ಋಷಿಃ । ನಿಚೃದ್ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ ॥ ಗಾಂ ಬೀಜಮ್ । ಬಿಂದುಃ ಶಕ್ತಿಃ । ಗಣಪತಿಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಗಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಗೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೂಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಗೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಗೌಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ । ಗಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಸಿಂಧೂರಾಭಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ ಪೃಥುವರಜಠರಂ ಹಸ್ತಪದ್ಮೈರ್ದಧಾನಂ
ದಂತಂ ಪಾಶಾಂಕುಶೇಷ್ಟಾನ್ಯುರುಕರವಿಲಸದ್ಬೀಜಪೂರಾಭಿರಾಮಮ್ ।
ಬಾಲೇಂದುಜ್ಯೋತಿಮೌಲಿಂ ಕರಿಪತಿವದನಂ ದಾನಪೂರಾರ್ದ್ರಗಂಡಂ ।
ಭೋಗೀಂದ್ರಾಬದ್ಧ ಭೂಷಂ ಭಜತ ಗಣಪತಿಂ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಾಂಗರಾಗಮ್ ॥

॥ ಓಂ ಗಂ ಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥

೩. ಮಹಾಗಣಪತಿ ಮಂತ್ರಃ

ಗಣಕಋಷಿಃ । ನಿಚೃದ್ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ ।

ಗಾಂ ಬೀಜಂ। ಸ್ವಾಹಾ ಶಕ್ತಿಃ । ಕ್ಲೀಂ ಕೀಲಕಂ । ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಾಂ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ । ಗೀಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ । ಗೂಂ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ। ಗೈಂ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ। ಗೌಂ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ । ಗಃ ಕರತಲಕರ ಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ॥

ಓಂ ಗಾಂ .... ಗಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಬೀಜಾಪೂರ ಗದೇಕ್ಷು ಕಾರ್ಮುಕಲಸತ್ ಚಕ್ರಾಬ್ಜ ಪಾಶೋತ್ಪಲವ್ರೀಹ್ಯಗ್ರಸ್ವವಿಷಾಣರತ್ನಕಲಶ- ಪ್ರೋದ್ಯತ್ಕರಾಂಭೋರುಹಃ । ಧ್ಯೇಯೋವಲ್ಲಭಯಾ ಸಪದ್ಮಕರಯಾಽಽಶ್ಲಿಷ್ಟೋಜ್ಜ್ವಲದ್ರೂಪಯಾ ವಿಶ್ವೋತ್ಪತ್ತಿ ವಿಪತ್ತಿ ಸಂಸ್ಥಿತಿಕರೋ ವಿಘ್ನೋ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥದಃ ॥

ರಕ್ತೋ ರಕ್ತಾಂಗರಾಗಾಂಶುಕಕುಸುಮಯುತಸ್ತುಂದಿಲಃ ಚಂದ್ರಮೌಲಿಃ ನೇತ್ರೈಯುರ್ಕ್ತಃ ತ್ರಿಭಿರ್ವಾಮನಕರಚರಣೋ ಬೀಜಪೂರಾತ್ತನಾಸಃ । ಹಸ್ತಾಗ್ರೇ ಕ್ಲೃಪ್ತ ಪಾಶಾಂಕುಶರದವರದೋ ನಾಗವಕ್ತ್ರೋ ವಿಭೂಷಃ ದೇವಃ ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥೋ ಭವತು ನತಸುರೋ ಭೂತಯೇ ವಿಘ್ನರಾಜಃ ॥

॥ ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಹ್ರೀಂ ಕ್ಲೀಂ ಗ್ಲೌಂ ಗಂ ಗಣಪತಯೇ ವರವರದ ಸರ್ವಜನಂ ಮೇ ವಶಮಾನಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥

* * *

ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜಾ

ಏಕದಂತಂ ಶೂರ್ಪಕರ್ಣಂ ಗಜವಕ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪಾಶಾಂಕುಶಧರಂ ದೇವಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕಮ್ ॥

ಧಾಯೇದ್ದೇವಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಮ್ ।
ದಂತಾಕ್ಷಮಾಲಾಪರಶುಪೂರ್ಣಮೋದಕಹಸ್ತಕಮ್ ।
ಮೋದಕಾಸಕ್ತಶುಂಡಾಗ್ರಮೇಕದಂತಂ ವಿನಾಯಕಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆವಾಹನಮ್ ॥ ಆವಾಹಯಾಮಿ ವಿಘ್ನೇಶ ಸುರರಾಜಾರ್ಚಿತೇಶ್ವರ ।
ಅನಾಥನಾಥ ಸರ್ವಜ್ಞ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಗಣನಾಯಕ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಸ್ವಾಗತಮ್ ॥ ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ ವದಾಮ್ಯದ್ಯ ತ್ರಾತಾಭವ ಭವಾರ್ಣವಾತ್ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರುಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಮ್ ॥ ಗಜವಕ್ತ್ರಂ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರ್ಯುತಮ್ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಪ್ರದಾಯಕ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಾದ್ಯಮ್ ॥ ವಿನಾಯಕ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಶಂಕರಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಿದ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಾದ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಪ್ರಣತಪ್ರಿಯ ।

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ। ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಚಮನಮ್ ॥ ಗಣನಾಥ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಜಗತ್ಪಾವನಕಾರಣ ।
ಗೃಹಾಣಾಽಚಮನಂ ದೇವ ಪೂಜಿತೋ ಯಃ ಸುರೈರಪಿ ।

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಧುಪರ್ಕಮ್ ॥ ದಧ್ಯಾಜ್ಯಮಧುಸಂಯುಕ್ತಂ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಮಯಾಽಽಹೃತಮ್ ।
ಗೃಹಾಣ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ ಗಣನಾಥ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುನರಾಚಮನಮ್ ॥ ತಕ್ಕೋಲಾದಿಸುಗಂಧೀನಿ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ ।
ಜಲೇನಾನೇನ ವಿಘ್ನೇಶ ಗೃಹಾಣಾಚಮನೀಯಕಮ್ ।

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಲಾಪಕರ್ಷಣಸ್ನಾನಮ್ ॥

ಗಂಗಾದಿಸರ್ವತೀರ್ಥೇಭ್ಯ ಆನೀತಂ ತೋಯಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಿತಂ ತುಭ್ಯಂ ಸ್ನಾನಾಯಾಭೀಷ್ಟದಾಯಕ ॥

[ಯತ್ಪುರುಷೇಣೇತಿ] ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಮಲಾಪಕರ್ಷಣಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಂಚಾಮೃತ ಸ್ನಾನಮ್ ॥ ಸ್ನಾನಂ ಪಂಚಾಮೃತಂ ದೇವ ಗೃಹಾಣ ಗಣನಾಯಕ ।
ಅನಾಥನಾಥ ಸರ್ವಜ್ಞ ಗೀರ್ವಾಣಪರಿಪೂಜಿತ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಯಃಸ್ನಾನಮ್ ॥ ಕಾಮಧೇನುಸಮುದ್ಭೂತಂ ಪರಮಂ ಪಾವನಂ ಪಯಃ ।
ತೇನ ಸ್ನಾನಂ ಕುರುಷ್ವ ತ್ವಂ ಹೇರಂಬ ಗಣನಾಯಕ ॥

[ಅಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ] ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಪಯಃಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದಧಿಸ್ನಾನಮ್ ॥ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಸಂಕಾಶಂ ಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಂ ದಧಿ ।
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಗಣನಾಯಕ ॥

[ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣ..... ಇತಿ] ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ದಧಿಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಘೃತಸ್ನಾನಮ್ ॥ ಆಜ್ಯಂ ಸುರಾಣಾಮಾಹಾರಮಾಜ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ।
ಆಜ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪರಮಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

[ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷ... ಇತಿ] ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಘೃತಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಧುಸ್ನಾನಮ್ ॥ ಸರ್ವೌಷಧಿಸಮುದ್ಭೂತಂ ಪೀಯೂಷಮಧುರಂ ಮಧು ।
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಗಿರಿಜಾಸುತ ॥

[ಮಧುವಾತಾ...ಇತಿ] ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಮಧುಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಶರ್ಕರಾಸ್ನಾನಮ್ ॥ ಇಕ್ಷುದಂಡಸಮುದ್ಭೂತದಿವ್ಯಶರ್ಕರಯಾಹ್ಯಹಮ್ ।
ಸ್ನಾಪಯಾಮಿ ಮಹಾಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರೀತೋ ಭವ ಶಿವಾತ್ಮಜ ॥

[ಸ್ವಾದುಃ ಪವಸ್ವೇತಿ] ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಶರ್ಕರಾಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂಗಲಸ್ನಾನಮ್ ॥ **ತೈಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಜಲೇ ಗಂಗಾ ಯತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ವೈ ಪ್ರಭೋ ।**
ತಸ್ಮಾಂಗಲಿಕಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಜಲತೈಲೇ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಮಂಗಲಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಂಗೋದ್ವರ್ತನಮ್ ॥ **ಅಂಗೋದ್ವರ್ತನಕಂ ದೇವ ಕಸ್ತೂರ್ಯಾದಿವಿಮಿಶ್ರಿತಮ್ ।**
ಲೇಪನಾರ್ಥಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮೈರ್ಯುತಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಅಂಗೋದ್ವರ್ತನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಉಷ್ಣೋದಕಸ್ನಾನಮ್ ॥ **ನಾನಾತೀರ್ಥಾದಾಹೃತಂ ಚ ತೋಯಮುಷ್ಣಂ ಮಯಾ ಕೃತಮ್ ।**
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ದಯಾನಿಧೇ ।

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಉಷ್ಣೋದಕಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಂಧೋದಕಸ್ನಾನಮ್ ॥ **ಕರ್ಪೂರೈಲಾಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಸಂಯುತಮ್ ।**
ಗಂಧೋದಕಂ ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಗಂಧೋದಕಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಮ್ ॥ **ಗಂಗಾದಿಸರ್ವತೀರ್ಥೇಭ್ಯ ಆಹೃತೈರಮಲೈರ್ಜಲೈಃ ।**
ಸ್ನಾನಂ ಕುರುಷ್ವ ಭಗವನ್ ಉಮಾಪುತ್ರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವಸ್ತ್ರದ್ವಯಮ್ ॥ **ನವವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ರಕ್ತಂ ದೇವಾನಾಂ ಸದೃಶಪ್ರಭಮ್ ।**
ಭಕ್ತ್ಯಾ ದತ್ತಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಲಂಬೋದರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಭರಣಮ್ ॥ **ಕುಂಡಲಾಂಗದಕೇಯೂರಮುಕ್ತಾಹಾರಾಂಗದಾನಿ ಚ ।**
ಭೂಷಣಾನಿ ಗೃಹಾಣೇಶ ಪಾರ್ವತೀಪ್ರಿಯನಂದನ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಭೂಷಣಮ್ ॥ **ವಜ್ರಮಾಣಿಕ್ಯವೈಡೂರ್ಯಮುಕ್ತಾವಿದ್ರುಮಮಂಡಿತಮ್ ।**
ಪುಷ್ಯರಾಗಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಭೂಷಣಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಭೂಷಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮ್ ॥ **ರಾಜಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ಚ ಕಾಂಚನಂ ಸೋತ್ತರೀಯಕಮ್ ।**
ಗೃಹಾಣ ಚಾರು ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಕ್ತಾನಾಮಿಷ್ಟದಾಯಕ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ। ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಸನಮ್ ॥ ಅನೇಕರತ್ನ [ವಿಚಿತ್ರರತ್ನ] ಸಂಯುಕ್ತಂ ಮುಕ್ತಾಮಣಿವಿಭೂಷಿತಮ್ ।
ಸ್ವರ್ಣಸಿಂಹಾಸನಂ ಚಾರು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಂಧಃ ॥ ಗಂಧಕರ್ಪೂರಸಂಯುಕ್ತಂ ದಿವ್ಯಚಂದನಮುತ್ತಮಮ್ ।
ವಿಲೇಪನಂ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಕ್ಷತಾಃ ॥ ರಕ್ತಾಕ್ಷತಾಂಶ್ಚ ದೇವೇಶ ಗೃಹಾಣ ದ್ವಿರದಾನನ ।
ಲಲಾಟಪಟಲೇ ಚಂದ್ರಸ್ತಸ್ಯೋಪರಿ ವಿಧಾರ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪರಿಮಲದ್ರವ್ಯಮ್ ॥ ಭಾಲಚಂದ್ರ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವರೂಪಿಣೇ ।
ನಾನಾಪರಿಮಲದ್ರವ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ನಾನಾಪರಿಮಲದ್ರವ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುಷ್ಪಾಣಿ ॥ ಸುಗಂಧೀನಿ ಸುಪುಷ್ಪಾಣಿ ವರಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕ ।
ಗಣನಾಥ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ವರದೋ ಭವ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಯುಧಾನಿ ॥ ಆಯುಧಾನಿ ಚ ತೀವ್ರಾಣಿ ದೈತ್ಯಸಂಘಾತಕಾನಿ ಚ ।
ಮಮ ವಿಘ್ನವಿನಾಶಾಯ ಧಾರಯ ಶ್ರೀಗಜಾನನ ॥
ಅಂಕುಶಂ ಪರಶುಂ ಪಾಶಂ ದಂತಂ ಧಾರಯ ಬಾಹುಭಿಃ ॥
ಅಭೀಷ್ಟಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಶತ್ರೂನ್ ವಿಮರ್ದಯ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಆಯುಧಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಂಗಪೂಜಾ

ಓಂ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ । ಗುಲ್ಫೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಶೂರ್ಪಕರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಜಾನುನೀ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ ನಮಃ । ಜಂಘೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಆಖುವಾಹನಾಯ ನಮಃ । ಊರೂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಹೇರಂಬಾಯ ನಮಃ । ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಕಾಮಾರಿಸೂನವೇ ನಮಃ । ನಾಭಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಲಂಬೋದರಾಯ ನಮಃ । ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಗೌರೀಸುತಾಯ ನಮಃ । ಸ್ತನೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಗಣನಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ಹೃದಯಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಸ್ಥೂಲಕಂಠಾಯ ನಮಃ । ಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಸ್ಕಂದಾಗ್ರಜಾಯ ನಮಃ । ಸ್ಕಂಧೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಪಾಶಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ । ಹಸ್ತೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಗಜವಕ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ । ವಕ್ತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ । ದಂತಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ವಿಘ್ನಹರ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ನೇತ್ರೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಶೂರ್ಪಕರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಕರ್ಣೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಸ್ಥೂಲನಾಸಿಕಾಯ ನಮಃ । ನಾಸಿಕಾಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಫಾಲಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಲಲಾಟಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ । ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಸರ್ವಾಂಗಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಪತ್ರಪೂಜಾ ॥ ವಿನಾಯಕ ಮನೋಽಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿದೋಮಾತನೂದ್ಭವ । ಪತ್ರಾಣ್ಯಹಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಗಣನಾಯಕ ॥

ಓಂ ಸುಮುಖಾಯ ನಮಃ । ಮಾಲತೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ । ಭೃಂಗರಾಜಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಉಮಾಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಗಜಾನನಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಲಂಬೋದರಾಯ ನಮಃ । ಬದರೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಹರಸೂನವೇ ನಮಃ । ಧತ್ತೂರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಗಜಕರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ತುಲಸೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ನಮಃ । ಶಮೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಗುಹಾಗ್ರಜಾಯ ನಮಃ । ಅಪಾಮಾರ್ಗಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ । ಬೃಹತೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ವಿಕಟಾಯ ನಮಃ । ಕರವೀರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ । ಅರ್ಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಗಜದಂತಾಯ ನಮಃ । ಅರ್ಜುನಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ವಟವೇ ನಮಃ । ದಾಡಿಮೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಸುರಾಗ್ರಜಾಯ ನಮಃ । ದೇವದಾರುಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಫಾಲಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಮರುಗಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಹೇರಂಬಾಯ ನಮಃ । ಅಶ್ವತ್ಥಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಚತುರ್ಭುಜಾಯ ನಮಃ । ಜಾತೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ವಿನಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ಕೇತಕೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ । ಅಗಸ್ತಿ[ಗಾಂಧಾರಿ]ಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುಷ್ಪಪೂಜಾ

ಗಜಾನನ ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶನ । ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯಹಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಗುಹಾಗ್ರಜ ॥

ಓಂ ಸುಮುಖಾಯ ನಮಃ । ಶತಪತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಗಣಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಉಮಾಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಕುಮುದಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಗಜಾನನಾಯ ನಮಃ । ನಂದ್ಯಾವರ್ತಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಲಂಬೋದರಾಯ ನಮಃ । ಚಂಪಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಹರಸೂನವೇ ನಮಃ । ಬಕುಲಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಗಜಕರ್ಣಕಾಯ ನಮಃ । ಮಲ್ಲಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಗುಹಾಗ್ರಜಾಯ ನಮಃ । ಕರ್ಣಿಕಾರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ವಿಕಟಾಯ ನಮಃ । ಜಾತೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ । ಭೃಂಗರಾಜಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಇಭಾನನಾಯ ನಮಃ । ಕರವೀರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ವಿನಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ಜಪಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ । ಸೇವಂತಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಭಿನ್ನದಂತಾಯ ನಮಃ । ಧತ್ತೂರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ದೀರ್ಘತುಂಡಾಯ ನಮಃ । ಪಾಟಲೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ವಟವೇ ನಮಃ । ಪುನ್ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಗೌರೀತನಯಾಯ ನಮಃ । ಕೇತಕೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಹೇರಂಬಾಯ ನಮಃ । ದ್ರೋಣಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಮೂಷಕವಾಹನಾಯ ನಮಃ । ಅಶೋಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಭಾಲಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಮುನಿ(ಅತಸಿ)ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ

ಓಂ ಸುಮುಖಾಯ ನಮಃ । ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ ।
ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ। ಗಜಕರ್ಣಕಾಯ ನಮಃ ।
ಲಂಬೋದರಾಯ ನಮಃ । ವಿಕಟಾಯ ನಮಃ ।
ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ ನಮಃ । ಗಣಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ ।
ಧೂಮಕೇತವೇ ನಮಃ । ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ।
ಫಾಲಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಗಜಾನನಾಯ ನಮಃ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಏಕವಿಂಶತಿನಾಮಪೂಜಾ

ಓಂ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಸ್ಥೂಲಕಂಠಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸ್ಕಂದಾಗ್ರಜಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಪರಶುಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಗಜವಕ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಶೂರ್ಪಕರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಗಣಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಉಮಾಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಲಂಬೋದರಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಿಕಟಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ವಿನಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಟವೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ಭಾಲಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹೇರಂಬಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಸುರಾಗ್ರಗಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಗಜಕರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭಿನ್ನದಂತಾಯ ನಮಃ ।

ಓಂ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಏಕವಿಂಶತಿನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆವರಣಪೂಜಾ

ಓಂ ಗಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಗೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೂಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಗೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಗೌಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ । ಗಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ಇತಿ ಪ್ರಥಮಾವರಣಮ್ ।)

ಓಂ ಗಣಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ । ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ । ಗಣನಾಥಾಯ ನಮಃ । ಗಣಕ್ರೀಡಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾವರಣಮ್ ॥

ಓಂ ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ನಮಃ । ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ । ಮಹೋದರಾಯ ನಮಃ । ಗಜಾನನಾಯ ನಮಃ । ಲಂಬೋದರಾಯ ನಮ । ಆಕ್ಷವಿಕಟಾಯ ನಮಃ । ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ ನಮಃ । ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಇತಿ ತೃತೀಯಾವರಣಮ್ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮೈ ನಮಃ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ ನಮಃ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ ನಮಃ । ವಾರಾಹ್ಯೈ ನಮಃ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಚಾಮುಂಡಾಯೈ ನಮಃ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಚತುರ್ಥಾವರಣಮ್ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರಾಯ ಸುರಾಧಿಪತಯೇ ಸಭಾರ್ಯಾಯ ಸಾಯುಧಾಯ ಸವಾಹನಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಶ್ರೀವಿಶ್ವಂಭರಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ ತೇಜೋಽಧಿಪತಯೇ...... । ಯಮಾಯ ಧರ್ಮಾಧಿಪತಯೇ..... । ನಿರ್ಋತಯೇ ರಕ್ಷೋಽಧಿಪತಯೇ..... । ವರುಣಾಯ ಜಲಾಧಿಪತಯೇ..... । ವಾಯವೇ ಪ್ರಾಣಾಧಿಪತಯೇ...... । ಸೋಮಾಯ ನಕ್ಷತ್ರಾಧಿಪತಯೇ । ಈಶಾನಾಯ ವಿದ್ಯಾಧಿಪತಯೇ......... । ಅನಂತಾಯ ನಾಗಾಧಿಪತಯೇ.... । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಲೋಕಾಧಿಪತಯೇ ಸಭಾರ್ಯಾಯ ಸಾಯುಧಾಯ ಸವಾಹನಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಶ್ರೀವಿಶ್ವಂಭರಪರ್ಷದಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ಇತಿ ಪಂಚಮಾವರಣಮ್ ॥)

ಶ್ರೀಗಣಪತಿ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಾವಲೀ

ಓಂ ವಿನಾಯಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗೌರೀಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸ್ಕಂದಾಗ್ರಜಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅವ್ಯಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪೂತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದಕ್ಷಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದ್ವಿಜಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಗ್ನಿಗರ್ವಚ್ಛಿದೇ ನಮಃ ೧೦
ಓಂ ಇಂದ್ರಶ್ರೀಪ್ರದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಾಣೀಬಲಪ್ರದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶರ್ವತನಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶರ್ವಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಾತ್ಮಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ್ರೇ ನಮಃ
ಓಂ ದೇವಾನೀಕಾರ್ಚಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶುದ್ಧಾಯ ನಮಃ ೨೦
ಓಂ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಾಂತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೇ ನಮಃ
ಓಂ ಗಜಾನನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದ್ವೈಮಾತುರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮುನಿಸ್ತುತ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭಕ್ತವಿಘ್ನವಿನಾಶಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಚತುರ್ಬಾಹವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಶಕ್ತಿಸಂಯುತಾಯ ನಮಃ ೩೦
ಓಂ ಚತುರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಲಂಬೋದರಾಯ ನಮಃ

ಓಂ ಶೂರ್ಪಕರ್ಣಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಹೇರಂಬಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕಾಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗ್ರಹಪತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಕಾಮಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸೋಮಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಲೋಚನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪಾಶಾಂಕುಶಧರಾಯ ನಮಃ ೪೦
ಓಂ ಚಂಡಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗುಣಾತೀತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಿರಂಜನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಕಲ್ಮಷಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸ್ವಯಂಸಿದ್ಧಾರ್ಚಿತ ಪದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಬೀಜಪೂರಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅವ್ಯಕ್ತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗದಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ವರದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಾಶ್ವತಾಯ ನಮಃ ೫೦
ಓಂ ಕೃತಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ವಿದ್ವತ್ಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವೀತಭಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಚಕ್ರಿಣೇ ನಮಃ
ಓಂ ಇಕ್ಷುಚಾಪಧೃತೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅಬ್ಜೋತ್ಪಲಕರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಹೇತವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸ್ತುತಿಹರ್ಷಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕುಲಾದ್ರಿಭೃತೇ ನಮಃ ೬೦
ಓಂ ಜಟಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಚಂದ್ರಚೂಡಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಮರೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಾಗಯಜ್ಞೋಪವೀತಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಕಂಠಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ರಾಮಾರ್ಚಿತಪದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವ್ರತಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸ್ಥೂಲಕಂಠಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ತ್ರಯೀಕರ್ತ್ರೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸಾಮಘೋಷಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ ೭೦
ಓಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸ್ಥೂಲತುಂಡಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಗ್ರಗಣ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗ್ರಾಮಣ್ಯೈ ನಮಃ
ಓಂ ಗಣಪಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸ್ಥಿರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವೃದ್ಧಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸುಭಗಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶೂರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಾಗೀಶಾಯ ನಮಃ ೮೦
ಓಂ ಸಿದ್ಧಿದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದೂರ್ವಾಬಿಲ್ವಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕಾಂತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪಾಪಹಾರಿಣೇ ನಮಃ
ಓಂ ಕೃತಾಗಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಮಾಹಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಪ್ರಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸೌಮ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭಕ್ತಾಕಾಂಕ್ಷಿತದಾಯ ನಮಃ ೯೦

ಓಂ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕೇವಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಿದ್ಧಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವಿಗ್ರಹಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಜ್ಞಾನಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಮಾಯಾಯುಕ್ತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಿಷ್ಠಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭಯವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪ್ರಮತ್ತದೈತ್ಯಭಯದಾಯ ನಮಃ ೧೦೦
ಓಂ ವ್ಯಕ್ತಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅಮೂರ್ತಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪಾರ್ವತೀಶಂಕರೋತ್ಸಂಗ–
ಖೇಲನೋತ್ಸವಲಾಲನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಮಸ್ತಜಗದಾಧಾರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವರಮೂಷಕವಾಹನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಹೃಷ್ಟಸ್ತುತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಾಯ ನಮಃ ೧೦೮

ಧೂಪಃ ॥ ದಶಾಂಗಂ ಗುಗ್ಗುಲಂ ಧೂಪಂ ಸುಗಂಧಂ ಚ ಮನೋಹರಮ್ ।
ಗೃಹಾಣ ಸರ್ವದೇವೇಶ ಉಮಾಪುತ್ರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ॥

ದೀಪಃ ॥ ಸರ್ವಜ್ಞ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯತಿಮಿರಾಪಹ ।
ಗೃಹಾಣ ಮಂಗಲಂ ದೀಪಂ ರುದ್ರಪ್ರಿಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ನೈವೇದ್ಯಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥

ನಾನಾಖಾದ್ಯಮಯಂ ದಿವ್ಯಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ತೇ ನಿವೇದಿತಮ್ ।
ಮಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಿವಾಪುತ್ರ ಗೃಹಾಣ ಗಣನಾಯಕ ॥
ಅನರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಭರಿತಂ ಸೂಪಾಪೂಪ ಸಮನ್ವಿನತಮ್ ।
ಲೇಹ್ಯಚೋಷ್ಯಾದಿ ಸಂಯುಕ್ತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಭಗವದರ್ಪಿತ ನಾನಾ ವಿಧ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಲೇಹ್ಯಪೇಯಚೋಷ್ಯ–ಚರ್ವ್ಯಾದಿಯುಕ್ತ ಷಡ್ರಸೋಪೇತ ಶಾಲ್ಯಾನ್ನಪರಮಾನ್ನಸೂಪಾಪೂಪಲಡ್ಡುಕಶಷ್ಕುಲ್ಯಾದಿ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ('ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣ'ಮಿತಿ ಆಪೋಶನಮ್ । 'ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹೇ'ತ್ಯಾದಿ ॥)

ಪಾನೀಯಮ್ ॥ ಏಲೋಶೀರಲವಂಗಾದಿಕರ್ಪೂರಪರಿವಾಸಿತಮ್ ।
ಪ್ರಾಶನಾರ್ಥಂ ಕೃತಂ ತೋಯಂ ಗೃಹಾಣ ಗಣನಾಯಕ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಮಧ್ಯೇ ಪಾನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮೋದಕಾಃ ॥ ಸಘೃತಂ ಸಗುಡಂ ಚೈವ ಮೋದಕಾನ್ ಘೃತಪಾಚಿತಾನ್ ।
ನೈವೇದ್ಯಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ದೇವ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದೋ ಭವ ॥

ಏಕವಿಂಶತಿಸಂಖ್ಯಾಕಾನ್ ಮೋದಕಾನ್ ಘೃತಪಾಚಿತಾನ್ ।
ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಫಲಂ ದದ್ಯಾಂ ನಮಸ್ತೇ ವಿಘ್ನನಾಶಿನೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಏಕವಿಂಶತಿಮೋದಕಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಉತ್ತರಾಪೋಶನಾರ್ಥೇ ಉದಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಮ್ ಅಮೃತಾಪಿಧಾನಮಸಿ ॥

ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಮ್ ॥ ಉಷ್ಣೋದಕಂ ಶುದ್ಧಕರಂ ಶೀತಲಂ ಜಲಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಮಿದಂ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮುಖಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಡೂಷಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕರೋದ್ವರ್ತನಮ್ ॥ ಮಲಯಾಚಲಸಂಭೂತಂ ಕರ್ಪೂರೇಣ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಕರೋದ್ವರ್ತನಕಂ ಚಾರು ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಜಗತಃ ಪತೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಕರೋದ್ವರ್ತನಾರ್ಥೇ ಚಂದನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುನರಾಚಮನಮ್ ॥ ಗಂಗಾಜಲಂ ಸಮಾನೀತಂ ಸುವರ್ಣಕಲಶೇ ಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಆಚಮ್ಯತಾಮುಮಾಸೂನೋ ಪುನರಾಚಮನಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಫಲಾನಿ ॥ ನಾರೀಕೇಲಂ ಚ ಕದಲೀ ದ್ರಾಕ್ಷಾ ಪನಸಮೇವ ಚ ।
ಖರ್ಜೂರೇಣ ಚ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಫಲಂ ತು ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಕದಲೀಫಲಮುಖ್ಯಾನಿ ಫಲಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ ।
ಆಹೃತಾನಿ ಮಯಾ ದೇವ ಗೃಹಾಣ ವರದೋ ಭವ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಫಲಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತಾಂಬೂಲಮ್ ॥ ಪೂಗೀಫಲಂ ಮಹದ್ದಿವ್ಯಂ ನಾಗವಲ್ಲ್ಯಾ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಕರ್ಪೂರೈಲಾಸಮಾಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದಕ್ಷಿಣಾ ॥ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನೀರಾಜನಮ್ ॥ ಗುಹಾಗ್ರಜ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ವಿಘ್ನರಾಜ ಶಿವಾತ್ಮಜ ।
ನೀರಾಜನಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕ ॥

ಓಂ ಶ್ರಿ॒ಯೇ ಜಾ॒ತಃ ಶ್ರಿ॒ಯ ಆ ನಿರಿ॑ಯಾ॒ಯ ಶ್ರಿ॒ಯಂ ವಯೋ॑ ಜರಿ॒ತೃಭ್ಯೋ॑ ದಧಾತಿ । ಶ್ರಿ॒ಯಂ ವಸಾ॑ನಾ ಅಮೃ॒ತ॒ತ್ವಮಾ॑ಯ॒ನ್ ಭವಂ॑ತಿ ಸ॒ತ್ಯಾ ಸ॑ಮಿ॒ಥಾ ಮಿ॒ತದ್ರೌ॑ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ॥ ವಿನಾಯಕೇಶಪುತ್ರ ತ್ವಂ ಗಣರಾಜ ಸುರೋತ್ತಮ ।
ದೇಹಿ ಮೇ ಸಕಲಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ವಂದೇ ಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಣಪತಿಪ್ರಾರ್ಥನಾ

ಓಮ್ । ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಪತಿಂ ಹವಾಮಹೇ ಕವಿಂ ಕವೀನಾಮುಪ ಮಶ್ರವಸ್ತಮಮ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಆ ನಃ ಶೃಣ್ವನ್ನೂತಿಭಿಸ್ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥ ಶ್ರೀವಿಘ್ನೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ತೂ ನ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷುಮಂತಂ ಚಿತ್ರಂ ಗ್ರಾಭಂ ಸಂ ಗೃಭಾಯ । ಮಹಾಹಸ್ತೀ ದಕ್ಷಿಣೇನ ॥ ೧ ॥ ವಿದ್ಮಾ ಹಿ ತ್ವಾ ತುವಿಕೂರ್ಮಿಂ ತುವಿದೇಷ್ಣಂ ತುವೀಮಘಮ್ । ತುವಿಮಾತ್ರಮವೋಭಿಃ ॥ ೨ ॥ ನ ಹಿ ತ್ವಾ ಶೂರ ದೇವಾ ನ ಮರ್ತಾಸೋ ದಿತ್ಸಂತಮ್ । ಭೀಮಂ ನ ಗಾಂ ವಾರಯಂತೇ ॥ ೩ ॥ ಏತೋನ್ವಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮೇಶಾನಂ ವಸ್ವಃ ಸ್ವರಾಜಮ್ । ನ ರಾಧಸಾ ಮರ್ಧಿಷನ್ನಃ ॥ ೪ ॥ ಪ್ರ ಸ್ತೋಷದುಪ ಗಾಸಿಷಚ್ಛ್ರವತ್ಸಾಮ ಗೀಯಮಾನಮ್ । ಅಭಿರಾಧಸಾ ಜುಗುರತ್ ॥ ೫ ॥ ಆ ನೋ ಭರ ದಕ್ಷಿಣೇನಾಭಿ ಸವ್ಯೇನ ಪ್ರ ಮೃಶ । ಇಂದ್ರ ಮಾನೋ ವಸೋರ್ನಿರ್ಭಾಕ್ ॥ ೬ ॥ ಉಪಕ್ರಮಸ್ವಾ ಭರ ಧೃಷತಾ ಧೃಷ್ಣೋ ಜನಾನಾಮ್ । ಅದಾಶೂಷ್ಟರಸ್ಯ ವೇದಃ ॥ ೭ ॥ ಇಂದ್ರ ಯ ಉ ನು ತೇ ಅಸ್ತಿ ವಾಜೋ ವಿಪ್ರೇಭಿಃ ಸನಿತ್ವಃ । ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಸು ತಂ ಸನುಹಿ ॥ ೮ ॥ ಸದ್ಯೋಜುವಸ್ತೇ ವಾಜಾ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ವಿಶ್ವಶ್ಚಂದ್ರಾಃ । ವಶೈಶ್ಚ ಮಕ್ಷೂ ಜರಂತೇ ॥ ೯ ॥

ಓಂ ನಿ ಷು ಸೀದ ಗಣಪತೇ ಗಣೇಷು ತ್ವಾಮಾಹುರ್ವಿಪ್ರತಮಂ ಕವೀನಾಮ್ । ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂ ಚನಾರೇ ಮಹಾಮರ್ಕಂ ಮಘವಞ್ಚಿತ್ರಮರ್ಚ ॥ ೧ ॥ ಅಭಿಖ್ಯಾನೋ ಮಘವನ್ನಾಧಮಾನಾನ್ತ್ಸಖೇ ಬೋಧಿ ವಸುಪತೇ ಸಖೀನಾಮ್ । ರಣಂ ಕೃಧಿ ರಣಕೃತ್ಸತ್ಯಶುಷ್ಮಾಽಭಕ್ತೇ ಚಿದಾ ಭಜಾ ರಾಯೇ ಅಸ್ಮಾನ್ ॥ ೨ ॥

ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಪೂಜಾ

(ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರ್ಯುತಂ ಯುಗ್ಮಂಯುಗ್ಮಂ ಏಕೈಕನಾಮ್ನಾ ದೂರ್ವಾ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥)

ಓಂ ಗಣಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಉಮಾಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಅಘನಾಶನಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ವಿನಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಈಶಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಇಭವಕ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಆಖುವಾಹನಾಯ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಕುಮಾರಗುರವೇ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಣಾಧಿಪ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಉಮಾಪುತ್ರಾಘನಾಶನ ।
ಏಕದಂತೇಭವಕ್ತ್ರೇತಿ ತಥಾ ಮೂಷಕವಾಹನ ॥

ವಿನಾಯಕೇಶಪುತ್ರೇತಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕ ।
ಕುಮಾರಗುರವೇ ತುಭ್ಯಂ ಪೂಜನೀಯ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥

ದೂರ್ವಾಯುಗಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತು ಗಂಧಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ।
ಏಕೈಕೇನ ತು ನಾಮ್ನಾ ಚ ದತ್ತ್ವೈಕಂ ಸರ್ವನಾಮಭಿಃ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಏಕವಿಂಶತಿದೂರ್ವಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ತತೋ ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಛತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಚಾಮರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಾಲ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ದರ್ಪಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವ್ಯಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೃತ್ತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಃ ॥ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದ ।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕರೋಮಿ ತ್ವಾಂ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನಮಸ್ಕಾರಾಃ ॥ ನಮಸ್ತೇ ವಿಘ್ನಸಂಹರ್ತ್ರೇ ನಮಸ್ತೇ ಈಪ್ಸಿತಪ್ರದ ।
ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ನಮಸ್ತೇ ಗಣನಾಯಕ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ ನಮಸ್ತೇ ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ ಅಭೀಷ್ಟವರದಾಯಿನೇ ।
ಈಪ್ಸಿತಂ ಮೇ ವರಂ ದೇಹಿ ನಮಸ್ತೇ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕ ॥

ಯನ್ಮಯಾ ಚರಿತಂ ದೇವ ವ್ರತಮೇತತ್ ಸುದುರ್ಲಭಮ್ ।
ಗಣೇಶ್ವ ತ್ವಂ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಸನ್ ಸಫಲಂ ಕುರು ಸರ್ವದಾ ॥

ವಿನಾಯಕ ಗಣೇಶಾಯ ಸರ್ವದೇವನಮಸ್ಕೃತ ।
ಪಾರ್ವತೀಪ್ರಿಯ ವಿಘ್ನೇಶ ಮಮ ವಿಘ್ನಾನ್ನಿವಾರಯ ॥

ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ಗಣೇಶ ತ್ವಂ ಸಫಲಂ ಕುರು ಸರ್ವದಾ ।
ಕಾರ್ಯಂ ಮೇ ಸಿದ್ಧಿಮಾಯಾತು ಪೂಜಿತೇ ತ್ವಯಿ ಧಾತರಿ ।

ವಿಘ್ನಾನಿ ನಾಶಮಾಯಾಂತು ಸರ್ವಾಣಿ ಸುರನಾಯಕ ॥
ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಮ್ ॥ ಗೌರೀಮಲಜಸಂಭೂತ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ವಾಮಿಕುಮಾರಕ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಗಜವಕ್ತ್ರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮ್ ॥ ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಗಜಾನನ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

(ಕಾಯೇನವಾಚೇತಿ) ಅನೇನ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿಪೂಜಾಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವಿಶ್ವಂಭರಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಮೋದಕದಾನಮ್ ॥ (ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಮೋದಕದಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್)

ವಿನಾಯಕ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸತತಂ ಮೋದಕಪ್ರಿಯ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥

ದಾನಮಂತ್ರಃ ॥ ಅಧಿಪಃ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ವರದಃ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ।
ಸುಪ್ರೀತೋ ಭವ ವಿಘ್ನೇಶ ವ್ರತದಾನೇನ ಸಿದ್ಧಿದಃ ॥
ಸಫಲಾಂಸ್ತು ಗುಡಾಜ್ಯಾಢ್ಯಾನ್ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ದಶ ಮೋದಕಾನ್ ।
ಸದಕ್ಷಿಣಾನ್ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಣೇಶಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮಮ ॥

ಪ್ರತಿಗ್ರಹಣಮಂತ್ರಃ ॥ ಮೋದಕಾನ್ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ ಗುಡಾಜ್ಯಫಲಸಂಯುತಾನ್ ।
ಸುವ್ರತಂ ತೇಽಸ್ತು ಭದ್ರಂ ತೇ ಗಣೇಶಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ತವ ॥

ಉಪಾಯನದಾನಮ್ ॥ ಗಣೇಶಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗಣೇಶೋ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಗಣೇಶಸ್ತಾರಕೋಭಾಭ್ಯಾಂ ಗಣೇಶಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಇದಮುಪಾಯನದಾನಂ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ವಿಘ್ನರಾಜಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವಿಶ್ವಂಭರರೂಪಿ-ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಸ್ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ। ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರತಿಮಾದಾನಮಂತ್ರಃ ॥ ವಿನಾಯಕಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಂ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ತುಭ್ಯಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ವಿಪ್ರ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮೇ ಗಜಾನನಃ ॥

ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ । ಅನೇನ ಉಪಾಯನಮೋದಕಪ್ರತಿಮಾದಾನೇನ ॥ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವಿಶ್ವಂಭರಃ ಸುಪ್ರೀತೋಽಸ್ತು ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಾ ॥

⏭ ⏮

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿಹೋಮಃ

ಗಣಪತಿ ಹೋಮಕಾರಿಕಾ

ಗಣಹೋಮವಿಧಿಂ ವಕ್ಷ್ಯೇಮಂಡಲಂ ಚತುರಸ್ರಕಮ್ ।
ಗುರುಂ ವಿಘ್ನೇಶಮಾರಾಧ್ಯ ಜ್ವಲನಂ ಸನ್ನಿಧಾಯ ಚ ॥ ೧ ॥

ಚಿತ್ಪಿಂಗಲೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ ಚ ನನಾಮಚ ।
ಪರಿಸಮೂಹ್ಯಪರ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ನ್ಯಸೇದ್ದರ್ಭ ಚತುಷ್ಟಯಮ್ ॥ ೨ ॥

ವಹ್ನೇರುತ್ತರತಃ ಪಾತ್ರಂ ಸಾದಯೇದ್ದ್ರವ್ಯ ಪೂರಿತಮ್ ।
ಪೃಥಕ್ ಪಾತ್ರಗತಂ ದ್ರವ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಿಕ್ಷು ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ೩ ॥

ವಿಘ್ನೇಶೋರ್ವೀದಿನೇಶಾಗ್ನಿ ಸೋಮೇಶ ಹರಿಕಂಜಜಾಃ ।
ದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ ಮೋದಕಾದೀನಾಂ ದೇವತಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೪ ॥

ಸ್ರುವಸಮ್ಮಾರ್ಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಉಪಸ್ತೀರ್ಯ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ।
ಈಶಾನ್ಯಾಂ ನಿಕ್ಷಿಪೇದ್ದ್ರವ್ಯಂ ಆಜ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕಮ್ ॥ ೫ ॥

ಪೀಠ ಪೂಜಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ನವಶಕ್ತ್ಯವಸಾನಕಮ್ ।
ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಂ ಸಮಾವಾಹ್ಯ ಉಪಚಾರೈಸ್ತು ಷೋಡಶ ॥ ೬ ॥

ಪುಷ್ಪೇಣಾರಾಧಯೇದ್ವಹ್ನೌ ಉಪಚಾರೈಸ್ತುಪಂಚಭಿಃ ।
ಸವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾಗ್ನಿಮಂತ್ರಂ ಚ ಪುನರ್ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೭ ॥

ಪೀಠಾದಿನವಶಕ್ತ್ಯಂತಮಾಜ್ಯಹೋಮೇಷ್ವನುಕ್ರಮಾತ್ ।
ಧೂಪದೀಪಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ನೈವೇದ್ಯಂತು ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥ ೮ ॥

ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಸ್ತತೋಹುತ್ವಾ ಮೂಲೇನ ಜುಹುಯಾದ್ಘೃತಮ್ ।
ದ್ರವ್ಯಮಾಜ್ಯಂ ಪುನರ್ಹುತ್ವಾ ಜಪತರ್ಪಣ ಮಾಚರೇತ್ ॥ ೯ ॥

ನಮಸ್ಕಾರಂ ವಂದನಂ ಚ ನೈವೇದ್ಯಸ್ಯ ವಿಸರ್ಜನಮ್ ।
ತತಸ್ತಾಮ್ಬೂಲಕಂ ದತ್ವಾ ಸಾಜ್ಯಾಗ್ಗವರಣಕಂ ಹುನೇತ್ ॥ ೧೦ ॥

ಧೂಪದೀಪಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಘ್ನೇಶಂ ಪೂಜಯೇತ್ತತಃ ।
ಚಿಂತಾಮಣಿರ್ವಿಘ್ನರಾಜಃ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಾರ್ಥದೋಽನಿಶಮ್ ॥ ೧೧ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ : ಕರ್ತಾ ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ಆಸನಾದಿ ವಿದಾಯ ತತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಾಂಶ್ಚ ವಿದಾಯ, ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಗಣಪತಿಮಂತ್ರಂ ಚ ಜಪ್ತ್ವಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಮಮ ಸಮಸ್ತ ವಿಘ್ನಪರಿಹಾರದ್ವಾರ ಸಕಲಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಿಘ್ನೇನ ಪರಿಸಮಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಜಯಲಾಭತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಮಹಾಗಣಪತಿ ಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಮಹಾಗಣಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ವಿಶ್ವಂಭರರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮಾ

ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಭಗವತೋ ಬಲೇನ ಭಗವತೋ ವೀರ್ಯೇಣ ಭಗವತಸ್ತೇಜಸಾ ಭಗವತಃ ಕರ್ಮಣಾ ಅಮುಕಸಂಖ್ಯಾಕ ನಾಳಿಕೇರಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಘಂಟಾನಾದಂ ಗುರುಗಣಪತಿ ಪೂಜಾಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಶಾಖೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಸ್ಥಂಡಿಲೋಲ್ಲೇಖನಾದಿ ಬಲವರ್ಧನ ನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅನ್ವಾದದ್ಯಾತ್ ।

ಅನ್ವಾಧಾನಂ : ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ ಅಗ್ನೇಃ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ.......... ಪೀಠದೇವತಾ-ಮಂತ್ರೈಃ, ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ, ಆವರಣಪೂಜಾ ದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಂ ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟವಾರಂ, ವಿಶ್ವಂಭರ ಮಂತ್ರೇಣ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ, ಮಹಾಗಣಪತಿಂ ತನ್ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿಮಧ್ವಾಕ್ತ ಮೋದಕಾದ್ಯಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಾಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತೈಃ ಏಕೈಕ ನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಚತುರಾಹುತಿ ಕ್ರಮೇಣ (೧ X ೪) ಅಮುಕವಾರಂ ಶೇಷೇಣ ಕುಂಭೋದರಂ ಅಯಾಸಮಗ್ನಿಂ, ವಿಷ್ಣುಂ, ದೇವಾನ್, ಅಗ್ನಿಂ, ವಾಯುಂ, ಸೂರ್ಯಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಏಕೈಕವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ಅನಾಜ್ಞಾತಮಿತಿ ಮಂತ್ರದ್ವಯೇನ, ದ್ವಿವಾರಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಅಗ್ನಿಂ ಮರುತಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ಏತಾಃ .....ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥[೬] ನಿರ್ವಾಪಣಕಾಲೇ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಪೂಜಯೇತ್ । ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಸ್ಥಾಪನವಿಧಿಃ

ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯಾಣಿ[೭]: **ಮೋದಕಾ ಪೃಥುಕಾ ಲಾಜಾ ಸಕ್ತವಶ್ಚ ರಸಾಲಕಾಃ ।**
ನಾಲಿಕೇರಾಸ್ತಿಲಾರಂಭಾಃ ಪಕ್ವಾಷ್ಟದ್ರವ್ಯಮೀರಿತಮ್ ॥

ಅಗ್ನೇಃ ದಕ್ಷಿಣೇ ಭೂಮಿಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪೂರ್ವಾದಿ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಅಷ್ಟೌ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಮಧ್ಯೇ ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟಿತಂ ಬೃಹತ್‌ಪಾತ್ರಂ ಚ ಆಸಾದ್ಯ, ತೇಷು ಪಾತ್ರೇಷು ಪೂರ್ವಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಮೋದಕಾನ್-ಪೃಥುಕಾನ್-ಲಾಜಾನ್-ಸಕ್ತೂನ್-ರಸಾಲಕಾನ್-ನಾಲಿಕೇರಾನ್-ತಿಲಾನ್ ಕದಲೀಫಲಾಂಶ್ಚ ಪೂರಯಿತ್ವಾ, ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಾನಂತರಂ 'ಗಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್' ಇತಿ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಕುಶವಾರಿಣಾ ತಾನಿ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಯಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಂಚಭೂತ ಬೀಜಮಂತ್ರೈಃ ಶೋಷಣಾದಿಭಿಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ 'ಪಂಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಪೀಠಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ತೇಷು ದ್ರವ್ಯೇಷು ಕ್ರಮಾತ್ ಆವಾಹಯೇತ್ ।

ದ್ರವ್ಯದೇವತಾಃ[೮]

ಮೋದಕೇಷು – ಗಣಾನಾಂತ್ವೇತಿ – ವಿಘ್ನೇಶಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

---

೬. ನಪ್ರಣೀತಾ ನಚ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನಾಘಾರೌ ನಚ ಚಕ್ಷುಷೀ ನ ಸ್ವಿಷ್ಟ ಕೃಚ್ಚ ನೇದ್ಮಶ್ಚ ವಿಘ್ನ ಶಙ್ಕರ ಯಾಗಯೋಃ । ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಮಹಾಗಣಪತಿಹೋಮ ಹಾಗೂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣೀತಾಪಾತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಆಘಾರ, ಚಕ್ಷುಷೀ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದ್ಧೋಮ, ಇಧ್ಮಾಧಾನ ಇವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ೧೨ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗಣಪತಿಹೋಮದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ೧೦೦೮ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗಣಪತಿಹೋಮದವರೆಗೆ ಕಲಶಾರಾಧನೆಯ ಕ್ರಮವು ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು.

೭. ಮೋದಕ, ಅವಲಕ್ಕಿ, ಅರಳು, ಅರಳುಹುಡಿ, ಕಬ್ಬು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಎಳ್ಳು, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ಈ ಎಂಟು ದ್ರವ್ಯಗಳ ಮಿಲನವೇ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ. ನಾಳಿಕೇರಾ ಸ್ತಿಲಾಲಾಜಾ ಸಕ್ತುಭಿಃ ಸಮುದೀರಿತಮ್ । ಚತುರ್ದ್ರವ್ಯಂ ನಾಳಿಕರ ತಿಲೈರ್ದ್ರವ್ಯ ದ್ವಯಂ ಸ್ಮೃತಮ್ । ಗುಡಮಧ್ವಾಜ್ಯ ಸಿಕ್ತಾನಿ ದ್ರವ್ಯಾಣ್ಯೇತಾನಿ ಹೋಮಯೇತ್ ।

ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಎಳ್ಳು, ಅರಳು, ಅರಳಿನ ಹುಡಿ ಇದು ಚತುರ್ದ್ರವ್ಯಮಿಲನವು. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಎಳ್ಳು ಇದು ದ್ರವ್ಯದ್ವಯ ಮಿಲನವು. ಈ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ಒಂದು ವಿಧಾನವನ್ನು ಆಯ್ದು ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಲ್ಲ, ಜೇನು, ತುಪ್ಪ(ತ್ರಿಮಧುರ) ಸೇರಿಸಬೇಕು. (ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ).

೮. ವಿಘ್ನೇಶೋರ್ವೀ ದಿನೇಶಾಗ್ನಿ ಸೋಮೇಶಾ ಹರಿಕಂಜಜಾಃ ॥ ಮೋದಕಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನೇಶ ಅವಲಕ್ಕಿಗೆ ಭೂಮಿ ಅರಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಅರಳಿನ ಹುಡಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಕಬ್ಬಿಗೆ ಸೋಮ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗೆ ಈಶ್ವರ ಎಳ್ಳಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು.

ಪೃಥುಕೇ – ಸ್ಯೋನಾಪೃಥಿವೀತಿ – ಉರ್ವೀಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ಲಾಜೇಷು – ಆಕೃಷ್ಣೇನೇತಿ – ದಿನೇಶಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ಸಕ್ತುಷು – ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಮಿತಿ – ಅಗ್ನಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ಇಕ್ಷುಖಂಡೇಷು – ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ – ಸೋಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ನಾಲಿಕೇರೇಷು – ತಮೀಶಾನಮಿತಿ – ಈಶಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ತಿಲೇಷು – ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ – ವಿಷ್ಣುಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ಕದಲೀಫಲೇಷು – ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ ಇತಿ – ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ತತಃ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ತಾನಿ ತತ್ತದ್ದೇವತಾತ್ಮಕಾನಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ, ಏತಾನಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಬೃಹತ್ಪಾತ್ರೇ ಏಕೀಕೃತ್ಯ, ಗುಡಮಧ್ವಾಜ್ಯಾನಿ ಆಸಿಚ್ಯ, ರಕ್ಷಾಂಕೃತ್ವಾ ತದ್ದ್ರವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕಂ ಇತಿ ಭಾವಯೇತ್ । ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ-ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ದ್ರವ್ಯಮಾನ

ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಾಲಿಕೇರತ್ರ ಕುಡವೈಕಮಿತಾಸ್ತಿಲಾಃ । ಮಧ್ವಾಜ್ಯೈಕೈಕಮಾನಸ್ಸ್ಯಾತ್ತದರ್ಧೇ ವಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತೇ ॥
ಅಷ್ಟಾಷ್ಟಮುಷ್ಟಿಮಾನಾಸ್ಸ್ಯುರ್ಲಾಜಾಃ ಪೃಥುಕಸಕ್ತವಃ । ತಿಲಾಃಕುಡವಮಾನಾಸ್ಸ್ಯುರಷ್ಟೌಮೋದಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥
ಪರ್ವಾಣಿ ತ್ವಷ್ಟಸಂಖ್ಯಾನಿ ಕಾದಳಾಶ್ಚಾಷ್ಟಸಂಖ್ಯಕಾಃ । ಅಶಕ್ತೌ ದ್ರವ್ಯಮಾನಾನಾಂ ತತ್ತದರ್ಧಮಿತಂ ಭವೇತ್ ॥
ಅಲಾಭೇಽಪ್ಯಷ್ಟವಸ್ತೂನಾಂ ಚತುರ್ದ್ರವ್ಯೇಣ ಹೋಮಯೇತ್ । ತದಲಾಭೇದ್ವಯೇನಾಪಿ ಏಕದ್ರವ್ಯೇಣ ವಾ ಪುನಃ ॥
ಮೋದಕಾಸ್ತುಷಹೀನಾಃ ಸ್ಯುಃ ಪೃಥುಕಾಃ ಖಂಡಸಂಯುತಾಃ । ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಸ್ತಥಾ ಲಾಜಾಃ ಸಕ್ತವೋ ಬಹುಧಾಕೃತಾಃ ॥
ನಿಸ್ತ್ವಗ್ರಸಾಳಖಂಡಾ ಸ್ಯುರಷ್ಟಧಾ ಪರ್ವ ಮಧ್ಯಮೇ । ಸೋದಕೋನಾಲಿಕೇರಾಃಸ್ಯಾತ್ ಪಲಾಷ್ಟಕಮಿತಂ ಗುಡಮ್ ॥
ಏಕೈಕ ಮಷ್ಟಧಾಭಿನ್ನಾಃ ಕಾದಲಾಶ್ಚತುರಂಗುಲಾಃ । ಸುಗಂಧಿಪಿಂಗಲಾಭಾಸೇ ಮಧ್ವಾಜ್ಯೇಪರಿಕೀರ್ತಿತೇ ॥

ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗೆ ಅವಲಕ್ಕಿ ಅರಳು, ಅರಳುಹಿಟ್ಟು, ಎಂಟೆಂಟು ಮುಷ್ಟಿಗಳು ಎಂಟು ಮೋದಕಗಳಿಗೆ ಅರ್ಧಪಾವು ಎಳ್ಳು ಹಾಗೂ ಬೆಲ್ಲ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಾಗು ತುಪ್ಪಗಳು ಒಂದು ಕುಡುತೆ ಅಥವಾ ಅರ್ಧ ಕುಡುತೆ ಕಬ್ಬಿನ ಗಂಟುಗಳು ಎಂಟು (ಎರಡು ಗೆಣ್ಣುಗಳ ನಡುವಿನ ಭಾಗ ಗೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹಾಕಕೂಡದು ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದಿರಬೇಕು). ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಂಟನ್ನು ಎಂಟು ಹೋಳು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳು ಎಂಟು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ೪ ಅಂಗುಲದಷ್ಟು ಉದ್ದವಿರಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಎಂಟು ತುಂಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಇದರ ಅರ್ಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ (೪ರಂತೆ) ಮಾಡಬಹುದು ಇದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದ್ರವ್ಯದಿಂದಲೂ ಅದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದೇ ದ್ರವ್ಯದಿಂದಲೂ ಹೋಮ ಮಾಡಬಹುದು. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನೀರುಳ್ಳದಾಗಿರಬೇಕು. ಅರಳು, ಅವಲಕ್ಕಿ, (ಅರಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಹೊಟ್ಟು [ಉಮಿ] ಇರಕೂಡದು) ಎಳ್ಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಒಣಗಿಸಿ ತುಪ್ಪಹಾಕಿ ಹುರಿದಿರಬೇಕು. ಮೋದಕವು ದೀಪದ ಜ್ಯೋತಿಯಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿರಬೇಕು. ತುಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಜೇನು ಕಪಿಲ ವರ್ಣದ್ದಾಗಿ ಪರಿಮಳಭರಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಮೋದಕಾದ್ಯಷ್ಟದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ (ಒಂದೊಂದೇ) ಹೋಮ ಮಾಡುವ ವಿಧಿಯೂ ಇದೆ.

ದ್ರವ್ಯಫಲಮ್

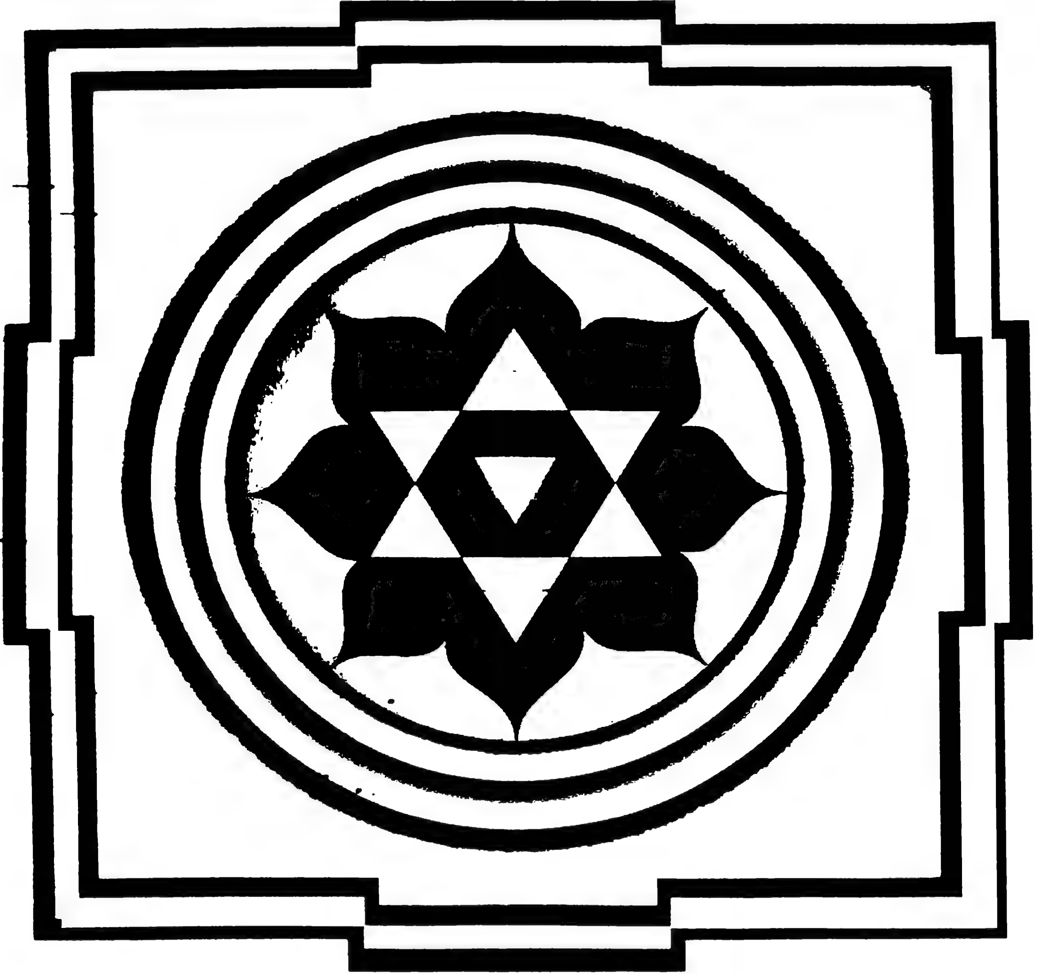
ಮೋದಕೇ ಸಕಲಾರ್ಥಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪೃಥುಕೈಃ ಸರ್ವಸಂಪದಃ । ಲಾಜಾಶ್ಚ ಶಿವದಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸಕ್ತುರಾಯುಷ್ಯವರ್ಧನಃ ॥
ನಾಲಿಕೇರೈಃ ಸುಪುತ್ರಾಃಸ್ಯುಃ ರಂಭಾಃ ಸತ್ಕಾಮಿತಾರ್ಥದಾಃ । ತಿಲೈರ್ಮೃತ್ಯು ವಿನಾಶಃಸ್ಯಾತ್ ಮಧುನಾವ್ಯಾಧಿನಾಶನಮ್ ॥
ಗುಡೇನ ವಿಘ್ನನಾಶಃ ಸ್ಯಾತ್ ಘೃತೇನ ಬುದ್ಧಿವರ್ಧನಮ್ । ವಿಘ್ನನಾಶಂ ಸ್ಥಿರಾಂ ಕಾಂತಿಂ ಐಶ್ವರ್ಯಂ ಚಾಯುರಕ್ಷಕಮ್ ।
ಸುಖಾದೀನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಂ ಸಮೃದ್ಧಿಂ ಚ ಬಹುಪ್ರಜಾಃ ॥

ಮೋದಕದಿಂದ ಸಕಲೇಷ್ಟವೂ, ಅವಲಕ್ಕಿಯಿಂದ ಸಂಪತ್ತೂ, ಅರಳಿನಿಂದ ಮಾಂಗಲ್ಯವೂ, ಅರಳಿನ ಹುಡಿಯಿಂದ ಆಯುಷ್ಯ ವೃದ್ಧಿಯೂ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯಿಂದ ಸಂತಾನವೂ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬಯಸಿದ ಬಯಕೆಯೂ, ಎಳ್ಳಿನಿಂದ ಅಪಮೃತ್ಯು ನಿವಾರಣೆಯೂ, ಜೇನಿನಿಂದ ರೋಗನಿವೃತ್ತಿಯೂ, ತುಪ್ಪದಿಂದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ, ಬೆಲ್ಲದಿಂದ ವಿಘ್ನ ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ತಾನ್ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯಾನ್ ಭಗವತಃ ನಿವೇದ್ಯ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಕ್ರಮೇಣ ಜುಹುಯಾತ್॥

ಅಗ್ನೇಃ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಾನ್ ವೈಷ್ಣವತ್ವಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಮಾವಾಹ್ಯ ಪೀಠಾವರಣ-ಮಂತ್ರೈಃ ಆಜ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಕಾಲೇ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್। ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಗ್ನಿ ಕಲಶಮಧ್ಯೇ ದೇವತಾಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಯಜಮಾನಾಯ ಭಗವತಃ ಗುಣಾನ್, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ, ಕರ್ಮಫಲಂ ಚ ಬೋಧಯಿತ್ವಾ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸ್ಪರ್ಶಯೇತ್। ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತ ಕ್ರಮೇಣ, ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತ ಪೂರ್ಣಮುಷ್ಟಿಮಿತ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೇಣ ಪ್ರಧಾನಂ ಜುಹುಯಾತ್ ।

ಸ್ವಸ್ತಿಕಾ ಸ್ಥಾಪನಂ

ಪೂಜಾಸ್ಥಾನೇ ತ್ರಿಕೋಣ ಷಟ್‌ಕೋಣ ವೃತ್ತಾಷ್ಟದಲ ವೃತ್ತತ್ರಯ ಭೂಪುರದ್ವಯಾತ್ಮಕಂ ಮಂಡಲಂ ರಚಯಿತ್ವಾ ಪಂಚವರ್ಣೈಃ ಮಂಡಲಂ ಪೂರಯೇತ್॥[೯] ಆಚಮ್ಯ ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾಧಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ

---

೯. ತ್ರಿಕೋಣಂ ಚೈವ ಷಟ್ಕೋಣಂ ವೃತ್ತಾಷ್ಟದಳ ಸಂಯುತಮ್। ವೃತ್ತಂ ಚ ಭೂಪುರದ್ವಂದ್ವಂ ಯಂತ್ರಂ ಗಾಣಪತಂ ವಿದುಃ॥

ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯಾ ಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಯಾಂ ಗಣಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ವಿಶ್ವಂಭರರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಶರೀರಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ, ಮೂಲಮಂತ್ರನ್ಯಾಸ, ಗಣಪತಿಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂಚ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಘಂಟಾನಾದ–ಪೂರ್ವಕ ಶಂಖಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವೀ ಭೂಮಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ 'ಶನ್ನೋದೇವೀತಿ' ಜಲೇನ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಆರಜ್ಞ ರೇವೇತಿ ಮಂಡಲಂ ದರ್ಭೈ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ

ದೇವಾರಾಧನಮಂಡಲಂ ಸುರಗಣಾವಾಸಂ ಸದಾ ಮಂದಿರಮ್ ।
ಕರ್ತುರ್ದರ್ಶನಮಾತ್ರತಃ ಶುಭಕರಂ ತತ್ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕಮ್ ।
ವರ್ಣಾದ್ಯಕ್ಷರಸಂಯುತಂ ಭಯಹರಂ ಸದ್ಯಾಗಪುಣ್ಯೋದಯಂ
ನಾನಾಮಂತ್ರಮಯಂ ಸಮಸ್ತಫಲದಂ ಧ್ಯಾಯೇನ್ಮಹಾಮಂಡಲಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿ ಮಂಡಲಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ತತಃ **'ಯೇನತೋಕಾಯ'** ಇತಿ ಧಾನ್ಯಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ದರ್ಭದ್ವಯೋಪರಿ **'ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ'** ಇತಿ ಫಲದ್ವಯಂ ನಿಧಾಯ **'ಇಮಂ ವಸ್ತ್ರಾಣೀ'**ತಿ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನ ಆಚ್ಛಾದ್ಯ **'ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಪ್ರತಿಮೇ'** ಇತಿ ಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ **'ಪವಿತ್ರಂತೇ'** ಇತಿ ಕೂರ್ಚಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ **'ಧ್ರುವಾದ್ಯೌರಿ'**ತಿ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ವಿಶ್ವಂಭರನಾಮಕ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಪೀಠಪೂಜಾ, ಆವಾಹನ, ನ್ಯಾಸ, ಆವರಣಪೂಜಾ, ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯ, ನೀರಾಜನ, ಪ್ರಾರ್ಥನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ತತಃ ಭಗವತಃ ಪರಿವಾರತ್ವೇನ ಗಣಪತೇಃ ಪೀಠಪೂಜಾ ಆವಾಹನಾದಿ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಹೋಮಾಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಮೂಲಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಃ – ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ

ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಕ್ಷಿಂ ಓಮ್ – ಶಿರಸಿ
ಓಂ ಪ್ರಂ ಓಮ್ – ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಪ್ರಂ ಓಮ್ – ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ಸಾಂ ಓಮ್ – ವಾಚಿ
ಓಂ ದಾಂ ಓಮ್ – ಹೃದಯೇ
ಓಂ ಯಂ ಓಮ್ – ನಾಭೌ
ಓಂ ನಂ ಓಮ್ – ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಮಂ ಓಮ್ – ಪಾದಯೋಃ

ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಕ್ಷಿಂ ಓಮ್ – ಶಿರಸಿ
ಓಂ ಪ್ರಂ ಓಮ್ – ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಪ್ರಂ ಓಮ್ – ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ಸಾಂ ಓಮ್ – ವಾಚಿ
ಓಂ ದಾಂ ಓಮ್ – ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಓಮ್ – ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ನಂ ಓಮ್ – ನಾಭೌ
ಓಂ ಮಂ ಓಮ್ – ಹೃದಯೇ

ಲಯನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಕ್ಷಿಂ ಓಮ್ – ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ಪ್ರಂ ಓಮ್ – ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ದಾಂ ಓಮ್ – ವಾಚೀ
ಓಂ ಯಂ ಓಮ್ – ನಾಸಯೋಃ

ಓಂ ಪ್ರಂ ಓಮ್ – ನಾಭೌ
ಓಂ ಸಾಂ ಓಮ್ – ಹೃದಯೇ
ಓಂ ನಂ ಓಮ್ – ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮಂ ಓಮ್ – ಶಿರಸಿ

ಗಣಾನಾಂತ್ವಾ ಪದನ್ಯಾಸಃ ॥

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ ನಮ – ಇತಿ ಮೂರ್ಧ್ನಿ
ತ್ವಾ – ಲಲಾಟೇ
ಗಣಪತಿಂ – ಶುಣ್ಡಾಯಾಂ
ಹವಾಮಹೇ – ದಕ್ಷಕಕರ್ಣೇ
ಕವಿಂ – ವಾಮಕರ್ಣೇ
ಕವೀನಾಂ – ಮುಖೇ
ಉಪಮಶ್ರವಸ್ತಮಂ – ಕಂಠೇ
ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ – ದಕ್ಷಿಣಾಂಸೇ
ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ – ವಾಮಾಂಸೇ
ಬ್ರಹ್ಮಣಃ – ಹೃದಯೇ
ಪತೇ – ನಾಭೌ
ಆ – ಗುಹ್ಯೇ
ನಃ – ಜಾನುದ್ವಯೇ
ಶೃಣ್ವನ್ – ದಕ್ಷಪಾದೇ
ಊತಿಭಿಃ – ವಾಮಪಾದೇ
ಸೀದ – ಪೃಷ್ಠೇ
ಸಾದನಮ್ – ಕಕುದಿ

ಪುನಃ ಸಮಸ್ತೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ವ್ಯಾಪಯೇತ್ ॥

ಗಣಾನಾನ್ತ್ವಾ ಮಂತ್ರ ನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ....ಹವಾಮಹೇ – ಮೂರ್ಧ್ನಿ
ಕವಿಂಕವೀನಾಂ – ಆನನೇ
ಉಪಮಶ್ರವಸ್ತಮಂ– ಹೃದಯೇ
ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ...... ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ – ಗುಹ್ಯೇ
ಆನಃಶೃಣ್ವನ್...... ಸಾದನಂ – ಪಾದಯೋಃ

ಗಾಯತ್ರೀ ನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ – ಮೂರ್ಧ್ನಿ
ಓಂ ವಿದ್ಮಹೇ – ಲಲಾಟೇ
ವಕ್ರತುಂಡಾಯ – ಅಸ್ಯೇ
ಧೀಮಹಿ – ಕಂಠೇ
ತಂ – ನಾಭೌ
ನೋ – ಊರುದ್ವಯೇ
ದಂತಿಃ – ಜಾನುದ್ವಯೇ
ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ – ಪಾದದ್ವಯೇ[೧೦]
ಪಾದಯೋಃ – ಗಂ ನಮಃ ಪರಾಯ ನಿವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ

೧೦. **ಪಂಚತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಃ**
ಶಿರಸಿ – ಗೋಂ ನಮಃ ಪರಾಯ ಶಾಂತ್ಯತೀತಾತ್ಮನೇ ನಮಃ; ಮುಖೇ – ಗೇಂ ನಮಃ ಪರಾಯ ಶಾಂತ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ಹೃದಯೇ – ಗುಂ ನಮಃ ಪರಾಯ ವಿದ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ; ಗುಹ್ಯೇ – ಗಿಂ ನಮಃ ಪರಾಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ (ಅಪಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ)

ಕಲಶಪೂಜಾ

ಐಶಾನ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಪದ್ಮವೃತ್ತತ್ರಯ ಭೂಪುರದ್ವಯಾತ್ಮಕಂ ಮಂಡಲಂ ರಚಯಿತ್ವಾ ರಜೋಭಿಃ ಪರಿಪೂರ್ಯ 'ಮಹೀದ್ಯೌ'ರಿತ್ಯಾದಿ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನ ಮಂತ್ರಾನ್ ಉಕ್ತ್ವಾ, ತಂಡುಲೋಪರಿ ಬೃಹತ್ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಪಂಚತ್ವಕ್‌ಕೃತ ಕಷಾಯಂ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಪಂಚಾಮೃತಂ ಸುಗಂಧಜಲಂ ಚ ಪರಿಪೂರ್ಯ, ಹೇಮರತ್ನಾಕ್ಷತಾಷ್ಟಗಂಧ ಪ್ರಸೂನ ದೂರ್ವಾ ಕೂರ್ಚಾದಿಕಂ ತತ್ತನ್‌ಮಂತ್ರೈಃ ವಿನ್ಯಸ್ಯ, ಪಲ್ಲವಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಾದಿಕಂ ನಿಧಾಯ, ರಕ್ತ ವಸ್ತ್ರದ್ವಯೇನ ಆಚ್ಛಾದ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾ ಗಂಧಾಕ್ಷತ ಕೂರ್ಚಾನಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ, 'ತತ್ತ್ವಾಯಾಮೀತಿ' ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ, ಅಜಾದಿ ಶತಕಲಾಂಶ್ಚ ಆವಾಹ್ಯ, 'ಕಲಶಸ್ಯ ಮುಖೇ ವಿಷ್ಣುಃ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಾನ್ ಪಠಿತ್ವಾ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಪಯೇತ್। ತತಃ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಗಣಪತೇಃ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ, ಸೂಕ್ತಾದಿಕಂ ಪಠಿತ್ವಾ, ಕಲಶಾಭಿಮಂತ್ರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ತರ್ಪಣವಿಧಿಃ[೧೧]

ಮಂಟಪಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗೇ ಅಷ್ಟದಲಪದ್ಮಂ ವಿಲಿಖ್ಯ ರಜೋಭಿಃ ಪರಿಪೂರ್ಯ ತದುಪರಿ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಂ

ಅಂಗಮಂತ್ರಾಂಗುಲಿನ್ಯಾಸಃ

ಅಂಗುಷ್ಠಯೋಃ – ಗಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ; ತರ್ಜನ್ಯೋಃ– ಗೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ಮಧ್ಯಮಯೋಃ – ಗೂಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್; ಅನಾಮಿಕಯೋಃ – ಗೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್; ಕನಿಷ್ಠಿಕಯೋಃ – ಗೌಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್; ಕರಯೋಃ– ಗಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಇತಿ ವ್ಯಾಪಯೇತ್ ॥ ತತಃ ದೇಹೇ ಮೂಲೇನ ತ್ರಿಶೋ ವ್ಯಾಪಯೇತ್ ॥

ಮೂಲಾಕ್ಷರನ್ಯಾಸಃ

ಮೂರ್ಧ್ನಿ – ಓಂ; ಫಾಲೇ – ಶ್ರೀಂ; ನೇತ್ರಯೋಃ – ಹ್ರೀಂ; ಕರ್ಣಯೋಃ – ಕ್ಲೀಂ; ನಾಸಿಕಯೋಃ – ಗ್ಲೌಂ; ಮುಖೇ – ಗಂ; ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಮೂಲೇ – ಗಂ; ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಮಧ್ಯೇ – ಣಂ; ದಕ್ಷಿಣಮಣಿಬಂಧೇ – ಪಂ; ದಕ್ಷಿಣಕರಾಂಗುಲಿಮೂಲೇ – ತಂ; ದಕ್ಷಿಣಕರಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇ – ಯೇಂ; ವಾಮಬಾಹುಮೂಲೇ – ವಂ; ವಾಮಬಾಹುಮಧ್ಯೇ – ರಂ; ವಾಮಮಣಿಬಂಧೇ – ವಂ; ವಾಮಕರಾಂಗುಲಿಮೂಲೇ – ರಂ; ವಾಮಕರಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇ – ದಂ; ದಕ್ಷಿಣೋರ್ವೋಃಮೂಲೇ – ಸಂ; ದಕ್ಷಿಣಜಾನುನಿ– ರ್ವಂ; ದಕ್ಷಿಣಗುಲ್ಫೇ– ಜಂ; ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲಿಮೂಲೇ – ನಂ; ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇ – ಮೇಂ; ವಾಮೋರುಮೂಲೇ – ವಂ; ಮೂಲಾಕ್ಷರನ್ಯಾಸಃ; ಮೂರ್ಧ್ನಿ – ಓಂ; ಫಾಲೇ – ಶ್ರೀಂ; ನೇತ್ರಯೋಃ – ಹ್ರೀಂ; ಕರ್ಣಯೋಃ – ಕ್ಲೀಂ; ನಾಸಿಕಯೋಃ – ಗ್ಲೌಂ; ಮುಖೇ – ಗಂ; ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಮೂಲೇ – ಗಂ; ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಮಧ್ಯೇ – ಣಂ; ದಕ್ಷಿಣಮಣಿಬಂಧೇ – ಪಂ; ದಕ್ಷಿಣಕರಾಂಗುಲಿಮೂಲೇ – ತಂ; ದಕ್ಷಿಣಕರಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇ – ಯೇಂ; ವಾಮಬಾಹುಮೂಲೇ – ವಂ; ವಾಮಬಾಹುಮಧ್ಯೇ – ರಂ; ವಾಮಮಣಿಬಂಧೇ – ವಂ; ವಾಮಕರಾಂಗುಲಿಮೂಲೇ – ರಂ; ವಾಮಕರಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇ – ದಂ; ದಕ್ಷಿಣೋರ್ವೋಃ ಮೂಲೇ– ಸಂ; ದಕ್ಷಿಣಜಾನುನಿ – ರ್ವಂ; ದಕ್ಷಿಣಗುಲ್ಫೇ – ಜಂ; ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲಿಮೂಲೇ – ನಂ; ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇ – ಮೇಂ; ವಾಮೋರುಮೂಲೇ – ವಂ; ವಾಮಜಾನುನಿ – ಶಂ; ವಾಮಗುಲ್ಫೇ – ಮಾಂ; ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲಿಮೂಲೇ – ನಂ; ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇ – ಯಂ; ನಾಭೌ – ಸ್ವಾಂ; ಹೃದಯೇ – ಹಾಂ ನಮಃ, ವಾಮಜಾನುನಿ – ಶಂ; ವಾಮಗುಲ್ಫೇ –ಮಾಂ; ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲಿಮೂಲೇ – ನಂ; ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇ– ಯಂ; ನಾಭೌ– ಸ್ವಾಂ; ಹೃದಯೇ – ಹಾಂ ನಮಃ

೧೧. **ತರ್ಪಣ ವಿಧಿಃ** ೧೨ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗಣಪತಿಹೋಮದ ತನಕ ಪ್ರಧಾನ ಆಚಾರ್ಯನೇ ಪ್ರಧಾನ ಹೋಮಾನಂತರ ತರ್ಪಣ ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅನಂತರದ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗಣಹೋಮದಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಮಾಡಿಸುವುದು. ತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದ ಋತ್ವಿಜನು ಹೋಮೋತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಸ್ವಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಹಾಕಿ ಧೂಪಿತ ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕವಚಿ ಇಡುವುದು. ಅನಂತರ ತಾನು ಆಸನ–ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಪ್ರಯೋಗದಂತೆ ತರ್ಪಣ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.

ಕೃತ್ವಾ ಕುಶಾಗ್ರಾಣಿ ವಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಬೃಹತ್‌ಪಾತ್ರಂ ಅಧೋಮುಖಂ ನ್ಯಸೇತ್ । ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಚಿಂತಿತ ಸಕಲಮನೋರಥಾವಾಪ್ತಯೇ ಮಹಾಗಣಪತಿಪ್ರೀತಯೇ, ಗಣಪತಿಹೋಮಾಂಗ ತರ್ಪಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಗುರುಗಣಪತಿಂ ಚ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಘಂಟಾನಾದಪೂರ್ವಕ ಶಂಖಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವೀತಿ ಭೂಮಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಶನ್ನೋ ದೇವೀತಿ ಪೀಠಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಆರಂಗರೇವೇತಿ ಮಂಡಲಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ, ಯೇನ ತೋಕಾಯೇತಿ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಂ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ಇತಿ ದರ್ಭಾಗ್ರಾಣಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಗಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್ ಇತಿ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಪಾತ್ರಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಗೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ ಇತಿ ದರ್ಭದಾಮಸೂತ್ರೇಣ ಚ ಆವೇಷ್ಟ್ಯ, ಯಂ ರಂ ವಂ ಲಂ ಹಂ ಇತಿ ಪಂಚಬೀಜಾನಿ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ೨೫ ವಾರಂ ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಜಪ್ಯ ಶೋಷಣ ದಾಹನ ಪ್ಲಾವನ ಕಾಠಿನ್ಯ ರಂಧ್ರೀಕರಣಾನಿ ಕೃತ್ವಾ, ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟಗಂಧಂ ವಿಲಿಪ್ಯ ಓಮಿತಿ ಧೂಪಯಿತ್ವಾ ಅಗ್ರತಃ ದರ್ಭೋಪರಿ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಅಧೋಮುಖಂ ನಿಧಾಯ ಮೂಲೇನ ಜಲ-ಗಂಧ-ಪುಷ್ಪ-ಧೂಪ-ದೀಪೈಃ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ, ಇದಂ ತೇ ಪಾತ್ರಂ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪಾತ್ರಮುತ್ತಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ಧಾನ್ಯಪೀಠೇ ನ್ಯಸೇತ್, ಗೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಚ ನಾಳಿಕೇರಜಲೈಃ ಶುದ್ಧಜಲೈಶ್ಚ ಆಪೂರ್ಯ ತ್ರಿಮಧುರ (ಘೃತ-ಮಧು-ಗುಡ) ಹಿರಣ್ಯ ನವರತ್ನ ಅಷ್ಟಗಂಧ ಚಂದನೋದಕ ದೂರ್ವಾಕ್ಷತಾನ್ ಅಷ್ಟಮುಷ್ಟಿಮಿತ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯಂ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಕೂರ್ಚಂ ನಿಧಾಯ, ತತ್ತ್ವಾಯಾಮೀತಿ ಋಚಾ, ವಾಂ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ ಹ್ರೀಂ ಗಂಗಾಯೈ ವಿಶ್ವಮುಖ್ಯೈ ನಾರಾಯಣ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ । ಗಂಗಾಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ತೀರ್ಥಂ ಆವಾಹ್ಯ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಓಂ ವಂ ಇತಿ ೨೫ ವಾರಂ ಜಪೇತ್ । ತತಃ ತರ್ಪಣಜಲಂ ಸುಧಾಮಯಂ ಭಾವಯಿತ್ವಾ ತಜ್ಜಲೇ ಪಂ ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಪೀಠಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಗಣಪತಿಂ ಆವಾಹ್ಯ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಪೀಠದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಃ ಮೂಲಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ತರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಹೋಮಕಾಲೇ ಪ್ರಧಾನಹೋಮ ಸಮಸಂಖ್ಯಾಕೇನ ತರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ 'ಏವಂ ಸಂತೋಷ್ಯ ತತ್‌ಪಶ್ಚಾತ್ ಪೂರ್ವವತ್ ಸೋಪಚಾರಕೈಃ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಂ ಚ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ತಾರೇಣೋದ್ವಾಸಯೇತ್ ಸುಧೀಃ ।' ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಓಂ ಇತಿ ಉದ್ವಾಸಯೇತ್ ॥

ಪ್ರಧಾನಹೋಮಾಂತೇ[೧೨] ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಧಾರಿಣೇ ಕುಂಭೋದರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಇತಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯಶೇಷೇಣ ಹುನೇತ್।

---

೧೨. ಆಹುತಿ ಪ್ರಮಾಣಮ್

ಏಕೈಕ ನಾಳಿಕೇರಸ್ಯದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಾಬ್ಧಿಸಮ್ಮಿತಾಃ । ನೀಚಮಧ್ಯೋತ್ತಮಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಹೋಮಾಸ್ತೇ ಮಂತ್ರವಿತ್ತಮೈಃ ॥
ಮುಷ್ಟಿ ಪ್ರಪೂರಣಂ ದ್ರವ್ಯಮೇಕೈಕಾಹುತಿರುಚ್ಯತೇ । ತದರ್ಧೇ ಮಧ್ಯಮಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮಧಮಂ ತು ತದರ್ಧಕಮ್ ।
ಚರ್ಮಾಣಿ ನಾಳಿಕೇರಾಣಾಮಶೇಷಾಣ್ಯನಲೇಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗೆ ೧೨ರಂತೆ ಆಹುತಿ ಹಾಕಿದರೆ ಕನಿಷ್ಠ, ೮ರಂತೆ ಮಧ್ಯಮ, ೪ರಂತೆ ಉತ್ತಮ. ಪ್ರತ್ಯಾಹುತಿಯೂ ಮುಷ್ಟಿ ತುಂಬಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮ. ಅರ್ಧಮುಷ್ಟಿಯಾದರೆ ಮಧ್ಯಮ. ಕಾಲು ಮುಷ್ಟಿಯಾದರೆ ಕನಿಷ್ಠ. ಕಬ್ಬಿನ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಸಿಪ್ಪೆ-ಗೆರಟೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯನಂತರ ಹೋಮಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ಏಕನಾಲಿಕೇರ ಗಣಪತಿಹೋಮಾದಾರಭ್ಯ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರ ನಾಲಿಕೇರಪರ್ಯಂತ ಗಣಪತಿಹೋಮೇ ಅನ್ವಾಧಾನವಿಶೇಷಃ

೧. ಏಕನಾಲಿಕೇರ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಗಣಪತಿಹೋಮಃ[೧೩]

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ 'ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ತತಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ 'ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ' ಇತ್ಯನೇನ ತ್ರಿಮಧ್ವಾಕ್ತ ಮೋದಕಾದಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತೈಃ ಏಕನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಚತುರ್ವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಕುಂಭೋದರಂ –ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾದಿ........ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

೨. ತ್ರಿನಾಲಿಕೇರ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಗಣಪತಿಹೋಮಃ[೧೪].

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ 'ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ತತಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ 'ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ' ಇತ್ಯನೇನ ತ್ರಿಮಧ್ವಾಕ್ತ ಮೋದಕಾದಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತೈಃ ಏಕನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಚತುರಾಹುತಿ ಕ್ರಮೇಣ (೩ X ೪ = ೧೨) ದ್ವಾದಶವಾರಂ ಶೇಷೇಣ ಕುಂಭೋದರಂ –ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾದಿ.....ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

೩. ಷಣ್ಣಾಲಿಕೇರ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಗಣಪತಿಹೋಮಃ[೧೫]

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ 'ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ತತಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ 'ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ' ಇತ್ಯನೇನ ತ್ರಿಮಧ್ವಾಕ್ತ ಮೋದಕಾದಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತೈಃ ಏಕನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಚತುರಾಹುತಿ ಕ್ರಮೇಣ (೬X೪= ೨೪) ಚತುರ್ವಿಂಶದ್ವಾರಂ ಶೇಷೇಣ ಕುಂಭೋದರಂ –ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾದಿ..... ಯಕ್ಷ್ಯೇ ।

---

೧೩. ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗಣಪತಿಹೋಮದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆರು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗಣಪತಿಹೋಮದವರೆಗೆ ಆಪೂರ್ವಿಕತಂತ್ರರೀತ್ಯಾ (ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಣೀತಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಹೋಮಾದಿಗಳು, ಕಲಶಾರಾಧನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ) ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು : ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ೧: ಮೋದಕ ೮, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ೮, ಕಬ್ಬು ೮ ಗಂಟು (೧ ಕೋಲು), ಅವಲಕ್ಕಿ ೩೫೦ ಗ್ರಾಂ, ಅರಳು ೨೫೦ಗ್ರಾಂ, ಅರಳುಹಿಟ್ಟು ೧೫೦ ಗ್ರಾಂ., ಎಳ್ಳು ೧೦೦ಗ್ರಾಂ, ಬೆಲ್ಲ ೭೫೦ಗ್ರಾಂ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ೧೦೦ ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ ೧೦೦ಗ್ರಾಂ.

೧೪. ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು : ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ೩, ಮೋದಕ ೨೪, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ೨೪, ಕಬ್ಬು ೨೪ ಗಂಟು (೨ ಕೋಲು), ಅವಲಕ್ಕಿ ೭೫೦ ಗ್ರಾಂ, ಅರಳು ೩೫೦ ಗ್ರಾಂ, ಅರಳುಹಿಟ್ಟು ೨೫೦ ಗ್ರಾಂ., ಎಳ್ಳು ೨೫೦ ಗ್ರಾಂ, ಬೆಲ್ಲ ೧.೫೦೦ ಗ್ರಾಂ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ೧೫೦ ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ ೧೫೦ ಗ್ರಾಂ.

೧೫. ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು : ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ೬, ಮೋದಕ ೪೮, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ೪೮, ಕಬ್ಬು ೪೮ ಗಂಟು (೪ ಕೋಲು), ಅವಲಕ್ಕಿ ೧.೫೦೦ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಅರಳು ೫೦೦ ಗ್ರಾಂ, ಅರಳುಹಿಟ್ಟು ೩೫೦ ಗ್ರಾಂ., ಎಳ್ಳು ೩೦೦ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಬೆಲ್ಲ ೩ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ೨೫೦ ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ ೨೫೦ಗ್ರಾಂ.

೪. ದ್ವಾದಶನಾಲಿಕೇರ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಗಣಪತಿಹೋಮಃ[೧೬]

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ 'ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ತತಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ 'ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ' ಇತ್ಯನೇನ ತ್ರಿಮಧ್ವಾಕ್ತ ಮೋದಕಾದಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತೈಃ ಏಕನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಚತುರಾಹುತಿ ಕ್ರಮೇಣ (೧೨ X ೪ = ೪೮) ಚತುರ್ವಿಂಶದ್ವಾರಂ ಶೇಷೇಣ ಕುಂಭೋದರಂ –ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾದಿ..... ಯಕ್ಷ್ಯೇ ।

೫. ಚತುರ್ವಿಂಶತಿನಾಲಿಕೇರ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಗಣಪತಿಹೋಮಃ[೧೭]

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ 'ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ತತಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ 'ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ' ಇತ್ಯನೇನ ತ್ರಿಮಧ್ವಾಕ್ತ ಮೋದಕಾದಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತೈಃ ಏಕನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಚತುರಾಹುತಿ ಕ್ರಮೇಣ (೨೪ X ೪ = ೯೬) ಷಣ್ಣವತಿವಾರಂ ಶೇಷೇಣ ಕುಂಭೋದರಂ –ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾದಿ..... ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

೬. ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶತ್‌ನಾಲಿಕೇರ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಗಣಪತಿಹೋಮಃ[೧೮]

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ 'ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ತತಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ 'ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ' ಇತ್ಯನೇನ ತ್ರಿಮಧ್ವಾಕ್ತ ಮೋದಕಾದಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತೈಃ ಏಕನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಚತುರಾಹುತಿ ಕ್ರಮೇಣ (೪೮ X೪ =೧೯೨) ದ್ವಿನವತ್ಯುತ್ತರಶತವಾರಂ ಶೇಷೇಣ ಕುಂಭೋದರಂ –ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾದಿ..... ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

೭. ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಲಿಕೇರ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಗಣಪತಿಹೋಮಃ[೧೯]

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ 'ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ತತಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ 'ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ' ಇತ್ಯನೇನ ತ್ರಿಮಧ್ವಾಕ್ತ ಮೋದಕಾದಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತೈಃ ಏಕನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಚತುರಾಹುತಿ ಕ್ರಮೇಣ (೧೦೮ X ೪ = ೪೩೨) ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದುತ್ತರ ಚತುಃಶತವಾರಂ ಶೇಷೇಣ ಕುಂಭೋದರಂ –ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾದಿ.....ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

---

೧೬. ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ೧೨ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗಣಪತಿಹೋಮದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನಂತರದ ಎಲ್ಲಾ ಗಣಪತಿಹೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಗಣಪತಿಯಂತ್ರಮಂಡಲ ರಚನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾರಾಧನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕಲಶಾರಾಧನೆ, ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಣೀತಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಹೋಮಾದಿಗಳು ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು. ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು : ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ೧೨: ಮೋದಕ ೯೬, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ೯೬, ಕಬ್ಬು ೯೬ ಗಂಟು (೬ ಕೋಲು), ಅವಲಕ್ಕಿ ೩ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಅರಳು ೧ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಅರಳುಹಿಟ್ಟು ೭೫೦ ಗ್ರಾಂ., ಎಳ್ಳು ೭೫೦ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಬೆಲ್ಲ ೬ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ೫೦೦ ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ ೫೦೦ಗ್ರಾಂ.

೧೭. ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು : ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ೨೪: ಮೋದಕ ೧೯೨, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ೧೯೨, ಕಬ್ಬು ೧೯೨ ಗಂಟು (೧೦ ಕೋಲು), ಅವಲಕ್ಕಿ ೫ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಅರಳು ೨ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಅರಳುಹಿಟ್ಟು ೧.೫೦೦ ಗ್ರಾಂ., ಎಳ್ಳು ೧.೨೫೦ ಗ್ರಾಂ, ಬೆಲ್ಲ ೧೨ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ೭೫೦ ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ ೭೫೦ ಗ್ರಾಂ.

೧೮. ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು : ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ೪೮: ಮೋದಕ ೩೮೪, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ೩೮೪, ಕಬ್ಬು ೩೮೪ ಗಂಟು (೨೦ ಕೋಲು), ಅವಲಕ್ಕಿ ೧೦ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಅರಳು ೪ ಕಿ. ಗ್ರಾಂ, ಅರಳುಹಿಟ್ಟು ೨.೫೦೦ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ., ಎಳ್ಳು ೨ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಬೆಲ್ಲ ೨೫ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ೨ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ ೨ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ.

೧೯. ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು : ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ೧೦೮: ಮೋದಕ ೮೬೪, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ೮೬೪, ಕಬ್ಬು ೮೬೪ ಗಂಟು (೫೦ ಕೋಲು), ಅವಲಕ್ಕಿ ೩೦ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಅರಳು ೮ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಅರಳು ಹಿಟ್ಟು ೫ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ., ಎಳ್ಳು ೮ ಕಿ. ಗ್ರಾಂ, ಬೆಲ್ಲ ೭೫ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ೫ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ ೫ ಕಿ. ಗ್ರಾಂ.

೮. ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರನಾಲಿಕೇರ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಗಣಪತಿಹೋಮಃ[೨೦]

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ 'ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮೂಲೇನ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ ತತಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ 'ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ' ಇತ್ಯನೇನ ತ್ರಿಮಧ್ವಾಕ್ತ ಮೋದಕಾದಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯ ಸಹಿತೈಃ ಏಕನಾಲಿಕೇರಸ್ಯ ಚತುರಾಹುತಿ ಕ್ರಮೇಣ (೧೦೦೮ X ೪ = ೪೦೩೨) ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದುತ್ತರಚತುಸ್ಸಹಸ್ರವಾರಂ ಶೇಷೇಣ ಕುಂಭೋದರಂ –ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾದಿ.....ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

ವಿಘ್ನಧ್ವಾಂತನಿವಾರಣೈಕತರಣಿರ್ವಿಘ್ನಾಟವೀಹವ್ಯವಾಟ್
ವಿಘ್ನವ್ಯಾಲಕುಲೋಪಮರ್ದಗರುಡೋ ವಿಘ್ನೇಭಪಂಚಾನನಃ ।
ವಿಘ್ನೋತ್ತುಂಗಗಿರಿಪ್ರಭೇದನಪವಿಃ ವಿಘ್ನಾಬ್ಧಿಕುಂಭೋದ್ಭವಃ
ವಿಘ್ನೌಘಾಘಘನಪ್ರಚಂಡಪವನೋ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಃ ಪಾತು ಮಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಿಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ

ಗಣೇಶಕವಚಮ್

ಗೌರ್ಯುವಾಚ ॥

ಏಷೋಽತಿಚಪಲೋ ದೈತ್ಯಾನ್ ಬಾಲ್ಯೇಽಪಿ ನಾಶಯತ್ಯಹೋ ।
ಅಗ್ರೇ ಕಿಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತೇತಿ ನ ಜಾನೇ ಮುನಿಸತ್ತಮ ॥ ೧ ॥

ದೈತ್ಯಾ ನಾನಾವಿಧಾ ದುಷ್ಟಾಃ ಸಾಧುದೇವದ್ರುಹಃ ಖಲಾಃ ।
ಅತೋಽಸ್ಯ ಕಂಠೇ ಕಿಂಚಿತ್ತ್ವಂ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಬದ್ಧುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೨ ॥

ಮುನಿರುವಾಚ ॥

ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸಿಂಹಗತಂ ವಿನಾಯಕಮಮುಂ ದಿಗ್ಬಾಹುಮಾದ್ಯೇ ಯುಗೇ
ತ್ರೇತಾಯಾಂ ತು ಮಯೂರವಾಹನಮಮುಂ ಷಡ್‌ಬಾಹುಕಂ ಸಿದ್ಧಿದಮ್ ।

ದ್ವಾಪಾರೇ ತು ಗಜಾನನಂ ಯುಗಭುಜಂ ರಕ್ತಾಂಗರಾಗಂ ವಿಭುಂ
ತುರ್ಯೇ ತು ದ್ವಿಭುಜಂ ಸಿತಾಂಗರುಚಿರಂ ಸರ್ವಾರ್ಥದಂ ಸರ್ವದಾ ॥ ೩ ॥

---

೨೦. ಈ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಪ್ತಶುದ್ಧಿ, ವಾಸ್ತುಪೂಜೆ, ಮಂಟಪಸಂಸ್ಕಾರ, ಕುಂಡಸಂಸ್ಕಾರ, ಅರಣಿಮಥನ ಮಾಡಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸಬೇಕು. ವಿಘ್ನಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ೧೨ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗಣಪತಿಹೋಮ, ನವಗ್ರಹ ಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಮರುದಿನ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪ್ರಧಾನ ಋತ್ವಿಜರು ಪೂರ್ವಾಜ್ಯ ಅಪರಾಜ್ಯಸಹಿತವಾಗಿ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯದಿಂದ ೪೩೨ ಆಹುತಿಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ೪೦೩೨ ನೀಡಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಪೂಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ೧೦ ಮಂದಿ ಋತ್ವಿಜರು ಅರ್ಚನ–ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಉತ್ತರ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ೧೦ ಮಂದಿ ಋತ್ವಿಜರು ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು : ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ೧೦೦೮: ಮೋದಕ ೮,೦೬೪, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ೮,೦೬೪, ಕಬ್ಬು ೮,೦೬೪ ಗಂಟು (೫೦೦ ಕೋಲು), ಅವಲಕ್ಕಿ ೧೨೦ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಅರಳು ೬೦ ಗ್ರಾಂ, ಅರಳುಹಿಟ್ಟು ೨೦ ಗ್ರಾಂ., ಎಳ್ಳು ೮೦ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ, ಬೆಲ್ಲ ೫ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್, ಜೇನುತುಪ್ಪ ೨೫ ಕಿ. ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ ೨೫ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ.

ವಿನಾಯಕಃ ಶಿಖಾಂ ಪಾತು ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪರಾತ್ಪರಃ ।
ಅತಿಸುಂದರಕಾಯಸ್ತು ಮಸ್ತಕಂ ಸುಮಹೋತ್ಕಟಃ ॥ ೪ ॥

ಲಲಾಟಂ ಕಶ್ಯಪಃ ಪಾತು ಭ್ರೂಯುಗಂ ತು ಮಹೋದರಃ ।
ನಯನೇ ಭಾಲಚಂದ್ರಸ್ತು ಗಜಾಸ್ಯಸ್ತ್ವೋಷ್ಠಪಲ್ಲವೌ ॥ ೫ ॥

ಜಿಹ್ವಾಂ ಪಾತು ಗಣಕ್ರೀಡಶ್ಚಿಬುಕಂ ಗಿರಿಜಾಸುತಃ ।
ವಾಚಂ ವಿನಾಯಕಃ ಪಾತು ದಂತಾನ್ ರಕ್ಷತು ವಿಘ್ನಹಾ ॥ ೬ ॥

ಶ್ರವಣೌ ಪಾಶಪಾಣಿಸ್ತು ನಾಸಿಕಾಂ ಚಿಂತಿತಾರ್ಥದಃ ।
ಗಣೇಶಸ್ತು ಮುಖಂ ಕಂಠಂ ಪಾತು ದೇವೋ ಗಜಂಜಯಃ ॥ ೭ ॥

ಸ್ಕಂಧೌ ಪಾತು ಗಜಸ್ಕಂಧಃ ಸ್ತನೌ ವಿಘ್ನವಿನಾಶನಃ ।
ಹೃದಯಂ ಗಣನಾಥಸ್ತು ಹೇರಂಬೋ ಜಠರಂ ಮಹಾನ್ ॥ ೮ ॥

ಧರಾಧರಃ ಪಾತು ಪಾರ್ಶ್ವೌ ಪೃಷ್ಠಂ ವಿಘ್ನಹರಃ ಶುಭಃ ।
ಲಿಂಗಂ ಗುಹ್ಯಂ ಸದಾ ಪಾತು ವಕ್ರತುಂಡೋ ಮಹಾಬಲಃ ॥ ೯ ॥

ಗಣಕ್ರೀಡೋ ಜಾನುಜಂಘೇ ಊರೂ ಮಂಗಲಮೂರ್ತಿಮಾನ್ ।
ಏಕದಂತೋ ಮಹಾಬುದ್ಧಿಃ ಪಾದೌ ಗುಲ್ಫೌ ಸದಾಽವತು ॥ ೧೦ ॥

ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದನೋ ಬಾಹೂ ಪಾಣೀ ಆಶಾಪ್ರಪೂರಕಃ ।
ಅಂಗುಲೀಶ್ಚ ನಖಾನ್ ಪಾತು ಪದ್ಮಹಸ್ತೋಽರಿನಾಶನಃ ॥ ೧೧ ॥

ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ಮಯೂರೇಶೋ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪೀ ಸದಾಽವತು ।
ಅನುಕ್ತಮಪಿ ಯತ್ ಸ್ಥಾನಂ ಧೂಮ್ರಕೇತುಃ ಸದಾಽವತು ॥ ೧೨ ॥

ಆಮೋದಸ್ತ್ವಗ್ರತಃ ಪಾತು ಪ್ರಮೋದಃ ಪೃಷ್ಠತೋಽವತು ।
ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ರಕ್ಷತು ಬುದ್ಧೀಶ ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕಃ ॥ ೧೩ ॥

ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಮುಮಾಪುತ್ರೋ ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ ತು ಗಣೇಶ್ವರಃ ।
ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ವಿಘ್ನಹರ್ತಾಽವ್ಯಾದ್ವಾಯವ್ಯಾಂ ಗಜಕರ್ಣಕಃ ॥ ೧೪ ॥

ಕೌಬೇರ್ಯಾಂ ನಿಧಿಪಃ ಪಾಯಾದೀಶಾನ್ಯಾಮೀಶನಂದನಃ ।
ದಿವಾಽವ್ಯಾದೇಕದಂತಸ್ತು ರಾತ್ರೌ ಸಂಧ್ಯಾಸು ವಿಘ್ನಹೃತ್ ॥ ೧೫ ॥

ರಾಕ್ಷಸಾಸುರವೇತಾಲಗ್ರಹಭೂತಪಿಶಾಚತಃ ।
ಪಾಶಾಂಕುಶಧರಃ ಪಾತು ರಜಃಸತ್ತ್ವತಮಃಸ್ಮೃತೀಃ ॥ ೧೬ ॥

ಜ್ಞಾನಂ ಧರ್ಮಂ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಚ ಲಜ್ಜಾಂ ಕೀರ್ತಿಂ ತಥಾ ಕುಲಮ್ ।
ವಪುರ್ಧನಂ ಚ ಧಾನ್ಯಂ ಚ ಗೃಹಾನ್ ದಾರಾನ್ ಸುತಾನ್ ಸಖೀನ್ ॥ ೧೭ ॥

ಸರ್ವಾಯುಧಧರಃ ಪೌತ್ರಾನ್ ಮಯೂರೇಶೋಽವತಾತ್ ಸದಾ ।
ಕಪಿಲೋಽಜಾವಿಕಂ ಪಾತು ಗಜಾಶ್ವಾನ್ ವಿಕಟೋಽವತು ॥ ೧೮ ॥

ಭೂರ್ಜಪತ್ರೇ ಲಿಖಿತ್ವೇದಂ ಯಃ ಕಂಠೇ ಧಾರಯೇತ್ಸುಧೀಃ ।
ಭಯಂ ನ ಜಾಯತೇ ತಸ್ಯ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಃಪಿಶಾಚತಃ ॥ ೧೯ ॥

ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಜಪತೇ ಯಸ್ತು ವಜ್ರಸಾರತನುರ್ಭವೇತ್ ।
ಯಾತ್ರಾಕಾಲೇ ಪಠೇದ್ಯಸ್ತು ನಿರ್ವಿಘ್ನೇನ ಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥ ೨೦ ॥

ಯುದ್ಧಕಾಲೇ ಪಠೇದ್ಯಸ್ತು ವಿಜಯಂ ಚಾಽಪ್ನುಯಾದ್ದ್ರುತಮ್ ।
ಮಾರಣೋಚ್ಚಾಟನಾಕರ್ಷಸ್ತಂಭಮೋಹನಕರ್ಮಣಿ ॥ ೨೧ ॥

ಸಪ್ತವಾರಂ ಜಪೇದೇತದ್ದಿನಾನಾಮೇಕವಿಂಶತಿಮ್ ।
ತತ್ತತ್ಫಲಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸಾಧಕೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥ ೨೨ ॥

ಏಕವಿಂಶತಿವಾರಂ ಚ ಪಠೇತ್ತಾವದ್ದಿನಾನಿ ಯಃ ।
ಕಾರಾಗೃಹಗತಂ ಸದ್ಯೋ ರಾಜ್ಞಾವಧ್ಯಂ ಚ ಮೋಚಯೇತ್ ॥ ೨೩ ॥

ರಾಜದರ್ಶನವೇಲಾಯಾಂ ಪಠೇದೇತತ್ತ್ರಿವಾರತಃ ।
ಸ ರಾಜಾನಂ ವಶಂ ನೀತ್ವಾ ಪ್ರಕೃತೀಶ್ಚ ಸಭಾಂ ಜಯೇತ್ ॥ ೨೪ ॥

ಇದಂ ಗಣೇಶಕವಚಂ ಕಶ್ಯಪೇನ ಸಮೀರಿತಮ್ ।
ಮುದ್ಗಲಾಯ ಚ ತೇನಾಥ ಮಾಂಡವ್ಯಾಯ ಮಹರ್ಷಯೇ ॥ ೨೫ ॥

ಮಹ್ಯಂ ಸ ಪ್ರಾಹ ಕೃಪಯಾ ಕವಚಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿದಮ್ ।
ನ ದೇಯಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಾಯ ದೇಯಂ ಶ್ರದ್ಧಾವತೇ ಶುಭಮ್ ॥ ೨೬ ॥

ಯಸ್ಯಾನೇನ ಕೃತಾ ರಕ್ಷಾ ನ ಬಾಧಾಽಸ್ಯ ಭವೇತ್ ಕ್ವಚಿತ್ ।
ರಾಕ್ಷಸಾಸುರವೇತಾಲದೈತ್ಯದಾನವಸಂಭವಾ ॥ ೨೭ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಗಣೇಶಪುರಾಣೇ ಗಣೇಶಕವಚಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

* * *

ಸಂಕಷ್ಟನಾಶನಂ ಗಣೇಶಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ದೇವಂ ಗೌರೀಪುತ್ರಂ ವಿನಾಯಕಮ್ ।
ಭಕ್ತಾವಾಸಂ ಸ್ಮರೇನ್ನಿತ್ಯಮಾಯುಃಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ೧ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ವಕ್ರತುಂಡಂ ಚ ಏಕದಂತಂ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ।
ತೃತೀಯಂ ಕೃಷ್ಣಪಿಂಗಾಕ್ಷಂ ಗಜವಕ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ಥಕಮ್ ॥ ೨ ॥

ಲಂಬೋದರಂ ಪಂಚಮಂ ಚ ಷಷ್ಠಂ ವಿಕಟಮೇವ ಚ ।
ಸಪ್ತಮಂ ವಿಘ್ನರಾಜಂ ಚ ಧೂಮ್ರವರ್ಣಂ ತಥಾಽಷ್ಟಮಮ್ ॥ ೩ ॥

ನವಮಂ ಫಾಲಚಂದ್ರಂ ಚ ದಶಮಂ ತು ವಿನಾಯಕಮ್ ।
ಏಕಾದಶಂ ಗಣಪತಿಂ ದ್ವಾದಶಂ ತು ಗಜಾನನಮ್ ॥ ೪ ॥

ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಯಃ ಪಠೇನ್ನರಃ ।
ನ ಚ ವಿಘ್ನಭಯಂ ತಸ್ಯ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಕರಂ ಪ್ರಭೋ ॥ ೫ ॥

ವಿದ್ಯಾರ್ಥೀ ಲಭತೇ ವಿದ್ಯಾಂ ಧನಾರ್ಥೀ ಲಭತೇ ಧನಮ್ ।
ಪುತ್ರಾರ್ಥೀ ಲಭತೇ ಪುತ್ರಾನ್ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥೀ ಲಭತೇ ಗತಿಮ್ ॥ ೬ ॥
ಜಪೇದ್ಗಣಪತಿಸ್ತೋತ್ರಂ ಷಡ್ಭಿರ್ಮಾಸೈಃ ಫಲಂ ಲಭೇತ್ ।
ಸಂವತ್ಸರೇಣ ಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಲಭತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥ ೭ ॥

ಅಷ್ಟಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಯಃ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ತಸ್ಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವೇತ್ಸರ್ವಾ ಗಣೇಶಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದತಃ ॥ ೮ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರದಪುರಾಣೇ ಸಂಕಷ್ಟನಾಶನಗಣೇಶಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

* * *

ಗಣಪತಿದ್ವಾದಶನಾಮಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀವಿಘ್ನೇಶ್ವರದ್ವಾದಶನಾಮಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಈಶ್ವರ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವಿಘ್ನೇಶ್ವರೋ ದೇವತಾ । ಶ್ರೀವಿಘ್ನೇಶ್ವರಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್

ಶುಂಡಾಮಂಡಿತಸುಪ್ರಭಾಂಕತರಲಂ ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥಂ ಪ್ರಭುಂ
ಷಟ್ಕೋಣಾಂಬುಜಗಂ ಹಿಮಾದ್ರಿತನಯಾಸೂನುಂ ಪ್ರಸನ್ನಾನನಮ್ ।
ಸಿದ್ಧ್ಯಾಽಽಲಿಂಗಿತವಕ್ಷಸಂ ಸುನಯನಂ ಭಕ್ತೌಘಕಲ್ಪದ್ರುಮಂ
ಮಂತ್ರಾಧೀಶಪತಿಂ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ ವಂದೇ ಮಹೇಶಾತ್ಮಜಮ್ ॥

ಗಂಡಸ್ಥಳಾಂತರಗಲನ್ಮದವಾರಿಧಾರಂ ಗಂಡಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರವಾರಣಕರ್ಣತಾಲಮ್ ।
ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಸುರಕಿನ್ನರಗೀಯಮಾನಂ ಗಂಗಾಧರಸ್ಯ ತನಯಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ನಮಾಮಿ ಶಿರಸಾ ದೇವಂ ಗೌರೀಪುತ್ರಂ ವಿನಾಯಕಮ್ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಯಃ ಸಂಸ್ಮರೇನ್ನಿತ್ಯಮಾಯುಷ್ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ೧ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ವಕ್ರತುಂಡಂ ತು ಹ್ಯೇಕದಂಷ್ಟ್ರಂ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ।
ತೃತೀಯಂ ಕೃಷ್ಣಪಿಂಗಂ ಚ ಚತುರ್ಥಂ ಗಜಕರ್ಣಕಮ್ ॥ ೨ ॥

ಲಂಬೋದರಂ ಪಂಚಮಂ ಚ ಷಷ್ಠಂ ವಿಕಟಮೇವ ಚ ।
ಸಪ್ತಮಂ ವಿಘ್ನರಾಜೇಂದ್ರಂ ಧೂಮ್ರವರ್ಣಂ ತಥಾಽಷ್ಟಮಮ್ ॥ ೩ ॥

ನವಮಂ ಫಾಲಚಂದ್ರಂ ತು ದಶಮಂ ಚ ವಿನಾಯಕಮ್ ।
ಏಕಾದಶಂ ಗಣಪತಿಂ ದ್ವಾದಶಂ ಹಸ್ತಿರಾಣ್ಮುಖಮ್ ॥ ೪ ॥

ಏತದ್ದ್ವಾದಶನಾಮಾನಿ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಯಃ ಪಠೇನ್ನರಃ ।
ವಿದ್ಯಾರ್ಥೀ ಲಭತೇ ವಿದ್ಯಾಂ ಧನಾರ್ಥೀ ಲಭತೇ ಧನಮ್ ॥ ೫ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಗಣಪತಿದ್ವಾದಶನಾಮಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

* * *

ಪ್ರಾರ್ಥನಾಶ್ಲೋಕಾಃ

ವಕ್ರತುಂಡಮಹಾಕಾಯ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭ ।
ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥
ಸುಮುಖಶ್ಚೈಕದಂತಶ್ಚ ಕಪಿಲೋ ಗಜಕರ್ಣಕಃ ।
ಲಂಬೋದರಶ್ಚ ವಿಕಟೋ ವಿಘ್ನರಾಜೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ॥ ೧ ॥

ಧೂಮಕೇತುರ್ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಭಾ(ಫಾ)ಲಚಂದ್ರೋ ಗಜಾನನಃ ।
ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯಃ ಪಠೇಚ್ಛೃಣುಯಾದಪಿ ॥ ೨ ॥

ವಿದ್ಯಾರಂಭೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ಪ್ರವೇಶೇ ನಿರ್ಗಮೇ ತಥಾ ।
ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಘ್ನಸ್ತಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ॥ ೩ ॥

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ದೇವಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ॥ ೪ ॥

ಅಭೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂಜಿತೋ ಯಃ ಸುರೈರಪಿ ।
ಸರ್ವವಿಘ್ನಚ್ಛಿದೇ ತಸ್ಮೈ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ೫ ॥

* * *

ಗಣೇಶಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣಮ್

ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಾಮಿ ಗಣನಾಥಮನಾಥಬಂಧುಂ ಸಿಂದೂರಪೂರಪರಿಪೂರಿತಗಂಡಯುಗ್ಮಮ್ ।
ಉದ್ದಂಡವಿಘ್ನಪರಿಖಂಡನಚಂಡದಂಡ ಮಾಖಂಡಲಾದಿಸುರನಾಯಕವೃಂದವಂದ್ಯಮ್ ॥ ೧ ॥

ಪ್ರಾತರ್ನಮಾಮಿ ಚತುರಾನನವಂದ್ಯಮಾನಮಿಚ್ಛಾನುಕೂಲಮಖಿಲಂ ಚ ವರಂ ದದಾನಮ್ ।
ತಂ ತುಂದಿಲಂ ದ್ವಿರಸನಾಧಿಪಯಜ್ಞಸೂತ್ರಂ ಪುತ್ರಂ ವಿಲಾಸಚತುರಂ ಶಿವಯೋಃ ಶಿವಾಯ ॥ ೨ ॥

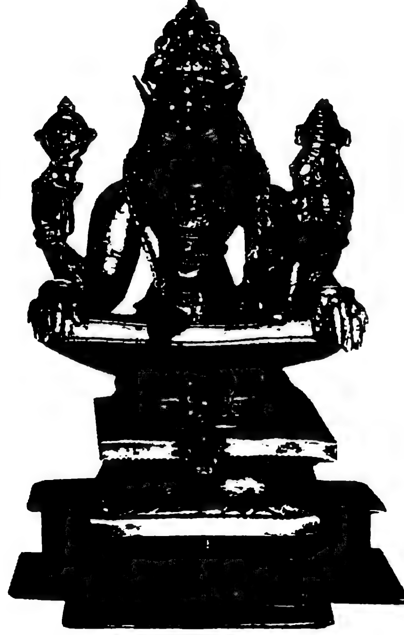
ಪ್ರಾತರ್ಭಜಾಮ್ಯಭಯದಂ ಖಲು ಭಕ್ತಶೋಕದಾವಾನಲಂ ಗಣವಿಭುಂ ವರಕುಂಜರಾಸ್ಯಮ್ ।
ಅಜ್ಞಾನಕಾನನವಿನಾಶನಹವ್ಯವಾಹಮುತ್ಸಾಹವರ್ಧನಮಹಂ ಸುತಮೀಶ್ವರಸ್ಯ ॥ ೩ ॥

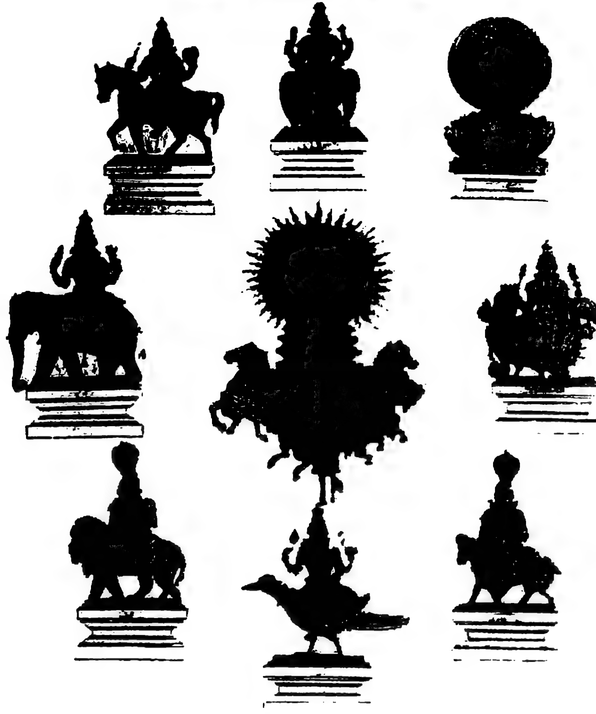
ಶ್ಲೋಕತ್ರಯಮಿದಂ ಪುಣ್ಯಂ ಸದಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಾಯಕಮ್ ।
ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಸತತಂ ಪ್ರಪಠೇತ್ಪ್ರಯತಃ ಪುಮಾನ್ ॥ ೪ ॥

॥ ಇತಿ ಗಣೇಶಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣಸ್ತೋತ್ರಮ್ ॥

* * *

ಸಕಲಗ್ರಹಬಲ ನೀನೆ ಸರಸಿಜಾಕ್ಷ

ಅರಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತು ದುರಿತಾನಿ ಭಯಾನಿ ಚ ।
ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಶುಭಂ ಚಾಸ್ತು ಗ್ರಹಾಃ ಕುರ್ವಂತು ಮಂಗಲಮ್ ॥

ನವಗ್ರಹಚಿಂತನೆ

ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಬಲನಾಶಾಯ ದೇವಾನಾಂ ಬಲವೃದ್ಧಯೇ ।
ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ ಗ್ರಹಾಃ ಜಾತಾಃ ಶುಭಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನವಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಪಿಂಡಾಂಡಗಳೆಂಬ ಚೇತನರ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ನವಗ್ರಹಗಳ ಅಂಶ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ನವಗ್ರಹಗಳ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ, ರಾಹು, ಕೇತು –ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿದನು. ಅವರಾದರೂ ಆಯಾಯ ಚೇತನರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳ ಅಂಶವಿರುವ ಭಾಗದಿಂದ ಅವರವರ ಶುಭಾಶುಭಕರ್ಮ-ಫಲಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಿಂಡಾಂಡವೆಂಬ ಮನುಷ್ಯರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮೂಲಾಧಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ರವಿಯು, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು, ಮಣಿಪೂರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಜನು, ಹೃದಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಅನಾಹತಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬುಧನು, ಕಂಠದ ಬಳಿಯಿರುವ ವಿಶುದ್ಧಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುವು, ಭ್ರೂಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು, ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಶನೈಶ್ಚರನು ಹಾಗೆಯೇ ಶರೀರದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಹು–ಕೇತು–ಗುಳಿಕ(ಮಾಂದಿ)ರು ಇದ್ದು ಅವರವರ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಆಯಾಯ ಚಕ್ರಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಅಥವಾ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಚೇತನರು ಹುಟ್ಟುವ ಸಮಯ ಅಂದರೆ ಲಗ್ನರಾಶಿಯ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಆ ಗ್ರಹರ ಗೋಚರಸಮಯ, ದಶಾಭುಕ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಫಲಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾರಕಕ್ಕೆ(ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ) ಒಳಗಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ ರೋಗೋಪಶಮನಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯರು ಸೂಚಿಸಿದ ಔಷಧೋಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಅರಿಷ್ಟಗಳು ಸೂಚಿತವಾದಾಗ ದೈವಜ್ಞರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಜಾತಕಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಗ್ರಹಸಂಬಂಧಿ ಶಾಂತಿ–ಹೋಮ–ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವತಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.

॥ ನವಗ್ರಹಯಾಗ ಪ್ರಕರಣಮ್ ॥

ನವಗ್ರಹಕಾರಿಕಾ

ಶ್ರೀಕಾಮಃ ಶಾಂತಿಕಾಮೋ ವಾ ಗ್ರಹಪೂಜಾಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ವೃಷ್ಟ್ಯಾಯುಃ ಪುಷ್ಟಿಕಾಮೋ ವಾ ತಥೈವಾಭಿಚರನ್ನಪಿ ॥ ೧ ॥

ದುಷ್ಟಾರಿಷ್ಟೇ ಸಮಾಯಾತೇ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಗ್ರಹಶಾಂತಿಕಮ್ ।
ವೃಷ್ಟಿಪುಷ್ಟ್ಯಾಯುರಾರೋಗ್ಯ ಸಪ್ತರಾಜ್ಯಾಂಗವೃದ್ಧಯೇ ॥ ೨ ॥

ಗ್ರಹಾ ಗಾವೋ ನರೇಂದ್ರಾಶ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಪೂಜಿತಾಃ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಂತಿ ನಿರ್ದಹಂತ್ಯವಮಾನಿತಾಃ ॥ ೩ ॥

ಸೂರ್ಯಃ ಸೋಮೋ ಮಹೀಪುತ್ರಃ ಸೋಮಪುತ್ರೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।
ಶುಕ್ರಃ ಶನೈಶ್ಚರೋ ರಾಹುಃ ಕೇತುಶ್ಚೇತಿ ಗ್ರಹಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ (ನೃಸಿಂಹಪಾರಿಜಾತೇ) ॥ ೪ ॥

ಶಾಂತಿಕಮಲಾಕರೇ–

ಜನ್ಮಭೂಗೋತ್ರಮಗ್ನಿಂ ಚ ವರ್ಣಸ್ಥಾನಮುಖಾನಿ ಚ ।
ಯೋಽಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕುರುತೇ ಶಾಂತಿಂ ಗ್ರಹಾಸ್ತೇನಾವಮಾನಿತಾಃ ॥ ೧ ॥

ಉತ್ಪನ್ನೋಽರ್ಕಃ ಕಲಿಂಗೇಷು ಯಮುನಾಯಾಂ ಚ ಚಂದ್ರಮಾಃ ।
ಅಂಗಾರಕಸ್ತ್ವವಂತ್ಯಾಂ ಚ ಮಗಧಾಯಾಂ ಹಿಮಾಂಶುಜಃ ॥ ೨ ॥

ಸಿಂಧವೇಷು ಗುರುರ್ಜಾತಃ ಶುಕ್ರೋ ಭೋಜಕಟೇ ತಥಾ ।
ಶನೈಶ್ಚರಸ್ತು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರೇ ರಾಹುರ್ವೈರಾಠಿನಾಪುರೇ ॥ ೩ ॥

ಅಂತರ್ವೇದ್ಯಾಂ ತಥಾ ಕೇತುರಿತ್ಯೇತಾ ಗ್ರಹಭೂಮಯಃ ।
ಆದಿತ್ಯಃ ಕಾಶ್ಯಪೇ ಗೋತ್ರೇ ಆತ್ರೇಯಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭವೇತ್ ॥ ೪ ॥

ಭಾರದ್ವಾಜೇ ಭವೇದ್ಭೌಮಃ ತಥಾತ್ರೇಯಸ್ತು ಸೋಮಜಃ ।
ಗುರುಶ್ಚೈವಾಂಗಿರೋಗೋತ್ರೇ ಶುಕ್ರೋ ವೈ ಭಾರ್ಗವಸ್ತಥಾ ॥ ೫ ॥

ಶನಿಃ ಕಾಶ್ಯಪ ಏವಾಥ ರಾಹುಃ ಪೈಠೀನಸಿಸ್ತಥಾ ।
ಕೇತವೋ ಜೈಮಿನೇಯಾಶ್ಚ ಗ್ರಹಾಗ್ನಿಸ್ತದನಂತರಮ್ ॥ ೬ ॥

ಆದಿತ್ಯಃ ಕಪಿಲೋ ನಾಮ ಪಿಂಗಲಃ ಸೋಮ ಉಚ್ಯತೇ ।
ಧೂಮ್ರಕೇತುಸ್ತಥಾ ಭೌಮೋ ಜಾಠರಾಗ್ನಿರ್ಬುಧಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥ ೭ ॥

ಗುರುಶ್ಚೈವ ಶಿಖೀ ನಾಮ ಶುಕ್ರೋ ಭವತಿ ಹಾಟಕಃ ।
ಶನೈಶ್ಚರೋ ಮಹಾತೇಜಾ ರಾಹೋಃ ಕೇತೋರ್ಹುತಾಶನಃ ॥ ೮ ॥

ಭಾಸ್ಕರಾಂಗಾರಕೌ ರಕ್ತೌ ಶುಕ್ಲೌ ಶುಕ್ರನಿಶಾಕರೌ ।
ಸೋಮಪುತ್ರೋ ಗುರುಶ್ಚೈವ ತಾವುಭೌ ಪೀತಕೌ ಸ್ಮೃತೌ ॥ ೯ ॥

ಕೃಷ್ಣಂ ಶನೈಶ್ಚರಂ ವಿದ್ಯಾದ್ರಾಹುಂ, ಚಿತ್ರಾಶ್ಚ ಕೇತವಃ ।
ಗ್ರಹವರ್ಣಾನಿ ಗೃಹ್ಣೀಯಾದ್ವಸ್ತ್ರಪುಷ್ಪಾದಿಕಾನಿ ಚ ॥ ೧೦ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೌ ಭಾರ್ಗವಾಚಾರ್ಯೌ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾವರ್ಕಲೋಹಿತೌ ।
ವೈಶ್ಯೌ ಸೋಮಬುಧೌ ಜ್ಞೇಯೌ ಶೇಷಾನ್ ಶುದ್ರಾನ್ ವಿನಿರ್ದಿಶೇತ್ ॥ ೧೧ ॥

ಮಧ್ಯೇ ತು ಭಾಸ್ಕರಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಶಶಿನಂ ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣೇ ।
ದಕ್ಷಿಣೇ ಲೋಹಿತಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಬುಧಂ ಪೂರ್ವೋತ್ತರೇಣ ತು ॥ ೧೨ ॥

ಉತ್ತರೇ ತು ಗುರುಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವೇಣೈವ ತು ಭಾರ್ಗವಮ್ ।
ಪಶ್ಚಿಮೇ ತು ಶನಿಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ರಾಹುಂ ದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮೇ ।
ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರತಃ ಕೇತೂನ್ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ಶುಕ್ಲತಂಡುಲೈಃ ॥ ೧೩ ॥

ಶುಕ್ರಾರ್ಕೌ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೌ ಜ್ಞೇಯೌ ಗುರುಸೌಮ್ಯಾವುದಙ್ಮುಖೌ ।
ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಃ ಶನಿಃ ಸೋಮಃ ಶೇಷಾ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಮುಖಾಃ ॥ ೧೪ ॥

[ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೌ = ಊರ್ಧ್ವದೃಷ್ಟೀ, ಉದಙ್ಮುಖೌ = ವಾಮದೃಷ್ಟೀ, ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖೌ = ಅಧೋದೃಷ್ಟೀ, ದಕ್ಷಿಣಮುಖೌ = ದಕ್ಷಿಣದೃಷ್ಟೀ, ಆದಿತ್ಯಾಭಿಮುಖಾಃ ಸರ್ವೇ ಇತಿ ಮಾತ್ಸ್ಯೋಕ್ತೇಃ ॥]

ಭಾನುಂ ತು ಮಂಡಲಾಕಾರಂ ಸೋಮಂ ತು ಚತುರಸ್ರಕಮ್ ।
ಅಂಗಾರಕಂ ತ್ರಿಕೋಣಂ ತು ಬುಧಂ ಬಾಣಾಕೃತಿಂ ತಥಾ ॥ ೧೫ ॥

ಗುರು ತು ಪಟ್ಟಿಶಾಕಾರಂ ಪಂಚಾಸ್ರಂ ಭಾರ್ಗವಂ ತಥಾ ।
ಧನುಸ್ತುಲ್ಯಂ ಶನಿಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ರಾಹುಂ ಶೂರ್ಪಾಕೃತಿಂ ತಥಾ ।
ಧ್ವಜಾಕಾರಂ ತು ಕೇತುಂ ಚ ಗಣೇಶಂ ತತ್ಸ್ವರೂಪಿಣಮ್ ॥ ೧೬ ॥

ತಾಮ್ರಕಾತ್ ಸ್ಫಾಟಿಕಾದ್ರಕ್ತಚಂದನಾತ್ ಸ್ವರ್ಣಕಾದುಭೌ ।
ರಜತಾದಾಯಸಾತ್ಸೀಸಾತ್ಕಾಂಸ್ಯಾತ್ಕಾರ್ಯಾ ಗ್ರಹಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೧೭ ॥

ಸ್ವವರ್ಣೈರ್ವಾ ಪಟೇ ಲೇಖ್ಯಾ ಗಂಧೈರ್ಮಂಡಲಕೇಷು ಚ ।
ತಾಮ್ರೇಣ ಕಾರಯೇದ್ಭಾನುಂ ರಜತೇನ ನಿಶಾಕರಮ್ ॥ ೧೮ ॥

ಕುಜಜ್ಞ ಜೀವರೂಪಾಣಿ ಸುವರ್ಣೇನ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ರಜತೇನ ತತಃ ಶುಕ್ರಂ ಕೃಷ್ಣಲೋಹೇನ ಸೂರ್ಯಜಮ್ ॥ ೧೯ ॥

ನಾಗೇನ (ಸೀಸೇನ) ಕಾರಯೇದ್ರಾಹುಂ ಕೇತುಂ ಕಾಂಸ್ಯೇನ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಸ್ವಾಂಗುಲೇನೋಚ್ಛ್ರಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಃ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಧಾನತಃ ॥ ೨೦ ॥

ಅಥವಾ ಸ್ವರ್ಣಮಾತ್ರೇಣ ಕಾರಯೇತ್ಪ್ರತಿಮಾಃ ಸುಧೀಃ ।
ಸರ್ವೇ ಕಿರೀಟಿನಃ ಕಾರ್ಯಾ ಗ್ರಹಾ ಲೋಕಹಿತಾವಹಾಃ ।
ಸ್ವಸ್ವಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಶತಮಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಹುನೇತ್ ॥ ೨೧ ॥

ಅರ್ಕಃ ಪಲಾಶಖದಿರಾವಪಾಮಾರ್ಗೋಽಥ ಪಿಪ್ಪಲಃ ।
ಉದುಂಬರಃ ಶಮೀ ದೂರ್ವಾಃ ಕುಶಾಶ್ಚ ಸಮಿಧಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥ ೨೨ ॥

ಗುಡೌದನಂ ಪಾಯಸಾನ್ನಂ ಸಂಯಾವಂ ಕ್ಷೀರಷಾಷ್ಟಿಕಮ್ ।
ದಧ್ಯೋದನಂ ಘೃತಾನ್ನಂ ಚ ಕೃಸರಂ ಮಾಂಸಚಿತ್ರಿತಮ್ ।
ಇತ್ಯಾತಾನಿ ಹವೀಂಷಿ ಸ್ಯುಃ ಸಮಿತ್ ಸಂಖ್ಯಾಸಮಾಹುತಿಃ ॥ ೨೩ ॥

ಧೇನುಃ ಶಂಖಸ್ತಥಾಽನಡ್ವಾನ್ ಹೇಮ ವಾಸೋ ಹಯಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಕೃಷ್ಣಾ ಗೌರಾಯಸಂ ಛಾಗ ಏತಾ ವೈ ದಕ್ಷಿಣಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೨೩ ॥

ನವಗ್ರಹ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ

ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಂದನಾತ್ ಗುರುವಚಸ್ಸಂಪಾದನಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಹಂ
ಸಾಧೂನಾಮಭಿಭಾಷಣಾತ್ ಶ್ರುತಿರವಃ ಶ್ರೇಯಃ ಕಥಾಕರ್ಣನಾತ್ ।
ಹೋಮಾದಧ್ವರದರ್ಶನಾತ್ ಶುಚಿಮನೋ ಭಾವಾತ್ ಜಪಾತ್ ಧ್ಯಾನತೋ ।
ನೋಕುರ್ವಂತಿ ಕದಾಚಿದೇವಪುರುಷಸ್ಯ ಏವಂ ಗ್ರಹಾ ಪೀಡನಮ್ ॥

ಸೂರ್ಯ ಶೌರ್ಯ ಮಥೇಂದುರುಚ್ಚ ಪದವೀಂ ಸನ್ಮಂಗಲಂ ಮಂಗಲಃ
ಸದ್ಬುದ್ಧಿಂ ಚ ಬುಧೋ ಗುರುಶ್ಚ ಗುರುತಾಂ ಶುಕ್ರಃ ಸುಖಂ ಶಂ ಶನಿಃ ।
ರಾಹುರ್ಬಾಹುಬಲಂ ಕರೋತು ವಿಪುಲಂ ಕೇತುಃ ಕುಲಸ್ಯೋನ್ನತಿಂ ।
ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಭವಂತು ಸತತಂ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಗ್ರಹಾಃ ॥

ಆರೋಗ್ಯಂ ಪ್ರದದಾತುನೋ ದಿನಕರಃ ಚಂದ್ರೋಯಶೋ ನಿರ್ಮಲಂ ।
ಭೂತಿಂ ಭೂಮಿಸುತೋ ಸುಧಾಂಶುತನಯಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಗುರುರ್ಗೌರವಂ ।
ಕಾವ್ಯಃ ಕೋಮಲವಾಗ್ವಿಲಾಸಮತುಲಂ ಮಂದಂ ಮುದೋ ಸರ್ವದಾ ।
ರಾಹುರ್ಬಾಹುಬಲಂ ವಿರೋಧಶಮನಂ ಕೇತುಃ ಕುಲಸ್ಯೋನ್ನತಿಮ್ ॥

ಆದಿತ್ಯಚಂದ್ರಧರಣೀಸುತಸೌಮ್ಯಜೀವಾಃ ಶುಕ್ರಾರ್ಯಮಾತ್ಮಜ ತಮೋಗ್ರಹ ಕೇತುಸಂಜ್ಞಾಃ ।
ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಃ ಸ್ಥಿರತರಾಃ ಮಮ ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಾಃ ಸಂಧಾಯಿದಾ ದುರಿತನಾಶಕರಾ ಭವಂತು ॥

ಏವಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಿದಂ ವದಂತಿ ಸತತಂ ಯೇ ಭಕ್ತಿತೋಮಾನವಾಃ ।
ತೇಷಾಂ ಚೋರಭಯಂ ತಥಾ ರಿಪುಭಯಂ ದೇಶೇ ತಥಾ ವಿಪ್ಲವಃ ॥

ನಾಸ್ತ್ಯೇವಂ ವಿಪುಲಾಽಧಿ ಕೀರ್ತಿಸಹಿತಾಃ ತೇ ನಿರ್ಭಯಾಃ ಭೂತಲೇ ।
ಶೋಭಂತೇ ಕುಲಸಂಪದಾದಿ ಮುದಿತಾಃ ಆಚಂದ್ರತಾರಾಗ್ರಹಮ್ ॥

ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಕರಾ ಮೇಷಾದಯೋ ರಾಶಯೋ
ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಸಯೋಗಕಾಶ್ಚ ತಿಥಯಸ್ತದ್ದೇವತಾಸ್ತದ್ಗಣಾಃ ।
ಮಾಸಾಬ್ದಾ ಋತವಸ್ತಥೈವ ದಿವಸಾಃ ಸಂಧ್ಯಾಸ್ತಥಾ ರಾತ್ರಯಃ
ಸರ್ವೇ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥

॥ ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಫಲದಾ ವರದಾಃ ಭವಂತು ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮಂಗಲಾನಿ ಭವಂತು ॥

॥ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

॥ ಹರಿಃ ಓಮ್ ॥

ಆರೋಗ್ಯಂ ಪ್ರದದಾತು ನೋ ದಿನಕರಃ ಚಂದ್ರೋ ಯಶೋ ನಿರ್ಮಲಂ
ಭೂತಿಂ ಭೂಮಿಸುತೋ ಸುಧಾಂಶುತನಯಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಗುರುಃ ಗೌರವಮ್ ।
ಕಾವ್ಯಃ ಕೋಮಲವಾಗ್ ವಿಲಾಸಂ ಅತುಲಂ ಮಂದೋ ಮುದಂ ಸರ್ವದಾ
ರಾಹುರ್ಬಾಹುಬಲಂ ವಿರೋಧಶಮನಂ ಕೇತುಃ ಕುಲಸ್ಯೋನ್ನತಿಮ್ ॥

ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹದೇವತಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ[೧] ನವ-ರೂಪಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ॥

(ಯಜಮಾನಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನಿತ್ಯಕರ್ಮ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ, ಫಲನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕಂ ದೇವತಾಪ್ರಾರ್ಥನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತಾದಿ ಪಠನ್ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹಯಾಗಮಂಟಪಂ ಗತ್ವಾ ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ದೇಶಕಾಲೌ ಕಥಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿ-ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ನಾಂದೀಸಮಾರಾಧನಂ ಕೃತ್ವಾ ಹೋಮಾಂಗಸಂಕಲ್ಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।)

ಸಂಕಲ್ಪಃ

(ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಃ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ) ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ......ಜಾತಸ್ಯ ......ಶರ್ಮಣಃ ಮಮ (ಯಜಮಾನಸ್ಯ) ಸಮಸ್ತಗ್ರಹಚಾರ-ಪೀಡಾಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸಕುಟುಂಬಾನಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯಾಭಯಾಯುರಾರೋಗ್ಯವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಧನೈಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಅರಿಷ್ಟಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಸಕಾಶಾತ್ ಶುಭೈಕಾದಶಸ್ಥಾನಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಸಕಾಶಾದತಿಶಯಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಮ್, ಅಪಮೃತ್ಯುಕಂಟಕಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಮಹರ್ದಶಾ, ಅಂತರ್ದಶಾ, ಅಂತರಾಂತರ್ದಶಾ, ನಕ್ಷತ್ರದಶಾ, ಕಾಲಚಕ್ರದಶಾ, ಸೂಕ್ಷ್ಮದಶಾ, ಪ್ರಾಣದಶಾ, ಭುಕ್ತಿದಶಾ ಸೂಚಿತಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣಸಮಸ್ತ ಅರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಮಹೈಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಾದಿದ್ವಾದಶಭಾವೇಷು ತತ್ರಾಗತಪೀಡಾಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಶರೀರ ಪುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ, ತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಮ್ ಆಯುಷ್ಕಾಮಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶರೀರೇ ಉತ್ಪತ್ಸ್ಯಮಾನ ವಾತಪಿತ್ಥಕಫಾಖ್ಯ ತ್ರಿದೋಷಜನ್ಯ ಅನ್ಯತಮ ಪ್ರಕೋಪೋದ್ಭೂತ ಕ್ಷಯ ಅಪಸ್ಮಾರ ಶೂಲಜ್ವರಾದಿ ವಿವಿಧ ವ್ಯಾಧೇಃ ಸಮೂಲಂ ನಿಷ್ಕೃಶ್ಯ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಆರೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಪರೈಃ ಕೃತಕಾರಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಮಂತ್ರ ಯಂತ್ರ ತಂತ್ರ ಔಷಧ ವಿಷ ಚೂರ್ಣಪ್ರಯೋಗಾದಿ ಆಭಿಚಾರಕೃತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವೋಪದ್ರವಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ, ಗ್ರಹ ಭೂತ ಪಿಶಾಚಾದಿ ಕ್ಷುದ್ರದೇವತಾದಿ ಉಪದ್ರವ ನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಕ್ಷುದ್ರಪೀಡಾಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಧಿಭೌತಿಕ ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತಾಪತ್ರಯಪೀಡಾಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಭೌಮ ಅಂತರಿಕ್ಷ ದಿವ್ಯ ದುಷ್ಟಾರಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ಯರ್ಥಂ, ಆತ್ಮಾರಿಷ್ಟ

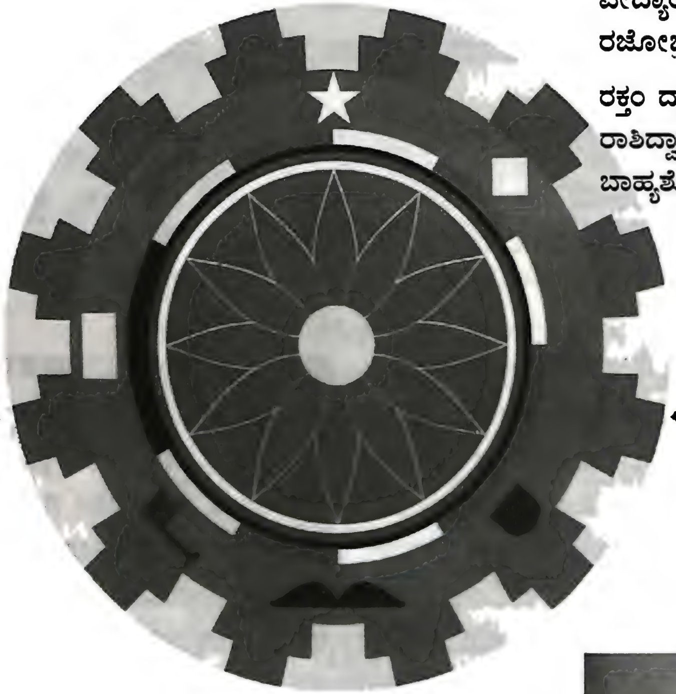
---

೧. ರಾಮಾವತಾರೋ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ, ಚಂದ್ರಸ್ಯ ಯದುನಾಯಕಃ । ನೃಸಿಂಹೋ ಭೂಮಿಪುತ್ರಸ್ಯ, ಬುದ್ಧೋ ಸೋಮ ಸುತಸ್ಯಚ ॥ ವಾಮನೋ ವಿಬುಧೇಜ್ಯಸ್ಯ, ಭಾರ್ಗವೋ ಭಾರ್ಗವಸ್ಯ ಚ ॥ ಕಚ್ಛಪಃ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಸ್ಯ ಸೈಂಹಿಕೇಯಸ್ಯ ಸೂಕರಃ । ಕೇತೋರ್ಮೀನಾವತಾರಶ್ಚ .... ॥ -ಇತಿ ಪಾರಾಶರೇ. ಪಾರಾಶರ ಹೋರಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನವಗ್ರಹರಿಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯೇ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ರಾಮಾವತಾರ; ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ; ಕುಜನಿಗೆ ನರಸಿಂಹ; ಬುಧನಿಗೆ ಬುದ್ಧ; ಗುರುವಿಗೆ ವಾಮನ; ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಭಾರ್ಗವ; ಶನಿಗೆ ಕಚ್ಛಪ(ಕೂರ್ಮ); ರಾಹುವಿಗೆ ವರಾಹ; ಕೇತುವಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯ -ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಯಾಯ ಗ್ರಹಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ದುರಿತಪರಿಹಾರಕಾರಕ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ನವಗ್ರಹ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಳತ್ರಾರಿಷ್ಟ ಪುತ್ರಾರಿಷ್ಟ ಪಿತ್ರರಿಷ್ಟ ಮಾತ್ರರಿಷ್ಟ ಭ್ರಾತ್ರರಿಷ್ಟ ವಂಶಾರಿಷ್ಟಾದಿ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ, ಸರ್ವಆಪಚ್ಛಾಂತಿಪೂರ್ವಕ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಸೂಚಿತ ಸಮಸ್ತ ಗ್ರಹಚಾರಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ, ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮಂಗಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹದೇವತಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ರಾಮಾದಿ ನವರೂಪಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೇರಣಯಾ ಆದಿತ್ಯಾದಿ.... ನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮ್ ಗ್ರಹಯಾಗಾಂಗತ್ವೇನ ಕಲಶಾರಾಧನ, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಪೂಜಾ, ನವಗ್ರಹಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಚ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ (ನವಗ್ರಹ ಹೋಮಾಂಗ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್) ॥

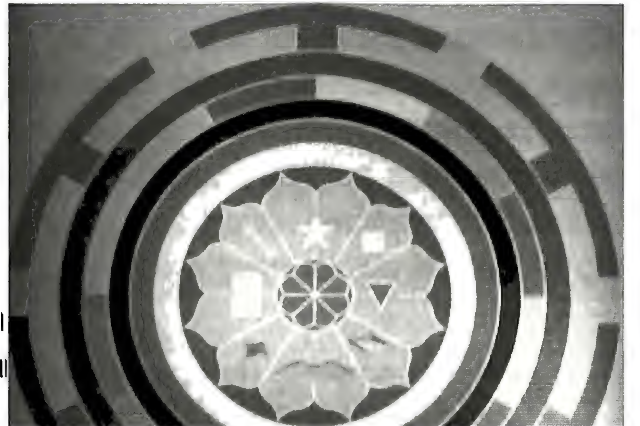
ವೇದ್ಯಾಂ ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತಾಯಾಂ ಗ್ರಹಚಕ್ರಂ ಸುಶೋಭನಮ್ ।
ರಜೋಭಿಃ ಪಂಚವರ್ಣೈಸ್ತು ಕೃತ್ವಾಥಾಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ಗ್ರಹಾನ್ ॥

ರಕ್ತಂ ದ್ವಾದಶಪತ್ರಾಬ್ಜಂ ವೃತ್ತತ್ರಯಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ರಾಶಿದ್ವಾದಶಕೋಪೇತಂ ವೀಥ್ಯಾ ಚಾಪಿ ಸಮಾವೃತಮ್ ।
ಬಾಹ್ಯಶೋಭೋಪಶೋಭಾಢ್ಯಂ ಗ್ರಹಚಕ್ರಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥

ನವಗ್ರಹಮಂಡಲ – ೧

ನವಗ್ರಹಮಂಡಲ – ೨

ರಕ್ತಂ ದ್ವಾದಶಪತ್ರಾಬ್ಜಂ ವೃತ್ತತ್ರಯಸಮನ್ವಿತಮ್
ರಾಶಿ ದ್ವಾದಶಕೋಪೇತಂ ವೀಥ್ಯಾಚಾಪಿ ಸಮಾವೃತಮ್ ।
ಬಾಹ್ಯಶೋಭೋಪಶೋಭಾಢ್ಯಂ ಗ್ರಹಚಕ್ರಮಿತಿಸ್ಮೃತಮ್ ॥

ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನವಿಧಿಃ

ಓಂ ಮಹೀದ್ಯೌಃ ...... ಇತಿ ಭೂಮಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ॥ (ಪು. ಸಂ. ೩೪)
ಓಂ ಯೇನತೋಕಾಯ ..... ಇತಿ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಂ ಕೃತ್ವಾ ॥ (ಪು. ಸಂ. ೩೪)
ಓಂ ಆ ಕಲಶೇಷು...... ಇತಿ ಕಲಶಂ ನಿಧಾಯ ॥ (ಪು. ಸಂ. ೩೫)
ಓಂ ತಂತುಂ ತನ್ವನ್..... ಇತಿ ತಂತುವೇಷ್ಟನಂ ॥ (ಪು. ಸಂ. ೩೫)

ಓಂ ತ್ವೇಷಸ್ತೇ ಧೂಮ ಋಣ್ವತಿ ದಿವಿ ಷನ್ಛುಕ್ರ ಆತತಃ । ಸೂರೋ ನ ಹಿ ದ್ಯುತಾ ತ್ವಂ ಕೃಪಾ ಪಾವಕ ರೋಚಸೇ ॥

ಓಮ್ ಅಧ ಸ್ವಪ್ನಸ್ಯ ನಿರ್ವಿದೇಽಭುಂಜತಶ್ಚ ರೇವತಃ । ಉಭಾ ತಾ ಬಸ್ರಿ ನಶ್ಯತಃ ॥

ಓಮ್ ಊರ್ಧ್ವೋ ಅಗ್ನಿಃ ಸುಮತಿಂ ವಸ್ವೋ ಅಶ್ರೇತ್ಪ್ರತೀಚೀ ಜೂರ್ಣಿರ್ದೇವತಾತಿಮೇತಿ । ಭೇಜಾತೇ ಅದ್ರೀ ರಥ್ಯೇವ ಪಂಥಾಮೃತಂ ಹೋತಾ ನ ಇಷಿತೋ ಯಜಾತಿ ॥

ಓಂ ಇಮಂ ಮೇ..... ಇತಿ ಶುದ್ಧೋದಕಂ ॥ (ಪು. ಸಂ. ೩೫)

ಓಂ ಓಷಧಯ ಸಂವದಂತೇ....... (ಪು. ಸಂ. ೩೪) ಯಾ ಓಷಧೀಃ ಇತಿ ಕಷಾಯೋದಕಂ (ಶತೌಷಧಾನಿ- ದಶಮೂಲಾನಿ- ಹೀರಬೇರಂ [ಲಾವಂಚ] ಪಂಚಗವ್ಯಂ, ಪಂಚಾಮೃತಂ ಚ) ಪೂರಯೇತ್ ।

ಓಮ್ ಉದ್ಧೃತಾಸಿ ವರಾಹೇಣ ಕೃಷ್ಣೇನ ಶತಬಾಹುನಾ ।

ಓಂ ಮೃತ್ತಿಕೇಹನಮೇ ಪಾಪಂ ಯನ್ಮಯಾ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕೃತಮ್ ॥

ಓಂ ಮೃತ್ತಿಕೇ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಾಸಿ ಕಾಶ್ಯಪೇನಾಭಿಮಂತ್ರಿತಾ ।

ಓಂ ಮೃತ್ತಿಕೇ ದೇಹಿ ಮೇ ಪುಷ್ಟಿಂ ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ॥

ಓಂ ಮೃತ್ತಿಕೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೇ ಸರ್ವಂ ತನ್ಮೇ ನಿರ್ಣುದ ಮೃತ್ತಿಕೇ ।

ಓಂ ತ್ವಯಾ ಹತೇನ ಪಾಪೇನ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ ॥

ಇತ್ಯನೇನ ಸಪ್ತ ಮೃತ್ತಿಕಾಃ (ಅಶ್ವ, ಗಜ, ವಲ್ಮೀಕ, ನದೀಸಂಗಮ (ಸರೋವರ), ಗೋಷ್ಠ, ರಾಜದ್ವಾರ, ಚತುಷ್ಪಥ ಸ್ಥಳ ಮೃದಃ । ಅಭಾವೇ ತುಳಸೀ ಮೃತ್ತಿಕಾ) ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ ।

ಓಂ ರುವತಿ ಭೀಮೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ರೇಣುಋುಷಿಃ। ಜಗತೀಛಂದಃ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ದೇವತಾ। ತ್ವಚಃ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ (ಅಶ್ವತ್ಥ, ಉದುಂಬರ, ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ಜಂಬೂ, ಚೂತ)

ಓಂ ರುವತಿ ಭೀಮೋ ವೃಷಭಸ್ತ ವಿಷ್ಯಯಾ ಶೃಂಗೇ ಶಿಶಾನೋ ಹರಿಣೀ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।

ಅಯೋನಿಂ ಸೋಮಃ ಸುಕೃತಂ ನಿಷೀದತಿ ಗವ್ಯಯೀತ್ವಗ್ಭವತಿ ನಿರ್ಣಿಗವ್ಯಯೀ ॥

ಅನೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ನ್ಯಗ್ರೋಧಾಶ್ವತ್ಥಪ್ಲಕ್ಷ ಜಂಬೂ ಚೂತ ತ್ವಚೋನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ।

ಓಂ ಯಾ ಓಷಧೀಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಥರ್ವಣೋ ಭಿಷಗೋಷಧಯೋಽನುಷ್ಟುಪ್। ಓಷಧಿಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಯಾ ಓಷಧೀಃ ಪೂರ್ವಾಜಾತಾ ದೇವೇಭ್ಯಸ್ತ್ರಿಯುಗಂ ಪುರಾ ।

ಮನ್ವೈನುಬಭ್ರೂಣಾಂ ಅಹಂ ಶತಂ ಧಾಮಾನಿ ಸಪ್ತಚ ॥

ಓಂ ಸಹಿರತ್ನಾನಿ ...... ಅನೇನ ಪಂಚರತ್ನಾನಿ (ಕನಕ, ಹೀರಾ, ನೀಲಮಣಿ, ಪದ್ಮರಾಗ, ಮೌಕ್ತಿಕಾಖ್ಯಾನಿ), ನವರತ್ನಾನಿ ವಾ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ (ಹೀರಕ, ಮೌಕ್ತಿಕ, ಪದ್ಮರಾಗ, ನೀಲ, ಮರಕತ, ಗೋಮೇಧ, ಪುಷ್ಯರಾಗ, ವೈಢೂರ್ಯ, ಪ್ರವಾಳಾಖ್ಯಾನಿ ನವರತ್ನಾನಿ)

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ .... ಇತಿ ಗಂಧಮ್ ॥ **ಓಮ್ ಅರ್ಚತ** .... ಇತಿ ಅಕ್ಷತಾನ್ ॥

ಓಂ ಕಾಂಡಾತ್ಕಾಂಡಾತ್ ಪ್ರರೋಹಂತೀ ಪರುಷಃ ಪರುಷಸ್ಪರಿ ।

ಏವಾನೋ ದೂರ್ವೇ ಪ್ರತನು ಸಹಸ್ರೇಣ ಶತೇನ ಚ ॥ ಇತಿ ದೂರ್ವಾಂಕುರಾನ್ ॥

ಓಮ್ ಆಯನೇತೇ .... ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ॥ **ಓಂ ತಪೋಷ್ಪವಿತ್ರಂ** .... ಇತಿ ಕೂರ್ಚಂ ॥

ಓಂ ಪ್ರವೋಯಜ್ಞೇಷ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಪಂಚಪಲ್ಲವ ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಪ್ರ ವೋ ಯಜ್ಞೇಷು ದೇವಯಂತೋ ಅರ್ಚನ್ಯಾವಾ ನಮೋಭಿಃ ಪೃಥಿವೀ ಇಷಧ್ಯೈ । ಯೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಯಸಮಾನಿ ವಿಪ್ರಾ ವಿಷಗ್ವಿಯಂತಿ ವನಿನೋ ನ ಶಾಖಾಃ ॥ ಇತಿ ಪಂಚಪಲ್ಲವಾನಿ

ಓಂ ಪೂರ್ಣಾದರ್ವಿ .... ಇತಿ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಂ ॥ **ಓಂ ಯಾಫಲಿನೀ** .... ಇತಿ ಫಲಂ ॥

ಓಂ ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ....... ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಂ ॥ **ಓಂ ಪವಿತ್ರಂ ತೇ** ..... ಇತಿ ಪವಿತ್ರಂ ॥

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಪ್ರತಿ ಮೇ ದೇವತಾಮಿಹಿ ಮಿತ್ರೋ ವಾ ಯದ್ವರುಣೋ ವಾಽಸಿ ಪೂಷಾ ।

ಆದಿತ್ಯೈರ್ವಾ ಯದ್ವಸುಭಿರ್ಮರುತ್ವಾಂನ್ತ್ಸಪರ್ಜನ್ಯಂ ಶಂತನವೇ ವೃಷಾಯ । ಇತಿ ಪ್ರತಿಮಾಂ ॥

ಓಂ ತತ್ವಾಯಾಮಿ .... ಇತಿ ವರುಣಂ ಚ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಗ್ನ್ಯುತ್ತಾರಣವಿಧಿಃ –ತತಃ ಪ್ರತಿಮಾನಾಂ ಶಿಲ್ಪಿನಾಕೃತ ತಟ್ಟನ, ಕುಟ್ಟಣ, ಘರ್ಷಣ ಭೇದನ, ಛೇದನಾದಿ ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥೇ ಅಗ್ನ್ಯುತ್ತಾರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಗ್ನಿಸ್ಸಪ್ತಿಮಿತಿ ಸಪ್ತರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸೌಚೀಕೋ ಅಗ್ನಿಋಷಿಃ, ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ, ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ॥ ಪಂಚ ಆಘಾತಾದಿ ದೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥೇ ಪ್ರತಿಮಾ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ದೇವತಾತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಚ ಕಲಶಜಲ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

(ಅಗ್ನಿಪದರಹಿತಂ) ಓಂ ಸಪ್ತಿಂ ವಾಜಂಭರಂ ದದಾತಿವೀರಂ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠಾಂ । ರೋದಸೀ ವಿಚರತ್ಸಮಂಜನ್ನಾರೀಂ ವೀರಕುಕ್ಷಿಂ ಪುರಂಧಿಂ ॥ ಅಪ್ನಸಸ್ಸಮಿದಸ್ತುಭದ್ರಾಮಹೀ ರೋದಸೀ ಆವಿವೇಶ । ಏಕಂ ಚೋದಯತ್ಸಮತ್ಸು ವೃತ್ರಾಣಿ ದಯತೇ ಪುರೂಣಿ ॥ ಹತ್ಯಂ ಜರತಃ ಕರ್ಣಮಾವಾದ್ಭ್ಯೋ ನಿರದಹಜ್ಜರೂಥಂ । ಅತ್ರಿಂ ಘರ್ಮ ಉರುಷ್ಯದಂತರ್ನೃಮೇಧಂ ಪ್ರಜಯಾಽಸೃಜತ್ಸಂ ॥ ದಾದ್ರವಿಣಂ ವೀರಪೇಶಾ ಋಷಿಂ ಯಸ್ಸಹಸ್ರಾಸನೋತಿ । ದಿವಿ ಹವ್ಯಮಾತತಾನಧಾಮಾನಿ ವಿಭೃತಾ ಪುರುತ್ರಾ॥ ಉಕ್ಥೈರ್ಋಷಯೋ ವಿಹ್ವಯಂತೇ ನರೋ ಯಾಮನಿ ಬಾಧಿತಾಸಃ । ವಯೋ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಪತಂತಃ ಸಹಸ್ರಾ ಪರಿಯಾತಿ ಗೋನಾಂ ॥ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾ ಮನುಷೋ ನಹುಷೋ ವಿಜಾತಾಃ । ಗಾಂಧರ್ವೀಂ ಪಥ್ಯಾ ಮೃತಸ್ಯ ಗವ್ಯೂತಿರ್ಘೃತ ಆ ನಿಷತ್ತಾ ॥ ಬ್ರಹ್ಮ ಋಭವಸ್ತತಕ್ಷುರ್ಮಹಾಮವೋಚಾಮಾ ಸುವೃಕ್ತಿಂ । ಪ್ರಾವ ಜರಿತಾರಂ ಯವಿಷ್ಠ ಮಹಿದ್ರವಿಣ ಮಾ ಯಜಸ್ವ ॥

(ಅಗ್ನಿಪದಸಹಿತ)ಓವ್ ಅಗ್ನಿಃ ಸಪ್ತಿಂ ವಾಜಂಭರಂ ದದಾತ್ಯಗ್ನಿರ್ವೀರಂ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠಾಮ್ । ಅಗ್ನೀ ರೋದಸೀ ವಿ ಚರತ್ಸಮಂಜನ್ನಗ್ನಿರ್ನಾರೀಂ ವೀರಕುಕ್ಷಿಂ ಪುರಂಧಿಮ್ ॥ ೧ ॥ ಅಗ್ನೇರಪ್ನಸಃ ಸಮಿದಸ್ತು ಭದ್ರಾಗ್ನಿರ್ಮಹೀ ರೋದಸೀ ಆ ವಿವೇಶ । ಅಗ್ನಿರೇಕಂ ಚೋದಯತ್ಸ-ಮತ್ಸ್ವಗ್ನಿರ್ವೃತ್ರಾಣಿ ದಯತೇ ಪುರೂಣಿ ॥ ೨ ॥ ಅಗ್ನಿರ್ಹ ತ್ಯಂ ಜರತಃ ಕರ್ಣಮಾವಾಗ್ನಿರದ್ಭ್ಯೋ ನಿರದಹಜ್ಜರೂಥಮ್ । ಅಗ್ನಿರತ್ರಿಂ ಘರ್ಮ ಉರುಷ್ಯದಂತರಗ್ನಿರ್ನೃಮೇಧಂ ಪ್ರಜಯಾಸೃಜತ್ಸಮ್ ॥ ೩ ॥ ಅಗ್ನಿರ್ದಾದ್ದ್ರವಿಣಂ ವೀರಪೇಶಾ ಅಗ್ನಿರ್ಋಷಿಂ ಯಃ ಸಹಸ್ರಾ ಸನೋತಿ । ಅಗ್ನಿರ್ದಿವಿ ಹವ್ಯಮಾತತಾನಾಗ್ನೇರ್ಧಾಮಾನಿ ವಿಭೃತಾ ಪುರುತ್ರಾ ॥ ೪ ॥ ಅಗ್ನಿಮುಕ್ಥೈರ್ಋಷಯೋ ವಿ ಹ್ವಯಂತೇಽಗ್ನಿಂ

ನರೋ ಯಾಮನಿ ಬಾಧಿತಾಸಃ। ಅಗ್ನಿಂ ವಯೋ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಪತಂತೋಽಗ್ನಿಃ ಸಹಸ್ರಾ ಪರಿಯಾತಿ ಗೋನಾಮ್ ॥ ೫ ॥ ಅಗ್ನಿಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಂ ಮನುಷೋ ನಹುಷೋ ವಿ ಜಾತಾಃ। ಅಗ್ನಿರ್ಗಾಂಧರ್ವೀಂ ಪಥ್ಯಾಮೃತಸ್ಯಾಗ್ನೇರ್ಗವ್ಯೂತಿರ್ಘೃತ ಆ ನಿಷತ್ತಾ ॥ ೬ ॥ ಅಗ್ನಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಋಭವಸ್ತತಕ್ಷುರಗ್ನಿಂ ಮಹಾಮವೋಚಾಮಾ ಸುವೃಕ್ತಿಮ್। ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಾವ ಜರಿತಾರಂ ಯವಿಷ್ಠಾಗ್ನೇ ಮಹಿ ದ್ರವಿಣಮಾ ಯಜಸ್ವ ॥

ಅಗ್ನಿಪದರಹಿತ ಅಗ್ನಿಪದಸಹಿತ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತಂ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ವಾರಂ ವಾ ಪಠನ್ ಪುಣ್ಯಾಹ ಜಲೈಃ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ ॥ ತತ್ಪ್ರತಿಮಾಂ ಕಲಶೋಪರಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ತತಃ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಾನ್ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಕಲಶಂ ಮಹಾಶಾಂತ್ಯಾದಿ ಪುಣ್ಯಸೂಕ್ತೈಃ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ಗ್ರಹಮಂತ್ರಾನ್ ೧೦೮ ವಾರಂ ಅಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿ-ದೇವತಾಮಂತ್ರಾನ್ ೨೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ಕಲಶಾಭಿಮಂತ್ರಣ ಮಂತ್ರಾಃ

ಓಂ ಶನ್ನೋಮಿತ್ರಃ..........

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ....

ಓಮ್ ಇಷೇತ್ವೋರ್ಜೇತ್ವಾ.......

ಓಮ್ ಅಗ್ನ ಆಯಾಹಿ.......

ಓಂ ಶನ್ನೋದೇವೀ......

ಆಂಬರೀಷ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಆಪೋ ದೇವತಾಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋಭುವಸ್ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ। ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ ॥ ೧ ॥ ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಸ್ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇಹ ನಃ। ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ ॥ ೨ ॥ ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವೋ ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ । ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥ ೩ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ । ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥ ೪ ॥ ಈಶಾನಾ ವಾರ್ಯಾಣಾಂ ಕ್ಷಯಂತೀಶ್ಚರ್ಷಣೀನಾಮ್। ಅಪೋ ಯಾಚಾಮಿ ಭೇಷಜಮ್ ॥ ೫ ॥ ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದಂತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮ್ ॥ ೬ ॥ ಆಪಃ ಪೃಣೀತ ಭೇಷಜಂ ವರೂಥಂ ತನ್ವೇ (ಏ)ಽ ಮಮ । ಜ್ಯೋಕ್ ಚ ಸೂರ್ಯಂ ದೃಶೇ ॥ ೭ ॥

ಇದಮಾಪಃ ಪ್ರ ವಹತ ಯತ್ಕಿಂ ಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ । ಯದ್ವಾಹಮಭಿದುದ್ರೋಹ ಯದ್ವಾ ಶೇಪ ಉತಾನೃತಮ್ ॥ ೮ ॥ ಆಪೋ ಅದ್ಯಾನ್ವಚಾರಿಷಂ ರಸೇನ ಸಮಗಸ್ಮಹಿ । ಪಯಸ್ವಾನಗ್ನ ಆ ಗಹಿ ತಂ ಮಾ ಸಂ ಸೃಜ ವರ್ಚಸಾ ॥ ೯ ॥

ಸಿಂಧುಕ್ಷಿತ್ ಪ್ರಿಯಮೇಧ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ನದ್ಯೋ ದೇವತಾಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರ ಸು ವ ಆಪೋ ಮಹಿಮಾನಮುತ್ತಮಂ ಕಾರುರ್ವೋಚಾತಿ ಸದನೇ ವಿವಸ್ವತಃ । ಪ್ರ ಸಪ್ತಸಪ್ತ ತ್ರೇಧಾ ಹಿ ಚಕ್ರಮುಃ ಪ್ರ ಸೃತ್ವರೀಣಾಮತಿ ಸಿಂಧುರೋಜಸಾ ॥ ೧ ॥ ಪ್ರ ತೇಽರದದ್ವರುಣೋ ಯಾತವೇ ಪಥಃ ಸಿಂಧೋ ಯದ್ವಾಜಾँ ಅಭ್ಯದ್ರವಸ್ತ್ವಮ್ । ಭೂಮ್ಯಾ ಅಧಿ ಪ್ರವತಾ ಯಾಸಿ ಸಾನುನಾ ಯದೇಷಾಮಗ್ರಂ ಜಗತಾಮಿರಜ್ಯಸಿ ॥ ೨ ॥ ದಿವಿ ಸ್ವನೋ ಯತತೇ ಭೂಮ್ಯೋಪರ್ಯನಂತಂ ಶುಷ್ಮಮುದಿಯರ್ತಿ ಭಾನುನಾ । ಅಭ್ರಾದಿವ ಪ್ರ ಸ್ತನಯಂತಿ ವೃಷ್ಟಯಃ ಸಿಂಧುರ್ಯದೇತಿ ವೃಷಭೋ ನ ರೋರುವತ್ ॥ ೩ ॥ ಅಭಿ ತ್ವಾ ಸಿಂಧೋ ಶಿಶುಮಿನ್ನ ಮಾತರೋ ವಾಶ್ರಾ ಅರ್ಷಂತಿ ಪಯಸೇವ ಧೇನವಃ । ರಾಜೇವ ಯುಧ್ವಾ ನಯಸಿ ತ್ವಮಿತ್ಸಿಚೌ ಯದಾಸಾಮಗ್ರಂ ಪ್ರವತಾಮಿನಕ್ಷಸಿ ॥ ೪ ॥ ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ ಶುತುದ್ರಿ ಸ್ತೋಮಂ ಸಚತಾ ಪರುಷ್ಣ್ಯಾ । ಅಸಿಕ್ನ್ಯಾ ಮರುದ್ವೃಧೇ ವಿತಸ್ತಯಾರ್ಜೀಕೀಯೇ ಶೃಣುಹ್ಯಾ ಸುಷೋಮಯಾ ॥ ೫ ॥ ತೃಷ್ಟಾಮಯಾ ಪ್ರಥಮಂ ಯಾತವೇ ಸಜೂಃ ಸುಸರ್ತ್ವಾ ರಸಯಾ ಶ್ವೇತ್ಯಾ ತ್ಯಾ । ತ್ವಂ ಸಿಂಧೋ ಕುಭಯಾ ಗೋಮತೀಂ ಕ್ರಮುಂ ಮೇಹತ್ನ್ವಾ ಸರಥಂ ಯಾಭಿರೀಯಸೇ ॥ ೬ ॥ ಋಜೀತ್ಯೇನೀ ರುಶತೀ ಮಹಿತ್ವಾ ಪರಿ ಜ್ರಯಾಂಸಿ ಭರತೇ ರಜಾಂಸಿ । ಅದಬ್ಧಾ ಸಿಂಧುರಪಸಾಮಪಸ್ತಮಾಶ್ವಾ ನ ಚಿತ್ರಾ ವಪುಷೀವ ದರ್ಶತಾ ॥ ೭ ॥ ಸ್ವಶ್ವಾ ಸಿಂಧುಃ ಸುರಥಾ ಸುವಾಸಾ ಹಿರಣ್ಯಯೀ ಸುಕೃತಾ ವಾಜಿನೀವತೀ । ಊರ್ಣಾವತೀ ಯುವತಿಃ ಸೀಲಮಾವತ್ಯುತಾಧಿ ವಸ್ತೇ ಸುಭಗಾ ಮಧುವೃಧಮ್ ॥ ೮ ॥ ಸುಖಂ ರಥಂ ಯುಯುಜೇ ಸಿಂಧುರಶ್ವಿನಂ ತೇನ ವಾಜಂ ಸನಿಷದಸ್ಮಿನ್ನಾಜೌ । ಮಹಾನ್, ಹ್ಯಸ್ಯ ಮಹಿಮಾ ಪನಸ್ಯತೇಽದಬ್ಧಸ್ಯ ಸ್ವಯಶಸೋ ವಿರಪ್ಶಿನಃ ॥ ೯ ॥

ಭಿಷಗಾಥರ್ವಣಃ ಋಷಿಃ ॥ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಓಷಧಯಃ ದೇವತಾಃ ॥

ಓಂ ಯಾ ಓಷಧೀಃ ಪೂರ್ವಾ ಜಾತಾ ದೇವೇಭ್ಯಸ್ತ್ರಿಯುಗಂ ಪುರಾ । ಮನ್ಯೈ ನು ಬಭ್ರೂಣಾಮಹಂ ಶತಂ ಧಾಮಾನಿ ಸಪ್ತ ಚ ॥ ೧ ॥ ಶತಂ ವೋ ಅಂಬ ಧಾಮಾನಿ ಸಹಸ್ರಮುತ ವೋ ರುಹಃ । ಅಧಾ ಶತಕ್ರತ್ವೋ ಯೂಯಮಿಮಂ ಮೇ ಅಗದಂ ಕೃತ ॥ ೨ ॥ ಓಷಧೀಃ ಪ್ರತಿ ಮೋದಧ್ವಂ ಪುಷ್ಪವತೀಃ ಪ್ರಸೂವರೀಃ । ಅಶ್ವಾ ಇವ ಸಜಿತ್ವರೀರ್ವೀರುಧಃ ಪಾರಯಿಷ್ಣ್ವಃ ॥ ೩ ॥ ಓಷಧೀರಿತಿ ಮಾತರಸ್ತದ್ವೋ ದೇವೀರುಪಬ್ರುವೇ । ಸನೇಯಮಶ್ವಂ ಗಾಂ ವಾಸ ಆತ್ಮಾನಂ ತವ ಪೂರುಷ ॥ ೪ ॥ ಅಶ್ವತ್ಥೇ ವೋ ನಿಷದನಂ ಪರ್ಣೇ ವೋ ವಸತಿಷ್ಕೃತಾ । ಗೋಭಾಜ ಇತ್ಕಿಲಾಸಥ ಯತ್ಸನವಥ ಪೂರುಷಮ್ ॥ ೫ ॥ ಯತ್ರೌಷಧೀಃ ಸಮಗ್ಮತ ರಾಜಾನಃ ಸಮಿತಾವಿವ । ವಿಪ್ರಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ ಭಿಷಗ್ರಕ್ಷೋಹಾಮೀವಚಾತನಃ ॥ ೬ ॥ ಅಶ್ವಾವತೀಂ ಸೋಮಾವತೀಮೂರ್ಜಯಂತೀಮುದೋಜಸಮ್ । ಆವಿತ್ಸಿ ಸರ್ವಾ ಓಷಧೀರಸ್ಮಾ ಅರಿಷ್ಟತಾತಯೇ ॥ ೭ ॥ ಉಚ್ಛುಷ್ಮಾ ಓಷಧೀನಾಂ ಗಾವೋ ಗೋಷ್ಠಾದಿವೇರತೇ । ಧನಂ ಸನಿಷ್ಯಂತೀನಾಮಾತ್ಮಾನಂ ತವ ಪೂರುಷ ॥ ೮ ॥ ಇಷ್ಕೃತಿರ್ನಾಮ ವೋ ಮಾತಾಥೋ ಯೂಯಂ ಸ್ಥ ನಿಷ್ಕೃತೀಃ । ಸೀರಾಃ ಪತತ್ರಿಣೀಃ ಸ್ಥನ ಯದಾಮಯತಿ ನಿಷ್ಕೃಥ ॥ ೯ ॥ ಅತಿ ವಿಶ್ವಾಃ ಪರಿಷ್ಠಾಃ ಸ್ತೇನ ಇವ ವ್ರಜಮಕ್ರಮುಃ । ಓಷಧೀಃ ಪ್ರಾಚುಚ್ಯವುರ್ಯತ್ಕಿಂ ಚ ತನ್ವೋ (ಓ)೩ ರಪಃ ॥ ೧೦ ॥ ಯದಿಮಾ ವಾಜಯನ್ನಹಮೋಷಧೀರ್ಹಸ್ತ ಆದಧೇ । ಆತ್ಮಾ ಯಕ್ಷ್ಮಸ್ಯ ನಶ್ಯತಿ ಪುರಾ ಜೀವಗೃಭೋ ಯಥಾ ॥ ೧೧ ॥ ಯಸ್ಯೌಷಧೀಃ ಪ್ರಸರ್ಪಥಾಂಗಮಂಗಂ ಪರುಷ್ಪರುಃ । ತತೋ ಯಕ್ಷ್ಮಂ ವಿ ಬಾಧಧ್ವ ಉಗ್ರೋ ಮಧ್ಯಮಶೀರಿವ ॥ ೧೨ ॥ ಸಾಕಂ ಯಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರ ಪತ ಚಾಷೇಣ ಕಿಕಿದೀವಿನಾ । ಸಾಕಂ ವಾತಸ್ಯ ಧ್ರಾಜ್ಯಾ ಸಾಕಂ ನಶ್ಯ ನಿಹಾಕಯಾ ॥ ೧೩ ॥ ಅನ್ಯಾ ವೋ ಅನ್ಯಾಮವತ್ವನ್ಯಾನ್ಯಸ್ಯಾ ಉಪಾವತ । ತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಂವಿದಾನಾ ಇದಂ ಮೇ ಪ್ರಾವತಾ ವಚಃ ॥ ೧೪ ॥ ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾ ನೋ ಮುಂಚಂತ್ವಂಹಸಃ ॥ ೧೫ ॥ ಮುಂಚಂತು ಮಾ ಶಪಥ್ಯಾ (ಆ)೩ ದಥೋ ವರುಣ್ಯಾದುತ । ಅಥೋ ಯಮಸ್ಯ ಪಡ್ಬೀಶಾತ್ಸರ್ವಸ್ಮಾದ್ದೇವಕಿಲ್ಬಿಷಾತ್ ॥ ೧೬ ॥ ಅವಪತಂತೀರವದಂದಿವ ಓಷಧಯಸ್ಪರಿ । ಯಂ ಜೀವಮಶ್ನವಾಮಹೈ ನ ಸ ರಿಷ್ಯಾತಿ ಪೂರುಷಃ ॥ ೧೭ ॥ ಯಾ ಓಷಧೀಃ ಸೋಮರಾಜ್ಞೀರ್ಬಹ್ವೀಃ ಶತವಿಚಕ್ಷಣಾಃ । ತಾಸಾಂ ತ್ವಮಸ್ಯುತ್ತಮಾರಂ ಕಾಮಾಯ

ಶಂ ಹೃದೇ ॥ ೧೮ ॥ ಯಾ ಓಷಧೀಃ ಸೋಮರಾಜ್ಞೀರ್ವಿಷ್ಠಿತಾಃ ಪೃಥಿವೀಮನು । ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾ ಅಸ್ಮೈ ಸಂ ದತ್ತ ವೀರ್ಯಮ್ ॥ ೧೯ ॥ ಮಾ ವೋ ರಿಷತ್ಖನಿತಾ ಯಸ್ಮೈ ಚಾಹಂ ಖನಾಮಿ ವಃ । ದ್ವಿಪಚ್ಚತುಷ್ಪದಸ್ಮಾಕಂ ಸರ್ವಮಸ್ತ್ವನಾತುರಮ್ ॥ ೨೦ ॥ ಯಾಶ್ಚೇದಮುಪಶೃಣ್ವಂತಿ ಯಾಶ್ಚ ದೂರಂ ಪರಾಗತಾಃ । ಸರ್ವಾಃ ಸಂಗತ್ಯ ವೀರುಧೋಽಸ್ಯೈ ಸಂ ದತ್ತ ವೀರ್ಯಮ್ ॥ ೨೧ ॥ ಓಷಧಯಃ ಸಂ ವದಂತೇ ಸೋಮೇನ ಸಹ ರಾಜ್ಞಾ । ಯಸ್ಮೈ ಕೃಣೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತಂ ರಾಜನ್ಪಾರಯಾಮಸಿ ॥ ೨೨ ॥ ತ್ವಮುತ್ತಮಾಸ್ಯೋಷಧೇ ತವ ವೃಕ್ಷಾ ಉಪಸ್ತಯಃ । ಉಪಸ್ತಿರಸ್ತು ಸೋ (ಓ)ಽಸ್ಮಾಕಂ ಯೋ ಅಸ್ಮಾँ ಅಭಿದಾಸತಿ ॥ ೨೩ ॥

ವಾತರಶನಾಃ (ಜೂತೀ, ವಾತಜೂತೀ, ವಿಪ್ರಜೂತೀ, ವೃಷಾಣಕಃ, ಕರಿಕ್ರತಃ, ಏತಶಃ, ಋಷ್ಯಶೃಂಗಃ) ಋಷಯಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಕೇಶಿನಃ ದೇವತಾಃ

ಓಂ ಕೇಶ್ಯ (ಅ)ಗ್ನಿಂ ಕೇಶೀ ವಿಷಂ ಕೇಶೀ ಬಿಭರ್ತಿ ರೋದಸೀ । ಕೇಶೀ ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವರ್ದೃಶೇ ಕೇಶೀದಂ ಜ್ಯೋತಿರುಚ್ಯತೇ ॥ ೧ ॥ ಮುನಯೋ ವಾತರಶನಾಃ ಪಿಶಂಗಾ ವಸತೇ ಮಲಾ । ವಾತಸ್ಯಾನು ಧ್ರಾಜಿಂ ಯಂತಿ ಯದ್ದೇವಾಸೋ ಅವಿಕ್ಷತ ॥ ೨ ॥ ಉನ್ಮದಿತಾ ಮೌನೇಯೇನ ವಾತಾँ ಆ ತಸ್ಥಿಮಾ ವಯಮ್ । ಶರೀರೇದಸ್ಮಾಕಂ ಯೂಯಂ ಮರ್ತಾಸೋ ಅಭಿ ಪಶ್ಯಥ ॥ ೩ ॥ ಅಂತರಿಕ್ಷೇಣ ಪತತಿ ವಿಶ್ವಾ ರೂಪಾವಚಾಕಶತ್ । ಮುನಿರ್ದೇವಸ್ಯದೇವಸ್ಯ ಸೌಕೃತ್ಯಾಯ ಸಖಾ ಹಿತಃ ॥ ೪ ॥ ವಾತಸ್ಯಾಶ್ವೋ ವಾಯೋಃ ಸಖಾಥೋ ದೇವೇಷಿತೋ ಮುನಿಃ । ಉಭೌ ಸಮುದ್ರಾವಾ ಕ್ಷೇತಿ ಯಶ್ಚ ಪೂರ್ವ ಉತಾಪರಃ ॥ ೫ ॥ ಅಪ್ಸರಸಾಂ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಮೃಗಾಣಾಂ ಚರಣೇ ಚರನ್ । ಕೇಶೀ ಕೇತಸ್ಯ ವಿದ್ವಾಂತ್ಸಖಾ ಸ್ವಾದುರ್ಮದಿಂತಮಃ ॥ ೬ ॥ ವಾಯುರಸ್ಮಾ ಉಪಾಮಂಥತ್ಪಿನಷ್ಟಿ ಸ್ಮಾ ಕುನಂನಮಾ । ಕೇಶೀ ವಿಷಸ್ಯ ಪಾತ್ರೇಣ ಯದ್ರುದ್ರೇಣಾಪಿಬತ್ಸಹ ॥ ೭ ॥

ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ೪ ಪುರ ಉಷ್ಣಿಕ್, ೫ ಅನುಷ್ಟುಪ್, ೬ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ೭-೯ ಅನುಷ್ಟುಪ್ । ಆಪೋ ದೇವತಾಃ ॥

ಓಮ್ ಅಂಬಯೋ ಯನ್ತ್ಯಧ್ವಭಿರ್ಜಾಮಯೋ ಅಧ್ವರೀಯತಾಮ್ । ಪೃಂಚತೀರ್ಮಧುನಾ ಪಯಃ ॥ ೧ ॥ ಅಮೂರ್ಯಾ ಉಪ ಸೂರ್ಯೇ ಯಾಭಿರ್ವಾ ಸೂರ್ಯಃ ಸಹ । ತಾ ನೋ

ಹಿನ್ವನ್ನ್ವಧ್ವರಮ್ ॥ ೨ ॥ ಅಪೋ ದೇವೀರುಪಹ್ವಯೇ ಯತ್ರ ಗಾವಃ ಪಿಬಂತಿ ನಃ । ಸಿಂಧುಭ್ಯಃ ಕರ್ತ್ವಂ ಹವಿಃ ॥ ೩ ॥ ಅಪ್ಸ್ವ (ಅ) ೦ ೧ ತರಮೃತಮಪ್ಸು ಭೇಷಜಮಪಾಮುತ ಪ್ರಶಸ್ತಯೇ । ದೇವಾ ಭವತ ವಾಜಿನಃ ॥ ೪ ॥ ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದನ್ತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮಾಪಶ್ಚ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೀಃ ॥ ೫ ॥ ಆಪಃ ಪೃಣೀತ ಭೇಷಜಂ ವರೂಥಂ ತನ್ವೇ (ಏ) ೩ ಮಮ । ಜ್ಯೋಕ್ ಚ ಸೂರ್ಯಂ ದೃಶೇ ॥ ೬ ॥ ಇದಮಾಪಃ ಪ್ರ ವಹತ ಯತ್ಕಿಂ ಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ । ಯದ್ವಾಹಮಭಿದುದ್ರೋಹ ಯದ್ವಾ ಶೇಪ ಉತಾನೃತಮ್ ॥ ೭ ॥ ಆಪೋ ಅದ್ಯಾನ್ವಚಾರಿಷಂ ರಸೇನ ಸಮಗಸ್ಮಹಿ । ಪಯಸ್ವಾನಗ್ನ ಆ ಗಹಿ ತಂ ಮಾ ಸಂ ಸೃಜ ವರ್ಚಸಾ ॥ ೮ ॥ ಸಂ ಮಾಗ್ನೇ ವರ್ಚಸಾ ಸೃಜ ಸಂ ಪ್ರಜಯಾ ಸಮಾಯುಷಾ । ವಿದ್ಯುರ್ಮೇ ಅಸ್ಯ ದೇವಾ ಇಂದ್ರೋ ವಿದ್ಯಾತ್ಸಹ ಋಷಿಭಿಃ ॥ ೯ ॥

ಶುನಃಶೇಪ ಆಜೀಗರ್ತಿ ಸಕೃತ್ರಿಮೋ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ ದೇವರಾತ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವರುಣೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ನಹಿ ತೇ ಕ್ಷತ್ರಂ ನ ಸಹೋ ನ ಮನ್ಯುಂ ವಯಶ್ಚನಾಮೀ ಪತಯಂತ ಆಪುಃ । ನೇಮಾ ಆಪೋ ಅನಿಮಿಷಂ ಚರಂತೀರ್ನ ಯೇ ವಾತಸ್ಯ ಪ್ರಮಿನನ್ತ್ಯಭ್ವಮ್ ॥ ೧ ॥ ಅಬುಧ್ನೇ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ವನಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಂ ದದತೇ ಪೂತದಕ್ಷಃ । ನೀಚೀನಾಃ ಸ್ಥುರುಪರಿ ಬುಧ್ನ ಏಷಾಮಸ್ಮೇ ಅನ್ತರ್ನಿಹಿತಾಃ ಕೇತವಃ ಸ್ಯುಃ ॥ ೨ ॥ ಉರುಂ ಹಿ ರಾಜಾ ವರುಣಶ್ಚಕಾರ ಸೂರ್ಯಾಯ ಪಂಥಾಮನ್ವೇತವಾ ಉ । ಅಪದೇ ಪಾದಾ ಪ್ರತಿಧಾತವೇಽಕರುತಾಪವಕ್ತಾ ಹೃದಯಾ ವಿಧಶ್ಚಿತ್ ॥ ೩ ॥ ಶತಂ ತೇ ರಾಜನ್ಭಿಷಜಃ ಸಹಸ್ರಮುರ್ವೀ ಗಭೀರಾ ಸುಮತಿಷ್ಟೇ ಅಸ್ತು । ಬಾಧಸ್ವ ದೂರೇ ನಿರ್ಋತಿಂ ಪರಾಚೈಃ ಕೃತಂ ಚಿದೇನಃ ಪ್ರ ಮುಮುಗ್ಧ್ಯಸ್ಮತ್ ॥ ೪ ॥ ಅಮೀ ಯ ಋಕ್ಷಾ ನಿಹಿತಾಸ ಉಚ್ಚಾ ನಕ್ತಂ ದದೃಶ್ರೇ ಕುಹ-ಚಿದ್ದಿವೇಯುಃ । ಅದಬ್ಧಾನಿ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ ವಿಚಾಕಶಚ್ಚನ್ದ್ರಮಾ ನಕ್ತಮೇತಿ ॥ ೫ ॥ ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವನ್ದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಅಹೇಳಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂಸ ಮಾನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಷೀಃ ॥ ೬ ॥ ತದಿನ್ನಕ್ತಂ ತದ್ದಿವಾ ಮಹ್ಯಮಾಹು ಸ್ತದಯಂ ಕೇತೋ ಹೃದ ಆ ವಿ ಚಷ್ಟೇ । ಶುನಃಶೇಪೋ ಯಮಹ್ವದ್ಗೃಭೀತಃ ಸೋ ಅಸ್ಮಾನ್ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಮುಮೋಕ್ತು ॥ ೭ ॥ ಶುನಃಶೇಪೋ ಹ್ಯಹ್ವದ್ಗೃಭೀತಸ್ತ್ರಿಷ್ವಾದಿತ್ಯಂ ದ್ರುಪದೇಷು ಬದ್ಧಃ । ಅವೈನಂ ರಾಜಾ

ವರುಣಃ ಸಸ್ರಜ್ಯಾದ್ವಿದ್ವಾನ್ ಅದಬ್ಧೋ ವಿ ಮುಮೋಕ್ತು ಪಾಶಾನ್ ॥ ೮ ॥ ಅವ ತೇ ಹೇಳೋ ವರುಣ ನಮೋಭಿರವ ಯಜ್ಞೇಭಿರೀಮಹೇ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಕ್ಷಯನ್ನಸ್ಮಭ್ಯಮಸುರ ಪ್ರಚೇತಾ ರಾಜನ್ನೇನಾಂಸಿ ಶಿಶ್ರಥಃ ಕೃತಾನಿ ॥ ೯ ॥ ಉದುತ್ತಮಂ ವರುಣ ಪಾಶಮಸ್ಮದವಾಧಮಂ ವಿ ಮಧ್ಯಮಂ ಶ್ರಥಾಯ । ಅಥಾ ವಯಮಾದಿತ್ಯ ವ್ರತೇ ತವಾನಾಗಸೋ ಅದಿತಯೇ ಸ್ಯಾಮ ॥ ೧೦ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿನೋ ಮಿಮೀತಾಂ ....

ಓಂ ಪ್ರಾತರಗ್ನಿಂ ....

ಗೋತಮೋ ರಾಹೂಗಣಃ ಋಷಿಃ ॥ ಜಗತೀಛಂದಃ । ೮–೧೦ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ॥ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತೋಽದಬ್ಧಾಸೋ ಅಪರೀತಾಸ ಉದ್ಭಿದಃ । ದೇವಾ ನೋ ಯಥಾ ಸದಮಿದ್ವೃಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ರಾಯುವೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ದಿವೇದಿವೇ ॥ ೧ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರ್‌ಋಜೂಯತಾಂ ದೇವಾನಾಂ ರಾತಿರಭಿ ನೋ ನಿ ವರ್ತತಾಮ್ । ದೇವಾನಾಂ ಸಖ್ಯಮುಪ ಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ತಿರಂತು ಜೀವಸೇ ॥ ೨ ॥ ತಾನ್ಪೂರ್ವಯಾ ನಿವಿದಾ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ ಭಗಂ ಮಿತ್ರಮದಿತಿಂ ದಕ್ಷಮಸ್ರಿಧಮ್ । ಅರ್ಯಮಣಂ ವರುಣಂ ಸೋಮಮಶ್ವಿನಾ ಸರಸ್ವತೀ ನಃ ಸುಭಗಾ ಮಯಸ್ಕರತ್ ॥ ೩ ॥ ತನ್ನೋ ವಾತೋ ಮಯೋಭು ವಾತು ಭೇಷಜಂ ತನ್ಮಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ತತ್ಪಿತಾ ದ್ಯೌಃ । ತದ್ಗ್ರಾವಾಣಃ ಸೋಮಸುತೋ ಮಯೋಭುವಸ್ತದಶ್ವಿನಾ ಶೃಣುತಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಾ ಯುವಮ್ ॥ ೪ ॥ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ೫ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವವೇದಾಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ನಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಃ ಸ್ವಸಿ ನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಧಾತು ॥ ೬ ॥ ಪೃಷದಶ್ವಾ ಮರುತಃ ಪೃಶ್ನಿಮಾತರಃ ಶುಭಂಯಾವಾನೋ ವಿದಥೇಷು ಜಗ್ಮಯಃ । ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾ ಮನವಃ ಸೂರಚಕ್ಷಸೋ ವಿಶ್ವೇ ನೋ ದೇವಾ ಅವಸಾ ಗಮನ್ನಿಹ ॥ ೭ ॥ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ । ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥ ೮ ॥ ಶತಮಿನ್ನು ಶರದೋ ಅಂತಿ ದೇವಾ ಯತ್ರಾ ನಶ್ಚಕ್ರಾ ಜರಸಂ

ತನೂನಾಮ್। ಪುತ್ರಾಸೋ ಯತ್ರ ಪಿತರೋ ಭವಂತಿ ಮಾ ನೋ ಮಧ್ಯಾರೀರಿಷತಾಯು- ರ್ಗಂತೋಃ ॥ ೯ ॥ ಅದಿತಿರ್ದ್ಯೌರದಿತಿರಂತರಿಕ್ಷಮದಿತಿರ್ಮಾತಾ ಸ ಪಿತಾ ಸ ಪುತ್ರಃ। ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅದಿತಿಃ ಪಂಚ ಜನಾ ಅದಿತಿರ್ಜಾತಮದಿತಿರ್ಜನಿತ್ವಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ವಸಿಷ್ಠಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ ॥

ಓಂ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಭವತಾಮವೋಭಿಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ರಾತಹವ್ಯಾ । ಶಮಿಂದ್ರಾಸೋಮಾ ಸುವಿತಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಪೂಷಣಾ ವಾಜಸಾತೌ ॥ ೧ ॥ ಶಂ ನೋ ಭಗಃ ಶಮು ನಃ ಶಂಸೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನಃ ಪುರಂಧಿಃ ಶಮು ಸಂತು ರಾಯಃ । ಶಂ ನಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸುಯಮಸ್ಯ ಶಂಸಃ ಶಂ ನೋ ಅರ್ಯಮಾ ಪುರುಜಾತೋ ಅಸ್ತು ॥ ೨ ॥ ಶಂ ನೋ ಧಾತಾ ಶಮು ಧರ್ತಾ ನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನ ಉರೂಚೀ ಭವತು ಸ್ವಧಾಭಿಃ । ಶಂ ರೋದಸೀ ಬೃಹತೀ ಶಂ ನೋ ಅದ್ರಿಃ ಶಂ ನೋ ದೇವಾನಾಂ ಸುಹವಾನಿ ಸಂತು ॥ ೩ ॥ ಶಂ ನೋ ಅಗ್ನಿರ್ಜ್ಯೋತಿರನೀಕೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಶ್ವಿನಾ ಶಮ್ । ಶಂ ನಃ ಸುಕೃತಾಂ ಸುಕೃತಾನಿ ಸಂತು ಶಂ ನ ಇಷಿರೋ ಅಭಿ ವಾತು ವಾತಃ ॥ ೪ ॥ ಶಂ ನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಪೂರ್ವಹೂತೌ ಶಮಂತರಿಕ್ಷಂ ದೃಶಯೇ ನೋ ಅಸ್ತು । ಶಂ ನ ಓಷಧೀರ್ವನಿನೋ ಭವಂತು ಶಂ ನೋ ರಜಸಸ್ಪತಿರಸ್ತು ಜಿಷ್ಣುಃ ॥ ೫ ॥ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರೋ ವಸುಭಿರ್ದೇವೋ ಅಸ್ತು ಶಮಾದಿತ್ಯೇಭಿರ್ವರುಣಃ ಸುಶಂಸಃ । ಶಂ ನೋ ರುದ್ರೋ ರುದ್ರೇಭಿರ್ಜಲಾಷಃ ಶಂ ನಸ್ತ್ವಷ್ಟಾ ಗ್ನಾಭಿರಿಹ ಶೃಣೋತು ॥ ೬ ॥ ಶಂ ನಃ ಸೋಮೋ ಭವತು ಬ್ರಹ್ಮಶಂ ನಃ ಶಂ ನೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ ಶಮು ಸಂತು ಯಜ್ಞಾಃ । ಶಂ ನಃ ಸ್ವರೂಣಾಂ ಮಿತಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನಃ ಪ್ರಸ್ವ(ಅ)೧ಃ ಶಮ್ವಸ್ತು ವೇದಿಃ ॥ ೭ ॥ ಶಂ ನಃ ಸೂರ್ಯ ಉರುಚಕ್ಷಾ ಉದೇತು ಶಂ ನಶ್ಚತಸ್ರಃ ಪ್ರದಿಶೋ ಭವಂತು । ಶಂ ನಃ ಪರ್ವತಾ ಧ್ರುವಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನಃ ಸಿಂಧವಃ ಶಮು ಸಂತ್ವಾಪಃ ॥ ೮ ॥ ಶಂ ನೋ ಅದಿತಿರ್ಭವತು ವ್ರತೇಭಿಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಮರುತಃ ಸ್ವರ್ಕಾಃ । ಶಂ ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಶಮು ಪೂಷಾ ನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ ಭವಿತ್ರಂ ಶಮ್ವಸ್ತು ವಾಯುಃ ॥ ೯ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ತ್ರಾಯಮಾಣಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತೂಷಸೋ ವಿಭಾತೀಃ । ಶಂ ನಃ

ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಭವತು ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಶಂ ನಃ, ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿರಸ್ತು ಶಂಭುಃ ॥ ೧೦ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಾ ವಿಶ್ವದೇವಾ ಭವಂತು ಶಂ ಸರಸ್ವತೀ ಸಹ ಧೀಭಿರಸ್ತು । ಶಮಭಿಷಾಚಃ ಶಮು ರಾತಿಷಾಚಃ ಶಂ ನೋ ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಶಂ ನೋ ಅಪ್ಯಾಃ ॥ ೧೧ ॥ ಶಂ ನಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಪತಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನೋ ಅರ್ವಂತಃ ಶಮು ಸಂತು ಗಾವಃ । ಶಂ ನ ಋಭವಃ ಸುಕೃತಃ ಸುಹಸ್ತಾಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಪಿತರೋ ಹವೇಷು ॥ ೧೨ ॥ ಶಂ ನೋ ಅಜ ಏಕಪಾದ್ದೇವೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋಽಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ (ಅ)ಃ ಶಂ ಸಮುದ್ರಃ । ಶಂ ನೋ ಅಪಾಂ ನಪಾತ್ಪೇರುರಸ್ತು ಶಂ ನಃ ಪೃಶ್ನಿರ್ಭವತು ದೇವಗೋಪಾಃ ॥ ೧೩ ॥ ಆದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾ ವಸವೋ ಜುಷಂತೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ನವೀಯಃ । ಶೃಣ್ವಂತು ನೋ ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಸೋ ಗೋಜಾತಾ ಉತ ಯೇ ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ ॥ ೧೪ ॥ ಯೇ ದೇವಾನಾಂ ಯಜ್ಞಿಯಾ ಯಜ್ಞಿಯಾನಾಂ ಮನೋರ್ಯಜತ್ರಾ ಅಮೃತಾ ಋತಜ್ಞಾಃ । ತೇ ನೋ ರಾಸಂತಾಮುರುಗಾಯಮದ್ಯ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ ೧೫ ॥

ಕುತ್ಸ ಆಂಗಿರಸಃ ಋಷಿಃ ॥ ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ೧೦-೧೧ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ ।।

ಓಮ್ ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯ ತವಸೇ ಕಪರ್ದಿನೇ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ಪ್ರ ಭರಾಮಹೇ ಮತೀಃ । ಯಥಾ ಶಮಸದ್ದ್ವಿಪದೇ ಚತುಷ್ಪದೇ ವಿಶ್ವಂ ಪುಷ್ಟಂ ಗ್ರಾಮೇ ಅಸ್ಮಿನ್ನನಾತುರಮ್ ॥ ೧ ॥ ಮೃಳಾ ನೋ ರುದ್ರೋತ ನೋ ಮಯಸ್ಕೃಧಿ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ನಮಸಾ ವಿಧೇಮ ತೇ । ಯಚ್ಛಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ಮನುರಾಯೇಜೇ ಪಿತಾ ತದಶ್ಯಾಮ ತವ ರುದ್ರ ಪ್ರಣೀತಿಷು ॥ ೨ ॥ ಅಶ್ಯಾಮ ತೇ ಸುಮತಿಂ ದೇವಯಜ್ಯಯಾ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಸ್ಯ ತವ ರುದ್ರ ಮೀಢ್ವಃ । ಸುಮ್ನಾಯನ್ನಿದ್ವಿಶೋ ಅಸ್ಮಾಕಮಾ ಚರಾರಿಷ್ಟವೀರಾ ಜುಹವಾಮ ತೇ ಹವಿಃ ॥ ೩ ॥ ತ್ವೇಷಂ ವಯಂ ರುದ್ರಂ ಯಜ್ಞಸಾಧಂ ವಂಕುಂ ಕವಿಮವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯಾಮಹೇ । ಆರೇ ಅಸ್ಮದ್ದೈವ್ಯಂ ಹೇಳೋ ಅಸ್ಯತು ಸುಮತಿಮಿದ್ವಯಮಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ ॥ ೪ ॥ ದಿವೋ ವರಾಹಮರುಷಂ ಕಪರ್ದಿನಂ ತ್ವೇಷಂ ರೂಪಂ ನಮಸಾ ನಿ ಹ್ವಯಾಮಹೇ ॥ ಹಸ್ತೇ ಬಿಭ್ರದ್ಭೇಷಜಾ ವಾರ್ಯಾಣಿ ಶರ್ಮ ವರ್ಮ ಚ್ಛರ್ದಿರಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯಂಸತ್ ॥ ೫ ॥ ಇದಂ ಪಿತ್ರೇ ಮರುತಾಮುಚ್ಯತೇ ವಚಃ ಸ್ವಾದೋಃ ಸ್ವಾದೀಯೋ ರುದ್ರಾಯ ವರ್ಧನಮ್ । ರಾಸ್ವಾ ಚ ನೋ ಅಮೃತ ಮರ್ತಭೋಜನಂ

ತ್ಮನೇ ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಮೃಳ ॥ ೬ ॥ ಮಾ ನೋ ಮಹಾಂತಮುತ ಮಾ ನೋ ಅರ್ಭಕಂ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಂತಮುತ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಿತಮ್ । ಮಾ ನೋ ವಧೀಃ ಪಿತರಂ ಮೋತ ಮಾತರಂ ಮಾ ನಃ ಪ್ರಿಯಾಸ್ತನ್ವೋ ರುದ್ರ ರೀರಿಷಃ ॥ ೭ ॥ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯೌ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಮಾ ನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತಃ ಸದಮಿತ್ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ॥ ೮ ॥ ಉಪ ತೇ ಸ್ತೋಮಾನ್ಪಶುಪಾ ಇವಾಕರಂ ರಾಸ್ವಾಪಿತರ್ಮರುತಾಂ ಸುಮ್ನಮಸ್ಮೇ । ಭದ್ರಾ ಹಿ ತೇ ಸುಮತಿರ್ಮೃಳಯತ್ತಮಾಥಾ ವಯಮವ ಇತ್ತೇ ವೃಣೀಮಹೇ ॥ ೯ ॥ ಆರೇ ತೇ ಗೋಘ್ನಮುತ ಪೂರುಷಘ್ನಂ ಕ್ಷಯದ್ವೀರ ಸುಮ್ನಮಸ್ಮೇ ತೇ ಅಸ್ತು । ಮೃಳಾ ಚ ನೋ ಅಧಿ ಚ ಬ್ರೂಹಿ ದೇವಾಧಾ ಚ ನಃ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಛ ದ್ವಿಬರ್ಹಾಃ ॥ ೧೦ ॥ ಅವೋಚಾಮ ನಮೋ ಅಸ್ಮಾ ಅವಸ್ಯವಃ ಶೃಣೋತು ನೋ ಹವಂ ರುದ್ರೋ ಮರುತ್ವಾನ್ । ತನ್ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಮಾಮಹಂತಾಮದಿತಿಃ ಸಿಂಧುಃ ಪೃಥಿವೀ ಉತ ದ್ಯೌಃ ॥ ೧೧ ॥

ಗೃತ್ಸಮದಃ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌನಕಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ॥ ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ ।

ಓಮ್ ಆ ತೇ ಪಿತರ್ಮರುತಾಂ ಸುಮ್ನಮೇತು ಮಾ ನಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸಂದೃಶೋಯುಯೋಥಾಃ । ಅಭಿ ನೋ ವೀರೋ ಅರ್ವತಿ ಕ್ಷಮೇತ ಪ್ರ ಜಾಯೇಮಹಿ ರುದ್ರ ಪ್ರಜಾಭಿಃ ॥ ೧ ॥ ತ್ವಾದತ್ತೇಭೀ ರುದ್ರ ಶಂತಮೇಭಿಃ ಶತಂ ಹಿಮಾ ಅಶೀಯ ಭೇಷಜೇಭಿಃ । ವ್ಯ (ಅ)೧ ಸ್ಮದ್ದ್ವೇಷೋ ವಿತರಂ ವ್ಯಂಹೋ ವ್ಯಮೀವಾಶ್ಚಾತಯಸ್ವಾ ವಿಷೂಚೀಃ ॥ ೨ ॥ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಜಾತಸ್ಯ ರುದ್ರ ಶ್ರಿಯಾಸಿ ತವಸ್ತಮಸ್ತವಸಾಂ ವಜ್ರಬಾಹೋ । ಪರ್ಷಿ ಣಃ ಪಾರಮಂಹಸಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಭೀತೀ ರಪಸೋ ಯುಯೋಧಿ ॥ ೩ ॥ ಮಾ ತ್ವಾ ರುದ್ರ ಚುಕ್ರುಧಾಮಾ ನಮೋಭಿರ್ಮಾ ದುಷ್ಟುತೀ ವೃಷಭ ಮಾ ಸಹೂತೀ । ಉನ್ನೋ ವೀರಾँ ಅರ್ಪಯ ಭೇಷಜೇಭಿರ್ಭಿಷಕ್ತಮಂ ತ್ವಾ ಭಿಷಜಾಂ ಶೃಣೋಮಿ ॥ ೪ ॥ ಹವೀಮಭಿರ್ಹವತೇ ಯೋ ಹವಿರ್ಭಿರವ ಸ್ತೋಮೇಭೀ ರುದ್ರಂ ದಿಷೀಯ । ಋದೂದರಃ ಸುಹವೋ ಮಾ ನೋ ಅಸ್ಯೈ ಬಭ್ರುಃ ಸುಶಿಪ್ರೋ ರೀರಧನ್ಮನಾಯೈ ॥ ೫ ॥ ಉನ್ಮಾ ಮಮಂದ ವೃಷಭೋ ಮರುತ್ವಾನ್ತ್ವಕ್ಷೀಯಸಾ ವಯಸಾ ನಾಧಮಾನಮ್ । ಘೃಣೀವ ಚ್ಛಾಯಾಮರಪಾ ಅಶೀಯಾ ವಿವಾಸೇಯಂ ರುದ್ರಸ್ಯ ಸುಮ್ನಮ್

॥ ೬ ॥ ಕ್ವ (ಅ)೧ ಸ್ಯ ತೇ ರುದ್ರ ಮೃಳಯಾಕುರ್ಹಸ್ತೋ ಯೋ ಅಸ್ತಿ ಭೇಷಜೋ ಜಲಾಷಃ । ಅಪಭರ್ತಾ
ರಪಸೋ ದೈವ್ಯಸ್ಯಾಭೀ ನು ಮಾ ವೃಷಭ ಚಕ್ಷಮೀಥಾಃ ॥ ೭ ॥ ಪ್ರ ಬಭ್ರವೇ ವೃಷಭಾಯ ಶ್ವಿತೀಚೇ
ಮಹೋ ಮಹೀಂ ಸುಷ್ಟುತಿಮೀರಯಾಮಿ । ನಮಸ್ಯಾ ಕಲ್ಮಲೀಕಿನಂ ನಮೋಭಿರ್ಗೃಣೀಮಸಿ ತ್ವೇಷಂ
ರುದ್ರಸ್ಯ ನಾಮ ॥ ೮ ॥ ಸ್ಥಿರೇಭಿರಂಗೈಃ ಪುರುರೂಪ ಉಗ್ರೋ ಬಭ್ರುಃ ಶುಕ್ರೇಭಿಃ ಪಿಪಿಶೇ ಹಿರಣ್ಯೈಃ ।
ಈಶಾನಾದಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ ಭೂರೇರ್ನವಾ ಉ ಯೋಷದ್ರುದ್ರಾದಸುರ್ಯಮ್ ॥ ೯ ॥ ಅರ್ಹನ್ಬಿಭರ್ಷಿ
ಸಾಯಕಾನಿ ಧನ್ವಾರ್ಹನ್ನಿಷ್ಕಂ ಯಜತಂ ವಿಶ್ವರೂಪಮ್ । ಅರ್ಹನ್ನಿದಂ ದಯಸೇ ವಿಶ್ವಮಭ್ವಂ ನ ವಾ
ಓಜೀಯೋ ರುದ್ರ ತ್ವದಸ್ತಿ ॥ ೧೦ ॥ ಸ್ತುಹಿ ಶ್ರುತಂ ಗರ್ತಸದಂ ಯುವಾನಂ ಮೃಗಂ ನ
ಭೀಮಮುಪಹತ್ನುಮುಗ್ರಮ್ । ಮೃಳಾ ಜರಿತ್ರೇ ರುದ್ರ ಸ್ತವಾನೋಽನ್ಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮನ್ನಿವಪಂತು ಸೇನಾಃ ॥
೧೧ ॥ ಕುಮಾರಶ್ಚಿತ್ಪಿತರಂ ವಂದಮಾನಂ ಪ್ರತಿ ನಾನಾಮ ರುದ್ರೋಪಯಂತಮ್ । ಭೂರೇರ್ದಾತಾರಂ
ಸತ್ಪತಿಂ ಗೃಣೀಷೇ ಸ್ತುತಸ್ತ್ವಂ ಭೇಷಜಾ ರಾಸ್ಯಸ್ಮೇ ॥ ೧೨ ॥ ಯಾ ವೋ ಭೇಷಜಾ ಮರುತಃ ಶುಚೀನಿ
ಯಾ ಶಂತಮಾ ವೃಷಣೋ ಯಾ ಮಯೋಭು । ಯಾನಿ ಮನುರವೃಣೀತಾ ಪಿತಾ ನಸ್ತಾ ಶಂ ಚ
ಯೋಶ್ಚ ರುದ್ರಸ್ಯ ವಶ್ಮಿ ॥ ೧೩ ॥ ಪರಿ ಣೋ ಹೇತೀ ರುದ್ರಸ್ಯ ವೃಜ್ಯಾಃ ಪರಿ ತ್ವೇಷಸ್ಯ ದುರ್ಮತಿರ್ಮಹೀ
ಗಾತ್ । ಅವ ಸ್ಥಿರಾ ಮಘವದ್ಭ್ಯಸ್ತನುಷ್ವ ಮೀಢ್ವಸ್ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಮೃಳ ॥ ೧೪ ॥ ಏವಾ
ಬಭ್ರೋ ವೃಷಭ ಚೇಕಿತಾನ ಯಥಾ ದೇವ ನ ಹೃಣೀಷೇ ನ ಹಂಸಿ । ಹವನಶ್ರುನ್ನೋ ರುದ್ರೇಹ
ಬೋಧಿ ಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ॥ ೧೫ ॥

ವಸಿಷ್ಠಃ ಋಷಿಃ । ೧–೩ ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ೪ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯ ಸ್ಥಿರಧನ್ವನೇ ಗಿರಃ, ಕ್ಷಿಪ್ರೇಷವೇ ದೇವಾಯ ಸ್ವಧಾವ್ನೇ । ಅಷಾಳ್ಹಾಯ
ಸಹಮಾನಾಯ ವೇಧಸೇ ತಿಗ್ಮಾಯುಧಾಯ ಭರತಾ ಶೃಣೋತು ನಃ ॥ ೧ ॥ ಸ ಹಿ ಕ್ಷಯೇಣ ಕ್ಷಮ್ಯಸ್ಯ
ಜನ್ಮನಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೇನ ದಿವ್ಯಸ್ಯ ಚೇತತಿ । ಅವನ್ನವಂತೀರುಪ ನೋ ದುರಶ್ಚರಾನಮೀವೋ ರುದ್ರ
ಜಾಸು ನೋ ಭವ ॥ ೨ ॥ ಯಾ ತೇ ದಿದ್ಯುದವಸೃಷ್ಟಾ ದಿವಸ್ಪರಿ ಕ್ಷ್ಮಯಾ ಚರತಿ ಪರಿ ಸಾ ವೃಣಕ್ತು
ನಃ । ಸಹಸ್ರಂ ತೇ ಸ್ವಪಿವಾತ ಭೇಷಜಾ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇಷು ತನಯೇಷು ರೀರಿಷಃ ॥ ೩ ॥ ಮಾ ನೋ

ವಧೀ ರುದ್ರ ಮಾ ಪರಾ ದಾ ಮಾ ತೇ ಭೂಮ ಪ್ರಸಿತೌ ಹೀಳಿತಸ್ಯ । ಆ ನೋ ಭಜ ಬರ್ಹಿಷಿ ಜೀವಶಂಸೇ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ ೪ ॥

ದೀರ್ಘತಮಾ ಔಚಥ್ಯಃ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ೧೨, ೧೩ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಪ್ರಾಣಾಗ್ನೀದೇವತೇ ॥

ಓಂ ಬಳಿತ್ಥಾ ತದ್ವಪುಷೇ ಧಾಯಿ ದರ್ಶತಂ ದೇವಸ್ಯ ಭರ್ಗಃ ಸಹಸೋ ಯತೋ ಜನಿ । ಯದೀಮುಪ ಹ್ವರತೇ ಸಾಧತೇ ಮತಿರ್ಋತಸ್ಯ ಧೇನಾ ಅನಯಂತ ಸಸ್ರುತಃ ॥ ೧ ॥ ಪೃಕ್ಷೋ ವಪುಃ ಪಿತುಮಾನ್ನಿತ್ಯ ಆ ಶಯೇ ದ್ವಿತೀಯಮಾ ಸಪ್ತಶಿವಾಸು ಮಾತೃಷು । ತೃತೀಯಮಸ್ಯ ವೃಷಭಸ್ಯ ದೋಹಸೇ ದಶಪ್ರಮತಿಂ ಜನಯಂತ ಯೋಷಣಃ ॥ ೨ ॥ ನಿರ್ಯದೀಂ ಬುಧ್ನಾನ್ಮಹಿಷಸ್ಯ ವರ್ಪಸ ಈಶಾನಾಸಃ ಶವಸಾ ಕ್ರಂತ ಸೂರಯಃ । ಯದೀಮನು ಪ್ರದಿವೋ ಮಧ್ವ ಆಧವೇ ಗುಹಾ ಸಂತಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಮಥಾಯತಿ ॥ ೩ ॥ ಪ್ರ ಯತ್ಪಿತುಃ ಪರಮಾನ್ನೀಯತೇ ಪರ್ಯಾ ಪೃಕ್ಷುಧೋ ವೀರುಧೋ ದಂಸು ರೋಹತಿ । ಉಭಾ ಯದಸ್ಯ ಜನುಷಂ ಯದಿನ್ವತ ಆದಿದ್ಯವಿಷ್ಠೋ ಅಭವದ್ಘೃಣಾ ಶುಚಿಃ ॥ ೪ ॥ ಆದಿನ್ಮಾತೄರಾವಿಶದ್ಯಾಸ್ವಾ ಶುಚಿರಹಿಂಸ್ಯಮಾನ ಉರ್ವಿಯಾ ವಿ ವಾವೃಧೇ । ಅನು ಯತ್ಪೂರ್ವಾ ಅರುಹತ್ಸನಾಜುವೋ ನಿ ನವ್ಯಸೀಷ್ವವರಾಸು ಧಾವತೇ ॥ ೫ ॥ ಆದಿದ್ಧೋತಾರಂ ವೃಣತೇ ದಿವಿಷ್ಟಿಷು ಭಗಮಿವ ಪಪೃಚಾನಾಸ ಋಂಜತೇ । ದೇವಾನ್, ಯತ್ಕ್ರತ್ವಾ ಮಜ್ಮನಾ ಪುರುಷ್ಟುತೋ ಮರ್ತಂ ಶಂಸಂ ವಿಶ್ವಧಾ ವೇತಿ ಧಾಯಸೇ ॥ ೬ ॥ ವಿ ಯದಸ್ಥಾದ್ಯಜತೋ ವಾತಚೋದಿತೋ ಹ್ವಾರೋ ನ ವಕ್ವಾ ಜರಣಾ ಅನಾಕೃತಃ । ತಸ್ಯ ಪತ್ಮನ್ದಕ್ಷುಷಃ ಕೃಷ್ಣಜಂಹಸಃ ಶುಚಿಜನ್ಮನೋ ರಜ ಆ ವ್ಯಧ್ವನಃ ॥ ೭ ॥ ರಥೋ ನ ಯಾತಃ ಶಿಕ್ವಭಿಃ ಕೃತೋ ದ್ಯಾಮಂಗೇಭಿರರುಷೇಭಿರೀಯತೇ । ಆದಸ್ಯ ತೇ ಕೃಷ್ಣಾಸೋ ದಕ್ಷಿ ಸೂರಯಃ ಶೂರಸ್ಯೇವ ತ್ವೇಷಥಾದೀಷತೇ ವಯಃ ॥ ೮ ॥ ತ್ವಯಾ ಹ್ಯಗ್ನೇ ವರುಣೋ ಧೃತವ್ರತೋ ಮಿತ್ರಃ ಶಾಶದ್ರೇ ಅರ್ಯಮಾ ಸುದಾನವಃ । ಯತ್ಸೀಮನು ಕ್ರತುನಾ ವಿಶ್ವಥಾ ವಿಭುರರಾನ್ನ ನೇಮಿಃ ಪರಿಭೂರಜಾಯಥಾಃ ॥ ೯ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಶಶಮಾನಾಯ ಸುನ್ವತೇ ರತ್ನಂ ಯವಿಷ್ಠ ದೇವತಾತಿಮಿನ್ವಸಿ । ತಂ ತ್ವಾ ನು ನವ್ಯಂ ಸಹಸೋ ಯುವನ್ವಯಂ ಭಗಂ ನ ಕಾರೇ ಮಹಿರತ್ನ ಧೀಮಹಿ ॥ ೧೦ ॥ ಅಸ್ಮೇ ರಯಿಂ ನ ಸ್ವರ್ಥಂ ದಮೂನಸಂ ಭಗಂ ದಕ್ಷಂ ನ ಪಪೃಚಾಸಿ ಧರ್ಣಸಿಂ । ರಶ್ಮೀಁರಿವ ಯೋ ಯಮತಿ ಜನ್ಮನೀ ಉಭೇ ದೇವಾನಾಂ

ಶಂಸಮೃತ ಆ ಚ ಸುಕ್ರತುಃ ॥ ೧೧ ॥ ಉತ ನಃ ಸುದ್ಯೋತ್ಮಾ ಜೀರಾಶ್ವೋ ಹೋತಾ ಮಂದ್ರಃ ಶೃಣವಚ್ಚಂದ್ರ ರಥಃ । ಸ ನೋ ನೇಷನ್ನೇಷತಮೈರಮೂರೋಽಗ್ನಿರ್ವಾಮಂ ಸುವಿತಂ ವಸ್ಯೋ ಅಚ್ಛ ॥ ೧೨ ॥ ಅಸ್ತಾವ್ಯಗ್ನಿಃ ಶಿಮೀವದ್ಭಿರರ್ಕೈಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಪ್ರತರಂ ದಧಾನಃ । ಅಮೀ ಚ ಯೇ ಮಘವಾನೋ ವಯಂ ಚ ಮಿಹಂ ನ ಸೂರೋ ಅತಿ ನಿಷ್ಟತನ್ಯುಃ ॥ ೧೩ ॥

ಓಮ್ ಅಂಭೃಣೀಸೂಕ್ತ......

ಓಂ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ.......

ಓಂ ರಾತ್ರಿಸೂಕ್ತ.....

ಓಂ ದುರ್ಗಾಸೂಕ್ತ.......

ಓಂ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ......

ಓಂ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ.......

ಓಂ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ........

ಓಂ ಪವಮಾನಸೂಕ್ತ.....

ಧ್ರುವಃ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ರಾಜ್ಞಃ ಸ್ತುತಿಃ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಆ ತ್ವಾಹಾರ್ಷಮಂತರೇಧಿ ಧ್ರುವಸ್ತಿಷ್ಠಾವಿಚಾಚಲಿಃ । ವಿಶಸ್ತ್ವಾ ಸರ್ವಾ ವಾಂಛಂತು ಮಾ ತ್ವದ್ರಾಷ್ಟ್ರಮಧಿ ಭ್ರಶತ್ ॥ ೧ ॥ ಇಹೈವೈಧಿ ಮಾಪ ಚ್ಯೋಷ್ಠಾಃ ಪರ್ವತ ಇವಾವಿಚಾಚಲಿಃ । ಇಂದ್ರ ಇವೇಹ ಧ್ರುವಸ್ತಿಷ್ಠೇಹ ರಾಷ್ಟ್ರಮು ಧಾರಯ ॥ ೨ ॥ ಇಮಮಿಂದ್ರೋ ಅದೀಧರದ್ಧ್ರುವಂ ಧ್ರುವೇಣ ಹವಿಷಾ । ತಸ್ಮೈ ಸೋಮೋ ಅಧಿ ಬ್ರವತ್ತಸ್ಮಾ ಉ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಃ ॥ ೩ ॥ ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌರ್ಧ್ರುವಾ ಪೃಥಿವೀ ಧ್ರುವಾಸಃ ಪರ್ವತಾ ಇಮೇ । ಧ್ರುವಂ ವಿಶ್ವಮಿದಂ ಜಗದ್ಧ್ರುವೋ ರಾಜಾ ವಿಶಾಮಯಮ್ ॥ ೪ ॥ ಧ್ರುವಂ ತೇ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಧ್ರುವಂ ದೇವೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ । ಧ್ರುವಂ ತ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಧಾರಯತಾಂ ಧ್ರುವಮ್ ॥ ೫ ॥ ಧ್ರುವಂ ಧ್ರುವೇಣ ಹವಿಷಾಭಿ ಸೋಮಂ ಮೃಶಾಮಸಿ । ಅಥೋ ತ ಇಂದ್ರಃ ಕೇವಲೀರ್ವಿಶೋ ಬಲಿಹೃತಸ್ಕರತ್ ॥ ೬ ॥

ಉಲೋ ವಾತಾಯನಃ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವಾಯುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ವಾತ ಆ ವಾತು ಭೇಷಜಂ ಶಂಭು ಮಯೋಭು ನೋ ಹೃದೇ । ಪ್ರ ಣ ಆಯೂಂಷಿ

ತಾರಿಷತ್ ॥ ೧ ॥ ಉತ ವಾತ ಪಿತಾಸಿ ನ ಉತ ಭ್ರಾತೋತ ನಃ ಸಖಾ । ಸ ನೋ ಜೀವಾತವೇ ಕೃಧಿ ॥ ೨ ॥ ಯದದೋ ವಾತ ತೇ ಗೃಹೇ(ಏ)ಽಽಮೃತಸ್ಯ ನಿಧಿರ್ಹಿತಃ । ತತೋ ನೋ ದೇಹಿ ಜೀವಸೇ ॥ ೩ ॥

ಅಘಮರ್ಷಣೋ ಮಾಧುಚ್ಛಂದಸಃ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಭಾವವೃತ್ತಮ್ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಋತಂ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚಾಭೀದ್ಧಾತ್ತಪಸೋಽಧ್ಯಜಾಯತ । ತತೋ ರಾತ್ರ್ಯಜಾಯತ ತತಃ ಸಮುದ್ರೋ ಅರ್ಣವಃ ॥ ೧ ॥ ಸಮುದ್ರಾದರ್ಣವಾದಧಿ ಸಂವತ್ಸರೋ ಅಜಾಯತ । ಅಹೋರಾತ್ರಾಣಿ ವಿದಧದ್ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಮಿಷತೋ ವಶೀ ॥ ೨ ॥ ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೌ ಧಾತಾ ಯಥಾಪೂರ್ವಮಕಲ್ಪಯತ್ । ದಿವಂ ಚ ಪೃಥಿವೀ ಚಾಂತರಿಕ್ಷಮಥೋ ಸ್ವಃ ॥ ೩ ॥

ಸಂವನನಃ ಋಷಿಃ । ೧, ೨, ೪ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ೩ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ॥ ೧ ಅಗ್ನಿಃ ದೇವತಾ । ೨-೪ ಸಂಜ್ಞಾನಮ್ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಸಂಸಮಿದ್ಯುವಸೇ ವೃಷನ್ನಗ್ನೇ ವಿಶ್ವಾನ್ಯರ್ಯ ಆ । ಇಳಸ್ಪದೇ ಸಮಿಧ್ಯಸೇ ಸ ನೋ ವಸೂನ್ಯಾ ಭರ ॥ ೧ ॥ ಸಂ ಗಚ್ಛಧ್ವಂ ಸಂ ವದಧ್ವಂ ಸಂ ವೋ ಮನಾಂಸಿ ಜಾನತಾಮ್ । ದೇವಾ ಭಾಗಂ । ಯಥಾ ಪೂರ್ವೇ ಸಂಜಾನಾನಾ ಉಪಾಸತೇ ॥ ೨ ॥ ಸಮಾನೋ ಮಂತ್ರಃ ಸಮಿತಿಃ ಸಮಾನೀ ಸಮಾನಂ ಮನಃ ಸಹ ಚಿತ್ತಮೇಷಾಮ್ । ಸಮಾನಂ ಮಂತ್ರಮಭಿ ಮಂತ್ರಯೇ ವಃ ಸಮಾನೇನ ವೋ ಹವಿಷಾ ಜುಹೋಮಿ ॥ ೩ ॥ ಸಮಾನೀ ವ ಆಕೂತಿಃ ಸಮಾನಾ ಹೃದಯಾನಿ ವಃ । ಸಮಾನಮಸ್ತು ವೋ ಮನೋ ಯಥಾ ವಃ ಸುಸಹಾಸತಿ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ......

ಓಂ ತಚ್ಛಂಯೋರಾ ವೃಣೀಮಹೇ.....

ಓಮ್ ಆಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿಃ ವದತೋ.....

ಓಂ ಸಹನಾವವತು.......

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

॥ ಇತಿ ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ॥

ಸವಿಸ್ತರ ನವಗ್ರಹಪೂಜಾವಿಧಾನಮ್

ಆದೌ ಶರೀರ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ದೇವತಾಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಪೂಜಾಂಗತ್ವೇನ, ದೇಹೇ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರನ್ಯಾಸ ಮಂತ್ರಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಃ

ಆದೌ ಗುರುನಮಸ್ಕಾರಃ – **ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ।** .... **ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವ-ರೂಪಿಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್** ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಜಪನ್ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ೩೬, ೨೪, ೧೨ ವಾರಂ ವಾ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ ॥ ಏತೇಷಾಂ ತತ್ತ್ವಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । **ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ** (ಮುಖೇ) । **ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪೀ ಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ** (ಹೃದಯೇ) । **ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥**

ಅಂಗದೇವತಾಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ವಾಸುದೇವಾದಿಕಾಃ ಶುಕ್ಲರಕ್ತಪೀತಾಸಿತೋಜ್ಜ್ವಲಾಃ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಬ್ಜೇತಃ ಪ್ರಥಮೋ ಮುಸಲೀ ಹಲೀ ॥
ಸಚಕ್ರಶಂಖಸ್ತ್ವಪರಸ್ತೃತೀಯಃ ಶಾರ್ಙ್ಗಬಾಣವಾನ್ ।
ಸಶಂಖಚಕ್ರಸ್ತುರ್ಯಸ್ತು ಚಕ್ರಶಂಖಾಸಿಚರ್ಮವಾನ್ ॥ (ತತಃ)

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । (ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠ ವರ್ಜ್ಯಾಂಗುಲೀಭಿರ್ಹೃದಯೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥) **ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।** (ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠವರ್ಜ್ಯಾಂಗುಲೀಭಿಃ ಶಿರಸಿ ನ್ಯಸೇತ್ ॥) **ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ ।** (ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠನಾಡಿಕಾಮುಷ್ಟ್ಯಾ ಶಿಖಾಯಾಂ ನ್ಯಸೇತ್ ॥) **ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ ।** (ಇತಿ ಹಸ್ತದ್ವಯೇನ ಸರ್ವಾಂಗುಲೀಭಿಃ ಶಿರ ಆರಭ್ಯ ನಾಭಿಪರ್ಯಂತಂ ವ್ಯಾಪಕಮ್ ।) **ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥** (ಇತಿ ನಾರಾಚಮುದ್ರಯಾ ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ಶಬ್ದಂ ಕುರ್ವನ್ ದಿಗ್ಬಂಧನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಉತ್ತರತ್ರ ಸರ್ವತ್ರ ಅಂಗನ್ಯಾಸೇ ಅಂಗುಲ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಕ್ರಮಃ ಏವಮೇವ ಜ್ಞೇಯಃ ॥ ತತಃ)

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥ **ಪ್ರಧಾನೋಪಮವರ್ಣಾನಿ ದ್ವಿಭುಜಾನ್ಯಶೇಷತಃ ।**
ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾನ್ಯೇವ ಪ್ರಧಾನಂ ತಂ ಹರಿಂ ಪ್ರತಿ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪಿಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಹರಿಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಮಹಾಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧ ॥ (ಹೃದಯೇ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೨ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಸಂವಿದಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೩ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಫೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೪ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೫ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಕಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೬ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ವಿದ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೭ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಮತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೮ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ನಿಯತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೯ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಮಾಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧೦ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಕಾಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧೧ ॥ ”
ಓಂ ಪರಾಯ ಪುರುಷಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ೧೨ ॥ ”

(ಇತಿ ದ್ವಾದಶಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಹೃದಯೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಮಾಲಾಕಾರೇಣ ದೇವತಾ ನ್ಯಸೇತ್ ॥)

ತತ್ತದವಯವೇಷು ದೇವತಾನ್ಯಾಸಃ –

ಓಂ ಪರಾಯ ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೀಭಾರತೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥(ದಕ್ಷಿಣಬಾಹೌ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಮಹದಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಬಾಹೌ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮನೇ ಗರುಡಶೇಷರುದ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣೋರೌ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಮನ ಆತ್ಮನೇ ಸ್ಕಂದೇಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ವಾಮೋರೌ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ಮನೇ ದಿಗ್ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಾಂಗುಷ್ಠೇ)
ಓಂ ಪರಾಯ ತ್ವಗಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣತರ್ಜನ್ಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಚಕ್ಷುರಾತ್ಮನೇ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಜಿಹ್ವಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಿಕಾಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಗಾತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಾಂಗುಷ್ಠೇ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮತರ್ಜನ್ಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾದಾತ್ಮನೇ ಜಯಂತಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಾನಾಮಿಕಾಯಾಂ)
ಓಂ ಪರಾಯ ಉಪಸ್ಥಾತ್ಮನೇ ಮನವೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಬ್ದಾತ್ಮನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಮನೇ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದೋಪಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ರೂಪಾತ್ಮನೇ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ರಸಾತ್ಮನೇ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದೋಪಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಗಂಧಾತ್ಮನೇ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ವಾಯವೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದೋಪಾಂಗುಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಪರಾಯ ತೇಜ ಆತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಅಬಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದೋಪಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಓಂ ಪರಾಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಧರಾಯೈ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ)

ಅನೇನ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾಂಸ್ತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಃ

ಆದೌ ಗುರುನಮಸ್ಕಾರಃ – **ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ** । .... । .... ।........... **ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ–ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥** (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ ॥)

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ ॥ ಏತೇಷಾಂ ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಅಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅಂಗದೇವತಾಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ವಾಸುದೇವಾದಿಕಾಃ ಶುಕ್ಲರಕ್ತಪೀತಾಸಿತೋಜ್ಜ್ವಲಾಃ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಬ್ಜೇತಃ ಪ್ರಥಮೋ ಮುಸಲೀ ಹಲೀ ॥

ಸಚಕ್ರಶಂಖಸ್ತ್ವಪರಸ್ತೃತೀಯಃ ಶಾರ್ಙ್ಗಬಾಣವಾನ್ ।
ಸಶಂಖಚಕ್ರಸ್ತುರ್ಯಸ್ತು ಚಕ್ರಶಂಖಾಸಿಚರ್ಮವಾನ್ ॥

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ। ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್। ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥ ಸ್ಥಾನಾಂಗುಲ್ಯಾದಿಕ್ರಮಸ್ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸವತ್ ॥)

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥

ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಪಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚ ಕ್ರ ಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ।
ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥

ತಾದೃಗ್ರೂಪಾಶ್ಚ ಪಂಚಾಶಜ್ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಭಯೋದ್ಯತಾಃ ।
ಟಂಕೀ ದಂಡೀ ಚ ಧನ್ವೀ ಚ ತತ್ತದ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತು ವಾಮತಃ ॥

ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹಮುರುವೃತ್ತರವಿತ್ರಿನೇತ್ರಮ್
ಜಾನುಪ್ರಸಕ್ತಕರಯುಗ್ಮಮಥಾಪರಾಭ್ಯಾಮ್ ।
ಚಕ್ರಂ ದರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಂ
ತಿಗ್ಮಾಂಶುಕೋಟ್ಯಧಿಕತೇಜಸಮಗ್ರ್ಯಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶರೀರೇ ಭಗವತಃ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಮ್ ಅಮ್ ಅಜಾಯ ನಮಃ ॥ (ಶಿರಸಿ)
ಓಮ್ ಆಮ್ ಆನಂದಾಯ ನಮಃ ॥ (ಸರ್ವಸ್ಮಿನ್ಮುಖೇ)
ಓಮ್ ಇಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣನೇತ್ರೇ)
ಓಮ್ ಈಮ್ ಈಶಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮನೇತ್ರೇ)
ಓಮ್ ಉಮ್ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣೇ)
ಓಮ್ ಊಮ್ ಊರ್ಜಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕರ್ಣೇ)
ಓಮ್ ಋಮ್ ಋತಂಭರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಪುಟೇ)
ಓಮ್ ೠಮ್ ೠಘಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮನಾಸಾಪುಟೇ)
ಓಂ ಲೃಮ್ ಲೃಶಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಗಂಡೇ)
ಓಂ ಲೄಮ್ ಲೄಜಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಗಂಡೇ)
ಓಮ್ ಏಮ್ ಏಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಊರ್ಧ್ವೋಷ್ಠೇ)
ಓಮ್ ಐಮ್ ಐರಾಯ ನಮಃ ॥ (ಅಧರೋಷ್ಠೇ)
ಓಮ್ ಓಮ್ ಓಜೋಭೃತೇ ನಮಃ ॥ (ಊರ್ಧ್ವದಂತಪಂಕ್ತೌ)
ಓಮ್ ಔಮ್ ಔರಸಾಯ ನಮಃ ॥ (ಅಧರದಂತಪಂಕ್ತೌ)
ಓಮ್ ಅಮ್ ಅಂತಾಯ ನಮಃ ॥ (ಮೂರ್ಧ್ನಿ)
ಓಮ್ ಅಃ ಅರ್ಧಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಚಿ)
ಓಂ ಕಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಮೂಲೇ)

ಓಂ ಖಂ ಖಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕೂರ್ಪರೇ)

ಓಂ ಗಂ ಗರುಡಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಮಣಿಬಂಧೇ)

ಓಂ ಘಂ ಘರ್ಮಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)

ಓಂ ಙಂ ಙಸಾರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)

ಓಂ ಚಂ ಚಾರ್ವಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಬಾಹುಮೂಲೇ)

ಓಂ ಛಂ ಛಂದೋಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕೂರ್ಪರೇ)

ಓಂ ಜಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಮಣಿಬಂಧೇ)

ಓಂ ಝಂ ಝೂಟಿತಾರಯೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಹಸ್ತಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)

ಓಂ ಞಂ ಞಮಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಹಸ್ತಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)

ಓಂ ಟಂ ಟಂಕಿನೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣೋರುಸಂಧೌ)

ಓಂ ಠಂ ಠಲಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಜಾನುನಿ)

ಓಂ ಡಂ ಡರಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಗುಲ್ಫೇ)

ಓಂ ಢಂ ಢರಿಣೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)

ಓಂ ಣಂ ಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)

ಓಂ ತಂ ತಾರಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮೋರುಸಂಧೌ)

ಓಂ ಥಂ ಥಭಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಜಾನುನಿ)

ಓಂ ದಂ ದಂಡಿನೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಗುಲ್ಫೇ)

ಓಂ ಧಂ ಧನ್ವಿನೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲಿಗ್ರಂಥಿಷು)

ಓಂ ನಂ ನಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಪಾದಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಷು)

ಓಂ ಪಂ ಪರಾಯ ನಮಃ ॥ (ದಕ್ಷಿಣಕುಕ್ಷೌ)

ಓಂ ಫಂ ಫಲಿನೇ ನಮಃ ॥ (ವಾಮಕುಕ್ಷೌ)

ಓಂ ಬಂ ಬಲಿನೇ ನಮಃ ॥ (ಪೃಷ್ಠೇ)

ಓಂ ಭಂ ಭಗಾಯ ನಮಃ ॥ (ಗುಹ್ಯೇ)

ಓಂ ಮಂ ಮನವೇ ನಮಃ ॥ (ತುಂದೇ)

ಓಂ ಯಂ ಯಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ॥ (ಹೃದಯೇ)

ಓಂ ರಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥ (ತ್ವಚಿ)

ಓಂ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಯೇ ನಮಃ ॥ (ಚರ್ಮಣಿ)

ಓಂ ವಂ ವರಾಯ ನಮಃ ॥ (ಮಾಂಸೇ)

ಓಂ ಶಂ ಶಾಂತಸಂವಿದೇ ನಮಃ ॥ (ರುಧಿರೇ)

ಓಂ ಷಂ ಷಡ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ ॥ (ಮೇದಸಿ)

ಓಂ ಸಂ ಸಾರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಮಜ್ಜಾಯಾಮ್)

ಓಂ ಹಂ ಹಂಸಾಯ ನಮಃ ॥ (ಅಸ್ಥಿಸಂಧಿಷು)

ಓಂ ಳಂ ಳಾಳುಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ಪ್ರಾಣೇ)

ಓಂ ಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ॥ (ಜೀವೇ)

ಅನೇನ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾನಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಃ ನ್ಯಾಸ–ಜಪ

'ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್' (ಎಂದು ೩೬, ೨೪, ೧೨ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಋಷಿಚ್ಛಂದಾಂಸಿ ॥ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । **ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ** (ಮುಖೇ) । **ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ** (ಹೃದಯೇ) ॥

ಅಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ದ್ಯೂಲ್ಕಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ)

ಧ್ಯಾನಮ್

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥

ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಪಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ।
ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥

ಬಿಂಬೋಽಸಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಽಸ್ಮಿ ತವಯದ್ಯಪಿ ಚಾಂತರಮ್ ॥
ಸ್ವಾಮಿನ್ನಿರ್ದೋಷಮದ್ದೋಷಂ ವಿರೇಚಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭೀತಿಹಸ್ತಾನ್ಯೇತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ ।
ಮೂಲರೂಪಸವರ್ಣಾನಿ ಕೃಷ್ಣಾವರ್ಣಾ ಶಿಖೋಚ್ಯತೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಶರೀರಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಜಪಪೂರ್ವಕ ನ್ಯಾಸೇ[೨] ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

---

೨. ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ನ್ಯಾಸಾಃ...... ಎಂಬ ತಂತ್ರಸಾರವಚನದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರದ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಿಯು ೨೧ ಬಾರಿ ಮಾಡಿ ಲಯನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೂ, ಗೃಹಸ್ಥನು ೧೪ ಬಾರಿ ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ೭ ಬಾರಿ ಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ; ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ – ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ನಾಸಯೋಃ; ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ – ವಾಚಿ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ; ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನಾಭೌ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ

ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ; ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ – ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ನಾಸಯೋಃ; ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ – ವಾಚಿ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ; ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನಾಭೌ; ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ

ಲಯನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ; ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ನಾಭೌ; ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ – ವಾಚಿ; ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ –ನೇತ್ರಯೋಃ; ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ

॥ ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥

(ಇತಿ ೧೦೮ ವಾರಂ ಮಂತ್ರಂ ಜಪಿತ್ವಾ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ಪೂರ್ವವತ್ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕಂ ಪಠಿತ್ವಾ ನ್ಯಾಸಪ್ರಾಣಾಯಾಮೌ ಕೃತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮ್ ॥

ಘಂಟಾನಾದ, ಶಂಖಪೂಜಾ, ಗುರುಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ನವಗ್ರಹಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಪೀಠಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಪರದೇವತಾಯೈ ನಮಃ ..... ॥

ವಿಷ್ಣೋರಾಸನಭೂತಾಯ ದಿವ್ಯರತ್ನಮಯಾಯ ಚ ।
ಪ್ರಧಾನಪುರುಷೇಶಾಯ ಮಹಾಪೀಠಾಯ ತೇ ನಮಃ ।

ಓಂ ಪಂ ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ ಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್......
ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಮನಂತಸದ್ಗುಣನಿಧಿಂ ದೋಷಾತಿದೂರಂ ಸದಾ ।
ಸರ್ಗತ್ರಾಣನಿರೋಧಬಂಧನಿಯತಿಜ್ಞಾನಾದಿದಂ ಮುಕ್ತಿದಮ್ ॥

ವಿಶ್ವಸ್ಯಾಖಿಲವೇದವೈದಿಕವಚೋಬ್ರಹ್ಮೇಶಪೂರ್ವೈಃ ಸ್ತುತಂ
ತಂ ವಂದೇ ಕುಮತೀಭಕುಂಭದಲನಂ ಶ್ರೀಮನ್ನೃಕಂಠೀರವಮ್ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾದಾವಾವಾಹಯೇತ್,

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾಽತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥

ಓಮ್ ಆತ್ಮಾ ದೇವಾನಾಂ ಭುವನಸ್ಯ ಗರ್ಭೋ ಯಥಾವಶಂ ಚರತಿ ದೇವ ಏಷಃ । ಘೋಷಾ ಇದಸ್ಯ ಶೃಣ್ವಿರೇ ನ ರೂಪಂ ತಸ್ಮೈ ವಾತಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥

ಏಹ್ಯೇಹಿ ದೇವ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಆವಾಹಯಾಮಿ ಪೀಠೇ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ರಮಾಪತೇ ॥

ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥ ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಸಂಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಸಮ್ಮುಖೋ ಭವ । ಅವಗುಂಠಿತೋ ಭವ । ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ । ವ್ಯಾಪ್ತೋ ಭವ । ವರದೋ ಭವ ॥

ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಕುರು ದೇವೇಶ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರೋ ಭವ ।
ವಿಭೋ ಸಕಲಲೋಕೇಶ ವಿಷ್ಣೋ ಜಿಷ್ಣೋ ಹರೇ ಪ್ರಭೋ ॥

ತ್ವಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪೂಜಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಭೋಗೈರರ್ಘ್ಯಾದಿಭಿಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಯಾಗಾವಸಾನಪರ್ಯಂತಮತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಜನಾರ್ದನ ।
ಭಕ್ತಸ್ಯ ಮಮ ಪೂಜಾಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಪ್ರಭೋ ॥

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಿಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ–ದ್ವ್ಯಂತರಿಕ್ಷ–ಸೋಮ–ಪೂಷ–ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಅ)೩ ಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ।

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥

ತತಃ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ, ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದ್ಯುಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪ್ಯ,

ಓಂ ಪರಮಪುರುಷಾಯ ನಮಃ .... ಆವರಣಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಓಂ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತ ದಿವ್ಯನಾಮಾಮೃತಸ್ತೋತ್ರ ಮಹಾಮಂತ್ರಸ್ಯ । ಭಗವಾನ್ ಪತಂಜಲಿಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಃ ಪರಮಾತ್ಮಾದೇವತಾ । ಶ್ರೀಯೋಗಾನಂದ ನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್

ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಲಿಂಗಿತ ವಾಮಭಾಗಮಮಲಂ ಬ್ರಧ್ನೇಂದು ನೇತ್ರದ್ವಯಂ
ವಿದ್ಯುದ್ವಹ್ನಿ ಜಟಾವಲೀ ಪ್ರವಿಲಸತ್ ಪ್ರೋದ್ಯತ್ಸಭಾ ಭೀಷಣಮ್ ।
ಹುಂಕಾರಸ್ವರ ಚರ್ಚಿತಾಸುರಪುರಂ ದೈತೇಯ ವಕ್ಷಃಸ್ಥಲೇ
ಮಜ್ಜತ್ಪಾಣಿಯುಗಂ ವಿಧೀಶವಿನುತಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಭಜೇ ॥

ನಾರಸಿಂಹೋ ಮಹಾಸಿಂಹೋ ದಿವ್ಯಸಿಂಹೋ ಮಹಾಬಲಃ ।
ಉಗ್ರಸಿಂಹೋ ಮಹಾದೇವಃ ಸ್ತಂಭಜಶ್ಚೋಗ್ರಲೋಚನಃ ॥ ೧ ॥

ರೌದ್ರಃ ಸರ್ವಾದ್ಭುತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಯೋಗಾನಂದಸ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ ।
ಹರಿಃ ಕೋಲಾಹಲಶ್ಚಕ್ರೀ ವಿಜಯೋ ಜಯವರ್ಧನಃ ॥ ೨ ॥

ಪಂಚಾನನಃ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾ ಚಾಘೋರೋ ಘೋರವಿಕ್ರಮಃ ।
ಜ್ವಲನ್ಮುಖೋ ಜ್ವಾಲಮಾಲೀ ಮಹಾಜ್ವಾಲೀ ಮಹಾಪ್ರಭುಃ ॥ ೩ ॥

ನಿಟಿಲಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೋ ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಃ ಪ್ರತಾಪನಃ ।
ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಚಂಡಕೋಪೀ ಸದಾಶಿವಃ ॥ ೪ ॥

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಧ್ವಂಸೀ ದೈತ್ಯ ದಾನವ ಭಂಜನಃ ।
ಗುಣಭದ್ರೋ ಮಹಾಭದ್ರೋ ಬಲಭದ್ರಃ ಸುಭದ್ರಕಃ ॥ ೫ ॥

ಕರಾಲೋ ವಿಕರಾಳಶ್ಚ ವಿಕರ್ತಾ ಸರ್ವಕರ್ತೃಕಃ ।
ಶಿಂಶುಮಾರಸ್ತ್ರಿಲೋಕಾತ್ಮಾ ಈಶಃ ಸರ್ವೇಶ್ವರೋ ವಿಭುಃ ॥ ೬ ॥

ಭೈರವಾಡಂಬರೋ ದಿವ್ಯಃ ಚಾಚ್ಯುತಃ ಕಲಿ ಮಾಧವಃ ।
ಅಧೋಕ್ಷಜೋಽಕ್ಷರಃ ಶರ್ವೋ ವನಮಾಲೀ ವರಪ್ರದಃ ॥ ೭ ॥

ವಿಶ್ವಂಭರೋಽದ್ಭುತೋ ಭವ್ಯಃ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ।
ಅನಘಾಸ್ತ್ರೋ ನಖಾಸ್ತ್ರಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಜ್ಯೋತಿಃ ಪರೇಶ್ವರಃ ॥ ೮ ॥

ಸಹಸ್ರಬಾಹುಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರದಾಯಕಃ ।
ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರೋ ವಜ್ರನಖೋ ಮಹಾನಂದಃ ಪರಂತಪಃ ॥ ೯ ॥

ಸರ್ವ ಮಂತ್ರೈಕರೂಪಶ್ಚ ಸರ್ವಯಂತ್ರ ವಿದಾರಣಃ ।
ಸರ್ವ ತಂತ್ರಾತ್ಮಕೋಽವ್ಯಕ್ತಃ ಸುವ್ಯಕ್ತೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ ॥ ೧೦ ॥

ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಭೂತೋತ್ಥಃ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲಃ ।
ಉದಾರಕೀರ್ತಿಃ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಾ ಮಹಾತ್ಮಾ ಚಂಡವಿಕ್ರಮಃ ॥ ೧೧ ॥

ವೇದತ್ರಯ ಪ್ರಪೂಜ್ಯಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ।
ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸಃ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪೀ ಜಗನ್ಮಯಃ ॥ ೧೨ ॥

ಜಗತ್ಪಾಲೋ ಜಗನ್ನಾಥೋ ಮಹಾಕಾಯೋ ದ್ವಿರೂಪಭೃತ್ ।
ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಃ ನಿರ್ಗುಣಶ್ಚ ನೃಕೇಸರೀ ॥ ೧೩ ॥

ಪರತತ್ತ್ವಂ ಪರಂಧಾಮ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ವಿಗ್ರಹಃ ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಧೀರಃ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಪಾಲಕಃ ॥ ೧೪ ॥

ಇದಂ ಶ್ರೀಮನ್ನೃಸಿಂಹಸ್ಯ ನಾಮ್ನಾಮಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ।
ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಯಃ ಪಠೇತ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪೂಜಾಕಲ್ಪೇ ನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಧ್ಯಾನಮ್

ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಮನಂತಸದ್ಗುಣನಿಧಿಂ ದೋಷಾತಿದೂರಂ ಸದಾ ।
ಸರ್ಗತ್ರಾಣನಿರೋಧಬಂಧನಿಯತಿಜ್ಞಾನಾದಿದಂ ಮುಕ್ತಿದಮ್ ।
ವಿಶ್ವಸ್ಯಾಖಿಲವೇದವೈದಿಕವಚೋಬ್ರಹ್ಮೇಶಪೂರ್ವೈಃ ಸ್ತುತಂ
ತಂ ವಂದೇ ಕುಮತೀಭಕುಂಭದಲನಂ ಶ್ರೀಮನ್ನೃಕಂಠೀರವಮ್ ॥

ನರಸಿಂಹಾಷ್ಟೋತ್ತರ ಪೂಜಾಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ತತಃ ಫಲಾದಿಕಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್ ।

ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ

ಉದಯರವಿಸಹಸ್ರದ್ಯೋತಿತಂ ರೂಕ್ಷವೀಕ್ಷಂ ಪ್ರಲಯಜಲಧಿನಾದಂ ಕಲ್ಪಕೃದ್ವಹ್ನಿವಕ್ತ್ರಮ್ ।
ಸುರಪತಿರಿಪುವಕ್ಷಶ್ಛೇದರಕ್ತೋಕ್ಷಿತಾಂಗಂ ಪ್ರಣತಭಯಹರಂ ತಂ ನಾರಸಿಂಹಂ ನಮೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಪ್ರಳಯರವಿಕರಾಳಾಕಾರರುಕ್ಚಕ್ರವಾಲಂ ವಿರಳಯದುರುರೋಚೀರೋಚಿತಾಶಾಂತರಾಲ ।
ಪ್ರತಿಭಯತಮಕೋಪಾತ್ಯುತ್ಕಟೋಚ್ಚಾಟ್ಟಹಾಸಿನ್ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧ ॥

ಸರಸರಭಸಪಾದಾಪಾತಭಾರಾಭಿರಾವ ಪ್ರಚಕಿತಚಲಸಪ್ತದ್ವಂದ್ವಲೋಕಸ್ತುತಸ್ತ್ವಮ್ ।
ರಿಪುರುಧಿರನಿಷೇಕೇಣೇ[ಣೈ]ವ ಶೋಣಾಂಘ್ರಿಶಾಲಿನ್ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೨ ॥

ತವ ಘನಘನಘೋಷೋ ಘೋರಮಾಘ್ರಾಯ ಜಂಘಾಪರಿಘಮಲಘುಮೂರುವ್ಯಾಜತೇಜೋಗಿರಿಂ ಚ ।
ಘನವಿಘಟಿತಮಾಗಾದ್ದೈತ್ಯಜಂಘಾಲಸಂಘೋ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೩ ॥

ಕಟಕಿಕಟಕರಾಜದ್ಧಾಟಕಾಗ್ರ್ಯಸ್ಥಲಾಭಾ ಪ್ರಕಟಪಟತಟಿತ್ತೇ ಸತ್ಕಟಿಸ್ಥಾಽತಿಪಟ್ವೀ ।
ಕಟುಕಕಟುಕದುಷ್ಟಾಟೋಪದೃಷ್ಟಿಪ್ರಮುಷ್ಟೌ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೪ ॥

ಪ್ರಖರನಖರವಜ್ರೋತ್ಖಾತರೂಕ್ಷಾರಿವಕ್ಷಃಶಿಖರಿಶಿಖರರಕ್ತೈರಾಕ್ತಸಂದೋಹದೇಹ ।
ಸುವಲಿಭಶುಭಕುಕ್ಷೇ ಭದ್ರಗಂಭೀರನಾಭೇ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೫ ॥

ಸ್ಫುರಯತಿ ತವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸೈವ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಾ ಕ್ಷಪಿತದಿತಿಜವಕ್ಷೋವ್ಯಾಪ್ತನಕ್ಷತ್ರಮಾರ್ಗಮ್ ।
ಅರಿದರಧರ ಜಾನ್ವಾ ಸಕ್ತಹಸ್ತದ್ವಯಾಹೋ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೬ ॥

ಕಟುವಿಕಟಸಟೌಘೋದ್ಘಟ್ಟನಾದ್ಭ್ರಷ್ಟಭೂಯೋಘನಪಟಲವಿಶಾಲಾಕಾಶಲಬ್ಧಾವಕಾಶಮ್ ।
ಕರಪರಿಘವಿಮರ್ದಪ್ರೋದ್ಯಮಂ ಧ್ಯಾಯತಸ್ತೇ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೭ ॥

ಹಠಲುಠದಲಘಿಷ್ಠೋತ್ಕಂಠದಷ್ಟೋಷ್ಠವಿದ್ಯುತ್ಸಟಶಠಕಠಿನೋರಃಪೀಠಭಿತ್ಸುಷ್ಠು ನಿಷ್ಠಾಮ್ ।
ಪಠತಿ ನು ತವ ಕಂಠಾಧಿಷ್ಠಘೋರಾಂತ್ರಮಾಲಾ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೮ ॥

ಹೃ(ಹ)ತಬಹುಮಿಹಿರಾಭಾಸಹ್ಯಸಂಹಾರರಂಹೋಹುತವಹ ಬಹುಹೇತಿಹ್ರೇಪಿಕಾನಂತಹೇತಿ ।
ಅಹಿತವಿಹಿತಮೋಹಂ ಸಂವಹನ್ಸೈಂಹಮಾಸ್ಯಂ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೯ ॥

ಗುರುಗುರುಗಿರಿರಾಜತ್ಕಂದರಾಂತರ್ಗತೇ ವಾ ದಿನಮಣಿಮಣಿಶೃಂಗೇ ವಾಂತವಹ್ನಿಪ್ರದೀಪ್ತೇ ।
ದಧದತಿಕಟುದಂಷ್ಟ್ರೇ ಭೀಷಣೋಜ್ಜಿಹ್ವವಕ್ತ್ರೇ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೦ ॥

ಅಧರಿತವಿಬುಧಾಬ್ಧಿಧ್ಯಾನಧೈರ್ಯಂವಿದೀಧ್ಯದ್ವಿವಿಧವಿಬುಧಧೀಶ್ರದ್ಧಾಪಿತೇಂದ್ರಾರಿನಾಶಮ್ ।
ವಿದಧದತಿಕಟಾಹೋದ್ಘಟ್ಟನೇದ್ಧಾಟ್ಟಹಾಸಂ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೧ ॥

ತ್ರಿಭುವನತೃಣಮಾತ್ರತ್ರಾಣತೃಷ್ಣಂ ತು ನೇತ್ರತ್ರಯಮತಿಲಘಿತಾರ್ಚಿರ್ವಿಷ್ಟಪಾವಿಷ್ಟಪಾದಮ್ ।
ನವತರರವಿತಾಮ್ರಂ ಧಾರಯನ್ ರೂಕ್ಷವೀಕ್ಷಂ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೨ ॥

ಭ್ರಮದಭಿಭವಭೂಭೃದ್ಭೂರಿಭೂಭಾರಸದ್ಭಿದ್ಭಿದನವವಿಭವ(ಭಿನವವಿದ)ಭ್ರೂವಿಭ್ರಮಾದಭ್ರಶುಭ್ರ ।
ಋಭುಭವಭಯಭೇತ್ತರ್ಭಾಸಿ ಭೋಭೋ ವಿಭಾಭಿರ್ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೩ ॥

ಶ್ರವಣಖಚಿತಚಂಚತ್ಕುಂಡಲೋಚ್ಚಂಡಗಂಡಭ್ರುಕುಟಿಕಟುಲಲಾಟಶ್ರೇಷ್ಠನಾಸಾರುಣೋಷ್ಠ ।
ವರದ ಸುರದ ರಾಜತ್ಕೇಸರೋತ್ಸಾರಿತಾರೇ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೪ ॥

ಪ್ರವಿಕಚಕಚರಾಜದ್ರತ್ನಕೋಟೀರಶಾಲಿನ್ ಗಲಗತಗಲದುಸ್ರೋದಾರರತ್ನಾಂಗದಾಢ್ಯ ।
ಕನಕಕಟಕಕಾಂಚೀಶಿಂಜಿನೀಮುದ್ರಿಕಾವನ್ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೫ ॥

ಅರಿದರಮಸಿಖೇಟೌ ಬಾಣಚಾಪೇ ಗದಾಂ ಸನ್ಮುಸಲಮಪಿ [ಕರಾಭ್ಯಾಮಂಕುಶಂ ಪಾಶವರ್ಯಮ್]
ದಧಾನಃ ಪಾಶವರ್ಯಾಂಕುಶೌ ಚ ।
ಕರಯುಗಲಧೃತಾಂತ್ರಸ್ರಗ್ವಿಭಿನ್ನಾರಿವಕ್ಷೋ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೬ ॥

ಚಟಚಟಚಟ ದೂರಂ ಮೋಹಯ ಭ್ರಾಮಯಾರೀನ್ ಕಡಿಕಡಿಕಡಿ ಕಾಯಂ ಜ್ವಾರಯ ಸ್ಫೋಟಯಸ್ವ ।
ಜಹಿಜಹಿಜಹಿ ವೇಗಂ ಶಾತ್ರವಂ ಸಾನುಬಂಧಂ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೭ ॥

ವಿಧಿಭವವಿಬುಧೇಶಭ್ರಾಮಕಾಗ್ನಿಸ್ಫುಲಿಂಗ ಪ್ರಸವಿವಿಕಟದಂಷ್ಟ್ರೋಜ್ಜಿಹ್ವವಕ್ತ್ರ ತ್ರಿನೇತ್ರ ।
ಕಲಕಲಕಲ ಕಾಮಂ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ತೇ ಸುಭಕ್ತಂ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೮ ॥

ಕುರುಕುರು ಕರುಣಾಂ ತ್ವಂ ಸಾಂಕುರಾಂ ದೈತ್ಯಪೋತೇ ದಿಶದಿಶ ವಿಶದಾಂ ಮೇ ಶಾಶ್ವತೀಂ ದೇವ ದೃಷ್ಟಿಮ್ ।
ಜಯಜಯ ಜಯಮೂರ್ತೇಽನಾರ್ತ ಜೇತವ್ಯಪಕ್ಷಂ ದಹದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥ ೧೯ ॥

ಸ್ತುತಿರಿಯಮಹಿತಘ್ನೀ ಸೇವಿತಾ ನಾರಸಿಂಹೀ ತನುರಿವ ಪರಿಶಾಂತಾ ಮಾಲಿನೀ ಸಾಽಭಿತೋಽಲಮ್ ।
ತದಖಿಲಗುರುಮಾಗ್ರ್ಯಶ್ರೀದರೂಪಾ ಲಸದ್ಭಿಃ ಸುನಿಯಮನಯಕೃತ್ಯೈಃ ಸದ್ಗ(ದ್ಗು)ಣೈರ್ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಾ ॥ ೨೦ ॥

ಲಿಕುಚತಿಲಕಸೂನುಃ ಸದ್ಧಿತಾರ್ಥಾನುಸಾರೀ ನರಹರಿನುತಿಮೇತಾಂ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಹೇತುಮ್ ।
ಅಕೃತ ಸಕಲಪಾಪಧ್ವಂಸಿನೀಂ ಯಃ ಪಠೇತ್ತಾಂ ವ್ರಜತಿ ನೃಹರಿಲೋಕಂ ಕಾಮಲೋಭಾದ್ಯಸಕ್ತಃ ॥ ೨೧ ॥

॥ ಇತಿ ಕವಿಕುಲತಿಲಕಶ್ರೀಮತ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯಸುತನಾರಾಯಣಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತಾ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ ಸಮಾಪ್ತಾ ॥

ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ

೧. ಓಂ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ೨. ಓಂ ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಾಯ । ೩. ಓಂ ಕರಾಳವಿಕೃತಾನನಾಯ । ೪. ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋರ್ವಕ್ಷೋವಿದಾರಣ ನಖಾಂಕುಶಾಯ । ೫. ಓಂ ಪ್ರಹ್ಲಾದವರದಾಯ । ೬. ಓಂ ಶ್ರೀಮತೇ । ೭. ಓಂ ಅಪ್ರಮೇಯಪರಾಕ್ರಮಾಯ । ೮. ಓಂ ಅಭಕ್ತಜನಸಂಹಾರಿಣೇ । ೯. ಓಂ ಭಕ್ತಾನಾಮಭಯಪ್ರದಾಯ । ೧೦. ಓಂ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಾಯ । ೧೧. ಓಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಕೇಶಾಯ । ೧೨. ಓಂ ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಾಯ । ೧೩. ಓಂ ಭಯಂಕರಾಯ । ೧೪. ಓಂ ಉತ್ತಪ್ತಹೇಮಸಂಕಾಶಸಟೋದ್ಧೂತ ಬಲಾಹಕಾಯ । ೧೫. ಓಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಯ । ೧೬. ಓಂ ಕಪಿಲಾಯ । ೧೭. ಓಂ ಪ್ರಾಂಶವೇ । ೧೮. ಓಂ ಸೋಮಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಲೋಚನಾಯ । ೧೯. ಓಂ ಸ್ಥೂಲಗ್ರೀವಾಯ । ೨೦. ಓಂ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮನೇ । ೨೧. ಓಂ ಜಾಂಬೂನದಪರಿಷ್ಕೃತಾಯ । ೨೨. ಓಂ ವ್ಯೋಮಕೇಶಪ್ರಭೃತಿಭಿಸ್ತ್ರಿದಿವೇಶೈರಭಿಷ್ಟುತಾಯ । ೨೩. ಓಂ ಉಪಸಂಹೃತ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಷೇ । ೨೪. ಓಂ ಕಬಳೀಕೃತ ಮಾರುತಾಯ । ೨೫. ಓಂ ದಿಗ್ದಂತಾವಳಿದರ್ಪಘ್ನಾಯ । ೨೬. ಓಂ ಕದ್ರೂಜವಿಷನಾಶನಾಯ । ೨೭. ಓಂ ಆಭಿಚಾರಕ್ರಿಯಾಹಂತ್ರೇ । ೨೮. ಓಂ ಹಾಲಾಹಲ ವಿಶೀರ್ಣಕೃತೇ । ೨೯. ಓಂ ಓಜಃಪ್ರಪೂರಿತಾಶೇಷಚರಾಚರಜಗತ್ತ್ರಯಾಯ । ೩೦. ಓಂ ಹೃಷಿಕೇಶಾಯ । ೩೧. ಓಂ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣಾಯ । ೩೨. ಓಂ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ । ೩೩. ಓಂ ಸರ್ವಕಾಮದಾಯ । ೩೪. ಓಂ ನಾಸ್ತಿಕಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಾಯದರ್ಶಿತಾತ್ಮಪ್ರತಾಪವತೇ । ೩೫. ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋರಗ್ರೇ ಸಭಾಸ್ತಂಭಸಮುದ್ಭವಾಯ । ೩೬. ಓಂ ಉಗ್ರೋಽಗ್ನಿಜ್ವಾಲಮಾಲಿನೇ । ೩೭. ಓಂ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಾಯ । ೩೮. ಓಂ ಭೀಮದರ್ಶನಾಯ । ೩೯. ಓಂ ದಗ್ಧಾಖಿಲಜಗಜ್ಜಂತವೇ । ೪೦. ಓಂ ಜಗತಾಮಪಿಕಾರಣಾಯ । ೪೧. ಓಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಾಧಾರಾಯ । ೪೨. ಓಂ ಈಶ್ವರಾಯ । ೪೩. ಓಂ ಸರ್ವಹಾರಕಾಯ । ೪೪. ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ । ೪೫. ಓಂ ಜಿಷ್ಣವೇ । ೪೬. ಓಂ ಜಗದ್ಧಾಮ್ನೇ । ೪೭. ಓಂ ಬಹಿರಂತಃ ಪ್ರಕಾಶಕಾಯ । ೪೮. ಓಂ ಯೋಗಿಹೃತ್ಪದ್ಮಮಧ್ಯಸ್ಥಾಯ । ೪೯. ಓಂ ಯೋಗಾಯ । ೫೦. ಓಂ ಯೋಗವಿದುತ್ತ-

ಮಾಯ । ೫೧. ಓಂ ಅಖಿಲಸ್ರಷ್ಟ್ರೇ । ೫೨. ಓಂ ಅಖಿಲ ಹರ್ತ್ರೇ । ೫೩. ಓಂ ಅಖಿಲತ್ರಾತ್ರೇ। ೫೪. ಓಂ ವ್ಯೋಮರೂಪಿಣೇ । ೫೫. ಓಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ । ೫೬. ಓಂ ಚಿನ್ಮಯಾಯ । ೫೭. ಓಂ ಪ್ರಕೃತೇ। ೫೮. ಓಂ ಸಾಕ್ಷಿಣೇ । ೫೯. ಓಂ ಗುಣಾತೀತಾಯ । ೬೦. ಓಂ ಗುಣಾತೀತಾಯ । ೬೧. ಓಂ ಗುಣಾತ್ಮಕಾಯ । ೬೨. ಓಂ ಪಾಶವಿಚ್ಛೇದಕೃತೇ । ೬೩. ಓಂ ಕರ್ತ್ರೇ । ೬೪. ಓಂ ಸರ್ವಪಾಪವಿನಿಷ್ಕೃತಾಯ। ೬೫. ಓಂ ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪಾಯ । ೬೬. ಓಂ ಅಜಾಯ । ೬೭. ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯ । ೬೮. ಓಂ ಸದಸದಾತ್ಮಕಾಯ । ೬೯. ಓಂ ಅವ್ಯಯಾಯ । ೭೦. ಓಂ ಶಾಶ್ವತಾಯ । ೭೧. ಓಂ ಅನಂತಾಯ । ೭೨. ಓಂ ವಿಜಯಿನೇ । ೭೩. ಓಂ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ । ೭೪. ಓಂ ಮಾಯಾವಿನೇ । ೭೫. ಓಂ ಮರುದಾಧಾರಾಯ। ೭೬. ಓಂ ಅನಿಮಿಷಾಯ । ೭೭. ಓಂ ಅಕ್ಷರಾಯ । ೭೮. ಓಂ ಅನಾದಿನಿಧನಾಯ । ೭೯. ಓಂ ನಿತ್ಯಾಯ। ೮೦. ಓಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾಭಿಧಾಯಕಾಯ । ೮೧. ಓಂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಶಾರ್ಙ್ಗ ಪ್ರಕಾಶಿತಚತುರ್ಭುಜಾಯ । ೮೨. ಓಂ ಶ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಸಿತ ವಾಮಾಂಕಾಯ । ೮೩. ಓಂ ಶ್ರೀವತ್ಸೇನ ವಿರಾಜಿತಾಯ । ೮೪. ಓಂ ಪ್ರಸನ್ನಾಯ । ೮೫. ಓಂ ವರದಾಯ । ೮೬. ಓಂ ಶಾಂತಾಯ । ೮೭. ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಿಯಾಯ । ೮೮. ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪರಿಗ್ರಹಾಯ। ೮೯. ಓಂ ವಾಸುದೇವಾಯ । ೯೦. ಓಂ ಅರ್ಕಕುಸುಮೈಃ ಪ್ರಹ್ಲಾದೇನ ಪ್ರಪೂಜಿತಾಯ। ೯೧. ಓಂ ಉದ್ಯತ್ಕುಹ-ಕುಹಾಕಾರಾಯ । ೯೨. ಓಂ ಭೀಷಿತಾಖಿಲದಿಙ್ಮುಖಾಯ । ೯೩. ಓಂ ಗರ್ಜನ್ ವೀರಾಸನಾಸೀನಾಯ। ೯೪. ಓಂ ಕಠೋರಾಯ । ೯೫. ಓಂ ಕುಟಿಲೇಕ್ಷಣಾಯ । ೯೬. ಓಂ ದೈತೇಯಕ್ಷತವಕ್ಷೋಸೃಗಾರ್ದ್ರೀಕೃತ ನಖಾಯುಧಾಯ। ೯೭. ಓಂ ಅಶೇಷಪ್ರಾಣಿಭಯದಾಯ । ೯೮. ಓಂ ಪ್ರಚಂಡಾಯ । ೯೯. ಓಂ ಉದ್ದಂಡತಾಂಡವಾಯ । ೧೦೦. ಓಂ ಜಟಿಲಸೃತ ಕರ್ಮಾಂಬುಸಂಭೂತಜ್ವಲಿತಾನನಾಯ । ೧೦೧. ಓಂ ವಜ್ರಸಿಂಹಾಸನಾಯ । ೧೦೨. ಓಂ ಮಹಾಮೂರ್ತೇ । ೧೦೩. ಓಂ ಭೀಮಾಯ । ೧೦೪. ಓಂ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಾಯ । ೧೦೫. ಓಂ ಸ್ವಭಕ್ತಾರ್ಪಿತಕಾರುಣ್ಯಾಯ । ೧೦೬. ಓಂ ಬಹುಧಾಯ । ೧೦೭. ಓಂ ಬಹುರೂಪವತೇ । ೧೦೮. ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ॥

ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾ[೩]

ಸಂಕಲ್ಪಃ – ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆದಿಭೌತಿಕ, ಆದಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾತ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ ಗೋಧೂಮಧಾನ್ಯೇ ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಓಮ್ ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಪದ್ಮಾಸನಃ ಪದ್ಮಕರಃ ಪದ್ಮಗರ್ಭಸಮದ್ಯುತಿಃ । ಸಪ್ತಾಶ್ವಃ ಸಪ್ತರಜ್ಜುಶ್ಚ ದ್ವಿಭುಜಃ ಸ್ಯಾತ್ಸದಾ ರವಿಃ ॥ ಪದ್ಮಾಸನಂ ಪದ್ಮಹಸ್ತಂ ಪದ್ಮಗರ್ಭಸಮದ್ಯುತಿಮ್ । ಸಪ್ತಾಶ್ವಂ ಸಾರುಣರಥಂ ದ್ವಿಭುಜಂ ಕಾಶ್ಯಪಿಂ ರವಿಮ್ ॥

ಪೀಠಪೂಜಾ : ಓಂ ಗುಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಗಂ ಗಣಪತಯೇ । ಮಂ ಮಂಡೂಕಾಯ । ಕಂ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರಾಯ । ಅಂ ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯೈ । ಕುಂ ಕೂರ್ಮಾಯ । ಅಂ ಅನಂತಾಯ । ಪೃಂ ಪೃಥಿವ್ಯೈ । ಕ್ಷೀಂ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಾಯ । ರಂ ರತ್ನದ್ವೀಪಾಯ । ರಂ ರತ್ನಮಂಟಪಾಯ । ಕಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ । ರಂ ರತ್ನವೇದಿಕಾಯ । ರಂ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಾಯ । ಧಂ ಧರ್ಮಾಯ । ಜ್ಞಾಂ ಜ್ಞಾನಾಯ । ವಂ ವೈರಾಗ್ಯಾಯ । ಐಂ ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ । ಅಂ ಅಧರ್ಮಾಯ । ಅಂ ಅಜ್ಞಾನಾಯ । ಅಂ ಅವೈರಾಗ್ಯಾಯ । ಅಂ ಅನೈಶ್ವರ್ಯಾಯ । ಆಂ ಆನಂದಕಂದಾಯ । ಸಂ ಸಂವಿನ್ನಾಲಾಯ । ಸಂ ಸರ್ವತತ್ವಕಮಲಾಸನಾಯ । ಪ್ರಂ ಪ್ರಕೃತಿಮಯ ಪತ್ರೇಭ್ಯೋ । ವಿಂ ವಿಕಾರಮಯಕೇಸರೇಭ್ಯೋ । ಪಂಚಾಶತ್ ವರ್ಣಾಢ್ಯ ಕರ್ಣಿಕಾಭ್ಯೋ । ಅಂ ಅರ್ಕಮಂಡಲಾಯ – ದ್ವಾದಶ ಸೌರಕಲಾತ್ಮನೇ । ಉಂ ಸೋಮಮಂಡಲಾಯ ಷೋಡಶಕಲಾತ್ಮನೇ । ಮಂ ವಹ್ನಿಮಂಡಲಾಯ – ದಶವಹ್ನಿಕಲಾತ್ಮನೇ । ಸಂ ಸತ್ವಾಯ । ರಂ ರಜಸೇ । ತಂ ತಮಸೇ । ಮಂ ಮಾಯಾಯೈ । ವಿಂ ವಿದ್ಯಾಯೈ । ಅಂ ಆತ್ಮನೇ । ಉಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ । ಮಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ । ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥

ನವಶಕ್ತಯಃ[೪] : ಓಂ ದೀಪ್ತಾಯೈ ನಮಃ । ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯೈ ನಮಃ । ಜಯಾಯೈ ನಮಃ । ಭದ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ವಿಭೂತ್ಯೈ ನಮಃ । ವಿಮಲಾಯೈ ನಮಃ । ಅಮೋಘಾಯೈ ನಮಃ । ವಿದ್ಯುತಾಯೈ ನಮಃ । ಸರ್ವತೋಮುಖ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಆದಿತ್ಯಾಯ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದೀಪಕಂ ದೇವಂ ಗುಣರೂಪಂ ತ್ರಯೀಮಯಮ್ ।
ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಮಹಾಭಕ್ತ್ಯಾ ಭಾಸ್ಕರಂ ಗ್ರಹನಾಯಕಮ್ ॥

---

೩. ವಾರ –ರವಿವಾರ; ನಕ್ಷತ್ರ –ಹಸ್ತ; ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ –ರುದ್ರ; ಗಂಧ –ರಕ್ತಚಂದನ; ಪೂಜಾಪುಷ್ಪ –ಕೆಂಪು, ಕೆಂದಾವರೆ; ರತ್ನ –ಮಾಣಿಕ್ಯ; ವಸ್ತ್ರ –ಕೆಂಪು; ಧಾನ್ಯ –ಗೋಧಿ; ಪ್ರತಿಮೆ –ತಾಮ್ರ; ಜಪಸಂಖ್ಯೆ –೭,೦೦೦; ನೈವೇದ್ಯ –ಕ್ಷೀರಪಾಯಸ; ಚರು –ಗುಡಾನ್ನ; ಸಮಿಧೆ –ಎಕ್ಕ; ಪಶು –ಕಪಿಲಧೇನು; ರಸ –ಬೆಲ್ಲ; ರೋಗ –ಪಿತ್ಥ; ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ –ಸಿಂಹ; ಉಚ್ಚ –ಮೇಷ; ನೀಚ –ತುಲಾ; ಮಿತ್ರ –ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಗುರು, ಕೇತು; ಸಮ –ಬುಧ; ಶತ್ರು –ಶುಕ್ರ, ಶನಿ, ರಾಹು; ಗೋಚರಫಲ : ಜನ್ಮ –ಆಯಾಸ; ದ್ವಿತೀಯ –ಮಿತ್ರನಾಶ; ತೃತೀಯ –ಶತ್ರುನಾಶ; ಚತುರ್ಥ –ಕ್ಲೇಶ; ಪಂಚಮ –ಭೀತಿ; ಷಷ್ಠ –ರೋಗನಾಶ; ಸಪ್ತಮ –ಅಧ್ವಾನ; ಅಷ್ಟಮ –ರೋಗ; ನವಮ –ವ್ಯಸನ; ದಶಮ –ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿ; ಏಕಾದಶ –ಮಾನಲಾಭ; ದ್ವಾದಶ –ಪ್ರವಾಸ, ಕಾರಕ –ಪಿತೃ, ಆತ್ಮ, ಪ್ರಭಾವ, ಚಕ್ಷು, ಶಕ್ತಿ

೪. (ದೀಪ್ತಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಜಯಾ ಭದ್ರಾ ವಿಭೂತಿರ್ವಿಮಲಾ ತಥಾ । ಅಮೋಘಾ ವಿದ್ಯುತಾ ಚೇತಿ ನವಮೀ ಸರ್ವತೋಮುಖೀ ॥)

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ : ದಿವಾಕರಂ ದೀಪ್ತಸಹಸ್ರರಶ್ಮಿಂ ತೇಜೋಮಯಂ ಜಗತಃ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಮ್ ।
ಅಂಶುಂ ಭಾನುಂ ಸೂರ್ಯಮಾದ್ಯಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ರವಿಂ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ :

ಕಾಲಿಂಗಂ ಗ್ರಹಮಧ್ಯಭಾಗನಿಲಯಂ ಪ್ರಾಚೀಮುಖಂ ವರ್ತುಲಂ
ರಕ್ತಂ ರಕ್ತವಿಭೂಷಣಧ್ವಜರಥಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಾ ಶೋಭಿತಮ್ ।
ಸಪ್ತಾಶ್ವಂ ಕಮಲದ್ವಯಾನ್ವಿತಕರಂ ಪದ್ಮಾಸನಂ ಕಾಶ್ಯಪಿಂ
ಮೇರೋರ್ದಿವ್ಯಗಿರೇಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕರಂ ಸೇವಾಮಹೇ ಭಾಸ್ಕರಮ್ ॥

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನೇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪಋಷಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದಿತ್ಯೋ-ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾದಿತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ನಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ । ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾ ರಥೇನಾಽಽದೇವೋ ಯಾತಿ ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ॥ ಓಮ್ ॥

ಭಗವನ್ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಾಧಿಪತೇ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರ ಕಲಿಂಗದೇಶೇಶ್ವರ ದ್ವಿಭುಜಪದ್ಮಾಭಯಹಸ್ತಜ್ವಲನ್ ಮಾಣಿಕ್ಯ-ಖಚಿತ ಸರ್ವಾಂಗಾಭರಣಭಾಸ್ಕರ ತೇಜೋನಿಧೇ ತ್ರಿಲೋಕಪ್ರಕಾಶಕಸನ್ನದ್ಧಾರುಣಧ್ವಜಪತಾಕೋಪಶೋಭಿತೇನ ಸಪ್ತಾಶ್ವರಥವಾಹನೇನ ಮೇರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕುರ್ವನ್ ಆಗಚ್ಛ ಅಗ್ನಿರುದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಪದ್ಮಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ ತಾಮ್ರಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೇ ವರ್ತುಳ ಪೀಠೇಽಧಿಷ್ಠಿತ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಮಾದಿತ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಭೂಃ ಆದಿತ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಭುಃ ಆದಿತ್ಯಮಾವಾಹ-ಯಾಮಿ । ಸ್ವಃ ಆದಿತ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಆದಿತ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ। ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ। ಪೂಜಯಾಮಿ । [ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯೈ ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥]

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ (ತದ್ದಕ್ಷಿಣೇ) ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ। ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಅಧಿದೇವತಾಗ್ನ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ ಹೋತಾರಂ ವಿಶ್ವವೇದಸಮ್। ಅಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಕ್ರತುಮ್ ॥ ಓಮ್ ॥

ತ್ರಿನಯನಂ ಅರುಣವರ್ಣಂ ಛಾಗಸ್ಥಂ ಸಾಕ್ಷಸೂತ್ರಂ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಷಂ ವರದಹಸ್ತದ್ವಯಮ್ ಆದಿತ್ಯಾಧಿ-ದೇವತಾಂ ಅಗ್ನಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಅಧಿದೇವತಾಯೈ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ ॥]

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ (ತದ್ವಾಮೇ) ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತ್ಯಸ್ಯ ಘೌರಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ। ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾರುದ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಮೀಳ್ಹುಷ್ಟಮಾಯ ತವ್ಯಸೇ । ವೋಚೇಮ ಶಂತಮಂ ಹೃದೇ ॥

ತ್ರಿಲೋಚನಂ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಂ ವೃಷಭಾರೂಢಂ ಕಪಾಲಶೂಲಖಟ್ವಾಂಗಧಾರಿಣಂ ಚಂದ್ರಮೌಲಿನಂ ಸದಾಶಿವಂ ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ರುದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ। ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯೈ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥]

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಅಧಿದೇವತಾ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ರುದ್ರಸಹಿತಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಭಾರ್ಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಆದಿತ್ಯಂ ತದಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾಽತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥

ಓಮ್ ಆತ್ಮಾ ದೇವಾನಾಂ ಭುವನಸ್ಯ ಗರ್ಭೋ ಯಥಾವಶಂ ಚರತಿ ದೇವ ಏಷಃ । ಘೋಷಾ ಇದಸ್ಯ ಶೃಣ್ವಿರೇ ನ ರೂಪಂ ತಸ್ಮೈ ವಾತಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥

(ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ–ದ್ಯ್ವಂತರಿಕ್ಷ–ಸೋಮ–ಪೂಷ–ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ(ಆ)ಽಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಸ್ತು ॥

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥

ತತ್ವನ್ಯಾಸ-ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಆದಿತ್ಯಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನೇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪಋಷಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದಿತ್ಯೋ-ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾದಿತ್ಯಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಕರನ್ಯಾಸಃ ॥ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾರಥೇನ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಆ ದೇವೋ ಯಾತಿ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾರಥೇನ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಆ ದೇವೋ ಯಾತಿ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಮಂತ್ರಪದನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಆ ನಮಃ- ಶಿರಸಿ; ಕೃಷ್ಣೇನ ನಮಃ -ಭ್ರುವೋಃ; ರಜಸಾ ನಮಃ- ನೇತ್ರಯೋಃ; ವರ್ತಮಾನಃ ನಮಃ -ಕರ್ಣಯೋಃ; ನಿ ನಮಃ -ನಾಸಿಕಯೋಃ; ವೇಶಯನ್ ನಮಃ -ಮುಖೇ; ಅಮೃತಂ ನಮಃ- ಕಂಠೇ; ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ ನಮಃ -ಬಾಹ್ವೋಃ; ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ನಮಃ- ಹೃದಯೇ; ಸವಿತಾ ನಮಃ- ಪೃಷ್ಠೇ; ರಥೇನ ನಮಃ- ದಕ್ಷಿಣಕುಕ್ಷೌ; ಆ ನಮಃ -ವಾಮಕುಕ್ಷೌ; ದೇವೋ ನಮಃ -ಗುಹ್ಯೇ; ಯಾತಿ ನಮಃ- ಊರ್ವೋಃ; ಭುವನಾನಿ ನಮಃ -ಜಾನ್ವೋಃ; ಪಶ್ಯನ್ ನಮಃ -ಪಾದಯೋಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್

ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲ ಮಧ್ಯವರ್ತೀ ನಾರಾಯಣಃ ಸರಸಿಜಾಸನ ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।
ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುರ್‌ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಅರುಣೋಽರುಣ ಪಂಕಜೇ ನಿಷಣ್ಣಃ ಕಮಲೇಽಭೀತಿವರೌ ಕರೈರ್ದಧಾನಃ ।
ಸ್ವರುಚಾಽಹಿತಮಂಡಲಸ್ತ್ರಿನೇತ್ರಃ ರವಿರಾಕಲ್ಪಶತಾಽಽಕುಲೋಽವತಾನ್ನಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ನಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ । ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾ ರಥೇನಾಽಽದೇವೋ ಯಾತಿ ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ॥ ಓಮ್ ॥

೧೦೦೮, ೧೦೮, ೨೮, ೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್. ಅಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶಾಂಶಸಂಖ್ಯಯಾ ಜಪೇತ್ ।

ಓಂ ಆಂ ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ

ಗಾಯತ್ರೀ ॥ **ಓಂ ಪ್ರಭಾಕರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ದಿವಾಕರಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನಃ ಸೂರ್ಯಃ** (ತನ್ನ ಆದಿತ್ಯಃ) **ಪ್ರಚೋದಯಾತ್** ॥ ಇತ್ಯರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ,

ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ಅಂಗುಷ್ಠ+ಅನಾಮಿಕಾ) । ಓಂ ಹಮ್ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ ಪುಷ್ಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ಅಂಗುಷ್ಠ+ಮಧ್ಯಮಾ) । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ಅಂಗುಷ್ಠ+ತರ್ಜನೀ) । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ತರ್ಜನೀ+ಅಂಗುಷ್ಠ)। ಓಂ ವಮ್ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ (ಅಂಗುಷ್ಠ+ಕನಿಷ್ಠಿಕಾ) ॥ ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ತತೋಽಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಸಹಿತಾಯ ಆದಿತ್ಯಾಯ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ)

ದ್ವಾದಶನಾಮ ಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ರವಯೇ । ಓಂ ಸೂರ್ಯಾಯ। ಓಂ ಭಾನವೇ । ಓಂ ಖಗಾಯ । ಓಂ ಪೂಷ್ಣೇ । ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ । ಓಂ ಮರೀಚಯೇ । ಓಂ ಆದಿತ್ಯಾಯ। ಓಂ ಸವಿತ್ರೇ। ಓಂ ಅರ್ಕಾಯ । ಓಂ ಭಾಸ್ಕರಾಯ ।

(ಪಕ್ಷಾಂತರೇ) ಓಂ ಸಹಸ್ರಕಿರಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸೂರ್ಯಾಯ । ಓಂ ತಪನಾಯ । ಓಂ ಸವಿತ್ರೇ । ಓಂ ರವಯೇ । ಓಂ ಭಾನವೇ। ಓಂ ವಿಕರ್ತ್ರೇ । ಓಂ ದ್ಯುಮಣಯೇ । ಓಂ ಜಗಚ್ಚಕ್ಷುಷೇ । ಓಂ ತಿಗ್ಮದೀಧಿತಯೇ। ಓಂ ದ್ವಾದಶಾತ್ಮನೇ । ಓಂ ತ್ರಯೀಮೂರ್ತಯೇ ।

ಆವರಣಪೂಜಾ ॥ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್। ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ರಥೇನಾಽದೇವೋ ಯಾತಿ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ರವಯೇ । ಓಂ ಭಾನವೇ । ಓಂ ಭಾಸ್ಕರಾಯ । ಓಂ ಉಷಾಯೈ । ಓಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಯೈ । ಓಂ ಪ್ರಭಾಯೈ । ಓಂ ಸಂಧ್ಯಾಯೈ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ । ಓಂ ಕೌಮಾರ್ಯೈ । ಓಂ ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ಓಂ ವಾರಾಹ್ಯೈ । ಓಂ ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ । ಓಂ ಚಾಮುಂಡಾಯೈ। ಓಂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಅಂಗಾರಕಾಯ । ಓಂ ಬುಧಾಯ । ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ । ಓಂ ಶುಕ್ರಾಯ । ಓಂ ಶನಿಶ್ಚರಾಯ । ಓಂ ರಾಹವೇ । ಓಂ ಕೇತವೇ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ । ಓಂ ಯಮಾಯ । ಓಂ ನಿರ್ಋತಯೇ । ಓಂ ವರುಣಾಯ । ಓಂ ವಾಯವೇ । ಓಂ ಸೋಮಾಯ। ಓಂ ಈಶಾನಾಯ । ಓಂ ಅನಂತಾಯ । ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶಕ್ತಯೇ । ಓಂ ದಂಡಾಯ । ಓಂ ಖಡ್ಗಾಯ । ಓಂ ಪಾಶಾಯ । ಓಂ ಅಂಕುಶಾಯ। ಓಂ ಗದಾಯೈ । ಓಂ ತ್ರಿಶೂಲಾಯ । ಓಂ ಪದ್ಮಾಯ । ಓಂ ಚಕ್ರಾಯ ॥ ೬ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾ ॥

೧. ಓಂ ಅರುಣಾಯ ನಮಃ । ೨. ಶರಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೩. ಕರುಣಾರಸಸಿಂಧವೇ ನಮಃ । ೪. ಅಸಮಾನಬಲಾಯ ನಮಃ । ೫. ಅರ್ತರಕ್ಷಕಾಯ ನಮಃ । ೬. ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೭. ಆದಿಭೂತಾಯ ನಮಃ । ೮. ಅಖಿಲಾಗಮವೇದಿನೇ ನಮಃ । ೯. ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ೧೦. ಅಖಿಲಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೧೧. ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ೧೨. ಇನಾಯ ನಮಃ । ೧೩. ವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ನಮಃ । ೧೪. ಇಜ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೧೫. ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ೧೬. ಭಾನವೇ ನಮಃ । ೧೭. ಇಂದಿರಾಮಂದಿರಾಪ್ತಾಯ ನಮಃ । ೧೮.

ವಂದನೀಯಾಯ ನಮಃ । ೧೯. ಈಶಾಯ ನಮಃ । ೨೦. ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಯ ನಮಃ । ೨೧. ಸುಶೀಲಾಯ ನಮಃ । ೨೨. ಸುವರ್ಚಸೇ ನಮಃ । ೨೩. ವಸುಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೨೪. ವಸವೇ ನಮಃ । ೨೫. ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ೨೬. ಉಜ್ಜ್ವಲಾಯ ನಮಃ । ೨೭. ಉಗ್ರರೂಪಾಯ ನಮಃ । ೨೮. ಊರ್ಧ್ವಗಾಯ ನಮಃ । ೨೯. ವಿವಸ್ವತೇ ನಮಃ । ೩೦. ಉದ್ಯತ್ಕಿರಣಜಾಲಾಯ ನಮಃ । ೩೧. ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ೩೨. ಊರ್ಜಸ್ವಲಾಯ ನಮಃ । ೩೩. ವೀರಾಯ ನಮಃ । ೩೪. ನಿರ್ಜರಾಯ ನಮಃ । ೩೫. ಜಯಾಯ ನಮಃ । ೩೬. ಊರುದ್ವಯ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತನಿಜಸಾರಥಯೇ ನಮಃ । ೩೭. ಋಷಿವಂದ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೩೮. ರುಗ್ಘಂತ್ರೇ ನಮಃ । ೩೯. ಋಕ್ಷಚಕ್ರ ಚರಾಯ ನಮಃ । ೪೦. ರುಜುಸ್ವಭಾವಚಿತ್ತಾಯ ನಮಃ । ೪೧. ನಿತ್ಯಸ್ತುತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೪೨. ಋಕಾರಮಾತೃಕಾವರ್ಣರೂಪಾಯ ನಮಃ । ೪೩. ಉಜ್ವಲತೇಜಸೇ ನಮಃ । ೪೪. ಋಕ್ಷಾದಿನಾಥಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ । ೪೫. ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೪೬. ಲುಪ್ತದಂತಾಯ ನಮಃ । ೪೭. ಶಾಂತಾಯ ನಮಃ । ೪೮. ಕಾಂತಿದಾಯ ನಮಃ । ೪೯. ಧನಾಯ ನಮಃ । ೫೦. ಕನತ್ಕನಕ ಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೫೧. ಖದ್ಯೋತಾಯ ನಮಃ । ೫೨. ಲೂನಿತಾಖಿಲ ದೈತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೩. ಸತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪಿಣೇ ನಮಃ । ೫೪. ಅಪವರ್ಗಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೫೫. ಆರ್ತಶರಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೬. ಏಕಾಕಿನೇ ನಮಃ । ೫೭. ಭಗವತೇ ನಮಃ । ೫೮. ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತ್ಯಂತಕಾರಿಣೇ ನಮಃ । ೫೯. ಗುಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ೬೦. ಗುಣಭೃತೇ ನಮಃ । ೬೧. ಬೃಹತೇ ನಮಃ । ೬೨. ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ೬೩. ಐಶ್ವರ್ಯದಾಯ ನಮಃ । ೬೪. ಶರ್ವಾಯ ನಮಃ । ೬೫. ಹರಿದಶ್ವಾಯ ನಮಃ । ೬೬. ಶೌರಯೇ ನಮಃ । ೬೭. ದಶದಿಕ್ಸಂಪ್ರಕಾಶಾಯ ನಮಃ । ೬೮. ಭಕ್ತವಶ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೬೯. ಓಜಸ್ಕರಾಯ ನಮಃ । ೭೦. ಜಯಿನೇ ನಮಃ । ೭೧. ಜಗದಾನಂದಹೇತವೇ ನಮಃ । ೭೨. ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾವ್ಯಾಧಿವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ । ೭೩. ಔನ್ನತ್ಯಪದಸಂಚಾರರಥಸ್ಥಾಯ ನಮಃ । ೭೪. ಅಸುರಾರಯೇ ನಮಃ । ೭೫. ಕಮನೀಯಕರಾಯ ನಮಃ । ೭೬. ಅಬ್ಜವಲ್ಲಭಾಯ ನಮಃ । ೭೭. ಅಂತರ್ಬಹಿಃಪ್ರಕಾಶಾಯ ನಮಃ । ೭೮. ಅಚಿಂತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೭೯. ಆತ್ಮರೂಪಿಣೇ ನಮಃ । ೮೦. ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ೮೧. ಅಮರೇಶಾಯ ನಮಃ । ೮೨. ಪರಸ್ಮೈಜ್ಯೋತಿಷೇ ನಮಃ । ೮೩. ಅಹಸ್ಕರಾಯ ನಮಃ । ೮೪. ರವಯೇ ನಮಃ । ೮೫. ಹರಯೇ ನಮಃ । ೮೬. ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ೮೭. ತರುಣಾಯ ನಮಃ । ೮೮. ವರೇಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೮೯. ಗ್ರಹಾಣಾಂಪತಯೇ ನಮಃ । ೯೦. ಭಾಸ್ಕರಾಯ ನಮಃ । ೯೧. ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತಾಯ ನಮಃ । ೯೨. ಸೌಖ್ಯಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೯೩. ಸಕಲಜಗತಾಂಪತಯೇ ನಮಃ । ೯೪. ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೯೫. ಕವಯೇ ನಮಃ । ೯೬. ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ೯೭. ಪರೇಶಾಯ ನಮಃ । ೯೮. ತೇಜೋರೂಪಾಯ ನಮಃ । ೯೯. ಶ್ರೀಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ । ೧೦೦. ಹ್ರೀಂ ಸಂಪತ್ಕರಾಯ ನಮಃ । ೧೦೧. ಐಂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೧೦೨. ಅಂ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಯ ನಮಃ । ೧೦೩. ಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ । ೧೦೪. ಶ್ರೇಯಸೇ ನಮಃ । ೧೦೫. ಸೌಖ್ಯದಾಯಿನೇ ನಮಃ । ೧೦೬. ದೀಪ್ತಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ೧೦೭. ನಿಖಿಲಾಗಮವೇದ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೧೦೮. ನಿತ್ಯಾನಂದಾಯ ನಮಃ ।

॥ ಇತಿ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ ॥

ತತಃ ಧೂಪ ದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಗುಡಾನ್ನ ಪರಮಾನ್ನ ಗೋಧೂಮ ಭಕ್ಷ್ಯಾಣಿ ದ್ರಾಕ್ಷ್ಯಾದಿ ಫಲಾನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್ ॥

ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನಮ್ ॥ ಉದು ತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಮಿತಿ ತ್ರಯೋದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕಣ್ವಪುತ್ರಃ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವ ಋಷಿಃ । ನವಾದ್ಯಾನಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಾಂಸಿ । ಅಂತ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ರೋಽನುಷ್ಟುಭಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ॥ ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮಿತಿ ಷಡೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸಃ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ । ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉದು ತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ ದೇವಂ ವಹಂತಿ ಕೇತವಃ । ದೃಶೇ ವಿಶ್ವಾಯ ಸೂರ್ಯಮ್ ॥ ಅಪ ತ್ಯೇ ತಾಯವೋ ಯಥಾ ನಕ್ಷತ್ರಾ ಯಂತ್ಯಕ್ತುಭಿಃ । ಸೂರಾಯ ವಿಶ್ವಚಕ್ಷಸೇ ॥ ಅದೃಶ್ರಮಸ್ಯ ಕೇತವೋ ವಿ ರಶ್ಮಯೋ ಜನಾँ ಅನು । ಭ್ರಾಜಂತೋ ಅಗ್ನಯೋ ಯಥಾ ॥ ತರಣಿರ್ವಿಶ್ವದರ್ಶತೋ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕೃದಸಿ ಸೂರ್ಯ । ವಿಶ್ವಮಾ ಭಾಸಿ ರೋಚನಮ್ ॥ ಪ್ರತ್ಯಙ್ ದೇವಾನಾಂ ವಿಶಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಙುದೇಷಿ ಮಾನುಷಾನ್ । ಪ್ರತ್ಯಙ್ ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವರ್ದೃಶೇ ॥ ಯೇನಾ ಪಾವಕ ಚಕ್ಷಸಾ ಭುರಣ್ಯಂತಂ ಜನಾँ ಅನು । ತ್ವಂ ವರುಣ ಪಶ್ಯಸಿ ॥ ವಿ ದ್ಯಾಮೇಷಿ ರಜಸ್ಪೃಥ್ವಹಾ ಮಿಮಾನೋ ಅಕ್ತುಭಿಃ । ಪಶ್ಯಞ್ಜನ್ಮಾನಿ ಸೂರ್ಯ ॥ ಸಪ್ತ ತ್ವಾ ಹರಿತೋ ರಥೇ ವಹಂತಿ ದೇವ ಸೂರ್ಯ । ಶೋಚಿಷ್ಕೇಶಂ ವಿಚಕ್ಷಣ ॥ ಅಯುಕ್ತ ಸಪ್ತ ಶುಂಧ್ಯುವಃ ಸೂರೋ ರಥಸ್ಯ ನಪ್ತ್ಯಃ । ತಾಭಿರ್ಯಾತಿ ಸ್ವಯುಕ್ತಿಭಿಃ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ವಯಂ ತಮಸಸ್ಪರಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಪಶ್ಯಂತ ಉತ್ತರಮ್ । ದೇವಂ ದೇವತ್ರಾ ಸೂರ್ಯಮಗನ್ಮ ಜ್ಯೋತಿರುತ್ತಮಮ್ ॥ ಉದ್ಯನ್ನದ್ಯ ಮಿತ್ರಮಹ ಆರೋಹನ್ನುತ್ತರಾಂ ದಿವಮ್ । ಹೃದ್ರೋಗಂ ಮಮ ಸೂರ್ಯ ಹರಿಮಾಣಂ ಚ ನಾಶಯ ॥ ಶುಕೇಷು ಮೇ ಹರಿಮಾಣಂ ರೋಪಣಾಕಾಸು ದಧ್ಮಸಿ । ಅಥೋ ಹಾರಿದ್ರವೇಷು ಮೇ ಹರಿಮಾಣಂ ನಿ ದಧ್ಮಸಿ ॥ ಉದಗಾದಯಮಾದಿತ್ಯೋ ವಿಶ್ವೇನ ಸಹಸಾ ಸಹ । ದ್ವಿಷಂತಂ ಮಹ್ಯಂ ರಂಧಯನ್ಮೋ ಅಹಂ ದ್ವಿಷತೇ ರಧಮ್ ॥

ಓಂ ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮುದಗಾದನೀಕಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ । ಆಪ್ರಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಶ್ಚ ॥ ಸೂರ್ಯೋ ದೇವೀಮುಷಸಂ ರೋಚಮಾನಾಂ ಮರ್ಯೋ ನ ಯೋಷಾಮಭ್ಯೇತಿ ಪಶ್ಚಾತ್ । ಯತ್ರಾ ನರೋ ದೇವಯಂತೋ ಯುಗಾನಿ ವಿತನ್ವತೇ ಪ್ರತಿ ಭದ್ರಾಯ ಭದ್ರಮ್ ॥ ಭದ್ರಾ ಅಶ್ವಾ ಹರಿತಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಚಿತ್ರಾ ಏತಗ್ವಾ ಅನುಮಾದ್ಯಾಸಃ । ನಮಸ್ಯಂತೋ ದಿವ ಆ ಪೃಷ್ಠಮಸ್ಥುಃ ಪರಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಯಂತಿ ಸದ್ಯಃ ॥ ತತ್ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದೇವತ್ವಂ ತನ್ಮಹಿತ್ವಂ ಮಧ್ಯಾ ಕರ್ತೋರ್ವಿತತಂ ಸಂ ಜಭಾರ । ಯದೇದಯುಕ್ತ ಹರಿತಃ ಸಧಸ್ಥಾದಾದ್ರಾತ್ರೀ ವಾಸಸ್ತನುತೇ ಸಿಮಸ್ಮೈ । ತನ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಭಿಚಕ್ಷೇ ಸೂರ್ಯೋ ರೂಪಂ ಕೃಣುತೇ ದ್ಯೋರುಪಸ್ಥೇ । ಅನಂತಮನ್ಯದ್ರುಶದಸ್ಯ ಪಾಜಃ ಕೃಷ್ಣಮನ್ಯದ್ಧರಿತಃ ಸಂ ಭರಂತಿ ॥ ಅದ್ಯಾ ದೇವಾ ಉದಿತಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ

ನಿರಂಹಸಃ ಪಿಪೃತಾ ನಿರವದ್ಯಾತ್ । ತನ್ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಮಾಮಹಂತಾಮದಿತಿಃ ಸಿಂಧುಃ ಪೃಥಿವೀ ಉತ ದ್ಯೌಃ ॥

ಸವಿತಾ ಪಶ್ಚಾದಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಧಾನಾಕೋ ಲುಶ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಉಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸವಿತಾ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾತ್ಸವಿತಾ ಪುರಸ್ತಾತ್ಸವಿತೋತ್ತರಾತ್ತಾತ್ಸವಿತಾಧರಾತ್ತಾತ್ ।

ಸವಿತಾ ನಃ ಸುವತು ಸರ್ವತಾತಿಂ ಸವಿತಾ ನೋ ರಾಸತಾಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ಓಂ ತಚ್ಚಕ್ಷುರ್ದೇವಹಿತಂ ಶುಕ್ರಮುಚ್ಚರತ್ । ಪಶ್ಯೇಮ ಶರದಃ ಶತಂ ಜೀವೇಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥ ನಂದಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ । ಮೋದಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ । ಭವಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ । ಶೃಣವಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ । ಪ್ರಬ್ರವಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ । ಅಜೀತಾಃ ಸ್ಯಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ಚ ಸೂರ್ಯಂ ದೃಶೇ ॥

ವಂದನಮ್ ॥

ಜಪಾಕುಸುಮಸಂಕಾಶಂ ಕಾಶ್ಯಪೇಯಂ ಮಹಾದ್ಯುತಿಮ್ ।
ಧ್ವಾಂತಾರಿಂ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ದಿವಾಕರಮ್ ॥

॥ ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥

ಆದಿದೇವ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತೇ ದಿವಾಕರ ।
ತ್ವಂ ರವೇ ತಾರಯಸ್ವಾಸ್ಮಾನ್ ಅಸ್ಮಾತ್ ಸಂಸಾರಸಾಗರಾತ್ ॥

ತತಃ ಅನೇನ ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಕರ್ಮಣಾ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ತತಃ ಯಜಮಾನಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಹೋಮಾಂಗ ಸವಸ್ತ್ರ ಪ್ರತಿಮಾ ಕಲಶದಾನ ಮಾಣಿಕ್ಯರತ್ನ ಗೋಧೂಮಧಾನ್ಯ, ರಕ್ತಚಂದನ, ರಕ್ತವಸ್ತ್ರ, ಫಲಾಜ್ಯಾದಿ ದಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ರವಿವಾರೇ, ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರ ದಿವಸೇ, ಅಯಂ ಪೂಜಾವಿಶೇಷಃ ಜ್ಞೇಯಃ)

॥ ಇತಿ ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

⏭ ⏮

ಚಂದ್ರಪೂಜಾ[೫]

ಸಂಕಲ್ಪಃ – ಯಜಮಾನಸ್ಯ –......ನಕ್ಷತ್ರೇ ......ರಾಶೌ ......ಜಾತಸ್ಯ ..... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಚಂದ್ರಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ಕೇಂದ್ರ ತ್ರಿಕೋಣ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆದಿಭೌತಿಕ, ಆದಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಚಂದ್ರಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ–ನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಡಲಸ್ಯ ಆಗ್ನೇಯೇ ತಂಡುಲಧಾನ್ಯೇ ಚಂದ್ರಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಓಮ್ ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ತಂಡುಲರಾಶೌ ಚಂದ್ರಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ **ಓಂ ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥**

ಶ್ವೇತಃ ಶ್ವೇತಾಂಬರಧರೋ ದಶಾಶ್ವಃ ಶ್ವೇತಭೂಷಣಃ ।
ಗದಾಪಾಣಿರ್ದ್ವಿಬಾಹುಶ್ಚ ಸ್ಮರ್ತವ್ಯೋ ವರದಃ ಶಶೀ ॥

ಶ್ವೇತಂ ಶ್ವೇತಾಂಬರಧರಂ ದಶಾಶ್ವಂ ಶ್ವೇತಭೂಷಣಮ್ ।
ದ್ವಿಭುಜಂ ಸಾಭಯಗದಮಾತ್ರೇಯಂ ಸಾಮೃತಂ ವಿಧುಮ್ ॥

ಶಾಂತಂ ನಕ್ಷತ್ರನಾಥಂ ಚ ರೋಹಿಣೀವಲ್ಲಭಂ ಪ್ರಭುಮ್ ।
ಕುಂದಪುಷ್ಪೋಜ್ಜ್ವಲಾಕಾರಂ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ನಿಶಾಕರಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥

ಯಃ ಕಾಲಹೇತೋಃ ಕ್ಷಯವೃದ್ಧಿಮೇತಿ ಯಂ ದೇವತಾಃ ಪಿತರಃ ಸಂಪಿಬಂತಿ ।
ತಂ ವೈ ವರೇಣ್ಯಂ ಸುರಸಂಘವಂದ್ಯಂ ಸೋಮಂ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ಪೀಠಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಗುಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । .... ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ (ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಯಾಂ ಸೂಚಿತಮ್)

ನವಶಕ್ತಯಃ[೬] ॥ ರಾಕಾಯೈ ನಮಃ । ಕುಮುದ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ನಂದಾಯೈ ನಮಃ । ಸಂಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಸಂಜೀವಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ಕ್ಷಮಾಯೈ ನಮಃ । ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಯೈ ನಮಃ । ನಿತ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರಭಾಯೈ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸೌಂ ಸೌಮ್ಯಾಯ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಕಮಲಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥

---

೫. ವಾರ –ಸೋಮವಾರ; ನಕ್ಷತ್ರ –ರೋಹಿಣಿ; ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ –ದುರ್ಗೆ; ಗಂಧ –ಶ್ರೀಗಂಧ; ಪೂಜಾಪುಷ್ಪ –ಬಿಳಿ, ನೈದಿಲೆ; ರತ್ನ – ಮುತ್ತು; ವಸ್ತ್ರ –ಬಿಳಿ; ಧಾನ್ಯ –ಅಕ್ಕಿ; ಪ್ರತಿಮೆ –ಸ್ಫಟಿಕ; ಜಪಸಂಖ್ಯೆ –೧೧,೦೦೦; ನೈವೇದ್ಯ –ಪಾಯಸ; ಚರು –ಪಾಯಸಾನ್ನ; ಸಮಿಧೆ –ಪಲಾಶ; ಪಶು –ಬಿಳಿವೃಷಭ; ರಸ –ತುಪ್ಪ; ರೋಗ –ವಾತ; ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ –ಕರ್ಕಾಟಕ; ಉಚ್ಚ –ವೃಷಭ; ನೀಚ –ವೃಶ್ಚಿಕ; ಮಿತ್ರ –ರವಿ, ಬುಧ, ಕೇತು; ಸಮ –ಕುಜ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ; ಶತ್ರು –ರಾಹು; ಗೋಚರಫಲ : ಜನ್ಮ –ಭೋಗ; ದ್ವಿತೀಯ –ದ್ರವ್ಯನಾಶ; ತೃತೀಯ –ಜಯ; ಚತುರ್ಥ –ಭಯ; ಪಂಚಮ –ಶೋಕ; ಷಷ್ಠ –ಶತ್ರುನಾಶ; ಸಪ್ತಮ –ಸುಖ; ಅಷ್ಟಮ –ಅನಿಷ್ಟ; ನವಮ –ರೋಗ; ದಶಮ –ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ; ಏಕಾದಶ –ಸಂತೋಷ; ದ್ವಾದಶ –ವ್ಯಯ, ಕಾರಕ –ಮಾತೃ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಪ್ರಸಾದ.

೬. ರಾಕಾ ಕುಮುದ್ವತೀ ನಂದಾ ಸುಧಾ ಸಂಜೀವಿನೀ ಕ್ಷಮಾ । ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ನಿತ್ಯಾ ಪ್ರಭಾ ಚೇತಿ ಶಶಾಂಕನವಶಕ್ತಯಃ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಚಂದ್ರಾಯ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಆತ್ರೇಯಂ ಯಮುನಾಪ್ರಭುಂ ಗ್ರಹಗಣಸ್ಯಾಗ್ನೇಯಭಾಗಸ್ಥಿತಂ
ಶ್ವೇತಂ ಶ್ವೇತಸುಗಂಧಮಾಲ್ಯವಸನಂ ಶ್ವೇತಾಂಬುಜೋದ್ಯತ್ಕರಮ್ ।
ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರವಿಭೂಷಣಧ್ವಜರಥಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಾ ಶೋಭಿತಂ
ಮೇರೋರ್ದಿವ್ಯಗಿರೇಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕರಂ ಸೇವಾಮಹೇ ಶೀತಗುಮ್ ॥

ಓಂ ಭಗವನ್ ಸೋಮ ದ್ವಿಜಾಧಿಪತೇ ಸುಧಾಮಯಶರೀರ ಅತ್ರಿಗೋತ್ರೋದ್ಭವ ಯಮುನಾದೇಶೇಶ್ವರ ದ್ವಿಭುಜಗದಾವರದಾನಾಂಕಿತ ಶುಕ್ಲಾಂಬರ ಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನ ಸರ್ವಾಂಗ ಮುಕ್ತಮೌಕ್ತಿಕಾಭರಣಭೂಷಿತ- ಸನ್ನದ್ಧವಲಧ್ವಜಪತಾಕೋಪಶೋಭಿತೇನ ದಶಶ್ವೇತಾಶ್ವರಥವಾಹನೇನ ಮೇರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕುರ್ವನ್ನಾಗಚ್ಛ ಪದ್ಮಾಗ್ನೇಯ ದಲಮಧ್ಯೇ ಸ್ಫಟಿಕ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖೇಂ ಚತುರಸ್ರಪೀಠೇಽಧಿತಿಷ್ಠ ಪೂಜಾರ್ಥಂತ್ವಾಮಾ- ವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಸೋಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಮ್ । ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಸೋಮಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯೈ ಸೋಮಾಯ ನಮಃ ॥]

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ [ತದ್ದಕ್ಷಿಣೇ) ಅಪ್ಸುಮೇ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಸೋಮಸ್ಯ ಅಧಿದೇವತಾಃ ಅಪಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದಂತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮಾಪಶ್ಚ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೀಃ ॥

ಸ್ತ್ರೀರೂಪಧಾರಿಣೀಃ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಃ ಮಕರವಾಹನಾಃ ಪಾಶಕಲಶಧಾರಿಣೀರ್ಮುಕ್ತಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ಸೋಮಾಧಿದೇವತಾಃ ಅಪಃ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಸೋಮಸ್ಯ ಅಧಿದೇವತಾಭ್ಯಃ ಅದ್ಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥]

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯೇತ್ಯಸ್ಯ ಔಚಥ್ಯಪುತ್ರೋ ದೀರ್ಘತಮಾ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಗೌರೀದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ॥

ಅಕ್ಷಸೂತ್ರಕಮಲದರ್ಪಣಕಮಂಡಲುಧಾರಿಣೀಂ ತ್ರಿದಶಪೂಜಿತಾಂ ಸೋಮಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಗೌರೀ-ಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯೈ ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ॥]

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಅಧಿದೇವತಾ ಅಪಃ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಗೌರೀಸಹಿತಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಭಾರ್ಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಸೋಮಂ ತದಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

(ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ-ದ್ವ್ಯಂತರಿಕ್ಷ-ಸೋಮ-ಪೂಷ-ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಆ)ಽಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ।

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥

ತತ್ವನ್ಯಾಸ-ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಚಂದ್ರಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಸೋಮಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಕರನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಅಂಗುಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸಮೇತು ತೇ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ವಿಶ್ವತಃ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಂ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸಂಗಥೇ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಸಮೇತು ತೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿಶ್ವತಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಂ ಕವಚಾಯಹುಮ್। ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಸಂಗಥೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಮಂತ್ರಪದನ್ಯಾಸ ॥ ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ನಮಃ– ಶಿರಸಿ; ಸಮೇತು ನಮಃ– ಲಲಾಟೇ; ತೇ ನಮಃ– ಮುಖೇ; ವಿಶ್ವತಃ ನಮಃ– ಹೃದಯೇ; ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಂ ನಮಃ– ಊರ್ವೋಃ; ಭವಾ ನಮಃ– ಜಾನ್ವೋಃ; ವಾಜಸ್ಯ ನಮಃ– ಗುಲ್ಫಯೋಃ; ಸಂಗತೇ ನಮಃ– ಪಾದಯೋಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥ **ಕರ್ಪೂರಸ್ಫಟಿಕಾ ವದಾತಮನಿಶಂ ಪೂರ್ಣೇಂದುಬಿಂಬಾನನಂ**
ಮುಕ್ತಾದಾಮ ವಿಭೂಷಿತೇನ ವಪುಷಾ ನಿರ್ಮೂಲಯಂತಂ ತಮಃ ।
ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಕುಮುದಂ ವರಂ ಚ ದಧತಂ ನೀಲಾಲಕೋದ್ಭಾಸಿತಂ
ಸಸ್ಯಾಂಕಸ್ಥ ಭುಗ್ರೋದಿತಾಶ್ರಯಗುಣಂ ಸೋಮಂ ಸುಧಾಬ್ಧಿಂ ಭಜೇ ॥

ಗೌತಮಋುಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಸೋಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಮ್। ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

(ಓಂ ಸೋಂ ಸೋಮಾಯ ನಮಃ)

೧೦೦೮, ೧೦೮, ೨೮, ೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್. ಅಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶಾಂಶಸಂಖ್ಯಯಾ ಜಪೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ॥ ಓಮ್ ಅತ್ರಿಪುತ್ರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಅಮೃತೋದ್ಭವಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನಃ ಸೋಮಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್॥ ಇತ್ಯರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ ॥

ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಓಂ ಹಮ್ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ ಪುಷ್ಪಂ । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ । ಓಂ ವಮ್ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ತತಃ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ವಿಧವೇ ನಮಃ । ಸುಧಾಕರಾಯ । ಚಂದ್ರಾಯ। ಇಂದವೇ । ಕುಮುದ–ಬಾಂಧವಾಯ। ಓಷಧೀಶಾಯ । ನಿಶಾನಾಥಾಯ । ಶಶಿನೇ । ಶಂಕರಭೂಷಣಾಯ । ಅತ್ರಿನೇತ್ರಸಮುದ್ಭವಾಯ। ರೋಹಿಣೀಶಾಯ। ಕಲಾನಿಧಯೇ ॥

ಅಷ್ಟವಿಂಶತಿನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಸುಧಾಕರಾಯ ನಮಃ । ಸೋಮಾಯ । ಗ್ಲವೇ । ಅಬ್ಜಾಯ । ಕುಮುದಪ್ರಿಯಾಯ। ಲೋಕಪ್ರಿಯಾಯ । ಶುಭ್ರಾಯ । ಭಾನವೇ । ಚಂದ್ರಮಸೇ । ರೋಹಿಣೀಪತಯೇ । ಶಶಿನೇ । ಹಿಮಾಕರಾಯ। ರಾಜ್ಞೇ । ದ್ವಿಜರಾಜಾಯ । ನಿಶಾಕರಾಯ । ಆತ್ರೇಯಾಯ । ಇಂದವೇ । ಶೀತಾಂಶವೇ। ಓಷಧೀಶಾಯ। ಕಲಾನಿಧಯೇ। ಜೈವಾತೃಕಾಯ। ರಮಾಭ್ರಾತ್ರೇ। ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭವಾಯ। ನಕ್ಷತ್ರನಾಯಕಾಯ। ಶಂಭವೇ । ಶಿರಶ್ಚೂಡಾಮಣಯೇ । ತಾಪಹರ್ತ್ರೇ । ನಭೋ ದೀಪಾಯ ॥

ಆವರಣಪೂಜಾ ॥ ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಸಮೇತು ತೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿಶ್ವತಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಂ ಕವಚಾಯಹುಮ್। ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಸಂಗಥೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ರೋಹಿಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಕೃತ್ತಿಕಾಯೈ । ರೇವತ್ಯೈ । ಭರಣ್ಯೈ । ರಾತ್ರ್ಯೈ । ಆರ್ದ್ರಾಯೈ । ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಯೈ । ಕಲಾಯೈ ॥ ೨ ॥

ಓಮ್ ಆದಿತ್ಯಾಯ । ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಂಗಾರಕಾಯ । ಬುಧಾಯ । ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ । ಶುಕ್ರಾಯ । ಶನೈಶ್ಚರಾಯ । ರಾಹವೇ । ಕೇತವೇ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ವಾರಾಹ್ಯೈ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ । ಚಾಮುಂಡಾಯೈ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ॥ ೪ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ । ಯಮಾಯ । ನಿರ್ಋತಯೇ । ವರುಣಾಯ । ವಾಯವೇ । ಸೋಮಾಯ । ಈಶಾನಾಯ । ಅನಂತಾಯ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶಕ್ತಯೇ । ದಂಡಾಯ । ಖಡ್ಗಾಯ । ಪಾಶಾಯ । ಅಂಕುಶಾಯ । ಗದಾಯ್ಯೈ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ । ಪದ್ಮಾಯ । ಚಕ್ರಾಯ ॥ ೬ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾ ॥

೧. ಓಂ ಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ । ೨. ಶಶಿಧರಾಯ ನಮಃ । ೩. ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ೪. ತಾರಾಧೀಶಾಯ ನಮಃ। ೫. ನಿಶಾಕರಾಯ ನಮಃ । ೬. ಸುಧಾನಿಧಯೇ ನಮಃ । ೭. ಸದಾರಾಧ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೮. ಸತ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ೯. ಸಾಧುಪೂಜಿತಾಯ ನಮಃ । ೧೦. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ೧೧. ಜಯೋದ್ಯೋಗಾಯ ನಮಃ । ೧೨. ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರಪ್ರವರ್ತಕಾಯ ನಮಃ । ೧೩. ವಿಕರ್ತನಾನುಜಾಯ ನಮಃ । ೧೪. ವೀರಾಯ ನಮಃ । ೧೫. ವಿಶ್ವೇಶಾಯ ನಮಃ । ೧೬. ವಿದುಷಾಂಪತಯೇ ನಮಃ । ೧೭. ದೋಷಾಕರಾಯ ನಮಃ । ೧೮. ದುಷ್ಟದೂರಾಯ ನಮಃ । ೧೯. ಪುಷ್ಟಿಮತೇ ನಮಃ । ೨೦. ಶಿಷ್ಟಪಾಲಕಾಯ ನಮಃ । ೨೧. ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ೨೨. ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ೨೩. ಕಷ್ಟದಾರುಕುಠಾರಕಾಯ ನಮಃ । ೨೪. ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಾಯ ನಮಃ । ೨೫. ಪ್ರಕಾಶಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ೨೬. ದ್ಯುಚರಾಯ ನಮಃ । ೨೭. ದೇವಭೋಜನಾಯ ನಮಃ । ೨೮. ಕಲಾಧರಾಯ ನಮಃ । ೨೯. ಕಾಲಹೇತವೇ ನಮಃ । ೩೦. ಕಾಮಕೃತೇ ನಮಃ । ೩೧. ಕಾಮದಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ೩೨. ಮೃತ್ಯುಸಂಹಾರಕಾಯ ನಮಃ । ೩೩. ಅಮರ್ತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೩೪. ನಿತ್ಯಾನುಷ್ಠಾನದಾಯ ನಮಃ । ೩೫. ಕ್ಷಪಾಕರಾಯ ನಮಃ । ೩೬. ಕ್ಷೀಣಪಾಪಾಯ ನಮಃ । ೩೭. ಕ್ಷಯವೃದ್ಧಿಸಮನ್ವಿತಾಯ ನಮಃ । ೩೮. ಜೈವಾತೃಕಾಯ ನಮಃ । ೩೯. ಶುಚಯೇ ನಮಃ । ೪೦. ಶುಭ್ರಾಯ ನಮಃ । ೪೧. ಜಯಿನೇ ನಮಃ । ೪೨. ಜಯಫಲಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೪೩. ಸುಧಾಮಯಾಯ ನಮಃ । ೪೪. ಸುರಸ್ವಾಮಿನೇ ನಮಃ । ೪೫. ಭಕ್ತಾನಾಮಿಷ್ಟದಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ೪೬. ಭುಕ್ತಿದಾಯ ನಮಃ । ೪೭. ಭದ್ರಾಯ ನಮಃ । ೪೮. ಭಕ್ತದಾರಿದ್ರ್ಯ ನಾಶಿನೇ ನಮಃ । ೪೯. ಸಾಮಗಾನಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ೫೦. ಸರ್ವರಕ್ಷಕಾಯ ನಮಃ । ೫೧. ಸಾಗರೋದ್ಭವಾಯ ನಮಃ । ೫೨. ಭಯಾಂತಕೃತೇ ನಮಃ। ೫೩. ಭಕ್ತಿಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೪. ಭವಬಂಧವಿಮೋಚಕಾಯ ನಮಃ । ೫೫. ಜಗತ್ಪ್ರಕಾಶಕಿರಣಾಯ ನಮಃ। ೫೬. ಜಗದಾನಂದಕಾರಣಾಯ ನಮಃ । ೫೭. ನಿಃಸಪತ್ನಾಯ ನಮಃ । ೫೮. ನಿರಾಹಾರಾಯ ನಮಃ । ೫೯. ನಿರ್ವಿಕಾರಾಯ ನಮಃ । ೬೦. ನಿರಾಮಯಾಯ ನಮಃ । ೬೧. ಭೂಚ್ಛಾಯಾಚ್ಛಾದಿತಾಯ ನಮಃ । ೬೨.

ಭವ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೬೩. ಭುವನಪ್ರತಿಪಾಲಕಾಯ ನಮಃ । ೬೪. ಸಕಲಾರ್ತಿಹರಾಯ ನಮಃ। ೬೫. ಸೌಮ್ಯಜನಕಾಯ ನಮಃ । ೬೬. ಸಾಧುವಂದಿತಾಯ ನಮಃ । ೬೭. ಸರ್ವಾಗಮಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೬೮. ಸರ್ವಾಗಮಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೬೯. ಸನಕಾದಿಮುನಿಸ್ತುತಾಯ ನಮಃ । ೭೦. ಸಿತಚ್ಛತ್ರಧ್ವಜೋಪೇತಾಯ ನಮಃ । ೭೧. ಸಿತಾಂಗಾಯ ನಮಃ । ೭೨. ಸಿತಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೭೩. ಶ್ವೇತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಾಯ ನಮಃ । ೭೪. ಶ್ವೇತಗಂಧಾನುಲೇಪನಾಯ ನಮಃ । ೭೫. ದಶಾಶ್ವರಥಸಂರೂಢಾಯ ನಮಃ । ೭೬. ದಂಡಪಾಣಯೇ ನಮಃ । ೭೭. ಧನುರ್ಧರಾಯ ನಮಃ । ೭೮. ಕುಂದಪುಷ್ಪೋಜ್ವಲಾಕಾರಾಯ ನಮಃ । ೭೯. ನಯನಾಬ್ಜಸಮುದ್ಭವಾಯ ನಮಃ । ೮೦. ಆತ್ರೇಯಗೋತ್ರಜಾಯ ನಮಃ । ೮೧. ಅತ್ಯಂತವಿನಯಾಯ ನಮಃ । ೮೨. ಪ್ರಿಯದಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ೮೩. ಕರುಣಾರಸಸಂಪೂರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ೮೪. ಕರ್ಕಟಪ್ರಭವೇ ನಮಃ । ೮೫. ಅವ್ಯಯಾಯ ನಮಃ । ೮೬. ಚತುರಸ್ರಾಸನಾರೂಢಾಯ ನಮಃ । ೮೭. ಚತುರಾಯ ನಮಃ। ೮೮. ದಿವ್ಯವಾಹನಾಯ ನಮಃ । ೮೯. ವಿವಸ್ವನ್ಮಂಡಲಾಜ್ಞೇಯವಾಸಾಯ ನಮಃ । ೯೦. ವಸುಸಮೃದ್ಧಿದಾಯ ನಮಃ । ೯೧. ಮಹೇಶ್ವರಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ೯೨. ದಾಂತಾಯ ನಮಃ । ೯೩. ಮೇರುಗೋತ್ರಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಯ ನಮಃ । ೯೪. ಗ್ರಹಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಾಯ ನಮಃ । ೯೫. ಗ್ರಸಿತಾರ್ಕಾಯ ನಮಃ । ೯೬. ಗ್ರಹಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ । ೯೭. ದ್ವಿಜರಾಜಾಯ ನಮಃ । ೯೮. ದ್ಯುತಿಲಕಾಯ ನಮಃ । ೯೯. ದ್ವಿಭುಜಾಯ ನಮಃ । ೧೦೦. ದ್ವಿಜಪೂಜಿತಾಯ ನಮಃ । ೧೦೧. ಔದುಂಬರನಗಾವಾಸಾಯ ನಮಃ । ೧೦೨. ಉದಾರಾಯ ನಮಃ । ೧೦೩. ರೋಹಿಣೀಪತಯೇ ನಮಃ । ೧೦೪. ನಿತ್ಯೋದಯಾಯ ನಮಃ । ೧೦೫. ಮುನಿಸ್ತುತ್ಯಾಯ ನಮಃ। ೧೦೬. ನಿತ್ಯಾನಂದಫಲಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೧೦೭. ಸಕಲಾಹ್ಲಾದಾನಕರಾಯ ನಮಃ । ೧೦೮. ಪಲಾಶೇಧ್ಮಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಚಂದ್ರಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ ॥

ತತಃ ಧೂಪ ದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಕ್ಷೀರಪರಮಾನ್ನ ಶರ್ಕರಭಕ್ಷ್ಯ ಫಲಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್ ॥

ವಂದನಮ್ ॥ **ದಧಿಶಂಖತುಷಾರಾಭಂ ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭವಮ್ ।**
ನಮಾಮಿ ಶಶಿನಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಂಭೋರ್ಮುಕುಟಭೂಷಣಮ್ ॥
ಚಂದ್ರಂ ಗದಾಧರಂ ದೇವಂ ಶ್ವೇತವರ್ಣಂ ನಿಶಾಚರಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದಮೃತಸಂಭೂತಂ ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಮ್ ॥

ಸೋಮಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಚಂದ್ರಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಅಂಗಾರಕಪೂಜಾ[೭]

ಮಂಡಲಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಆಢಕರಾಶೌ ಮಂಗಲಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮ–ರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋಪದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತ ಕುಜಗ್ರಹಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ಕೇಂದ್ರ ತ್ರಿಕೋಣ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಕುಜಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಡಲಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಗುಡಾಢಕಧಾನ್ಯೇ ಅಂಗಾರಕಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಮ್ ಅಂಗಾರಾಯ ನಮಃ ॥

ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಃ ಶಕ್ತಿಶೂಲಗದಾಧರಃ ।
ಚತುರ್ಭುಜೋ ಮೇಷಗಮೋ ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಧರಾಸುತಃ ॥

ರಕ್ತಕಾಂಚನಸಂಕಾಶಂ ರಕ್ತಕಿಂಜಲ್ಕಸಂನಿಭಮ್ ।
ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಮಹಾರೌದ್ರಂ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಂ ಮಹಾಬಲಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ **ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಯಾನನಸ್ವೇದಬಿಂದೋರ್ಭೂಮೌ ಜಾತಂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಾಢ್ಯಮ್ ।**
ಸುರಶ್ಮಿನಂ ಲೋಹಿತಾಂಗಂ ಕುಮಾರಂ ಕುಜಂ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ಪೀಠಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಗುಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । .... ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ (ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಯಾಂ ಸೂಚಿತಮ್)

ನವಶಕ್ತಯಃ[೮] ॥ ಓಂ ಲೋಹಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಜ್ವಾಲಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ರೌದ್ರ್ಯೈ ನಮಃ । ತೀಕ್ಷ್ಣಾಯೈ ನಮಃ । ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯೈ ನಮಃ । ಜಯಾಯೈ ನಮಃ । ಕ್ಷುಧಾಯೈ ನಮಃ । ಸಾರಾಯೈ ನಮಃ । ನಿರ್ಮಲಾಯೈ ನಮಃ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಅಂಗಾರಕಾಯ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

---

೭. ವಾರ –ಮಂಗಳವಾರ; ನಕ್ಷತ್ರ –ಸ್ವಾತಿ; ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ –ಸ್ಕಂದ; ಗಂಧ –ದೇವದಾರು; ಪೂಜಾಪುಷ್ಪ –ಕೆಂಪು, ಕರವೀರ; ರತ್ನ – ಹವಳ; ವಸ್ತ್ರ –ಕೆಂಪು; ಧಾನ್ಯ –ತೊಗರಿ; ಪ್ರತಿಮೆ –ರಕ್ತಚಂದನ; ಜಪಸಂಖ್ಯೆ –೧೦,೦೦೦; ನೈವೇದ್ಯ –ಕ್ಷೀರಾನ್ನ; ಚರು –ಯವಾನ್ನ; ಸಮಿಧೆ –ಖದಿರ; ಪಶು –ರಕ್ತವೃಷಭ; ರಸ –ಬೆಲ್ಲ; ರೋಗ –ಉಷ್ಣ; ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ –ಮೇಷ, ವೃಶ್ಚಿಕ; ಉಚ್ಚ –ಮಕರ; ನೀಚ –ಕರ್ಕಾಟಕ; ಮಿತ್ರ –ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಗುರು, ಕೇತು; ಸಮ –ಶುಕ್ರ, ಶನಿ; ಶತ್ರು –ಬುಧ, ರಾಹು; ಗೋಚರಫಲ : ಜನ್ಮ –ನಾಶ; ದ್ವಿತೀಯ –ಮಿತ್ರನಾಶ; ತೃತೀಯ –ಸ್ಥಾನಲಾಭ; ಚತುರ್ಥ –ಕ್ಲೇಶ; ಪಂಚಮ –ಭೀತಿ; ಷಷ್ಠ –ತಾಮ್ರಲಾಭ; ಸಪ್ತಮ –ಭಾರ್ಯಾಕಲಹ; ಅಷ್ಟಮ –ರೋಗ; ನವಮ –ವ್ಯಸನ; ದಶಮ –ಕಾರ್ಯಭಂಗ; ಏಕಾದಶ –ಸುಖಲಾಭ; ದ್ವಾದಶ –ಧನನಾಶ, ಕಾರಕ –ಸಹೋದರ, ಭೃತ್ಯ, ಶೌರ್ಯ, ಭೂಮಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಮಾಂಗಲ್ಯ (ಲೈಂಗಿಕಸಂಬಂಧ), ಕಾಮವಿಕಾರ, ಶೋಣಿತ.

೮. (ಲೋಹಿತಾ ಜ್ವಾಲಿನೀ ರೌದ್ರೀ ತೀಕ್ಷ್ಣಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಜಯಾ ಕ್ಷುಧಾ । ಸಾರಾ ಚ ನಿರ್ಮಲಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಲೋಹಿತಾಂಗಸ್ಯ ಶಕ್ತಯಃ ॥)

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥ ವಿಂಧ್ಯೇಶಂ ಗ್ರಹದಕ್ಷಿಣಪ್ರತಿಮುಖಂ ರಕ್ತಂ ತ್ರಿಕೋಣಾಕೃತಿಂ
ದೋರ್ಭಿಃ ಸ್ವೀಕೃತಶಕ್ತಿಶೂಲಸುಗದಂ ಚಾರೂಢಮೇಷಾಧಿಪಮ್ ।
ಭಾರದ್ವಾಜಮುಪೇತರಕ್ತವಸನಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಾ ಶೋಭಿತಂ
ಮೇರೋರ್ದಿವ್ಯಗಿರೇಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕರಂ ಸೇವಾಮಹೇ ತಂ ಕುಜಮ್ ॥

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ವಿರೂಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಂಗಾರಕೋ-ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂಗಾರಕಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ದಿವಃ ಕಕುತ್ ಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಮ್ । ಅಪಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಜಿನ್ವತಿ ॥

ಓಂ ಭಗವನ್ ಅಂಗಾರಕ ಅಗ್ನ್ಯಾಕೃತೇ ಭಾರದ್ವಾಜಗೋತ್ರೋದ್ಭವ ಅವಂತೀದೇಶೇಶ್ವರ ಚತುರ್ಭುಜ-ಶಕ್ತಿಶೂಲಗದಾಖಟ್ವಾಂಗಧಾರಿನ್ ರಕ್ತಾಂಬರಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನ ಪ್ರವಾಲಾಭರಣಭೂಷಿತ ಸನ್ನದ್ಧರಕ್ತಧ್ವಜ ಪತಾಕೋಪಶೋಭಿತೇನ ರಕ್ತಮೇಷರಥವಾಹನೇನ ಮೇರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ ಕುರ್ವನ್ನಾಗಚ್ಛ ಭೂಮಿಸ್ಕಂದಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಪದ್ಮದಕ್ಷಿಣದಲಮಧ್ಯೇ ರಕ್ತಚಂದನಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖೇ ತ್ರಿಕೋಣಪೀಠೇಽಧಿತಿಷ್ಠ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಮಂಗಾರಕಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯೈ ಅಂಗಾರಕಾಯ ನಮಃ ॥]

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವೀತ್ಯಸ್ಯ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಪೃಥಿವೀದೇವತಾ । ಅಂಗಾರಕಸ್ಯ ಅಧಿದೇವತಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವಿ ಭವಾ ನೃಕ್ಷರಾ ನಿವೇಶನೀ । ಯಚ್ಛಾ ನಃ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥಃ ॥

ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾಂ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಾಂ ಚತುರ್ಭುಜಾಂ ಸೌಮ್ಯವಪುಷೀಂ ಚಂದ್ರಾಂಶುಸದೃಶಾಂಬರಾಂ ರತ್ನಪಾತ್ರಸಸ್ಯಪಾತ್ರೌಷಧಿಪಾತ್ರ ಪದ್ಮೋಪೇತಕರಾಂ ಅಂಗಾರಕಾಧಿದೇವತಾಂ ಭೂಮಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಅಧಿದೇವತಾಯೈ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮಃ ॥]

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ ಕುಮಾರಂ ಮಾತಾ ಸ್ಕಂದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸ್ಕಂದೋದೇವತಾ । ಅಂಗಾರಕಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಸ್ಕಂದಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕುಮಾರಂ ಮಾತಾ ಯುವತಿಃ ಸಮುಬ್ಧಂ ಗುಹಾ ಬಿಭರ್ತಿ ನ ದದಾತಿ ಪಿತ್ರೇ । ಅನೀಕಮಸ್ಯ ನ ಮಿನಜ್ಜನಾಸಃ ಪುರಃ ಪಶ್ಯಂತಿ ನಿಹಿತಮರತೌ ॥

ಷಣ್ಮುಖಂ ಶಿಖಂಡಕವಿಭೂಷಿತಂ ರಕ್ತಾಂಬರಧರಂ ಮಯೂರವಾಹನಂ ಕುಕ್ಕುಟಘಂಟಾಪತಾಕಾಶಕ್ತ್ಯುಪ-ಪೇತಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ ಅಂಗಾರಕಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಸ್ಕಂದಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯೈ ಸ್ಕಂದಾಯ ನಮಃ ॥]

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಅಂಗಾರಕಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಅಧಿದೇವತಾ

ಪೃಥಿವೀ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಸ್ಕಂದಸಹಿತಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಭಾರ್ಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಅಂಗಾರಕಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ-ದ್ಯ್ವಂತರಿಕ್ಷ-ಸೋಮ-ಪೂಷ-ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಅ) ಹಿಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್‌ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವ್ಯೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು।

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥

(ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ತತ್ವನ್ಯಾಸ-ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಅಂಗಾರಕಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ವಿರೂಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಂಗಾರಕೋ-ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂಗಾರಕಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ನ್ಯಾಸಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಕರನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ಅಂಗುಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ದಿವಃಕಕುತ್ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಪತಿಃಪೃಥಿವ್ಯಾ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅಯಂ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅಪಾಂರೇತಾಂಸಿ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಜಿನ್ವತಿ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ದಿವಃಕಕುತ್ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪತಿಃಪೃಥಿವ್ಯಾ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಅಯಂ ಕವಚಾಯಹುಮ್ । ಅಪಾಂರೇತಾಂಸಿ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್। ಜಿನ್ವತಿ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಮಂತ್ರಪದನ್ಯಾಸ ॥ ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಃ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ; ಮೂರ್ಧಾ ನಮಃ– ಭ್ರುವೋಃ; ದಿವಃ ನಮಃ– ನೇತ್ರಯೋಃ; ಕಕುತ್ ನಮಃ– ಮುಖೇ; ಪತಿಃ ನಮಃ– ಕಂಠೇ; ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ನಮಃ– ಹೃದಯೇ; ಅಯಂ ನಮಃ – ನಾಭೌ; ಅಪಾಂ ನಮಃ– ಊರ್ವೋಃ; ರೇತಾಂಸಿ ನಮಃ– ಜಾನ್ವೋಃ; ಜಿನ್ವತಿ ನಮಃ– ಪಾದಯೋಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥ **ನಮಾಮ್ಯಂಗಾರಕಂ ದೇವಂ ರಕ್ತಾಭಂ ವರಭೂಷಣಮ್ ।**
ಜಾನುಸ್ಥ ವಾಮಹಸ್ತಾಢ್ಯಂ ಸಾಭಯೇತರ ಪಾಣಿನಮ್ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ದಿವಃ ಕಕುತ್ ಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಮ್। ಅಪಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಜಿನ್ವತಿ ॥ (ಓಮ್ ಅಂ ಅಂಗಾರಕಾಯ ನಮಃ)

೧೦೦೮, ೧೦೮, ೨೮, ೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್. ಅಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶಾಂಶಸಂಖ್ಯಯಾ ಜಪೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ॥ ಓಂ ಭೂಮಿಪುತ್ರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಭಾರದ್ವಾಜಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನಃ ಕುಜಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಓಂ ಹಮ್ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ ಪುಷ್ಪಂ । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ । ಓಂ ವಮ್ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ತತಃ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಮ್ ಅಂಗಾರಕಾಯ ನಮಃ । ಕುಜಾಯ । ವಕ್ರಾಯ। ಲೋಹಿತಾಂಗಾಯ । ಮಹೀಸುತಾಯ । ಕುಮಾರಾಯ । ಕ್ರೂರದೃಶೇ । ಕ್ರೂರಾಯ। ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಾಯ । ಆರಾಯ । ರೌದ್ರನೇತ್ರಸ್ವೇದವಿಂದವೇ । ಮೇಷವಾಹನಾಯ ॥

ಏಕವಿಂಶತಿ ನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ । ಭೂಮಿಪುತ್ರಾಯ, ಋಣಹರ್ತ್ರೇ । ಧನಪ್ರದಾಯ । ಸ್ಥಿರಾಸನಾಯ । ಮಹಾಕಾಯಾಯ । ಸರ್ವಕರ್ಮಬೋಧಕಾಯ । ಲೋಹಿತಾಯ । ಲೋಹಿತಾಂಗಾಯ । ಸಾಮಗಾನಾಂ ಕೃಪಾಕರಾಯ । ಧರಾತ್ಮಜಾಯ । ಕುಜಾಯ । ಭೌಮಾಯ । ಭೂತಿದಾಯಕಾಯ। ಅಂಗಾರಕಾಯ। ಯಮಾಯ । ಸರ್ವರೋಗಾಪಹಾರಕಾಯ । ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ್ರೇ । ಸೃಷ್ಟ್ಯಪಹರ್ತ್ರೇ । ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಾಯ ॥

ಆವರಣಪೂಜಾ ॥ ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ದಿವಃಕಕುತ್ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪತಿಃ– ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಅಯಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್। ಅಪಾಂರೇತಾಂಸಿ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್। ಜಿನ್ವತಿ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ । ಬುಧಾಯ । ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ । ಶುಕ್ರಾಯ । ಶನೈಶ್ಚರಾಯ । ರಾಹವೇ । ಕೇತವೇ । ರವಯೇ । ಸೋಮಾಯ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ । ಭೂಮಿಪುತ್ರಾಯ । ಋಣಹರ್ತ್ರೇ । ಧನಪ್ರದಾಯ। ಸ್ಥಿರಾಸನಾಯ । ಮಹಾಕಾಯಾಯ । ಸರ್ವಕರ್ಮ ಅವರೋಧಕಾಯ । ಲೋಹಿತಾಯ । ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಾಯ । ಸಾಮಗಾನಾಂ

ಕೃಪಾಕರಾಯ । ಧರಾತ್ಮಜಾಯ । ಕುಜಾಯ । ಭೌಮಾಯ । ಭೂತಿದಾಯ । ಭುವಿನಂದನಾಯ । ಅಂಗಾರಕಾಯ । ಯಮಾಯ । ಸರ್ವರೋಗಪ್ರಹಾರಿಣೇ । ಸರ್ವವೃಷ್ಟಿಕರ್ತ್ರೇ । ವೃಷ್ಟಿಹರ್ತ್ರೇ । ಸರ್ವರೋಗ ಅಪಹಾರಕಾಯ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ವಾರಾಹ್ಯೈ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ । ಚಾಮುಂಡಾಯ್ಯೈ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ॥ ೪ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ । ಯಮಾಯ । ನಿರ್ಋತಯೇ । ವರುಣಾಯ । ವಾಯವೇ । ಸೋಮಾಯ । ಈಶಾನಾಯ । ಅನಂತಾಯ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶಕ್ತಯೇ । ದಂಡಾಯ । ಖಡ್ಗಾಯ । ಪಾಶಾಯ । ಅಂಕುಶಾಯ । ಗದಾಯ್ಯೈ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ । ಪದ್ಮಾಯ । ಚಕ್ರಾಯ ॥ ೬ ॥

ಕುಜ ಕುಪ್ರಭವೋऽಪಿ ತ್ವಂ ಮಂಗಲಃ ಪರಿಪಠ್ಯಸೇ । ಅಮಂಗಲಂ ನಿಹತ್ಯಾಶು ಸರ್ವದಾ ಯಚ್ಛಮಂಗಲಮ್ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾ ॥

೧. ಓಂ ಮಹೀಸುತಾಯ ನಮಃ । ೨. ಮಹಾಭಾಗಾಯ ನಮಃ । ೩. ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ । ೪. ಮಂಗಲಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೫. ಮಹಾವೀರಾಯ ನಮಃ । ೬. ಮಹಾಶೂರಾಯ ನಮಃ । ೭. ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ೮. ಮಹಾರೌದ್ರಾಯ ನಮಃ । ೯. ಮಹಾಭದ್ರಾಯ ನಮಃ । ೧೦. ಮಾನನೀಯಾಯ ನಮಃ । ೧೧. ದಯಾಕರಾಯ ನಮಃ । ೧೨. ಮಾನದಾಯ ನಮಃ । ೧೩. ಅಮರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ೧೪. ಕ್ರೂರಾಯ ನಮಃ । ೧೫. ತಾಪಪಾಪವಿವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ । ೧೬. ಸುಪ್ರತೀಪಾಯ ನಮಃ । ೧೭. ಸುತಾಮ್ರಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೧೮. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೧೯. ಸುಖಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೨೦. ವಕ್ರಸ್ತಂಭಾದಿಗಮನಾಯ ನಮಃ । ೨೧. ವರೇಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೨೨. ವರದಾಯ ನಮಃ । ೨೩. ಸುಖಿನೇ ನಮಃ । ೨೪. ವೀರಭದ್ರಾಯ ನಮಃ । ೨೫. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೨೬. ವಿದೂರಸ್ಥಾಯ ನಮಃ । ೨೭. ವಿಭಾವಸವೇ ನಮಃ । ೨೮. ನಕ್ಷತ್ರಚಕ್ರಸಂಚಾರಿಣೇ ನಮಃ । ೨೯. ಕ್ಷತ್ರಪಾಯ ನಮಃ । ೩೦. ಕ್ಷತ್ರವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ । ೩೧. ಕ್ಷಯವೃದ್ಧಿವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೩೨. ಕ್ಷಮಾಯುಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೩೩. ವಿಚಕ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ೩೪. ಅಕ್ಷೋಣಾಯ ನಮಃ । ೩೫. ಫಲದಾಯ ನಮಃ । ೩೬. ಚಕ್ಷುರ್ಗೋಚರಾಯ ನಮಃ । ೩೭. ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ೩೮. ವೀತರಾಗಾಯ ನಮಃ । ೩೯. ವೀತಭಯಾಯ ನಮಃ । ೪೦. ವಿಜ್ವರಾಯ ನಮಃ । ೪೧. ವಿಶ್ವಕಾರಣಾಯ ನಮಃ । ೪೨. ನಕ್ಷತ್ರರಾಶಿಸಂಚಾರಾಯ ನಮಃ । ೪೩. ನಾನಾಭಯನಿಕೃಂತನಾಯ ನಮಃ । ೪೪. ಕಮನೀಯಾಯ ನಮಃ । ೪೫. ದಯಾಸಾರಾಯ ನಮಃ । ೪೬. ಕನತ್ಕನಕಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೪೭. ಭಯಘ್ನಾಯ ನಮಃ । ೪೮. ಭವ್ಯಫಲದಾಯ ನಮಃ । ೪೯. ಭಕ್ತಾಭಯವರಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೫೦. ಶತ್ರುಹಂತ್ರೇ ನಮಃ । ೫೧. ಶಮೋಪೇತಾಯ ನಮಃ । ೫೨. ಶರಣಾಗತಪೋಷಣಾಯ ನಮಃ । ೫೩. ಸಾಹಸಾಯ ನಮಃ । ೫೪. ಸದ್ಗುಣಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೫೫. ಸಾಧವೇ ನಮಃ । ೫೬. ಸಮರದುರ್ಜಯಾಯ ನಮಃ । ೫೭. ದುಷ್ಟದೂರಾಯ ನಮಃ । ೫೮. ಶಿಷ್ಟಪೂಜ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೯. ಸರ್ವಕಷ್ಟನಿವಾರಕಾಯ ನಮಃ । ೬೦. ದುಶ್ಚೇಷ್ಟವಾರಕಾಯ ನಮಃ । ೬೧. ದುಷ್ಟಭಂಜನಾಯ ನಮಃ । ೬೨. ದುರ್ಧರಾಯ ನಮಃ । ೬೩. ಹರಯೇ ನಮಃ । ೬೪. ದುಃಸ್ವಪ್ನಹಂತ್ರೇ ನಮಃ । ೬೫. ದುರ್ಧರ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೬೬. ದುಷ್ಟಗರ್ವವಿಮೋಚನಾಯ ನಮಃ । ೬೭. ಭರದ್ವಾಜಕುಲೋದ್ಭೂತಾಯ ನಮಃ । ೬೮. ಭೂಸುತಾಯ ನಮಃ । ೬೯. ಭವ್ಯಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೭೦. ರಕ್ತಾಂಬರಾಯ ನಮಃ । ೭೧. ರಕ್ತವಪುಷೇ

ನಮಃ । ೭೨. ಭಕ್ತಪಾಲನತತ್ಪರಾಯ ನಮಃ । ೭೩. ಚತುರ್ಭುಜಾಯ ನಮಃ । ೭೪. ಗದಾಧಾರಿಣೇ ನಮಃ । ೭೫. ಮೇಷವಾಹಾಯ ನಮಃ । ೭೬. ಮಿತಾಶನಾಯ ನಮಃ । ೭೭. ಶಕ್ತಿಶೂಲಧರಾಯ ನಮಃ । ೭೮. ಶಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೭೯. ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದಾಯ ನಮಃ । ೮೦. ತಾರ್ಕಿಕಾಯ ನಮಃ । ೮೧. ತಾಮಸಾಧಾರಾಯ ನಮಃ । ೮೨. ತಪಸ್ವಿನೇ ನಮಃ । ೮೩. ತಾಮ್ರಲೋಚನಾಯ ನಮಃ । ೮೪. ತಪ್ತಕಾಂಚನಸಂಕಾಶಾಯ ನಮಃ । ೮೫. ರಕ್ತಕಿಂಜಲ್ಕಸನ್ನಿಭಾಯ ನಮಃ । ೮೬. ಗೋತ್ರಾಧಿದೇವಾಯ ನಮಃ । ೮೭. ಗೋಮಧ್ಯಚರಾಯ ನಮಃ । ೮೮. ಗುಣವಿಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೮೯. ಅಸೃಜೇ ನಮಃ । ೯೦. ಅಂಗಾರಕಾಯ ನಮಃ । ೯೧. ಅವಂತೀದೇಶಪಾಯ ನಮಃ । ೯೨. ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ೯೩. ಸೂರ್ಯಯಾಮ್ಯಪ್ರದೇಶಸ್ಥಾಯ ನಮಃ । ೯೪. ಯೌವನಾಯ ನಮಃ । ೯೫. ಯಾಮ್ಯದಿಙ್ಮುಖಾಯ ನಮಃ । ೯೬. ತ್ರಿಕೋಣಮಂಡಲಗತಾಯ ನಮಃ । ೯೭. ತ್ರಿದಶಾಧಿಪಸನ್ನುತಾಯ ನಮಃ । ೯೮. ಶುಚಯೇ ನಮಃ । ೯೯. ಶುಚಿಕರಾಯ ನಮಃ । ೧೦೦. ಶೂರಾಯ ನಮಃ । ೧೦೧. ಶುಚಿವಶ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೧೦೨. ಶುಭಾವಹಾಯ ನಮಃ । ೧೦೩. ಮೇಷವೃಶ್ಚಿಕರಾಶೀಶಾಯ ನಮಃ । ೧೦೪. ಮೇಧಾವಿನೇ ನಮಃ । ೧೦೫. ಮಿತಭಾಷಣಾಯ ನಮಃ । ೧೦೬. ಸುಖಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೧೦೭. ಸುರೂಪಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೧೦೮. ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದಾಯ ನಮಃ ।

॥ ಇತಿ ಅಂಗಾರಕಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ ॥

ತತಃ ಧೂಪ ದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಕ್ಷೀರಾನ್ನ ಶರ್ಕರಭಕ್ಷ್ಯ ಫಲಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್॥

ವಂದನಮ್ ॥ **ಧರಣೀಗರ್ಭಸಂಭೂತಂ ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಮ್ ।**
ಕುಮಾರಂ ಶಕ್ತಿಹಸ್ತಂ ಚ ಮಂಗಲಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಅಂಗಾರಕಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಇತ್ಯಂಗಾರಕಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಋಣವಿಮೋಚನ ಅಂಗಾರಕಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಮಂಗಲೋ ಭೂಮಿಪುತ್ರಶ್ಚ ಋಣಹರ್ತಾ ಧನಪ್ರದಃ ।
ಸ್ಥಿರಾಸನೋ ಮಹಾಕಾಯಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಾವಬೋಧಕಃ ॥

ಲೋಹಿತೋ ಲೋಹಿತಾಂಗಶ್ಚ ಸಾಮಗಾನಾಂ ಕೃಪಾಕರಃ ।
ಧರಾತ್ಮಜಃ ಕುಜೋ ಭೌಮೋ ಭೂಮಿದೋ ಭೂಮಿನಂದನಃ ॥

ಅಂಗಾರಕೋ ಯಮಶ್ಚೈವ ಸರ್ವರೋಗಾಪಹಾರಕಃ ।
ವೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾಪಹರ್ತಾ ಚ ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಃ ॥

ಏತಾನಿ ಕುಜನಾಮಾನಿ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಯಃ ಪಠೇತ್ ।
ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ಲಭತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥

ಋಣಂ ನ ಜಾಯತೇ ತಸ್ಯ ಧನಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಸಂಶಯಃ ।
ಅಂಗಾರಕಮಹೀಪುತ್ರ ಭಗವನ್ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ॥

ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ಮಮಾಶೇಷ ಋಣಮಾಶು ವಿನಾಶಯ ।
ಧರಣೀಗರ್ಭಸಂಭೂತಂ ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತಿಸಮಪ್ರಭಮ್ ॥

ಕುಮಾರಂ ಶಕ್ತಿಹಸ್ತಂ ಚ ಮಂಗಲಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ಭೂಮಿಪುತ್ರ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಸ್ವೇದೋದ್ಭವಪಿನಾಕಿನಃ ॥

ಧನಾರ್ಥೀ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ರಕ್ಷ ಮಾಂ ಶರಣಾಗತಮ್ ।
ಸ್ತೋತ್ರಮಂಗಾರಕಸ್ಯೈತತ್ಪಠನೀಯಂ ಸದಾ ನೃಭಿಃ ॥

ನ ತೇಷಾಂ ಭೌಮಜಾ ಪೀಡಾ ಸ್ವಲ್ಪಾಪಿ ಭವತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ।
ಋಣರೋಗಾದಿದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಹ್ಯಪಮೃತ್ಯವಃ ॥

ಭಯಕ್ಲೇಶಮನಸ್ತಾಪಾ ನಶ್ಯಂತು ಮಮ ಸರ್ವದಾ ।
ಅತಿವಕ್ರದುರಾರಾಧ್ಯ ಭೋಗಮುಕ್ತಿಜಿತಾತ್ಮನಃ ॥

ತುಷ್ಟೋ ದದಾಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ ರುಷ್ಟೋ ಹರಸಿ ತತ್ಕ್ಷಣಾತ್ ।
ವಿರಿಂಚಿಶಕ್ರವಿಷ್ಣೂನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ತು ಕಾ ಕಥಾ ॥

ತೇನ ತ್ವಂ ಸರ್ವಸತ್ತ್ವೇನ ಗ್ರಹರಾಜೋ ಮಹಾಬಲಃ ।
ಪುತ್ರಾನ್ದೇಹಿ ಧನಂ ದೇಹಿ ತ್ವಾಮಸ್ಮಿ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥

ಋಣದಾರಿದ್ರ್ಯದುಃಖೇನ ಶತ್ರೂಣಾಂ ಚ ಭಯಾತ್ತತಃ ।
ಏಭಿರ್ದ್ವಾದಶಭಿಃ ಶ್ಲೋಕೈರ್ಯಸ್ತೌತಿ ಚ ಧರಾಸುತಮ್ ॥

ಮಹತೀಂ ಶ್ರಿಯಮಾಪ್ನೋತಿ ಹ್ಯಪರೋ ಧನದೋ ಯುವಾ ।
ರಕ್ತಗಂಧೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಧೂಪದೀಪೈರ್ಗುಡೋದನೈಃ ॥

ಮಂಗಲಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತು ಮಂಗಲೇಽಹನಿ ಸರ್ವದಾ ।
ಏಕವಿಂಶತಿನಾಮಾನಿ ಪಠಿತ್ವಾ ತು ತದಂತಿಕೇ ॥

ಋಣರೇಖಾ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಾ ಅಂಗಾರೇಣ ತದಗ್ರತಃ ।
ಏವಂ ಪ್ರಮಾರ್ಜಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ವಾಮಪಾದೇನ ಸಂಸ್ಪೃಶನ್ ॥

ಯಃ ಶೃಣೋತಿ ಕುಜಸ್ತೋತ್ರಂ ಚಿರಂ ಜೀಯಾತ್ಸಮಾನವಃ ।
ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುರ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥

ಭೌಮಪೀಡಾಂ ವಿಜಿತ್ಯಾಶು ಗ್ರಹಪೀಡಾಶ್ಚ ದಾರುಣಾಃ ।
ಭೌಮಪ್ರಸಾದಾದಿಷ್ಟಂ ಸ್ಯಾತ್ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ಕುಜ ಕುಪ್ರಭವೋ ನಿತ್ಯಂ ಮಂಗಲ್ಯಃ ಪರಿಪಠ್ಯತೇ ।
ಅಮಂಗಲಂ ನಿಹತ್ಯಾಶು ಸರ್ವದಾ ಯಚ್ಛಮಂಗಲಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಸ್ಕಂದಪುರಾಣೇ ಭಾರ್ಗವಪ್ರೋಕ್ತಮೃಣಮೋಚಕಮಂಗಲಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

⏭ ⏮

ಬುಧಪೂಜಾ[೯]

ಮಂಡಲಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯೇ ಮುದ್ಗರಾಶೌ ಬುಧಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ – ಯಜಮಾನಸ್ಯ ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಬುಧಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಬುಧಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಬುದ್ಧರೂಪಾತ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮೀ–ನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಡಲೇ ಮುದ್ಗಧಾನ್ಯೇ ಬುಧಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಓಮ್ ಬುಧಾಯ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಬುಧಾಯ ನಮಃ ॥

ಪೀತಮಾಲ್ಯಾಂಬಧರಃ ಕರ್ಣಿಕಾರಸಮದ್ಯುತಿಃ ।
ಖಡ್ಗಚರ್ಮಗದಾಪಾಣಿಃ ಸಿಂಹಸ್ಥೋ ವರದೋ ಬುಧಃ ॥

ಚಾಂಪೇಯಪುಷ್ಪಸಂಕಾಶಂ ವಿಶುದ್ಧಕನಕಪ್ರಭಮ್ ।
ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಮಹಾಸೌಮ್ಯಂ ಬುಧಂ ಸೋಮಾತ್ಮಜಂ ಪ್ರಭುಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥

ವಿಶುದ್ಧಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರುತಿಕಾಲಬೋಧಂ ಸತ್ಯಾವಾಚಂ ಸೋಮವಂಶಪ್ರದೀಪಮ್ ।
ಸುವರ್ಚಸಂ ಛಾಂದಸಂ ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಬುಧಂ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ಪೀಠಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಗುಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । .... ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಯಾಂ ಸೂಚಿತಮ್)

ನವಶಕ್ತಯಃ[೧೦] ॥ ಓಂ ಚಂದ್ರಿಕಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಕೌಮುದ್ಯೈ ನಮಃ । ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಸಂಧ್ಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ವಿದ್ಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಮೇಧಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರಜ್ಞಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರಭಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಬುಧಾಯ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

---

೯. ವಾರ –ಬುಧವಾರ; ನಕ್ಷತ್ರ –ವಿಶಾಖ; ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ –ವಿಷ್ಣು; ಗಂಧ –ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ; ಪೂಜಾಪುಷ್ಪ –ಶ್ಯಾಮ, ಪಾಟಲೀ; ರತ್ನ – ಪಚ್ಚೆ; ವಸ್ತ್ರ –ಹಸಿರು; ಧಾನ್ಯ –ಹೆಸರು; ಪ್ರತಿಮೆ –ಚಿನ್ನ; ಲೋಹ –ಕಂಚು; ಜಪಸಂಖ್ಯೆ –೧೪,೦೦೦; ನೈವೇದ್ಯ –ಗುಡಾನ್ನ; ಚರು –ಕ್ಷೀರಷಾಷ್ಟಿಕ; ಸಮಿಧೆ –ಉತ್ತರಣೆ; ಪಶು –ಕುದುರೆ; ರಸ –ತುಪ್ಪ; ರೋಗ –ಶ್ವಾಸ; ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ –ಮಿಥುನ, ಕನ್ಯಾ,; ಉಚ್ಚ –ಕನ್ಯ; ನೀಚ –ಮೀನ; ಮಿತ್ರ –ರವಿ, ಶುಕ್ರ, ರಾಹು; ಸಮ –ಕುಜ, ಗುರು, ಶನಿ, ಕೇತು; ಶತ್ರು –ಚಂದ್ರ; ಗೋಚರಫಲ : ಜನ್ಮ –ಮಿತ್ರನಾಶ; ದ್ವಿತೀಯ –ಸಂಪತ್ತು; ತೃತೀಯ –ಶತ್ರುಭಯ; ಚತುರ್ಥ –ಧನಲಾಭ; ಪಂಚಮ –ಪುತ್ರಕಲಹ; ಷಷ್ಠ –ಜಯ; ಸಪ್ತಮ –ಅನಿಷ್ಟ; ಅಷ್ಟಮ –ಪುತ್ರಲಾಭ; ನವಮ –ವಿಘ್ನ; ದಶಮ –ಸುಖ; ಏಕಾದಶ –ಪುಷ್ಟಿ; ದ್ವಾದಶ –ಅಪಜಯ, ಕಾರಕ –ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕರ್ಮ, ವಾಕ್‌ಸಂಪತ್ತು, ವಿಜ್ಞಾನ.

೧೦. (ಚಂದ್ರಿಕಾ ಕೌಮುದೀ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಸಂಧ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾ ಸರಸ್ವತೀ । ಮೇಧಾ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರಭಾ ಚೇತಿ ಬುಧಸ್ಯ ನವಶಕ್ತಯಃ)

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಆತ್ರೇಯಂ ಮಗಧಾಧಿಪಂ ಗ್ರಹಗಣಸ್ಯೇಶಾನಭಾಗಸ್ಥಿತಂ
ಬಾಣಾಕಾರಮುದಙ್ಮುಖಂ ಕರಲಸತ್ತೂಣೀರಬಾಣಾಸನಮ್ ।
ಪೀತಸ್ರಗ್ವಸನದ್ವಯಧ್ವಜರಥಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಾ ಶೋಭಿತಂ
ಮೇರೋರ್ದಿವ್ಯಗಿರೇಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕರಂ ಸೇವಾಮಹೇ ತಂ ಬುಧಮ್ ॥

ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಬುಧಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಬುಧೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಬುಧಗ್ರಹಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಸಮನಸಃ ಸಖಾಯಃ ಸಮಗ್ನಿಮಿಂಧ್ವಂ ಬಹವಃ ಸನೀಳಾಃ । ದಧಿಕ್ರಾಮಗ್ನಿಮುಷಸಂ ಚ ದೇವೀಮಿಂದ್ರಾವತೋಽವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯೇ ವಃ ॥

ಭಗವನ್ ಸೌಮ್ಯ ಸೌಮ್ಯಾಕೃತೇ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಮಯ ಅತ್ರಿಗೋತ್ರೋದ್ಭವ ಮಗಧದೇಶೇಶ್ವರ ಕುಂಕುಮ-ವರ್ಣಾಂಗದ್ಯುತೇ ಚತುರ್ಭುಜ ಖಡ್ಗಖೇಟಕಗದಾವರದಾನಾಂಕಿತ ಪೀತಾಂಬರ ಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನ ಮರಕತಾ-ಭರಣಾಲಂಕೃತ ಸನ್ನದ್ಧಪೀತಧ್ವಜಪತಾಕೋಪಶೋಭಿತೇನ ಚತುಃಸಿಂಹ ರಥವಾಹನೇನ ಮೇರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ-ಕುರ್ವನ್ನಾಗಚ್ಛ ವಿಷ್ಣುಪುರುಷಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಪದ್ಮೇಶಾನದಲ ಮಧ್ಯೇ ಸುವರ್ಣ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಉದಙ್ಮುಖೇ ಬಾಣಾಕಾರಪೀಠೇಽಧಿತಿಷ್ಠ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಬುಧಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯೈ ಬುಧಾಯ ನಮಃ ॥]

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ವಿಷ್ಣ್ವಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ । ಸಮೂಢಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥

ಕೌಮೋದಕೀ ಪದ್ಮಶಂಖ ಚಕ್ರೋಪೇತಾಂ ಚತುರ್ಭುಜಾಂ ಸೌಮ್ಯಾಧಿ ದೇವತಾಂ ವಿಷ್ಣುಮಾವಾಹಯಾಮಿ। ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಅಧಿದೇವತಾಯೈ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ॥]

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ನಾರಾಯಣಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಪುರುಷೋದೇವತಾ । ಬುಧಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಪುರುಷಾವಾಹನೇ । ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾಽತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥

ಕೌಮೋದಕೀಪದ್ಮಶಂಖಚಕ್ರೋಪೇತಾಂ ಚತುರ್ಭುಜಾಂ ಸೌಮ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಪುರುಷಮಾವಾಹಯಾಮಿ। ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯೈ ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ॥]

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಬುಧಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಅಧಿದೇವತಾ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಪುರುಷಸಹಿತಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಭಾರ್ಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಬುಧಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಬುದ್ಧರೂಪಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಿಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ–ದ್ವ್ಯಂತರಿಕ್ಷ–ಸೋಮ–ಪೂಷ–ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಆ)ಽಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್‌ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ।

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥ (ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ತತ್ವನ್ಯಾಸ–ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಬುಧಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಓಮ್ ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಬುಧಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಬುಧೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಬುಧಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ನ್ಯಾಸಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಕರನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಮ್ ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಅಂಗುಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸಮನಸಃ ಸಖಾಯಃ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸಮಗ್ನಿಮಿಂಧ್ವಂ ಬಹವಃ ಸನೀಳಾಃ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ದಧಿಕ್ರಾಮಗ್ನಿಂ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಉಷಸಂ ಚ ದೇವೀಂ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಇಂದ್ರಾವತೋಽವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯೇ ವಃ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಮ್ ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಸಮನಸಃ ಸಖಾಯಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಸಮಗ್ನಿಮಿಂಧ್ವಂ ಬಹವಃ ಸನೀಳಾಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ದಧಿಕ್ರಾಮಗ್ನಿಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಉಷಸಂ ಚ

ದೇವೀಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಇಂದ್ರಾವತೋಽವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯೇ ವಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ–ಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಮಂತ್ರಪದನ್ಯಾಸ ॥ ಓಮ್ ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ; ಸಮನಸಃ ನಮಃ – ಲಲಾಟೇ; ಸಖಾಯ ನಮಃ – ಮುಖೇ; ಸಮಗ್ನಿಮಿಂಧ್ವಂ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ; ಬಹವಃ ಸನೀಳಾಃ ನಮಃ –ನಾಭೌ; ದಧಿಕ್ರಾಂ ನಮಃ – ಕಟ್ಯಾಂ; ಅಗ್ನಿಂ ಉಷಸಂ ಚ ನಮಃ – ಊರ್ವೋಃ; ದೇವೀಂ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ; ಇಂದ್ರಾವತೋಽವಸೇ ನಮಃ – ಗುಲ್ಫಯೋಃ; ನಿಹ್ವಯೇ ವಃ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ವಂದೇ ಬುಧಂ ಮರಕತೋಜ್ವಲದೇಹಕಾಂತಿಂ
ಪೀತಾಂಬರಸ್ರಗನುಲೇಪನ ಭೂಷಿತಾಂಗಮ್ ।
ಶಕ್ತಿಂ ಚ ದೋರ್ಭಿರಸಿಚರ್ಮ ಗದಾದಧಾನಂ
ಸಿಂಹಧ್ವಜಂ ಶಶಿಸುತಂ ಬುಧಮತ್ರಿವಂಶಮ್ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಸಮನಸಃ ಸಖಾಯಃ ಸಮಗ್ನಿಮಿಂಧ್ವಂ ಬಹವಃ ಸನೀಳಾಃ । ದಧಿಕ್ರಾಮಗ್ನಿಮುಷಸಂ ಚ ದೇವೀಮಿಂದ್ರಾವತೋಽವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯೇ ವಃ ॥

ಓಂ ಬುಂ ಬುಧಾಯ ನಮಃ ॥

೧೦೦೮, ೧೦೮, ೨೮, ೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್. ಅಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶಾಂಶಸಂಖ್ಯಯಾ ಜಪೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ॥ ಓಂ ತಾರಾಪುತ್ರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಸೋಮಪುತ್ರಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಬುಧಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹಮ್ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ ಪುಷ್ಪಂ । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ । ಓಂ ವಮ್ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ತತಃ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಸೋಮಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಬುಧಾಯ ನಮಃ । ಸೌಮ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ತ್ರಿಕಾಲವಿದೇ ನಮಃ । ಸತ್ಯವಾಚೇ ನಮಃ । ನಿರ್ಮಲಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ । ನಮಃ । ಪೀತಸ್ರಗ್ಗಂಧಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ಊರ್ವಶೀಶ್ವಶುರಾಯ ನಮಃ । ಸಿದ್ಧಬೋಧನಾಯ ನಮಃ । ಸಿಂಹವಾಹನಾಯ ನಮಃ ॥

ಪಂಚವಿಂಶತಿ ನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಪ್ರಿಯಂಗುಕಲಿಕಾಶ್ಯಾಮಾಯ ನಮಃ । ಪೀತವರ್ಣಮಹಾದ್ಯುತಯೇ ನಮಃ । ಬೋಧನಾಯ ನಮಃ । ಶಶಿಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಸೌಮ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹಾಯ ನಮಃ । ಬುಧಾಯ ನಮಃ । ಪರತಂತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಸ್ವತಂತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಭಗವತೇ ನಮಃ । ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾಯ ನಮಃ । ಹರಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ಸಿಂಹಸ್ಥಾಯ ನಮಃ । ಬುದ್ಧಿಮತೇ ನಮಃ । ಬುದ್ಧಿವರ್ಧನಾಯ ನಮಃ । ಖಡ್ಗಚರ್ಮಗದಾಪಾಣಯೇ ನಮಃ । ಪೀತಭೂಷಣಭೂಷಿತಾಯ ನಮಃ । ವಿದ್ಯಾವತೇ ನಮಃ । ಸಾತ್ವಿಕಾಯ

ನಮಃ । ಶುದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ನಿರ್ಮಲಜ್ಞಾನದಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ವಿಶ್ವಯೋನಯೇ। ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ । ವಿಶ್ವೈಕವಂದಿತಾಯ ನಮಃ ॥

ಆವರಣಪೂಜಾ ॥ ಓಮ್ ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಸಮನಸಃ ಸಖಾಯಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಸಮಗ್ನಿಮಿಂಧ್ವಂ ಬಹವಃ ಸನೀಳಾಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ದಧಿಕ್ರಾಮಗ್ನಿಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಉಷಸಂ ಚ ದೇವೀಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್। ಇಂದ್ರಾವತೋऽವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯೇ ವಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಬುಧಾಯ ನಮಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ। ರಾಹವೇ ನಮಃ । ಕೇತವೇ ನಮಃ । ರವಯೇ ನಮಃ। ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ ನಮಃ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ ನಮಃ । ವಾರಾಹ್ಯೈ ನಮಃ। ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಚಾಮುಂಡಾಯೈ ನಮಃ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ॥ ೪ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಯಮಾಯ ನಮಃ । ನಿರ್ಋತಯೇ ನಮಃ । ವರುಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಯವೇ ನಮಃ। ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶಕ್ತಯೇ ನಮಃ । ದಂಡಾಯ ನಮಃ । ಖಡ್ಗಾಯ ನಮಃ । ಪಾಶಾಯ ನಮಃ। ಅಂಕುಶಾಯ ನಮಃ । ಗದಾಯೈ ನಮಃ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಚಕ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ೬ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾ ॥

೧. ಓಂ ಬುಧಾಯ ನಮಃ । ೨. ಬುಧಾರ್ಚಿತಾಯ ನಮಃ । ೩. ಸೌಮ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೪. ಸೌಮ್ಯಚಿತ್ತಾಯ ನಮಃ । ೫. ಶುಭಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೬. ದೃಢವ್ರತಾಯ ನಮಃ । ೭. ದೃಢಫಲಾಯ ನಮಃ । ೮. ಶ್ರುತಿಜಾಲಪ್ರಬೋಧಕಾಯ ನಮಃ । ೯. ಸತ್ಯಾವಾಸಾಯ ನಮಃ । ೧೦. ಸತ್ಯವಚಸೇ ನಮಃ । ೧೧. ಶ್ರೇಯಸಾಂಪತಯೇ ನಮಃ । ೧೨. ಅವ್ಯಯಾಯ । ೧೩. ಸೋಮಜಾಯ ನಮಃ । ೧೪. ಸುಖದಾಯ ನಮಃ । ೧೫. ಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ । ೧೬. ಸೋಮವಂಶಪ್ರದೀಪಕಾಯ ನಮಃ । ೧೭. ವೇದವಿದೇ ನಮಃ । ೧೮. ವೇದತತ್ತ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೧೯. ವೇದಾಂತಜ್ಞಾನಭಾಸ್ಕರಾಯ ನಮಃ । ೨೦. ವಿದ್ಯಾವಿಚಕ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ೨೧. ವಿದುಷೇ ನಮಃ । ೨೨. ವಿದ್ವತ್ಪ್ರೀತಿಕರಾಯ ನಮಃ । ೨೩. ಋಜವೇ ನಮಃ । ೨೪. ವಿಶ್ವಾನುಕೂಲಸಂಚಾರಾಯ ನಮಃ । ೨೫. ವಿಶೇಷವಿನಯಾನ್ವಿತಾಯ ನಮಃ । ೨೬. ವಿವಿಧಾಗಮಸಾರಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೨೭. ವೀರ್ಯವತೇ ನಮಃ । ೨೮. ವಿಗತಜ್ವರಾಯ ನಮಃ । ೨೯. ತ್ರಿವರ್ಗಫಲದಾಯ ನಮಃ । ೩೦. ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ೩೧. ತ್ರಿದಶಾದಿಪ್ರಪೂಜಿತಾಯ ನಮಃ । ೩೨. ಬುದ್ಧಿಮತೇ ನಮಃ । ೩೩. ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೩೪. ಬಲಿನೇ ನಮಃ । ೩೫. ಬಂಧವಿಮೋಚಕಾಯ ನಮಃ । ೩೬. ವಕ್ರಾದಿವಕ್ರಗಮನಾಯ ನಮಃ । ೩೭. ವಾಸವಾಯ ನಮಃ । ೩೮. ವಸುಧಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ । ೩೯. ಪ್ರಸನ್ನವದನಾಯ ನಮಃ । ೪೦. ವಂದ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೪೧. ವರೇಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೪೨. ವಾಗ್ವಿಲಕ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ೪೩. ಸತ್ಯವತೇ ನಮಃ । ೪೪. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಾಯ ನಮಃ । ೪೫. ಸತ್ಯಬಂಧವೇ ನಮಃ । ೪೬. ಸದಾದರಾಯ ನಮಃ । ೪೭. ಸರ್ವರೋಗಪ್ರಶಮನಾಯ ನಮಃ । ೪೮. ಸರ್ವಮೃತ್ಯುನಿವಾರಕಾಯ ನಮಃ। ೪೯. ವಾಣಿಜ್ಯನಿಪುಣಾಯ ನಮಃ । ೫೦. ವಶ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೧. ವಾತಾಂಗಾಯ ನಮಃ । ೫೨.

ವಾತರೋಗಹೃತೇ ನಮಃ । ೫೩. ಸ್ಥೂಲಾಯ ನಮಃ । ೫೪. ಸ್ಥೈರ್ಯಗುಣಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೫೫. ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಾದಿಕಾರಣಾಯ ನಮಃ । ೫೬. ಅಪ್ರಕಾಶಾಯ ನಮಃ । ೫೭. ಪ್ರಕಾಶಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ೫೮. ಧನ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೯. ಗಗನಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೬೦. ವಿಧಿಸ್ತುತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೬೧. ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೬೨. ವಿದ್ವಜ್ಜನಮನೋಹರಾಯ ನಮಃ । ೬೩. ಚಾರುಶೀಲಾಯ ನಮಃ । ೬೪. ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಾಯ ನಮಃ । ೬೫. ಚಪಲಾಯ ನಮಃ । ೬೬. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ೬೭. ಉದಙ್ಮುಖಾಯ ನಮಃ । ೬೮. ಮಖಾಸಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೬೯. ಮಗಧಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ । ೭೦. ಹರಯೇ ನಮಃ । ೭೧. ಸೌಮ್ಯವತ್ಸರಸಂಜಾತಾಯ ನಮಃ । ೭೨. ಸೋಮಪ್ರಿಯಕರಾಯ ನಮಃ । ೭೩. ಮಹತೇ ನಮಃ । ೭೪. ಸಿಂಹಾಧಿರೂಢಾಯ ನಮಃ। ೭೫. ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೭೬. ಶಿಖಿವರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ೭೭. ಶಿವಂಕರಾಯ ನಮಃ । ೭೮. ಪೀತಾಂಬರಾಯ ನಮಃ । ೭೯. ಪೀತವಪುಷೇ ನಮಃ । ೮೦. ಪೀತಚ್ಛತ್ರಧ್ವಜಾಂಕಿತಾಯ ನಮಃ । ೮೧. ಖಡ್ಗಚರ್ಮಧರಾಯ ನಮಃ । ೮೨. ಕಾರ್ಯಕರ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ೮೩. ಕಲುಷಹಾರಕಾಯ ನಮಃ । ೮೪. ಆತ್ರೇಯಗೋತ್ರಜಾಯ ನಮಃ । ೮೫. ಅತ್ಯಂತವಿನಯಾಯ ನಮಃ। ೮೬. ವಿಶ್ವಪಾವನಾಯ ನಮಃ । ೮೭. ಚಾಂಪೇಯಪುಷ್ಪಸಂಕಾಶಾಯ ನಮಃ । ೮೮. ಚಾರಣಾಯ ನಮಃ । ೮೯. ಚಾರುಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೯೦. ವೀತರಾಗಾಯ ನಮಃ । ೯೧. ವೀತಭಯಾಯ ನಮಃ। ೯೨. ವಿಶುದ್ಧಕನಕಪ್ರಭಾಯ ನಮಃ। ೯೩. ಬಂಧುಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ೯೪. ಬಂಧುಯುಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೯೫. ಬಾಣಮಂಡಲಸಂಶ್ರಿತಾಯ ನಮಃ । ೯೬. ಅರ್ಕೇಶಾನನಿವಾಸಸ್ಥಾಯ ನಮಃ । ೯೭. ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಾಯ ನಮಃ । ೯೮. ಪ್ರಶಾಂತಾಯ ನಮಃ । ೯೯. ಪ್ರೀತಿಸಂಯುಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೧೦೦. ಪ್ರಿಯಕೃತೇ ನಮಃ । ೧೦೧. ಪ್ರಿಯಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೧೦೨. ಮೇಧಾವಿನೇ ನಮಃ । ೧೦೩. ಮಾಧವಾಸಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೧೦೪. ಮಿಥುನಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ । ೧೦೫. ಸುಧಿಯೇ ನಮಃ । ೧೦೬. ಕನ್ಯಾರಾಶಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ೧೦೭. ಕಾಮಪ್ರದಾಯ ನಮಃ। ೧೦೮. ಧನಫಲಾಶ್ರಯಾಯ ನಮಃ ।

॥ ಇತಿ ಬುಧಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ ॥

ತತಃ ಧೂಪ ದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಗುಡಾನ್ನ ಗುಡಭಕ್ಷ್ಯ ಫಲಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್॥

ವಂದನಮ್ ॥ ಪ್ರಿಯಂಗುಕಲಿಕಾಭಾಸಂ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಂ ಬುಧಮ್ ।
ಸೌಮ್ಯಂ ಸೌಮ್ಯಗುಣೋಪೇತಂ ನಮಾಮಿ ಶಶಿನಂದನಮ್ ॥

ಬುಧಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಬುಧಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಗುರುಪೂಜಾ[೧೧]

ಮಂಡಲಸ್ಯ ಉತ್ತರೇ ಚಣಕರಾಶೌ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಗುರುಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀವಾಮನಾತ್ಮಕ–ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಡಲೇ ಚಣಕಧಾನ್ಯೇ ಗುರುಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಓಮ್ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ದೇವಾಚಾರ್ಯೋ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚತುರ್ಬಾಹುರ್ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।
ಗೌರಾಂಗಃ ಪೀತವಸ್ತ್ರಶ್ಚ ಸಾಕ್ಷಸೂತ್ರಕಮಂಡಲು ॥

ಕುಂದಪುಷ್ಪಸಮಾನಾಭಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನಸಂನಿಭಮ್ ।
ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಮಹಾಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಗುರುಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸಮೋ ಯಸ್ಯ ನ ಕಶ್ಚಿದನ್ಯೋ ಮತಿಂ ದೇವಾ ಉಪಜೀವಂತಿ ಯಸ್ಯ ।
ಪ್ರಜಾಪತೇರಾತ್ಮಜಂ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠಂ ಗುರುಂ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ಪೀಠಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಗುಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । .... ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಯಾಂ ಸೂಚಿತಮ್)

ನವಶಕ್ತಯಃ[೧೨] ಓಂ ಧೃತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಾಂತ್ಯೈ ನಮಃ । ದಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಮೇಧಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರಜ್ಞಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ವಿದ್ಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಯಶಸ್ವಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ಸ್ಥಿರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಸುಪ್ರಭಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ॥

---

೧೧. ವಾರ –ಗುರುವಾರ; ನಕ್ಷತ್ರ –**; ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ –ರುದ್ರ; ಗಂಧ –ಮನಃಶಿಲ; ಪೂಜಾಪುಷ್ಪ –ಹಳದಿ, ಸಂಪಿಗೆ; ರತ್ನ –ಪುಷ್ಯರಾಗ; ವಸ್ತ್ರ –ಹಳದಿ; ಧಾನ್ಯ –ಕಡಲೆ; ಪ್ರತಿಮೆ –ಚಿನ್ನ; ಲೋಹ –ಕಂಚು; ಜಪಸಂಖ್ಯೆ –೧೯,೦೦೦; ನೈವೇದ್ಯ –ಕ್ಷೀರಾನ್ನ; ಚರು –ದಧ್ಯನ್ನ; ಸಮಿಧೆ –ಅಶ್ವತ್ಥ; ಪಶು –ಬಿಳಿಕುದುರೆ; ರಸ –ಸಕ್ಕರೆ; ರೋಗ –ಕಫ; ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ –ಧನು, ಮೀನ, ಉಚ್ಚ –ಕರ್ಕಾಟಕ; ನೀಚ –ಮಕರ; ಮಿತ್ರ –ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಕೇತು; ಸಮ –ಶನಿ, ರಾಹು; ಶತ್ರು –ಬುಧ, ಶುಕ್ರ; ಗೋಚರಫಲ : ಜನ್ಮ –ದುಃಖ; ದ್ವಿತೀಯ –ಧನಲಾಭ; ತೃತೀಯ –ಸ್ಥಾನನಾಶ; ಚತುರ್ಥ –ಬಂಧುಕ್ಲೇಶ; ಪಂಚಮ –ಪುತ್ರಲಾಭ; ಷಷ್ಠ –ಶತ್ರುಪೀಡೆ; ಸಪ್ತಮ –ಭೋಗ; ಅಷ್ಟಮ –ರೋಗ; ನವಮ –ಪುತ್ರಲಾಭ; ದಶಮ –ಧನನಾಶ; ಏಕಾದಶ –ಸ್ಥಾನಲಾಭ; ದ್ವಾದಶ –ದುಃಖ, ಕಾರಕ –ದೇಹಪುಷ್ಟಿ, ಬುದ್ಧಿ, ಸಂತಾನ, ಸತ್‌ಸಂಪತ್ತು, ಧನ, ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ (ಧಾರ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನ). ಉಪನಯನ ಹಾಗೂ ಕನ್ಯಾವಿವಾಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಬಲವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಚಂದ್ರಾತ್ ೨, ೫, ೭, ೯, ೧೧ನೇ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಾರರೀತ್ಯಾ ಗುರು ಇದ್ದರೆ ಗುರುಬಲ ಇರುವುದು. ಚಂದ್ರಾತ್ ೧, ೩, ೬, ೧೦ನೇ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಇದ್ದರೆ ಗುರುಬಲ ಇಲ್ಲ. ಗುರುಬಲ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಶಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ೪, ೮, ೧೨ನೇ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಇರುವಾಗ ಗುರುಮಠದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾದಪೂಜೆ, ಭಿಕ್ಷಾಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪನಯನ–ವಿವಾಹ ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದು.

೧೨. (ಧೃತಿಃ ಕಾಂತಿರ್ದಯಾ ಮೇಧಾ ಪ್ರಜ್ಞಾ ವಿದ್ಯಾ ಯಶಸ್ವಿನೀ । ಸ್ಥಿರಾ ಚ ಸುಪ್ರಭಾ ಚೇತಿ ವಾಕ್ಪತೇರ್ನವಶಕ್ತಯಃ ॥)

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಸಿಂಧೂನಾಮಧಿಪಂ ಗ್ರಹೋತ್ತರಗತಂ ದೀರ್ಘಂ ಚತುಷ್ಕೋಣಕಂ
ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮಂಡಲಮಂಗಿರಾನ್ವಯಭುವಂ ದಂಡಂ ದಧಾನಂ ಕರೇ ।
ಸೌವರ್ಣಧ್ವಜವಸ್ತ್ರಭೂಷಣರಥಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಾ ಶೋಭಿತಂ
ಮೇರೋರ್ದಿವ್ಯಗಿರೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕರಂ ಸೇವಾಮಹೇ ವಾಕ್ಪತಿಮ್ ॥

ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿ ಯದರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾದ್ದ್ಯುಮದ್ವಿಭಾತಿ ಕ್ರತುಮಜ್ಜನೇಷು । ಯದ್ದೀದಯಚ್ಛವಸ ಋತಪ್ರಜಾತ ತದಸ್ಮಾಸು ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಮ್ ॥

ಓಂ ಭಗವನ್ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಸಮಸ್ತದೇವತಾಚಾರ್ಯ ಆಂಗೀರಸ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವ ಸಿಂಧುದೇಶೇಶ್ವರ ದೀಪ್ತಚತುರ್ಭುಜದಂಡಕಮಂಡಲ್ವಕ್ಷಸೂತ್ರ ವರದಾಂಕಿತ ಪೀತಾಂಬರಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನ ಪುಷ್ಪರಾಗಮಯಾ-ಭರಣರಮಣೀಯ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯಾಧಿಪತೇ ಸನ್ನದ್ಧಪೀತಧ್ವಜಪತಾಕೋಪಶೋಭಿತೇನ ಪೀತಾಶ್ವರಥವಾಹನೇನ ಮೇರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕುರ್ವನ್ನಾಗಚ್ಛೇಂದ್ರಬ್ರಹ್ಮಾಭ್ಯಾಂಸಹ ಪದ್ಮೋತ್ತರದಲಮಧ್ಯೇ ಸುವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಉದಙ್ಮುಖೇಂ ದೀರ್ಘಚತುರಸ್ರಪೀಠೇಽಧಿತಿಷ್ಠ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯೈ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ ॥]

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ ಇಂದ್ರಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಇಂದ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಿಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಭಗತ್ವಮಸ್ಮೇ। ಪೋಷಂ ರಯೀಣಾಮರಿಷ್ಟಿಂ ತನೂನಾಂ ಸ್ವಾದ್ಮಾನಂ ವಾಚಃ ಸುದಿನತ್ವಮಹ್ನಾಮ್ ॥

ಚತುರ್ದಂತಗಜಾರೂಢಂ ವಜ್ರಾಂಕುಶಧರಂ ಪ್ರಾಚೀಪತಿಂ ನಾನಾಭರಣಭೂಷಿತಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಇಂದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಬೃಹಸ್ಪತೇರಧಿದೇವತಾಮಿಂದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಅಧಿದೇವತಾಯೈ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥]

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವತಾ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರತ್ಯಧಿ-ದೇವತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಯುಜಾ ಯುನಜ್ಮಿ ಹರೀ ಸಖಾಯಾ ಸಧಮಾದ ಆಶೂ । ಸ್ಥಿರಂ ರಥಂ ಸುಖಮಿಂದ್ರಾಧಿತಿಷ್ಠನ್ ಪ್ರಜಾನನ್ ವಿದ್ವಾ ಉಪ ಯಾಹಿ ಸೋಮಮ್ ॥

ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಂ ಜಟಿಲಂ ಚತುರ್ಮುಖ ಅಕ್ಷಮಾಲಾಸ್ರುವ ಪುಸ್ತಕ ಕಮಂಡಲುಧಾರಿಣಂ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವಾಸಸಂ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥಿತಹಂಸಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯೈ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ॥]

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಅಧಿದೇವತಾ ಇಂದ್ರ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಸಹಿತಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಭಾರ್ಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀವಾಮನಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ–ದ್ಯ್ವಂತರಿಕ್ಷ–ಸೋಮ–ಪೂಷ–ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಆ)ಽಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವ್ಯೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ।

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥

(ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ತತ್ವನ್ಯಾಸ-ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಗುರುಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ-ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ನ್ಯಾಸಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಕರನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿಯತ್ ಅಂಗುಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾಚ್ಛಿರಸೇ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ದ್ಯುಮದ್ವಿಭಾತಿ ಕ್ರತುಮಜ್ಜನೇಷು ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಯದ್ದೀದಯಚ್ಛವಸ ಋತ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಪ್ರಜಾತಃ ತದಸ್ಮಾಸು ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಂ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿಯತ್ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾಚ್ಛಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ದ್ಯುಮದ್ವಿಭಾತಿ ಕ್ರತುಮಜ್ಜನೇಷು ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಯದ್ದೀದಯಚ್ಛವಸ ಋತ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಪ್ರಜಾತಃ ತದಸ್ಮಾಸು ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಮಂತ್ರಪದನ್ಯಾಸ ॥ ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ; ಅತಿ ನಮಃ – ಭ್ರುವೋಃ; ಯತ್ ನಮಃ – ನೇತ್ರಯೋಃ; ಅರ್ಯಃ ನಮಃ – ಕರ್ಣಯೋಃ; ಅರ್ಹಾತ್ ನಮಃ – ನಾಸಿಕಯೋಃ; ದ್ಯುಮತ್ ನಮಃ – ಕಪೋಲಯೋಃ; ವಿಭಾತಿ ನಮಃ –ಮುಖೇ; ಕ್ರತುಂ ನಮಃ – ಗ್ರವಾಯಾಂ; ಅತ್ ನಮಃ – ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಮೂಲೇ; ಜನೇಷು ನಮಃ – ವಾಮಬಾಹುಮೂಲೇ; ಯತ್ ನಮಃ –ಪೃಷ್ಠೇ; ದೀದಯತ್ ನಮಃ –ದಕ್ಷಿಣಸ್ತನೇ; ಶವಸಾ ನಮಃ –ವಾಮಸ್ತನೇ; ಕೃತ ನಮಃ –ದಕ್ಷಿಣ ಕಟಿ; ಪ್ರಜಾತ್ ನಮಃ –ವಾಮಕಟಿ; ತತ್ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ; ಅಸ್ಮಾಸು ನಮಃ –ಗುಹ್ಯೇ; ದ್ರವಿಣಂ ನಮಃ –ಊರ್ವೋಃ; ಧೇಹಿ ನಮಃ –ಜಾನ್ವೋಃ; ಚಿತ್ರಂ ನಮಃ –ಪಾದಯೋಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ರತ್ನಾಷ್ಟಾ ಪದವಸ್ತ್ರರಾಶಿಮಮಲಂ ದಕ್ಷಾತ್ಕಿರಂತಂ ಕರಾ-
ದಾಸೀನೌ ವಿಪಣೌ ಕರಂ ನಿದಧತಂ ರತ್ನಾದಿರಾಶೌ ಪರಮ್ ।
ಪೀತಾಲೇಪನ ಪುಷ್ಪವಸ್ತ್ರಮಖಿಲಾಲಂಕಾರಸಂಭೂಷಿತಂ
ವಿದ್ಯಾಸಾಗರಪಾರಗಂ ಸುರಗುರುಂ ವಂದೇ ಸುವರ್ಣಪ್ರಭಮ್ ॥

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿ ಯದರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾದ್ದ್ಯುಮದ್ವಿಭಾತಿ ಕ್ರತುಮಜ್ಜನೇಷು । ಯದ್ದೀದಯಚ್ಛವಸ ಋತಪ್ರಜಾತ ತದಸ್ಮಾಸು ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಮ್ ॥

(ಓಂ ಬೃಂ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ) ॥

೧೦೦೦೮, ೧೦೦೮, ೨೮, ೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್. ಅಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ-ಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶಾಂಶಸಂಖ್ಯಯಾ ಜಪೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ॥ ಓಂ ದೇವಾಚಾರ್ಯಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಚಸ್ಪತ್ಯಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಗುರುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹಮ್ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ

ಪುಷ್ಪಂ । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ । ಓಂ ವಮ್ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ತತಃ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ಸುರಾಚಾರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಜೀವಾಯ ನಮಃ । ಆಂಗಿರಸಾಯ ನಮಃ । ಗುರವೇ ನಮಃ । ಗೀಷ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ಧಿಷಣಾಯ ನಮಃ । ಚಿತ್ರಶಿಖಂಡಿನೇ ನಮಃ । ಪೀತವಸ್ತ್ರಧೃತೇ ನಮಃ । ತೇಜೋಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಮಹಾಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಕಮಲಾಸನನಂದನಾಯ ॥

ಪಂಚವಿಂಶತಿ ನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ಸುರಾಚಾರ್ಯಾಯ । ದಯಾವತೇ । ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಯ । ಲೋಕಪ್ರಿಯಾಯ । ಗುರವೇ । ಶ್ರೀಮತೇ । ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ । ಸರ್ವಗಾಯ । ವಿಭವೇ । ಸರ್ವೇಶಾಯ । ಸರ್ವದಾತುಷ್ಟಾಯ । ಸರ್ವದಾಯ । ಸರ್ವತೋಮುಖಾಯ । ಅಕ್ರೋಧನಾಯ । ಮುನಿ–ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ । ನೀತಿಕರ್ತ್ರೇ । ಜಗತ್ಪತಯೇ । ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ । ವಿಶ್ವಕರ್ತ್ರೇ । ವಿಶ್ವಯೋನಯೇ । ಅಯೋನಿಜಾಯ ನಮಃ । ಭೂರ್ಭೂವಃ ಸ್ವಃ ಪಿತ್ರೇ ನಮಃ । ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರ್ಭರ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ಜೀವಮಹಾಬಲಾಯ ನಮಃ ॥

ಆವರಣಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿಯತ್ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾಚ್ಛಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ದ್ಯುಮದ್ವಿಭಾತಿ ಕ್ರತುಮಜ್ಜನೇಷು ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಯದ್ದೀದಯಚ್ಛವಸ ಋತ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಪ್ರಜಾತಃ ತದಸ್ಮಾಸು ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ । ರಾಹವೇ ನಮಃ । ಕೇತವೇ ನಮಃ । ರವಯೇ ನಮಃ । ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ ॥ ಬುಧಾಯ ನಮಃ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ವಾರಾಹ್ಯೈ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ । ಚಾಮುಂಡಾಯೈ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ॥ ೩ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಯಮಾಯ ನಮಃ । ನಿರ್ಋತಯೇ ನಮಃ । ವರುಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಯವೇ ನಮಃ । ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶಕ್ತಯೇ ನಮಃ । ದಂಡಾಯ ನಮಃ । ಖಡ್ಗಾಯ ನಮಃ । ಪಾಶಾಯ ನಮಃ । ಅಂಕುಶಾಯ ನಮಃ । ಗದಾಯೈ ನಮಃ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಚಕ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ೬ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾ ॥

೧. ಓಂ ಗುರವೇ ನಮಃ । ೨. ಗುಣವರಾಯ ನಮಃ । ೩. ಗೋಪ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ೪. ಗೋಚರಾಯ ನಮಃ । ೫. ಗೋಪತಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ೬. ಗುಣಿನೇ ನಮಃ । ೭. ಗುಣವತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ ನಮಃ । ೮. ಗುರೂಣಾಂ ಗುರವೇ ನಮಃ । ೯. ಅವ್ಯಯಾಯ ನಮಃ । ೧೦. ಜೇತ್ರೇ ನಮಃ । ೧೧. ಜಯಂತಾಯ ನಮಃ । ೧೨. ಜಯದಾಯ ನಮಃ । ೧೩. ಜೀವಾಯ ನಮಃ । ೧೪. ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ೧೫. ಜಯಾವಹಾಯ ನಮಃ । ೧೬. ಆಂಗಿರಸಾಯ ನಮಃ । ೧೭. ಅಧ್ವರಾಸಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೧೮. ವಿವಿಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೧೯. ಅಧ್ವರಕೃತ್ಪರಾಯ ನಮಃ । ೨೦. ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ೨೧. ವಶಿನೇ ನಮಃ । ೨೨. ವಶ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೨೩. ವರಿಷ್ಠಾಯ ನಮಃ । ೨೪. ವಾಗ್ವಿಚಕ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ೨೫. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಕರಾಯ ನಮಃ । ೨೬. ಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ । ೨೭. ಚೈತ್ರಾಯ ನಮಃ । ೨೮. ಚಿತ್ರಶಿಖಂಡಿಜಾಯ ನಮಃ । ೨೯. ಬೃಹದ್ರಥಾಯ ನಮಃ । ೩೦.

ಬೃಹದ್ಭಾನವೇ ನಮಃ । ೩೧. ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ೩೨. ಅಭೀಷ್ಟದಾಯ ನಮಃ । ೩೩. ಸುರಾಚಾರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೩೪. ಸುರಾರಾಧ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೩೫. ಸುರಕಾರ್ಯಕೃತೋದ್ಯಮಾಯ ನಮಃ। ೩೬. ಗೀರ್ವಾಣಪೋಷಕಾಯ ನಮಃ । ೩೭. ಧನ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೩೮. ಗೀಷ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ೩೯. ಗಿರಿಶಾಯ ನಮಃ । ೪೦. ಅನಘಾಯ ನಮಃ । ೪೧. ಧೀವರಾಯ ನಮಃ । ೪೨. ಧಿಷಣಾಯ ನಮಃ । ೪೩. ದಿವ್ಯಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೪೪. ದೇವಪೂಜಿತಾಯ ನಮಃ । ೪೫. ಧನುರ್ಧರಾಯ ನಮಃ । ೪೬. ದೈತ್ಯಹಂತ್ರೇ ನಮಃ । ೪೭. ದಯಾಸಾರಾಯ ನಮಃ । ೪೮. ದಯಾಕಾರಾಯ ನಮಃ । ೪೯. ದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಶನಾಯ ನಮಃ । ೫೦. ಧನ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೧. ದಕ್ಷಿಣಾಯನಸಂಭವಾಯ ನಮಃ । ೫೨. ಧನುರ್ಮೀನಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ । ೫೩. ದೇವಾಯ ನಮಃ । ೫೪. ಧನುರ್ಬಾಣಧರಾಯ ನಮಃ । ೫೫. ಹರಯೇ ನಮಃ । ೫೬. ಅಂಗಿರೋ ವರ್ಷಸಂಜಾತಾಯ ನಮಃ । ೫೭. ಆಂಗಿರಸಕುಲೋದ್ಭವಾಯ ನಮಃ । ೫೮. ಸಿಂಧುದೇಶಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ । ೫೯. ಧೀಮತೇ ನಮಃ । ೬೦. ಸ್ವರ್ಣಕಾಯಾಯ ನಮಃ । ೬೧. ಚತುರ್ಭುಜಾಯ ನಮಃ । ೬೨. ಹೇಮಾಂಗದಾಯ ನಮಃ । ೬೩. ಹೇಮವಪುಷೇ ನಮಃ । ೬೪. ಹೇಮಭೂಷಣಭೂಷಿತಾಯ ನಮಃ । ೬೫. ಪುಷ್ಯನಾಥಾಯ ನಮಃ । ೬೬. ಪುಷ್ಯರಾಗಮಣಿಮಂಡನಮಂಡಿತಾಯ ನಮಃ । ೬೭. ಕಾಶಪುಷ್ಪಸಮಾ-ನಿಭಾಯ ನಮಃ । ೬೮. ಇಂದ್ರಾದಿದೇವಗಣಪಾಯ ನಮಃ । ೬೯. ದೇವತಾಭೀಷ್ಟದಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ೭೦. ಅಸಮಾನಬಲಾಯ ನಮಃ । ೭೧. ಸತ್ವಗುಣಸಂಪದ್ವಿಭಾವಸವೇ ನಮಃ । ೭೨. ಭೂಸುರಾಭೀಷ್ಟದಾಯ ನಮಃ । ೭೩. ಭೂರಿಯಶಸೇ ನಮಃ । ೭೪. ಪುಣ್ಯವಿವರ್ಧನಾಯ ನಮಃ । ೭೫. ಧರ್ಮರೂಪಾಯ ನಮಃ। ೭೬. ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೭೭. ಧನದಾಯ ನಮಃ । ೭೮. ಧರ್ಮಪಾಲನಾಯ ನಮಃ । ೭೯. ಸರ್ವವೇದಾರ್ಥತತ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೮೦. ಸರ್ವಾಪದ್ವಿನಿವಾರಕಾಯ ನಮಃ । ೮೧. ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಶಮನಾಯ ನಮಃ । ೮೨. ಸ್ವಮತಾನುಗತಾಮರಾಯ ನಮಃ । ೮೩. ಋಗ್ವೇದಪಾರಗಾಯ ನಮಃ । ೮೪. ಋಕ್ಷರಾಶಿಮಾರ್ಗ-ಪ್ರಚಾರಾಯ ನಮಃ । ೮೫. ಸದಾನಂದಾಯ ನಮಃ । ೮೬. ಸತ್ಯಸಂಧಾಯ ನಮಃ । ೮೭. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಮಾನಸಾಯ ನಮಃ । ೮೮. ಸರ್ವಾಗಮಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೮೯. ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೯೦. ಸರ್ವವೇದಾಂತವಿದೇ ನಮಃ। ೯೧. ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ೯೨. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಶಾಯ ನಮಃ । ೯೩. ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದಾಯ ನಮಃ। ೯೪. ಸಮಾನಾಧಿಕನಿರ್ಮುಕ್ತಾಯ ನಮಃ। ೯೫. ಸರ್ವಲೋಕವಶಂವದಾಯ ನಮಃ । ೯೬. ಸಸುರಾಸುರಗಂಧರ್ವವಂದಿತಾಯ ನಮಃ । ೯೭. ಸತ್ಯಭಾಷಣಾಯ ನಮಃ । ೯೮. ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ೯೯. ಸುರಾಚಾರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೧೦೦. ದಯಾವತೇ ನಮಃ । ೧೦೧. ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ೧೦೨. ಲೋಕತ್ರಯಗುರವೇ ನಮಃ । ೧೦೩. ಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ । ೧೦೪. ಸರ್ವಗಾಯ ನಮಃ । ೧೦೫. ಸರ್ವತೋವಿಭವೇ ನಮಃ । ೧೦೬. ಸರ್ವೇಶಾಯ ನಮಃ । ೧೦೭. ಸರ್ವದಾತುಷ್ಟಾಯ ನಮಃ । ೧೦೮. ಸರ್ವಪೂಜಿತಾಯ ನಮಃ ।

॥ ಇತಿ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ ॥

ಓಂ ತತಃ ಧೂಪ ದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಕ್ಷೀರಪರಮಾನ್ನ ಶರ್ಕರಭಕ್ಷ್ಯ ಫಲಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್ ॥

ವಂದನಮ್ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಚ ಋಷೀಣಾಂ ಚ ಗುರುಂ ಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಮ್ ।
ವಂದ್ಯಂ ಚ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಮ್ ॥

ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಗುರುಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಶುಕ್ರಪೂಜಾ[೧೩]

ಮಂಡಲಸ್ಯ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ನಿಷ್ಪಾವರಾಶೌ ಶುಕ್ರಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ – ಯಜಮಾನಸ್ಯ .....ನಕ್ಷತ್ರೇ .....ರಾಶೌ ......ಜಾತಸ್ಯ..... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನು–ಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋಪದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಶುಕ್ರಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ತ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶುಕ್ರಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಭಾರ್ಗವರೂಪೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ–ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಡಲೇ ನಿಷ್ಪಾವಧಾನ್ಯೇ ಶುಕ್ರಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

ಶುಕ್ರೋ ಭೋಜಕಟಾಧೀಶೋ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಪರಮೋ ಗುರುಃ ।
ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಃ ಶ್ಯಾಮಃ ಕಮಂಡಲುಧರಃ ಕವಿಃ ॥

ಶುಕ್ರಂ ಶುಕ್ರತನುಂ ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಾಢ್ಯಂ ದೈತ್ಯಮಂತ್ರಿಣಮ್ ।
ಭಾರ್ಗವಂ ದಂಡವರದಕಮಂಡಲ್ವಕ್ಷಸೂತ್ರಿಣಮ್ ॥

ಕುಂದಪುಷ್ಪಸಮಾನಾಭಂ ಮುಕ್ತಾಫಲಸಮಪ್ರಭಮ್ ।
ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಮಹಾ ಶಾಂತಂ ಭೃಗುಂ ದೈತ್ಯಗುರುಂ ಪ್ರಭುಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥

ವರ್ಷಪ್ರದಂ ಚಿಂತಿತಾರ್ಥಾನುಕೂಲಂ ನಯಪ್ರಧಾನಂ ವಿನಯೋಪಪನ್ನಮ್ ।
ತಂ ಭಾರ್ಗವಂ ಯೋಗವಿಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಂ ಶುಕ್ರಂ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ಪೀಠಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಗುಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । .... ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಯಾಂ ಸೂಚಿತಮ್)

ನವಶಕ್ತಯಃ[೧೪] ॥ ಓಂ ಶಾಂತಾಯೈ ನಮಃ । ನಂದಾಯೈ ನಮಃ । ಸ್ಮೃತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಾಂತ್ಯೈ ನಮಃ । ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರೀತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಲಾಯೈ ನಮಃ । ಅಮಲಾಯೈ ನಮಃ । ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರ್ಯೈ ನಮಃ ॥

---

೧೩. ವಾರ –ಶುಕ್ರವಾರ; ನಕ್ಷತ್ರ –ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ; ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ –ದುರ್ಗೆ; ಗಂಧ –ಶಂಖಪಿಷ್ಟ; ಪೂಜಾಪುಷ್ಪ –ಬಿಳಿ, ಕುಂದ; ರತ್ನ –ವಜ್ರ; ವಸ್ತ್ರ –ಬಿಳಿ; ಧಾನ್ಯ –ಅವರೆ; ಪ್ರತಿಮೆ –ಬೆಳ್ಳಿ; ಲೋಹ –ಬೆಳ್ಳಿ; ಜಪಸಂಖ್ಯೆ –೧೬,೦೦೦; ನೈವೇದ್ಯ –ದಧ್ಯನ್ನ; ಚರು –ಘೃತಾನ್ನ; ಸಮಿಧೆ –ಅತ್ತಿ; ಪಶು –ಬಿಳಿಕುದುರೆ; ರಸ –ತುಪ್ಪ; ರೋಗ –ಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರ; ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ –ವೃಷಭ, ತುಲ; ಉಚ್ಚ –ಮೀನ; ನೀಚ –ಕನ್ಯಾ; ಮಿತ್ರ –ಬುಧ, ಶನಿ, ರಾಹು; ಸಮ –ಕುಜ, ಗುರು; ಶತ್ರು –ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಕೇತು; ಗೋಚರಫಲ : ಜನ್ಮ –ಭೋಗ; ದ್ವಿತೀಯ –ಧನಲಾಭ; ತೃತೀಯ –ಸಂಪತ್ತು ಚತುರ್ಥ –ಸುಖ; ಪಂಚಮ –ಪುತ್ರಲಾಭ; ಷಷ್ಠ –ವಿಪತ್ತು; ಸಪ್ತಮ –ಸ್ತ್ರೀಪೀಡೆ; ಅಷ್ಟಮ –ಸಂಪತ್ತು; ನವಮ –ಸ್ತ್ರೀಸುಖ; ದಶಮ –ಕಲಹ; ಏಕಾದಶ –ಅಭಿವೃದ್ಧಿ; ದ್ವಾದಶ –ಲಾಭ, ಕಾರಕ –ವಿವಾಹಭಾಗ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನ, ಲೈಂಗಿಕಸಂಬಂಧ, ಭೋಗ, ವೀರ್ಯ, ಗೃಹ, ವಾಹನ, ವಿವಾಹ.

೧೪. (ಶಾಂತಾ ನಂದಾ ಸ್ಮೃತಿಃ ಕಾಂತಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಪ್ರೀತಿಃ ಕಲಾಽಮಲಾ । ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರೀ ಚೇತಿ ಭೃಗೋಽಸ್ತು ನವಶಕ್ತಯಃ ॥)।

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಶುಕ್ರಾಯ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಭೋಜೇಶಂ ಭೃಗುಗೋತ್ರಜಂ ಗ್ರಹಗಣಪ್ರಾಚೀನಭಾಗಸ್ಥಿತಂ
ಪಂಚಾಶ್ರೋಜ್ಜ್ವಲಮಂಡಲಂ ಕರಯುಗೇ ದಂಡಂ ಚ ಸತ್ಕುಂಡಿಕಾಮ್ ।
ಬಿಭ್ರಾಣಂ ಸಿತವಸ್ತ್ರಭೂಷಣರಥಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಾ ಶೋಭಿತಂ
ಮೇರೋರ್ದಿವ್ಯಗಿರೇಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕರಂ ಸೇವಾಮಹೇ ಭಾರ್ಗವಮ್ ॥

ಭಾರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಶುಕ್ರೋ ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಶುಕ್ರಗ್ರಹಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಶುಕ್ರಂ ತೇ ಅನ್ಯದ್ಯಜತಂ ತೇ ಅನ್ಯದ್ವಿಷುರೂಪೇ ಅಹನೀ ದ್ಯೌರಿವಾಸಿ । ವಿಶ್ವಾ ಹಿ ಮಾಯಾ ಅವಸಿ ಸ್ವಧಾವೋ ಭದ್ರಾ ತೇ ಪೂಷನ್ನಿಹ ರಾತಿರಸ್ತು ॥

ಓಂ ಭಗವನ್ ಭಾರ್ಗವ ಸಮಸ್ತದೈತ್ಯಗುರೋ ಭಾರ್ಗವಗೋತ್ರೋದ್ಭವ ಭೋಜಕಟದೇಶೇಶ್ವರ ರಜತೋಜ್ವಲಾಂಗಕಾಂತೇ ಚತುರ್ಭುಜದಂಡಕಮಂಡಲ್ವಕ್ಷಸೂತ್ರವರದೇನಾಂಕಿತ ಶುಕ್ಲಾಂಬರ ಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನ ವಜ್ರಾಭರಣಭೂಷಿತಸನ್ನದ್ಧಶುಕ್ಲ ಧ್ವಜಪತಾಕೋಪಶೋಭಿತೇನ ಶುಕ್ಲಾಶ್ವಸಹಿತೇನರಥೇನಮೇರುಂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ-ಕುರ್ವನ್ನಾಗಚ್ಛೇಂದ್ರಾಣೀಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಪದ್ಮಪೂರ್ವದಲಮಧ್ಯೇ ರಜತಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೇ ಪಂಚ-ಕೋಣಪೀಠೇಽಧಿತಿಷ್ಠ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶುಕ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯೈ ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ ॥]

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ ಇಂದ್ರಾಣೀ ವೃಷಾಕಪಿಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಃಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾಣೀದೇವತಾ । ಶುಕ್ರಸ್ಯ ಅಧಿದೇವತೇಂದ್ರಾಣ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾಸು ನಾರಿಷು ಸುಭಗಾಮಹಮಶ್ರವಮ್ । ನಹ್ಯಸ್ಯಾ ಅಪರಂ ಚ ನ ಜರಸಾ ಮರತೇ ಪತಿರ್ವಿಶ್ವಸ್ಮಾದಿಂದ್ರ ಉತ್ತರಃ ॥

ಸಂತಾನಮಂಜರೀವರದಾನದ್ವಿಭುಜಾಂ ಶುಕ್ರಾಧಿದೇವತಾಮ್ ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ। ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಅಧಿದೇವತಾಯೈ ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ ॥]

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ ಇಂದ್ರಂ ವೋ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಶುಕ್ರಪ್ರತ್ಯಧಿ-ದೇವತಾ ಇಂದ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಂ ವೋ ವಿಶ್ವತಸ್ಪರಿ ಹವಾಮಹೇ ಜನೇಭ್ಯಃ । ಅಸ್ಮಾಕಮಸ್ತು ಕೇವಲಃ ॥

ಚತುರ್ದಂತ ಗಜಾರೂಢಂ ವಜ್ರಾಂಕುಶಧರಂ ಪ್ರಾಚೀಪತಿಂನಾನಾಭರಣ-ಭೂಷಿತಶುಕ್ರಸ್ಯಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮ್ ಇಂದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯೈ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥]

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಶುಕ್ರಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಅಧಿದೇವತಾ ಇಂದ್ರಾಣೀ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಇಂದ್ರಸಹಿತಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಭಾರ್ಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶುಕ್ರಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಭಾರ್ಗವಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ–ದ್ಯ್ವಂತರಿಕ್ಷ–ಸೋಮ–ಪೂಷ–ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ(ಅ)೩ಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು।

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥ (ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ತತ್ವನ್ಯಾಸ–ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಶುಕ್ರಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಓಂ ಶುಕ್ರಂ ತೇ ಭಾರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಶುಕ್ರೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಶುಕ್ರಗ್ರಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ನ್ಯಾಸಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಕರನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಶುಕ್ರಂ ತೇ ಅನ್ಯತ್ ಅಂಗುಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಯಜತಂ ತೇ ಅನ್ಯತ್ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ವಿಷುರೂಪೇ ಅಹನೀ ದ್ಯೌರಿವಾಸಿ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ವಿಶ್ವಾ ಹಿ ಮಾಯಾ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ಅವಸಿ ಸ್ವಧಾವೋ ಭದ್ರಾ ತೇ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಪೂಷನ್ನಿಹ ರಾತಿರಸ್ತು ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಶುಕ್ರಂ ತೇ ಅನ್ಯತ್ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಯಜತಂ ತೇ ಅನ್ಯತ್ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿಷುರೂಪೇ ಅಹನೀ ದ್ಯೌರಿವಾಸಿ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ವಿಶ್ವಾ ಹಿ ಮಾಯಾ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಅವಸಿ

ಸ್ವಧಾವೋ ಭದ್ರಾ ತೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಪೂಷನ್ನಿಹ ರಾತಿರಸ್ತು ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಮಂತ್ರಪದನ್ಯಾಸ ॥ ಓಂ ಶುಕ್ರಂತೇ ಅನ್ಯತ್ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ; ಯಜತಂತೇ ಅನ್ಯತ್ ನಮಃ – ಲಲಾಟೇ; ವಿಷುರೂಪೇ ನಮಃ – ಮುಖೇ; ಅಹನೀ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ; ದ್ಯೌರಿವಾಸಿ ನಮಃ – ನಾಭೌ; ವಿಶ್ವಾ ಹಿ ನಮಃ – ಕಟ್ಯಾಂ; ಮಾಯಅವಸಿ ನಮಃ –ಗುಹ್ಯೇ; ಸ್ವಧಾವಃ ನಮಃ –ವೃಷಣಯೋಃ; ಭದ್ರಾತೇ ನಮಃ – ಊರ್ವೋಃ; ಪೂಷನ್ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ; ಇಹರಾತಿಃ ನಮಃ – ಗುಲ್ಫಯೋಃ; ಅಸ್ತು ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥ **ವಂದೇ ವಿರಾಜಿತಸಿತಾಂಶುಕಗಂಧಮಾಲ್ಯಮಚ್ಛಾಭ್ರಶ್ವಗಂ ತನುವಿರಾಜಿತ ವಜ್ರರತ್ನಮ್ ।**
ದೋರ್ಭಿಃ ಸದಂಡಗುಣಕುಂಡಿತಮಕ್ಷಸೂತ್ರಂ ಬಿಭ್ರಾಣಮಾಸುರಗುರುಂ ಭೃಗುಪುತ್ರಮೀಡ್ಯಮ್ ॥

ಓಂ ಶುಕ್ರಂ ತೇ ಅನ್ಯದ್ಯಜತಂ ತೇ ಅನ್ಯದ್ವಿಷುರೂಪೇ ಅಹನೀ ದ್ಯೌರಿವಾಸಿ । ವಿಶ್ವಾ ಹಿ ಮಾಯಾ ಅವಸಿ ಸ್ವಧಾವೋ ಭದ್ರಾ ತೇ ಪೂಷನ್ನಿಹ ರಾತಿರಸ್ತು ॥ (ಓಂ ಶುಂ ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ)॥

೧೦೦೮, ೧೦೮, ೨೮, ೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್. ಅಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶಾಂಶಸಂಖ್ಯಯಾ ಜಪೇತ್ ॥

ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹಮ್ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ ಪುಷ್ಪಂ । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ । ಓಂ ವಮ್ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ತತಃ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ । ಸಿತಾಯ । ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನೇ । ಯೋಗಮೂರ್ತಯೇ । ಭೃಗೂದ್ವಹಾಯ । ಕವಯೇ । ಶಾಂತಾಯ । ಅತಿತೇಜಸ್ವಿನೇ । ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಾಯ । ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಧರಾಯ । ದೈತ್ಯಮಂತ್ರಿಣೇ । ವಿನಯಕೋವಿದಾಯ ॥

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ದೈತ್ಯಮಂತ್ರಿಣೇ ನಮಃ । ದೀರ್ಘದರ್ಶಿನೇ ನಮಃ । ಉಷನಸೇ ನಮಃ। ಭಾರ್ಗವಾಯ ನಮಃ । ಕವಯೇ ನಮಃ । ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ । ಭೃಗವೇ ನಮಃ । ಭೃಗುಸುತಾಯ ನಮಃ । ಅನ್ಯಜಿತೇ ನಮಃ । ದೈತ್ಯಪೂಜಿತಾಯ ನಮಃ । ಶ್ವೇತಾಯ ನಮಃ । ಅಧರ್ಮಮಂಡಲಿನೇ ನಮಃ। ಕಾವ್ಯಾಯ ನಮಃ । ನಿಧಿಮತೇ ನಮಃ । ನಿಗಮಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವದಾಯ ನಮಃ। ಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ । ನೀತಿಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ರಕ್ಷಸಾಂ ವಿಭವೇ ನಮಃ । ವಿಶ್ವಕರ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ ನಮಃ। ದೈತ್ಯಾಚಾರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರತಾಪವತೇ ನಮಃ ॥

ಆವರಣಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಶುಕ್ರಂ ತೇ ಅನ್ಯತ್ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಯಜತಂ ತೇ ಅನ್ಯತ್ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ। ವಿಷುರೂಪೇ ಅಹನೀ ದ್ಯೌರಿವಾಸಿ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ವಿಶ್ವಾ ಹಿ ಮಾಯಾ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಅವಸಿ ಸ್ವಧಾವೋ ಭದ್ರಾ ತೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಪೂಷನ್ನಿಹ ರಾತಿರಸ್ತು ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ। ರಾಹವೇ ನಮಃ । ಕೇತವೇ ನಮಃ । ರವಯೇ ನಮಃ। ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ । ಬುಧಾಯ ನಮಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ವಾರಾಹ್ಯೈ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ । ಚಾಮುಂಡಾಯೈ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ॥ ೩ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ । ಯಮಾಯ । ನಿರ್ಋತಯೇ । ವರುಣಾಯ । ವಾಯವೇ । ಸೋಮಾಯ । ಈಶಾನಾಯ । ಅನಂತಾಯ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶಕ್ತಯೇ । ದಂಡಾಯ । ಖಡ್ಗಾಯ । ಪಾಶಾಯ । ಅಂಕುಶಾಯ । ಗದಾಯೈ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ । ಪದ್ಮಾಯ । ಚಕ್ರಾಯ ॥ ೫ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾ ॥

೧. ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ । ೨. ಶುಚಯೇ ನಮಃ । ೩. ಶುಭಗುಣಾಯ ನಮಃ । ೪. ಶುಭದಾಯ ನಮಃ । ೫. ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ೬. ಶೋಭನಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೭. ಶುಭ್ರರೂಪಾಯ ನಮಃ । ೮. ಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕಭಾಸ್ವರಾಯ ನಮಃ । ೯. ದೀನಾರ್ತಿಹಾರಕಾಯ ನಮಃ । ೧೦. ದೈತ್ಯಗುರವೇ ನಮಃ । ೧೧. ದೇವಾದಿವಂದಿತಾಯ ನಮಃ । ೧೨. ಕಾವ್ಯಸಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೧೩. ಕಾಮಪಾಲಾಯ ನಮಃ । ೧೪. ಕವಯೇ ನಮಃ । ೧೫. ಕಲ್ಯಾಣದಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ೧೬. ಭದ್ರಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ೧೭. ಭದ್ರಗುಣಾಯ ನಮಃ । ೧೮. ಭಾರ್ಗವಾಯ ನಮಃ । ೧೯. ಭಕ್ತಪಾಲನಾಯ ನಮಃ । ೨೦. ಭೋಗದಾಯ ನಮಃ । ೨೧. ಭುವನಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೨೨. ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಫಲಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೨೩. ಚಾರುಶೀಲಾಯ ನಮಃ । ೨೪. ಚಾರುರೂಪಾಯ ನಮಃ । ೨೫. ಚಾರುಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಯ ನಮಃ । ೨೬. ನಿಧಯೇ ನಮಃ । ೨೭. ನಿಖಿಲಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ೨೮. ನೀತಿವಿದ್ಯಾಧುರಂಧರಾಯ ನಮಃ । ೨೯. ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಾಯ ನಮಃ । ೩೦. ಸರ್ವಾವಗುಣವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ । ೩೧. ಸಮಾನಾಧಿಕನಿರ್ಮುಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೩೨. ಸಕಲಾಗಮಪಾರಗಾಯ ನಮಃ । ೩೩. ಭೃಗವೇ ನಮಃ । ೩೪. ಭೋಗಕರಾಯ ನಮಃ । ೩೫. ಭೂಮಿಸುರಪಾಲನತತ್ಪರಾಯ ನಮಃ। ೩೬. ಮನಸ್ವಿನೇ ನಮಃ । ೩೭. ಮಾನದಾಯ ನಮಃ । ೩೮. ಮಾನ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೩೯. ಮಾಯಾತೀತಾಯ ನಮಃ । ೪೦. ಮಹಾಶಯಾಯ ನಮಃ । ೪೧. ಬಲಿಪ್ರಸನ್ನಾಯ ನಮಃ । ೪೨. ಅಭಯದಾಯ ನಮಃ । ೪೩. ಬಲಿನೇ ನಮಃ । ೪೪. ಬಲಪರಾಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ೪೫. ಭವಪಾಶಪರಿತ್ಯಾಗಾಯ ನಮಃ । ೪೬. ಬಲಿಬಂಧವಿಮೋಚಕಾಯ ನಮಃ । ೪೭. ಧನಾಶಯಾಯ ನಮಃ । ೪೮. ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೪೯. ಕಂಬುಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ । ೫೦. ಕಲಾಧರಾಯ ನಮಃ । ೫೧. ಕಾರುಣ್ಯರಸಸಂಪೂರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ೫೨. ಕಲ್ಯಾಣಗುಣವರ್ಧನಾಯ ನಮಃ । ೫೩. ಶ್ವೇತಾಂಬರಾಯ ನಮಃ । ೫೪. ಶ್ವೇತವಪುಷೇ ನಮಃ । ೫೫. ಚತುರ್ಭುಜಸಮನ್ವಿತಾಯ ನಮಃ । ೫೬. ಅಕ್ಷಮಾಲಾಧರಾಯ ನಮಃ । ೫೭. ಅಚಿಂತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೮. ಅಕ್ಷೀಣಗುಣಭಾಸುರಾಯ ನಮಃ । ೫೯. ನಕ್ಷತ್ರಗಣಸಂಚಾರಾಯ ನಮಃ । ೬೦. ನಯದಾಯ ನಮಃ । ೬೧. ನೀತಿಮಾರ್ಗದಾಯ ನಮಃ । ೬೨. ವರ್ಷಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೬೩. ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ। ೬೪. ಕ್ಲೇಶನಾಶಕರಾಯ ನಮಃ । ೬೫. ಕವಯೇ ನಮಃ । ೬೬. ಚಿಂತಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೬೭. ಶಾಂತಮತಯೇ ನಮಃ । ೬೮. ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಕೃತೇ ನಮಃ । ೬೯. ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಹರಾಯ ನಮಃ । ೭೦. ಭೂರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ೭೧. ಪುಣ್ಯದಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ೭೨. ಪುರಾಣಪುರುಷಾಯ ನಮಃ । ೭೩. ಪೂಜ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೭೪. ಪುರುಹೂತಾದಿಸನ್ನುತಾಯ ನಮಃ । ೭೫. ಅಜೇಯಾಯ ನಮಃ । ೭೬. ವಿಜಿತಾರಾತಯೇ ನಮಃ । ೭೭. ವಿವಿಧಾಭರಣೋಜ್ವಲಾಯ ನಮಃ । ೭೮. ಕುಂದಪುಷ್ಪಪ್ರತೀಕಾಶಾಯ

ನಮಃ । ೭೯. ಮಂದಹಾಸಾಯ ನಮಃ । ೮೦. ಮಹಾಮತಯೇ ನಮಃ । ೮೧. ಮುಕ್ತಾಫಲಸಮಾನಾಭಾಯ ನಮಃ । ೮೨. ಮುಕ್ತಿದಾಯ ನಮಃ । ೮೩. ಮುನಿಸನ್ನುತಾಯ ನಮಃ । ೮೪. ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನರೂಢಾಯ ನಮಃ । ೮೫. ರಥಸ್ಥಾಯ ನಮಃ । ೮೬. ರಜತಪ್ರಭಾಯ ನಮಃ । ೮೭. ಸೂರ್ಯಪ್ರಾಗ್ದೇಶಸಂಚಾರಾಯ ನಮಃ । ೮೮. ಸುರಶತ್ರುಸುಹೃದೇ ನಮಃ । ೮೯. ಕವಯೇ ನಮಃ । ೯೦. ತುಲಾವೃಷಭರಾಶೀಶಾಯ ನಮಃ । ೯೧. ದುರ್ಧರಾಯ ನಮಃ । ೯೨. ಧರ್ಮಪಾಲನಾಯ ನಮಃ । ೯೩. ಭಾಗ್ಯದಾಯ ನಮಃ । ೯೪. ಭವ್ಯಚರಿತ್ರಾಯ ನಮಃ । ೯೫. ಭವಪಾಶವಿಮೋಚನಾಯ ನಮಃ । ೯೬. ಗೌಡದೇಶೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ । ೯೭. ಗೋಪ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ೯೮. ಗುಣಿನೇ ನಮಃ । ೯೯. ಗುಣವಿಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ೧೦೦. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ-ನಕ್ಷತ್ರಸಂಭೂತಾಯ ನಮಃ । ೧೦೧. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ನಮಃ । ೧೦೨. ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ ನಮಃ । ೧೦೩. ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾಯ ನಮಃ । ೧೦೪. ಅಪವರ್ಗಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೧೦೫. ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ೧೦೬. ಸಂತಾನಫಲದಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ೧೦೭. ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ೧೦೮. ಸರ್ವಗೀರ್ವಾಣಗಣಸಂಸ್ತುತಾಯ ನಮಃ ।

॥ ಇತಿ ಭಾರ್ಗವಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ ॥

ಓಂ ತತಃ ಧೂಪದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ದಧ್ಯನ್ನ ಶರ್ಕರಭಕ್ಷ್ಯ ಫಲಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ॥ ಓಂ ದೈತ್ಯಾಚಾರ್ಯಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಿದ್ಯಾರೂಪಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನಃ ಶುಕ್ರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ವಂದನಮ್ ॥ ಹಿಮಕುಂದಮೃಣಾಲಾಭಂ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಪರಮಂ ಗುರುಮ್ ।
ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಕ್ತಾರಂ ಭಾರ್ಗವಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಶುಕ್ರಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಶನೈಶ್ಚರಪೂಜಾ[೧೫]

ಮಂಡಲಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗೇ ತಿಲರಾಶೌ ಶನೈಶ್ಚರಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ : ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಶನಿಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶನಿಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಕೂರ್ಮರೂಪ್ಯಾತ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮೀ–ನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಡಲೇ ತಿಲಧಾನ್ಯೇ ಶನೈಶ್ಚರಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ ॥ ಇಂದ್ರನೀಲದ್ಯುತಿಃ ಶೂಲೀ ವರದೋ ಗೃಧ್ರವಾಹನಃ । ಬಾಣಬಾಣಾಸನಧರಃ ಸ್ಮರ್ತವ್ಯೋಽರ್ಕಸುತಃ ಸದಾ ॥ ಇಂದ್ರನೀಲನಿಭಂ ಮಂದಂ ಕಾಶ್ಯಪಿಂ ಚಿತ್ರಭೂಷಣಮ್ । ಚಾಪಬಾಣಧರಂ ಚರ್ಮಶೂಲಿನಂ ಗೃಧ್ರವಾಹನಮ್ ॥ ಇಂದ್ರನೀಲಸಮಾನಾಭಂ ನೀಲೋತ್ಪಲಸಮಪ್ರಭಮ್ । ಸ್ಥಾಪಯಾಯಿ ಮಹಾರೌದ್ರಂ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಂ ಶನೈಶ್ಚರಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥

ಶನೈಶ್ಚರೋ ರಾಶಿತೋ ರಾಶಿಮೇತಿ ಶನೈರ್ಭೋಗೋ ಗಮನಂ ಚೇಷ್ಟಿತಂ ಚ ।
ಸೂರ್ಯಾತ್ಮಜಂ ಕ್ರೋಧನಂ ಸುಪ್ರಸನ್ನಂ ಮಂದಂ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ಪೀಠಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಗುಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । .... ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಯಾಂ ಸೂಚಿತಮ್)

ನವಶಕ್ತಯಃ[೧೬] ॥ ಭಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ತಂದ್ರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಕ್ಷುಧಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಮೃತ್ಯವೇ ನಮಃ । ಜರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಾಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಮನೋಮಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಾಮುಕಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ವರದಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ॥

---

೧೫. ವಾರ –ಶನಿವಾರ; ನಕ್ಷತ್ರ –ಶ್ರವಣ; ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ –ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ; ಗಂಧ –ತಿಲಪಿಷ್ಟ; ಪೂಜಾಪುಷ್ಪ –ನೀಲ, ಕೆನ್ನೈದಿಲೆ; ರತ್ನ – ನೀಲ; ವಸ್ತ್ರ –ಕಪ್ಪು, ನೀಲ; ಧಾನ್ಯ –ಎಳ್ಳು; ಪ್ರತಿಮೆ –ಕಬ್ಬಿಣ; ಲೋಹ –ಕಬ್ಬಿಣ; ಜಪಸಂಖ್ಯೆ –೨೩,೦೦೦; ನೈವೇದ್ಯ –ತಿಲಮಿಶ್ರಾನ್ನ; ಚರು –ತಿಲಮಿಶ್ರಾನ್ನ; ಸಮಿಧೆ –ಶಮೀ; ಪಶು –ಕೃಷ್ಣಧೇನು; ರಸ –ತೈಲ (ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ); ರೋಗ –ವಾತ ಜ್ವರ; ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ –ಮಕರ, ಕುಂಭ; ಉಚ್ಚ –ತುಲ; ನೀಚ –ಮೇಷ; ಮಿತ್ರ –ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ರಾಹು; ಸಮ –ಗುರು; ಶತ್ರು –ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಕೇತು; ಗೋಚರಫಲ : ಜನ್ಮ –ರೋಗ; ದ್ವಿತೀಯ –ಧನನಾಶ; ತೃತೀಯ –ಧನಲಾಭ; ಚತುರ್ಥ –ಸುಖಹಾನಿ; ಪಂಚಮ –ದನಹಾನಿ; ಷಷ್ಠ –ಶತ್ರುನಾಶ; ಸಪ್ತಮ –ಅಧ್ವಾನ; ಅಷ್ಟಮ –ಅತಿದುಃಖ; ನವಮ –ಧರ್ಮನಾಶ; ದಶಮ –ದಾರಿದ್ರ್ಯ; ಏಕಾದಶ –ಧನಲಾಭ; ದ್ವಾದಶ –ಮಿತ್ರನಾಶ, ಕಾರಕ –ಆಯುಷ್ಯ, ಜೀವನೋಪಾಯ, ವ್ಯಾಧಿ, ವಿಪತ್ತು, ಬಂಧುನಾಶ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮರಣ. (ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ಹಾಗೆಯೇ ಏಳೂವರೆ ಶನಿಚಾರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶನಿಜಪ, ಶನಿಪೂಜಾ ಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ.)

೧೬. (ಭಯಾ ತಂದ್ರಾ ಕ್ಷುಧಾ ಮೃತ್ಯುರ್ಜರಾ ಮಾಯಾ ಮನೋಮಯೀ । ಕಾಮುಕಾ ವರದಾ ಚೇತಿ ಮಂದಸ್ಯ ನವಶಕ್ತಯಃ ॥)

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಐಂದ್ರೇಶಂ ಗ್ರಹಪಶ್ಚಿಮಂ ಕರಲಸತ್ತೂಣೀರಬಾಣಾಸನಂ
ಕೋದಂಡಾಕೃತಿಮಂಡಲಂ ಘನನಿಭಂ ಗೃಧ್ರಾಸನಂ ಕಾಶ್ಯಪಿಮ್ ।
ನೀಲಚ್ಛತ್ರವಿಭೂಷಣಧ್ವಜರಥಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಾ ಶೋಭಿತಂ
ಮೇರೋರ್ದಿವ್ಯಗಿರೇಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕರಂ ಸೇವಾಮಹೇ ಭಾನುಜಮ್ ॥

ಓಂ ಶಮಗ್ನಿರಿತ್ಯಸ್ಯ ಇರಿಂಬಿಠಿಋಷಿಃ । ಉಷ್ಣಿಕ್‌ಛಂದಃ । ಶನೈಶ್ಚರೋ ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಶನೈಶ್ಚರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಶಮಗ್ನಿರಗ್ನಿಭಿಃ ಕರಚ್ಛಂ ನಸ್ತಪತು ಸೂರ್ಯಃ । ಶಂ ವಾತೋ ವಾತ್ವರಪಾ ಅಪ ಸ್ರಿಧಃ ॥

ಓಂ ಭಗವನ್ ಶನೈಶ್ಚರಭಾಸ್ಕರತನಯ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದೇಶೇಶ್ವರಕಜ್ಜಲ ನೀಲಾಂಗಕಾಂತೇ ಚತುರ್ಭುಜಚಾಪತೂಣೀರಕೃಪಾಣಾಭಯಾಂಕಿತನೀಲಾಂಬರಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನ ನೀಲರತ್ನಭೂಷಣಾಲಂಕೃತ ಸರ್ವಾಂಗ ಸಮಸ್ತಭುವನಭೀಷಣಾಮರ್ಷಮೂರ್ತೇ ನಮಸ್ತೇ ಸನ್ನದ್ಧನೀಲಧ್ವಜ ಪತಾಕೋಪಶೋಭಿತೇನ–ನೀಲಗೃಧ್ರರಥವಾಹನೇನ ಮೇರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕುರ್ವನ್ನಾಗಚ್ಛಪ್ರಜಾಪತಿಯಮಾಭ್ಯಾಂಸಹ ಪದ್ಮಪಶ್ಚಿಮದಲಮಧ್ಯೇ ಆಯಸಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖೇಂ ಚಾಪಾಕಾರಪೀಠೇಽಧಿತಿಷ್ಠ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶನೈಶ್ಚರಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯೈ ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ ॥]

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಶನೈಶ್ಚರಸ್ಯಾಧಿ–ದೇವತಾಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಿನಂ ಹಂಸಸ್ಥಮ್ ಏಕವಕ್ತ್ರಮ್ ಅಕ್ಷಮಾಲಾಸ್ರುವ ಪುಸ್ತಕಕಮಲ ಸಹಿತಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ ಶನೈಶ್ಚರ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಅಧಿದೇವತಾಯೈ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ನಮಃ ॥]

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಯಮಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಯಮೋದೇವತಾ । ಶನೈಶ್ಚರಸ್ಯಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯಮಾವಾಹನೇ । ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಸುನುತ ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಂ ಹ ಯಜ್ಞೋ ಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ ಅರಂಕೃತಃ ॥

ಈಶತ್ತೀನಂ ದಂಡಹಸ್ತಂ ರಕ್ತದೃಶಂ ಪಾಶಧರಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಂ ಮಹಿಷಾರೂಢಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಂ ಶನೈಶ್ಚರಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಯಮಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯೈ ಯಮಾಯ ನಮಃ ॥]

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಶನೈಶ್ಚರಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಅಧಿದೇವತಾ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಯಮಸಹಿತಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಭಾರ್ಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶನೈಶ್ಚರಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಕೂರ್ಮಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಿಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ–ದ್ವ್ಯಂತರಿಕ್ಷ–ಸೋಮ–ಪೂಷ–ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಆ)ಽಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು।

**ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥**

(ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ತತ್ವನ್ಯಾಸ–ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಶನಿಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಶಮಗ್ನಿರಿತ್ಯಸ್ಯ ಇರಿಂಬಿಠಿಋಷಿಃ । ಉಷ್ಣಿಕ್‌ಛಂದಃ । ಶನೈಶ್ಚರೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಶನೈಶ್ಚರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ನ್ಯಾಸಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಕರನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಶಮಗ್ನಿರಗ್ನಿಭಿಃ ಅಂಗುಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಕರಚ್ಛಿರಸೇ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಶಂ

ನಸ್ತಪತು ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸೂರ್ಯ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಶಂ ವಾತೋ ವಾತ್ವರಪಾ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅಪ ಸ್ರಿಧಃ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಶಮಗ್ನಿರಗ್ನಿಭಿರ್ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಕರಚ್ಛಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಶಂ ನಸ್ತಪತು ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಸೂರ್ಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಶಂ ವಾತೋ ವಾತ್ವರಪಾ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಅಪ ಸ್ರಿಧಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಮಂತ್ರಪದನ್ಯಾಸ ॥ ಓಂ ಶಮಗ್ನಿಃ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ; ಅಗ್ನಿಭಿಃ ನಮಃ – ಲಲಾಟೇ; ಕರತ್ ನಮಃ – ಮುಖೇ; ಶಂ ನಃ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ; ತಪತು ನಮಃ – ನಾಭೌ; ಸೂರ್ಯಃ ನಮಃ – ಕಟ್ಯಾಂ; ಶಂ ನಮಃ – ಗುಹ್ಯೇ; ವಾತಃ ನಮಃ – ಊರ್ವೋಃ; ವಾತು ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ; ಅರಪಾ ನಮಃ – ಗುಲ್ಫಯೋಃ; ಅಪಸ್ರಿಧಃ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥ **ವಂದೇ ಶನೈಶ್ಚರಂ ದಂಷ್ಟ್ರಾವಜ್ರನೀಲಾಭಭೂಷಣಮ್ ।**
ಜಾನುಸ್ಥ ವಾಮಹಸ್ತಾಢ್ಯಂ ಸಾಭಯೇತರಪಾಣಿನಮ್ ॥
ದೋರ್ಭಿರ್ಧನುರ್ವಿಶಿಖಚರ್ಮಧರಂ ತ್ರಿಶೂಲಂ
ಭಾಸ್ವತ್ಕಿರೀಟಮುಕುಟೋಜ್ಜ್ವಲಿತೇಂದ್ರನೀಲಮ್ ।
ನೀಲಾತಪತ್ರಕುಸುಮಾಂಶುಕಗಂಧಭೂಷಂ–
ಗೃಧ್ರಸ್ಥಿತಂ ರವಿಸುತಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಮಂದಮ್ ॥

ಓಂ ಶಮಗ್ನಿರಗ್ನಿಭಿಃ ಕರಚ್ಛಂ ನಸ್ತಪತು ಸೂರ್ಯಃ । ಶಂ ವಾತೋ ವಾತ್ವರಪಾ ಅಪ ಸ್ರಿಧಃ ॥

(ಓಂ ಶಂ ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ) ॥

೧೦೦೮, ೧೦೮, ೨೮, ೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್. ಅಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶಾಂಶಸಂಖ್ಯಯಾ ಜಪೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ॥ ಓಂ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ **ಶನೈಶ್ಚರಾಯ** ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಮಂದಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹಮ್ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ ಪುಷ್ಪಂ । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ । ಓಂ ವಮ್ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ತತಃ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಮಂದಾಯ ನಮಃ । ಶನೈಶ್ಚರಾಯ । ಶೋಣಾಯ । ಪಂಗವೇ । ಛಾಯಾಸುತಾಯ । ಅಸಿತಾಯ । ಸೂರ್ಯಸುತಾಯ । ಕಾಲಾಯ । ಶ್ರಾದ್ಧದೇವಸಹೋದರಾಯ । ಚತುರ್ಭುಜಾಯ । ಚಿತ್ರಭೂಷಣಾಯ । ರುದ್ರವಾಹನಾಯ ॥

ಪಂಚವಿಂಶತಿನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ನೀಲಾಯ ನಮಃ । ನೀಲೋತ್ಫಲ ನಿಭಾಯ । ನೀಲಮಯೂಖಾಯ । ನೀಲಕಂಠನಿಭಾಯ । ನಿರ್ಮಲದೇಹಾಯ । ದೀರ್ಘಶ್ಮಶ್ರುಜಟಾಯ । ವಿಶಾಲನೇತ್ರಾಯ । ಶುಷ್ಕೋದರನಿಭಾಯ ।

ಕೋಣಾಯ । ನೀಲಾಂಜನಪ್ರಖ್ಯಾಯ । ಮಂದಚೇಷ್ಟಾಪ್ರಸಾರಿಣೇ । ಛಾಯಾಮಾರ್ತಾಂಡ ಸಂಭೂತಾಯ । ಅರ್ಕಪುತ್ರಾಯ । ಖಂಜಾಯ । ನೀಲೋತ್ಪಲಮೇಚಿಕಾಯ । ಪ್ರೇತರಾಜಾಯ । ಕೃಷ್ಣದೇಹಾಯ । ಶುದ್ಧಬುದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಿನೇ । ಪಿಂಗಲಾಯ । ಬಭ್ರವೇ । ರೌದ್ರಾಯ । ಯಮಾಯ । ಸೌರಯೇ ॥

ಆವರಣಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಶಮಗ್ನಿರಗ್ನಿಭಿರ್ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಕರಚ್ಛಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಶಂ ನಸ್ತಪತು ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಸೂರ್ಯಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಶಂ ವಾತೋ ವಾತ್ವರಪಾ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಅಪ ಸ್ರಿಧಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಶನೈಶ್ಚರಾಯ । ರಾಹವೇ । ಕೇತವೇ । ರವಯೇ । ಸೋಮಾಯ । ಮಂಗಲಾಯ । ಬುಧಾಯ ನಮಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ । ಶುಕ್ರಾಯ । ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ವಾರಾಹ್ಯೈ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ । ಚಾಮುಂಡಾಯೈ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ॥ ೩ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ । ಯಮಾಯ । ನಿರ್ಋತಯೇ । ವರುಣಾಯ । ವಾಯವೇ । ಸೋಮಾಯ । ಈಶಾನಾಯ । ಅನಂತಾಯ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶಕ್ತಯೇ । ದಂಡಾಯ । ಖಡ್ಗಾಯ । ಪಾಶಾಯ । ಅಂಕುಶಾಯ । ಗದಾಯೈ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ । ಪದ್ಮಾಯ । ಚಕ್ರಾಯ ॥ ೫ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾ ॥

೧. ಓಂ ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ । ೨. ಶಾಂತಾಯ ನಮಃ । ೩. ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನೇ ನಮಃ । ೪. ಶರಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫. ವರೇಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೬. ಸರ್ವೇಶಾಯ ನಮಃ । ೭. ಸೌಮ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೮. ಸುರವಂದ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೯. ಸುರಲೋಕವಿಹಾರಿಣೇ ನಮಃ । ೧೦. ಸುಖಾಸನೋಪವಿಷ್ಟಾಯ ನಮಃ । ೧೧. ಸುಂದರಾಯ ನಮಃ । ೧೨. ಘನಾಯ ನಮಃ । ೧೩. ಘನರೂಪಾಯ ನಮಃ । ೧೪. ಘನಾಭರಣಧಾರಿಣೇ ನಮಃ । ೧೫. ಘನಸಾರವಿಲೇಪಾಯ ನಮಃ । ೧೬. ಖದ್ಯೋತಾಯ ನಮಃ । ೧೭. ಮಂದಾಯ ನಮಃ । ೧೮. ಮಂದಚೇಷ್ಟಾಯ ನಮಃ । ೧೯. ಮಹನೀಯಗುಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ೨೦. ಮರ್ತ್ಯಪಾವನಪಾದಾಯ ನಮಃ । ೨೧. ಮಹೇಶಾಯ ನಮಃ । ೨೨. ಛಾಯಾಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ೨೩. ಶರ್ವಾಯ ನಮಃ । ೨೪. ಶರತೂಣೀರಧಾರಿಣೇ ನಮಃ । ೨೫. ಚರಸ್ಥಿರಸ್ವಭಾವಾಯ ನಮಃ । ೨೬. ಅಚಂಚಲಾಯ ನಮಃ । ೨೭. ನೀಲವರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ೨೮. ನಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೨೯. ನೀಲಾಂಜನನಿಭಾಯ ನಮಃ । ೩೦. ನೀಲಾಂಬರಭೂಷಾಯ ನಮಃ । ೩೧. ನಿಶ್ಚಲಾಯ ನಮಃ । ೩೨. ವೇದ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೩೩. ವಿಧಿರೂಪಾಯ ನಮಃ । ೩೪. ವಿರೋಧಾಧಾರಭೂಮಯೇ ನಮಃ । ೩೫. ಭೇದಾಸ್ಪದಸ್ವಭಾವಾಯ ನಮಃ । ೩೬. ವಜ್ರದೇಹಾಯ ನಮಃ । ೩೭. ವೈರಾಗ್ಯದಾಯ ನಮಃ । ೩೮. ವೀರಾಯ ನಮಃ । ೩೯. ವೀತರೋಗಭಯಾಯ ನಮಃ । ೪೦. ವಿಪತ್ಪರಂಪರೇಶಾಯ ನಮಃ । ೪೧. ವಿಶ್ವವಂದ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೪೨. ಗೃಧ್ರವಾಹನಾಯ ನಮಃ । ೪೩. ಗೂಢಾಯ ನಮಃ । ೪೪. ಕೂರ್ಮಾಂಗಾಯ ನಮಃ । ೪೫. ಕುರೂಪಿಣೇ ನಮಃ । ೪೬. ಕುತ್ಸಿತಾಯ ನಮಃ । ೪೭. ಗುಣಾಢ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೪೮. ಗೋಚರಾಯ ನಮಃ । ೪೯. ಅವಿದ್ಯಾಮೂಲನಾಶನಾಯ ನಮಃ । ೫೦. ಅವಿದ್ಯಾಸ್ವರೂಪಿಣೇ ನಮಃ । ೫೧. ಆಯುಷ್ಯಕಾರಣಾಯ ನಮಃ । ೫೨. ಆಪದುದ್ಧರ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ೫೩. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಾಯ ನಮಃ । ೫೪. ವಶಿನೇ ನಮಃ । ೫೫. ವಿವಿಧಾಗಮವೇದಿನೇ ನಮಃ । ೫೬.

ವಿಧಿಸ್ತುತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೭. ವಂದ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೫೮. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ೫೯. ವರಿಷ್ಠಾಯ ನಮಃ । ೬೦. ಗರಿಷ್ಠಾಯ ನಮಃ । ೬೧. ವಜ್ರಾಂಕುಶಧಾರಾಯ ನಮಃ । ೬೨. ವರದಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ । ೬೩. ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ೬೪. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಪತ್ನೀಸಮೇತಾಯ ನಮಃ । ೬೫. ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ ನಮಃ । ೬೬. ಮಿತಭಾಷಿಣೇ ನಮಃ । ೬೭. ಕಷ್ಟೌಘನಾಶಕರ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ೬೮. ಆರ್ಯಪುಷ್ಟಿದಾಯ ನಮಃ । ೬೯. ಸ್ತುತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೭೦. ಸ್ತೋತ್ರಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೭೧. ಭಕ್ತಿವಶ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೭೨. ಭಾನವೇ ನಮಃ। ೭೩. ಭಾನುಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ೭೪. ಭವ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೭೫. ಪಾವನಾಯ ನಮಃ । ೭೬. ಧನುರ್ಮಂಡಲಸಂಸ್ಥಾಯ ನಮಃ । ೭೭. ಧನದಾಯ ನಮಃ । ೭೮. ಧನುಷ್ಮತೇ ನಮಃ । ೭೯. ತನುಪ್ರಕಾಶದೇಹಾಯ ನಮಃ । ೮೦. ತಾಮಸಾಯ ನಮಃ । ೮೧. ಅಶೇಷಜನವಂದ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೮೨. ವಿಶೇಷಫಲದಾಯಿನೇ ನಮಃ । ೮೩. ವಶೀಕೃತಜನೇಶಾಯ ನಮಃ । ೮೪. ಪಶೂನಾಂಪತಯೇ ನಮಃ । ೮೫. ಖೇಚರಾಯ ನಮಃ । ೮೬. ಖಗೇಶಾಯ ನಮಃ । ೮೭. ಘನನೀಲಾಂಬರಾಯ ನಮಃ । ೮೮. ಕಾಠಿನ್ಯಮಾನಸಾಯ ನಮಃ । ೮೯. ಆರ್ಯಗಣಸ್ತುತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೯೦. ನೀಲಚ್ಛತ್ರಾಯ ನಮಃ । ೯೧. ನಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೯೨. ನಿರ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ । ೯೩. ಗುಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ೯೪. ನಿರಾಮಯಾಯ ನಮಃ। ೯೫. ಧೀರಾಯ ನಮಃ । ೯೬. ದಿವ್ಯದೇಹಾಯ ನಮಃ । ೯೭. ದೀನಾರ್ತಿಹರಣಾಯ ನಮಃ । ೯೮. ದೈನ್ಯನಾಶಕರಾಯ ನಮಃ । ೯೯. ಆರ್ಯಜನಗಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೧೦೦. ಕ್ರೂರಾಯ ನಮಃ । ೧೦೧. ಕ್ರೂರಚೇಷ್ಟಾಯ ನಮಃ । ೧೦೨. ವರದಾಯ ನಮಃ । ೧೦೩. ಕಾಮಕ್ರೋಧಕರಾಯ ನಮಃ । ೧೦೪. ಕಲತ್ರಪುತ್ರಶತ್ರುತ್ವಕಾರಣಾಯ ನಮಃ । ೧೦೫. ಪರಿಪೋಷಿತಭಕ್ತಾಯ ನಮಃ। ೧೦೬. ಪರಿಭೀತಿಹರಾಯ ನಮಃ । ೧೦೭. ಭಕ್ತಸಂಘಮನೋಭೀಷ್ಟದಾಯಕಾಯ ನಮಃ । ೧೦೮. ಶ್ರೀಮಚ್ಛನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಶನೈಶ್ಚರಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ ॥

ತತಃ ಧೂಪದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಕೃಸರಾನ್ನ ತಿಲಪಿಷ್ಟಭಕ್ಷ್ಯ ಫಲಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್ ॥

ವಂದನಮ್ ॥ ನೀಲಾಂಜನಗಿರಿಪ್ರಖ್ಯಂ ರವಿಸೂನುಂ ಯಮಾಗ್ರಜಮ್ ।
ಛಾಯಾಮಾರ್ತಂಡಸಂಭೂತಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಶನೈಶ್ಚರಮ್ ॥

ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಶನೈಶ್ಚರಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ರಾಹುಪೂಜಾ[೧೭]

ಮಂಡಲಸ್ಯ ನೈರ್ಋತ್ಯಭಾಗೇ ಮಾಷಾರಾಶೌ ರಾಹ್ವಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ : ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋಪದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ರಾಹುಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ರಾಹುಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀವರಾಹರೂಪಾತ್ಮಕ–ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಡಲೇ ಮಾಷಧಾನ್ಯೇ ರಾಹುಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ರಾಹವೇ ನಮಃ ।

ಕರಾಲವದನಃ ಖಡ್ಗಚರ್ಮಶೂಲೀ ವರಪ್ರದಃ ।
ನೀಲಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥಶ್ಚ ರಾಹುರತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ॥

ನೀಲಾಂಜನಸಮಾನಾಭಂ ನೀಲಮೇಘಸಮದ್ಯುತಿಮ್ ।
ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಮಹಾವಕ್ತ್ರಂ ರಾಹುಂ ಚಂದ್ರಾರ್ಕವೈರಿಣಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥

ಯೋ ವಿಷ್ಣುನೈವಾಮೃತಂ ಪೀಯಮಾನಂ ಶಿರಶ್ಛಿತ್ವಾ ಗ್ರಹಭಾವೇನ ಯುಕ್ತಃ ।
ಯಶ್ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌ ಗ್ರಸತೇ ಪರ್ವಕಾಲೇ ರಾಹುಂ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ದಿವ್ಯಕಾಯಾನ್ ಮಹಾವೀರ್ಯಾನ್ ರಾಹುಮೂರ್ಧನಿ ಸುಸ್ಥಿತಾನ್ ।
ಭಕ್ತಾನಾಂ ಇಷ್ಟದಾನ್ ದೇವಾನ್ ವಂದೇಽಹಂ ರಾಹುನಾಮಧಾನ್ ॥

ಪೀಠಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಗುಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । .... ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಯಾಂ ಸೂಚಿತಮ್)

ನವಶಕ್ತಯಃ[೧೮] ॥ ಓಂ ಉಗ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ಯಮದೂತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕರಾಲ್ಯೈ ನಮಃ । ವಿಕರಾಲಿಕಾಯೈ ನಮಃ। ಧೂಮ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ತೀವ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ಅಜಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ। ಕ್ರೂರಾಯೈ ನಮಃ ॥

---

೧೭. ವಾರ –ಶನಿವಾರ; ನಕ್ಷತ್ರ –ಆಶ್ಲೇಷ; ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ –ಸರ್ಪ, ಸ್ಕಂದ; ಗಂಧ –ಕೇದಗೆಮಕರಂಧ; ಪೂಜಾಪುಷ್ಪ –ನೀಲ, ಕೃಷ್ಣಧತ್ತೂರ; ರತ್ನ – ನೀಲ, ಗೋಮೇಧಿಕಾ; ವಸ್ತ್ರ –ಕಪ್ಪು; ಧಾನ್ಯ –ಉದ್ದು; ಪ್ರತಿಮೆ –ಸೀಸ; ಲೋಹ –ಸೀಸ; ಜಪಸಂಖ್ಯೆ –೧೮,೦೦೦; ನೈವೇದ್ಯ –ಮಾಷಭಕ್ಷಮಿಶ್ರಾನ್ನ; ಚರು –ಮಾಂಸಾನ್ನ (ಮಾಷ ಕುಂಕುಮಮಿಶ್ರ); ಸಮಿಧೆ –ಗರಿಕೆ; ಪಶು –ಆಡು; ರಸ –ತೈಲ (ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ); ರೋಗ –ವಿಷ; ಮಿತ್ರ –ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ ಸಮ –ಗುರು; ಶತ್ರು –ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ; ಗೋಚರಫಲ : ಜನ್ಮ –ಭಯ; ದ್ವಿತೀಯ –ಕಲಹ; ತೃತೀಯ –ಸೌಭಾಗ್ಯ; ಚತುರ್ಥ –ಮಾನಹಾನಿ; ಪಂಚಮ –ಬುದ್ಧಿನಾಶ; ಷಷ್ಠ –ಸುಖ; ಸಪ್ತಮ –ರಾಜಭಯ; ಅಷ್ಟಮ –ಮಿತ್ರನಾಶ; ನವಮ –ಸಂತಾಪ; ದಶಮ –ಕಲಹ; ಏಕಾದಶ –ಸ್ತ್ರೀಲಾಭ; ದ್ವಾದಶ –ಸರ್ವನಾಶ, ಕಾರಕ –ಮಾತುಲ, ಮಾತಾಮಹ, ತಟಾಕ, ಉದ್ಯಾನಾದಿಗಳು, ವಿಶ್ರಾಂತಿ.

೧೮. (ಉಗ್ರಾ ಚ ಯಮದೂತೀ ಚ ಕರಾಲೀ ವಿಕರಾಲಿಕಾ । ಧೂಮ್ರಾ ತೀವ್ರಾಽಜಿತಾ ಶಕ್ತಿಃ ಕ್ರೂರಾ ರಾಹೋಸ್ತು ಶಕ್ತಯಃ ॥)

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ರಾಹವೇ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ರಾಹುಂ ಬರ್ಬರದೇಶಜಂ ಚ ನಿರ್ಋತಿಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಿತಂ ಪೈಠಿನೇ
ಗೋತ್ರಂ ಖಡ್ಗಧರಂ ಚ ಶೂರ್ಪಸದೃಶಂ ಶಾರ್ದೂಲರತ್ನಾಸನಮ್ ।
ನೀಲ(ಕೃಷ್ಣ)ಚ್ಛತ್ರವಿಭೂಷಣಧ್ವಜರಥಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಾ ಶೋಭಿತಂ
ಮೇರೋರ್ದಿವ್ಯಗಿರೇಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕರಂ ಸೇವಾಮಹೇ ತಾಮಸಮ್ ॥

ಕಯಾ ನೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ರಾಹುರ್ದೇವತಾ। ಪ್ರಧಾನದೇವತಾರಾಹು ಗ್ರಹಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಆ ಭುವದೂತೀ ಸದಾವೃಧಃ ಸಖಾ । ಕಯಾ ಶಚಿಷ್ಠಯಾ ವೃತಾ ॥

ಓಂ ಭಗವನ್ ರಾಹೋ ರವಿಸೋಮಮರ್ದನ ಸಿಂಹಿಕಾನಂದನ ಪೈಠೀನಸಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನ ಬರ್ಬರದೇಶೇಶ್ವರ ಕಾಲಮೇಘದ್ಯುತೇ ವ್ಯಾಘ್ರವದನ ಚತುರ್ಭುಜ ಖಡ್ಗಚರ್ಮಶೂಲವರದಾನಾಂಕಿತ ಕೃಷ್ಣಾಂಬರಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನ ಗೋಮೇದಿಕಾಭರಣಭೂಷಿತ ಸರ್ವಾಂಗಶೌರ್ಯನಿಧೇ ನಮಸ್ತೇ ಸನ್ನದ್ಧ ಕೃಷ್ಣಧ್ವಜಪತಾಕೋಪಶೋಭಿತೇನ ಕೃಷ್ಣಸಿಂಹರಥವಾಹನೇನ ಮೇರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕುರ್ವನ್ನಾಗಚ್ಛ ಸರ್ಪಕಾಲಾಭ್ಯಾಂಸಹ ಪದ್ಮನೈಋತ್ಯದಲ ಮಧ್ಯೇ-ಸೀಸಕಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖೇ ಶೂರ್ಪಾಕಾರಪೀಠೇಽಧಿತಿಷ್ಠ ಪೂಜಾರ್ಥಂತ್ವಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ರಾಹುಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯೈ ರಾಹವೇ ನಮಃ ॥]

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ ಆಯಂಗೌ ಸಾರ್ಪರಾಜ್ಞೀಋಷಿಕಾ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಸರ್ಪೋದೇವತಾ । ರಾಹೋರಧಿ-ದೇವತಾಸರ್ಪಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಯಂ ಗೌಃ ಪೃಶ್ನಿರಕ್ರಮೀದಸನನ್ಮಾತರಂ ಪುರಃ । ಪಿತರಂ ಚ ಪ್ರಯಂತ್ಸ್ವಃ ॥

ಅಕ್ಷಸೂತ್ರಧರಾನ್ ಕುಂಡಿಕಾಕಾರಪುಚ್ಛಯುಕ್ತಾನೇಕಭೋಗಾಂಸ್ತ್ರಿಭೋಗ ಭೂಷಣಾನ್ ಭೀಷಣಾನ್ ರಾಹ್ವಧಿ-ದೇವತಾಃ ಸರ್ಪಾನ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಅಧಿದೇವತಾಯೈ ಸರ್ಪಾಯ ನಮಃ ॥]

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಸಂಕುಶಿಕಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಮೃತ್ಯುರ್ದೇವತಾ । ರಾಹು-ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮೃತ್ವಾವ್ಯಾಹನೇ । ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಅನು ಪರೇಹಿ ಪಂಥಾಂ ಯಸ್ತೇ ಸ್ವ ಇತರೋ ದೇವಯಾನಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಮತೇ ಶೃಣ್ವತೇ ತೇ ಬ್ರವೀಮಿ ಮಾ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ರೀರಿಷೋ ಮೋತವೀರಾನ್ ॥

ಕರಾಲವದನಂ ನಿತ್ಯಭೀಷಣಂ ಪಾಶದಂಡಧರಂ ಸರ್ಪವೃಶ್ಚಿಕರೋಮಾಣಂ ರಾಹೋಃ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಮೃತ್ಯುಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯೈ ಮೃತ್ಯವೇ ನಮಃ ॥]

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ರಾಹುಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಅಧಿದೇವತಾ ಸರ್ಪ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಮೃತ್ಯುಸಹಿತಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಭಾರ್ಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ರಾಹುಂ ತದಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಭೂವರಾಹಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ–ದ್ವ್ಯಂತರಿಕ್ಷ–ಸೋಮ–ಪೂಷ–ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್‌ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಆ)೩ ಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್‌ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ।

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥

(ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ತತ್ವನ್ಯಾಸ–ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ರಾಹುಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಕಯಾನೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ರಾಹುರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾರಾಹುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ನ್ಯಾಸಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಕರನ್ಯಾಸಃ ॥ ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಅಂಗುಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಆ ಭುವಚ್ಛಿರಸೇ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಊತೀ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸದಾವೃಧಃ ಸಖಾ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಕಯಾ ಶಚಿಷ್ಠಯಾ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ವೃತಾ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಆ ಭುವಚ್ಛಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಊತೀ ಶಿಖಾಯೈ

ವಷಟ್ । ಸದಾವೃಧಃ ಸಖಾ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಕಯಾ ಶಚಿಷ್ಠಯಾ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ವೃತಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಮಂತ್ರಪದನ್ಯಾಸ ॥ ಓಂ ಕಯಾ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ; ನೋ ನಮಃ – ಲಲಾಟೇ; ಚಿತ್ರ ನಮಃ – ಮುಖೇ; ಆಭುವತ್ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ; ಊತೀ ನಮಃ – ನಾಭೌ; ಸದಾವೃಧಃ ನಮಃ – ಕಟ್ಯಾಂ; ಸಖಾ ನಮಃ – ಊರ್ವೋಃ; ಕಯಾ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ; ಶಚಿಷ್ಠಯಾ ನಮಃ – ಗುಲ್ಫಯೋಃ; ವೃತಾ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

> **ರಾಹುಂ ಕರಾಗ್ರಪರಿಮಂಡಿತಚರ್ಮಖಡ್ಗಂ ಭೀಮಂ ತಮೋಮಯತನುಂ ತಮಮಿಂದ್ವಿನಾರಿಮ್ ।**
> **ಕೌಂಡಿನ್ಯಸೂನುಮಸಿತಾಂಶುಕಗಂಧಭೂಷಂ ಗೋಮೇದಭೂಷಿತತನುಂ ಹರಿಗಂ ನಮಾಮಿ ॥**

ಓಂ ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಆ ಭುವದೂತೀ ಸದಾವೃಧಃ ಸಖಾ । ಕಯಾ ಶಚಿಷ್ಠಯಾ ವೃತಾ ॥ (ಓಂ ರಾಂ ರಾಹವೇ ನಮಃ) ॥

೧೦೦೮, ೧೦೮, ೨೮, ೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್. ಅಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶಾಂಶಸಂಖ್ಯಯಾ ಜಪೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ॥ ಓಂ ಸೈಂಹಿಕೇಯಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ । ತಮೋಮಯಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ರಾಹುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್॥

ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹಮ್ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ ಪುಷ್ಪಂ । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ । ಓಂ ವಮ್ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ತತಃ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಸೈಂಹಿಕೇಯಾಯ ನಮಃ । ತಮೋಮಯಾಯ । ರಾಹವೇ । ಕರಾಲಾಸ್ಯಾಯ । ವಿಧುಂತುದಾಯ । ಸ್ವರ್ಭಾನವೇ । ಅಸುರಾಯ । ಸರ್ಪಾಯ । ಪ್ರತಿಲೋಮಜಾಯ । ನೀಲಸಿಂಹಾಸನಾಯ । ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯವೈರಿಣೇ । ಭಯಂಕರಾಯ ॥

ಏಕವಿಂಶತಿನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಸೈಂಹಿಕೇಯಾಯ ನಮಃ । ಸುರಾರಯೇ । ಯಮದಂಷ್ಟ್ರಾಯ । ಮಹಾಬಲಾಯ । ಸ್ವರ್ಭಾನವೇ । ಭಾನುಮರ್ದಿನೇ । ಚಂದ್ರಮರ್ದಿನೇ । ಅಮೃತಪ್ರಿಯಾಯ । ತಮೋಗ್ರಹಾಯ । ಶಿರಸ್ಕಾಯ । ತಮಸೇ । ಅಗುವೇ । ದುರ್ಜಯಾಯ । ವಿಧುಂತುದಾಯ । ವಿಧುಗ್ರಾಸಿನೇ । ಪೌರ್ಣಮಾಸೀ ಕುಹೂಪ್ರಿಯಾಯ । ಪಾತಾಯ । ಪಾತಯಿತ್ರೇ । ವಿಶ್ವಾಯ । ಪಾತಾಂಗಾಯ । ಅಷ್ಟಮಗ್ರಹಾಯ ॥

ಆವರಣಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಆ ಭುವಚ್ಛಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಊತೀ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಸದಾವೃಧಃ ಸಖಾ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಕಯಾ ಶಚಿಷ್ಠಯಾ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ವೃತಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ರಾಹವೇ ನಮಃ । ಕೇತವೇ । ರವಯೇ । ಸೋಮಾಯ । ಮಂಗಲಾಯ । ಬುಧಾಯ । ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ । ಶುಕ್ರಾಯ । ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ವಾರಾಹ್ಯೈ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ । ಚಾಮುಂಡಾಯೈ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ॥ ೩ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ । ಯಮಾಯ । ನಿರ್ಋತಯೇ । ವರುಣಾಯ । ವಾಯವೇ । ಸೋಮಾಯ । ಈಶಾನಾಯ । ಅನಂತಾಯ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶಕ್ತಯೇ । ದಂಡಾಯ । ಖಡ್ಗಾಯ । ಪಾಶಾಯ । ಅಂಕುಶಾಯ । ಗದಾಯೈ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ । ಪದ್ಮಾಯ । ಚಕ್ರಾಯ ॥ ೫ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾ ।

೧. ಓಂ ರಾಹವೇ ನಮಃ । ೨. ಸೈಂಹಿಕೇಯಾಯ । ೩. ವಿಧುಂತುದಾಯ । ೪. ಸುರಶತ್ರವೇ । ೫. ತಮಸೇ । ೬. ಫಣಿನೇ । ೭. ಗಾರ್ಗ್ಯಾಯನಾಯ । ೮. ಸುರಾರಯೇ । ೯. ನೀಲಜೀಮೂತಸಂಕಾಶಾಯ । ೧೦. ಚತುರ್ಭುಜಾಯ । ೧೧. ಖಡ್ಗಖೇಟಕಧಾರಿಣೇ । ೧೨. ವರದಾಯಕಹಸ್ತಾಯ । ೧೩. ಶೂಲಾಯುಧಾಯ । ೧೪. ಮೇಘವರ್ಣಾಯ । ೧೫. ಕೃಷ್ಣಧ್ವಜಪತಾಕವತೇ । ೧೬. ದಕ್ಷಿಣಾಶಾಮುಖರಥಾಯ । ೧೭. ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಲಾಯ । ೧೮. ಶೂರ್ಪಕಾರಾಸನಸ್ಥಾಯ । ೧೯. ಗೋಮೇದಾಭರಣಪ್ರಿಯಾಯ । ೨೦. ಮಾಷಪ್ರಿಯಾಯ । ೨೧. ಕಾಶ್ಯಪರ್ಷಿನಂದನಾಯ । ೨೨. ಭುಜಗೇಶ್ವರಾಯ ।೨೩. ಉಲ್ಕಾಪಾತಯಿತ್ರೇ । ೨೪. ಶೂಲಿನೇ । ೨೫. ನಿಧಿಪಾಯ । ೨೬. ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪರಾಜಾಯ । ೨೭. ವಿಷಜ್ವಾಲಾವೃತಾಸ್ಯಾಯ । ೨೮. ಅರ್ಧಶರೀರಾಯ । ೨೯. ಶಾಲವಪ್ರದಾಯ । ೩೦. ರವೀಂದುಭೀಕರಾಯ । ೩೧. ಛಾಯಾಸ್ವರೂಪಿಣೇ । ೩೨. ಕಠಿನಾಂಗಕಾಯ । ೩೩. ದ್ವಿಷಟ್‌ಚಕ್ರಚ್ಛೇದಕಾಯ । ೩೪. ಕರಾಲಾಸ್ಯಾಯ । ೩೫. ಭಯಂಕರಾಯ । ೩೬. ಕ್ರೂರಕರ್ಮಣೇ । ೩೭. ತಮೋರೂಪಾಯ । ೩೮. ಶ್ಯಾಮಾತ್ಮನೇ । ೩೯. ನೀಲಲೋಹಿತಾಯ । ೪೦. ಕಿರೀಟಿನೇ । ೪೧. ನೀಲವಸನಾಯ । ೪೨. ಶನಿಸಾಮಂತವರ್ತ್ಮಗಾಯ । ೪೩. ಚಂಡಾಲವರ್ಣಾಯ । ೪೪. ಅಶ್ವ್ಯೃಕ್ಷಭವಾಯ । ೪೫. ಮೇಷಭವಾಯ । ೪೬. ಶನಿವತ್ಫಲದಾಯ । ೪೭. ಶೂರಾಯ । ೪೮. ಅಪಸವ್ಯಗತಯೇ । ೪೯. ಉಪರಾಗಕರಾಯ । ೫೦. ಸೋಮಸೂರ್ಯಚ್ಛವಿವಿಮರ್ದಕಾಯ । ೫೧. ನೀಲಪುಷ್ಪವಿಹಾರಾಯ । ೫೨. ಗ್ರಹಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ । ೫೩. ಅಷ್ಟಮಗ್ರಹಾಯ । ೫೪. ಕಬಂಧಮಾತ್ರದೇಹಾಯ । ೫೫. ಯಾತುಧಾನಕುಲೋದ್ಭವಾಯ । ೫೬. ಗೋವಿಂದವರಪಾತ್ರಾಯ । ೫೭. ದೇವಜಾತಿಪ್ರವಿಷ್ಟಕಾಯ । ೫೮. ಕ್ರೂರಾಯ । ೫೯. ಘೋರಾಯ । ೬೦. ಶನೇರ್ಮಿತ್ರಾಯ । ೬೧. ಶುಕ್ರಮಿತ್ರಾಯ । ೬೨. ಅಗೋಚರಾಯ । ೬೩. ಮಾನೇ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದಾತ್ರೇ । ೬೪. ಸ್ವಗೃಹೇ ಪ್ರಬಲಾಢ್ಯಕಾಯ । ೬೫. ಸದ್ಗೃಹೇಽನ್ಯಬಲಧೃತೇ । ೬೬. ಚತುರ್ಥೇ ಮಾತೃನಾಶಕಾಯ । ೬೭. ಚಂದ್ರಯುತೇ ಚಂಡಾಲಜಾತಿಸೂಚಕಾಯ । ೬೮. ಸಿಂಹಜನ್ಮನೇ । ೬೯. ರಾಜ್ಯದಾತ್ರೇ । ೭೦. ಮಹಾಕಾಯಾಯ ನಮಃ । ೭೧. ಜನ್ಮಕರ್ತ್ರೇ । ೭೨. ವಿಧುರಿಪವೇ । ೭೩. ಮಾದಕಾಜ್ಞಾನದಾಯ । ೭೪. ಜನ್ಮಕನ್ಯಾರಾಜ್ಯದಾತ್ರೇ । ೭೫. ಜನ್ಮಹಾನಿದಾಯ । ೭೬. ನವಮೇ ಪಿತೃನಾಶನಾಯ । ೭೭. ಪಂಚಮೇ ಶೋಕದಾಯಕಾಯ । ೭೮. ದ್ಯೂನೇ ಕಲತ್ರಹಂತ್ರೇ । ೭೯. ಸಪ್ತಮೇ ಕಲಹಪ್ರದಾಯ । ೮೦. ಷಷ್ಠೇ ವಿತ್ತದಾತ್ರೇ । ೮೧. ಚತುರ್ಥೇ ವೈರದಾಯಕಾಯ । ೮೨. ನವಮೇ ಪಾಪದಾತ್ರೇ । ೮೩. ದಶಮೇ ಶೋಕದಾಯಕಾಯ । ೮೪. ಆದೌ ಯಶಃಪ್ರದಾತ್ರೇ । ೮೫. ಅಂತೇ ವೈರಪ್ರದಾಯಕಾಯ । ೮೬. ಕಾಲಾತ್ಮನೇ । ೮೭. ಗೋಚರಚರಾಯ । ೮೮. ಧನೇ ಕಕುತ್ಪ್ರದಾಯ । ೮೯. ಪಂಚಮೇ ಧಿಷಣಾಶೃಂಗದಾಯ । ೯೦. ಸ್ವರ್ಭಾನವೇ । ೯೧. ಬಲಿನೇ । ೯೨. ಮಹಾಸೌಖ್ಯಪ್ರದಾಯಿನೇ । ೯೩. ಚಂದ್ರವೈರಿಣೇ । ೯೪. ಶಾಶ್ವತಾಯ । ೯೫. ಸುರಶತ್ರವೇ । ೯೬. ಪಾಪಗ್ರಹಾಯ । ೯೭. ಶಾಂಭವಾಯ । ೯೮. ಪೂಜ್ಯಕಾಯ । ೯೯. ಪಾಟೀನಪೂರಣಾಯ । ೧೦೦. ಪೈಠೀನಸಕುಲೋದ್ಭವಾಯ । ೧೦೧. ಭಕ್ತರಕ್ಷಕಾಯ । ೧೦೨.

ರಾಹುಮೂರ್ತಯೇ । ೧೦೩. ಸವಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದಾಯ । ೧೦೪. ದೀರ್ಘಾಯ । ೧೦೫. ಕೃಷ್ಣಾಯ । ೧೦೬. ಅತನವೇ । ೧೦೭. ವಿಷ್ಣುನೇತ್ರಾರಯೇ । ೧೦೮. ದೇವಾಯ । ೧೦೯. ದಾನವಾಯ ।

॥ ಇತಿ ರಾಹ್ವಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಃ ॥

ತತಃ ಧೂಪ ದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಮಾಷಮಿಶ್ರಾನ್ನ ಮಾಷಭಕ್ಷ್ಯ ಫಲಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್ ॥

ಯದ್ವಿಷ್ಣುನಾಽಮೃತೇ ದೀಯಮಾನೇ ಶಿರಶ್ಛಿನ್ನಂ ದುಷ್ಟದೈತ್ಯಾಧಿಪಸ್ಯ ।
ತತ್ರಾಶ್ರಿತಾಽನಂತಸಂಖ್ಯಾ ಹಿ ದೇವಾಃ ಏತಾನ್ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ವಂದನಮ್ ॥ ಅರ್ಧಕಾಯಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯವಿಮರ್ದನಮ್ ।
ಸಿಂಹಿಕಾಗರ್ಭಸಂಭೂತಂ ರಾಹುಂ ಚ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ರಾಹವೇ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ರಾಹುಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಕೇತುಪೂಜಾ[೧೯]

ಮಂಡಲಸ್ಯ ವಾಯವ್ಯಭಾಗೇ ಕುಲಿತ್ಥರಾಶೌ ಕೇತ್ವಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ : ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ ...... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮ–ರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಕೇತುಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಕೇತುಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಮತ್ಸಾಯ್ತ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಡಲೇ ಕುಲಿತ್ಥಧಾನ್ಯೇ ಕೇತುಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಕೇತವೇ ನಮಃ । ಧೂಮ್ರಾ ದ್ವಿಬಾಹವಃ ಸರ್ವೇ ಗದಿನೋ ವಿಕೃತಾನನಾಃ । ಗೃಧ್ರಾಸನಗತಾ ನಿತ್ಯಂ ಕೇತವಃ ಸ್ಯುರ್ವರಪ್ರದಾಃ ॥ ಧೂಮ್ರಾನ್ ದ್ವಿಬಾಹೂನ್ ಗದಿನೋ ವಿಕೃತಾಸ್ಯಾನ್ ಶತಾತ್ಮಕಾನ್ । ಗೃಧ್ರಾಸನಗತಾನ್

೧೯. ವಾರ –ಮಂಗಳವಾರ; ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆ –ಗಣಪತಿ; ಗಂಧ –ಕಸ್ತೂರಿ; ಪೂಜಾಪುಷ್ಪ –ನೀಲ, ಚಿತ್ರಧತ್ತೂರ; ರತ್ನ – ವೈಢೂರ್ಯ; ವಸ್ತ್ರ –ಚಿತ್ರ; ಧಾನ್ಯ –ಹುರುಳಿ; ಪ್ರತಿಮೆ –ಕಂಚು; ಲೋಹ –ಉಕ್ಕು; ಜಪಸಂಖ್ಯೆ –೧೭,೦೦೦; ನೈವೇದ್ಯ –ಚಿತ್ರಾನ್ನ; ಚರು –ಚಿತ್ರಾನ್ನ; ಸಮಿಧೆ –ದರ್ಭೆ; ಪಶು –ಆನೆ; ರಸ –ತೈಲ (ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ); ರೋಗ –ಶೂಲ; ಮಿತ್ರ –ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಗುರು; ಸಮ –ಬುಧ; ಶತ್ರು –ಶುಕ್ರ, ಶನಿ; ಗೋಚರಫಲ : ಜನ್ಮ –ಭಯ; ದ್ವಿತೀಯ –ಕಲಹ; ತೃತೀಯ –ಸೌಭಾಗ್ಯ; ಚತುರ್ಥ –ಮಾನಹಾನಿ; ಪಂಚಮ –ಬುದ್ಧಿನಾಶ; ಷಷ್ಠ –ಸುಖ; ಸಪ್ತಮ –ರಾಜಭಯ; ಅಷ್ಟಮ –ಮಿತ್ರನಾಶ; ನವಮ –ಸಂತಾಪ; ದಶಮ –ಕಲಹ; ಏಕಾದಶ–ಸ್ತ್ರೀಲಾಭ; ದ್ವಾದಶ –ಸರ್ವನಾಶ, ಕಾರಕ –ಪಿತಾಮಹ, ಮೋಕ್ಷ.

ಕೇತೂನ್ ವರದಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸುತಾನ್ ॥ ನೀಲಮೇಘಸಮಾನಾಭಂ ಚಿತ್ರವರ್ಣಂ ಮಹಾಬಲಮ್ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಮಹಾರೌದ್ರಂ ಕೇತುಂ ಸರ್ವಫಲಪ್ರದಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ **ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾನವಕ್ತ್ರಾ ಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಭವಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಃ ಕುಮಾರಾಃ ।**
ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತಮಾ ವರದಾ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಾಃ ಕೇತೂನ್ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ಪೀಠಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಗುಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । .... ಹ್ರೀಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ (ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾಯಾಂ ಸೂಚಿತಮ್)

ನವಶಕ್ತಯಃ[೨೦] ॥ ಓಂ ನಿಮ್ನಾಯೈ ನಮಃ । ಅಭಯಾಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರಕೀರ್ಣಾಯೈ ನಮಃ । ಲೀನಾಯೈ ನಮಃ । ಭೇದಾಯೈ ನಮಃ । ನಟಾಯೈ ನಮಃ । ಆಜ್ಞಾಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯೈ ನಮಃ । ಮೇಧಾಯೈ ನಮಃ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಕೇತವೇ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥ **ಕೇತುಂ ಮಧ್ಯಮದೇಶಜಂ ಧ್ವಜಸಮಾಕಾರಂ ವಿಚಿತ್ರಾಯುಧಂ**
ಚಿತ್ರಂ ಜೈಮಿನಿಗೋತ್ರಜಂ ಗ್ರಹಭುವೋ ವಾಯವ್ಯಭಾಗಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಚಿತ್ರಸ್ಯಂದನಭೂಷಣಧ್ವಜರಥಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಾ ಶೋಭಿತಂ
ಮೇರೋರ್ದಿವ್ಯಗಿರೇಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕರಂ ಸೇವಾಮಹೇ ತಂ ಧ್ವಜಮ್ ॥

ಮಧುಚ್ಛಂದ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಕೇತವೋ ದೇವತಾಃ ॥ ಕೇತುಗ್ರಹಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ವನ್ನಕೇತವೇ ಪೇಶೋ ಮರ್ಯಾ ಅಪೇಶಸೇ । ಸಮುಷದ್ಭಿರಜಾಯಥಾಃ ॥

ಓಂ ಭಗವನ್ ಕೇತೋ ಕಾಮರೂಪ ಜೈಮಿನಿಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನ ಮಧ್ಯದೇಶೇಶ್ವರ ಧೂಮ್ರವರ್ಣಧ್ವಜಾಕೃತೇ ದ್ವಿಭುಜಗದಾವರದಾನಾಂಕಿತ ಚಿತ್ರಾಂಬರ ಧೂಮ್ರವರ್ಣಧ್ವಜಾಕೃತೇ ಚಿತ್ರಾಂಬರ ಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನ ವೈಢೂರ್ಯಮಯಾಭರಣಭೂಷಿತ ಸರ್ವಾಂಗಚಿತ್ರಶಕ್ತೇ ನಮಸ್ತೇ ಸನ್ನದ್ಧಚಿತ್ರಧ್ವಜಪತಾಕೋಪ ಶೋಭಿತೇನ ಚಿತ್ರಕಪೋತರಥವಾಹನೇನ ಮೇರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕುರ್ವನ್ನಾಗಚ್ಛ ಬ್ರಹ್ಮಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸಹವಾಯವ್ಯದಲಮಧ್ಯೇ ಕಾಂಸ್ಯಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖೇ ಧ್ವಜಾಕಾರ ಪೀಠೇಽಧಿತಿಷ್ಠಪೂಜಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಕೇತೂನಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯೈ ಕೇತವೇ ನಮಃ ॥]

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಮಿತಿ ನಕುಲಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವತಾ । ಕೇತ್ವಧಿದೇವತಾ-ಬ್ರಹ್ಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿ ಸೀಮತಃ ಸುರುಚೋ ವೇನ ಆವಃ । ಸ ಬುಧ್ನಿಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಠಾಃ ಸತಶ್ಚ ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ॥

---

೨೦. (ನಿಮ್ನಾಽಭಯಾ ಪ್ರಕೀರ್ಣಾ ಚ ಲೀನಾ ಭೇದಾ ನಟಾ ತಥಾ । ಆಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಮೇಧಾ ಚ ಕೇತೋಃಸ್ತು ನವಶಕ್ತಯಃ ॥)

ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಂ ಜಟಿಲಂ ಚತುರ್ಮುಖಂ ಅಕ್ಷಮಾಲಾಸ್ರುವ ಪುಸ್ತಕ ಕಮಂಡಲುಧರಂ ಕೇತ್ವಧಿದೇವತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಕೇತ್ವಧಿದೇವತಾಯೈ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ॥]

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ ಸ ಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಭಾರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಚಿತ್ರಗುಪ್ತೋದೇವತಾ । ಕೇತುಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ ಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಚಿತಯಂತಮಸ್ಮೇ ಚಿತ್ರಕ್ಷತ್ರ ಚಿತ್ರತಮಂ ವಯೋಧಾಮ್ । ಚಂದ್ರಂ ರಯಿಂ ಪುರುವೀರಂ ಬೃಹಂತಂ ಚಂದ್ರ ಚಂದ್ರಾಭಿರ್ಗೃಣತೇ ಯುವಸ್ವ ॥

ಉದೀಚ್ಯದೇಶಂ ಸೌಮ್ಯದರ್ಶನಂ ಲೇಖನೀಪತ್ರೋಪೇತದ್ವಿಭುಜಂ ಕೇತೋಃ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ-ಮಾವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ [ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಯೈ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾಯ ನಮಃ ॥]

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಕೇತುಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಅಧಿದೇವತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಸಹಿತಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಭಾರ್ಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಕೇತ್ವಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ವಾತ್ಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಿಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ-ದ್ವ್ಯಂತರಿಕ್ಷ-ಸೋಮ-ಪೂಷ-ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಅ)ಖಿಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್‌ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಽಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾ ಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ।

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥

(ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ತತ್ವನ್ಯಾಸ–ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಕೇತುಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ॥ ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ವನ್ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಕೇತುರ್ದೇವತಾ। ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಕೇತುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ನ್ಯಾಸಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಕೇತುಗ್ರಹಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಕರನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ವನ್ ಅಂಗುಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅಕೇತವೇ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಪೇಶೋ ಮರ್ಯಾ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅಪೇಶಸೇ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸಮುಷದ್ಭಿಃ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅಜಾಯಥಾ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ॥ ಓಂ ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ವನ್ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅಕೇತವೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪೇಶೋ ಮರ್ಯಾ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಅಪೇಶಸೇ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸಮುಷದ್ಭಿಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಅಜಾಯಥಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥)

ಮಂತ್ರಪದನ್ಯಾಸ ॥ ಓಂ ಕೇತುಂ ನಮಃ – ಶಿರಸಿ; ಓಂ ಕೃಣ್ವನ್ ನಮಃ – ಲಲಾಟೇ; ಓಮ್ ಅಕೇತವೇ ನಮಃ – ಮುಖೇ; ಓಂ ಪೇಶಃ ನಮಃ – ಹೃದಯೇ; ಓಂ ಮರ್ಯಾ ನಮಃ – ನಾಭೌ; ಓಂ ಅಪೇಶಸೇ ನಮಃ – ಕಟ್ಯಾಂ; ಓಂ ಸಂ ನಮಃ – ಊರ್ವೋಃ; ಓಮ್ ಉಷದ್ಭಿಃ ನಮಃ – ಜಾನ್ವೋಃ; ಓಮ್ ಅಜಾಯಥಾಃ ನಮಃ – ಪಾದಯೋಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

> **ಗೃಧ್ರಸ್ಥಿತಾಂಜಲಜಯೋನಿಸಮಾನವಕ್ತ್ರಾನ್ ಧೂಮ್ರಾನ್ವರಾಭಯಕರಾನ್ಸುಭುಜಾನ್ ಕುಮಾರಾನ್ ।**
> **ವೈಡೂರ್ಯಭೂಷಿತತನೂನ್ ವರಜೈಮಿನೇಯಾನ್ ಕೇತೂನ್ಭಯಾನಕಮುಖಾನ್ದ್ವಿಭುಜಾನ್ನಮಾಮಿ ॥**

ಓಂ ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ವನ್ನಕೇತವೇ ಪೇಶೋ ಮರ್ಯಾ ಅಪೇಶಸೇ । ಸಮುಷದ್ಭಿರಜಾಯಥಾಃ ॥ (ಓಂ ಕೇಂ ಕೇತವೇ ನಮಃ) ॥

೧೦೦೮, ೧೦೮, ೨೮, ೮ ವಾರಂ ಜಪೇತ್. ಅಧಿದೇವತಾಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮಂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶಾಂಶಸಂಖ್ಯಯಾ ಜಪೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ॥ ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಿಕೃತಾಸ್ಯಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನಃ ಕೇತುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ।

ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹಮ್ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ ಪುಷ್ಪಂ । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ । ಓಂ ವಮ್ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ತತಃ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ಪಂಚವಿಂಶತಿನಾಮಪೂಜಾ ॥ ಓಂ ಕೇತವೇ ನಮಃ । ಕಾಲಾಯ ನಮಃ । ಕಲಯಿತ್ರೇ ನಮಃ । ಧೂಮ್ರಕೇತವೇ ನಮಃ । ವಿವರಣಕಾಯ ನಮಃ । ಲೋಕಕೇತವೇ ನಮಃ । ಮಹಾಕೇತವೇ ನಮಃ । ಸರ್ವಕೇತವೇ ನಮಃ।

ಭಯಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ರೌದ್ರಾಯ ನಮಃ । ರುದ್ರಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಕ್ರೂರಕರ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಸುಗಂಧಧೃತೇ ನಮಃ । ಪಲಾಲಧೂಮಸಂಕಾಶಾಯ ನಮಃ । ಚಿತ್ರಯಜ್ಞೋಪವೀತಧೃತೇ ನಮಃ । ತಾರಾಗಣವಿಮರ್ದಿನೇ ನಮಃ । ಜೈಮಿನೇಯಾಯ ನಮಃ । ಗೃಹಾದಿಪಾಯ ನಮಃ । ಶಿಖಿನೇ ನಮಃ । ಧ್ವಜಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರಾಣಹರಾಯ ನಮಃ । ಅನಿಲಾಯ ನಮಃ । ಧೂಮ್ರಾಯ ನಮಃ । ಯಮಾತ್ಮಜಾಯ ನಮಃ ॥

ಆವರಣಪೂಜಾ ॥ ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ವನ್ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅಕೇತವೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪೇಶೋ ಮರ್ಯಾ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಅಪೇಶಸೇ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸಮುಷದ್ಭಿಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಅಜಾಯಥಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಕೇತವೇ ನಮಃ । ರವಯೇ । ಸೋಮಾಯ । ಮಂಗಲಾಯ । ಬುಧಾಯ ನಮಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ । ಶುಕ್ರಾಯ । ಶನೈಶ್ಚರಾಯ । ರಾಹವೇ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ವಾರಾಹ್ಯೈ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ । ಚಾಮುಂಡಾಯೈ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ॥ ೩ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ । ಯಮಾಯ । ನಿರ್ಋತಯೇ । ವರುಣಾಯ । ವಾಯವೇ । ಸೋಮಾಯ । ಈಶಾನಾಯ । ಅನಂತಾಯ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶಕ್ತಯೇ । ದಂಡಾಯ । ಖಡ್ಗಾಯ । ಪಾಶಾಯ । ಅಂಕುಶಾಯ । ಗದಾಯೈ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ । ಪದ್ಮಾಯ । ಚಕ್ರಾಯ ॥ ೫ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಪೂಜಾ ॥

೧. ಓಂ ಕೇತವೇ ನಮಃ । ೨. ಸ್ಥೂಲಶಿರಸೇ । ೩. ಶಿರೋಮಾತ್ರಾಯ । ೪. ಧ್ವಜಾಕೃತಯೇ । ೫. ನವಗ್ರಹಯುತಾಯ । ೬. ಸಿಂಹಿಕಾಸುರೀಗರ್ಭಸಂಭವಾಯ । ೭. ಮಹಾಭೀತಿಕರಾಯ । ೮. ಚಿತ್ರವರ್ಣಾಯ । ೯. ಶ್ರೀಪಿಂಗಲಾಕ್ಷಾಯ । ೧೦. ಫುಲ್ಲಧೂಮಸಂಕಾಶಾಯ । ೧೧. ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಾಯ । ೧೨. ಮಹೋರಗಾಯ । ೧೩. ರಕ್ತನೇತ್ರಾಯ । ೧೪. ಚಿತ್ರಕಾರಿಣೇ । ೧೫. ಮಹಾಸುರಾಯ । ೧೬. ತೀವ್ರಕೋಪಾಯ । ೧೭.ಪಾಪಕಂಟಕಾಯ । ಕ್ರೋಧನಿಧಯೇ । ೧೯. ಛಾಯಾಗ್ರಹವಿಶೇಷಕಾಯ । ೨೦. ಅಂತ್ಯಗ್ರಹಾಯ । ೨೧. ಮಹಾಶೀರ್ಷಾಯ । ೨೨. ಸೂರ್ಯಾರಯೇ । ೨೩. ಪುಷ್ಪವದ್ಗ್ರಹಿಣೇ । ೨೪. ವರಹಸ್ತಾಯ । ೨೫. ಗದಾಪಾಣಯೇ । ೨೬. ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಾಯ । ೨೭. ಚಿತ್ರಧ್ವಜಪತಾಕಾಯ । ೨೮. ಘೋರಾಯ । ೨೯. ಚಿತ್ರರಥಾಯ । ೩೦. ಶಿಖಿನೇ । ೩೧. ಕುಳಿತ್ಥಭಕ್ಷಕಾಯ । ೩೨. ವೈಢೂರ್ಯಾಭರಣಾಯ । ೩೩. ಉತ್ಪಾತಜನಕಾಯ । ೩೪. ಶುಕ್ರಮಿತ್ರಾಯ । ೩೫. ಮಂದಸಖಾಯ । ೩೬. ಚಂದ್ರಾರಯೇ । ೩೭. ನಾಕಪಾಯ । ೩೮. ಅಂತರ್ವೇದೀಶ್ವರಾಯ । ೩೯. ಜೈಮಿನಿಗೋತ್ರಜಾಯ । ೪೦. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾತ್ಮನೇ । ೪೧. ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖಾಯ । ೪೨. ಮುಕುಂದವರಪಾತ್ರಾಯ । ೪೩. ಮಹಾಸುರಕುಲೋದ್ಭವಾಯ । ೪೪. ಘನವರ್ಣಾಯ । ೪೫. ಲಂಬೋದರಾಯ । ೪೬. ಮೃತ್ಯುಪುತ್ರಾಯ । ೪೭. ಉತ್ಪಾತರೂಪಧರಾಯ । ೪೮. ಅದೃಶ್ಯಾಯ । ೪೯. ಕಾಲಾಗ್ನಿಸನ್ನಿಭಾಯ । ೫೦. ನರಪೀಡಕಾಯ । ೫೧. ಗೃಹಕಾರಿಣೇ । ೫೨. ಸರ್ವೋಪದ್ರವವಾರಕಾಯ । ೫೩. ಚಿತ್ರಾಪ್ರಸೂತಾಯ । ೫೪. ಅನಲಾಯ । ೫೫. ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿವಿನಾಶಕಾಯ । ೫೬. ಅಪಸವ್ಯಪ್ರಚಾರಿಣೇ । ೫೭. ನವಮೇ ಪಾಪದಾಯ । ೫೮. ಪಂಚಮೇ ಶೋಕದಾಯ । ೫೯. ಉಪರಾಗ ಗೋಚರಾಯ । ೬೦. ಪರುಷಕರ್ಮಣೇ । ೬೧. ತುರೀಯೇ ಸುಖಪ್ರದಾಯ । ೬೨. ತೃತೀಯೇ ವೈರಪ್ರದಾಯ । ೬೩. ಪಾಪಗ್ರಹಾಯ । ೬೪. ಸ್ಫೋಟಕಾರಕಾಯ ।

೭೫. ಪ್ರಾಣನಾಥಾಯ । ೭೬. ಪಂಚಮೇ ಶ್ರಮಕಾರಕಾಯ । ೭೭. ದ್ವಿತೀಯೇ ಸ್ಫುಟವಾಗ್ದಾತ್ರೇ । ೭೮. ವಿಶಾಕುಲಿತವಕ್ತ್ರಾಯ । ೭೯. ಕಾಮರೂಪಿಣೇ । ೭೦. ಸಿಂಹದಂತಾಯ । ೭೧. ಸತ್ಯೇಽಪ್ಯನೃತವತೇ । ೭೨. ಚತುರ್ಥೇ ಮಾತೃನಾಶಕಾಯ । ೭೩. ನವಮೇ ಪಿತೃನಾಶಕಾಯ । ೭೪. ಅಂತೇ ವೈರಪ್ರದಾಯ । ೭೫. ಸುತಾನಂದ ನಿಧನಾಯ । ೭೬. ಸರ್ಪಾಕ್ಷಿಜಾತಾಯ । ೭೭. ಅನಂಗಕಾಯ । ೭೮. ಕರ್ಮರಾಶ್ಯುದ್ಭವಾಯ । ೭೯. ಉಪಾಂತೇ ಕೀರ್ತಿದಾಯ । ೮೦. ಸಪ್ತಮೇ ಕಲಹಪ್ರದಾಯ । ೮೧. ಅಷ್ಟಮೇ ವ್ಯಾಧಿಕರ್ತ್ರೇ । ೮೨. ಧನೇ ಬಹುಸುಖಪ್ರದಾಯ । ೮೩. ಜನನೇ ರೋಗದಾಯ । ೮೪. ಊರ್ಧ್ವಮೂರ್ಧಜಾಯ । ೮೫. ಗ್ರಹನಾಯಕಾಯ । ೮೬. ಪಾಪದೃಷ್ಟಯೇ । ೮೭. ಖೇಚರಾಯ । ೮೮. ಶಾಂಭವಾಯ । ೮೯. ಅಶೇಷಪೂಜಿತಾಯ । ೯೦. ಶಾಶ್ವತಾಯ । ೯೧. ನಟಾಯ । ೯೨. ಶುಭಾಶುಭಫಲಪ್ರದಾಯ । ೯೩. ಧೂಮ್ರಾಯ । ೯೪. ಸುಧಾಪಾಯಿನೇ । ೯೫. ಅಜಿತಾಯ । ೯೬. ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾಯ । ೯೭. ಸಿಂಹಾಸನಾಯ । ೯೮. ಕೇತುಮೂರ್ತಯೇ । ೯೯. ರವೀಂದುದ್ಯುತಿನಾಶಕಾಯ । ೧೦೦. ಅಮರಾರಯೇ । ೧೦೧. ಪೀಡಕಾಯ । ೧೦೨. ಅಮರ್ತ್ಯಾಯ । ೧೦೩. ವಿಷ್ಣುದೃಷ್ಟಾಯ । ೧೦೪. ಅಸುರೇಶ್ವರಾಯ । ೧೦೫. ಭಕ್ತರಕ್ಷಕಾಯ । ೧೦೬. ವೈಚಿತ್ರ್ಯಕಪೋತಸ್ಯಂದನಾಯ । ೧೦೭. ವಿಚಿತ್ರಫಲದಾಯಿನೇ । ೧೦೮. ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಕೇತ್ವಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಪೂಜಾ ॥

ತತಃ ಧೂಪ ದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕಾಲೇ ಕ್ಷೀರಪರಮಾನ್ನ ಶರ್ಕರಭಕ್ಷ್ಯ ಫಲಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್ ॥

ದಿವ್ಯಕಾಯಾನ್ ಮಹಾವೀರ್ಯಾನ್ ರಾಹುಮೂರ್ಧನಿಸುಸ್ಥಿತಾನ್ ।
ಭಕ್ತಾನಾಂ ಇಷ್ಟದಾನ್ ದೇವಾನ್ ವಂದೇಹಂ ಕೇತುನಾಮದಾನ್ ॥

ವಂದನಮ್ ॥ **ಪಾಲಾಶಧೂಮ್ರಸಂಕಾಶಾನ್ ತಾರಕಾಗ್ರಹಮಸ್ತಕಾನ್ ।**
ರೌದ್ರಾನ್ ರುದ್ರಾತ್ಮಕಾನ್ ಘೋರಾನ್ ತಾನ್ ಕೇತೂನ್ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಕೇತವೇ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಕೇತುಪೂಜಾವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ

(ಮಂಡಲಾತ್ಪಶ್ಚಿಮತಃ) ಜಾತವೇದ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದ । ದುರ್ಗಾದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾದುರ್ಗಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿ ದಹಾತಿ ವೇದಃ । ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಂ ದುರ್ಗಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾಗಣಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಪತಿಂ ಹವಾಮಹೇ ಕವಿಂ ಕವೀನಾಮುಪಮಶ್ರವಸ್ತಮಮ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಆ ನಃ ಶೃಣ್ವನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಂ ಗಣಪತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾ-ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಪ್ರತಿ ಜಾನೀಹ್ಯಸ್ಮಾಂತ್ಸ್ವಾವೇಶೋ ಅನಮೀವೋ ಭವಾ ನಃ । ಯತ್ತ್ವೇಮಹೇ ಪ್ರತಿ ತನ್ನೋ ಜುಷಸ್ವ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲೋದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾಕ್ಷೇತ್ರ-ಪಾಲಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಯಂ ಹಿತೇನೇವ ಜಯಾಮಸಿ । ಗಾಮಶ್ವಂ ಪೋಷಯಿತ್ನ್ವಾ ಸ ನೋ ಮೃಳಾತೀದೃಶೇ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ತ್ರ್ಯಂಬಕೋದೇವತಾ । ಪರಿವಾರ-ದೇವತಾತ್ರ್ಯಂಬಕಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನವ್। ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಯತ ಇಂದ್ರ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈವಸ್ವತಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಅಭಯಂಕರೋದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾ ಅಭಯಂಕರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ । ಮಘವಂಛಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ನ ಊತಿಭಿರ್ವಿ ದ್ವಿಷೋ ವಿ ಮೃಧೋ ಜಹಿ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಂ ಅಭಯಂಕರಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಗಂಧದ್ವಾರಾಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಚಿಕ್ಲೀತಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಶ್ರೀರ್ದೇವತಾ । ಶ್ರಿಯ ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ । ಈಶ್ವರೀಗ್ಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಂ ಶ್ರಿಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

॥ ಇತಿ ಪರಿವಾರದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ಸಮಾಪ್ತಾಃ ॥

ಲೋಕಪಾಲಮಂತ್ರಾಃ

ಇಂದ್ರಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲೇಂದ್ರಾವಾಹನೇ । ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓವ್ ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಿಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಭಗತ್ವಮಸ್ಮೇ । ಪೋಷಂ ರಯೀಣಾಮರಿಷ್ಟಿಂ ತನೂನಾಂ ಸ್ವಾದ್ಮಾನಂ ವಾಚಃ ಸುದಿನತ್ವಮಹ್ನಾಮ್ ॥

ಲೋಕಪಾಲಮಿಂದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲಾ-ಗ್ನ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ ಹೋತಾರಂ ವಿಶ್ವವೇದಸಮ್ । ಅಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಕ್ರತುಮ್ ॥

ಲೋಕಪಾಲಮಗ್ನಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಯಮಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಯಮೋದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲಯಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಸುನುತ ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಂ ಹ ಯಜ್ಞೋ ಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ ಅರಂಕೃತಃ ॥

ಲೋಕಪಾಲಯಮಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಮೋಷುಣಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಘೌರಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ನಿರ್ಋತಿರ್ದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲ ನಿರ್ಋತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮೋ ಷು ಣಃ ಪರಾಪರಾ ನಿರ್ಋತಿರ್ದುರ್ಹಣಾ ವಧೀತ್ । ಪದೀಷ್ಟ ತೃಷ್ಣಯಾ ಸಹ ॥

ಲೋಕಪಾಲಂ ನಿರ್ಋತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮೀತ್ಯಸ್ಯ ಶುನಶ್ಶೇಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವರುಣೋದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲವರುಣಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವನ್ದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಅಹೇಳಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂಸ ಮಾನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಷೀಃ ॥

ಲೋಕಪಾಲಂ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತವ ವಾಯೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸೋ ವ್ಯಶ್ವಃ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಾಯುರ್ದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲವಾಯ್ವಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತವ ವಾಯವೃತಸ್ಪತೇ ತ್ವಷ್ಟುರ್ಜಾಮಾತರದ್ಭುತ । ಅವಾಂಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ ॥

ಲೋಕಪಾಲಂ ವಾಯುಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಸೋಮೋ ಧೇನುಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲಸೋಮಮಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸೋಮೋ ಧೇನುಂ ಸೋಮೋ ಅರ್ವಂತಮಾಶುಂ ಸೋಮೋ ವೀರಂ ಕರ್ಮಣ್ಯಂ ದದಾತಿ । ಸಾದನ್ಯಂ ವಿದಥ್ಯಂ ಸಭೇಯಂ ಪಿತೃಶ್ರವಣಂ ಯೋ ದದಾಶದಸ್ಮೈ ॥

ಲೋಕಪಾಲಂ ಸೋಮಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತಮೀಶಾನಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛ್ಛಂದಃ । ಈಶಾನೋದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲಈಶಾನಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥

ಲೋಕಪಾಲಮೀಶಾನಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

(ತತಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

॥ ಇತಿ ಲೋಕಪಾಲಮಂತ್ರಾಃ ಸಮಾಪ್ತಾಃ ॥

* * *

ನವಗ್ರಹ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮ

ಆದಿತ್ಯಂ ಚಂದ್ರಭೌಮೌ ಬುಧಗುರುಭೃಗುಜಾನ್ಭಾನುಜಂ ರಾಹುಕೇತೂ
ನತ್ವಾ ನಿತ್ಯಂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಜಗದುದಯಲಯಂಸ್ಥೈರ್ಯಸಂಪತ್ತಿಹೇತೂನ್ ।
ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರೇ ರವೀಂದೂಹ್ಯುಡುಗಣಸಹಿತೌ ಮೇಷರಾಶ್ಯಾದಿರಾಶೀ
ನೇತಾನಾಸಕ್ತಮೂರ್ತೀನ್ ಖಚರಸುರವರಾನ್ ಭಕ್ತಿತಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಃ ॥

ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

೧. ಓಂ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ೨. ಮಿತ್ರಾಯ । ೩. ರವಯೇ । ೪. ಭಾನವೇ । ೫. ಛಾಯಾಸಂಜ್ಞಾಪತಯೇ । ೬. ಖಗಾಯ । ೭. ಆದಿತ್ಯಾಯ । ೮. ಸವಿತ್ರೇ । ೯. ಪೂಷ್ಣೇ । ೧೦. ಭಾಸ್ಕರಾಯ । ೧೧. ಅರ್ಕಾಯ । ೧೨. ದಿವಾಕರಾಯ । ೧೩. ಚಂದ್ರಾಯ । ೧೪. ಸೋಮಾಯ । ೧೫. ಓಷಧೀಶಾಯ । ೧೬. ತಾರಾಧೀಶಾಯ । ೧೭. ಸುಧಾಕರಾಯ । ೧೮. ಅತ್ರಿನೇತ್ರಸಮುತ್ಪನ್ನಾಯ । ೧೯. ದ್ವಿಜರಾಜಾಯ । ೨೦. ಕಲಾನಿಧಯೇ । ೨೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹೋದರಾಯ । ೨೨. ಇಂದವೇ । ೨೩. ಹರಿಣಾಂಗಾಯ । ೨೪. ನಿಷಾಂಕರಾಯ । ೨೫. ಅಂಗಾರಕಾಯ । ೨೬. ಭೂಮಿಪುತ್ರಾಯ । ೨೭. ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಯೇ । ೨೮. ಮಂಗಲಾಯ । ೨೯. ರಕ್ತಾಂಬರಾಯ । ೩೦. ಲೋಹಿತಾಂಗಾಯ । ೩೧. ಅವಂತೀಶಾಯ । ೩೨. ಶಕ್ತಿವಲ್ಲಭಾಯ । ೩೩. ಗದಾಶಕ್ತಿಧರಾಯ । ೩೪. ವಕ್ರಚರಾಯ । ೩೫. ವಿದ್ರುಮಭೂಷಣಾಯ । ೩೬. ಬುಧಾಯ । ೩೭. ಸೌಮ್ಯಾಯ । ೩೮. ಜ್ಞಾನದಾಯಿನೇ । ೩೯. ತಾರಾಪುತ್ರಾಯ । ೪೦. ಅತ್ರಿಗೋತ್ರಜಾಯ । ೪೧. ಜ್ಞಾನಿನೇ । ೪೨. ಕಾಂತಾಯ । ೪೩. ಕಾಂಚನಾಯ । ೪೪. ಗಣಿತಜ್ಞಾಯ । ೪೫. ವಿಶಾರದಾಯ । ೪೬. ಸಿಂಹಾರೂಢಾಯ । ೪೭. ಮಾಗಧೇಶಾಯ । ೪೮. ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಾಯ । ೪೯. ಗುರವೇ । ೫೦. ಜೀವಾಯ । ೫೧. ಸುರಾಚಾರ್ಯಾಯ । ೫೨. ದೇವಮಂತ್ರಿಣೇ । ೫೩. ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ । ೫೪. ಧಿಷಣಾಯ । ೫೫. ವಾಕ್ಪತಯೇ । ೫೬. ಧೀಮತೇ । ೫೭. ತಾರಾಕಾಂತಾಯ । ೫೮. ಚತುರ್ಭುಜಾಯ । ೫೯. ಪುಷ್ಯರಾಗಮಣಿಪ್ರೀತಾಯ । ೬೦. ಸಿಂಧುದೇಶಾಧಿನಾಯಕಾಯ । ೬೧. ಶುಕ್ರಾಯ । ೬೨. ಕಾವ್ಯಾಯ । ೬೩. ದೈತ್ಯಗುರವೇ । ೬೪. ಶ್ವೇತಾಂಗಾಯ । ೬೫. ಭಾರ್ಗವಾಯ । ೬೬. ಕವಯೇ । ೬೭. ಸುಕೀರ್ತಿರಮಣಾಯ । ೬೮. ಶ್ರೀಮತೇ । ೬೯. ಉಷನಸೇ । ೭೦. ವಜ್ರಭೂಷಣಾಯ । ೭೧. ಪಂಚಕೋಣಸುಮಧ್ಯಸ್ಥಾಯ । ೭೨. ಶ್ವೇತಾಶ್ವರಥವಾಹನಾಯ । ೭೩. ಶನೈಶ್ಚರಾಯ । ೭೪. ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಾಯ । ೭೫. ಛಾಯಾಸೂನವೇ । ೭೬. ಯಮಾನುಜಾಯ । ೭೭.

ನೀಲಕಾಂತಾಯ । ೭೮. ಕ್ರೂರಕರ್ಮಣೇ । ೭೯. ನೀಲವಸ್ತ್ರಾಯ । ೮೦. ಅಂಜನದ್ಯುತಯೇ । ೮೧. ಯಶೋದರಾಯ । ೮೨. ಪಂಗುಪಾದಾಯ । ೮೩. ನೀಲಾಂಗಾಯ । ೮೪. ನೀಲಭೂಷಣಾಯ । ೮೫. ರಾಹವೇ । ೮೬. ವ್ಯಾಘ್ರಮುಖಾಯ । ೮೭. ಉಗ್ರಾಯ । ೮೮. ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾಯ । ೮೯. ವಿಧುಂತುದಾಯ । ೯೦. ಸ್ವರ್ಭಾನವೇ । ೯೧. ಸಿಂಹಿಕಾಸೂನವೇ । ೯೨. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಪೀಡಿತಾಯ । ೯೩. ವರ್ಷರೇಶಾಯ । ೯೪. ಸರ್ಪಪಾದಾಯ । ೯೫. ಸಿಂಹೀನಾಥಾಯ । ೯೬. ತಮೋಗ್ರಹಾಯ । ೯೭. ಕೇತವೇ । ೯೮. ಶಿಖಿನೇ । ೯೯. ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾಯ । ೧೦೦. ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಾಯ । ೧೦೧. ಗದಾಧರಾಯ । ೧೦೨. ಮಹಾತೇಜಸೇ । ೧೦೩. ಮಹಾಘೋರಾಯ । ೧೦೪. ಚಿತ್ರಾಂಗಾಯ । ೧೦೫. ಚಿತ್ರಿಣೀಪ್ರಿಯಾಯ । ೧೦೬. ಕಪೋತವಾಹನಾಯ । ೧೦೭. ಕ್ರೂರಾಯ । ೧೦೮. ಮಧ್ಯದೇಶಾಧಿನಾಯಕಾಯ ॥

ನವಗ್ರಹಧ್ಯಾನಮ್

ಆರೋಗ್ಯಂ ಪದ್ಮಬಂಧುರ್ವಿತರತು ವಿಶದಾಂ(ವಿಪುಲಾಂ) ಸಂಪದಂ ಶೀತರಶ್ಮಿ-
ರ್ಭೂಲಾಭಂ ಭೂಮಿಪುತ್ರಃ ಸಕಲಗುಣಯುತಾಂ ವಾಗ್ವಿಭೂತಿಂ ಚ ಸೌಮ್ಯಃ ।
ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ದೇವಮಂತ್ರೀ ರಿಪುಭಯಶಮನಂ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌರ್ಯಮಾರ್ಕಿಃ
ದೀರ್ಘಾಯುಃ ಸೈಂಹಿಕೇಯೋ ವಿಪುಲತರಯಶಃ ಕೇತುರಾಚಂದ್ರತಾರಮ್ ॥

ಅರಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತು ದುರಿತಾನಿ ಭಯಾನಿ ಚ ।
ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಶಿವಂ ಮೇಽಸ್ತು ಗ್ರಹಾಃ ಕುರ್ವಂತು ಮಂಗಲಮ್ ॥

ಭಾಸ್ವಾನ್ಮೇ ಭಾಸಯೇತ್ತತ್ತ್ವಂ ಚಂದ್ರಶ್ಚಾಽಽಹ್ಲಾದಕೃದ್ಭವೇತ್ ।
ಮಂಗಲೋ ಮಂಗಲಂ ದದ್ಯಾತ್ ಬುಧಶ್ಚ ಬುಧತಾಂ ದಿಶೇತ್ ॥ ೧ ॥

ಗುರುರ್ಮೇ ಗುರುತಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ಕವಿಶ್ಚ ಕವಿತಾಂ ದಿಶೇತ್ ।
ಶನಿಶ್ಚ ಶಂ ಪ್ರಾಪಯತು ಕೇತುಃ ಕೇತುಂ ಜಯೇಽರ್ಪಯೇತ್ ॥ ೨ ॥

ರಾಹುರ್ಮೇ ನಾಶ(ರಾಹು)ಯೇದ್ರೋಗಂ ಗ್ರಹಾಃ ಸಂತು ಕರಗ್ರಹಾಃ ।
ನವಂ ನವಂ ಮಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ದಿಶಂತ್ವೇತೇ ನವಗ್ರಹಾಃ ॥ ೩ ॥

ಶನೇದಿನಮಣೇಃ ಸೂನೋ ಹ್ಯನೇಕಗುಣಸನ್ಮಣೇ ।
ಅರಿಷ್ಟಂ ಹರ ಮೇಽಭೀಷ್ಟಂ ಕುರು ಮಾ ಕುರು ಸಂಕಟಮ್ ॥ ೪ ॥

ಹರೇರನುಗ್ರಹಾರ್ಥಾಯ ಶತ್ರೂಣಾಂ ನಿಗ್ರಹಾಯ ಚ ।
ವಾದಿರಾಜಯತಿಪ್ರೋಕ್ತಂ ಗ್ರಹಸ್ತೋತ್ರಂ ಸದಾ ಪಠೇತ್ ॥ ೫ ॥

(ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ) ಅನೇನ ನವಗ್ರಹಾರಾಧನೇನ [ನವಗ್ರಹಜಪಕರಣೇನ] ಆದಿತ್ಯಾದಿನವ-ಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾತ್ಮಕಮಧ್ವಪತಿಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಇತಿ ನವಗ್ರಹಧ್ಯಾನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

* * *

ನವಗ್ರಹಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಜಪಾಕುಸುಮಸಂಕಾಶಂ ಕಾಶ್ಯಪೇಯಂ ಮಹಾದ್ಯುತಿಮ್ ।
ಧ್ವಾಂತಾರಿಂ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಂ ಭಾಸ್ಕರಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ೧ ॥

ದಧಿಶಂಖತುಷಾರಾಭಂ ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭವಮ್ ।
ನಮಾಮಿ ಶಶಿನಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಂಭೋರ್ಮುಕುಟಭೂಷಣಮ್ ॥ ೨ ॥

ಧರಣೀಗರ್ಭಸಂಭೂತಂ ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಮ್ ।
ಕುಮಾರಂ ಶಕ್ತಿಹಸ್ತಂ ಚ ಮಂಗಲಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ೩ ॥

ಪ್ರಿಯಂಗುಕಲಿಕಾಭಾಸಂ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಂ ಬುಧಮ್ ।
ಸೌಮ್ಯಂ ಸೌಮ್ಯಗುಣೋಪೇತಂ ನಮಾಮಿ ಶಶಿನಂದನಮ್ ॥ ೪ ॥

ದೇವಾನಾಂ ಚ ಋಷೀಣಾಂ ಚ ಗುರುಂ ಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಮ್ ।
ವಂದ್ಯಂ ಚ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಮ್ ॥ ೫ ॥

ಹಿಮಕುಂದಮೃಣಾಲಾಭಂ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಪರಮಂ ಗುರುಮ್ ।
ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಕ್ತಾರಂ ಭಾರ್ಗವಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ೬ ॥

ನೀಲಾಂಜನಗಿರಿಪ್ರಖ್ಯಂ ರವಿಸೂನುಂ ಯಮಾಗ್ರಜಮ್ ।
ಛಾಯಾಮಾರ್ತಾಂಡಸಂಭೂತಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಶನೈಶ್ಚರಮ್ ॥ ೭ ॥

ಅರ್ಧಕಾಯಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯವಿಮರ್ದನಮ್ ।
ಸಿಂಹಿಕಾಗರ್ಭಸಂಭೂತಂ ತಂ ರಾಹುಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ೮ ॥

ಪಲಾಶಧೂಮ್ರಸಂಕಾಶಾನ್ ತಾರಕಾಗ್ರಹಮಸ್ತಕಾನ್ ।
ರೌದ್ರಾನ್ ರುದ್ರಾತ್ಮಕಾನ್ ಘೋರಾನ್ ತಾನ್ ಕೇತೂನ್ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ೯ ॥

ಇತಿ ವ್ಯಾಸಮುಖೋದ್ಗೀತಂ ಯಃ ಪಠೇತ್ ಸುಸಮಾಹಿತಃ ।
ದಿವಾ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರಾತ್ರೌ ವಿಘ್ನಶಾಂತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೦ ॥

ಐಶ್ವರ್ಯಮತುಲಂ ತೇಷಾಮಾರೋಗ್ಯಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಮ್ ।
ನರನಾರೀನೃಪಾಣಾಂ ಚ ಭವೇದ್ದುಃಸ್ವಪ್ನನಾಶನಮ್ ॥ ೧೧ ॥

ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಜಾಃ ಪೀಡಾಸ್ತಾರಕಾಗ್ನಿಸಮುದ್ಭವಾಃ ।
ತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಶಮಂ ಯಾಂತಿ ವ್ಯಾಸೋ ಬ್ರೂತೇ ನ ಸಂಶಯಃ ॥ ೧೨ ॥

* * *

ನವಗ್ರಹಪೀಡಾಹರ ಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಗ್ರಹಾಣಾಮಾದಿರಾದಿತ್ಯೋ ಲೋಕರಕ್ಷಣಕಾರಕಃ ।
ವಿಷಮಸ್ಥಾನಸಂಭೂತಾಂ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ರವಿಃ ॥ ೧ ॥

ರೋಹಿಣೀಶಃ ಸುಧಾಮೂರ್ತಿಃ ಸುಧಾಗಾತ್ರಃ ಸುಧಾಸನಃ ।
ವಿಷಮಸ್ಥಾನಸಂಭೂತಾಂ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ವಿಧುಃ ॥ ೨ ॥

ಭೂಮಿಪುತ್ರೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಜಗತಾಂ ಭಯಕೃತ್ಸದಾ ।
ವೃಷ್ಟಿಕೃದ್ ವೃಷ್ಟಿಹರ್ತಾ ಚ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಕುಜಃ ॥ ೩ ॥

ಉತ್ಪಾತರೂಪೋ ಜಗತಾಂ ಚಂದ್ರಪುತ್ರೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ।
ಸೂರ್ಯಪ್ರಿಯಕರೋ ವಿದ್ವಾನ್ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಬುಧಃ ॥ ೪ ॥

ದೇವಮಂತ್ರೀ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಃ ಸದಾ ಲೋಕಹಿತೇ ರತಃ ।
ಅನೇಕಶಿಷ್ಯಸಂಪೂರ್ಣಃ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಗುರುಃ ॥ ೫ ॥

ದೈತ್ಯಮಂತ್ರೀ ಗುರುಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣದಶ್ಚ ಮಹಾಮತಿಃ ।
ಪ್ರಭುಸ್ತಾರಾಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಭೃಗುಃ ॥ ೬ ॥

ಸೂರ್ಯಪುತ್ರೋ ದೀರ್ಘದೇಹೋ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಃ ಶಿವಪ್ರಿಯಃ ।
ದೀರ್ಘಚಾರಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಶನಿಃ ॥ ೭ ॥

ಮಹಾಶಿರಾ ಮಹಾವಕ್ತ್ರೋ ದೀರ್ಘದಂಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ ।
ಅತನುಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಕೇಶಶ್ಚ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ತನುಃ ॥ ೮ ॥

ಅನೇಕರೂಪ ವರ್ಣೈಶ್ಚ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ ।
ಉತ್ಪಾತರೂಪೋ ಜಗತಾಂ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಶಿಖೀ ॥ ೯ ॥

ನವಗ್ರಹಸ್ತುತಿ

ಗ್ರಹಾಃ ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ಗ್ರಹಾಃ ಭೋಗಾನ್ ಸುಖಾನಿ ಚ ।
ಗ್ರಹೈಸ್ತು ವ್ಯಾಪಿತಂ ಸರ್ವಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಸಚರಾಚರಮ್ ॥

ಆದಿತ್ಯಂ ಚ ವಿಧುಶ್ಚ ಭೂಮಿತನಯಂ ಚಂದ್ರಾತ್ಮಜಂ ಸದ್ಗುರುಮ್ ।
ದೇವಾನಾಂ ತು ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ತ್ವಥ ಭೃಗುಂ ದೈತ್ಯಾಧಿಪಾನಾಂ ಗುರುಮ್ ॥
ಛಾಯಾಪುತ್ರ ಶನಿಂ ಚ ವಕ್ರಗತಿಗಂ ರಾಹುಂ ಚ ದೈತ್ಯಾಧಿಪಮ್ ।
ಕೇತುಂ ಸರ್ವಜನಾರ್ತಿಹಾನ್ ತು ನಿತರಾಂ ವಂದೇ ನವೈತಾನ್ ಗೃಹಾನ್ ॥

ನಮಃ ಸೂರ್ಯಾಯ ಸೋಮಾಯ ಮಂಗಲಾಯ ಬುಧಾಯ ಚ ।
ಗುರುಶುಕ್ರಶನಿಭ್ಯಶ್ಚ ರಾಹವೇ ಕೇತವೇ ನಮಃ ॥

⏭ ⏮

ನವಗ್ರಹಹೋಮೇ ಅನ್ವಾಧಾನಮ್[೨೧]

ಸಂಕಲ್ಪಃ –ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮ–ರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ನವಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫ.......... ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀರಾಮಾದಿ ನವರೂಪಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ನವಗ್ರಹಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ– ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರ–ಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ– ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕ–ಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚ–ಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಉಪಚಾರ ಮಂತ್ರೈಃ

---

೨೧. ಸಮಿತ್ ಹೋಮದ ಲಕ್ಷಣ: ಮೂಲತಃ ಕರ್ಮನಾಶಸ್ಯಾತ್ ಮಧ್ಯತಃ ಪುತ್ರನಾಶನಂ । ಅಗ್ರೇಣ ತೂಚ್ಯತೇ ವ್ಯಾಧಿರೇಕ–ಪಾಣಿರ್ಧನಕ್ಷಯಃ ॥ ಮೂಲಮಧ್ಯಮಮಧ್ಯೇನ ಸಮಿದ್ಧೋಮಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ ॥ ಸಮಿಧೆಯನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದರೆ ಕರ್ಮನಾಶ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಾಶ, ತುದಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಧಿ, ಒಂದೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಿದರೆ ಧನನಾಶ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲ–ಮಧ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಡಕೈಯಿಂದ ಬಲಬಾಹು ಮೂಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅರ್ಕೇಣ ವ್ಯಾಧಿನಾಶಸ್ಯಾತ್ ಪಾಲಾಶಃ ಸರ್ವಕಾಮದಃ । ಖದಿರೇಣಾರ್ಥವೃದ್ಧಿಸ್ಯಾತ್ ಅಪಾಮಾರ್ಗಸ್ತು ಪುತ್ರದಃ (ಪುಷ್ಟಿದಃ)। ಅಶ್ವತ್ಥೇನ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಃ ಸೌಭಾಗ್ಯೋದುಂಬರಸ್ತಥಾ । ಶಮೀ ಶಮಯತೇ ಪಾಪಂ ದೂರ್ವಾದಾಯುಷ್ಯವರ್ಧನಮ್ ॥ ಕುಶೇನ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಯಾತ್ ಸಮಿದ್ಧೋಮಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ॥

ಸಮಿಧಾಂ ಲಕ್ಷಣಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸಂಖ್ಯಾ ಮಾಸಾಂ ತಥೈವ ಚ । ವಿಶೀರ್ಣಾ ವಿದಲಾ ಹ್ರಸ್ವಾ ವಕ್ರಾಃ ಸ ಸುಕ್ಷೀರಾಃ ಕೃಶಾಃ ॥ ಅಸ್ಥೂಲಾ ಅತಿಹ್ರಸ್ವಾಶ್ಚ ಸಮಿಧಃ ಕಾರ್ಯನಾಶನಾಃ ॥ ವಿಶೀರ್ಣಾಯುಃ ಕ್ಷಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ವಿದಲಾ ಪುತ್ರನಾಶಿನೀ । ಸುಷಿರಾ ವ್ಯಾಧಿಜನನೀ ಕೃಶಾ ಚ ರಿಪುವರ್ಧಿನೀ । ದೀರ್ಘಾ ವಿದೇಶಗಮನೀ ಸ್ಥೂಲಾ ಚಾತ್ಮವಿನಾಶಿನೀ । ಅಕೃಶಾಃ ಸುಸಮಾ ಸ್ಥೂಲಾ ಆರ್ದ್ರಾ ಚ ಸುಪಲಾಶಿನೀ ॥ ಪ್ರಾದೇಶಾನ್ನಾಧಿಕಾಽನ್ಯೂನಾಃ ಸಮಿಧಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಣಿ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಂ ತು ಸಾಹಸ್ರಂ ಶತಮಷ್ಟಾಧಿಕಂ ತಥಾ । ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿರಷ್ಟೌ ವಾ ಏಕೈಕಸ್ಯ ತು ಹೋಮಯೇತ್ ॥ ಕರ್ಷಪ್ರಮಾಣಮಾಜ್ಯಂ ಸ್ಯಾನ್ಮಧು ಕ್ಷೀರಂ ಚ ತತ್ಸಮಮ್ । ಕರ್ಷಮಾತ್ರಾಣಿ ಭಕ್ಷ್ಯಾಣಿ ಲಾಜಾ ಮುಷ್ಟಿಮಿತಾ ಮತಾ ॥ ಅನ್ನಂ ಗ್ರಾಸಸಮಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಶಾಕಂ ಗ್ರಾಸಾರ್ಧಮೇವ ಚ । ಮೂಲಾನಾಂ ತು ತ್ರಿಭಾಗಂ ಸ್ಯಾತ್ ಕಂದಾನಾಮಷ್ಟಮಾಂಶಕಮ್ ॥ ತುಂಡುಲಾನಾಂ ಶಕ್ತಿಮಾತ್ರಂ ಪಾಯಸಂ ಪ್ರಸೃತೇಃ ಸಮಮ್ । ಪತ್ರಪುಷ್ಪಫಲಾದೀನಾಂ ಸ್ವಮಾನಾಹುರಿಷ್ಯತೇ ॥ ಇಕ್ಷುಃ ಪರ್ವಪ್ರಮಾಣಂ ಸ್ಯಾತ್ ವ್ರೀಹೀಣಾಂ ಮಂಜರೀಸಮಾಃ । ತಿಲಸಕ್ತುಕಣಾದೀನಾಂ ಮೃಗೀಮುದ್ರಾಪ್ರಮಾಣತಃ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ. ಹೋಮೇ ಮುದ್ರಾಸ್ತ್ರಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಮೃಗೀ ಹಂಸೀ ಚ ಸೂಕರೀ । ಮುದ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಧೋಮಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ನಿಷ್ಫಲಂ ಭವೇತ್ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ. ಸೂಕರೀ ಸರ್ವಶೋಂಗುಲ್ಯೋ ಹಂಸೀ ಮುಕ್ತಕನಿಷ್ಠಿಕಾ । ಮೃಗೀ ಕನಿಷ್ಠತರ್ಜನ್ಯಾ ಮುದ್ರಾಃ ತಿಸ್ರ ಉದಾಹೃತಾಃ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ. ಚರುಹೋಮಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಸೂಕರೀಮುದ್ರಯಾನ್ವಿತಃ । ರಂಭಾಮುಕುಲವನ್ನಮ್ರ–ಪಾಣಿನಾಽಧೋಮುಖೇನ ತು ॥ ಚಿತ್ರಾಂಗಮುದ್ರಯಾಽಽಚಾರ್ಯಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧೋಮಂ ಸಮಸ್ತಕಮ್ । ಕುರಂಗೀಮುದ್ರಯಾ ಕುರ್ಯಾದಾಜ್ಯಹೋಮಂ ತಥಾ ರಸಮ್ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ. ಆಜ್ಯಹೋಮಂ ಸ್ರುವೇಣಾನ್ನಂ ದರ್ವ್ಯಾ ವಾ ಮೇಕ್ಷಣೇನ ವಾ । ಹಸ್ತೇನೈವ ತು ಹೋತವ್ಯಾಃ ಸಮಿತ್ಸಕ್ತುಫಲಾದಿಕಾಃ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಆದಿತ್ಯಂ (ಸವಿತಾರಂ) (೧೦೮, ೨೮, ೮) .... ವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ರುದ್ರಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ....ವಾರಮರ್ಕಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾ-ಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ (ಗುಡಾನ್ನ), ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಸೋಮಂ (೧೦೮, ೨೮, ೮)....... ವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಃ ಅಪಃ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಗೌರೀಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ .... ವಾರಂ ಪಾಲಾಶಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ (ಕ್ಷೀರಪಾಯಸ), ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಮಂಗಾರಕಂ (೧೦೮, ೨೮, ೮)....... ವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಸ್ಕಂದಂಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶವಾರಂ ಖದಿರಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ (ಸಂಯಾಮ [ತೆಂಗಿನಹಾಲು ಬೆರಸಿದ ಗಂಜಿ]), ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಬುಧಂ (೧೦೮, ೨೮, ೮)....... ವಾರಮಧಿದೇವತಾಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಪುರುಷಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ....ವಾರಮಪಾಮಾರ್ಗಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ (ಕ್ಷೀರಪಾಯಸ), ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ (೧೦೮, ೨೮, ೮).......ವಾರಮಧಿದೇವತಾಮಿಂದ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ....ವಾರಮಶ್ವತ್ಥಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ (ದಧ್ಯಾನ್ನ), ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶುಕ್ರಂ (೧೦೮, ೨೮, ೮)....... ವಾರಮಧಿದೇವತಾಮಿಂದ್ರಾಣೀಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮಿಂದ್ರಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ .... ವಾರಮುದುಂಬರಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯ-ದ್ರವ್ಯೈಃ(ಘೃತಾನ್ನ), ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶನೈಶ್ಚರಂ (೧೦೮, ೨೮, ೮).......ವಾರಮಧಿದೇವತಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಯಮಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ .... ವಾರಂ ಶಮೀಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ (ಕೃಸರಾನ್ನ =ಎಳ್ಳು, ಬೆಲ್ಲ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಬೆರಸಿದ ಅನ್ನ), ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ರಾಹುಂ (೧೦೮, ೨೮, ೮)....... ವಾರಮಧಿ-ದೇವತಾಃ ಸರ್ಪಾನ್ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ......ವಾರಂ ದೂರ್ವಾಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯ ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಮಾಷಾನ್ನ), ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಕೇತುಂ (೧೦೮, ೨೮, ೮).......ವಾರಮಧಿದೇವತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ......ವಾರಂ ಕುಶಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ (ಚಿತ್ರಾನ್ನ), ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ....ವಾರಂ, ಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ–

⏭ ⏮

ಋಗ್ವೇದೀಯ ನವಗ್ರಹಮಂತ್ರಾಃ

೧] ಆ ಕೃಷ್ಣೇನೇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪಋಷಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದಿತ್ಯೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಆದಿತ್ಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ನಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ । ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾ ರಥೇನಾऽऽದೇವೋ ಯಾತಿ ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ। ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಅಧಿದೇವತಾ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ ಹೋತಾರಂ ವಿಶ್ವವೇದಸಮ್ । ಅಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಕ್ರತುಮ್ ॥

ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತ್ಯಸ್ಯ ಘೌರಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ-ರುದ್ರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಮೀಳ್ಹುಷ್ಟಮಾಯ ತವ್ಯಸೇ । ವೋಚೇಮ ಶಂತಮಂ ಹೃದೇ ॥

೨] ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ-ಸೋಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಮ್ । ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ಅಪ್ಸುಮೇ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಸೋಮಸ್ಯ ಅಧಿದೇವತಾಃ ಆಪಃ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದನ್ತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮಾಪಶ್ಚ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೀಃ ॥

ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯೇತ್ಯಸ್ಯ ಔಚಥ್ಯಪುತ್ರೋ ದೀರ್ಘತಮಾ ಋಷಿಃ। ಜಗತೀಛಂದಃ । ಗೌರೀದೇವತಾ ॥ ಗೌರಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ । ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ॥

೩] ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ವಿರೂಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಂಗಾರಕೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂಗಾರಕ-ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ದಿವಃ ಕಕುತ್ ಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಮ್ । ಅಪಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಜಿನ್ವತಿ ॥

ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವೀತ್ಯಸ್ಯ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಪೃಥಿವೀದೇವತಾ । ಅಂಗಾರಕಸ್ಯ ಅಧಿದೇವತಾಪೃಥಿವೀ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವಿ ಭವಾ ನೃಕ್ಷರಾ ನಿವೇಶನೀ । ಯಚ್ಛಾ ನಃ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥ ॥

ಕುಮಾರಂ ಮಾತಾ ಸ್ಕಂದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸ್ಕಂದೋದೇವತಾ । ಅಂಗಾರಕಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಸ್ಕಂದಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕುಮಾರಂ ಮಾತಾ ಯುವತಿಃ ಸಮುಬ್ಧಂ ಗುಹಾ ಬಿಭರ್ತಿ ನ ದದಾತಿ ಪಿತ್ರೇ । ಅನೀಕಮಸ್ಯ ನ ಮಿನಜ್ಜನಾಸಃ ಪುರಃ ಪಶ್ಯಂತಿ ನಿಹಿತಮರತೌ ॥

೪] ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಬುಧಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಬುಧೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಬುಧಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ಬುಧ್ಯಧ್ವಂ ಸಮನಸಃ ಸಖಾಯಃ ಸಮಗ್ನಿಮಿಂಧ್ವಂ ಬಹವಃ ಸನೀಳಾಃ । ದಧಿಕ್ರಾಮಗ್ನಿಮುಷಸಂ ಚ ದೇವೀಮಿಂದ್ರಾವತೋಽವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯೇ ವಃ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ । ಸಮೂಳ್ಹಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ನಾರಾಯಣಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಪುರುಷೋದೇವತಾ । ಬುಧಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ-ಪುರುಷಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥

೫] ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿ ಯದರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾದ್ದ್ಯುಮದ್ವಿಭಾತಿ ಕ್ರತುಮಜ್ಜನೇಷು । ಯದ್ದೀದಯಚ್ಛವಸ ಋತಪ್ರಜಾತ ತದಸ್ಮಾಸು ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಮ್ ॥

ಇಂದ್ರಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರಧಿದೇವತೇಂದ್ರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಿಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಭಗತ್ವಮಸ್ಮೇ।

ಪೋಷಂ ರಯೀಣಾಮರಿಷ್ಟಿಂ ತನೂನಾಂ ಸ್ವಾದ್ಮಾನಂ ವಾಚಃ ಸುದಿನತ್ವಮಹ್ನಾಮ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವತಾ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ-ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಯುಜಾ ಯುನಜ್ಮಿ ಹರೀ ಸಖಾಯಾ ಸಧಮಾದ ಆಶೂ । ಸ್ಥಿರಂ ರಥಂ ಸುಖಮಿಂದ್ರಾಧಿತಿಷ್ಠನ್ ಪ್ರಜಾನನ್ ವಿದ್ವಾँ ಉಪ ಯಾಹಿ ಸೋಮಮ್ ॥

೬] ಶುಕ್ರಂ ತೇ ಭಾರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಶುಕ್ರೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಶುಕ್ರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಶುಕ್ರಂ ತೇ ಅನ್ಯದ್ಯಜತಂ ತೇ ಅನ್ಯದ್ವಿಷುರೂಪೇ ಅಹನೀ ದ್ಯೌರಿವಾಸಿ । ವಿಶ್ವಾ ಹಿ ಮಾಯಾ ಅವಸಿ ಸ್ವಧಾವೋ ಭದ್ರಾ ತೇ ಪೂಷನ್ನಿಹ ರಾತಿರಸ್ತು ॥

ಇಂದ್ರಾಣೀ ವೃಷಾಕಪಿಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಃಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾಣೀದೇವತಾ । ಶುಕ್ರಸ್ಯ ಅಧಿದೇವತೇಂದ್ರಾಣಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾಸು ನಾರಿಷು ಸುಭಗಾಮಹಮಶ್ರವಮ್ । ನಹ್ಯಸ್ಯಾ ಅಪರಂ ಚ ನ ಜರಸಾ ಮರತೇ ಪತಿರ್ವಿಶ್ವಸ್ಮಾದಿಂದ್ರ ಉತ್ತರಃ ॥

ಇಂದ್ರಂ ವೋ ಮಧುಛಂದಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಶುಕ್ರಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಇಂದ್ರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಂ ವೋ ವಿಶ್ವತಸ್ಪರಿ ಹವಾಮಹೇ ಜನೇಭ್ಯಃ । ಅಸ್ಮಾಕಮಸ್ತು ಕೇವಲಃ ॥

೭] ಶಮಗ್ನಿರಿತ್ಯಸ್ಯ ಇರಿಂಬಿಠಿಋಷಿಃ । ಉಷ್ಣಿಕ್‌ಛಂದಃ । ಶನೈಶ್ಚರೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ-ಶನೈಶ್ಚರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಶಮಗ್ನಿರಗ್ನಿಭಿಃ ಕರಚ್ಛಂ ನಸ್ತಪತು ಸೂರ್ಯಃ । ಶಂ ವಾತೋ ವಾತ್ವರಪಾ ಅಪ ಸ್ರಿಧಃ ॥

ಅಧಿದೇವತಾ ॥ ಪ್ರಜಾಪತೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛ್ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಶನ್ಯೈಶ್ಚರಸ್ಯಾಧಿ-ದೇವತಾಪ್ರಜಾಪತಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ॥

ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಯಮಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛ್ಛಂದಃ । ಯಮೋದೇವತಾ । ಶನ್ಯೈಶ್ಚರಸ್ಯಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ-ಯಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಸುನುತ ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಂ ಹ ಯಜ್ಞೋ ಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ ಅರಂಕೃತಃ ॥

೮] ಕಯಾನವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ರಾಹುರ್ದೇವತಾ ॥ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾರಾಹುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಆ ಭುವದೂತೀ ಸದಾವೃಧಃ ಸಖಾ । ಕಯಾ ಶಚಿಷ್ಠಯಾ ವೃತಾ ॥

ಆಯಂಗೌ ಸಾರ್ಪರಾಜ್ಞೀಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಸರ್ಪೋದೇವತಾ । ರಾಹೋರಧಿದೇವತಾ-ಸರ್ಪಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಯಂ ಗೌಃ ಪೃಶ್ನಿರಕ್ರಮೀದಸನನ್ಮಾತರಂ ಪುರಃ । ಪಿತರಂ ಚ ಪ್ರಯಂತ್ಸ್ವಃ ॥

ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ॥ ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಸಂಕುಶಿಕಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛ್ಛಂದಃ । ಮೃತ್ಯುರ್ದೇವತಾ । ರಾಹುಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಮೃತ್ಯುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಅನು ಪರೇಹಿ ಪಂಥಾಂ ಯಸ್ತೇ ಸ್ವ ಇತರೋ ದೇವಯಾನಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಮತೇ ಶೃಣ್ವತೇ ತೇ ಬ್ರವೀಮಿ ಮಾ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ರೀರಿಷೋ ಮೋತವೀರಾನ್ ॥

೯] ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ವನ್ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಕೇತುರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ-ಕೇತುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ವನ್ನಕೇತವೇ ಪೇಶೋ ಮರ್ಯಾ ಅಪೇಶಸೇ । ಸಮುಷದ್ಭಿರಜಾಯಥಾಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಮಿತಿ ನಕುಲಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛ್ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವತಾ । ಕೇತ್ವಧಿದೇವತಾಬ್ರಹ್ಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿ ಸೀಮತಃ ಸುರುಚೋ ವೇನ ಆವಃ । ಸ ಬುಧ್ನಿಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಠಾಃ ಸತಶ್ಚ ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ॥

ಸ ಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಭಾರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಚಿತ್ರಗುಪ್ತೋದೇವತಾ । ಕೇತುಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ-ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ ಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಚಿತಯಂತಮಸ್ಮೇ ಚಿತ್ರಕ್ಷತ್ರ ಚಿತ್ರತಮಂ ವಯೋಧಾಮ್ । ಚಂದ್ರಂ ರಯಿಂ ಪುರುವೀರಂ ಬೃಹಂತಂ ಚಂದ್ರ ಚಂದ್ರಾಭಿರ್ಗೃಣತೇ ಯುವಸ್ವ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ

ಜಾತವೇದ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದ । ದುರ್ಗಾದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾದುರ್ಗಾ-ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿ ದಹಾತಿ ವೇದಃ । ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ॥

ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾ-ಗಣಪತಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಪತಿಂ ಹವಾಮಹೇ ಕವಿಂ ಕವೀನಾಮುಪ ಮಶ್ರವಸ್ತಮಮ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಆ ನಃ ಶೃಣ್ವನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥

ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾವಾ-ಸ್ತೋಷ್ಪತಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಪ್ರತಿ ಜಾನೀಹ್ಯಸ್ಮಾಂತ್ಸ್ವಾವೇಶೋ ಅನಮೀವೋ ಭವಾ ನಃ । ಯತ್ತ್ವೇಮಹೇ ಪ್ರತಿ ತನ್ನೋ ಜುಷಸ್ವ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲೋದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾ-ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಯಂ ಹಿತೇನೇವ ಜಯಾಮಸಿ । ಗಾಮಶ್ವಂ ಪೋಷಯಿತ್ನ್ವಾ ಸ ನೋ ಮೃಳಾತೀದೃಶೇ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ತ್ರ್ಯಂಬಕೋದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾತ್ರ್ಯಂಬಕಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಮ್। ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಯತ ಇಂದ್ರ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈವಸ್ವತಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಭಯಂಕರೋದೇವತಾ । ಪರಿವಾರದೇವತಾ ಅಭಯಂಕರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ । ಮಘವಂಛಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ನ ಊತಿಭಿರ್ವಿ ದ್ವಿಷೋ ವಿ ಮೃಧೋ ಜಹಿ ॥

ಗಂಧದ್ವಾರಾಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಚಿಕ್ಲೀತಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಶ್ರೀರ್ದೇವತಾ ॥ ಶ್ರೀಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ । ಈಶ್ವರೀಗ್‌ಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಲೋಕಪಾಲಮಂತ್ರಾಃ

ಇಂದ್ರಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲೇಂದ್ರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಿಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಭಗತ್ವಮಸ್ಮೇ। ಪೋಷಂ ರಯೀಣಾಮರಿಷ್ಟಿಂ ತನೂನಾಂ ಸ್ವಾದ್ಮಾನಂ ವಾಚಃ ಸುದಿನತ್ವಮಹ್ನಾಮ್ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲಾ-ಗ್ನಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ ಹೋತಾರಂ ವಿಶ್ವವೇದಸಮ್ । ಅಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಕ್ರತುಮ್ ॥

ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಯಮಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಯಮೋದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲ-ಯಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಸುನುತ ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಂ ಹ ಯಜ್ಞೋ ಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ ಅರಂಕೃತಃ ॥

ಮೋಷುಣಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಘೌರಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಲೋಕಪಾಲನಿರ್ಋತಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ।

ಓಂ ಮೋ ಷು ಣಃ ಪರಾಪರಾ ನಿರ್ಋತಿರ್ದುರ್ಹಣಾ ವಧೀತ್ । ಪದೀಷ್ಟ ತೃಷ್ಣಯಾ ಸಹ ॥

ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮೀತ್ಯಸ್ಯ ಶುನಶ್ಶೇಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ವರುಣದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲವರುಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವನ್ದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಅಹೇಳಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂಸ ಮಾನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಷೀಃ ॥

ತವ ವಾಯೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸೋ ವ್ಯಶ್ವಃ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ವಾಯುರ್ದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲವಾಯುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತವ ವಾಯವೃತಸ್ಪತೇ ತ್ವಷ್ಟುರ್ಜಾಮಾತರದ್ಭುತ ಅವಾಂಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ ॥

ಸೋಮೋ ಧೇನುಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲ-ಸೋಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸೋಮೋ ಧೇನುಂ ಸೋಮೋ ಅರ್ವಂತಮಾಶುಂ ಸೋಮೋ ವೀರಂ ಕರ್ಮಣ್ಯಂ ದದಾತಿ । ಸಾದನ್ಯಂ ವಿದಥ್ಯಂ ಸಭೇಯಂ ಪಿತೃಶ್ರವಣಂ ಯೋ ದದಾಶದಸ್ಮೈ ॥

ತಮೀಶಾನಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ಈಶಾನೋದೇವತಾ । ಲೋಕಪಾಲಈಶಾನಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥

⏭ ⏮

ಪಕ್ಷಾಂತರೇ– ನವಗ್ರಹಯಜ್ಞೇ ಅನ್ವಾಧಾನಮ್

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಅತ್ರಪ್ರಧಾನಮ್............ ನವಗ್ರಹಕೀರ್ತನಾಂತೇ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ೧೦೮ ಸಂಖ್ಯಾಕೈಃ ಆಜ್ಯಮಿಶ್ರ ತಿಲದ್ರವ್ಯೇಣ ಕ್ರತುಸಾದ್ಗುಣ್ಯದೇವತಾಃ ವಿನಾಯಕಂ, ದುರ್ಗಾಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ವಾಯುಂ, ಅಂತರಿಕ್ಷಂ, ಆಶ್ವಿನೌ, ಕ್ರತುಸಂರಕ್ಷಕದೇವತಾಃ, ಇಂದಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿರ್ಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಕುಬೇರಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಪ್ರಧಾನ ವಿಂಶಾಂಶೇನ ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಪ್ರಜಾಪತೀನ್ ಪ್ರಭೂತ ತಿಲವ್ರೀಹಿಭಿಃ ವಿವಕ್ಷಿತಸಂಖ್ಯಯಾ ಸೂರ್ಯಂ ಆಜ್ಯೇನ ತ್ರಯೋದಶವಾರಂ, ಅಗ್ನಿಂ ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ವಾರಂ, ರುದ್ರಂ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಂ...... ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

ಕ್ರತುಸಾದ್ಗುಣ್ಯ ದೇವತಾಃ

ಇದಾನೀಂ ಕ್ರತುಸಾದ್ಗುಣ್ಯ ದೇವತಾಃ ಹೋಮಯೇತ್ ॥

ಆತೂನ ಇಂದ್ರಕ್ಷುಮಂತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವಃ ಕುಸೀದ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ವಿನಾಯಕೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಆ ತೂ ನ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷುಮಂತಂ ಚಿತ್ರ ಗ್ರಾಭಂ ಸಂ ಗೃಭಾಯ । ಮಹಾಹಸ್ತೀ ದಕ್ಷಿಣೇನ ॥

ಜಾತವೇದಸೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಶ್ಯಪ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ದುರ್ಗಾ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿ ದಹಾತಿ ವೇದಃ । ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನೇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವಃ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಕ್ಷೇತ್ರಪತಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಯಂ ಹಿತೇನೇವ ಜಯಾಮಸಿ । ಗಾಮಶ್ವಂ ಪೋಷಯಿತ್ನ್ವಾ ಸ ನೋ ಮೃಳಾತೀದೃಶೇ ॥

ಕ್ರಾಣಾ ಶಿಶುರತ್ಯಸ್ಯ ತ್ರಿತ ಋಷಿಃ । ಉಷ್ಣಿಕ್ ಛಂದಃ । ವಾಯುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕ್ರಾಣಾ ಶಿಶುರ್ಮಹೀನಾಂ ಹಿನ್ವನ್ನೃತಸ್ಯ ದೀಧಿತಮ್। ವಿಶ್ವಾ ಪರಿ ಪ್ರಿಯಾ ಭುವದಧ ದ್ವಿತಾ ॥

ಆದಿತ್ಪ್ರತ್ನಸ್ಯ ವತ್ಸ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಅಂತರಿಕ್ಷೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಆದಿತ್ಪ್ರತ್ನಸ್ಯ ರೇತಸೋ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಪಶ್ಯಂತಿ ವಾಸರಮ್ । ಪರೋ ಯದಿಧ್ಯತೇ ದಿವಾ ॥

ಅಶ್ವಿನೇತಿ ಗೌತಮಃ ಋಷಿಃ । ಉಷ್ಣಿಕ್ ಛಂದಃ । ಅಶ್ವಿನೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಅಶ್ವಿನಾ ವರ್ತಿರಸ್ಮದಾ ಗೋಮದ್ದಸ್ರಾ ಹಿರಣ್ಯವತ್। ಅರ್ವಾಗ್ರಥಂ ಸಮನಸಾ ನಿಯಚ್ಛತಮ್ ॥

ಕ್ರತುಸಂರಕ್ಷಕದೇವತಾಃ

ಇಂದ್ರಂ ವೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಧುಚ್ಛಂದಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಂ ವೋ ವಿಶ್ವತಸ್ಪರಿ ಹವಾಮಹೇ ಜನೇಭ್ಯಃ । ಅಸ್ಮಾಕಮಸ್ತು ಕೇವಲಃ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೇಧಾತಿಥಿ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ ಹೋತಾರಂ ವಿಶ್ವವೇದಸಮ್ । ಅಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಕ್ರತುಮ್ ॥

ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಯಮಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಯಮೋದೇವತಾ ।

ಓಂ ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಸುನುತ ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಂ ಹ ಯಜ್ಞೋ ಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ ಅರಂಕೃತಃ ॥

ಮೋಷುಣಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಘೌರಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ನಿರ್ಋತಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಮೋ ಷು ಣಃ ಪರಾಪರಾ ನಿರ್ಋತಿರ್ದುರ್ಹಣಾ ವಧೀತ್ । ಪದೀಷ್ಟ ತೃಷ್ಣಯಾ ಸಹ ॥

ತತ್ವಾಯಾಮೀತ್ಯಸ್ಯ ಶುನಶ್ಶೇಪ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವರುಣೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವನ್ದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಅಹೇಳಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂಸ ಮಾನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಷೀಃ ॥

ತವ ವಾಯುವಿತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸ ವ್ಯಶ್ವಃ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವಾಯುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ತವ ವಾಯವೃತಸ್ಪತೇ ತ್ವಷ್ಟುರ್ಜಾಮಾತರದ್ಭುತ । ಅವಾಂಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ ॥

ಸೋಮೋಧೇನುಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸೋಮೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಸೋಮೋ ಧೇನುಂ ಸೋಮೋ ಅರ್ವಂತಮಾಶುಂ ಸೋಮೋ ವೀರಂ ಕರ್ಮಣ್ಯಂ ದದಾತಿ । ಸಾದನ್ಯಂ ವಿದಥ್ಯಂ ಸಭೇಯಂ ಪಿತೃಶ್ರವಣಂ ಯೋ ದದಾಶ ದಸ್ಮೈ ॥

ತಮೀಶಾನ ಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ಈಶಾನೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥

ತತೋ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪ್ರಭೂತತಿಲವ್ರೀಹೀನ್ ಪಾಣಿನಾ ಹುತ್ವಾ ಸೂರ್ಯಪಾವಕರುದ್ರಾನ್ ಆಜ್ಯೇನ ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಸೂರ್ಯೋನ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಶ್ಚಕ್ಷು ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಸೂರ್ಯೋ ನೋ ದಿವಸ್ಪಾತು ವಾತೋ ಅಂತರಿಕ್ಷಾತ್ । ಅಗ್ನಿರ್ನಃ ಪಾರ್ಥಿವೇಭ್ಯಃ ॥ ೧ ॥
ಜೋಷಾ ಸವಿತರ್ಯಸ್ಯ ತೇ ಹರಃ ಶತಂ ಸವಾँ ಅರ್ಹತಿ । ಪಾಹಿ ನೋ ದಿದ್ಯುತಃ ಪತಂತ್ಯಾಃ ॥ ೨ ॥
ಚಕ್ಷುರ್ನೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ಚಕ್ಷುರ್ನ ಉತ ಪರ್ವತಃ । ಚಕ್ಷುರ್ಧಾತಾ ದಧಾತು ನಃ ॥ ೩ ॥
ಚಕ್ಷುರ್ನೋ ಧೇಹಿ ಚಕ್ಷುಷೇ ಚಕ್ಷುರ್ವಿಖ್ಯೈ ತನೂಭ್ಯಃ । ಸಂ ಚೇದಂ ವಿ ಚ ಪಶ್ಯೇಮ ॥ ೪ ॥
ಸುಸಂದೃಶಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಪ್ರತಿ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯ । ವಿ ಪಶ್ಯೇಮ ನೃಚಕ್ಷಸಃ ॥ ೫ ॥

ಉದುತ್ಯಮಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕಣ್ವಪುತ್ರಃ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಉದು ತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ ದೇವಂ ವಹಂತಿ ಕೇತವಃ । ದೃಶೇ ವಿಶ್ವಾಯ ಸೂರ್ಯಮ್ ॥ ೧ ॥

ನಮೋ ಮಿತ್ರಸ್ಯೇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರೋಽಭಿತಪಾಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ಚಕ್ಷಸೇ ಮಹೋ ದೇವಾಯ ತದೃತಂ ಸಪರ್ಯತ । ದೂರೇದೃಶೇ ದೇವಜಾತಾಯ ಕೇತವೇ ದಿವಸ್ಪುತ್ರಾಯ ಸೂರ್ಯಾಯ ಶಂಸತ ॥

ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮುದಗಾದನೀಕಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ । ಆಪ್ರಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಶ್ಚ ॥

ಉದ್ವೇತಿ ಸುಭಗ ಇತಿ ಚತುರ್ಣಾಂ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ವೇತಿ ಸುಭಗೋ ವಿಶ್ವಚಕ್ಷಾಃ ಸಾಧಾರಣಃ ಸೂರ್ಯೋ ಮಾನುಷಾಣಾಮ್ । ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ

ವರುಣಸ್ಯ ದೇವಶ್ಚರ್ಮೇವ ಯಃ ಸಮವಿವ್ಯಕ್ತಮಾಂಸಿ ॥ ೧ ॥ ಉದ್ವೇತಿ ಪ್ರಸವೀತಾ ಜನಾನಾಂ ಮಹಾನ್ಕೇತುರರ್ಣವಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ । ಸಮಾನಂ ಚಕ್ರಂ ಪರ್ಯಾವಿವೃತ್ಸನ್, ಯದೇತಶೋ ವಹತಿ ಧೂರ್ಷು ಯುಕ್ತಃ ॥ ೨ ॥ ವಿಭ್ರಾಜಮಾನ ಉಷಸಾಮುಪಸ್ಥಾದ್ರೇಭೇರುದೇತ್ಯನುಮದ್ಯಮಾನಃ । ಏಷ ಮೇ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ಚಚ್ಛಂದ ಯಃ ಸಮಾನಂ ನ ಪ್ರಮಿನಾತಿ ಧಾಮ ॥ ೩ ॥ ದಿವೋ ರುಕ್ಮ ಉರುಚಕ್ಷಾ ಉದೇತಿ ದೂರೇ ಅರ್ಥಸ್ತರಣಿರ್ಭ್ರಾಜಮಾನಃ । ನೂನಂ ಜನಾಃ ಸೂರ್ಯೇಣ ಪ್ರಸೂತಾ ಅಯನ್ನರ್ಥಾನಿ ಕೃಣವನ್ನಪಾಂಸಿ ॥ ೪ ॥

ಉದುತ್ಯದ್ದರ್ಶತಮಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಉದು ತ್ಯದ್ದರ್ಶತಂ ವಪುರ್ದಿವ ಏತಿ ಪ್ರತಿಹ್ವರೇ । ಯದೀಮಾಶುರ್ವಹತಿ ದೇವ ಏತಶೋ ವಿಶ್ವಸ್ಮೈ ಚಕ್ಷಸೇ ಅರಮ್ ॥

ತ್ವಮಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮ ಇತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಆಂಗೀರಸೋ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪಃ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಅಷ್ಟಮೀ ಷೋಡಶ್ಯಂತ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಭಃ ಛಂದಾಂಸಿ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮೋ ಅಙ್ಗಿರಾ ಋಷಿರ್ದೇವೋ ದೇವಾನಾಮಭವಃ ಶಿವಃ ಸಖಾ । ತವ ವ್ರತೇ ಕವಯೋ ವಿದ್ಮನಾಪಸೋಽಜಾಯಂತ ಮರುತೋ ಭ್ರಾಜದೃಷ್ಟಯಃ ॥ ೧ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮೋ ಅಙ್ಗಿರಸ್ತಮಃ ಕವಿರ್ದೇವಾನಾಂ ಪರಿ ಭೂಷಸಿ ವ್ರತಮ್ । ವಿಭುರ್ವಿಶ್ವಸ್ಮೈ ಭುವನಾಯ ಮೇಧಿರೋ ದ್ವಿಮಾತಾ ಶಯುಃ ಕತಿಧಾ ಚಿದಾಯವೇ ॥ ೨ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮೋ ಮಾತರಿಶ್ವನ ಆವಿರ್ಭವ ಸುಕ್ರತೂಯಾ ವಿವಸ್ವತೇ । ಅರೇಜೇತಾಂ ರೋದಸೀ ಹೋತೃವೂರ್ಯೇಽಸಘ್ನೋರ್ಭಾರ ಮಯಜೋ ಮಹೋ ವಸೋ ॥ ೩ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಮನವೇ ದ್ಯಾಮವಾಶಯಃ ಪುರೂರವಸೇ ಸುಕೃತೇ ಸುಕೃತ್ತರಃ । ಶ್ವಾತ್ರೇಣ ಯತ್ಪಿತ್ರೋರ್ಮುಚ್ಯಸೇ ಪರ್ಯಾ ತ್ವಾ ಪೂರ್ವಮನಯನ್ನಾಪರಂ ಪುನಃ ॥ ೪ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ವೃಷಭಃ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನ ಉದ್ಯತಸ್ರುಚೇ ಭವಸಿ ಶ್ರವಾಯ್ಯಃ । ಯ ಆಹುತಿಂ ಪರಿ ವೇದಾ ವಷಟ್ ಕೃತಿಮೇಕಾಯುರಗ್ರೇ ವಿಶ ಆವಿವಾಸಸಿ ॥ ೫ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ವೃಜಿನವರ್ತನಿಂ ನರಂ ಸಕ್ಮನ್ಪಿಪರ್ಷಿ ವಿದಥೇ ವಿಚರ್ಷಣೇ । ಯಃ ಶೂರಸಾತಾ ಪರಿತಕ್ಮ್ಯೇ ಧನೇ ದಭ್ರೇಭಿಶ್ಚಿತ್ಸಮೃತಾ ಹಂಸಿ ಭೂಯಸಃ ॥ ೬ ॥ ತ್ವಂ ತಮಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವ ಉತ್ತಮೇ ಮರ್ತಂ ದಧಾಸಿ ಶ್ರವಸೇ ದಿವೇದಿವೇ । ಯಸ್ತಾತೃಷಾಣ ಉಭಯಾಯ ಜನ್ಮನೇ ಮಯಃ

ಕೃಣೋಷಿ ಪ್ರಯ ಆ ಚ ಸೂರಯೇ ॥ ೭ ॥ ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನೇ ಸನಯೇ ಧನಾನಾಂ ಯಶಸಂ ಕಾರುಂ ಕೃಣುಹಿ ಸ್ತವಾನಃ । ಋಧ್ಯಾಮ ಕರ್ಮಾಪಸಾ ನವೇನ ದೇವೈರ್ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಪ್ರಾವತಂ ನಃ ॥ ೮ ॥ ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನೇ ಪಿತ್ರೋರುಪಸ್ಥ ಆ ದೇವೋ ದೇವೇಷ್ವನವದ್ಯ ಜಾಗೃವಿಃ । ತನೂಕೃದ್ಬೋಧಿ ಪ್ರಮತಿಶ್ಚ ಕಾರವೇ ತ್ವಂ ಕಲ್ಯಾಣ ವಸು ವಿಶ್ವಮೋಪಿಷೇ ॥ ೯ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಪ್ರಮತಿಸ್ತ್ವಂ ಪಿತಾಸಿ ನಸ್ತ್ವಂ ವಯಸ್ಕೃತ್ತವ ಜಾಮಯೋ ವಯಮ್ । ಸಂ ತ್ವಾ ರಾಯಃ ಶತಿನಃ ಸಂ ಸಹಸ್ರಿಣಃ ಸುವೀರಂ ಯಂತಿ ವ್ರತಪಾಮದಾಭ್ಯ ॥ ೧೦ ॥ ತ್ವಾಮಗ್ನೇ ಪ್ರಥಮಮಾಯುಮಾಯವೇ ದೇವಾ ಅಕೃಣ್ವನ್ನಹುಷಸ್ಯ ವಿಶ್ಪತಿಂ । ಇಳಾಮಕೃಣ್ವನ್ಮನುಷಸ್ಯ ಶಾಸನೀಂ ಪಿತುರ್ಯತ್ಪುತ್ರೋ ಮಮಕಸ್ಯ ಜಾಯತೇ ॥ ೧೧ ॥ ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನೇ ತವ ದೇವ ಪಾಯುಭಿರ್ಮಘೋನೋ ರಕ್ಷ ತನ್ವಶ್ಚ ವನ್ದ್ಯ । ತ್ರಾತಾ ತೋಕಸ್ಯ ತನಯೇ ಗವಾಮಸ್ಯನಿಮೇಷಂ ರಕ್ಷಮಾಣ ಸ್ತವವ್ರತೇ ॥ ೧೨ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಯಜ್ಯವೇ ಪಾಯುರಂತರೋಽನಿಷಙ್ಗಾಯ ಚತುರಕ್ಷ ಇಧ್ಯಸೇ । ಯೋ ರಾತಹವ್ಯೋಽವೃಕಾಯ ಧಾಯಸೇ ಕೀರೇಶ್ಚಿನ್ಮಂತ್ರಂ ಮನಸಾ ವನೋಷಿ ತಮ್ ॥ ೧೩ ॥ ತ್ವಮಗ್ನ ಉರುಶಂಸಾಯ ವಾಘತೇ ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ಯದ್ರೇಕ್ಣಃ ಪರಮಂ ವನೋಷಿ ತತ್ । ಆಧ್ರ ಸ್ಯ ಚಿತ್ಪ್ರಮತಿರುಚ್ಯಸೇ ಪಿತಾ ಪ್ರ ಪಾಕಂ ಶಾಸ್ಸಿ ಪ್ರ ದಿಶೋ ವಿದುಷ್ಟರಃ ॥ ೧೪ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಪ್ರಯತದಕ್ಷಿಣಂ ನರಂ ವರ್ಮೇವ ಸ್ಯೂತಂ ಪರಿ ಪಾಸಿ ವಿಶ್ವತಃ । ಸ್ವಾದುಕ್ಷದ್ಮಾ ಯೋ ವಸತೌ ಸ್ಯೋನಕೃಜ್ಜೀವಯಾಜಂ ಯಜತೇ ಸೋಪಮಾ ದಿವಃ ॥ ೧೫ ॥ ಇಮಾಮಗ್ನೇ ಶರಣಿಂ ಮೀಮೃಷೋ ನ ಇಮಮಧ್ವಾನಂ ಯಮಗಾಮ ದೂರಾತ್ । ಆಪಿಃ ಪಿತಾ ಪ್ರಮತಿಃ ಸೋಮ್ಯಾನಾಂ ಭೃಮಿರಸ್ಯೃಷಿಕೃನ್ಮರ್ತ್ಯಾನಾಮ್ ॥ ೧೬ ॥ ಮನುಷ್ವದಗ್ನೇ ಅಙ್ಗಿರಸ್ವದಙ್ಗಿರೋ ಯಯಾತಿವತ್ಸದನೇ ಪೂರ್ವವಚ್ಛುಚೇ । ಅಚ್ಛ ಯಾಹ್ಯಾ ವಹಾ ದೈವ್ಯಂ ಜನಮಾ ಸಾದಯ ಬರ್ಹಿಷಿ ಯಕ್ಷಿ ಚ ಪ್ರಿಯಮ್ ॥ ೧೭ ॥ ಏತೇನಾಗ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಾವೃಧಸ್ವ ಶಕ್ತೀ ವಾ ಯತ್ತೇ ಚಕೃಮಾ ವಿದಾ ವಾ । ಉತ ಪ್ರ ಣೇಷ್ಯಭಿ ವಸ್ಯೋ ಅಸ್ಮಾನ್ತ್ಸಂ ನಃ ಸೃಜಸುಮತ್ಯಾ ವಾಜವತ್ಯಾ ॥

ತ್ವಮಗ್ನೇ ದ್ಯುಭಿರಿತಿ ಷೋಳರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಗೃತ್ಸಮದ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ತ್ವಮಗ್ನೇ ದ್ಯುಭಿಸ್ತ್ವಮಾಶುಶುಕ್ಷಣಿಸ್ತ್ವಮದ್ಭ್ಯಸ್ತ್ವಮಶ್ಮನಸ್ಪರಿ । ತ್ವಂ ವನೇಭ್ಯಸ್ತ್ವಮೋಷಧೀಭ್ಯಸ್ತ್ವಂ

ನೃಣಾಂ ನೃಪತೇ ಜಾಯಸೇ ಶುಚಿಃ ॥ ೧ ॥ ತವಾಗ್ನೇ ಹೋತ್ರಂ ತವ ಪೋತ್ರಮೃತ್ವಿಯಂ ತವ ನೇಷ್ಟ್ರಂ
ತ್ವಮಗ್ನಿದೃತಾಯತಃ । ತವ ಪ್ರಶಾಸ್ತ್ರಂ ತ್ವಮಧ್ವರೀಯಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚಾಸಿ ಗೃಹಪತಿಶ್ಚ ನೋ ದಮೇ ॥ ೨ ॥
ತ್ವಮಗ್ನ ಇಂದ್ರೋ ವೃಷಭಃ ಸತಾಮಸಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುರುರುಗಾಯೋ ನಮಸ್ಯಃ । ತ್ವಂ
ಬ್ರಹ್ಮಾ ರಯಿವಿದ್ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ತ್ವಂ ವಿಧರ್ತಃ ಸಚಸೇ ಪುರಂಧ್ಯಾ ॥ ೩ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ರಾಜಾ ವರುಣೋ
ಧೃತವ್ರತಸ್ತ್ವಂ ಮಿತ್ರೋ ಭವಸಿ ದಸ್ಮ ಈಡ್ಯಃ । ತ್ವಮರ್ಯಮಾ ಸತ್ಪತಿರ್ಯಸ್ಯ ಸಂಭುಜಂ ತ್ವಮಂಶೋ
ವಿದಥೇ ದೇವ ಭಾಜಯುಃ ॥ ೪ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ತ್ವಷ್ಟಾ ವಿದಥೇ ಸುವೀರ್ಯಂ ತವ ಗ್ನಾವೋ ಮಿತ್ರಮಹಃ
ಸಜಾತ್ಯಮ್ । ತ್ವಮಾಶುಹೇಮಾ ರರಿಷೇ ಸ್ವಶ್ವ್ಯಂ ತ್ವಂ ನರಾಂ ಶರ್ಧೋ ಅಸಿ ಪುರೂವಸುಃ ॥ ೫ ॥
ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರೋ ಅಸುರೋ ಮಹೋ ದಿವಸ್ತ್ವಂ ಶರ್ಧೋ ಮಾರುತಂ ಪೃಕ್ಷ ಈಶಿಷೇ । ತ್ವಂ
ವಾತೈರರುಣೈರ್ಯಾಸಿ ಶಂಗಯಸ್ತ್ವಂ ಪೂಷಾ ವಿಧತಃ ಪಾಸಿ ನು ತ್ಮನಾ ॥ ೬ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ದ್ರವಿಣೋದಾ
ಅರಂಕೃತೇ ತ್ವಂ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ರತ್ನಧಾ ಅಸಿ । ತ್ವಂ ಭಗೋ ನೃಪತೇ ವಸ್ವ ಈಶಿಷೇ ತ್ವಂ ಪಾಯುರ್ದಮೇ
ಯಸ್ತೇ ವಿಧತ್ ॥ ೭ ॥ ತ್ವಾಮಗ್ನೇ ದಮ ಆ ವಿಸ್ಪತಿಂ ವಿಶಸ್ತ್ವಾಂ ರಾಜಾನಂ ಸುವಿದತ್ರಮೃಂಜತೇ । ತ್ವಂ
ವಿಶ್ವಾನಿ ಸ್ವನೀಕ ಪತ್ಯಸೇ ತ್ವಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾ ದಶ ಪ್ರತಿ ॥ ೮ ॥ ತ್ವಾಮಗ್ನೇ ಪಿತರಮಿಷ್ಟಿಭಿರ್ನರಸ್ತ್ವಾಂ
ಭ್ರಾತ್ರಾಯ ಶಮ್ಯಾ ತನೂರುಚಮ್ । ತ್ವಂ ಪುತ್ರೋ ಭವಸಿ ಯಸ್ತೇ ವಿಧತ್ತ್ವಂ ಸಖಾ ಸುಶೇವಃ
ಪಾಸ್ಯಾಧೃಷಃ ॥ ೯ ॥ ತ್ವಮಗ್ನ ಋಭುರಾಕೇ ನಮಸ್ಯ(ಅ)೧ಸ್ತ್ವಂ ವಾಜಸ್ಯ ಕ್ಷುಮತೋ ರಾಯ
ಈಶಿಷೇ । ತ್ವಂ ವಿ ಭಾಸ್ಯನು ದಕ್ಷಿ ದಾವನೇ ತ್ವಂ ವಿಶಿಕ್ಷುರಸಿ ಯಜ್ಞಮಾತನಿಃ ॥ ೧೦ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ
ಅದಿತಿರ್ದೇವ ದಾಶುಷೇ ತ್ವಂ ಹೋತ್ರಾಭಾರತೀ ವರ್ಧಸೇ ಗಿರಾ । ತ್ವಮಿಳಾ ಶತಹಿಮಾಸಿ ದಕ್ಷಸೇ
ತ್ವಂ ವೃತ್ರಹಾ ವಸುಪತೇ ಸರಸ್ವತೀ ॥ ೧೧ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಸುಭೃತ ಉತ್ತಮಂ ವಯಸ್ತವ ಸ್ಪಾರ್ಹೇ ವರ್ಣ
ಆ ಸಂದೃಶಿ ಶ್ರಿಯಃ । ತ್ವಂ ವಾಜಃ ಪ್ರತರಣೋ ಬೃಹನ್ನಸಿ ತ್ವಂ ರಯಿರ್ಬಹುಲೋ ವಿಶ್ವತಸ್ಪೃಥುಃ
॥ ೧೨ ॥ ತ್ವಾಮಗ್ನ ಆದಿತ್ಯಾಸ ಅಸ್ಯ(ಅಂ)೧ ತ್ವಾಂ ಜಿಹ್ವಾಂ ಶುಚಯಶ್ಚಕ್ರಿರೇ ಕವೇ । ತ್ವಾಂ ರಾತಿಷಾಚೋ
ಅಧ್ವರೇಷು ಸಶ್ಚಿರೇ ತ್ವೇ ದೇವಾ ಹವಿರದಂತ್ಯಾಹುತಮ್ ॥ ೧೩ ॥ ತ್ವೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಶ್ವೇ ಅಮೃತಾಸೋ
ಅದ್ರುಹ ಆಸಾ ದೇವಾ ಹವಿರದಂತ್ಯಾಹುತಮ್ । ತ್ವಯಾ ಮರ್ತಾಸಃ ಸ್ವದಂತ ಆಸುತಿಂ ತ್ವಂ ಗರ್ಭೋ

ವೀರುಧಾಂ ಜಜ್ಞಿಷೇ ಶುಚಿಃ ॥ ೧೪ ॥ ತ್ವಂ ತಾನ್ತ್ಸಂ ಚ ಪ್ರತಿ ಚಾಸಿ ಮಜ್ಮನಾಗ್ನೇ ಸುಜಾತ ಪ್ರ ಚ ದೇವ ರಿಚ್ಯಸೇ । ಪೃಕ್ಷೋ ಯದತ್ರ ಮಹಿನಾ ವಿ ತೇ ಭುವದನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ರೋದಸೀ ಉಭೇ ॥ ೧೫ ॥ ಯೇ ಸ್ತೋತೃಭ್ಯೋ ಗೋ ಅಗ್ರಾಮಶ್ವಪೇಶಸಮಗ್ನೇ ರಾತಿಮುಪಸೃಜಂತಿ ಸೂರಯಃ। ಅಸ್ಮಾಞ್ಚ ತಾಂಶ್ಚ ಪ್ರ ಹಿ ನೇಷಿ ವಸ್ಯ ಆ ಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ॥ ೧೬ ॥

ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತಿ ಷಳರ್ಚಸ್ಯ ಘೋರಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಮೀಳ್ಹುಷ್ಟಮಾಯ ತವ್ಯಸೇ। ವೋಚೇಮ ಶಂತಮಂ ಹೃದೇ ॥ ೧ ॥ ಯಥಾ ನೋ ಅದಿತಿಃ ಕರತ್ಪಶ್ವೇ ನೃಭ್ಯೋ ಯಥಾ ಗವೇ। ಯಥಾ ತೋಕಾಯ ರುದ್ರಿಯಮ್ ॥ ೨ ॥ ಯಥಾ ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಯಥಾ ರುದ್ರಶ್ಚಿಕೇತತಿ। ಯಥಾ ವಿಶ್ವೇ ಸಜೋಷಸಃ ॥ ೩ ॥ ಗಾಥಪತಿಂ ಮೇಧಪತಿಂ ರುದ್ರಂ ಜಲಾಷಭೇಷಜಮ್। ತಚ್ಛಂಯೋಃ ಸುಮ್ನಮೀಮಹೇ ॥ ೪ ॥ ಯಃ ಶುಕ್ರ ಇವ ಸೂರ್ಯೋ ಹಿರಣ್ಯಮಿವ ರೋಚತೇ। ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದೇವಾನಾಂ ವಸುಃ ॥ ೫ ॥ ಶಂ ನಃ ಕರತ್ಯರ್ವತೇ ಸುಗಂ ಮೇಷಾಯ ಮೇಷ್ಯೇ। ನೃಭ್ಯೋ ನಾರಿಭ್ಯೋ ಗವೇ ॥ ೬ ॥

ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯೇತ್ಯೇಽಕಾದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕುಸ್ಸ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇತ್ರಿಷ್ಟುಭೌ ಛಂದಸೀ। ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯ ತವಸೇ ಕಪರ್ದಿನೇ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ಪ್ರ ಭರಾಮಹೇ ಮತೀಃ। ಯಥಾ ಶಮಸದ್ದ್ವಿಪದೇ ಚತುಷ್ಪದೇ ವಿಶ್ವಂ ಪುಷ್ಟಂ ಗ್ರಾಮೇ ಅಸ್ಮಿನ್ನನಾತುರಮ್ ॥ ೧ ॥ ಮೃಳಾ ನೋ ರುದ್ರೋತ ನೋ ಮಯಸ್ಕೃಧಿ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ನಮಸಾ ವಿಧೇಮ ತೇ। ಯಚ್ಛಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ಮನುರಾಯೇಜೇ ಪಿತಾ ತದಶ್ಯಾಮ ತವ ರುದ್ರ ಪ್ರಣೀತಿಷು ॥ ೨ ॥ ಅಶ್ಯಾಮ ತೇ ಸುಮತಿಂ ದೇವಯಜ್ಯಯಾ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಸ್ಯ ತವ ರುದ್ರ ಮೀಢ್ವಃ। ಸುಮ್ನಾಯನ್ನಿದ್ವಿಶೋ ಅಸ್ಮಾಕಮಾ ಚರಾರಿಷ್ಟವೀರಾ ಜುಹವಾಮ ತೇ ಹವಿಃ ॥ ೩ ॥ ತ್ವೇಷಂ ವಯಂ ರುದ್ರಂ ಯಜ್ಞಸಾಧಂ ವಂಕುಂ ಕವಿಮವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯಾಮಹೇ। ಆರೇ ಅಸ್ಮದ್ದೈವ್ಯಂ ಹೇಳೋ ಅಸ್ಯತು ಸುಮತಿಮಿದ್ವಯಮಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ ॥ ೪ ॥ ದಿವೋ ವರಾಹಮರುಷಂ ಕಪರ್ದಿನಂ ತ್ವೇಷಂ ರೂಪಂ ನಮಸಾ ನಿ ಹ್ವಯಾಮಹೇ ॥ ಹಸ್ತೇ ಬಿಭ್ರದ್ಭೇಷಜಾ ವಾರ್ಯಾಣಿ ಶರ್ಮ ವರ್ಮ ಚ್ಛರ್ದಿರಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯಂಸತ್ ॥ ೫ ॥ ಇದಂ ಪಿತ್ರೇ ಮರುತಾಮುಚ್ಯತೇ

ವಚಃ ಸ್ವಾದೋಃ ಸ್ವಾದೀಯೋ ರುದ್ರಾಯ ವರ್ಧನಮ್ । ರಾಸ್ವಾ ಚ ನೋ ಅಮೃತ ಮರ್ತಭೋಜನಂ ತ್ಮನೇ ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಮೃಳ ॥ ೬ ॥ ಮಾ ನೋ ಮಹಾಂತಮುತ ಮಾ ನೋ ಅರ್ಭಕಂ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಂತಮುತ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಿತಮ್ । ಮಾ ನೋ ವಧೀಃ ಪಿತರಂ ಮೋತ ಮಾತರಂ ಮಾ ನಃ ಪ್ರಿಯಾಸ್ತನ್ವೋ ರುದ್ರ ರೀರಿಷಃ ॥ ೭ ॥ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯೌ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಮಾ ನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತಃ ಸದಮಿತ್ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ॥ ೮ ॥ ಉಪ ತೇ ಸ್ತೋಮಾನ್ಪಶುಪಾ ಇವಾಕರಂ ರಾಸ್ವಾಪಿತರ್ಮರುತಾಂ ಸುಮ್ನಮಸ್ಮೇ । ಭದ್ರಾ ಹಿ ತೇ ಸುಮತಿರ್ಮೃಳ ಯತ್ತಮಾಥಾ ವಯಮವ ಇತ್ತೇ ವೃಣೀಮಹೇ ॥ ೯ ॥ ಆರೇ ತೇ ಗೋಘ್ನಮುತ ಪೂರುಷಘ್ನಂ ಕ್ಷಯದ್ವೀರ ಸುಮ್ನಮಸ್ಮೇ ತೇ ಅಸ್ತು । ಮೃಳಾ ಚ ನೋ ಅಧಿ ಚ ಬ್ರೂಹಿ ದೇವಾಧಾ ಚ ನಃ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಛ ದ್ವಿಬರ್ಹಾಃ ॥ ೧೦ ॥ ಅವೋಚಾಮ ನಮೋ ಅಸ್ಮಾ ಅವಸ್ಯವಃ ಶೃಣೋತು ನೋ ಹವಂ ರುದ್ರೋ ಮರುತ್ವಾನ್ । ತನ್ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಮಾಮಹಂತಾಮದಿತಿಃ ಸಿಂಧುಃ ಪೃಥಿವೀ ಉತ ದ್ಯೌಃ ॥

ಆತೇ ಪಿತರಿತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಗೃತ್ಸಮದ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಆ ತೇ ಪಿತರ್ಮರುತಾಂ ಸುಮ್ನಮೇತು ಮಾ ನಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸಂದೃಶೋಯುಯೋಥಾಃ । ಅಭಿ ನೋ ವೀರೋ ಅರ್ವತಿ ಕ್ಷಮೇತ ಪ್ರ ಜಾಯೇಮಹಿ ರುದ್ರ ಪ್ರಜಾಭಿಃ ॥ ೧ ॥ ತ್ವಾದತ್ತೇಭೀ ರುದ್ರ ಶಂತಮೇಭಿಃ ಶತಂ ಹಿಮಾ ಅಶೀಯ ಭೇಷಜೇಭಿಃ । ವ್ಯ (ಅ)೧ ಸ್ಮದ್ದ್ವೇಷೋ ವಿತರಂ ವ್ಯಂಹೋ ವ್ಯಮೀವಾಶ್ಚಾತಯಸ್ವಾ ವಿಷೂಚೀಃ ॥ ೨ ॥ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಜಾತಸ್ಯ ರುದ್ರ ಶ್ರಿಯಾಸಿ ತವಸ್ತಮಸ್ತವಸಾಂ ವಜ್ರಬಾಹೋ । ಪರ್ಷಿ ಣಃ ಪಾರಮಂಹಸಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಭೀತೀ ರಪಸೋ ಯುಯೋಧಿ ॥ ೩ ॥ ಮಾ ತ್ವಾ ರುದ್ರ ಚುಕ್ರುಧಾಮಾ ನಮೋಭಿರ್ಮಾ ದುಷ್ಟುತೀ ವೃಷಭ ಮಾ ಸಹೂತೀ । ಉನ್ನೋ ವೀರಾಁ ಅರ್ಪಯ ಭೇಷಜೇಭಿರ್ಭಿಷಕ್ತಮಂ ತ್ವಾ ಭಿಷಜಾಂ ಶೃಣೋಮಿ ॥ ೪ ॥ ಹವೀಮಭಿರ್ಹವತೇ ಯೋ ಹವಿರ್ಭಿರವ ಸ್ತೋಮೇಭೀ ರುದ್ರಂ ದಿಷೀಯ । ಋದೂದರಃ ಸುಹವೋ ಮಾ ನೋ ಅಸ್ಯೈ ಬಭ್ರುಃ ಸುಶಿಪ್ರೋ ರೀರಧನ್ಮನಾಯೈ ॥ ೫ ॥ ಉನ್ಮಾ ಮಮಂದ ವೃಷಭೋ ಮರುತ್ವಾನ್ತ್ವಕ್ಷೀಯಸಾ ವಯಸಾ

ನಾಥಮಾನಮ್ । ಘೃಣೀವ ಚ್ಛಾಯಾಮರಪಾ ಅಶೀಯಾ ವಿವಾಸೇಯಂ ರುದ್ರಸ್ಯ ಸುಮ್ನಮ್ ॥ ೬ ॥ ಕ್ವ (ಅ)ಗ್ಂ ಸ್ಯ ತೇ ರುದ್ರ ಮೃಳಯಾಕುರ್ಹಸ್ತೋ ಯೋ ಅಸ್ತಿ ಭೇಷಜೋ ಜಲಾಷಃ । ಅಪಭರ್ತಾ ರಪಸೋ ದೈವ್ಯಸ್ಯಾಭೀ ನು ಮಾ ವೃಷಭ ಚಕ್ಷಮೀಥಾಃ ॥ ೭ ॥ ಪ್ರ ಬಭ್ರವೇ ವೃಷಭಾಯಶ್ವಿತೀಚೇಮಹೋ ಮಹೀಂ ಸುಷ್ಟುತಿಮೀರಯಾಮಿ । ನಮಸ್ಯಾ ಕಲ್ಮಲೀಕಿನಂ ನಮೋಭಿರ್ಗೃಣೀಮಸಿ ತ್ವೇಷಂ ರುದ್ರಸ್ಯ ನಾಮ ॥ ೮ ॥ ಸ್ಥಿರೇಭಿರಂಗೈಃ ಪುರುರೂಪ ಉಗ್ರೋ ಬಭ್ರುಃ ಶುಕ್ರೇಭಿಃ ಪಿಪಿಶೇ ಹಿರಣ್ಯೈಃ । ಈಶಾನಾದಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ ಭೂರೇರ್ನವಾ ಉ ಯೋಷದ್ರುದ್ರಾದಸುರ್ಯಮ್ ॥ ೯ ॥ ಅರ್ಹನ್ಬಿಭರ್ಷಿ ಸಾಯಕಾನಿ ಧನ್ವಾರ್ಹನ್ನಿಷ್ಕಂ ಯಜತಂ ವಿಶ್ವರೂಪಮ್ । ಅರ್ಹನ್ನಿದಂ ದಯಸೇ ವಿಶ್ವಮಬ್ವಂ ನ ವಾ ಓಜೀಯೋ ರುದ್ರ ತ್ವದಸ್ತಿ ॥ ೧೦ ॥ ಸ್ತುಹಿ ಶ್ರುತಂ ಗರ್ತಸದಂ ಯುವಾನಂ ಮೃಗಂ ನ ಭೀಮಮುಪಹತ್ನುಮುಗ್ರಮ್ । ಮೃಳಾ ಜರಿತ್ರೇ ರುದ್ರ ಸ್ತವಾನೋಽನ್ಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮನ್ನಿವಪಂತು ಸೇನಾಃ ॥ ೧೧ ॥ ಕುಮಾರಶ್ಚಿತ್ಪಿತರಂ ವಂದಮಾನಂ ಪ್ರತಿ ನಾನಾಮ ರುದ್ರೋಪಯಂತಮ್ । ಭೂರೇರ್ದಾತಾರಂ ಸತ್ಪತಿಂ ಗೃಣೀಷೇ ಸ್ತುತಸ್ತ್ವಂ ಭೇಷಜಾ ರಾಸ್ಯಸ್ಮೇ ॥ ೧೨ ॥ ಯಾ ವೋ ಭೇಷಜಾ ಮರುತಃ ಶುಚೀನಿ ಯಾ ಶಂತಮಾ ವೃಷಣೋ ಯಾ ಮಯೋಭು । ಯಾನಿ ಮನುರವೃಣೀತಾ ಪಿತಾ ನಸ್ತಾ ಶಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ರುದ್ರಸ್ಯ ವಶ್ಮಿ ॥ ೧೩ ॥ ಪರಿ ಣೋ ಹೇತೀ ರುದ್ರಸ್ಯ ವೃಜ್ಯಾಃ ಪರಿ ತ್ವೇಷಸ್ಯ ದುರ್ಮತಿರ್ಮಹೀ ಗಾತ್ । ಅವ ಸ್ಥಿರಾ ಮಘವದ್ಭ್ಯಸ್ತನುಷ್ವ ಮೀಢ್ವಸ್ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಮೃಳ ॥ ೧೪ ॥ ಏವಾ ಬಭ್ರೋ ವೃಷಭ ಚೇಕಿತಾನ ಯಥಾ ದೇವ ನ ಹೃಣೀಷೇ ನ ಹಂಸಿ । ಹವನಶ್ರುನ್ನೋ ರುದ್ರೇಹ ಬೋಧಿ ಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ॥ ೧೫ ॥

ಏತೈಃ ಏಕೋನಾಶೀತಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತಿಮಂತ್ರಾಂತೇ ಸ್ವಾಹಾಕಾರಂ ಪಠನ್ ಆಜ್ಯಂ ಹುನೇತ್ ॥

ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ನವಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ದಿಕ್ಪಾಲಕೇಭ್ಯಶ್ಚ ಬಲಿಪ್ರದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಗ್ನಿ ಕಲಶಮಧ್ಯೇ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಪೂರ್ವಕ ನೀರಾಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚ ಹುತ್ವಾ ಕರ್ಮ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಸಪತ್ನೀಕಂ ಯಜಮಾನಂ ಋತ್ವಿಜಃ ಕಲಶೋದಕೇನ ಮಾರ್ಜಯೇಯುಃ ॥

ಕಲಶಮಾರ್ಜನಮಂತ್ರಾಃ

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿಷ್ಠಾ................. ॥

ಓಂ ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ ಸಲಿಲಸ್ಯ ಮಧ್ಯಾತ್ಪುನಾನಾ ಯಂತ್ಯನಿವಿಶಮಾನಾಃ । ಇಂದ್ರೋ ಯಾ ವಜ್ರೀ ವೃಷಭೋ ರರಾದ ತಾ ಆಪೋ ದೇವೀರಿಹ ಮಾಮವಂತು ॥ ೧ ॥ ಯಾ ಆಪೋ ದಿವ್ಯಾ ಉತ ವಾ ಸ್ರವಂತಿ ಖನಿತ್ರಿಮಾ ಉತ ವಾ ಯಾಃ ಸ್ವಯಂಜಾಃ । ಸಮುದ್ರಾರ್ಥಾ ಯಾಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾಸ್ತಾ ಆಪೋ ದೇವೀರಿಹ ಮಾಮವಂತು ॥ ೨ ॥ ಯಾಸಾಂ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯಾತಿ ಮಧ್ಯೇ ಸತ್ಯಾನೃತೇ ಅವಪಶ್ಯಂಜನಾನಾಮ್ । ಮಧುಶ್ಚುತಃ ಶುಚಯೋ ಯಾಃ ಪಾವಕಾಸ್ತಾ ಆಪೋ ದೇವೀರಿಹ ಮಾಮವಂತು ॥ ೩ ॥ ಯಾಸು ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯಾಸು ಸೋಮೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಯಾಸೂರ್ಜಂ ಮದಂತಿ । ವೈಶ್ವಾನರೋ ಯಾಸ್ವಗ್ನಿಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತಾ ಆಪೋ ದೇವೀರಿಹ ಮಾಮವಂತು ॥ ೪ ॥

ಓಂ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಭವತಾಮವೋಭಿಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ರಾತಹವ್ಯಾ । ಶಮಿಂದ್ರಾಸೋಮಾ ಸುವಿತಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಪೂಷಣಾ ವಾಜಸಾತೌ ॥ ೧ ॥ ಶಂ ನೋ ಭಗಃ ಶಮು ನಃ ಶಂಸೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನಃ ಪುರಂಧಿಃ ಶಮು ಸಂತು ರಾಯಃ । ಶಂ ನಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸುಯಮಸ್ಯ ಶಂಸಃ ಶಂ ನೋ ಅರ್ಯಮಾ ಪುರುಜಾತೋ ಅಸ್ತು ॥ ೨ ॥ ಶಂ ನೋ ಧಾತಾ ಶಮು ಧರ್ತಾ ನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನ ಉರೂಚೀ ಭವತು ಸ್ವಧಾಭಿಃ । ಶಂ ರೋದಸೀ ಬೃಹತೀ ಶಂ ನೋ ಅದ್ರಿಃ ಶಂ ನೋ ದೇವಾನಾಂ ಸುಹವಾನಿ ಸಂತು ॥ ೩ ॥ ಶಂ ನೋ ಅಗ್ನಿರ್ಜ್ಯೋತಿರನೀಕೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ ಮಿತ್ರಾ ವರುಣಾವಶ್ವಿನಾ ಶಮ್ । ಶಂ ನಃ ಸುಕೃತಾಂ ಸುಕೃತಾನಿ ಸಂತು ಶಂ ನ ಇಷಿರೋ ಅಭಿ ವಾತು ವಾತಃ ॥ ೪ ॥ ಶಂ ನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಪೂರ್ವಹೂತೌ ಶಮಂತರಿಕ್ಷಂ ದೃಶಯೇ ನೋ ಅಸ್ತು । ಶಂ ನ ಓಷಧೀರ್ವನಿನೋ ಭವಂತು ಶಂ ನೋ ರಜಸಸ್ಪತಿರಸ್ತು ಜಿಷ್ಣುಃ ॥ ೫ ॥ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರೋ ವಸುಭಿರ್ದೇವೋ ಅಸ್ತು ಶಮಾದಿತ್ಯೇಭಿರ್ವರುಣಃ ಸುಶಂಸಃ । ಶಂ ನೋ ರುದ್ರೋ ರುದ್ರೇಭಿರ್ಜಲಾಷಃ ಶಂ ನಸ್ತ್ವಷ್ಟಾಗ್ನಾಭಿರಿಹ ಶೃಣೋತು ॥ ೬ ॥ ಶಂ ನಃ ಸೋಮೋ ಭವತು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಂ ನಃ ಶಂ ನೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ ಶಮು ಸಂತು ಯಜ್ಞಾಃ । ಶಂ ನಃ ಸ್ವರೂಣಾಂ ಮಿತಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನಃ ಪ್ರಸ್ವಃ ಶಮ್ವಸ್ತು ವೇದಿಃ ॥ ೭ ॥ ಶಂ ನಃ ಸೂರ್ಯ ಉರುಚಕ್ಷಾ ಉದೇತು ಶಂ ನಶ್ಚತಸ್ರಃ ಪ್ರದಿಶೋ ಭವಂತು । ಶಂ ನಃ ಪರ್ವತಾ ಧ್ರುವಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನಃ ಸಿಂಧವಃ ಶಮು ಸಂತ್ವಾಪಃ

॥ ೮ ॥ ಶಂ ನೋ ಅದಿತಿರ್ಭವತು ವ್ರತೇಭಿಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಮರುತಃ ಸ್ವರ್ಕಾಃ । ಶಂ ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಶಮು ಪೂಷಾ ನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ ಭವಿತ್ರಂ ಶಮ್ವಸ್ತು ವಾಯುಃ ॥ ೯ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ತ್ರಾಯಮಾಣಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತೂಷಸೋ ವಿಭಾತೀಃ । ಶಂ ನಃ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಭವತು ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಶಂ ನಃ, ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿರಸ್ತು ಶಂಭುಃ ॥ ೧೦ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಾ ವಿಶ್ವದೇವಾ ಭವಂತು ಶಂ ಸರಸ್ವತೀ ಸಹ ಧೀಭಿರಸ್ತು। ಶಮಭಿಷಾಚಃ ಶಮು ರಾತಿಷಾಚಃ ಶಂ ನೋ ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಶಂ ನೋ ಅಪ್ಯಾಃ ॥ ೧೧ ॥ ಶಂ ನಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಪತಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನೋ ಅರ್ವಂತಃ ಶಮು ಸಂತು ಗಾವಃ । ಶಂ ನ ಋಭವಃ ಸುಕೃತಃ ಸುಹಸ್ತಾಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಪಿತರೋ ಹವೇಷು ॥ ೧೨ ॥ ಶಂ ನೋ ಅಜ ಏಕಪಾದ್ದೇವೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋಽಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಃ ಶಂ ಸಮುದ್ರಃ । ಶಂ ನೋ ಅಪಾಂ ನಪಾತ್ಪೇರುರಸ್ತು ಶಂ ನಃ ಪೃಶ್ನಿರ್ಭವತು ದೇವಗೋಪಾ ॥ ೧೩ ॥ ಆದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾ ವಸವೋ ಜುಷಂತೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ನವೀಯಃ। ಶೃಣ್ವಂತು ನೋ ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಸೋ ಗೋಜಾತಾ ಉತ ಯೇ ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ ॥ ೧೪ ॥ ಯೇ ದೇವಾನಾಂ ಯಜ್ಞಿಯಾ ಯಜ್ಞಿಯಾನಾಂ ಮನೋರ್ಯಜತ್ರಾ ಅಮೃತಾ ಋತಜ್ಞಾಃ। ತೇ ನೋ ರಾಸಂತಾಮುರುಗಾಯಮದ್ಯ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥

ಓಮ್ ಅಪೈತು ಮೃತ್ಯುರಮೃತಂ ನ ಆಗನ್ವೈವಸ್ವತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಣೋತು । ಪರ್ಣಂ ವನಸ್ಪತೇರಿವಾಭಿನಶ್ಶೀಯತಾಂ ರಯಿಸ್ಸಚತಾನ್ನಶ್ಶಚೀಪತಿಃ ॥ ೧ ॥ ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಅನುಪರೇಹಿ ಪಂಥಾಂ ಯಸ್ತೇ ಸ್ವ ಇತರೋ ದೇವಯಾನಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಮತೇ ಶೃಣ್ವತೇ ತೇ ಬ್ರವೀಮಿ ಮಾ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ರೀರಿಷೋ ಮೋತವೀರಾನ್ ॥ ೨ ॥ ವಾತಂ ಪ್ರಾಣಂ ಮನಸಾಽನ್ವಾರಭಾಮಹೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಯೋ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪಾಃ । ಸ ನೋ ಮೃತ್ಯೋಸ್ತ್ರಾಯತಾಂ ಪಾತ್ವಂಹಸೋ ಜ್ಯೋಗ್ಜೀವಾ ಜರಾಮಶೀಮಹಿ ॥ ೩ ॥ ಅಮುತ್ರ ಭೂಯಾದಧ ಯದ್ಯಮಸ್ಯ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅಭಿಶಸ್ತೇರಮುಂಚಃ । ಪ್ರತ್ಯೌಹತಾಮಶ್ವಿನಾ ಮೃತ್ಯುಮಸ್ಮಾದ್ದೇವಾನಾಮಗ್ನೇ ಭಿಷಜಾ ಶಚೀಭಿಃ ॥ ೪ ॥ ಶಲ್ಕೈರಗ್ನಿಮಿಂಧಾನ ಉಭೌ ಲೋಕೌ ಸನೇಮಹಮ್ । ಉಭಯೋರ್ಲೋಕಯೋರ್ಋಧ್ವಾತಿ ಮೃತ್ಯುಂ ತರಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ೫ ॥ ಯ ಆತ್ಮದಾ ಬಲದಾ ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವ ಉಪಾಸತೇ ಪ್ರಶಿಷಂ ಯಸ್ಯ ದೇವಾಃ । ಯಸ್ಯ ಛಾಯಾಽಮೃತಂ

ಯಸ್ಯ ಮೃತ್ಯುಃ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೬ ॥ ಹರಿಂ ಹರಂತಮನುಯಂತಿ ದೇವಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯೇಶಾನಂ ವೃಷಭಂ ಮತೀನಾಮ್ । ಬ್ರಹ್ಮ ಸರೂಪಮನುಮೇದಮಾಗಾದಯನಂ ಮಾ ವಿವಧೀರ್ವಿಕ್ರಮಸ್ವ ॥ ೭ ॥ ಮಾ ಛಿದೋ ಮೃತ್ಯೋ ಮಾ ವಧೀರ್ಮಾ ಮೇ ಬಲಂ ವಿವೃಹೋ ಮಾ ಪ್ರಮೋಷೀಃ । ಪ್ರಜಾಂ ಮಾ ಮೇ ರೀರಿಷ ಆಯುರುಗ್ರ ನೃಚಕ್ಷಸಂ ತ್ವಾ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೮ ॥ ಮಾ ನೋ ಮಹಾಂತಮುತ ಮಾ ನೋ ಅರ್ಭಕಂ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಂತಮುತ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಿತಮ್ । ಮಾ ನೋ ವಧೀಃ ಪಿತರಂ ಮೋತ ಮಾತರಂ ಪ್ರಿಯಾ ಮಾ ನಸ್ತನುವೋ ರುದ್ರರೀರಿಷಃ ॥ ೯ ॥ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯುಷಿ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಮಾ ನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತೋ ನಮಸಾ ವಿಧೇಮ ತೇ ॥ ೧೦ ॥ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಗ್ಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ॥ ೧೧ ॥ ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ । ಮಘವಞ್ಛಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ನ ಊತಯೇ ವಿದ್ವಿಷೋ ವಿಮೃಧೋ ಜಹಿ ॥ ೧೨ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ವಿಶಸ್ಪತಿರ್ವೃತ್ರಹಾ ವಿಮೃಧೋ ವಶೀ । ವೃಷೇಂದ್ರಃ ಪುರ ಏತು ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ಅಭಯಂಕರಃ ॥ ೧೩ ॥ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಮ್ । ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾ-ನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಽಮೃತಾತ್ ॥ ೧೪ ॥ ಅಪ ಮೃತ್ಯುಮಪಕ್ಷುಧಮ್ । ಅಪೇತಶ್ಶಪಥಂ ಜಹಿ । ಅಧಾ ನೋ ಅಗ್ನ ಆವಹ । ರಾಯಸ್ಪೋಷಂ ಸಹಸ್ರಿಣಮ್ ॥ ೧೫ ॥ ಯೇ ತೇ ಸಹಸ್ರಮಯುತಂ ಪಾಶಾ ಮೃತ್ಯೋ ಮರ್ತ್ಯಾಯ ಹಂತವೇ । ತಾನ್, ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ ಸರ್ವಾನವ ಯಜಾಮಹೇ ॥ ೧೬ ॥ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ । ಓಜೋ ಬಲಮ್ । ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರಮ್ । ಯಶೋ ಮಹತ್ । ಸತ್ಯಂ ತಪೋನಾಮ । ರೂಪಮಮೃತಮ್ । ಚಕ್ಷುಃ ಶ್ರೋತ್ರಮ್ । ಮನ ಆಯುಃ । ವಿಶ್ವಂ ಯಶೋ ಮಹಃ । ಸಮಂ ತಪೋ ಹರೋ ಭಾಃ ॥ ೧೭ ॥

ಓಂ ಮುಂಚಾಮಿ ತ್ವಾ ಹವಿಷಾ ಜೀವನಾಯ ಕಮಜ್ಞಾತಯಕ್ಷ್ಮಾದುತ ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮಾತ್ । ಗ್ರಾಹಿರ್ಜಗ್ರಾಹ ಯದಿ ವೈತದೇನಂ ತಸ್ಯಾ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಪ್ರ ಮುಮುಕ್ತಮೇನಮ್ ॥ ೧ ॥ ಯದಿ

ಕ್ಷಿತಾಯುರ್ಯದಿ ವಾ ಪರೇತೋ ಯದಿ ಮೃತ್ಯೋರಂತಿಕಂ ನೀತ ಏವ । ತಮಾ ಹರಾಮಿ ನಿರ್ಋತೇರುಪಸ್ಥಾದಸ್ಪಾರ್ಷಮೇನಂ ಶತಶಾರದಾಯ ॥ ೨ ॥ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇಣ ಶತಶಾರದೇನ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷಾಹಾರ್ಷಮೇನಮ್ । ಶತಂ ಯಥೇಮಂ ಶರದೋ ನಯಾತೀಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ದುರಿತಸ್ಯ ಪಾರಮ್ ॥ ೩ ॥ ಶತಂ ಜೀವ ಶರದೋ ವರ್ಧಮಾನಃ ಶತಂ ಹೇಮಂತಾನ್ ಛತಮು ವಸಂತಾನ್ । ಶತಮಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸವಿತಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷೇಮಂ ಪುನರ್ದುಃ ॥ ೪ ॥ ಆಹಾರ್ಷಂ ತ್ವಾವಿದಂ ತ್ವಾ ಪುನರಾಗಾಃ ಪುನರ್ನವ । ಸರ್ವಾಂಗ ಸರ್ವಂ ತೇ ಚಕ್ಷುಃ ಸರ್ವಮಾಯುಶ್ಚ ತೇಽವಿದಮ್ ॥ ೫ ॥

ಓಮ್ ಅಕ್ಷೀಭ್ಯಾಂ ತೇ ನಾಸಿಕಾಭ್ಯಾಂ ಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಛುಬುಕಾದಧಿ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಶೀರ್ಷಣ್ಯಂ ಮಸ್ತಿಷ್ಕಾಜ್ಜಿಹ್ವಾಯಾ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೧ ॥ ಗ್ರೀವಾಭ್ಯಸ್ತ ಉಷ್ಣಿಹಾಭ್ಯಃ ಕೀಕಸಾಭ್ಯೋ ಅನೂಕ್ಯಾತ್ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ದೋಷಣ್ಯ(ಅ)ಗ್ಂ ಮಂಸಾಭ್ಯಾಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೨ ॥ ಆಂತ್ರೇಭ್ಯಸ್ತೇ ಗುದಾಭ್ಯೋ ವನಿಷ್ಠೋರ್ಹೃದಯಾದಧಿ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಮತಸ್ನಾಭ್ಯಾಂ ಯಕ್ನಃ ಪ್ಲಾಶಿಭ್ಯೋ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೩ ॥ ಊರುಭ್ಯಾಂ ತೇ ಅಷ್ಠೀವದ್ಭ್ಯಾಂ ಪಾರ್ಷ್ಣಿಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಪದಾಭ್ಯಾಮ್ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಶ್ರೋಣಿಭ್ಯಾಂ ಭಾಸದಾದ್ಭಂಸಸೋ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೪ ॥ ಮೇಹನಾದ್ವನಂಕರಣಾಲ್ಲೋಮಭ್ಯಸ್ತೇ ನಖೇಭ್ಯಃ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಸರ್ವಸ್ಮಾದಾತ್ಮನಸ್ತಮಿದಂ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೫ ॥ ಅಂಗಾದಂಗಾಲ್ಲೋಮ್ನೋಲೋಮ್ನೋ ಜಾತಂ ಪರ್ವಣಿ ಪರ್ವಣಿ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಸರ್ವಸ್ಮಾದಾತ್ಮನಸ್ತಮಿದಂ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೬ ॥

ಓಂ ಯದಂತಿ ಯಚ್ಚ........................॥

ಓಂ ತ್ರಾಯಂತಾಮಿಹ ದೇವಾಸ್ತ್ರಾಯತಾಂ ಮರುತಾಂ ಗಣಃ । ತ್ರಾಯಂತಾಂ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ಯಥಾಯಮರಪಾ ಅಸತ್ ॥ ಆಪ ಇದ್ವಾ ಉ ಭೇಷಜೀರಾಪೋ ಅಮೀವಚಾತನೀಃ । ಆಪಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೇಷಜೀಸ್ತಾಸ್ತೇ ಕೃಣ್ವಂತು ಭೇಷಜಮ್ ॥ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ದಶಶಾಖಾಭ್ಯಾಂ ಜಿಹ್ವಾ ವಾಚಃ ಪುರೋಗವೀ । ಅನಾಮಯಿತ್ನುಭ್ಯಾಂ ತ್ವಾ ತಾಭ್ಯಾಂ ತ್ವೋಪ ಸ್ಪೃಶಾಮಸಿ ॥

ಓಮ್ ಇಮಾ ಆಪಃ ಶಿವತಮಾ ಇಮಾಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೇಷಜೀಃ । ಇಮಾ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ವರ್ಧನೀರಿಮಾ

ರಾಷ್ಟ್ರಭೃತೋಽಮೃತಾಃ ॥ ೧ ॥ ಯಾಭಿರಿಂದ್ರಮಭ್ಯಷಿಂಚತ್ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಸೋಮಂ ರಾಜಾನಂ ವರುಣಂ ಯಮಂ ಮನುಮ್ । ತಾಭಿರದ್ಭಿರಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ತ್ವಾಮಹಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ತ್ವಮಧಿರಾಜೋ ಭವೇಹ ॥ ೨ ॥ ಉಭೇ ಯದಿಂದ್ರ ರೋದಸೀ ಆಪಪ್ರಾಥೋಷಾ ಇವ । ಮಹಾಂತಂ ತ್ವಾ ಮಹೀನಾಂ ಸಮ್ರಾಜಂ ಚರ್ಷಣೀನಾಂ ದೇವೀ ಜನಿತ್ರ್ಯಜೀಜನದ್ಭದ್ರಾ ಜನಿತ್ರ್ಯಜೀಜನತ್ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮಗ್ನೇಸ್ತೇಜಸಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ವರ್ಚಸೇಂದ್ರಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯೇಣಾಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ॥ ಬಲಾಯ ಶ್ರಿಯೈ ಯಶಸೇಽನ್ನಾದ್ಯಾಯ ॥

ಓಂ ಪವಮಾನಸ್ಸುವರ್ಜನಃ । ಪವಿತ್ರೇಣ ವಿಚರ್ಷಣಿಃ । ಯಃ ಪೋತಾ ಸ ಪುನಾತು ಮಾ ॥ ಪುನಂತು ಮಾಂ ದೇವಜನಾಃ । ಪುನಂತು ಮನವೋ ಧಿಯಾ । ಪುನಂತು ವಿಶ್ವ ಆಯವಃ ॥ ಜಾತವೇದಃ ಪವಿತ್ರವತ್ । ಪವಿತ್ರೇಣ ಪುನಾಹಿಮಾ । ಶುಕ್ರೇಣ ದೇವದೀದ್ಯತ್ । ಅಗ್ನೇ ಕ್ರತ್ವಾ ಕ್ರತೂಗ್ಂ ರನು ॥ ಯತ್ತೇ ಪವಿತ್ರಮರ್ಚಿಷಿ । ಅಗ್ನೇ ವಿತತಮಂತರಾ । ಬ್ರಹ್ಮ ತೇನ ಪುನೀಮಹೇ ॥ ಉಭಾಭ್ಯಾಂ ದೇವ ಸವಿತಃ । ಪವಿತ್ರೇಣ ಸವೇನ ಚ ॥ ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುನೀಮಹೇ ॥ ವೈಶ್ವದೇವೀ ಪುನತೀ ದೇವ್ಯಾಗಾತ್ । ಯಸ್ಯೈ ಬಹ್ವೀಸ್ತನುವೋ ವೀತಪೃಷ್ಠಾಃ । ತಯಾ ಮದಂತಃ ಸಧಮಾದ್ಯೇಷು । ವಯಗ್ಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ॥ ೧೭ ॥ ವೈಶ್ವಾನರೋ ರಶ್ಮಿಭಿರ್ಮಾ ಪುನಾತು । ವಾತಃ ಪ್ರಾಣೇನೇಷಿರೋ ಮಯೋ ಭೂಃ । ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀ ಪಯಸಾ ಪಯೋಭಿಃ । ಋತಾವರೀ ಯಜ್ಞಿಯೇ ಮಾ ಪುನೀತಾಮ್ ॥ ಬೃಹದ್ಭಿಸ್ಸವಿತಸ್ತೃಭಿಃ ವರ್ಷಿಷ್ಠೈರ್ದೇವ ಮನ್ಮಭಿಃ । ಅಗ್ನೇ ದಕ್ಷೈಃ ಪುನಾಹಿ ಮಾ ॥ ೧೯ ॥ ಯೇನ ದೇವಾ ಅಪುನತ । ಯೇನಾಪೋ ದಿವ್ಯಂ ಕಶಃ । ತೇನ ದಿವ್ಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ । ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುನೀಮಹೇ ॥ ಯಃ ಪಾವಮಾನೀರಧ್ಯೇತಿ ॥ ಋಷಿಭಿಃ ಸಂಭೃತಗ್ಂ ರಸಮ್ । ಸರ್ವಗ್ಂ ಸ ಪೂತಮಶ್ನಾತಿ । ಸ್ವದಿತಂ ಮಾತರಿಶ್ವನಾ ॥ ಪಾವಮಾನೀರ್ಯೋ ಅಧ್ಯೇತಿ । ಋಷಿಭಿಸ್ಸಂಭೃತಗ್ಂ ರಸಮ್ । ತಸ್ಮೈ ಸರಸ್ವತೀದುಹೇ । ಕ್ಷೀರಗ್ಂ ಸರ್ಪಿರ್ಮಧೂದಕಮ್ ॥ ಪಾವಮಾನೀಃ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನೀಃ । ಸುದುಘಾ ಹಿ ಪಯಸ್ವತೀಃ । ಋಷಿಭಿಸ್ಸಂಭೃತೋ ರಸಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ವಮೃತಗ್ಂ ಹಿತಮ್ ॥ ಪಾವಮಾನೀರ್ದಿಶಂತು ನಃ । ಇಮಂ ಲೋಕಮಥೋ ಅಮುಮ್ ॥ ಕಾಮಾನ್ಸಮರ್ಧಯಂತು ನಃ । ದೇವೀರ್ದೇವೈಸ್ಸಮಾಭೃತಾಃ ॥ ಪಾವಮಾನೀಃ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನೀಃ ।

ಸುದುಘಾ ಹಿ ಘೃತಶ್ಚುತಃ । ಋಷಿಭಿಃ ಸಂಭೃತೋ ರಸಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ವಮೃತಂ ಹಿತಮ್ ॥ ಯೇನ ದೇವಾಃ ಪವಿತ್ರೇಣ । ಆತ್ಮಾನಂ ಪುನತೇ ಸದಾ । ತೇನ ಸಹಸ್ರಧಾರೇಣ । ಪಾವಮಾನ್ಯಃ ಪುನಂತು ಮಾಮ್ ॥ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಮ್ । ಶತೋದ್ಯಾಮಗ್ಂ ಹಿರಣ್ಮಯಮ್ । ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮವಿದೋ ವಯಮ್ । ಪೂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುನೀಮಹೇ ॥ ಇಂದ್ರಸ್ಸುನೀತೀ ಸಹ ಮಾ ಪುನಾತು । ಸೋಮಃ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾ ವರುಣಃ ಸಮೀಚ್ಯಾ। ಯಮೋ ರಾಜಾ ಪ್ರಮೃಣಾಭಿಃ ಪುನಾತು ಮಾ । ಜಾತವೇದಾ ಮೋರ್ಜಯಂತ್ಯಾ ಪುನಾತು ॥ ಭೂಃ ॥ ಓಂ ಭುವಃ ॥ ಓಂ ಸುವಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ॥

ಓಂ ಶನ್ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ । ಶಂಯೋರಭಿಸ್ರವಂತು ನಃ ॥

ಓಂ ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಆ ಭುವದೂತೀ ಸದಾವೃಧಸ್ಸಖಾ । ಕಯಾಶಚಿಷ್ಠಯಾವೃತಾ ॥ ಕಸ್ತ್ವಾ ಸತ್ಯೋಮದಾನಾಂ ಮಗ್ಂಹಿಷ್ಠೋಮತ್ಸದಂಧಸಃ । ದೃಢಾಚಿದಾರುಜೇ ವಸು । ಅಭೀಷುಣಸ್ಸಖೀನಾಮವಿತಾಜರಿತೄಣಾಮ್ । ಶತಂಭವಾಸ್ಯೂತಿಭಿಃ ॥

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇ ॥ ಅಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಮ್ । ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್। ಅಶ್ವಿನೋರ್ಭೈಷಜ್ಯೇನ। ತೇಜಸೇ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಾಯಾಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ॥ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ .... ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್। ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ಭೈಷಜ್ಯೇನ । ವೀರ್ಯಾಯಾನ್ನಾದ್ಯಾಯಾಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ॥ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ............ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್। ಇಂದ್ರಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯೇಣ । ಶ್ರಿಯೈ ಯಶಸೇ ಬಲಾಯಾಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ॥

ಓಂ ಚವಾಜಿನಂ ಸೋಮಗ್ಂ ರಾಜಾನಂ ವರುಣಮಗ್ನಿ ಮನ್ವಾರಭಾಮಹೇ । ಆದಿತ್ಯಾನ್ ವಿಷ್ಣುಗ್ಂ ಸೂರ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚ ಬೃಹಸ್ಪತಿಮ್ । ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ .... ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಗ್ಂ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ವಾಚೋ ಯಂ ತುರ್ಯಂತ್ರೇಣಾಗ್ನೇಸ್ತ್ವಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೇನಾಭಿಷಿಂಚಾಮೀಂದ್ರಸ್ಯ ಬೃಹಸ್ಪತೇಸ್ತ್ವಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೇನಾಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ॥

ಓಂ ಚರಣಂ ಪವಿತ್ರಂ ವಿತತಂ ಪುರಾಣಂ ಯೇನ ಪೂತಸ್ತರತಿ ದುಷ್ಕೃತಾನಿ । ತೇನ ಪವಿತ್ರೇಣ ಶುದ್ಧೇನ ಪೂತಾ ಅತಿ ಪಾಪ್ಮಾನಮರಾತಿಂ ತರೇಮ ॥ ಲೋಕಸ್ಯ ದ್ವಾರಮರ್ಚಿಮತ್ಪವಿತ್ರಮ್ ।

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮದ್ಭ್ರಾಜಮಾನಂ ಮಹಸ್ವತ್ । ಅಮೃತಸ್ಯ ಧಾರಾ ಬಹುಧಾ ದೋಹಮಾನಮ್ । ಚರಣಂ ನೋ ಲೋಕೇ ಸುಧಿತಾಂ ದಧಾತು ॥

ಸುರಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚತು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ । ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಿಭುಃ ॥ ೧ ॥ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚಾನಿರುದ್ಧಶ್ಚ ಭವಂತು ವಿಜಯಾಯ ತೇ । ಅಖಂಡಲೋಗ್ನಿರ್ಭಗವಾನ್ಯಮೋ ವೈ ನಿರ್ಋತಿಸ್ತಥಾ ॥ ೨ ॥ ವರುಣಃ ಪವನಶ್ಚೈವ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಸ್ತಥಾ ಶಿವಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ದಿಕ್ಪಾಲಾಃ ಪಾಂತು ಸರ್ವದಾ ॥ ೩ ॥ ಕೀರ್ತಿರ್ಲಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಧೃತಿರ್ಮೇಧಾ ಪುಷ್ಟಿಃ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕ್ರಿಯಾ ಮತಿಃ । ಬುದ್ಧಿರ್ಲಜ್ಜಾ ವಪುಃ ಶಾಂತಿಃ ಕಾಂತಿಸ್ತುಷ್ಟಿಶ್ಚ ಮಾತರಃ ॥ ೪ ॥ ಏತಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ದೇವಪತ್ನ್ಯಃ ಸಮಾಹಿತಾಃ । ಆದಿತ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭೌಮೋ ಬುಧಜೀವಸಿತಾರ್ಕಜಾಃ ॥ ೫ ॥ ಗ್ರಹಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ರಾಹುಃ ಕೇತುಶ್ಚ ತರ್ಪಿತಾಃ । ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗಾಃ ॥ ೬ ॥ ಋಷಯೋ ಮನವೋ ಗಾವೋ ದೇವಮಾತರ ಏವ ಚ । ದೇವಪತ್ನ್ಯೋ ದ್ರುಮಾ ನಾಗಾ ದೈತ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ ॥ ೭ ॥ ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ರಾಜಾನೋ ವಾಹನಾನಿ ಚ । ಔಷಧಾನಿ ಚ ರತ್ನಾನಿ ಕಾಲಸ್ಯಾವಯವಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೮ ॥ ಸರಿತಃ ಸಾಗರಾಃ ಶೈಲಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ । ಏತೇ ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ೯ ॥ ಅರಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತು ದುರಿತಾನಿ ಭಯಾನಿ ಚ । ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಶಿವಂ ಮೇಽಸ್ತು ದೇವಾಃ ಕುರ್ವಂತು ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ಶತಧಾರಂ ಋಷಿಭಿಃ ಪಾವನಂ ಕೃತಮ್ ।
ತೇನತ್ವಾಂ ಅಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ಪಾವಮಾನ್ಯಃ ಪುನಂತು ತೇ ॥

ಭಗಂತೇ ವರುಣೋ ರಾಜಾ ಭಗಂ ಸೂರ್ಯೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।
ಭಗಮಿಂದ್ರಶ್ಚ ವಾಯುಶ್ಚ ಭಗಂ ಸಪ್ತರ್ಷಯೋ ದದುಃ ॥

ಯತ್ತೇ ಕೇಶೇಷು ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಸೀಮಂತೇ ಯಶ್ಚ ಮೂರ್ಧನಿ ।
ಲಲಾಟೇ ಕರ್ಣಯೋಃ ಅಕ್ಷ್ಣೋಃ ಆಪೋ ನಿಘ್ನಂತು ತೇ ಸದಾ ॥

ಶಕ್ರಾದಿ ದಶದಿಕ್ಪಾಲಾ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾಃ ಕೇಶವಾದಯಃ ।
ಆಪಃ ತೇ ಘ್ನಂತು ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಶಾಂತಿಂ ದದತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಸಮುದ್ರ ಗಿರಯೋ ನದ್ಯಃ ಮುನಯಶ್ಚ ಪತಿವ್ರತಾಃ ।
ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಘ್ನಂತು ತೇ ಸರ್ವಂ ಶಾಂತಿಂ ಯಚ್ಛಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಪಾದಗುಲ್ಫೋರುಜಂಘಾಸ್ಯ ನಿತಂಬೋದರನಾಭಿಷು ।
ಸ್ತನೋರುಬಾಹುಹಸ್ತಾಗ್ರ ಗ್ರೀವಾಸ್ವಂಸಾಂಗಸಂಧಿಷು ॥

ನಾಸಲಲಾಟಕರ್ಣಭ್ರೂ ಕೇಶಾಂತೇಷುಚ ಯತ್ಸ್ಥಿತಮ್ ।
ತದಾಪೋ ಘ್ನಂತು ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಶಾಂತಿಂ ಯಚ್ಛಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಓಂ ಸುಮಿತ್ರಿಯಾ ನ ಆಪ ಓಷಧಯ ಸಂತು । ದುರ್ಮಿತ್ರಿಯಾಸ್ತಸ್ಮೈ ಸಂತು । ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಯಂಚ ವಯಂ ದ್ವಿಷ್ಮಃ ॥

ಏತದ್ವೈ ಪಾವನಂ ಸ್ನಾನಂ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ಋಷಿಸ್ಮೃತಮ್ ।
ತೇನತ್ವಾಂ ಶತಧಾರೇಣ ಪಾವಮಾನ್ಯಃ ಪುನಂತ್ವಿಮಾಃ ॥

ಓಮ್ । ತಚ್ಛಂಯೋರಾ ವೃಣೀಮಹೇ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಾಯ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಪತಯೇ । ದೈವೀ ಸ್ವಸ್ತಿರಸ್ತು ನಃ । ಸ್ವಸ್ತಿರ್ಮಾನುಷೇಭ್ಯಃ । ಊರ್ಧ್ವಂ ಜಿಗಾತು ಭೇಷಜಮ್ । ಶಂ ನೋ ಅಸ್ತು ದ್ವಿಪದೇ । ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತಿರಸ್ತು । ಅಮೃತಾಭಿಷೇಕೋಽಸ್ತು ॥

ನವಗ್ರಹದಾನಮಂತ್ರಾಃ

(ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಪೂರ್ವವತ್ ಸಂಕಲ್ಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥) ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮ್ ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹಾಣಾಂ ತತ್ತದ್ಧಾನ್ಯದಾನಾತ್ಮಕಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಆದಿತ್ಯಪ್ರೀತಯೇ ಗೋಧೂಮ ದಾನಮ್

ಗೋಧೂಮಾಃ ಸರ್ವಜಂತೂನಾಂ ಬಲಪುಷ್ಟಿವಿವರ್ಧನಾಃ ।
ಮುಖ್ಯಾಶ್ಚ ಹವ್ಯಕವ್ಯೇಷು ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

(ಗೋಧೂಮಾಃ ಸೂರ್ಯದೈವತ್ಯಾಃ ಸೂರ್ಯಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಸದಾ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಸೂರ್ಯಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥)

ಇದಂ ಸಹಿರಣ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ಗೋಧೂಮಮ್ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆದಿತ್ಯಾಂ–ತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ನ ಮಮ ॥

ಅನೇನ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕಸತಾಂಬೂಲಗೋಧೂಮದಾನೇನ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ [ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋಽಸ್ತು ॥]

ಚಂದ್ರಪ್ರೀತಯೇ ತಂಡುಲ ದಾನಮ್

ವ್ರೀಹಿಜಾಸ್ತಂಡುಲಾಃ ಶುದ್ಧಾಃ ಪಿತೃದೇವದ್ವಿಜಪ್ರಿಯಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸರ್ವಕಾಮಾಶ್ಚ ಮೇ ಸದಾ ॥

(ತಂಡುಲಾಶ್ಚಂದ್ರದೈವತ್ಯಾಶ್ಚಂದ್ರಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಚಂದ್ರಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥)

ಯವಾಃ ಸಮಸ್ತಧಾನ್ಯಾನಾಂ ರಾಜಾನಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಮಮಾಸ್ತ್ವಭಿಮತಂ ಫಲಮ್ ॥

ಅಂಗಾರಕಪ್ರೀತಯೇ ಸಗುಡಾಢಕ ದಾನಮ್

ಅಗ್ನಿಗರ್ಭೋದ್ಭವಾಃ ಖ್ಯಾತಾಃ ಸರ್ವಮಂಗಲಕಾರಕಾಃ
ಆಢಕಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾಸ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ (ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಪುಷ್ಟಿದಾಃ) ।

(ಆಢಕಾ ಭೌಮದೈವತ್ಯಾ ಭೌಮಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಭೌಮ ಪ್ರಸೀದತು ॥)

ಬುಧಪ್ರೀತಯೇ ಮುದ್ಗ ದಾನಮ್

ಮುದ್ಗಬೀಜಾನಿ ಶುದ್ಧಾನಿ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಹ್ಯತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
(ಮುದ್ಗಾಶ್ಚ ಸೌಮ್ಯದೈವತ್ಯಾಃ ಸೌಮ್ಯಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಸೌಮ್ಯಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥)

ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರೀತಯೇ ಚಣಕ ದಾನಮ್

ಗೋವರ್ಧನಾಚಲೋದ್ಧಾರಸಮಯೇ ಹರಿರಕ್ಷಿತಾಃ (ಹರಿಭಕ್ಷಿತಾಃ)
ಚಣಕಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾಸ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
(ಚಣಕಾ ಗುರುದೈವತ್ಯಾ ಗುರುಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಜೀವಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥)

ಶುಕ್ರಪ್ರೀತಯೇ ನಿಷ್ಪಾವ ದಾನಮ್

ಜನ್ಮತ್ರಯಕೃತಂ ಪಾಪಮವಸ್ಥಾತ್ರಿತಯೇ ಕೃತಮ್ ।
ನಿಷ್ಪಾವಾಶ್ಚ ವಿನಾಶ್ಯಾಶು ಶಾಂತಿಂ ಯಚ್ಛಂತು ಮೇ ಸದಾ ॥
(ನಿಷ್ಪಾವಾಃ ಶುಕ್ರದೈವತ್ಯಾಃ ಶುಕ್ರಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದ್ದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಶುಕ್ರಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥)

ಶನೈಶ್ಚರ ಪ್ರೀತಯೇ ತಿಲ ದಾನಮ್

ತಿಲಾಃ ಕಾಶ್ಯಪಸಂಭೂತಾಸ್ತಿಲಾಃ ಪಾಪಹರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಿಲದಾನಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಮಂದಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥
(ತಿಲಾಸ್ತು ಶನಿದೈವತ್ಯಾಃ ಶನಿಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಮಂದಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥)

ರಾಹುಪ್ರೀತಯೇ ಮಾಷ ದಾನಮ್

ಯಸ್ಮಾನ್ಮಧುವಧೇ ಕಾಲೇ ವಿಷ್ಣುದೇಹಸಮುದ್ಭವಾಃ ।
ರಾಹುಪ್ರೀತಿಕರಾ (ಪಿತೄಣಾಂ ತೃಪ್ತಿದಾ) ಮಾಷಾ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
(ಮಾಷಾಸ್ತು ರಾಹುದೈವತ್ಯಾ ರಾಹೋಃ ಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ರಾಹುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥)

ಕೇತುಪ್ರೀತಯೇ ಕುಲಿತ್ಥ ದಾನಮ್

ಅಗ್ನಿದೇಹಸಮೂದ್ಭೂತಾ ಬಲಪುಷ್ಟಿವಿವರ್ಧನಾಃ ।
ಕುಲಿತ್ಥಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾಸ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

(ಕುಲಿತ್ಥಾಃ ಕೇತುದೈವತ್ಯಾಃ ಕೇತುಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಸದಾ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಕೇತುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥)

ಫಲದಾನಂ ಫಲಂ ಮನೋರಥಫಲಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರ ಪ್ರವರ್ಧನಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಸಮೇವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಆಜ್ಯದಾನಂ ಕಾಮಧೇನು ಸಮುದ್ಭೂತಂ ಸರ್ವ ಕ್ರತುಷು ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ।
ದೇವಾನಾಮಾಜ್ಯಮಾಹಾರೋ ಹ್ಯತಃಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಮೇ ॥

ಕಲಶದಾನಂ ಸವಸ್ತ್ರ ಪ್ರತಿಮಂ ಕುಂಭಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾರಿಷ್ಟನಿವಾರಣಂ ।
ತುಭ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಯಥೋಕ್ತ ಫಲದೋ ಭವ ॥

ಇದಂ ಸ ಹಿರಣ್ಯಂ ಸೋಪಸ್ಕರಂ ಕಲಶಂ ಹೋಮದೇವತಾ ಸುಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ॥

(ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ) ಮಯಾ ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಿತನವಗ್ರಹಾರಾಧನಕರ್ಮಣಾ ತದಂಗತಯಾ ಮಯಾ ಕೃತಗೋಧೂಮಾದಿಧಾನ್ಯದಾನಾದಿಕರ್ಮಣಾ ಚ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನೃಸಿಂಹಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ನವಗ್ರಹದಾನಮಂತ್ರಾಃ ಸಮಾಪ್ತಾಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಆದಿತ್ಯಶಾಂತಿಃ

ಪಿತ್ತೋಷ್ಣಜ್ವರತಾಪದೇಹಪತನಾಪಸ್ಮಾರ ಹೃತ್ರೋಡಜ
ವ್ಯಾಧೀನ್‌ವಕ್ತಿ ರವಿರ್ದುಗಾರ್ತ್ಯರಿಭಯಂ ತ್ವಗ್ದೋಷಮಸ್ಥಿ ಸ್ರುತಿಮ್ ।

ಕುಷ್ಠಾಗ್ನ್ಯಸ್ತ್ರವಿಷಾರ್ತಿದಾರತನಯವ್ಯಾಪಚ್ಚತುಷ್ಪಾದ್ಭಯಂ
ಚೋರಕ್ಷ್ಮಾಪತಿಧರ್ಮದೈವಫಣಭೃತ್ ಭೂತೇಶ ಭೂತಾದ್ಭಯಮ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ ...... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫ........... ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರೇರಣಯಾ ...... ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಆದಿತ್ಯಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಭಾಸ್ವಾನ್ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರಜೋಽರುಣರುಚಿಃ ಸಿಂಹಾಧಿಪೋಽರ್ಕಃ ಸಮಿತ್
ಷಟ್‌ತ್ರಿಸ್ಥೋ ದಶಗಃ ಶುಭೋ ಗುರುಶಶಿಕ್ಷೋಣೀಜಮಿತ್ರಃ ಸದಾ ।
ಶುಕ್ರೋಽರ್ಕಿಸ್ತು ರಿಪೂ ಕಲಿಂಗವಿಷಯೇಶೋಽಗ್ನೀಶ್ವರೌ ದೇವತೇ
ಮಧ್ಯೇ ವರ್ತುಲಪೂರ್ವದಿಙ್ಮುಖ ಇನಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೧ ॥

(೩, ೬, ೧೦, ೧೧ ಶುಭಫಲ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ- ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ- ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠ- ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶ್ರೀರಾಮಂ 'ಓಂ ರಾಂ ರಾಮಾಯನಮಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯೇನ ......ವಾರಂ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಆದಿತ್ಯಂ ಅರ್ಕಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯತಿಲ(+ವ್ರೀಹಿ) ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಗುಡಾನ್ನ, ಗೋಧೂಮಾನ್ನ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ರುದ್ರಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶದಶವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರಃ ॥ ವ್ಯಾಧಿ ಮೃತ್ಯು ವಿನಾಶಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕಚಕ್ಷುಷೇ ।
ಗ್ರಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಭಾಸ್ಕರಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ ಆದಿದೇವ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸಪ್ತಸಪ್ತೇ ದಿವಾಕರ ।
ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಕುರುಶಾಂತಿಂ ಶುಭಪ್ರದಾಮ್ ॥

ಗ್ರಹಾಣಾಮಾದಿರಾದಿತ್ಯೋ ಲೋಕರಕ್ಷಣಕಾರಕಃ ।
ವಿಷಮಸ್ಥಾನಸಂಭೂತಾಂ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ರವಿಃ ॥

॥ ಇತಿ ಆದಿತ್ಯಶಾಂತಿಃ ॥

ಚಂದ್ರಶಾಂತಿಃ

ನಿದ್ರಾಲಸ್ಯ ಕಫಾತಿಸಾರಪಿಟಕಾ ಶೀತಜ್ವರಂ ಚಂದ್ರಮಾಃ
ಶೃಂಗ್ಯಬ್ಜಾಹತಿಮಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯ ಕೃಶತಾಯೋಷಿದ್ಯಥಾಕಾಮಿಳಾ
ಚೇತಃಶಾತಿಮಸೃಕ್ ವಿಕಾರ ಮುದಕಾದ್ಭೀತಿಂ ಚ ಬಾಲಗ್ರಹಾತ್
ದುರ್ಗಾಕಿನ್ನರ ಧರ್ಮದೈವ ಫಣಭೃದ್ ಯಕ್ಷಾಚ್ಚ ಪೀಡಾಂ ವದೇತ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಚಂದ್ರಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫ....... ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ॥ ಚಂದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚಂದ್ರಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಚಂದ್ರಃ ಕರ್ಕಟರಾಶಿಪಃ ಸಿತರುಚಿಃ ಸ್ವಚ್ಛೋಽತ್ರಿ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವೋ
ವಹ್ನ್ಯಾಶಾಚತುರಸ್ರವಾರುಣಮುಖಸ್ತ್ವಾಪಃ ಶಿವಾ ದೇವತೇ ।
ಷಟ್ಸಪ್ತಾಗ್ನಿದಶಾದ್ಯಗಃ ಶುಭಫಲೋ ನಾರಿರ್ಬುಧಾರ್ಕಪ್ರಿಯಃ
ಸ್ಯಾತಾಂ ಯಾಮುನದೇಶಪರ್ಣಸಮಿಧೌ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಲಮ್ ॥

(೧, ೩, ೬, ೭, ೧೦, ೧೧ ಶುಭಫಲ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ- ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರ-ಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ- ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚ-ಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ

ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್। ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂ 'ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯೇನ ......ವಾರಂ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಚಂದ್ರಂ ಪಾಲಾಶಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯತಿಲ ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಕ್ಷೀರಪಾಯಸ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಃ ಅಪಃ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಗೌರೀಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರ-ಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶದಶವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥

ರೋಹಿಣೀಶ ಸುಧಾಮೂರ್ತೇ ಸುಧಾರೂಪ ಸುಧಾಶನ ।
ಸೋಮಸೌಮ್ಯೋ ಭವಾಸ್ಮಾಕಂ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಂ ವಿನಾಶಯ ॥

ರೋಹಿಣೀಶ ಸುಧಾಮೂರ್ತಿಃ ಸುಧಾಗಾತ್ರ ಸುಧಾಸನಃ ।
ವಿಷಮಸ್ಥಾನಸಂಭೂತಾಂ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ವಿಧುಃ ॥

॥ ಇತಿ ಚಂದ್ರಶಾಂತಿಃ ॥

ಅಂಗಾರಕಶಾಂತಿಃ

ತೃಷ್ಣಾಸೃಕ್ಕೋಪಪಿತ್ಥಜ್ವರಮನಲವಿಷಾಸ್ತ್ರಾರ್ತಿಕುಷ್ಠಾಕ್ಷಿರೋಗಾನ್
ಗುಲ್ಮಾಪಸ್ಮಾರಮಜ್ಜಾವಿಹತಿಪರುಷತಾಪಾಮಿಕಾದೇಹಭಂಗಾನ್ ।
ಭೂಪಾರಿಸ್ತೇನಪೀಡಾ ಸಹಜಸುತಸುಹೃದ್ವೈರ ಯುದ್ಧಂ ವಿದತ್ತೇ
ರಕ್ಷೋಗಂಧರ್ವ ಘೋರಗ್ರಹಭಯಮವನೀಸೂನುಃ ಊರ್ಧ್ವಾಂಗರೋಗಮ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ – ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋಪದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಅಂಗಾರಕಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫ........ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ॥ ಅಂಗಾರಕಾಂತ-ರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಂಗಾರಕಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಭೌಮೋ ಯಾಮ್ಯಮುಖಸ್ತ್ರಿಕೋಣನಿಲಯೋ ವಿಂಧ್ಯೇಶ್ವರಃ ಖಾದಿರ-
ಸ್ತ್ವಿಧ್ಮೋ ವೃಶ್ಚಿಕಮೇಷಪೋಽಸ್ಯ ಸುಹೃದಃ ಸೂರ್ಯೋಂದುಜೀವಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ।

ಜ್ಞೋऽರಿಃ ಷಟ್‌ತ್ರಿಖಗಃ ಶುಭೋऽಥ ವಸುಧಾಸ್ಕಂದೌ ಕ್ರಮಾದ್ದೇವತೇ
ಭಾರದ್ವಾಜಕುಲೋದ್ಭವಃ ಕ್ಷಿತಿಸುತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಲಮ್ ॥

(೩, ೬, ೧೦, ೧೧ ಶುಭಫಲ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ– ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶ–ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ– ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ–ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾऽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿ–ಪೀಠಪೂಜಾ ಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಂ 'ಓಂ ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಜ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಂ । ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ । ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯೇನ .....ವಾರಂ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಅಂಗಾರಕಂ ಖದಿರ–ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯತಿಲ(+ವ್ರೀಹಿ) ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಗುಡಾನ್ನ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಸ್ಕಂದಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶದಶವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರಃ ಭೂಮಿಪುತ್ರೋ ಮಹಾಕಾಯ ಸ್ವೇದೋದ್ಭವ ಪಿನಾಕಿನಃ
ಧನಾರ್ಥಿ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನೋऽಸ್ಮಿ ಗ್ರಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋऽಸ್ತುತೇ ॥

ಅಂಗಾರಕ ಸ್ತೋತ್ರಂ

ಮಂಗಲೋ ಭೂಮಿಪುತ್ರಶ್ಚ ಋಣಕರ್ತಾ ಧನಪ್ರದಃ
ಸ್ಥಿರಾಸನೋ ಮಹಾಕಾಯ ಸರ್ವಕರ್ಮಾವರೋಧಕಃ ॥

ರೋಹಿತೋ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಶ್ಚ ಸಾಮಗಾನಾಂ ಕೃಪಾಕರಃ
ಧರಾಸುತಃ ಕುಜೋ ಭೌಮಃ ಭೂತಿದೋ ಭೂಮಿನಂದನಃ ॥

ಅಂಗಾರಕೋ ಯಮಶ್ಚೈವ ಸರ್ವರೋಗಾಪಹಾರಕಃ ।
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾ ಚ ಹರ್ತಾ ಚ ಸರ್ವಕರ್ಮ ಫಲಪ್ರದಃ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ ಕುಜ ಕುಪ್ರಭವೋऽಪಿ ತ್ವಂ ಮಂಗಲಃ ಪರಿಗದ್ಯಸೇ ।
ಅಮಂಗಲಂ ನಿಹತ್ಯಾಶು ಸರ್ವದಾ ಯಚ್ಛ ಮಂಗಲಮ್ ॥

ಭೂಮಿಪುತ್ರೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಜಗತಾಂ ಭಯಕೃತ್ಸದಾ ।
ವೃಷ್ಟಿಕೃದ್ ವೃಷ್ಟಿಹರ್ತಾ ಚ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಕುಜಃ

(ಅಥ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭೌಮದೋಷಾಪನುತ್ತಯೇ ।
ಬಲಹೀನೇ ಧರಾಪುತ್ರೇ ದೇಹಪೀಡಾ ಭವೇತ್ತದಾ ॥

ವ್ರಣರೋಗಾದಿ ದೋಷಶ್ಚ ಯುದ್ಧಾದಿ ಭಯಮೇವ ಚ ।
ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಘ್ನಂ ನಿಷ್ಫಲಮೇವ ಚ ॥

ತನ್ನಷ್ಟಬಂಧುಭಿಸಪ್ತಕರ್ಮಾಂತ್ಯ ನವಮಾಷ್ಟಗಃ ।
ಧರಾಸುತಃ ಸದಾನೃಣಾಂ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿದೋಷತಃ ॥

ಜ್ವರೋಷ್ಣ ಗುಹ್ಯರೋಗಾದಿ ಭೂತಾವೇಶ ವ್ರಣಾದಿಕಃ ।
ಕೃಷ್ಯರ್ಥ ಪಶುಹಾನಿಶ್ಚ ರೋಗಾದಿ ಕಲಹಾದಿಕಮ್ ॥

ಸದಾಸ್ಥಾನವಿವಾದಂ ಚ ಕುರ್ಯಾನ್ನೃಣಾಂ ಧರಾಸುತಃ ।
ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಭೌಮವಾರೇ ತ್ರಿಜನ್ಮಸು ॥

ವೈಧೃತೌ ಚ ವ್ಯತೀಪಾತೇ ರಿಕ್ತೇನಷ್ಟ ತಿಥಾವಪಿ ।
ಗೃಹಸ್ಯೇಶಾನದಿಗ್ಭಾಗೇ ಗೋಮಯಾಲೇಪನಾದಿಕಮ್ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ತತ್ರ ಆಚಾರ್ಯಂ ವರಯೇತ್ತತಃ ।
ಕುಟುಂಬಿನಂ ಕುಲೀನಂ ಚ ವೇದಾಚಾರಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥

ಕರ್ಮಜ್ಞಂ ಚ ಸ್ವಶಾಂತಂ ಚ ಪೂಜಾ ಹೋಮಾರ್ಥಮೇವ ಚ ।
ಸರ್ವ ಸಂಭೃತ ಸಂಭಾರಃ ಶಾಂತಿಮೇತಾಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ತುವರೀಧಾನ್ಯರಾಶಿಂ ಚ ಕ್ಷಿಪೇದಾಢಕಸಮ್ಮಿತಃ ।
ನವರಕ್ತ ಸಮಂ ಕುಂಭಂ ಸುದೃಢಂ ವ್ರಣವರ್ಜಿತಮ್ ॥

ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಧಾನ್ಯರಾಶೌತು ಆಕಲಶೇಷ್ವಿತಿ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಕುಶದೂರ್ವಾನ್ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಶುಚೀವ ಇತಿಮಂತ್ರತಃ ॥

ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾದಿಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಪೂರಯೇತ್ತೀರ್ಥವಾರಿಣಾ ।
ವಾರುಣಂ ಚ ಜಪೇತ್ತತ್ರ ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾತ್ರಿವಾರತಃ ॥

ಗೋಮೂತ್ರಂ ಗೋಮಯಂ ಕ್ಷೀರಂ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರ್ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ।
ಪಂಚತ್ವಕ್ ಪಲ್ಲವಾಂಶ್ಚೈವ ಮೃತ್ತಿಕಾಶ್ಚ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥
ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ ಚಂದನಂ ಚ ಖಿಲಾಮೃತ್ಯಂ ಚ ತಾಪಸೀಮ್ ।
ಲವಣಂ ನಕುಲಂ ರಕ್ತಂ ಪುಷ್ಟಿಕಂ ಮಾಷ್ಟಿಕಂ ತಥಾ ॥

ಯೋಹತಾ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರವಾಳಂ ಚೈವ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ।
ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ಅರ್ಚಯೇತ್ ಗಂಧಪುಷ್ಪಕೈಃ ॥

ತತ್ವಾಯಾಮಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಉಪಚಾರೈಃ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ।
ತಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮದಿಗ್ಭಾಗೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ತಂಡುಲೇನತು ॥

ಕರ್ಣಿಕಾ ಕೇಸರೋಪೇತಂ ಏಕವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಯಾ ।
ಆಚಾರ್ಯಃ ಪೂಜಯೇತ್ತತ್ರ ಪ್ರಾಗಾದಿಷು ದಳೇಷ್ವಪಿ ॥

ಮಂಗಲೋ ಭೂಮಿಪುತ್ರಶ್ಚ ಋಣಹರ್ತಾ ಧನಪ್ರದಃ ।
ಚತುರ್ಥ್ಯಂತೈರ್ನಮೋಂತೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇನ್ನಾಮಭಿಃ ಪೃಥಕ್ ॥

ಸ್ಥಿರಾಸನೋ ಮಹಾಕಾಯಃ ಸರ್ವಧರ್ಮ ವಿರೋಧಕಃ ।
ರೋಹಿತೋರೋಹಿತಾಕ್ಷಶ್ಚ ಸಾಮಗಾನಾಂ ಕೃಪಾಕರಃ ॥

ಧರಾಸುತಃ ಕುಜೋಭೌಮೋ ಭೂಮಿದೋ ಭೂಮಿನಂದನಃ ।
ಅಂಗಾರಕೋ ಯಮಶ್ಚೈವ ಸರ್ವರೋಗಾಪಹಾರಕಃ ॥

ವೃಷ್ಟೇಃ ಕರ್ತಾ ಚ ಹರ್ತಾ ಚ ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಃ ।
ತನ್ಮಂಡಲಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇಽಪಿ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಸಾರಯೇತ್ ॥

ಪ್ರತಿಮಾಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ ಕಲಶಾರ್ಚನ ಮಾಚರೇತ್ ।
ಪಂಚಾಮೃತಾದಿ ಸ್ನಪನಂ ಆದೌ ಕುರ್ವೀತ ಯತ್ನತಃ ॥

ಧರಾಸುತಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಸುವರ್ಣೇನೈವ ಕಾರಯೇತ್ ।
ತದರ್ಧ ಪರಿಮಾಣೇನ ಅಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೇ ।
ಪ್ರತಿಮಾ ಸ್ಥಾಪನಂ ಮಧ್ಯೇ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ವಾಗ್ಯತಃ ॥

ಏಹಿಭೌಮಾಗ್ನಿ ತನ್ವೇಷ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ವಿಷ್ಟರೇ ।
ಗೃಹಾಣಪೂಜಾಂ ಭೂಪುತ್ರ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಂ ದದಾತು ಮೇ ॥

ರಕ್ತಕಾಂಚನ ಸಂಕಾಶಂ ರಕ್ತಕಿಂಜಲ್ಕ ಸನ್ನಿಭಮ್ ।
ಮಹಾತೇಜೋಮಯಂ ರೌದ್ರಂ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಧರಾಸುತಮ್ ॥

ರಕ್ತಗಂಧಾಕ್ಷತೈಃ ಪುಷ್ಪೈರ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಚ ಗುಡೋದನಂ ।
ಭೂಮಿಪುತ್ರೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಜಗತಾಂ ಭಯಕೃತ್ಸದಾ ॥

ಸಂತುಷಃ ಕೃಪಯಾ ಸರ್ವಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಕುಜಃ ।
ಭೂಮಿಪುತ್ರ ಮಹಾಕಾಯ ಸ್ವೇದೋದ್ಭವ ಪಿನಾಕಿನಃ ॥

ಶ್ರೇಯೋರ್ಥೀತ್ವಾಂ ಪ್ರಸನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ತತೋ ಹೋಮಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥

ಗುಡೋದನೈಃ ಖಾದಿರೈಶ್ಚ ತಿಲಾಜ್ಯೈಸ್ಸಚತುಷ್ಟಯೈಃ ।
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಸಮಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತಿಂ ತತಃ ॥

ಜಯಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಹುತ್ವಾ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ।
ತತಃ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಯಜಮಾನ ಸಮನ್ವಿತಃ ॥

ಉದ್ವಾಸನಾಂತಂ ಕುರ್ವೀತ ಅಭಿಷೇಕಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಆಚಾರ್ಯೋ ದಾರ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಚೈವಹಿ ॥

ಮಂತ್ರಪೂತ ಜಲೇನೈವ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಸ್ಯೋನಾಪೃಥಿವಿಮಂತ್ರೇಣ ಪೃಥಿವ್ಯಂತರಿಕ್ಷಮಿತಿ ॥

ನವಗ್ರಹೋಕ್ತ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಅಕ್ಷೀಭ್ಯಾಮಿತಿ ಸೂಕ್ತತಃ ।
ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾನುವಾಕ್ಯೇನ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪ ಪಂಚಕೈಃ ॥

ದುರ್ಗಾಪಂಚಕ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಆಪ ಇದ್ವಾ ಉ ಭಾವೃಚೌ ।
ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ಘೃತಸೂಕ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಭೂಸೂಕ್ತೇನ ವಿಶೇಷತಃ ॥

ಸಮುದ್ರಾಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಇತಿ ಚ ಯೇನದೇವಾದಯಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ರಕ್ತಪೀತ ಸಿತಾನಿತೈಃ ॥

ಯಾನೀಹಭೂತಾನಿ ವಸಂತಿ ತಾನಿ ಬಲಿಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಿಧಿವತ್ಪ್ರಯುಕ್ತಾಮ್ ।
ಅನ್ಯತ್ರವಾಸಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯಂತು ಕ್ಷಮ್ಯಂತುಮಾಮದ್ಯ ನಮೋಸ್ತುತೇಭ್ಯಃ ॥

ಶುದ್ಧವಸ್ತ್ರೋತ್ತರಂ ಧೃತ್ವಾ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನೈಃ ।
ಅಭಿಷೇಕಾಪ್ಲುತಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಾಯ ತತೋ ದದ್ಯಾತ್ಪ್ರತಿಮಾಂ ವಸ್ತ್ರವೇಷ್ಟಿತಾಮ್ ।
ವಿಭವೇಸತಿ ಗಾಂ ದದ್ಯಾದಲಾಭೇ ಸ್ವರ್ಣದಕ್ಷಿಣಾಮ್ ॥

ತುವರೀಭಾರಸಂಯುಕ್ತ ರಕ್ತೋಕ್ಷೇತ ಪಿಧಾಪಯೇತ್ ।
ಗುಡಾನ್ನ ಸಹಿತಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತದಾ ॥

ಬಂಧುಭಿಃ ಸಹ ಭುಂಜೀತ ಸದಾ ಸಂತುಷ್ಟಮಾನಸಃ ।
ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಧನಧಾನ್ಯ ಸಮನ್ವಿತಃ ॥

ಋಣ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ದುಃಖಾದಿ ರೋಗದೋಷ ಭಯಾಚ್ಚ್ಯುತಃ ।
ಇಹಲೋಕೇ ಸುಖೀಭೂತ್ವಾ ಪಶ್ಚಾತ್ ಶಿವಪುರಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಯಮಳೋಕ್ತ ಅಂಗಾರಕಶಾಂತಿಃ ಸಮಾಪ್ತಾ ॥)

॥ ಇತಿ ಅಂಗಾರಕ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಬುಧಶಾಂತಿಃ

ಭ್ರಾಂತಿಂ ದುರ್ವಚನಂ ದೃಗಾಮಯಗಳ ಘ್ರಾಣೋತ್ಥರೋಗಾನ್‌ಜ್ವರಂ
ಪಿತ್ತಶ್ಲೇಷ್ಮಸಮೀರಜಂ ವಿಷಮಪಿ ತ್ವಕ್ದೋಷ ಪಾಂಡ್ವಾಮಯಾನ್
ದುಃಸ್ವಪ್ನಂಚ ವಿಚರ್ಚಿಕಾಂ ನಿಪತನಂ ಪಾರುಷ್ಯಬಂಧಶ್ರಮಾನ್
ಗಂಧರ್ವ ಕ್ಷಿತಿ ಹರ್ಮ್ಯವಾಸಿಮಯುಭಿರ್ಜ್ಞೋ ವಕ್ತಿಪೀಡಾಂ ಖಗೈಃ

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಬುಧಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫ.......... ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ। ಬುಧಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಬುದ್ಧರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಬುಧಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸೌಮ್ಯಃ ಪೀತ ಉದಙ್ಮುಖಃ ಸಮಿದಪಾಮಾರ್ಗೋऽತ್ರಿಗೋತ್ರೋದ್ಭವೋ
ಬಾಣೇಶಾನದಿಶೌ ಹಿತೌ ರವಿಸಿತೌ ಶತ್ರುಃ ಸ್ಮೃತಃ ಶೀತಗುಃ ।
ಕನ್ಯಾಯುಗ್ಮಪತಿರ್ದಶಾಷ್ಟಮಚತುಃಷಣ್ಣೇತ್ರಗಃ ಶೋಭನೋ
ದೇವೌ ಕೇಶವಪೂರುಷೌ ಮಗಧಪಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಲಮ್ ॥

(೪, ೬, ೮, ೧೦, ೧೧ ಶುಭಫಲ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ– ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರ–ಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ–ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕ–ಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚ–ಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್। ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿ–ಪೀಠಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾ–ಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಬುಧಂ 'ಓಂ ಬುಂ ಬುದ್ಧಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯೇನ ......ವಾರಂ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಬುಧಂ ಅಪಾಮಾರ್ಗಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯತಿಲ ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಕ್ಷೀರಪಾಯಸ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಪುರುಷಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ–ದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕ–ಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶದಶವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ ಬುಧ ತ್ವಂ ಬುದ್ಧಿಜನನೋ ಬೋಧವಾನ್ ಸರ್ವದಾ ನೃಣಾಮ್ ।
ತತ್ವಾವಬೋಧಂ ಕುರುತೇ ಸೋಮಪುತ್ರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಉತ್ಪಾತರೂಪೋ ಜಗತಾಂ ಚಂದ್ರಪುತ್ರೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ।
ಸೂರ್ಯಪ್ರಿಯಕರೋ ವಿದ್ವಾನ್ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಬುಧಃ ॥

॥ ಇತಿ ಬುಧಶಾಂತಿಃ ॥

ಬೃಹಸ್ಪತಿಶಾಂತಿಃ

ಗುಲ್ಮಾಂತ್ರಜ್ವರಶೋಕಮೋಹಕಫಜ ಶ್ರೋತ್ರಾರ್ತಿಮೇಹಾಮಯಾನ್
ದೇವಸ್ಥಾನನಿಧಿ ಪ್ರಪೀಡನಮಹೀ ದೇವೇಶ ಶಾಪೋದ್ಭವಂ
ಯೋಗಂ ಕಿನ್ನರಯಕ್ಷದೇವಫಣಭೃದ್ವಿದ್ಯಾಧರಾದ್ಯುದ್ಭವಂ
ಜೀವಸ್ಸೂಚಯತಿ ಸ್ವಯಂ ಬುಧಗುರೂ ಕೃಷ್ಣಾಪಚಾರೋದ್ಭವಮ್

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಗುರುಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫ........... ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀವಾಮನರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗುರುಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಜೀವಸ್ತ್ವಾಂಗಿರಸಃ ಕುಬೇರವದನೋ ದೀರ್ಘಾಬ್ಧಿಕೋಣೇ ಸ್ಥಿತಃ
ಪೀತೋಽಶ್ವತ್ಥಸಮಿಚ್ಚ ಸಿಂಧುವಿಷಯಃ ಶಕ್ರೋವಿಧಿರ್ದೇವತೇ ।
ಸೂರ್ಯೇಂದುಕ್ಷಿತಿಜಪ್ರಿಯೋ ಬುಧಸಿತೌ ಶತ್ರೂ ಧನುರ್ಮೀನಪಃ
ಸಪ್ತಾಂಕದ್ವಿಸುತೇ ಹಿತಃ ಸುರಗುರುಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಲಮ್ ॥

(೨, ೫, ೭, ೯, ೧೧ ಶುಭಫಲ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ- ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ–ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠ–ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶ್ರೀವಾಮನಂ 'ಓಂ ವಾಂ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯೇನ ......ವಾರಂ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಗುರುಂ

ಅಶ್ವತ್ಥಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯವ್ರೀಹಿಯವೋನ್ಮಿಶ್ರತಿಲದ್ರವ್ಯೈಃ (ದಧ್ಯನ್ನ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಇಂದ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶದಶವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಸುರಾಚಾರ್ಯಂ ಜೀವಸಂಜ್ಞಂ ಋಗ್ವೇದಾಧಿಪತಿಂ ಗುರುಮ್
ಆಂಗೀರಸಂ ವಾಕ್ಪತಿಂ ಚ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಂ ಸುರವಂದಿತಮ್ ॥
ಕಾಶ್ಯಪುಷ್ಪ ಸಮಾನಾಭಂ ಶುದ್ಧಕಾಂಚನ ಸನ್ನಿಭಮ್
ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮೀಷ್ಟಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಗುರುಮ್ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ ॥ ಗಂಭೀರದೃಢಪುಷ್ಟಾಂಗ ದೇವೇಶ ಸುಮತೇ ಪ್ರಭೋ
ನಮಸ್ತೇ ವಾಕ್ಪತೇ ಶಾಂತ ಗ್ರಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತತ್ವಜ್ಞ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಪಾರಗ ।
ವಿಬುಧಾರ್ತಿಹರೋ ನಿತ್ಯಂ ದೇವಾಚಾರ್ಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಜೀವೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸೂರಿ ಆಚಾರ್ಯೋ ಗುರುರಂಗಿರಾಃ ।
ವಾಚಸ್ಪತಿರ್ದೇವಮಂತ್ರೀ ಶುಭಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಮ ॥

ದೇವಮಂತ್ರೀ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಃ ಸದಾ ಲೋಕಹಿತೇ ರತಃ ।
ಅನೇಕಶಿಷ್ಯಸಂಪೂರ್ಣಃ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಗುರುಃ ॥

॥ ಇತಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಶಾಂತಿಃ ॥

ಶುಕ್ರಶಾಂತಿಃ

ಪಾಂಡುಶ್ಲೇಷ್ಮಮರುತ್ಪ್ರಕೋಪನಯನ ವ್ಯಾಪತ್ತಿತಂದ್ರೀಶ್ರಮಾನ್
ಗುಹ್ಯಾಸ್ಯಾಮಯಮೂತ್ರಕೃಚ್ಛ್ರಮದನ ವ್ಯಾಪತ್ತಿ ಶುಕ್ಲಸ್ರುತೀಃ
ವಾಸಃ ಸ್ತ್ರೀ ಕೃಷಿದೇಹಕಾಂತಿವಿಹತಿಂ ಶೋಘಾಮಯಂ ಯೋಗಿನೀ
ಯಕ್ಷೀಮಾತೃಗಣಾದ್ಭಯಂ ಪ್ರಿಯಸುಹೃದ್ಭಂಗಂ ಸಿತಃ ಸೂಚಯೇತ್

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ – ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ ...... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಶುಕ್ರಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ತ ಕಫ........... ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶುಕ್ರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಭಾರ್ಗವರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶುಕ್ರಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಶುಕ್ರೋ ಭಾರ್ಗವಗೋತ್ರಜಃ ಸಿತನಿಭಃ ಪೂರ್ವಾಮುಖಃ ಪಂಚ–
ಕೋಣಸ್ಥೋ ಧಟಗೋಪತಿಃ ಖಲು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೇಶ ಔದುಂಬರೀ ।
ಇಂದ್ರಾಣೀಮಘವಾಸುತೌ ಬುಧಶನೀ ಮಿತ್ರೇ ರವೀಂದೂ ಅರೀ
ಷಟ್‌ಸಪ್ತಾಭ್ರಕುವರ್ಜಿತೇ ಶುಭಫಲಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಲಮ್ ॥

(೨, ೩, ೪, ೫, ೮, ೯, ೧೧, ೧೨ ಶುಭಫಲ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ– ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರ–ಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ– ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕ–ಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚ–ಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠ–ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶ್ರೀಭಾರ್ಗವಂ 'ಓಂ ಭಾಂ ಭಾರ್ಗವಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯೇನ ......ವಾರಂ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶುಕ್ರಂ ಔದುಂಬರಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯತಿಲ ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಘೃತಾನ್ನ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಇಂದ್ರಾಣೀಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಇಂದ್ರಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಖುತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯ ದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶದಶವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಭೃಗುಂ ಶುಕ್ರಂ ಚಾಸುರೇಶಂ ಯಜುರ್ವೇದಾಧಿಪಂ ತಥಾ ।
ದೈತ್ಯಾಮಾತ್ಯಂ ಭಾರ್ಗವಂ ಚ ಶುಕ್ರ ದೇವೋದ್ಭವಂ ತಥಾ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥

ಭಾರ್ಗವೋ ಭರ್ಗಜನನಃ ಶುಚಿಃ ಶ್ರುತಿವಿಶಾರದ ।
ಹತ್ವಾ ಗೃಹ ಕೃತಾನ್ ದೋಷಾನ್ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ದೋಽಸ್ತು ನಃ ॥
ದೈತ್ಯಮಂತ್ರೀ ಗುರುಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣದಶ್ಚ ಮಹಾಮತಿಃ ।
ಪ್ರಭುಸ್ತಾರಾಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಭೃಗುಃ

॥ ಇತಿ ಶುಕ್ರಶಾಂತಿಃ ॥

ಶನೈಶ್ಚರ ಶಾಂತಿಃ

ವಾತಶ್ಲೇಷ್ಮವಿಕಾರಪಾದವಿಹತೀ ರಾಪತ್ತಿ ತಂದ್ರೀಶ್ರಮಾನ್
ಭ್ರಾಂತಿಂ ಕುಕ್ಷಿರುಗಂತರುಷ್ಣ ಭೃತಕಧ್ವಂಸಂ ಚ ಪಶ್ವಾಹತಿಮ್ ।
ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರವಿಪತ್ತಿಮಂಗವಿಹತಿಂ ಹೃತ್ತಾಪಮರ್ಕಾತ್ಮಜೋ
ವೃಕ್ಷಾಶ್ಮಕ್ಷತಿಮಾಹಕಶ್ಮಲಗಣೈಃ ಪೀಡಾಂ ಪಿಶಾಚಾದಿಭಿಃ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಶನಿಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫ........ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶನೈಶ್ಚರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಕೂರ್ಮರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶನಿಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಮಂದಃ ಪಾಶಿಮುಖಿಃ ಶಮೀ ಸಮಿಧಥೋ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಪಃ ಕಾಶ್ಯಪೋ
ನಕ್ರಾದಿದ್ವಯಪೋ ಹಿತೌ ಬುಧಸಿತೌ ಸೂರ್ಯೋಂದುಭೌಮಾಃ ಪರಾಃ ।
ಸ್ಥಾನಂ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಮೌ ದೇವೌ ಧನುಷ್ಯಾಸನಃ
ಷಟ್‌ತ್ರಿಸ್ಥಃ ಶುಭಕೃಚ್ಛಮೀ ರವಿಸುತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಲಮ್ ॥

(೩, ೬, ೧೧ ಶುಭಫಲ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ– ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರ–ಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ– ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕ–ಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚ–ಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶ್ರೀಕೂರ್ಮಂ 'ಓಂ ಕೂಂ ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯೇನ ......ವಾರಂ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶನೈಶ್ಚರಂ ಶಮೀಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯತಿಲ ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಕೃಸರಾನ್ನ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಯಮಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ–ದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕ–ಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶದಶವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಕೋಣಸ್ಥಃ ಪಿಂಗಲೋ ಬಭ್ರುಃ ಕೃಷ್ಣೋ ರೌದ್ರೋ ಯಮಾಂತಕಃ ।
ಸೌರಿಃ ಶನೈಶ್ಚರೋ ಮಂದಃ ಪಿಪ್ಪಲಾದೇನ ಸಂಸ್ತುತಃ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ ಕೋಣ ನೀಲಾಂಜನ ಪ್ರಖ್ಯಂ ಮಂದಚೇಷ್ಟಾ ಪ್ರಸಾರಿಣಮ್ ।
ಛಾಯಾ ಮಾರ್ತಾಂಡಸಂಭೂತಂ ತಂ ನಮಾಮಿ ಶನೈಶ್ಚರಮ್ ॥

ಕೋಣಸ್ಥ ಪಿಂಗಲೋ ಬಭ್ರುಃ ಕೃಷ್ಣೋ ರೌದ್ರಾಂತಕೋ ಯಮಃ ।
ಸೌರಿಃ ಶನೈಶ್ಚರೋ ಮಂದಃ ಪಿಪ್ಪಲಾದೇನ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ॥

ಸೂರ್ಯಪುತ್ರೋ ದೀರ್ಘದೇಹೋ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಃ ಶಿವಪ್ರಿಯಃ ।
ದೀರ್ಘಚಾರಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಶನಿಃ

(ಅಥಾತಃ ಸ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶಾಂತಿಂ ಸೂರ್ಯಸುತಸ್ಯ ಚ ।
ಯಸ್ಯ ರಾಶಿಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಮ ಜನ್ಮಸು ॥

ಸಂಸ್ಥಿತೇ ಯದಿವಾ ಸೌರೇ ಸ್ಥಾನನಾಶಂ ಧನಕ್ಷಯಮ್ ।
ಬಲೀ ವಿರೋಧಮಪಿವಾ ಮಹದಾಪದಮೇವ ಚ ॥

ಕುರ್ಯಾದ್ದ್ವಿತೀಯ ವೇಶ್ಮಸ್ಥೇ ಪಂಚಮೇ ಸಪ್ತಮೇಂಬರೇ ।
ಭ್ರಮಣಂ ಮಾನಹಾನಿಂ ಚ ಗೋತ್ರ ಸ್ತ್ರೀ ಕಲಹಾದಿಕಮ್ ॥

ಕೃಷ್ಯರ್ಥ ಪಶುನಾಶಂ ಚ ರೋಗಪೀಡಾ ಭಯಾದಿಕಮ್ ।
ನಾತ್ಮಕರ್ಮ ತಥಾದೀನಂ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಥೇಽಪಿ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥

ಸದ್ವಿರೋಧಂ ನೃಪಭಯಂ ತಥಾ ಕೃತ್ತಿಮದೋಷಕೃತ್ ।
ಕ್ಷಯಾರ್ಷ ವಾತರೋಗಂ ವಾ ಕುರ್ಯಾದರ್ಕಸುತಸ್ತಥಾ ॥

ಪಾದೇ ಗುಹ್ಯೇ ವಾಮಕರೇ ಮುಖೇ ಯದ್ಯದಿ ಸಂಸ್ಥಿತೇ ।
ತತ್ಕಾಲೇ ಶೂಲರೋಗಾದಿ ವ್ರಣಂ ಮೋಹಾದಿ ಪೀಡನಮ್ ॥

ಚಂದ್ರ ವೇಧಾದಿ ಸಮಯೇ ದಶಾಸ್ವಂತರ್ದಶಾಸು ಚ ।
ಸದಾ ವಿಘ್ನಕರಃ ಸೌರಿಸ್ಸರ್ವ ಶೋಭನನಾಶನಮ್ ॥

ಅಪವಾದಮಪಖ್ಯಾತಿಂ ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಚ ಮಹದ್ಭಯಮ್ ।
ನಾರೀಣಾಂ ಚ ನರಾಣಾಂ ಚ ನೃಪಾಣಾಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ ॥

ದೇವಾಸುರ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಮೃಗಾಣಾಂ ಚೈವ ಪಕ್ಷಿಣಾಮ್ ।
ಗ್ರಾಮ ದುರ್ಗಾ ಪುರಾದೀನಾಂ ತಟಕಾದೀಂಶ್ಚ ಕಾನನಮ್ ॥

ಬಲಹೀನೇ ಮಹಾದೋಷಂ ನಾಶಂ ವಿಚ್ಯುತಿತಸ್ತಥಾ ।
ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಷೋಭಂ ಚ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಮಹೋತ್ಪಾತಾದಿ ಸಂಭವಃ ॥

ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಶಕ್ತಿತೋ ಭಕ್ತಿ ತತ್ಪರಃ ।
ಪುರಾಮಾಂಧಾತ ರಾಜೇಂದ್ರೋ ವದನೇ ಸಂಸ್ಥಿತೇ ಶನೌ ॥

ಐಶ್ವರ್ಯ ಮದವರ್ಗಾಶ್ಚ ನೈವದಾನಂ ಚ ಶಾಂತಿಕಮ್ ।
ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟೋ ಭವೇದತ್ರ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥

ಪುರಾದಶರಥೋ ರಾಜಾ ಶನಿದೋಷಾಸ್ಮೃತಸ್ತಥಾ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸೌಭಾಗ್ಯ ಭೋಗಾರ್ಥೀ ಶಾಂತಿಮೇತಾಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಜನ್ಮರ್ಕ್ಷೇ ಪುಣ್ಯನಕ್ಷತ್ರೇ ಕರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ತ್ರಿಜನ್ಮಸು ।
ಪಾತೇವಾ ವೈಧೃತೌ ವಾಪಿ ರಿಕ್ತ ವಿಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಸಂಕ್ರಮೇ ॥

ಗೃಹಸ್ಯೇಶಾನ ದಿಗ್ಭಾಗೇ ಗೋಮಯಾ ಲೇಪನಾದಿಕಮ್ ।
ಲಾಜಾನ್ವಿಕೀರ್ಯ ತತ್ರೈವ ತತಃ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಮ್ ॥

ಜಪ ಹೋಮಾದಿ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಆಚಾರ್ಯಂ ವರಯೇದಥ ।
ದೈವಜ್ಞಂ ಕರ್ಮಕುಶಲಂ ಕುಲೀನಂ ಚ ಕುಟುಂಬಿನಂ ॥

ಸರ್ವಸಂಭಾರ ಸಂಯುಕ್ತೋ ಯಜಮಾನ ನಿಯೋಗತಃ ।
ಪೂಜಾಸ್ಥಾನಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತಿಲರಾಶಿಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

ಅತ್ರಾವ್ರಣಂ ನವಂ ಕುಂಭಂ ಮೃಣ್ಮಯೇನ ವಿನಿರ್ಮಿತಮ್ ।
ತಂತುನಾವೇಷ್ಟಿತಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಂ ಕುಂಭಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

ಕುಶಗ್ರಂಥಿಂ ಚ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಪೂರಯೇತೀರ್ಥವಾರಿಣಾ ।
ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾದಿ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಅಬ್ಲಿಂಗೈರ್ವಾರುಣೈರಪಿ ॥

ನದೀಮಾವಾಹಯೇತ್ತತ್ರ ಗಂಗೇತಿ ಯಮುನೇತಿ ಚ ।
ಆಪೋ ವಾ ಇತಿ ಮಿತ್ಯತ್ರ ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಪೇದಥ ॥

ನೀಲಾಂಜನೇ ಕೃಷ್ಣತಿಲಂ ರಂಧ್ರ ರಂಧ್ರಂ ಚ ಮುತ್ಸಕಮ್ ।
ಶತಪತ್ರಾಣಿ ಲಾಜಾಂಶ್ಚ ಓಷಧೀರಿತಿ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

ಸತ್ವಂ ಚ ಪಲ್ಲವಂ ದೂರ್ವಾ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಚ ಮೃತ್ತಿಕಾನ್ ।
ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈ ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಕಂ ತಥಾ ॥

ನೀಲ ವಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ತತ್ವಾಯಾಮೀತಿ ಪೂಜಯೇತ್ ।
ತತ್ಪಶ್ಚಿಮೇ ತಂಡುಲೇನ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಚತುರಸ್ರಕಮ್ ॥

ದ್ವಾದಶಾರಂ ಲಿಖೇದತ್ರ ಮಧ್ಯೇ ವರ್ತುಲಂ ಮಾಚರೇತ್ ।
ಕೋಣಶ್ಚನೈಶ್ಚರೋ ಮಂದಶ್ಛಾಯಾ ಹೃದಯನಂದನಃ ॥

ಮಾರ್ತಾಂಡಜ ಸ್ತಥಾ ಸೌರಿಃ ಪಾತಂಗಿರ್ಗ್ರಹನಾಯಕಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಾ ಚ ನೀಲವಸ್ತ್ರೇಂಜನದ್ಯುತಿಃ ॥

ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಪ್ರಾಗಾದಿಷ್ವಪಿ ಪೂಜಯೇತ್ ।
ಕೃಷ್ಣವಸ್ತ್ರಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ವರ್ಣವಿನಿರ್ಮಿತಮ್ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಲಕ್ಷಣೋಪೇತಂ ಪೂಜಯೇತ್ಸೂರ್ಯನಂದನಮ್ ।
ವಿಷ್ಟರೇ ಸ್ಥಾಪನಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಶಕ್ತಿತಃ ॥

ಏಹಿ ಸೂರ್ಯಜ ಸರ್ವೇಶ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ವಿಷ್ಟರೇ ।
ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ಕೃಪಯಾ ಸರ್ವಾವಯವ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ॥

ಇಂದ್ರನೀಲ ಸಮಾನಾಭಂ ನೀಲಾಂಜನ ಸಮಪ್ರಭಂ ।
ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ವಿಶಾಲಾಂಗಂ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಂ ಶನೈಶ್ಚರಮ್ ॥

ತಿಲಪಿಷ್ಟಾಗರುಂ ಗಂಧಂ ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಾ ಶಮೀದಳಮ್ ।
ನೀಲವರ್ಣಮಯಂ ಪುಷ್ಪಂ ಧೂಪಂ ಕೃಷ್ಣಾಗರುಂ ತಥಾ ॥

ಕೃಸರಂ ತಿಲಪಿಷ್ಟಾನ್ನಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಚ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ಕಸ್ತೂರೀಸಹ ತಾಂಬೂಲಂ ಪಶ್ಚಾದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ಹೋಮಸ್ಥಾನಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕುರ್ಯಾದಗ್ನಿಮುಖಾಂತಿಕಮ್ ।
ಶಮೀಸಮಿದ್ಭಿರಾಜ್ಯೈಶ್ಚ ಕೃಸರೈಶ್ಚ ತಿಲೈರಪಿ ॥

ಶಮಗ್ನಿರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣಾಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಂ ಪೃಥಕ್ ।
ಯಮಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ತತ್ರ ಯಥಾ ಶಕ್ತ್ಯಾತು ಹೋಮಯೇತ್ ॥

ಲೋಕಪಾಲಾದಿಕಾನಾಂಶ್ಚ ಏಕೈಕಾಹುತಿಮಾಚರೇತ್ ।
ಜಯಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಚ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಮಥಾಚರೇತ್ ॥

ತತಃ ಕುಂಭಸ್ಥತೋಯೇನ ಕಾರಯೇದಭಿಷೇಚನಮ್ ।
ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಶಮಗ್ನಿರಿತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥

ನವಗ್ರಹಾದಿ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಆಪ ಇದ್ವಾವುಭೌವೃಚೌ ।
ಪವಮಾನಾನುವಾಕೇನ ಸಮುದ್ರಾಜ್ಯೈಷ್ಠಂತ್ರೈರಪಿ ॥

ಅಭಿಷೇಕಾಪ್ಲುತಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ।
ನವವಸ್ತ್ರಾಂತರಂ ಧೃತ್ವಾ ಆಜ್ಯಾವೇಕ್ಷಣಮಾಚರೇತ್ ॥

ಸವಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ಕುಂಭಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ಪಶ್ಚಾತ್ ಯಥಾ ವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತದೋಷನಿರ್ಮುಕ್ತೋ ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಶಾಂತಿಮಾದರಾತ್ ।
ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಸಂಪನ್ನಃ ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾನಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

[ಇತಿ ಯಾಮಳೋಕ್ತ ಶನೈಶ್ಚರ ಶಾಂತಿಃ ಸಮಾಪ್ತಾಃ])

॥ ಇತಿ ಶನಿಶಾಂತಿಃ ॥

ರಾಹುಶಾಂತಿಃ

ಸ್ವರ್ಭಾನುಸ್ತನುತಾಪಕುಷ್ಠವಿಷಮವ್ಯಾಧೀನ್‌ವಿಷಂ ಕೃತ್ರಿಮಂ
ಪಾದಾರ್ತಿಂ ಚ ಪಿಶಾಚಪನ್ನಗಭಯಂ ಭಾರ್ಯಾತನೂಜಾಪದಮ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರವಿರೋಧಶತ್ರುಜಭಯಂ ಕೇತುಸ್ತು ಸಂಸೂಚಯೇತ್
ಪ್ರೇತೋತ್ಥಂ ಚ ಗದಂ ವಿಷಂ ಚ ಗುಳಿಕಃ ಸರ್ಪಾರ್ತಿ ಮಾಶೌಚಕಮ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ರಾಹುಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫ.......... ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ರಾಹ್ವಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಭೂವರಾಹರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ರಾಹುಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ರಾಹುರ್ಬರ್ಬರದೇಶಜಸ್ತಿಮಿರಭೋ ನೈಋತ್ಯ ಶೂರ್ಪಾಸನೋ
ಯಃ ಪೈಠೀನಸಿಗೋತ್ರಜಃ ಖಲು ಸಮಿದ್ದೂರ್ವಾ ಮುಖಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ।
ಕಾಲಃ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಽಧಿಪಸುರಃ ಸರ್ಪೋಽರಿಚಂದ್ರಸ್ಥಿತಃ
ಷಟ್‌ತ್ರಿಸ್ಥಃ ಶುಭದೋಽರ್ಧಕಾಯ ಉದಿತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಲಮ್ ॥

(೩, ೬, ೧೧ ಶುಭಫಲ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶ–ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ–ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿ–ಪೀಠಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇ–ನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮ–ನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶ್ರೀಭೂವರಾಹಂ 'ಓಂ ಹೂಂ ವರಾಹಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯೇನ ......ವಾರಂ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ರಾಹುಂ ದೂರ್ವಾಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯತಿಲ ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಮಾಷಾನ್ನ, ಲವಣೋಪೇತ ಪಾಯಸ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಸರ್ಪಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶದಶವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಕಾಲಾತ್ಮಕಂ ತಥಾ ರಾಹುಂ ಉರಗಾತ್ಮಕಮೇವ ಚ

ಧೂಮ್ರಾಂಗಂ ಕ್ರಮಂ ಚೈವ ಸಿಂಹಿಕಾತನಯಂ ತಥಾ
ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯಾದಿ ರೂಪಂ ಚ ಗ್ರಸ್ಯಮಾನಂ ಭಯಪ್ರದಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ॥ ಮಹಾಶಿರ ಮಹಾವಕ್ತ್ರೋ ದೀರ್ಘದಂಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ ।
ಮುಂಡಕಾಯೋರ್ಧ್ವಕೇಶಿಶ್ಚ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ತಮಃ ॥

ಮಹಾಶಿರಾ ಮಹಾವಕ್ತ್ರೋ ದೀರ್ಘದಂಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ ।
ಅತನುಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಕೇಶಶ್ಚ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ತಮಃ ॥

ಯದ್ವಿಷ್ಣುನಾಽಮೃತೇ ದೀಯಮಾನೇ ಶಿರಶ್ಛಿನ್ನಂ ದುಷ್ಟದೈತ್ಯಾದಿಪಸ್ಯ ।
ತತ್ರಾಶ್ರಿತಾಽನಂತಸಂಖ್ಯಾಹಿದೇವಾಃ ಏತಾನ್ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ದಿವ್ಯಕಾಯಾನ್ ಮಹಾವೀರ್ಯಾನ್ ರಾಹುಮೂರ್ಧನಿಸುಸ್ಥಿತಾನ್ ।
ಭಕ್ತಾನಾಂ ಇಷ್ಟದಾನ್ ದೇವಾನ್ ವಂದೇಹಂ ರಾಹುನಾಮದಾನ್ ॥

॥ ಇತಿ ರಾಹುಶಾಂತಿಃ ॥

ಕೇತುಶಾಂತಿಃ

ಸ್ವರ್ಭಾನುಸ್ತನುತಾಪಕುಷ್ಠವಿಷಮವ್ಯಾಧೀನ್‌ವಿಷಂ ಕೃತ್ರಿಮಂ
ಪಾದಾರ್ತಿಂ ಚ ಪಿಶಾಚಪನ್ನಗಭಯಂ ಭಾರ್ಯಾತನೂಜಾಪದಂ
ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರವಿರೋಧಶತ್ರುಜಭಯಂ ಕೇತುಸ್ತು ಸಂಸೂಚಯೇತ್
ಪ್ರೇತೋತ್ಥಂ ಚ ಗದಂ ವಿಷಂ ಚ ಗುಳಿಕಃ ಸರ್ಪಾರ್ತಿ ಮಾಶೌಚಕಂ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ – ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಕೇತುಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ....... ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫ........ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಕೇತ್ವಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಕೇತುಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಕೇತುರ್ಜೈಮಿನಿಗೋತ್ರಜಃ ಕುಶಸಮಿದ್ವಾಯವ್ಯಕೋಣೇ ಸ್ಥಿತ–
ಶ್ಚಿತ್ರಾಂಕಧ್ವಜಲಾಂಚನೋ ಹಿ ಭಗವಾನ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾಶಾಮುಖಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿತ್ರಿ ದಶಾಲಯಃ ಸುರಪತಿಃ ಸಚ್ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಃ ಖಗಃ
ಷಟ್‌ತ್ರಿಸ್ಥಶ್ಚ ಶುಭಃ ಪಲಾಶಸದೃಶಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಲಮ್ ॥

(೩, ೬, ೧೦, ೧೧ ಶುಭಫಲ)

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ "ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ– ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ

ಷೋಡಶವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ- ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠಪೂಜಾ- ಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯಂ 'ಓಂ ಮಂ ಮತ್ಸ್ಯಾಯ ನಮಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯೇನ ......ವಾರಂ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಕೇತುಂ ಕುಶಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯತಿಲ ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಲವಣೋಪೇತ ಪಾಯಸ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶದಶವಾರಂ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ॥

ಕಾಲಾತ್ಮಕಂ ತಥಾ ಕೇತುಂ ಕಾಲಮೃತ್ಯುಸ್ವರೂಪಕಮ್
ಧೂಮ್ರಾಂಗಂ ವಕ್ರಗಮನಂ ಉತ್ಪಾತಾದಿ ಕರಂ ತಥಾ

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥ ಅಧಸ್ಥಾರ್ಧಾಂಗ ಭೋಃ ಕೇತೋ ಪಲಧೂಮ ಸಮಪ್ರಭ ।
ರೌದ್ರರೂಪ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಮ ಪೀಡಾಂ ನಿರಾಕುರು ॥

ಅನೇಕರೂಪ ವರ್ಣೈಶ್ಚ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ ।
ಉತ್ಪಾತರೂಪೋ ಜಗತಾಂ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಶಿಖೀ ॥

॥ ಇತಿ ಕೇತುಶಾಂತಿಃ ॥

ಸಂಧಿಶಾಂತಯಃ

ಕುಜರಾಹು ಸಂಧಿಶಾಂತಿಃ

ಕಾರಿಕಾ ।

ಕುಜಾನ್ಮುಕ್ತಿರ್ಯದಾ ರಾಹು ಪ್ರವೇಶ ಸಮಯಸ್ತದಾ ।
ಷಣ್ಮಾಸೇ ಯದರಿಷ್ಟಂಸ್ಯಾತ್ ತದ್ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಮಾಸತಃ ॥

ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಶ್ಚ ನಿಧನಂ ಭರ್ತೃಣಾಮಥವಾ ಮೃತಿಃ ।
ಭಾರ್ಯಾವಿಯೋಗದುಃಖಾದಿ ಪುತ್ರಾಣಾಮಥಸಂಕ್ಷಯಃ ॥

ಕ್ಷಯಾಪಸ್ಮಾರಕುಷ್ಠಾದಿ ಮಹಾರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವಃ ।
ದೇಶತ್ಯಾಗೋ ಧನತ್ಯಾಗೋ ಬಂಧೂನಾಂ ಕಲಹೋಽಥವಾ ॥

ರಾಜತಶ್ಚೋರತಶ್ಚಾಗ್ನೇಃ ರುದ್ರಕಾತ್ ಸರ್ಪತಸ್ತಥಾ ।
ಏವಮೇತೇ ಭಯೋತ್ಪಾತಾ ಆಯಾಂತಿ ಯದಿತದ್ದಿನೇ ॥

ಸ್ತ್ರೀಣಾಮೇತತ್ಫಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ತದರ್ಧಕಮ್ ।
ತದರಿಷ್ಟ ನಿರಾಸಾರ್ಥಂ ಸಂಧಿದೋಷ ನಿವೃತ್ತಯೇ ॥

ಶಾಂತಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭವತೇ ಶೌನಕೋಕ್ತಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ ।
ಜನ್ಮರ್ಕ್ಷೇವಾತ್ರಿಜನ್ಮರ್ಕ್ಷೇ ತಥಾಜನ್ಮ ದಿನೇಽಥವಾ ॥

ಕುಜವಾರೇಥವಾಮಂದೇ ಶಾಂತಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ವಿಧಾನತಃ ।
ಏಕಭುಕ್ತಿಃ ಪೂರ್ವದಿನೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಶಯಿತಸ್ತಥಾ ॥

ಪರೇಽಹ್ನಿಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಮಂಗಲಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ ।
ದೇವತಾಪೂಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ಸುಧೀಃ ॥

ಆಚಾರ್ಯಂ ವರಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ವೇದವೇದಾಂಗ ಪಾರಗಮ್ ।
ಆಚಾರವಂತಂ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾತವಿಶಾರದಮ್ ॥

ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ವಿಪ್ರಾನ್ ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಭಿರ್ಯಜೇತ್ ।
ಭೌಮಸ್ಯ ತಾಮ್ರಕಲಶಂ ಅಯಃಪಾತ್ರಂ ವಿಧುಂತುದಃ ॥

ಸಾಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೈವತ್ಯಾನ್ ಕಲಶಾಂಶ್ಚ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ।
ಕುಜಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಂ ಹುತ್ವಾ ರಾಹೋಽಸ್ತು ತದನಂತರಮ್ ॥

ಪಲಮಾತ್ರ ಸುವರ್ಣೇನ ತದರ್ಧಾರ್ಧೇನ ವಾ ಪುನಃ ।
ಪ್ರತಿಮಾಸ್ತತ್ರಕರ್ತವ್ಯಾಃ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಂ ನಕಾರಯೇತ್ ॥

ಹುತಸಂಖ್ಯಾ ಸಮಾನಂಸ್ಯಾತ್ ತಥಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಮ್ ।
ಹೋಮಂ ಘೃತತಿಲೈಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥

ಸಮಿದ್ಭಿಃ ಖಾದಿರೈರ್ವಾಪಿ ಪಾಲಾಶೈರ್ವಾಪಿ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಹೋತವ್ಯಂ ಮಧುಸರ್ಪಿಭ್ಯಾಂ ದಧ್ನಾಚೈವ ಘೃತೇನ ಚ ॥

ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಮಷ್ಟೋರ್ಧ್ವಂ ಶತಸಂಖ್ಯಾಮಥಾಪಿವಾ ।
ಕುಜಸ್ಯ ಹೋಮಂ ಕೃತ್ವೈವಂ ತದ್ದಶಾಂಶೇನ ವೈಪುನಃ ॥

ಪೃಥ್ವ್ಯೈ ಸ್ಕಂದಾಯ ಚ ಹುನೇತ್ ಅಧಿ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವಯೋಃ ।
ಕಯಾನ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ರಾಹುಹೋಮಮಥಾಚರೇತ್ ॥

ದೂರ್ವಾಭಿಸ್ತಿಲಸರ್ಪಿಭ್ಯಾಂ ಮಾಷೈಃ ಕ್ಷೀರೈಶ್ಚ ಶರ್ಕರೈಃ ।
ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಂ ಜುಹುಯಾತ್ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ತು ವಾ ॥

ಸರ್ಪಸ್ಯಚಾಪಿ ಮೃತ್ಯೋಶ್ಚ ತದ್ದಶಾಂಶೇನ ಹೋಮಯೇತ್ ।
ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಚ ತಿಲೈಶ್ಚೈವ ಹುನೇತ್ ಮೃತ್ಯುಂ ಚ ದೂರ್ವಯಾ ।
ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾತು ಯಥಾಕಾರ್ಯಂ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಂ ನಕಾರಯೇತ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ......ರಾಶೌ .....ಜಾತಸ್ಯ ..... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಕುಜರಾಹುಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿಜನಿತ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಕುಜದಶಾ ವಿರಾಮಕಾಲೇ ರಾಹುದಶಾ ಪ್ರಾರಂಭಕಾಲೇ ಪೂರ್ವಷಾಣ್ಮಾಸೇಷು ಉತ್ತರಷಾಣ್ಮಾಸೇಷು ಸಂಧಿಸೂಚಿತ ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಆತ್ಮಾರಿಷ್ಟ, ಕಳತ್ರಾರಿಷ್ಟ, ಪುತ್ರಾರಿಷ್ಟ, ಪಿತ್ರಾರಿಷ್ಟ, ಮಾತ್ರರಿಷ್ಟ, ಭ್ರಾತ್ರರಿಷ್ಟ, ವಂಶಾರಿಷ್ಟಾದಿ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ದೇಶತ್ಯಾಗ–ಬಂಧುಕಲಹ–ಧನಕ್ಷಯವಿಯೋಗಾದಿ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಕುಜರಾಹುಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗ್ರಹಮಖಪೂರ್ವಕ ಕುಜರಾಹು ಸಂಧಿಶಾಂತಿ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಂ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರ–ಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕ–ಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠ–ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರ–ಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ......... "ನವಗ್ರಹ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ" ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಕುಜಂ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ....... ಇತ್ಯನೇನ ಖದಿರಸಮಿತ್–ಘೃತಾಕ್ತತಿಲ ಮಧು, ಸರ್ಪಿ, ದಧಿ, ಘೃತ ಏಭಿಃ ಷಡ್ದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಸ್ಕಂದಂ ಚ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಉಪದೇವತಾಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ತಿಲದ್ರವ್ಯೇಣ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಪುನಃ ಮೃತ್ಯುಂ ಪ್ರರಂಮೃತ್ಯೋ..... ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿಮಧುರಯುಕ್ತ ಧೂರ್ವಾದ್ರವ್ಯೇಣ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಪುನಃ ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ರಾಹುಂ ಧೂರ್ವಾ, ತಿಲ, ಸರ್ಪಿ, ಮಾಷ, ಕ್ಷೀರ, ಶರ್ಕರಾಖ್ಯ ಷಡ್ದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಸರ್ಪಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಚ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ–ದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕ–ಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ....ವಾರಂ ಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ ॥ ಭೂಮಿಪುತ್ರ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಮಸ್ತೇ ಧರಣೀಧರ ।
ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿಹತ್ಯಾಶು ಕ್ಷೇಮಂ ಮೇ ಕುರು ಸರ್ವದಾ ॥

ಭೂಮಿಪುತ್ರ ಮಹಾಕಾಯ ಸ್ವೇದೋದ್ಭವ ಪಿನಾಕಿನಃ ।
ಧನಾರ್ಥೀತ್ವಾ ಪ್ರಪನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ಗ್ರಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತೇ ಅಂಗಾರಕ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ॥

ಯದ್ವಿಷ್ಣುನಾಽಮೃತೇ ದೀಯಮಾನೇ ಶಿರಶ್ಛಿನ್ನಂ ದುಷ್ಟದೈತ್ಯಾಧಿಪಸ್ಯ ।
ತತ್ರಾಶ್ರಿತಾಽನಂತಸಂಖ್ಯಾಹಿದೇವಾಃ ಏತಾನ್ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ದಿವ್ಯಕಾಯಾನ್ ಮಹಾವೀರ್ಯಾನ್ ರಾಹುಮೂರ್ಧನಿಸುಸ್ಥಿತಾನ್ ।
ಭಕ್ತಾನಾಂ ಇಷ್ಟದಾನ್ ದೇವಾನ್ ವಂದೇಹಂ ರಾಹುನಾಮಕಾನ್ ॥

ನಮಸ್ತೇ ರಾಹವೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ಸಿಂಹಿಕಾಸುತ ।
ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿಹತ್ಯಾಷು ಕ್ಷೇಮಂ ಮೇ ಕುರು ಸರ್ವದಾ ॥

ವಿಧುಂತುದ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಶಶಿಭಾಸ್ಕರ ಶತ್ರವೇ ।
ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದೋಭವ ॥

ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತೇ ರಾಹೋ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ॥

॥ ಇತಿ ಕುಜರಾಹು ಸಂಧಿಶಾಂತಿಃ ॥

ರಾಹು–ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸಂಧಿಶಾಂತಿಃ

ಅಥಾತಃ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ರಾಹುಗುರುವೋಪಶಾಂತಯೇ ।
ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಜೀವರೂಪತ್ವಾತ್ ಗುರುರ್ಜೀವ ಇತಿಸ್ಮೃತಃ ॥

ತಸ್ಮಾಜ್ಜೀವಕ್ಷತೋದೇಹೋ ನಜೀವೇ ಜೀವ ಉಚ್ಯತೇ ।
ಬಲಹೀನೇ ಯದಾಜೀವೋ ತತ್ಕಾಲೇ ಜೀವಪೀಡನಮ್ ॥

ತಸ್ಮಿನ್‌ಕಾಲೇತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪೂರ್ವತಃ ಪರತಸ್ತಥಾ ।
ಷಣ್ಮಾಸಾಭ್ಯಂತರೇ ಮೃತ್ಯುಃ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಮಾಸತಃ ॥

ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಶ್ಚನಿಧನಂ ಭರ್ತೃಣಾಮಥವಾ ಮೃತಿಃ ।
ಭಾರ್ಯಾವಿಯೋಗದುಃಖಾದಿ ಪುತ್ರಾಣಾಮಥಸಂಕ್ಷಯಃ ॥

ಕ್ಷಯಾಪಸ್ಮಾರಕುಷ್ಠಾದಿ ಮಹಾರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವೈಃ ।
ದೇಶತ್ಯಾಗೋ ಧನತ್ಯಾಗೋ ಬಂಧೂನಾಂ ಕಲಹೋಽಥವಾ ॥

ರಾಜತಶ್ಚೋರತಶ್ಚೈವ ಜಲಸರ್ಪಾದಿಭಿಸ್ತಥಾ ।
ವಿಷೋದ್ಬಂಧಾದಿತಶ್ಚೈವ ಪಶ್ವಾದೀನಾಂ ಚ ಪೀಡನಮ್ ॥

ಏವಮೇತೇ ಮಹೋತ್ಪಾತಾಃ ಜಾಯಂತೇ ಚ ದಿನೇದಿನೇ ।
ಏತತ್ಫಲಾನರಾಣಾಂತು ನಾರೀಣಾಂ ಚೇತ್ ತದರ್ಧಕಮ್ ॥

ತದಾರಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ಯರ್ಥಂ ಶಾಂತಿಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಶೌನಕಃ ।
ಜನ್ಮರ್ಕ್ಷೇವಾ ತ್ರಿಜನ್ಮರ್ಕ್ಷೇ ತಥಾ ಜನ್ಮದಿನೇಽಪಿ ವಾ ॥

ಸೂರ್ಯಸಂಕ್ರಮಣೇವಾಪಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಶುಭೇದಿನೇ ।
ಮಂದವಾರೇಗುರೋರ್ವಾರೇ ಶಾಂತಿಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಥಾವಿಧಿ ॥

ನವಗ್ರಹಮಖಂ ಕೃತ್ವಾ ಗ್ರಹಪೂಜಾಂ ವಿಧಾನತಃ ।
ತತೋಹೋಮಾವಸಾನೇತು ಪೂಜಯೇದ್ದೇವತಾಸ್ತಥಾ ॥

ವೇದಪಾರಾಯಣಂ ಚೈವ ಅಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ।
ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮೇವಚ ॥

ನವಗ್ರಹಜಪಂ ಚೈವ ತಥಾ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ಜಪಮ್ ।
ಗುರವೇ ಪ್ರಥಮಂ ಹುತ್ವಾ ರಾಹೋಸ್ತು ತದನಂತರಮ್ ॥

ಹೋಮಸಂಖ್ಯಾಸಮಾನಂಸ್ಯಾತ್ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಮ್ ।
ಅಶ್ವತ್ಥಸಮಿಧಂ ಚಾನ್ನಮಾಜ್ಯಂ ಚ ಜುಹುಯಾದ್ಗುರುಮ್ ॥

ತಿಲವ್ರೀಹಿಯವೋನ್ಮಿಶ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ವಾಪಿ ಹೋಮಯೇತ್ ।
ಚರುಣಾಪರಮಾನ್ನೇನ ಆಜ್ಯೇನ ಪಯಸಾ ತಥಾ ॥

ಬೃಹಸ್ಪತೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ತದರ್ಧಕಮ್ ।
ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ವಾಪಿ ಅಶಕ್ತೌ ಹೋಮಸಂಖ್ಯಕಾ ॥

ತದ್ದಶಾಂಶೇನ ಜುಹುಯಾತ್ ಅಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೇ ।
ಅಯುತಂ ತ್ರಿಸಹಸ್ರಂ ವಾ ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ಶತಂ ತು ವಾ ॥

ತಿಲಾಕ್ಷತೈಶ್ಚಜುಹುಯಾತ್ತಥಾ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ಪ್ರತಿ ।
ದುರ್ಗಾಂ ವಾಸ್ತುಂ ಗಣೇಶಂ ಚ ಯಮಮೃತ್ಯೂಪದೇವತಾಃ ॥

ಲಾಜಾಭಿಃ ಪರಮಾನ್ನೈಶ್ಚ ದೂರ್ವಾಭಿಶ್ಚರುಣಾ ಘೃತೈಃ ।
ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟಶೋ ಹುತ್ವಾ ರಾಹುಹೋಮಮಥಾಚರೇತ್ ॥

ಕಯಾನಶ್ಚಿತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ದೂರ್ವಾಭಿಶ್ಚರುಣಾ ಘೃತೈಃ ।
ದೂರ್ವಾಭಿಸ್ತಿಲಗೋಧೂಮೈಮಾಷೈಶ್ಚ ಪರಮಾನ್ನಕೈಃ ॥

ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ತದರ್ಧಂ ವಾ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ತು ವಾ ।
ತದ್ದಶಾಂಶೇನ ಜುಹುಯಾದ್ ಅಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೇ ॥

ನಮೋ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಸುಶ್ರೀರಾಚಾರ್ಯ ಗುರುರಂಗಿರಾಃ ।
ವಾಚಸ್ಪತಿರ್ದೇವಮಂತ್ರೀ ಶುಭಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಮ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ......ರಾಶೌ .....ಜಾತಸ್ಯ ..... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ರಾಹುಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿಜನಿತ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕ

ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ರಾಹುದಶಾ ವಿರಾಮಕಾಲೇ ಗುರುದಶಾ ಪ್ರಾರಂಭಕಾಲೇ ಪೂರ್ವಷಾಣ್ಮಾಸೇಷು ಉತ್ತರಷಾಣ್ಮಾಸೇಷು ಸಂಧಿಸೂಚಿತ ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಆತ್ಮಾರಿಷ್ಟ, ಕಳತ್ರಾರಿಷ್ಟ, ಪುತ್ರಾರಿಷ್ಟ, ಪಿತ್ರರಿಷ್ಟ, ಮಾತ್ರರಿಷ್ಟ, ಭ್ರಾತ್ರರಿಷ್ಟ, ವಂಶಾರಿಷ್ಟಾದಿ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ದೇಶತ್ಯಾಗ–ಬಂಧುಕಲಹ–ಧನಕ್ಷಯವಿಯೋಗಾದಿ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ರಾಹುಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗ್ರಹಮಖಪೂರ್ವಕ ರಾಹುಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸಂಧಿಶಾಂತಿ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಂ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶ–ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ–ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕ–ಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚ–ಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್। ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾ–ಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ......... **'ನವಗ್ರಹ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ'** ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿಯದರ್ಯೋ....... ಇತ್ಯನೇನ ಅಶ್ವತ್ಥಸಮಿತ್, ಚರು, ಆಜ್ಯ, ತಿಲ, ವ್ರೀಹಿ, ಯವೋ–ನ್ಮಿಶ್ರಚರು, ಪರಮಾನ್ನ, ಆಜ್ಯ, ಕ್ಷೀರಾಖ್ಯ ನವದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಇಂದ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿ–ದೇವತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಉಪದೇವತಾಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ತಿಲಾಕ್ಷತದ್ರವ್ಯೇಣ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಪುನಃ ಉಪದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ವಿನಾಯಕಂ, ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಮೃತ್ಯುಂ, ಯಮಂ, ಕಾಲಂ ಚ ಲಾಜಪರಮಾನ್ನ ಧೂರ್ವಾ ಚರುಘೃತ ದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಪುನಃ ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ರಾಹುಂ ಧೂರ್ವಾ, ಚರು, ಘೃತ, ಧೂರ್ವಾ, ತಿಲ, ಗೋಧೂಮ, ಮಾಷ, ಪರಮಾನ್ನಾಖ್ಯ ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಯಾ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಸರ್ಪಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಚ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶ–ವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರ–ಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ....ವಾರಂಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ ॥

ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಸುರಾಚಾರ್ಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ।
ಕ್ರೂರಗ್ರಹದಶಾಂತೋತ್ಥಂ ಅಪಮೃತ್ಯುಂ ವಿನಾಶಯ ॥

ನಮಸ್ತೇ ವಾಕ್ಪತೇ ತುಭ್ಯಂ ದೇವೇಡ್ಯನುಮತಿಪ್ರಭೋ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾದತ್ತಂ ದುಷ್ಟಾರಿಷ್ಟಂ ನಿವಾರಯ ॥

ದೇವಾಚಾರ್ಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ಧರ್ಮರಕ್ಷಕ ।
ಇಮಾಂ ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿವಾರಯ ॥

ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತೇ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ॥

ಯದ್ವಿಷ್ಣುನಾಽಮೃತೇ ದೀಯಮಾನೇ ಶಿರಶ್ಛಿನ್ನಂ ದುಷ್ಟದೈತ್ಯಾದಿಪಸ್ಯ ।
ತತ್ರಾಶ್ರಿತಾಽನಂತಸಂಖ್ಯಾಹಿದೇವಾಃ ಏತಾನ್ ಸದಾ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ದಿವ್ಯಕಾಯಾನ್ ಮಹಾವೀರ್ಯಾನ್ ರಾಹುಮೂರ್ಧನಿಸುಸ್ಥಿತಾನ್ ।
ಭಕ್ತಾನಾಂ ಇಷ್ಟದಾನ್ ದೇವಾನ್ ವಂದೇಹಂ ರಾಹುನಾಮಕಾನ್ ॥

ನಮಸ್ತೇ ರಾಹವೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ಸಿಂಹಿಕಾಸುತ ।
ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿಹತ್ಯಾಶು ಕ್ಷೇಮಂ ಮೇ ಕುರು ಸರ್ವದಾ ॥

ವಿಧುಂತುದ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಶಶಿಭಾಸ್ಕರ ಶತ್ರವೇ ।
ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದೋ ಭವ ॥

ಯೋಽಸೌ ವಿಧುಂತುದೋ ರಾಹುಃ ಸಿಂಹಿಕಾಗರ್ಭಸಂಭವಃ ।
ಸಂಧಿಕಾಲ ಸಮುತ್ಪನ್ನ ಗ್ರಹದೋಷಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತೇ ರಾಹೋ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ॥

॥ ಇತಿ ರಾಹುಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸಂಧಿಶಾಂತಿಃ ॥

ಶುಕ್ರಾದಿತ್ಯ ಸಂಧಿಶಾಂತಿಃ

ಶುಕ್ರಮುಕ್ತಿರ್ಯದಾಭಾನು ಪ್ರವೇಶಸಮಯಸ್ತದಾ ।
ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಶ್ಚ ನಿಧನಂ ಭರ್ತೃಣಾಮಥವಾ ಮೃತಿಃ ॥

ಭಾರ್ಯಾವಿಯೋಗದುಃಖಾದಿ ಪುತ್ರಾಣಾಮಥಸಂಕ್ಷಯಃ ।
ಕ್ಷಯಾಪಸ್ಮಾರಕುಷ್ಠಾದಿ ಮಹಾರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವೈಃ ॥

ದೇಶತ್ಯಾಗೋ ಧನತ್ಯಾಗೋ ಬಂಧೂನಾಂ ಕಲಹೋಽಥವಾ ।
ರಾಜತಶ್ಚೋರತಶ್ಚೈವ ಜಲಸರ್ಪಾದಿಭಿಸ್ತಥಾ ॥

ವಿಷೋದ್ಬಂಧಾದಿತಶ್ಚೈವ ಪಶ್ವಾದೀನಾಂ ಚ ಪೀಡನಮ್ ।
ಏವಮೇತೇ ಮಹೋತ್ಪಾತಾಃ ಜಾಯಂತೇ ಚ ದಿನೇದಿನೇ ॥

ತದರಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶಾಂತಿಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಶೌನಕಃ ।
ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾಣಿ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತಃ ॥

ಆಚಾರ್ಯಂ ವರಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ಋತ್ವಿಜಶ್ಚ ಯಥಾ ತಥಾ ।
ಕಲಶಂ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಸುವರ್ಣ ಪ್ರತಿಮಾನ್ವಿತಮ್ ॥

ಭಾಸ್ಕರಂ ಶುದ್ಧಸೌವರ್ಣಂ ಕೃತ್ವಾ ತಾಮ್ರೇಣ ವಾ ಪುನಃ ।
ರಕ್ತಪುಷ್ಪಾಂಬರಯುಗೇ ರಕ್ತತಂಡುಲರಾಶಿಷು ॥

ಪ್ರತಿಮಾಂ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾಥ ರಕ್ತಪುಷ್ಪೈಃ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ।
ಘೃತೇನ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾಥ ಲಡ್ಡುಕಂ ವಿನಿವೇದಯೇತ್ ॥

ಪದ್ಮಾಸನಾದಿಭಿರ್ಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ ರಜತೇನ ತು ।
ಶುಕ್ರಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಸೌವರ್ಣಮಥವಾ ಪುನಃ ॥

ಶುಕ್ಲಪುಷ್ಪಾಂಬರಯುಗೇ ಶ್ವೇತತಂಡುಲರಾಶಿಷು ।
ನಿಧಾಯ ರಾಜತಂ ಶುಕ್ರಂ ಫಲಾನ್ಯಥ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥

ದಾನವಾನಾಂ ಗುರುಸ್ತದ್ವದಾದಿಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ।
ರಕ್ತಧೇನುಃ ಪ್ರದಾತವ್ಯಾ ಅಶ್ವದಾನಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ॥

ಅಶ್ವಾಭಾವೇ ತು ತನ್ಮೌಲ್ಯಂ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಹೋಮಂ ಘೃತತಿಲೈಃ ಕುರ್ಯಾದಾಕೃಷ್ಣೇನೇತಿ ಭಾಸ್ಕರೇ ॥

ಸಮಿದ್ಭಿರರ್ಕಜೈಶ್ಚೈವ ಪಾಲಾಶೈರ್ವಾಪಿ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಗೋಧೂಮೈರ್ಮಧುಸರ್ಪಿರ್ಭ್ಯಾಂ ದಧ್ನಾ ಚೈವ ಘೃತೇನ ಚ ॥

ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ತದರ್ಧಂ ವಾ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಪೃಥಕ್ ।
ತದ್ದಶಾಂಶೇನ ಹೋತವ್ಯೇ ಅಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೇ ॥

ಶುಕ್ರಸ್ಯ ಹೋಮಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶುಕ್ರಂತ ಇತಿಮಂತ್ರತಃ ।
ಹೋಮಂ ಘೃತತಿಲೈಃ ಕುರ್ಯಾತ್ತತ್ಸಮಿದ್ಭಿರುದುಂಬರೈಃ ॥

ಶ್ವೇತೈಃ ಪ್ರಿಯಂಗುಭಿರ್ವಾಪಿ ತಂಡುಲೈರಥವಾ ಹುನೇತ್ ।
ಹೋತವ್ಯಂ ಮಧುಸರ್ಪಿರ್ಭ್ಯಾಂ ದಧ್ನಾ ಚೈವ ಘೃತೇನ ಚ ॥

ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ತದರ್ಧಂ ವಾ ಶತಮಷ್ಟೋತ್ತರಂತು ವಾ ।
ತದ್ದಶಾಂಶೇನ ಜುಹುಯಾದಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೇ ॥

ಸಮಿತ್ತಿಲೈಶ್ಚ ದೂರ್ವಾಭಿಸ್ತ್ರ್ಯಂಬಕಾಯ ತತೋ ಹುನೇತ್ ।
ತ್ರಿಸಹಸ್ರಂ ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ಶತಮಷ್ಟೋತ್ತರಂ ತು ವಾ ॥

ಸಪ್ತಾಶ್ವ ರಥ ರೂಢತ್ವಂ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತೇ ದಿವಾಕರ ।
ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ಸಂಪ್ರೀತ್ಯಾ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿನ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಗ್ರಹಾಣಾಮಾಗ್ರಗ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಛಾಯಾಪತೇ ದಿವಾಕರ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಂ ನಿವಾರಯ ॥

ದಿವಾಕರ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಭಾಕರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಇಮಾಂ ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿವಾರಯ ॥

ದೈತ್ಯಪೂಜ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಶುಕ್ಲದೇಹಾಂಬರಾವೃತ ।
ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ಸಂಪ್ರೀತ್ಯಾ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ದೈತ್ಯಾಚಾರ್ಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ಧರ್ಮದರ್ಶಕ ।
ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿವಾರಯ ॥

ನಮಸ್ತೇ ದೈತ್ಯಗುರವೇ ದೈತ್ಯದಾನವಪೂಜಿತ ।
ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿಹತ್ಯಾಶು ಕ್ಷೇಮಂ ಮೇ ಕುರು ಸರ್ವದಾ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ......ರಾಶೌ .....ಜಾತಸ್ಯ ..... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋದ್ರವ–ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಶುಕ್ರಾದಿತ್ಯಗ್ರಹಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿಜನಿತ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶುಕ್ರದಶಾ ವಿರಾಮಕಾಲೇ ಆದಿತ್ಯದಶಾ ಪ್ರಾರಂಭಕಾಲೇ ಪೂರ್ವಷಾಣ್ಮಾಸೇಷು ಉತ್ತರಷಾಣ್ಮಾಸೇಷು ಸಂಧಿಸೂಚಿತ ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಆತ್ಮಾರಿಷ್ಟ, ಕಳತ್ರಾರಿಷ್ಟ, ಪುತ್ರಾರಿಷ್ಟ, ಪಿತ್ರರಿಷ್ಟ, ಮಾತ್ರರಿಷ್ಟ, ಭ್ರಾತ್ರರಿಷ್ಟ, ವಂಶಾರಿಷ್ಟಾದಿ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ದೇಶತ್ಯಾಗ–ಬಂಧುಕಲಹ–ಧನಕ್ಷಯ ವಿಯೋಗಾದಿ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶುಕ್ರಾದಿತ್ಯಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಗ್ರಹಮಖಪೂರ್ವಕ ಶುಕ್ರಾದಿತ್ಯ ಸಂಧಿಶಾಂತಿ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಂ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇ ಅಗ್ನೌ ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ– ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರ–ಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ– ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕ–ಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚ–ಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವ–ವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾ–ಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ......... **'ನವಗ್ರಹ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ'** ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶುಕ್ರಂ ತೇ ಅನ್ಯತ್....... ಇತ್ಯನೇನ ಉದುಂಬರಸಮಿತ್, ಆಜ್ಯ, ಶ್ವೇತಪ್ರಿಯಂಗುತಂಡುಲ, ತಿಲ, ಮಧುಯುಕ್ತಸರ್ಪಿ, ಘೃತ ಏಭಿಃ ಷಡ್ದ್ರವ್ಯೈಃ (ಶ್ವೇತಾಕ್ಷತ, ದಧಿ) ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಇಂದ್ರಾಣೀಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಇಂದ್ರಂ ಚ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಉಪದೇವತಾಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ತಿಲದೂರ್ವಾಭಿಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ–ಶತವಾರಂ ಪುನಃ ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಆದಿತ್ಯಂ ಅರ್ಕಸಮಿತ್, ಘೃತಾಕ್ತತಿಲ, ಘೃತ, ಗೋಧೂಮ, ದಧಿ, ಮಧುಸರ್ಪಿ ಏಭಿಃ ಷಡ್ದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಯಾ ಅಧಿದೇವತಾಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ರುದ್ರಂ ಚ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ದಶದಶವಾರಂ ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ದುರ್ಗಾಂ, ಗಣಪತಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಭಯಂಕರಮಿಂದಿರಾಂ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಯಮಂ, ನಿಋತಿಂ, ವರುಣಂ, ವಾಯುಂ, ಸೋಮಂ, ಈಶಾನಂ ಚ ಅವಶಿಷ್ಟಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ....ವಾರಂ ಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ ॥ ದೈತ್ಯಪೂಜ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಶುಕ್ಲದೇಹಾಂಬರಾವೃತ ।
ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ಸಂಪ್ರೀತ್ಯಾ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ನಮಸ್ತೇ ದೈತ್ಯಗುರವೇ ದೈತ್ಯದಾನವಪೂಜಿತ ।
ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿಹತ್ಯಾಶು ಕ್ಷೇಮಂ ಮೇ ಕುರು ಸರ್ವದಾ ॥

ದೈತ್ಯಾಚಾರ್ಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ಧರ್ಮದರ್ಶಕ ।
ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿವಾರಯ ॥

ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತೇ ಶುಕ್ರ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಸಪ್ತಾಶ್ವ ರಥ ರೂಢತ್ವಂ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತೇ ದಿವಾಕರ ।
ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ಸಂಪ್ರೀತ್ಯಾ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿನ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ದಿವಾಕರ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಭಾಕರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಇಮಾಂ ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಸಂಧಿದೋಷಂ ನಿವಾರಯ ॥

ಗ್ರಹಾಣಾಮಾಗ್ರಗಃ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಛಾಯಾಪತೇ ದಿವಾಕರ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಂ ನಿವಾರಯ ॥

ಸಂಧಿಪ್ರಧಾನದೇವತೇ ಆದಿತ್ಯ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಶುಕ್ರಾದಿತ್ಯ ಸಂಧಿಶಾಂತಿಃ ॥

ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ನವಗ್ರಹ ಹೋಮವಿಧಿಃ

ಸಂಕಲ್ಪಃ

ಯಜಮಾನಸ್ಯ –.........ನಕ್ಷತ್ರೇ ......ರಾಶೌ .....ಜಾತಸ್ಯ ..... ಶರ್ಮಣಃ ಜನ್ಮರಾಶೇಃ ನಾಮರಾಶೇಃ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವೋಪದ್ರವಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ ಗೋಚರಾತ್ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮ ದ್ವಾದಶ ರಾಶಿಷು ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ನವಗ್ರಹಸೂಚಿತ, ಸೂಚಯಿಷ್ಯಮಾಣ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಸರ್ವದಾ ತೃತೀಯ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತವತ್ ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಾಖ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಾತ ಪಿತ್ಥ ಕಫೋದ್ಭವಾದಿಜನಿತ ವಿವಿಧ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆತ್ಮಾರಿಷ್ಟ, ಕಳತ್ರಾರಿಷ್ಟ, ಪುತ್ರಾರಿಷ್ಟ, ಪಿತ್ರರಿಷ್ಟ, ಮಾತ್ರರಿಷ್ಟ, ಭ್ರಾತ್ರರಿಷ್ಟ, ವಂಶಾರಿಷ್ಟಾದಿ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ದೇಶತ್ಯಾಗ–ಬಂಧುಕಲಹ–ಧನಕ್ಷಯ–ವಿಯೋಗಾದಿ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಬೋಧಾಯನೋಕ್ತ ನವಗ್ರಹ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನ : ಕಪಿಲಾದ್ಯಗ್ನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ[೧]

"ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ- ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ– ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನವಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಪೀಠಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಮೂಲೇನಾಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಕಾಲಚಕ್ರನಿಯಾಮಕಂ ಶಿಂಶುಮಾರಂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕಂ, ಭೂವರಾಹಂ, ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕಂ, ನರಸಿಂಹಂ, ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರು ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ, **ನವಗ್ರಹಹೋಮಕರ್ಮ** ಆಘಾರವತ್ತಂತ್ರಂ ಪಂಚದಶದಾರುರಿಧ್ಮಃ ಅಗ್ನಿಷೋಮಾವಾಜ್ಯಭಾಗೌ, ಕಪಿಲೋನಾಮಾಗ್ನಿಃ ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ । ಧೂಮಕೇತುರ್ನಾಮಾಗ್ನಿಃ ಅಂಗಾರಕೋದೇವತಾ । ಹಾಟಕೋನಾಮಾಗ್ನಿಃ ಶುಕ್ರೋದೇವತಾ । ಪಿಂಗಲೋ ನಾಮಾಗ್ನಿಃ ಚಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಾಠರೋನಾಮಾಗ್ನಿಃ ಬುಧೋದೇವತಾ । ಶಿಖೀನಾಮಾಗ್ನಿಃ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಮಹಾತೇಜಾನಾಮಾಗ್ನಿಃ ಶನೈಶ್ಚರೋದೇವತಾ । ಹುತಾಶನೋನಾಮಾಗ್ನಿಃ ರಾಹುರ್ದೇವತಾ । ರೌದ್ರೋನಾಮಾಗ್ನಿಃ ಕೇತುರ್ದೇವತಾ । ಚರುರ್ಹವಿಃ ಉಪಹೋಮಶ್ಚ ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹಾಣಾಂ ಕ್ರಮೇಣ ಅರ್ಕ, ಖದಿರ, ಉದುಂಬರ, ಪಾಲಾಶ, ಅಪಾಮಾರ್ಗ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಶಮೀ, ದೂರ್ವಾಖ್ಯ ಸಮಿತ್–ಚರು–ಆಜ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ (೧೦೮, ೨೮, ೮) ಅಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾನಾಂ ಸಮಿತ್ ಚರು ಆಜ್ಯೈಃ 'ತ್ರಯತ್ರಯ'ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಇಂದ್ರಾದಿ ಅಷ್ಟಲೋಕಪಾಲಕಾನಾಂ, ದುರ್ಗಾದ್ಯಷ್ಟದೇವತಾನಾಂ ಚ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯೈಃ 'ತ್ರಯಸ್ತ್ರಯ'ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಆಜ್ಯಾಕ್ತ ತಿಲವ್ರೀಹಿ ದ್ರವ್ಯೇಣ ೧೦೮ ಸಂಖ್ಯಯಾ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಃ ಅರ್ಯಮಾದಯೋದೇವತಾಃ ಆಜ್ಯಸ್ಯ ಮಾಂತ್ರವರ್ಣಿಕ್ಯೋ ದೇವತಾಃ......... ಇತ್ಯಾದಿ.

---

೧. ಕಪಿಲೋ ಧೂಮಕೇತುಶ್ಚ ಹಾಟಕೋ ಪಿಂಗಲಸ್ತಥಾ । ಜಾಠರಶ್ಚ ಶಿಖೀಚೈವ ಮಹಾತೇಜಾ ಹುತಾಶನ ॥ ರೌದ್ರೋ ನಾಮಾಗ್ನಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಭಾನ್ವಾದೀನಾಂ ಕ್ರಮಾನ್ನವ ॥ ಲೋಕಪಾಲಾನಾಂ ಉಪದೇವತಾನಾಂ ಚ ತ್ರಯಃ ಆಹುತಯಃ ಇತ್ಯಾಹುಃ ಬೋಧಾಯನಾಚಾರ್ಯಾಃ ।

ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ನವಗ್ರಹಮಂತ್ರಾಃ

ಆದಿತ್ಯಮಂತ್ರಃ

ಆಸತ್ಯೇನ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಆ ಸತ್ಯೇನ ರಜಸಾ ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ನಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ । ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾ ರಥೇನಾಽಽದೇವೋ ಯಾತಿ ಭುವನಾವಿಪಶ್ಯನ್ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಮಿತಿ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ ಹೋತಾರಂ ವಿಶ್ವವೇದಸಮ್ । ಅಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಕ್ರತುಮ್ ॥

ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಯೇಷಾಮೀಶೇ ಪಶುಪತಿಃ ಪಶೂನಾಂ ಚತುಷ್ಪದಾಮುತ ಚ ದ್ವಿಪದಾಮ್ । ನಿಷ್ಕ್ರೀತೋಽಯಂ ಯಜ್ಞಿಯಂ ಭಾಗಮೇತು ರಾಯಸ್ಪೋಷಾ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸಂತು ॥

ಅಂಗಾರಕಮಂತ್ರಃ

ವಿಶ್ವರೂಪ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಂಗಾರಕೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ದಿವಃ ಕಕುತ್ಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಮ್ । ಅಪಾꣳ ರೇತಾꣳಸಿ ಜಿನ್ವತಿ ॥

ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಭೂಮಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವಿ ಭವಾ ನೃಕ್ಷರಾ ನಿವೇಶನೀ । ಯಚ್ಛಾ ನಃ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥಾಃ ॥

ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸ್ಕಂದೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತೇ ಮಧುಮಂತಮೂರ್ಮಿಂ ಧೇನುರಿವ ಪಯೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧುಕ್ಷ್ವ । ಮಧುಶ್ಚುತಂ ಘೃತಮಿವ ಸುಪೂತಮೃತಸ್ಯ ನಃ ಪತಯೋ ಮೃಡಯಂತು ॥

ಶುಕ್ರಮಂತ್ರಃ

ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಶುಕ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಪ್ರವಶ್ಶುಕ್ರಾಯ ಭಾನವೇ ಭರಧ್ವಮ್ । ಹವ್ಯಂ ಮತಿಂ ಚಾಗ್ನಯೇ ಸುಪೂತಮ್ । ಯೋ ದೈವ್ಯಾನಿ ಮಾನುಷಾ ಜನೂꣳಷಿ । ಅಂತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ವಿದ್ಮನಾ ಜಿಗಾತಿ ॥

ವೃಷಾಕಪಿ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾಣೀ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಣೀ ಮಾ ಸುನಾರಿಷು ಸುಪತ್ನೀಮಹಮಶ್ರವಮ್ । ನಹ್ಯಸ್ಯಾ ಅಪರಂ ಚ ನ ಜರಸಾ ಮರತೇ ಪತಿಃ ॥

ಮೇಧಾತಿಥಿ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಂ ವೋ ವಿಶ್ವತಸ್ಪರಿ ಹವಾಮಹೇ ಜನೇಭ್ಯಃ । ಅಸ್ಮಾಕಮಸ್ತು ಕೇವಲಃ ॥

ಸೋಮಮಂತ್ರಃ

ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಣಿಯಮ್ । ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದಂತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮಾಪಶ್ಚ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೀಃ ॥

ದೀರ್ಘತಮಾಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ಗೌರೀದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತಿ । ಏಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ । ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ॥

ಬುಧಮಂತ್ರಃ

ಪ್ರಬುಧಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಬುಧೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ಬುಧ್ಯಸ್ವಾಗ್ನೇ ಪ್ರತಿ ಜಾಗೃಹ್ಯೇನ ಮಿಷ್ಟಾಪೂರ್ತೇ ಸꣳಸೃಜೇಥಾಮಯಂ ಚ । ಪುನಃ ಕೃಣ್ವꣳಸ್ತ್ವಾ ಪಿತರಂ ಯುವಾನಮನ್ವಾತಾꣳಸೀತ್ ತ್ವಯಿ ತಂತುಮೇತಮ್ ॥

ದೀರ್ಘತಮಾಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ನುಕಂ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಪ್ರ ವೋಚಂ ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ವಿಮಮೇ ರಜಾꣳಸಿ ಯೋ ಅಸ್ಕಭಾಯದುತ್ತರꣳ ಸಧಸ್ಥಂ ವಿಚಕ್ರಮಾಣಸ್ತ್ರೇಧೋರು ಗಾಯಃ ॥

ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ವಿಷ್ಣೋ ರರಾಟಮಸಿ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪೃಷ್ಠಮಸಿ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ಞಪ್ತ್ರೇ ಸ್ಥೋ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಯೂರಸಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ಧ್ರುವಮಸಿ ವೈಷ್ಣವಮಸಿ ವಿಷ್ಣವೇ ತ್ವಾ ॥

ಬೃಹಸ್ಪತಿಮಂತ್ರಃ

ಗೃತ್ಸಮದ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿ ಯದರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾದ್ದ್ಯುಮದ್ವಿಭಾತಿ ಕ್ರತುಮಜ್ಜನೇಷು । ಯದ್ದೀದಯಚ್ಛವಸರ್ತಪ್ರಜಾತ ತದಸ್ಮಾಸು ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಮ್ ॥

ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಮರುತ್ವ ಇಹ ಪಾಹಿ ಸೋಮಂ ಯಥಾ ಶಾರ್ಯಾತೇ ಅಪಿಬಸ್ಸುತಸ್ಯ । ತವ ಪ್ರಣೀತೀ ತವ ಶೂರ ಶರ್ಮನ್ನಾ ವಿವಾಸಂತಿ ಕವಯಸ್ಸುಯಜ್ಞಾಃ ॥

ನಕುಲ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿ ಸೀಮತಸ್ಸುರುಚೋ ವೇನ ಆವಃ । ಸ ಬುಧ್ನಿಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಠಾಸ್ಸತಶ್ಚ ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ॥

ಶನೈಶ್ಚರಮಂತ್ರಃ

ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಶನೈಶ್ಚರೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ । ಶಂಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಗ್ಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ॥

ಓಮ್ ಇಮಂ ಯಮ ಪ್ರಸ್ತರಮಾ ಹಿ ಸೀದಾಂಗಿರೋಭಿಃ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನಃ । ಆ ತ್ವಾ ಮಂತ್ರಾಃ ಕವಿಶಸ್ತಾ ವಹಂತ್ವೇನಾ ರಾಜನ್, ಹವಿಷಾ ಮಾದಯಸ್ವ ॥

ರಾಹುಮಂತ್ರಃ

ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ರಾಹುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕಯಾ ನಶ್ಚಿತ್ರ ಆ ಭುವದೂತೀ ಸದಾವೃಧಃ ಸಖಾ । ಕಯಾ ಶಚಿಷ್ಠಯಾ ವೃತಾ ॥

ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸರ್ಪೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಆऽಯಂ ಗೌಃ ಪೃಶ್ನಿರಕ್ರಮೀದಸನನ್ಮಾತರಂ ಪುನಃ । ಪಿತರಂ ಚ ಪ್ರಯನ್ಸ್ವಃ ॥

ಅಗ್ನಿರ್ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ನಿರ್ಋತಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಯತ್ತೇ ದೇವೀ ನಿರ್ಋತಿರಾಬಬಂಧ ದಾಮ ಗ್ರೀವಾಸ್ವವಿಚರ್ತ್ಯಮ್ । ಇದಂ ತೇ ತದ್ವಿಷ್ಯಾಮ್ಯಾಯುಷೋ ನ ಮಧ್ಯಾದಥಾ ಜೀವಃ ಪಿತುಮದ್ಧಿ ಪ್ರಮುಕ್ತಃ ॥

ಕೇತುಮಂತ್ರಃ

ಮಧುಚ್ಛಂದಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಕೇತುರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕೇತುಂ ಕೃಣ್ವನ್ನಕೇತವೇ ಪೇಶೋ ಮರ್ಯಾ ಅಪೇಶಸೇ । ಸಮುಷದ್ಭಿರಜಾಯಥಾಃ ॥

ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೇವಾನಾಂ ಪದವೀಃ ಕವೀನಾಮೃಷಿರ್ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಮಹಿಷೋ ಮೃಗಾಣಾಮ್ । ಶ್ಯೇನೋ ಗೃಧ್ರಾಣಾಗ್ ಸ್ವಧಿತಿರ್ವನಾನಾಂ ಸೋಮಃ ಪವಿತ್ರಮತ್ಯೇತಿ ರೇಭನ್ ॥

ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಚಿತ್ರಗುಪ್ತೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಸಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಚಿತಯಂತಮಸ್ಮೇ ಚಿತ್ರಕ್ಷತ್ರ ಚಿತ್ರತಮಂ ವಯೋಧಾಮ್ । ಚಂದ್ರಂ ರಯಿಂ ಪುರುವೀರಂ ಬೃಹಂತಂ ಚಂದ್ರ ಚಂದ್ರಾಭಿರ್ಗೃಣತೇ ಯುವಸ್ವ ॥

ಲೋಕಪಾಲಮಂತ್ರಾಃ

೧. ಓಂ ತ್ರಾತಾರಮಿಂದ್ರಮವಿತಾರಮಿಂದ್ರಂ ಹವೇಹವೇ ಸುಹವಂ ಶೂರಮಿಂದ್ರಮ್ । ಹುವೇ ನು ಶಕ್ರಂ ಪುರುಹೂತಮಿಂದ್ರಗ್ಗ್ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಮಘವಾ ಧಾತ್ವಿಂದ್ರಃ ॥

೨. ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ದಾ ದ್ರವಿಣಂ ವೀರಪೇಶಾ ಅಗ್ನಿರ್ಋಷಿಂ ಯಃ ಸಹಸ್ರಾ ಸನೋತಿ । ಅಗ್ನಿರ್ದಿವಿ ಹವ್ಯಮಾ ತತಾನಾಗ್ನೇರ್ಧಾಮಾನಿ ವಿಭೃತಾ ಪುರುತ್ರಾ ॥

೩. ಓಂ ಯಮೋ ದಾಧಾರ ಪೃಥಿವೀಂ ಯಮೋ ವಿಶ್ವಮಿದಂ ಜಗತ್ । ಯಮಾಯ ಸರ್ವಮಿತ್ರಸ್ಥೇ ಯತ್ಪ್ರಾಣದ್ವಾಯುರಕ್ಷಿತಮ್ ॥

೪. ಓಮ್ ಅಸುನ್ವಂತಮಯಜಮಾನಮಿಚ್ಛ ಸ್ತೇನಸ್ಯೇತ್ಯಾಂ ತಸ್ಕರಸ್ಯಾನ್ವೇಷಿ । ಅನ್ಯಮಸ್ಮದಿಚ್ಛ ಸಾ ತ ಇತ್ಯಾ ನಮೋ ದೇವಿ ನಿರ್‌ಋತೇ ತುಭ್ಯಮಸ್ತು ॥

೫. ಓಂ ಸಧಮಾದೋ ದ್ಯುಮ್ನಿನೀರೂರ್ಜ ಏತಾ ಅನಿಭೃಷ್ಟಾ ಅಪಸ್ಯುವೋ ವಸಾನಃ । ಪಸ್ತ್ಯಾಸು ಚಕ್ರೇ ವರುಣಸ್ಸಧಸ್ಥಮಪಾಗ್ಂ ಶಿಶುರ್ಮಾತೃತಮಾ ಸ್ವಂತಃ ॥

೬. ಓಮ್ ಆ ನೋ ನಿಯುದ್ಭಿಃ ಶತಿನೀಭಿರಧ್ವರಂ ಸಹಸ್ರಿಣೀಭಿರುಪ ಯಾಹಿ ಯಜ್ಞಮ್ । ವಾಯೋ ಅಸ್ಮಿನ್, ಹವಿಷಿ ಮಾದಯಸ್ವ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥

೭. ಓಂ ಸೋಮೋ ಧೇನುಂ ಸೋಮೋ ಅರ್ವಂತಮಾಶುಂ ಸೋಮೋ ವೀರಂ ಕರ್ಮಣ್ಯಂ ದದಾತು । ಸಾದನ್ಯಂ ವಿದಥ್ಯಂ ಸಭೇಯಂ ಪಿತುಃ ಶ್ರವಣಂ ಯೋ ದದಾಶದಸ್ಮೈ ॥

೮. ಓಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಹಸ್ರಧಾ ಬಾಹುವೋಸ್ತವ ಹೇತಯಃ । ತಾಸಾಮೀಶಾನೋ ಭಗವಃ ಪರಾಚೀನಾ ಮುಖಾ ಕೃಧಿ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾಃ

೧. ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿದಹಾತಿ ವೇದಃ । ಸ ನಃ ಪರ್‌ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾಽತ್ಯಗ್ನಿಃ ॥

೨. ಓಂ ಗಣಾನಾಂತ್ವಾ .... ಸಾದನಮ್ ॥

೩. ಓಂ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಯಂ ಹಿತೇನೇವ ಜಯಾಮಸಿ । ಗಾಮಶ್ವಂ ಪೋಷಯಿತ್ನ್ವಾ ಸ ನೋ ಮೃಡಾತೀದೃಶೇ ॥

೪. ಓಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಪ್ರತಿ ಜಾನೀಹ್ಯಸ್ಮಾನ್ಸ್ವಾವೇಶೋ ಅನಮೀವೋ ಭವಾ ನಃ । ಯತ್ವೇಮಹೇ ಪ್ರತಿ ತನ್ನೋ ಜುಷಸ್ವ ಶಂ ನ ಏಧಿ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

೫. ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನವ್ । ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಽಮೃತಾತ್ ॥

೬. ಓಂ ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ । ಮಘವಞ್ಛಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ನ ಊತಯೇ ವಿದ್ವಿಷೋ ವಿಮೃಧೋ ಜಹಿ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ವಿಶಸ್ಪತಿರ್ವೃತ್ರಹಾ ವಿಮೃಧೋ ವಶೀ । ವೃಷೇಂದ್ರಃ ಪುರ ಏತು ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ಅಭಯಂಕರಃ ॥

೭. ಓಂ ಯೇ ತೇ ಸಹಸ್ರಮಯುತಂ ಪಾಶಾ ಮೃತ್ಯೋ ಮರ್ತ್ಯಾಯ ಹಂತವೇ । ತಾನ್, ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ ಸರ್ವಾನವ ಯಜಾಮಹೇ ॥

೮. ಓಂ ಮೂರ್ಧಾನಂ ದಿವೋ ಅರತಿಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ವೈಶ್ವಾನರಮೃತಾಯ ಜಾತಮಗ್ನಿಮ್ । ಕವಿꣳ ಸಮ್ರಾಜಮತಿಥಿಂ ಜನಾನಾಮಾಸನ್ನಾ ಪಾತ್ರಂ ಜನಯಂತ ದೇವಾಃ ॥

॥ ಇತಿ ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ನವಗ್ರಹಹೋಮಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಆದಿತ್ಯಹೃದಯ ಹೋಮಃ

ಶ್ರೀಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ

ಸಂಕಲ್ಪಃ – ಅನಿಷ್ಟಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತ ರವಿಗ್ರಹಸೂಚಿತ ಅರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಜಯಲಾಭತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ। ರಾಜವಶ್ಯಾರ್ಥಂ, ಶತ್ರುಪರಾಜಯಾರ್ಥಂ, ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾತ್ಮಕ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ। ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ ಉಕ್ತ ಆದಿತ್ಯಹೃದಯ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಂತ್ರ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಆದಿತ್ಯಹೃದಯ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸ್ವಯಂ [ಆಚಾರ್ಯೇಣ ವಾ] ೧೦೦೮, ೧೦೮ ವಾರಂ ಪಾರಾಯಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಗ್ರಹಚಕ್ರಾಬ್ಜಮಂಡಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ ಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಂ ಅರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಸೂರ್ಯ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಸೂರ್ಯಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ।

ಓಂ ಘೃಣಿಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಸೂರ್ಯಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಆದಿತ್ಯಃ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್। ಆದಿತ್ಯಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸೂರ್ಯಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಘೃಣಿಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನಮ್ : **ಅಂಗಾನಿ ಪದ್ಮಯುಗಳ ಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽರುಣೋ ರವಿಃ ।**
ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿ ಹರಃ ಶ್ರಿಯೋ ವೃಷ್ಟಿದೋಽಯಂ ಮನುಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಓಂ ಘೃಣಿಃ ಸೂರ್ಯ ಆದಿತ್ಯಃ ಓಂ ॥

ಆದಿತ್ಯಪೂಜಾವತ್ ಪೀಠಪೂಜಾ, ಆವಾಹನ, ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ–ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ, ಆವರಣಪೂಜಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಆದಿತ್ಯ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜಾ

ಓಂ ದೇವೇಶಭಕ್ತಿಸುಲಭ ಪರಿವಾರಸಮನ್ವಿತ ।
ಯಾವತ್ತ್ವಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತಾವದೇವ ಯಹಾವಹ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಶ್ರೀಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಅಜ್ಞಾನಾದ್ದುರ್ಮನಸ್ತ್ವಾದ್ವಾ ವೈಕಲ್ಯಾತ್ ಸಾಧನಸ್ಯ ಚ ।
ಯದಿಪೂರ್ಣಂ ಭವೇತ್ಕೃತ್ಯಂ ತದಾಪ್ಯಭಿಮುಖೋಭವ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ .... ಸಮ್ಮುಖೋಭವ ।

ಓಂ ಯಸ್ಯದರ್ಶನಮಿಚ್ಛಂತಿ ದೇವಾಃ ಸ್ವಾಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಯೇ ।
ತಸ್ಮೈ ತೇ ಪರಮೇಶಾಯ ಸ್ವಾಗತಂ ಕಲ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ...... ಸ್ವಾಗತಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ದೇವದೇವ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಿಯೇಶ್ವರ ಪ್ರಜಾಪತೇ ।
ಆಸನಂ ದಿವ್ಯಮೀಶಾನ ದಾಸ್ಯೇಹಂ ಪರಮೇಶ್ವರ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಸ್ವಾಗತಂ ದೇವದೇವೇಶ ಮದ್ಭಾಗ್ಯಾತ್ತ್ವಮಿಹಾಗತಃ ।
ಪ್ರಾಕೃತಂ ತ್ವಮದೃಷ್ಟ್ವಾಮಾಂ ಬಾಲವತ್‌ಪರಿಪಾಲಯ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯದ್ಭಕ್ತಿಲೇಶಸಂಪರ್ಕಾತ್ ಪರಮಾನಂದಸಂಭವಃ ।
ತಸ್ಮೈ ತೇ ಚರಣಾಬ್ಜಾಯ ಪಾದ್ಯಂ ಶುದ್ಧಾಯ ಕಲ್ಪಯೇ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದೇವಾನಾಮಪಿದೇವಾಯ ದೇವಾನಾಂ ದೇವತಾತ್ಮನೇ ।
ಆಚಾಮಂ ಕಲ್ಪಯಾಮೀಶ ಶುದ್ಧಾನಾಂ ಶುದ್ಧಿಹೇತವೇ । .... ಆಚಮನಂ ॥

ತಾಪತ್ರಯ ಹರಂ ದಿವ್ಯಂ ಪರಮಾನಂದ ಲಕ್ಷಣಮ್ ।
ತಾಪತ್ರಯ ವಿಮೋಕ್ಷಾಯ ತವಾರ್ಘ್ಯಂ ಕಲ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ । .....ಅರ್ಘ್ಯಂ ॥

ಸರ್ವಕಾಲುಷ್ಯ ಹೀನಾಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸುಖಾತ್ಮನೇ ।
ಮಧುಪರ್ಕಮಿದಂ ದೇವ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ಪ್ರಸೀದಮೇ ॥ ...... ಮಧುಪರ್ಕಂ ॥

ಉಚ್ಛಿಷ್ಟೋऽಪ್ಯಶುಚಿರ್ವಾಪಿ ಯಸ್ಯಸ್ಮರಣಮಾತ್ರತಃ ।
ಶುದ್ಧಿಮಾಪ್ನೋತಿ ತಸ್ಮೈ ತೇ ಪುನರಾಚಮನೀಯಕಮ್ ॥ .... ಪುನರಾಚಮನಂ ॥

ಸ್ನೇಹಂ ಗ್ರಹಾಣ ಸ್ನೇಹೇನ ಲೋಕನಾಥ ಮಹಾಶಯ ।
ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ್ ದದಾಮಿ ಸ್ನೇಹಮುತ್ತಮಮ್ । .... ಸುಗಂಧತೈಲಂ ॥

ಪಯೋದಧಿಘೃತಂ ಚೈವ ಮಧುಶರ್ಕರಯಾಯುತಮ್ ।
ಪಂಚಾಮೃತಂ ಮಯಾನೀತಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ । .... ಪಂಚಾಮೃತಂ ॥

ಗಂಗಾ ಸರಸ್ವತೀರೇವಾ ಪಯೋಷ್ಣೀ ನರ್ಮದಾ ಜಲೈಃ ।
ಸ್ನಾಪಿತೋऽಸಿ ಮಯಾ ದೇವ ತಥಾ ಶಾಂತಿಂ ಕುರುಷ್ವ ಮೇ । .... ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಂ ॥

ಸರ್ವಭೂಷಾದಿಕೇ ಸೌಮ್ಯೇ ಲೋಕಲಜ್ಜಾ ನಿವಾರಣೇ ।
ಮಯ್ಯೈವಾಚ್ಛಾದಿತೇ ತುಭ್ಯಂ ವಾಸಸೀ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ । ..... ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ।

ನವಭಿಸ್ತಂತುಭಿರ್ಯುಕ್ತಂ ತ್ರಿಗುಣಂ ದೇವತಾಮಯಮ್ ।
ಉಪವೀತಂ ಚೋತ್ತರೀಯಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ । .... ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ॥

ಸ್ವಭಾವಸುಂದರಾಂಗಾಯ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯಾಶ್ರಯಾಯತೇ ।
ಭೂಷಣಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ಸುರಾರ್ಚಿತಾ । ..... ಭೂಷಣಮ್ ॥

ಶ್ರೀಖಂಡಂ ಚಂದನಂ ದಿವ್ಯಂ ಗಂಧಾಢ್ಯಂ ಸುಮನೋಹರಮ್ ।
ವಿಲೇಪನಂ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಂದನಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ । ...... ಗಂಧಂ ॥

ಅಕ್ಷತಾಶ್ಚ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಂಕುಮಾಕ್ತಾಃ ಸುಶೋಭಿತಾಃ ।
ಮಯಾ ನಿವೇದಿತಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ । ..... ಅಕ್ಷತಾಂ ॥

ಮಾಲ್ಯಾದೀನಿ ಸುಗಂಧೀನಿ ಮಾಲತ್ಯಾದೀನಿ ವೈಪ್ರಭೋ ।
ಮಯಾನೀತಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ । ..... ಪುಷ್ಪಾಣಿ ॥

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ । ಆವರಣಪೂಜಾ । ಅಷ್ಟೋತ್ತರಪೂಜಾ । ಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳೀಪೂಜಾಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ವನಸ್ಪತಿರಸೋತ್ಪನ್ನೋ ಗಂಧಾಢ್ಯೋ ಗಂಧ ಉತ್ತಮಃ ।
ಆಘ್ರೇಯಃ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಧೂಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ । ....ಧೂಪಂ ॥

ಸುಪ್ರಕಾಶೋ ಮಹಾದೀಪಃ ಸರ್ವತಸ್ತಿಮಿರಾಪಹಃ ।
ಸಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಜ್ಯೋತಿರ್ದೀಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ । .... ದೀಪಂ ॥

ಸತ್ಪಾತ್ರಸಿದ್ಧಂ ಸುಹವಿರ್ವಿವಿಧಾನೇಕಭಕ್ಷಣಮ್ ।
ನಿವೇದಯಾಮಿ ದೇವೇಶ ಸಾನುಗಾಯ ಗೃಹಾಣ ತತ್ । ....ನೈವೇದ್ಯಂ ॥

ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ಸರ್ವತೃಪ್ತಿಕರಂ ಪರಮ್ ।
ಪರಮಾನಂದ ಪೂರ್ಣತ್ವಂ ಗೃಹಾಣಜಲಮುತ್ತಮಮ್ ॥ .....ಉತ್ತರಾಪೋಷಣಮ್ ॥

ಉಚ್ಚಿಷ್ಟೋಽಪ್ಯಶುಚಿರ್ವಾಪಿ ಯಸ್ಯಸ್ಮರಣಮಾತ್ರತಃ ।
ಶುದ್ಧಿಮಾಪ್ನೋತಿ ತಸ್ಮೈ ತೇ ಪುನರಾಚಮನೀಯಕಮ್ ॥ ... ಆಚಮನಂ ॥

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಮ್ ।
ಏಲಾಚೂರ್ಣಾದಿಕೈರ್ಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ । .....ಕ್ರಮುಕತಾಂಬೂಲಂ ॥

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾದೇವ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ ।
ತೇನ ಮೇ ಸಫಲಾವಾಪ್ತಿರ್ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿಜನ್ಮನಿ ॥ ..... ಫಲಂ ॥

ಕದಲೀಗರ್ಭಸಂಭೂತಂ ಕರ್ಪೂರಂ ಚ ಪ್ರದೀಪಿತಮ್ ।
ಆರಾರ್ತಿಕ್ಯಮಹಂ ಕುರ್ವೇ ಮಮಾನುಗ್ರಹದೋ ಭವ । ..... ಕರ್ಪೂರ ನೀರಾಜನಮ್ ॥

ಯಾನಿಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕೃತಾನಿಚ ।
ತಾನಿತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ । . ...ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ॥

ಪ್ರಪನ್ನಂ ಪಾಹಿ ಮಾಮೀಶ ಭೀತಂ ಮೃತ್ಯುಗ್ರಹಾರ್ಣವಾತ್ ।
ವಿಷಮಾತ್ಸಂಕಟಾತ್ಘೋರಾತ್ ಮಾಮುದ್ಧರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ । ....ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ॥

ನಾನಾ ಸುಗಂಧಪುಷ್ಪಾಣಿ ಯಥಾಕಾಲೋದ್ಭವಾನಿ ಚ ।
ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿರ್ಮಯಾದತ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ । . ....ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ॥

ಜ್ಞಾನತೋಽಜ್ಞಾನತೋವಾಥ ಯನ್ಮಯಾ ಕ್ರಿಯತೇ ರವೇ ।
ಮಮಕೃತ್ಯಮಿದಂ ಸರ್ವಮ್ ಇತಿ ದೇವ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಮೇ ।

ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕ್ರಿಯಂತೇಽಹರ್ನಿಶಂ ಮಯಾ ।
ದಾಸೋಽಯಮಿತಿ ಮಾಂ ಮತ್ವಾ ಕ್ಷಮಸ್ವ ತಿಮಿರಾಪಹ ।

ಅಪರಾಧೋ ಭವತ್ಯೇವ ಸೇವಕಸ್ಯ ಪದೇಪದೇ ।
ಕೋಽಪರಃ ಸಹತಾಂ ಲೋಕೇ ಕೇವಲಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ವಿನಾ ॥

ಭೂಮೌಸ್ಖಲಿತಪಾದಾನಾಂ ಭೂಮಿರೇವಾವಲಂಬನಮ್ ।
ತ್ವಯಿ ಜಾತಾಪರಾಧಾನಾಂ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ರವೇ ॥ ...... ಪ್ರಾರ್ಥನಂ ॥

ಯದ್ದತ್ತಂ ಭಕ್ತಿಭಾವೇನ ಪತ್ರಂಪುಷ್ಪಂಫಲಂಜಲಂ ।
ನಿವೇದಿತಂ ಚ ನೈವೇದ್ಯಂ ಮಾಂ ಗೃಹಾಣಾನುಕಂಪಯಾ ॥ ..... ಕ್ಷಮಾಪನಂ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ

ಏವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವತ್ ಭಾಸ್ಕರಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಮ್ ।
ದದ್ಯಾದರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ವಾರೇವಾ ತಸ್ಯ ಚೋದಿತೇ ॥

ಪ್ರಭಾತೇ ಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂರ್ವವತ್ ಪೀಠಮರ್ಚಯೇತ್ ।
ಪಾತ್ರಂ ತಾಮ್ರಮಯಂ ಪ್ರಸ್ಥತೋಯಗ್ರಾಹಿಮನೋರಮಮ್ ॥

ವಿಧಾಯ ತತ್ರ ಮನುನಾ ಪೂರಯೇತ್ ತಚ್ಚುಭೋದಕೈಃ ।
ಕುಂಕುಮಂ ರೋಚನಂ ರಾಜೀ ರಕ್ತಚಂದನ ವೈಣವಾನ್ ॥

ಕರವೀರಜ ಪಾಶಾಲೀ ಕುಶಶ್ಯಾಮಾಕತಂಡುಲಾನ್ ।
ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ಸಲಿಲೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಐಕ್ಯಂ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯಭಾನುನಾ ॥

ಸಾಂಗಮಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ತಸ್ಮಿನ್ ಭಾಸ್ಕರಂ ಪ್ರೋಕ್ತಲಕ್ಷಣಮ್ ।
ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿ ನೈವೇದ್ಯೈಃ ಯಥಾ ವಿಧಿವಿಧಾನವಿತ್ ॥

ತದ್ವಿಧಾಯ ಜಪೇನ್ಮಂತ್ರಂ ಸಮ್ಯಗಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ।
ಪುನಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ ಗಂಧಾದ್ಯೈಃ ಜಾನುಭ್ಯಾಮವನೀ ಗತಃ ॥

ಆಮಸ್ತಕಂ ತದುದ್ಧೃತ್ಯ ವ್ಯೋಮ್ನಿಸಾವರಣೇ ರವೌ ।
ದೃಷ್ಟಿಂ ವಿಧಾಯ ಸ್ವೈಕೇನ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಧಿಯಾ ಜಪನ್ ॥

ದದ್ಯಾದರ್ಘ್ಯಂ ದಿನೇಶಾಯ ಪ್ರಸನ್ನೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ।
ಕೃತ್ವಾ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಭೂಯೋ ಜಪೇದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ॥

ಯಾವದರ್ಘ್ಯಾಮೃತಂ ಭಾನುಃ ಸಮಾದತ್ತೇ ನಿಜೈಃ ಕರೈಃ ।
ತೇನತೃಪ್ತೋ ದಿನಮಣಿರ್ದದ್ಯಾತ್ತಸ್ಮೈ ಮನೋರಥಾನ್ ॥

ಅರ್ಘ್ಯದಾನಮಿದಂ ಪುಂಸಾಂ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯವರ್ಧನಮ್ ।
ಧನಧಾನ್ಯಪಶುಕ್ಷೇತ್ರ ಪುತ್ರಮಿತ್ರ ಫಲಪ್ರದಮ್ ॥

ತೇಜೋವೀರ್ಯ ಯಶಃ ಕಾಂತಿ ವಿದ್ಯಾ ವಿಭವ ಭಾಗ್ಯದಮ್ ।
ಗಾಯತ್ರ್ಯುಪಾಸನಾಶಕ್ತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನತತ್ಪರಃ ॥
ದಶವರ್ಣಂ ಜಪನ್‌ವಿಪ್ರೋ ನೈವ ದುಃಖಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ।

ಸೂರ್ಯಮಂತ್ರಾಃ

ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಘೃಣಿಃ ಸೂರ್ಯ ಆದಿತ್ಯ ಶ್ರೀಂ ಓಂ–ಇತಿ ದಶಾಕ್ಷರೋ ಮಂತ್ರಃ ।
ಓಂ ಘೃಣಿಃ ಸೂರ್ಯ ಆದಿತ್ಯಃ ಓಂ –ಇತಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರೋ ಮಂತ್ರಃ ।
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಸಃ –ಇತಿ ತ್ರ್ಯಕ್ಷರೋ ಮಂತ್ರಃ ।
ಓಂ ಓಂ ಹಂ ಖಂ ಖಚೋಲ್ಕಾಯ ಸ್ವಾಹಾ –ಇತಿ ನವಾಕ್ಷರೋ ಮಂತ್ರಃ ।
ಓಂ ಓಂ ಹಂ ಖಂ ಖಚೋಲ್ಕಾಯ –ಇತಿ ಸಪ್ತಾಕ್ಷರೋ ಮಂತ್ರಃ ।
ಓಂ ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಹಂಸಃ –ಇತಿ ಚತುರಕ್ಷರೋ ಮಂತ್ರಃ ।

ಸೂರ್ಯನಮಸ್ಕಾರಃ ॥ **ಬಲಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ದೇಹಸ್ಯ ಚಿತ್ತಸ್ಯ ಚ ವಿಶುದ್ಧಯೇ ।**
ಕುರ್ಮಃ ಸೂರ್ಯನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ದಿನೇ ದಿನೇ ॥

ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ದ್ವಾದಶನಮಸ್ಕಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ

ಧ್ಯಾನಮ್ 'ಆಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ..... ಪಶ್ಯನ್ ॥
'ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲ...ಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥'
ತೇಜೋರಾಶಿಂ ಶ್ರಿಯಾಯುಕ್ತಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನ ಸನ್ನಿಭಮ್ ।
ಕಿರೀಟಿನಂ ಪದ್ಮನೇತ್ರಂ ಪದ್ಮರಾಗವಿಭೂಷಿತಮ್ ।

ಶ್ರೀಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಂ ಪ್ರಣಮೇತ್ । ತತಃ ದ್ವಾದಶ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । (ಯೋಗಾಸನಾನುಕ್ರಮ ರೀತ್ಯಾ)

ಓಂ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ರವಯೇ । ಓಂ ಸೂರ್ಯಾಯ । ಓಂ ಭಾನವೇ । ಓಂ ಖಗಾಯ । ಓಂ ಪೂಷ್ಣೇ । ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ । ಓಂ ಮರೀಚಯೇ । ಓಂ ಆದಿತ್ಯಾಯ । ಓಂ ಸವಿತ್ರೇ । ಓಂ ಅರ್ಕಾಯ । ಓಂ ಭಾಸ್ಕರಾಯ ॥

ಮಿತ್ರ ರವಿ ಸೂರ್ಯ ಭಾನು ಖಗ ಪೂಷ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಮರೀಚಿ ಆದಿತ್ಯ ಸವಿತೃ ಅರ್ಕ ಭಾಸ್ಕರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ವಿನತಾತನಯೋ ದೇವಃ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷೀ ಸುರೇಶ್ವರಃ ।
ಸಪ್ತಾಶ್ವಃ ಸಪ್ತರಜ್ಜುಶ್ಚ ಅರುಣೋ ಮೇ ಪ್ರಸೀದತು ।

ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಣೇ ಅರುಣಾಯ ನಮಃ ॥

ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಯೇ ಕುರ್ವಂತಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ।
ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಹಸ್ರೇಷು ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ನೋಪಜಾಯತೇ ।
ಆಯುಃ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಬಲಂ ವೀರ್ಯಂ ತೇಜಸ್ತೇಷಾಂ ಚ ಜಾಯತೇ ॥

ಅನೇನ ದ್ವಾದಶನಮಸ್ಕಾರಾಖ್ಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್

ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಶ್ರೀರಾಮಂ ೧೦೮ ವಾರಂ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ, ಬ್ರಹ್ಮಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ೧೦೮ ವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ

(ಸಮಿತ್ತಿಲಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ), ಸೂರ್ಯಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರೈಃ ಏಕೈಕವಾರಂ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ, ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಆದಿತ್ಯಂ ಘೃಣಿಸೂರ್ಯಆದಿತ್ಯಮಂತ್ರೇಣ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ, ಆದಿತ್ಯಹೃದಯ ಸ್ತೋತ್ರ ವಿಂಶತಿಶ್ಲೋಕಮಂತ್ರೈಃ ('ರಶ್ಮಿಮಂತಂ ಸಮುದ್ಯಂತಂ' ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ..... 'ನಾವಸೀದತಿ ರಾಘವ' ಇತ್ಯಂತ ಶ್ಲೋಕಪರ್ಯಂತಂ) ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಅರ್ಕಸಮಿತ್ ಗೋಧೂಮಾನ್ನ ತಿಲಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾವರ್ತನ (೪೮–೨೪–೧೨ ಆವರ್ತನ) ಕ್ರಮೇಣ, ದ್ವಾದಶನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಂ ಆಜ್ಯೇನ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ॥

ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಆದಿತ್ಯ ಸ್ವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ, ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸೂಕ್ತಾದಿಕಂ ಜಪೇತ್ । ದಕ್ಷಿಣತಃ ಚಕ್ರಾಬ್ಜಮಂಡಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ ಆದಿತ್ಯಂ ಆವಾಹ್ಯ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಹೋಮಕಾಲೇ ೧೦೮, ೪೮, ೨೪, ೧೨ ವಾರಂ ಸೂರ್ಯನಮಸ್ಕಾರಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಸೂರ್ಯಸೂಕ್ತಾನಿ

ಉದುತ್ಯಮಿತಿ ತ್ರಯೋದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕಾಣ್ವಃಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಃಋಷಿಃ । ನವಾದ್ಯಾಃ ಗಾಯತ್ರ್ಯಃ, ಅಂತ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ರಃ ಅನುಷ್ಟುಭಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಉದು ತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ ದೇವಂ ವಹನ್ತಿ ಕೇತವಃ । ದೃಶೇ ವಿಶ್ವಾಯ ಸೂರ್ಯಮ್ ॥ ೧ ॥ ಅಪ ತ್ಯೇ ತಾಯವೋ ಯಥಾ ನಕ್ಷತ್ರಾ ಯನ್ತ್ಯಕ್ತುಭಿಃ । ಸೂರಾಯ ವಿಶ್ವಚಕ್ಷಸೇ ॥ ೨ ॥ ಅದೃಶ್ರಮಸ್ಯ ಕೇತವೋ ವಿ ರಶ್ಮಯೋ ಜನಾಁ ಅನು । ಭ್ರಾಜನ್ತೋ ಅಗ್ನಯೋ ಯಥಾ ॥ ೩ ॥ ತರಣಿರ್ವಿಶ್ವದರ್ಶತೋ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕೃದಸಿ ಸೂರ್ಯ । ವಿಶ್ವಮಾ ಭಾಸಿ ರೋಚನಮ್ ॥ ೪ ॥ ಪ್ರತ್ಯಜ್‌ದೇವಾನಾಂ ವಿಶಃ ಪ್ರತ್ಯಜ್ಞುದೇಷಿ ಮಾನುಷಾನ್ । ಪ್ರತ್ಯಜ್ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವರ್ದೃಶೇ ॥ ೫ ॥ ಯೇನಾ ಪಾವಕ ಚಕ್ಷಸಾ ಭುರಣ್ಯನ್ತಂ ಜನಾಁ ಅನು । ತ್ವಂ ವರುಣ ಪಶ್ಯಸಿ ॥ ೬ ॥ ವಿ ದ್ಯಾಮೇಷಿ ರಜಸ್ಪೃಥ್ವಹಾ ಮಿಮಾನೋ ಅಕ್ತುಭಿಃ । ಪಶ್ಯಞ್ಜನ್ಮಾನಿ ಸೂರ್ಯ ॥ ೭ ॥ ಸಪ್ತ ತ್ವಾ ಹರಿತೋ ರಥೇ ವಹನ್ತಿ ದೇವ ಸೂರ್ಯ । ಶೋಚಿಷ್ಕೇಶಂ ವಿಚಕ್ಷಣ ॥ ೮ ॥ ಅಯುಕ್ತ ಸಪ್ತ ಶುನ್ಧ್ಯುವಃ ಸೂರೋ ರಥಸ್ಯ ನಪ್ತ್ಯಃ । ತಾಭಿರ್ಯಾತಿ ಸ್ವಯುಕ್ತಿಭಿಃ ॥ ೯ ॥ ಉದ್ವಯಂ ತಮಸಸ್ಪರಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಪಶ್ಯನ್ತ ಉತ್ತರಮ್ । ದೇವಂ ದೇವತ್ರಾ ಸೂರ್ಯಮಗನ್ಮ ಜ್ಯೋತಿರುತ್ತಮಮ್ ॥ ೧೦ ॥ ಉದ್ಯನ್ನದ್ಯ ಮಿತ್ರಮಹ ಆರೋಹನ್ನುತ್ತರಾಂ ದಿವಮ್ । ಹೃದ್ರೋಗಂ ಮಮ ಸೂರ್ಯ ಹರಿಮಾಣಂ ಚ ನಾಶಯ ॥ ೧೧ ॥ ಶುಕೇಷು ಮೇ ಹರಿಮಾಣಂ ರೋಪಣಾಕಾಸು ದಧ್ಮಸಿ । ಅಥೋ ಹಾರಿದ್ರವೇಷು ಮೇ ಹರಿಮಾಣಂ ನಿ ದಧ್ಮಸಿ ॥ ೧೨ ॥ ಉದಗಾದಯಮಾದಿತ್ಯೋ ವಿಶ್ವೇನ ಸಹಸಾ ಸಹ । ದ್ವಿಷನ್ತಂ ಮಹ್ಯಂ ರನ್ಧಯನ್ಮೋ ಅಹಂ ದ್ವಿಷತೇ ರಧಮ್ ॥ ೧೩ ॥

ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮಿತಿ ಷಡ್‌ಋಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕುತ್ಸಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮುದಗಾದನೀಕಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ । ಆಪ್ರಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಶ್ಚ ॥ ೧ ॥ ಸೂರ್ಯೋ ದೇವೀಮುಷಸಂ ರೋಚಮಾನಾಂ ಮರ್ಯೋ ನ ಯೋಷಾಮಭ್ಯೇತಿ ಪಶ್ಚಾತ್ । ಯತ್ರಾ ನರೋ ದೇವಯಂತೋ ಯುಗಾನಿ ವಿತನ್ವತೇ ಪ್ರತಿ ಭದ್ರಾಯ ಭದ್ರಮ್ ॥ ೨ ॥ ಭದ್ರಾ ಅಶ್ವಾ ಹರಿತಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಚಿತ್ರಾ ಏತಗ್ವಾ ಅನುಮಾದ್ಯಾಸಃ । ನಮಸ್ಯಂತೋ ದಿವ ಆ ಪೃಷ್ಠಮಸ್ಥುಃ ಪರಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಯಂತಿ ಸದ್ಯಃ ॥ ೩ ॥ ತತ್ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದೇವತ್ವಂ ತನ್ಮಹಿತ್ವಂ ಮಧ್ಯಾ ಕರ್ತೋರ್ವಿತತಂ ಸಂ ಜಭಾರ । ಯದೇದಯುಕ್ತ ಹರಿತಃ ಸಧಸ್ಥಾದಾದ್ರಾತ್ರೀ ವಾಸಸ್ತನುತೇ ಸಿಮಸ್ಮೈ ॥ ೪ ॥ ತನ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಭಿಚಕ್ಷೇ ಸೂರ್ಯೋ ರೂಪಂ ಕೃಣುತೇ ದ್ಯೋರುಪಸ್ಥೇ । ಅನಂತಮನ್ಯದ್ರುಶದಸ್ಯ ಪಾಜಃ ಕೃಷ್ಣಮನ್ಯದ್ಧರಿತಃ ಸಂ ಭರಂತಿ ॥ ೫ ॥ ಅದ್ಯಾ ದೇವಾ ಉದಿತಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ನಿರಂಹಸಃ ಪಿಪೃತಾ ನಿರವದ್ಯಾತ್ । ತನ್ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಮಾಮಹಂತಾಮದಿತಿಃ ಸಿಂಧುಃ ಪೃಥಿವೀ ಉತ ದ್ಯೌಃ ॥ ೬ ॥

ಇಂದ್ರಂ ಮಿತ್ರಮಿತಿ ದ್ವಯೋಃ ಔಚಥ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾಃಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ-ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಂ ಮಿತ್ರಂ ವರುಣಮಗ್ನಿಮಾಹುರಥೋ ದಿವ್ಯಃ ಸ ಸುಪರ್ಣೋ ಗರುತ್ಮಾನ್ । ಏಕಂ ಸದ್ವಿಪ್ರಾ ಬಹುಧಾ ವದಂತ್ಯಗ್ನಿಂ ಯಮಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಮಾಹುಃ ॥ ೧ ॥ ಕೃಷ್ಣಂ ನಿಯಾನಂ ಹರಯಃ ಸುಪರ್ಣಾ ಅಪೋ ವಸಾನಾ ದಿವಮುತ್ಪತಂತಿ । ತ ಆವವೃತ್ರನ್ತ್ಸದನಾದೃತಸ್ಯಾದಿದ್ಘೃತೇನ ಪೃಥಿವೀ ವ್ಯುದ್ಯತೇ ॥ ೨ ॥

ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷತ್ ವಾಮದೇವೋಗೋತಮಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷದ್ವಸುರಂತರಿಕ್ಷಸದ್ಧೋತಾ ವೇದಿಷದತಿಥಿರ್ದುರೋಣಸತ್ । ನೃಷದ್ವರಸದೃತಸದ್ವ್ಯೋಮಸದಬ್ಜಾ ಗೋಜಾ ಋತಜಾ ಅದ್ರಿಜಾ ಋತಮ್ ॥

ಯತ್ತ್ವಾ ಸೂರ್ಯೇತಿ ಭೌಮೋಽತ್ರಿಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಯತ್ತ್ವಾ ಸೂರ್ಯ ಸ್ವರ್ಭಾನುಸ್ತಮಸಾವಿಧ್ಯದಾಸುರಃ । ಅಕ್ಷೇತ್ರವಿದ್ಯಥಾ ಮುಗ್ಧೋ ಭುವನಾನ್ಯದೀಧಯುಃ ॥

ಯದದ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಯದದ್ಯ ಸೂರ್ಯ ಬ್ರವೋಽನಾಗಾ ಉದ್ಯನ್ಮಿತ್ರಾಯ ವರುಣಾಯ ಸತ್ಯಮ್ । ವಯಂ ದೇವತ್ರಾದಿತೇ ಸ್ಯಾಮ ತವ ಪ್ರಿಯಾಸೋ ಅರ್ಯಮನ್ಗೃಣಂತಃ ॥

ಉತ್ಸೂರ್ಯ ಇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಉತ್ಸೂರ್ಯೋ ಬೃಹದರ್ಚೀಂಷ್ಯಶ್ರೇತ್ಪುರು ವಿಶ್ವಾ ಜನಿಮ ಮಾನುಷಾಣಾಮ್ । ಸಮೋ ದಿವಾ ದದೃಶೇ ರೋಚಮಾನಃ ಕ್ರತ್ವಾ ಕೃತಃ ಸುಕೃತಃ ಕರ್ತೃಭಿರ್ಭೂತ್ ॥ ೧ ॥ ಸ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರತಿ ಪುರೋ ನ ಉದ್ಗಾ ಏಭಿಃ ಸ್ತೋಮೇಭಿರೇತಶೇಭಿರೇವೈಃ । ಪ್ರ ನೋ ಮಿತ್ರಾಯ ವರುಣಾಯ ವೋಚೋಽನಾಗಸೋ ಅರ್ಯಮ್ಣೇ ಅಗ್ನಯೇ ಚ ॥ ೨ ॥ ವಿ ನಃ ಸಹಸ್ರಂ ಶುರುಧೋ ರದಂತ್ವೃತಾವಾನೋ ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಅಗ್ನಿಃ । ಯಚ್ಛಂತು ಚಂದ್ರಾ ಉಪಮಂ ನೋ ಅರ್ಕಮಾ ನಃ ಕಾಮಂ ಪೂಪುರಂತು ಸ್ತವಾನಾಃ ॥ ೩ ॥

ಉದ್ವೇತಿ ಸುಭಗ ಇತಿ ಸಾರ್ಧಚತಸೃಣಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ವೇತಿ ಸುಭಗೋ ವಿಶ್ವಚಕ್ಷಾಃ ಸಾಧಾರಣಃ ಸೂರ್ಯೋ ಮಾನುಷಾಣಾಮ್ । ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ದೇವಶ್ಚರ್ಮೇವ ಯಃ ಸಮವಿವ್ಯಕ್ತಮಾಂಸಿ ॥ ೧ ॥ ಉದ್ವೇತಿ ಪ್ರಸವೀತಾ ಜನಾನಾಂ ಮಹಾನ್ಕೇತುರರ್ಣವಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ । ಸಮಾನಂ ಚಕ್ರಂ ಪರ್ಯಾವಿವೃತ್ಸನ್, ಯದೇತಶೋ ವಹತಿ ಧೂರ್ಷು ಯುಕ್ತಃ ॥ ೨ ॥ ವಿಭ್ರಾಜಮಾನ ಉಷಸಾಮುಪಸ್ಥಾದ್ರೇಭೈರುದೇತ್ಯನುಮದ್ಯಮಾನಃ । ಏಷ ಮೇ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ಚಚ್ಛಂದ ಯಃ ಸಮಾನಂ ನ ಪ್ರಮಿನಾತಿ ಧಾಮ ॥ ೩ ॥ ದಿವೋ ರುಕ್ಮ ಉರುಚಕ್ಷಾ ಉದೇತಿ ದೂರೇ ಅರ್ಥಸ್ತರಣಿರ್ಭ್ರಾಜಮಾನಃ । ನೂನಂ ಜನಾಃ ಸೂರ್ಯೇಣ ಪ್ರಸೂತಾ ಅಯನ್ನರ್ಥಾನಿ ಕೃಣವನ್ನಪಾಂಸಿ ॥ ೪ ॥ ಯತ್ರಾ ಚಕ್ರುರಮೃತಾ ಗಾತುಮಸ್ಮೈಶ್ಯೇನೋ ನ ದೀಯನ್ನನ್ವೇತಿ ಪಾಥಃ ।

ಉದುತ್ಯದ್ದರ್ಶತಮಿತಿ ತೃಚಸ್ಯಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಗಾಥಋಷಿಃ । ಪುರಉಷ್ಣಿಕ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಉದು ತ್ಯದ್ದರ್ಶತಂ ವಪುರ್ದಿವ ಏತಿ ಪ್ರತಿಹ್ವರೇ । ಯದೀಮಾಶುರ್ವಹತಿ ದೇವ ಏತಶೋ ವಿಶ್ವಸ್ಮೈ ಚಕ್ಷಸೇ ಅರಮ್ ॥ ಶೀರ್ಷ್ಣಃಶೀರ್ಷ್ಣೋ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಸಮಯಾ ವಿಶ್ವಮಾ ರಜಃ । ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರಃ ಸುವಿತಾಯ ಸೂರ್ಯಂ ವಹಂತಿ ಹರಿತೋ ರಥೇ ॥ ತಚ್ಚಕ್ಷುರ್ದೇವಹಿತಂ ಶುಕ್ರಮುಚ್ಚರತ್ । ಪಶ್ಯೇಮ ಶರದಃ ಶತಂ ಜೀವೇಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥

ಬಣ್ಮಹಾ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಜಮದಗ್ನಿರ್ಭಾರ್ಗವಋಷಿಃ । ಆದ್ಯಾ ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ದ್ವಿತೀಯ ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಬಣ್ಮಹಾಁ ಅಸಿ ಸೂರ್ಯ ಬಳಾದಿತ್ಯ ಮಹಾಁ ಅಸಿ । ಮಹಸ್ತೇ ಸತೋ ಮಹಿಮಾ ಪನಸ್ಯತೇಽದ್ಧಾ ದೇವ ಮಹಾಁ ಅಸಿ ॥ ಬಟ್ ಸೂರ್ಯ ಶ್ರವಸಾ ಮಹಾಁ ಅಸಿ ಸತ್ರಾ ದೇವ ಮಹಾಁ ಅಸಿ । ಮಹ್ನಾ ದೇವಾನಾಮಸುರ್ಯಃ ಪುರೋಹಿತೋ ವಿಭು ಜ್ಯೋತಿರದಾಭ್ಯಮ್ ॥

ನಮೋ ಮಿತ್ರಸ್ಯೇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಸ್ಯಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸೌರ್ಯೋ ಅಭಿತಪಾಃಋಷಯಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ದಶಮೇ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ಚಕ್ಷಸೇ ಮಹೋ ದೇವಾಯ ತದೃತಂ ಸಪರ್ಯತ । ದೂರೇದೃಶೇ ದೇವಜಾತಾಯ ಕೇತವೇ ದಿವಸ್ಪುತ್ರಾಯ ಸೂರ್ಯಾಯ ಶಂಸತ ॥ ೧ ॥ ಸಾ ಮಾ ಸತ್ಯೋಕ್ತಿಃ ಪರಿ ಪಾತು ವಿಶ್ವತೋ ದ್ಯಾವಾ ಚ ಯತ್ರ ತತನನ್ನಹಾನಿ ಚ । ವಿಶ್ವಮನ್ಯನ್ನಿ ವಿಶತೇ ಯದೇಜತಿ ವಿಶ್ವಾಹಾಪೋ ವಿಶ್ವಾಹೋದೇತಿ ಸೂರ್ಯಃ ॥ ೨ ॥ ನ ತೇ ಅದೇವಃ ಪ್ರದಿವೋ ನಿ ವಾಸತೇ ಯದೇತಶೇಭಿಃ ಪತರೈ ರಥರ್ಯಸಿ । ಪ್ರಾಚೀನಮನ್ಯದನು ವರ್ತತೇ ರಜ ಉದನ್ಯೇನ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಯಾಸಿ ಸೂರ್ಯ ॥ ೩ ॥ ಯೇನ ಸೂರ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಬಾಧಸೇ ತಮೋ ಜಗಚ್ಚ ವಿಶ್ವಮುದಿಯರ್ಷಿ ಭಾನುನಾ । ತೇನಾಸ್ಮದ್ವಿಶ್ವಾಮನಿರಾಮನಾಹುತಿಮಪಾಮೀವಾಮಪ ದುಷ್ಷ್ವಪ್ನ್ಯಂ ಸುವ ॥ ೪ ॥ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಹಿ ಪ್ರೇಷಿತೋ ರಕ್ಷಸಿ ವ್ರತಮಹೇಳಯನ್ನುಚ್ಚರಸಿ ಸ್ವಧಾ ಅನು । ಯದದ್ಯ ತ್ವಾ ಸೂರ್ಯೋಪಬ್ರವಾಮಹೈ ತಂ ನೋ ದೇವಾ ಅನು ಮಂಸೀರತ ಕ್ರತುಮ್ ॥ ೫ ॥ ತಂ ನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ತನ್ನ ಆಪ ಇಂದ್ರಃ ಶೃಣ್ವಂತು ಮರುತೋ ಹವಂ ವಚಃ । ಮಾ ಶೂನೇ ಭೂಮ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸಂದೃಶಿ ಭದ್ರಂ ಜೀವಂತೋ

ಜರಣಾಮಶೀಮಹಿ ॥ ೬ ॥ ವಿಶ್ವಾಹಾ ತ್ವಾ ಸುಮನಸಃ ಸುಚಕ್ಷಸಃ ಪ್ರಜಾವಂತೋ ಅನಮೀವಾ ಅನಾಗಸಃ । ಉದ್ಯಂತಂ ತ್ವಾ ಮಿತ್ರಮಹೋ ದಿವೇದಿವೇ ಜ್ಯೋಗ್ಜೀವಾಃ ಪ್ರತಿ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯ ॥ ೭ ॥ ಮಹಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಬಿಭ್ರತಂ ತ್ವಾ ವಿಚಕ್ಷಣ ಭಾಸ್ವಂತಂ ಚಕ್ಷುಷೇಚಕ್ಷುಷೇ ಮಯಃ । ಆರೋಹಂತಂ ಬೃಹತಃ ಪಾಜಸಸ್ಪರಿ ವಯಂ ಜೀವಾಃ ಪ್ರತಿ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯ ॥ ೮ ॥ ಯಸ್ಯ ತೇ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ ಕೇತುನಾ ಪ್ರ ಚೇರತೇ ನಿ ಚ ವಿಶಂತೇ ಅಕ್ತುಭಿಃ । ಅನಾಗಾಸ್ತ್ವೇನ ಹರಿಕೇಶ ಸೂರ್ಯಾಹ್ನಾಹ್ನಾ ನೋ ವಸ್ಯಸಾವಸ್ಯಸೋದಿಹಿ ॥ ೯ ॥ ಶಂ ನೋ ಭವ ಚಕ್ಷಸಾ ಶಂ ನೋ ಅಹ್ನಾ ಶಂ ಭಾನುನಾ ಶಂ ಹಿಮಾ ಶಂ ಘೃಣೇನ । ಯಥಾ ಶಮಧ್ವನ್ಛಮಸದ್ದುರೋಣೇ ತತ್ಸೂರ್ಯ ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಮ್ ॥ ೧೦ ॥ ಅಸ್ಮಾಕಂ ದೇವಾ ಉಭಯಾಯ ಜನ್ಮನೇ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಛತ ದ್ವಿಪದೇ ಚತುಷ್ಪದೇ । ಅದತ್ಪಿಬದೂರ್ಜಯಮಾನಮಾಶಿತಂ ತದಸ್ಮೇ ಶಂ ಯೋರರಪೋ ದಧಾತನ ॥ ೧೧ ॥ ಯದ್ವೋ ದೇವಾಶ್ಚಕೃಮ ಜಿಹ್ವಯಾ ಗುರು ಮನಸೋ ವಾ ಪ್ರಯುತೀ ದೇವಹೇಳನಮ್ । ಅರಾವಾ ಯೋ ನೋ ಅಭಿ ದುಚ್ಛುನಾಯತೇ ತಸ್ಮಿಂತದೇನೋ ವಸವೋ ನಿ ಧೇತನ ॥ ೧೨ ।

ಸೂರ್ಯೋನ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚಸ್ಯಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಚಕ್ಷುಃ ಸೌರ್ಯಃಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಸೂರ್ಯೋ ನೋ ದಿವಸ್ಪಾತು ವಾತೋ ಅಂತರಿಕ್ಷಾತ್ । ಅಗ್ನಿರ್ನಃ ಪಾರ್ಥಿವೇಭ್ಯಃ ॥ ೧ ॥ ಜೋಷಾ ಸವಿತರ್ಯಸ್ಯ ತೇ ಹರಃ ಶತಂ ಸವಾँ ಅರ್ಹತಿ । ಪಾಹಿ ನೋ ದಿದ್ಯುತಃ ಪತಂತ್ಯಾಃ ॥ ೨ ॥ ಚಕ್ಷುರ್ನೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ಚಕ್ಷುರ್ನ ಉತ ಪರ್ವತಃ । ಚಕ್ಷುರ್ಧಾತಾ ದಧಾತು ನಃ ॥ ೩ ॥ ಚಕ್ಷುರ್ನೋ ಧೇಹಿ ಚಕ್ಷುಷೇ ಚಕ್ಷುರ್ವಿಖ್ಯೈ ತನೂಭ್ಯಃ । ಸಂ ಚೇದಂ ವಿ ಚ ಪಶ್ಯೇಮ ॥ ೪ ॥ ಸುಸಂದೃಶಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಪ್ರತಿ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯ । ವಿ ಪಶ್ಯೇಮ ನೃಚಕ್ಷಸಃ ॥ ೫ ॥

ವಿಭ್ರಾಡ್ ಬೃಹದಿತಿ ಚತುರ್ಋಚಸ್ಯ ವಿಭ್ರಾಟ್ ಸೌರ್ಯಃಋಷಯಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾಃ ಪ್ರಸ್ತಾರಪಂಕ್ತಿಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ವಿಭ್ರಾಡ್ಬೃಹತ್ಪಿಬತು ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧ್ವಾಯುರ್ದಧದ್ಯಜ್ಞಪತಾವವಿಹ್ರುತಮ್ । ವಾತಜೂತೋ ಯೋ ಅಭಿರಕ್ಷತಿ ತ್ಮನಾ ಪ್ರಜಾಃ ಪುಪೋಷ ಪುರುಧಾ ವಿ ರಾಜತಿ ॥ ೧ ॥ ವಿಭ್ರಾಡ್ಬೃಹತ್ಸುಭೃತಂ

ವಾಜಸಾತಮಂ ಧರ್ಮಂದಿವೋ ಧರುಣೇ ಸತ್ಯಮರ್ಪಿತಮ್ । ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಂತಮಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಜಜ್ಞೇ ಅಸುರಹಾ ಸಪತ್ನಹಾ ॥ ೨ ॥ ಇದಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಜ್ಯೋತಿರುತ್ತಮಂ ವಿಶ್ವಜಿದ್ಧನಜಿದುಚ್ಯತೇ ಬೃಹತ್ । ವಿಶ್ವಭ್ರಾಡ್ಭ್ರಾಜೋ ಮಹಿ ಸೂರ್ಯೋ ದೃಶ ಉರು ಪಪ್ರಥೇ ಸಹ ಓಜೋ ಅಚ್ಯುತಮ್ ॥ ೩॥ ವಿಭ್ರಾಜನ್ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಸ್ವ(ಅ)ರಗಚ್ಛೋ ರೋಚನಂ ದಿವಃ । ಯೇನೇಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನ್ಯಾಭೃತಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ ವಿಶ್ವದೇವ್ಯಾವತಾ ॥ ೪ ॥

ಆಯಂ ಗೌರಿತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ, ಸಾರ್ಪರಾಜ್ಞೀಋಷಿಕಾ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಆಯಂ ಗೌಃ ಪೃಶ್ನಿರಕ್ರಮೀದಸದನ್ಮಾತರಂ ಪುರಃ । ಪಿತರಂ ಚ ಪ್ರಯಂತ್ಸ್ವಃ ॥ ೧ ॥ ಅಂತಶ್ಚರತಿ ರೋಚನಾಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಾದಪಾನತೀ । ವ್ಯಖ್ಯನ್ಮಹಿಷೋ ದಿವಮ್ ॥ ೨ ॥ ತ್ರಿಂಶದ್ಧಾಮ ವಿರಾಜತಿ ವಾಕ್ಪತಂಗಾಯ ಧೀಯತೇ । ಪ್ರತಿ ವಸ್ತೋರಹ ದ್ಯುಭಿಃ ॥ ೩ ॥

॥ ಇತಿ ಸೌರಸೂಕ್ತಾನಿ ॥

ಆದಿತ್ಯಹೃದಯಮ್

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಆದಿತ್ಯಹೃದಯಸ್ತೋತ್ರಸ್ಯ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಃ। ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಆದಿತ್ಯಹೃದಯಭೂತೋ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣೋದೇವತಾ । ನಿರಸ್ತಾಶೇಷವಿಘ್ನತಯಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಸಿದ್ಧೌ ಸರ್ವತ್ರ ಜಯಸಿದ್ಧೌ ಚ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ (ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ) ॥

ಓಮ್ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಯೇ ನಮಃ । **(ಶಿರಸಿ)** ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಸೇ ನಮಃ । **(ಮುಖೇ)**
ಆದಿತ್ಯಹೃದಯಭೂತಬ್ರಹ್ಮದೇವತಾಯೈ ನಮಃ । **(ಹೃದಿ)** ಓಂ ಬೀಜಾಯ ನಮಃ । **(ಗುಹ್ಯೇ)**
ರಶ್ಮಿಮತೇ ಶಕ್ತಯೇ ನಮಃ । **(ಪಾದಯೋಃ)** ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರಿತ್ಯಾದಿಗಾಯತ್ರೀಕೀಲಕಾಯ ನಮಃ ॥ **(ನಾಭೌ)**

ಕರನ್ಯಾಸಃ	**ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ**
ಓಂ ರಶ್ಮಿಮತೇ– ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।	– ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಸಮುದ್ಯತೇ– ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।	– ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।
ಓಂ ದೇವಾಸುರನಮಸ್ಕೃತಾಯ– ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।	– ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ ।
ಓಂ ವಿವಸ್ವತೇ– ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।	– ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ ।
ಓಂ ಭಾಸ್ಕರಾಯ– ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।	– ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ ।
ಓಂ ಭುವನೇಶ್ವರಾಯ– ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥	– ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಅಗಸ್ತ್ಯ ಉವಾಚ

ತತೋ ಯುದ್ಧಪರಿಶ್ರಾಂತಂ ಸಮರೇ ಚಿಂತಯಾ ಸ್ಥಿತಮ್ ।
ರಾವಣಂ ಚಾಗ್ರತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯುದ್ಧಾಯ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ॥ ೧ ॥

ದೈವತೈಶ್ಚ ಸಮಾಗಮ್ಯ ದ್ರಷ್ಟುಮಭ್ಯಾಗತೋ ರಣಮ್ ।
ಉಪಗಮ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ ರಾಮಮಗಸ್ತ್ಯೋ ಭಗವಾನ್ ಋಷಿಃ ॥ ೨ ॥

ರಾಮ ರಾಮ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶೃಣು ಗುಹ್ಯಂ ಸನಾತನಮ್ ।
ಯೇನ ಸರ್ವಾನರೀನ್ ವತ್ಸ ಸಮರೇ ವಿಜಯಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೩ ॥

ಆದಿತ್ಯಹೃದಯಂ ಪುಣ್ಯಂ ಸರ್ವಶತ್ರುವಿನಾಶನಮ್ ।
ಜಯಾವಹಂ ಜಪನ್ನಿತ್ಯಮಕ್ಷಯ್ಯಂ ಪರಮಂ ಶುಭಮ್ ॥ ೪ ॥

ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶನಮ್ ।
ಚಿಂತಾಶೋಕಪ್ರಶಮನಮಾಯುರ್ವರ್ಧನಮುತ್ತಮಮ್ ॥ ೫ ॥

ರಶ್ಮಿಮಂತಂ ಸಮುದ್ಯಂತಂ ದೇವಾಸುರನಮಸ್ಕೃತಮ್ ।
ಪೂಜಯಸ್ವ ವಿವಸ್ವಂತಂ ಭಾಸ್ಕರಂ ಭುವನೇಶ್ವರಮ್ ॥ ೬ ॥

ಸರ್ವದೇವಾತ್ಮಕೋ ಹ್ಯೇಷ ತೇಜಸ್ವೀ ರಶ್ಮಿಭಾವನಃ ।
ಏಷ ದೇವಾಸುರಗಣಾನ್ ಲೋಕಾನ್ ಪಾತಿ ಗಭಸ್ತಿಭಿಃ ॥ ೭ ॥

ಏಷ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ಶಿವಃ ಸ್ಕಂದಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ।
ಮಹೇಂದ್ರೋ ಧನದಃ ಕಾಲೋ ಯಮಃ ಸೋಮೋ ಹ್ಯಪಾಂ ಪತಿಃ ॥ ೮ ॥

ಪಿತರೋ ವಸವಃ ಸಾಧ್ಯಾ ಹ್ಯಶ್ವಿನೌ ಮರುತೋ ಮನುಃ ।
ವಾಯುರ್ವಹ್ನಿಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪ್ರಾಣಾ ಋತುಕರ್ತಾ ಪ್ರಭಾಕರಃ ॥ ೯ ॥

ಆದಿತ್ಯಃ ಸವಿತಾ ಸೂರ್ಯಃ ಖಗಃ ಪೂಷಾ ಗಭಸ್ತಿಮಾನ್ ।
ಸುವರ್ಣಸದೃಶೋ ಭಾನುಃ ಸ್ವರ್ಣರೇತಾ ದಿವಾಕರಃ ॥ ೧೦ ॥

ಹರಿದಶ್ವಃ ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿಃ ಸಪ್ತಸಪ್ತಿರ್ಮರೀಚಿಮಾನ್ ।
ತಿಮಿರೋನ್ಮಥನಃ ಶಂಭುಸ್ತ್ವಷ್ಟಾ ಮಾರ್ತಾಂಡಕೋಽಂಶುಮಾನ್ ॥ ೧೧ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಶಿಶಿರಸ್ತಪನೋ ಭಾಸ್ಕರೋ ರವಿಃ ।
ಅಗ್ನಿಗರ್ಭೋಽದಿತೇಃ ಪುತ್ರಃ ಶಂಖಃ ಶಿಶಿರನಾಶನಃ ॥ ೧೨ ॥

ವ್ಯೋಮನಾಥಸ್ತಮೋಭೇದೀ ಋಗ್ಯಜುಃಸಾಮಪಾರಗಃ ।
ಘನವೃಷ್ಟಿರಪಾಂ ಮಿತ್ರೋ ವಿಂಧ್ಯವೀಥೀಪ್ಲವಂಗಮಃ ॥ ೧೩ ॥

ಆತಪೀ ಮಂಡಲೀ ಮೃತ್ಯುಃ ಪಿಂಗಲಃ ಸರ್ವತಾಪನಃ ।
ಕವಿರ್ವಿಶ್ವೋ ಮಹಾತೇಜಾ ರಕ್ತಃ ಸರ್ವಭವೋದ್ಭವಃ ॥ ೧೪ ॥

ನಕ್ಷತ್ರಗ್ರಹತಾರಾಣಾಮಧಿಪೋ ವಿಶ್ವಭಾವನಃ ।
ತೇಜಸಾಮಪಿ ತೇಜಸ್ವೀ ದ್ವಾದಶಾತ್ಮನ್ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ೧೫ ॥

ನಮಃ ಪೂರ್ವಾಯ ಗಿರಯೇ ಪಶ್ಚಿಮಾಯಾದ್ರಯೇ ನಮಃ ।
ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣಾನಾಂ ಪತಯೇ ದಿನಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ೧೬ ॥

ಜಯಾಯ ಜಯಭದ್ರಾಯ ಹರ್ಯಶ್ವಾಯ ನಮೋನಮಃ ।
ನಮೋನಮಃ ಸಹಸ್ರಾಂಶೋ ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥ ೧೭ ॥

ನಮ ಉಗ್ರಾಯ ವೀರಾಯ ಸಾರಂಗಾಯ ನಮೋನಮಃ ।
ನಮಃ ಪದ್ಮಪ್ರಬೋಧಾಯ ಮಾರ್ತಂಡಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥ ೧೮ ॥

ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಾಚ್ಯುತೇಶಾಯ ಸೂರ್ಯಾಯಾಽದಿತ್ಯವರ್ಚಸೇ ।
ಭಾಸ್ವತೇ ಸರ್ವಭಕ್ಷಾಯ ರೌದ್ರಾಯ ವಪುಷೇ ನಮಃ ॥ ೧೯ ॥

ತಮೋಘ್ನಾಯ ಹಿಮಘ್ನಾಯ ಶತ್ರುಘ್ನಾಯಾಮಿತಾತ್ಮನೇ ।
ಕೃತಘ್ನಘ್ನಾಯ ದೇವಾಯ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ೨೦ ॥

ತಪ್ತಚಾಮೀಕರಾಭಾಯ ವಹ್ನಯೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇ ।
ನಮಸ್ತಮೋಽಭಿನಿಘ್ನಾಯ ರವಯೇ ಲೋಕಸಾಕ್ಷಿಣೇ ॥ ೨೧ ॥

ನಾಶಯತ್ಯೇಷ ವೈ ಭೂತಂ ತದೇವ ಸೃಜತಿ ಪ್ರಭುಃ ।
ಪಾಯತ್ಯೇಷ ತಪತ್ಯೇಷ ವರ್ಷತ್ಯೇಷ ಗಭಸ್ತಿಭಿಃ ॥ ೨೨ ॥

ಏಷ ಸುಪ್ತೇಷು ಜಾಗರ್ತಿ ಭೂತೇಷು ಪರಿನಿಷ್ಠಿತಃ ।
ಏಷ ಏವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ಚ ಫಲಂ ಚೈವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಿಣಾಮ್ ॥ ೨೩ ॥

ವೇದಾಶ್ಚ ಕ್ರತವಶ್ಚೈವ ಕ್ರತೂನಾಂ ಫಲಮೇವ ಚ ।
ಯಾನಿ ಕೃತ್ಯಾನಿ ಲೋಕೇಷು ಸರ್ವಾಣ್ಯೇಷ ರವಿಃ ಪ್ರಭುಃ ॥ ೨೪ ॥

ಏನಮಾಪತ್ಸು ಕೃಚ್ಛ್ರೇಷು ಕಾಂತಾರೇಷು ಭಯೇಷು ಚ ।
ಕೀರ್ತಯನ್ ಪುರುಷಃ ಕಶ್ಚಿನ್ನಾವಸೀದತಿ ರಾಘವ ॥ ೨೫ ॥

ಪೂಜಯಸ್ವೈನಮೇಕಾಗ್ರೋ ದೇವದೇವಂ ಜಗತ್ಪತಿಮ್ ।
ಏತತ್ ತ್ರಿಗುಣಿತಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಯುದ್ಧೇಷು ವಿಜಯಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೨೬ ॥

ಅಸ್ಮಿನ್ ಕ್ಷಣೇ ಮಹಾಬಾಹೋ ರಾವಣಂ ತ್ವಂ ವಧಿಷ್ಯಸಿ ।
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತದಾಽಗಸ್ತ್ಯೋ ಜಗಾಮ ಚ ಯಥಾಽಽಗತಮ್ ॥ ೨೭ ॥

ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಮಹಾತೇಜಾ ನಷ್ಟಶೋಕೋಽಭವತ್ತದಾ ।
ಧಾರಯಾಮಾಸ ಸುಪ್ರೀತೋ ರಾಘವಃ ಪ್ರಯತಾತ್ಮವಾನ್ ॥ ೨೮ ॥

ತ್ರಿರಾಚಮ್ಯ ಶುಚಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಧನುರಾದಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್ ।
ಆದಿತ್ಯಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಜಪ್ತ್ವಾ ತು ಪರಂ ಹರ್ಷಮವಾಪ್ತವಾನ್ ॥ ೨೯ ॥

ರಾವಣಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಯುದ್ಧಾಯ ಸಮುಪಾಗತಮ್ ।
ಸರ್ವಯತ್ನೇನ ಮಹತಾ ವಧೇ ತಸ್ಯ ಧೃತೋಽಭವತ್ ॥ ೩೦ ॥

ಅಥ ರವಿರವದನ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ರಾಮಂ ಮುದಿತಮನಾಃ ಪರಮಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಯಮಾಣಃ ।
ನಿಶಿಚರಪತಿಸಂಕ್ಷಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸುರಗಣಮಧ್ಯಗತೋ ವಚಸ್ತ್ವರೇತಿ ॥ ೩೧ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ ಸಪ್ತೋತ್ತರಶತತಮಃ ಸರ್ಗೇ ಆದಿತ್ಯಹೃದಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

ಸೂರ್ಯಾಷ್ಟಕ ಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಆದಿದೇವ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಸೀದ ಮಮ ಭಾಸ್ಕರ । ದಿವಾಕರ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಭಾಕರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ವಸಿಷ್ಠ ಉವಾಚ : ಸಪ್ತಾಶ್ವ ರಥಮಾರೂಢಂ ಪ್ರಚಂಡಂ ಕಾಶ್ಯಪಾತ್ಮಜಮ್ ।
ಶ್ವೇತಪದ್ಮಧರಂ ದೇವಂ ತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಲೋಹಿತಂ ರಥಮಾರೂಢಂ ಸರ್ವಲೋಕ ಪಿತಾಮಹಮ್ ।
ಮಹಾಪಾಪ ಹರಂ ದೇವಂ ತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ತ್ರೈಗುಣ್ಯಂ ಚ ಮಹಾಶೂರಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರಮ್ ।
ಮಹಾಪಾಪ ಹರಂ ದೇವಂ ತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಬೃಂಹಿತಂ ತೇಜಪುಂಜಂ ಚ ವಾಯುಮಾಕಾಶ ಮೇವ ಚ ॥
ಪ್ರಭುಂ ಚ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಬಂಧೂಕ ಪುಷ್ಪಸಂಕಾಶಂ ಹಾರಕುಂಡಲ ಭೂಷಿತಮ್ ।
ಏಕಂ ಚಕ್ರಧರಂ ದೇವಂ ತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಜಗತ್ಕರ್ತಾರಂ ಮಹಾತೇಜಃ ಪ್ರದೀಪನಮ್ ।
ಮಹಾಪಾಪ ಹರಂ ದೇವಂ ತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಜಗತಾಂ ನಾಥಂ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನ ಮೋಕ್ಷದಮ್ ।
ಮಹಾಪಾಪ ಹರಂ ದೇವಂ ತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಸೂರ್ಯಾಷ್ಟಕಂ ಪಠೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಗ್ರಹಪೀಡಾ ಪ್ರಣಾಶನಮ್ ।
ಅಪುತ್ರೋ ಲಭತೇ ಪುತ್ರಂ ದರಿದ್ರೋ ಧನವಾನ್ ಭವೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಸೂರ್ಯಮಂಡಲಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ದೀಪ್ತಿಕರಂ ವಿಶಾಲಂ ರತ್ನಪ್ರಭಂ ತೀವ್ರಮನಾದಿರೂಪಮ್ ।
ದಾರಿದ್ರ್ಯದುಃಖಕ್ಷಯಕಾರಣಂ ಚ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೧ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ದೇವಗಣೈಃ ಸುಪೂಜಿತಂ ವಿಪ್ರೈಃ ಸ್ತುತಂ ಭಾವನಮುಕ್ತಿಕೋವಿದಮ್ ।
ತಂ ದೇವದೇವಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಸೂರ್ಯಂ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೨ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ಜ್ಞಾನಘನಂ ತ್ವಗಮ್ಯಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪೂಜ್ಯಂ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮರೂಪಮ್ ।
ಸಮಸ್ತತೇಜೋಮಯದಿವ್ಯರೂಪಂ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೩ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ಗೂಢಮತಿಪ್ರಬೋಧಂ ಧರ್ಮಸ್ಯ ವೃದ್ಧಿಂ ಕುರುತೇ ಜನಾನಾಮ್ ।
ಯತ್ ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಕಾರಣಂ ಚ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೪ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ವ್ಯಾಧಿವಿನಾಶದಕ್ಷಂ ಯದೃಗ್ಯಜುಃಸಾಮಸು ಸಂಪ್ರಗೀತಮ್ ।
ಪ್ರಕಾಶಿತಂ ಯೇನ ಚ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೫ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ವೇದವಿದೋ ವದಂತಿ ಗಾಯಂತಿ ಯಚ್ಚಾರಣಸಿದ್ಧಸಂಘಾಃ ।
ಯದ್ಯೋಗಿನೋ ಯೋಗಜುಷಾಂ ಚ ಸಂಘಾಃ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೬ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ಸರ್ವಜನೇಷು ಪೂಜಿತಂ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚ ಕುರ್ಯಾದಿಹ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕೇ ।
ಯತ್ ಕಾಲಕಾಲಾದ್ಯಮನಾದಿರೂಪಂ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೭ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ವಿಷ್ಣುಚತುರ್ಮುಖಾಖ್ಯಂ ಯದಕ್ಷರಂ ಪಾಪಹರಂ ಜನಾನಾಮ್ ।
ಯತ್ ಕಾಲಕಲ್ಪಕ್ಷಯಕಾರಣಂ ಚ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೮ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ವಿಶ್ವಸೃಜಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮುತ್ಪತ್ತಿದಕ್ಷಂ ಪ್ರಲಯಪ್ರಗಲ್ಭಮ್ ।
ಯಸ್ಮಿನ್ ಜಗತ್ ಸಂಹರತೇಽಖಿಲಂ ಚ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೯ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ಸರ್ವಗತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರಾತ್ಮಾ ಪರಂ ಧಾಮ ವಿಶುದ್ಧತತ್ತ್ವಮ್ ।
ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರೈರ್ಯೋಗಪಥಾನುಗಮ್ಯಂ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದೋ ವದಂತಿ ಗಾಯಂತಿ ಯಚ್ಚಾರಣಸಿದ್ಧಸಂಘಾಃ ।
ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ವೇದವಿದಃ ಸ್ಮರಂತಿ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೧೧ ॥

ಯನ್ ಮಂಡಲಂ ವೇದವಿದೋಪಗೀತಂ ಯದ್ ಯೋಗಿನಾಂ ಯೋಗಪಥಾನುಗಮ್ಯಮ್ ।
ತತ್ ಸರ್ವವೇದಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಸೂರ್ಯಂ ಪುನಾತು ಮಾಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ ॥ ೧೨ ॥

ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಸುಸ್ತೋತ್ರಂ ಯಃ ಪಠೇತ್ ಸತತಂ ನರಃ ।
ಸರ್ವಪಾಪವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಸೂರ್ಯಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ॥ ೧೩ ॥

ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ ನಾರಾಯಣಃ ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।
ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುರ್ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥ ೧೪ ॥

॥ ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣೇ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

ಸೂರ್ಯಕವಚಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ ॥

ಶೃಣುಷ್ವ ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಕವಚಂ ಶುಭಮ್ ।
ಶರೀರಾರೋಗ್ಯದಂ ದಿವ್ಯಂ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕಮ್ ॥ ೧ ॥

ದೇದೀಪ್ಯಮಾನಮುಕುಟಂ ಸ್ಫುರನ್ ಮಕರಕುಂಡಲಮ್ ।
ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸಹಸ್ರಕಿರಣಂ ಸ್ತೋತ್ರಮೇತದುದೀರಯೇತ್ ॥ ೨ ॥

ಶಿರೋ ಮೇ ಭಾಸ್ಕರಃ ಪಾತು ಲಲಾಟಂ ಮೇಽಮಿತದ್ಯುತಿಃ ।
ನೇತ್ರೇ ದಿನಮಣಿಃ ಪಾತು ಶ್ರವಣೇ ವಾಸರೇಶ್ವರಃ ॥ ೩ ॥

ಘ್ರಾಣಂ ಘರ್ಮಘೃಣಿಃ ಪಾತು ವದನಂ ವೇದವಾಹನಃ ।
ಜಿಹ್ವಾಂ ಮೇ ಮಾನದಃ ಪಾತು ಕಂಠಂ ಮೇ ಸುರವಂದಿತಃ ॥ ೪ ॥

ಸ್ಕಂಧೌ ಪ್ರಭಾಕರಃ ಪಾತು ವಕ್ಷಃ ಪಾತು ಜನಪ್ರಿಯಃ ।
ಪಾತು ಪಾದೌ ದ್ವಾದಶಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಾಂಗಂ ಸಕಲೇಶ್ವರಃ ॥ ೫ ॥

ಸೂರ್ಯರಕ್ಷಾತ್ಮಕಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಭೂರ್ಜಪತ್ರಕೇ ।
ದದಾತಿ ಯಃ ಕರೇ ತಸ್ಯ ವಶಗಾಃ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಯಃ ॥ ೬ ॥

ಸುಸ್ನಾತೋ ಯೋ ಜಪೇತ್ ಸಮ್ಯಗ್ಯೋಽಧೀತೇ ಸ್ವಸ್ಥಮಾನಸಃ ।
ಸ ರೋಗಮುಕ್ತೋ ದೀರ್ಘಾಯುಃ ಸುಖಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಚ ವಿಂದತಿ ॥ ೭ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯವಿರಚಿತಂ ಸೂರ್ಯಕವಚಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

ಆದಿತ್ಯ ಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಃ

೧. ವಿಶ್ವವಿದೇ ನಮಃ । ೨. ವಿಶ್ವಜಿತೇ । ೩. ವಿಶ್ವಕರ್ತ್ರೇ । ೪. ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ । ೫. ವಿಶ್ವತೋಮುಖಾಯ । ೬. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾಯ । ೭. ವಿಶ್ವಯೋನಯೇ । ೮. ನಿಯತಾತ್ಮನೇ । ೯. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಯ । ೧೦. ಕಾಲಾಶ್ರಯಾಯ । ೧೧. ಕಾಲಕರ್ತ್ರೇ । ೧೨. ಕಾಲಘ್ನೇ । ೧೩. ಕಾಲನಾಶನಾಯ । ೧೪. ಮಹಾಯೋಗಿನೇ । ೧೫. ಮಹಾಬುದ್ಧಯೇ । ೧೬. ಮಹಾತ್ಮನೇ । ೧೭. ಸುಮಹಾಬಲಾಯ । ೧೮. ಪ್ರಭವೇ । ೧೯. ವಿಭವೇ । ೨೦. ಭೂತನಾಥಾಯ । ೨೧. ಭೂತಾತ್ಮನೇ । ೨೨. ಭುವನೇಶ್ವರಾಯ । ೨೩. ಭೂತಭವ್ಯಾಯ । ೨೪. ಭಾವಿತಾತ್ಮನೇ । ೨೫. ಭೂತಾಂತಃಕರಣಾಯ । ೨೬. ಶಿವಾಯ । ೨೭. ಶರಣ್ಯಾಯ । ೨೮. ಕಮಲಾನಂದಾಯ । ೨೯. ನಂದನಾಯ । ೩೦. ನಂದವರ್ಧನಾಯ । ೩೧. ವರೇಣ್ಯಾಯ । ೩೨. ವರದಾಯ । ೩೩. ಯೋಗಿನೇ । ೩೪. ಸುಸಂಯುಕ್ತಾಯ । ೩೫. ಪ್ರಕಾಶಕಾಯ । ೩೬. ಪ್ರಾಪ್ತಯಾನಾಯ । ೩೭. ಪರಪ್ರಾಣಾಯ । ೩೮. ಪೂತಾತ್ಮನೇ । ೩೯. ಪ್ರಯತಾಯ । ೪೦. ಪ್ರಿಯಾಯ । ೪೧. ನಯಾಯ । ೪೨. ಸಹಸ್ರಪದೇ । ೪೩. ಸಾಧವೇ । ೪೪. ದಿವ್ಯಕುಂಡಲಮಂಡಿತಾಯ । ೪೫. ಅವ್ಯಂಗಧಾರಿಣೇ । ೪೬. ಧೀರಾತ್ಮನೇ । ೪೭. ಸವಿತ್ರೇ

೪೮. ವಾಯುವಾಹನಾಯ । ೪೯. ಸಮಾಹಿತಮತಯೇ । ೫೦. ದಾತ್ರೇ । ೫೧. ವಿಧಾತ್ರೇ । ೫೨. ಕೃತಮಂಗಲಾಯ । ೫೩. ಕಪರ್ದಿನೇ । ೫೪. ಕಲ್ಪಪದೇ । ೫೫. ರುದ್ರಾಯ । ೫೬. ಸುಮನಸೇ । ೫೭. ಧರ್ಮವತ್ಸಲಾಯ । ೫೮. ಸಮಾಯುಕ್ತಾಯ । ೫೯. ವಿಮುಕ್ತಾತ್ಮನೇ । ೬೦. ಕೃತಾತ್ಮನೇ । ೬೧. ಕೃತಿನಾಂವರಾಯ । ೬೨. ಅವಿಚಿಂತ್ಯವಪುಷೇ । ೬೩. ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ । ೬೪. ಮಹಾಯೋಗಿನೇ । ೬೫. ಮಹೇಶ್ವರಾಯ । ೬೬. ಕಾಂತಾಯ । ೬೭. ಕಾಮಾರಯೇ । ೬೮. ಆದಿತ್ಯಾಯ । ೬೯. ನಿಯತಾತ್ಮನೇ । ೭೦. ನಿರಾಕುಲಾಯ । ೭೧. ಕಾಮಾಯಾ । ೭೨. ಕಾರುಣಿಕಾಯ । ೭೩. ಕರ್ತ್ರೇ । ೭೪. ಕಮಲಾಕರಬೋಧನಾಯ । ೭೫. ಸಪ್ತಸಪ್ತಯೇ । ೭೬. ಅಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮನೇ । ೭೭. ಮಹಾಕಾರುಣಕೋತ್ತಮಾಯ । ೭೮. ಸಂಜೀವನಾಯ ೭೯. ಜೀವನಾಥಾಯ । ೮೦. ಜಯಾಯ ೮೧. ಜೀವಾಯ । ೮೨. ಜಗತ್ಪತಯೇ । ೮೩. ಅಯುಕ್ತಾಯ । ೮೪. ವಿಶ್ವನಿಲಯಾಯ । ೮೫. ಸಂವಿಭಾಗಾಯ । ೮೬. ವೃಷಧ್ವಜಾಯ । ೮೭. ವೃಷಾಕಪಯೇ । ೮೮. ಕಲ್ಪಕರ್ತ್ರೇ । ೮೯. ಕಲ್ಪಾಂತಃಕರಣಾಯ । ೯೦. ರವಯೇ । ೯೧. ಏಕಚಕ್ರರಥಾಯ । ೯೨. ಮೌನಿನೇ । ೯೩. ಸುರಥಾಯ । ೯೪. ರಥಿನಾಂವರಾಯ । ೯೫. ಅಕ್ರೋಧನಾಯ । ೯೬. ರಶ್ಮಿಮಾಲಿನೇ । ೯೭. ತೇಜೋರಾಶಯೇ । ೯೮. ವಿಭಾವಸವೇ । ೯೯. ದಿವ್ಯಕೃತೇ । ೧೦೦. ದಿನಕೃತೇ । ೧೦೧. ದೇವಾಯ । ೧೦೨. ದೇವದೇವಾಯ । ೧೦೩. ದಿವಸ್ಪತಯೇ । ೧೦೪. ದೀನನಾಥಾಯ । ೧೦೫. ಹವಿಷೇ । ೧೦೬. ಹೋತ್ರೇ । ೧೦೭. ದಿವ್ಯವಾಹವೇ । ೧೦೮. ದಿವಾಕರಾಯ । ೧೦೯. ಯಜ್ಞಾಯ । ೧೧೦. ಯಜ್ಞಪತೇಯೇ । ೧೧೧. ಪೂಷ್ಣೇ । ೧೧೨. ಸ್ವರ್ಣರೇತಸೇ । ೧೧೩. ಪರಾವರಾಯ । ೧೧೪. ಪರಾಪರಜ್ಞಾಯ । ೧೧೫. ತರಣಯೇ । ೧೧೬. ಅಂಶುಮಾಲಿನೇ । ೧೧೭. ಮನೋಹರಾಯ । ೧೧೮. ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ । ೧೧೯. ಪ್ರಜಾಪತಯೇ । ೧೨೦. ಸೂರ್ಯಾಯ । ೧೨೧. ಸವಿತ್ರೇ । ೧೨೨. ವಿಷ್ಣವೇ । ೧೨೩. ಅಂಶುಮತೇ । ೧೨೪. ಸದಾಗತಯೇ । ೧೨೫. ಗಂಧವಾಹವೇ । ೧೨೬. ವಿಹಿತಾಯ । ೧೨೭. ವಿಧಯೇ । ೧೨೮. ಆಶುಗಾಯ । ೧೨೯. ಪತಂಗಾಯ । ೧೩೦. ಪತಗಾಯ । ೧೩೧. ಸ್ಥಾಣವೇ । ೧೩೨. ವಿಹಂಗಾಯ । ೧೩೩. ವಿಹಗಾಯ । ೧೩೪. ವರಾಯ । ೧೩೫. ಹರ್ಯಶ್ವಾಯ । ೧೩೬. ಹರಿತಾಶ್ವಾಯ । ೧೩೭. ಹರಿದಶ್ವಾಯ । ೧೩೮. ಜಗತ್ಪ್ರಿಯಾಯ । ೧೩೯. ತ್ರ್ಯಂಬಕಾಯ । ೧೪೦. ಸರ್ವದಮನಾಯ । ೧೪೧. ಭಾವಿತಾತ್ಮನೇ । ೧೪೨. ಭಿಷಗ್ವರಾಯ । ೧೪೩. ಆಲೋಕಕೃತೇ । ೧೪೪. ಲೋಕನಾಥಾಯ । ೧೪೫. ಲೋಕಾಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಾಯ । ೧೪೬. ಕಾಲಾಯ । ೧೪೭. ಕಲ್ಪಾಂತಕಾಯ । ೧೪೮. ವಹ್ನಯೇ । ೧೪೯. ತಪನಾಯ । ೧೫೦. ಸಂಪ್ರತಾಪನಾಯ । ೧೫೧. ವಿಲೋಚನಾಯ । ೧೫೨. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಯ । ೧೫೩. ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾಯ । ೧೫೪. ಪುರಂದರಾಯ । ೧೫೫. ಸಹಸ್ರರಶ್ಮಯೇ । ೧೫೬. ಮಿಹಿರಾಯ । ೧೫೭. ವಿವಿಧಾಂಬರಭೂಷಣಾಯ । ೧೫೮. ಖಗಾಯ । ೧೫೯. ಪ್ರತರ್ದನಾಯ । ೧೬೦. ಧನ್ಯಾಯ । ೧೬೧. ಹಯಗಾಯ । ೧೬೨. ವಾಗ್ಮಿಶಾರದಾಯ । ೧೬೩. ಶ್ರೀಮತೇ । ೧೬೪. ಅಶಿಶಿರಾಯ । ೧೬೫. ವಾಗ್ಮಿನೇ । ೧೬೬. ಶ್ರೀಪತಯೇ । ೧೬೭. ಶ್ರೀನಿಕೇತನಾಯ । ೧೬೮. ಶ್ರೀಕಂಠಾಯ । ೧೬೯. ಶ್ರೀಧರಾಯ । ೧೭೦. ಶ್ರೀಮತೇ । ೧೭೧. ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ । ೧೭೨. ವಸುಪ್ರದಾಯ । ೧೭೩. ಕಾಮಚಾರಿಣೇ । ೧೭೪. ಮಹಾಮಾಯಾಯ । ೧೭೫. ಮಹೋಗ್ರಾಯ । ೧೭೬. ವಿದಿತಾಮಯಾಯ । ೧೭೭. ತೀರ್ಥಕ್ರಿಯಾವತೇ । ೧೭೮. ಸುನಯಾಯ । ೧೭೯. ವಿಭಕ್ತಾಯ । ೧೮೦. ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾಯ । ೧೮೧. ಕೀರ್ತಯೇ । ೧೮೨. ಕೀರ್ತಿಕರಾಯ । ೧೮೩. ನಿತ್ಯಾಯ । ೧೮೪. ಕುಂಡಲಿನೇ । ೧೮೫. ಕವಚಿನೇ । ೧೮೬. ರಥಿನೇ । ೧೮೭. ಹಿರಣ್ಯರೇತಸೇ । ೧೮೮. ಸಪ್ತಾಶ್ವಾಯ । ೧೮೯. ಪ್ರಯತಾತ್ಮನೇ । ೧೯೦. ಪರಂತಪಾಯ । ೧೯೧. ಬುದ್ಧಿಮತೇ । ೧೯೨. ಅಮರಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ । ೧೯೩. ರೋಚಿಷ್ಣವೇ । ೧೯೪.

ಪಾಕಶಾಸನಾಯ । ೧೯೫. ಸಮುದ್ರಾಯ । ೧೯೬. ಧನದಾಯ । ೧೯೭. ಧಾತ್ರೇ । ೧೯೮. ಮಾಂಧಾತ್ರೇ । ೧೯೯. ಕಶ್ಮಲಾಪಹಾಯ । ೨೦೦. ತಮೋಘ್ನಾಯ । ೨೦೧. ಧ್ವಾಂತಘ್ನೇ । ೨೦೨. ವಹ್ನಯೇ । ೨೦೩. ಹೋತ್ರೇ । ೨೦೪. ಅಂತಃಕರಣಾಯ । ೨೦೫. ಗುಹಾಯ । ೨೦೬. ಪಶುಮತೇ । ೨೦೭. ಪ್ರಯತಾನಂದಾಯ । ೨೦೮. ಭೂತೇಶಾಯ । ೨೦೯. ಶ್ರೀಮತಾಂವರಾಯ । ೨೧೦. ನಿತ್ಯೋದಿತಾಯ । ೨೧೧. ನಿತ್ಯರಥಾಯ । ೨೧೨. ಸುರೇಶಾಯ । ೨೧೩. ಸುರಪೂಜಿತಾಯ । ೨೧೪. ಅಜಿತಾಯ । ೨೧೫. ವಿಜಿತಾಯ । ೨೧೬. ಜೇತ್ರೇ । ೨೧೭. ಜಂಗಮಸ್ಥಾವರಾತ್ಮಕಾಯ । ೨೧೮ ಜೀವಾನಂದಾಯ । ೨೧೯. ನಿತ್ಯಗಾಮಿನೇ । ೨೨೦. ವಿಜೇತ್ರೇ । ೨೨೧. ವಿಜಯಪ್ರದಾಯ । ೨೨೨. ಪರ್ಜನ್ಯಾಯ । ೨೨೩. ಅಗ್ನಯೇ । ೨೨೪. ಸ್ಥಿತಯೇ । ೨೨೫. ಸ್ಥೇಯಾಯ । ೨೨೬. ಸ್ಥವಿರಾಯ । ೨೨೭. ನಿರಂಜನಾಯ । ೨೨೮. ಪ್ರದ್ಯೋತನಾಯ । ೨೨೯. ರಥಾರೂಢಾಯ । ೨೩೦. ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಕಾಶಕಾಯ । ೨೩೧. ಧ್ರುವಾಯ । ೨೩೨. ಮೇಷಿಣೇ । ೨೩೩. ಮಹಾವೀರ್ಯಾಯ । ೨೩೪. ಹಂಸಾಯ । ೨೩೫. ಸಂಸಾರತಾರಕಾಯ । ೨೩೬. ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ್ರೇ । ೨೩೭. ಕ್ರಿಯಾಹೇತವೇ । ೨೩೮. ಮಾರ್ತಂಡಾಯ । ೨೩೯. ಮರುತ್ಪತಯೇ । ೨೪೦. ಮರುತ್ವತೇ । ೨೪೧. ದಹನಾಯ । ೨೪೨. ತ್ವಷ್ಟ್ರೇ । ೨೪೩. ಭಗಾಯ । ೨೪೪. ಭರ್ಗಾಯ । ೨೪೫. ಅರ್ಯಮ್ಣೇ । ೨೪೬. ಕಪಯೇ । ೨೪೭. ವರುಣೇಶಾಯ । ೨೪೮. ಜಗನ್ನಾಥಾಯ । ೨೪೯. ಕೃತಕೃತ್ಯಾಯ । ೨೫೦. ಸುಲೋಚನಾಯ । ೨೫೧. ವಿವಸ್ವತೇ । ೨೫೨. ಭಾನುಮತೇ । ೨೫೩. ಕಾರ್ಯಾಯ । ೨೫೪. ಕಾರಣಾಯ । ೨೫೫. ತೇಜಸಾಂನಿಧಯೇ । ೨೫೬. ಅಸಂಗಗಾಮಿನೇ । ೨೫೭. ತಿಗ್ಮಾಂಶವೇ । ೨೫೮. ಧರ್ಮಾಂಶವೇ । ೨೫೯. ದೀಪ್ತದೀಧಿತಯೇ । ೨೬೦. ಸಹಸ್ರದೀಧಿತಯೇ । ೨೬೧. ಬ್ರಧ್ನಾಯ । ೨೬೨. ಸಹಸ್ರಾಂಶವೇ । ೨೬೩. ದಿವಾಕರಾಯ । ೨೬೪. ಗಭಸ್ತಿಮತೇ । ೨೬೫. ದೀಧಿತಿಮತೇ । ೨೬೬. ಸ್ರಗ್ವಿಣೇ । ೨೬೭. ಮಣಿಕುಲದ್ಯುತಯೇ । ೨೬೮. ಭಾಸ್ಕರಾಯ । ೨೬೯. ಸುರಕಾರ್ಯಜ್ಞಾಯ । ೨೭೦. ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ । ೨೭೧. ತೀಕ್ಷ್ಣದೀಧಿತಯೇ । ೨೭೨. ಸುರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ । ೨೭೩. ಸುರಪತಯೇ । ೨೭೪. ಬಹುಜ್ಞಾಯ । ೨೭೫. ವಚಸಾಂಪತಯೇ । ೨೭೬. ತೇಜೋನಿಧಯೇ । ೨೭೭. ಬೃಹತ್ತೇಜಸೇ । ೨೭೮. ಬೃಹತ್ಕೀರ್ತಯೇ । ೨೭೯. ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ । ೨೮೦. ಅಹಿಮತೇ । ೨೮೧. ಊರ್ಜಿತಾಯ । ೨೮೨. ಧೀಮತೇ । ೨೮೩. ಆಮುಕ್ತಾಯ । ೨೮೪. ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಾಯ । ೨೮೫. ಮಹಾವೈದ್ಯಾಯ । ೨೮೬. ಗಣಪತಯೇ । ೨೮೭. ಧನೇಶಾಯ । ೨೮೮. ಗಣನಾಯಕಾಯ । ೨೮೯. ತೀವ್ರಾಯ । ೨೯೦. ಪ್ರತಾಪನಾಯ । ೨೯೧. ತಾಪಿನೇ । ೨೯೨. ತಾಪನಾಯ । ೨೯೩. ವಿಶ್ವತಾಪನಾಯ । ೨೯೪. ಕಾರ್ತಸ್ವರಾಯ । ೨೯೫. ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ । ೨೯೬. ಪದ್ಮಾನಂದಾಯ । ೨೯೭. ಅತಿನಂದಿತಾಯ । ೨೯೮. ಪದ್ಮನಾಭಾಯ । ೨೯೯. ಅಮೃತಾಹಾರಾಯ । ೩೦೦. ಸ್ಥಿತಿಮತೇ । ೩೦೧. ಕೇತುಮತೇ । ೩೦೨. ನಭಸೇ । ೩೦೩. ಅನಾದ್ಯಂತಾಯ । ೩೦೪. ಅಚ್ಯುತಾಯ । ೩೦೫. ವಿಶ್ವಾಯ । ೩೦೬. ವಿಶ್ವಮಿತ್ರಾಯ । ೩೦೭. ಘೃಣಯೇ । ೩೦೮. ವಿರಾಜೇ । ೩೦೯. ಆಮುಕ್ತಕವಚಾಯ । ೩೧೦. ವಾಗ್ಮಿನೇ । ೩೧೧. ಕಂಚುಕಯೇ । ೩೧೨. ವಿಶ್ವಭಾವನಾಯ । ೩೧೩. ಅನಿಮಿತ್ತಗತಯೇ ೩೧೪. ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ । ೩೧೫. ಶರಣ್ಯಾಯ । ೩೧೬. ಸರ್ವತೋಮುಖಾಯ । ೩೧೭. ವಿಗಾಹಿನೇ । ೩೧೮. ವೇಣವೇ ೩೧೯. ಅಸಹಾಯ । ೩೨೦. ಸಮಾಯುಕ್ತಾಯ । ೩೨೧. ಸಮಾಕ್ರತವೇ । ೩೨೨. ಧರ್ಮಕೇತವೇ । ೩೨೩. ಧರ್ಮರತಯೇ । ೩೨೪. ಸಂಹರ್ತ್ರೇ । ೩೨೫. ಸಂಯಮಾಯ । ೩೨೬. ಯಮಾಯ । ೩೨೭. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರಾಯ । ೩೨೮. ವಾಯವೇ । ೩೨೯. ಸಿದ್ಧಕಾರ್ಯಾಯ । ೩೩೦. ಜನೇಶ್ವರಾಯ । ೩೩೧. ನಭೋವಿಗಾಹನಾಯ । ೩೩೨. ಸತ್ಯಾಯ । ೩೩೩. ಸವಿತಾತ್ಮನೇ । ೩೩೪. ಮನೋಹರಾಯ । ೩೩೫.

ಹಾರಿಣೇ । ೩೩೬. ಹರಯೇ । ೩೩೭. ಹರಾಯ । ೩೩೮. ವಾಯವೇ । ೩೩೯. ಋತವೇ । ೩೪೦. ಕಾಲಾನಲದ್ಯುತಯೇ । ೩೪೧. ಸುಖಸೇವ್ಯಾಯ । ೩೪೨. ಮಹಾತೇಜಸೇ । ೩೪೩. ಜಗತಾಮೇಕಕಾರಣಾಯ । ೩೪೪. ಮಹೇಂದ್ರಾಯ । ೩೪೫. ವಿಷ್ಟುತಾಯ । ೩೪೬. ಸ್ತೋತ್ರಾಯ । ೩೪೭. ಸ್ತುತಿಹೇತವೇ । ೩೪೮. ಪ್ರಭಾಕರಾಯ । ೩೪೯. ಸಹಸ್ರಕರಾಯ । ೩೫೦. ಆಯುಷ್ಮತೇ । ೩೫೧. ಅರೋಗದಾಯ । ೩೫೨. ಸುಖದಾಯ । ೩೫೩. ಸುಖಿನೇ । ೩೫೪. ವ್ಯಾಧಿಘ್ನೇ । ೩೫೫. ಸುಖದಾಯ । ೩೫೬. ಸೌಖ್ಯಾಯ । ೩೫೭. ಕಲ್ಯಾಣಾಯ । ೩೫೮. ಕಲತಾಂವರಾಯ । ೩೫೯. ಆರೋಗ್ಯಕಾರಣಾಯ । ೩೬೦. ಸಿದ್ಧಯೇ । ೩೬೧. ಋದ್ಧಯೇ । ೩೬೨. ವೃದ್ಧಯೇ । ೩೬೩. ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ । ೩೬೪. ಹಿರಣ್ಯರೇತಸೇ । ೩೬೫. ಆರೋಗ್ಯಾಯ । ೩೬೬. ವಿದುಷೇ । ೩೬೭. ಬ್ರಧ್ನಾಯ । ೩೬೮. ಬುಧಾಯ । ೩೬೯. ಮಹತೇ । ೩೭೦. ಪ್ರಾಣವತೇ । ೩೭೧. ಧೃತಿಮತೇ । ೩೭೨. ಘರ್ಮಾಯ । ೩೭೩. ಘರ್ಮಕರ್ತ್ರೇ । ೩೭೪. ರುಚಿಪ್ರದಾಯ । ೩೭೫. ಸರ್ವಪ್ರಿಯಾಯ । ೩೭೬. ಸರ್ವಸಹಾಯ । ೩೭೭. ಸರ್ವಶತ್ರುನಿವಾರಣಾಯ । ೩೭೮. ಪ್ರಾಂಶವೇ । ೩೭೯. ವಿದ್ಯೋತನಾಯ । ೩೮೦. ದ್ಯೋತಾಯ । ೩೮೧. ಸಹಸ್ರಕಿರಣಾಯ । ೩೮೨. ಕೃತಿನೇ । ೩೮೩. ಕೇಯೂರಿಣೇ । ೩೮೪. ಭೂಷಣೋದ್ಭಾಸಿನೇ । ೩೮೫. ಭಾಸಿತಾಯ । ೩೮೬. ಭಾಸನಾಯ । ೩೮೭. ಅನಲಾಯ । ೩೮೮. ಶರಣ್ಯಾರ್ತಿಹರಾಯ । ೩೮೯. ಹೋತ್ರೇ । ೩೯೦. ಖದ್ಯೋತಾಯ । ೩೯೧. ಖಗಸತ್ತಮಾಯ । ೩೯೨. ಸರ್ವದ್ಯೋತಾಯ । ೩೯೩. ಭವದ್ಯೋತಾಯ । ೩೯೪. ಸರ್ವದ್ಯುತಿಕರಾಯ । ೩೯೫. ಮತಾಯ । ೩೯೬. ಕಲ್ಯಾಣಾಯ । ೩೯೭. ಕಲ್ಯಾಣಕರಾಯ । ೩೯೮. ಕಲ್ಯಾಯ । ೩೯೯. ಕಲ್ಯಕರಾಯ । ೪೦೦. ಕವಯೇ । ೪೦೧. ಕಲ್ಯಾಣಕೃತೇ । ೪೦೨. ಕಲ್ಪವಪುಷೇ । ೪೦೩. ಸರ್ವಕಲ್ಯಾಣಭಾಜನಾಯ । ೪೦೪. ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯಾಯ । ೪೦೫. ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮನೇ । ೪೦೬. ಪ್ರಶಾಂತಾಯ । ೪೦೭. ಪ್ರಶಮಪ್ರಿಯಾಯ । ೪೦೮. ಉದಾರಕರ್ಮಣೇ । ೪೦೯. ಸುನಯಾಯ । ೪೧೦. ಸುವರ್ಚಸೇ । ೪೧೧. ವರ್ಚಸೋಜ್ವಲಾಯ । ೪೧೨. ವರ್ಚಸ್ವಿನೇ । ೪೧೩. ವರ್ಚಸಾಮೀಶಾಯ । ೪೧೪. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇಶಾಯ । ೪೧೫. ವಶಾನುಗಾಯ । ೪೧೬. ತೇಜಸ್ವಿನೇ । ೪೧೭. ಸುಯಶಸೇ । ೪೧೮. ವರ್ಷ್ಮಿಣೇ । ೪೧೯. ವರ್ಣಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ । ೪೨೦. ಬಲಿಪ್ರಿಯಾಯ । ೪೨೧. ಯಶಸ್ವಿನೇ । ೪೨೨. ತೇಜೋನಿಲಯಾಯ । ೪೨೩. ತೇಜಸ್ವಿನೇ । ೪೨೪. ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಿತಾಯ । ೪೨೫. ಆಕಾಶಗಾಯ । ೪೨೬. ಶೀಘ್ರಗತಯೇ । ೪೨೭. ಆಶುಗಾಯ । ೪೨೮. ಗತಿಮತೇ । ೪೨೯. ಖಗಾಯ । ೪೩೦. ಗೋಪತಯೇ । ೪೩೧. ಗ್ರಹದೇವೇಶಾಯ । ೪೩೨. ಗೋಮತೇ । ೪೩೩. ಏಕಾಯ । ೪೩೪. ಪ್ರಭಂಜನಾಯ । ೪೩೫. ಜನಿತ್ರೇ । ೪೩೬. ಪ್ರಜನಾಯ । ೪೩೭. ಜೀವಾಯ । ೪೩೮. ದೀಪಾಯ । ೪೩೯. ಸರ್ವಪ್ರಕಾಶಕಾಯ । ೪೪೦. ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಣೇ । ೪೪೧. ಯೋಗನಿತ್ಯಾಯ । ೪೪೨. ನಭಸ್ವತೇ । ೪೪೩. ಅಸುರಾಂತಕಾಯ । ೪೪೪. ರಕ್ಷೋಘ್ನಾಯ । ೪೪೫. ವಿಘ್ನಶಮನಾಯ । ೪೪೬. ಕಿರೀಟಿನೇ । ೪೪೭. ಸುಮನಪ್ರಿಯಾಯ । ೪೪೮. ಮರೀಚಿಮಾಲಿನೇ । ೪೪೯. ಸುಮತಯೇ । ೪೫೦. ಕೃತಾಭಿಖ್ಯಾವಿಶೇಷಕಾಯ । ೪೫೧. ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಾಯ । ೪೫೨. ಶುಭಾಚಾರಾಯ । ೪೫೩. ಸ್ವಚಾರಾಚಾರತತ್ಪರಾಯ । ೪೫೪. ಮಂದಾರಾಯ । ೪೫೫. ಮಾಠರಾಯ । ೪೫೬. ವೇಣವೇ । ೪೫೭. ಕ್ಷುಧಾಪಾಯ । ೪೫೮. ಕ್ಷ್ಮಾಪತಯೇ । ೪೫೯. ಗುರವೇ । ೪೬೦. ಸುವಿಶಿಷ್ಟಾಯ । ೪೬೧. ವಿಶಿಷ್ಟಾತ್ಮನೇ । ೪೬೨. ವಿಧೇಯಾಯ । ೪೬೩. ಜ್ಞಾನಶೋಭನಾಯ । ೪೬೪. ಮಹಾಶ್ವೇತಾಯ ೪೬೫. ಪ್ರಿಯಾಯ । ೪೬೬. ಜ್ಞೇಯಾಯ । ೪೬೭. ಸಾಮಗಾಯ । ೪೬೮. ಮೋಕ್ಷದಾಯಕಾಯ । ೪೬೯. ಸರ್ವವೇದಪ್ರಗೀತಾತ್ಮನೇ ೪೭೦. ಸರ್ವವೇದಾಲಯಾಯ । ೪೭೧. ಮಹತೇ । ೪೭೨. ವೇದಮೂರ್ತಯೇ । ೪೭೩. ಚತುರ್ವೇದಾಯ । ೪೭೪. ವೇದಭೃತೇ । ೪೭೫.

ವೇದಪಾರಗಾಯ । ೪೭೬. ಕ್ರಿಯಾವತೇ । ೪೭೭. ಅಸಿತಾಯ । ೪೭೮. ಜಿಷ್ಣವೇ । ೪೭೯. ವರೀಯಸೇ । ೪೮೦. ವರಪ್ರದಾಯ । ೪೮೧. ವ್ರತಚಾರಿಣೇ । ೪೮೨. ವ್ರತಧರಾಯ । ೪೮೩. ಲೋಕಬಂಧವೇ । ೪೮೪. ಅಲಂಕೃತಾಯ । ೪೮೫. ಅಲಂಕಾರಾಯ । ೪೮೬. ಅಕ್ಷರಾಯ । ೪೮೭. ವೇದ್ಯಾಯ । ೪೮೮. ವಿದ್ಯಾವತೇ । ೪೮೯. ವಿದಿತಾಶಯಾಯ । ೪೯೦. ಆಕಾರಾಯ । ೪೯೧. ಭೂಷಣಾಯ । ೪೯೨. ಭೂಷ್ಯಾಯ । ೪೯೩. ಭೂಷ್ಣವೇ । ೪೯೪. ಭುವನಪೂಜಿತಾಯ । ೪೯೫. ಚಕ್ರಪಾಣಯೇ । ೪೯೬. ಧ್ವಜಧರಾಯ । ೪೯೭. ಸುರೇಶಾಯ । ೪೯೮. ಲೋಕವತ್ಸಲಾಯ । ೪೯೯. ವಾಗ್ಮಿಪತಯೇ । ೫೦೦. ಮಹಾಬಾಹವೇ । ೫೦೧. ಪ್ರಕೃತಯೇ । ೫೦೨. ವಿಕೃತಯೇ । ೫೦೩. ಗುಣಾಯ । ೫೦೪. ಅಂಧಕಾರಾಪಹಾಯ । ೫೦೫. ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ। ೫೦೬. ಯುಗಾವರ್ತಾಯ। ೫೦೭. ಯುಗಾದಿಕೃತೇ । ೫೦೮. ಅಪ್ರಮೇಯಾಯ । ೫೦೯. ಸದಾಯೋಗಿನೇ । ೫೧೧. ನಿರಹಂಕಾರಾಯ । ೫೧೧. ಈಶ್ವರಾಯ । ೫೧೨. ಶುಭಪ್ರದಾಯ । ೫೧೩. ಶುಭಾಯ । ೫೧೪. ಶಾಸ್ತ್ರಾ । ೫೧೫. ಶುಭಕರ್ಮಣೇ । ೫೧೬. ಶುಭಾಪ್ರದಾಯ । ೫೧೭. ಸತ್ಯವತೇ । ೫೧೮. ಶ್ರುತಿಮತೇ। ೫೧೯. ಉಚ್ಚೈರ್ನಕಾರಾಯ । ೫೨೦. ವೃದ್ಧಿದಾಯ । ೫೨೧. ಅನಲಾಯ । ೫೨೨. ಬಲಭೃತೇ । ೫೨೩. ಬಲದಾಯ । ೫೨೪. ಬಂಧವೇ । ೫೨೫. ಮತಿಮತೇ । ೫೨೬. ಬಲಿನಾಂವರಾಯ । ೫೨೭. ಅನಂಗಾಯ । ೫೨೮. ನಾಗರಾಜೇಂದ್ರಾಯ । ೫೨೯. ಪದ್ಮಯೋನಯೇ । ೫೩೦. ಗಣೇಶ್ವರಾಯ । ೫೩೧. ಸಂವತ್ಸರಾಯ । ೫೩೨. ಋತವೇ । ೫೩೩. ನೇತ್ರೇ । ೫೩೪. ಕಾಲಚಕ್ರಪ್ರವರ್ತಕಾಯ। ೫೩೫. ಪದ್ಮೇಕ್ಷಣಾಯ । ೫೩೬. ಪದ್ಮಯೋನಯೇ । ೫೩೭. ಪ್ರಭವತೇ । ೫೩೮. ಅಮರಾಯ । ೫೩೯. ಪ್ರಭವೇ। ೫೪೦. ಸುಮೂರ್ತಯೇ । ೫೪೧. ಸುಮತಯೇ । ೫೪೨. ಸೋಮಾಯ । ೫೪೩. ಗೋವಿಂದಾಯ । ೫೪೪. ಜಗದಾದಿಜಾಯ । ೫೪೫. ಪೀತವಾಸಸೇ । ೫೪೬. ಕೃಷ್ಣವಾಸಸೇ । ೫೪೭. ದಿಗ್ವಾಸಾಯ । ೫೪೮. ಇಂದ್ರಿಯಾತಿಗಾಯ । ೫೪೯. ಅತೀಂದ್ರಿಯಾಯ । ೫೫೦. ಅನೇಕರೂಪಾಯ । ೫೫೧. ಸ್ಕಂದಾಯ । ೫೫೨. ಪರಪುರಂಜಯಾಯ ೫೫೩. ಶಕ್ತಿಮತೇ । ೫೫೪. ಜಲಧೃತೇ । ೫೫೫. ಭಾಸ್ವತೇ। ೫೫೬. ಮೋಕ್ಷಹೇತವೇ । ೫೫೭. ಅಯೋನಿಜಾಯ । ೫೫೮. ಸರ್ವದರ್ಶಿನೇ । ೫೫೯. ಜಿತಾದರ್ಶಾಯ । ೫೬೦. ದುಃಸ್ವಪ್ನಾಶುಭನಾಶನಾಯ । ೫೬೧. ಮಾಂಗಲ್ಯಕರ್ತ್ರೇ। ೫೬೨. ತರಣಯೇ । ೫೬೩. ವೇಗವತೇ । ೫೬೪. ಕಶ್ಮಲಾಪಹಾಯ । ೫೬೫. ಸ್ಪಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಯ । ೫೬೬. ಮಹಾಮಂತ್ರಾಯ । ೫೬೭. ವಿಶಾಖಾಯ । ೫೬೮. ಯಜನಪ್ರಿಯಾಯ । ೫೬೯. ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇ । ೫೭೦. ಮಹಾಶಕ್ತಯೇ । ೫೭೧. ದ್ಯುತಯೇ । ೫೭೨. ಈಶಾಯ । ೫೭೩. ವಿಹಂಗಮಾಯ । ೫೭೪. ವಿಚಕ್ಷಣಾಯ । ೫೭೫. ದಕ್ಷಾಯ । ೫೭೬. ಇಂದ್ರಾಯ । ೫೭೭. ಪ್ರತ್ಯೂಷಾಯ । ೫೭೮. ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಯ । ೫೭೯. ಅಖಿನ್ನಾಯ । ೫೮೦. ವೇದನಿಲಯಾಯ । ೫೮೧. ವೇದವಿದೇ । ೫೮೨. ವಿದಿತಾಶಯಾಯ । ೫೮೩. ಪ್ರಭಾಕರಾಯ । ೫೮೪. ಜಿತರಿಪವೇ। ೫೮೫. ಸುಜನಾಯ । ೫೮೬. ಅರುಣಸಾರಥಯೇ । ೫೮೭. ಕುನಾಶಿನೇ । ೫೮೮. ಸುರತಾಯ । ೫೮೯. ಸ್ಕಂದಾಯ। ೫೯೦. ಮಹಿತಾಯ । ೫೯೧. ಅಭಿಮತಾಯ । ೫೯೨. ಗುರವೇ। ೫೯೩. ಗ್ರಹರಾಜಾಯ । ೫೯೪. ಗ್ರಹಪತಯೇ । ೫೯೫. ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲಾಯ । ೫೯೬. ಭಾಸ್ಕರಾಯ । ೫೯೭. ಸುತತಾನಂದಾಯ । ೫೯೮. ನಂದನಾಯ । ೫೯೯. ನರವಾಹನಾಯ । ೬೦೦. ಮಂಗಲಾಯ । ೬೦೧. ಮಂಗಲವತೇ । ೬೦೨. ಮಾಂಗಲ್ಯಾಯ । ೬೦೩. ಮಂಗಲಾವಹಾಯ । ೬೦೪. ಮಂಗಲ್ಯಚಾರುಚರಿತಾಯ । ೬೦೫. ಶೀರ್ಣಾಯ। ೬೦೬. ಸರ್ವವ್ರತಾಯ । ೬೦೭. ವ್ರತಿನೇ । ೬೦೮. ಚತುರ್ಮುಖಾಯ । ೬೦೯. ಪದ್ಮಮಾಲಿನೇ । ೬೧೦. ಪೂತಾತ್ಮನೇ । ೬೧೧. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಘ್ನೇ । ೬೧೨. ಅಕಿಂಚನಾಯ । ೬೧೩. ಸತಾಮೀಶಾಯ । ೬೧೪.

ನಿರ್ಗುಣಾಯ । ೬೧೫. ಗುಣವತೇ । ೬೧೬. ಶಚಯೇ । ೬೧೭. ಸಂಪೂರ್ಣಾಯ । ೬೧೮. ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾಯ । ೬೧೯. ವಿಧೇಯಾಯ । ೬೨೦. ಯೋಗತತ್ಪರಾಯ । ೬೨೧. ಸಹಸ್ರಾಂಶವೇ । ೬೨೨. ಕ್ರತುಮತಯೇ । ೬೨೩. ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ । ೬೨೪. ಸುಮತಯೇ । ೬೨೫. ಸುವಾಚೇ । ೬೨೬. ಸುವಾಹನಾಯ । ೬೨೭. ಮಾಲ್ಯದಾಮ್ನೇ । ೬೨೮. ಕೃತಾಹಾರಾಯ । ೬೨೯. ಹರಿಪ್ರಿಯಾಯ । ೬೩೦. ಬ್ರಹ್ಮಣೇ । ೬೩೧. ಪ್ರಚೇತಸೇ । ೬೩೨. ಪ್ರಥಿತಾಯ । ೬೩೩. ಪ್ರಯತಾತ್ಮನೇ । ೬೩೪. ಸ್ಥಿರಾತ್ಮಕಾಯ । ೬೩೫. ಶತಬಿಂದವೇ । ೬೩೬. ಶತಮುಖಾಯ । ೬೩೭. ಗರೀಯಸೇ । ೬೩೮. ಅನಲಪ್ರಭಾಯ । ೬೩೯. ಧೀರಾಯ । ೬೪೦. ಮಹತ್ತರಾಯ । ೬೪೧. ವಿಪ್ರಾಯ । ೬೪೨. ಪುರಾಣಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ । ೬೪೩. ವಿದ್ಯಾರಾಜಾಧಿರಾಜಾಯ । ೬೪೪. ವಿದ್ಯಾವತೇ । ೬೪೫. ಭೂತಿದಾಯ । ೬೪೬. ಸ್ಥಿತಾಯ । ೬೪೭. ಅನಿರ್ದೇಶ್ಯವಪುಷೇ । ೬೪೮. ಶ್ರೀಮತೇ । ೬೪೯. ವಿಪಾಪ್ಮನೇ । ೬೫೦. ಬಹುಮಂಗಲಾಯ । ೬೫೧. ಸ್ವಃ ಸ್ಥಿತಾಯ । ೬೫೨. ಸುರಥಾಯ । ೬೫೩. ಸ್ವರ್ಣಾಯ । ೬೫೪. ಮೋಕ್ಷಾದಾಯ । ೬೫೫. ಬಲಿಕೇತನಾಯ । ೬೫೬. ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವಾಯ । ೬೫೭. ದ್ವಂದ್ವಘ್ನೇ । ೬೫೮. ಸ್ವರ್ಗಾಯ । ೬೫೯. ಸರ್ವಗಾಯ । ೬೬೦. ಸಂಪ್ರಕಾಶಕಾಯ । ೬೬೧. ದಯಾಲವೇ । ೬೬೨. ಸೂಕ್ಷ್ಮಧಿಯೇ । ೬೬೩. ಶಾಂತಯೇ । ೬೬೪. ಕ್ಷೇಮಾಕ್ಷೇಮಸ್ಥಿತಿಪ್ರಿಯಾಯ । ೬೬೫. ಭೂಧರಾಯ । ೬೬೬. ಭೂಪತಯೇ । ೬೬೭. ವಕ್ತ್ರೇ । ೬೬೮. ಪವಿತ್ರಾತ್ಮನೇ । ೬೬೯. ತ್ರಿಲೋಚನಾಯ । ೬೭೦. ಮಹಾವರಾಹಾಯ । ೬೭೧. ಪ್ರಿಯಕೃತೇ । ೬೭೨. ದಾತ್ರೇ । ೬೭೩. ಭೋಕ್ತ್ರೇ । ೬೭೪. ಅಭಯಪ್ರದಾಯ । ೬೭೫. ಚಕ್ರವರ್ತಿನೇ । ೬೭೬. ಧೃತಿಕರಾಯ । ೬೭೭. ಸಂಪೂರ್ಣಾಯ । ೬೭೮. ಮಹೇಶ್ವರಾಯ । ೬೭೯. ಚತುರ್ವೇದಧರಾಯ । ೬೮೦. ಅಚಿಂತ್ಯಾಯ । ೬೮೧. ವಿನಿಂದ್ಯಾಯ । ೬೮೨. ವಿವಿಧಾಶನಾಯ । ೬೮೩. ವಿಚಿತ್ರರಥಾಯ । ೬೮೪. ಏಕಾಕಿನೇ । ೬೮೫. ಸಪ್ತಸಪ್ತಯೇ । ೬೮೬. ಪರಾಪರಸ್ಮೈ । ೬೮೭. ಸರ್ವೋದಧಿಸ್ಥಿತಿಕರಾಯ । ೬೮೮. ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥೇಯಾಯ । ೬೮೯. ಸ್ಥಿತಿಪ್ರಿಯಾಯ । ೬೯೦. ನಿಷ್ಕಲಾಯ । ೬೯೧. ಪುಷ್ಕಲಾಯ । ೬೯೨. ವಿಭವೇ । ೬೯೩. ವಸುಮತೇ । ೬೯೪. ವಾಸವಪ್ರಿಯಾಯ । ೬೯೫. ಪಶುಮತೇ । ೬೯೬. ವಾಸವಸ್ವಾಮಿನೇ । ೬೯೭. ವಸುಧಾಮ್ನೇ । ೬೯೮. ವಸುಪ್ರದಾಯ । ೬೯೯. ಬಲವತೇ । ೭೦೦. ಜ್ಞಾನವತೇ । ೭೦೧. ತತ್ವಾಯ । ೭೦೨. ಓಂಕಾರಯ । ೭೦೩. ತ್ರಿಶುಸಂಸ್ಥಿತಾಯ । ೭೦೪. ಸಂಕಲ್ಪಯೋನಯೇ । ೭೦೫. ದಿನಕೃತೇ । ೭೦೬. ಭಗವತೇ । ೭೦೭. ಕಾರಣಾಪಹಾಯ । ೭೦೮. ನೀಲಕಂಠಾಯ । ೭೦೯. ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ । ೭೧೦. ಚತುರ್ವೇದಪ್ರಿಯಂವದಾಯ । ೭೧೧. ವಷಟ್ಕಾರಾಯ । ೭೧೨. ಉದುಗಾತ್ರೇ । ೭೧೩. ಮಹೋತ್ರೇ । ೭೧೪. ಸ್ವಾಹಾಕಾರಾಯ । ೭೧೫. ಹುತಾಹುತಯೇ । ೭೧೬. ಜನಾರ್ದನಾಯ । ೭೧೭. ಜನಾನಂದಾಯ । ೭೧೮. ನರಾಯ । ೭೧೯. ನಾರಾಯಣಾಯ । ೭೨೦. ಅಂಬುದಾಯ । ೭೨೧. ಸಂದೇಹನಾಶನಾಯ । ೭೨೨. ವಾಯವೇ । ೭೨೩. ಧನ್ವಿನೇ । ೭೨೪. ಸುರನಮಸ್ಕೃತಾಯ । ೭೨೫. ವಿಗ್ರಹಿಣೇ । ೭೨೬. ವಿಮಲಾಯ । ೭೨೭. ವಿಂದವೇ । ೭೨೮. ವಿಶೋಕಾಯ । ೭೨೯. ವಿಮಲದ್ಯುತಯೇ । ೭೩೦. ದ್ಯುತಿಮತೇ । ೭೩೧. ದ್ಯೋತತಾಯ । ೭೩೨. ವಿದ್ಯುತೇ । ೭೩೩. ವಿದ್ಯಾವತೇ । ೭೩೪. ವಿದಿತಾಯ । ೭೩೫. ಬಲಿನೇ । ೭೩೬. ಘರ್ಮದಾಯ । ೭೩೭. ಹಿಮದಾಯ । ೭೩೮. ಹಾಸಾಯ । ೭೩೯. ವಿಷ್ಣವರ್ತ್ಮನೇ । ೭೪೦. ಸುತಾಜಿತಾಯ । ೭೪೧. ಸಾವಿತ್ರೀಭಾವಿತಾಯ । ೭೪೨. ರಾಜ್ಞೇ । ೭೪೩. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಯ । ೭೪೪. ಘೃಣಿನೇ । ೭೪೫. ವಿರಾಜೇ । ೭೪೬. ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಷೇ । ೭೪೭. ಸಪ್ತತುರಗಾಯ । ೭೪೮. ಸಪ್ತಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಾಯ । ೭೪೯. ಸಂಪೂರ್ಣಾಯ । ೭೫೦. ಜಗನ್ನಾಥಾಯ । ೭೫೧. ಸುಮನಸೇ । ೭೫೨. ಶೋಭನಪ್ರಿಯಾಯ । ೭೫೩. ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ । ೭೫೪.

ಸರ್ವಕೃತೇ । ೭೫೫. ಸೃಷ್ಟಯೇ । ೭೫೬. ಸಪ್ತಿಮತೇ । ೭೫೭. ಸಪ್ತಮೀಪ್ರಿಯಾಯ । ೭೫೮. ಸುಮೇಧಸೇ । ೭೫೯. ಮೇಧಿಕಾಯ । ೭೬೦. ಮೇಧ್ಯಾಯ । ೭೬೧. ಮೇಧಾವಿನೇ । ೭೬೨. ಮಧುಸೂದನಾಯ । ೭೬೩. ಅಂಗಿರಪತಯೇ । ೭೬೪. ಕಾಲಜ್ಞಾಯ । ೭೬೫. ಧೂಮಕೇತವೇ । ೭೬೬. ಸುಕೇತನಾಯ । ೭೬೭. ಸುಖಿನೇ । ೭೬೮. ಸುಖಪ್ರದಾಯ । ೭೬೯. ಸೌಖ್ಯಾಯ । ೭೭೦. ಕಾಂತಯೇ । ೭೭೧. ಕಾಂತಿಪ್ರಿಯಾಯ । ೭೭೨. ಮುನಯೇ । ೭೭೩. ಸಂತಾಪನಾಯ । ೭೭೪. ಸಂತಪನಾಯ । ೭೭೫. ಆತಪಸೇ । ೭೭೬. ತಪಸಾಂಪತ್ಯೇ । ೭೭೭. ಉಮಾಪತಯೇ । ೭೭೮. ಸಹಸ್ರಾಂಶವೇ । ೭೭೯. ಪ್ರಿಯಕಾರಿಣೇ । ೭೮೦. ಪ್ರಿಯಂಕರಾಯ । ೭೮೧. ಪ್ರೀತಯೇ । ೭೮೨. ವಿಮನ್ಯವೇ । ೭೮೩. ಅಂಭೋತ್ಥಾಯ । ೭೮೪. ಖಂಜನಾಯ । ೭೮೫. ಜಗತಾಂಪತಯೇ । ೭೮೬. ಜಗತ್ಪಿತ್ರೇ । ೭೮೭. ಪ್ರೀತಮನಸೇ । ೭೮೮. ಸರ್ವಸ್ಮೈ । ೭೮೯. ಖರ್ವಾಯ ೭೯೦. ಗುಹಾಯ । ೭೯೧. ಅಚಲಾಯ । ೭೯೨. ಸರ್ವಗಾಯ । ೭೯೩. ಜಗದಾನಂದಾಯ । ೭೯೪. ಜಗನ್ನೇತ್ರೇ । ೭೯೫. ಸುರಾರಿಘ್ನೇ । ೭೯೬. ಶ್ರೇಯಸೇ । ೭೯೭. ಶ್ರೇಯಸ್ಕರಾಯ । ೭೯೮. ಜ್ಯಾಯಸೇ । ೭೯೯. ಮಹತೇ । ೮೦೦. ಉತ್ತಮಾಯ । ೮೦೧. ಉದ್ಭವಾಯ । ೮೦೨. ಉತ್ತಮಾಯ । ೮೦೩. ಮೇರುಮೇಯಾಯ । ೮೦೪. ಧರಣಾಯ । ೮೦೫. ಧರಣೀಧರಾಯ । ೮೦೬. ಧಾರಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ । ೮೦೭. ಧರ್ಮರಾಜಾಯ । ೮೦೮. ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕಾಯ । ೮೦೯. ರಥಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ । ೮೧೦. ರಥಗತಯೇ । ೮೧೧. ತರುಣಾಯ । ೮೧೨. ತನಿತಾಯ । ೮೧೩. ಅನಲಾಯ । ೮೧೪. ಉತ್ತರಾಯ । ೮೧೫. ಅನುತ್ತರಾಯ । ೮೧೬. ತಾಪಿನೇ । ೮೧೭. ಅವಾಕ್‌ಪತಯೇ । ೮೧೮. ಅಪಾಂಪತಯೇ । ೮೧೯. ಪುಣ್ಯಸಂಕೀರ್ತನಾಯ । ೮೨೦. ಪುಣ್ಯಾಯ । ೮೨೧. ಹೇತವೇ । ೮೨೨. ಲೋಕತ್ರಯಾಶ್ರಯಾಯ । ೮೨೩. ಸ್ವರ್ಭಾನವೇ । ೮೨೪. ವಿಗತಾನಂದನಾಯ । ೮೨೫. ವಿಶಿಷ್ಟೋತ್ಕೃಷ್ಟಕರ್ಮಕೃತೇ । ೮೨೬. ವ್ಯಾಧಿಪ್ರಣಾಶನಾಯ । ೮೨೭. ಕ್ಷೇಮಾಯ । ೮೨೮. ಶೂರಾಯ । ೮೨೯. ಸರ್ವಜಿತಾಂವರಾಯ । ೮೩೦. ಏಕರಥಾಯ । ೮೩೧. ರಥಾಧೀಶಾಯ । ೮೩೨. ಶನೈಶ್ಚರಸ್ಯಪಿತ್ರೇ । ೮೩೩. ವೈವಸ್ವತಗುರವೇ । ೮೩೪. ಮೃತ್ಯವೇ । ೮೩೫. ಧರ್ಮನಿತ್ಯಾಯ । ೮೩೬. ಮಹಾಮೃತಾಯ । ೮೩೭. ಪ್ರಲಂಬಹಾರಸಂಚಾರಿಣೇ । ೮೩೮. ಪ್ರದ್ಯೋತಾಯ । ೮೩೯. ದ್ಯೋತಿತಾನಲಾಯ । ೮೪೦. ಸಂತಾನಹೃತೇ । ೮೪೧. ಪರಸ್ಮೈ । ೮೪೨. ಮಂತ್ರಾಯ । ೮೪೩. ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಯೇ । ೮೪೪. ಮಹಾಬಲಾಯ । ೮೪೫. ಶ್ರೇಷ್ಠಾತ್ಮನೇ । ೮೪೬. ಸುಪ್ರಿಯಾಯ । ೮೪೭. ಶಂಭವೇ । ೮೪೮. ಮರುತಾಮೀಶ್ವರೇಶ್ವರಾಯ । ೮೪೯. ಸಂಸಾರಗತಿವಿಚ್ಛೇತ್ರೇ । ೮೫೦. ಸಂಸಾರಾರ್ಣವತಾರಕಾಯ । ೮೫೧. ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಯ । ೮೫೨. ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿಷೇ । ೮೫೩. ರತ್ನಗರ್ಭಾಯ । ೮೫೪. ಅಪರಾಜಿತಾಯ । ೮೫೫. ಧರ್ಮಕೇತವೇ । ೮೫೬. ಅಮೇಯಾತ್ಮನೇ । ೮೫೭. ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವರಪ್ರದಾಯ । ೮೫೮. ಲೋಕಸಾಕ್ಷಿಣೇ । ೮೫೯. ಲೋಕಗುರವೇ । ೮೬೦. ಲೋಕೇಶಾಯ । ೮೬೧. ಚಂಡವಾಹನಾಯ । ೮೬೨. ಧರ್ಮಯೂಪಾಯ । ೮೬೩. ಯೂಪವೃಕ್ಷಾಯ । ೮೬೪. ಧನುಷ್ಪಾಣಯೇ । ೮೬೫. ಧನುರ್ಧರಾಯ । ೮೬೬. ಪಿನಾಕಧೃತೇ । ೮೬೭. ಮಹೋತ್ಸಾಹಾಯ । ೮೬೮. ಮಹಾಮಾಯಾಯ । ೮೬೯. ಮಹಾಶನಾಯ । ೮೭೦. ವೀರಾಯ । ೮೭೧. ಶಕ್ತಿಮತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ । ೮೭೨. ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂವರಾಯ । ೮೭೩. ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯಾಯ । ೮೭೪. ದುರಾರಾಧ್ಯಾಯ । ೮೭೫. ಲೋಹಿತಾಂಗಾಯ । ೮೭೬. ವಿವರ್ಧನಾಯ । ೮೭೭. ಖಗಾಯ । ೮೭೮. ಅಂಧಾಯ । ೮೭೯. ಧರ್ಮದಾಯ । ೮೮೦. ನಿತ್ಯಾಯ । ೮೮೧. ಧರ್ಮಕೃತೇ । ೮೮೨. ಚಿತ್ರವಿಕ್ರಮಾಯ । ೮೮೩. ಭಗವತೇ । ೮೮೪. ಆತ್ಮವತೇ । ೮೮೫. ಮಂತ್ರಾಯ । ೮೮೬. ತ್ರ್ಯಕ್ಷರಾಯ । ೮೮೭. ನೀಲಲೋಹಿತಾಯ । ೮೮೮. ಏಕಸ್ಮೈ । ೮೮೯. ಅನೇಕಾಯ । ೮೯೦. ತ್ರಯ್ಯೈ । ೮೯೧. ಕಾಲಾಯ । ೮೯೨. ಸವಿತ್ರೇ । ೮೯೩. ಸಮಿತಿಂಜಯಾಯ । ೮೯೪. ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವನೇ । ೮೯೫. ಅನಲಾಯ । ೮೯೬. ಭೀಮಾಯ । ೮೯೭. ಸರ್ವಪ್ರಹರಣಾಯುಧಾಯ । ೮೯೮. ಸುಕರ್ಮಣೇ । ೮೯೯.

ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇ । ೯೦೦. ನಾಕಪಾಲಿನೇ । ೯೦೧. ದಿವಿಸ್ಥಿತಾಯ । ೯೦೨. ವದಾನ್ಯಾಯ । ೯೦೩. ವಾಸುಕಯೇ । ೯೦೪. ವೈದ್ಯಾಯ । ೯೦೫. ಆತ್ರೇಯಾಯ । ೯೦೬. ಪರಾಕ್ರಮಾಯ । ೯೦೭. ದ್ವಾಪರಾಯ । ೯೦೮. ಪರಮೋದಾರಾಯ । ೯೦೯. ಪರಮಾಯ । ೯೧೦. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವತೇ । ೯೧೧. ಉದೀಚ್ಛವೇಷಾಯ । ೯೧೨. ಮುಕುಟಿನೇ । ೯೧೩. ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಯ । ೯೧೪. ಹಿಮಾಂಶುಭೃತೇ । ೯೧೫. ಸಿತಾಯ । ೯೧೬. ಪ್ರಸನ್ನವದನಾಯ । ೯೧೭. ಪದ್ಮೋದರನಿಭಾನನಾಯ । ೯೧೮. ಸಾಯಂದಿವಾದಿವ್ಯವಪುಷೇ । ೯೧೯. ಅನಿರ್ದೇಶ್ಯಾಯ । ೯೨೦. ಮಹಾಲಯಾಯ । ೯೨೧. ಮಹಾರಥಾಯ । ೯೨೨. ಮಹತೇ । ೯೨೩. ಈಶಾಯ । ೯೨೪. ಶೇಷಾಯ । ೯೨೫. ಸತ್ವರಜಸ್ತಮಸೇ । ೯೨೬. ಧೃತಾತಪತ್ರಪ್ರತಿಮಾಯ । ೯೨೭. ವಿಮರ್ಶಿಣೇ । ೯೨೮. ನಿರ್ಣಯಾಯ । ೯೨೯. ಸ್ಥಿತಾಯ । ೯೩೦. ಅಹಿಂಸಕಾಯ । ೯೩೧. ಶುದ್ಧಮತಯೇ । ೯೩೨. ಅದ್ವಿತೀಯಾಯ । ೯೩೩. ವಿವರ್ಧನಾಯ । ೯೩೪. ಸರ್ವದಾಯ । ೯೩೫. ಧನದಾಯ । ೯೩೬. ಮೋಕ್ಷಾಯ । ೯೩೭. ವಿಹಾರಿಣೇ । ೯೩೮. ಬಹುದಾಯಕಾಯ । ೯೩೯. ಚಾರುರಾತ್ರಿಹರಾಯ । ೯೪೦. ನಾಥಾಯ । ೯೪೧. ಭಗವತೇ । ೯೪೨. ಸರ್ವಗಾಯ । ೯೪೩. ಅವ್ಯಯಾಯ । ೯೪೪. ಮನೋಹರವಪುಷೇ । ೯೪೫. ಶುಭ್ರಾಯ । ೯೪೬. ಶೋಭನಾಯ । ೯೪೭. ಸುಪ್ರಭಾವನಾಯ । ೯೪೮. ಸುಪ್ರಭಾವಾಯ । ೯೪೯. ಸುಪ್ರತಾಪಾಯ । ೯೫೦. ಸುನೇತ್ರಾಯ । ೯೫೧. ದಿಗ್ವಿದಿಕ್ಪತಯೇ । ೯೫೨. ರಾಜ್ಞೀಪ್ರಿಯಾಯ । ೯೫೩. ಶಬ್ದಕರಾಯ । ೯೫೪. ಗ್ರಹೇಶಾಯ । ೯೫೫. ತಿಮಿರಾಪಹಾಯ । ೯೫೬. ಸಿಂಹಿಕೇಯರಿಪವೇ । ೯೫೭. ದೇವಾಯ । ೯೫೮. ವರದಾಯ । ೯೫೯. ವರನಾಯಕಾಯ । ೯೬೦. ಚತುರ್ಭುಜಾಯ । ೯೬೧. ಮಹಾಯೋಗಿನೇ । ೯೬೨. ಯೋಗೀಶ್ವರಪತಯೇ । ೯೬೩. ಅನಾದಿರೂಪಾಯ । ೯೬೪. ಅದಿತಿಜಾಯ । ೯೬೫. ರತ್ನಕಾಂತಯೇ । ೯೬೬. ಪ್ರಭಾಮಯಾಯ । ೯೬೭. ಜಗತ್ಪ್ರದೀಪಾಯ । ೯೬೮. ವಿಸ್ತೀರ್ಣಾಯ । ೯೬೯. ಮಹಾವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂಡಲಾಯ । ೯೭೦. ಏಕಚಕ್ರರಥಾಯ । ೯೭೧. ಸ್ವರ್ಣರಥಾಯ । ೯೭೨. ಸ್ವರ್ಣಶರೀರಧೃಷೇ । ೯೭೩. ನಿರಾಲಂಬಾಯ । ೯೭೪. ಗಗನಗಾಯ । ೯೭೫. ಧರ್ಮಕರ್ಮಪ್ರಭಾವಕೃತೇ । ೯೭೬. ಧರ್ಮಾತ್ಮನೇ । ೯೭೭. ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಣೇ । ೯೭೮. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಯ । ೯೭೯. ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ । ೯೮೦. ಮೇರುಸೇವಿನೇ । ೯೮೧. ಸುಮೇಧಾವಿನೇ । ೯೮೨. ಮೇರುರಕ್ಷಾಕರಾಯ । ೯೮೩. ಮಹತೇ । ೯೮೪. ಆಧಾರಭೂತಾಯ । ೯೮೫. ರತಿಮತೇ । ೯೮೬. ಧನಧಾನ್ಯಕೃತೇ । ೯೮೭. ಪಾಪಸಂತಾಪಹರ್ತ್ರೇ । ೯೮೮. ಮನೋವಾಂಛಿತದಾಯಕಾಯ । ೯೮೯. ರೋಗಹರ್ತ್ರೇ । ೯೯೦. ರಾಜ್ಯದಾಯಿನೇ । ೯೯೧. ರಮಣೀಯಗುಣಾಯ । ೯೯೨. ಅನೃಣಿನೇ । ೯೯೩. ಕಾಲತ್ರಯಾನಂತರೂಪಾಯ । ೯೯೪. ಮುನಿವೃಂದನಮಸ್ಕೃತಾಯು । ೯೯೫. ಸಂಧ್ಯಾರಾಗಕರಾಯು । ೯೯೬. ಸಿದ್ಧಾಯು । ೯೯೭. ಸಂಧ್ಯವಂದನವಂದಿತಾಯ । ೯೯೮. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಾನನಿರತಾಯ । ೯೯೯. ಸಮಾರಾಧನತೋಷವತೇ । ೧೦೦೦. ಭಕ್ತದುಃಖಕ್ಷಯಕರಾಯ । ೧೦೦೧. ಭವಸಾಗರತಾರಕಾಯ । ೧೦೦೨. ಭಯಾಪಹರ್ತ್ರೇ । ೧೦೦೩. ಭಗವತೇ । ೧೦೦೪. ಅಪ್ರಮೇಯಪರಾಕ್ರಮಾಯ । ೧೦೦೫. ಮನುಸ್ವಾಮಿನೇ । ೧೦೦೬. ಮನುಪತಯೇ । ೧೦೦೭. ಮಾನ್ಯಾಯ । ೧೦೦೮. ಮನ್ವಂತರಾಧಿಪಾಯ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣೇ ಆದಿತ್ಯಸಹಸ್ರನಾಮಾವಲಿಃ ಸಮಾಪ್ತಾ ॥

॥ ಆದಿತ್ಯಹೃದಯ ಹೋಮಃ ಸಮಾಪ್ತಾ ॥

ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣಶಾಂತಿಃ

ಗ್ರಹಣ

ಗ್ರಹಣವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಹಾಗೂ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದೇ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪೌರ್ಣಿಮೆಯಂದು ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣವು, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಏಕಾರಾಶಿಗತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಚಂದ್ರನು ಬಂದಾಗ ಭೂಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಭಾಗ ಕಾಣಿಸದೇ ಹೋಗುವನೋ ಅಷ್ಟು ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಏಳನೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಭೂಮಿಯ ಛಾಯೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ರಾಹುವು ಪೌರ್ಣಿಮೆಯ ದಿವಸವಿದ್ದರೆ ಅಂದು ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ರಾಹುವು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣವಾಗುವುದು.

ಗ್ರಹಣ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ

ಸೂರ್ಯಗ್ರಹೇ ತು ನಾಶ್ನಿಯಾತ್ ಪೂರ್ವಂ ಯಾಮಚತುಷ್ಟಯಮ್ ।
ಚಂದ್ರಗ್ರಹೇ ತು ಯಾಮಾನ್ ತ್ರೀನ್ ಬಾಲವೃದ್ಧಾತುರೈರ್ವಿನಾ ॥

ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟನೇ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿಯುವುದೋ ಆ ಯಾಮಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಮೂರು ಯಾಮ ಎಂದರೆ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಯಾಮ = ೧೨ ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನಬಾರದು.

ಪುಣ್ಯಕಾಲ : **ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೋಪರಾಗೇ ತು ಯಾವದ್ದರ್ಶನಗೋಚರಃ ।**

ಸಂಕ್ರಾಂತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮುಂದಿನ ಹದಿನಾರು ಘಳಿಗೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪುಣ್ಯಕಾಲವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣವು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಪುಣ್ಯಕಾಲವೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಹಣಕಾಲ ಕರ್ತವ್ಯ :

ಗ್ರಸ್ಯಮಾನೇ ಭವೇತ್ ಸ್ನಾನಂ ಗ್ರಸ್ತೇ ಹೋಮೋ ವಿಧೀಯತೇ ।
ಮುಚ್ಯಮಾನೇ ಭವೇದ್ ದಾನಂ ಮುಕ್ತೇ ಸ್ನಾನಂ ವಿಧೀಯತೇ ।

ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗ್ರಹಣ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ತನಗೆ ಉಪದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರಜಪವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಪುರುಷರು ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಗ್ರಹಣವು ಬಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದಾನ ಮಾಡಲು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಿಗದಿರುವಾಗ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಗ್ರಹಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಬಹುದು. ಗ್ರಹಣವು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಪುನಃ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸೂತಕ ಸಚೇಲಸ್ನಾನ :

ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ವರ್ಣಾನಾಂ ಸೂತಕಂ ರಾಹುದರ್ಶನೇ ।
ಸಚೇಲಂ ತು ಭವೇತ್ ಸ್ನಾನಂ ಸೂತಕಾನ್ನಂ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಗ್ರಹಣಕಾಲವು ಸರ್ವವರ್ಣದವರಿಗೂ ಸೂತಕವಿದ್ದಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಟ್ಟಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯರನ್ನು ರಾಹುವು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಾಗ ರಾಹುವೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಸೂತಕ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಾನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು.

ಸ್ನಾನವು ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು :

ಅಸ್ನಾಯೀ ಮೃತ್ಯುಮಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ನಾಯೀ ಮೃತ್ಯುಂ ನ ಪಶ್ಯತಿ ।
ಸ್ನಾನಂ ಲಕ್ಷಗುಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸ್ಪರ್ಶಕಾಲೇ ಯದಾ ಭವೇತ್ ॥

ಸೂತಕದಲ್ಲಿ (ರಾಹುದರ್ಶನದಲ್ಲಿ) ಉಭಯತ್ರ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ (ಸ್ಪರ್ಶಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಆ ಸ್ನಾನವು ಲಕ್ಷಸ್ನಾನಗಳ ಫಲವನ್ನೀಯುತ್ತದೆ. ಮೋಕ್ಷವಾದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ಸ್ನಾನವು ಅನಂತಾನಂತ ಸ್ನಾನಗಳ ಫಲಗಳನ್ನೀಯುವುದು. ಯಾರು ಸ್ಪರ್ಶಕಾಲ ಹಾಗೂ ಮೋಕ್ಷಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಚೇಲಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗೆ ಆಯುಸ್ಸು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವನ ಆಯುಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ನಾನಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ :

ತ್ರಿದಶಾಃ ಸ್ಪರ್ಶಸಮಯೇ ತೃಪ್ಯಂತಿ ಪಿತರಸ್ತದಾ ।
ಮನುಷ್ಯಾ ಮಧ್ಯಕಾಲೇ ತು ಮೋಕ್ಷಕಾಲೇ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥

ಸ್ಪರ್ಶಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ತೃಪ್ತಿ ಪಡುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳು ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ. ಗ್ರಹಣದ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಪಹೋಮಾದಿಗಳು ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ. ಮೋಕ್ಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ತೃಪ್ತರಾಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ರೋಗಿಗಳ ಉಷ್ಣೋದಕ ಸ್ನಾನ

ಉಷ್ಣೋದಕೇನ ವಾ ಸ್ನಾಯೇದ್ ಗ್ರಹಣೇ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಯೋಃ ।

ರೋಗಿಗಳು ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣೋದಕದಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ಮುಕ್ತೌ ಯಸ್ತು ನ ಕುರ್ವೀತ ಸ್ನಾನಂ ಗ್ರಹಣ ಸೂತಕೇ ।
ಸ ಸೂತಕೀ ಭವೇದ್ ತಾವತ್ ಯಾವತ್ ಸ್ಯಾದಪರೋ ಗ್ರಹಃ ॥
ಸಪ್ತಜನ್ಮನಿ ಕುಷ್ಠೀ ಸ್ಯಾತ್........................

ಗ್ರಹಣವು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಗ್ರಹಣ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಯಾವನು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಗ್ರಹಣಕಾಲದವರೆಗೂ ಸೂತಕವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಥಹವನು ಹವ್ಯ-ಕವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಹಿತನಾದವನು ಅಲ್ಲದೆ ಕುಷ್ಠರೋಗವು ಬರುತ್ತದೆ.

ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಶುದ್ಧಿ

ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಚಕ್ರವು ಭೂಮಿಗೆ ಬರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು ಪರಮಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಂಥಹ ಕಾಲವನ್ನು ಯಾವುದೇ ನೆಪದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಜಾತಾಶೌಚವಾಗಲೀ, ಮೃತಾಶೌಚವಾಗಲೀ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಗ್ರಹಣವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ

ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿಧಿಸಿದೆ. ಆಶೌಚವುಳ್ಳವರು ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಶುದ್ಧರಾಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರೂ ಸ್ನಾನ, ಜಪ, ದಾನ, ಸ್ನಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ತಾವದೇವ ಭವೇಚ್ಛುದ್ಧಿಃ ಯಾವನ್ ಮುಕ್ತಿಃ ನ ದೃಶ್ಯತೇ ।

ರಜಸ್ವಲಾ ಶುದ್ಧಿ : **ಸೂತಕೇ ಮೃತಕೇ ಚೈವ ನ ದೋಷೋ ರಾಹುದರ್ಶನೇ ।**
ಸ್ನಾನೇ ನೈಮಿತ್ತಿಕೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ನಾರೀ ಯದಿ ರಜಸ್ವಲಾ ।
ಪಾತ್ರಾಂತರಿತತೋಯೇನ ಸ್ನಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರತಂ ಚರೇತ್ ।
ನ ವಸ್ತ್ರ ನಿಷ್ಪೀಡನಂ ಕಾರ್ಯಂ ನಾನ್ಯದ್ ವಸ್ತ್ರಂ ಚ ಧಾರಯೇತ್ ॥

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಜಸ್ವಲೆಯರಾಗಿದ್ದರೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಜಸ್ವಲೆಯರೂ ಕೂಡ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ನೀರನ್ನು ಮೊದಲು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಬೇರೆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನಿಂದ ಗ್ರಹಣ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು; ಮರದ ಪಾತ್ರೆಯಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಮೊರದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು.

ರಜಸ್ವಲಾಸ್ತ್ರೀಯು ಈ ಉಟ್ಟಿರುವ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡಬಾರದು. ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬಾರದು. ಅದೇ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಗ್ರಹಣವು ಮುಗಿದಾಗಲೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ : **ಸರ್ವಂ ಗಂಗಾಸಮಂ ತೋಯಂ ಸರ್ವೇ ವ್ಯಾಸಸಮಾ ಮತಾಃ ।**
ಸರ್ವಂ ಭೂಮಿಸಮಂ ದಾನಂ ಗ್ರಹಣೇ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಯೋಃ ॥

ಗ್ರಹಣ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಭಾಗೀರಥೀ, ಗೋದಾವರೀ, ಕಾವೇರಿ ಮುಂತಾದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾಫಲವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಯಾವುದೇ ಬಾವಿ ಮುಂತಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾವಿ, ತಟಾಕ ಮುಂತಾದ ನೀರೆಲ್ಲವೂ ಗಂಗಾಸಮವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಯಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿರುವರೋ ಅವರೇ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಸಮರು ಎಂದು ತಿಳಿದು ದಾನವನ್ನು ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದರೂ ಪಾತ್ರರು ಲಭಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದರೆ ಲಕ್ಷಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಸ್ತೋದಯ : **ಸೂರ್ಯಗ್ರಹೇ ನಾಶ್ನಿಯಾತ್ ಪೂರ್ವಂ ಯಾಮಚತುಷ್ಟಯಮ್ ॥**

ಯಾವ ದಿನದಂದು ಸೂರ್ಯನು ರಾಹುವಿನಿಂದ ಗ್ರಸ್ತನಾಗಿಯೇ ಉದಯಿಸುವನೋ ಆ ದಿನದಂದು ಹಿಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಯಾಮ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಗ್ರಸ್ತಾಸ್ತ : **ಅಹೋರಾತ್ರಂ ನ ಭುಂಜೀತ ಗ್ರಸ್ತಾದೇವಾಸ್ತಗೇ ರವೌ ।**

ಸೂರ್ಯನು ರಾಹುವಿನಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಗ್ರಹಣವು ಮೋಕ್ಷವಾಗದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಅಸ್ತಂಗತನಾದರೆ ಆ ದಿನ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನವಿಲ್ಲ. ಮಾರನೇ ದಿನ ಶುದ್ಧ ಬಿಂಬದರ್ಶನವಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ ಭೋಜನಾದಿಗಳು.

ಚಂದ್ರನ ಗ್ರಸ್ತೋದಯ : **ಗ್ರಸ್ತೋದಯೇ ವಿಧೋಃ ಪೂರ್ವಂ ನಾಹರ್ಭೋಜನಮಾಚರೇತ್ ।**
ಮುಕ್ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಸ್ನಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ತತಃ ಪರಮ್ ॥

ಚಂದ್ರನು ರಾಹುವಿನಿಂದ ಗ್ರಸ್ತನಾಗಿಯೇ ಉದಯಿಸುವುದಾದರೆ ಆ ದಿನ ಹಗಲು ಭೋಜನವು ನಿಷಿದ್ಧ.

ಗ್ರಹಣವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಶುದ್ಧವಾದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂತರ ಸ್ನಾನ, ಭೋಜನಾದಿಗಳು. ಶುದ್ಧ ಮಂಡಲವನ್ನು ನೋಡದೆ ಮೊದಲು ಅಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಶುದ್ಧಮಂಡಲದ ದರ್ಶನದ ಮೊದಲು ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣ : ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೇ ಯದಾ ರಾಹುರ್ಗ್ರಸತೇ ಶಶಿಭಾಸ್ಕರೌ ।
ತದಹಃ ನೈವ ಭುಂಜೀತ ರಾತ್ರಾವಪಿ ಕದಾಚನ ॥

ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಗ್ರಹಣವಾದರೆ ಆ ದಿನ ಹಗಲು ಹಾಗೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಗ್ರಸ್ತಾಸ್ತನಾದರೆ ಆ ದಿನ ಹಗಲು ಹಾಗೂ ರಾತ್ರಿ ಭೋಜನವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಗ್ರಸ್ತಾಸ್ತನಾದರೆ ಆ ಹಗಲು ಹಾಗೂ ರಾತ್ರಿಯ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಮಾರನೇ ದಿನ ಶುದ್ಧವಾದ ಮಂಡಲವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಸ್ನಾನ, ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥ. ಪುರುಷಾರ್ಥಚಿಂತಾಮಣಿ, ಪು. ೩೫೩.

ರಾತ್ರಿಕಾಲ : ಯದಾ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಃ ತಾತ ನಿಶೀಥಾತ್ ಪರತೋ ಭವೇತ್ ।
ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ತತ್ರ ಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇ ನಾಪರಾಹ್ಣೇ ಕದಾಚನ ॥

ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣವು ನಿಶೀಥದಲ್ಲಿ (ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ) ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಅಂದು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧೨ ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಹನ್ನರಡು ಗಂಟೆಯ ಅನಂತರ ಅಪರಾಹ್ಣದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಅಪರಾಹ್ಣೇ ನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ನ ತು ಸಂಗವೇ ।
ಭುಂಜೀತ ಸಂಗವೇ ಚೇತ್ ಸ್ಯಾತ್ ನ ಪೂರ್ವಂ ಭುಜಿಮಾಚರೇತ್ ॥

ಬಾಲವೃದ್ಧಾತುರರು, ಅಶಕ್ತರಾದವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ಹಾಗೂ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿನ್ನದೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಹಣಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಹನ್ನೆರಡು ಘಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಹನ್ನರಡು ಘಳಿಗೆಗಳೊಳಗೆ ತಿನ್ನಬಹುದು. ಹನ್ನೆರಡರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನಬಾರದು.

ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ

ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾದರೆ ಅಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಗಲಿನಲ್ಲಾಗಲೀ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವು ನಿಷಿದ್ಧವಿದೆ.

ಮೃತಾಹಂ ತು ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಚಂಡಾಲಃ ಕೋಟಿಜನ್ಮಸು ।

ಮೃತಾಹವನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡದೆ ತ್ಯಜಿಸಿದರೆ ಕೋಟಿಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಚಂಡಾಲನಾಗುವನು.

ರಾತ್ರಿ ಶ್ರಾದ್ಧ

'ಮೋಕ್ಷಾನಂತರಂ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭೋಜನಯೋಗ್ಯಕಾಲೇ ಭೋಜಯೇತ್' ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಗ್ರಹಣವು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಅಪರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಾಕಮಾಡಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು.

ಸರ್ವಸ್ವೇನಾಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ವೈ ರಾಹುದರ್ಶನೇ ।

ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ.

ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುವವನಿಗೆ ಸಕಲಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ಫಲ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಆಮಶ್ರಾದ್ಧ : ಆಮಶ್ರಾದ್ಧಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸೂರ್ಯೇಂದು ಗ್ರಹಣೇ ನರೈಃ ।

ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಆಮಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮಶ್ರಾದ್ಧವೆಂದರೆ ಹಸಿಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ, ಸೊಪ್ಪು ಮುಂತಾದ ಊಟಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧಾಂಗವಾಗಿ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವುದು.

ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸ್ನಾನ. ಅನಂತರ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಜಪ, ಹೋಮ, ದಾನ. ಪುನಃ ಸ್ನಾನ ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಿರುತ್ತದೆ.

ಆರನಾಲಂ ಪಯಸ್ತಕ್ರಂ ದಧಿ ಸ್ನೇಹಾಜ್ಯ ಪಾಚಿತಮ್ । (ಆರುನಾಲ=ಗಂಜಿ)
ಮಣಿಕಸ್ಥೋದಕಂ ಚೈವ ನ ದುಹ್ಯೇತ್ ರಾಹುಸೂತಕೇ ॥ (ಮಣಿಕ=ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆ)

ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಎಣ್ಣೆ, ತುಪ್ಪ, ಮಡಕೆಯ ನೀರು ಇವುಗಳು ಗ್ರಹಣದೋಷದಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿರುವುವು. ಆದರೆ ಪಕ್ವವಾದ ಅನ್ನ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಗ್ರಹಣದುಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಹಣದ ಮೊದಲು , ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು.

ತುಲಸೀ ಅಥವಾ ದರ್ಭೆ

ವಾರಿ ತಕ್ರಾರನಾಲಾದಿ ತಿಲದರ್ಭೈಃ ನ ದುಷ್ಯತಿ ।

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಸ್ತುಗಳು ದುಷ್ಟವಾಗದಿರಲು ಎಳ್ಳು, ದರ್ಭೆ ಅಥವಾ ತುಲಸೀದಳಗಳನ್ನು ಹಾಲು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಡಬೇಕು. ದರ್ಭೆಯ ಸಂಪರ್ಕವಿರದ ಹಾಲು ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು.

ಗರ್ಭಿಣಿಸ್ತ್ರೀಯು ಗ್ರಹಣ ನೋಡಬಾರದು

ಗ್ರಹಣಂ ಗುರ್ವಿಣೀ ಜಾತು ನ ಪಶ್ಯೇತ, ಪಟಂ ವಿನಾ । (ಪಟಂ ವಿನಾ ಅನ್ಯೇ ನ ಪಶ್ಯೇತ)

ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಮಗುವು ಅಂಗಹೀನವಾಗದಿರಲು ಗ್ರಹಣವನ್ನು ನೋಡಲೇಬಾರದು. ಗ್ರಹಣಕಾಲದ ಕಿರಣಗಳು ಮೃದುವಾದ ಮಗುವಿಗೆ ಅಂಗಹೀನತೆಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಗರ್ಭಿಣಿಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯವರು ಬಟ್ಟೆಯ ಮೂಲಕ ನೋಡಬಹುದೆಂದು ಅರ್ಥ.

ನಕ್ಷತ್ರ ಗ್ರಹಣಶಾಂತಿ : ತಸ್ಯಾಂತಕಾದತಿಭಯಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ದುಃಖಂ ಮನಸ್ತಾಪಮ್ ।
ಯನ್ನಕ್ಷತ್ರಗತೋ ರಾಹುಃ ತಜ್ಜಾತಾನಾಂ ಭವೇತ್ ಪೀಡಾ ॥

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಏಳು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೆರಡು –ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿರುವಾಗ ಗ್ರಹಣವಾದರೆ ಗ್ರಹಣಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣವಾದವರು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಮರಣದ ಸಂಭವವೆ ಹೆಚ್ಚು. ಅಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ತಾಪಾದಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ತ್ರಿಷಟ್ ದಶಾऽऽಯೋಪಗತಂ ನರಾಣಾಂ ಶುಭಪ್ರದಂ ಸ್ಯಾದ್ ಗ್ರಹಣಂ ರವೀಂದ್ವೋಃ ।
ದ್ವಿಸಪ್ತ ನಂದೇಷುಷು ಮಧ್ಯಮಂ ಸ್ಯಾತ್ ಶೇಷೇಷ್ವನಿಷ್ಟಂ ಕಥಿತಂ ಮುನೀಂದ್ರೈಃ ॥

ಜನ್ಮರಾಶಿಯಿಂದ ಮೂರು, ಆರು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣವಾದರೆ ಉತ್ತಮಫಲವಿದೆ. ಜನ್ಮರಾಶಿಯಿಂದ ಎರಡು, ಐದು, ಏಳು, ಒಂಭತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮಫಲವು; ನಾಲ್ಕು, ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟಫಲವು.

ಗ್ರಹಣಶಾಂತಿ : **ಮಂತ್ರಾದ್ಯಾರಂಭಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಗ್ರಹಣೇ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಯೋಃ ।**
ಗ್ರಹಣಾದ್ ವಾಪಿ ದೇವೇಶಿ ಕಾಲಃ ಸಪ್ತದಿನಾವಧಿಃ ॥

ಗ್ರಹಣದ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ತುಪ್ಪದ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ನಿರಂತರ ಗ್ರಹಣವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಈ ಜಪವನ್ನು ಮುಂದೆ ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಶಾಂತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ

'ಜನ್ಮದಶಮ್ಯೈಕೋನವಿಂಶಾನಿ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ' –ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ, ದಶಮ, ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಈ ಮೂರು ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಗಳೇ ಆಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣವಾದರೂ ಶಾಂತಿಯು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನಾಗಬಿಂಬ ದಾನ : **ಸ್ವರ್ಣೇನ ವಾಽಥ ಪಿಷ್ಟೇನ ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ಪಸ್ಯ ಚಾಕೃತಿಮ್ ।**
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ದದೇತ್ ತಸ್ಯ ನ ರೋಗಾದಿಶ್ಚ ಬಾಧತೇ ॥

ಗ್ರಹಣಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನಾಗಬಿಂಬವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸುವರ್ಣದಿಂದಾಗಲೀ, ಬೆಳ್ಳಿ–ತಾಮ್ರಾದಿ ಲೋಹದಿಂದ ತಯಾರಾದ ಸರ್ಪಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು, ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ನಾಗಬಿಂಬವನ್ನಾಗಲೀ ಸರ್ಪಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಉಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ **'ಓಂ ಶೇಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ'** ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪಿಸಿ, ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಣವು ಬಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ ದಕ್ಷಿಣೆಸಹಿತವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ದಾನಕ್ರಮ : **ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಂ ನಾಗಂ ಸತಿಲಂ ಕಾಂಸ್ಯ ಭಾಜನಮ್ ।**
ಸದಕ್ಷಿಣಂ ಸವಸ್ತ್ರಂ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥

ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಎಳ್ಳು ತುಂಬಿದ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ವಸ್ತ್ರ ದಕ್ಷಿಣೆಸಹಿತ ದಾನಮಾಡಬೇಕು.

ದಾನಮಂತ್ರ : **ತಮೋಮಯ ಮಹಾಭೀಮ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯವಿಮರ್ದನ ।**
ಹೇಮತಾರಾಪ್ರದಾನೇನ ಮಮ ಶಾಂತಿಪ್ರದೋ ಭವ ॥

ವಿಧುಂತುದ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸಿಂಹಿಕಾನಂದನಾಚ್ಯುತ ।
ದಾನೇನಾನೇನ ನಾಗಸ್ಯ ರಕ್ಷ ಮಾಂ ವೇಧಜಾತ್ ಭಯಾತ್ ॥

ಸಂಪೂರ್ಣಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರ, ರಾಶಿಗೆ ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತದೆಯೋ ಆ ನಕ್ಷತ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮದುವೆ, ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಖಂಡಗ್ರಹಣವಾದರೆ 'ತ್ರ್ಯಹಂ ಖಂಡಗ್ರಹೇ ತಯೋಃ' ಸೂರ್ಯ–ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಮೂರು ದಿವಸಗಳು ವರ್ಜ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಗ್ರಹಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ದಾನ ಕ್ರಮ

ಸ್ನಾನಸಂಕಲ್ಪ : "ಆಚಮ್ಯ.......... ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ..... ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ... ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ನದೀಸ್ನಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನಂತರ–

ನಾಗಪಾಶಧರೋ ದೇವೋ ವರುಣೋ ಮಕರವಾಹನಃ ।
ಸಜಲಾಧಿಪತಿಃ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಪೀಡಾಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಎಂದು ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಜಪಾನಂತರ ತರ್ಪಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ತರ್ಪಣ ಸಂಕಲ್ಪ

ಅದ್ಯ ಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಸಮಸ್ತ ಪಿತ್ರಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವವಲ್ಲಭ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಜನಾರ್ದನವಾಸುದೇವಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವವಲ್ಲಭ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಜನಾರ್ದನವಾಸುದೇವ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚಂದ್ರೋಪರಾಗಕಾಲೇ ತಿಲತರ್ಪಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ......ಅನೇನ ತಿಲತರ್ಪಣೇನ ಸಮಸ್ತ ಪಿತ್ರಂತರ್ಯಾಮಿ ..... ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಜನಾರ್ದನವಾಸುದೇವಃ ಪ್ರಿಯತಾಂ ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು

ಗ್ರಹಣಸ್ಪರ್ಶಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೋಕ್ಷಕಾಲದವರೆಗೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಮಾಡದೇ, ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗಾಯತ್ರೀಜಪ, ದೇವಪೂಜೆ, ಹೋಮ, ತರ್ಪಣ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ವಿಷ್ಣು–ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಗ್ರಹಣದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ದಾನ–ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗ್ರಹಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೃತಾಶೌಚ, ವೃದ್ಧಿಗಳಿದ್ದರೂ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗಾಯತ್ರೀಜಪ, ಪಾರಾಯಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ಚಂದ್ರ–ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಶಾಂತಿಮಂತ್ರ

(ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು)

ಇಂದ್ರೋಽನಲೋ ದಂಡಧರಶ್ಚ ಕಾಲಃ ಪಾಶಾಯುಧೋ ವಾಯುಧನೇಶರುದ್ರಾಃ ।
ಮಜ್ಜನ್ಮಋಗ್ಭ್ಯೋ ಮಮ ರಾಶಿಸಂಸ್ಥಾಃ ಕುರ್ವಂತು ಚಂದ್ರಗ್ರಹದೋಷಶಾಂತಿಮ್ ॥ (ಗರ್ಗಸ್ಮೃತಿ)

ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಾನಂತರ ರಕ್ಷಯಂತ್ರವನ್ನು ಯಜಮಾನನ ಶಿರಸಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಚಂದ್ರ/ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದ ರಾಶಿಯವರು, ಇತರರು ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದಾಗ ಕೆಳಕಂಡ ಮಂತ್ರವನ್ನು (ಎರಡು ಅಥವಾ ಐದು ಬಾರಿ) ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಯೋಽಸೌ ವಜ್ರಧರೋ ದೇವಃ ಅದಿತ್ಯಾನಾಂ ಪ್ರಭುರ್ಮತಃ ।
ಸಹಸ್ರನಯನಃ ಶಕ್ರೋ ಗ್ರಹಪೀಡಾಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಮುಖಂ ಯಃ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿರಮಿತದ್ಯುತಿಃ ।
ಚಂದ್ರೋ/ಸೂರ್ಯೋಪರಾಗ ಸಂಭೂತಾಂ ಅಗ್ನಿಃ ಪೀಡಾಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಯಃ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷೀ ಲೋಕಾನಾಂ ಧರ್ಮೋ ಮಹಿಷವಾಹನಃ ।
ಯಮಃ ಚಂದ್ರೋ/ಸೂರ್ಯೋಪರಾಗೋತ್ಥಾಂ ಗ್ರಹಪೀಡಾಂವ್ಯಪೋಹತು ॥

ರಕ್ಷೋ ಗಣಾಧಿಪಸ್ಸಾಕ್ಷಾನ್ನೀಲಾಂಜನ ಸಮಪ್ರಭಃ ।
ಖಡ್ಗಹಸ್ತೋಽತಿಭೀಮಶ್ಚ ಗ್ರಹಪೀಡಾಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ನಾಗಪಾಶಧರೋ ದೇವಃ ಸದಾ ಮಕರವಾಹನಃ ।
ಸಜಲಾಧಿಪತಿರ್ದೇವೋ ಗ್ರಹಪೀಡಾಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಪ್ರಾಣರೂಪೋ ಹಿ ಲೋಕಾನಾಂ ಸದಾ ಕೃಷ್ಣಮೃಗಪ್ರಿಯಃ ।
ವಾಯುಃ ಚಂದ್ರೋ/ಸೂರ್ಯೋಪರಾಗೋತ್ಥಾಂ ಗ್ರಹಪೀಡಾಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಯೋಽಸೌನಿಧಿಪತಿರ್ದೇವಃ ಖಡ್ಗಶೂಲಗದಾಧರಃ ।
ಚಂದ್ರೋ/ಸೂರ್ಯೋಪರಾಗ ಕಲುಷಂ ಧನದೋಽತ್ರ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಯೋಽಸಾವಿಂದುಧರೋ ದೇವಃ ಪಿನಾಕೀವೃಷವಾಹನಃ ।
ಚಂದ್ರೋ/ಸೂರ್ಯೋಪರಾಗಪಾಪಾನಿ ವಿನಾಶಯತು ಶಂಕರಃ ॥

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇ ಯಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾವಿಷ್ಣ್ವರ್ಕರುದ್ರಾಶ್ಚ ದಹಂತು ಮಮ ಪಾತಕಮ್ ॥

ಗ್ರಹಣಮೋಕ್ಷವಾದನಂತರ ಹಣೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಸಹಿತ ದಾನ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯ–ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಶಾಂತಿಃ

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ : ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ೧೦೮ವಾರಂ, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಾನ್ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ ಆಜ್ಯಾಕ್ತತಿಲದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಉಪರಾಗಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಚಂದ್ರಂ, (ಸೂರ್ಯಂ) ೧೦೮ವಾರಂ ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ರಾಹುಂ (ಕೇತುಂ) ೧೦೮ವಾರಂ ಆಜ್ಯಾಕ್ತತಿಲದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ೧೦೮ ವಾರಂ ಅಜ್ಯಾಕ್ತತಿಲದ್ರವ್ಯೇಣ ಆಜ್ಯಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮ್......... ।

ಕಲಶತ್ರಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ನವಗ್ರಹಾನ್, ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರೇ ಉಪರಾಗದೇವತೇ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್। ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣೇ ಸ್ವರ್ಣಮಯಂ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬಂ ನಾಗಬಿಂಬಂ ಚ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣೇ ಸ್ವರ್ಣಮಯಂ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಂ ರಾಹುಬಿಂಬ ಚ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ರಜತ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಂ, ಸುವರ್ಣನಾಗಪ್ರತಿಮಾಂ ಘೃತಪೂರ್ಣ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೇ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ವಾ ನಿಧಾಯ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದಾಪಯೇತ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ : ಅದ್ಯ ಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚಂದ್ರೋಪರಾಗಪೀಡಾಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ನಾಗಪ್ರತಿಮಾಯುಕ್ತ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ದಾನಮಂತ್ರ : ತಮೋಪಮ ಮಹಾಭೀಮ ಸೋಮ ಸೂರ್ಯವಿಮರ್ದನಃ ।
ಹೇಮ ತಾರಾಪ್ರದಾನೇನ ಮಮ ಶಾಂತಿಪ್ರದೋ ಭವ ॥
ವಿಧುಂತುದ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸಿಂಹಿಕಾನಂದನಾಚ್ಯುತ ।
ದಾನೇನಾನೇನ ನಾಗಸ್ಯ ರಕ್ಷ ಮಾಂ ವೇಧಜಾದ್ಭಯಾತ್ ॥

ಅಮುಖಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಸ್ಯ ....ಶರ್ಮಣಃ ಮಮ ಜನ್ಮರಾಶಿ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಸ್ಥಿತ ...... ಗ್ರಹಣಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ

ಶಾಂತಿಪೂರ್ವಕ ಶುಭಫಲಾವಾಪ್ತಯೇ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ತತಃ ನವಗ್ರಹಧಾನ್ಯ ದಾನ ತಿಲ, ವಸ್ತ್ರ, ಉಪರಾಗದೇವತಾಧಾನ್ಯದಾನಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಆಚಾರ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ಅನೇನ- ಉಪರಾಗಶಾಂತ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನ-ಜಪ-ಹೋಮ-ತರ್ಪಣ-ದಾನಾದಿ ಕರ್ಮಣಾಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾತ್ಮಕಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಇತಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಶಾಂತಿಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಕಾಲಸರ್ಪಶಾಂತಿಃ

ಅಗ್ರೇ ರಾಹುರಧೋ ಕೇತುಃ ಮಧ್ಯೇ ಚ ಷಡ್ಗ್ರಹಾ ಯದಿ ।
ಕಾಲಸರ್ಪಾಖ್ಯ ಯೋಗೋಽಯಂ ನೃಪಾನಾಂ ಸಮರಂ ಧ್ರುವಮ್ ॥

ಅಗ್ರೇ ಕೇತುರಧೋ ರಾಹುಃ ಗರ್ಭಸ್ಥೇ ಗ್ರಹಸಪ್ತಕೇ ।
ಯದ್ಯಪಸವ್ಯಕಾಲೋಽಯಂ ನೃಪಾನಾಂ ಸಮರಂ ಭವೇತ್ ॥

ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳು ರಾಹುಕೇತುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದರೆ ಕಾಲಸರ್ಪದೋಷವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ರಾಹುವಿನಿಂದ ಕೇತು ಇರುವ ರಾಶಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳು ಬಂದರೆ ಅಪಸವ್ಯ ಕಾಲಸರ್ಪದೋಷವೆಂದೂ, ಕೇತುವಿನಿಂದ ರಾಹು ಇರುವ ರಾಶಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹರು ಬಂದರೆ ಸವ್ಯ ಕಾಲಸರ್ಪದೋಷವೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಈ ಕಾಲಸರ್ಪದೋಷವು ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಅಶುಭಫಲವನ್ನೇ ನೀಡುವುದು.

* ರಾಹು ಕೇತುಗಳು ೧- ೭ನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪತಿಪತ್ನಿಯರ ನಡುವೆ ವಿರೋಧ, ಮನಸ್ತಾಪ, ಅಶಾಂತಿ, ಲವಲವಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ವಿವಾಹವಿಘ್ನ ಉಂಟಾಗುವುದು (೨೭ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ).
* ರಾಹು ಕೇತುಗಳು ೨-೮ನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟು, ತೊಂದರೆಗಳು, ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ, ಪೂರ್ವಿಕರ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವರು (೩೩ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ).
* ರಾಹು ಕೇತುಗಳು ೩-೯ನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ವ್ಯರ್ಥಶ್ರಮ. ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟ. ತನಗೆ ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ತೊಂದರೆಗಳು ಕಾಣುವುದು (೩೬ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ).
* ರಾಹು ಕೇತುಗಳು ೪-೧೦ನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನಡೆ, ನಿರಾಶೆ, ಸಂತಾನದಿಂದ ಅಶಾಂತಿ ಉಂಟಾಗುವುದು (೪೨ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ).
* ರಾಹು ಕೇತುಗಳು ೫-೧೧ನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗುಪ್ತ ಶತ್ರುಗಳು, ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಕಾರಾಗ್ರಹವಾಸ ಉಂಟಾಗುವುದು (೪೮ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ).
* ರಾಹು ಕೇತುಗಳು ೬-೧೨ನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನಡೆ, ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ, ದುಷ್ಟರ ಸಹವಾಸ, ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆ ಕಾಣುವುದು (೫೮ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ).

ಆದುದರಿಂದ ಈ ದೋಷನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಕಾಲಸರ್ಪ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಂಕಲ್ಪಃ – ಮಮ ಜನ್ಮಕುಂಡಲ್ಯಾಂ ರಾಹುಕೇತು ಸಂಜ್ಞಕ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಾಂತರಾಲೇ ಪತಿತ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ಸಕಲಗ್ರಹಸಂಭೂತ ಕಾಲಸರ್ಪನಾಮಕ ಅನಿಷ್ಟಯೋಗೇನ ಶರೀರೇ ವ್ಯವಹಾರೇ ಚ ಉತ್ಪನ್ನಾನಾಂ ಉತ್ಪದ್ಯಮಾನಾನಾಂಚ ವಿಘ್ನಾನಾಂ ಪ್ರಶಮನಾರ್ಥಂ, ಜ್ವರಪೀಡಾ ನಿವೃತ್ಯರ್ಥಂ, ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪತ್ರಯ ಉಪಶಮನಾರ್ಥಂ, ಸಂಪತ್ತಿ ಸಂತತ್ಯಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕಾಲಸರ್ಪಸಹಿತ ರಾಹುಗ್ರಹಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಗ್ರಹಮಖಪೂರ್ವಕ ಕಾಲಸರ್ಪಶಾಂತಿಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲೇ ಕಲಶತ್ರಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ತದುಪರಿ ರಾಹು ಮೃತ್ಯು ಸರ್ಪ ಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ರಾಹುಪೂಜಾ – (ಪೂಜಾವಿಧಾನಂ : ನವಗ್ರಹ ಪ್ರಕರಣೇ 'ರಾಹು ಪೂಜಾಯಾಂ' ವರ್ತತೇ । ರಾಹುಪ್ರಾರ್ಥನಾ, ರಾಹುಕವಚಂ, ರಾಹುಸ್ತೋತ್ರಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್)

ರಾಹುಪ್ರಾರ್ಥನಾ : ಕಾಯಹೀನಃ ಮಹಾಶಕ್ತಿಃ ಗ್ರಸತೇ ಶಶಿಭಾಸ್ಕರೌ ।
ಸೈಂಹಿಕೇಯೋ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ರಾಹುಃ ಪ್ರೀತೋ ಭವೇನ್ಮಮ ॥

ಮಹಾಶಿರಾ ಮಹಾವಕ್ತ್ರೋ ದೀರ್ಘದಂಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ ।
ಅತನುಃ ಚೋರ್ಧ್ವಕೇಶಶ್ಚ ಪೀಡಾಂ ಹರತು ಮೇ ಶಿಖೀ ।

ಕಿರೀಟಿನಂ ಕರಾಲವದನಂ ಖಡ್ಗಚರ್ಮಶೂಲಧರಮ್ ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥಂ ಪೂರ್ವದೇಶಜಂ ಪಾಟಲಿಗೋತ್ರಂ ಆಂಗೀರಸಂ ಆರ್ಷಂ ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಸಂ ಕೃಷ್ಣಾಂಭರಧರಂ ಕೃಷ್ಣಾಭರಣಭೂಷಿತಂ ಕೃಷ್ಣಗಂಧಾನುಲೇಪನಂ ಕೃಷ್ಣಛತ್ರಧ್ವಜಪತಾಕಿನಂ ಮುಕುಟಕೇಯೂರಮಣಿಶೋಭಿತಂ ಆರುಹ್ಯರಥಂ ದಿವ್ಯಂ ಮೇರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇ ಕುರ್ವಾಣಂ ಗ್ರಹಮಂಡಲೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ಅಧಿದೇವತಾ ಸರ್ಪಸಹಿತಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಕಾಲಸಹಿತಂ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖಂ ರಾಹುಂ ಸದಾ ನಮಾಮಿ ನಮಾಮಿ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಂ : ರಾಹುಗ್ರಹಃ ಸದಾ ಕ್ರೂರಃ ಸೋಮಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಪೀಡಕಃ ।
ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂತು ಮಯಾದತ್ತಃ ಅರ್ಘ್ಯೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಸರ್ಪಪೂಜಾ ಏಹ್ಯೇಹಿ ನಾಗೇಂದ್ರ ಧರಾಧರೇಶ ಸರ್ವಾಮರ್ಯೈರ್ವಂದಿತ ಪಾದಪದ್ಮ ।
ನಾನಾ ಫಣಾಮಂಡಲರಾಜಮಾನಾ ಗೃಹಾಣಪೂಜಾಂ ಭಗವನ್ನಮಸ್ತೇ ॥

ಆಶೀವಿಷಸಮೋಪೇತ ನಾಗಕನ್ಯಾ ವಿರಾಜಿತಾ ।
ಆಗಚ್ಛ ನಾಗರಾಜೇಂದ್ರ ಕಲಶೇ ಸನ್ನಿಧೋಭವ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಯೇ ಕೇ ಚ ಪೃಥಿವೀ ಮನು । ಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಯೇ ದಿವಿ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಯೇಽದೋ ರೋಚನೇ ದಿವೋ ಯೇ ವಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಷು । ಯೇಷಾಮಪ್ಸು ಸದಃ ಕೃತಂ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಯಾ ಇಷವೋ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಯೇ ವಾ ವನಸ್ಪತೀಂ॒ರನು । ಯೇ ವಾಽವಟೇಷು ಶೇರತೇ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ೧ ॥

ಓಮ್ ಇದಂ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಹವಿರಸ್ತು ಜುಷ್ಟಮ್ । ಆಶ್ರೇಷಾ ಯೇಷಾಮನುಯಂತಿ ಚೇತಃ । ಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಕ್ಷಿಯಂತಿ । ತೇ ನಃ ಸರ್ಪಾಸೋ ಹವಮಾಗಮಿಷ್ಠಾಃ ॥ ಯೇ ರೋಚನೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಸರ್ಪಾಃ । ಯೇ ದಿವಂ ದೇವೀಮನು ಸಂಚರಂತಿ । ಯೇಷಾಮಾಶ್ರೇಷಾ ಅನುಯಂತಿ ಕಾಮಮ್ । ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಮಧುಮಜ್ಜುಹೋಮಿ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ರಾಹು ಅಧಿದೇವತಾಂ ಸರ್ಪಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥ (ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ನಾಮಪೂಜಾ : ಓಮ್ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುಕಯೇ । ತಕ್ಷಕಾಯ । ಕಾರ್ಕೋಟಕಾಯ । ಪದ್ಮಾಯ । ಮಹಾಪದ್ಮಾಯ ।ಶಂಖಪಾಲಾಯ । ಕುಳಿಕಾಯ । ಕಂಬಲಾಯ । ಅಶ್ವಥರಾಯ । ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾಯ । ಕಾಳಿಯಾಯ । ಕಪಿಲಾಯ ॥ ಧೂಪದೀಪಾದಿ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ :

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಶೇಷನಾಗ ಪುರೋಗಮಾಃ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾ ಸಂತು ಮೇ ಸದಾ ॥
ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ವಾಸುಕಿ ಪ್ರಮುಖಾಶ್ಚಯೇ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥
ರುದ್ರಲೋಕೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ತಕ್ಷಕಪ್ರಮುಖಾಸ್ತಥಾ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥
ಖಾಂಡವಸ್ಯ ತಥಾ ದಾಹೇ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯೇ ಚ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥
ಸರ್ಪಸತ್ರೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಆಸ್ತಿಕೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಾಃ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥
ಪ್ರಲಯೇ ಚೈವ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಕಾರ್ಕೋಟಕ ಪ್ರಮುಖಾಶ್ಚಯೇ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥
ಧರ್ಮಲೋಕೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ವೈತರಣ್ಯಾಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥
ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಪರ್ವತೀಯೇಷು ದರೀಸಂಧಿಷು ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥
ಗ್ರಾಮೇ ವಾ ಯದಿವಾರಣ್ಯೇ ಯೇ ಸರ್ಪಾ ಪ್ರಚರಂತಿ ಹಿ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥
ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಚೈವ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಯೇ ಸರ್ಪಾ ಬಿಲಸಂಸ್ಥಿತಾಃ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥
ರಸಾತಲೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಅನಂತಾದ್ಯ ಮಹಾಬಲಾಃ । ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ....... ॥

ನವನಾಗ ನಾಮಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಅನಂತಂ ವಾಸುಕಿಂ ಶೇಷಂ ಪದ್ಮನಾಭಂ ಚ ಕಂಬಲಮ್ ।
ಶಂಖಪಾಲಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ ತಕ್ಷಕಂ ಕಾಲಿಯಂ ತಥಾ ॥

ಏತಾನಿ ನವನಾಮಾನಿ ನಾಗಾನಾಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ ।
ಸಾಯಂಕಾಲೇ ಪಠೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ವಿಶೇಷತಃ ॥
ತಸ್ಮೈ ವಿಷಭಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಜಯೀಭವೇತ್ ॥

ಸರ್ಪಾಪಸರ್ಪ ಭದ್ರಂತೇ ಗಚ್ಛಸರ್ಪ ಮಹಾವಿಷ ।
ಜನಮೇಜಯಸ್ಯ ಯಜ್ಞಾಂತೇ ಆಸ್ತೀಕ ವಚನಂ ಸ್ಮರಾ ॥

ಆಸ್ತೀಕ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯಃ ಸರ್ಪೋ ನ ನಿವರ್ತತೇ ।
ಶತಧಾ ಭಿದ್ಯತೇ ಮೂರ್ಧ ಶಿಂಶವೃಕ್ಷ ಫಲಂ ಯಥಾ ॥

ನರ್ಮದಾಯೈ ನಮಃ ಪ್ರಾತಃ ನರ್ಮದಾಯೈ ನಮೋ ನಿಶಿ ।
ನಮಸ್ತೇ ನರ್ಮದೇ ತುಭ್ಯಂ ನಾಗರಾಜ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಅನಂತಾನಂತದೇವೇಶ ಅನಂತಫಲದಾಯಕ ।
ಅನಂತಮೂರ್ತೇ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ್ ಅನಂತಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ಅಥ ಕಾಲಪೂಜಾ ॥

ಓಂ ಕಾರ್ಷಿರಸಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯತ್ವಾ ಕ್ಷಿತ್ಯಾ ಉನ್ನಯಾಮಿ । ಸಮಾಪೋ ಅದ್ಭಿರಗ್ಮತ ಸಮೋಷಧೀಭಿರೋಷಧೀ ॥

ಏಹ್ಯೇಹಿ ದಂಡಾಯುಧ ಧರ್ಮರಾಜ ಕಾಲಾಂಜನಾಭಾಸ ವಿಶಾಲನೇತ್ರ ।
ವಿಶಾಲವಕ್ಷಸ್ತಲರುದ್ರರೂಪ ಗ್ರಹಾಣಪೂಜಾಂ ಭಗವನ್ನಮಸ್ತೇ ॥

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾದಿ ಸಂಯುಕ್ತ ದಂಡಮುದ್ಗರಧಾರಕ ।
ಆಗಚ್ಛ ಭಗವನ್ ಕಾಲ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಸನ್ನಿಧೋಭವ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ರಾಹುಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಕಾಲಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಭೋ ಕಾಲ ಇಹಾಗಚ್ಛ ಇಹತಿಷ್ಠ ವರದೋ ಭವ ॥

ಕಾಲಾಯ ಕಾಲರೂಪಾಯ ಕಾಲಾಂಜನ ಸಮಪ್ರಭೋ ।
ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂ ಕೃತಾವಾಸ ಕಾಲದೇವನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

(ಅರ್ಘ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ)

ನಾಮಪೂಜಾ – ಓಂ ದಮನ್ಯೈ ನಮಃ । ದಾಮನ್ಯೈ । ಛಾಯಾಯೈ । ಯಮಾಯ । ಧರ್ಮರಾಜಾಯ । ಮೃತ್ಯವೇ । ಅಂತಕಾಯ । ವೈವಸ್ವತಾಯ । ಕಾಲಾಯ । ಸರ್ವಭೂತಕ್ಷಯಾಯ । ಔದುಂಬರಾಯ । ದಧ್ನಾಯ । ನೀಲಾಯ । ಪರಮೇಷ್ಟಿನೇ । ವೃಕೋದರಾಯ । ಚಿತ್ರಾಯ । ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾಯ ॥

ಧೂಪದೀಪಾದಿ ಉಪಚಾರಂ ದತ್ವಾ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ

ಯಮೋನಿಹಂತಾ ಪಿತೃಧರ್ಮರಾಜೋ ವೈವಸ್ವತೋ ದಂಡಧರಶ್ಚ ಕಾಲಃ ।
ಪ್ರೇತಾಧಿಪೋದತ್ತ ಕೃತಾನುಸಾರೀ ಕೃತಾಂತ ಏತದ್ದಶಭಿರ್ಜಪಂತಿ ॥

ಧರ್ಮರಾಜ ಮಹಾಕಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾಧಿಪತೇ ನಮಃ ।
ರಕ್ತೇಕ್ಷಣ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮಮ ಪೀಡಾಂ ನಿವಾರಯ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್ ॥

ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ನರಸಿಂಹಂ ....ಸಂಖ್ಯಯಾ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಾನ್ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ತತ್ತತ್ಸಮಿತ್‌ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟವಾರಂ; ರಾಹುಂ ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ದೂರ್ವಾ-ಸಮಿತ್‌ಮಾಷಾನ್ನತಿಲಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ೧೦೮ ವಾರಂ, ಅಧಿದೇವತಾಂ ಸರ್ಪಂ ನಮೋಽಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯಃ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ೨೮ ವಾರಂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ಕಾಲಂ ಕಾರ್ಷಿರಸಿ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ೨೮ ವಾರಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ದ್ರವ್ಯೈಃ; ದುರ್ಗಾದಿಪರಿವಾರದೇವತಾಃ ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಪಾಲಕಾಂಶ್ಚ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ ಏಕೈಕವಾರಂ ಪುನಃ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸರ್ವತೋ ಭದ್ರಮಂಡಲದೇವತಾನಾಂ ಏಕೈಕವಾರಂ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಚರುಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ.......।

ಹೋಮಾಂಗ ರಾಹು, ಕಾಲ, ಸರ್ಪ ಜಪಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ಹೋಮಾಂತೇ ಕಲಶಸ್ನಾನಂ ಹೋಮಾಂಗದಾನಾದಿ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ಆಶಿಷೋ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತ್ವಾ ಕರ್ಮ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ರಾಹುಕವಚಂ :

ರಾಹುಕವಚಸ್ಯ ಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರಾಹುರ್ದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಸದಾ ರಾಹುಂ ಶೂರ್ಪಾಕಾರಂ ಕಿರೀಟಿನಮ್ ।
ಸೈಂಹಿಕೇಯಂ ಕರಾಲಾಸ್ಯಂ ಭೂತಾನಾಂ ಅಭಯಪ್ರದಮ್ ॥

ನೀಲಾಂಬರಃ ಶಿರಃ ಪಾತು ಲಲಾಟಂ ಲೋಕವಂದಿತಃ ।
ಚಕ್ಷುಷೀ ಪಾತು ಮೇ ರಾಹುಃ ಶ್ರೋತ್ರೇ ತ್ವರ್ಧಶರೀರವಾನ್ ॥

ನಾಸಿಕಾಂ ಮೇ ಕರಾಲಾಸ್ಯಃ ಶೂಲಪಾಣಿರ್ಮುಖಂ ಮಮ ।
ಜಿಹ್ವಾಂ ಮೇ ಸಿಂಹಿಕಾಸೂನುಃ ಕಂಠಂ ಮೇ ಕಠಿನಾಂಘ್ರಿಕಃ ॥

ಭುಜಂಗೇಷೋ ಭುಜೌ ಪಾತು ನೀಲಮಾಲ್ಯಾಂಬರಃ ಕರೌ ।
ಪಾತುವಕ್ಷಸ್ಥಲಂ ಮಂತ್ರೀ ಪಾತು ಕುಕ್ಷಿಂ ವಿಧುಂತುದಃ ॥

ಕಟೀ ಮೇ ವಿಕಟಃ ಪಾತು ಊರೂ ಮೇ ಸುರಪೂಜಿತಃ ।
ಸ್ವರ್ಭಾನುಃ ಜಾನುನೀ ಪಾತು ಜಂಘೇ ಮೇ ಪಾತು ಜಾಡ್ಯಹಾ ॥

ಗುಲ್ಫೌ ಗ್ರಹಾಧಿಪಃ ಪಾತು ಪಾದೌ ಮೇ ಭೀಷಣಾಕೃತಿಃ ।
ಸರ್ವಾಣ್ಯಂಗಾನಿ ಮೇ ಪಾತು ನೀಲಚಂದನಭೂಷಣಃ ॥

ರಾಹೋರಿದಂ ಕವಚಮೀಪ್ಸಿತ ಸಿದ್ಧಿದಂ ಸ್ಯಾತ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಠತ್ಯನುದಿನಂ ನಿಯತಃ ಶುಚಿಸ್ಸನ್ । ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಕೀರ್ತಿಮತುಲಾಂ ಶ್ರಿಯಮೃದ್ಧಿಮಾಯುಃ ಆರೋಗ್ಯಮಾತ್ಮ ವಿಜಯಂ ಚ ಹಿ ತತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಪಾದ್ಮೇ ರಾಹುಕವಚಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

ರಾಹುಸ್ತೋತ್ರಮ್

ರಾಹುರ್ದಾನವಮಂತ್ರೀ ಚ ಸಿಂಹಿಕಾ ಚಿತ್ತನಂದನಃ ।
ಅರ್ಧಕಾಯಃ ಸದಾ ಕ್ರೋಧೀ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯವಿಮರ್ದನಃ ॥

ರೌದ್ರೋ ರುದ್ರಪ್ರಿಯೋ ದೈತ್ಯಃ ಸ್ವರ್ಭಾನುರ್ಭಾನುಭೀತಿದಃ ।
ಗ್ರಹರಾಜಃ ಸುಧಾಪಾಯೀ ರಾಕಾತಿಥ್ಯಭಿಲಾಷಕಃ ॥

ಕಾಲವೃದ್ಧಿಃ ಕಾಲರೂಪಃ ಶ್ರೀಕಂಠಹೃದಯಾಶ್ರಯಃ ।
ವಿದುಂತುದಃ ಸೈಂಹಿಕೇಯೋ ಘೋರರರೂಪೋ ಮಹಾಬಲಃ ॥

ಗ್ರಹಪೀಡಾ ಕರೋ ದಂಷ್ಟ್ರೀ ರಕ್ತನೇತ್ರೋ ಮಹೋದರಃ ।
ಪಂಚವಿಂಶತಿ ನಾಮಾನಿ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ರಾಹೋಃ ಸದಾ ನರಃ ॥

ಯಃ ಪಠೇತ್ ಮಹತೀ ಪೀಡಾ ತಸ್ಯ ನಶ್ಯತಿ ಕೇವಲಮ್ ।
ಆರೋಗ್ಯಂ ಪುತ್ರಮತುಲಂ ಶ್ರಿಯಂ ಧಾನ್ಯಂ ಪಶೂನ್ ತಥಾ ॥

ದದಾತಿ ರಾಹುಸ್ತಸ್ಮೈ ಯಃ ಪಠತೇ ಸ್ತೋತ್ರಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಸತತಂ ಪಠತೇ ಯಸ್ತು ಜೀವೇತ್ ವರ್ಷಶತಂ ನರಃ ॥

॥ ಇತಿ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣೇ ರಾಹುಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

॥ ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಹೋಮ ಪ್ರಕರಣಮ್ ॥

ಅಹಮೇಕೋಽಖಿಲಗುಣೋ ವಾಚಕಃ ಪ್ರಣವೋ ಮಮ ।
ಅಕಾರಾದ್ಯತಿಶಾಂತಾಂತಃ ಸೋಽಯಮಷ್ಟಾಕ್ಷರೋ ಮತಃ ॥ –ತಂ.ಸಂ.: ಅ. ೧, ಶ್ಲೋ. ೩.

ಓಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ಅಕಾರಾದಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳು, ಅದರಿಂದ ಹೊರಟ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರ (ಅಕಾರಾದಿ ೫೧ ಅಕ್ಷರಗಳು), ವ್ಯಾಹೃತಿ, ವಾಸುದೇವ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ –ಇದರಿಂದ ಹೊರಟ ವೇದತ್ರಯಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿಮಂತ್ರಗಳು ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಏತೇ ತು ಸರ್ವಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಮೂಲಮಂತ್ರಾ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಏತಜ್ಞಾನಾತ್ಸಮಸ್ತಂ ಚ ಜ್ಞಾತಂ ಸ್ಯಾಚ್ಛಬ್ದಗೋಚರಮ್ ।
ಏತಜ್ಜಪಾತ್ಸಮಸ್ತಾನಾಂ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಜಾಪಕೋ ಭವೇತ್ ॥ –ತಂ.ಸಂ.: ಅ. ೧, ಶ್ಲೋ. ೪೫.

ಪ್ರಣವಾದಿ ವಿಷ್ಣ್ವಂತ ಅಷ್ಟಮಹಾಮಂತ್ರಗಳು ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿವೆ. ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ. ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿದರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿದ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು.

ದೃಷ್ಟಾರ್ಥ ಏವ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಕಲೌ ವೀರ್ಯಂ ತಿರಸ್ಕೃತಮ್ ।
ತತ್ರಾಪ್ಯುದ್ದೀಪ್ತವೀರ್ಯಾಹಿ ಮಂತ್ರಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ವಾಸಿಷ್ಠವೃಷ್ಣಿಪ್ರವರಮಂತ್ರಾಸ್ತತ್ರಾಪಿ ವೀರ್ಯದಾಃ ॥ –ತಂ.ಸಂ.: ಅ. ೪, ಶ್ಲೋ. ೪೨.

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರದ ಫಲವನ್ನು ಕಳಕೊಂಡ ಮಂತ್ರಗಳು, ಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಳಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಂತ್ರದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳಕೊಂಡು ಐಹಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರತ್ರಿಕ ಫಲಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ತರಾಗುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಭಯಫಲಗಳನ್ನು ಅತಿಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಡತಕ್ಕಂತಹ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಈ ತಂತ್ರಸಾರಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯಮಧ್ವರು ಪ್ರಣವಾದಿ ೭೨ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವರು.

ಉಪಸರ್ಗೇಷು ಜಾತೇಷು ದೈವಭೂತಾತ್ಮ ಹೇತುಷು ।
ಆಯುಷೇ ವಾಽಥ ಶಾಂತ್ಯೈ ವಾ ಶ್ರಿಯೇ ವಾ ಪುಣ್ಯವೃದ್ಧಯೇ ।
ಯೋಗ್ಯತಾಯೈ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧ್ಯೈ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮೇವ ವಾ ॥

ಜುಹುಯಾತ್ಸಹಸ್ರಮಯುತಂ ಲಕ್ಷಂ ಕೋಟಿಮಥಾಪಿ ವಾ ।
ಪೂರ್ವವತ್ಸಂಸ್ಕೃತೇ ವಹ್ನೌ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಮ್ ॥ –ತಂ.ಸಂ. ಅ.೨, ಶ್ಲೋ. ೧೩, ೧೪.

ಪ್ರಕೃತಿವಿಕೋಪಗಳು (ಅತಿವೃಷ್ಟಿ–ಅನಾವೃಷ್ಟಿ–ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆ–ಭೂಕಂಪ), ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಪೀಡೆಗಳು ಗ್ರಹಣ ಕಾಲಗಳು, ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಜ್ವರಾದಿಗಳು, ಮಾನಸಿಕ ಪೀಡೆಗಳು ಇವುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ; ಆಯುಷ್ಯ ವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ; ಅಶಾಂತಿ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ; ಸಂಪತ್ತಿನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ; ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ; ಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ; ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ; ಲೋಕಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಅವರವರ ಶಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಬೇಕು.

ಆಜ್ಯೇನ ವಾ ಪಾಯಸೇನ ಸಮಿದ್ಭಿಃ ಕ್ಷೀರಿಣಾಮಥ ।
ತಿಲೈರ್ವಾ ತಂಡುಲೈರ್ವಾಽಥ ಮಧುರೈಸ್ತ್ರಿಭಿರೇವ ವಾ
ಬ್ರಹ್ಮಪತ್ರ ಸಮಿದ್ಭಿರ್ವಾ ಸಮಿದ್ಭಿರ್ವಾಽಮೃತೋದ್ಭವೈಃ ।
ಅಮೃತಾಃ ಸಮಿಧೋ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಸರ್ವತ್ರ ಚತುರಂಗುಲಾಃ ॥ –ತಂ.ಸಂ.: ಅ. ೨, ಶ್ಲೋ. ೨೦, ೨೧.

ಹೋಮಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ದ್ರವ್ಯಗಳು : ತುಪ್ಪ, ಕ್ಷೀರಪಾಯಸ; ಅಶ್ವತ್ಥ, ಉದುಂಬರ, ಗೋಳಿ(ಆಲ), ಪಾಲಾಶ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ; ಎಳ್ಳು, ತಂಡುಲ, ತ್ರಿಮಧುರ (ದಧಿ–ಮಧು–ಆಜ್ಯ).

ವಿಜಯಸ್ತಂಭನಾದೀನಿ ನಾರಸಿಂಹೈರ್ವಿಶೇಷತಹ ।
ಜಾಮದಗ್ನ್ಯೈಶ್ಚ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ರಾಘವೈರ್ಯಾದವೈರಪಿ ।
ವಾರಾಹೈಃ ಸ್ತಂಭನಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಶ್ರೀಕರಾಃ ಕಥಿತಾಃ ಪುರಾ ॥ –ತಂ.ಸಂ.: ಅ. ೪, ಶ್ಲೋ. ೧೧೬.

ಕಾರ್ಯಜಯಕ್ಕೆ, ಕೃತ್ರಿಮ ನಿವಾರಣೆಗೆ ನರಸಿಂಹ–ಪರಶುರಾಮ–ರಾಮ–ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಗಳಾಗಿವೆ. ಸ್ತಂಭನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವರಾಹಮಂತ್ರವು ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀಕರಮಂತ್ರವು ಶೀಘ್ರ ಫಲಪ್ರದವಾದಗಳಾಗಿವೆ.

ವಸುಪೂರ್ಣಕರಂ ರತ್ನಪರ್ವತಸ್ಥಂ ವಿಭಾವಯನ್ ।
ವಸುಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸೇವ್ಯಮಾನಮಜಾದಿಭಿಃ ॥
ಶ್ರೀಯಾ ವಿಭೂತಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಂ ಭಾವಯನ್ನ ಭೂತಿಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥ –ತಂ.ಸಂ.: ಅ. ೪, ಶ್ಲೋ. ೧೧೮.

ರತ್ನರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾದ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಭಗವಂತನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಜಪಿಸಿದರೆ ಮನೋಗತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು.

ಧಾನ್ವಂತರೋ ಮಹಾಮಂತ್ರಃ ಸಂಸೃತಿರ್ವ್ಯಾಧಿನಾಶನಃ ।

ಧನ್ವಂತರೀಮಂತ್ರ ಜಪ–ಹೋಮಾದಿಗಳಿಂದ ರೋಗ ನಾಶವಾಗುವುದು.

ಶ್ರಿಯೇ ಪದ್ಮಾನಿ ಜುಹುಯಾತ್ಸಂಪ್ರೀತ್ಯಾ ಉತ್ಪಲಾನಿ ಚ ..... ॥ –ತಂ.ಸಂ.: ಅ. ೪, ಶ್ಲೋ. ೧೨೦.

ಸಂಪತ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ತಾವರೆಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ, ಪ್ರೀತಿ ಸಂಪಾದನೆಗೋಸ್ಕರ ನೈದಿಲೆಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಹೋಮಿಸಬೇಕು.

ವಿದ್ಯಾಯೈ ಮಂತ್ರಿತಂ ವಾರಿ ವಚಾಂ ವಾ ತುಳಸೀಮಪಿ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮೀಂ ಘೃಷ್ಟಂ ಸುವರ್ಣಂ ವಾ ಶತಾವೃತ್ತ್ಯಾ ತು ನಿತ್ಯಶಃ ॥ –ತಂ.ಸಂ.: ಅ. ೪, ಶ್ಲೋ. ೧೨೧.

ವಿದ್ಯಾಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ವೇದವ್ಯಾಸಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ನೂರುಬಾರಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತವಾದ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ನೂರು ಸಲ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತವಾದ ಬಜೆ, ತುಳಸಿ, ಒಂದೆಲಗ, ತೇದ ಬಂಗಾರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು.

ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತಮಂತ್ರ ಹೋಮಾನ್ವಾಧಾನಮ್

ಅನ್ವಾಧಾನ :

ಅಸ್ಮಿನ್ ಅನ್ವಾಹಿತೇಽಗ್ನೌ ॥ ಅಗ್ನೇಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ- ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಷೋಡಶವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಪುನರಗ್ನೇಃ ವೈಷ್ಣವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ-ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರ-ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟವಾರ-ಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನರ್ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅಷ್ಟವಾರಮಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮೇಕೈಕ-ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚಾಽಜ್ಯೇನ ಪೀಠದೇವತಾಮಂತ್ರೈಃ ಆವರಣದೇವತಾಮಂತ್ರೈಃ ಸಕೃತ್ಸಕೃದಾಜ್ಯೇನ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಮಿಧ್ಮೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅಗ್ನೀಷೋಮೌ ಚಕ್ಷುಷೀ ಆಜ್ಯೇನ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಮ್ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತ ಮಂತ್ರೈಃ ಆಜ್ಯ ದ್ರವ್ಯೇಣ (ಕ್ರಮಾತ್ ಅಮೃತ-ವಟ-ಪಾಲಾಶ-ಅಶ್ವತ್ಥ-ಔದುಂಬರಾದಿ ಸಮಿದ್ಭಿಃ ಆಜ್ಯ-ಪರಮಾನ್ನ-ಲಾಜ-ತ್ರಿಮಧುರ-ತಂಡುಲಾಖ್ಯ (ವ್ರೀಹಿ/ಗೋಧೂಮ) ದಶದ್ರವ್ಯೈಃ) ಸಹಸ್ರವಾರಂ (ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂವಾ) ಆಜ್ಯ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಂ.......।

ತದಾತ್ಮನಿ ಹರಿಂ ಧ್ಯಾಯತ್ ಕುಂಡೇ ದೇವೀಂ ಶ್ರಿಯಂ ತಥಾ ।
ವಿಷ್ಣು ವೀರ್ಯಾತ್ಮಕಂ ವಹ್ನಿಂ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ಪ್ರಣವೇನಹ ॥

ಕುರ್ಯಾತ್ಕ್ರಿಯಾಃ ಷೋಡಶ ಚ ವ್ಯಾಹೃತೀಭಿಃ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ।
ವಹ್ನೇಸ್ತದ್ಗಹರೇಃ ಪ್ರೀತಿಂ ಕುರ್ವನ್ ದ್ರವ್ಯೈರ್ಯಜೇತ್ತತಃ ॥

ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಶ್ಚ ಹೋಮಶ್ಚ ಮೂಲೇನಾಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ।
ಸಕೃತ್ಸಕೃತ್ತುಷ್ಪಮನ್ಯೈರ್ಹೋಮಸ್ತಸ್ಯ ಚತುರ್ಗುಣಃ ॥

ಜಪಧ್ಯಾನಹುತಾರ್ಚಾದೀನೇವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಸದಾ ।
ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಣಾಂ ಭಾಜನಂ ಸ್ಯಾತ್ಸ ಏವ ಹಿ ॥

ಹರಿರ್ಹಿ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಪರಮಃ ಪೂರ್ಣಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಸ್ವತಂತ್ರೋಽನ್ಯೇ ತದ್ವಶಾ ಹಿ ಸರ್ವೇಽತಃ ಸ ಜಗದ್ಗುರುಃ ॥

ಸರ್ವೋತ್ತಮಂ ಹರಿಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯ ಏವಂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಮ್ ।
ಜಪಧ್ಯಾನಾದಿಭಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಪೂಜಯೇನ್ನಾಸ್ಯ ದುರ್ಲಭಮ್ ॥

ಭಕ್ತಿಂ ಕೃತ್ವಾಽನ್ಯದೇವೇಷು ಬ್ರಹ್ಮಾ ರುದ್ರಾದಿಕೇಷ್ವಪಿ ।
ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷಮವಿಜ್ಞಾಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಾತಿ ತಮೋ ಧ್ರುವಮ್ ॥

ನ ಯಜ್ಞಾ ನಚ ತೀರ್ಥಾನಿ ನೋಪವಾಸವ್ರತಾನಿ ಚ ।
ದೈವತಾನಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ತ್ರಾತುಂ ತಂ ಶಕ್ತಿಯುಃ ಕ್ವಚಿತ್ ॥

ತಂತ್ರಮಾರ್ಗಾಸ್ತು ಹರಿಣಾ ಹ್ಯಸಂಖ್ಯಾಃ ಕೀರ್ತಿತಾ ಅಪಿ ।
ತೇಷ್ವಯಂ ಸುಗಮೋ ಮಾರ್ಗಃ ಸುಫಲಶ್ಚಾನುತಿಷ್ಠತಾಮ್ ॥

ಸಕಾಮೇಭ್ಯೋಽಮಿತಗುಣಾ ಯಾಽಕಾಮೈಸ್ತು ಕೃತಾ ಕ್ರಿಯಾ ।
ತಸ್ಮಾದಕಾಮ ಏವಾಲಂ ಭಜೇದ್ವಿಷ್ಣುಂ ಸನಾತನಮ್ ॥ –ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹ

ಅಥ ಅಷ್ಟಮಹಾಮಂತ್ರಾಃ

೧. ಪ್ರಣವಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ । ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ – ಓಂ ಭೂಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಭುವಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಸ್ವಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸತ್ಯಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ : ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥

ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಪಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ॥

ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ।
ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭೀತಿಹಸ್ತಾನ್ಯೇತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ ।
ಮೂಲರೂಪಸವರ್ಣಾನಿ ಕೃಷ್ಣಾವರ್ಣಾ ಶಿಖೋಚ್ಯತೇ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಓಂ ಓಂ ॥

೨. ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ

ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ದ್ಯೂಲ್ಕಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ : ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್.............ಭೂಷಿತಾಃ ॥

ಬಿಂಬೋಽಸಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಯದ್ಯಪಿಚಾಂತರಮ್ ।
ಸ್ವಾಮಿನ್ನಿರ್ದೋಷಮದ್ದೋಷಂ ವಿರೇಚಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥

೩. ವ್ಯಾಹೃತಿಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀವ್ಯಾಹೃತಿಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಭುವಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ : ಉದ್ಯದಾದಿತ್ಯವರ್ಣಶ್ಚ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಽಭಯೋದ್ಯತಃ ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಓಂ ॥

೪. ವಾಸುದೇವ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ನಮಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಭಗವತೇ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ : ಅಚ್ಛವರ್ಣೋಽಭಯವರಕರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಮಿತದ್ಯುತಿಃ ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣ ಮಧ್ಯಗಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಓಂ ॥

೫. ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸವಿತೃನಾಮಕ ನಾರಾಯಣೋದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ವರೇಣ್ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಧೀಮಹಿ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ : ಪ್ರೋದ್ಯದಾದಿತ್ಯವರ್ಣಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಮಧ್ಯಗಃ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಧರೋಽಂಕಸ್ಥ ದೋರ್ದ್ವಯೋ ಧ್ಯೇಯ ಏವ ಚ ॥

ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲ ಮಧ್ಯವರ್ತೀ
ನಾರಾಯಣಃ ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।
ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ
ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುರ್ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ತತ್ಸ ವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

೬. ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರಾಃ

ಏತೇಷಾಂ ಶ್ರೀ ಮಾತೃಕಾ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಭೂಃ ಹೃದಯಾಯ .... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ .... ಭೂಷಿತಾಃ ॥

ತಾದೃಗ್ರೂಪಾಶ್ಚ ಪಂಚಾಶಜ್ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾ ಭಯೋದ್ಯತಾಃ ।
ಟಂಕೀ ದಂಡೀ ಚ ಧನ್ವೀ ಚ ತತ್ತದ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತುವಾಮತಃ

[ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹ..... ಸಮಗ್ರ್ಯ ಶಕ್ತಿಮ್]

ಮಂತ್ರಾಃ

೧. ಓಂ ಅಂಅಜಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥ ೨. ಆಂ ಆನಂದಾಯ ನಮಃ ॥ ೩. ಇಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ೪. ಈಂಈಶಾಯ ನಮಃ ॥ ೫. ಉಂ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ೬. ಊಂ ಊರ್ಜಾಯ ನಮಃ ॥ ೭. ಋಂ ಋತಂಭರಾಯ ನಮಃ ॥ ೮. ೠಂ ೠಘಾಯ ನಮಃ ॥ ೯. ಌಂ ಌಶಾಯ ನಮಃ ॥ ೧೦. ೡಂ ೡ ಜಯೇ ನಮಃ ॥ ೧೧. ಏಂ ಏಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ೧೨. ಐಂ ಐರಾಯ ನಮಃ ॥ ೧೩. ಓ ಓಜೋಭೃತೇ ನಮಃ ॥ ೧೪. ಔಂ ಔರಸಾಯ ನಮಃ ॥ ೧೫. ಅಂ ಅಂತಾಯ ನಮಃ ॥ ೧೬. ಅಃ ಅರ್ಧಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ॥ ೧೭. ಕಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ॥ ೧೮. ಖಂ ಖಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ೧೯. ಗಂ ಗರುಡಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥ ೨೦. ಘಂ ಘರ್ಮಾಯ ನಮಃ ॥ ೨೧. ಙಂ ಙಸಾರಾಯ ನಮಃ ॥ ೨೨. ಚಂ ಚಾರ್ವಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ ೨೩. ಛಂ ಛಂದೋಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ೨೪. ಜಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ॥ ೨೫. ಝಂ ಝಟಿತಾರಯೇ ನಮಃ ॥ ೨೬. ಞಂ ಞಮಾಯ ನಮಃ ॥ ೨೭. ಓಂ ಟಂ ಟಂಕಿನೇ ನಮಃ ॥ ೨೮. ಓಂ ಠಂ ಠಲಕಾಯ ನಮಃ ॥ ೨೯. ಓಂ ಡಂ ಡರಕಾಯ ನಮಃ ॥ ೩೦. ಓಂ ಢಂ ಢರಿಣೇ ನಮಃ ॥ ೩೧. ಓಂ ಣಂ ಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ೩೨. ಓಂ ತಂ ತಾರಾಯ ನಮಃ ॥ ೩೩. ಓಂ ಥಂ ಥಭಾಯ ನಮಃ ॥ ೩೪. ಓಂ ದಂ ದಂಡಿನೇ ನಮಃ ॥ ೩೫. ಓಂ ಧಂ ಧನ್ವಿನೇ ನಮಃ ॥ ೩೬. ಓಂ ನಂ ನಮ್ಯಾಯ

ನಮಃ ॥ ೩೭. ಓಂ ಪಂ ಪರಾಯ ನಮಃ ॥ ೩೮. ಓಂ ಫಂ ಫಲಿನೇ ನಮಃ ॥ ೩೯. ಓಂ ಬಂ ಬಲಿನೇ ನಮಃ ॥ ೪೦. ಓಂ ಭಂ ಭಗಾಯ ನಮಃ ॥ ೪೧. ಓಂ ಮಂ ಮನವೇ ನಮಃ ॥ ೪೨. ಓಂ ಯಂ ಯಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ॥ ೪೩. ಓಂ ರಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥ ೪೪. ಓಂ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ೪೫. ಓಂ ವಂ ವರಾಯ ನಮಃ ॥ ೪೬. ಓಂ ಶಂ ಶಾಂತಸಂವಿದೇ ನಮಃ ॥ ೪೭. ಓಂ ಷಂ ಷಡ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ೪೮. ಓಂ ಸಂ ಸಾರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ೪೯. ಓಂ ಹಂ ಹಂಸಾಯ ನಮಃ ॥ ೫೦. ಓಂ ಳಂ ಳಾಳುಕಾಯ ನಮಃ ॥ ೫೧. ಓಂ ಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ॥

೭. ಪುರುಷಸೂಕ್ತಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಪುರುಷಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ । ಅನಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಪರಮ–ಪುರುಷೋ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ .... ಭೂಷಿತಾಃ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾಽತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥ ೧ ॥ ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ । ಉತಾಮೃತತ್ವಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ನೇನಾತಿರೋಹತಿ ॥ ೨ ॥ ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾಽತೋ ಜ್ಯಾಯಾಁಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ । ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ॥ ೩ ॥ ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ಪುರುಷಃ ಪಾದೋಽಸ್ಯೇಹಾ ಭವತ್ಪುನಃ । ತತೋ ವಿಷ್ವಙ್ ವ್ಯಕ್ರಾಮತ್ಸಾಶನಾನಶನೇ ಅಭಿ ॥ ೪ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪೂರುಷಃ । ಸ ಜಾತೋ ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಪಶ್ಚಾದ್ಭೂಮಿಮಥೋ ಪುರಃ ॥ ೫ ॥ ಯತ್ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತನ್ವತ । ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸೀದಾಜ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇಧ್ಮಃ ಶರದ್ಧವಿಃ ॥ ೬ ॥ ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪ್ರೌಕ್ಷನ್ ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ । ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೭ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ಸರ್ವಹುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಮ್ । ಪಶೂನ್ ತಾಁಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್

ಗ್ರಾಮ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೮ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ಸರ್ವಹುತ ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ । ಛಂದಾಂಸಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜುಸ್ತಸ್ಮಾದಜಾಯತ ॥ ೯ ॥ ತಸ್ಮಾದಶ್ವಾ ಅಜಾಯಂತ ಯೇ ಕೇ ಚೋಭಯಾದತಃ । ಗಾವೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಾ ಅಜಾವಯಃ ॥ ೧೦ ॥ ಯತ್ಪುರುಷಂ ವ್ಯದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್ । ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಯೇತೇ ॥ ೧೧ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀದ್ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ । ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥ ೧೨ ॥ ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ । ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ ॥ ೧೩ ॥ ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ । ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಭೂಮಿರ್ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ತಥಾ ಲೋಕಾ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥ ೧೪ ॥ ಸಪ್ತಾಸ್ಯಾಸನ್ಪರಿಧಯಸ್ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ । ದೇವಾ ಯದ್ಯಜ್ಞಂ ತನ್ವಾನಾ ಅಬಧ್ನನ್ಪುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥ ೧೫ ॥ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥ ೧೬ ॥

೮. ವಿಷ್ಣುಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ವಿಂ ವಿಶ್ವಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಷಂ ತೈಜಸಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ ಣಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ವೇಂ ತುರೀಯಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ನಂ ಆತ್ಮನೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಮಃ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಇಂದ್ರನೀಲ ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕ ದೇಹವಾನ್ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮ..................ಭೂಷಿತಾಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ಓಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಅಷ್ಟಮಹಾಮಂತ್ರಾಃ ॥

೯. ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದಕ್ಷರವರಾಹಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದಕ್ಷರ ವರಾಹಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀ ವರಾಹೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । (ಭೂಧರಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ) । ಓಂ ಪೂರ್ಣ ಐಶ್ವರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಭಾತ್ಮನೇ ಶಿಖಾಯ್ಯೆ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಪೂರ್ಣಾನಂದಾತ್ಮನೇ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಪೂರ್ಣತೇಜ ಆತ್ಮನೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವಷಟ್ । ಓಂ ಪೂರ್ಣಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ಶ್ಯಾಮಃ ಸುದರ್ಶನದರಾಭಯ ಸದ್ವರೇತೋ
ಭೂಮ್ಯಾಯುತೋಽಖಿಲ ನಿಜೋಕ್ತ ಪರಿಗ್ರಹೈಶ್ಚ ॥
ಧ್ಯೇಯೋ ನಿಜೈಶ್ಚ ತನುಭಿಃ ಸಕಲೈರುಪೇತಃ ।
ಕೋಲೋ ಹರಿಃ ಸಕಲ ವಾಂಛಿತ ಸಿದ್ಧಯೇಽಜಃ ॥**

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಹೂಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವರಾಹರೂಪಾಯ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಪತಯೇ ಭೂಪತಿತ್ವಂ ಮೇ ದೇಹಿ ದದಾಪಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಮ್ ॥

೧೦. ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ವರಾಹ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ವರಾಹ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವರಾಹೋದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಶ್ಯಾಮಸುದರ್ಶನದರಾಭಯ............ ಅಜಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಹೂಂ ವರಾಹಾಯ ನಮಃ ॥

೧೧. ಚತುರ್ದಶಾಕ್ಷರ ವರಾಹಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಚತುರ್ದಶಾಕ್ಷರ ವರಾಹ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಶಕ್ವರೀ ಛಂದಃ । ವರಾಹೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಶ್ಯಾಮಃ ಸುದರ್ಶನದರಾಭಯ ಸದ್ವರೇತೋ

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ (ಮಹಾವರಾಹಾಯ) ವರಾಹರೂಪಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಮ್ ॥

೧೨. ಶ್ರೀಕರ ಮಂತ್ರಃ [ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ]

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ [ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಾ] । ಶ್ರೀಕರ ನಾರಾಯಣೋದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ .... ।

ಓಂ ಭೀಷಯ ಭೀಷಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ತ್ರಾಸಯ ತ್ರಾಸಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಪ್ರಮರ್ದಯ ಪ್ರಮರ್ದಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಪ್ರಧ್ವಂಸಯ ಪ್ರಧ್ವಂಸಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಆದಿತ್ಯಚಂದ್ರಾವಪಿ ಚಕ್ರಶಂಖೌ ಶಂಖ ಪ್ರಸೂನಾಖ್ಯ ನಿಧೀ ದಧಾನಃ ।
ಚಿಂತ್ಯಃ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ವಸು ತರ್ಪಯನ್ನಃ ಸ್ವಾಂಕಸ್ಥಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಗರುಡಾಂಸಸಂಸ್ಥಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಶ್ರೀಕರ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ॥

೧೩. ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಕ್ಷರ ನೃಸಿಂಹ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಕ್ಷರ ನೃಸಿಂಹ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹೋದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಜ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ಕವಚಾಯಹುಮ್ । ಓಂ ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಜ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ । ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹಮುರುವೃತ್ತರವಿತ್ರಿನೇತ್ರಂ ಜಾನುಪ್ರಸಕ್ತಕರಯುಗ್ಮಮಥಾಪರಾಭ್ಯಾಮ್ ।
ಚಕ್ರಂ ಧರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಂ ತಿಗ್ಮಾಂಶುಕೋಟ್ಯಧಿಕತೇಜಸಮಗ್ರ್ಯಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಜ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ ।
ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

೧೪. ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರ ನೃಸಿಂಹ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಜಯಜಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ನರಸಿಂಹಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಮಹಾತೇಜೋಬಲ ವೀರ್ಯಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಜಯಜಯ ನರಸಿಂಹಾಯ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ಮಹಾತೇಜೋಬಲ ವೀರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹ....... ಸಮಗ್ರಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಜಯಜಯ ನರಸಿಂಹಾಯ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ।
ಮಹಾತೇಜೋ ಬಲ ವೀರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ॥

೧೫. ನೃಸಿಂಹಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ :

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ನೃಸಿಂಹೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ನರಸಿಂಹಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹಾಬಲಾಯ ಧೀಮಹಿ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ। ಓಂ ತನ್ನೋ ಅನಂತಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ನರಸಿಂಹಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಮಹಾಬಲಾಯ ಧೀಮಹಿ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ತನ್ನೋ ಅನಂತಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹ..... ಸಮಗ್ರ ಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ನರಸಿಂಹಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹಾಬಲಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಅನಂತಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

೧೬. ಷಡಕ್ಷರಹಂಸಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರ ಹಂಸಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಹಂಸೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಹಂಸಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸೋಽಹಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಹಂಸಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸೋಽಹಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : **ಧ್ಯಾಯೇದ್ ರವೀಂದು ಕರಮಿಂದು ಸಹಸ್ರಲಕ್ಷ-**
ಕಾಂತಿಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ಸಹಿತಮಾಂ ಸ್ಥಿತಮಿಂದು ಬಿಂಬೇ ।
ಶಂಖಾರಿ ದೋರ್ದ್ವಯಮುದರ್ಕ ಮಹೇಂದು ಬಿಂಬಾತ್
ಸಂಸಿಚ್ಯಮಾನ ಮಮೃತೇನ ರಮಾಧಿನಾಥಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಹಂಸಃ ಸೋಽಹಂ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ॥

೧೭. ಸಪ್ತಾಕ್ಷರ ಹಂಸಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಸಪ್ತಾಕ್ಷರ ಹಂಸ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಹಂಸೋದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಹಂಸಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ .... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಧ್ಯಾಯೇತ್ ರವೀಂದು...... ರಮಾಧಿನಾಥಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಓಂ ಹಂಸಃ ಸೋಽಹಂ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ॥

೧೮. ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಹಂಸಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಹಂಸಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ಶ್ರೀಹಂಸೋದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಹ್ರೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಹಂಸಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಸೋಽಹಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸ್ವಾಹಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಧ್ಯಾಯೇತ್ ರವೀಂದು...... ರಮಾಧಿನಾಥಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಹಂಸಃ ಸೋಽಹಂ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ॥

೧೯. ದಧಿ–ವಾಮನ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ದಧಿವಾಮನ ಮಂತ್ರಸ್ಯ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಆರ್ಚೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀ ದಧಿವಾಮನೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಓಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ನಮಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಭಗವತೇ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ವಿಷ್ಣವೇ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಅನ್ನಾಧಿಪತಯೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಸ್ವಾಹಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ :

ಧ್ಯಾಯೇತ್ತುಷಶುಕ್ಲಮರವಿಂದ ದಲಾಯತಾಕ್ಷಂ
ಸೌವರ್ಣ ಪಾತ್ರ ದಧಿ ಭೋಜ್ಯ ಮಥಾಮೃತಂ ಚ ।
ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ದಧಾನಮಖಿಲೈಶ್ಚ ಸುರೈಃ ಪರೀತಂ
ಶೀತಾಂಶುಮಂಡಲಗತಂ ರಮಯಾ ಸಮೇತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಿಷ್ಣವೇ ಅನ್ನಾಧಿಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ॥

೨೦. ವಾಮನಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ವಾಮನ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । (ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಾ) ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀ ವಾಮನೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಓಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ವಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವಾಮನಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ನಮಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ವಂ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ಉದ್ಯದ್ರವಿ ಪ್ರಭಮರೀಂದ್ರ ದರೌ ಗದಾಂ ಚ**
ಜ್ಞಾನಂ ಚ ಬಿಭ್ರತಮಜಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಮ್ ।
ವಿಶ್ವಾವಕಾಶಮಭಿತಃ ಪ್ರತಿ ಪೂರಯಂತಂ
ಭಾಸಾ ಸ್ವಯಾ ಸ್ಮರತ ವಿಷ್ಣುಮಜಾದಿ ವಂದ್ಯಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಓಂ ವಂ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೨೧. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ಧೀಮಹಿ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ಧೀಮಹಿ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಉದ್ಯದ್ರವಿ ಪ್ರಭಮರೀಂದ್ರ .... ವಂದ್ಯಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

೨೨. ಪರಶುರಾಮ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮ ಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥ ಓಂ ರಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ರಾಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಯಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಮಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ಅಂಗಾರವರ್ಣಮಭಿತೋಽಂಡ ಬಹಿಃ ಪ್ರಭಾಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಪರಶ್ವಥ ಧನುರ್ಧರಮೇಕ ವೀರಮ್ ।**
ಧ್ಯಾಯೇದಜೇಶ ಪುರುಹೂತ ಮುಖ್ಯೈಃ ಸ್ತುವದ್ಭಿರಾವೀತಮಾತ್ಮಪದವೀಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ರಾಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥ (ಓಂ ಭಾಂ ಭಾರ್ಗವಾಯ ನಮಃ ಓಂ)

೨೩. ರಾಮಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀರಾಮಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಶ್ರೀರಾಮೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥ ಓಂ ರಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ರಾಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಯಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಮಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ಶ್ಯಾಮಂ ರವೀಂದ್ವಮಿತ ದೀಧಿತಿ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತಂ**
ಜ್ಞಾನಂ ಶರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಮ್ ।
ಸ್ವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಮಮಿತಂ ಹನುಮನ್ಮುಖೇಷು
ಸಂದರ್ಶಯಂತಮಜಿತಂ ಸ್ಮರತೋರುಗೀರ್ಭಿಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ರಾಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೨೪. ಭಾರ್ಗವ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಭಾರ್ಗವ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ .... ।

ಧ್ಯಾನ : ಅಂಗಾರವರ್ಣಮಭಿತೋಂಡ.............. ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಭಾಂ ಭಾರ್ಗವಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೨೫. ರಾಘವ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀರಾಘವಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀರಾಘವೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ .... ।

ಧ್ಯಾನ : ಶ್ಯಾಮಂ ರವೀಂದ್ವಮಿತ ದೀಧಿತಿ................ ಸ್ಮರತೋರುಗೀರ್ಭಿಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ರಾಂ ರಾಘವಾಯ ನಮಃ ಓಮ್ ॥

೨೬. ಅಷ್ಟಾದಶಾಕ್ಷರ ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಕೃಷ್ಣಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೋವಿಂದಾಯ ಶಿಖಾಯ್ಯೆ ವಷಟ್ । ಗೋಪೀಜನವಲ್ಲಭಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸ್ವಾಹಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ಧ್ಯಾಯೇದ್ಧರಿನ್ಮಣಿನಿಭಂ ಜಗದೇಕವಂದ್ಯಂ**
ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾರ ಮರಿಶಂಖ ವರಾಭಯಾನಿ ।
ದೋರ್ಭಿರ್ದಧಾನಮಜಿತಂ ಸರಸಂಚ ಭೈಷ್ಮೀ ।
ಸತ್ಯಾ ಸಮೇತಮಖಿಲ ಪ್ರದಮಿಂದಿರೇಶಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ಗೋಪೀಜನವಲ್ಲಭಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ॥

೨೭. ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಪೂರ್ಣ ಐಶ್ವರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।
ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಭಾತ್ಮನೇ ಶಿಖಾಯ್ಯೆ ವೌಷಟ್ । ಪೂರ್ಣಾನಂದಾತ್ಮನೇ ಕವಚಾಯ ನಮಃ ।
ಪೂರ್ಣತೇಜ ಆತ್ಮನೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಧ್ಯಾಯೇದ್ಧರಿನ್ಮಣಿನಿಭಂ....... ಪ್ರದಮಿಂದಿರೇಶಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಓಮ್ ॥

೨೮. ಏಕಾಕ್ಷರ ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಏಕಾಕ್ಷರ ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಧ್ಯಾಯೇದ್ಧರಿನ್ಮಣಿನಿಭಂ....... ಪ್ರದಮಿಂದಿರೇಶಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಓಂ ॥

೨೯. ವೇದವ್ಯಾಸಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸೋದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ವಿಜ್ಞಾನರೋಚಿಃ ಪರಿಪೂರಿತಾಂತ ರ್ಬಾಹ್ಯಾಂಡ ಕೋಶಂ ಹರಿತೋಪಲಾಭಮ್ ।
ತರ್ಕಾಭಯೇತಂ ವಿಧಿ ಶರ್ವ ಪೂರ್ವಗೀರ್ವಾಣ ವಿಜ್ಞಾನದಮಾನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ವ್ಯಾಂ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೩೦. ವ್ಯಾಸಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ವಿಜ್ಞಾನರೋಚಿಃ........... ವಿಜ್ಞಾನದಮಾನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಪೂರ್ಣಾನಂದಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ವ್ಯಾಸಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

೩೧. ಏಕಾಕ್ಷರ ವ್ಯಾಸಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಏಕಾಕ್ಷರ ವ್ಯಾಸಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಧ್ಯಾಯೇಚ್ಛಶಾಂಕ ಶತ ಕೋಟ್ಯತಿ ಸೌಖ್ಯಕಾಂತಿಂ
ಸಂ ಸಿಚ್ಯಮಾನ ಮಮೃತೋರು ಘಟೈಃ ಸುರೇಶೈಃ ।
ವರ್ಣಾಭಿ ಮಾನಿಭಿರಜೇಶ ಮುಖ್ಯೈಃ ಸಹೈವ
ಪಂಚಾಶತಾ ಪ್ರತಿಗಿರಂತಮಶೇಷ ವಿದ್ಯಾಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ವ್ಯಾಂ ಓಂ ॥

೩೨. ಹಯಗ್ರೀವ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ವಂದೇ ತುರಂಗವದನಂ ಶಶಿಬಿಂಬಸಂಸ್ಥಂ
ಚಂದ್ರಾವದಾತಮಮೃತಾತ್ಮಕರೈಃ ಸಮಂತಾತ್ ।
ಅಂಡಾಂತರಂ ಬಹಿರಪಿ ಪ್ರತಿಭಾಸಯಂತಂ
ಶಂಖಾಕ್ಷ ಪುಸ್ತಕ ಸುಬೋಧಯುತಾಬ್ಜ ಬಾಹುಮ್ ॥

ನಸ್ತೋ ಮುಖಾದಪಿ ನಿರಂತರಮುದ್ಗಿರಂತಂ
ವಿದ್ಯಾ ಅಶೇಷತ ಉತಾಬ್ಜ ಭವೇಶ ಮುಖ್ಯೈಃ ।
ಸಂಸೇವ್ಯಮಾನಮತಿ ಭಕ್ತಿ ಭರಾವನಮ್ರೈ-
ರ್ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಽಮೃತೇನ ಸತತಂ ಪರಿಷಿಚ್ಯಮಾನಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಹಾಂ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೩೩. ಕಪಿಲ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಕಪಿಲ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಕಪಿಲೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಪ್ರೋದ್ಯದ್ದಿವಾಕರ ಸಮಾನ ತನುಂ ಸಹಸ್ರ-
ಸೂರ್ಯೋರು ದೀಧಿತಿಭಿರಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಮ್ ।
ಜ್ಞಾನಾಭಯಾಂಕಿತ ಕರಂ ಕಪಿಲಂ ಚ ದತ್ತಂ
ಧ್ಯಾಯೇದಜಾದಿ ಸಮಿತಿಂ ಪ್ರತಿ ಬೋಧಯಂತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಕಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೩೪. ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಶ್ರೀದತ್ತಾತ್ರೇಯೋದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಪ್ರೋದ್ಯದ್ದಿವಾಕರ ..... ಬೋಧಯಂತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ದಂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೩೫. ವೇದೋಕ್ತ ವಿಷ್ಣುಮಂತ್ರಾಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣೋರ್ನುಕಮಿತಿ ಷಡ್ಯಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಔಚಥ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ :

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕ ದೇಹವಾನ್
ಚಕ್ರ ಶಂಖ ಗದಾ ಪದ್ಮ ಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣ ಮಧ್ಯಗಃ
ಬ್ರಹ್ಮ ವಾಯು ಶಿವಾಹೀಶ ವಿಪೈಶ್ಚಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ
ಸೇವ್ಯ ಮನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ ॥

ಮಂತ್ರ :

ಓಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ನು ಕಂ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಪ್ರವೋಚಂ ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ವಿಮಮೇ ರಜಾಂಸಿ । ಯೋ ಅಸ್ಕಭಾಯದುತ್ತರಂ ಸಧಸ್ಥಂ ವಿಚಕ್ರಮಾಣಸ್ತ್ರೇಧೋರುಗಾಯಃ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಪ್ರತದ್ವಿಷ್ಣುಸ್ತವತೇ ವೀರ್ಯೇಣ ಮೃಗೋ ನ ಭೀಮಃ ಕುಚರೋ ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ । ಯಸ್ಯೋರುಷು ತ್ರಿಷು ವಿಕ್ರಮಣೇಷ್ವಧಿ ಕ್ಷಿಯಂತಿ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಪ್ರವಿಷ್ಣವೇ ಶೂಷಮೇತು ಮನ್ಮ ಗಿರಿಕ್ಷಿತ ಉರುಗಾಯಾಯ ವೃಷ್ಣೇ । ಯ ಇದಂ ದೀರ್ಘಂ ಪ್ರಯತಂ ಸಧಸ್ಥಮೇಕೋ ವಿಮಮೇ ತ್ರಿಭಿರಿತ್ಪದೇಭಿಃ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ಯಸ್ಯ ತ್ರೀ ಪೂರ್ಣಾ ಮಧುನಾ ಪದಾನ್ಯಕ್ಷೀಯಮಾಣಾ ಸ್ವಧಯಾ ಮದಂತಿ । ಯ ಉ ತ್ರಿಧಾತು ಪೃಥಿವೀ ಮುತ ದ್ಯಾಮೇಕೋ ದಾಧಾರ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ತದಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಮಭಿ ಪಾಥೋ ಅಶ್ಯಾಂ ನರೋ ಯತ್ರ ದೇವಯವೋ ಮದಂತಿ । ಉರುಕ್ರಮಸ್ಯ ಸ ಹಿ ಬಂಧುರಿತ್ಥಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪದೇ ಪರಮೇ ಮಧ್ವ ಉತ್ಸಃ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ತಾಂ ವಾಂ ವಾಸ್ತೂನ್ಯುಶ್ಮಸಿ ಗಮಧ್ಯೈ ಯತ್ರ ಗಾವೋ ಭೂರಿಶೃಂಗಾ ಅಯಾಸಃ । ಅತ್ರಾಹ ತದುರುಗಾಯಸ್ಯ ವೃಷ್ಣಃ ಪರಮಂ ಪದಮವ ಭಾತಿ ಭೂರಿ ॥ ೬ ॥

೩೬. ವೇದೋಕ್ತ ವಿಷ್ಣುಮಂತ್ರಾಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಯೋ ಜಾತ ಇತಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಗೃತ್ಸಮದೋ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌನಕ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾಂ ತರ್ಯಾಮೀ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಉದ್ಯದ್..... ಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।

ಮಂತ್ರ : ಯೋ ಜಾತ ಏವ ಪ್ರಥಮೋ ಮನಸ್ವಾಂ ದೇವೋ ದೇವಾನ್‌ಕ್ರತುನಾ ಪರ್ಯಭೂಷತ್ । ಯಸ್ಯ ಶುಷ್ಮಾದ್ರೋದಸೀ ಅಭ್ಯಸೇತಾಂ ನೃಮ್ಣಸ್ಯ ಮಹ್ನಾ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೧ ॥ ಯಃ ಪೃಥಿವೀಂ ವ್ಯಥಮಾನಾಮದೃಂಹದ್ಯಃ ಪರ್ವತಾನ್ಪ್ರಕುಪಿತಾँ ಅರಮ್ಣಾತ್ । ಯೋ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ವಿಮಮೇ ವರೀಯೋ ದ್ಯಾಮಸ್ತಭ್ನಾತ್ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೨ ॥ ಯೋ ಹತ್ವಾಹಿಮರಿಣಾತ್ಸಪ್ತ ಸಿಂಧೂನ್, ಯೋಗಾ ಉದಾಜದಪಧಾ ವಲಸ್ಯ । ಯೋ ಅಶ್ಮನೋರಂತರಗ್ನಿಂ ಜಜಾನ ಸಂವೃಕ್ಸಮತ್ಸು ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೩ ॥ ಯೇನೇಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಚ್ಯವನಾ ಕೃತಾನಿ ಯೋ ದಾಸಂ ವರ್ಣಮಧರಂ ಗುಹಾಕಃ । ಶ್ವಘ್ನೀವ ಯೋ ಜಿಗೀವಾँ ಲಕ್ಷಮಾದದರ್ಯಃ ಪುಷ್ಟಾನಿ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೪ ॥ ಯಂ ಸ್ಮಾ ಪೃಚ್ಛಂತಿ ಕುಹ ಸೇತಿ ಘೋರಮುತೇಮಾಹುರ್ನೈಷೋ ಅಸ್ತೀತ್ಯೇನಮ್ । ಸೋ ಅರ್ಯಃ ಪುಷ್ಟೀರ್ವಿಜ ಇವಾ ಮಿನಾತಿ ಶ್ರದಸ್ಮೈ ಧತ್ತ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೫ ॥ ಯೋ ರಧ್ರಸ್ಯ ಚೋದಿತಾ ಯಃ ಕೃಶಸ್ಯ ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ನಾಧಮಾನಸ್ಯ ಕೀರೇಃ । ಯುಕ್ತಗ್ರಾವ್ಣೋ ಯೋऽವಿತಾ ಸುಶಿಪ್ರಃ ಸುತಸೋಮಸ್ಯ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೬ ॥ ಯಸ್ಯಾಶ್ವಾಸಃ ಪ್ರದಿಶಿ ಯಸ್ಯ ಗಾವೋ ಯಸ್ಯ ಗ್ರಾಮಾ ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವೇ ರಥಾಸಃ । ಯಃ ಸೂರ್ಯಂ ಯ ಉಷಸಂ ಜಜಾನ ಯೋ ಅಪಾಂ ನೇತಾ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೭ ॥ ಯಂ ಕ್ರಂದಸೀ ಸಂಯತೀ ವಿಹ್ವಯೇತೇ ಪರೇऽವರ ಉಭಯಾ ಅಮಿತ್ರಾಃ । ಸಮಾನಂ ಚಿದ್ರಥಮಾತಸ್ಥಿವಾಂಸಾ ನಾನಾ ಹವೇತೇ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೮ ॥ ಯಸ್ಮಾನ್ನ ಋತೇ ವಿಜಯಂತೇ ಜನಾಸೋ ಯಂ ಯುಧ್ಯಮಾನಾ ಅವಸೇ ಹವಂತೇ । ಯೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾನಂ ಬಭೂವ ಯೋ ಅಚ್ಯುತಚ್ಯುತ್ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೯ ॥ ಯಃ ಶಶ್ವತೋ ಮಹ್ಯೇನೋ ದಧಾನಾನಮನ್ಯಮಾನಾಞ್ಛರ್ವಾ ಜಘಾನ । ಯಃ ಶರ್ಧತೇ ನಾನುದದಾತಿ ಶೃಧ್ಯಾಂ ಯೋ ದಸ್ಯೋರ್ಹಂತಾ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೧೦ ॥ ಯಃ ಶಂಬರಂ ಪರ್ವತೇಷು ಕ್ಷಿಯಂತಂ ಚತ್ವಾರಿಂಶ್ಯಾಂ ಶರದ್ಯನ್ವವಿಂದತ್ । ಓಜಾಯಮಾನಂ ಯೋ

ಅಹಿಂ ಜಘಾನ ದಾನುಂ ಶಯಾನಂ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೧೧ ॥ ಯಃ ಸಪ್ತರಶ್ಮಿ ರ್ವೃಷಭಸ್ತುವಿಷ್ಮಾನವಾಸೃಜತ್ಸರ್ತವೇ ಸಪ್ತ ಸಿಂಧೂನ್ । ಯೋ ರೌಹಿಣಮಸ್ಫುರದ್ವಜ್ರಬಾಹು ರ್ದ್ಯಾಮಾರೋಹಂತಂ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೧೨ ॥ ದ್ಯಾವಾ ಚಿದಸ್ಮೈ ಪೃಥಿವೀ ನಮೇತೇ ಶುಷ್ಮಾಚ್ಚಿದಸ್ಯ ಪರ್ವತಾ ಭಯಂತೇ । ಯಃ ಸೋಮಪಾ ನಿಚಿತೋ ವಜ್ರಬಾಹುರ್ಯೋ ವಜ್ರಹಸ್ತ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೧೩ ॥ ಯಃ ಸುನ್ವಂತಮವತಿ ಯಃ ಪಚಂತಂ ಯಃ ಶಂಸಂತಂ ಯಃ ಶಶಮಾನಮೂತೀ । ಯಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ವರ್ಧನಂ ಯಸ್ಯ ಸೋಮೋ ಯಸ್ಯೇದಂ ರಾಧಃ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರಃ ॥ ೧೪ ॥ ಯಃ ಸುನ್ವತೇ ಪಚತೇ ದುಧ್ರ ಆ ಚಿದ್ವಾಜಂ ದರ್ದರ್ಷಿ ಸ ಕಿಲಾಸಿ ಸತ್ಯಃ । ವಯಂ ತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಹ ಪ್ರಿಯಾಸಃ ಸುವೀರಾಸೋ ವಿದಥಮಾ ವದೇಮ ॥ ೧೫ ॥

೩೭. ವೇದೋಕ್ತ ವಿಷ್ಣುಮಂತ್ರಾಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಯ ಇಮಾ ಇತಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ಬೌವನಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ...... ॥

ಧ್ಯಾನ : ಉದ್ಯದ್..... ಶಕ್ತಿಮಾನ್ ॥

ಮಂತ್ರ :

ಭೌವನಃ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ॥

ಯ ಇಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ ಜುಹ್ವದೃಷಿರ್ಹೋತಾ ನ್ಯಸೀದತ್ಪಿತಾ ನಃ । ಸ ಆಶಿಷಾ ದ್ರವಿಣಮಿಚ್ಛಮಾನಃ ಪ್ರಥಮಚ್ಛದವರಾँ ಆ ವಿವೇಶ ॥ ೧ ॥ ಕಿಂ ಸ್ವಿದಾಸೀದಧಿಷ್ಠಾನಮಾರಂಭಣಂ ಕತಮತ್ಸ್ವಿತ್ಕಥಾಸೀತ್ । ಯತೋ ಭೂಮಿಂ ಜನಯನ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ವಿ ದ್ಯಾಮೌರ್ಣೋನ್ಮಹಿನಾ ವಿಶ್ವಚಕ್ಷಾಃ ॥ ೨ ॥ ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುರುತ ವಿಶ್ವತೋಮುಖೋ ವಿಶ್ವತೋಬಾಹುರುತ ವಿಶ್ವತಃಸ್ಪಾತ್ । ಸಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಧಮತಿ ಸಂ ಪತತ್ರೈರ್ದ್ಯಾವಾಭೂಮೀ ಜನಯಂದೇವ ಏಕಃ ॥ ೩ ॥ ಕಿಂ ಸ್ವಿದ್ವನಂ ಕ ಉ ಸ ವೃಕ್ಷ ಆಸ ಯತೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ನಿಷ್ಟತಕ್ಷುಃ । ಮನೀಷಿಣೋ ಮನಸಾ ಪೃಚ್ಛತೇದು

ತದ್ಯದಧ್ಯತಿಷ್ಠದ್ಭುವನಾನಿ ಧಾರಯನ್ ॥ ೪ ॥ ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ಪರಮಾಣಿ ಯಾವಮಾ ಯಾ ಮಧ್ಯಮಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ್ನುತೇಮಾ । ಶಿಕ್ಷಾ ಸಖಿಭ್ಯೋ ಹವಿಷಿ ಸ್ವಧಾವಃ ಸ್ವಯಂ ಯಜಸ್ವ ತನ್ವಂ ವೃಧಾನಃ ॥ ೫ ॥ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ್, ಹವಿಷಾ ವಾವೃಧಾನಃ ಸ್ವಯಂ ಯಜಸ್ವ ಪೃಥಿವೀಮುತ ದ್ಯಾಮ್ । ಮುಹ್ಯಂತ್ವನ್ಯೇ ಅಭಿತೋ ಜನಾಸ ಇಹಾಸ್ಮಾಕಂ ಮಘವಾ ಸೂರಿರಸ್ತು ॥ ೬ ॥ ವಾಚಸ್ಪತಿಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾಣಮೂತಯೇ ಮನೋಜುವಂ ವಾಜೇ ಅದ್ಯಾ ಹುವೇಮ । ಸ ನೋ ವಿಶ್ವಾನಿ ಹವನಾನಿ ಜೋಷದ್ವಿಶ್ವಶಂಭೂರವಸೇ ಸಾಧುಕರ್ಮಾ ॥ ೭ ॥ ಚಕ್ಷುಷಃ ಪಿತಾ ಮನಸಾ ಹಿ ಧೀರೋ ಘೃತಮೇನೇ ಅಜನನ್ನಮ್ನಮಾನೇ । ಯದೇದಂತಾ ಅದದೃಹಂತ ಪೂರ್ವ ಆದಿದ್ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಪ್ರಥೇತಾಮ್ ॥ ೮ ॥ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ವಿಮನಾ ಆದ್ವಿಹಾಯಾ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಪರಮೋತ ಸಂದೃಕ್ । ತೇಷಾಮಿಷ್ಟಾನಿ ಸಮಿಷಾ ಮದಂತಿ ಯತ್ರಾ ಸಪ್ತಋಷೀನ್ಪರ ಏಕಮಾಹುಃ ॥ ೯ ॥ ಯೋ ನಃ ಪಿತಾ ಜನಿತಾ ಯೋ ವಿಧಾತಾ ಧಾಮಾನಿ ವೇದ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ । ಯೋ ದೇವಾನಾಂ ನಾಮಧಾ ಏಕ ಏವ ತಂ ಸಂಪ್ರಶ್ನಂ ಭುವನಾ ಯಂತ್ಯನ್ಯಾ ॥ ೧೦ ॥ ತ ಆಯಜಂತ ದ್ರವಿಣಂ ಸಮಸ್ಮಾ ಋಷಯಃ ಪೂರ್ವೇ ಜರಿತಾರೋ ನ ಭೂನಾ । ಅಸೂರ್ತೇ ಸೂರ್ತೇ ರಜಸಿ ನಿಷತ್ತೇ ಯೇ ಭೂತಾನಿ ಸಮಕೃಣ್ವನ್ನಿಮಾನಿ ॥ ೧೧ ॥ ಪರೋ ದಿವಾ ಪರ ಏನಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಪರೋ ದೇವೇಭಿರಸುರೈರ್ಯದಸ್ತಿ । ಕಂ ಸ್ವಿದ್ಗರ್ಭಂ ಪ್ರಥಮಂ ದಧ್ರ ಆಪೋ ಯತ್ರ ದೇವಾಃ ಸಮಪಶ್ಯಂತ ವಿಶ್ವೇ ॥ ೧೨ ॥ ತಮಿದ್ಗರ್ಭಂ ಪ್ರಥಮಂ ದಧ್ರ ಆಪೋ ಯತ್ರ ದೇವಾಃ ಸಮಗಚ್ಛಂತ ವಿಶ್ವೇ । ಅಜಸ್ಯ ನಾಭಾವಧ್ಯೇಕಮರ್ಪಿತಂ ಯಸ್ಮಿನ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭುವನಾನಿ ತಸ್ಥುಃ ॥ ೧೩ ॥ ನ ತಂ ವಿದಾಥ ಯ ಇಮಾ ಜಜಾನಾನ್ಯದ್ಯುಷ್ಮಾಕಮಂತರಂ ಬಭೂವ । ನೀಹಾರೇಣ ಪ್ರಾವೃತಾ ಜಲ್ಪ್ಯಾ ಚಾಸುತೃಪ ಉಕ್ಥಶಾಸಶ್ಚರಂತಿ ॥ ೧೪ ॥

೩೮. ವೇದೋಕ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಅಂಭ್ರಿಣೀ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವಾಙ್ಮಾನಿನೀ ಅಂಭ್ರಿಣೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಋಷಿಕಾ । ದ್ವಿತೀಯಜಗತೀ ಅನ್ಯಾಃ ಸಪ್ತ ತ್ರಿಷ್ಟುಭಃ । ಅಂಭ್ರಿಣೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಶ್ರಿಯೈ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಯೈ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಇಂದಿರಾಯೈ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ರಮಾಯೈ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ :

ಕೌಶೇಯ ಪೀತ ವಸನಾಮರವಿಂದ ನೇತ್ರಾಂ
ಪದ್ಮದ್ವಯಾಭಯ ವರೋದ್ಯತ ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಮ್ ।
ಉದ್ಯಚ್ಛತಾರ್ಕ ಸದೃಶಾಂ ಪರಮಾಂಕ ಸಂಸ್ಥಾಂ
ದ್ಯಾಯೇದ್ ವಿಧೀಶ ನತ ಪಾದಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ :

ಓಮ್ ಅಹಂ ರುದ್ರೇಭಿರ್ವಸುಭಿಶ್ಚರಾಮ್ಯಹಮಾದಿತ್ಯೈರುತ ವಿಶ್ವದೇವೈಃ । ಅಹಂ ಮಿತ್ರಾ ವರುಣೋಭಾ ಬಿಭರ್ಮ್ಯಹಮಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಅಹಮಶ್ವಿನೋಭಾ ॥ ೧ ॥ ಅಹಂ ಸೋಮಮಾಹನಸಂ ಬಿಭರ್ಮ್ಯಹಂ ತ್ವಷ್ಟಾರಮುತಪೂಷಣಂ ಭಗಮ್ । ಅಹಂ ದಧಾಮಿ ದ್ರವಿಣಂ ಹವಿಷ್ಮತೇ ಸುಪ್ರಾವ್ಯೇ೩ ಯಜಮಾನಾಯ ಸುನ್ವತೇ ॥ ೨ ॥ ಅಹಂ ರಾಷ್ಟ್ರೀ ಸಂಗಮನೀ ವಸೂನಾಂ ಚಿಕಿತುಷೀ ಪ್ರಥಮಾ ಯಜ್ಞಿಯಾನಾಮ್ । ತಾಂ ಮಾ ದೇವಾ ವ್ಯದಧುಃ ಪುರುತ್ರಾ ಭೂರಿಸ್ಥಾತ್ರಾಂ ಭೂರ್ಯಾವೇಶಯಂತೀಮ್ ॥ ೩ ॥ ಮಯಾ ಸೋ ಅನ್ನಮತ್ತಿ ಯೋ ವಿಪಶ್ಯತಿ ಯಃ ಪ್ರಾಣಿತಿ ಯಂ ಈಂ ಶೃಣೋತ್ಯುಕ್ತಮ್ । ಅಮಂತ ವೋ ಮಾಂತ ಉಪ ಕ್ಷಿಯಂತಿ ಶ್ರುಧಿ ಶ್ರುತ ಶ್ರದ್ಧಿವಂ ತೇ ವದಾಮಿ ॥ ೪ ॥ ಅಹಮೇವ ಸ್ವಯಮಿದಂ ವದಾಮಿ ಜುಷ್ಟಂ ದೇವೇಭಿರುತ ಮಾನುಷೇಭಿಃ । ಯಂ ಕಾಮಯೇ ತಂತಮುಗ್ರಂ ಕೃಣೋಮಿ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತಮೃಷಿಂ ತಂ ಸುಮೇಧಾಮ್ ॥ ೫ ॥ ಅಹಂ ರುದ್ರಾಯ ಧನುರಾತನೋಮಿ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೇ ಶರವೇ ಹಂತ ವಾ ಉ । ಅಹಂ ಜನಾಯ ಸಮದಂ ಕೃಣೋಮ್ಯಹಂ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀ ಆ ವಿವೇಶ ॥ ೬ ॥ ಅಹಂ ಸುವೇ ಪಿತರಮಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನ್ಮಮ ಯೋನಿರಪ್ಸ್ವ೧ನ್ತಃ ಸಮುದ್ರೇ । ತತೋ ವಿತಿಷ್ಠೇ ಭುವನಾನು ವಿಶ್ವೋತಾಮೂಂ ದ್ಯಾಂ ವರ್ಷ್ಮಣೋಪ ಸ್ಪೃಶಾಮಿ ॥ ೭ ॥ ಅಹಮೇವ ವಾತ ಇವ ಪ್ರ ವಾಮ್ಯಾರಭಮಾಣಾ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ । ಪರೋ ದಿವಾ ಪರ ಏನಾ ಪೃಥಿವ್ಯೈತಾವತೀ ಮಹಿನಾ ಸಂ ಬಭೂವ ॥ ೮ ॥

೩೯. ಏಕಾಕ್ಷರ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮಂತ್ರಃ

ಏಕಾಕ್ಷರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಂತ್ರಸ್ಯ । ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಶ್ರಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಶ್ರೂಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಶ್ರೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಶ್ರೌಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಶ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ :
ಕೌಶೇಯ ಪೀತ ವಸನಾಮರವಿಂದ ನೇತ್ರಾಂ
ಪದ್ಮದ್ವಯಾಭಯ ವರೋದ್ಯತ ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಮ್ ।
ಉದ್ಯಚ್ಛತಾರ್ಕ ಸದೃಶಾಂ ಪರಮಾಂಕ ಸಂಸ್ಥಾಂ
ದ್ಯಾಯೇದ್ ವಿಧೀಶ ನತ ಪಾದಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಓಮ್ ॥

೪೦. ಏಕಾಕ್ಷರ ಭೂ ಮಂತ್ರಃ

ನ್ಯಾಸ : ಭಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ....

ಧ್ಯಾನ :
ಕೌಶೇಯಪೀತ ವಸನಾಮರವಿಂದನೇತ್ರಾಂ
ತಾಂಬೂಲನೀಲ ಕುಸುಮಾಭಯ ಸದ್ವರೇತಾಮ್ ।
ಶ್ಯಾಮಾಂಗಕಾಂತಿ ಸಹಿತಾಂ ಪರಮಾಂಕಸಂಸ್ಥಾಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ವಿಧೀಶನತಪಾದಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಭೂಂ ಓಂ ॥ (ಓಂ ಭುವೇ ನಮಃ ॥)

೪೧. ಏಕಾಕ್ಷರ ದುರ್ಗಾಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಬೀಜಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಭಗವತೀ ದುರ್ಗಾದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಹ್ರಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಷಡಂಗಮ್ । ಓಂ ದಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ದೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ದೂಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ವೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ದೌಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ದಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ :
ಕೌಶೇಯಪೀತ ವಸನಾಂ ಕಮಲತ್ರಿನೇತ್ರಾಂ
ಚಕ್ರಾಬ್ಜತರ್ಜನ ಸಶೂಲಯುತಾಬ್ಜ ಹಸ್ತಾಮ್ ।
ಶ್ಯಾಮಾಂಗಕಾಂತಿ ಸಹಿತಾಂ ಪರಮಾಂಕಸಂಸ್ಥಾಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ವಿಧೀಶನತಪಾದಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥
ದೂರ್ವೋಪಮಾಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಂ ಚ ಶಂಖಚಕ್ರಸಮನ್ವಿತಾಮ್ ।
ಶೂಲತರ್ಜನಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ ದುರ್ಗಾಮಭೀಷ್ಟದಾಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ದುಃ ಓಂ ॥ (ಓಂ ದುಂ ಓಮ್)

೪೨. ದುರ್ಗಾ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ದೈವೀ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದುರ್ಗಾರೂಪಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ದುಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ದುಂ ಶಿರಸೇಸ್ವಾಹಾ । ಗಾಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಯೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ೧. **ದೂರ್ವೋಪಮಾಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಂ ಚ ಶಂಖಚಕ್ರಸಮನ್ವಿತಾಮ್ ।**
ಶೂಲತರ್ಜನ ಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ದುರ್ಗಾಮಭೀಷ್ಟದಾಮ್ ॥

೨. **ದೋರ್ಭಿಶ್ಚಕ್ರಂ ಚ ಶಂಖಂ ದಿತಿಜ ಭಯಕರಂ ತರ್ಜನಂ ಶೂಲಮುದ್ರಂ**
ಬಿಭ್ರಾಣಾಮಂಬುಜಾಕ್ಷೀಂ ತ್ರಿಭುವನಜನನೀಂ ಪೀತಕೌಶೇಯ ವಸ್ತ್ರಾಮ್ ।
ವಿಷ್ಣೋರಂಕೇನಿಷಣ್ಣಾಂ ವಿಧಿ ಮೃಢ ಸುರರಾಟ್ ಪೂಜ್ಯ ಮಾನಾಂಘ್ರಿ ಪದ್ಮಾಮ್
ದುರ್ಗಾಂ ದೇವೀಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಂ ಅಭಿಮತಫಲದಾಂ ಅರ್ಕವರ್ಣಾಂ ನಮಾಮಿ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ದುಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ಓಮ್ ॥

೪೩. ವೇದೋಕ್ತ ದುರ್ಗಾಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮರೀಚಿ ಪುತ್ರಃ ಕಾಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಾ ಶ್ರೀದುರ್ಗಾದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅರಾತೀಯತೋ ನಿದಹಾತಿ ವೇದಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಸನಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಾವೇವಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿದಹಾತಿ ವೇದಃ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ ॥ ಓಂ ಸನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ದೂರ್ವೋಪಮಾಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಂ ಚ ಶಂಖಚಕ್ರಸಮನ್ವಿತಾಮ್ ।**
ಶೂಲತರ್ಜನ ಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ದುರ್ಗಾಮಭೀಷ್ಟದಾಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿದಹಾತಿ ವೇದಃ ।
ಸನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ॥

೪೪. ವೇದೋಕ್ತ ಚತುರ್ಮುಖ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ [ಭೃಗುಃ] । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ದೇವತಾ । [ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋ]

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಧಾತ್ರೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿರಿಂಚಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಅಜಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಪಾದ್ಮಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ :
ಧ್ಯಾಯೇನ್ನಿಷಣ್ಣಮಜಮಚ್ಯುತ ನಾಭಿ ಪದ್ಮೇ
ಪ್ರೋದ್ಯದ್ದಿವಾಕರ ಸಮೂಹ ನಿಕಾಶಮಗ್ರ್ಯಮ್ ।
ಮಾತೃ ಪ್ರಕಾರ ಕರಮುತ್ತಮ ಕಾಂತಿ ಮದ್ಭಿ-
ರ್ವಕ್ತ್ರೈಃ ಸೃಜಂತಮಖಿಲೈಃ ಪರಮಾರ್ಥ ವಿದ್ಯಾಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ :

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಸಮವರ್ತತಾಗ್ರೇ ಭೂತಸ್ಯ ಜಾತಃ ಪತಿರೇಕ ಆಸೀತ್ । ಸ ದಾಧಾರ ಪೃಥಿವೀಂ ದ್ಯಾಮುತೇಮಾಂ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೧ ॥ ಯ ಆತ್ಮದಾ ಬಲದಾ ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವ ಉಪಾಸತೇ ಪ್ರಶಿಷಂ ಯಸ್ಯ ದೇವಾಃ । ಯಸ್ಯ ಛಾಯಾಮೃತಂ ಯಸ್ಯ ಮೃತ್ಯುಃ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೨ ॥ ಯಃ ಪ್ರಾಣತೋ ನಿಮಿಷತೋ ಮಹಿತ್ವೈಕ ಇದ್ರಾಜಾ ಜಗತೋ ಬಭೂವ । ಯ ಈಶೇ ಅಸ್ಯ ದ್ವಿಪದಶ್ಚತುಷ್ಪದಃ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೩ ॥ ಯಸ್ಯೇಮೇ ಹಿಮವಂತೋ ಮಹಿತ್ವಾ ಯಸ್ಯ ಸಮುದ್ರಂ ರಸಯಾ ಸಹಾಹುಃ । ಯಸ್ಯೇಮಾಃ ಪ್ರದಿಶೋ ಯಸ್ಯ ಬಾಹೂ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೪ ॥ ಯೇನ ದ್ಯೌರುಗ್ರಾ ಪೃಥಿವೀ ಚ ದೃಳ್ಹಾ ಯೇನ ಸ್ವಃ ಸ್ತಭಿತಂ ಯೇನ ನಾಕಃ । ಯೋ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ರಜಸೋ ವಿಮಾನಃ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೫ ॥ ಯಂ ಕ್ರಂದಸೀ ಅವಸಾ ತಸ್ತಭಾನೇ ಅಭ್ಯೈಕ್ಷೇತಾಂ ಮನಸಾ ರೇಜಮಾನೇ । ಯತ್ರಾಧಿ ಸೂರ ಉದಿತೋ ವಿಭಾತಿ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೬ ॥ ಆಪೋ ಹ ಯದ್ಬೃಹತೀರ್ವಿಶ್ವಮಾಯನ್ಗರ್ಭಂ ದಧಾನಾ ಜನಯಂತೀರಗ್ನಿಮ್ । ತತೋ ದೇವಾನಾಂ ಸಮವರ್ತತಾಸುರೇಕಃ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೭ ॥ ಯಶ್ಚಿದಾಪೋ ಮಹಿನಾ ಪರ್ಯಪಶ್ಯದ್ದಕ್ಷಂ ದಧಾನಾ ಜನಯಂತೀರ್ಯಜ್ಞಮ್ । ಯೋ ದೇವೇಷ್ವಧಿ ದೇವ ಏಕ ಆಸೀತ್ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೮ ॥ ಮಾ ನೋ ಹಿಂಸೀಜ್ಜನಿತಾ ಯಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಯೋ ವಾ ದಿವಂ

ಸತ್ಯಧರ್ಮಾ ಜಜಾನ । ಯಶ್ಚಾಪಶ್ಚಂದ್ರಾ ಬೃಹತೀರ್ಜಜಾನ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥೯॥ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ॥ ೧೦ ॥

೪೫. ಬ್ರಹ್ಮ ಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿ ಛಂದಃ । ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಧಾತ್ರೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿರಿಂಚಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಅಜಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಪಾದ್ಮಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ :
ಧ್ಯಾಯೇನ್ನಿಷಣ್ಣಮಜಮಚ್ಯುತ ನಾಭಿ ಪದ್ಮೇ
ಪ್ರೋದ್ಯದ್ದಿವಾಕರ ಸಮೂಹ ನಿಕಾಶಮಗ್ರ್ಯಮ್ ।
ಮಾತೃ ಪ್ರಕಾರ ಕರಮುತ್ತಮ ಕಾಂತಿ ಮದ್ಭಿ-
ರ್ವಕ್ತ್ರೈಃ ಸೃಜಂತಮಖಿಲೈಃ ಪರಮಾರ್ಥ ವಿದ್ಯಾಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ಓಂ ॥

೪೬. ಬ್ರಹ್ಮ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಧಾತ್ರೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿರಿಂಚಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಅಜಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಪಾದ್ಮಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ :
ಧ್ಯಾಯೇನ್ನಿಷಣ್ಣಮಜಮಚ್ಯುತ ನಾಭಿ ಪದ್ಮೇ
ಪ್ರೋದ್ಯದ್ದಿವಾಕರ ಸಮೂಹ ನಿಕಾಶಮಗ್ರ್ಯಮ್ ।
ಮಾತೃ ಪ್ರಕಾರ ಕರಮುತ್ತಮ ಕಾಂತಿ ಮದ್ಭಿ-
ರ್ವಕ್ತ್ರೈಃ ಸೃಜಂತಮಖಿಲೈಃ ಪರಮಾರ್ಥ ವಿದ್ಯಾಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೪೭. ವೇದೋಕ್ತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಆದ್ಯಾನಾಮೇಕಾದಶಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಜಗತೀ, ಅಂತ್ಯಯೋ-ಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಶ್ರೀ ಅಗ್ನಿನಾಮಾ ಪ್ರಾಣೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅಪಾನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವ್ಯಾನಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಉದಾನಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸಮಾನಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಉದ್ಯದ್ರವಿ ಪ್ರಕರ ಸನ್ನಿಭ ಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ
ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿ ನಿತ್ಯ ವಚಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ
ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟ ತನುಮುನ್ನತ ಕರ್ಮ ಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಾ :

ಬಳಿತ್ಥಾ ತದ್ವಪುಷೇ ಧಾಯಿ ದರ್ಶತಂ ದೇವಸ್ಯ ಭರ್ಗಃ ಸಹಸೋ ಯತೋ ಜನಿ । ಯದೀಮುಪ ಹ್ವರತೇ ಸಾಧತೇ ಮತಿರ್ಋತಸ್ಯ ಧೇನಾ ಅನಯಂತ ಸಸ್ರುತಃ ॥ ೧ ॥ ಪೃಕ್ಷೋ ವಪುಃ ಪಿತುಮಾನ್ನಿತ್ಯ ಆ ಶಯೇ ದ್ವಿತೀಯಮಾ ಸಪ್ತಶಿವಾಸು ಮಾತೃಷು । ತೃತೀಯಮಸ್ಯ ವೃಷಭಸ್ಯ ದೋಹಸೇ ದಶಪ್ರಮತಿಂ ಜನಯಂತ ಯೋಷಣಃ ॥ ೨ ॥ ನಿರ್ಯದೀಂ ಬುಧ್ನಾನ್ಮಹಿಷಸ್ಯ ವರ್ಪಸ ಈಶಾನಾಸಃ ಶವಸಾ ಕ್ರಂತ ಸೂರಯಃ । ಯದೀಮನು ಪ್ರದಿವೋ ಮಧ್ವ ಆಧವೇ ಗುಹಾ ಸಂತಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಮಥಾಯತಿ ॥ ೩ ॥ ಪ್ರ ಯತ್ಪಿತುಃ ಪರಮಾನ್ನೀಯತೇ ಪರ್ಯಾ ಪೃಕ್ಷುಧೋ ವೀರುಧೋ ದಂಸು ರೋಹತಿ । ಉಭಾ ಯದಸ್ಯ ಜನುಷಂ ಯದಿನ್ವತ ಆದಿದ್ಯವಿಷ್ಠೋ ಅಭವದ್ಘೃಣಾ ಶುಚಿಃ ॥ ೪ ॥ ಅದಿನ್ಮಾತೄರಾವಿಶ ದ್ಯಾಸ್ವಾ ಶುಚಿರಹಿಂಸ್ಯಮಾನ ಉರ್ವಿಯಾ ವಿ ವಾವೃಧೇ । ಅನು ಯತ್ಪೂರ್ವಾ ಅರುಹತ್ಸನಾಜುವೋ ನಿ ನವ್ಯಸೀಷ್ವವರಾಸು ಧಾವತೇ ॥ ೫ ॥ ಆದಿದ್ಧೋತಾರಂ ವೃಣತೇ ದಿವಿಷ್ಟಿಷು ಭಗಮಿವ ಪಪೃಚಾನಾಸ ಋಂಜತೇ । ದೇವಾನ್, ಯತ್ಕ್ರತ್ವಾ ಮಜ್ಮನಾ ಪುರುಷ್ಟುತೋ ಮರ್ತಂ ಶಂಸಂ ವಿಶ್ವಧಾ ವೇತಿ ಧಾಯಸೇ ॥ ೬ ॥ ವಿ ಯದಸ್ಥಾದ್ಯಜತೋ ವಾತಚೋದಿತೋ ಹ್ವಾರೋ ನ ವಕ್ವಾ ಜರಣಾ ಅನಾಕೃತಃ । ತಸ್ಯ ಪತ್ಮನ್ದಕ್ಷುಷಃ ಕೃಷ್ಣಜಂಹಸಃ ಶುಚಿಜನ್ಮನೋ ರಜ ಆ ವ್ಯಧ್ವನಃ ॥ ೭ ॥ ರಥೋ ನ ಯಾತಃ ಶಿಕ್ವಭಿಃ ಕೃತೋ ದ್ಯಾಮಂಗೇಭಿರರುಷೇಭಿರೀಯತೇ । ಆದಸ್ಯ ತೇ ಕೃಷ್ಣಾಸೋ ದಕ್ಷಿ ಸೂರಯಃ ಶೂರಸ್ಯೇವ ತ್ವೇಷಥಾದೀಷತೇ ವಯಃ ॥ ೮ ॥ ತ್ವಯಾ ಹ್ಯಗ್ನೇ ವರುಣೋ ಧೃತವ್ರತೋ ಮಿತ್ರಃ ಶಾಶದ್ರೇ ಅರ್ಯಮಾ

ಸುದಾನವಃ । ಯತ್ತೀಮನು ಕ್ರತುನಾ ವಿಶ್ವಥಾ ವಿಭುರರಾನ್ನ ನೇಮಿಃ ಪರಿಭೂರಜಾಯಥಾಃ ॥ ೯ ॥ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಶಶಮಾನಾಯ ಸುನ್ವತೇ ರತ್ನಂ ಯವಿಷ್ಠ ದೇವತಾತಿಮಿನ್ವಸಿ । ತಂ ತ್ವಾ ನು ನವ್ಯಂ ಸಹಸೋ ಯುವನ್ವಯಂ ಭಗಂ ನ ಕಾರೇ ಮಹಿರತ್ನ ಧೀಮಹಿ ॥ ೧೦ ॥ ಅಸ್ಮೇ ರಯಿಂ ನ ಸ್ವರ್ಥಂ ದಮೂನಸಂ ಭಗಂ ದಕ್ಷಂ ನ ಪಪೃಚಾಸಿ ಧರ್ಣಸಿಂ । ರಶ್ಮೀಂರಿವ ಯೋ ಯಮತಿ ಜನ್ಮನೀ ಉಭೇ ದೇವಾನಾಂ ಶಂಸಮೃತ ಆ ಚ ಸುಕ್ರತುಃ ॥ ೧೧ ॥ ಉತ ನಃ ಸುದ್ಯೋತ್ಮಾ ಜೀರಾಶ್ವೋ ಹೋತಾ ಮಂದ್ರಃ ಶೃಣವಚ್ಚಂದ್ರ ರಥಃ । ಸ ನೋ ನೇಷನ್ನೇಷತಮೈರಮೂರೋಽಗ್ನಿರ್ವಾಮಂ ಸುವಿತಂ ವಸ್ಯೋ ಅಚ್ಛ ॥ ೧೨ ॥ ಅಸ್ತಾವ್ಯಗ್ನಿಃ ಶಿಮೀವದ್ಭಿರರ್ಕೈಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಪ್ರತರಂ ದಧಾನಃ । ಅಮೀ ಚ ಯೇ ಮಘವಾನೋ ವಯಂ ಚ ಮಿಹಂ ನ ಸೂರೋ ಅತಿ ನಿಷ್ಟತನ್ಯುಃ ॥ ೧೩ ॥

೪೮. ಪಂಚಪ್ರಾಣ ಮಂತ್ರಾಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣಮಂತ್ರಸ್ಯ ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅಪಾನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವ್ಯಾನಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಉದಾನಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸಮಾನಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ :
ಉದ್ಯದ್ರವಿ ಪ್ರಕರ ಸನ್ನಿಭ ಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ
ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿ ನಿತ್ಯ ವಚಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ
ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟ ತನುಮುನ್ನತ ಕರ್ಮ ಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

1. ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಣಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣಮಂತ್ರಸ್ಯ ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅಪಾನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವ್ಯಾನಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಉದಾನಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸಮಾನಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ :
ಉದ್ಯದ್ರವಿ ಪ್ರಕರ ಸನ್ನಿಭ ಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ
ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿ ನಿತ್ಯ ವಚಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।

ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ
ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟ ತನುಮುನ್ನತ ಕರ್ಮ ಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

2. ಷಡಕ್ಷರ ಅಪಾನ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಅಪಾನ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಅಪಾನೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅಪಾನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವ್ಯಾನಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಉದಾನಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸಮಾನಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಉದ್ಯದ್ರವಿ ಪ್ರಕರ ಸನ್ನಿಭ ಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ
ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿ ನಿತ್ಯ ವಚಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ
ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟ ತನುಮುನ್ನತ ಕರ್ಮ ಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

3. ಪಂಚಾಕ್ಷರ ವ್ಯಾನ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾನ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿ ಛಂದಃ । ವ್ಯಾನೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅಪಾನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವ್ಯಾನಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಉದಾನಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸಮಾನಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಉದ್ಯದ್ರವಿ ಪ್ರಕರ ಸನ್ನಿಭ ಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ
ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿ ನಿತ್ಯ ವಚಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ
ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟ ತನುಮುನ್ನತ ಕರ್ಮ ಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

4. ಷಡಕ್ಷರ ಉದಾನ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಉದಾನ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಉದಾನೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅಪಾನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವ್ಯಾನಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಉದಾನಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸಮಾನಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : **ಉದ್ಯದ್ರವಿಪ್ರಕರಸನ್ನಿಭಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ**
ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿ ನಿತ್ಯ ವಚಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ
ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟ ತನುಮುನ್ನತಕರ್ಮಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

5. ಷಡಕ್ಷರ ಸಮಾನ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಸಮಾನ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಭೃಗು ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸಮಾನೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಮಂತ್ರದಂತೆ.

ಧ್ಯಾನ : ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಮಂತ್ರದಂತೆ.

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೪೯. ವೇದೋಕ್ತ ಸರಸ್ವತೀ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ದೀರ್ಘತಮಾ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ಸರಸ್ವತೀ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಗೌರೀರ್ಮಿಯಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತಿ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಏಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ ಶಿರಸೇಸ್ವಾಹಾ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಗೌರೀರ್ಮಿಯಾಯ ಸಲಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : **ಉದ್ಯದ್ದಿವಾಕರ ಸಮೂಹ ನಿಭಾಂ ಸ್ವಭರ್ತು-**
ರಂಕ ಸ್ಥಿತಾಮಭಯ ಸದ್ವರ ಬಾಹು ಯುಗ್ಮಾಮ್ ।
ಮುದ್ರಾಂ ಚ ತತ್ವದೃಶಯೇ ವರಪುಸ್ತಕಂ ಚ
ದೋರ್ಯುಗ್ಮಕೇನ ದಧತೀಂ ಸ್ಮರತಾಽತ್ಮವಿದ್ಯಾಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ॥

೫೦. ವೇದೋಕ್ತ ಭಾರತೀಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಯಸ್ತೇಸ್ತನಃ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ದೀರ್ಘತಮಾ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಭಾರತೀ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಯಸ್ತೇಸ್ತನಃ ಶಶಯೋ ಯೋ ಮಯೋಭೂಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಯೇನ ವಿಶ್ವಾ ಪುಷ್ಯಸಿ ವಾರ್ಯಾಣಿ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಯೋ ರತ್ನಧಾ ವಸುವಿದ್ಯಃ ಸುದತ್ರಃ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಸರಸ್ವತಿ ತಮಿಹ ಧಾತವೇ ಕಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಯಸ್ತೇಸ್ತನಃ ಶಶಯೋ ಯೋ ಮಯೋ ಭೂರ್ಯೇನ ವಿಶ್ವಾ ಪುಷ್ಯಸಿ ವಾರ್ಯಾಣಿ । ಯೋ ರತ್ನಧಾ ವಸುವಿದ್ಯ । ಸುದತ್ರಃ ಸರಸ್ವತಿ ತಮಿಹ ಧಾತವೇ ಕಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಸರಸ್ವತೀ ಮಂತ್ರದಂತೆ

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಯಸ್ತೇ ಸ್ತನಃ ಶಶಯೋ ಯೋ ಮಯೋಭೂರ್ಯೇನ ವಿಶ್ವಾ ಪುಷ್ಯಸಿ ವಾರ್ಯಾಣಿ । ಯೋ ರತ್ನಧಾ ವಸುವಿದ್ ಯಃ ಸುದತ್ರಃ ಸರಸ್ವತಿ ತಮಿಹ ಧಾತವೇ ಕಃ ॥

೫೧. ಬ್ರಹ್ಮಾಣೀ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೀ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ದೀರ್ಘತಮಾ ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಃ ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾಣೀ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಬ್ರಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಹ್ಮಾಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಣ್ಯೈ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಮಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಸರಸ್ವತೀ ಮಂತ್ರದಂತೆ.

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಯೈ ನಮಃ ಓಂ ॥

೫೨. ಭಾರತೀ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಭಾರತೀ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ದೀರ್ಘತಮಾ ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿ ಛಂದಃ । ಭಾರತೀ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಭಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ರಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ತ್ಯೈಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಮಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಸರಸ್ವತೀ ಮಂತ್ರದಂತೆ

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಭಾರತ್ಯೈ ನಮಃ ಓಂ ॥

೫೩. ಶಿವ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ನಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ಮಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಶಿಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ವಾಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಯಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ :

ಧ್ಯೇಯಃ ಪಂಚ ಮುಖೋರುದ್ರಃ ಸ್ಫಟಿಕಾಮಲ ಕಾಂತಿಮಾನ್ ।
ವಿದ್ಯುಚ್ಛುಭ್ರಾಸಿತರಜಃ ಶ್ಯಾಮಾನ್ಯಸ್ಯ ಮುಖಾನಿ ತು ।
ಜಟಾವ ಬದ್ಧೇಂದು ಕಲಃ ಪ್ರಿಯಾ ಯುಜಙ್ ನಾಗಭೂಷಣಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಓಂ ॥

೫೪. ಪಾರ್ವತೀ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಪಾರ್ವತೀ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಪಾರ್ವತೀ ದೇವತಾ । ಓಂ ನಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಮಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಶಿಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ವಾಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಯೈಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್

ಧ್ಯಾನ : ಗೌರೀ ವರಾಭಯಕರಾ ಧ್ಯೇಯಾ ಪೀತಾಂಬರಾ ಚ ಸಾ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯೈ ಓಂ ॥

೫೫. ಶೇಷ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಶೇಷಮಂತ್ರಸ್ಯ ಸನತ್ಕುಮಾರ ಋಷಿಃ । ಯಾಜುಷೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಶೇಷೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಶೇಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಶೇಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಷಾಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಯಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಮಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ :

ದಧಾನೋ ಹಲ ಸೌನಂದೌ ಶ್ವೇತವರ್ಣಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ
ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧಾಽದ್ವಿತೀಯ ಕರ್ಣ ಭೂಷಃ ಪ್ರಿಯಾಯುತಃ
ವನಮಾಲೀ ನೀಲವಾಸಾ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ಪೃಷ್ಠತಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಶೇಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೫೬. ಗರುಡ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಗರುಡ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕಾಶ್ಯಪ ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಗರುಡೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಕ್ಷಿಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಪಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಸ್ವಾಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಹಾಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಗರುಡಃ ಸರ್ವದಾ ಧ್ಯೇಯಃ ಸುಧಾಪೂರ್ಣಂ ಹಿರಣ್ಮಯಮ್ ।
ದಧಾನಃ ಕುಂಭಮಭಯಂ ಪೀತ ಶುಕ್ಲಾರುಣೋ ಹರಿಃ ॥

ಕೃಷ್ಣಶ್ಚಾಽಜಾನುತೋ ನಾಭೇಃ ಕಂಠಾತ್ ಕಾದಂ ತ ಏವ ಚ ।
ಪ್ರಿಯಾ ಯುಕ್ ಪುರತೋ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪಕ್ಷತುಂಡ ಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಜಂಗಮ ಸ್ಥಾವರ ವಿಷ ಹೃದಯಂ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಕ್ಷಿಪ ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ॥

[ಆಚಾರ್ಯರು ದಿಕ್ಪಾಲಕ ಮಂತ್ರದ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಆಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಕಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.]

೫೭. ಇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಇಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ದ್ರಾಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಯಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಇಂದ್ರಸ್ತ್ವೈರಾವತಾರೂಢಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಶಚೀಪತಿಃ ।
ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣೋ ವಜ್ರಪಾಣಿಃ ಸಾಭಯಸ್ತ್ವಮರೇಶ್ವರಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಲಾಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೫೮. ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಅಗ್ನಿಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಪಂಚಾಕ್ಷರ ಅಗ್ನಿಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಅಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಗ್ನಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಯೇಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಅಗ್ನಿಸ್ತು ಸ್ವರ್ಣ ವರ್ಣಾಂಗಃ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಃ ಸಪ್ತಹಸ್ತಯುಕ್ ।
ಸ್ವಾಹಾ ಸಖೋ ಮೇಷವಾಹೋಽಭಯಶಕ್ತಿಸ್ರುವಾದಿಯುಕ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ರಾಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಓಂ ॥

೫೯. ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಯಮ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಪಂಚಾಕ್ಷರ ಯಮ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಯಮೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಯಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಮಾಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಯಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : **ಇಲಾಪ್ರಿಯೋ ದಂಡಧರೋ ಯಮೋ ಮಹಿಷವಾಹನಃ ।**
ಸಾಭಯಃ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಶ್ಚ ಲೋಕಕರ್ಮ ಫರಿ ಪ್ರದಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಯಂ ಯಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೬೦. ಷಡಕ್ಷರ ನಿರ್ಋತಿ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರ ನಿರ್ಋತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ನಿರ್ಋತಿರ್ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ನಿಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಋಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ತಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಯೇಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ಅಭಯಾಸಿಧರೋ ನೀಲೋ ನಿರ್ಋತಿರ್ನರ ವಾಹನಃ ।**
ಊರ್ಧ್ವಕೇಶೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಃ ಕರಾಲಃ ಕಾಲಿಕಾಪ್ರಿಯಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಕ್ಷಾಂ ನಿರ್ಋತಯೇ ನಮಃ ಓಂ ॥

೬೧. ಷಡಕ್ಷರ ವರುಣ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರ ವರುಣ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವರುಣೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ವಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ರುಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಣಾಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಯಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ಪಾಶಾಭಯಧರೋ ರಕ್ತಭೂಷಣಃ ಪದ್ಮಿನೀ ಪತಿಃ ।**
ವರುಣೋಂಬು ಪತಿಃ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣೋ ಮಕರವಾಹನಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ವಾಂ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೬೨. ಪಂಚಾಕ್ಷರ ವಾಯುಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ವಾಯು ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ವಾಯುರ್ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ವಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವೇಂ ಶಿಖಾಯ್ಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಪ್ರಾಣರೂಪೋ ಹಿ ಜಗತೋ ವಾಯುಃ ಕೃಷ್ಣ ಮೃಗಾಸನಃ ।
ಗದಾಭಯಧರಃ ಶ್ಯಾಮೋ ವರ್ಣತೋ ಮೋಹಿನೀಪ್ರಿಯಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ವಂ ವಾಯವೇ ನಮಃ ಓಮ್ ॥

೬೩. ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಸೋಮ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಪಂಚಾಕ್ಷರ ಸೋಮ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ। ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಸೋಮೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಸೋಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಮಾಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಯಂ ಶಿಖಾಯ್ಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ: ಸೋಮಂ ಕುಮುದ ಸದ್ಧಸ್ತಂ ಸಾಭಯಂ ಹೇಮಭೂಷಣಂ ।
ಪ್ರಿಯಾ ಸಹಾಯಂ ಶುಕ್ಲಾಭಂ ಸುಖದಂ ಚಿಂತಯೇತ್ಸುಧೀಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಸೋಂ ಸೋಮಾಯ ನಮಃ ಓಮ್ ॥

೬೪. ಷಡಕ್ಷರ ಈಶಾನ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರ ಈಶಾನಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಈಶಾನೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಈಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಶಾಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾಂ ಶಿಖಾಯ್ಯೈ ವೌಷಟ್ । ಯಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ಈಶಾನಂ ಶೂಲಿನಂ ಧ್ಯಾಯೇನ್ನಾಗಭೂಷಣ ಭೂಷಿತಂ ।
ಶುಭ್ರಾಂಗಂ ಸಾಭಯಂ ಗೌರೀ ಸಹಾಯಂ ಸೇವ್ಯಮವ್ಯಯಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಈಂ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೬೫. ಷಡಕ್ಷರ ಅನಂತ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರ ಅನಂತಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅನಂತೋ ದೇವತಾ ॥

ನ್ಯಾಸ : ಓಮ್ ಅಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ನಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ತಾಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಯಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ಅನಂತಃ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಶ್ಚ ವಾರುಣ್ಯಾ ಚ ಸಮನ್ವಿತಃ ।**
ಸಾಭಯ ಋಷ್ಟಿ ಹಸ್ತಶ್ಚ ಧ್ಯೇಯೋ ವೈ ನೀಲವಾಸಧೃತ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಮ್ ಆಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೬೬. ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಪಂಚಾಕ್ಷರ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕಶ್ಯಪೋ ಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಶ್ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಬ್ರಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಹ್ಮಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಣೇಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : **ಧ್ಯೇಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ರಕ್ತವರ್ಣಃ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ಸಮನ್ವಿತಃ ।**
ಸಾಭಯಃ ಖಡ್ಗಹಸ್ತಶ್ಚ ಜಗದಾದ್ಯಃ ಪಿತಾಮಹಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ಓಂ ॥

೬೭. ಸ್ಕಂದ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಸ್ಕಂದಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕೌಶಿಕೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಯಾಜುಷೀಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸ್ಕಂದೋದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ರಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಸ್ಕಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ದಾಂ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಯಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಮಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : **ಕಾತ್ಯಾಯನೀಸುತೋ ವಹ್ನಿ ವರ್ಣಃ ಷಣ್ಮುಖ ಉಜ್ವಲಃ ।**
ಧನುಃ ಶಕ್ತಿಧರೋ ಧ್ಯೇಯಃ ಕಾಮದೋ ಭಯನಾಶನಃ ।

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ರಂ ಸ್ಕಂದಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೬೮. ಸೂರ್ಯ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಸೂರ್ಯಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಘೃಣಿಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಸೂರ್ಯಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಆದಿತ್ಯಃ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಆದಿತ್ಯಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಸೂರ್ಯಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಘೃಣಿಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಅಂಗಾನಿ ಪದ್ಮಯುಗಳ ಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽರುಣೋ ರವಿಃ ।
ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿ ಹರಃ ಶ್ರೀದೋ ವೃಷ್ಟಿದೋಽಯಂ ಮನುಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಓಂ ಘೃಣಿಃ ಸೂರ್ಯ ಆದಿತ್ಯಃ ಓಂ ॥

೬೯. ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದ ಗಣಪತಿ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದ ಗಣಪತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕೌಶಿಕಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ನಮಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ನಮಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ನಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಧ್ಯಾನ : ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನೂರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಲಂಬೋಧರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶ ದಂತಾಂ ಕುಶಾಭಯೇ ।
ಬಿಭ್ರದ್ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾ ಹ್ಯಯಮ್ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

೭೦. ಧನ್ವಂತರಿ ಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಧನ್ವಂತರಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಶ್ರೀಧನ್ವಂತರಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ....

ಧ್ಯಾನ : ಚಂದ್ರೌಘಕಾಂತಿಮಮೃತೋರು ಕರೈರ್ಜಗಂತಿ
ಸಂಜೀವಯಂತಮಮಿತಾತ್ಮ ಸುಖಂ ಪರೇಶಮ್ ।
ಜ್ಞಾನಂ ಸುಧಾ ಕಲಶಮೇವ ಚ ಸಂದಧಾನಂ
ಶೀತಾಂಶುಮಂಡಲಗತಂ ಸ್ಮರತಾಽತ್ಮಸಂಸ್ಥಮ್ ॥

ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸ್ಥಿತಾದಮುತ ಏವ ಸುಧಾಂ ಸ್ರವಂತೀಂ ಭ್ರೂಮಧ್ಯಗಾಚ್ಚ ತತ ಏವ ಚ ತಾಲುಸಂಸ್ಥಾತ್ ।
ಹಾರ್ದಾಚ್ಚ ನಾಭಿ ಸದನಾದಧರಸ್ಥಿತಾಚ್ಚ ಧ್ಯಾತ್ವಾಽಭಿ ಪೂರಿತ ತನುರ್ದುರಿತಂ ನಿಹನ್ಯಾತ್ ॥

ಅಜ್ಞಾನದುಃಖಭಯರೋಗ ಮಹಾವಿಷಾಣಿ ಯೋಗೋಽಯಮಾಶು ವಿನಿಹಂತಿ ಸುಖಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ ।
ಉನ್ಮಾದ ವಿಭ್ರಮ ಹರಃ ಪರತಶ್ಚ ಸಾಂದ್ರಮಾನಂದಮೇವ ಪದಮಾಪಯತಿ ಸ್ಮ ನಿತ್ಯಮ್ ॥

ಧ್ಯಾತ್ವೈವ ಹಸ್ತತಲಗಂ ಸ್ವಮೃತಂ ಸ್ರವಂತಂ ದೇವಂ ಸ ಯಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಸ್ವಕರಂ ನಿಧಾಯ ।
ಆವರ್ತಯೇನ್ಮನುಮಿಮಂ ಸ ಚ ವೀತರೋಗಃ ಪಾಪಾದಪೈತಿ ಮನಸಾ ಯದಿ ಭಕ್ತಿನಮ್ರಃ ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಂ ಧಂ ಧನ್ವಂತರಯೇ ನಮಃ ಓಂ ॥

೭೧. ವೇದೋಕ್ತ ಧನ್ವಂತರಿಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಧನ್ವಂತರಿಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಧನ್ವಂತರಿರ್ದೇವತಾ ।

ನ್ಯಾಸ : ಓಂ ಅಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ ಭಗವಾನ್ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಅಯಂ ಮೇ ಭಗವತ್ತರಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಯಂ ಮೇ ವಿಶ್ವಭೇಷಜಃ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಅಯಂ ಶಿವಾಭಿಮರ್ಶನಃ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಅಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ ಭಗವಾನ್ ಅಯಂ ಮೇ ಭಗವತ್ತರಃ । ಅಯಂ ಮೇ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೋಽಯಂ ಶಿವಾಭಿಮರ್ಶನಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ : ಚಂದ್ರೌಘಕಾಂತಿಂ....... ॥

ಮಂತ್ರ : ಓಮ್ ಅಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ ಭಗವಾನಯಂ ಮೇ ಭಗವತ್ತರಃ ।
ಅಯಂ ಮೇ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೋಽಯಂ ಶಿವಾಭಿಮರ್ಶನಃ ॥

॥ ಇತಿ ಆಚಾರ್ಯಮಧ್ವೋಕ್ತ ತಂತ್ರಸಾರಮಂತ್ರಾಃ ಸಮಾಪ್ತಾಃ ॥

ಗ್ರಂಥೋಽಯಂ ಪಾಠಮಾತ್ರೇಣ ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿದಃ ।
ಕಿಮುಜ್ಞಾನಾದನುಷ್ಠಾನಾದುಭಯಸ್ಮಾತ್ಪುನಃ ಕಿಮು ॥

ಯಸ್ಯ ತ್ರೀಣ್ಯುದಿತಾನಿ ವೇದವಚನೇ ರೂಪಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಲಂ
ಬಟ್ ತದ್ದರ್ಶನಮಿತ್ಥಮೇವ ನಿಹಿತಂ ದೇವಸ್ಯ ಭರ್ಗೋ ಮಹತ್ ॥

ವಾಯೋ ರಾಮವಚೋನಯಂ ಪ್ರಥಮಕಂ ಪೃಕ್ಷೋ ದ್ವಿತೀಯಂ ವಪುಃ
ಮಧ್ವೋಯತ್ತು ತೃತೀಯಮೇತದಮುನಾ ಗ್ರಂಥಃ ಕೃತಃ ಕೇಶವೇ ॥

ಅಶೇಷದೋಷೋಜ್ಝಿತಪೂರ್ಣಸದ್ಗುಣಂ ಸದಾ ವಿಶೇಷಾವಗತೋರುರೂಪಮ್ ।
ನಮಾಮಿ ನಾರಾಯಣಮಪ್ರತೀಪಂ ಸದಾ ಪ್ರಿಯೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಿಯಮಾದರೇಣ ॥ –ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹ

⏭ ⏮

॥ ಜನನಶಾಂತಿಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರಕರಣಮ್ ॥

ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗಗಳು ಅನಿಷ್ಟಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಋಷಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದ್ದು, ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನಡೆಸದೇ ಇದ್ದಾಗ ಮಗುವಿಗಾಗಲೀ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗಾಗಲೀ ತೊಂದರೆ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಶಾಂತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಶಾಂತಿಯನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಶಾಂತಿಯು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಹೋಮಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದು ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಡೆಸದೇ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರ ತಿಥಿ ಯೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಗು-ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಆಯಾಯಾ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿ ಶಾಂತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವವನ್ನೂ ನಡೆಸಬೇಕು[೧]. ಈ ಗೋಮುಖ-ಪ್ರಸವವು ಉತ್ತಮವಾದ ತಿಥಿ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲೇ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಮಗುವಿನ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ತಾರಾನುಕೂಲ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮ ತಿಥಿವಾರಾದಿಗಳಲ್ಲೇ ಇದನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿದೆ. ತಂದೆಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಗೂ ತಾಯಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಆಯಾ ದೋಷಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವವನ್ನೂ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ರೇವತಿ, ಅಶ್ವಿನೀ, ಪುಷ್ಯ, ಮಖಾ, ಚಿತ್ರಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಮೂಲ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಎರಡನ್ನೂ, ಅನಿಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗೋಮುಖಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಡೆಸಿದರೆ ಸಾಕು.

ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವ ಶಾಂತಿಃ[೧ಅ]

ಕರ್ತಾ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಇಷ್ಟದೇವತಾಃ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಗುರುಗಣಪತಿ ಪೂಜನಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ (ಅತ್ರ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಂ ನಾಸ್ತಿ) ಆಚಾರ್ಯವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಗೃಹಸ್ಯ ಈಶಾನದಿಗ್ಭಾಗೇ ಗೋಮಯೋಪಲಿಪ್ತದೇಶೇ ಶ್ವೇತಮೃದ್ಭಿಃ ಕರ್ಣಿಕಾಯುಕ್ತ ಪದ್ಮಂ ವಿಲಿಖ್ಯ ತತ್ರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವ್ರೀಹೀನ್ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ತತ್ರ ನವಂ ಶೂರ್ಪಂ ನಿಧಾಯ, ಶೂರ್ಪೇ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ, ತಿಲಾನ್ ವಿಕೀರ್ಯ, ತತ್ರ ಪ್ರಾಕ್‌ಶಿರಸ್ಕಂ ಬಾಲಂ ಶಾಯಯಿತ್ವಾ, ರಕ್ತಸೂತ್ರೇಣ ಸಬಾಲಂ ಶೂರ್ಪಂ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ, ಗೋಮುಖಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಸವಂ ಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ ಇತಿ ಸೂಕ್ತೇನ ಮಿಲಿತಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಬಾಲಂ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ।

ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ ಇತಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಗರ್ಭಕರ್ತಾ ತ್ವಷ್ಟಾ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

---

೧. ಪಿತ್ರರಿಷ್ಟೇ ಸುತಾರಿಷ್ಟೇ ಮಾತ್ರರಿಷ್ಟೇ ತಥೈವ ಚ । ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ತದಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ತತ್ತದ್ದೋಷೋಪಶಾಂತಯೇ ॥
ಪೂಷಾಶ್ವಿನೋರ್ಗುರೌ ಸರ್ಪೇ ಮಖಾ ಚಿತ್ರೇಂದ್ರ ಮೂಲಭೇ । ಏಷು ಋಕ್ಷೇಷು ಜಾತಸ್ಯ ಕುರ್ಯಾದ್ಗೋ ಜನನಂ ತಥಾ ॥

೧ಅ. ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯಯುಕ್ತೇನ ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವಿಧಾನತಃ । ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತಿಸೃಭಿರಪ್ಸುಮೇ ಸೋಮ ಇತ್ಯಥ ॥
ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ಅಕ್ಷೀಭ್ಯಾಂ ತೇಽಥ ಸೂಕ್ತತಃ । ಋಗ್ಭಿರಾಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೃಚಂ ಚ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಯಾ ।
ಅಶಕ್ತಶ್ಚಾಷ್ಟಸಂಖ್ಯಂ ವಾ ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯ ಸಂಯುತಮ್ । ಆದಿತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚ ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಮಂತ್ರಕಮ್ ॥

ಓಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ ಕಲ್ಪಯತು ತ್ವಷ್ಟಾ ರೂಪಾಣಿ ಪಿಂಶತು । ಆ ಸಿಂಚತು ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಧಾತಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಾತು ತೇ ॥ ೧ ॥ ಗರ್ಭಂ ಧೇಹಿ ಸಿನೀವಾಲಿ ಗರ್ಭಂ ಧೇಹಿ ಸರಸ್ವತಿ । ಗರ್ಭಂ ತೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವಾವಾ ಧತ್ತಾಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ರಜಾ ॥ ೨ ॥ ಹಿರಣ್ಯಯೀ ಅರಣೀ ಯಂ ನಿರ್ಮಂಥತೋ ಅಶ್ವಿನಾ । ತಂ ತೇ ಗರ್ಭಂ ಹವಾಮಹೇ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ॥ ೩ ॥ ನೇಜಮೇಷ ಪರಾ ಪತ ಸುಪುತ್ರಃ ಪುನರಾ ಪತ । ಅಸ್ಯೈ ಮೇ ಪುತ್ರಕಾಮಾಯೈ ಗರ್ಭಮಾ ಧೇಹಿ ಯಃ ಪುಮಾನ್ ॥ ೪ ॥ ಯಥೇಯಂ ಪೃಥಿವೀ ಮಹ್ಯುತ್ತಾನಾ ಗರ್ಭಮಾದಧೇ । ಏವಂ ತಂ ಗರ್ಭಮಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ॥ ೫ ॥ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನ ರೂಪೇಣಾಸ್ಯಾಂ ನಾರ್ಯಾಂ ಗವೀನ್ಯಾಮ್ । ಪುಮಾಂಸಂ ಪುತ್ರಾನಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ॥ ೬ ॥

ತತಃ ಗವಾಮಂಗೇಷು ಇತಿ ಪೌರಾಣ ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಗಾಂ ವಾಮಭಾಗೇ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಗವಾಮಂಗೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭುವನಾನಿ ಚತುರ್ದಶ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛಿವಂ ಮೇ ಸ್ಯಾದಿಹ ಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ ॥
ಗಾವೋ ಮೇ ಚಾಗ್ರತಃ ಸಂತು ಗಾವೋ ಮೇ ಸಂತು ಪೃಷ್ಠತಃ ।
ಗಾವೋ ಮೇ ಹೃದಯೇ ಸಂತು ಗವಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಶಿಶುಂ ಮಾತ್ರೇ ದದ್ಯಾತ್ ।

ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನೇತ್ಯಸ್ಯ ತ್ವಷ್ಟಾ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಮಾತ್ರೇ ಶಿಶುದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನ ರೂಪೇಣಾಸ್ಯಾಂ ನಾರ್ಯಾಂ ಗವೀನ್ಯಾಮ್ । ಪುಮಾಂಸಂ ಪುತ್ರಾನಾ ಧೇಹಿ ದಶಮೇ ಮಾಸಿ ಸೂತವೇ ॥

ತತಃ ಮಾತಾ ಗೋಮುಖಸಮೀಪೇ ತಂ ನೀತ್ವಾ, ಗೋಪುಚ್ಛದೇಶೇ ಪಿತ್ರೇ ದದ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಪಿತೃಹಸ್ತೇನ ಮಾತ್ರೇ ದಾಪಯೇತ್ ॥ ನವವಸ್ತ್ರೇ ಶಿಶುಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಆಚ್ಛಾದನಮಪಸಾರ್ಯ ಪುತ್ರ ಮುಖೇಕ್ಷಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಶಿಶುಂ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತಿಸೃಭಿಃ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ।

ಆಪೋ ಹಿಷ್ಠೇತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಅಂಬರೀಷ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ .... ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥ ೩ ॥

ತತಃ ಪಿತಾ ಅಂಗಾದಂಗಾದಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಶಿಶುಂ ಮೂರ್ಧನಿ ತ್ರಿಃ ಅವಘ್ರಾಯ, ಅಂಗಾದಂಗಾದಿತಿ

ಸೌತ್ರಮಂತ್ರಸ್ಯ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಚ್ಛಂದಃ । ಧಾತಾದೇವತಾ । ಶಿಶುಮೂರ್ಧನ್ಯವಘ್ರಾಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅಂಗಾದಂಗಾತ್ ಸಂಭವಸಿ ಹೃದಯಾದಧಿ ಜಾಯಸೇ ।
ಆತ್ಮಾ ವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾऽಸಿ ಸ ಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥

ಇತಿ ತ್ರಿಃ ಅವಘ್ರಾಯ ಮಾತೃಹಸ್ತೇ ದದ್ಯಾತ್

ಅಥ ಅಸ್ಯಾಃ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ಇತ್ಯಾದಿ ಚತುರ್ವಾಕ್ಯ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ ।

ತತಃ ತಾಂ ಗಾಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದತ್ವಾ ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಅಗ್ನಿಂ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತ ಮುಕ್ತ್ವಾ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ– ಅಪಃ ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತಿಸೃಭಿಃ ಅಪ್ಸುಮ ಇತ್ಯನುಷ್ಟುಭಾ ಚ ವಿವಕ್ಷಿತ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಮಿಲಿತ ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯೇನ, ತದ್ವಿಷ್ಣೋರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವಿಷ್ಣುಂ, ಅಕ್ಷೀಭ್ಯಾಮಿತಿ ಷಡ್ಭಿಃ ಯಕ್ಷ್ಮರ್ಹಣಂ, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ವಿವಕ್ಷಿತಸಂಖ್ಯಯಾ ಮಿಲಿತದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯೇನ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ, ಆಜ್ಯ ಭಾಗಾಂತೇ ಈಶಾನ್ಯೇ ಕುಂಭಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ತತ್ರ –ಪಂಚಗವ್ಯಂ, ತಿಲಾನ್, ಕ್ಷೀರದ್ರುಮಕಷಾಯಾಂಶ್ಚ ಪಂಚರತ್ನಾನಿ ಚ ಕಲಶವಿಧಾನೇನ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ, ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನಾऽऽವೇಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೋಪರಿ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಮಾಂ ವರುಣ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಚ ನಿಧಾಯ, ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ, ತತ್ವಾಯಾಮೀತಿ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ವಿಷ್ಣುವರುಣೌ ಆವಾಹ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣ ಮಂತ್ರಾನ್ ಜಪೇತ್ ।

ಯತ ಇಂದ್ರೇತಿ ಷಣ್ಣಾಂ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ಭರ್ಗಋಷಿಃ । ಬಾರ್ಹತಂ ಪ್ರಾಗಾಥಚ್ಛದಃ। ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ । ಮಘವಂಛಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ನ ಊತಿಭಿರ್ವಿ ದ್ವಿಷೋ ವಿ ಮೃಧೋ ಜಹಿ ॥ ತ್ವಂ ಹಿ ರಾಧಸ್ಪತೇ ರಾಧಸೋ ಮಹಃ, ಕ್ಷಯಸ್ಯಾಸಿ ವಿಧತಃ । ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ಸುತಾವಂತೋ ಹವಾಮಹೇ ॥ ಇಂದ್ರಃ ಸ್ಪಳುತ ವೃತ್ರಹಾ ಪರಸ್ಪಾ ನೋ ವರೇಣ್ಯಃ । ಸ ನೋ ರಕ್ಷಿಷಚ್ಚರಮಂ ಸ ಮಧ್ಯಮಂ ಸ ಪಶ್ಚಾತ್ಪಾತು ನಃ ಪುರಃ ॥ ತ್ವಂ ನಃ ಪಶ್ಚಾದಧರಾದುತ್ತರಾತ್ಪುರ ಇಂದ್ರ ನಿ ಪಾಹಿ ವಿಶ್ವತಃ । ಆರೇ ಅಸ್ಮತ್ಕೃಣುಹಿ ದೈವ್ಯಂ ಭಯಮಾರೇ ಹೇತೀರ ದೇವೀಃ ॥ ಅದ್ಯಾದ್ಯಾ ಶ್ವಃಶ್ವ ಇಂದ್ರ ತ್ರಾಸ್ವ ಪರೇ ಚ ನಃ । ವಿಶ್ವಾ ಚ ನೋ ಜರಿತೄಂತ್ಸತ್ಪತೇ ಅಹಾ ದಿವಾ ನಕ್ತಂ ಚ ರಕ್ಷಿಷಃ ॥ ಪ್ರಭಂಗೀ ಶೂರೋ ಮಘವಾ ತುವೀಮಘಃ ಸಂಮಿಶ್ಲೋ ವೀರ್ಯಾಯ ಕಮ್ । ಉಭಾ ತೇ ಬಾಹೂ ವೃಷಣಾ ಶತಕ್ರತೋ ನಿ ಯಾ ವಜ್ರಂ ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ ॥

ಏತೈರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಕಲಶಮಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ।

ತತಃ ಮಿಲಿತಮಧ್ವಾಜ್ಯೈಃ ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ – ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ – ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠೇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಆಂಬರೀಷ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ .... ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥ ೩ ॥ ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದನ್ತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮಾಪಶ್ಚ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೀಃ ॥ ೪ ॥

ತದ್ವಿಷ್ಣೋರಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ । ದಿವೀವ ಚಕ್ಷುರಾತತಮ್ ॥

ತತಃ ನವಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಮಿಲಿತಮಧ್ವಾಜ್ಯೈಃ ಹುತ್ವಾ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ।

ಕಲಶಾಭಿಷೇಕಾದಿ ವಿಧಾಯ ಗ್ರಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗೋವಸ್ತ್ರ ಸ್ವರ್ಣ ಧಾನ್ಯಾದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಭ್ಯೋ ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಶಾಂತಿ (ಕ್ರಮದ ವಿವರಣೆ)

ಯಜಮಾನನು ನಿತ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಇಷ್ಟದೇವತಾಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಗುರುಗಣಪತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು (ಇಲ್ಲಿ ನಾಂದಿಶ್ರಾದ್ಧ ಇಲ್ಲ). ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯ ವರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಆಚಾರ್ಯರು ಮನೆಯ ಈಶಾನ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಮಯದಿಂದ ಸಾರಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಪುಡಿಯಿಂದ ಕರ್ಣಿಕಾಯುಕ್ತವಾದ ಪದ್ಮವನ್ನು ಬರೆದು ಅಲ್ಲಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಮೊರ(ಗೆರಸೆ)ವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಮೊರದ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪುವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಡಬೇಕು. ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಮೂಡುದಿಕ್ಕಿಗೆ ತಲೆ ಬರುವಂತೆ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಮೊರದ ಸಹಿತ ಮಗುವನ್ನು ಕೆಂಪುದಾರದಿಂದ ಸುತ್ತಬೇಕು. ಹಸುವಿನ ಬಾಯಿಯ ಸಮೀಪ ಮಗುವನ್ನಿರಿಸಿ ಹಸುವಿನಿಂದ ಮಗುವಿನ ಜನನವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ ಎಂಬ ಆರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಪಂಚಗವ್ಯದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ/ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗವಾಮಂಗೇಷು ಎಂಬ ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಗೋವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಆಚಾರ್ಯರು ವಿಷ್ಣೋಃಶ್ರೇಷ್ಠೇನ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಗೋವಿನ ಮುಖಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ತಾಯಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ತಾಯಿಯು ಆ ಮಗುವನ್ನು ಹಸುವಿನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೆನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಾಲದವರೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಬಾಲವಿರುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ತಂದೆಯ ಕೈಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ತಂದೆಯು ಮತ್ತೆ ಆಚಾರ್ಯರ ನಿರ್ದೇಶದಂತೆ ತಾಯಿಗೆ ನೀಡಿ ಮಗುವನ್ನು ಹೊಸವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಸುತ್ತಿರುವ ದಾರ ಹಾಗೂ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಂದೆಯು ಮಗುವಿನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯರು 'ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಪಂಚಗವ್ಯದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ 'ಅಂಗಾದಂಗಾತ್' ಎಂಬ ಸೌತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ತಂದೆಯು ಮಗುವಿನ ನೆತ್ತಿ (ತಲೆಯ ಮಧ್ಯ)ಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮೂರುಬಾರಿ ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ

ತಾಯಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಜಲಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನದಂತೆ ಪುಣ್ಯಾಹಾದಿ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಹೇಳಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಗೋವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಗ್ರಹರ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಗೋವು, ವಸ್ತ್ರ, ಹಿರಣ್ಯ ಮೊದಲಾದ ದಾನಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. (ಇದನ್ನು ಹೋಮದ ಅನಂತರವೂ ಮಾಡಬಹುದು.)

ಅನಂತರ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಹೋಮವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕರ್ಮಾಂಗದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನೀಸಮಾರಾಧನೆ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣಚತುರ್ದಶೀ ಜನನಶಾಂತಿಃ[೧]

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶೀ ದಿನ ಶಿಶು ಜನನವಾದರೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದೆ.

ಚತುರ್ದಶೀಂ ಚ ಷಡ್ಭಾಗಂ ಕುರ್ಯಾದಾದೌ ಶುಭಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ದ್ವಿತೀಯೇ ಪಿತರಂ ಹಂತಿ ಪಂಚಮೇ ವಂಶನಾಶನಮ್ ।
ಷಷ್ಠೇ ಚ ಧನಹಾನಿಃ ಸ್ಯಾದಾತ್ಮನೋ ವಂಶನಾಶನಮ್ ॥ –ಗರ್ಗಃ

ಚತುರ್ದಶೀ ತಿಥಿಯ ಘಟಿಗಳನ್ನು ಆರುಭಾಗ ಮಾಡಿ ಮೊದಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ಅನಿಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅನಂತರದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೨ ಪಿತೃನಾಶ, ೩ ಮಾತೃನಾಶ, ೪ ಸೋದರಮಾವನ ನಾಶ, ೫ ವಂಶನಾಶ, ೬ ಧನಹಾನಿ ಶಿಶುನಾಶ ಮತ್ತು ವಂಶನಾಶ –ಹೀಗೆ ಫಲವಿದೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೨–೩–೬ನೇ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ಗೋಮುಖ–ಪ್ರಸವಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅನಂತರ ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಡೆಸಿದರೆ ಸಾಕು.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕರ್ತಾ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ, ಪಿತ್ರಾದ್ಯರಿಷ್ಟೇ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಚತುರ್ದಶೀ ಜನ್ಮಸೂಚಿತ ಅನಿಷ್ಟನಿರಸನ ದ್ವಾರಾ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸನವಗ್ರಹಮಖಾಂ ಕೃಷ್ಣಚತುರ್ದಶೀಜನನಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಗುರುಗಣಪತಿಪೂಜನಂ–ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

---

೧. ಕುರ್ಯಾದಾಘಾರಪರ್ಯಂತಂ ಸ್ವಗೃಹ್ಯೋಕ್ತವಿಧಾನತಃ । ಸಮಿದಾಜ್ಯಚರೂಂಶ್ಚೈವ ತಿಲಮಾಷಾಂಶ್ಚಸರ್ಷಪೈಃ । ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ಲಕ್ಷಪಾಲಾಶ ಸಮಿದ್ಭಿಃ ಖಾದಿರೈಃ ಶುಭೈಃ । ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರಂ ವಾ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ತು ವಾ । ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಮೇತ್ಯೈಶ್ಚ ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ । ತ್ರ್ಯಯಂಬಕೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ತಿಲಾನ್ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಕ್ರಮಾತ್ । ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ಹುತ್ವಾ ತು ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಆಗ್ನೇಯಾದಿಷು ವಿದಿಕ್ಷು ಚತುರಃ ಕುಂಭಾನ್ ಮಧ್ಯೇ ಶತಚ್ಛಿದ್ರಕುಂಭಂ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಪಂಚಮೃದಃ, ಪಂಚಪಲ್ಲವಾನ್, ಪಂಚರತ್ನಾನಿ, ಪಂಚಧಾನ್ಯಾನಿ, ಸುವರ್ಣಂ, ಶತೌಷಧಾನಿ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, ವಿಧಿವತ್ ಕಲಶಪೂರಣಂ ಕೃತ್ವಾ, ವಸ್ತ್ರೈರ್ಮಾಲ್ಯೈಃ ವೇಷ್ಟಯಿತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇಕರ್ಷಪ್ರಮಾಣಾಂ, ತದರ್ಧಾರ್ಧಪ್ರಮಾಣಾಂ ವಾ ಸ್ವರ್ಣ ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ

ವೃಷಭೇ ಚ ಸಮಾಸೀನಂ ವರದಾಭಯಪಾಣಿನಂ ।
ಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕಸಂಕಾಶಂ ಶ್ವೇತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಾನ್ವಿತಮ್ ।
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಕಾರಯೇತ್ ಸುಧೀಃ ॥

ಇತ್ಯಾದಿ ಲಕ್ಷಣೋಪೇತಾಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ

ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಿತಿಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ। ರುದ್ರೋದೇವತಾ ।

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಮ್। ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ರುದ್ರಮಾವಾಹ್ಯ, ಪೂಜಯೇತ್ । ಆಗ್ನೇಯಾದಿಕೋಣಗತಕುಂಭೇಷು ಇಮಂ ಮ ಇತ್ಯಾದಿಚತುರ್ಭಿಃ ವರುಣಂ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಇಮಂ ಮೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಜೀಗರ್ತಿಃ ಶುನಃಶೇಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ವರುಣೋದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ ಶ್ರುಧೀ ಹವಮದ್ಯಾ ಚ ಮೃಳಯ। ತ್ವಾಮವಸ್ಯುರಾ ಚಕೇ ॥

ತತ್ತ್ವಾಯಾಮೀತ್ಯಸ್ಯ ಆಜೀಗರ್ತಿಃ ಶುನಃಶೇಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ವರುಣೋದೇವತಾ ॥

ಓಂ ತತ್ತ್ವಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ। ಅಹೇಳಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂಸ ಮಾನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಷೀಃ

ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನೇ, ಸ ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನೇ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ವಾಮದೇವೋ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ। ಅಗ್ನೀವರುಣೌದೇವತೇ ॥

ಓಂ ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನೇ ವರುಣಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ದೇವಸ್ಯ ಹೇಳೋಽವಯಾಸಿಸೀಷ್ಠಾಃ। ಯಜಿಷ್ಠೋ ವಹ್ನಿತಮಃ ಶೋಶುಚಾನೋ ವಿಶ್ವಾದ್ವೇಷಾಂಸಿ ಪ್ರ ಮುಮುಗ್ಧ್ಯಸ್ಮತ್ ॥ ಸ ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನೇಽವಮೋ ಭವೋತೀ ನೇದಿಷ್ಠೋ ಅಸ್ಯಾ ಉಷಸೋ ವ್ಯುಷ್ಟೌ। ಅವ ಯಕ್ಷ್ವ ನೋ ವರುಣಂ ರರಾಣೋ ವೀಹಿ ಮೃಳೀಕಂ ಸುಹವೋ ನ ಏಧಿ ॥

ಇತ್ಯೇತೈಃ ಚತುರ್ಭಿಃ ವರುಣಂ ಆವಾಹ್ಯ,

ಕಲಶಸ್ಯ ಮುಖೇ ವಿಷ್ಣುಃ...... ಆಯಾಂತು ಯಜಮಾನಸ್ಯ ದುರಿತಕ್ಷಯಕಾರಕಾಃ । ಇತಿ ಪಠಿತ್ವಾ,

ಆಗ್ನೇಯಾದಿ ಕಲಶೇಷು ಕ್ರಮಾತ್ ।

ಓಮ್ ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತೋಽದಬ್ಧಾಸೋ ಅಪರೀತಾಸ ಉದ್ಭಿದಃ। ದೇವಾ ನೋ ಯಥಾ ಸದಮಿದ್ವೃಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ರಾಯುವೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ದಿವೇದಿವೇ ॥ ೧ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರ್ಋಜೂಯತಾಂ ದೇವಾನಾಂ ರಾತಿರಭಿ ನೋ ನಿ ವರ್ತತಾಮ್। ದೇವಾನಾಂ ಸಖ್ಯಮುಪ ಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ತಿರಂತು ಜೀವಸೇ ॥ ೨ ॥ ತಾನ್ಪೂರ್ವಯಾ ನಿವಿದಾ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ ಭಗಂ ಮಿತ್ರಮದಿತಿಂ ದಕ್ಷಮಸ್ರಿಧಮ್। ಅರ್ಯಮಣಂ ವರುಣಂ ಸೋಮಮಶ್ವಿನಾ ಸರಸ್ವತೀ ನಃ ಸುಭಗಾ ಮಯಸ್ಕರತ್ ॥ ೩ ॥ ತನ್ನೋ ವಾತೋ ಮಯೋಭು ವಾತು ಭೇಷಜಂ ತನ್ಮಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ತತ್ಪಿತಾ ದ್ಯೌಃ। ತದ್ಗ್ರಾವಾಣಃ ಸೋಮಸುತೋ ಮಯೋಭುವಸ್ತದಶ್ವಿನಾ ಶೃಣುತಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಾ ಯುವಮ್ ॥ ೪ ॥ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್। ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ೫ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವವೇದಾಃ। ಸ್ವಸ್ತಿ ನಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಧಾತು ॥ ೬ ॥ ಪೃಷದಶ್ವಾ ಮರುತಃ ಪೃಶ್ನಿಮಾತರಃ ಶುಭಂಯಾವಾನೋ ವಿದಥೇಷು ಜಗ್ಮಯಃ। ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾ ಮನವಃ ಸೂರಚಕ್ಷಸೋ ವಿಶ್ವೇ ನೋ ದೇವಾ ಅವಸಾ ಗಮನ್ನಿಹ ॥ ೭ ॥ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ। ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥ ೮ ॥ ಶತಮಿನ್ನು ಶರದೋ ಅಂತಿ ದೇವಾ ಯತ್ರಾ ನಶ್ಚಕ್ರಾ ಜರಸಂ ತನೂನಾಮ್। ಪುತ್ರಾಸೋ ಯತ್ರ ಪಿತರೋ ಭವಂತಿ ಮಾ ನೋ ಮಧ್ಯಾರೀರಿಷತಾಯುರ್ಗಂತೋಃ ॥ ೯ ॥ ಅದಿತಿರ್ದ್ಯೌರದಿತಿರಂತರಿಕ್ಷಮದಿತಿರ್ಮಾತಾ ಸ ಪಿತಾ ಸ ಪುತ್ರಃ। ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅದಿತಿಃ ಪಂಚ ಜನಾ ಅದಿತಿರ್ಜಾತಮದಿತಿರ್ಜನಿತ್ವಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ಓಂ ಭದ್ರಾ ಅಗ್ನೇರ್ವಧ್ರ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ಸಂದೃಶೋ ವಾಮೀ ಪ್ರಣೀತಿಃ ಸುರಣಾ ಉಪೇತಯಃ । ಯದೀಂ ಸುಮಿತ್ರಾ ವಿಶೋ ಅಗ್ರ ಇಂಧತೇ ಘೃತೇನಾಹುತೋ ಜರತೇ ದವಿದ್ಯುತತ್ ॥ ೧ ॥ ಘೃತಮಗ್ನೇರ್ವಧ್ರ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ವರ್ಧನಂ ಘೃತಮನ್ನಂ ಘೃತಮ್ವಸ್ಯ ಮೇದನಮ್ । ಘೃತೇನಾಹುತ ಉರ್ವಿಯಾ ವಿ ಪಪ್ರಥೇ ಸೂರ್ಯ ಇವ ರೋಚತೇ ಸರ್ಪಿರಾಸುತಿಃ ॥ ೨ ॥ ಯತ್ತೇ ಮನುರ್ಯದನೀಕಂ ಸುಮಿತ್ರಃ ಸಮೀಧೇ ಅಗ್ನೇ ತದಿದಂ ನವೀಯಃ । ಸ ರೇವಚ್ಛೋಚ ಸ ಗಿರೋ ಜುಷಸ್ವ ಸ ವಾಜಂ ದರ್ಷಿ ಸ ಇಹ ಶ್ರವೋ ಧಾಃ ॥ ೩ ॥ ಯಂ ತ್ವಾ ಪೂರ್ವಮೀಳಿತೋ ವಧ್ರ್ಯಶ್ವಃ ಸಮೀಧೇ ಅಗ್ನೇ ಸ ಇದಂ ಜುಷಸ್ವ । ಸ ನಃ ಸ್ತಿಪಾ ಉತ ಭವಾ ತನೂಪಾ ದಾತ್ರಂ ರಕ್ಷಸ್ವ ಯದಿದಂ ತೇ ಅಸ್ಮೇ ॥ ೪ ॥ ಭವಾ ದ್ಯುಮ್ನೀ ವಾಧ್ರ್ಯಶ್ವೋತ ಗೋಪಾ ಮಾ ತ್ವಾ ತಾರೀದಭಿಮಾತಿರ್ಜನಾನಾಮ್ । ಶೂರ ಇವ ಧೃಷ್ಣುಶ್ಚ್ಯವನಃ ಸುಮಿತ್ರಃ ಪ್ರ ನು ವೋಚಂ ವಾಧ್ರ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ನಾಮ ॥ ೫ ॥ ಸಮಜ್ರ್ಯಾ ಪರ್ವತ್ಯಾ (ಆ)ಽ ವಸೂನಿ ದಾಸಾ ವೃತ್ರಾಣ್ಯಾರ್ಯಾ ಜಿಗೇಥ । ಶೂರ ಇವ ಧೃಷ್ಣುಶ್ಚ್ಯವನೋ ಜನಾನಾಂ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಪೃತನಾಯೂರಭಿ ಷ್ಯಾಃ ॥ ೬ ॥ ದೀರ್ಘತಂತುರ್ಬೃಹದುಕ್ಷಾಯಮಗ್ನಿಃ ಸಹಸ್ರಸ್ತರೀಃ ಶತನೀಥ ಋಭ್ವಾ । ದ್ಯುಮಾನ್ ದ್ಯುಮತ್ಸು ನೃಭಿರ್ಮೃಜ್ಯಮಾನಃ ಸುಮಿತ್ರೇಷು ದೀದಯೋ ದೇವಯತ್ಸು ॥ ೭ ॥ ತ್ವೇ ಧೇನುಃ ಸುದುಘಾ ಜಾತವೇದೋಽಸಶ್ಚತೇವ ಸಮನಾ ಸ ಬರ್ಧುಕ್ । ತ್ವಂ ನೃಭಿರ್ದಕ್ಷಿಣಾವದ್ಭಿರಗ್ನೇ ಸುಮಿತ್ರೇಭಿರಿಧ್ಯಸೇ ದೇವಯದ್ಭಿಃ ॥ ೮ ॥ ದೇವಾಶ್ಚಿತ್ತೇ ಅಮೃತಾ ಜಾತವೇದೋ ಮಹಿಮಾನಂ ವಾಧ್ರ್ಯಶ್ವ ಪ್ರ ವೋಚನ್ । ಯತ್ಸಂಪೃಚ್ಛಂ ಮಾನುಷೀರ್ವಿಶ ಆಯಂತ್ವಂ ನೃಭಿರಜಯಸ್ತ್ವಾವೃಧೇಭಿಃ ॥ ೯ ॥ ಪಿತೇವ ಪುತ್ರಮಬಿಭರುಪಸ್ಥೇ ತ್ವಾಮಗ್ನೇ ವಧ್ರ್ಯಶ್ವಃ ಸಪರ್ಯನ್ । ಜುಷಾಣೋ ಅಸ್ಯ ಸಮಿಧಂ ಯವಿಷ್ಠೋತ ಪೂರ್ವಾ ಅವನೋರ್ವ್ರಾಧತಶ್ಚಿತ್ ॥ ೧೦ ॥ ಶಶ್ವದಗ್ನಿರ್ವಧ್ರ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ಶತ್ರೂನ್ನೃಭಿರ್ಜಿಗಾಯ ಸುತಸೋಮವದ್ಭಿಃ । ಸಮನಂ ಚಿದದಹಶ್ಚಿತ್ರಭಾನೋಽವ ವ್ರಾಧಂತಮಭಿನದ್ವೃಧಶ್ಚಿತ್ ॥ ೧೧ ॥ ಅಯಮಗ್ನಿರ್ವಧ್ರ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ವೃತ್ರಹಾ ಸನಕಾತ್ಪ್ರೇದ್ಧೋ ನಮಸೋಪವಾಕ್ಯಃ । ಸ ನೋ ಅಜಾಮೀಂರುತ ವಾ ವಿಜಾಮೀನಭಿ ತಿಷ್ಠ ಶರ್ಧತೋ ವಾಧ್ರ್ಯಶ್ವ ॥ ೧೨ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥ ೧ ॥ ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ । ಉತಾಮೃತತ್ವಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ನೇನಾತಿರೋಹತಿ ॥ ೨ ॥ ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾತೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ । ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ॥ ೩ ॥ ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ಪುರುಷಃ ಪಾದೋಽಸ್ಯೇಹಾಭವತ್ಪುನಃ । ತತೋ ವಿಷ್ವಙ್ವ್ಯಕ್ರಾಮತ್ಸಾಶನಾನಶನೇ ಅಭಿ ॥ ೪ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪೂರುಷಃ । ಸ ಜಾತೋ ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಪಶ್ಚಾದ್ಭೂಮಿಮಥೋ ಪುರಃ ॥ ೫ ॥ ಯತ್ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತನ್ವತ । ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸೀದಾಜ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇಧ್ಮಃ ಶರದ್ಧವಿಃ ॥ ೬ ॥ ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪ್ರೌಕ್ಷನ್ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ । ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೭ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ಸರ್ವಹುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯವ್ । ಪಶೂಂತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್ಗ್ರಾಮ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೮ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ಸರ್ವಹುತ ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ । ಛಂದಾಂಸಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜುಸ್ತಸ್ಮಾದಜಾಯತ ॥ ೯ ॥ ತಸ್ಮಾದಶ್ವಾ ಅಜಾಯಂತ ಯೇ ಕೇ ಚೋಭಯಾದತಃ । ಗಾವೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಾ ಅಜಾವಯಃ ॥ ೧೦ ॥ ಯತ್ಪುರುಷಂ ವ್ಯದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್ । ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಯೇತೇ ॥ ೧೧ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀದ್ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ । ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥ ೧೨ ॥ ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ । ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ ॥ ೧೩ ॥ ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ । ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಭೂಮಿರ್ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ತಥಾ ಲೋಕಾಁ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥ ೧೪ ॥ ಸಪ್ತಾಸ್ಯಾಸನ್ಪರಿಧಯಸ್ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ । ದೇವಾ ಯದ್ಯಜ್ಞಂ ತನ್ವಾನಾ ಅಬಧ್ನನ್ಪುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥ ೧೫ ॥ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥ ೧೬ ॥

ಓಂ ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಮೀಳ್ಹುಷ್ಟಮಾಯ ತವ್ಯಸೇ। ವೋಚೇಮ ಶಂತಮಂ ಹೃದೇ ॥ ೧ ॥ ಯಥಾ ನೋ ಅದಿತಿಃ ಕರತ್ಪಶ್ವೇ ನೃಭ್ಯೋ ಯಥಾ ಗವೇ। ಯಥಾ ತೋಕಾಯ ರುದ್ರಿಯಮ್ ॥ ೨ ॥ ಯಥಾ ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಯಥಾ ರುದ್ರಶ್ಚಿಕೇತತಿ। ಯಥಾ ವಿಶ್ವೇ ಸಜೋಷಸಃ ॥ ೩ ॥ ಗಾಥಪತಿಂ ಮೇಧಪತಿಂ ರುದ್ರಂ ಜಲಾಷಭೇಷಜಮ್। ತಚ್ಛಂಯೋಃ ಸುಮ್ನಮೀಮಹೇ ॥ ೪ ॥ ಯಃ ಶುಕ್ರ ಇವ ಸೂರ್ಯೋ ಹಿರಣ್ಯಮಿವ ರೋಚತೇ। ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದೇವಾನಾಂ ವಸುಃ ॥ ೫ ॥ ಶಂ ನಃ ಕರತ್ಯರ್ವತೇ ಸುಗಂ ಮೇಷಾಯ ಮೇಷ್ಯೇ। ನೃಭ್ಯೋ ನಾರಿಭ್ಯೋ ಗವೇ ॥ ೬ ॥ ಅಸ್ಮೇ ಸೋಮ ಶ್ರಿಯಮಧಿ ನಿ ಧೇಹಿ ಶತಸ್ಯ ನೃಣಾಮ್। ಮಹಿ ಶ್ರವಸ್ತುವಿನೃಮ್ಣಮ್ ॥ ೭ ॥ ಮಾ ನಃ ಸೋಮಪರಿಬಾಧೋ ಮಾರಾತಯೋ ಜುಹುರಂತ। ಆ ನ ಇಂದೋ ವಾಜೇ ಭಜ ॥ ೮ ॥ ಯಾಸ್ತೇ ಪ್ರಜಾ ಅಮೃತಸ್ಯ ಪರಸ್ಮಿನ್ಧಾಮನ್ನೃತಸ್ಯ। ಮೂರ್ಧಾ ನಾಭಾ ಸೋಮ ವೇನ ಆಭೂಷಂತೀಃ ಸೋಮ ವೇದಃ ॥ ೯ ॥ ಇತಿ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಜಪೇತ್

ತತೋಽಗ್ರೇ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಸ್ಥಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಸ್ವಶಾಖೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ರುದ್ರಂ –ಅಶ್ವತ್ಥ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಪಲಾಶ, ಖದಿರ ಸಮಿತ್, ಆಜ್ಯ, ಚರು, ತಿಲಮಾಷಸರ್ಷಪಸಮ್ಮಿಶ್ರಾಭಿಃ ದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರವಾರಂ, ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ವಾ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಂತ್ರೇಣ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಸಹಸ್ರಾದಿ ಸಂಖ್ಯಯಾ ತಿಲದ್ರವೇಣ, ಶೇಷೇಣೇತ್ಯಾದಿ, ಏವಮೇವ ಹೋಮಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ಬಲಿದಾನದ್ಯಂತೇ ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಜಶ್ಚ ಸಾಕಂ ಶತಚ್ಛಿದ್ರೇಣ ಚತುರ್ಭಿಃ ಕುಂಭೈಃ ಗ್ರಹಕುಂಭೇನ ಚ ಸಕುಟುಂಬಂ ಯಜಮಾನಂ ಅಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ರಕ್ಷಾಂ ಧೃತ್ವಾ (ವಿಭೂತಿಂ), ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರಸ್ಥಂ ಆಜ್ಯಂ–ರೂಪಂ ರೂಪಂ ಇತಿ ಅವಲೋಕಯೇತ್ ॥

ರೂಪಂ ರೂಪಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಗರ್ಗಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ ॥ ಆಜ್ಯಾವಲೋಕನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ರೂಪಂ ರೂಪಂ ಪ್ರತಿರೂಪೋ ಬಭೂವ ತದಸ್ಯ ರೂಪಂ ಪ್ರತಿ ಚಕ್ಷಣಾಯ । ಇಂದ್ರೋ ಮಾಯಾಭಿಃ ಪುರುರೂಪ ಈಯತೇ ಯುಕ್ತಾ ಹ್ಯಸ್ಯ ಹರಯಃ ಶತಾ ದಶ ॥

ಅನೇನಾಜ್ಯಂ ಸಕುಟುಂಬೋಽವಲೋಕ್ಯ, ಸದಕ್ಷಿಣಂ ತತ್ಪಾತ್ರಂ ವಿಪ್ರಾಯ ದತ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಗಾಂ ವಸ್ತ್ರಯುಗಂ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಶ್ಚ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ವಿಪ್ರಾನ್ ಸಂಭೋಜ್ಯ ಕರ್ಮ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಭುಂಜೀತ ॥

ಸಿನೀವಾಲೀ ಕುಹೂ ಜನನಶಾಂತಿಃ[೩]

(ಚತುರ್ದಶೀವಿದ್ಧಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ಸಿನೀವಾಲೀ, ಪ್ರತಿಪತ್‌ವಿದ್ಧಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾಕುಹೂ ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಃ)

ಸಿನೀವಾಲೀ-ಕುಹೂ ಎಂದರೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಎರಡು ಭಾಗಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆ. ಕೆಲವರು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮೊದಲ ಯಾಮವು ಸಿನೀವಾಲೀ, ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಯಾಮವು ಕುಹೂ; ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ಆಯಾಯಾ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು; ಮಧ್ಯದ ಐದು ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ದರ್ಶಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಸೂರ್ಯೋದಯದವರೆಗೆ ಇರುವ ದಿನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ದಶೀತಿಥಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯು ಬಂದಲ್ಲಿ ಆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಸಿನೀವಾಲೀ ಎನ್ನಬಹುದು. ಉದಯದಿಂದ ಉದಯದವರೆಗೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ ಆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕುಹೂ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದರ್ಶಶಾಂತಿಯ ಪ್ರಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ತಿಥಿವೃದ್ಧಿ ಬಂದು ಉದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಆರಂಭವಾಗಿ ಆ ಇಡೀ ದಿನ ಇದ್ದು ಮಾರನೇದಿನ ಉದಯದ ಅನಂತರವೂ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಇದ್ದರೆ, ಇಡೀ ದಿನದ ೬೦ ಘಳಿಗೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯು ದರ್ಶವೆಂದೂ ಉದಯದ ಮೊದಲ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಭಾಗವು ಸಿನೀವಾಲೀ ಎಂದೂ ಎರಡನೇ (ಉದಯದನಂತರವಿರುವ) ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಭಾಗವು ಕುಹೂ ಎಂದೂ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ದಿನಕ್ಷಯವಿದ್ದು ಉದಯಕ್ಕೆ ಚತುರ್ದಶೀಯೂ ಅನಂತರ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೂ ಅನಂತರದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೂ ದರ್ಶವೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಎರಡನೇ ಬಗೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಬಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಮ್ಮತವಾದ ಕ್ರಮ. ಹೀಗೆ ಜನ್ಮಕಾಲವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕರ್ತಾ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಸಿನೀವಾಲೀ/ಕುಹೂ ಜನನಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ। ಸಿನೀವಾಲೀ (ಕುಹೂ) ಜನನಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣೇಶ-ಪೂಜನಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಸರ್ಷಪಾನ್ ವಿಕೀರ್ಯ, ಭೂಮಿಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಆಗ್ನೇಯಾದಿಷು ವಿದಿಕ್ಷು ಚತುರಃ ಕುಂಭಾನ್, ಮಧ್ಯೇ ಶತಚ್ಛಿದ್ರಂ ಚ ಕಲಶ ವಿಧಿನಾ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಪಂಚಮೃತ್; ಪಂಚಪಲ್ಲವ-ಪಂಚರತ್ನ-ಪಂಚತ್ವಕ್-ಪಂಚಧಾನ್ಯ ಸುವರ್ಣಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಶತಚ್ಛಿದ್ರೇ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೋಪರಿ ಕರ್ಷ ತದರ್ಧಾರ್ಧ ಕಲ್ಪಿತಾಂ ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ವೃಷಸ್ಥಿತಾಂ ಚತುರ್ಭುಜಾಂ ತ್ರಿಶೂಲಖಡ್ಗವರಾಭಯಹಸ್ತಾಂ ನಿಧಾಯ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತ್ರೈವ ದಕ್ಷಿಣತಃ 'ಯತ ಇಂದ್ರೇತಿ' ಚತುರ್ಭುಜಾಂ ವಜ್ರಾಂಕುಶ ಚಾಪಬಾಣಹಸ್ತಾಂ ಗಜಾರೂಢಾಂ ಇಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ಪೂಜಯೇತ್ । ಉತ್ತರತಶ್ಚ ವಿಮಾನಗಾನ್ ಚತುರ್ಹಸ್ತಾನ್ ಅಕ್ಷಸೂತ್ರ ಕಮಂಡಲುವರಾಭಯಹಸ್ತಾನ್ ಪಿತೄನ್ ತಾದೃಶ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ 'ಯೇ ಸತ್ಯಾಸಃ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇತ್।

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ .... ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

---

೩. ಸಮಿದಾಜ್ಯಚರೋರ್ಹೋಮಂ ತಿಲಮಾಷೈಶ್ಚ ಸರ್ಷಪೈಃ । ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ಲಕ್ಷ ಪಾಲಾಶ ಸಮಿದ್ಭಿಃ ಖಾದಿರೈಃ ಶುಭೈಃ । ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಮುಖ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಜುಹುಯಾದ್ದ್ವಿಜಃ । ತ್ರೈಯಂಬಕೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ತಿಲಾನ್ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪುನಃ ॥

ಓಂ ಯತ್ತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ....ವಿ ಮೃಧೋ ಜಹಿ ॥

ಯೇ ಸತ್ಯಾಸೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಯಾಮಾಯನಃ ಶಂಖ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಪಿತರೋದೇವತಾಃ ॥

ಓಂ ಯೇ ಸತ್ಯಾಸೋ ಹವಿರದೋ ಹವಿಷ್ಪಾ ಇಂದ್ರೇಣ ದೇವೈಃ ಸರಥಂ ದಧಾನಾಃ । ಆಗ್ನೇ ಯಾಹಿ ಸಹಸ್ರಂ ದೇವವಂದ್ಯೈಃ ಪರೈಃ ಪೂರ್ವೈಃ ಪಿತೃಭಿರ್ಘರ್ಮಸದ್ಭಿಃ ॥

ಸ್ವಶಾಖೋಕ್ತ ವಿಧಿನಾಽಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯಾನ್ವದಧ್ಯಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ರುದ್ರಂ ಅಶ್ವತ್ಥ-ಪ್ಲಕ್ಷ-ಪಲಾಶ-ಖದಿರ-ಸಮಿತ್-ಆಜ್ಯ-ಚರು-ಯವ-ತಿಲಮಿಶ್ರಮಾಷೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ, ಇಂದ್ರಂ ಪಿತೄಂಶ್ಚ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿವಾರಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರವಾರಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ವಾ ತಿಲದ್ರವ್ಯೇಣ, ಶೇಷೇಣೇತ್ಯಾದಿ, ಏವಂ ಹೋಮಂ ಕೃತ್ವಾ, ಬಲಿದಾನಾದಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾದಿ ಚ ವಿಧಾಯ, ಸರ್ವಕುಂಭೋದಕೈಃ ಶತಚ್ಛಿದ್ರೇಣ ಚ ಸಕುಟುಂಬಂ ಯಜಮಾನಂ ಆಚಾರ್ಯಾದಯಃ ಅಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ। ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ ತತ್ವಾಯಾಮೀತ್ಯಾದಯಃ । ಅಭಿಷಿಕ್ತಃ ಯಜಮಾನಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಗೋದಾನಂ-ವಸ್ತ್ರ-ಸುವರ್ಣ-ಮಹೀ-ಕ್ಷೀರ-ಆಜ್ಯ-ಗುಡದಾನಾನಿ ಚ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಮಂತ್ರಾಃ

ಗವಾಮಂಗೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭುವನಾನಿ ಚತುರ್ದಶ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛಿವಂ ಮೇ ಸ್ಯಾದಿಹ ಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ ॥ -ಇತಿ ಗಾಂ

ಶರಣ್ಯಂ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಲಜ್ಜಾಯಾ ರಕ್ಷಣಂ ಪರಮ್ ।
ಸುವೇಷಧಾರಿ ವಸ್ತ್ರತ್ವಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ -ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಂ

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯ ಫಲದಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ -ಇತಿ ಹಿರಣ್ಯಂ

ಸರ್ವಭೂತಾಶ್ರಯಾ ಭೂಮಿರ್ವರಾಹೇಣ ಸಮುದ್ಧೃತಾ ।
ಅನಂತಸಸ್ಯಫಲದಾ ಹ್ಯತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ -ಇತಿ ಭೂಮಿಂ

ಕ್ಷೀರಜಾತಾಸ್ತಥಾ ಶಂಖಾ ಕ್ಷೀರಾದಮೃತ ಸಂಭವಾತ್ ।
ಕ್ಷೀರಾತ್ ಕ್ಷೀರೋದಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಕ್ಷೀರೇ ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಸಂಭವಃ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಕ್ಷೀರಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥ -ಇತಿ ಕ್ಷೀರಂ

ಕಾಮಧೇನು ಸುಸಂಭೂತಂ ಸರ್ವಕ್ರತುಷು ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ।
ದೇವಾನಾಮಾಜ್ಯಮಾಹಾರಃ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ -ಇತಿ ಆಜ್ಯಂ

ಯಸ್ಮಾದ್ರಸಾನಾಂ ಪ್ರವರಃ ಸದೈವೇಕ್ಷುರಸೋ ಮತಃ ।
ಮಮ ತಸ್ಮಾತ್ ಪರಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ದದಸ್ವ ಗುಡ ಸರ್ವದಾ ॥ -ಇತಿ ಗುಡಂ

ತತಃ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರಸ್ಥಂ ಘೃತಂ ರೂಪಂ ರೂಪಮಿತಿ ಸಕುಟುಂಬಃ ಪ್ರತಿರೂಪಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ,

ಆಜ್ಯಂ ತೇಜಃ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಆಜ್ಯಂ ಪಾಪಹರಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ಆಜ್ಯಂ ಸುರಾಣಾಮಾಹಾರಃ ಆಜ್ಯೇ ದೇವಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ॥

ಇತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ।

ತತಃ ದಶದಾನಾನಿ (ಗೋ-ಭೂ-ತಿಲ-ಹಿರಣ್ಯ-ಆಜ್ಯ-ವಾಸ-ಧಾನ್ಯ-ಗುಡ-ರೌಪ್ಯ, ಲವಣ ದಾನಾನಿ)

ತಿಲಾಃ ಕಾಶ್ಯಪಸಂಭೂತಾಃ ತಿಲಾಃ ಪಾಪಹರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥ ಇತಿ ತಿಲಾನ್

ಸರ್ವದೇವಮಯಂ ಧಾನ್ಯಂ ಸರ್ವೋತ್ಪತ್ತಿಕರಂ ಮಹತ್ ।
ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಜೀವನೋಪಾಯಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ ಇತಿ ಧಾನ್ಯಾನ್

ಪ್ರೀತಿರ್ಯತಃ ಪಿತೄಣಾಂ ಚ ವಿಷ್ಣುಶಂಕರಯೋಃ ಸದಾ ।
ಶಿವನೇತ್ರೋದ್ಭವಂ ರೌಪ್ಯಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ ಇತಿ ರೌಪ್ಯಂ

ಯಸ್ಮಾದನ್ನರಸಾಃ ಸರ್ವೇ ನೋತ್ಕೃಷ್ಟಾ ಲವಣಂ ವಿನಾ ।
ಶಂಭೋಃ ಪ್ರೀತಿಕರಂ ನಿತ್ಯಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ ಇತಿ ಲವಣಂ

ತತಃ ರುದ್ರಾದಿ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಮುತ್ತರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದದ್ಯಾತ್, ಕರ್ಮಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ವಿಪ್ರಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

ದರ್ಶಜನನ ಶಾಂತಿಃ (ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ)[೧]

ಶಿಶು ಜನ್ಮವು ಅಮಾವಾಸ್ಯ ತಿಥಿಯುಳ್ಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿನೀವಾಲೀ ಅಥವಾ ಕುಹೂ ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಗ ದರ್ಶಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. (ವೇಧದ್ವಯರಹಿತಃ = ಚತುರ್ದಶೀ ಪ್ರತಿಪತ್‌ತಿಥಿಯ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ದರ್ಶಶಾಂತಿ).

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕೃತ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯೋ ಯಜಮಾನಃ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಮಮಾಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ದರ್ಶಜನನಸೂಚಿತಾ-ರಿಷ್ಟನಿರಸನದ್ವಾರಾ, ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ದರ್ಶಜನನಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಗುರು-ಗಣಪತಿಪೂಜನ ಪುಣ್ಯಾಹಾಭ್ಯುದಯಿಕಾನಿ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯರ್ತ್ವಿಗ್‌ವರಣಾನಿ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಕುಂಡಾತ್ ಸ್ಥಂಡಿಲಾದ್ವಾ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಪಂಚವರ್ಣೈಃ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಂ ವಿರಚ್ಯ ತನ್‌ಮಧ್ಯೇ ಕುಂಭತ್ರಯಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ತತ್ರ ಪಂಚಗವ್ಯಂ, ನ್ಯಗ್ರೋಧೋದುಂಬರಾಶ್ವತ್ಥಚೂತಸಾಂಬವೃಕ್ಷಾಣಾಂ

---

೧. ....ತತೋ ಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ । ಸಮಿಧಶ್ಚ ಚರುದ್ರವ್ಯಂ ಕ್ರಮೇಣ ಜುಹುಯಾದ್ ಗೃಹೀ ॥
ಹುನೇತ್ ಸವಿತೃಮಂತ್ರೇಣ ಸೋಮೋ ಧೇನುಂ ಚ ಮಂತ್ರತಃ । ಏತೈರ್ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಹುನೇದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ॥ದರ್ಶಸ್ಯ ದೇವತಾಹೋಮಮಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಯಾ । ಹೋಮಮೇವಂ ತು ಕೃತ್ವಾಥ ವಿದಧ್ಯಾಚ್ಚಾಭಿಷೇಚನಮ್ ॥

ಮೂಲ ತ್ವಕ್ ಪಲ್ಲವಾನ್, ಪಂಚರತ್ನಾನಿ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ **'ಸರ್ವೇ ಸಮುದ್ರಾ ಸರಿತಃ...'** ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ **'ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತೃಚೇನ' 'ಕಯಾನಶ್ಚಿತ್ರ', 'ಯತ್ಕಿಂಚೇದಂ' 'ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ'** ಇತಿ ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ, ಮಧ್ಯೇ ಕಲಶೋಪರಿ ಸ್ವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ **ಯೇ ಚೇಹ ಪಿತರೋ.......** ಇತ್ಯನೇನ ಪಿತೄನ್, ತದ್ದಕ್ಷಿಣೇ ರಜತಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ **'ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ...'** ಸೋಮಂ, ಉತ್ತರತಃ ತಾಮ್ರಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ **'ಸವಿತಾ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾದಿತಿ'** ಸೂರ್ಯಂಚಾವಾಹ್ಯ, ತತ್ತದ್ಗ್ರಹ ಗಂಧವರ್ಣಪುಷ್ಪಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್, ತತಃ ಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಯಥಾವಿಭವಂ ಪೂಜಯೇತ್।

ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪ್ರಶಾಂತಯೇ ।
ಪುತ್ರಸ್ಯದರ್ಶಜನನ ದೋಷನಿರ್ಹರಣಾಯ ಚ ॥

ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಃ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಪ್ರಶಾಂತಯೇ ।
ತೇಷಾಮಾಯುಃ ಶ್ರಿಯೇ ಚೈವ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಕರೋಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಇತಿ ಯಜಮಾನಃ ಹೋಮಕಾಲೇ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ಸ್ವಶಾಖವಿಧಿನಾऽಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಾನ್, ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಪಿತೄನ್ ಸೋಮಂ, ಸೂರ್ಯಂ ಚ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತವಾರಂ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ವಾರಂ ವಾ ಸಮಿತ್ ಚರ್ವಾಹುತಿಭಿಃ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ ಏವಮೇವ ಹುತ್ವಾ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್–ಬಲಿದಾನ ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ । ತತಃ 'ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ' 'ಆಯುಷ್ಯಂ ವರ್ಚಸ್ಯಂ' 'ಸಮುದ್ರ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ' ಇತಿ ಸೂಕ್ತೈಃ, ಮಾತಾಪಿತೃಶಿಶೂನ್ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ । ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ರಜತಂ ಹಿರಣ್ಯಂ, ಕೃಷ್ಣಾಂ ಧೇನುಂ ಚ ಸದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ, ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯೋऽಪಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ದದ್ಯಾತ್। ಉತ್ತರಪೂಜಾದಿ ವಿಧಾಯ ದೇವತಾಃ ವಿಸೃಜ್ಯ, ಪ್ರತಿಮಾ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದದ್ಯಾತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಕರ್ಮಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ದರ್ಶಶಾಂತಿಃ ॥

ನಕ್ಷತ್ರಶಾಂತಯಃ

ಶಿಶುವಿನ ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರವು (ನಿತ್ಯನಕ್ಷತ್ರ) ಅನಿಷ್ಟಫಲವನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಮತ್ತು ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರದೋಷವು ಎಂಟು ವರ್ಷ, ಆಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರ–ದೋಷವು ಒಂಭತ್ತು ಮಾಸ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ನಕ್ಷತ್ರದೋಷವು ಹದಿನೈದು ಮಾಸಗಳ ಕಾಲ ಇದ್ದು ಅಷ್ಟುಕಾಲದವರೆಗೆ ಮಗುವನ್ನು ತಂದೆಯು ನೋಡಲೇಬಾರದು ಎಂದು ಪೂರ್ವಋಷಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶುಜನ್ಮವು ಅಷ್ಟೊಂದು ದೋಷಕರವೆಂದು ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ನಕ್ಷತ್ರಶಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರವು ಬಹಳ ದೋಷಕರವೆಂದು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಅಭುಕ್ತಮೂಲದೋಷವಿದ್ದರೆ ಮಗುವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಬಾರದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭುಕ್ತಮೂಲ ಎಂದರೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಕ್ಷತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಒಂದು ಘಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರದ ಮೊದಲ ಎರಡು

ಘಳಿಗೆ (ಘಟೀ) ಕಾಲ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಘಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಕ್ಷತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಹಾಗೂ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರದ ಮೊದಲ ಎರಡು ಘಳಿಗೆ ಸೇರಿ ನಾಲ್ಕು ಘಳಿಗೆಗಳು ಎಂಬ ಎರಡು ಪಕ್ಷ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತ ವಾಗಿದೆ. ದೇಶಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರದ ಮೊದಲ ಪಾದದಲ್ಲಿ ತಂದೆಗೂ ಎರಡನೇ ಪಾದದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೂ ಮೂರನೇ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿಗೂ ನಾಲ್ಕನೇ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಕುಲ ಅಥವಾ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ದೋಷಗಳ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜನ್ಮಕಾಲದ ಉದಯಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರದೋಷವನ್ನೂ, ನಕ್ಷತ್ರದ ಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ಬೇರು-ಕಾಂಡ-ಶಾಖೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಂಟು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುವುದು ಉತ್ತಮ.

ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತಿ

ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ನವಗ್ರಹಯಾಗದ ಜೊತೆಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕುಮಾರ್ಯಾ ವಾ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರ ಪ್ರಥಮಾದಿ ಚರಣ ಜನನಸೂಚಿತ ಪಿತ್ರಾದ್ಯರಿಷ್ಟಾದಿ ಶಾಂತಿದ್ವಾರಾ, ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸನವಗ್ರಹಮಖಾಂ ಮೂಲಜನನಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜನ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ, ಮಾತೃಕಾಪೂಜನ, ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾನಿ ಕೃತ್ವಾ, ಅಷ್ಟೌ ಚತುರೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ವೃತ್ವಾ ಮಧುಪರ್ಕ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಾದಿಭಿಃ ಯಥಾವಿಭವಮರ್ಚಯೇತ್ ।

ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ಅಸ್ಮಿನ್ ಕರ್ಮಣಿ ಆಚಾರ್ಯಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ-

ಯದತ್ರ ಸಂಸ್ಥಿತಂ ಭೂತಂ ಸ್ಥಾನಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸರ್ವದಾ ।
ಸ್ಥಾನಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾತಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ಯತ್ರಸ್ಥಂ ತತ್ರ ಗಚ್ಛತು ॥

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ಭೂತಾನಿ ಪಿಶಾಚಾಃ ಸರ್ವತೋ ದಿಶಮ್ ।
ಸರ್ವೇಷಾಮವಿರೋಧೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಇತಿ ಪೌರಾಣಮತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ರಕ್ಷೋಹಣಮಿತ್ಯಾದಿ ವೇದಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಪರಿತೋ ಸರ್ಷಪಾನ್ ವಿಕೀರ್ಯ, ಮಂಟಪ ಪಕ್ಷೇ ಮಂಟಪದೇವತಾಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಈಶಾನದೇಶೇ ವರ್ಣಕೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ವಿರಚ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ರುದ್ರಕಲಶಂ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಚತುಃ ಕಲಶಾನ್ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಮಧ್ಯ ಕುಂಭೇ ಯಥಾಶಕ್ತಿಸುವರ್ಣರಚಿತಾಂ ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಪೂಜಯೇತ್। ತತ್ರೈಕಃ ರುದ್ರೈಕಾದಶಾನುವಾಕಾನ್, ಪಂಚರುದ್ರಸೂಕ್ತಾನಿ, ಆವೋರಾಜಾನಂ, ತಮುಷ್ಟುಹಿ, ಭುವನಸ್ಯ ಪಿತರಂ ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಣಿ ಚ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಚತುರ್ವಾರಂ ವಾ ಆವರ್ತಯೇತ್। ತತಃ ಪುನರೇಕಃ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಿತಿಮಂತ್ರಂ ಅಷ್ಟಸಹಸ್ರವಾರಂ ಜಪೇತ್ । ತತಃ ಪೂರ್ವಾದಿ ಕಲಶೇಷು "ಆಶುಃ ಶಿಶಾನ" ಇತಿ ಸೂಕ್ತಂ, ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರ ಇತ್ಯನುವಾಕಂ, ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರ ಇತ್ಯನುವಾಕಂ, ರಕ್ಷೋಹಣಮಿತಿ ಪಂಚವಿಂಶರ್ಚಂ ಸೂಕ್ತಂ ಚ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಚತುರ್ವಾರಂ ವಾ ಆವರ್ತಯೇತ್. ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಕಲಶೇ ಏವ ಸರ್ವಾನ್ ಜಪ್ತ್ವಾ, ಚತುರ್ಷು ಕುಂಭೇಷು

ಶಾಂತಿ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಜಪೇತ್ । ಚತುರ್ಥಕಲಶೇ ಮಧ್ಯೇವಾ–ಸಕೃತ್ ಪವಮಾನ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಜಪೇತ್ । ತತಃ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾಪಿತ ಕುಂಭಾನಾಮುತ್ತರತಃ ಚತುರ್ವಿಂಶದ್ದಲಂ ಕರ್ಣಿಕಾಯುಕ್ತಂ ಪಂಕಜಂ ಪಂಚವರ್ಣೈಃ ಶುಕ್ಲೇನ ವಾ ವಿಲಿಖ್ಯ, ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ ಕಲಶವಿಧಾನೇನ ಕುಂಭಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಓಷಧಿ ನಿಕ್ಷೇಪಣ ಕಾಲೇ ಶತಮೂಲಾನಿ, ತದಭಾವೇ ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಾ–ಸಹದೇವೀ–ತುಲಸೀ–ಶತಾವರೀ–ಕುಶಾನ್–ಕುಂಕುಮಂ ಚ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ತದುಪರಿ ವಸ್ತ್ರೇ ಅಷ್ಟದಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ, ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ ನಿಷ್ಕ–ತದರ್ಧ–ತದರ್ಧೇನ ವಾ ನಿರ್ಮಿತಾಂ ಸ್ವರ್ಣ ನಿರ್ಋತಿ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಪಂಚಗವ್ಯ–ಪಂಚಾಮೃತಾದಿಭಿಃ ಸ್ನಾಪಿತಾಂ ನಿಧಾಯ । ತದ್ದಕ್ಷಿಣತಃ ಇಂದ್ರಂ, ತದುತ್ತರತಃ ಅಪಃ ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ

ಮೋಷುಣಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಘೌರಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ನಿರ್ಋತಿರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಪೂಜಾಯಾಂ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮೋ ಷು ಣಃ ಪರಾಪರಾ ನಿರ್ಋತಿರ್ದುರ್ಹಣಾ ವಧೀತ್ । ಪದೀಷ್ಟ ತೃಷ್ಣಯಾ ಸಹ ॥

ನಿರ್ಋತಿರ್ದೇವತಾ ತತ್ರ ಪ್ರೇತಾರೂಢಶ್ಚ ಮೋಚಕಃ ।
ಖಡ್ಗ ಖೇಟಕಧಾರೀ ಚ ದ್ವಿಭುಜಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ॥ ೧೮ ॥

ಇಂದ್ರಂ ವೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಅಧಿದೇವತಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಪೂಜಾಯಾಂ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಂ ವೋ ವಿಶ್ವತಸ್ಪರಿ ಹವಾಮಹೇ ಜನೇಭ್ಯಃ । ಅಸ್ಮಾಕಮಸ್ತು ಕೇವಲಃ ॥

ಶಕ್ರ ಐರಾವತಾರೂಢೋ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನೋ ವಿಭುಃ ।
ಶ್ವೇತವರ್ಣೋ ವಜ್ರಧರೋಽಭಯಪಾಣಿರ್ಮಹಾಭುಜಃ ॥ ೧೯ ॥

ಅಪ್ಸು ಮೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೇಧಾತಿಥಿಃಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಪೂಜಾಯಾಂ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದನ್ತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮಾಪಶ್ಚ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೀಃ ॥

ಜಲಂ ತು ದೇವತಾ ತಸ್ಯ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾ ಶುಭಾಕೃತಿಃ ।
ವರುಣೋಽಸ್ಯ ಜಲಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವಾಮೀ ಪೂಜ್ಯತಮೋ ಮತಃ ।
ಮಕರೇ ವಾಹನೇ ವಿಷ್ಣೋ ಭವೇತ್ ಪದ್ಮಕರೋ ಧ್ರುವಮ್ ॥ ೨೦ ॥

ತತಃ ಪ್ರಾಗಾದಿತಃ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಷು ಭೂಮಿಸ್ಥಮಂಡಲದಲೇಷು ಉತ್ತರಾಷಾಢಾದಿ ಅನುರಾಧಾಂತ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ವಾ ತದ್ದೇವತಾ ವಾ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್

ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ

ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಋತಾವೃಧ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಭಾರದ್ವಾಜಃ ಋಜಿಷ್ವಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾದೇವತಾಃ। ಉತ್ತರಾಷಾಢನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಪೂಜಾಯಾಂ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಋತಾವೃಧ ಋತುಭಿರ್ಹವನಶ್ರುತಃ । ಜುಷಂತಾಂ ಯುಜ್ಯಂ ಪಯಃ ॥

ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಶ್ಚ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಶ್ಚತುರ್ಭುಜಾಃ ।
ವರದಾಭಯಹಸ್ತಾಶ್ಚ ಸಾಕ್ಷಸೂತ್ರಾಂಬುಜಾಸನಾಃ ॥ ೨೧ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವತಾ । ಅಭಿಜಿನ್ನಕ್ಷತ್ರ–ದೇವತಾಪೂಜಾಯಾಂ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಯುಜಾ ಯುನಜ್ಮಿ ಹರೀ ಸಖಾಯಾ ಸಧಮಾದ ಆಶೂ । ಸ್ಥಿರಂ ರಥಂ ಸುಖಮಿಂದ್ರಾಧಿತಿಷ್ಠನ್ ಪ್ರಜಾನನ್ ವಿದ್ವಾ ಉಪ ಯಾಹಿ ಸೋಮಮ್ ॥

ವಷಟ್ ತೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ । ಶ್ರವಣ... ಗಃ ॥

ಓಂ ವಷಟ್ತೇ ವಿಷ್ಣವಾಸ ಆ ಕೃಣೋಮಿ ತನ್ಮೇ ಜುಷಸ್ವ ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ ಹವ್ಯಮ್ । ವರ್ಧಂತು ತ್ವಾ ಸುಷ್ಟುತಯೋ ಗಿರೋ ಮೇ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥

ವಿಷ್ಣುಸ್ತು ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪನ್ನಗಾಶನವಾಹನಃ ।
ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪಾಣಿಃ ಪೀತವಾಸಾಶ್ಚತುರ್ಭುಜಃ ॥ ೨೨ ॥

ಜ್ಮಯಾ ಅತ್ರ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ವಸವೋದೇವತಾಃ । ಧನಿಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರ.... ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜ್ಮಯಾ ಅತ್ರ ವಸವೋ ರಂತ ದೇವಾ ಉರಾವಂತರಿಕ್ಷೇ ಮರ್ಜಯಂತ ಶುಭ್ರಾಃ । ಅರ್ವಾಕ್ ಪಥ ಉರುಜ್ರಯಃ ಕೃಣುಧ್ವಂ ಶ್ರೋತಾ ದೂತಸ್ಯ ಜಗ್ಮುಷೋ ನೋ ಅಸ್ಯ ॥

ವಸವೋ ದೇವತಾಸ್ತತ್ರ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಶ್ಚತುರ್ಭುಜಾಃ ।
ವರದಾಭಯಹಸ್ತಾಶ್ಚ ಸಾಕ್ಷಸೂತ್ರಾಂಬುಜಾಸನಾಃ ॥ ೨೩ ॥

ಇಮಂ ಮೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಜೀಗರ್ತಿಃ ಶುನಃಶೇಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ವರುಣೋದೇವತಾ । ಶತಭಿಷ–ಗ್‌ನಕ್ಷತ್ರ...... ಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ ಶ್ರುಧೀ ಹವಮದ್ಯಾ ಚ ಮೃಳಯ । ತ್ವಾಮವಸ್ಯುರಾ ಚಕೇ ॥

ವರುಣೋ ದೇವತಾ ತತ್ರ ಮಕರೋಪರಿ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ಯಷ್ಟಿಪಾಶಧರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗದಾಪದ್ಮಧರಸ್ತಥಾ ॥ ೨೪ ॥

ಸಮುದ್ರಃ ಸಿಂಧುಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಸುಕ್ರಃ ವಸುಕರ್ಣಃ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಜೈಕಪಾತ್‌ದೇವತಾ । ಪೂರ್ವಭಾದ್ರಪದಾ ನಕ್ಷತ್ರ...... ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಮುದ್ರಃ ಸಿಂಧೂ ರಜೋ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಜ ಏಕಪಾತ್ತನಯಿತ್ನುರರ್ಣವಃ। ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಃ ಶೃಣವದ್ವಚಾಂಸಿ ಮೇ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸ ಉತ ಸೂರಯೋ ಮಮ ॥

ಅಜೈಕಚರಣೋ ರುದ್ರೋ ದೇವತಾಸ್ಯ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ।
ಖಡ್ಗಚರ್ಮಧರೋ ವಾಗ್ಮೀ ಭುಜದ್ವಯಸಮಾವೃತಃ ॥ ೨೫ ॥

ಉತ ನೋ ನಕ್ತಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಪಾರ್ಥ್ಯಃ ತಾನ್ವಃ ಋಷಿಃ । ಪ್ರಸ್ತಾರಪಂಕ್ತಿಚ್ಛಂದಃ । ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯೋ ದೇವತಾ । ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಪದಾ ನ........ ಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉತ ನೋ ನಕ್ತಮಪಾಂ ವೃಷಣ್ವಸೂ ಸೂರ್ಯಾಮಾಸಾ ಸದನಾಯ ಸಧನ್ಯಾ । ಸಚಾ ಯತ್ಸಾದ್ಯೇಷಾಮಹಿರ್ಬುಧ್ನೇಷು ಬುಧ್ನ್ಯಃ ॥

ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಾಭಿಧೋ ರುದ್ರೋ ದೇವತಾಸ್ಯ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ।
ಶ್ವೇತಶ್ಚತುಷ್ಕರಃ ಪದ್ಮವರದಾಭಯಪಾಶಭೃತ್ ॥ ೨೬ ॥

ಪೂಷಾ ಗಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯೋ ಭರದ್ವಾಜಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ। ಪೂಷಾದೇವತಾ । ರೇವತೀನಕ್ಷತ್ರ....... ಗಃ ॥

ಓಂ ಪೂಷಾ ಗಾ ಅನ್ವೇತು ನಃ ಪೂಷಾ ರಕ್ಷತ್ವರ್ವತಃ । ಪೂಷಾ ವಾಜಂ ಸನೋತು ನಃ ॥

ಪೂಷಾ ತು ದೇವತಾ ತತ್ರ ಪದ್ಮವರ್ಣೋಽಂಬುಜಾಸನಃ ।
ದ್ವಿಭುಜಃ ಪದ್ಮಪಾಣಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪಯೋಗರ್ಭಪ್ರಿಯೋ ವಿಭುಃ ॥ ೨೭ ॥

ಅಶ್ವಿನಾ ಯಜ್ವರೀಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಃ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವತೇ । ಅಶ್ವಿನೀ ನ...... ಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಶ್ವಿನಾ ಯಜ್ವರೀರಿಷೋ ದ್ರವತ್ಪಾಣೀ ಶುಭಸ್ಪತೀ । ಪುರುಭುಜಾ ಚನಸ್ಯತಮ್ ॥

ದೇವತೇ ಅಶ್ವಿನೌ ತತ್ರ ದ್ವಿಭುಜೌ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಕೌ ।
ಸುಧಾಕಲಶ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಕಮಂಡಲುಧರೌ ಶುಭೌ ॥ ೧ ॥

ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈವಸ್ವತೋ ಯಮಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಯಮೋದೇವತಾ। ಭರಣೀನಕ್ಷತ್ರ....... ಗಃ ॥

ಓಂ ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಸುನುತ ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಂ ಹ ಯಜ್ಞೋ ಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ ಅರಂಕೃತಃ ॥

ಯಮಸ್ತು ದೇವತಾ ತತ್ರ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣೋ ದ್ವಿಬಾಹುಕಃ ।
ಲುಲಾಯ ವಾಹನಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಾಶದಂಡಧರಃ ಪ್ರಭುಃ ॥ ೨ ॥

ಅಗ್ನಿಸ್ತುವಿಶ್ರವಸ್ತಮಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆತ್ರೇಯಾಃ ವಸೂಯವಾ ಋಷಯಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ। ಕೃತ್ತಿಕಾ ನ.... ಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಸ್ತುವಿಶ್ರವಸ್ತಮಂ ತುವಿಬ್ರಹ್ಮಾಣಮುತ್ತಮಮ್ । ಅತೂರ್ತಂ ಶ್ರಾವಯತ್ಪತಿಂ ಪುತ್ರಂ ದದಾತಿ ದಾಶುಷೇ ॥

ಅಗ್ನಿಸ್ತು ದೇವತಾ ತತ್ರ ರಕ್ತವರ್ಣೋಽಜವಾಹನಃ ।
ಚತುರ್ಭುಜೋ ಘೃತಾಮತ್ರಸ್ರುವಸ್ರುಗ್ ವರದಾಭಯಃ ॥ ॥ ೩ ॥

ಪ್ರಜಾಪತೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಃ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ದೇವತಾ । ರೋಹಿಣೀ....... ಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ॥

ರಕ್ತವರ್ಣಶ್ಚತುರ್ಬಾಹುರ್ಹಂಸಾರೂಢಶ್ಚತುರ್ಮುಖಃ ।
ಪದ್ಮಾಕ್ಷಸೂತ್ರ ವರದಾಭಯಹಸ್ತೋ ನಿರಾಮಯಃ ॥ ೪ ॥

ಸೋಮೋ ಧೇನುಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ರಾಹುಗಣೋ ಗೋತಮಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ। ಮೃಗಶೀರ್ಷ ನ...... ಗಃ ॥

ಓಂ ಸೋಮೋ ಧೇನುಂ ಸೋಮೋ ಅರ್ವಂತಮಾಶುಂ ಸೋಮೋ ವೀರಂ ಕರ್ಮಣ್ಯಂ ದದಾತಿ । ಸಾದನ್ಯಂ ವಿದಥ್ಯಂ ಸಭೇಯಂ ಪಿತೃಶ್ರವಣಂ ಯೋ ದದಾಶ ದಸ್ಮೈ ॥

ಸೋಮೋ ಹಿ ದೇವತಾ ಯಸ್ಯ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಃ ಶುಭಾಕೃತಿಃ ।
ದಶಾಶ್ವರಥಮಾರೂಢಃ ಶ್ವೇತಾಶ್ವೋಽಪಿ ನಿಗದ್ಯತೇ ॥ ೫ ॥

ಮೃಳಾ ನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸಃ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ। ಆರ್ದ್ರಾ ನ.... ಗಃ ।

ಓಂ ಮೃಳಾ ನೋ ರುದ್ರೋತ ನೋ ಮಯಸ್ಕೃಧಿ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ನಮಸಾ ವಿಧೇಮ ತೇ। ಯಚ್ಛಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ಮನುರಾಯೇಜೇ ಪಿತಾ ತದಶ್ಯಾಮ ತವ ರುದ್ರ ಪ್ರಣೀತಿಷು ॥

ರುದ್ರೋ ಹಿ ದೇವತಾ ಯಸ್ಯ ವೃಷಾರೂಢಶ್ಚತುರ್ಭುಜಃ ।
ತ್ರಿಶೂಲ ಖಟ್ವಾ ವರದಾಭಯಹಸ್ತಶ್ಚ ಕೀರ್ತಿತಃ ॥ ೬ ॥

ಅದಿತಿರ್ನೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವಃ ಇರಿಂಬಿಠಿಃ ಋಷಿಃ । ಉಷ್ಣಿಕ್ಛಂದಃ । ಅದಿತಿರ್ದೇವತಾ । ಪುನರ್ವಸು.....ಗಃ ।

ಓಮ್ ಅದಿತಿರ್ನೋ ದಿವಾ ಪಶುಮದಿತಿರ್ನಕ್ತಮದ್ವಯಾಃ । ಅದಿತಿಃ ಪಾತ್ವಂಹಸಃ ಸದಾವೃಧಾ ॥

ಚತುರ್ಭುಜಾಽದಿತಿಃ ಪೀತಾ ಸಾಕ್ಷಸೂತ್ರ ಕಮಂಡಲುಃ ।
ವರದಾಭಯಹಸ್ತಾ ಸಾ ಕಾರ್ಯಾ ಸ್ವರ್ಣಮಯೀ ಶುಭಾ ॥ ೭ ॥

ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌನಕಃ ಗೃತ್ಸಮದಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಪುಷ್ಯ...... ಗಃ ।

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿ ಯದರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾದ್ದ್ಯುಮದ್ವಿಭಾತಿ ಕ್ರತುಮಜ್ಜನೇಷು । ಯದ್ದೀದಯಚ್ಛವಸ ಋತಪ್ರಜಾತ ತದಸ್ಮಾಸು ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಮ್ ॥

ಚತುರ್ಭುಜಃ ಪೀತವರ್ಣೋ ದೇವತಾಸ್ಯ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।
ದಂಡಾಕ್ಷಸೂತ್ರಪಾಣಿಸ್ತು ಸಾಭಯಃ ಸಕಮಂಡಲುಃ ॥ ೮ ॥

ನಮೋ ಅಸ್ತು ಇತ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸರ್ಪಾದೇವತಾಃ । ಆಶ್ಲೇಷ..... ಗಃ ।

ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಯೇ ಕೇ ಚ ಪೃಥಿವೀಮನು । ಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಯೇ ದಿವಿ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಸರ್ಪಸ್ತು ದೇವತಾ ತತ್ರ ಮಹಾಮಂಡಲರೂಪಧೃಕ್ ।
ಸುವಿಸ್ತೃತ ಶಿರಾಶ್ಚಂಡೋ ಮರ್ಕಪಿಂಗಲಲೋಚನಃ ॥ ೯ ॥

ಆಹಂ ಪಿತೄನ್ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಯಾಮಾಯನಃ ಶಂಖಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಪಿತರಃದೇವತಾ । ಮಖಾ ...ಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಹಂ ಪಿತೄಂತ್ಸುವಿದತ್ರಾಁ ಅವಿತ್ಸಿ ನಪಾತಂ ಚ ವಿಕ್ರಮಣಂ ಚ ವಿಷ್ಣೋಃ । ಬರ್ಹಿಷದೋ ಯೇ ಸ್ವಧಯಾ ಸುತಸ್ಯ ಭಜಂತ ಪಿತ್ವಸ್ತ ಇಹಾಗಮಿಷ್ಠಾಃ ॥

ಪಿತರೋ ದೇವತಾಃ ತತ್ರ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾಶ್ಚತುರ್ಭುಜಾಃ ।
ಭದ್ರಾಕ್ಷಸೂತ್ರಭಯದಾಃ ಕಮಂಡಲುಧರಾಃ ಶುಭಾಃ ॥ ೧೦ ॥

ಅರ್ಯಮಾಣೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಅರ್ಯಮಾದೇವತಾ । ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುನೀ ನ...... ಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅರ್ಯಮಾ ಣೋ ಅದಿತಿರ್ಯಜ್ಞಿಯಾಸೋऽದಬ್ಧಾನಿ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ । ಯುಯೋತ ನೋ ಅನಪತ್ಯಾನಿ ಗಂತೋಃ ಪ್ರಜಾವಾನ್ನಃ ಪಶುಮಾँ ಅಸ್ತು ಗಾತುಃ ॥

ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುನಿಕಾಯಾಂ ಚ ಭಗೋ ದೇವಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ।
ರಕ್ತವರ್ಣೋಂಬುಜಾಸೀನೋ ದ್ವಿಭುಜೋऽಭಯಪದ್ಮಕಃ ॥ ೧೧ ॥

ಭಗ ಏವ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಭಗೋದೇವತಾ । ಉತ್ತರಫಲ್ಗುನೀ ನ...... ಗಃ ॥

ಓಂ ಭಗ ಏವ ಭಗವಾँ ಅಸ್ತು ದೇವಾಸ್ತೇನ ವಯಂ ಭಗವಂತಃ ಸ್ಯಾಮ । ತಂ ತ್ವಾ ಭಗ ಸರ್ವ ಇಜ್ಜೋಹವೀತಿ ಸ ನೋ ಭಗ ಪುರಏತಾ ಭವೇಹ ॥

ಅರ್ಯಮಾ ದೇವತಾ ಪದ್ಮ ಮಧ್ಯಸ್ಥಃ ಪದ್ಮವರ್ಣಕಃ ।
ಪದ್ಮಾಭಯಕರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸ್ವರ್ಣಮೂರ್ತಿರ್ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ॥ ೧೨ ॥

ಉದುತ್ಯಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವಃ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಃಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ । ಹಸ್ತ ನ... ಗ ॥

ಓಮ್ ಉದು ತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ ದೇವಂ ವಹಂತಿ ಕೇತವಃ । ದೃಶೇ ವಿಶ್ವಾಯ ಸೂರ್ಯಮ್ ॥

ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ತಸ್ಯ ಸಪ್ತಾಶ್ವರಥವಾಹನಃ ।
ದ್ವಿಭುಜೋ ರಕ್ತವರ್ಣಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪದ್ಮಾಸನ ಸಮಾಶ್ರಯಃ ॥ ೧೩ ॥

ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸಃ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ । ಚಿತ್ರ ನ..... ಗಃ ॥

ಓಂ ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮುದಗಾದನೀಕಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ । ಆಪ್ರಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಶ್ಚ ॥

ತ್ವಷ್ಟಾ ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಶ್ಚಿತ್ರವರ್ಣಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸ ಚತುರ್ಭುಜಃ ।
ಪದ್ಮಾಕ್ಷಸೂತ್ರವಲಯಃ ಪದ್ಮಾಭಯಕರಃ ಪ್ರಭುಃ ॥ ೧೪ ॥

ವಾಯವಾಯಾಹಿ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಧುಛಂದಾಃ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ವಾಯುರ್ದೇವತಾ । ಸ್ವಾತಿ ನ....... ಗಃ ॥

ಓಂ ವಾಯವಾ ಯಾಹಿ ದರ್ಶತೇಮೇ ಸೋಮಾ ಅರಂಕೃತಾಃ । ತೇಷಾಂ ಪಾಹಿ ಶ್ರುಧೀ ಹವಮ್ ॥ ೧ ॥

ವಾಯುಶ್ಚ ದೇವತಾ ತತ್ರ ಮೃಗಾರೂಢಶ್ಚ ಮೋಚಕಃ ।
ಅಜಾಚರ್ಮಧರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದ್ವಿಭುಜಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ॥ ೧೫ ॥

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಗಾಧಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ। ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀದೇವತೇ। ವಿಶಾಖಾ ನ..... ಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ಸುತಂ ಗೀರ್ಭಿರ್ನಭೋ ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಅಸ್ಯ ಪಾತಂ ಧಿಯೇಷಿತಾ ॥

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದೇವತಾ ತತ್ರ ಗಜಾಜೌ ವಾಹನಾವುಭೌ ।
ಚತುರ್ಬಾಹೂ ರಕ್ತವರ್ಣೌ ನಿಜಶಸ್ತ್ರಧರೌ ತಥಾ ।
ಚಾಪಾಂಕುಶಾಭಯೈರ್ಯುಕ್ತೌ ತಥಾ ಸಮ ವಿರಾಜಿತೌ ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಮಿತ್ರೋ ಜನಾನ್ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಗಾಧಿನೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ। ಮಿತ್ರೋದೇವತಾ । ಅನುರಾಧಾ ನ..... ಗಃ ॥

ಓಂ ಮಿತ್ರೋ ಜನಾನ್, ಯಾತಯತಿ ಬ್ರುವಾಣೋ ಮಿತ್ರೋ ದಾಧಾರ ಪೃಥಿವೀಮುತ ದ್ಯಾಮ್ । ಮಿತ್ರಃ ಕೃಷ್ಟೀರನಿಮಿಷಾಭಿ ಚಷ್ಟೇ ಮಿತ್ರಾಯ ಹವ್ಯಂ ಘೃತವಜ್ಜುಹೋತ ॥

ಪದ್ಮಾಸನೋ ರಕ್ತವರ್ಣೋ ಮಿತ್ರಸ್ತಸ್ಯಾನುದೇವತಾ ।
ಪದ್ಮಾಭಯಕರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದ್ವಿಭುಜಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ॥ ೧೭ ॥

ತತಃ ಲೋಕಪಾಲಾನ್ ಆವಾಹ್ಯ, ನೈರ್ಋತೇ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ, ತದೀಶಾನ್ಯೇ ನವಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ, ಯಥಾವಿಭವಂ ಅರ್ಚಯೇತ್ ॥ ಅಗ್ನಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್–

ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಾನ್ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ, ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ, ಅಧಿದೇವತಾಃ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಃ ಪರಿವಾರಲೋಕಪಾಲದೇವತಾಶ್ಚ ಪ್ರಧಾನನ್ಯೂನ ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ, ನಿರ್ಋತಿಂ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಮಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಘೃತಸಂಮಿಶ್ರಪಾಯಸ–ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರ್ವಾಹುತಿಭಿಃ, ಇಂದ್ರಮಪಶ್ಚ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಮಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಘೃತಸಂಮಿಶ್ರ ಪಾಯಸ–ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರ್ವಾಹುತಿಭಿಃ, ವಿಶ್ವೇದೇವಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿದೇವತಾಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಪಾಯಸಾಹುತಿಭಿಃ, ರಕ್ಷೋಹಣಂ ಕೃಣುಷ್ವೇತಿ ಪಂಚದಶರ್ಗ್ಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮಷ್ಟಾಷ್ಟಾಭಿಃ ಕೃಸರಾಹುತಿಭಿಃ, ಸವಿತಾರಂ–ದುರ್ಗಾಂ–ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ–ಋತ್ವಿಕ್‌ಸ್ತುತಿಂ–ದುರ್ಗಾಂ–ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ–ಅಗ್ನಿಂ–ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿಪತಿಂ–ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ–ಅಗ್ನಿಂ, ಏತಾಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಕೃಸರಾಹುತಿಭಿಃ, ಶ್ರಿಯಂ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಮಿತಿ ಪಂಚದಶರ್ಗ್ಭಿಃ ಪ್ರತಿಮಂತ್ರಮಷ್ಟಾಷ್ಟ–ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ, ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರ್ವಾಹುತಿಭಿಃ, ಸೋಮಂ ತ್ರಯೋದಶವಾರಂ ಪಾಯಸಾಹುತಿಭಿಃ, ರುದ್ರಂ ಚತುರ್ಗೃಹೀತೇನಾಜ್ಯೇನ, ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿರೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ[೫] –ಇತ್ಯಾದಿ. ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸ್ವಮಂತ್ರೈಃ ನಿರ್ಋತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

---

೫. ಶೌನಕೀಯೇ–

ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ತು ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಥೋದಿತಮ್ । ನಿರ್ವಾಪಪ್ರೋಕ್ಷಣಾದೀನಿ ಚರೋಃ

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯ್ಯೆ ನಿರ್ಋತಯೇ -ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ-ರಕ್ತಚಂದನಗಂಧ-ಕೃಷ್ಣ ಸುರಭಿಪುಷ್ಪಾಣಿ-ಧೂಪೋಮೇಷಶೃಂಗಸ್ಯ-ದೀಪ ಆಜ್ಯಸ್ಯ-ಆಹಾರಾಯ ಪೋಲಿಕಾಃ-ಸುರಾಸ್ಥಾನೇ ಲವಣಮಿಶ್ರಿತಂ ಕ್ಷೀರಂ-ಮಾಂಸಸ್ಥಾನೇ ಲವಣಯುಕ್ತಂ ಪಾಯಸಂ ಏತದ್ದ್ವಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ-ಕ್ಷತ್ರಿಯಾದೀನಾಂ ತು ಸತಿ ಸಂಭವೇ ಸುರಾಮಾಂಸಾವೇವ ಮುಖ್ಯೌ । ಏತವನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ದತ್ವಾ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ತತಃ ಋತ್ವಿಕ್ಸಹಿತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಧಾನಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ಯಜಮಾನಃ ದಕ್ಷಿಣತಃ ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ತ್ಯಾಗಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ತದೇವಮ್-

ನವಗ್ರಹಾನ್-ಅಧಿದೇವತಾ-ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ-ಪರಿವಾರದೇವತಾ-ಲೋಕಪಾಲ ದೇವತಾಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾನ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಹುತ್ವಾ, ನಿರ್ಋತೇಃ-ಇಂದ್ರಸ್ಯ-ಅಪಾಂ ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ದ್ರವ್ಯಚತುಷ್ಟಯಂ ಹುತ್ವಾ

ಕೃಣುಷ್ವೇತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಗೌತಮೋ ವಾಸುದೇವ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರಕ್ಷೋಹಾ ದೇವತಾ । ಕೃಸರಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕೃಣುಷ್ವ ಪಾಜಃ ಪ್ರಸಿತಿಂ ನ ಪೃಥ್ವೀಂ ಯಾಹಿ ರಾಜೇ ವಾಮವಾಁ ಇಭೇನ । ತೃಷ್ವೀಮನು ಪ್ರಸಿತಿಂ ದ್ರೂಣಾನೋಽಸ್ತಾಸಿ ವಿಧ್ಯ ರಕ್ಷಸಸ್ತಪಿಷ್ಠೈಃ ॥ ೧ ॥ ತವ ಭ್ರಮಾಸ ಆಶುಯಾ ಪತಂತ್ಯನು ಸ್ಪೃಶ ಧೃಷತಾ ಶೋಶುಚಾನಃ । ತಪೂಂಷ್ಯಗ್ನೇ ಜುಹ್ವಾ ಪತಂಗಾನಸಂದಿತೋ ವಿ ಸೃಜ ವಿಷ್ವಗುಲ್ಕಾಃ ॥ ೨ । ಪ್ರತಿ ಸ್ಪಶೋ ವಿ ಸೃಜ ತೂರ್ಣಿತಮೋ ಭವಾ ಪಾಯುರ್ವಿಶೋ ಅಸ್ಯಾ ಅದಬ್ಧಃ । ಯೋ ನೋ ದೂರೇ ಅಘಶಂಸೋ ಯೋ ಅಂತ್ಯಗ್ನೇ ಮಾಕಿಷ್ಟೇ ವ್ಯಥಿರಾ ದಧರ್ಷೀತ್ ॥ ೩ ॥ ಉದಗ್ನೇ ತಿಷ್ಠ ಪ್ರತ್ಯಾತನುಷ್ವ ನ್ಯ(ಅ)ಗ್ಂ ಮಿತ್ರಾಁ ಓಷತಾತ್ತಿಗ್ಮಹೇತೇ । ಯೋ ನೋ ಅರಾತಿಂ ಸಮಿಧಾನ ಚಕ್ರೇ ನೀಚಾ ತಂ ಧಕ್ಷ್ಯತಸಂ ನ ಶುಷ್ಕಮ್ ॥ ೪ ॥ ಊರ್ಧ್ವೋ ಭವ ಪ್ರತಿ ವಿಧ್ಯಾಧ್ಯಸ್ಮದಾವಿಷ್ಕೃಣುಷ್ವ ದೈವ್ಯಾನ್ಯಗ್ನೇ । ಅವ ಸ್ಥಿರಾ ತನುಹಿ ಯಾತುಜೂನಾಂ ಜಾಮಿಮಜಾಮಿಂ ಪ್ರ ಮೃಣೀಹಿ ಶತ್ರೂನ್

ಕುರ್ಯಾದ್ಯಥಾವಿಧಿ । ಹವಿರ್ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಿಧಿವನ್ನೈರ್ಋತ್ಯೈವ ಋಚಾ ಹುನೇತ್ । ಮೋಷಣಃ ಪರಾಪರೇತಿ ಯಾತೇ ದೇವೀತಿ ವಾ ಪುನಃ । ಪಾಯಸಂ ಘೃತಸಂಮಿಶ್ರಂ ಹುನೇದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ । ಸುದಾಜ್ಯಚರೂನ್ ಪಶ್ಚಾಚ್ಛಕ್ತಿತಃ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಹುನೇತ್ । ಅಧಿದೇವತಯೋಶ್ಚಾಪಿ ಜುಹುಯಾತ್ ಸ್ವಸ್ವಮಂತ್ರತಃ । ಚತುರ್ಥ್ಯಂತೈರ್ನಮೋಽಂತೈಶ್ಚ ಸ್ವಾಹಾಂತೈಃ ಸ್ವಸ್ವ ಮಂತ್ರಕೈಃ । ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಭ್ಯಶ್ಚ ಪಾಯಸೇನ ತು ಹೋಮಯೇತ್ । ಕೃಣುಷ್ವೇತಿ ಪಂಚದಶರ್ಗ್ಭಿರ್ಜುಹುಯಾತ್ ಕೃಸರಂ ತತಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಜಾತವೇದಸೇ ತ್ರ್ಯಯಂಬಕಮಿತಿ ಕ್ರಮಾತ್ । ಸೀರಾಯುಂಜಂತಿ ತಾಮಗ್ನಿಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತ್ಯಗ್ನಿಮೇವ ಚ । ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯಪತಿನಾ ಗೃಣಾನಾ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ಪುರೋದಧೇ । ಶ್ರೀಸೂಕ್ತೇನ ತಥಾ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರೂನ್ ಕ್ರಮಾತ್ । ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತೈರ್ವಾಥ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಭಿಃ ಕ್ರಮಾತ್ । ಅಷ್ಟಾಷ್ಟಸಂಖ್ಯಯಾ ವಾಪಿ ಜುಹುಯಾಚ್ಛಕ್ತಿತೋ ಬುಧಃ । ತ್ವನ್ನಃ ಸೋಮೇತಿ ಪಾಯಸಂ ಜುಹುಯಾತ್ತು ತ್ರಯೋದಶ । ಚತುರ್ಗೃಹೀತಮಾಜ್ಯಂತು ಯಾತೇ ರುದ್ರೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ । ಸ್ರುವೇಣ ಜುಹುಯಾದಾಜ್ಯಂ ಮಹಾವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಕ್ರಮಾತ್ । ಹುತ್ವಾಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತೀರ್ಹುನೇತ್ ।

॥ ೫ ॥ ಸ ತೇ ಜಾನಾತಿ ಸುಮತಿಂ ಯವಿಷ್ಠ ಯ ಈವತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಗಾತುಮೈರತ್ । ವಿಶ್ವಾನ್ಯಸ್ಮೈ ಸುದಿನಾನಿ ರಾಯೋ ದ್ಯುಮ್ನಾನ್ಯರ್ಯೋ ವಿ ದುರೋ ಅಭಿ ದ್ಯೌತ್ ॥ ೬ ॥ ಸೇದಗ್ನೇ ಅಸ್ತು ಸುಭಗಃ ಸುದಾನುರ್ಯಸ್ತ್ವಾ ನಿತ್ಯೇನ ಹವಿಷಾ ಯ ಉಕ್ಥೈಃ । ಪಿಪ್ರೀಷತಿ ಸ್ವ ಆಯುಷಿ ದುರೋಣೇ ವಿಶ್ವೇದಸ್ಮೈ ಸುದಿನಾ ಸಾಸದಿಷ್ಟಿಃ ॥ ೭ ॥ ಅರ್ಚಾಮಿ ತೇ ಸುಮತಿಂ ಘೋಷ್ಯರ್ವಾಕ್ಸಂ ತೇ ವಾವಾತಾ ಜರತಾಮಿಯಂ ಗೀಃ । ಸ್ವಶ್ವಾಸ್ತ್ವಾ ಸುರಥಾ ಮರ್ಜಯೇಮಾಸ್ಮೇ ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಧಾರಯೇರನು ದ್ಯೂನ್ ॥ ೮ ॥ ಇಹ ತ್ವಾ ಭೂರ್ಯಾ ಚರೇದುಪ ತ್ಮನ್ದೋಷಾವಸ್ತರ್ದೀದಿವಾಂಸಮನು ದ್ಯೂನ್ । ಕ್ರೀಳಂತಸ್ತ್ವಾ ಸುಮನಸಃ ಸಪೇಮಾಭಿ ದ್ಯುಮ್ನಾ ತಸ್ಥಿವಾಂಸೋ ಜನಾನಾಮ್ ॥ ೯ ॥ ಯಸ್ತ್ವಾ ಸ್ವಶ್ವಃ ಸುಹಿರಣ್ಯೋ ಅಗ್ನ ಉಪಯಾತಿ ವಸುಮತಾ ರಥೇನ । ತಸ್ಯ ತ್ರಾತಾ ಭವಸಿ ತಸ್ಯ ಸಖಾ ಯಸ್ತ ಆತಿಥ್ಯಮಾನುಷಗ್ಜುಜೋಷತ್ ॥ ೧೦ ॥ ಮಹೋರುಜಾಮಿ ಬಂಧುತಾ ವಚೋಭಿಸ್ತನ್ಮಾ ಪಿತುರ್ಗೋತಮಾದನ್ವಿಯಾಯ । ತ್ವಂ ನೋ ಅಸ್ಯ ವಚಸಶ್ಚಿಕಿದ್ಧಿ ಹೋತರ್ಯವಿಷ್ಠ ಸುಕ್ರತೋ ದಮೂನಾಃ ॥ ೧೧ ॥ ಅಸ್ವಪ್ನಜಸ್ತರಣಯಃ ಸುಶೇವಾ ಅತಂದ್ರಾಸೋಽವೃಕಾ ಅಶ್ರಮಿಷ್ಠಾಃ । ತೇ ಪಾಯವಃ ಸಧ್ರ್ಯಂಚೋ ನಿಷದ್ಯಾಗ್ನೇ ತವ ನಃ ಪಾಂತ್ವಮೂರ ॥ ೧೨ ॥ ಯೇ ಪಾಯವೋ ಮಾಮತೇಯಂ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಪಶ್ಯಂತೋ ಅಂಧಂ ದುರಿತಾದರಕ್ಷನ್ । ರರಕ್ಷ ತಾನ್ತ್ಸುಕೃತೋ ವಿಶ್ವವೇದಾದಿಪ್ಸಂತ ಇದ್ರಿಪವೋ ನಾಹ ದೇಭುಃ ॥ ೧೩ ॥ ತ್ವಯಾ ವಯಂ ಸಧನ್ಯ (ಅ)೧ ಸ್ತ್ವೋತಾಸ್ತವ ಪ್ರಣೀತ್ಯಶ್ಯಾಮ ವಾಜಾನ್ । ಉಭಾಶಂಸಾ ಸೂದಯ ಸತ್ಯತಾತೇಽನುಷ್ಠುಯಾ ಕೃಣುಹ್ಯಹ್ರಯಾಣ ॥ ೧೪ ॥ ಅಯಾ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಸಮಿಧಾ ವಿಧೇಮ ಪ್ರತಿ ಸ್ತೋಮಂ ಶಸ್ಯಮಾನಂ ಗೃಭಾಯ । ದಹಾಶಸೋ ರಕ್ಷಸಃ ಪಾಹ್ಯ (ಅ)೧ ಸ್ಮಾನ್ದ್ರುಹೋ ನಿದೋ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಅವದ್ಯಾತ್ ॥ ೧೫ ॥

ತತ್ಸವಿತುಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸವಿತಾದೇವತಾ । ಕೃಸರಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಕೃಸರ.... ಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ....ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಸೀರಾ ಯುಂಜಂತಿ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಸೌಮ್ಯಃ ಬುಧಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಋತ್ವಿಕ್‌ಸ್ತುತಿರ್ದೇವತಾ । ಕೃಸರ..... ಗಃ ॥

ಓಂ ಸೀರಾ ಯುಂಜಂತಿ ಕವಯೋ ಯುಗಾ ವಿ ತನ್ವತೇ ಪೃಥಕ್ । ಧೀರಾ ದೇವೇಷು ಸುಮ್ನಯಾ

ತಾಮಗ್ನಿವರ್ಣಾಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಸೌಭರಿಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದುರ್ಗಾದೇವತಾ । ಕೃಸರ.... ಗಃ ॥

ತಾಮಗ್ನಿವರ್ಣಾಂ ತಪಸಾ ಜ್ವಲಂತೀಂ ವೈರೋಚನೀಂ ಕರ್ಮಫಲೇಷು ಜುಷ್ಟಾಮ್ । ದುರ್ಗಾಂ ದೇವೀಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರ ಪದ್ಯೇ ಸುತರಸಿ ತರಸೇ ನಮಃ ಸುತರಸಿತರಸೇ ನಮಃ ॥

ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಕೃಸರ.... ಗಃ ॥

ಓಂ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಪ್ರತಿ ಜಾನೀಹ್ಯಸ್ಮಾಂತ್ಸ್ವಾವೇಶೋ ಅನಮೀವೋ ಭವಾ ನಃ । ಯತ್ತ್ವೇಮಹೇ ಪ್ರತಿ ತನ್ನೋ ಜುಷಸ್ವ ಶಂ ನೋ ಭವ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಃಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಕೃಸರ.... ಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ ಹೋತಾರಂ ವಿಶ್ವವೇದಸಮ್ । ಅಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಕ್ರತುಮ್ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಮಿತ್ರಾವರುಣೌದೇವತೇ । ಕೃಸರ.... ಗಃ ॥

ಓಂ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಯಂ ಹಿತೇನೇವ ಜಯಾಮಸಿ । ಗಾಮಶ್ವಂ ಪೋಷಯಿತ್ನ್ವಾ ಸ ನೋ ಮೃಳಾತೀದೃಶೇ ॥

ಗೃಣಾನಾ ಜಮದಗ್ನಿನಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಗಾಥಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಮಿತ್ರಾವರುಣೌದೇವತೇ । ಕೃಸರ..... ಗಃ ॥

ಓಂ ಗೃಣಾನಾ ಜಮದಗ್ನಿನಾ ಯೋನಾವೃತಸ್ಯ ಸೀದತಮ್ । ಪಾತಂ ಸೋಮಮೃತಾವೃಧಾ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸೋ ವಿರೂಪ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಕೃಸರ.. ಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ಪುರೋ ದಧೇ ಹವ್ಯವಾಹಮುಪ ಬ್ರುವೇ । ದೇವಾಁ ಆ ಸಾದಯಾದಿಹ ॥

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಮಿತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ, ಆನಂದಃ ಕರ್ದಮಶ್ಚಿಕ್ಲೀತೇಂದಿರಾಸುತಾ ಋಷಯಃ । ಆದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ರೋಽನುಷ್ಟುಭಃ । ಚತುರ್ಥೀ ಬೃಹತೀ ಪಂಚಮೀಷಷ್ಠ್ಯೌ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌ । ತತೋಽಷ್ಟಾವನುಷ್ಟುಭಃ । ಅಂತ್ಯಾ ಆಸ್ತಾರಪಂಕ್ತಿಃ । ಶ್ರೀರ್ದೇವತಾ । ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ । (ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೫–೮೭–೧.....೧೫)

ಓಂ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ ಸುವರ್ಣರಜತಸ್ರಜಾಮ್ । ಚಂದ್ರಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆ ವಹ ॥ ೧ ॥ ತಾಂ ಮ ಆವಹ ಜಾತವೇದೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನಪಗಾಮಿನೀಮ್ । ಯಸ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ವಿಂದೇಯಂ ಗಾಮಶ್ವಂ ಪುರುಷಾನಹಮ್ ॥ ೨ ॥ ಅಶ್ವಪೂರ್ವಾಂ ರಥಮಧ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಿನಾದಪ್ರಮೋದಿನೀಮ್ । ಶ್ರಿಯಂ ದೇವೀಮುಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರೀರ್ಮಾ ದೇವೀಜುಷತಾಮ್ ॥ ೩ ॥ ಕಾಂ ಸೋಸ್ಮಿತಾಂ ಹಿರಣ್ಯಪ್ರಾಕಾರಾಮಾರ್ದ್ರಾಂ ಜ್ವಲಂತೀಂ ತೃಪ್ತಾಂ ತರ್ಪಯಂತೀಮ್ । ಪದ್ಮೇಸ್ಥಿತಾಂ ಪದ್ಮವರ್ಣಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ ೪ ॥ ಚಂದ್ರಾಂ ಪ್ರಭಾಸಾಂ ಯಶಸಾ ಜ್ವಲಂತೀಂ ಶ್ರಿಯಂ ಲೋಕೇ ದೇವಜುಷ್ಟಾಮುದಾರಾಮ್ । ತಾಂ ಪದ್ಮಿನೀಮೀಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇಽಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಮೇ ನಶ್ಯತಾಂ ತ್ವಾಂ ವೃಣೇ ॥ ೫ ॥ ಆದಿತ್ಯವರ್ಣೇ ತಪಸೋಽಧಿಜಾತೋ ವನಸ್ಪತಿಸ್ತವ ವೃಕ್ಷೋಽಥಬಿಲ್ವಃ । ತಸ್ಯಫಲಾನಿ ತಪಸಾನುದಂತು ಮಾಯಾಂತರಾಯಾಶ್ಚ ಬಾಹ್ಯಾ ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ॥ ೬ ॥ ಉಪೈತು ಮಾಂ ದೇವಸಖಃ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಮಣಿನಾ ಸಹ । ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೋಽಸ್ಮಿ ರಾಷ್ಟ್ರೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕೀರ್ತಿಮೃದ್ಧಿಂ ದದಾತು ಮೇ ॥ ೭ ॥ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಮಲಾಂಜ್ಯೇಷ್ಠಾಮಲಕ್ಷ್ಮೀಂನಾಶಯಾಮ್ಯಹಮ್ । ಅಭೂತಿಮಸಮೃದ್ಧಿಂ ಚ ಸರ್ವಾಂ ನಿರ್ಣುದ ಮೇ ಗೃಹಾತ್ ॥ ೮ ॥ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ । ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ ೯ ॥ ಮನಸಃ ಕಾಮಮಾಕೂತಿಂ ವಾಚಃ ಸತ್ಯಮಶೀಮಹಿ । ಪಶೂನಾಂ ರೂಪಮನ್ನಸ್ಯ ಮಯಿ ಶ್ರೀಃ ಶ್ರಯತಾಂ ಯಶಃ ॥ ೧೦ ॥ ಕರ್ದಮೇನ ಪ್ರಜಾಭೂತಾ ಮಯಿ ಸಂಭವ ಕರ್ದಮ । ಶ್ರಿಯಂ ವಾಸಯ ಮೇ ಕುಲೇ ಮಾತರಂ

ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಮ್ ॥ ೧೧ ॥ ಆಪಃ ಸೃಜಂತು ಸ್ನಿಗ್ಧಾನಿಚಿಕ್ಲೀತ ವಸ ಮೇ ಗೃಹೇ । ನಿ ಚ ದೇವೀಂ ಮಾತರಂ ಶ್ರಿಯಂ ವಾಸಯ ಮೇ ಕುಲೇ ॥ ೧೨ ॥ ಆರ್ದ್ರಾಂ ಪುಷ್ಕರಿಣೀಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಪಿಂಗಲಾಂ ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಮ್ । ಚಂದ್ರಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ॥ ೧೩ ॥ ಆರ್ದ್ರಾಂ ಯಃ ಕರಿಣೀಂ ಯಷ್ಟಿಂ ಸುವರ್ಣಾಂ ಹೇಮಮಾಲಿನೀಮ್ । ಸೂರ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ॥ ೧೪ ॥ ತಾಂ ಮ ಆವಹಜಾತವೇದೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನಪಗಾಮಿನೀಮ್ । ಯಸ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ಪ್ರಭೂತಂ ಗಾವೋ ದಾಸ್ಯೋಽಶ್ವಾನ್ ವಿಂದೇಯಂ ಪುರುಷಾನಹಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಗಾಥಃ ಘೌರಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಪಾಯಸಹೋಮೇ...... ಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಧಾಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವಿದಾ ವಿಶಾ ನೃಚಕ್ಷಾಃ । ತ್ವಂ ನ ಇಂದ ಊತಿಭಿಃ ಸಜೋಷಾಃ ಪಾಹಿ ಪಶ್ಚಾತಾದುತ ವಾ ಪುರಸ್ತಾತ್ ॥

ಯಾತೇ ರುದ್ರ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಸ್ವರಾಟ್‌ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಚತುರ್ಗೃಹೀತಾಜ್ಯ-ಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಯಾ ತೇ ರುದ್ರ ಶಿವಾ ತನೂರಘೋರಾಽಪಾಪಕಾಶಿನೀ । ತಯಾ ನಸ್ತನುವಾ ಶಂತಮಯಾ ಗಿರಿಶಂತಾಭಿಚಾಕಶೀಹಿ ॥

ಅನೇನ ಚತುರ್ಗೃಹೀತಾಜ್ಯಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ತತಃ ಸ್ರುವೇಣ ವ್ಯಸ್ತ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿರಾಜ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತಃ ನವಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ಪರಿವಾರಲೋಕಪಾಲದೇವತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಿರ್ಋತಯೇ ಇಂದ್ರಾಯ ಅಧ್ವ್ಯಃ ರುದ್ರಾಯ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಾಯ ಚ ಸದೀಪ ಮಾಷಭಕ್ತ ಬಲೀನ್ ದದ್ಯಾತ್। ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ದೇವತಾನಾಂ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ, ಸರ್ವ ಕಲಶೋದಕಂ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್‌ಪಾತ್ರೇ ಆದಾಯ ಸಾಪತ್ಯಂ ಸಪತ್ನೀಕಂ ಧೃತನವವಸ್ತ್ರಂ ಯಜಮಾನಂ ಋತ್ವಿಕಸಹಿತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ।

ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ

ಅಕ್ಷೀಭ್ಯಾಮಿತಿ ಷಣ್ಣಾಂ ಕಾಶ್ಯಪೋ ವಿವೃಹಾಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಯಕ್ಷ್ಮಹಾದೇವತಾ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಕ್ಷೀಭ್ಯಾಂ ತೇ ನಾಸಿಕಾಭ್ಯಾಂ ಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಛುಬುಕಾದಧಿ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಶೀರ್ಷಣ್ಯಂ ಮಸ್ತಿಷ್ಕಾಜ್ಜಿಹ್ವಾಯಾ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೧ ॥ ಗ್ರೀವಾಭ್ಯಸ್ತ ಉಷ್ಣಿಹಾಭ್ಯಃ ಕೀಕಸಾಭ್ಯೋ ಅನೂಕ್ಯಾತ್ ।

ಯಕ್ಷ್ಮಂ ದೋಷಣ್ಯ(ಅ)೧ ಮಂಸಾಭ್ಯಾಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೨ ॥ ಆಂತ್ರೇಭ್ಯಸ್ತೇ ಗುದಾಭ್ಯೋ ವನಿಷ್ಠೋರ್ಹೃದಯಾದಧಿ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಮತಸ್ನಾಭ್ಯಾಂ ಯಕ್ನಃ ಪ್ಲಾಶಿಭ್ಯೋ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೩ ॥ ಊರುಭ್ಯಾಂ ತೇ ಅಷ್ಠೀವದ್ಭ್ಯಾಂ ಪಾರ್ಷ್ಣಿಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಪದಾಭ್ಯಾಮ್ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಶ್ರೋಣಿಭ್ಯಾಂ ಭಾಸದಾದ್ಭಂಸಸೋ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೪ ॥ ಮೇಹನಾದ್ವನಂಕರಣಾಲ್ಲೋಮಭ್ಯಸ್ತೇ ನಖೇಭ್ಯಃ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಸರ್ವಸ್ಮಾದಾತ್ಮನಸ್ತಮಿದಂ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೫ ॥ ಅಂಗಾದಂಗಾಲ್ಲೋಮ್ನೋಲೋಮ್ನೋ ಜಾತಂ ಪರ್ವಣಿ ಪರ್ವಣಿ । ಯಕ್ಷ್ಮಂ ಸರ್ವಸ್ಮಾದಾತ್ಮನಸ್ತಮಿದಂ ವಿ ವೃಹಾಮಿ ತೇ ॥ ೬ ॥ (೧೦–೧೬೩–೧....೬)

ಯದಂತೀತ್ಯಾದಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಆದ್ಯಾನಾಂ ಷಣ್ಣಾಂ ಗಾಯತ್ರೀ–ಸಪ್ತಮ್ಯನುಷ್ಟುಪ್–ತಿಸ್ರೋ ಗಾಯತ್ರ್ಯಃ–ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌಚಛಂದಃ । ಆದ್ಯಯೋಃ ಸೋಮಃ ಪವಮಾನಃ –ದ್ವಯೋಃ ಅಗ್ನಿಃ ಏಕಸ್ಯಾಃ ಸವಿತಾ –ಏಕಸ್ಯಾಃ ಅಗ್ನಿಸವಿತಾರೌ–ಏಕಸ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ –ದ್ವಯೋಃ ಸೋಮ ಪವಮಾನಃ । ದ್ವಯೋಃ ಪಾವಮಾನ್ಯಧ್ಯೇತಾ ಚ ದೇವತಾಃ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯದಂತಿ ಯಚ್ಚ ದೂರಕೇ .... ಕ್ಷೀರಂ ಸರ್ಪಿರ್ಮಧೂದಕಮ್ ॥

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ನವರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಆಂಬರೀಷಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪಂಚಮೀ, ವರ್ಧಮಾನಾ, ಸಪ್ತಮೀ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌ । ಆಪೋ ದೇವತಾಃ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ .... ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥ ೩ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ । ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥ ೪ ॥ ಈಶಾನಾ ವಾರ್ಯಾಣಾಂ ಕ್ಷಯಂತೀಶ್ಚರ್ಷಣೀನಾಮ್ । ಅಪೋ ಯಾಚಾಮಿ ಭೇಷಜಮ್ ॥ ೫ ॥ ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದಂತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮ್ ॥ ೬ ॥ ಆಪಃ ಪೃಣೀತ ಭೇಷಜಂ ವರೂಥಂ ತನ್ವೇ(ಏ)೩ ಮಮ । ಜ್ಯೋಕ್ ಚ ಸೂರ್ಯಂ ದೃಶೇ ॥ ೭ ॥ ಇದಮಾಪಃ ಪ್ರ ವಹತ ಯತ್ಕಿಂ ಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ । ಯದ್ವಾಹಮಭಿದುದ್ರೋಹ ಯದ್ವಾ ಶೇಪ ಉತಾನೃತಮ್ ॥ ೮ ॥ ಆಪೋ ಅದ್ಯಾನ್ವಚಾರಿಷಂ ರಸೇನ ಸಮಗಸ್ಮಹಿ । ಪಯಸ್ವಾನಗ್ನ ಆ ಗಹಿ ತಂ ಮಾ ಸಂ ಸೃಜ ವರ್ಚಸಾ ॥ ೯ ॥

ಆಪ ಇದ್ವಾ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಋಷಯಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿ..... ॥

ಓಮ್ ಆಪ ಇದ್ವಾ ಉ ಭೇಷಜೀರಾಪೋ ಅಮೀವಚಾತನೀಃ । ಆಪಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೇಷಜೀಸ್ತಾಸ್ತೇ ಕೃಣ್ವಂತು ಭೇಷಜಮ್ ॥ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ದಶಶಾಖಾಭ್ಯಾಂ ಜಿಹ್ವಾ ವಾಚಃ ಪುರೋಗವೀ । ಅನಾಮಯಿತ್ನುಭ್ಯಾಂ ತ್ವಾ ತಾಭ್ಯಾಂ ತ್ವೋಪ ಸ್ಪೃಶಾಮಸಿ ॥

ಮುಂಚಾಮಿತ್ವಾ ಇತಿ ಪಂಚಾನಾಂ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಮನಾಶನಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾಽನುಷ್ಟುಪ್ । ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮಘ್ನಂ ದೇವತಾ । ಅಭಿಷೇಕೇ... ॥

ಓಂ ಮುಂಚಾಮಿ ತ್ವಾ ಹವಿಷಾ ಜೀವನಾಯ ಕಮಜ್ಞಾತಯಕ್ಷ್ಮಾದುತ ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮಾತ್ । ಗ್ರಾಹಿರ್ಜಗ್ರಾಹ ಯದಿ ವೈತದೇನಂ ತಸ್ಯಾ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಪ್ರ ಮುಮುಕ್ತಮೇನಮ್ ॥ ೧ ॥ ಯದಿ ಕ್ಷಿತಾಯುರ್ಯದಿ ವಾ ಪರೇತೋ ಯದಿ ಮೃತ್ಯೋರಂತಿಕಂ ನೀತ ಏವ । ತಮಾ ಹರಾಮಿ ನಿರ್ಋತೇ- ರುಪಸ್ಥಾದಸ್ಪಾರ್ಷಮೇನಂ ಶತಶಾರದಾಯ ॥ ೨ ॥ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇಣ ಶತಶಾರದೇನ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷಾಹಾರ್ಷಮೇನಮ್ । ಶತಂ ಯಥೇಮಂ ಶರದೋ ನಯಾತೀಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ದುರಿತಸ್ಯ ಪಾರಮ್ ॥ ೩ ॥ ಶತಂ ಜೀವ ಶರದೋ ವರ್ಧಮಾನಃ ಶತಂ ಹೇಮಂತಾನ್ ಛತಮು ವಸಂತಾನ್ । ಶತಮಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸವಿತಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷೇಮಂ ಪುನರ್ದುಃ ॥ ೪ ॥ ಆಹಾರ್ಷಂ ತ್ವಾವಿದಂ ತ್ವಾ ಪುನರಾಗಾಃ ಪುನರ್ನವ । ಸರ್ವಾಂಗ ಸರ್ವಂ ತೇ ಚಕ್ಷುಃ ಸರ್ವಮಾಯುಶ್ಚ ತೇಽವಿದಮ್ ॥ ೫ ॥

ಯಜ್ಜಾಗ್ರತ ಇತಿ ಷಣ್ಣಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಮನಃದೇವತಾ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿ......

ಓಂ ಯಜ್ಜಾಗ್ರತೋ ದೂರಮುದೈತಿ ದೈವಂ ತದು ಸುಪ್ತಸ್ಯ ತಥೈವೇತಿ । ದೂರಂಗಮಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಜ್ಯೋತಿರೇಕಂ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೧ ॥ ಯೇನ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಪಸೋ ಮನೀಷಿಣೋ ಯಜ್ಞೇ ಕೃಣ್ವಂತಿ ವಿದಥೇಷು ಧೀರಾಃ । ಯದಪೂರ್ವಂ ಯಕ್ಷಮಂತಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೨ ॥ ಯತ್ಪ್ರಜ್ಞಾನಮುತ ಚೇತೋ ಧೃತಿಶ್ಚ ಯಜ್ಜ್ಯೋತಿರಂತರಮೃತಂ ಪ್ರಜಾಸು । ಯಸ್ಮಾನ್ನ ಋತೇ ಕಿಂಚನ ಕರ್ಮ ಕ್ರಿಯತೇ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೩ ॥ ಯೇನೇದಂ ಭೂತಂ ಭುವನಂ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರಿಗೃಹೀತಮಮೃತೇನ ಸರ್ವಮ್ । ಯೇನ ಯಜ್ಞಸ್ತಾಯತೇ

ಸಪ್ತಹೋತಾ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೪ ॥ ಯಸ್ಮಿನ್ನೃಚಃ ಸಾಮ ಯಜೂಂಷಿ ಯಸ್ಮಿನ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ ರಥನಾಭಾವಿವಾರಾಃ। ಯಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸರ್ವಮೋತಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೫ ॥ ಸುಷಾರಥಿರಶ್ವಾನಿವ ಯನ್ಮನುಷ್ಯಾನ್ನೇನೀಯತೇಽಭೀಶುಭಿರ್ವಾಜಿನ ಇವ। ಹೃತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ಯದಜಿರಂ ಯವಿಷ್ಠಂ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೬ ॥

ತಚ್ಛಂಯೋರಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಶಕ್ವರೀಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ತಚ್ಛಂಯೋರಾ ವೃಣೀಮಹೇ ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಾಯ ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಪತಯೇ ॥ ದೈವೀ ಸ್ವಸ್ತಿರಸ್ತು ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿರ್ಮಾನುಷೇಭ್ಯಃ । ಊರ್ಧ್ವಂ ಜಿಗಾತು ಭೇಷಜಂ ಶಂ ನೋ ಅಸ್ತು ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಇತ್ಯೇತೈರಭಿಷಿಕ್ತೋ ಯಜಮಾನಃ ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿ ಧೃತ್ವಾ ಸಪತ್ನೀಕಃ ಸಹಾಪತ್ಯಃ ವಿಭೂತಿಧಾರಣಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪ್ರತಿಮಾವಸ್ತ್ರಸಹಿತಂ ಕುಂಭಂ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯೋ ಸದಕ್ಷಿಣಂ ದತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಭ್ಯೋ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ಯಥಾವಿಭವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ । ತತಃ ತೇಭ್ಯಃ 'ಮೂಲಜನನ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿರಸ್ತು' ಇತಿ ಆಶಿಷಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಕ್ಷಮಾಪಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತಿಃ ॥

ಅಥ ಆಶ್ಲೇಷಾ ಜನನಶಾಂತಿಃ

ಆಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನನವಾಗಿದ್ದರೆ ಮೊದಲ ಪಾದದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಎರಡನೇ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಧನನಾಶ. ಮೂರನೇ ಪಾದದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟ. ನಾಲ್ಕನೇ ಪಾದದಲ್ಲಿ ತಂದೆಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದೆ. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಆಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರದ ಘಳಿಗೆಯನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ (೫, ೭, ೨, ૩, ೪, ೮, ೧೧, ೬, ೯, ೫) ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷಫಲವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವನ್ನು ಶಾಂತಿಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೂ ಎಲ್ಲಾ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ (ಶಿಶುಜನನವಾಗಿದ್ದಾಗ) ಶಾಂತಿ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಋಷಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಈ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವವನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕರ್ತಾ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸ್ಮೃತ್ವಾ, ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕುಮಾರ್ಯಾವಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಸೂಚಿತ ಪಿತ್ರಾದ್ಯನಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ, ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸನವಗ್ರಹ-ಮಖಾಂ ಆಶ್ಲೇಷಾಜನನಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜನ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ, ಮಾತೃಕಾ-

ಪೂಜನ, ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾನಿ ಕೃತ್ವಾ, ಅಷ್ಟೌ ಚತುರೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ವೃತ್ವಾ, ಮಧುಪರ್ಕವಸ್ತ್ರಾದಿಭಿರ್ಯಥಾ-ವಿಭವಮರ್ಚಯೇತ್ ।

ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಸರ್ಷಪವಿಕಿರಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಈಶಾನದೇಶೇ ಪಂಚವರ್ಣೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ವಿರಚ್ಯ, ಮೂಲಶಾಂತಿವತ್ ಪಂಚ ಕಲಶಾನ್ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತರಂ ಕುರ್ಯಾತ್, ಮಧ್ಯಕುಂಭೇ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರ್ಣರಚಿತಾಂ ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ತತ್ರ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಿತಿಮಂತ್ರೇಣ ರುದ್ರಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತ್ರ ರುದ್ರೈಕಾದಶಾನುವಾಕಾನ್, ರುದ್ರಸೂಕ್ತಾನಿ, ಆವೋ ರಾಜಾನಂ, ತಮುಷ್ಟು ಹಿ, ಭುವನಸ್ಯ ಪಿತರಮಿತಿ ಮಂತ್ರಾಣಿ ಯಥಾ ಸಂಖ್ಯಂ ಆವರ್ತಯೇತ್ ।

ತತಃ ಪೂರ್ವಾದಿ ಕಲಶೇಷು ಆಶುಃ ಶಿಶಾನ ಇತಿ ಸೂಕ್ತಂ, ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರ ಇತ್ಯನುವಾಕಂ ರಕ್ಷಾಣೋ ಅಗ್ನೇ ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ರಕ್ಷೋಹಣಂ ಇತಿ ಪಂಚವಿಂಶಚಣ ಸೂಕ್ತಂ ಚ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಚತುರ್ವಾರಂ ವಾ ಆವರ್ತಯೇತ್ । ಅಥವಾ ಮಧ್ಯ ಕಲಶೇ ಏವ ಸರ್ವಾಣಿ ಜಪ್ತ್ವಾ ಚತುರ್ಷು ಕುಂಭೇಷು ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತಾನಿ ಜಪೇತ್। ಚತುರ್ಥಕಲಶೇ ಮಧ್ಯೇ ವಾ, ಸಕೃತ್ ಪವಮಾನಸೂಕ್ತಾನಿ ಜಪೇತ್ । ತತಃ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಾಪಿತಕುಂಭಾನಾಮುತ್ತರತಃ ಚತುರ್ವಿಂಶದ್ದಲಂ ಕರ್ಣಿಕಾಯುಕ್ತಂ ಪಂಕಜಂ ಪಂಚವರ್ಣೈಃ ಶುಕ್ಲೇನ ವಾ ವಿಲಿಖ್ಯ, ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ ಕಲಶವಿಧಾನೇನ ಕುಂಭಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಓಷಧಿನಿಕ್ಷೇಪಣಕಾಲೇ ಶತಮೂಲಾನಿ, ತದಭಾವೇ ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಾ ಸಹದೇವೀ ತುಲಸೀ ಶತಾವರೀ ಕುಶಾನ್ ಕುಂಕುಮಂ ಚ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ, ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ತದುಪರಿ ವಸ್ತ್ರೇ ಅಷ್ಟದಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ, ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ ನಿಷ್ಕ-ತದರ್ಧ-ತದರ್ಧೇನ ವಾ ನಿರ್ಮಿತಾಂ ಸ್ವರ್ಣ ಸರ್ಪಪ್ರತಿಮಾಂ,

ಸರ್ಪೋ ರಕ್ತಸ್ತ್ರಿನೇತ್ರಶ್ಚ ದ್ವಿಭುಜಃ ಪೀತವರ್ಣಕಃ । ಫಲಕಾಸಿಧರಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೋ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಃ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತ ಲಕ್ಷಣಾಂ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತಾದಿಭಿಃ ಸ್ನಾಪಿತಾಂ ನಿಧಾಯ, ನಮೋ ಅಸ್ತು ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಯೇ ಕೇ ಚ ಪೃಥಿವೀಮನು । ಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಯೇ ದಿವಿ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಇತ್ಯವಾಹ್ಯ, ತದ್ದಕ್ಷಿಣತಃ ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರ ದೇವತಾಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ, ವಾಮತಃ ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಃ ಪಿತೄನ್ ಚ ಆವಾಹಯೇತ್ ।

ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌನಕಃ ಗೃತ್ಸಮದಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ। ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಅಧಿದೇವತಾ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಆಹಂ ಪಿತೄನಿತ್ಯಸ್ಯ..... ಪಿತರಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಪಿತ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ತತಃ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿದಲೇಷು ಪೂರ್ವದಲಮಾರಭ್ಯ ಕ್ರಮಾತ್ ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುನೀ ನಕ್ಷತ್ರ(ಹುಬ್ಬ)ಮಾರಭ್ಯ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರಪರ್ಯಂತಂ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್।

[ಅರ್ಯಮಾಣೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ... ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುನೀ... ॥ ...... ಉತ್ತರ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ರಾದಿ.... ಪುನರ್ವಸು ಪರ್ಯಂತ)

ಅದಿತಿರ್ನೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ......... ಪುನರ್ವಸು...... ॥ (ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಮಂತ್ರಗಳು ಇವೆ.)]

ತತಃ ಲೋಕಪಾಲಾನಾವಾಹ್ಯ, ನೈರ್ಋತ್ಯೇ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ, ತದೀಶಾನ್ಯೇ ನವಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ ಯಥಾವಿಭವಮರ್ಚಯೇತ್ ।

ಅಗ್ನ್ಯಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್... ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಾನ್ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ/ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ ಅಧಿದೇವತಾ-ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಶ್ಚ ಪರಿವಾರಲೋಕಪಾಲದೇವತಾಶ್ಚ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯೂನಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ ಆಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಃ ಸರ್ಪಾಃ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ-ಶತಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಘೃತಸಂಮಿಶ್ರಪಾಯಸ ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರ್ವಾಹುತಿಭಿಃ, ಪುಷ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರ ದೇವತಾಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ, ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಃ ಪಿತೄನ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಘತಸಂಮಿಶ್ರಪಾಯಸ ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರ್ವಾಹುತಿಭಿಃ, ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುನ್ಯಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಪಾಯಸಾಹುತಿಭಿಃ, ರಕ್ಷೋಹಣಂ ಕೃಣುಷ್ವೇತಿ ಪಂಚದಶರ್ಗ್ಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮಷ್ಟಾಷ್ಟಾಭಿಃ ಕೃಸರಾಹುತಿಭಿಃ, ಸವಿತಾರಂ-ದುರ್ಗಾಂ-ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ-ಋತ್ವಿಕ್‌ಸ್ತುತಿಂ-ದುರ್ಗಾಂ-ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತಿಂ-ಅಗ್ನಿಂ-ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿಪತಿಂ-ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ-ಅಗ್ನಿಂ ಏತಾಃ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಕೃಸರಾಹುತಿಭಿಃ, ಶ್ರಿಯಂ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಮಿತಿ ಪಂಚದಶರ್ಗ್ಭಿಃ ಪ್ರತಿಮಂತ್ರ-ಮಷ್ಟಾಷ್ಟಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರ್ವಾಹುತಿಭಿಃ, ಸೋಮಂ ತ್ರಯೋದಶವಾರಂ ಪಾಯಸಾಹುತಿಭಿಃ, ರುದ್ರಂ ಚತುರ್ಗೃಹೀತೇನಾಜ್ಯೇನ, ವ್ಯಸ್ತಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿರೇಕೈಕವಾರಮಾಜ್ಯೇನ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ -ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸ್ವಮಂತ್ರೈಃ ಸರ್ಪಾದಿ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯಃ ಅಪೂಪಾದಿ ನೈವೇದ್ಯಯುಕ್ತಂ ಯಥಾ ಸಂಭವಂ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಋತ್ವಿಕ್‌ಸಹಿತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಧಾನಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ಯಜಮಾನಃ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ತ್ಯಾಗಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ನವಗ್ರಹಾನ್-ಅಧಿದೇವತಾಃ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಃ ಪರಿವಾರದೇವತಾ ಲೋಕಪಾಲದೇವತಾಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾನ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಹುತ್ವಾ, ಸರ್ಪೇಭ್ಯಃ -ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ-ಪಿತೃಭ್ಯಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ದ್ರವ್ಯಚತುಷ್ಟಯಂ ಹುತ್ವಾ, ಭಗಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ನಕ್ಷತ್ರದೇವಾಭ್ಯಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ನಾಮಮಂತ್ರೇಣ ವಾ ಅಷ್ಟಾಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಪಾಯಸಂ ಹುತ್ವಾ,

ಕೃಣುಷ್ವೇತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಸ್ಯ......(ಪು. ಸಂಖ್ಯೆ. ೫೩೦).

ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಹೋಮಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತಃ ನವಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ಪರಿವಾರಲೋಕಪಾಲದೇವತಾಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯಃ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ಪಿತೃಭ್ಯಃ ರುದ್ರಾಯ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಾಯ ಚ ಸದೀಪಮಾಷಭಕ್ತ ಬಲೀನ್ ದದ್ಯಾತ್ ।

ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರಃ

ಸರ್ಪಾಧೀಶ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಾಗಾನಾಂ ಚ ಗಣಾಧಿಪ ।
ಗ್ರಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾದತ್ತಂ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪ್ರಶಾಂತಯೇ ॥

ಭೋ ಸರ್ಪ ಇದಂ ತೇ ಅರ್ಘ್ಯಂ

ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ, ದೇವತಾನಾಂ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ, ಸರ್ವ-ಕಲಶೋದಕಂ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಪಾತ್ರೇ ಆದಾಯ ಅಬ್ಲಿಂಗಮಂತ್ರೈಃ ಪೌರಾಣಿಕಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ।

ಪೌರಾಣ್ಯೈಃ

ಯೋಽಸೌ ವಜ್ರಧರೋ ದೇವಃ ಮಹೇಂದ್ರೋ ಗಜವಾಹನಃ ।
ಸಾರ್ಪ ಜಾತಶಿಶೋರ್ದೋಷಂ ಮಾತಾಪಿತ್ರೋರ್ವ್ಯಪೋಹತು ॥ ೧ ॥

ಯೋಽಸೌ ಶಕ್ತಿಧರೋ ದೇವಃ ಹುತಭುಜ್ಮೇಷವಾಹನಃ ।
ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಶ್ಚ ದೇವೋಽಗ್ನಿಃ ಸಾರ್ಪದೋಷಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥ ೨ ॥

ಯೋಽಸೌ ದಂಡಧರೋ ದೇವೋ ಧರ್ಮೋ ಮಹಿಷವಾಹನಃ ।
ಸಾರ್ಪಜಾತಶಿಶೋರ್ದೋಷಂ ವ್ಯಪೋಹತು ಯಮೋ ಮಮ ॥ ೩ ॥

ಯೋಽಸೌ ಖಡ್ಗಧರೋ ದೇವೋ ನಿರ್ಋತೀರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ।
ಪ್ರಶಾಮಯತು ಸಾರ್ಪೋತ್ಥಂ ದೋಷಂ ಗಂಡಾಂತಸಂಭವಮ್ ॥ ೪ ॥

ಯೋಽಸೌ ಪಾಶಧರೋ ದೇವೋ ವರುಣಶ್ಚ ಜಲಾಧಿಪಃ ॥
ನಕ್ರವಾಹಃ ಪ್ರಚೇತಾ ನೋ ಸಾರ್ಪೋತ್ಥಾಘಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥ ೫ ॥

ಯೋಽಸೌ ದೇವೋ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣೋ ಮಾರುತೋ ಮೃಗವಾಹನಃ ।
ಪ್ರಶಾಮಯತು ಸಾರ್ಪೋತ್ಥಂ ದೋಷಂ ಬಾಲಸ್ಯ ಶಾಂತಿದಃ ॥ ೬ ॥

ಯೋಽಸೌ ನಿಧಿಪತಿರ್ದೇವಃ ಖಡ್ಗಭೃದ್ ವಾಜಿವಾಹನಃ ।
ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಃ ಶಿಶೋಶ್ಚೈವ ಸಾರ್ಪದೋಷಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥ ೭ ॥

ಯೋಽಸೌ ಪಶುಪತಿರ್ದೇವಃ ಪಿನಾಕೀ ವೃಷವಾಹನಃ ।
ಆಶ್ಲೇಷಾ ಸಾರ್ಪ ಗಂಡಾಂತಂ ದೋಷಮಾಶು ವ್ಯಪೋಹತು ॥ ೮ ॥

ವಿಘ್ನೇಶಃ ಕ್ಷೇತ್ರಪೋ ದುರ್ಗಾ ಲೋಕಪಾಲಾ ನವಗ್ರಹಾಃ ।
ಸರ್ವದೋಷಪ್ರಶಮನಂ ಸರ್ವೇ ಕುರ್ವಂತು ಶಾಂತಿದಾಃ ॥ ೯ ॥

ಆಶ್ಲೇಷಾ ಋಕ್ಷಜಾತಸ್ಯ ಮಾತಾಪಿತ್ರೋರ್ಧನಸ್ಯ ಚ ।
ಭ್ರಾತೃಜ್ಞಾತಿಕುಲಸ್ಥಾನಾಂ ದೋಷಂ ಸರ್ವಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥ ೧೦ ॥

ಯೋಽಸೌ ವಾಗೀಶ್ವರೋ ನಾಮ ಅಧಿದೇವೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।
ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಃ ಶಿಶೋಶ್ಚೈವ ಗಂಡಾಂತಂ ಸ ವ್ಯಪೋಹತು ॥ ೧೧ ॥

ಪಿತರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ರಕ್ಷಂತು ಪಿತರಃ ಸದಾ ।
ಸರ್ಪನಕ್ಷತ್ರ ಜಾತಸ್ಯ ವಿತ್ತಂ ಚ ಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವಾನ್ ॥ ೧೨ ॥

ಸುರಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ್ವರಾಃ ।
ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಿಭುಃ ॥ ೧೩ ॥

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚಾನಿರುದ್ಧಶ್ಚ ಭವಂತು ವಿಜಯಾಯ ತೇ ।
ಆಖಂಡಲೋಽಗ್ನಿರ್ಭಗವಾನ್ ಯಮೋ ವೈ ನಿರ್ಋತಿಸ್ತಥಾ ॥ ೧೪ ॥

ವರುಣಃ ಪವನಶ್ಚೈವ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಸ್ತಥಾ ಶಿವಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ದಿಕ್‌ಪಾಲಾಃ ಪಾಂತು ತೇ ಸದಾ ॥ ೧೫ ॥

ಪುಷ್ಟಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಧೃತಿರ್ಮೇಧಾ ಕೀರ್ತಿಃ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕ್ರಿಯಾ ಮತಿಃ ।
ಬುದ್ಧಿರ್ಲಜ್ಜಾ ವಪುಃ ಶಾಂತಿಸ್ತುಷ್ಟಿಃ ಕ್ಷಾಂತಿಶ್ಚ ಮಾತರಃ ॥ ೧೬ ॥

ಏತಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ದೇವಪತ್ನ್ಯಃ ಸಮಾಗತಾಃ ।
ಆದಿತ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭೌಮೋ ಬುಧೋ ಜೀವಸಿತಾರ್ಕಜಾಃ ॥ ೧೭ ॥

ಗ್ರಹಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ರಾಹುಃ ಕೇತುಶ್ಚ ತರ್ಪಿತಾಃ ।
ದೇವದಾನವ ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸ ಪನ್ನಗಾಃ ॥ ೧೮ ॥

ಋಷಯೋ ಮುನಯೋ ಗಾವೋ ದೇವಮಾತರ ಏವ ಚ ।
ದೇವಪತ್ನ್ಯೋ ದ್ರುಮಾ ನಾಗಾ ದೈತ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ ॥ ೧೯ ॥

ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ರಾಜಾನೋ ವಾಹನಾನಿ ಚ ।
ಔಷಧಾನಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ಕಾಲಸ್ಯಾವಯವಾಶ್ಚಯೇ ॥ ೨೦ ॥

ಸರಿತಃ ಸಾಗರಾ ಶೈಲಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ ।
ಏತೇ ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ೨೧ ॥

ತತಃ ತೇಭ್ಯಃ 'ಆಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರ ಜನನ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿರಸ್ತು' ಇತಿ ಆಶಿಷಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಪ್ರಣಮ್ಯ ಕ್ಷಮಾಪಯೇತ್ ॥

॥ ಇತ್ಯಾಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತಿಃ ॥

ಅಥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತಿಃ

ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆ ಮೊದಲ ಮೂರು ಪಾದದಲ್ಲಿ ಜನನವಾಗಿದ್ದರೆ ವಿಶೇಷದೋಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಗುವಿನ ಹಿರಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅನುರಾಧಾನಕ್ಷತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಒಂದು ಘಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರದ ಮೊದಲ ಎರಡು ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗೆ ವಿಶೇಷ ತೊಂದರೆ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಜನನವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಗುವಿನ ತಂದೆಗೇ ಅನಿಷ್ಟವಿದೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಗುವಾಗಿದ್ದರೆ ಮದುವೆಯಾದನಂತರ ಗಂಡನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಶಾಂತಿಗೆ ಮೊದಲು ಗೋಮುಖಪ್ರಸವವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಋಷಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಈ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲೂ ಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತುಭಾಗ ಮಾಡಿ ವಿಶೇಷಫಲಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಜನ್ಮಕಾಲದ ನಕ್ಷತ್ರದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟಫಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಈ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ನಡೆಸಲೇ ಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗ : ಕರ್ತಾ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸ್ಮೃತ್ವಾ, ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕುಮಾರ್ಯಾ

ವಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠನಕ್ಷತ್ರ ಜನನ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ, ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಸನವಗ್ರಹಮಖಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣಪತಿ ಪೂಜನ-ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ-ಮಾತೃಕಾಪೂಜನ-ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ-ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಗ್ ವರಣಾನಿ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಸರ್ಷಪ ವಿಕಿರಣಾಂತಂ ಪೂರ್ವಾಂಗಂ ವಿಧಾಯ, ಈಶಾನ್ಯದಿಶಿ ಕುಂಭಂ ಕಲಶವಿಧಿನಾ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇ ಕರ್ಷ ತದರ್ಧಾರ್ಧ ನಿರ್ಮಿತಾಂ ಇಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ ಇಂದ್ರಾಯೇಂದೋ ಮರುತ್ವತೇ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಇಂದ್ರಂ ಆವಾಹ್ಯ

ಇಂದ್ರಾಯೇಂದೋ ಮರುತ್ವತ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಾರೀಚಃ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಯೇಂದೋ ಮರುತ್ವತೇ ಪವಸ್ವ ಮಧುಮತ್ತಮಃ । ಋತಸ್ಯ ಯೋನಿಮಾಸದಮ್ ॥

ತತೋ ಲೋಕಪಾಲಾಂಶ್ಚ ಆವಾಹ್ಯ ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತಃ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಷು ಚತುರಃ ಕುಂಭಾನ್ ಮಧ್ಯೇ ಶತಚ್ಛಿದ್ರಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ದಿಕ್ಕುಂಭೇಷು ಪಂಚಗವ್ಯ-ಪಂಚಾಮೃತ-ಪಂಚರತ್ನ-ಪಂಚಮೃತ್ತಿಕಾ-ಪಂಚಪಲ್ಲವ-ಸುವರ್ಣ-ಕುಶ-ದೂರ್ವಾಃ-ಶತೌಷಧೀಶ್ಚ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನ ವೇಷ್ಟಯಿತ್ವಾ ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ತತಃ ಪೂರ್ವಾದಿಕಲಶಾನ್- ತ್ವನ್ನೋ ಅಗ್ನೇ, ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ ಇತ್ಯಭಿಮಂತ್ರ್ಯ, ಆನೋ ಭದ್ರಾ ಸೂಕ್ತಂ-ರುದ್ರಂ-ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಚ ಜಪ್ತ್ವಾ, ಇಂದ್ರಾಯೇಂದೋ -ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಯೇ ಇತಿ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಜಪೇತ್ ॥

ತತಃ ಗ್ರಹಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಯಥಾವಿಭವಂ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತೋಽಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ ॥

ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ, ಅತ್ರ ಪಧಾನಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಕ್ಷತ್ರ ದೇವತಾಂ ಇಂದ್ರಂ ಪಲಾಶಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರುದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಸಂಖ್ಯಯಾ ಇಂದ್ರಾಯೇಂದೋ ಮರುತ್ವತ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ತಿಲದ್ರವ್ಯೇಣ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ

ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತೇ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಧಾನಂ ಹುತ್ವಾ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತೇ ಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ಪರಿವಾರ ಲೋಕಪಾಲದೇವತಾಭ್ಯಃ ಇಂದ್ರಾಯ ಚ ಬಲಿಂದತ್ವಾ ವಾರುಣಸೂಕ್ತೈಃ, ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾದಿ ಚತುರ್ಭಿಃ "ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ" "ದ್ಯೌಃ ಶಾಂತಿಃ" ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸಾಪತ್ಯ ಯಜಮಾನದಂಪತೀ ಅಭಿಷಿಚ್ಯ, ರಕ್ಷಾ ಧಾರಣಾಂತೇ ಯಜಮಾನಃ ರೂಪಂ ರೂಪಮಿತಿ ಆಜ್ಯಮವಲೋಕ್ಯ ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಸದಕ್ಷಿಣಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ।

ಇಂದ್ರಾಯ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ

ನಮಸ್ತೇ ಸುರನಾಥಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಶಚೀಪತೇ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಗಂಡದೋಷಪ್ರಶಾಂತಯೇ ॥

ಇತ್ಯರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಆಚಾರ್ಯಾಯ ರಕ್ತವರ್ಣಾಂ ವಸ್ತ್ರದ್ವಯಯುತಾಂ ಸವತ್ಸಾಂ ಗಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ।

ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಸಿದ್ಧೈಶ್ಚ ಪೂಜಿತೋಽಸಿ ಶಚೀಪತೇ ।
ದಾನೇನಾನೇನ ದೇವೇಶ ಗಂಡದೋಷಂ ವಿನಾಶಯ ॥

ಇತಿ ತತೋ ಲೋಕಪಾಲಾದೀನಾಂ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ, ವಿಸೃಜ್ಯ, ಸವಸ್ತ್ರ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಕಲಶಂ, ವಸ್ತ್ರ ಫಲಾದೀನ್ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಭ್ಯೋ ದತ್ವಾ, ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದತ್ವಾ, ಇಂದ್ರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ಅಜ್ಞಾನಾದಥವಾ ಜ್ಞಾನಾದ್ವೈಕಲ್ಯಾದ್ವಾ ಧನಸ್ಯ ಚ ।
ಯನ್ನ್ಯೂನಮತಿರಿಕ್ತಂ ವಾ ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ಇತಿ ।

ಆಚಾರ್ಯಾದಿಭ್ಯೋ ಜಪಹೋಮಾದಿಶ್ರೇಯೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಯಥಾವಿಭವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ, "ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರ ಜನನ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿರಸ್ತು" ಇತಿ ತೇಭ್ಯಃ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ।

॥ ಇತಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತಿಃ ॥

ಉತ್ತರಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿಃ (ಪುಷ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರ, ಚಿತ್ರಾನಕ್ಷತ್ರ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾನಕ್ಷತ್ರ)

ಉತ್ತರಾನಕ್ಷತ್ರ, ಪುಷ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರ, ಚಿತ್ರಾನಕ್ಷತ್ರ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನನವಾದರೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರಾನಕ್ಷತ್ರದ ಮೊದಲ ಎರಡು ಪಾದ, ಪುಷ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರದ ಮಧ್ಯದ ಎರಡು ಪಾದ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾನಕ್ಷತ್ರದ ಮೂರನೇ ಪಾದ, ಉತ್ತರಾನಕ್ಷತ್ರದ ಮೊದಲನೇ ಪಾದ –ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನನವಾದರೆ ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಆಯುಷ್ಯ ನಾಶವಾಗುವುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಾನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕರ್ತಾ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ, ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಸ್ಯ ಆವಶ್ಯಕತ್ವೇ ತತ್ಕೃತ್ವಾ, ಗುರುಗಣಪತಿಪೂಜನ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ಮಾತೃಕಾಪೂಜನ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ವಿಧಾಯ ಆಚಾರ್ಯ ವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಮಮ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕುಮಾರ್ಯಾ ವಾ ಉತ್ತರಾ ಪುಷ್ಯಾ ಚಿತ್ರಾ ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸನವಗ್ರಹ ಮಖಾಂ....... ನಕ್ಷತ್ರಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪೇ ವಿಶೇಷಃ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಸರ್ಷಪವಿಕಿರಣಾದಿ ಪೂರ್ವಾಂಗಂ ವಿಧಾಯ, ಮೂಲಾದಿ ಶಾಂತಿವತ್ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ತತ್ತನ್ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ ಕಲಶೇ ವರುಣಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ತತ್ತನ್ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಂ ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ನವಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಪೂಜಯೇತ್ । ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅಗ್ನಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್

ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹದೇವತಾಃ [ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ/ಅಷ್ಟಸಂಖ್ಯಯಾ] ತತ್ತತ್ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾ–

ಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ ಅಧಿ ಪ್ರತ್ಯಧಿ ಪರಿವಾರ ಲೋಕಪಾಲ ದೇವತಾಂಶ್ಚ ತನ್ನ್ಯೂನ ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾ-ಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ।

ಉತ್ತರಾನಕ್ಷತ್ರ ದೇವತಾಂ ಭಗಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ/ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಸಮಿತ್-ಚರು-ಆಜ್ಯ-ತಿಲ-ಯವಾಹುತಿಭಿಃ, ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಇತ್ಯಾದಿ.

(ಏವಮೇವ ಅನ್ಯೇಷ್ವಪಿ ನಕ್ಷತ್ರೇಷು ನವಗ್ರಹಾಂತೇ ತತ್ತನ್ನಕ್ಷತ್ರ ದೇವತಾನಾಂ ಪಂಚದ್ರವ್ಯಾಹುತಿಭಿರಿತ್ಯೂಹಃ)[೬]

ಚಕ್ಷುರ್ಹೋಮಾಂತೇ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಧಾನಂ ಹುತ್ವಾ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತೇ ತತ್ತದ್ದೇವತಾಭ್ಯಃ ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಂತೇ ಸಪತ್ನೀಕಂ ಸಾಪತ್ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ಕಲಶೋದಕೈಃ ಅಭಿಷಿಚ್ಯ ರಕ್ಷಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ರೂಪಂ ರೂಪಮಿತಿ ಆಜ್ಯಾವಲೋಕನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಅವೇಕ್ಷಿತಂ ಆಜ್ಯಂ, ಪ್ರತಿಮಾಸಹಿತಂ ಕಲಶಂ, ವಸ್ತ್ರ ಫಲಾದೀನ್ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಭ್ಯೋ ದತ್ವಾ, ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದತ್ವಾ, ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ, ತೇಭ್ಯಃ "ಜನ್ಮಕಾಲಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿರಸ್ತು" ಇತಿ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್॥

॥ ಇತಿ ಉತ್ತರಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತಿಃ ॥

ಏಕನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತಿ

ತಂದೆಯ ನಕ್ಷತ್ರ, ತಾಯಿಯ ನಕ್ಷತ್ರ, ಸೋದರ-ಸೋದರಿಯರು ಇವರ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನ್ಮವಾದರೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದೆ. ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನಿಸಿದರೆ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಕ್ಷತ್ರಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗ : ಕರ್ತಾ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಸ್ಯ ಆವಶ್ಯಕತ್ವೇ ತತ್ಕೃತ್ವಾ, ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜನ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ-ಮಾತೃಕಾಪೂಜನ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾನಿ ಕೃತ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಸರ್ಷಪವಿಕಿರಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಗ್ನ್ಯಾಯತನಾದೀಶಾನ್ಯಾಂ ಕಲಶವಿಧಿನಾ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೋಪರಿ ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಮೂಲಶಾಂತಿ ಪ್ರಕರಣೇ ಉಕ್ತಾಃ

ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಅಗ್ನಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ, ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟ ಕೃತಮಿತ್ಯಾದಿ.

ಚಕ್ಷುರ್ಹೋಮಾಂತೇ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಧಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತೇ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಯೈ ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾದಿ ಸಮಾಪ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಏಕನಕ್ಷತ್ರ ಜಾತಯೋರಭಿಷೇಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

---

೬. ಉತ್ತರಾ ಪುಷ್ಯ ಚಿತ್ರಾಸು ಪೂರ್ವಾಷಾಢೋದ್ಭವಸ್ಯ ಚ । ಕುರ್ಯಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ನಕ್ಷತ್ರಾಕಾರಜಾಂ ಬುಧಃ॥.............ಪೂಜಾಂತೇ ಸಮಿದನ್ನಾಜ್ಯೈಃ ಹೋಮಂ ತಿಲಯವೈಸ್ತಥಾ । ತತಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ....॥

ತತಃ ಪೂಜಿತ ಪ್ರತಿಮಾದಿ ವಸ್ತ್ರಫಲಾನಿ ಚ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಭ್ಯೋ ದದ್ಯಾತ್ । ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ ಯಥಾವಿಭವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ । ತೇಭ್ಯಃ "ಏಕನಕ್ಷತ್ರ ಜನನ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿರಸ್ತು" ಇತಿ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ।

ನಕ್ಷತ್ರ ಗಂಡಾಂತ ಶಾಂತಿಃ

ಶಿಶುವಿನ ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀನಕ್ಷತ್ರದ ಆದಿಯ ಮೂರು ಘಟಿ, ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರದ ಮೊದಲ ಆರು ಘಟಿ, ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರದ ಮೊದಲ ಒಂಬತ್ತು ಘಟಿ ಅಥವಾ ರೇವತೀನಕ್ಷತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಹನ್ನೆರಡು ಘಟಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಆರು ಘಟಿ, ಆಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಐದು ಘಟಿ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಗಂಡಾಂತ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಗಂಡಾಂತ ಜನನವು ಹಗಲು ಆಗಿದ್ದರೆ ತಂದೆಗೂ, ರಾತ್ರಿ ಆಗಿದ್ದರೆ ತಾಯಿಗೂ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಶಿಶುವಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನಿಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ. ಈ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಪೂರ್ವಕ ನಕ್ಷತ್ರ ಗಂಡಾಂತಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಈ ಗಂಡಾಂತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನನವಾದರೆ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಬಾರದು ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಋಷಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕರ್ತಾ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ, ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕುಮಾರ್ಯಾ ವಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಗಂಡಾಂತಕಾಲೇ ಜನನ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ, ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ನಕ್ಷತ್ರ ಗಂಡಾಂತಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಯಜುರ್ವೇದವಿದಂ ದೈವಜ್ಞಂ ಆಚಾರ್ಯಂ ಋತ್ವಿಜಶ್ಚ ವೃಣುಯಾತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪಲ ಷೋಡಶ ನಿರ್ಮಿತಂ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರಂ ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ನಿರ್ಮಾಯ, (ಪೂರ್ವನಿರ್ಮಿತಂ ಚೇತ್ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ) ಯಥಾವಿಭವಂ ರಜತ ನಿರ್ಮಿತಾಂ ಚಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ಅಗ್ನ್ಯುತ್ತಾರಣಪೂರ್ವಕಂ ಶುದ್ಧೀಕೃತ್ಯ, ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕಂ ಸರ್ಷಪ ವಿಕಿರಣಾದಿ ವಿಧಾಯ, ಗೋಮಯೋಪಲಿಪ್ತೇ ಶುದ್ಧೇ ದೇಶೇ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ಪಾಯಸಂ ಪಯೋ ವಾ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, ತದುಪರಿ ಶಂಖಂ ನವನೀತಪೂರ್ಣಂ ನಿಧಾಯ, ತತ್ರ ರಾಜಸಂ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಂ ನಿಧಾಯ, ತತ್ರ ಬಿಂಬೇ ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಚಂದ್ರಮಾವಾಹ್ಯ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇತ್ । ವಸ್ತ್ರ ಸಮರ್ಪಣಕಾಲೇ ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ । ಪೂಜಾಕಾಲೇ ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಸಹಸ್ರವಾರಂ ಜಪೇತ್ । ಸಹಸ್ರಂ ಶ್ವೇತಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚ ಅರ್ಪಯೇತ್ ॥

ತದುತ್ತರತಃ ತಾಮ್ರಕಲಶಪಂಚಕಂ ಕಲಶವಿಧಿನಾ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ಮಧ್ಯ ಕಲಶೇ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ರಜತನಿರ್ಮಿತಾಂ ವಾಗೀಶ್ವರ ಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ (ವಾಗೀಶ್ವರೋ) ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಬೃಹಸ್ಪತೇ..... ಚಿತ್ರಮ್ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ (ಬೃಹಸ್ಪತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ) ವಾಗೀಶ್ವರಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ಪರಿತಃ ಚತುರ್ಷು ಕಲಶೇಷು ಕ್ರಮಾತ್ ಕುಂಕುಮಂ, ಚಂದನಂ–ಕಂಕುಷ್ಠಂ–ಗೋರೋಚನಂ ಚ ದ್ರವೀಕೃತ್ಯ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ । ತೇಷು ತತ್ವಾಯಾಮೀತಿ ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತಃ ಪಶ್ಚಿಮದೇಶೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ

ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ನವಗ್ರಹಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್, ತತ್ಸಮಕಾಲೇ ಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ಆವಾಹ್ಯ ಯಥಾವಿಭವಂ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಂತಂ ವಿಧಾಯ, ಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ಪರಿವಾರ–ಲೋಕಪಾಲಕೇಭ್ಯಶ್ಚ ಬಲಿದಾನಂ ವಿಧಾಯ, ಪಿತ್ರರಿಷ್ಟೇ ತೇನ ಸಹ ಮಾತ್ರರಿಷ್ಟೇ ತಯಾಸಹ ಬಾಲಾರಿಷ್ಟೇ ಉಭಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಬಾಲಂ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ।

ಅಭಿಷೇಕಕಾಲೇ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇಣೇತಿ ಋಕ್, ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಇತಿ ಸೂಕ್ತಂ ಪಠನೀಯಂ । ತತೋಽನ್ಯೈಶ್ಚ ವಾರುಣೈರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಸುರಾಸ್ತ್ವಾಮಿತ್ಯಾದಿಭಿಶ್ಚ ಅಭಿಷೇಕಃ ಕಾರ್ಯಃ । ಅಭಿಷೇಕಾಂತೇ ಯಜಮಾನಃ ರಕ್ಷಾಂ ಧೃತ್ವಾ, ಯಜುರ್ವೇದವಿದೇ ದೈವಜ್ಞಾಯ ಶಂಖಸಹಿತಾಂ ಚಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ದತ್ವಾ, ತತ್ ಸಾಂಗತಾ ಸಿದ್ಧಯೇ ಧೇನುಂ ಸಹಿರಣ್ಯಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ । ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಕಲಶಸಹಿತಾಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದದ್ಯಾತ್ । ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಶ್ಚ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ । ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ, ತೇಭ್ಯಃ 'ನಕ್ಷತ್ರ ಗಂಡಾಂತ ಜನ್ಮಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿರಸ್ತು' ಇತಿ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

ವಿಷನಾಡೀ ಜನನಶಾಂತಿಃ

ನಕ್ಷತ್ರದ ವಿಷಘಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ತನ್ನನ್ನು ವಿಷ ಹಾಗೂ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ವಿಷಘಟೀಗಳಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು[೭].

ಪ್ರಯೋಗಃ – ಕರ್ತಾ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ, ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕುಮಾರ್ಯಾ ವಾ ನಕ್ಷತ್ರ ವಿಷಘಟೀಷು ಜನನಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಗ್ರಹಮಖಾಂ ವಿಷಘಟೀ ಜನನಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣಪತಿಪೂಜನ–ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ–ಮಾತೃಕಾಪೂಜನ–ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯ ವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಸರ್ಷಪವಿಕಿರಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಕಲಶವಿಧಾನೇನ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ । ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಕ್ಷೇಪಣಾಂತೇ ತತ್ರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಣ ನಿರ್ಮಿತಾಃ ರುದ್ರ–ಯಮ–ಅಗ್ನಿ–ಮೃತ್ಯು ಪ್ರತಿಮಾಃ ನಿಧಾಯ ತತ್ರ ತಾಃ ದೇವತಾ ಆವಾಹಯೇತ್ ॥

ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತ್ಯಸ್ಯ ಘೌರಃ ಕಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಮೀಳ್ಹುಷ್ಟಮಾಯ ತವ್ಯಸೇ। ವೋಚೇಮ ಶಂತಮಂ ಹೃದೇ ॥

ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈವಸ್ವತೋ ಯಮ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಯಮೋ ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

---

೭. ವಿಷನಾಡೀಷು ಸಂಜಾತಃ ಪಿತೃಮಾತೃ ಧನಾತ್ಮನಾಮ್ । ನಾಶಕೃದ್ ವಿಷ ಶಸ್ತ್ರಾದ್ಯೈಃ ಕ್ರೂರಲಗ್ನೇ ಸಮೇಽಪಿ ವಾ । ತದ್ದೋಷ ಪರಿಹಾರಾಯ ಶಾಂತಿಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಓಂ ಯಮಾಯ ಸೋಮಂ ಸುನುತ ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಂ ಹ ಯಜ್ಞೋ ಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ ಅರಂಕೃತಃ ॥

ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಗೀರಸೋ ವಿರೂಪ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ದಿವಃ ಕಕುತ್ಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಮ್ । ಅಪಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಜಿನ್ವತಿ ॥

ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಯಾಮಾಯನಃ ಸಂಕುಸುಕ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಮೃತ್ಯುರ್ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಅನು ಪರೇಹಿ ಪಂಥಾಂ ಯಸ್ತೇ ಸ್ವ ಇತರೋ ದೇವಯಾನಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಮತೇ ಶೃಣ್ವತೇ ತೇ ಬ್ರವೀಮಿ ಮಾ ನಃ ಪ್ರಜಾಂ ರೀರಿಷೋ ಮೋತ ವೀರಾನ್ ॥

ಏತಾಃ ದೇವತಾಃ ಆವಾಹ್ಯ ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇತ್ ಕಲಶೇ ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತಾನಿ ಚ ಜಪೇತ್ ।

ನವಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತಃ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅಗ್ನಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತ ಮುಕ್ತ್ವಾ, ನವಗ್ರಹಾನ್ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತ/ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಯಾ ತತ್ತತ್ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ ಪರಿವಾರ ಲೋಕಪಾಲ ದೇವತಾಶ್ಚ ತನ್ನ್ಯೂನ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ[೮] ರುದ್ರಂ–ಯಮಂ–ಅಗ್ನಿಂ–ಮೃತ್ಯುಂ ಚ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ/ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಪಾಲಾಶಸಮಿತ್–ಚರು–ಆಜ್ಯ–ತಿಲಾಹುತಿಭಿಃ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಇತ್ಯಾದಿ । ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತಮ್ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತೇ ಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ಲೋಕಪಾಲೇಭ್ಯಃ ರುದ್ರಾದಿಭ್ಯಶ್ಚ ಬಲಿದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಂತೇ ಸಾಪತ್ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ಕಲಶೋದಕೈಃ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ನೂತನವಸ್ತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ, ರಕ್ಷಾಂ ಚ ಧೃತ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರತಿಮಾ ದದ್ಯಾತ್[೯] । ಕಲಶಂ ಫಲಾದೀಂಶ್ಚ ದತ್ವಾ, ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ । ಯಥಾವಿಭವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ತೇಭ್ಯಃ 'ವಿಷಘಟೀ ಜನನಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಾ ನಿವೃತ್ತಿರಸ್ತು' ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಶಿಷೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ವಿಷಘಟೀ ಜನನಶಾಂತಿಃ ॥

---

೮. ರುದ್ರೋ ಯಮೋಽಗ್ನಿರ್ಮೃತ್ಯುಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ । ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಯಮಾಯ ಸೋಮಮಿತ್ಯಥ । ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಇತಿ ತ್ವಥ ॥ ಏತೈಶ್ಚತುರ್ಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಕ್ರಮಾದರ್ಚೇದ್ಧುನೇತ್ತಥಾ । ಸಮಿಚ್ಚರುಘೃತದ್ರವ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಶ್ಚ ಸಹಾಚರ್ಯೋ ಹುನೇದಷ್ಟ ಸಹಸ್ರಕಮ್ । ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ವಾಽಥ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಮೇವ ವಾ । ತತಸ್ತಿಲೈರ್ಹುನೇದ್ದೇವಾನ್ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಕಲ್ಪವಿತ್ ॥

೯. ಪ್ರೀಯತಾಂ ಭಗವಾನೀಶಃ ಪಿನಾಕೀ ಸರ್ವತೋಮುಖಃ । ತವಮೂರ್ತಿ ಪ್ರದಾನೇನ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದೋ ಭವ ॥ ಇತಿ ರುದ್ರ ಪ್ರತಿಮಾಂ ॥ ಈಶತ್ ಪೀನೋ ಯಮಃ ಕಾಲೋ ದಂಡಹಸ್ತಃ ಪ್ರಸನ್ನಧೀಃ । ರಕ್ತದೃಜ್ ನೀಲಕಾಯಶ್ಚ ಮಹಿಷಸ್ಥಃ ಶಿವಂ ಕುರು ॥ ಇತಿ ಯಮಪ್ರತಿಮಾಂ ॥ ಪಿಂಗಭ್ರೂಶ್ಮಶ್ರುಕೇಶಾಂತಃ ಸಾಕ್ಷಸೂತ್ರಕಮಂಡಲುಃ । ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಃ ಶಕ್ತಿಧಾರೀ ಚ ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥ ಇತಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಮಾಂ ॥ ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಲವದನೋ ನೀಲಾಂಜನ ಸಮಾಕೃತಿಃ । ರಕ್ತಾಕ್ಷೋಽಸಿಗದಾಪಾಣಿಃ ಮೃತ್ಯುರ್ಮಾಂ ಪಾತು ಸರ್ವದಾ ॥ ಇತಿ ಮೃತ್ಯುಪ್ರತಿಮಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ವ್ಯತೀಪಾತ–ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಜನನಶಾಂತಿಃ । ವೈಧೃತಿ ಶಾಂತಿಶ್ಚ

ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯತೀಪಾತ ಯೋಗವಾಗಲೀ, ವೈಧೃತಿಯೋಗವಾಗಲೀ, ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲವಾಗಲೀ ಆಗಿದ್ದರೆ ಆಗ ಹುಟ್ಟಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದರಿದ್ರನಾಗುವನು. ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಾದುಃಖವೂ ವ್ಯಾಧಿಪೀಡೆಯೂ, ಮಹಾಭಯವೂ, ಮೃತ್ಯುವೂ ಉಂಟಾದೀತು. ಸ್ತ್ರೀಜನ್ಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಶೋಕವೂ ದುಃಖವೂ ಸರ್ವನಾಶವೂ ಆದೀತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮವನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅನಂತರ ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯತೀಪಾತ, ಸಂಕ್ರಮಣ ಜನನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವೈಧೃತಿ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕ್ರಮವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ವ್ಯತೀಪಾತಯೋಗ ದಿನದಲ್ಲೇ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಸಮಾನ ತಂತ್ರದಿಂದ (ಒಂದೇ ಹೋಮ) ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ವೈಧೃತಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಒಂದೇ ದಿನ ಬಂದಿದ್ದರೆ –ದೇವತಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದರಿಂದ ಎರಡು ಹೋಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕರ್ತಾ ಕೃತ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ. ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ, ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಕುಮಾರ್ಯಾ ವಾ ವ್ಯತೀಪಾತ/ಸಂಕ್ರಮಣ/ವೈಧೃತಿ ಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣಪತಿಪೂಜನಾದಿ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯ ವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಸರ್ಷಪವಿಕಿರಣಾದಿ ಪೂರ್ವಾಂಗಂ ವಿಧಾಯ, ಉಪಲಿಪ್ತ ದೇಶೇ ಪಂಚದ್ರೋಣ ಪರಿಮಿತ ವ್ರೀಹಿರಾಶಿಂ ಕೃತ್ವಾ, ತದುಪರಿ ತದರ್ಧ ಪರಿಮಿತಂ ತಂಡುಲರಾಶಿಂ, ತದುಪರಿ ತದರ್ಧಪರಿಮಿತ ತಿಲರಾಶಿಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ, ಉಪರಿ ಸಮಂ ಕೃತ್ವಾ, ತತ್ರ ಪಂಚವರ್ಣೈಃ ಅಷ್ಟಾದಲಪದ್ಮಂ ಕೃತ್ವಾ, ತತ್ರ ಕುಂಭಂ ನಿಧಾಯ, ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇ ನಿಷ್ಕತದರ್ಧಾರ್ಧ ನಿರ್ಮಿತಾಂ ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ, ತದ್ದಕ್ಷಿಣತಃ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಮಾಂ ಉತ್ತರತೋ ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ಚ ನಿಧಾಯ, ತತ್ರ ದೇವತಾ ಆವಾಹಯೇತ್ ।

ಉತ್ಸೂರ್ಯ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾ ವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಉತ್ಸೂರ್ಯೋ ಬೃಹದರ್ಚೀಂಷ್ಯಶ್ರೇತ್ಪುರು ವಿಶ್ವಾ ಜನಿಮ ಮಾನುಷಾಣಾಮ್ । ಸಮೋ ದಿವಾ ದದೃಶೇ ರೋಚಮಾನಃ ಕ್ರತ್ವಾ ಕೃತಃ ಸುಕೃತಃ ಕರ್ತೃಭಿರ್ಭೂತ್ ॥ ಇತಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಸೂರ್ಯಂ ಆವಾಹ್ಯ ।

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ.... ।

ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ......... । ಇತಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಅಗ್ನಿಂ ಆವಾಹ್ಯ।

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ..... ।

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ...... । ಇತಿ ರುದ್ರ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ರುದ್ರಮಾವಾಹ್ಯ

ಯಥಾ ವಿಭವಂ ವಸ್ತ್ರದ್ವಯ ಸಮರ್ಪಣಪೂರ್ವಕಂ ಪೂಜಯೇತ್

(ವೈಧೃತಿ ಶಾಂತೌ ತು –ಮಧ್ಯೇ ರುದ್ರಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಂತ್ರೇಣ, ತದ್ದಕ್ಷಿಣೇ ಸೂರ್ಯಂ ಉತ್ಸೂರ್ಯ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ, ಉತ್ತರೇ ಸೋಮಂ ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್)

ನೈವೇದ್ಯ ಪರ್ಯಂತಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮಾಂ ಸ್ಪೃಶನ್ ಸರ್ವ ಸೌರಮಂತ್ರಾನ್ ಜಪೇತ್ । (ಆದಿತ್ಯಹೃದಯಹೋಮೇ ವರ್ತತೇ ಪು.ಸಂ.೪೩೮–೪೪೩)

ಉದುತ್ಯಮಿತಿ ತ್ರಯೋದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕಾಣ್ವಃ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ ಅಂತ್ಯಾನಾಂ ಚತುರ್ಣಾಮನುಷ್ಟುಪ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ ।

ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮಿತಿ ಷಡೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ । ಆಂಗಿರಸಃ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಇಂದ್ರಂ ಮಿತ್ರಮಿತಿ ದ್ವಯೋ ಔಚಥ್ಯೋ ದೀರ್ಘತಮಾಋಷಿಃ । ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಹಂಸಃ ಶುಚಿಸದಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವೋ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ।

ಯತ್ತ್ವಾ ಸೂರ್ಯ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಭೌಮೋಽತ್ರಿಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಯದದ್ಯಸೂರ್ಯ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಉತ್ಸೂರ್ಯ ಇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಉದ್ವೇತಿ ಸುಭಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾರ್ಧ ಚತಸೃಣಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಉದುತ್ಯದಿತ್ಯಾದಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಸತೋ ಬೃಹತೀ–ಉಷ್ಣಿಕ್ ಚ ಕ್ರಮಾತ್‌ಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಬಣ್ ಮಹಾನಿತಿ ದ್ವಯೋಃ ಭಾರ್ಗವೋ ಜಮದಗ್ನಿಃ ಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀ ಸತೋ ಬೃಹತೀಚಚ್ಛಂದಸೀ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ನಮೋಮಿತ್ರಸ್ಯೇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸೌರ್ಯಃ ಅಭಿತಪಾಃಋಷಿಃ । ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ ದಶಮೀತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ।

ಸೂರ್ಯೋನ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸೌರ್ಯಃ ಚಕ್ಷುಃ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿರಾಟ್ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥ .

ವಿಭ್ರಾಡಿತ್ಯಸ್ಯ ಚತೂಋರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸೌರ್ಯಘ ವಿಭ್ರಾಟ್‌ಋಷಿಃ । ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾ ಆಸ್ತಾರಪಂಕ್ತಿಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ಆಯಂ ಗೌರಿತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಸಾರ್ಪರಾಜ್ಞೀಋಷಿಕಾ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ॥

ತತೋ ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ಸ್ಪೃಶನ್ ತನ್ಮಂತ್ರಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರವಾರಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ವಾ ಜಪೇತ್ । ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ತಥೈವ ತನ್ಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ ।

ತತಃ ಚತ್ವಾರಃಋತ್ವಿಜಃ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಕ್ರಮೇಣ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಜಪೇಯುಃ । ಕೃಷ್ಣಚತುರ್ದಶೀಶಾಂತ್ಯಾಂ ಮಂತ್ರಾಃ ವರ್ತಂತೇ ॥ ತದ್ಯಥಾ–

ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಂ –**ಆನೋಭದ್ರಾಃ**

ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂ –**ಭದ್ರಾ ಅಗ್ನೇಃ**

ಪಶ್ಚಿಮಸ್ಯಾಂ –**ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ**

ಉತ್ತರಸ್ಯಾಂ –**ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ +ಕದ್ರುದ್ರಾಯ**

[ವೈಧೃತೌ ತು ಪ್ರಥಮಂ ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ತನ್ಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ । ತತಃ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಸೌರಸೂಕ್ತ ಜಪಃ । ಸೋಮಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ತನ್ಮಂತ್ರ ಜಪಃ ಇತಿ ವಿಶೇಷಃ]

ತತಃ ಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ತದುತ್ತರತೋ ಕಲಶಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತಃ ಸ್ವಶಾಖವಿಧಿನಾ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅಗ್ನಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ, ನವಗ್ರಹ–ಪರಿವಾರ ಲೋಕಪಾಲ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ ಸೂರ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ, ಅಗ್ನಿಂ ರುದ್ರಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ತಿಲಾಹುತಿಭಿಃ ಶೇಷೇಣೇತ್ಯಾದಿ, ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಧಾನಂ ಹುತ್ವಾ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತೇ ಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ಲೋಕಪಾಲೇಭ್ಯಃ ಸೂರ್ಯಾದಿಭ್ಯಶ್ಚ ಬಲಿದಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್

[ವೈಧೃತೌ ತು, ನವಗ್ರಹಾದಿ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ –ರುದ್ರಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ ಸೂರ್ಯಂ ಸೋಮಂ ಚ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಯ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯಮಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಸಂಖ್ಯಯಾ ತಿಲಾಹುತಿಭಿಃ ಶೇಷೇಣೇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಂ ವ್ಯತೀಪಾತವತ್]

ತತಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾದಿ ವಿಧಾಯ ಕುಂಭೋದಕೇನ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಬಾಲಸ್ಯ ಚ ಅಭಿಷೇಕಃ ಕಾರ್ಯಃ ।

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಆಜ್ಯಾವಲೋಕನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ತದ್ದತ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಯಥಾವಿಭವಂ ಗೋವಸ್ತ್ರ ಹಿರಣ್ಯಾದೀನಿ ದತ್ವಾ, ಕಲಶಪ್ರತಿಮಾ ಫಲಾದೀನ್ ಸಾಚಾರ್ಯ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯೋ ದತ್ವಾ, ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದತ್ವಾ, ಯಥಾವಿಭವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ, ತೇಭ್ಯಃ "ಜನ್ಮಕಾಲಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತು" ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಶಿಷೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಕರ್ಮ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

॥ ಇತಿ ವ್ಯತೀಪಾತ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಜನನಶಾಂತಿಃ । ವೈಧೃತಿಶಾಂತಿಶ್ಚ ॥

ಅಥ ತಿಥ್ಯಾದಿ ಗಂಡಾಂತ ಶಾಂತಿಃ

ಪೂರ್ಣತಿಥಿಯ (ಪಂಚಮೀ–ದಶಮೀ–ಪೂರ್ಣಿಮಾ–ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ) ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಘಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಂದಾತಿಥಿಯ (ಪ್ರತಿಪತ್–ಷಷ್ಠೀ–ಏಕಾದಶೀ) ಮೊದಲ ಎರಡು ಘಳಿಗೆಗಳು ತಿಥಿಗಂಡಾಂತ ಕಾಲಗಳು. ಅದೇ ರೀತಿ ಜನ್ಮಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಉದಯಲಗ್ನವು ಕರ್ಕಾಟಕ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಮೀನಲಗ್ನದ ಕೊನೆಯ ಅರ್ಧಘಳಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರೆ (ಅಥವಾ ಕೊನೆಯ ನವಾಂಶವಾಗಿದ್ದರೆ) ಮೇಷ–ಸಿಂಹ–ಧನುರ್ಲಗ್ನಗಳ ಮೊದಲ ಅರ್ಧಘಳಿಗೆ ಆಗಿದ್ದರೆ (ಅಥವಾ ಮೊದಲ ನವಾಂಶವಾಗಿದ್ದರೆ) ಇದು ರಾಶಿಗಂಡಾಂತ ಅಥವಾ ಲಗ್ನಗಂಡಾಂತಕಾಲವಾಗಿದೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತಿಥಿ ಅಥವಾ ಲಗ್ನದ ಆದಿಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಗಂಡಾಂತದೋಷವಿದ್ದರೆ ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಮಗುವಿಗೂ, ಅಂತ್ಯಾಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಗಂಡಾಂತದೋಷವಿದ್ದರೆ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಮಗುವಿಗೆ ಮೃತಿರೂಪವಾದ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಿಥಿಗಂಡವಿದ್ದಾಗ ಆಡನ್ನೂ, ನಕ್ಷತ್ರಗಂಡವಿದ್ದಾಗ ಹಸುವನ್ನೂ ರಾಶಿ\ಲಗ್ನ ಗಂಡವಿದ್ದಾಗ ಚಿನ್ನವನ್ನೂ ಶಿಶುವಿನ ನಾಳಚ್ಛೇದನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಯಿದೆ. ಕಾಲವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡಲು ಅನನುಕೂಲವಾದರೆ ಶಾಂತಿಯ ದಿನದಲ್ಲಾದರೂ ದಾನ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಥವಾ ಆ ವಸ್ತುಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನಾದರೂ ದಾನ ನೀಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕರ್ತಾ ಮಮಾಸ್ಯ ಶಿರೋಃ ತಿಥಿಗಂಡಕಾಲ ಜನ್ಮಸೂಚಿತ ಅರಿಷ್ಟಾ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗರ್ಗೋಕ್ತಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಗುರುಗಣೇಶ ಪೂಜಾದಿ ನಾಂದೀ ಸಮಾರಾಧನಂ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯಾದೀನ್ ವೃಣುಯಾತ್ ।

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಪೂರ್ವಾಂಗಂ ವಿಧಾಯ ಕಲಶೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಾಂ ವರುಣಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ ತತ್ತ್ವಾಯಾಮೀತಿ ಮಂತ್ರೇಣಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್। ಗ್ರಹಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ –ಅಗ್ನಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್। ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ನವಗ್ರಹ–ಪರಿವಾರ–ಲೋಕಪಾಲಾದಿ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ –ವರುಣಂ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಿತ್–ಚರು–ಆಜ್ಯ–ತಿಲ–ಯವ ಇತಿ ಪಂಚದ್ರವ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ ಶೇಷೇಣ ಇತ್ಯಾದಿ ।

ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತಂ ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವಾ, ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಧಾನಂ ಜುಹುಯಾತ್। ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತೇ ಬಲಿದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಂತೇ ಬಾಲೇನ ಸಹ ದಂಪತೀ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ।

ಯಜಮಾನಃ ಯವ–ವ್ರೀಹಿ–ಮಾಷ–ತಿಲ–ಮುದ್ಗಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದದ್ಯಾತ್ । ಪ್ರತಿಮಾಂ ಕಲಶಂ ಫಲಾದೀಂಶ್ಚ ಆಚಾರ್ಯ ಋತ್ವಿಗಾದಿಭ್ಯೋ ದತ್ವಾ, ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದತ್ವಾ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ, ತೇಭ್ಯಃ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ।

॥ ಇತಿ ತಿಥ್ಯಾದಿ ಗಂಡಾಂತ ಜನನಶಾಂತಿಃ ॥

ಗ್ರಹಣ ಜನನ ಶಾಂತಿಃ

ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನನವಾದರೆ ಮಗುವಿನ ಮರಣವಾದೀತು. ಅಥವಾ ವ್ಯಾಧಿಗಳು, ಪೀಡೆಗಳು, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಶೋಕ, ಕಲಹ ಮೊದಲಾದ ಅನಿಷ್ಟಫಲಗಳು ಉಂಟಾಗುವವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಹಣಜನನ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ಶಾಂತಿಗೆ ಮೊದಲು ಗೋಮುಖಪ್ರಸವವನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲಬಾರಿ ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಋತುಮತಿಯಾದರೂ ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಋಷಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ–ರಾಹು ಮತ್ತು ಆ ಕಾಲದ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತೆ ಇವರು ದೇವತೆಗಳು. ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ–ರಾಹು ಮತ್ತು ಆ ಕಾಲದ ನಕ್ಷತ್ರದ ದೇವತೆ –ಹೀಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕರ್ತಾ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ, ಮಮಾಸ್ಯ ಶಿಶೋಃ ಗ್ರಹಣಕಾಲೇ ಜನನಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ । ಸೂರ್ಯ/ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣೇಶ ಪೂಜನಾದಿ ನಾಂದೀಮುಖಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯಾದೀನ್ ವೃಣುಯಾತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪೂರ್ವಾಂಗಂ ವಿಧಾಯ, ಗೋಮಯಾದ್ಯುಪಲಿಪ್ತೇ ಶುದ್ಧೇ ದೇಶೇ ನವಂ ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ, ತತ್ರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರ್ಣರಚಿತಾಂ ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮಾಂ, ರಾಹು ಪೂಜಾರ್ಥೇ ಸೀಸ ನಿರ್ಮಿತಾಂ ನಾಗಪ್ರತಿಮಾಂ, ಸ್ವರ್ಣಮಯೀಂ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಚ ನಿಧಾಯ, ದೇವತಾ ಆವಾಹಯೇತ್

ಆಕೃಷ್ಣೇನೇತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸೋ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ/ ಪೂಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಇತ್ಯನೇನ ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಸವಿತಾರಮಾವಾಹ್ಯ ರಕ್ತವರ್ಣೈಃ ವಸ್ತ್ರ ಗಂಧಾಕ್ಷತ ಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಃ ಪೂಜಯೇತ್

ತದ್ದಕ್ಷಿಣತೋ ಸೀಸಮಯೀಂ ನಾಗಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ ।

ಸ್ವರ್ಭಾನೋರಿತ್ಯಸ್ಯ ಅತ್ರಿಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸ್ವರ್ಭಾನುಃ(ರಾಹುಃ)ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಸ್ವರ್ಭಾನೋರಧ ಯದಿಂದ್ರ ಮಾಯಾ ಅವೋ ದಿವೋ ವರ್ತಮಾನಾ ಅವಾಹನ್ ।
ಗೂಳ್ಹಂ ಸೂರ್ಯಂ ತಮಸಾಪವ್ರತೇನ ತುರೀಯೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಣಾವಿಂದದತ್ರಿಃ ॥

ಇತ್ಯನೇನ ರಾಹುಮಾವಾಹ್ಯ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣೈಃ ವಸ್ತ್ರ ಗಂಧಾಕ್ಷತ ಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಃ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಉತ್ತರತಃ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ತತ್ತನ್ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಂ ಮೂಲಶಾಂತೌ ಪ್ರದರ್ಶಿತೇನ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಆವಾಹ್ಯ ಶ್ವೇತ ವರ್ಣೈಃ ವಸ್ತ್ರ ಗಂಧಾಕ್ಷತಃ ಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಃ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

[ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣೇ ತು –ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮಾ ಸ್ಥಾನೇ ಯಥಾಶಕ್ತ ರಜತನಿರ್ಮಿತಾಂ ಚಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ

ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಸೋಮೋದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಇತ್ಯನೇನ ಸೋಮಮಾವಾಹ್ಯ ಶ್ವೇತವರ್ಣೈಃ ವಸ್ತ್ರ ಗಂಧಾಕ್ಷತ ಪುಷ್ಪಾಭಿಃ ಪೂಜಯೇತ್ ಇತಿ ವಿಶೇಷಃ ॥]

ತತಃ ಗ್ರಹಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ತದುತ್ತರತೋ ಕಲಶಂ ಚ ಕಲಶವಿಧಿನಾ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅಗ್ನಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಂ ಉಕ್ತ್ವಾ, ನವಗ್ರಹಾದಿ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ –ಸವಿತಾರಂ ಅರ್ಕ–ಸಮಿತ್–ಆಜ್ಯ–ಚರು–ತಿಲೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಾಹುತಿಭಿಃ ।

(ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣೇತು –ಸೋಮಂ ಪಲಾಶ–ಸಮಿತ್–ಆಜ್ಯ–ಚರು–ತಿಲೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾಹುತಿಭಿಃ ಇತಿ ವ್ಯತ್ಯಾಃ)

ಸ್ವರ್ಭಾನುಂ ದೂರ್ವಾ–ಆಜ್ಯ–ಚರು–ತಿಲೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾಹುತಿಭಿಃ । ಜನ್ಮಕಾಲ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಂ ಪಲಾಶಸಮಿತ್–ಆಜ್ಯ–ಚರು–ತಿಲೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ[೧೦]

---

೧೦. ಶೌನಕೀಯೇ – ಸೂರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜಯೇದ್ಧೀಮಾನಾಕೃಷ್ಣೇನೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ । ಚಂದ್ರಗ್ರಹೇ ತಥಾ ಸಮ್ಯಗಾಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ । ಸ್ವರ್ಭಾನೋರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ರಾಹುಂ ಯತ್ನೇನ ಪೂಜಯೇತ್ । ಏವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯಯೇದ್ಧೀಮಾನ್ ಸಮಿದ್ಭಿಶ್ಚಾರ್ಕಸಂಭವೈಃ । ಚಂದ್ರಗ್ರಹೇ ಚ ಪಾಲಾಶ ಸಮಿದ್ಭಿರ್ಜುಹುಯಾದ್ ಬುಧಃ । ದೂರ್ವಾಭಿರ್ಜುಹುಯಾದ್ಧೀಮಾನ್ ರಾಹೋಃ ಸಂಪ್ರೀಣನಾಯ ಚ । ಸಮಿದ್ಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷೋತ್ಥೈಃ ಭೇಶಾಯ ಜುಹುಯಾದ್ ಬುಧಃ । ಆಜ್ಯೇನ ಚರುಣಾ ಚೈವ ತಿಲೈಶ್ಚ ಜುಹುಯಾತ್ ತಥಾ (ತತಃ) ।

ಯಮಲ ಜನನ ಶಾಂತಿಃ

ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಮಕ್ಕಳ ಜನನವಾಗುವುದೋ ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಹಸುವಾಗಲೀ ಕುದುರೆಯಾಗಲೀ ಅವಳಿಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವವೋ ಆ ಮನೆಗೆ ಯಮನ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರುತ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಇದು ಶ್ರೌತಯಾಗವಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೌತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ಯಜಮಾನನು ಶ್ರೌತಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ಮಾರ್ತಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ತಾಗ್ನಿಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಯಜಮಾನಃ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ, ಮಮಾ ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ಯಮಲ ಜನನ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ । ಸಗ್ರಹಮಖಂ ಕಾತ್ಯಾಯನೋಕ್ತಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಆಚಾರ್ಯವರಣಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಭೂಶುದ್ಧ್ಯಾದಿ ಪೂರ್ವಾಂಗಂ ವಿಧಾಯ, ಪ್ರಾಗಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷುಃ ಕಲಶಾಷ್ಟಕಂ ಕಲಶವಿಧಿನಾ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ವರುಣಂ ಪೂಜಯೇತ್ । ತೈರೇವ ಕಲಶೋದಕೈಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ದಂಪತೀ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್।

ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ

ಆಪೋ ಹಿಷ್ಠೇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಆಂಬರೀಷಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಃ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ। ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಕಯಾ ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಆನಃ ಸ್ತುತ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ। ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಆ ನಃ ಸ್ತುತ ಉಪ ವಾಜೇಭಿರೂತೀ ಇಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಹರಿಭಿರ್ಮಂದಸಾನಃ । ತಿರಶ್ಚಿದರ್ಯಃ ಸವನಾ ಪುರೂಣ್ಯಾಂಗೂಷೇಭಿರ್ಗೃಣಾನಃ ಸತ್ಯರಾಧಾಃ ॥ ೧ ॥ ಆ ಹಿ ಷ್ಮಾ ಯಾತಿ ನರ್ಯಶ್ಚಿಕಿತ್ವಾನ್, ಹೂಯಮಾನಃ ಸೋತೃಭಿರುಪಯಜ್ಞಮ್ । ಸ್ವಶ್ವೋಯೋ ಅಭೀರುರ್ಮನ್ಯಮಾನಃ ಸುಷ್ವಾಣೇಭಿರ್ಮದತಿ ಸಂ ಹ ವೀರೈಃ ॥ ೨ ॥ ಶ್ರಾವಯೇದಸ್ಯ ಕರ್ಣಾ ವಾಜಯಧ್ಯೈ ಜುಷ್ಟಾಮನು ಪ್ರ ದಿಶಂ ಮಂದಯಧ್ಯೈ । ಉದ್ವಾವೃಷಾಣೋ ರಾಧಸೇ ತುವಿಷ್ಮಾನ್ ಕರನ್ನ ಇಂದ್ರಃ ಸುತೀರ್ಥಾಭಯಂ ಚ ॥ ೩ ॥ ಅಚ್ಛಾ ಯೋ ಗಂತಾ ನಾಧಮಾನಮೂತೀ ಇತ್ಥಾ ವಿಪ್ರಂ ಹವಮಾನಂ ಗೃಣಂತಮ್ । ಉಪ ತ್ಮನಿ ದಧಾನೋ ಧುರ್ಯಾ (ಆ)ಶೂನ್ ತ್ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾನಿ ವಜ್ರಬಾಹುಃ ॥ ೪ ॥ ತ್ವೋತಾಸೋ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ

ವಿಪ್ರಾ ವಯಂ ತೇ ಸ್ಯಾಮ ಸೂರಯೋ ಗೃಣಂತಃ। ಭೇಜಾನಾಸೋ ಬೃಹದ್ದಿವಸ್ಯ ರಾಯ ಆಕಾಯ್ಯಸ್ಯ ದಾವನೇ ಪುರುಕ್ಷೋಃ ॥ ೫ ॥

ಇದಮಾಪಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಬರೀಷಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅಪ ನಃ ಶೋಶುಚದಿತ್ಯಷ್ಟರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸಃ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಇತ್ಯೇತೈರಭಿಷಿಕ್ತೌ ದಂಪತೀ ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರ ಚಂದನ ಪುಷ್ಪ ಹಿರಣ್ಯ ಭೂಷಣೈರಲಂಕೃತ್ಯ ದರ್ಭೇಷು ಉದಙ್ಮುಖೌ ಉಪವೇಶಯೇತ್ । ತತಃ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಐಶಾನ್ಯಾಂ ಗ್ರಹಪೂಜಾ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾದಿ ವಿಧಾಯ, ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಮ ಉಕ್ತ್ವಾ, ನವಗ್ರಹಾದಿ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ –ಅಪಃ ತಿಸೃಭಿಃ, ಇಂದ್ರಂ ಸಪ್ತಭಿಃ, ವರುಣಂ ಪಂಚಭಿಃ, ಅಪಃ ಏಕಯಾ, ಅಗ್ನಿಂ ಅಷ್ಟಾಭಿಃ ಅಭಿಷೇಕೋಕ್ತೈಃ ಮಂತ್ರೈಃ ಆಜ್ಯಾಹುತಿಭಿಃ, ಅಗ್ನಿಂ–ಸೋಮಂ–ಪವಮಾನಂ–ಪಾವಕಂ–ಮಾರುತಂ–ಮರುತಃ–ಯಮಂ–ಅಂತಕಂ–ಮೃತ್ಯುಂ ಚ ಏಕೈಕಯಾ ಚರ್ವಾಹುತ್ಯಾ ನಾಮಮಂತ್ರೇಣ, ಶೇಷೇಣೇತ್ಯಾದಿ, ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತೇ ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತವತ್ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಪರಿವಾರ ಲೋಕಪಾಲಾನಾಂ ಚ ಆಹುತೀರ್ದತ್ವಾ, ಅಭಿಷೇಕೋಕ್ತ ಮಂತ್ರೈಃ ಆಜ್ಯಾಹುತೀಃ ಹುತ್ವಾ, ಅಗ್ನ್ಯಾದಿ ನವದೇವತಾಭ್ಯಃ ಅವದಾನಧರ್ಮೇಣ ಚರುಂ ಹುತ್ವಾ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತೋ ಬಲಿ ದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾಂತೇ ಕಲಶೋದಕೈಃ ದಂಪತೀ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್। ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಕಲಶಾದೀನ್ ಫಲಾದೀಂಶ್ಚ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ದತ್ವಾ, ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದತ್ವಾ, ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ । ತೇಭ್ಯೋ ಆಶೀರ್ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್।

ಅಥ ತ್ರಿಕಪ್ರಸವ(ತ್ರೀತರಪ್ರಸವ)ಶಾಂತಿಃ

ಮೂರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದನಂತರ ನಾಲ್ಕನೇ ಶಿಶುವು ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಮೂರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನಂತರ ನಾಲ್ಕನೇ ಶಿಶುವು ಗಂಡಾದರೆ ಇದರಿಂದ ತಂದೆತಾಯಿಯರಿಗೂ, ಕುಲಕ್ಕೂ ಅನಿಷ್ಟವಿದೆ ಅಥವಾ ಮೊದಲು ಜನಿಸಿದ್ದವರ ನಾಶವಾಗಲೀ ಧನನಾಶವಾಗಲೀ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಏಕಾದಶೇ ದ್ವಾದಶೇ ವಾ ಅಹನಿ ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ವಾ ಶುಭೇದಿನೇ ಕರ್ತಾ ಕೃತ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಮಮ ಸುತತ್ರಯ ಜನನಾನಂತರಂ ಸುತಾ ಜನ್ಮಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಗ್ರಹ ಮಖಾಂ ತ್ರೀತರಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜನ ಪುಣ್ಯಾವಾಚನ ಮಾತೃಕಾಪೂಜನ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯ ವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಭೂ ಶುದ್ಧ್ಯಾದಿ ವಿಧಾಯ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶ–ಇಂದ್ರ–ರುದ್ರ ಪ್ರತಿಮಾನಾಂ ಅಗ್ನ್ಯುತ್ತಾರಣಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸ್ಥಂಡಿಲತಃ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ನವಗ್ರಹ ಸ್ಥಾಪನ, ಕಲಶಸ್ಥಾಪನ, ವರುಣಪೂಜಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ತದುತ್ತರತಃ ಉದಕ್ ಸಂಸ್ಥಾನ್ ಪಂಚಕಲಶಾನ್ ಕಲಶವಿಧಿನಾ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್। ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇಷು ಕ್ರಮಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮ–ವಿಷ್ಣು–ಮಹೇಶ–ಇಂದ್ರ–ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಃ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ದೇವತಾ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್.

ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ। ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ। ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವತಾ। ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿ ಸೀಮತಃ ಸುರುಚೋ ವೇನ ಆವಃ। ಸ ಬುಧ್ನಿಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಠಾಃ ಸತಶ್ಚ ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ॥ ಓಮ್ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರಿತ್ಯಸ್ಯ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಃಋಷಿಃ। ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ। ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

ಓಮ್ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್। ಸಮೂಳ್ಹಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥

ತತ್ಪುರುಷಾಯ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಋಷಿಃ। ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ಮಹೇಶೋದೇವತಾ। ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

ಓಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ। ತನ್ನೋ ರುದ್ರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಯತ ಇಂದ್ರ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಪ್ರಾಗಾಥಃ ಭರ್ಗಋಷಿಃ। ಬೃಹತೀಛಂದಃ। ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ। ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

ಓಂ ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ। ಮಘವಂಛಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ನ ಊತಿಭಿರ್ವಿ ದ್ವಿಷೋ ವಿ ಮೃಧೋ ಜಹಿ ॥

ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತ್ಯಸ್ಯ ಘೌರಃ ಕಣ್ವಃಋಷಿಃ। ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ರುದ್ರೋದೇವತಾ। ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

ಓಂ ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಮೀಳ್ಹುಷ್ಟಮಾಯ ತವ್ಯಸೇ। ವೋಚೇಮ ಶಂತಮಂ ಹೃದೇ ॥

ಇತ್ಯೇತೈಃ ತತ್ತತ್ಪ್ರತಿಮಾಸು ದೇವತಾ ಆವಾಹ್ಯ, ಯಥಾ ವಿಭವೈಃ ಪೂಜಯೇತ್। ಪೂಜಾಂತೇ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಂ ಜಪಿತ್ವಾ ರುದ್ರಕಲಶಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ, ಚತ್ವಾರಿ ರುದ್ರಸೂಕ್ತಾನಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಏಕಾದಶಾವೃತ್ಯಾ ಜಪೇತ್। ತದಂತೇ ಆನೋ ಭದ್ರಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಂತಿ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಜಪೇತ್।

ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತಿ ನವರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಘೌರಃ ಕಣ್ವಋಷಿಃ। ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ। ಅಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಪ್। ರುದ್ರೋದೇವತಾ। ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

ಓಂ ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಮೀಳ್ಹುಷ್ಟಮಾಯ ತವ್ಯಸೇ। ವೋಚೇಮ ಶಂತಮಂ ಹೃದೇ ॥ ೧ ॥ ಯಥಾ ನೋ ಅದಿತಿಃ ಕರತ್ಪಶ್ವೇ ನೃಭ್ಯೋ ಯಥಾ ಗವೇ। ಯಥಾ ತೋಕಾಯ ರುದ್ರಿಯಮ್ ॥ ೨ ॥ ಯಥಾ ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಯಥಾ ರುದ್ರಶ್ಚಿಕೇತತಿ। ಯಥಾ ವಿಶ್ವೇ ಸಜೋಷಸಃ ॥ ೩ ॥ ಗಾಥಪತಿಂ ಮೇಧಪತಿಂ ರುದ್ರಂ ಜಲಾಷಭೇಷಜಮ್। ತಚ್ಛಂಯೋಃ ಸುಮ್ನಮೀಮಹೇ ॥ ೪ ॥ ಯಃ ಶುಕ್ರ ಇವ ಸೂರ್ಯೋ ಹಿರಣ್ಯಮಿವ ರೋಚತೇ। ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದೇವಾನಾಂ ವಸುಃ ॥ ೫ ॥ ಶಂ ನಃ ಕರತ್ಯರ್ವತೇ ಸುಗಂ ಮೇಷಾಯ ಮೇಷ್ಯೇ। ನೃಭ್ಯೋ ನಾರಿಭ್ಯೋ ಗವೇ ॥ ೬ ॥ ಅಸ್ಮೇ ಸೋಮ ಶ್ರಿಯಮಧಿ ನಿ ಧೇಹಿ ಶತಸ್ಯ ನೃಣಾಮ್। ಮಹಿ ಶ್ರವಸ್ತುವಿನೃಮ್ಣಮ್ ॥ ೭ ॥ ಮಾ ನಃ ಸೋಮಪರಿಬಾಧೋ ಮಾರಾತಯೋ ಜುಹರಂತ। ಆ ನ ಇಂದೋ ವಾಜೇ ಭಜ ॥ ೮ ॥ ಯಾಸ್ತೇ ಪ್ರಜಾ ಅಮೃತಸ್ಯ ಪರಸ್ಮಿನ್ಧಾಮನ್ನೃತಸ್ಯ। ಮೂರ್ಧಾ ನಾಭಾ ಸೋಮ ವೇನ ಆಭೂಷಂತೀಃ ಸೋಮ ವೇದಃ ॥ ೯ ॥

ಇಮಾರುದ್ರಾಯೇತಿ ಏಕಾದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ, ಆಂಗಿರಸಃ ಕುತ್ಸಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯ ತವಸೇ ಕಪರ್ದಿನೇ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ಪ್ರ ಭರಾಮಹೇ ಮತೀಃ। ಯಥಾ ಶಮಸದ್ದ್ವಿಪದೇ ಚತುಷ್ಪದೇ ವಿಶ್ವಂ ಪುಷ್ಟಂ ಗ್ರಾಮೇ ಅಸ್ಮಿನ್ನನಾತುರಮ್ ॥ ೧ ॥ ಮೃಳಾ ನೋ ರುದ್ರೋತ ನೋ ಮಯಸ್ಕೃಧಿ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ನಮಸಾ ವಿಧೇಮ ತೇ। ಯಚ್ಛಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ಮನುರಾಯೇಜೇ ಪಿತಾ ತದಶ್ಯಾಮ ತವ ರುದ್ರ ಪ್ರಣೀತಿಷು ॥ ೨ ॥ ಅಶ್ಯಾಮ ತೇ ಸುಮತಿಂ ದೇವಯಜ್ಯಯಾ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಸ್ಯ ತವ ರುದ್ರ ಮೀಢ್ವಃ। ಸುಮ್ನಾಯನ್ನಿದ್ವಿಶೋ ಅಸ್ಮಾಕಮಾ ಚರಾರಿಷ್ಟವೀರಾ ಜುಹವಾಮ ತೇ ಹವಿಃ ॥ ೩ ॥ ತ್ವೇಷಂ ವಯಂ ರುದ್ರಂ ಯಜ್ಞಸಾಧಂ ವಂಕುಂ ಕವಿಮವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯಾಮಹೇ। ಆರೇ ಅಸ್ಮದ್ದೈವ್ಯಂ ಹೇಳೋ ಅಸ್ಯತು ಸುಮತಿಮಿದ್ವಯಮಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ ॥ ೪ ॥ ದಿವೋ ವರಾಹಮರುಷಂ ಕಪರ್ದಿನಂ ತ್ವೇಷಂ ರೂಪಂ ನಮಸಾ ನಿ ಹ್ವಯಾಮಹೇ। ಹಸ್ತೇ ಬಿಭ್ರದ್ಭೇಷಜಾ ವಾರ್ಯಾಣಿ ಶರ್ಮ ವರ್ಮಚ್ಛರ್ದಿರಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯಂಸತ್ ॥ ೫ ॥ ಇದಂ ಪಿತ್ರೇ ಮರುತಾಮುಚ್ಯತೇ ವಚಃ ಸ್ವಾದೋಃ ಸ್ವಾದೀಯೋ ರುದ್ರಾಯ ವರ್ಧನಮ್। ರಾಸ್ವಾ ಚ ನೋ ಅಮೃತ ಮರ್ತಭೋಜನಂ

ತ್ಮನೇ ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಮೃಳ ॥ ೬ ॥ ಮಾ ನೋ ಮಹಾಂತಮುತ ಮಾ ನೋ ಅರ್ಭಕಂ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಂತಮುತ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಿತಮ್ । ಮಾ ನೋ ವಧೀಃ ಪಿತರಂ ಮೋತ ಮಾತರಂ ಮಾ ನಃ ಪ್ರಿಯಾಸ್ತನ್ವೋ ರುದ್ರ ರೀರಿಷಃ ॥ ೭ ॥ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯೌ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಮಾ ನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತಃ ಸದಮಿತ್ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ॥ ೮ ॥ ಉಪ ತೇ ಸ್ತೋಮಾನ್ಪಶುಪಾ ಇವಾಕರಂ ರಾಸ್ವಾಪಿತರ್ಮರುತಾಂ ಸುಮ್ನಮಸ್ಮೇ । ಭದ್ರಾ ಹಿ ತೇ ಸುಮತಿರ್ಮೃಳಯತ್ತಮಾಥಾ ವಯಮವ ಇತ್ತೇ ವೃಣೀಮಹೇ ॥ ೯ ॥ ಆರೇ ತೇ ಗೋಘ್ನ–ಮುತ ಪೂರುಷಘ್ನಂ ಕ್ಷಯದ್ವೀರ ಸುಮ್ನಮಸ್ಮೇ ತೇ ಅಸ್ತು । ಮೃಳಾ ಚ ನೋ ಅಧಿ ಚ ಬ್ರೂಹಿ ದೇವಾಧಾ ಚ ನಃ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಛ ದ್ವಿಬರ್ಹಾಃ ॥ ೧೦ ॥ ಅವೋಚಾಮ ನಮೋ ಅಸ್ಮಾ ಅವಸ್ಯವಃ ಶೃಣೋತು ನೋ ಹವಂ ರುದ್ರೋ ಮರುತ್ವಾನ್ । ತನ್ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಮಾಮಹಂತಾಮದಿತಿಃ ಸಿಂಧುಃ ಪೃಥಿವೀ ಉತ ದ್ಯೌಃ ॥ ೧೧ ॥

ಆತೇ ಪಿತರಿತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌನಕಃ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಆ ತೇ ಪಿತರ್ಮರುತಾಂ ಸುಮ್ನಮೇತು ಮಾ ನಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸಂದೃಶೋಯುಯೋಥಾಃ । ಅಭಿ ನೋ ವೀರೋ ಅರ್ವತಿ ಕ್ಷಮೇತ ಪ್ರ ಜಾಯೇಮಹಿ ರುದ್ರ ಪ್ರಜಾಭಿಃ ॥ ೧ ॥ ತ್ವಾದತ್ತೇಭೀ ರುದ್ರ ಶಂತಮೇಭಿಃ ಶತಂ ಹಿಮಾ ಅಶೀಯ ಭೇಷಜೇಭಿಃ । ವ್ಯ(ಅ)೧ ಸ್ಮದ್ದ್ವೇಷೋ ವಿತರಂ ವ್ಯಂಹೋ ವ್ಯಮೀವಾಶ್ಚಾತಯಸ್ವಾ ವಿಷೂಚೀಃ ॥ ೨ ॥ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಜಾತಸ್ಯ ರುದ್ರ ಶ್ರಿಯಾಸಿ ತವಸ್ತಮಸ್ತವಸಾಂ ವಜ್ರಬಾಹೋ । ಪರ್ಷಿ ಣಃ ಪಾರಮಂಹಸಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಭೀತೀ ರಪಸೋ ಯುಯೋಧಿ ॥ ೩ ॥ ಮಾ ತ್ವಾ ರುದ್ರ ಚುಕ್ರುಧಾಮಾ ನಮೋಭಿರ್ಮಾ ದುಷ್ಟುತೀ ವೃಷಭ ಮಾ ಸಹೂತೀ । ಉನ್ನೋ ವೀರಾँ ಅರ್ಪಯ ಭೇಷಜೇಭಿರ್ಭಿಷಕ್ತಮಂ ತ್ವಾ ಭಿಷಜಾಂ ಶೃಣೋಮಿ ॥ ೪ ॥ ಹವೀಮಭಿರ್ಹವತೇ ಯೋ ಹವಿರ್ಭಿರವ ಸ್ತೋಮೇಭೀ ರುದ್ರಂ ದಿಷೀಯ । ಋದೂದರಃ ಸುಹವೋ ಮಾ ನೋ ಅಸ್ಯೈ ಬಭ್ರುಃ ಸುಶಿಪ್ರೋ ರೀರಧನ್ಮನಾಯೈ ॥ ೫ ॥ ಉನ್ಮಾ ಮಮಂದ ವೃಷಭೋ ಮರುತ್ವಾನ್ತ್ವಕ್ಷೀಯಸಾ ವಯಸಾ ನಾಧಮಾನಮ್ । ಘೃಣೀವ ಚ್ಛಾಯಾಮರಪಾ ಅಶೀಯಾ ವಿವಾಸೇಯಂ ರುದ್ರಸ್ಯ ಸುಮ್ನಮ್

॥ ೬ ॥ ಕ್ವ (ಅ)೧ ಸ್ಯ ತೇ ರುದ್ರ ಮೃಳಯಾಕುರ್ಹಸ್ತೋ ಯೋ ಅಸ್ತಿ ಭೇಷಜೋ ಜಲಾಷಃ । ಅಪಭರ್ತಾ
ರಪಸೋ ದೈವ್ಯಸ್ಯಾಭೀ ನು ಮಾ ವೃಷಭ ಚಕ್ಷಮೀಥಾಃ ॥ ೭ ॥ ಪ್ರ ಬಭ್ರವೇ ವೃಷಭಾಯ ಶ್ವಿತೀಚೇ
ಮಹೋ ಮಹೀಂ ಸುಷ್ಟುತಿಮೀರಯಾಮಿ । ನಮಸ್ಯಾ ಕಲ್ಮಲೀಕಿನಂ ನಮೋಭಿರ್ಗೃಣೀಮಸಿ ತ್ವೇಷಂ
ರುದ್ರಸ್ಯ ನಾಮ ॥ ೮ ॥ ಸ್ಥಿರೇಭಿರಂಗೈಃ ಪುರುರೂಪ ಉಗ್ರೋ ಬಭ್ರುಃ ಶುಕ್ರೇಭಿಃ ಪಿಪಿಶೇ ಹಿರಣ್ಯೈಃ ।
ಈಶಾನಾದಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ ಭೂರೇರ್ನವಾ ಉ ಯೋಷದ್ರುದ್ರಾದಸುರ್ಯಮ್ ॥ ೯ ॥ ಅರ್ಹನ್ಬಿಭರ್ಷಿ
ಸಾಯಕಾನಿ ಧನ್ವಾರ್ಹನ್ನಿಷ್ಕಂ ಯಜತಂ ವಿಶ್ವರೂಪಮ್ । ಅರ್ಹನ್ನಿದಂ ದಯಸೇ ವಿಶ್ವಮಬ್ಭ್ವಂ ನ ವಾ
ಓಜೀಯೋ ರುದ್ರ ತ್ವದಸ್ತಿ ॥ ೧೦ ॥ ಸ್ತುಹಿ ಶ್ರುತಂ ಗರ್ತಸದಂ ಯುವಾನಂ ಮೃಗಂ ನ
ಭೀಮಮುಪಹತ್ನುಮುಗ್ರಮ್ । ಮೃಳಾ ಜರಿತ್ರೇ ರುದ್ರ ಸ್ತವಾನೋಽನ್ಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮನ್ನಿವಪಂತು ಸೇನಾಃ
॥ ೧೧ ॥ ಕುಮಾರಶ್ಚಿತ್ಪಿತರಂ ವಂದಮಾನಂ ಪ್ರತಿ ನಾನಾಮ ರುದ್ರೋಪಯಂತಮ್ । ಭೂರೇರ್ದಾತಾರಂ
ಸತ್ಪತಿಂ ಗೃಣೀಷೇ ಸ್ತುತಸ್ತ್ವಂ ಭೇಷಜಾ ರಾಸ್ಯಸ್ಮೇ ॥ ೧೨ ॥ ಯಾ ವೋ ಭೇಷಜಾ ಮರುತಃ ಶುಚೀನಿ
ಯಾ ಶಂತಮಾ ವೃಷಣೋ ಯಾ ಮಯೋಭು । ಯಾನಿ ಮನುರವೃಣೀತಾ ಪಿತಾ ನಸ್ತಾ ಶಂ ಚ
ಯೋಶ್ಚ ರುದ್ರಸ್ಯ ವಶ್ಮಿ ॥ ೧೩ ॥ ಪರಿ ಣೋ ಹೇತೀ ರುದ್ರಸ್ಯ ವೃಜ್ಯಾಃ ಪರಿ ತ್ವೇಷಸ್ಯ ದುರ್ಮತಿರ್ಮಹೀ
ಗಾತ್ । ಅವ ಸ್ಥಿರಾ ಮಘವದ್ಭ್ಯಸ್ತನುಷ್ವ ಮೀಢ್ವಸ್ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಮೃಳ ॥ ೧೪ ॥ ಏವಾ
ಬಭ್ರೋ ವೃಷಭ ಚೇಕಿತಾನ ಯಥಾ ದೇವ ನ ಹೃಣೀಷೇ ನ ಹಂಸಿ । ಹವನಶ್ರುನ್ನೋ ರುದ್ರೇಹ
ಬೋಧಿ ಬೃಹದ್ವದೇಮ ವಿದಥೇ ಸುವೀರಾಃ ॥ ೧೫ ॥

ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯೇತಿ ಚತೂ ಋಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯ ಸ್ಥಿರಧನ್ವನೇ ಗಿರಃ, ಕ್ಷಿಪ್ರೇಷವೇ ದೇವಾಯ ಸ್ವಧಾವ್ನೇ । ಅಷಾಳ್ಹಾಯ
ಸಹಮಾನಾಯ ವೇಧಸೇ ತಿಗ್ಮಾಯುಧಾಯ ಭರತಾ ಶೃಣೋತು ನಃ ॥ ೧ ॥ ಸ ಹಿ ಕ್ಷಯೇಣ ಕ್ಷಮ್ಯಸ್ಯ
ಜನ್ಮನಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೇನ ದಿವ್ಯಸ್ಯ ಚೇತತಿ । ಅವನ್ನವಂತೀರುಪ ನೋ ದುರಶ್ಚರಾನಮೀವೋ ರುದ್ರ
ಜಾಸು ನೋ ಭವ ॥ ೨ ॥ ಯಾ ತೇ ದಿದ್ಯುದವಸೃಷ್ಟಾ ದಿವಸ್ಪರಿ ಕ್ಷ್ಮಯಾ ಚರತಿ ಪರಿ ಸಾ ವೃಣಕ್ತು
ನಃ । ಸಹಸ್ರಂ ತೇ ಸ್ವಪಿವಾತ ಭೇಷಜಾ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇಷು ತನಯೇಷು ರೀರಿಷಃ ॥ ೩ ॥ ಮಾ ನೋ

ವಧೀ ರುದ್ರ ಮಾ ಪರಾ ದಾ ಮಾ ತೇ ಭೂಮ ಪ್ರಸಿತೌ ಹೀಳಿತಸ್ಯ । ಆ ನೋ ಭಜ ಬರ್ಹಿಷಿ ಜೀವ–ಶಂಸೇ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ ೪ ॥ (೭–೪೬–೧.....೪)

ತತಃ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಅಗ್ನಿಧ್ಯಾನಾಂತೇ, ಅನ್ವದಧ್ಯಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂತಂ ಉಕ್ತ್ವಾ, ನವಗ್ರಹಾದಿ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ –ವಿಷ್ಣುಂ–ಮಹೇಶಂ–ಇಂದ್ರಂ–ರುದ್ರಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಸಮಿತ್–ಆಜ್ಯ–ಚರು–ತಿಲೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾಹುತಿಭಿಃ ಶೇಷೇಣೇತ್ಯಾದಿ[೧೧]

ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ನವಗ್ರಹ ಹೋಮಾಂತೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪಂಚಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರಧಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ತತಃ ಬಲಿದಾನಂ । ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾದಿ ಸಮಾಪ್ಯ, ಕಲಶ ಷಟ್ಕೋದಕೇನ ಸಕುಟುಂಬಂ ಯಜಮಾನಂ ಸಮುದ್ರ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದಿಭಿಃ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ । ಅಭಿಷೇಕಾಂತೇ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಸಹಿರಣ್ಯಾಂ ಧೇನುಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಆಜ್ಯಾವಲೋಕನಂ ತದ್ದಾನಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್। ಉತ್ತರಪೂಜಾದಿ ವಿಧಾಯ, ದೇವತಾವಿಸರ್ಜನಾಂತೇ ಪ್ರತಿಮಾಃ ಕಲಶಾಂಶ್ಚ ಆಚಾರ್ಯಾಯ–ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಶ್ಚ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಫಲತಾಂಬೂಲಾದಿ ದತ್ವಾ, ಭೂಯಾಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ । ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ, ತೇಭ್ಯೋ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

॥ ಇತಿ ತ್ರಿಕ ಪ್ರಸವಶಾಂತಿಃ ॥

ಅಥ ಸದಂತ ಊರ್ಧ್ವದಂತ ಜನನಶಾಂತಿಃ

ಶಿಶುವಿನ ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವು ದಂತಸಹಿತವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಮೊದಲು ಹಲ್ಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದರೆ ಅದು ದೋಷಕರವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೊದಲು ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದರೆ ಅದೂ ದೋಷಕರವಾಗಿದೆ. ಇದು ತಂದೆತಾಯಿಯರಿಗೂ ಮಗುವಿಗೂ ನಾಶಕರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಆರನೇ ಮತ್ತು ಎಂಟನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದಂತೋತ್ಪತ್ತಿಯಾದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಯೋಗಃ –ಕರ್ತಾ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ, ಮಮಾಸ್ಯ ಶಿಶೋಃ ಪ್ರಥಮಂ ಊರ್ಧ್ವದಂತಜನನ ಸೂಚಿತ (ಸದಂತ

---

೧೧. ಮಾನವ ಸಂಹಿತಾಯಾಮ್–

ಮುಖಾಂತರಂ ಕರ್ಮ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಹವಿರಾದಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ತಃ ।ಇದಂ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಜುಹುಯಾತ್ಸಾಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೈವತಮ್ ।
ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ವಾಪಿ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಮೇವ ವಾ । ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರವಚ್ಛೇಷಂ ಹೋಮಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಗರ್ಗ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ–

ಸಹ ವಾ ಗ್ರಹಯಜ್ಞಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ವಸ್ಯವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ । ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶೇಂದ್ರ ಪ್ರತಿಮಾಃ ಸ್ವರ್ಣತಃ ಕೃತಾಃ ।
ಪೂಜಯೇದ್ಧಾನ್ಯರಾಶಿಸ್ಥಾ ಕಲಶೋಪರಿ ಶಕ್ತಿತಃ । ಪಂಚಮೇ ಕಲಶೇ ರುದ್ರಂ ಪೂಜಯೇದ್ರುದ್ರ ಸಂಖ್ಯಯಾ ।
(ಆಚಾರ್ಯೋ ಜುಹುಯಾತ್ತತ್ರ ಸಮಿದಾಜ್ಯ ತಿಲಾಂಶ್ಚರುಮ್ । ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರಂ ವಾ ಶತಂ ವಾ ವಿಂಶತಿಂ ಚ ವಾ ।
ದೇವತಾಭ್ಯಶ್ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಾದಿಭ್ಯೋ ಗ್ರಹ ಪುರಃಸರಮ್ ॥)

ಜನನಸೂಚಿತ) (ಪ್ರಥಮಾದಿ ಮಾಸೇ ದಂತಜನ್ಮಸೂಚಿತ) ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತದುಕ್ತ ಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಗುರುಗಣಪತಿಪೂಜನಾದಿ ಆಚಾರ್ಯ ವರುಣಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಭೂಶುದ್ಧ್ಯಾದಿ ವಿಧಾಯ, ಬಾಲಂ ಗಜಪೃಷ್ಠೇವಾ ನೌಕಾಯಾಂ ವಾ – ಸ್ವರ್ಣಪೀಠೇ ವಾ –ಭದ್ರಾಸನೇ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸರ್ವೌಷಧೀಯುಕ್ತಕಷಾಯೋದಕೇನ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ । ತತಃ ಈಶಾನ್ಯೇ ಕಲಶಂ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಕಲಶವಿಧಿನಾ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರ ನಿಧಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೋಪರಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರ್ಣಾದಿ ನಿರ್ಮಿತಾಃ ಧಾತೃ–ವಹ್ನಿ–ಸೋಮ–ವಾಯು–ಪರ್ವತ–ಕೇಶವ ಪ್ರತಿಮಾಃ ಕೃತಾಗ್ನ್ಯುತ್ತಾರಣಾಃ ನಿಧಾಯ, ಯಥಾವಿಭವಂ ಪೂಜಯೇತ್। ಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್। ತತೋಽಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ನವಗ್ರಹಾದಿ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ ಧಾತಾರಂ ಸಕೃತ್ ಚರುಣಾ, ವಹ್ನಿ–ಸೋಮ–ವಾಯು–ಪರ್ವತ–ಕೇಶವಾನ್ ಸಕೃತ್ ಸಕೃತ್ ಆಜ್ಯೇನ ಚರ್ವಾಜ್ಯಶೇಷೇಣ ಅಗ್ನಿಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಇತ್ಯಾದಿ[೧೨] ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್। ಆಜ್ಯ ಭಾಗಾಂತಂ ಕರ್ಮಕೃತ್ವಾ, ಅನ್ವಾಧಾನೋಕ್ತ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಧಾನಂ ಜುಹುಯಾತ್, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತಂ ಹುತ್ವಾ, ಬಲಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಾದಿ ವಿಧಾಯ, ಧಾತ್ರಾದಿ ಕಲಶೋದಕೇನ, ನವಗ್ರಹ ಕಲಶೋದಕೇನ ಚ ಅಭಿಷೇಕಂ ಕಾರ್ಯಃ । ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಭ್ಯೋ ಪ್ರತಿಮಾ ಕಲಶ ಫಲಾದೀನ್ ದತ್ವಾ, ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ ।

ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಪ್ತಾಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ । ಅಷ್ಟಮೇಹನಿ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ಕಾಂಚನಾದಿ ದದ್ಯಾತ್। ತಾವತ್ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಅಂತೇ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಷಷ್ಠಮಾಸೇ ಅಷ್ಟಮೇವಾ ಮಾಸೇ ದಂತಜನನೇ ತು ಧಾತ್ರಾದಿ ಷಡ್‌ದೇವತಾ ಸ್ಥಾನೇ ಕೇವಲಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ಪೂಜಯೇತ್ । ಹೋಮೇ ಚ ನವಗ್ರಹಾದ್ಯಂತೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ದಧಿಮಧುಘೃತಾಕ್ತೈಃ ಅಶ್ವತ್ಥ ಸಮಿದ್ಭಿಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾಹುತ್ಯಾ, ಶೇಷೇಣೇತ್ಯಾದಿ. ಅನ್ಯತ್ ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ವವತ್ ।

ಅತ್ರ ನವಗ್ರಹಾದಿಭ್ಯಃ ಇತರಾಣಾಂ ನಾಮಮಂತ್ರೇಣೈವ ಪೂಜಾ ಹೋಮಶ್ಚ ಇತಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ । ಶಾಂತಿ ಸಾರೇ ತು ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ಇತಿ ಮಂತ್ರಃ ಉಕ್ತಃ ॥

॥ ಇತಿ ಸದಂತ ಊರ್ಧ್ವದಂತಾದಿ ಜನನಶಾಂತಿಃ ॥

೧೨. ಸ್ಥಾಲೀಪಾಕೇನ ಧಾತಾರಂ ಪೂಜಯೇತ್ತದನಂತರಮ್ । ......ಪೂಜಯೇದತ್ರ ವಹ್ನಿಂ ಸೋಮಂ ಸಮೀರಣಮ್ । ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚ ತಥಾಖ್ಯಾತಾನ್ ದೇವದೇವಂ ಚ ಕೇಶವಮ್ । ಏತೇಷಾಮೇವ ಜುಹುಯಾದ್ ಘೃತಮಗ್ನೌ ಯಥಾ ವಿಧಿ ॥

ಅಥ ಭದ್ರಾ ಜನನಶಾಂತಿಃ

ಭದ್ರಾ ಕರಣದಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನನವಾದರೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅನಿಷ್ಟವಿದ್ದು ಗೋಮುಖಪ್ರಸವವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯೋಗಗ್ರಂಥ ಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಯೋಗಃ

ಕರ್ತಾ ಗೋಮುಖಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಮಮಾಸ್ಯ ಶಿಶೋಃ ಭದ್ರಾಜನನ ಸೂಚಿತ ಸಕಲಾರಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗರ್ಗೋಕ್ತಾಂ ಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಾಂತಂ ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯವರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಸ್ಥಲಶುದ್ಧ್ಯಾದಿ ವಿಧಾಯ, ಸ್ಥಂಡಿಲಾತ್ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಪಂಚ-ಕಲಶಾನ್ ಕಲಶವಿಧಿನಾ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ತತ್ರ ಮಧ್ಯಕುಂಭೇ ಭದ್ರಾಂ ಪೂರ್ವಾದಿ-ಕ್ರಮೇಣ ಸೂರ್ಯಂ-ರುದ್ರಂ-ಗಣಪತಿಂ-ಋಷಭಂ ಚ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಣಾದಿ ನಿರ್ಮಿತಾಃ ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮಾಃ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಭದ್ರಾ ಅಗ್ನೇರಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಧ್ರ್ಯಶ್ವಃ ಸುಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಭದ್ರಾ(ಅಗ್ನಿಃ) ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭದ್ರಾ ಅಗ್ನೇರ್ವಧ್ರ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ಸಂದೃಶೋ ವಾಮೀ ಪ್ರಣೀತಿಃ ಸುರಣಾ ಉಪೇತಯಃ । ಯದೀಂ ಸುಮಿತ್ರಾ ವಿಶೋ ಅಗ್ರ ಇಂಧತೇ ಘೃತೇನಾಹುತೋ ಜರತೇ ದವಿದ್ಯುತತ್ ॥ [೧೦-೬೯-೧]

ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಂಗಿರಸೋ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಕೃಷ್ಣೇ ನ ರಜಸಾ .... ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ॥ (೧-೩೫-೨)

ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತ್ಯಸ್ಯ ಘೌರಃ ಕಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ.................... ಶಂತಮಂ ಹೃದೇ ॥ (೧-೪೩-೧)

ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌನಕಃ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಆವಾಹನೇ...... ॥

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ .... ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥ (೨-೨೩-೧)

ಋಷಭಂ ಮಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈರಾಜಃ ಋಷಭಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಋಷಭೋ ದೇವತಾ ॥ ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಋಷಭಂ ಮಾ ಸಮಾನಾನಾಂ ಸಪತ್ನಾನಾಂ ವಿಷಾಸಹಿಮ್ । ಹಂತಾರಂ ಶತ್ರೂಣಾಂ ಕೃಧಿ ವಿರಾಜಂ ಗೋಪತಿಂ ಗವಾಮ್ ॥ ೧ ॥ (೧೦-೧೬೬-೧)

ತತಃ ಗ್ರಹಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಕಲಶಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಗ್ರಹಾನ್ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತೋಽಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅನ್ವಾದಧ್ಯಾತ್ । ನವಗ್ರಹಾದಿ ಕೀರ್ತನಾಂತೇ –ಭದ್ರಾಂ ಸೂರ್ಯಂ ರುದ್ರಂ ಗಣಪತಿಂ ಋಷಭಂ ಚ ಏತಾಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಃ ಸಮಿತ್–ಚರು–ಆಜ್ಯ–ತಿಲೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ/ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಾಭಿರಾಹುತಿಭಿಃ ಶೇಷೇಣೇತ್ಯಾದಿ । ಅನ್ವಾಧಾನ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಧಾನಂ ಹುತ್ವಾ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತೇ ಬಲಿಂ ಚ ದತ್ವಾ, ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಂತೇ ಶಿಶುಸಹಿತಂ ಸಪತ್ನೀಕಂ ಯಜಮಾನಂ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ । ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ರಕ್ಷಾಧಾರಣ ಕಲಶದಾನಾದಿ ವಿಧಾಯ, ನಿರೀಕ್ಷಿತಾಜ್ಯದಾನ ಫಲದಾನಾದಿ ವಿಧಾಯ, ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ, ಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಅಧೋಮುಖ ಜನನಶಾಂತಿಃ

ಅಧೋಮುಖಜನನವಾಗಿದ್ದರೆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಎರಡು ಕಲಶಗಳು. ಒಂದು ಪ್ರಧಾನದೇವತೆಗೆ. ಇನ್ನೊಂದು ನವಗ್ರಹರಿಗೆ. ಪ್ರಧಾನಕಲಶದಲ್ಲಿ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಂತ್ರದಿಂದ ರುದ್ರದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ. ನಾಲ್ಕು ರುದ್ರಸೂಕ್ತಗಳು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಆವರ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಯಾಜುಷರುದ್ರಪ್ರಶ್ನವನ್ನು ಹನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಆವರ್ತನೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ನವಗ್ರಹಯಾಗದ ಜೊತೆಗೆ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಂತ್ರದಿಂದ ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಸಮಿತ್–ಚರು–ಆಜ್ಯ–ತಿಲ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಆಹುತಿ. ಇವಿಷ್ಟು ಹೋಮದ ಕ್ರಮ.

ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಗುವನ್ನು ಹತ್ತಿಯ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ತಾಯಿಯು ಮಗುವಿಗೆ ಬೆನ್ನುಮಾಡಿ ಕೂರಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಮಗುವನ್ನು ತಾಯಿಯ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೀಡಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದ ಮಂತ್ರ ಹೀಗಿದೆ:

ಬಾಲೇಽಸ್ಮಾಭಿರಯಂ ಬಾಲಃ ಯುಷ್ಮದ್ದತ್ತಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಚ ।
ದೀರ್ಘಾಯುರಪಿ ಬಾಲೋಽಯಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಕುಲವರ್ಧನಃ ॥

ಅನಂತರ ತಂದೆತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಮಗುವಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಯಜಮಾನನು ಪ್ರತಿಮಾದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಸವ ವೈಕೃತಶಾಂತಿಃ

ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ವಿಪರ್ಯಾಸಗಳು ದೇಶಕ್ಕೇ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲವು. ಮನುಷ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಹಾವುಗಳ ಜನನ, ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಾತೀಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜನನ ಹೀಗೆ ವಿಚಿತ್ರರೀತಿಯ ಜನ್ಮಗಳುಂಟಾದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಲೇಬೇಕು.

ಅಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಶಿಶುವು ಜನಿಸುವಾಗಲೂ ಹಲ್ಲಿನ ಜೊತೆಗೆ ಹುಟ್ಟುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ವಿಕೃತಶರೀರ, ತಲೆಯಿಲ್ಲದ, ಅನೇಕ ತಲೆಗಳಿರುವ, ಅನೇಕ ಕಿವಿಗಳಿರುವ, ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದ, ಕೊಂಬುಗಳಿರುವ, ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿರುವ, ಕೈಯಿಲ್ಲದಿರುವ, ಬಹಳ ಉದ್ದವಾದ ಕಿವಿಗಳು, ಆನೆಯಂತಹ ಕಿವಿಯಿರುವ ಶರೀರ, ಕೋತಿಯಂತೆ-ನಾಯಿಯಂತೆ-ಹುಲಿ-ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಶರೀರ ಇಂತಹ ವಿಕೃತಜನನಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ರಾಜರುಗಳ ನಾಶ, ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಾಶ, ಕುಲನಾಶ, ಧನನಾಶ ಮೊದಲಾದ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ-ಆನೆಗಳಿಗೆ-ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳ ಜನನವಾಗುವುದು ಅನಿಷ್ಟಸೂಚಕವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ಸೂಚನೆ ನೀಡುವವನು ಅವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಶಾಂತಿಯ ಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ:

೧೦೦೮ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಚರು-ಆಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಾಲಾಶ (ಮುತ್ತುಗ) ಸಮಿಧೆಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಆಹುತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಗೋವು, ಧಾನ್ಯ, ಫಲ, ಚಿನ್ನ, ಎತ್ತು, ವಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ರಾಜನಾದವನು ಪರಿವಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದು.

ಅಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ವಿಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬೇರೆ ಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

೧. ತಲೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಎರಡು ಮೂರು ತಲೆಗಳಿರುವ ಜಂತುವಿನ ಜನನವಾದರೆ ಇದನ್ನು ಸೂರ್ಯಾದ್ಭುತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾನುವಾರದಂದು ಪರ್ವದಿನವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯಾದ್ಭುತಶಾಂತಿ

ಸ್ವರ್ಣಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಪೂಜೆ. ಹಾಗೂ ಮೊಸರು, ಜೇನು, ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದ ಅರ್ಕ (ಎಕ್ಕೆ) ಸಮಿಧೆಗಳಿಂದ ಸಾವಿರಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಅಥವಾ ಪ್ರಸೃತಿಪ್ರಮಾಣ ಆಜ್ಯದಿಂದ ಸಾವಿರಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮ. ಗೋವು, ಚಿನ್ನ, ವಸ್ತ್ರಗಳ ದಾನ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು.

೨. ಜಿಂಕೆಗಳಿಂದ ಸರ್ಪಗಳ-ಕಪ್ಪೆಗಳ ಜನನವಾದರೆ ಅಥವಾ ಅಮಾನುಷವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜನನ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಅದ್ಭುತ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದು ಗುರುವಾರ ಪರ್ವದಿನದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯದ್ಭುತ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯದ್ಭುತಶಾಂತಿ

ಔದುಂಬರ(ಅತ್ತಿ) ಸಮಿಧೆಗಳನ್ನು ಮೊಸರು ಹಾಗೂ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ

ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮ. ವಸ್ತ್ರ, ಸುವರ್ಣ, ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಾಸಹಿತವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವುದು. ಹೀಗೆ ಈ ದೋಷಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು.

೩. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗರ್ಭಪಾತ ಯಮಳ(ಅವಳಿ) ಜನನ, ಹಲ್ಲಿರುವ(ಸದಂತ) ಶಿಶುವಿನ ಜನನ, ಹುಟ್ಟಿದಕೂಡಲೇ ಶಿಶು ನಗುವುದು ಇಂಥವುಗಳನ್ನು ಬುಧಾದ್ಭುತ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದು ಬುಧಾದ್ಭುತಶಾಂತಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಗೋವಸ್ತ್ರ, ಹಿರಣ್ಯಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಬುಧವಾರ ಪರ್ವದಿನದಂದು ಬುಧಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ('ಧರ್ಮಸಿಂಧು'ವಿನಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರೆ-ಪೂಜೆ-ಹೋಮ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಹೋಮದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ).

ಸಿಂಹದಲ್ಲಿ ರವಿ ಇರುವಾಗ ಮನೆಯ ಗೋವು ಕರು ಹಾಕಿದರೆ ಆರು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನ ಮರಣವಾದೀತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.[೧೩]

ಆ ಗೋವನ್ನು ತತ್‌ಕ್ಷಣ ದಾನಮಾಡಿ, ಶುಭದಿನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಯಿಂದ ತುಪ್ಪದ ಜೊತೆಗೆ ಬಿಳಿಸಾಸಿವೆಯನ್ನು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಬೇಕು.

ಅಸ್ಯವಾಮೀಯ ಸೂಕ್ತ (ಋ ೧-೧೬೪ [ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ]) ಮತ್ತು ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಘೃತಯುಕ್ತವಾದ ಎಳ್ಳಿನಿಂದ ನೂರಎಂಟಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಹೋಮಿಸಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಮಂತ್ರದಿಂದ (ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಋ. ೭-೫೯-೧೨) ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಸ್ನಾನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಇವಿಷ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಗ್ರಂಥದಿಂದ ಉದ್ಧೃತವಾದ ವಿಕೃತ ಜನನಶಾಂತಿಯ ಕ್ರಮಗಳು.

ಇನ್ನು 'ವಿಧಾನ ಪಾರಿಜಾತ'ದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಪುರಾಣದಿಂದ ಉದ್ಧೃತವಾದ ಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ:

ಶಿಶುವಿನ ಜನನವಾಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀನಾಂಗವಾದ ಶಿಶು, ಅಧಿಕಾಂಗವಾದ ಶಿಶು, ದಂತಸಹಿತವಾದ ಶಿಶು ಜನಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಜನಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಶಿಶುವು ಕಣ್‌ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುವುದು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ನಗುವುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಜನಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಮೀಸೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಎರಡು ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರೋಮಗಳಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ವಿಜಾತೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಅಂದರೆ ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ, ತೋಳ, ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಹಾವುಗಳಂತೆ ಶಿಶು ಜನಿಸಿದರೆ ಇದರಿಂದ ತಂದೆತಾಯಿಯರಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಭಯವನ್ನು ನೀಡುವವು. ಈ ರೀತಿಯ ಅನಿಷ್ಟ ಸೂಚನೆಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಆ ಶಾಂತಿಯ ವಿಧಾನ ಹೀಗಿದೆ:

ಪದ್ಮಪುರಾಣೋಕ್ತ ಪ್ರಸವವೈಕೃತಶಾಂತಿಃ

ಯಾರಿಗೆ ಇಂತಹ ವಿಕೃತಜನನವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಈ ಶಾಂತಿಯು ವಿಹಿತ. ಹತ್ತುದಿನಗಳು

---

೧೩. ಮಾಘಮಾಸದ ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆ ಕರುಹಾಕುವುದ, ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಮರಿಹಾಕುವುದೂ ಅನಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಇದೇ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಶಾಂತಿಸಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೌರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ (ಸಂಕ್ರಮಣ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ) ಆಹುತಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಎಳ್ಳು-ಆಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆಯ ಪಾಯಸದಿಂದ ಸಾವಿರ ಆಹುತಿ. ಎಳ್ಳು-ಲೋಹ-ಚಿನ್ನ-ಹತ್ತಿ-ಉಪ್ಪು-ಸಪ್ತಧಾನ್ಯ-ಭೂಮಿ-ಗೋವು ಈ ಎಂಟರ ದಾನ. ಉಳಿದುದು ಈ ಹಿಂದಿನ ಶಾಂತಿಗಳಂತೆ.

ಕಳೆದನಂತರ ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿ ವರುಣನನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ನದೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ವರುಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ದಂಪತಿಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಕೃತರೂಪವುಳ್ಳ ಮಗುವಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಯಜಮಾನನು ವಿಕೃತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯವರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮನೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಂಡಿಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನದ ನಂತರ ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಯಮನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕೆಳಗಿನ ಎಡಹಸ್ತದಲ್ಲೇ ಗದೆ, ಬಲಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕಾಲದಂಡ, ಮೇಲಿನ ಎಡಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹಲ, ಬಲಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ, ಪಿಂಗಲವರ್ಣದ ಕೂದಲು, ಕಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಮೀಸೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕಣಗಿಲೆ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಹೊಸದಾದ ಜೊತೆವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಯಮಃ ಪ್ರೇತಸಖಃ ಕಾಲಃ ಶ್ರಾದ್ಧದೇವ ಮಹಾಮತೇ ।
ಕಾಲದಂಡಧರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೈವಸ್ವತ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ತನ್ನ ಶಾಖಾಕ್ರಮದಂತೆ ಕೃಣುಷ್ವ ಪಾಜಃ (ಋ. ೪-೪-೧) ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಪ್ಪ-ಎಳ್ಳು-ಅಕ್ಕಿ ಈ ಮೂರೂ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಬೇಕು. ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷೋಘ್ನಮಂತ್ರಗಳನ್ನು

ಓಂ ಕೃಣುಷ್ವ ಪಾಜಃ ಪ್ರಸಿತಿಂ ನ ಪೃಥ್ವೀಂ ಯಾಹಿ ರಾಜೇವಾಮವಾँ ಇಭೇನ । ತೃಷ್ವೀಮನು ಪ್ರಸಿತಿಂ ದ್ರೂಣಾನೋಽಸ್ತಾಸಿ ವಿಧ್ಯ ರಕ್ಷಸಸ್ತಪಿಷ್ಠೈಃ ॥ ೧ ॥ ತವ ಭ್ರಮಾಸ ಆಶುಯಾ ಪತಂತ್ಯನು ಸ್ಪೃಶ ಧೃಷತಾ ಶೋಶುಚಾನಃ । ತಪೂಂಷ್ಯಗ್ನೇ ಜುಹ್ವಾ ಪತಂಗಾನಸಂದಿತೋ ವಿ ಸೃಜ ವಿಷ್ವಗುಲ್ಕಾಃ ॥ ೨ ॥ ಪ್ರತಿ ಸ್ಪಶೋ ವಿ ಸೃಜ ತೂರ್ಣಿತಮೋ ಭವಾ ಪಾಯುರ್ವಿಶೋ ಅಸ್ಯಾ ಅದಬ್ಧಃ । ಯೋ ನೋ ದೂರೇ ಅಘಶಂಸೋ ಯೋ ಅಂತ್ಯಗ್ನೇ ಮಾಕಿಷ್ಟೇ ವ್ಯಥಿರಾ ದಧರ್ಷೀತ್ ॥ ೩ ॥ ಉದಗ್ನೇ ತಿಷ್ಠ ಪ್ರತ್ಯಾತನುಷ್ವ ನ್ಯ(ಅ)ಗ್ಂ ಮಿತ್ರಾँ ಓಷತಾತ್ತಿಗ್ಮಹೇತೇ । ಯೋ ನೋ ಅರಾತಿಂ ಸಮಿಧಾನ ಚಕ್ರೇ ನೀಚಾ ತಂ ಧಕ್ಷ್ಯತಸಂ ನ ಶುಷ್ಕಮ್ ॥ ೪ ॥ ಊರ್ಧ್ವೋ ಭವ ಪ್ರತಿ ವಿಧ್ಯಾಧ್ಯಸ್ಮದಾವಿಷ್ಕೃಣುಷ್ವ ದೈವ್ಯಾನ್ಯಗ್ನೇ । ಅವ ಸ್ಥಿರಾ ತನುಹಿ ಯಾತುಜೂನಾಂ ಜಾಮಿಮಜಾಮಿಂ ಪ್ರ ಮೃಣೀಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ॥ ೫ ॥ ಸ ತೇ ಜಾನಾತಿ ಸುಮತಿಂ ಯವಿಷ್ಠ ಯ ಈವತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಗಾತುಮೈರತ್ । ವಿಶ್ವಾನ್ಯಸ್ಮೈ ಸುದಿನಾನಿ ರಾಯೋ ದ್ಯುಮ್ನಾನ್ಯರ್ಯೋ ವಿ ದುರೋ ಅಭಿ ದ್ಯೌತ್ ॥ ೬ ॥ ಸೇದಗ್ನೇ ಅಸ್ತು ಸುಭಗಃ ಸುದಾನುರ್ಯಸ್ತ್ವಾ ನಿತ್ಯೇನ ಹವಿಷಾ ಯ ಉಕ್ಥೈಃ । ಪಿಪ್ರೀಷತಿ ಸ್ವ ಆಯುಷಿ ದುರೋಣೇ ವಿಶ್ವೇದಸ್ಮೈ ಸುದಿನಾ ಸಾಸದಿಷ್ಟಿಃ ॥ ೭ ॥ ಅರ್ಚಾಮಿ ತೇ ಸುಮತಿಂ ಘೋಷ್ಯರ್ವಾಕ್ಸಂ ತೇ ವಾವಾತಾ ಜರತಾಮಿಯಂ

ಗೀಃ । ಸ್ವಶ್ವಾಸ್ತ್ವಾ ಸುರಥಾ ಮರ್ಜಯೇಮಾಸ್ಮೇ ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಧಾರಯೇರನು ದ್ಯೂನ್ ॥ ೮ ॥ ಇಹ ತ್ವಾ ಭೂರ್ಯಾ ಚರೇದುಪ ತ್ಮನ್ದೋಷಾವಸ್ತರ್ದೀದಿವಾಂಸಮನು ದ್ಯೂನ್ । ಕ್ರೀಳಂತಸ್ತ್ವಾ ಸುಮನಸಃ ಸಪೇಮಾಭಿ ದ್ಯುಮ್ನಾ ತಸ್ಥಿವಾಂಸೋ ಜನಾನಾಮ್ ॥ ೯ ॥ ಯಸ್ತ್ವಾ ಸ್ವಶ್ವಃ ಸುಹಿರಣ್ಯೋ ಅಗ್ನ ಉಪಯಾತಿ ವಸುಮತಾ ರಥೇನ । ತಸ್ಯ ತ್ರಾತಾ ಭವಸಿ ತಸ್ಯ ಸಖಾ ಯಸ್ತ ಆತಿಥ್ಯಮಾನುಷಗ್ಜುಜೋಷತ್ ॥ ೧೦ ॥ ಮಹೋರುಜಾಮಿ ಬಂಧುತಾ ವಚೋಭಿಸ್ತನ್ಮಾ ಪಿತುರ್ಗೋತಮಾದನ್ವಿ ಯಾಯ । ತ್ವಂ ನೋ ಅಸ್ಯ ವಚಸಶ್ಚಿಕಿದ್ಧಿ ಹೋತರ್ಯವಿಷ್ಠ ಸುಕ್ರತೋ ದಮೂನಾಃ ॥ ೧೧ ॥ ಅಸ್ವಪ್ನಜಸ್ತರಣಯಃ ಸುಶೇವಾ ಅತಂದ್ರಾಸೋಽವೃಕಾ ಅಶ್ರಮಿಷ್ಠಾಃ । ತೇ ಪಾಯವಃ ಸಧ್ರ್ಯಂಚೋ ನಿಷದ್ಯಾಗ್ನೇ ತವ ನಃ ಪಾಂತ್ವ-ಮೂರ ॥ ೧೨ ॥ ಯೇ ಪಾಯವೋ ಮಾಮತೇಯಂ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಪಶ್ಯಂತೋ ಅಂಧಂ ದುರಿತಾದರಕ್ಷನ್ । ರರಕ್ಷ ತಾನ್ತ್ಸುಕೃತೋ ವಿಶ್ವವೇದಾದಿಪ್ಸಂತ ಇದ್ರಿಪವೋ ನಾಹ ದೇಭುಃ ॥ ೧೩ ॥ ತ್ವಯಾ ವಯಂ ಸಧನ್ಯ(ಅ)೧ ಸ್ತ್ವೋತಾಸ್ತವ ಪ್ರಣೀತ್ಯಶ್ಯಾಮ ವಾಜಾನ್ । ಉಭಾಶಂಸಾ ಸೂದಯ ಸತ್ಯತಾತೇಽನುಷ್ಠುಯಾ ಕೃಣುಹ್ಯಹ್ರಯಾಣ ॥ ೧೪ ॥ ಅಯಾ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಸಮಿಧಾ ವಿಧೇಮ ಪ್ರತಿ ಸ್ತೋಮಂ ಶಸ್ಯಮಾನಂ ಗೃಭಾಯ । ದಹಾಶಸೋ ರಕ್ಷಸಃ ಪಾಹ್ಯ(ಅ)೧ ಸ್ಮಾನ್ದ್ರುಹೋ ನಿದೋ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಅವದ್ಯಾತ್ ॥ ೧೫ ॥

ಓಂ ರಕ್ಷೋಹಣಂ ವಾಜಿನಮಾ ಜಿಘರ್ಮಿ ಮಿತ್ರಂ ಪ್ರಥಿಷ್ಠಮುಪ ಯಾಮಿ ಶರ್ಮ । ಶಿಶಾನೋ ಅಗ್ನಿಃ ಕ್ರತುಭಿಃ ಸಮಿದ್ಧಃ ಸ ನೋ ದಿವಾ ಸ ರಿಷಃ ಪಾತು ನಕ್ತಮ್ ॥ ೧ ॥ ಅಯೋದಂಷ್ಟ್ರೋ ಅರ್ಚಿಷಾ ಯಾತುಧಾನಾನುಪ ಸ್ಪೃಶ ಜಾತವೇದಃ ಸಮಿದ್ಧಃ । ಆ ಜಿಹ್ವಯಾ ಮೂರದೇವಾನ್ರಭಸ್ವ ಕ್ರವ್ಯಾದೋ ವೃಕ್ತ್ವ್ಯಪಿ ಧತ್ಸ್ವಾಸನ್ ॥ ೨ ॥ ಉಭೋಭಯಾವಿನ್ನುಪ ಧೇಹಿ ದಂಷ್ಟ್ರಾ ಹಿಂಸ್ರಃ ಶಿಶಾನೋಽವರಂ ಪರಂ ಚ । ಉತಾಂತರಿಕ್ಷೇ ಪರಿ ಯಾಹಿ ರಾಜನ್ಜಂಭೈಃ ಸಂ ಧೇಹ್ಯಭಿ ಯಾತುಧಾನಾನ್ ॥ ೩ ॥ ಯಜ್ಞೈರಿಷೂಃ ಸಂನಮಮಾನೋ ಅಗ್ನೇ ವಾಚಾ ಶಲ್ಯಾँ ಅಶನಿಭಿರ್ದಿಹಾನಃ । ತಾಭಿರ್ವಿಧ್ಯ ಹೃದಯೇ ಯಾತುಧಾನಾನ್ಪ್ರತೀಚೋ ಬಾಹೂನ್ಪ್ರತಿ ಭಂಗ್ಧ್ಯೇಷಾಮ್ ॥ ೪ ॥ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಚಂ ಯಾತುಧಾನಸ್ಯ ಭಿಂಧಿ ಹಿಂಸ್ರಾಶನಿರ್ಹರಸಾ ಹಂತ್ವೇನಮ್ । ಪ್ರ ಪರ್ವಾಣಿ ಜಾತವೇದಃ ಶೃಣೀಹಿ

ಕ್ರವಾತ್ಕ್ರ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಿನೋತು ವೃಕ್ಣಮ್ ॥ ೫ ॥ ಯತ್ರೇದಾನೀಂ ಪಶ್ಯಸಿ ಜಾತವೇದಸ್ತಿಷ್ಠಂತಮಗ್ನ ಉತ ವಾ ಚರಂತಮ್ । ಯದ್ವಾಂತರಿಕ್ಷೇ ಪಥಿಭಿಃ ಪತಂತಂ ತಮಸ್ತಾ ವಿಧ್ಯ ಶರ್ವಾ ಶಿಶಾನಃ ॥ ೬ ॥ ಉತಾಲಬ್ಧಂ ಸ್ಪೃಣುಹಿ ಜಾತವೇದ ಆಲೇಭಾನಾದೃಷ್ಟಿಭಿರ್ಯಾತುಧಾನಾತ್ । ಅಗ್ನೇ ಪೂರ್ವೋ ನಿ ಜಹಿ ಶೋಶುಚಾನ ಆಮಾದಃ, ಕ್ಷ್ವಿಂಕಾಸ್ತಮದಂತ್ವೇನೀಃ ॥ ೭ ॥ ಇಹ ಪ್ರ ಬ್ರೂಹಿ ಯತಮಃ ಸೋ ಅಗ್ನೇ ಯೋ ಯಾತುಧಾನೋ ಯ ಇದಂ ಕೃಣೋತಿ । ತಮಾ ರಭಸ್ವ ಸಮಿಧಾ ಯವಿಷ್ಠ ನೃಚಕ್ಷಸಶ್ಚಕ್ಷುಷೇ ರಂಧಯೈನಮ್ ॥ ೮ ॥ ತೀಕ್ಷ್ಣೇನಾಗ್ನೇ ಚಕ್ಷುಷಾ ರಕ್ಷ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರಾಂಚಂ ವಸುಭ್ಯಃ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಚೇತಃ । ಹಿಂಸ್ರಂ ರಕ್ಷಾಂಸ್ಯಭಿ ಶೋಶುಚಾನಂ ಮಾ ತ್ವಾ ದಭನ್, ಯಾತುಧಾನಾ ನೃಚಕ್ಷಃ ॥ ೯ ॥ ನೃಚಕ್ಷಾ ರಕ್ಷಃ ಪರಿ ಪಶ್ಯ ವಿಕ್ಷು ತಸ್ಯ ತ್ರೀಣಿ ಪ್ರತಿ ಶೃಣೀಹ್ಯಗ್ರಾ । ತಸ್ಯಾಗ್ನೇ ಪೃಷ್ಟೀರ್ಹರಸಾ ಶೃಣೀಹಿ ತ್ರೇಧಾ ಮೂಲಂ ಯಾತುಧಾನಸ್ಯ ವೃಶ್ಚ ॥ ೧೦ ॥ ತ್ರಿರ್ಯಾತುಧಾನಃ ಪ್ರಸಿತಿಂ ತ ಏತ್ವೃತಂ ಯೋ ಅಗ್ನೇ ಅನೃತೇನ ಹಂತಿ । ತಮರ್ಚಿಷಾ ಸ್ಫೂರ್ಜಯನ್ ಜಾತವೇದಃ ಸಮಕ್ಷಮೇನಂ ಗೃಣತೇ ನಿ ವೃಂಗ್ಧಿ ॥ ೧೧ ॥ ತದಗ್ನೇ ಚಕ್ಷುಃ ಪ್ರತಿ ಧೇಹಿ ರೇಭೇ ಶಫಾರುಜಂ ಯೇನ ಪಶ್ಯಸಿ ಯಾತುಧಾನಮ್ । ಅಥರ್ವವಜ್ಜ್ಯೋತಿಷಾ ದೈವ್ಯೇನ ಸತ್ಯಂ ಧೂರ್ವಂತಮಚಿತಂ ನ್ಯೋಷ ॥ ೧೨ ॥ ಯದಗ್ನೇ ಅದ್ಯ ಮಿಥುನಾ ಶಪಾತೋ ಯದ್ವಾಚಸ್ತೃಷ್ಟಂ ಜನಯಂತ ರೇಭಾಃ । ಮನ್ಯೋರ್ಮನಸಃ ಶರವ್ಯಾ (ಅ)ಽ ಜಾಯತೇ ಯಾ ತಯಾ ವಿಧ್ಯ ಹೃದಯೇ ಯಾತುಧಾನಾನ್ ॥ ೧೩ ॥ ಪರಾ ಶೃಣೀಹಿ ತಪಸಾ ಯಾತುಧಾನಾನ್ಪರಾಗ್ನೇ ರಕ್ಷೋ ಹರಸಾ ಶೃಣೀಹಿ । ಪರಾರ್ಚಿಷಾ ಮೂರದೇವಾನ್ಛೃಣೀಹಿ ಪರಾಸುತೃಪೋ ಅಭಿ ಶೋಶುಚಾನಃ ॥ ೧೪ ॥ ಪರಾದ್ಯ ದೇವಾ ವೃಜಿನಂ ಶೃಣಂತು ಪ್ರತ್ಯಗೇನಂ ಶಪಥಾ ಯಂತು ತೃಷ್ಟಾಃ । ವಾಚಾಸ್ತೇನಂ ಶರವ ಋಚ್ಛಂತು ಮರ್ಮನ್ವಿಶ್ವಸ್ಯೈತು ಪ್ರಸಿತಿಂ ಯಾತುಧಾನಃ ॥ ೧೫ ॥ ಯಃ ಪೌರುಷೇಯೇಣ ಕ್ರವಿಷಾ ಸಮಂಕ್ತೇ ಯೋ ಅಶ್ವ್ಯೇನ ಪಶುನಾ ಯಾತುಧಾನಃ । ಯೋ ಅಘ್ನ್ಯಾಯಾ ಭರತಿ ಕ್ಷೀರಮಗ್ನೇ ತೇಷಾಂ ಶೀರ್ಷಾಣಿ ಹರಸಾಪಿ ವೃಶ್ಚ ॥ ೧೬ ॥ ಸಂವತ್ಸರೀಣಂ ಪಯ ಉಸ್ರಿಯಾಯಾಸ್ತಸ್ಯ ಮಾಶೀದ್ಯಾತುಧಾನೋ ನೃಚಕ್ಷಃ । ಪೀಯೂಷಮಗ್ನೇ ಯತಮಸ್ತಿತೃಪ್ಸಾತ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯಂಚಮರ್ಚಿಷಾ ವಿಧ್ಯ ಮರ್ಮನ್ ॥ ೧೭ ॥ ವಿಷಂ ಗವಾಂ ಯಾತುಧಾನಾಃ ಪಿಬಂತ್ವಾ ವೃಶ್ಚ್ಯಂತಾಮದಿತಯೇ ದುರೇವಾಃ । ಪರೈನಾಂದೇವಃ ಸವಿತಾ ದದಾತು ಪರಾ ಭಾಗಮೋಷಧೀನಾಂ ಜಯಂತಾಮ್ ॥ ೧೮ ॥

ಸನಾದಗ್ನೇ ಮೃಣಸಿ ಯಾತುಧಾನಾನ್ನ ತ್ವಾ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪೃತನಾಸು ಜಿಗ್ಯುಃ । ಅನು ದಹ ಸಹಮೂರಾನ್ಕ್ರವ್ಯಾದೋ ಮಾ ತೇ ಹೇತ್ಯಾ ಮುಕ್ಷತ ದೈವ್ಯಾಯಾಃ ॥ ೧೯ ॥ ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನೇ ಅಧರಾದುದಕ್ತಾತ್ತ್ವಂ ಪಶ್ಚಾದುತ ರಕ್ಷಾ ಪುರಸ್ತಾತ್ । ಪ್ರತಿ ತೇ ತೇ ಅಜರಾಸಸ್ತಪಿಷ್ಠಾ ಅಘಶಂಸಂ ಶೋಶುಚತೋ ದಹಂತು ॥ ೨೦ ॥ ಪಶ್ಚಾತ್ಪುರಸ್ತಾದಧರಾದುದಕ್ತಾತ್ಕವಿಃ ಕಾವ್ಯೇನ ಪರಿ ಪಾಹಿ ರಾಜನ್ । ಸಖೇ ಸಖಾಯಾಮಜರೋ ಜರಿಮ್ಣೇಽಗ್ನೇ ಮರ್ತಾಂ ಅಮರ್ತ್ಯಸ್ತ್ವಂ ನಃ ॥ ೨೧ ॥ ಪರಿ ತ್ವಾಗ್ನೇ ಪುರಂ ವಯಂ ವಿಪ್ರಂ ಸಹಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧೃಷದ್ವರ್ಣಂ ದಿವೇದಿವೇ ಹಂತಾರಂ ಭಂಗುರಾವತಾಮ್ ॥ ೨೨ ॥ ವಿಷೇಣ ಭಂಗುರಾವತಃ ಪ್ರತಿ ಷ್ಮ ರಕ್ಷಸೋ ದಹ । ಅಗ್ನೇ ತಿಗ್ಮೇನ ಶೋಚಿಷಾ ತಪುರಗ್ರಾಭಿರ್ಋಷ್ಟಿಭಿಃ ॥ ೨೩ ॥ ಪ್ರತ್ಯಗ್ನೇ ಮಿಥುನಾ ದಹ ಯಾತುಧಾನಾ ಕಿಮೀದಿನಾ । ಸಂ ತ್ವಾ ಶಿಶಾಮಿ ಜಾಗೃಹ್ಯದಬ್ಧಂ ವಿಪ್ರ ಮನ್ಮಭಿಃ ॥ ೨೪ ॥ ಪ್ರತ್ಯಗ್ನೇ ಹರಸಾಹರಃ ಶೃಣೀಹಿ ವಿಶ್ವತಃ ಪ್ರತಿ । ಯಾತುಧಾನಸ್ಯ ರಕ್ಷಸೋ ಬಲಂ ವಿ ರುಜ ವೀರ್ಯಮ್ ॥ ೨೫ ॥

ಓಮ್ ಅಗ್ನೇ ಹಂಸಿ ನ್ಯ ಅತ್ರಿಣಂ ದೀದ್ಯನ್ಮರ್ತ್ಯೇಷ್ವಾ । ಸ್ವೇ ಕ್ಷಯೇ ಶುಚಿವ್ರತ ॥ ೧ ॥ ಉತ್ತಿಷ್ಠಸಿ ಸ್ವಾಹುತೋ ಘೃತಾನಿ ಪ್ರತಿ ಮೋದಸೇ । ಯತ್ತ್ವಾ ಸ್ರುಚಃ ಸಮಸ್ಥಿರನ್ ॥ ೨ ॥ ಸ ಆಹುತೋ ವಿ ರೋಚತೇಽಗ್ನಿರೀಳೇನ್ಯೋ ಗಿರಾ । ಸ್ರುಚಾ ಪ್ರತೀಕಮಜ್ಯತೇ ॥ ೩ ॥ ಘೃತೇನಾಗ್ನಿಃ ಸಮಜ್ಯತೇ ಮಧುಪ್ರತೀಕ ಆಹುತಃ । ರೋಚಮಾನೋ ವಿಭಾವಸುಃ ॥ ೪ ॥ ಜರಮಾಣಃ ಸಮಿಧ್ಯಸೇ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವ್ಯವಾಹನ । ತಂ ತ್ವಾ ಹವಂತ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ॥ ೫ ॥ ತಂ ಮರ್ತಾ ಅಮರ್ತ್ಯಂ ಘೃತೇನಾಗ್ನಿಂ ಸಪರ್ಯತ । ಅದಾಭ್ಯಂ ಗೃಹಪತಿಮ್ ॥ ೬ ॥ ಅದಾಭ್ಯೇನ ಶೋಚಿಷಾಗ್ನೇ ರಕ್ಷಸ್ತ್ವಂ ದಹ । ಗೋಪಾ ಋತಸ್ಯ ದೀದಿಹಿ ॥ ೭ ॥ ಸ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಪ್ರತೀಕೇನ ಪ್ರತ್ಯೋಷ ಯಾತುಧಾನ್ಯಃ । ಉರುಕ್ಷಯೇಷು ದೀದ್ಯತ್ ॥ ೮ ॥ ತಂ ತ್ವಾ ಗೀರ್ಭಿರುರುಕ್ಷಯಾ ಹವ್ಯವಾಹಂ ಸಮೀಧಿರೇ । ಯಜಿಷ್ಠಂ ಮಾನುಷೇ ಜನೇ ॥ ೯ ॥

ಜಪಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಶಂನಃ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಓಂ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಭವತಾಮವೋಭಿಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ರಾತಹವ್ಯಾ । ಶಮಿಂದ್ರಾಸೋಮಾ ಸುವಿತಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಪೂಷಣಾ ವಾಜಸಾತೌ ॥ ೧ ॥ ಶಂ

ನೋ ಭಗಃ ಶಮು ನಃ ಶಂಸೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನಃ ಪುರಂಧಿಃ ಶಮು ಸಂತು ರಾಯಃ । ಶಂ ನಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸುಯಮಸ್ಯ ಶಂಸಃ ಶಂ ನೋ ಅರ್ಯಮಾ ಪುರುಜಾತೋ ಅಸ್ತು ॥ ೨ ॥ ಶಂ ನೋ ಧಾತಾ ಶಮು ಧರ್ತಾ ನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನ ಉರೂಚೀ ಭವತು ಸ್ವಧಾಭಿಃ । ಶಂ ರೋದಸೀ ಬೃಹತೀ ಶಂ ನೋ ಅದ್ರಿಃ ಶಂ ನೋ ದೇವಾನಾಂ ಸುಹವಾನಿ ಸಂತು ॥ ೩ ॥ ಶಂ ನೋ ಅಗ್ನಿರ್ಜ್ಯೋತಿರನೀಕೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಶ್ವಿನಾ ಶಮ್ । ಶಂ ನಃ ಸುಕೃತಾಂ ಸುಕೃತಾನಿ ಸಂತು ಶಂ ನ ಇಷಿರೋ ಅಭಿ ವಾತು ವಾತಃ ॥ ೪ ॥ ಶಂ ನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಪೂರ್ವಹೂತೌ ಶಮಂತರಿಕ್ಷಂ ದೃಶಯೇ ನೋ ಅಸ್ತು । ಶಂ ನ ಓಷಧೀರ್ವನಿನೋ ಭವಂತು ಶಂ ನೋ ರಜಸಸ್ಪತಿರಸ್ತು ಜಿಷ್ಣುಃ ॥ ೫ ॥ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರೋ ವಸುಭಿರ್ದೇವೋ ಅಸ್ತು ಶಮಾದಿತ್ಯೇಭಿರ್ವರುಣಃ ಸುಶಂಸಃ । ಶಂ ನೋ ರುದ್ರೋ ರುದ್ರೇಭಿರ್ಜಲಾಷಃ ಶಂ ನಸ್ತ್ವಷ್ಟಾ ಗ್ನಾಭಿರಿಹ ಶೃಣೋತು ॥ ೬ ॥ ಶಂ ನಃ ಸೋಮೋ ಭವತು ಬ್ರಹ್ಮಶಂ ನಃ ಶಂ ನೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ ಶಮು ಸಂತು ಯಜ್ಞಾಃ । ಶಂ ನಃ ಸ್ವರೂಣಾಂ ಮಿತಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನಃ ಪ್ರಸ್ವ(ಅ)ಗ್ಂ ಃ ಶಮ್ವಸ್ತು ವೇದಿಃ ॥ ೭ ॥ ಶಂ ನಃ ಸೂರ್ಯ ಉರುಚಕ್ಷಾ ಉದೇತು ಶಂ ನಶ್ಚತಸ್ರಃ ಪ್ರದಿಶೋ ಭವಂತು । ಶಂ ನಃ ಪರ್ವತಾ ಧ್ರುವಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನಃ ಸಿಂಧವಃ ಶಮು ಸಂತ್ವಾಪಃ ॥ ೮ ॥ ಶಂ ನೋ ಅದಿತಿರ್ಭವತು ವ್ರತೇಭಿಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಮರುತಃ ಸ್ವರ್ಕಾಃ । ಶಂ ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಶಮು ಪೂಷಾ ನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ ಭವಿತ್ರಂ ಶಮ್ವಸ್ತು ವಾಯುಃ ॥ ೯ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ತ್ರಾಯಮಾಣಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತೂಷಸೋ ವಿಭಾತೀಃ । ಶಂ ನಃ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಭವತು ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಶಂ ನಃ, ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿರಸ್ತು ಶಂಭುಃ ॥ ೧೦ ॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಾ ವಿಶ್ವದೇವಾ ಭವಂತು ಶಂ ಸರಸ್ವತೀ ಸಹ ಧೀಭಿರಸ್ತು । ಶಮಭಿಷಾಚಃ ಶಮು ರಾತಿಷಾಚಃ ಶಂ ನೋ ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಶಂ ನೋ ಅಪ್ಯಾಃ ॥ ೧೧ ॥ ಶಂ ನಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಪತಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನೋ ಅರ್ವಂತಃ ಶಮು ಸಂತು ಗಾವಃ । ಶಂ ನ ಋಭವಃ ಸುಕೃತಃ ಸುಹಸ್ತಾಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಪಿತರೋ ಹವೇಷು ॥ ೧೨ ॥ ಶಂ ನೋ ಅಜ ಏಕಪಾದ್ದೇವೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋಽಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ(ಅ)ಗ್ಂಃ ಶಂ ಸಮುದ್ರಃ । ಶಂ ನೋ ಅಪಾಂ ನಪಾತ್ಪೇರುರಸ್ತು ಶಂ ನಃ ಪೃಶ್ನಿರ್ಭವತು ದೇವಗೋಪಾಃ ॥ ೧೩ ॥

ಆದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾ ವಸವೋ ಜುಷಂತೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ನವೀಯಃ । ಶೃಣ್ವಂತು ನೋ ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಸೋ ಗೋಜಾತಾ ಉತ ಯೇ ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ ॥ ೧೪ ॥ ಯೇ ದೇವಾನಾಂ ಯಜ್ಞಿಯಾ ಯಜ್ಞಿಯಾನಾಂ ಮನೋರ್ಯಜತ್ರಾ ಅಮೃತಾ ಋತಜ್ಞಾಃ । ತೇ ನೋ ರಾಸಂತಾಮುರುಗಾಯಮದ್ಯ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥ ೧೫ ॥

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಹೋಮದನಂತರ ದೀಪದ ಜೊತೆಗೆ ಬಲಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಯಮವಾಹನವಾದ ಮಹಿಷ(ಕೋಣ)ವನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ತಾಮ್ರ, ಗೊರಸಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಾಲದ ತುದಿಗೆ ರತ್ನಯುತವಾದ ಚಾಮರ, ಕಿವಿಗೆ ಚಿನ್ನ ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಯಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಖಡ್ಗದ ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಚಿನ್ನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ದಾನಮಂತ್ರ : ಯಮವಾಹ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಅಕಾಲಮರಣಾಪಹ ।
ಲುಲಾಯ ತವದಾನೇನ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮೇ ಸದಾ ಯಮಃ ॥

ಅನಂತರ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಋತ್ವಿಜರು ಆಚಾರ್ಯನ ಜೊತೆಗೆ ಶಾಂತಿಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಕಲಶಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಸಕುಟುಂಬರಾದ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಿಶುವಿಗೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ದಾನಮಂತ್ರ : ಯಮೋಽಸಿ ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿರ್ನಿರಾಮಯ ।
ದಾನೇನ ತವ ದೇವೇಶ ವಿಘ್ನಾ ನಶ್ಯಂತು ಮೇ ಸದಾ ॥

ಅನಂತರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನ್ನದಾನಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಬೇಕು.

ದಿನಕ್ಷಯ ದುಷ್ಟಯೋಗಾದಿ ಶಾಂತಿಃ

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಅನೇಕ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ದೋಷಗಳಿದ್ದಾಗ ನವಗ್ರಹ ಹೋಮವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.

೧. ದಿನಕ್ಷಯ = (ಮೂರು ತಿಥಿಗಳಿರುವ ಅಂದರೆ ಉಪರಿತಿಥಿ ಬಂದಿರುವ ದಿನ.

೨. ವ್ಯತೀಪಾತ = ಯೋಗ
೩. ವ್ಯಾಘಾತ = ಯೋಗ
೪. ವಿಷ್ಟಿ = ಭದ್ರಾಕರಣ
೫. ವೈಧೃತಿ = ಯೋಗ
೬. ಶೂಲ = ಯೋಗ
೭. ಗಂಡ = ಯೋಗ
೮. ಪರಿಘ = ಯೋಗ
೯. ವಜ್ರ = ಯೋಗ

೧೦. ಯಮಘಂಟಕ = ಮಖಾ–ವಿಶಾಖಾ–ಆರ್ದ್ರಾ–ಮೂಲ–ಕೃತ್ತಿಕಾ–ರೋಹಿಣಿ–ಹಸ್ತ ಇವು ರವಿವಾರದಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಏಳು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ.

೧೧. ಕಾಲಗಂಡ = ರವಿವಾರದಂದು ಭರಣಿನಕ್ಷತ್ರ

೧೨. ಮೃತ್ಯುಯೋಗ = ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಶತಭಿಷಾ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಮೃಗಶಿರ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಹಸ್ತ ಇವು ಸೂರ್ಯಾದಿ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ.

೧೩. ದಗ್ಧಯೋಗ = ದ್ವಾದಶೀ, ಏಕಾದಶಿ, ಪಂಚಮಿ, ದ್ವಿತೀಯಾ, ಷಷ್ಠೀ, ಅಷ್ಟಮೀ, ನವಮೀ ತಿಥಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯಾದಿ ವಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ದುಷ್ಟದಿನಗಳ ಜೊತೆ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದ ಮೂಲ–ಅಮಾವಾಸ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಇದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಇವುಗಳಲ್ಲೇ ಎರಡು ಮೂರು ದೋಷಗಳು ಸೇರಿದ್ದರೆ ತುಂಬಾ ಅನಿಷ್ಟವಿದೆ. ಆಗ ಹೋಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಹುತಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಿರುವ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಋಷಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ.

೧. ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ಸಮರ್ಪಣೆ.

೨. ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ

೩. ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ

೪. ಆಯುಷ್ಯ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಧನ್ವಂತರಿ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಾದಿ ಮಂತ್ರಜಪ

೫. ಗುರುಪೂಜೆ (ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದು)

೬. ದೇವಪೂಜೆ

೭. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜೆ (ಅನ್ನದಾನ)

೮. ರುದ್ರದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಅಖಂಡ ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ಸಮರ್ಪಣೆ.

೯. ವಿಷ್ಣುದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ೧೦೮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ+ನಮಸ್ಕಾರ.

೧೦. ಗಣಪತಿಸೂಕ್ತ (ಋ. ೮–೮೧–೧.....೯) ಪುರುಷಸೂಕ್ತ (ಋ. ೧೦–೯೦–೧....೧೬) ಸೌರಮಂತ್ರಗಳು (ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ) ಮೃತ್ಯುಂಜಯಮಂತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಶಾಂತಿಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುವುದು.

⏭ ⏮

ಪರಿಶಿಷ್ಟ – ೧

ಸದಾಚಾರ ಸಂಗ್ರಹ

(ರಾಜಪುರೋಹಿತ ವೇದಮೂರ್ತಿ ಮಾಧವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಚೆನ್ನೈ)

ಹೇರಂಬ ಕುಂಭಲಸಿತಾಮರಕುಂಕುಮಾಂಕ ಮಾರಾರಿಪುತ್ರ ಕರಿವಕ್ತ್ರ ಪವಿತ್ರಗಾತ್ರ ।
ಕಾರುಣ್ಯರೂಪ ಸುಕಲಾಪ ಮಹಾಪ್ರತಾಪ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕಾರ್ಯಮುರುಧೈರ್ಯ ಭವೇದವಿಘ್ನಮ್ ॥

ಯಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸನ್ನ್ಯಸ್ಯಾಧ್ಯಾತ್ಮಚೇತಸಾ ।
ನಿರಾಶೀರ್ನಿರ್ಮಮೋ ಯಾತಿ ಪರಂ ಜಯತಿ ಸೋಽಚ್ಯುತಃ ॥

ಕರೋತು ಮಮ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಹರಿರ್ಹಯಮುಖಾಭಿಧಃ ।
ಗುರುಶ್ಚ ಮಧ್ವನಾಮಾ ಮೇ ವರದೋಽಸ್ತು ನಿರಂತರಮ್ ॥

ಶ್ರೀಶುಭಮಸ್ತು

ವೇದೋಕ್ತಃ ಪ್ರಥಮೋ ಧರ್ಮೋ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೇಣ ಚಾಪರಃ ।
ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಸ್ಮೃತೀ ಯಸ್ತು ತ್ರಿವಿಧಂ ಧರ್ಮಲಕ್ಷಣಮ್ ॥

ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಧರ್ಮ ಮೊದಲನೆಯದ್ದಾದರೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ(ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತ) ಧರ್ಮ ಎರಡನೆಯದು. ಮೂರನೆಯದು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ.

'ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತ್ಯವಿರೋಧೇನ ಸದಾಚಾರಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ'

ಈ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವೂ ಶ್ರುತಿ–ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಗೆ ಅವಿರೋಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದೇಶ, ಕಾಲ, ಪಾತ್ರಾನುಸಾರ ವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು.

೧. ದೇಶ

ಬದರಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಮಾಡುವವರು ಅಂಗಿ, ಟೊಪ್ಪಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಅಲ್ಲಿಯ ಆಚಾರ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಪರೀತ ಚಳಿ. ಅಲ್ಲಿ ೬ ತಿಂಗಳು ಪೂಜೆ. ಈ ೬ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರು ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಂತೆ ಬರೇ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಹವಾಮಾನದಿಂದಾಗಿ ಬದುಕುವಂತಿಲ್ಲ. 'ಶರೀರಮಾದ್ಯಂ ಖಲು ಧರ್ಮಸಾಧನಂ' ಶರೀರವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕೋಟು, ಟೊಪ್ಪಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದು.

೨. ಕಾಲ

ಸೂರ್ಯ–ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಜಪ, ಹೋಮ, ಪೂಜೆ, ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧ ಅಥವಾ ತರ್ಪಣ, ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಪುಣ್ಯಕಾಲವು ೨–೩ ಗಂಟೆ ಹೊತ್ತು ಇದ್ದಾಗ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಪುಣ್ಯಕಾಲವು ೧ ಘಳಿಗೆ, ಅರ್ಧ ಘಳಿಗೆಯೂ ಇರುವುದುಂಟು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರೆ 'ಪುಣ್ಯಕಾಲವು ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲೇ ಹೋಯಿತು' ಎಂಬಂತೆ ಆದೀತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪ್ರತ್ಯವಾಯವು

ಬರುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ಪುಣ್ಯಕಾಲ ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಇದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ.

೩. ಪಾತ್ರ

ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನೋ, ರೋಗಿಯೋ, ಹಣ್ಣು ಮುದುಕನೋ ಯಜಮಾನನಾಗಿರುವಾಗ ಅವರ ಶಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನಿಗೂ, ರೋಗಿಗೂ, ಹಣ್ಣು ಮುದುಕನಿಗೂ ಅವರ ತಂದೆತಾಯಿಯವರ ಶ್ರಾದ್ಧದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಇದ್ದು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗಲೂ 'ಬಾಲವೃದ್ಧಾತುರಾನ್ ವಿನಾ' ಎಂದೇ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾನೀಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡಲೇಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಕರ್ಮದ ಸರ್ವನಾಶ. 'ಸರ್ವನಾಶೇ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ಹ್ಯರ್ಧಂ ತ್ಯಜತಿ ಪಂಡಿತಃ' ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದು ಸರ್ವನಾಶ. ಹಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಲೋಪವಾದರೂ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ–

ಇಕ್ಷೂನಾಪಃ ಫಲಂ ಮೂಲಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪಯ ಔಷಧಮ್ ।
ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ತು ಕರ್ತವ್ಯಾಃ ಸ್ನಾನದಾನಾದಿಕಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ॥

ಇಷ್ಟು ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ 'ಭಕ್ಷಯಿತ್ವೈವ' –ತಿಂದೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. 'ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾಪಿ' ತಿಂದಾದರೂ ಮಾಡು ಎಂದೇ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಅಶಕ್ತರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ತಿಂದಾದರೂ ಕರ್ಮ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ತ್ರಿವಿಧ ಕರ್ಮಗಳು

ನಿತ್ಯಂ ನೈಮಿತ್ತಿಕಂ ಕಾಮ್ಯಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಕರ್ಮ ಕಥ್ಯತೇ । –ಸ್ಮೃತಿ

ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಕಾಮ್ಯ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಜಪ, ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಪಂಚಯಜ್ಞ, ಪ್ರತಿಸಾಂವತ್ಸರಿಕಶ್ರಾದ್ಧ ಗಳೇ ಮೊದಲಾದದ್ದು **ನಿತ್ಯಕರ್ಮ**. ದುರ್ಭಿಕ್ಷಾದಿ ಪೀಡಾಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳು, ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧ–ಗ್ರಹಣಶ್ರಾದ್ಧ–ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿಕರ್ಮಗಳು, **ನೈಮಿತ್ತಿಕಕರ್ಮ**ಗಳು, ಸಂತತಿ, ಸಂಪತ್ತು, ಗ್ರಹಚಾರಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞ, ಪೂಜಾದಿಗಳು, ಮಹಾಲಯಶ್ರಾದ್ಧವು **ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮ**.

ಶೌಚಾಚಾರ

ಉಪನೀಯ ಗುರುಃ ಶಿಷ್ಯಂ ಶಿಕ್ಷಯೇಚ್ಛೌಚಮಾದಿತಃ ।
ಆಚಾರಮಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಚ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನಮೇವ ಚ ॥ –ಮನುಸ್ಮೃತಿ

ಗುರುಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಿ, ಸದಾಚಾರಗಳು, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು.

ಉಪನಯನದ ಅನಂತರ ಗುರುಗಳು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು–

ಬ್ರಾಹ್ಮೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ಚೋತ್ಥಾಯ ಹರಿಂ ಧ್ಯಾಯೇದತಂದ್ರಿತಃ ।

ಬೆಳಗ್ಗೆ ೪ ಗಂಟೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕ, ಪ್ರಾತಃಸ್ತೋತ್ರ, ದಧಿವಾಮನಸ್ತೋತ್ರ, ನವಗ್ರಹಸ್ತೋತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಸ್ಮೃತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಂ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಕೃತಶೌಚೋ ಯಥಾವಿಧಿ ।
ಧೌತದಂತಃ ಸಮಾಚಮ್ಯ ಸ್ನಾನಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವಿಧಾನತಃ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ

ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಶೌಚ–ದಂತಧಾವನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುವೈಷ್ಣವದೇವತಾ ಪುಣ್ಯನದೀತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲು–

ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲಾದಿಕಂ ಕರ್ಮ ನಿತ್ಯಂ ನೈಮಿತ್ತಿಕಂ ತಥಾ ।
ಕೇಶವಾರಾಧನಾರ್ಥಾಯ ಕರಿಷ್ಯೇಽಹಂ ತದಾಜ್ಞಯಾ ॥

'ಸಂಕಲ್ಪಃ ಕರ್ಮಮಾನಸಂ' ಎಂದು ಮನಃಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಶೌಚಾಚಾರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಕು.

ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಲೋತ್ಸರ್ಗ ಮಾಡಿ ಮೃತ್ತಿಕಾಶೌಚ, ಜಲಶೌಚಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಹಲ್ಲುಜ್ಜಬೇಕು.

ಶೌಚಂ ತು ದ್ವಿವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಬಾಹ್ಯಮಭ್ಯಂತರಂ ತಥಾ ।
ಮೃಜ್ಜಲಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ಮೃತಂ ಬಾಹ್ಯಂ ಭಾವಶುದ್ಧಿಸ್ತಥಾಂತರಮ್ ॥

ಮೃತ್ತಿಕೆ ನೀರುಗಳಿಂದ ಮಾಡುವುದು **ಬಹಿಃಶೌಚ**. ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ ಷಡ್ವೈರಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಮನಃಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು **ಆಂತರಶೌಚ**. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಎರಡು ಸಲ ಸ್ಮಾರ್ತಾಚಮನ ಮಾಡಿ, ತುಳಸಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಮೃತ್ತಿಕಾಧಾರಣ ಮಾಡಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ದೇವರಿಗೂ–ಗೋವಿಗೂ–ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಚಮನಪ್ರಕಾರ:

ಆಚಮನೆಯು **ಉದಕಾಚಮನ, ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ** ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೌತಾಚಮನ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ.

ಋಗ್ವೇದಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಯಜುರ್ವೇದಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಸಾಮವೇದಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ನೀರು ಕುಡಿದು ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಗಳಿಂದ ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುವುದು **ಶ್ರೌತಾಚಮನ**. ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂದು ಮೂರುಸಲ ನೀರು ಕುಡಿದು ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಗಳಿಂದ ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುವುದು **ಸ್ಮಾರ್ತಾಚಮನ**.

ಪುಷ್ಕರಾದ್ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸರಿತಸ್ತಥಾ ।
ವಿಪ್ರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರ್ಣೇ ಸಂತೀತಿ ಮನುರಬ್ರವೀತ್ ॥ –ಮ.ಸ್ಮೃ.

'ವೇದಾಭ್ಯಾಸೇನ ವಿಪ್ರತ್ವಂ' ವೇದಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಲಗಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕ ರಾದಿ ಸಕಲತೀರ್ಥಾಭಿಮಾನಿ–ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಗಾದಿ ಸಕಲನದ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ಮರಿಸಿ, 'ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಯ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಬಲಗೈಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ.

ಈ ಆಚಮನವನ್ನು,

ದ್ವಿರಾಚಮೇತ್ತು ಸರ್ವತ್ರ ವಿಣ್ಮೂತ್ರೋತ್ಸರ್ಜನೇ ತ್ರಯಮ್ ।
ಭೋಜನಾಂತೇ ಚತುರ್ವಾರಂ ಸಂಗಮಾಂತೇ ತು ಪಂಚಮಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃತಿ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಚಮನ ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ಎರಡಾವರ್ತಿಯೂ, ಮಲಮೂತ್ರ ಉತ್ಸರ್ಜನದ ಅನಂತರ ಮೃತ್ತಿಕಾಶೌಚ, ೮ ಸಲ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು 'ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋದಙ್ಮುಖೋ ವಾ ಉಪವಿಶ್ಯೈವ ಆಚಮನಂ ಕಾರ್ಯಂ' –ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರ ಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ೩ ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಭೋಜನಾನಂತರ ೧೨ ಸಲ ಬಾಯಿಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ४ ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗದ ಅನಂತರ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ೧೬ ಸಲ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ೫ ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಚಂಡಾಲಾದೀನ್ ಜಪೇ ಹೋಮೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾಽಽಚಾಮೇದ್ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ ।
ಶ್ವಾದೀನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥೈವಾಽಪಿ ಕರ್ಣಂ ವಾ ದಕ್ಷಿಣಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಜಪ, ಪೂಜೆ, ಹೋಮ, ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಚಂಡಾಲಾದಿಗಳನ್ನು, ನಾಯಿ, ಕಾಗೆ, ಕತ್ತೆ, ಹಂದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕೂಡಲೇ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ 'ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಯ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಲಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಲಕಿವಿಯನ್ನಾದರೂ ಮುಟ್ಟಬೇಕು.

ಯಃ ಕ್ರಿಯಾ ಕ್ರಿಯತೇ ಮೋಹದನಾಚಮ್ಯೈವ ನಾಸ್ತಿಕಃ ।
ಭವಂತಿ ಹಿ ವೃಥಾ ತಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವಾ ನ ಸಂಶಯಃ ॥ –ವಾಯುಪುರಾಣ

ಯಾವ ನಾಸ್ತಿಕನು ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಆಚಮನ ಮಾಡದೆ ಕರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಮೃತ್ತಿಕಾಶೌಚ:

ದ್ವೇ ಲಿಂಗೇ ಮೃತ್ತಿಕೇ ದೇಯೇ ಪಂಚಾಪಾನೇ ಕರೇ ದಶ ।
ಪಾದಯೋಃ ಸಪ್ತ ದಾತವ್ಯಾ ಮೃದಃ ಶುದ್ಧಿಮಭೀಪ್ಸದಾ ॥
ಯಾವತ್ತು ಶುದ್ಧಿಮನ್ವೇತ ತಾವಚ್ಛೌಚಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ –ವಸಿಷ್ಠಸ್ಮೃತಿ

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ೨ ಸಲ, ಗುದಕ್ಕೆ ೫ ಸಲ, ಕೈಗಳಿಗೆ ೧೦ ಸಲ, ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ೭ ಸಲ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಹಾಕಿ ತೊಳೆಯ ಬೇಕು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೂ ದುರ್ಗಂಧ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಅದು ಹೋಗುವ ತನಕ ಹಾಕಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು.

ಗಂಡೂಷ:

ಚತ್ವಾರ್ಯಷ್ಟ ದ್ವಿಷಟ್ ದ್ವ್ಯಷ್ಟ ಗಂಡೂಷಾಸ್ತು ಸಮೀರಿತಾಃ ।
ಮೂತ್ರೇ ಪುರೀಷೇ ಭುಕ್ತ್ಯಂತೇ ಸಂಗಮಾಂತೇ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಮೂತ್ರ ಮಾಡಿದ ಅನಂತರ ४ ಸಲ, ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯ ಅನಂತರ ೮ ಸಲ, ಭೋಜನಾನಂತರ ೧೨ ಸಲ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಸ್ತ್ರೀಸಂಗದ ಅನಂತರ ೧೬ ಸಲ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಬೇಕು. ಈ ಶೌಚಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ,

ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಶ್ರುತಿನ್ಯಸ್ತಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಃ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ಉದಙ್ಮುಖೋ ದಿವಾ, ನಕ್ತಂ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖಸಂಸ್ಥಿತಃ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ಬಲಕಿವಿಗೆ ಮಾಲಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಉಪವೀತವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ,

ಹಗಲಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ ಮೌನಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು.

ಏತಚ್ಛೌಚಂ ಗೃಹಸ್ಥಾನಾಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾಮ್ ।
ತ್ರಿಗುಣಂ ತು ವನಸ್ಥಾನಾಂ ಯತೀನಾಂ ತು ಚತುರ್ಗುಣಮ್ ॥

ಯದ್ದಿವಾ ವಿಹಿತಂ ಶೌಚಂ ತದರ್ಧಂ ನಿಶಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ತದರ್ಧಮಾತುರೇ ಪ್ರೋಕ್ತಮಾತುರಸ್ಯಾರ್ಧಮಧ್ವನಿ ॥ –ಮ.ಸ್ಮೃ.

ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಶೌಚವಿಧಿ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಿಗೆ. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ೨ ಪಾಲು ಜಾಸ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ. ೩ ಪಾಲು ವಾನಪ್ರಸ್ಥರಿಗೂ, ೪ ಪಾಲು ಯತಿಗಳಿಗೂ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶೌಚಾಚರಣೆಯನ್ನು ಹಗಲಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಾದರೆ ಅದರ ಅರ್ಧ, ರೋಗಿಗೆ ಅದರ ಅರ್ಧ, ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ) ಅದರ ಅರ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು.

ಯಾವದೇವೋಪನೀಯಂತೇ ದ್ವಿಜಾಃ ಶೂದ್ರಾಸ್ತಥಾऽಂಗನಾಃ ।
ಗಂಧಲೇಪಕ್ಷಯಕರಂ ಶೌಚಮೇಷಾಂ ವಿಧೀಯತೇ ॥
ಯೋಷಿತಾಮುಕ್ತಶೌಚಾರ್ಧಂ ಶೂದ್ರಾಣಾಮಪ್ಯುದೀರಿತಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.

ಉಪನಯನ ಆಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ದುರ್ಗಂಧ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಮೃತ್ತಿಕಾಶೌಚ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಶೂದ್ರರು ಮಾಡಬೇಕು.

ಏವಂ ಶೌಚವಿಧಿಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಶುದ್ಧಿಹೇತವೇ ।
ಪೂರ್ವಂ ಕೃತ್ವಾ ತು ಶೌಚಂ ಹಿ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸ್ನಾನಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶುದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಶೌಚವಿಧಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಲಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ೫ ತೀರ್ಥಗಳು:

ವಿಪ್ರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾಣೌ ಮೂಲೇऽಂಗುಷ್ಠಸ್ಯ ನಿತ್ಯದಾ ।
ಸ್ಯಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥಂ ಮಧ್ಯೇ ತು ವಾಹ್ನೇಯಮಘನಾಶನಮ್ ॥

ಮಧ್ಯೇ ವಾಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನ್ಯೋಃ ಪೈತ್ರಂ ತೀರ್ಥಂ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ತು ।
ಆರ್ಷಂ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಮೂಲೇ ದೈವಮಗ್ರಾಂಗುಲೀಷು ವೈ ॥

ತೀರ್ಥಾನ್ ವಿದಿತ್ವಾ ಪಂಚೈತಾನ್ ತತಃ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಅವಿದಿತ್ವಾ ಚರೇನ್ಮೋಹಾನ್ನಾಶ್ನುತೇ ಕರ್ಮಣಃ ಫಲಮ್ ॥

ವೇದಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಲಕೈಯ ಅಂಗುಷ್ಠಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥವೂ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಪಪರಿಹಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ವಹ್ನಿ(ಅಗ್ನಿ)ತೀರ್ಥವೂ, ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನೀ (ತೋರುಬೆರಳು) ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಿತೃತೀರ್ಥವೂ, ಕಿರುಬೆರಳ (ಕನಿಷ್ಠಿಕಾ) ಬುಡದಲ್ಲಿ ಋಷಿತೀರ್ಥವೂ, ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೀರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಬಲಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಐದು ತೀರ್ಥಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣ ತೀರ್ಥೇನ ನಿತ್ಯಮುಪಸ್ಪೃಶೇತ್' ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಆಚಮನ, ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನ, ಆಪೋಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಬ್ದೇನಾಪೋಶನಂ ಪೀತ್ವಾ ಶಬ್ದೇನ ಘೃತಪಾಯಸಮ್ ।
ಶಬ್ದೇನಾಪಃ ಪಯಃ ಪೀತ್ವಾ ಸುರಾಪಾನಸಮಂ ಭವೇತ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಆಚಮನ, ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನ, ಆಪೋಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, ಘೃತಪಾಯಸ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗ, ನೀರು, ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವಾಗ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸುರಾಪಾನಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗುವುದು.

ಗೋಕರ್ಣಾಕೃತಿಹಸ್ತೇನ ಮಾಷಮಗ್ನಜಲಂ ಪಿಬೇತ್ ।
ತನ್ನ್ಯೂನಮಧಿಕಂ ಪೀತ್ವಾ ಸುರಾಪಾನಸಮಂ ಭವೇತ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.

ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಂ ಸಮಾಕುಂಚ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾ ಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ।
ಗೋಕರ್ಣಂ ತದ್ಧಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಸರ್ವೇಷ್ವಾಚಮನೇಷ್ವಪಿ ॥

ಬಲಕೈಯ ಅಂಗುಷ್ಠವನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಮಧ್ಯಬೆರಳಿನ ಮಧ್ಯಗಂಟಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದಾಗ ಗೋಕರ್ಣಾಕೃತಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬಲಕೈಯನ್ನು ಗೋಕರ್ಣಾಕೃತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೈಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉದ್ದು ಮುಳುಗುವಷ್ಟೇ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಉದ್ದು ಮುಳುಗುವಷ್ಟ ಕ್ಕಿಂತ ನೀರು ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಮೆ ಆದರೆ ಸುರಾಪಾನಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲಗಿ, ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ನಿಂತುಕೊಂಡು, ತಲೆಗೆ ವಸ್ತ್ರ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕಾಲು ಗಂಟುಗಳ ಹೊರಗೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಉಚ್ಚಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಆಚಮನ ಮಾಡಬಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ, ಮಳೆನೀರಿನಿಂದ, ಪಾತ್ರೆಯ ತೂತಿನಿಂದ ಬಂದ ನೀರಿನಿಂದ, ತೀರ್ಥದಿಂದ, ಶೂದ್ರಾದಿಗಳು ಮುಟ್ಟಿದ ನೀರಿನಿಂದ, ಕ್ರಿಮಿಯುಳ್ಳ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮುಟ್ಟಿದ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಆಚಮನ ಮಾಡಬಾರದು.

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪಂಚಾಂಗಪಠನ ಮಾಡಬೇಕು. ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣ –ಈ ಐದರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಂಗ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಶ್ರೀಮತ್ಪುಣ್ಯತರಾದ್ಯಶೇಷಶೋಭನದಿನೇ ಸೂರ್ಯೋದಯಾನಂತರೇ
ತೇ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಮಾಶ್ರಯಾಮಿ ಸತತಂ ಕೃಷ್ಣೇಷ್ಟಚಿಂತಾಮಣೇ ।
ಮೇಘಶ್ಯಾಮಲರುಗ್ಮಿಣೀಶಕರುಣಾಸಿಂಧೋ ಯದೂನಾಂ ಪತೇ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಧಿಪಮಂಗಲಪ್ರದಮಿದಂ ಪಂಚಾಂಗಮಾಕರ್ಣ್ಯತಾಮ್ ॥

ಮಂಗಲಂ ನಿತ್ಯಕಲ್ಯಾಣಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೌಭಾಗ್ಯವರ್ಧನಮ್ ।
ಮನೋರಥಾವಾಪ್ತಿಕರಂ ಪಂಚಾಂಗಮವಧಾರಯ ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆವಾವ ದಿವಸದ ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣ, ವಿಷ, ಅಮೃತಗಳನ್ನು ಪಠಿಸ ಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸೂರ್ಯೋದಯಾನಂತರ ಪಠನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪಂಚಾಂಗಪಠನೆ ಮಾಡಿದರೆ,

ತಿಥೇಶ್ಚ ಶ್ರಿಯಮಾಪ್ನೋತಿ ವಾರಾದಾಯುಷ್ಯವರ್ಧನಮ್ ।
ನಕ್ಷತ್ರಾದ್ಧರತೇ ಪಾಪಂ ಯೋಗಾದ್ರೋಗನಿವಾರಣಮ್ ॥
ಕರಣಾತ್ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪಂಚಾಂಗಫಲಮುತ್ತಮಮ್ ॥

ತಿಥಿಯ ಪಠನದಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ಬರುತ್ತದೆ. ವಾರದಿಂದ ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ, ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಪಾಪಪರಿ ಹಾರವೂ, ಯೋಗದಿಂದ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯೂ, ಕರಣದಿಂದ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ,

ಪಂಚಾಂಗಂ ಪಠತೇ ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಂತಿ ಯೇ ನರಾಃ ।
ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ತೇಷಾಂ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಂ ದಿನೇದಿನೇ ॥

ಯಾರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪಂಚಾಂಗ ಪಠನ ಮಾಡಿತ್ತಾರೋ, ಅಥವಾ ಪಠನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಜ್ಞದ ಫಲವೂ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲವೂ ಬರುವುದು.

ಪಂಚಾಂಗದ ಪಠನ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದರೆ, ನಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ–

ಅಬ್ದಾಯನರ್ತುಮಾಸಾಶ್ಚ ಪಕ್ಷತಿಥ್ಯೃಕ್ಷವಾರಭಮ್ ।
ಯೋಗಶ್ಚ ಕರಣಂ ಚೇತಿ ಸಂಕಲ್ಪೋಽಯಮುದಾಹೃತಃ ॥ –ಸ್ಮೃತಿ

ಸಂವತ್ಸರ, ಅಯನ, ಋತು, ಸೌರಮಾಸ, ಚಾಂದ್ರಮಾಸ, ಪಕ್ಷ, ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ವಾರ, ಯೋಗ, ಕರಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಪಂಚಾಂಗಪಠನ ಮಾಡಿದರೆ ತಾನೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ತಿಳಿಯದವರು ಕೇಳಿದಾಗ ಹೇಳಲೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ನಾನವಿಧಿಃ

ಉತ್ತಮಂ ತು ನದೀಸ್ನಾನಂ ತಟಾಕೇ ಮಧ್ಯಮಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ವಾಪೀ ಸ್ನಾನಂ ತು ಸಾಮಾನ್ಯಂ ಭಾಂಡಸ್ನಾನಂ ವೃಥಾ ಭವೇತ್ ॥

ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಉತ್ತಮ, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ, ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನೀರು ನಿಷ್ಫಲ.

ಸಂಕಲ್ಪಃ ಸೂಕ್ತಪಠನಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಚಾಘಮರ್ಷಣಮ್ ।
ದೇವಾದಿತರ್ಪಣಂ ಚೈವ ಸ್ನಾನಂ ಪಂಚಾಂಗಮಿಷ್ಯತೇ ॥ –ಕೃ.ಸ್ಮೃ.

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸ್ನಾನಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ 'ಯಾಃ ಪ್ರವತೋ ನಿವತ ಉದ್ವತ...'ಈ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ 'ನಂದಿನೀ ನಲಿನೀ ಸೀತಾ...' ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ, 'ನಮಃ ಕಮಲನಾಭಾಯ...' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ದೇವರಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಟ್ಟು, ಒಂದು ಸಲ ಮುಳುಗಬೇಕು. 'ಹಿರಣ್ಯ ಶೃಂಗಂ ವರುಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ...' ಎಂದು ವರುಣಸೂಕ್ತ (ಇದು ನಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿದೆ). ಇದರಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಪರವಾದ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉದ್ಧೃತೇತಿ ಮೃದಾಲಿಪ್ಯ ದ್ವಿಷಡಷ್ಟಷಡಕ್ಷರೈಃ ।
ತ್ರಿರ್ನಿಮಜ್ಜ್ಯಾಪ್ಯಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರೋಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಪುನಸ್ತಥಾ ॥
ಮೃದಾಲಿಪ್ಯ ನಿಮಜ್ಜ್ಯಾಪ್ಸು ತ್ರಿರ್ಜಪೇದಘಮರ್ಷಣಮ್ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

'ಉದ್ಧೃತಾಸಿ ವರಾಹೇಣ...' ಎಂದು ಭೂಸೂಕ್ತ. (ಇದು ನಾರಾಯಣ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿದೆ.) ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಲಸೀಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ವಾಸುದೇವ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ, ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ವಿಷ್ಣುಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಮೂರು ಸಲ ಮುಳುಗಬೇಕು. 'ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ...' ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಜಲವನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಪುನಃ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು 'ತ್ರಾತಾರಮಿಂದ್ರ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, 'ತತ್ಸೂರ್ಯ ರೋದಸೀ...' ಎಂದು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರುಪಾಲು ಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ,

ಮಕರೋ ವಾಹನೋ ಯಸ್ಯ ಪಾಶಪಾಣಿಶ್ಚತುರ್ಭುಜಃ ।
ಮೃದಾ ತ್ಯಾಗೇನ ಮೇ ದದ್ಯಾತ್ ಪುಣ್ಯಂ ಮಕರವಾಹನಃ ॥

ಎಂದು ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ (ನೀರಿಗೆ) ಹಾಕಿ, ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಮೂರನೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲುಗಂಟಿನವರೆಗೆ ಲೇಪಿಸಿ, ಪುನಃ 'ಋತಂ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚ' ಎಂಬ ಅಘಮರ್ಷಣ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಹೇಳಿ ಮುಳುಗಬೇಕು. ಮುಳುಗುವಾಗ,

ಸ್ರಷ್ಟಾರಂ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ನಾರಾಯಣಂ ಪರಮ್ ।
ಯತಃಶ್ವಾಸೋ ನಿಮಜ್ಜ್ಯಾಪ್ಸು ಪ್ರಣವೇನೋತ್ಥಿತಸ್ತತಃ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಸರ್ವಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ, ಅಘಮರ್ಷಣಸೂಕ್ತದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಉತ್ತಮವಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಶ್ವಾನವನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ನೀರೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ 'ಓಂ' ಎಂಬ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿ ಮೇಲಿದ್ದು,

ಸಿಂಚೇತ್ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಸ್ವದೇಹಸ್ಥಂ ಹರಿಂ ಸ್ಮರನ್ । –ಸ.ಸ್ಮೃ

ಚೇತನ ಮತ್ತು ಅಚೇತನರೂಪವಾದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪಂಚಕೋಶಾಂತರ್ಗತನೂ ಆದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ತುರೀಯರೂಪೀಹರಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಂಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅಘಮರ್ಷಣಸೂಕ್ತ ಎಂದರೆ ಪಾಪಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವ ಸೂಕ್ತ.

ಯಥಾಶ್ವಮೇಧಃ ಕ್ರತುರಾಟ್ ಸರ್ವಪಾಪಾಪನೋದನೇ ।
ತಥೈವಾಘಮರ್ಷಣಂ ಸೂಕ್ತಂ ಸರ್ವಪಾಪನೋದನೇ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ

ಹೇಗೆ ಸಕಲ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞವು ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆಯೊ ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಅಘಮರ್ಷಣಸೂಕ್ತವು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಪಠನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಾತರ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಾಯಾಹ್ನವೆಂಬ ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ಆಮೇಲೆ ದೇವ ಋಷಿ (ಅಧಿಕಾರ ಇದ್ದವರು) ಪಿತೃತರ್ಪಣ ಕೊಟ್ಟು ಪುನಃ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ (ಆಮೇಲೆ ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಯ ಶಂಖಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು) ಎರಡುಸಲ ಆಚಮನಮಾಡಿ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎರಡು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದು,

ಯನ್ಮಯಾ ದೂಷಿತಂ ತೋಯಂ ಶಾರೀರಮಲಸಂಭವಮ್ ।
ತದ್ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಯಕ್ಷ್ಮಾಣಂ ತರ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ನಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಶರೀರದ ಕೊಳೆಯಿಂದ ನೀರು ದೂಷಿತವಾಗಿದೆ. ಆ ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯಕ್ಷನಿಗೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಜಲಾಶಯದ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ, ಸೂಕ್ತಪಠನ, ಪ್ರೋಕ್ಷಣ, ಅಘಮರ್ಷಣಸೂಕ್ತಪಠನ, ದೇವಾದಿ ತರ್ಪಣಗಳೆಂಬ ಐದು ಅಂಗಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ–

ಗುಣಾ ದಶ ಸ್ನಾನಕೃತೋ ಹಿ ಪುಂಸೋ ರೂಪಂ ಚ ತೇಜಶ್ಚ ಬಲಂ ಚ ಶೌಚಮ್ ।
ಆಯುಷ್ಯಮಾರೋಗ್ಯಮಲೋಲುಪತ್ವಂ ದುಃಸ್ವಪ್ನನಾಶಂ ಚ ತಪಶ್ಚ ಮೇಧಾಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.

ಸೌಂದರ್ಯ, ತೇಜಸ್ಸು, ಬಲ, ಶೌಚ (ಶುಚಿತ್ವ), ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ದುರಾಸೆಗಳ ತ್ಯಾಗ, ದುಃಸ್ವಪ್ನನಾಶ, ತಪಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಹತ್ತು ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಶೌಚೇ ಯತ್ನಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯ ತನ್ಮೂಲೋ ಹಿ ದ್ವಿಜಃ ಸ್ಮೃತಃ ।
ಶೌಚಾಚಾರವಿಹೀನಸ್ಯ ಸಮಸ್ತಾ ನಿಷ್ಫಲಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೂಲಧರ್ಮವೇ ಶೌಚಾಚಾರ. ಶೌಚಾಚಾರ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ನಿಷ್ಫಲ.

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸ್ಯ ದೇಹಸ್ಯ ಬುದ್ಧೇಶ್ಚ ಮನಸಸ್ತಥಾ ।
ದ್ರವ್ಯದೇಶಕ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚ ಶುದ್ಧಿರಾಚಾರ ಇಷ್ಯತೇ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳ ದೇಹ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ಉಪಯೋಗಮಾಡುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳ, ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳು –ಇವುಗಳ ಶುದ್ಧಿಯೇ ಆಚಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಮತ್ತು,

ಸ್ನಾನಮೂಲಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನಮೇವ ಚ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸ್ನಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಮಾಹಿತಃ ॥ –ಸ್ಮೃ.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ದೇವಪೂಜಾದಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಶೌಚಾಚಾರ ಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಚಾರಾದ್ವಿಚ್ಯುತೋ ವಿಪ್ರೋ ನ ವೇದಫಲಮಶ್ನುತೇ ।
ಆಚಾರೇಣ ತು ಸಂಯುಕ್ತಃ ಸಂಪೂರ್ಣಫಲಭಾಕ್ ಭವೇತ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಫಲವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಆಚಾರಯುಕ್ತನಾಗಿರಬೇಕು.

ಆಚಾರಹೀನಂ ನ ಪುನಂತಿ ವೇದಾಃ ಯದ್ಯಪ್ಯಧೀತಾಃ ಸಹ ಷಡ್ಭಿರಂಗೈಃ ।
ಛಂದಾಸ್ಯೇನಂ ಮೃತ್ಯುಕಾಲೇ ತ್ಯಜಂತಿ ನೀಡಂ ಶಕುಂತಾ ಇವ ಜಾತಪಕ್ಷಾಃ ॥ –ಸ್ಮೃ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬ ಷಡಂಗ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದರೂ, ವೇದೋಕ್ತ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ವಾದರೆ, ಆ ವೇದಗಳು ಅವನನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಲಾರವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅವನ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವವು. ರೆಕ್ಕೆ ಪಡೆದ ಹಕ್ಕಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಗೂಡಿನಿಂದ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆ,

ಚತುರ್ಣಾಮಪಿ ವರ್ಣಾನಾಮಾಚಾರೋ ಧರ್ಮಪಾಲಕಃ ।
ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟದೇಹಾನಾಂ ಭವೇದ್ಧರ್ಮಃ ಪರಾಙ್ಮುಖಃ ॥

ಏವಮಾಚಾರತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಮುನಯೋ ಗತಿಮ್ ।
ಸರ್ವಸ್ಯ ತಪಸೋ ಮೂಲಮಾಚಾರಂ ಜಗೃಹುಃ ಪರಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.

ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರಿಗೂ ಆಚಾರವು ಧರ್ಮಪಾಲಕ. ಆಚಾರಹೀನರಾದರೆಂದರೆ ಧರ್ಮವು ಅವರಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಆಚಾರಕ್ಕೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಇರುವ ನಂಟನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಮುನಿಗಳು ಸಕಲವಿಧ ತಪಸ್ಸಿಗೂ ಆಚಾರವೇ ಮೂಲವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವರು.

ಯಃ ಸ್ವಧರ್ಮಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಭಕ್ತಿಮಾತ್ರೇಣ ಜೀವತಿ ।
ನ ತಸ್ಯ ತುಷ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುರಾಚಾರೇಣೈವ ತುಷ್ಯತಿ ॥ –ನಾರದಪುರಾಣ

ಯಾವಾತನು ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು (ಆಚಾರಾದಿಗಳನ್ನು) ಬಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವವಿಹಿತ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಷಟ್ಕರ್ಮಾಭಿರತೋ ನಿತ್ಯಂ ದೇವತಾಽತಿಥಿಪೂಜಕಃ ।
ಹುತಶೇಷಂ ತು ಭುಂಜಾನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಾವಸೀದತಿ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಯಜನ, ಯಾಜನ, ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ದಾನ, ಪ್ರತಿಗ್ರಹಗಳೆಂಬ ಷಟ್ಕರ್ಮನಿರತನಾದ, ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಅತಿಥಿಗಳ ಅರ್ಚಕನಾದ, ವೈಶ್ವದೇವಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅದರ ಶೇಷವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸದಾಚಾರ–ಸಂಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಂದೂ ನಾಶ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಚಿನೋತಿ ಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಆಚಾರೇ ಸ್ಥಾಪಯತ್ಯುತ ।
ಸ್ವಯಮಾಚರತೇ ಯಸ್ತು ತಮಾಚಾರ್ಯಂ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ॥

ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಆಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು. ತಾನೂ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂತಹವನನ್ನೇ 'ಆಚಾರ್ಯ' ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ 'ಆಚಾರ್ಯ' ಎನಿಸುವ ಪುರೋಹಿತರು ಆದಷ್ಟು ಆಚಾರಶೀಲರಾಗಿರಬೇಕು.

ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಧಾರ್ಯತೇ ಧರ್ಮಃ ಬಹುಭಿರ್ನಾರ್ಥರಾಶಿಭಿಃ ।
ನಿಷ್ಕಿಂಚನಾ ಹಿ ಮುನಯಃ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತೋ ದಿವಂಗತಾಃ ॥ –ಗಾರುಡ

ಎಂದು ಗಾರುಡ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಹೊರತು, ಬಾಹ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯವಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕಿಂಚನರಾದ ಮುನಿಗಳು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಸ್ನಾನದ ಅನಂತರ ಮೊದಲು ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೈ ಒರೆಸುತ್ತೇವೋ ಅಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಕಲಿ ಬಂದು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಬೆನ್ನನ್ನು ಒರೆಸಬೇಕು. ಕಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಎದುರಿನಲ್ಲಿರಬಾರದು. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು.

ಸ್ನಾನದನಂತರ ಒಣಗಿದ ಮಡಿವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಷಟ್ಪುಚ್ಛ ಹಾಕಿ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಮಂಗಲಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಆರ್ದ್ರವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಯಾನಿ ಚ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಕಂಧೇ ಕ್ವಚಿದ್ಧೀಮಾನಾರ್ದ್ರವಸ್ತ್ರಂ ನ ಧಾರಯೇತ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.

ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಮಂಗಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಉಡಲು ಅಥವಾ ಹಿಡಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು.

ಆಮೇಲೆ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಎರಡು ಸಲ ಶ್ರೌತಾಚಮನ ಮಾಡಿ, ನೀರಿನಿಂದ ದ್ವಾದಶನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸುದರ್ಶನ ಅಥವಾ ಸಾಲಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ,

ಸಾಲಗ್ರಾಮಶಿಲಾಯಾಂ ತು ನಿತ್ಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತಃ ಕಲಿಃ ।
ಭೀಮಸೇನಮಹಾಬಾಹೋ ಗದಯಾ ಪೋಥನಂ ಕುರು ॥

ಎಂದು ಮೊದಲು ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಆ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಚೆಲ್ಲಿ ಎರಡುಸಲ ಅಂಭೃಣೀಸೂಕ್ತದಿಂದ

ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಮೂರುಸಲ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಸ್ವಲ್ಪ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಹಾಕಿ ಆ ತೀರ್ಥದಿಂದಲೇ 'ಗೋಪೀಚಂದನ ಪಾಪಘ್ನ.....' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಗೋಪೀಚಂದನವನ್ನು ತೇಯ್ದು ಕೇಶವಾದಿ ನಾಮಗಳಿಂದ 'ಲಲಾಟೇ ಕೇಶವಂ ವಿದ್ಯಾತ್....' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ೧೨ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪೀಚಂದನ ಧಾರಣಮಾಡಿ, 'ಸುದರ್ಶನ ಮಹಾಜ್ವಾಲ....' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಠನಮಾಡುತ್ತಾ ಆಯಾ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು (ಪಂಚಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು) ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಯಜ್ಞೋ ದಾನಂ ತಪೋ ಹೋಮಃ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯತರ್ಪಣಮ್ ।
ಭಸ್ಮೀ ಭವತಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಂ ವಿನಾ ಕೃತಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ

ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಧಾರಣ ಮಾಡದೆ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಹೋಮ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ,

ಧೃತೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ದೇಹಸ್ತು ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನಮಾಚರೇತ್ ।
ಉಪಾಸೀತ ದ್ವಿಜಃ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋದಙ್ಮುಖೋಽಪಿ ವಾ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಗೋಪೀಚಂದನದಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ (ದ್ವಾದಶನಾಮಗಳನ್ನು) ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ಜಪ, ಹೋಮ (ದೇವಪೂಜೆ, ಔಪಾಸನ, ವೈಶ್ವದೇವ), ಶ್ರಾದ್ಧ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ತರ್ಪಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಗೋಪೀಚಂದನದಿಂದ ದ್ವಾದಶನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗೋಪೀಚಂದನಲಿಪ್ತಾಂಗೋ ಯಂ ಯಂ ಪಶ್ಯತಿ ಚಕ್ಷುಷಾ ।
ತಂ ತಂ ಶುದ್ಧಂ ವಿಜಾನೀಯಾತ್ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಗೋಪೀಚಂದನದಿಂದ ಅಂಕಿತರಾದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಯಾರನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವಿಹೀನಸ್ಯ ಶ್ಮಶಾನಸದೃಶಂ ಮುಖಮ್ ।
ಅವಲೋಕ್ಯ ಮುಖಂ ತೇಷಾಮಾದಿತ್ಯಮವಲೋಕಯೇತ್ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವಿಲ್ಲದ ಮಸಣದಂತಹ ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆ ಪಾಪವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಸೂರ್ಯ ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕು.

ವಿನಾ ಮಂತ್ರಂ ಜಪಂ ಮೌನೀ ಹ್ಯಂತರ್ಜಾನುಕರಃ ಸದಾ ।
ಪವಿತ್ರೀ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಾಸೀನಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಕರ್ಮೋತ್ತರೀಯವಾನ್ ॥ –ಗೃ.ಕ.ಸ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುವುದಲ್ಲದೆ, ಇತರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೌನದಿಂದ ಇದ್ದು ಎರಡು ಮೊಣಗಂಟುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರ (ದರ್ಭೆಯ ಅಥವಾ ಚಿನ್ನದ) ಧರಿಸಿ, ಉತ್ತರೀಯ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ನಾಸ್ಯತೋ ವರುಣಃ ಕಾಂತಿಂ ಜುಹ್ವತೋಽಗ್ನಿಃ ಶ್ರಿಯಂ ಹರೇತ್ ।
ಭುಂಜತೋ ಮೃತ್ಯುರಾಯುಷ್ಯಂ ತಸ್ಮಾನ್ಮೌನಂ ತ್ರಿಷು ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತಾಡಿದರೆ ವರುಣನು ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ, ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ (ಪೂಜಾಕಾಲ ದಲ್ಲಿಯೂ) ಅಗ್ನಿಯು ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಮೃತ್ಯುವು ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವನು.

ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾರ್ಘ್ಯವಿಧಿಃ

ವಸಿತ್ವಾ ವಾಸ ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಾಚಮ್ಯ ಚ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಚಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸೂರ್ಯಗತಂ ಹರಿಮ್ ॥

ಮಂತ್ರತಃ ಪರಿವೃತ್ಯಾಥ ಸಮಾಚಮ್ಯ ಸುರಾದಿಕಾನ್ ।
ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ನಿಪೀಡ್ಯಾಥ ವಾಸೋ ವಿಸ್ತೃತ್ಯ ಚಾಂಜಸಾ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಸ್ನಾನದನಂತರ ಮೈಒರಸಿದ ಮೇಲೆ ಒಣಗಿದ ಮಡಿಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಗೋಪಿಯಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಾಣೋ ದೇಹಗತೋ ವಾಯುರಾಯಾಮಸ್ತನ್ನಿಬಂಧನಮ್ । –ಸಂ.ಭಾ.

ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ವಾಯುವನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಕನಿಷ್ಠಾಽನಾಮಿಕಾಂಗುಷ್ಠೈರ್ನಾಸಿಕಾಗ್ರಸ್ಯ ಪೀಡನಮ್ ।
ಓಂಕಾರಮುದ್ರಾ ಸಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಯತೇಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ ॥

ಪಂಚಾಂಗುಲಿಭಿರ್ನಾಸಾಗ್ರಪೀಡನಂ ಪ್ರಣವಾಭಿಧಾ ।
ಮುದ್ರೇಯಂ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಗೃಹಸ್ಥಯೋಃ ॥ –ಸಂ.ಭಾ.

ಮೂಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾ ಅನಾಮಿಕಾಬೆರಳುಗಳಿಂದ, ಬಲತುದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗುಷ್ಠದಿಂದ ಒತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದು ಓಂಕಾರಮುದ್ರೆ. ಯತಿಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೂ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಐದು ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮೂಗನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಪ್ರಣವಮುದ್ರೆ. ಇದು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗೂ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಿಗೂ ಹೇಳಿದೆ.

ರೇಚಯಿತ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ಚ ವಾಮತಃ ।
ಕುಂಭಕಂ ಚ ಸುಷುಮ್ನಾಯಾಂ ವಿಷ್ಣುಂ ವಾಯುಂ ಚ ಸಂಸ್ಮರೇತ್ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಿಂಗಲಾನಾಡಿಯಿಂದ ವಾಯುವನ್ನು ಹೊರಚೆಲ್ಲಿ, ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಇಡಾನಾಡಿಯಿಂದ ಒಳಗೆಳೆದುಕೊಂಡು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸುಷಾಮ್ನಾ ನಾಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಯುವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.

ದ್ವಿಗುಣೋತ್ತರಂ ರೇಚಕಾದಿ ಷೋಡಶಾದಿಕ್ರಮೇಣ ತು ।
ಮಾತ್ರಾಣಾಂ ಹ್ರಸ್ವವರ್ಣಸ್ಯ ಕಾಲೋ ಮಾತ್ರೇತಿ ಶಬ್ದ್ಯತೇ ॥
ರೇಚಯೇದ್ದಕ್ಷಿಣೇ ವಿದ್ವಾನ್ ಮಾತ್ರಾಷೋಡಶಕೇವ ಚ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

೧೬ ಮಾತ್ರೆಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ ರೇಚಕ. ೩೨ ಮಾತ್ರೆಗಳಷ್ಟು ಕಾಲಪೂರಕ. ೬೪ ಮಾತ್ರೆಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ ಕುಂಭಕ. ಹೀಗೆ ಎರಡೆರಡು ಕಾಲ ರೇಚಕಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಬರಬೇಕು. ಒಂದು ಹ್ರಸ್ವವರ್ಣವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಬೇಕಾದುವಷ್ಟು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರೆಯೆಂದು ಹೆಸರು.

ಭೂಃ ಭವಃ ಸುವಃ ಮಹಃ ಜನಃ ತಪಃ ಸತ್ಯಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಪ್ರತ್ಯೋಂಕಾರಸಮಾಯುಕ್ತಂ ತಥಾ ತತ್ಸವಿತುಃ ಪದ ॥

ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀರಿತ್ಯೇತಚ್ಛಿರಃ ಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್ ।
ತ್ರಿರಾವರ್ತನಯೋಗಾತ್ತು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಸ್ತು ಶಬ್ದ್ಯತೇ ॥ –ಸಂ. ಭಾ.

ಓಂಕಾರಸಹಿತ ಮಹಾವ್ಯಾಹೃತಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿರೋಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅದರ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ ಮೂರಾವರ್ತಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿದಾಗ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಮೂರುಸಲವೂ, ಸೂರ್ಯಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನದ ಮೊದಲು ಒಂದು ಸಲವೂ, ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಜಪದ ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರುಸಲವೂ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮೂರಾವರ್ತಿಯ ಅನಂತರ ಎಡಮೂಗನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಬಲಮೂಗಿನಿಂದ ಒಳಗಿರುವ ವಾಯುವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.

ಕ್ರಮೇಣೈವಾಭ್ಯಸೇನ್ಮಾತ್ರಾ ವೃದ್ಧಿಮೇಕಾಗ್ರಧೀಃ ಪುನಃ । –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಕಲ ಪಾಪಪರಿಹಾರ ವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ,

ಋಷಯೋ ದೀರ್ಘಸಂಧ್ಯತ್ವಾದ್ದೀರ್ಘಮಾಯುರವಾಪ್ನುವನ್ । –ಮ.ಸ್ಮೃ.

ಋಷಿಗಳು ಈ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು.

ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಯಶಶ್ಚ ಕೀರ್ತಿಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಮೇವ ಚ । –ವಸು.ಸ್ಮೃ.

ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಜಪದಿಂದ ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಜ್ಞಾಶಕ್ತಿ, ಯಶಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವರು.

ಆಮೇಲೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಹೇಳಿ, 'ಆಪೋ ಹಿಷ್ಠಾ......' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದ ೯ ಪಾದಗಳಿಂದ ೯ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಎಡ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ನೀರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಲಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ಹಿಡಿದು ಅದರಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭೂಮೌ ಶಿರಸಿ ಚಾಕಾಶೇ ಆಕಾಶೇ ಭುವಿ ಮಸ್ತಕೇ ।
ಮಸ್ತಕೇ ಚ ತಥಾಕಾಶೇ ಭೂಮೌ ಚ ನವಧಾ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

೧. ಪಾದಕ್ಕೆ ೨. ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ೩. ಎದೆಗೆ ಪುನಃ ಎದೆಗೆ, ಪಾದಗಳಿಗೆ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಪುನಃ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ, ಎದೆಗೆ, ಪಾದಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ೯ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ೯ ಪಾದಗಳ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ,

ರಜಸ್ತಮೋಮೋಹಜಾಲಾನ್ ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತಿಗಾನ್ ।
ವಾಙ್ಮನಃ ಕಾಯಜಾನ್ ದೋಷಾನ್ ನವೈತಾನ್ ನವಭಿರ್ದಹೇತ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ರಜೋಗುಣ, ತಮೋಗುಣ, ಮೋಹಗಳಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ, ನಿದ್ರಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತಿನಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಶರೀರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳೂ ಈ ೯ ಪಾದಮಂತ್ರದಿಂದ ೯ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

'ಅಗ್ನಿಶ್ಚ (ಸೂರ್ಯಶ್ಚ) ಮಾಮನ್ಯುಶ್ಚ ...... ಸತ್ಯೇ(ಸೂರ್ಯೇ) ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಜುಹೋಮಿ ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ಮಂತ್ರಾಚಮನ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಎರಡು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಅರ್ಥಾನು–

ಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ ಮಂತ್ರಾಚಮನ ಮಾಡಿದಾಗ, ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕರಣ, ಉದರ, ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ, ಪಾಣಿ, ಪಾದಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಪುನಃ 'ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ....' 'ಆಪೋ ಹಿಷ್ಠಾ.....' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯಾರ್ಘ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಒಂದು ಸಲ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನಂದಪ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನು ದೈತ್ಯರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಲ್ಲಿರುವನು. ಅವನ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಕಿರುಬೆರಳಿನಿಂದ ತ್ರಿಕೋಣರೇಖೆ ಮಾಡಿ ಮೂರು ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಭೂಃ, ಓಂ ಭುವಃ, ಓಂ ಸುವಃ' ಎಂದೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಹ್ರೀಂ' ಎಂದೂ ಬರೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿ ಎರಡು ಅಂಗುಷ್ಠಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ,

ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನೀಯೋಗಾತ್ ರಾಕ್ಷಸೀಮುದ್ರಿಕಾ ಭವೇತ್ ।
ರಾಕ್ಷಸೀಮುದ್ರಿಕಾತೋಯಂ ತತ್ತೋಯಂ ರುಧಿರಂ ಭವೇತ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಅಂಜಲಿಯ ಆಚೆ ಈಚೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಗುಷ್ಠ ತೋರ್ಬೆರಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ರಾಕ್ಷಸೀಮುದ್ರೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ರಾಕ್ಷಸೀಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ನೀರು ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸೀಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬಾರದು. ಈ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಕೊಡುವ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು,

ತಿಷ್ಠನ್ನರ್ಘ್ಯತ್ರಯಂ ದದ್ಯಾತ್ ತ್ರಿಷು ಕಾಲೇಷು ಬಹ್ವೃಚಃ ॥ –ಸ್ಮೃ.

ಋಗ್ವೇದಿಗಳು ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು.

ಪ್ರಾತರ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನಯೋಸ್ತಿಷ್ಠನ್ ಸಾಯಮಾಸೀನ ಏವ ತು ॥ –ಸ್ಮೃ.

ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳೂ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು.

ಈ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅರ್ಧ ಬಗ್ಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿ ನೀರಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಎದುರಿಗೆ ನೀರಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳಂತೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಋಗ್ವೇದಿಗಳು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುವಾಗ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಮೂರುಸಲ ಬಿಡಬೇಕು. ಮೊದಲ ಅರ್ಘ್ಯದಿಂದ ಮಂದೇಹ ಎಂಬ ದೈತ್ಯರ ಅಸ್ತ್ರನಾಶವೂ, ಎರಡನೆಯದರಿಂದ ಅವರ ವಾಹನನಾಶವೂ, ಮೂರನೆಯದರಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯರ ನಾಶವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ 'ಓಮ್ ಅಸಾವಾದಿತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ' 'ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋತಮ್' ಎಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ನೀರನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದೈತ್ಯಹತ್ಯಾದೋಷ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯಗಳಿಂದ ಮಂದೇಹ ದೈತ್ಯರ ನಾಶವಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಹತ್ಯಾದೋಷನಿವೃತ್ತಿಗೆ ಮೂರು ಸಲ ಶ್ರೌತಾಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇಶವಾದಿ ೧೨ ನಾಮ ಗಳಿಂದಲೂ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣಾದಿ ೧೨ ನಾಮಗಳಿಂದಲೂ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು.

ಆಮೇಲೆ ಮೊದಲು ತೆಗೆದಿಟ್ಟ, ಒದ್ದೆಯಾದ ಸ್ನಾನದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಹಿಂಡಿ, ಪಿತೃತರ್ಪಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು–

ಯೇ ಕೇ ಚಾಸ್ಮತ್ ಕುಲೇ ಜಾತಾ ಅಪುತ್ರಾ ಗೋತ್ರಿಣೋ ಮೃತಾಃ ।
ತೇ ಗೃಹ್ಣಂತು ಮಯಾ ದತ್ತಂ ವಸ್ತ್ರನಿಷ್ಪೀಡನೋದಕಮ್ ॥

ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಸ್ತ್ರನಿಷ್ಪೀಡನದ ಉದಕವನ್ನು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಒಣಹಾಕಿ ಮತ್ತೆ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೊದಲು ಆಸನಶುದ್ಧಿ, ಪಾಪಪುರುಷಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ. ಋಗ್ವೇದಿಗಳು ಲೋಕನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ (ಉಪದೇಶ ಇದ್ದವರು) ತತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರು ಸಲ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ, ಗಾಯತ್ರಿಯ ಋಷಿ ಛಂದೋದೇವತಾ ಹೇಳಿ, ಕರನ್ಯಾಸ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಧ್ಯಾನ ಹೇಳಿ 'ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಜಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಋಷಿರ್ಗುರುತ್ವಾತ್ ಶಿರಸಿ, ಛಂದೋಽಕ್ಷರತ್ವಾನ್ಮುಖೇ ಧ್ಯೇಯತ್ವಾತ್ ಹೃದಿ ದೇವತಾ ।–ಸಂ.ಭಾ.

ಋಷಿಗಳು ಗುರುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಕೈಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಛಂದಸ್ಸು ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಬಾಯಿಯನ್ನೂ, ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದು ಹೃದಯಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ ದೇವತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಹೃದಯವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅರ್ಕಮಂಡಲಗಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಧ್ಯಾತ್ವೈವ ತ್ರಿಪದೀಂ ಜಪೇತ್ ।
ಸಹಸ್ರಪರಮಾಂ ದೇವೀಂ ಶತಮಧ್ಯಾಂ ದಶಾವರಾಮ್ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ದೇವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ, ಮೂರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ, ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಒಂದುಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಜಪಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ. ನೂರು ಮಧ್ಯಮ. ಹತ್ತು ಅಧಮ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತು ಸಂಧ್ಯಾರ್ಥೇ ತದನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ । –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಪ್ರಣವ, ವ್ಯಾಹೃತಿ, ಗಾಯತ್ರಿಯ ಮೂರು ಪಾದ ಸೇರಿದರೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗಾಯತ್ರೀ; ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೇ ಜಪಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಾಹೃತಿರಹಿತವಾದ ಪ್ರಣವ ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರೀ ಸೇರಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಾಯತ್ರೀ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಿಗೂ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನೇ ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಪಂಚವಸಾನಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಪಂಚಪಾತಕನಾಶಿನೀ ।
ಪಂಚವಸಾನರಹಿತಾ ಪಂಚಪಾತಕದಾಯಿನೀ ॥

ಪ್ರಣವ, ವ್ಯಾಹೃತಿ, ಗಾಯತ್ರಿಯ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಜಪಿಸಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಐದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಜಪಿಸಿದರೆ ಪಂಚಪಾತಕಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಗಾಯತ್ರೀಶಬ್ದಾರ್ಥ:

ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾದನ್ನದೋಷಾತ್ ಪಾತಕಾದುಪಪಾತಕಾತ್ ।
ಗಾಯತಂ ತ್ರಾಯತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ ಗಾಯತ್ರೀತಿ ಸ್ಮೃತಾ ಬುಧೈಃ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಯಾವ ಮಂತ್ರವು ಜಪಮಾಡುವವರ ಪ್ರತಿಗ್ರಹದೋಷವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದು 'ಗಾಯತ್ರೀ'

ಎಂಬುದಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, 'ನ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ಪರೋ ಮಂತ್ರಃ'. ಈ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಮಾನವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಂತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವಾಗ ಮೆಲ್ಲನೆ, ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಇದರ ಧ್ಯಾನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಮಂತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಅನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಸೂರ್ಯದರ್ಶನಾತ್ತಿಷ್ಠೇತ್ತತಸ್ತೂಪವಿಶೇತ ವಾ । –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಈ ಗಾಯತ್ರೀಜಪವನ್ನು ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಮಾಡಿ, ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಅನಂತರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾಡಬಹುದು.

ಪ್ರಣವಃ ಪುರುಷೋ ಜ್ಞೇಯೋ ಗಾಯತ್ರೀವರವರ್ಣಿನೀ ।
ತಯೋಃ ಸಂಯೋಗಕಾಲೇ ತು ವಸ್ತ್ರೇಣಾಚ್ಛಾದಯೇತ್ಕರಮ್ ॥ –ಸಂ.ಭಾ.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಗಾಯತ್ರೀಪದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ. ಇವೆರಡರ ಸಂಯೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಣನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಬಾರದಾದ್ದರಿಂದ ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ ಕೈಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಸಂಖ್ಯಾತೋಽಪವಿತ್ರಶ್ಚ ಜಪೋ ನಿಷ್ಫಲತಾಮಿಯಾತ್ ।

ಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದೆಯೂ, ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡದೆಯೂ ಮಾಡುವ ಜಪ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಪಕಾಲೇ ನ ಭಾಷೇತ ಹೋಮಾದಿಷು ಕದಾಚನ ।
ಸಂಖ್ಯೇಯೈವೋಪವೀತೇನ ಜಪಹೋಮಾದಿನಿಷ್ಫಲಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಯಾವಾಗಲೂ ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ, ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತಾಡದೆ ಇದರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೆ ಜಪವೂ, ಹೋಮವೂ ನಿಷ್ಫಲ. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ,

ಗಾಯತ್ರೀ ವೇದಮೂಲತ್ವಾದ್ ವೇದಃ ಪರ್ವಸು ಗೀಯತೇ ।
ಮಧ್ಯಾಂಗುಲೀದ್ವಯಂ ಮೇರುಸ್ತಸ್ಮೇರುಂ ನಾತಿಲಂಘಯೇತ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಬಲಗೈಯ ಅನಾಮಿಕೆಯ ಮಧ್ಯಗಂಟಿನಿಂದ ಗಣನೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿ ಅದರ ಕೆಳಗಿನ ಪರ್ವ, ಕನಿಷ್ಠಿಕೆಯ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೂರು ಪರ್ವ, ಅನಾಮಿಕೆಯ ಮೇಲಿನ ಪರ್ವ, ಮಧ್ಯಾಂಗುಲಿಯ ಮೇಲಿನ ಪರ್ವ, ತರ್ಜನಿಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಮೂರು ಪರ್ವ ಹೀಗೆ ಗಣನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ೧೦ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಾಂಗುಲಿಯ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಪರ್ವಗಳು ಮೇರುಸ್ಥಾನಗಳು. ಹೀಗೆ ಗಣನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮೇರುವಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಜಪಮಾಡುವಾಗ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜಪಮಾಡಿದ ಅನಂತರ, ಜಪಸಂಖ್ಯೆ ೧೦ಕ್ಕೆ ಒಂದರಂತೆ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಕೊನೆಗೆ 'ಓಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ' ಎಂದೂ ಅಥವಾ 'ಸವಿತಾರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ' ಎಂದೂ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುನಃ ಧ್ಯಾನ, ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ, ಕರನ್ಯಾಸ, ಋಷಿಛಂದೋದೇವತಾ ಹೇಳಿ ಮೂರುಸಲ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ ಈ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಜಪವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು.

ಗುಣಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕರ್ತನಾದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾದ್ದರಿಂದ, ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಕಾಶ–ಸುಖ–ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗಿರು

ವುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲರ ಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಅವನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಾರ್ಥ. ಈ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು,

ಪೂರ್ವಾಂ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಸನಕ್ಷತ್ರಾಂ ಉತ್ತರಾಂ ಸದಿವಾಕರಾಮ್ ।
ಉತ್ತರಾಮುಪವಿಶ್ಯೈವ ವಾಗ್ಯತಃ ಸರ್ವದಾ ಜಪೇತ್ ॥ –ಸಂ.ಸ್ಮೃ.

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಾಗ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕವನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುವುದರೊಳಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಸ್ಮಾದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋರಾತ್ರಸಂಧಿಯೋಗೇ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ತೇ,
ಸಜ್ಯೋತಿಷೋ ಜ್ಯೋತಿಷೋಽದರ್ಶನಾತ್ ॥ –ಛಾಂ.ಶ್ರುತಿ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹಗಲು ಮುಗಿದು ರಾತ್ರಿ ಬರುವ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವಾಗ ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನೂ, ರಾತ್ರಿ ಮುಗಿದು ಹಗಲು ಬರುವ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉತ್ತಮಾ ತಾರಕೋಪೇತಾ ಮಧ್ಯಮಾ ಲುಪ್ತತಾರಕಾ ।
ಅಧಮಾ ಸೂರ್ಯಸಹಿತಾ ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾ ತ್ರಿಧಾ ಮತಾ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯನು ಕಾಣದಿರುವಾಗ ಮಾಡುವುದು ಮಧ್ಯಮ. ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಅನಂತರ ಮಾಡುವುದು ಅಧಮ.

ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನತಃ ಪೂರ್ವಮುದಯೇಽಸ್ತಮಯೇಽಪಿ ವಾ ।
ಗಾಯತ್ರ್ಯಷ್ಟಶತಂ ಜಪ್ಯಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ದ್ವಿಜನ್ಮಭಿಃ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದರೂ, ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾದರೂ ಈ ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ೧೦೮ ಸಲ ಗಾಯತ್ರೀಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. 'ವಿಧಿನಾಽಪಿಕೃತಾ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲಾತೀತಾ ತು ನಿಷ್ಫಲಾ' ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಕಾಲ ಮೀರಿದನಂತರ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಮಾಡಿದರೂ ನಿಷ್ಫಲ.

ಉಪಾಸತೇ ತು ಯಾಂ ಸಂಧೌ ನಿಶಾಯಾ ದಿವಸಸ್ಯ ಚ ।
ತಾಮೇವ ಸಂಧ್ಯಾಂ ತಸ್ಮಾತ್ತು ಪ್ರವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ ॥ –ವ್ಯಾಸಃ

ರಾತ್ರಿ ಮುಗಿದು ಹಗಲು ಬರುವ, ಹಾಗೆಯೇ ಹಗಲು ಮುಗಿದು ರಾತ್ರಿ ಬರುವ ಈ ಸಂಧಿಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮುಖ್ಯಕಲ್ಪೋಽನುಕಲ್ಪಶ್ಚ ಸರ್ವಸ್ಮಿನ್ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿತೌ । –ಮೈ.ಮ.ನು.

ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯಕಾಲ, ಗೌಣಕಾಲ ಎಂಬುದಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಕಾಲೇ ಯದಾವಶ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ ।
ಗೌಣಕಾಲೇಽಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಗೌಣೋಽಪ್ಯೇತಾದೃಶೋ ಮತಃ ॥ –ಗೋ.

ಅವಶ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮುಖ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಗೌಣಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲೀ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೌಣಕಾಲವು ಮಧ್ಯಮ.

ಸಾಯಂಕಾಲೇ ತ್ರಿಘಟಿಕಾ ಅಸ್ತಾದುಪರಿ ಭಾಸ್ವತಃ ।
ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ತ್ರಿಘಟಿಕಾಸ್ತತ್ರ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯದನಂತರ ಮೂರು ಘಳಿಗೆ ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೂ, ಸೂರ್ಯೋದಯದನಂತರ ಮೂರುಘಳಿಗೆ ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೂ ಗೌಣಕಾಲ.

ಚತಸ್ರೋ ಘಟಿಕಾ ಸಾಯಂ ಗೌಣಕಾಲೋಽಸ್ತಿ ಮಧ್ಯಮಃ ।
ಚತಸ್ರೋ ಘಟಿಕಾ ಪ್ರಾತಃ ಗೌಣಕಾಲೋಽಸ್ತಿ ಮಧ್ಯಮಃ ॥ –ಸಂಧ್ಯಾಭಾಷ್ಯೇ

ನಾಲ್ಕು ಘಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮದ ಅನಂತರ ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೂ, ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಅನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಘಳಿಗೆ ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಗೌಣಕಾಲ.

ಉದಯಾಸ್ತಮಯಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಯಾವತ್ಸ್ಯಾದ್ಘಟಿಕಾತ್ರಯಮ್ ।
ತಾವತ್ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸೀತ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ತತಃ ಪರಮ್ ॥ –ದೇ.ಭಾ.ಸ್ಕಂ., ಅ. ೧೦

ಸೂರ್ಯೋದಯ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯದ ಅನಂತರ ಮೂರು ಘಳಿಗೆಯೊಳಗೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರು ಘಳಿಗೆ ದಾಟಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮಣೇ ಸ್ವಲ್ಪೇ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಮಪಿ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ ।
ಚತುರರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಶಿರೋ ವ್ಯಾಹೃತಿಪೂರ್ವಕಮ್ ॥ –ಕೃ.ಸ್ಮ.

ಮೂರು ಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಕಾಲವು ಅತೀತವಾದರೆ ಮಹಾವ್ಯಾಹೃತಿ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಶಿರೋಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಏನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಲ ಅತೀತವಾದರೆ ಆಗ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಬೇಕೇ ವಿನಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಇದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡದೆ ಕಾಲಾತೀತವಾಗದಂತೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಯಸ್ಮಿನ್ ಕಾಲೇ ತು ಯತ್ಕರ್ಮ ತತ್ಕಾಲಾಧೀಶ್ವರೀಂ ಚ ತಾಮ್ ।
ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತು ತತ್ಕಾಲೀನಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ –ದೇ.ಭಾ.

ಯಾವ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ, ಅವಶ್ಯ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶುಚಿರ್ವಾಽಪ್ಯಶುಚಿರ್ವಾಽಪಿ ಕಾಲೇ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ –ಸ್ಮ.ರ.

ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಶುಚಿ ಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಎಂದರೆ ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಬಂದಾಗ, ಅಥವಾ ರುಗ್ಣಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ (ರೋಗಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ) ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತನಾದಾಗ.

ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ ವಾ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಂಗತೋಽಪಿ ವಾ ।
ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಾಂತರಃ ಶುಚಿಃ ॥

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನೀರು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, 'ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾನಸಿಕ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ ಮಾಡಿ, ಮಾನಸಿಕಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಮೂರು ಸೂರ್ಯಾರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಹತ್ತುಸಲ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿ,

ಯಾಂ ಸದಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ ।
ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರ್ನಮಸ್ಯಂತಿ ಸಾ ಮಾಂ ಸಂಧ್ಯಾಽಭಿರಕ್ಷತು ॥

ಸಕಲ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಳಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಧ್ಯೆಯೆಂದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನೇ. 'ಯಃ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾ-ಸತೇ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ತದುಪಾಸತೇ' ಎಂದು ಶ್ರುತಿ. 'ಎಲ್ಲಾ ಜಗತ್ತೂ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತದೋ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು.

ಮನಃಪ್ರಹರ್ಷಣಂ ಶೌಚಂ ಮೌನಂ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಚಿಂತನಮ್ ।
ಅವ್ಯಗ್ರಹತ್ವಮನಿರ್ವೇದೋ ಜಪಸಂಪತ್ತಿಹೇತವಃ ॥ –ಬ್ರ.ಪು.

ಜಪಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿರಬೇಕು, ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು, ಮೌನವಾಗಿ, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ವ್ಯಥೆಪಡಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಜಪವು ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ 'ಪ್ರತಿವಿಪ್ರನಿಯತಕರ್ಮ' ಎಂದು ಹೆಸರಿದ್ದು, 'ಅಹರಹಃ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸೀತ' ಎಂದು ಶ್ರುತಿ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ,

ಉನ್ಮತ್ತದೋಷಯುಕ್ತಸ್ಯ ವ್ಯಾಧಿಸ್ಥಸ್ಯ ಚ ನಿತ್ಯಶಃ ।
ಪಿತಾ ಭ್ರಾತಾ ತದನ್ಯೋ ವಾ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಮಾಚರೇತ್ ॥ –ತೈ.ಸಂ.ಭಾ.

ಹುಚ್ಚನಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ರೋಗಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನ ಪರವಾಗಿ ತಂದೆ ಅಥವಾ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಿಪ್ರೋ ವೃಕ್ಷೋ ಮೂಲಕಾನ್ಯತ್ರ ಸಂಧ್ಯಾವೇದಃ ಶಾಖಾ ಧರ್ಮಕರ್ಮಾಣಿ ಪತ್ರಮ್ ।
ತಸ್ಮಾನ್ಮೂಲಂ ಯತ್ನತಃ ಪಾಲನೀಯಂ ಛಿನ್ನೇ ಮೂಲೇ ನೈವ ವೃಕ್ಷೋ ನ ಶಾಖಾ ॥ –ದೇ.ಭಾ.ಗ.

ಬಾಹ್ಮಣನೆಂಬ ಮರದ ಮೂಲವೇ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ. ವೇದಗಳೇ ಅದರ ಶಾಖೆಗಳು. ವೇದೋಕ್ತ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯೇ ಅದರ ಪತ್ರಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವೃಕ್ಷದ ಮೂಲವಾದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮರವು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ವೃಕ್ಷವೂ ಇಲ್ಲ, ಶಾಖಾಪತ್ರಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದು–

ಕುರ್ಯಾದನ್ಯಂ ನ ವಾ ಕುರ್ಯಾನ್ಮೈತ್ರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉಚ್ಯತೇ ।

ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡು, ಬಿಡು. ಮಿತ್ರಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಗಾಯತ್ರಿಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ ನಿಜವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಗೃಹಸ್ಥಶ್ಚ ಶತಮಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಜಪೇತ್ ।
ವಾನಪ್ರಸ್ಥೋ ಯತಿಶ್ಚೈವ ಸಹಸ್ರಾದಧಿಕಂ ಜಪೇತ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನೂರೆಂಟು ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ವಾನಪ್ರಸ್ಥನೂ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೂ ಸಹಸ್ರಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ನಿತ್ಯಮಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಮೇವ ವಾ ।
ವಿಧಿನಾ ದಶಕಂ ವಾऽಪಿ ತ್ರಿಕಾಲೇ ಪ್ರಜಪೇದ್ಬುಧಃ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ತಿಳಿದವನು ನಿತ್ಯವೂ ೧೦೮ ಅಥವಾ ೨೮ ಅಥವಾ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಹತ್ತು ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾದರೂ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಓಂಕಾರ ಹೇಳಿ ವ್ಯಾಹೃತಿ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಯತಿಗಳು ಆದ್ಯಂತದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರ ಹೇಳಿ ಸಂಪುಟರೀತಿಯಿಂದ ಆರು ಓಂಕಾರಸಹಿತವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರೀಯನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಅಶೌಚದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ

ಸೂತಕೇ ತು ಭಾರದ್ವಾಜಃ–

ಜಾತಾಶೌಚೇ ಮೃತಾಶೌಚೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಮಮಂತ್ರಕಮ್ ।
ತಥಾ ಮಾರ್ಜನಮಂತ್ರಾಂಸ್ತು ಮನಸೋಚ್ಚಾರ್ಯ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀಂ ಸಮ್ಯಗುಚ್ಚಾರ್ಯ ಸೂರ್ಯಾಯಾರ್ಘ್ಯಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ।
ಗಾಯತ್ರೀಂ ಮನಸೋಚ್ಚಾರ್ಯ ಉಪಸ್ಥಾನಂ ತು ವಾ ನಹಿ ॥

ಜಾತಾಶೌಚ, ಮೃತಾಶೌಚಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪದ ಅನಂತರ ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ, ಸೂರ್ಯಶ್ಚೇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಾಚಮನೆ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ದ್ವಿರಾಚಮನೆಯ ಅನಂತರ 'ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ... ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿ ಪುನರ್ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿ ಮೂರು ಸೂರ್ಯಾರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಹತ್ತು ಸಲ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು. ಉಪಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಇತರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಬಾರದು. ಆಶೌಚಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಯಾಕೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ,

ಸಂಧ್ಯಾಹೀನೋऽಶುಚಿರ್ನಿತ್ಯಮನರ್ಹಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ।
ಯದನ್ಯತ್ಕುರುತೇ ಕರ್ಮ ಸ ತಸ್ಯ ಫಲಮಶ್ನುತೇ ॥ –ಕೃ.ಸ್ಮೃ.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡದಿರುವವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಶುದ್ಧನೇ ನಿಜ. ಇತರ ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಯೋಗ್ಯನು. ಅವನಿಗೆ ಇತರ ಕರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಏನೂ ಫಲ ದೊರಕಲಾರದು.

ನೋಪತಿಷ್ಠತಿ ಯಃ ಪೂರ್ವಾಂ ನೋಪಾಸ್ತೇ ಯಶ್ಚ ಪಶ್ಚಿಮಾಮ್ ।
ಸ ಶೂದ್ರವದ್ಬಹಿಷ್ಕಾರ್ಯಃ ಸರ್ವಸ್ಮಾದ್ದ್ವಿಜಕರ್ಮಸು ॥ –ಮ.ಸ್ಮೃ.

ಯಾವಾತನು ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನೂ ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಶೂದ್ರನಂತೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಬಹಿಷ್ಕಾರ್ಯನು.

ಯಃ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಕಾಲತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಲಸ್ಯಾದತಿವರ್ತತೇ ।
ಸ ಜೀವನ್ನೇವ ಚಂಡಾಲಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತಃ ॥ –ಕೃ.ಸ್ಮೃ.

ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ನಡೆಸದಿದ್ದವನು ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಬಹಿಷ್ಕೃತನಾಗಿ ಕರ್ಮಚಂಡಾಲನೆನಿಸುವನು.

ಸಂಧ್ಯಾ ಯೇನಾಽವಜಾನೀತಾ ಸಂಧ್ಯಾ ಯೇನಾನುಪಾಸಿತಾ ।
ಜೀವಮಾನೋ ಭವೇಚ್ಛೂದ್ರೋ ಮೃತಃ ಶ್ವಾ ಸೋಽಭಿಜಾಯತೇ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡದವನು ಜೀವಂತನಾಗಿರುವಾಗ ಶೂದ್ರನೆನಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ ಮಾಡುವುದು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಮುಂದೆ ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ.

ಯದ್ಯದಾಚರತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತತ್ತದೇವೇತರೋ ಜನಃ ।
ಸ ಯತ್ಪ್ರಮಾಣಂ ಕುರುತೇ ಲೋಕಸ್ತದನುವರ್ತತೇ ॥ –ಭ.ಗೀ.

ಎಂಬಂತೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ತಂದೆ, ಅಣ್ಣಂದಿರು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದರೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯಾರು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರವೂ ಹಿರಿಯರಾದವರಿಗೆ ಇರಬೇಕು.

ಸಂಧ್ಯಾಮಿಷ್ಟಿಂ ಚ ಹೋಮಂ ಚ ಯಾವಜ್ಜೀವಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ನ ತ್ಯಜೇತ್ಸೂತಕೇ ವಾಽಪಿ ತ್ಯಜನ್ ಗಚ್ಛತ್ಯಧೋಗತಿಮ್ ॥ –ಮ.ಸ್ಮೃ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನೂ (ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿಗಳು ದರ್ಶೇಷ್ಟಿ-ಪೌರ್ಣಮಾಸೇಷ್ಟಿಗಳನ್ನೂ), ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವನ್ನೂ (ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ), ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳು ಔಪಾಸನ ಪಂಚಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನೂ ಯಾವಜ್ಜೀವಪರ್ಯಂತ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂತಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಧೋಗತಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಣೋಪಾಸಿತಾ ಸಂಧ್ಯಾ ವಿಷ್ಣುನಾ ಶಂಕರೇಣ ಚ ।
ಕಸ್ತಾಂ ನೋಪಾಸತೇ ದೇವೀಂ ಸಿದ್ಧಿಕಾಮೋ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ ॥ –ಯಾಜ್ಞ.ಸ್ಮೃ.

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಉಪಾಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಾರೂ ಮಾಡದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಗೃಹೇ ಕೃತಗುಣಾ ಸಂಧ್ಯಾ ಗೋಷ್ಠೇ ದಶಗುಣಾ ಭವೇತ್ ।
ತೀರ್ಥೇ ಸಹಸ್ರಗುಣೀ ತಾ ಹ್ಯನಂತಾ ವಿಷ್ಣುಸನ್ನಿಧೌ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಒಂದು ಫಲವಾದರೆ, ಗೋಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಹತ್ತು ಫಲ ಬರುತ್ತದೆ. ತೀರ್ಥಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಫಲವಾದರೆ, ವಿಷ್ಣುಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನಂತಫಲ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅನೃತಂ ಮದ್ಯಗಂಧಂ ಚ ದಿವಾ ಸ್ವಾಪಂ ಚ ಮೈಥುನಮ್ ।
ಪುನಾತಿ ವೃಷಲಾನ್ನಂ ಚ ಸಂಧ್ಯಾ ಬಹಿರುಪಾಸಿತಾ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ, ಮದ್ಯಗಂಧಾಘ್ರಾಣ ಮಾಡಿದ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ ಮಾಡಿದ, ವೃಷಲಾನ್ನ(ಶೂದ್ರಾನ್ನ) ಭೋಜನ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುವು.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣ

ಉದ್ಯಂತಮಸ್ತಂಯಂತಮಾದಿತ್ಯಮಭಿಧ್ಯಾಯನ್
ಕುರ್ವನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಕಲಂ ಭದ್ರಮಶ್ನುತೇ ॥ —ತೈತ್ತಿರೀಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರುತಿ.

ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋರಾತ್ರಸಂಯೋಗೇ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ತೇ
ಸ ಜ್ಯೋತಿಷೋ ಜ್ಯೋತಿಷೋಽದರ್ಶನಾದಿತಿ ॥ —ಛಾಂದೋಗ್ಯಶ್ರುತಿ.

ಆಸೂರ್ಯೋದಯಾತ್ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾಮುಖಸ್ತ್ವಧರೋತ್ತರಾಶಾಮುಖ ಆನಕ್ಷತ್ರೋದಯಾದಿತಿ । ತಮಹ ವಾ ಏತೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಾಃ ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಭಿಮಂತ್ರಿತಾಽಽಪ ಊರ್ಧ್ವಂ ವಿಕ್ಷಿಪತಂತೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನೋ ವದಂತಿ । ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಹೋರಾತ್ರೇ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ತೇ ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸಾಯಮಾಸೀನಃ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ತೇ, ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾತಸ್ತಿಷ್ಠನ್ । ಕಾ ಸಂಧ್ಯಾ, ಕಶ್ಚ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಃ, ಕಿಂಚ ಸಂಧ್ಯಾಯಾಃ ಸಂಧ್ಯಾತ್ವಂ, ದೇವಾಃ ಅಸುರಾಶ್ಚ ಸ್ಪರ್ಧಂತ, ತೇ ಅಸುರಾ ಆದಿತ್ಯಮಭಿದ್ರವನ್, ಸ ಆದಿತ್ಯೋಽಭಿಭೇತ್ತಸ್ಯ ಹೃದಯಂ ರೂಪೇಣಾತಿಷ್ಠತ್ಸ ಪ್ರಜಾಪತಿಮುಪಾಧಾವತ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತಿರೇತದ್ಭೇಷಜಮಪಶ್ಯದೃತಂ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣೋಂಕಾರಂ ಚ ತ್ರಿಪದಾಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮುಖಮಪಶ್ಯತ್ । ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽ-ಹೋರಾತ್ರಸಂಯೋಗೇ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ತೇ, ಸ ಜ್ಯೋತಿಷೋ ಜ್ಯೋತಿಷೋಽದರ್ಶನಾತ್, ಸೋಽಸ್ಯಾಃ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಃ, ಸಾ ಸಂಧ್ಯಾ, ತತ್ಸಂಧ್ಯಾಯಾಃ ಸಂಧಾತ್ವಮ್ । ಯತ್ಸಾಯಮಾಸೀನಃ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ತೇ, ತಯಾ ವೀರಸ್ಥಾನಂ ಜಯತಿ । ಯತ್ಪ್ರಾತಸ್ತಿಷ್ಠನ್ ತಯಾ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಜಯತಿ । ಅಥ ಯದಪಃ ಪ್ರಯುಂಕ್ತೇ ತಾ ವಿಪ್ರುಷೋ ವಜ್ರೀಭವಂತಿ, ತಾ ವಿಪ್ರುಷೋ ವಜ್ರೀಭೂತ್ವಾ ಅಸುರಾನಪಾಘ್ನಂತೀತಿ । —ರಹಸ್ಯಾಮ್ನಾಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರುತಿಃ ।

ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಹ ವಾ ಪುರೋಽನುವಾಕೇ ತಪೋಗ್ರಮತಿಷ್ಠಂತ ತಾನ್ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ವರುಣೋಪಾಮಂತ್ರಯತತಾನಿ ವರಮವೃಣೀತಾದಿತೋ ನೋ ಯೋದ್ಧಾ ಇತಿ, ತಾನ್ ಪ್ರಜಾಪತಿರಬ್ರವೀದ್ಯೋಧಯಧ್ವಮಿತಿ ತಸ್ಮಾದುತ್ತಿಷ್ಠಂತಂ ಹ ವಾ ತಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸ್ಯಾದಿತ್ಯ ಯೋಧಯಂತಿ ಯಾವದಸ್ತಮನ್ವಗಾತ್ತಾನಿ ಹ ವಾ ಏತಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಭಿಮಂತ್ರಿತೇನಾಂಭಸಾ ಶ್ಯಾಮಂತಿ । ತ ಉಹ ವಾ ಏತೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಾಃ ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಭಿಮಂತ್ರಿತಾ ಆಪ ಊರ್ಧ್ವಂ ವಿಕ್ಷಿಪಂತಿ ತಾ ಏತಾ ಆಪೋ ವಜ್ರೀಭೂತ್ವಾ ತಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಮಂದೇ ರಾಹುಣೇ ದ್ವೀಪೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪಂತಿ ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ (ಯತ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ) ಪ್ರಕ್ರಮಂತಿ ತೇನ ಪಾಪ್ಮಾನಮವಧೂನ್ವಂತ್ಯು-ದ್ಯಂತಮಸ್ತಂಯಂತಮಾದಿತ್ಯಮಭಿಧ್ಯಾಯನ್ ಕುರ್ವನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಕಲಂ ಭದ್ರಮಶ್ನುತೇಽಸಾವಾದಿತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಸನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಪ್ಯೇತಿ ಯ ಏವಂ ವೇದ ॥ —ತೈತ್ತಿರೀಯಶ್ರುತಿಃ ।

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ವಿಷಯ ಮುಗಿಯಿತು.

ದೇವತಾಪೂಜೆ

ಏವಂ ಸರ್ವೋತ್ತಮಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಧ್ಯಾಯನ್ನೇವಾರ್ಚಯೇದ್ಧರಿಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಜಪದ ಅನಂತರ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ವಸ್ಯ ಘರ್ಮಾನುವಾಕೇನ ಮಹಾಪುರುಷವಿದ್ಯಯಾ ।
ಪೌರುಷೇಣ ಚ ಸೂಕ್ತೇನ ಧಾಮನೀರಾಜನಾದಿಭಿಃ ॥ –ಭಾ.ಗ.ತಾ.

ಸ್ವಸ್ಯ ಎಂದರೆ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ, ಘರ್ಮಸೂಕ್ತ, ಮಹಾಪುರುಷವಿದ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಜಿತಂತೇಸ್ತೋತ್ರ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ಧಾಮ ಎಂದರೆ ಸಮುದ್ರಸೂಕ್ತ ಇಷ್ಟು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ತೇ ನರಾಃ ಪಶವೋ ಲೋಕೇ ಕಿಂ ತೇಷಾಂ ಜೀವನೇ ಫಲಮ್ ।
ಯೈರ್ನ ಲಬ್ಧಾ ಹರೇರ್ದೀಕ್ಷಾ ನಾರ್ಚಿತೋ ವಾ ಜನಾರ್ದನಃ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಇರದ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸದ ಪಶುಜೀವನದ ಜನ ಇದ್ದರೇನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇನು. ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ನಮಗೆ ಸರ್ವಾವಯವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾನು ಸಾರ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು, ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಹೆಂಡತಿ–ಮಕ್ಕಳ ಪರಿವಾರವನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಮನೆ–ಆರೋಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸದಾ ಸಲಹುತ್ತಿರುವ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅವನ ಆದೇಶದಂತೆ ಸದಾ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಈ ಉಪಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಕೃತಘ್ನರಾಗುತ್ತೇವೆ. **'ಕೃತಘ್ನೇ ನಾಸ್ತಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಃ'** –ಕೃತಘ್ನನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ ಎಂದಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಪೂಜೆಯಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾವು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪಂಚಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವಯಜ್ಞ ಎಂಬ ದೇವರ ಪೂಜೆ, ನಿತ್ಯೌಪಾಸನ, ವೈಶ್ವದೇವಹೋಮಗಳು ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ನಾಸ್ತಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರಂ ನೃಣಾಂ ವಿಷ್ಣೋರಾರಾಧನಾನ್ಮನೇ ।
ಯುಗೇಽಸ್ಮಿನ್ ತಾಮಸೇ ಲೋಕೇ ಸತತಂ ಪೂಜ್ಯತೇ ನೃಭಿಃ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ತಾಮಸಗುಣವೇ ಬಲಿತಿರುವ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಭಜನೆ, ಪೂಜೆಯಲ್ಲದೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ದಾರಿ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಗಳು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಸ್ತಲೋಕನಾಥಸ್ಯ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಶಾರ್ಙ್ಗಿಣಃ ।
ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವತೋ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪೂಜನಂ ಜನ್ಮನಃ ಫಲಮ್ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎನಿಸಿದ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕ್ಯ.

ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೂರ್ವಾಂಕುರೈಃ ಪುಂಭಿಃ ಪೂಜಿತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ।
ಹರಿರ್ದದಾತಿ ಹಿ ಫಲಂ ಸರ್ವಯಜ್ಞೈಶ್ಚ ದುರ್ಲಭಮ್ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಗರಿಕೆಯ ಕುಡಿಯಿಂದಲೇ ಆದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಜಗನ್ನಾಥನಾದ ಭಗವಂತನು ಕೊಡುವ ಫಲ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳ ಫಲವನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂಥದ್ದು.

ನರಕೇ ಪಚ್ಯಮಾನಸ್ತು ಯಮೇನ ಪರಿಭಾಷಿತಃ ॥
ಕಿಂ ತ್ವಯಾ ನಾರ್ಚಿತೋ ದೇವಃ ಕೇಶವಃ ಕ್ಲೇಶನಾಶನಃ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ನರಕಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ನಾರಕಿಯೊಡನೆ ಯಮನು ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದನು– "ಕ್ಲೇಶನಾಶನಾದ ಕೇಶವನನ್ನು ನೀನು ಯಾಕೆ ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲ?"

ದ್ರವ್ಯಾಣಾಮಪ್ಯಭಾವೇ ತು ಸಲಿಲೇನಾಽಪಿ ಪೂಜಿತಃ ।
ಯೋ ದದಾತಿ ಸ್ವಕಂ ಸ್ಥಾನಂ ಸ ತ್ವಯಾ ಕಿಂ ನ ಪೂಜಿತಃ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಡಗರವೇ ಇಲ್ಲದೆ ನೀರಿನ ತುಟುಕಿನಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ಪರಮಪದವನ್ನೀವ ಕರುಣಾಳು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನೀನೇಕೆ ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲ? ಎಂದು ಯಮನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಣಾಂ ನಾನ್ಯೋಪಾಯಸ್ತು ವಿದ್ಯತೇ ।
ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವೀಮಿ ದೇವೇಶ ಹೃಷೀಕೇಶಾರ್ಚನಾದೃತೇ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಭಗವತ್ಪೂಜೆಯ ವಿನಾ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಯೇಽರ್ಚಯಂತಿ ಸದಾ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಮ್ ॥
ಸರ್ವಪಾಪವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾಃ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಶಂತಿ ತೇ ॥ –ಕೃ.ಮ

ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎಂದೆಂದೂ ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರು ಸರ್ವಪಾಪನಿರ್ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ (ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ) ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ವಿಷ್ಣುಸ್ಮೃತಿವಿಹೀನಾ ತು ಪೂಜಾ ಸ್ಯಾದಾಸುರೀ ಸದಾ ।

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡದ ಪೂಜೆಯು ಆಸುರೀ(ಅಸುರರ ಪಾಲಿಗೆ ಸೇರುವ)ಪೂಜೆಯೆನಿಸುವುದು.

ಭಕ್ಷ್ಯಾಣಿ ಚಾಗ್ನಿಕೋಣೇ ತು ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ ಪಾಯಸಂ ನ್ಯಸೇತ್ ।
ವಾಯವ್ಯಾಮುಪಭೋಜ್ಯಂ ಚ ಐಶಾನ್ಯಾಂ ಶಾಕಮೇವ ಚ ।
ಮಧ್ಯೇ ಚರುಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಘೃತಪಾತ್ರಂ ಸಮಾವಿಶೇತ್ ॥

ದೇವರಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಮಯದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಎರಡು ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ರಂಗೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಃ' ಎಂದು ಬರೆದು, ಒಂದು ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ (ಬೇರೆ ಫಲವಸ್ತುಗಳಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನೂ), ಬೆಲ್ಲ, ನೀರು, ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳನ್ನು, ಎರಡನೇ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯ, ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳು, ನೈಋತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಯಸ, ವಾಯವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋಸಂಬ್ರಿ ಪಲ್ಯಗಳು, ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾರು, ಹುಳಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ತುಪ್ಪದಿಂದ (ಅಥವಾ ದನದ ಹಾಲಿನಿಂದ) ಅಭಿಘಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಎರಡು ತಟ್ಟೆಗಳು ಅಥವಾ ಎಲೆಯ ತುಂಡಿನಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವಕ್ಕೂ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನಿಗೂ ನೈವೇದ್ಯ ತೆಗೆದಿಡಬೇಕು. ಧೂಪ–ದೀಪದ ಅನಂತರ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಉದ್ಧರಣೆಯ ನೀರನ್ನು ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, '**ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ**' ಎಂದು ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, '**ಸತ್ಯಂತ್ವರ್ತೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ**' ಎಂದು ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ

ಪರಿಷೇಕಮಾಡಿ, '**ಯಾವಾಂಕಶಾ...**' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ತುಳಸೀದಳ ಹಾಕಿ, 'ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸಶ್ರೀಕಾಯ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ–ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಸಸೋಪಸ್ಕರಂ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ' ಎಂದು ತುಳಸಿಯನ್ನು ಶ್ರೀದೇವರಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀ–ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇವೆ.

ಅನ್ನಾಭಿಮಾನೀ ಚಂದಸ್ತು ವಿಚಿಂತ್ಯಸ್ತತ್ರ ಕೇಶವಃ ॥ –ಪಂ.ರಾ.ಆ.

ಅನ್ನಾಭಿಮಾನಿ ಚಂದ್ರನ ಅಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಕೇಶವನಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆ, ತದಂತರ್ಗತಭಗವದ್ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. '**ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ ಸ್ವಾಹಾ, ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ**' ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ಮುಖವನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದ ಭಾರತೀರಮಣ–ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಭಗವದ್ರೂಪವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಬಿಂಬರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಐಕ್ಯಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಸಮರ್ಪಣೆ. ಸಮರ್ಪಿಸುವಾಗ,

ನೈವೇದ್ಯಂ ಪುರತೋ ನ್ಯಸ್ತಂ ದೃಷ್ಟ್ಯೈವ ಸ್ವೀಕರೋಮ್ಯಹಮ್ ।
ರಸಂ ವಿಪ್ರಾಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾಯಾಮಶ್ನಾಮಿ ಕಮಲಾಸನ ॥ –ಪಂ.ರಾ.ಆ.

ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಾರವನ್ನು ತಾನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದರ ರಸವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಖದಿಂದಲೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಹಂಸರೂಪಿಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳುವ ಮಾತಿದು.

ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಸ್ತೋದಕ ಕೊಡಬೇಕು. ಉತ್ತರಾಪೋಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೈವೇದ್ಯ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ, 'ಮೂಲೇನ ತ್ರಿಃ ಸಮರ್ಚಯೇತ್' (ತಂ.ಸಾ.) ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರಾವರ್ತಿ ತುಳಸಿ ಅಥವಾ ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮೂರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಿ ಹೋತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಂತಹ ಆಹುತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಆದಂತೆ, ಅಗ್ನಿಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರತಿಮಾಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಟ್ಟದ್ದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಶ್ನಾತ್ಯನಂತಃ ಖಲು ತತ್ವಕೋವಿದೈಃ ಶ್ರದ್ಧಾಹುತಂ ಯನ್ಮುಖ ಇಜ್ಯನಾಮಭಿಃ ।
ನ ವೈ ತಥಾ ಚೇತನಯಾ ಬಹಿಷ್ಕೃತೇ ಹುತಾಶನೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯವರ್ಯಗುಃ ॥
–ಭಾಗ.ಸ್ಕಂ ೪, ಅ. ೨೧, ಶ್ಲೋ. ೪೨

ತತ್ವಕೋವಿದೈಃ– ಭಗವತ್ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ, **ಇಜ್ಯನಾಮಭಿಃ**– ಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಗಳನ್ನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, **ಯನ್ಮುಖೇ**–ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಖದಲ್ಲಿ, **ಶ್ರದ್ಧಾಹುತೋ**–ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದನ್ನು, **ಅನಂತಃ**–ಭಗವಂತನು, **ಅಶ್ನಾತಿ ಖಲು**– ಸ್ವೀಕರಿಸುವನಷ್ಟೇ. **ಚೇತನಯಾ ಬಹಿಷ್ಕೃತೇ**–ಚೇತನರಹಿತವಾದ (ಜಡವಾದ), **ಹುತಾಶನೇ**– ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ, (ಹುತಂ– ಹೋಮ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು), **ಪಾರಮಹಂಸ್ಯವರ್ಯಗುಃ** – ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ

ಪರಮಹಂಸಾಶ್ರಮಿಗಳಿಂದ ಆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಮಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀಹರಿಯು, **ತಥಾ**–ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮುಖರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ, **ನ ವೈ**– ಎಂದಿಗೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಅಭಿಘಾರ ಮಾಡಿ ತುಳಸಿ ಹಾಕಬೇಕು. ತುಪ್ಪದ ಅಭಿಘಾರದಿಂದಲೂ ತುಳಸಿಯಿಂದಲೂ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಶುದ್ಧಿ (ತುಪ್ಪಕ್ಕೂ ತಾಂಬೂಲಕ್ಕೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಸನ್ನಿಧಾನ ಇರುವುದರಿಂದ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದ್ವಾರಾ ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ 'ತುಳಸಿ ಇಲ್ಲದೆ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳನೋ ಹರಿಗೊಳ್ಳನೋ' (ಪುರಂದರದಾಸರು). ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ.

ದೇವರ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಅನಂತರ ಮೊದಲು ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನಿಗೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ತೀರ್ಥನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಹಾಕಿ, 'ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ವಿಷ್ಣ್ವರ್ಪಿತ–ನೈವೇದ್ಯಶೇಷಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನನಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಆದೊಡನೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಮರ್ಪಿಸಲಿ ಎಂದು ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನಿಗೆ ದೇವರ ವರ ಇರುವುದರಿಂದ ದೇವರ ಸಮರ್ಪಣೆ ಆದೊಡನೆ ಮೊದಲು ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಶೇಷವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನೀನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸು ಎಂದು ದೇವರು ವರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಆಮೇಲೆ '**ತದಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಮಭಿಪಾಥೋ ಅಸ್ಯಾಂ.....**' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಮೂರುಸಲ ತೀರ್ಥ ಕೊಟ್ಟು, ಗಂಧನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಹಾಕಿ, '**ಮಾತರ್ಮೇ ಮಾತರಿಶ್ವನ್**....' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ತೀರ್ಥ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಹಾಕಿ 'ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ವಿಷ್ಣ್ವರ್ಪಿತಂ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಹಾಕಿ 'ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ.....' ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಮಂತ್ರ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಗರುಡ, ಶೇಷರಿಗೂ ತೀರ್ಥನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಹಾಕಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಿ, ನೈವೇದ್ಯ ತೆಗೆದು, ಶುದ್ಧಿಮಾಡಬೇಕು. ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ನೀರಾಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಎಡಕೈಯಲ್ಲಿ ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಲಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಸಹಿತ ಆರತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆರತಿಯನ್ನು ಶಂಖಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಮೊದಲು ದೇವರ ಪಾದಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರುಸುತ್ತು ಆಮೇಲೆ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರುಸುತ್ತು ಅನಂತರ ಮುಖಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸುತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ಇಡೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಮೂರುಸುತ್ತು ದೇವರ ಮುಖಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿ ಕೆಳಗಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಈ ೧೨ ಸುತ್ತಿಗೆ ಕೇಶವಾದಿ ದ್ವಾದಶ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

ದೇವರಿಗೆ 'ತ್ರಿಧಾಮಾ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅಂದರೆ ಮೂರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾಮ(ಮನೆ) ಇದ್ದವನು. ವೈಕುಂಠ, ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ ಹಾಗೂ ಅನಂತಾಸನ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಮೂರು ಅಂತಸ್ತು. ಈ ಮೂರು ಕಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು. ಆರತಿ ಮಾಡುವಾಗ ತುಳಸಿಸಹಿತ ಆರತಿಯನ್ನು ಶಂಖಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಆರತಿ ಮಾಡುವುದು ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸನ್ನಿಧಾನ ಇರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದ್ವಾರಾ ಆರತಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆರತಿ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಕೈತೊಳೆದು ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಪುನಃ ತುಳಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಆರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾಡಿದ ಆರತಿಯ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸೌಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಯಮ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಆರತಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ, ಛತ್ರ–ಚಾಮರಾದಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪುನಃ ಮೂರುಸಲ ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ, '**ಬಿಂಬಛಾಯಾದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಶಂಖಭ್ರಮಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ**' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶಂಖಕ್ಕೆ

ನೀರು ತುಂಬಿಸಿ ಮೂಲಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ದೇವರಿಗೆ ಮೂರು ಸಲ ಸುತ್ತಿ ಬೇರೆ ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಗೆ ಆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿಡಬೇಕು.

ತ್ರಿವಾರಂ ಭ್ರಾಮಿತಂ ತೋಯಂ ಮಂತ್ರಿತಂ ಕೇಶವೋಪರಿ ।
ಶಂಖತೀರ್ಥಮಿತಿ ಪ್ರಾಹುಃ ಸರ್ವಾಂಗೇ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇಚ್ಚ ತತ್ ॥

ಇದೇ ಶಂಖತೀರ್ಥ. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಮಾಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಸನಕಾದ್ಯಾಃ ಶುಕಾದಯಃ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಪ್ರಸಾದೋಽಯಂ ಸರ್ವೇ ಗೃಹ್ಣಂತು ವೈಷ್ಣವಾಃ ॥

ರಮಾಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೂ, ಸನಕಾದಿಗಳೂ, ಶುಕಾದಿಗಳೂ ಸಮಸ್ತ ವೈಷ್ಣವರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಈ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಂಖವನ್ನು ಕವುಚಿ ಇಟ್ಟು ಉತ್ತರಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಟ್ಟು, ಮೂಲಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತ 'ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್....' ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಮಮ ಹೃತ್ಕಮಲೇ ಪ್ರಾವಾಹಯಾಮಿ' ಎಂದು ಒಂದು ತುಳಸಿಯನ್ನು ದೇವರ ಮೇಲಿಂದ ತೆಗೆದು ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಿ, 'ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ, ವಂ ವಾಯವೇ ನಮಃ, ರುದ್ರಶೇಷಗರುಡೇಭ್ಯೋ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಶಂಖಕ್ಕೂ, ಪ್ರಾಣ-ದೇವರಿಗೂ, ಘಂಟಾಮಣಿಗೂ, ರುದ್ರ-ಶೇಷ-ಗರುಡರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಇಡಬೇಕು. ಪೂಜೆಯನಂತರ ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।
ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇಪದೇ ॥

ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಯಾವ ಯಾವ ಪಾಪಗಳಿವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಮಾಡುವ ಹಜ್ಜೆಹಜ್ಜೆಗೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ತು ಯಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಹಂಸಯುಕ್ತವಿಮಾನೇನ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಸ ಗಚ್ಛತಿ ॥ -ಕೃ.ಮ.

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸುತ್ತುವರಿದವರು ಹಂಸಗಳು ಎಳೆವ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.

ಉರಸಾ ಶಿರಸಾ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮನಸಾ ವಚಸಾ ತಥಾ ।
ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಣಾಮೋಽಷ್ಟಾಂಗ ಈರಿತಃ ॥ -ಕೃ.ಮ.

ಆ ಪ್ರಣಾಮವು ಎದೆ, ತಲೆ, ಕಣ್ಣು, ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು, ಹಸ್ತ, ಪಾದ, ಜಾನು ಎಂದು ಎಂಟು ಅಂಗಗಳುಳ್ಳದ್ದು.

ರೇಣುಕುಂಠಿತಗಾತ್ರಸ್ಯ ಕಣಾ ಯಾವಂತಿ ಭಾರತ ।
ತಾವದ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ॥ -ಕೃ.ಮ.

ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವಂದಿಸುವಾಗ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಧೂಲಿಕಣಗಳು ಅಂಟಿ ಕೊಳ್ಳುವವೋ ಅಷ್ಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುವರು.

ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ ಜಗನ್ನಾಥ ವಾಸುದೇವಾಚ್ಯುತಾವ್ಯಯ ।
ಮಾಂ ಸಮುದ್ಧರ ಗೋವಿಂದ ದುಃಖಸಂಸಾರಸಾಗರಾತ್ ॥ -ಕೃ.ಮ.

ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಜಗದೊಡೆಯ ಗೋವಿಂದನೆ, ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳೆಂಬ ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸು. ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ತನ್ನ ನಿತ್ಯೌಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವೈಶ್ವದೇವ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ,

ಶ್ವಭ್ಯಶ್ಚ ಶ್ವಪತಿಭ್ಯಶ್ಚ ವಯೋಭ್ಯಶ್ಚಾವತೇದ್ಭುವಿ ।
ವೈಶ್ವದೇವಂ ಹಿ ನಾಮೈತತ್ ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತಶ್ಚ ದೀಯತೇ ॥

ವಿಶ್ವಂ = ಸರ್ವಜಾತೀಯಂ ಪ್ರಾಣಿಜಾತಂ, ದೇವಃ = ದೇವತಾ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸಃ ವೈಶ್ವದೇವಃ ।

ಪಶುಪಕ್ಷ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವೇ ವೈಶ್ವದೇವ. ಇದು ಪಂಚಸೂನಾ–ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪಾಕಸಂಸ್ಕಾರವೂ ಆಗಿದೆ.

ಖಂಡನೀ ಪೇಷಣೀ ಚುಲ್ಲೀ ಉದಕುಂಭೀ ಚ ಮಾರ್ಜನೀ ।
ಪಂಚಸೂನಾ ಗೃಹಸ್ಥಸ್ಯ ತಾಭಿಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ನ ವಿಂದತಿ ॥

ಖಂಡನ (ತುಂಡು ಮಾಡುವುದು), ಪೇಷಣ (ಅರೆಯುವುದು) ಚುಲ್ಲೀ (ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸುಡುವುದು), ಭರ್ಜನ (ಹುರಿಯುವುದು), ಉದಕುಂಭ (ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಆವಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸುವುದು) – ಇವು ಐದು ಪಂಚಸೂನುಗಳು. ಧಾನ್ಯ, ಶಾಕಾದಿ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಐದು ವಿಧಾನಗಳಿಂದ, ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿಂಸಾದೋಷವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದೋಷವು ವೈಶ್ವದೇವದಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಏಕಾದಶೀದಿವಸವೂ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀದಿವಸವೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ವೈಶ್ವದೇವದ ಅನಂತರ 'ಭೂತಾನಿ ಬಲಿಕರ್ಮಣಾ' ವೈಶ್ವದೇವದಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ಬಲಿಯೇ ಭೂತಯಜ್ಞ. ಈ ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಮಾಡಬಾರದು.

ವೈಶ್ವದೇವಂ ಬಲಿಂ ದಂತಧಾವನಂ ಚಾಪ್ಯುತೇ ವಟೋಃ । –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ದಂತಧಾವನ (ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಷ್ಠಗಳಿಂದ ಹಲ್ಲುಜ್ಜುವುದು) ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಹರಿದೀಕ್ಷಾ, ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಜಪ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ಪೂಜೆ, ಭೋಜನ, ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ, ಹರಿಸ್ಮರಣಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ವೈಶ್ವದೇವದ ಬಲಿ ಒಂದಾದರೆ, ಭೋಜನ ಮಾಡುವಾಗ ಕೊಡುವ ಚಿತ್ರಾಹುತಿಯೂ ಬಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತೌಳವದೇಶಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾಹುತಿ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲ.

ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣದ ಅನಂತರ ಕಾಕಬಲಿ ಹಾಕಿ, ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಕೊಂಡು, ಗೋದೋಹನದಷ್ಟು ಕಾಲ (ದನ ಕರೆಯುವಷ್ಟು ಕಾಲ) ಅತಿಥಿಗಳು ಯಾರಾದರೂ ಬರುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ನೋಡಿ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅತಿಥಿ ಗಳನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ, ತೀರ್ಥಗಂಧಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆದರದಿಂದ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಪಂಚಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಇದೇ 'ಮನುಷ್ಯಯಜ್ಞ'. ಕುಲ ಗೋತ್ರ ಹೆಸರುಗಳು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದ, ಭೋಜನಕಾಲಕ್ಕೊದಗಿದ, ಹಸಿವುಳ್ಳ, ಭೋಜನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ, ಶಮದಮಾದಿ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ವೈಷ್ಣವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಉತ್ತಮ ಅತಿಥಿ.

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಅನಂತರವೂ ಅಥವಾ ವೈಶ್ವದೇವದ ಅನಂತರವೂ

ಮಾಡಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಏಕಾದಶೀ, ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ ದಿನವೂ, ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧದ ಅನಂತರ ಮಾತೃಕಾವಿಸರ್ಜನಪರ್ಯಂತವೂ ಮಾಡಕೂಡದು. ಇದೇ ಋಷಿಯಜ್ಞ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದ ಅನಂತರ, ಉಪವೀತಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ವಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಲಕೈಯ ಸರ್ವಾಂಗುಲಿಯ ತುದಿಭಾಗದ ದೇವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ದೇವತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಉಪವೀತವನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರಮಾಡಿ, ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಂಗುಲಿಯ ವಾಮಭಾಗ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾ ಮೂಲದ ಋಷಿತೀರ್ಥದಿಂದ ಋಷಿತರ್ಪಣ ಎರಡೆರಡು ಕೊಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಇದ್ದವರು, ಉಪವೀತವನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಂಗುಷ್ಠ–ತರ್ಜನೀ–ಮಧ್ಯದ ಪಿತೃತೀರ್ಥದಿಂದ ದೇವರ ತೀರ್ಥ ಸಹಿತವಾಗಿ ಮೂರು ಮೂರು ಪಿತೃತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಪಿತೃವರ್ಗ, ಮಾತೃವರ್ಗ, ಮಾತಾಮಹವರ್ಗ, ಮಾತಾಮಹಿವರ್ಗ –ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಮೂರು ಮೂರು ತರ್ಪಣ, ಸಪತ್ನೀಮಾತೃವಿಗೆ (ತಂದೆಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿ) ಎರಡು ತರ್ಪಣ. ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರುಣ್ಯಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಮೂರು ಮೂರು, ಹೆಂಗುಸರಿಗೆ ಒಂದೊಂದರಂತೆ ತರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು. ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳು ದೇವತರ್ಪಣದ ಅನಂತರ, ಋಗ್ವೇದಿಗಳು ಪಿತೃತರ್ಪಣದ ಅನಂತರ ಉಪವೀತವನ್ನು ಬಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಯಮಾದಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ತರ್ಪಣ ಕೊಟ್ಟು, ಉಪವೀತವನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರ ಮಾಡಿ ಉಪವೀತವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು,

ಯೇ ಕೇ ಚಾಸ್ಮತ್ಕುಲೇ ಜಾತಾ ಅಪುತ್ರಾ ಗೋತ್ರಿಣೋ ಮೃತಾಃ ।
ತೇ ಗೃಹ್ಣಂತು ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸೂತ್ರನಿಷ್ಪೀಡನೋದಕಮ್ ॥

ಎಂದು ನೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಪವೀತವನ್ನು ಬಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ದೇವರ್ಷಿ(ಪಿತೃ) ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಎರಡು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ದೇವರಪೂಜೆ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದ ಅನಂತರ ದೇವತರ್ಪಣ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ಋಗ್ವೇದಿಗಳು ಪಿತೃತರ್ಪಣ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ಯಮಾದಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು.

ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖೋ ಭೂತ್ವಾ ತಿಲೈಃ ಸವ್ಯೈಃ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ದೇವತೀರ್ಥೇನ ದೇವತ್ವಾತ್ ತಿಲೈಃ ಪ್ರೇತಾಧಿಪೋ ಯತಃ ॥ –ಮೈ.ನಾ.

ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಉಪವೀತಿಯಾಗಿ (ಪಿತೃತರ್ಪಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಳ್ಳು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ತರ್ಪಣಾಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲದವರು ಬರೇ ನೀರಿನಿಂದ) ದೇವತೀರ್ಥದಿಂದ ಯಮಾದಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೂ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ತೀರ್ಥನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ತಾನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಪತ್ನೀಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೊಡಬೇಕು.

ಮೊದಲು ಶಂಖತೀರ್ಥ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ–

ಶಂಖಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಂ ತೋಯಂ ಭ್ರಾಮಿತಂ ಕೇಶವೋಪರಿ ।
ಅಂಗಲಗ್ನಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿಕಂ ದಹೇತ್ ॥

ದೇವರಿಗೆ ಮೂರುಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿದ ಶಂಖಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರು ಶಂಖತೀರ್ಥ. ಇದನ್ನು ಮನುಷ್ಯರ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಮಹಾಪಾಪಗಳು ಸುಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ತುಲಸೀಸಹಿತಂ ತೀರ್ಥಂ ಪಿಬೇನ್ನೋಚ್ಛೇದನರ್ಥಕೃತ್ ।
ಜಯಾ ಚ ಮಾಯಾ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ದಲೇಷು ತ್ರಿಷು ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥ –ಸಂಗ್ರಹಃ

ಮೂರುದಳ ತುಳಸಿಯಲ್ಲಿ ಜಯಾ, ಮಾಯಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂರುದಳ ತುಳಸಿಸಹಿತವಾಗಿ ಮೂರುಸಲ ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಕಾಲಮೃತ್ಯುಮಥನಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿವಿನಾಶನಮ್ ।
ಸರ್ವದುರಿತೋಪಶಮನಂ ವಿಷ್ಣುಪಾದೋದಕಂ ಶುಭಮ್ ॥

ಮಂಗಳಕರವಾದ ಈ ವಿಷ್ಣುಪಾದೋದಕ(ತೀರ್ಥ)ವು ಅಕಾಲಮೃತ್ಯುವನ್ನೂ ಸಕಲವ್ಯಾಧಿ(ರೋಗ)ಗಳನ್ನೂ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಶರೀರೇ ಜರ್ಜರೀಭೂತೇ ವ್ಯಾಧಿಗ್ರಸ್ತೇ ಕಳೇಬರೇ ।
ಔಷಧಂ ಜಾಹ್ನವೀತೋಯಂ ವೈದ್ಯೋ ನಾರಾಯಣೋ ಹರಿಃ ॥

ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜರ್ಜರೀಭೂತವಾದ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಜಲ(ತೀರ್ಥ)ವೇ ಔಷಧಿ. ನಾರಾಯಣ ನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ವೈದ್ಯ.

ಶಾಲಗ್ರಾಮಶಿಲಾವಾರಿ ಪಾಪಹಾರಿ ನಿಷೇವಿತಮ್ ।
ಆಜನ್ಮಕೃತಪಾಪಾನಾಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ವಿಧೀಯತೇ ॥

ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡತಕ್ಕ ಶಾಲಗ್ರಾಮತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಥಮಂ ಕಾಯಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಧರ್ಮಸಾಧನಮ್ ।
ತೃತೀಯಂ ಮೋಕ್ಷದಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯೂ ಚ ಮಾನಿನೌ ।
ದೇವತಾ ತತ್ರ ಸರ್ವತ್ರ ತೀರ್ಥನಾಮಾ ಹರಿಃ ಸ್ವಯಮ್ ॥

ಮೊದಲನೇ ಸಲದ ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನದಿಂದ ದೇಹಶುದ್ಧಿಯೂ, ಎರಡನೇ ಸಲದಿಂದ ಧರ್ಮಸಾಧನೆಯೂ, ಮೂರನೇ ಸಲದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುವುದು. ಈ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಗಳು ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ತೀರ್ಥ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ದೇವತೆ.

ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ವಾಸುದೇವಂ ತೀರ್ಥಪಾನೇ ತು ಸಂಸ್ಮರೇತ್ ॥ –ಪಂ.ರಾ.ಆ.

ಕೃಷ್ಣ, ರಾಮ, ವಾಸುದೇವ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೂರು ಸಲ ತೀರ್ಥ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ತೀಕಾರೋ ದೈತ್ಯನಾಶಾಯ ಥಕಾರಾನ್ಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ತೀರ್ಥಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ........ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

'ತೀರ್' ಎಂದಾಗ ದೈತ್ಯನಾಶವೂ 'ಥ' ಎಂದಾಗ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುವುದರಿಂದ ತೀರ್ಥವೆಂದು ಹೆಸರು.

ವಿಷ್ಣೋರಂಗಾರಶೇಷೇಣೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾಂತರೇ ತು ಯಃ ।
ಕರೋತಿ ತೀರ್ಥತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸ ಯಾತಿ ಹರಿಮಂದಿರಮ್ ॥ –ಕೃ.ಸ್ಮೃ.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಗಾರಶೇಷವನ್ನು ತೀರ್ಥದಿಂದ ತೇದು ಯಾವಾತನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಲಾಟಮಧ್ಯದ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಹರಿಮಂದಿರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ.

ತ್ವಯೋಪಭುಕ್ತಸ್ರಗ್ಗಂಧವಾಸೋಽಲಂಕಾರಚರ್ಚಿತಾಃ ।
ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಭೋಜಿನೋ ದಾಸಾಸ್ತವ ಮಾಯಾಂ ಜಯೇಮ ಹಿ ॥ –ಕ.ಉ.ನಿ.

ಹೇ ಪರಮಾತ್ಮಾ, ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಲೆ, ಗಂಧ, ವಸ್ತ್ರ, ಅಲಂಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಭುಂಜಿಸುವ ನಿನ್ನ ದಾಸರಾದ ನಾವು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಜಯಿಸುವೆವು.

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣ್ವರ್ಪಿತವಾದ ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ; ಅಂಗಾರಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದರ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮಂಗಲತಿಲಕ(ಅಕ್ಷತೆ)ಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮಂಗಲತಿಲಕ(ಅಕ್ಷತ)ವನ್ನು ಏಕಾದಶಿ ದಿವಸವೂ ಮೃತಾಶೌಚದಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸಬಾರದು.

ಪಾವನಂ ವಿಷ್ಣುನೈವೇದ್ಯಂ ಸಂಭೋಜ್ಯಮೃಷಿಭಿಃ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ಅನ್ಯದೇವಸ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಂ ಚರೇತ್ ॥ –ಕೃ.ಮು.

ವಿಷ್ಣ್ವರ್ಪಿತವಾದ ನೈವೇದ್ಯ ಪಾವನವಾದದ್ದು, ಭೋಜ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮತ. ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ನೈವೇದ್ಯ ಭುಂಜಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತರೂಪವಾಗಿ ಚಾಂದ್ರಾಯಣವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಭುಕ್ತಶೇಷಂ ಭಗವತೋ ಭೃತ್ಯಾತಿಥಿಪುರಸ್ಸರಃ ।
ಭುಂಜೀತ ಹೃದ್ಗತಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಸ್ಮರಸ್ತದ್ಗತಮಾನಸಃ ॥
ಆಚಮ್ಯ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಕೋಷ್ಠಂ ಸ್ವಮಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹರಿಸೇವಕರಾದ ಅತಿಥಿಗಳೂ, ತನ್ನಿಂದ ಪೋಷಿಸಲರ್ಹರಾದ ವೃದ್ಧರಾದ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳೂ, ಬಾಲಾದಿಗಳೂ ಇವರಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಆ ಹರಿಯಲ್ಲೇ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಡುತ್ತಾ 'ಗೋವಿಂದಂ ಭೋಜನಕಾಲೇ' ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಗೋವಿಂದಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.

ಅನ್ನೇನ ಪೂರಯೇದರ್ಧಂ ಪಾವಂ ತೋಯೇನ ಪೂರಯೇತ್ ।
ವಾಯೋಃ ಸಂಚರಣಾರ್ಥಂ ತು ಚತುರ್ಥಮವಶೇಷಯೇತ್ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ.

ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅನ್ನದಿಂದ ಅರ್ಧಭಾಗ, ನೀರಿನಿಂದ ಕಾಲುಭಾಗ ಪೂರೈಸಿ ವಾಯುಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲುಭಾಗ ಬಿಡಬೇಕು.

ಯಜ್ಞಶಿಷ್ಟಾಶಿನಃ ಸಂತೋ ಮುಚ್ಯಂತೇ ಸರ್ವಕಿಲ್ಬಿಷೈಃ ।
ಭುಂಜತೇ ತೇ ತ್ವಘಂ ಪಾಪಾ ಯೇ ಪಚಂತ್ಯಾತ್ಮಕಾರಣಾತ್ ॥ –ಭ.ಗೀ.

ಕೇವಲಾಘೋ ಭವತಿ ಕೇವಲಾದೀ । –ಅನ್ನಸೂಕ್ತ

ದೇವರಪೂಜೆಯೂ ಯಜ್ಞ, ಅಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ವೈಶ್ವದೇವ ಮಾಡಿ, ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ–ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಯಜ್ಞ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ಅನಂತರ ಇದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದಭಾಗ 'ಯಜ್ಞಶಿಷ್ಟ'. ಇದನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಭುಂಜಿಸಿದವನು ಪಾಪವನ್ನೇ ಉಣ್ಣುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಮೇಲೆ ಉತ್ತರಾಪೋಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಹನ್ನೆರಡುಸಲ ಬಾಯಿಮುಕ್ಕಳಿಸಿ, ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ,

ಶರ್ಯಾತಿಂ ಚ ಸುಕನ್ಯಾಂ ಚ್ಯವನಂ ಚೇಂದ್ರಮಶ್ವಿನೌ ।
ಭೋಜನಾಂತೇ ಸ್ಮರನ್ನಕ್ಷ್ಣೋರಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಾತ್ಯಂಬು ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ –ಭಾಗ.

ಶರ್ಯಾತಿರಾಜ, ಅವನ ಮಗಳು ಸುಕನ್ಯಾ, ಚ್ಯವನಋಷಿ, ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಎರಡು ಕೈಯ ಅಂಗುಷ್ಠದ ತುದಿಯಿಂದ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಭೋಜನಾನಂತರ ಮಾಡಿದರೆ ಕಣ್ಣುನೋವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ,

ದುರನ್ನಮಪಿ ಯದ್ಭುಕ್ತಂ ಪತಿತಾನ್ನಂ ಚ ದೂಷಿತಮ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ನಾಶಮಾಪ್ನೋತಿ ಚಕ್ಷುನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾರಿಣಾ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ಭೋಜನಾನಂತರ ಎರಡು ಕೈಗಳ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನ ತುದಿಯ ನೀರನ್ನು ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿಸಿದಾಗ ದುಷ್ಟಾನ್ನದೂಷಿತವಾದ ಪತಿತಾನ್ನಗಳನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಮೇಲೆ,

ಇದಮನ್ನಂ ಪವಿತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ಪಾನೀಯಂ ಚಾತಿಪಾವನಮ್ ।
ಭುಕ್ತಪೀತವಿಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಿಬೇತ್ಪಾದೋದಕಂ ಹರೇಃ ॥

ಉಂಡ ಅನ್ನವು, ಕುಡಿದ ನೀರು ಅತಿಪವಿತ್ರವಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭೋಜನಾನಂತರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದೋದಕ (ತೀರ್ಥ)ವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭೋಜನಾನಂತರೇ ವಿಷ್ಣೋರರ್ಪಿತಂ ತುಳಸೀದಳಮ್ ।
ಭಕ್ಷಣಾತ್ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಶತಾಧಿಕಮ್ ॥

'ಭೋಜನಾಂತೇ ದಳತ್ರಯಂ' ಎಂಬಂತೆ ಭೋಜನಾನಂತರ ಶ್ರೀಹರಿಸಮರ್ಪಿತವಾದ ಮೂರು ತುಳಸೀದಳ ಸ್ವೀಕಾರದಿಂದ ನೂರಾರು ಚಾಂದ್ರಾಯಣವ್ರತದ ಫಲ ಬರುವುದು.

ಆಮೇಲೆ ಮೂಲಮಂತ್ರ ಪಠಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಾಣಾಪಾನಸಮಾನಾನಾಮುದಾನವ್ಯಾನಯೋಸ್ತಥಾ ।
ಅನ್ನಂ ತುಷ್ಟಿಕರಂ ಚಾಸ್ತು ಮಮಾಸ್ತ್ವವ್ಯಾಹತಂ ಸುಖಮ್ ॥

ಅಗಸ್ತಿರಗ್ನಿರ್ವಡವಾನಲಶ್ಚ ಭುಕ್ತಂ ಮಮಾನ್ನಂ ಜರಯತ್ವಶೇಷಮ್ ।
ಸುಖಂ ಚ ಮೇ ತತ್ಪರಿಣಾಮಸಂಭವಂ ಪಚತ್ವರೋಗಂ ಮಮ ಚೈವ ದೇಹೇ ॥

ಎಂದು ತನ್ನ ಬಲಕೈಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೀರನ್ನು ದೇಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು, ರಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ 'ಭುಂಕ್ತ್ವಾ ಶತಪಥಂ ಗಚ್ಛೇತ್' ನೂರು ಹಜ್ಜೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಕೈಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ,

ಅಶೇಷಂ ಜರಯತ್ವನ್ನಂ ಮಯಾ ಭುಕ್ತಂ ಶಿವಾತ್ಮಕಮ್ ।
ಜಠರಾಗ್ನಿರ್ಜಗತ್ಪ್ರಾಣೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯಾತ್ಮಾ ಗುಹಾಶ್ರಯಃ ॥

ಎಂದು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನಮಾಡಿ, ಹರಿಸಮರ್ಪಿತ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು (ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು) ತಾನೂ ತಾಂಬೂಲಚರ್ವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ತಾಂಬೂಲ ಚರ್ವಣವನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಪರ್ವದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ದಿನತ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಇದು ನಿಷಿದ್ಧ.

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವಿನೋದೇನ ಪ್ರೀಣಯನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ ।
ಅಹಃಶೇಷಂ ನಯೇತ್ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸೀತಾಥ ಪೂರ್ವವತ್ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಆಮೇಲೆ ವೇದ, ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ ಓದುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಪುರಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲಿದರಿಂದ ಕೇಳಿ

ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಘಳಿಗೆ ಇರುವಾಗ ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿ, ದೇವರಿಗೂ ತುಳಸಿಗೂ ದೀಪ ಇಟ್ಟು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ದೇವರೆದುರು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಿನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆ, ಭಜನೆ ಮಾಡಿ, ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀದೇವರಿಗೆ ರಾತ್ರಿಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲರೂ ತೀರ್ಥ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ದಶಮಿ, ದ್ವಾದಶಿ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಪಿತೃಪಕ್ಷ ಪೂರ್ತಿ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ಪೂರ್ವದಿನ ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಕಿ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಭೋಜನ ಮಾಡಬಹುದು. ರಾತ್ರಿಯೂ ಭೋಜನದ ಅನಂತರ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಹನ್ನೆರಡು ಸಲ ಬಾಯಿಮುಕ್ಕಳಿಸಿ, ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ದೇವರ ತೀರ್ಥ ಒಂದು ಸಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ,

ಇಷ್ಟಂ ದತ್ತಂ ಹುತಂ ಜಪ್ತಂ ಪೂರ್ತಂ ಯಚ್ಚಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಿಯಮ್ ।
ದಾರಾನ್ ಸುತಾನ್ ಪ್ರಿಯಾನ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಪರಸ್ಮೈ ಸನ್ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ದೇವರ ಪೂಜಾದಿಕರ್ಮವು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವದ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸು ಕೊಡುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ದಾನವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ದಾನವು, ಔಪಾಸನಹೋಮವು, ಗಾಯತ್ರಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಗಳ ಜಪವು, ಬಾವಿ–ಕೆರೆ–ಛತ್ರ–ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದ ಪರೋಪಕಾರ ಕರ್ಮ, ತನಗೆ ಸುಖಕರವಾದ ಅನ್ನಪಾನಾದಿ ಭೋಗ ಇವುಗಳನ್ನೂ, ಹೆಂಡತಿ–ಮಕ್ಕಳು–ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನೂ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಸರ್ವರಿಗೂ ಉತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಾತಃಪ್ರಭೃತಿಸಾಯಾಂತಂ ಸಾಯಾದಿಪ್ರಾತರಂ ತಥಾ ।
ಯತ್ಕರೋಮಿ ಜಗನ್ನಾಥ ತದಸ್ತು ತವ ಪೂಜನಮ್ ॥

ಬೆಳಗ್ಗೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೂ, ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೂ ನಾನು ಏನೇನು ಮಾಡುತ್ತೇನೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ನೆನೆಸಬೇಕು.

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾಬುದ್ಧ್ಯಾऽऽತ್ಮನಾ ವಾऽನುಸೃತಃ ಸ್ವಭಾವಮ್ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಶಯನಪರ್ಯಂತ ದೇಹದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವನ್ನು, ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ದರ್ಶನ–ಶ್ರವಣಾದಿ ಕರ್ಮವನ್ನು, ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ನನ್ನ ಜೀವನಸ್ವಭಾವವನ್ನನುಸರಿಸುವವನಾಗಿ, ಯಾವ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೋಸ್ಕರ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಾಮಾತ್ಪರತ ಏವಾಥ ಸ್ವಪೇದ್ ಧ್ಯಾಯನ್ ಜನಾರ್ದನಮ್ ।
ಅಂತರಾಲೇ ತತೋ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಸ್ಮರೇತ ಬಹುಶೋ ಹರಿಮ್ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಮೊದಲನೆಯ ಯಾಮ ಕಳೆದನಂತರ (ಅಸ್ತಮಯದ ಮೇಲೆ ೩ ಘಂಟೆಯ ಅನಂತರ) ದುಷ್ಟಸಂಹಾರಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಮಲಗಬೇಕು. ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಶಯನೇ ಪದ್ಮನಾಭಂ ಚ' ಮಲಗುವಾಗ 'ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ' ಎಂದೂ, ದುಃಸ್ವಪ್ನ ಆದರೆ 'ದುಃಸ್ವಪ್ನೇ ಸ್ಮರ ಗೋವಿಂದಂ' ಗೋವಿಂದಸ್ಮರಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಗಸ್ತ್ಯೋ ಮಾಧವಶ್ಚೈವ ಮುಚುಕುಂದೋ ಮಹಾಬಲಃ ।
ಕಪಿಲೋ ಮುನಿರಾಸ್ತೀಕಃ ಪಂಚೈತೇ ಸುಖಶಾಯಿನಃ ॥

ಅಗ್ರತಃ ಪೃಷ್ಠತಶ್ಚೈವ ಪಾರ್ಶ್ವತಶ್ಚ ಮಹಾಬಲೌ ।
ಆಕರ್ಣಪೂರ್ಣಧನ್ವಾನೌ ರಕ್ಷೇತಾಂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥

ಜಲೇ ರಕ್ಷತು ವಾರಾಹಃ ಸ್ಥಲೇ ರಕ್ಷತು ವಾಮನಃ ।
ಅಟವ್ಯಾಂ ನಾರಸಿಂಹಶ್ಚ ಶಯನೇ ಪಾತು ಮಾಧವಃ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿರುವ ಉದಾನವಾಯ್ವಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಜ್ಞರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಮಲಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸುಖನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಗೃಹೇ ಪ್ರಾಕ್ಶಿರಾಃ ಶೇತೇ ಶ್ವಾಶುರ್ಯೇ ದಕ್ಷಿಣಾ ಶಿರಾಃ ।
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಶಿರಾಃ ಪ್ರವಾಸೇ ಚ ನ ಕದಾಚಿದುದಕ್ ಶಿರಾಃ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ತಲೆಯಾಗಿಯೂ, ಅತ್ತೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಲೆಯಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ತಲೆಯಾಗಿಯೂ ಮಲಗಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಲೆ ಹಾಕಿ ಮಲಗಲೇಬಾರದು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಪೌರ್ಣಮಿ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ದಶಮ್ಯಾದಿತ್ರಯ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ಪೂರ್ವದಿನ ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನ, ಪಿತೃಪಕ್ಷ ಪೂರ್ತಿ, ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದ ದಿನ ಮತ್ತು ಹಗಲು –ಇಷ್ಟು ಸಮಯ ಬಿಟ್ಟು ಪತ್ನಿಯ ಋತುಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಮುಟ್ಟಾಗಿ ೫ನೇ ದಿನದಿಂದ ೧೬ನೇ ದಿನದವರೆಗೆ ಈ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ) ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ ಮಾಡುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತ.

ನಾಮಾವಸ್ಯಾಯಾಂ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ಚ ಸ್ತ್ರೀಯಮುಪೇಯಾತ್ ।
ಯದುಪೇಯಾನ್ನಿರಿಂದ್ರಿಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ॥ –ಶ್ರುತಿ

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ ಮಾಡಿದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ನಪುಂಸಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇದಕ್ಕೆ 'ವಾಮದೇವಯಜ್ಞ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಉಪವೀತವನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, 'ಸಂಯೋಗೇ ಶ್ರೀಧರಂ ತಥಾ– ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಹದಿನಾರುಸಲ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ, ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಐದುಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ 'ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರು ಸದಾಚಾರಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಿಂದ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ನಿತ್ಯಾನು ಷ್ಠಾನವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಾನು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ಸುಪ್ರೀತರಾಗಲಿ ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇಡೀ ಜೀವನವು ಯಜ್ಞಮಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಕಲಿಯುವವರು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ವಿಷಯ

ಪುರೋಹಿತರಾಗಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು ಉಪನಯನದ ಅನಂತರ ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನೆಯ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಚಾರ ಸ್ನಾನದ ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ

ಬಂದು; ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಾದಿಗಳನ್ನು, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಸ್ತೋತ್ರ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತ ನಾಮಸ್ತೋತ್ರ, ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು, ಸದಾಚಾರಸ್ಮೃತಿ, ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಸ್ತುತಿ, ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ೧೫ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ, ಅಣುಭಾಷ್ಯ, ತಾರತಮ್ಯಸ್ತೋತ್ರ, ದ್ವಾದಶ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ,

ಗುರುಃ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞಃ ತಾರತಮ್ಯೇನ ಸಿದ್ಧಿದಃ । –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ

ಅಸಂಶಯಃ ಸಂಶಯಚ್ಛಿತ್ ಗುರುರುಕ್ತೋ ಮನೀಷಿಭಿಃ । –ತಾ.ನಿ.

ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ, ತಾರತಮ್ಯಜ್ಞಾನಗಳುಳ್ಳವರೂ ಪೌರೋಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪೂರ್ವಾಪರ–ಷೋಡಶಕರ್ಮಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಜ್ಯೌತಿಷ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ತಂತ್ರಸಾರ–ಸಂಗ್ರಹ, ಯೋಗದೀಪಿಕಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವ, ಒಳ್ಳೆಯ ಆಚಾರವಂತರಾದ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದು, ಶಿಷ್ಯನ ಸಂಶಯವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾದ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರೋಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೊದಲು, ಪವಮಾನಸೂಕ್ತ, ಅಭಿಷೇಕಸೂಕ್ತ, ಪಂಚೋಪನಿಷತ್, ಉದಕ ಶಾಂತಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಾಠ ಕೇಳಿ ಆಮೇಲೆ ಶಾಂತಿಪಾಠಪೂರ್ವಕ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ ಈ ಎರಡು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಎರಡು ಶಾಖೆಯ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಕಲಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ವೇದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣಂ, ನಿರುಕ್ತಂ, ಛಂದಃ, ಜ್ಯೌತಿಷ, ಕಲ್ಪಸೂತ್ರಗಳು ಎಂದು ಷಡಂಗಗಳು.

ಛಂದಃ ಪಾದೌ ತು ವೇದಸ್ಯ ಹಸ್ತಃ ಕಲ್ಪೋಽಥ ಉಚ್ಯತೇ ।
ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಯನಂ ಚಕ್ಷುರ್ನಿರುಕ್ತಂ ಶ್ರೋತ್ರ ಉಚ್ಯತೇ ॥

ಶಿಕ್ಷಾ ಘ್ರಾಣಂ ಚ ವೇದಸ್ಯ ಮುಖಂ ವ್ಯಾಕರಣಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸಾಂಗಮಧೀತ್ಯೈವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ॥ –ಪಾಣಿನಿಶಿಕ್ಷಾ

ಷಡಂಗಸಹಿತವಾದ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಾವ ಮಂತ್ರವೂ ಫಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಮಾತ್ರ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುವ ಅಧಿಕಾರವು ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶವು ದೊರಕುವುದು. ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಗಳು ವೇದಮಂತ್ರಗಳೇ ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಈ ವೇದವನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಉಪದೇಶಪಡೆದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡಿದವನಿಗೂ, ಮಾಡಿಸಿದವನಿಗೂ ಸತ್ಫಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರೋಪ ದೇಶ ಇಲ್ಲದೇ ಮಾಡಿದರೆ ಕರ್ಮದಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ದುಷ್ಫಲ. ವೇದ ಕಲಿತರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ವೇದಾಂತಗಳನ್ನು, ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ವೇದಾನಧೀತ್ಯ ವೇದೌ ವಾ ವೇದಂ ವಾಪಿ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ।
ಅವಿಲುಪ್ತಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾತ್ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಮಾವಸೇತ್ ॥ –ಮ.ಸ್ಮೃ.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದವನು ತನ್ನ ಅಖಂಡಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮೂರು ವೇದಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಎರಡು ಅಥವಾ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ತನ್ನ ಶಾಖೆಯ ಒಂದು ವೇದವನ್ನಾದರೂ ಮಂತ್ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆರಣ್ಯಕ, ಉಪನಿಷತ್ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಅನಂತರ, ನವಗ್ರಹಾರಾಧನೆ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ, ಪಂಚಗವ್ಯ ಮೇಲನಕ್ರಮ, ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ, ಅಗ್ನಿಮುಖಪ್ರಯೋಗದ ಅನಂತರ ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ ಷೋಡಶಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ; ನವಗ್ರಹಹೋಮವೇ ಮೊದಲಾದ ಹೋಮಗಳು, ಶಾಂತಿಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧ, ಮಹಾಲಯಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿಯುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೊದಲು ಅದರ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಆಯಾ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಾರಿಕೆ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಜ್ಯೌತಿಷ, ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ, ಯಾವಾಗ ಮಾಡಬೇಕು? ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಮಾಡುವಾಗ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದರೆ ಏನು ದೋಷ? ಇದಕ್ಕೇನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ? ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಫಲ? ಇದಕ್ಕೆ ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಲಗ್ನಗಳು ಯಾವುವು ಪ್ರಶಸ್ತ; ಯಾವುದು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿಸಿದರೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸತ್ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೊಂದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಲಿತು ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ, ಮಾಡುವಾಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾಗಿ ಅದರಿಂದ ತನಗೂ ಯಜಮಾನನಿಗೂ ದುಷ್ಫಲವೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಜಮಾನನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಬೇರೆಯವರಾಗಲೀ ಇದನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದೆಯಾ? ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಿದರೇನು? ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಮೊದಲು ತಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ತಾನೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಸಂಧ್ಯಾ ಸ್ನಾನಂ ಜಪೋ ಹೋಮೋ ದೇವತಾನಾಂ ಚ ಪೂಜನಮ್ ।
ಆತಿಥ್ಯಂ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಚ ಷಟ್ಕರ್ಮಾಣಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಜಪ, ದೇವರಪೂಜೆ, ಹೋಮ(ವೈಶ್ವದೇವ), ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರ –ಈ ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇ ಬೇಕು.

ಪೌರೋಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜೀವ ಮತ್ತು ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು

ಪೌರೋಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಜ್ಯೌತಿಷಗಳು ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಾದರೆ ಅದರ ಪ್ರಾಣ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷಾಜ್ಞಾನ. ಪುರೋಹಿತನಾಗಬಯಸುವವನು ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ, ಆಚಾರವಂತನೂ, ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞನೂ ಆದ ಗುರುಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಾದರೂ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅವರು ನಡೆಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಂತ್ರದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ, ಮಂತ್ರದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೊದಲು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜ್ಯೋತಿಷವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಮುಹೂರ್ತ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಷೋಡಶಕರ್ಮವೇ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾವ ತಿಥಿ–ವಾರ–ನಕ್ಷತ್ರ–ಮುಹೂರ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಜ್ಯೌತಿಷಶಾಸ್ತ್ರ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನೂ ಆಶೌಚವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಶಯ ಇಲ್ಲದೆ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು.

ಪೌರೋಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳೂ, ಪ್ರಯೋಗದ ಮಾಹಿತಿ ಗಳೂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷಾಜ್ಞಾನ ಇದ್ದರಷ್ಟೇ ಮಂತ್ರಾರ್ಥ ತಿಳಿದು, ಮಂತ್ರಪಠನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸ್ಖಾಲಿತ್ಯ ಬಾರದಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಸುವಾಗ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಹೇಳುವಾಗ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣೆ ಮಾಡಿಸುವಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷಾಜ್ಞಾನ

ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪುರೋಹಿತನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರೋಹಿತನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷಾಜ್ಞಾನ ಅಗತ್ಯ ಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುವವರೆಗಾದರೂ ವೇದಾಂತ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನಾದರೂ ಪಾಠ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪುರೋಹಿತನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಂತಹದು? ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಪುರೋಹಿತನಾಗಬಯಸುವವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಗುಣ, ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ಮನುಸ್ಮೃತಿ ಮುಂತಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಣೆ ಬಂದಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸ ಹೊರಡುವ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ ಅಥವಾ ಸ್ಮೃತಿಗ್ರಂಥ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲು ಆ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಎಂತಹ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು, ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ರೋಗವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲ ವೈದ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂದು ರೋಗಿಯಾದವನು ಸಮರ್ಥ ವೈದ್ಯನನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಯಾರು ನಡೆಸಿದ ಪೌರೋಹಿತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ನಡೆದು ಯಶಸ್ವಿ ಎನಿಸಿಬಲ್ಲದೋ ಅಂತಹ ಪುರೋಹಿತನಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಮನುಸ್ಮೃತಿ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯ(ಪುರೋಹಿತ)ನನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಆಚಾರ್ಯಂ ವರಯೇತ್ಪೂರ್ವಂ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಮ್ ।
ದೈವಜ್ಞಂ ಧಾರ್ಮಿಕಂ ಸತ್ಯವಾಚಂ ಬಹುಕುಟುಂಬಿನಮ್ ।
ಶೌಚಾಚಾರಗುಣೋಪೇತಂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಕ್ಷಣಮ್ ॥ –ಮ.ಸ್ಮೃ.

ವೇದ, ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಜ್ಯೌತಿಷವನ್ನು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರಿತ, ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ, ಸತ್ಯವನ್ನಾಡುವ, ಆದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಪರಿವಾರ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಶೌಚಾಚಾರಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾದಂತಹವನನ್ನು ಪುರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣವೂ ಇಂತಹ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಆರಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತ, ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲದೇ, ಮತ್ತೂ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ–

ಸರ್ವಾವಯವಸಂಪೂರ್ಣಂ ರೋಗದೋಷವಿವರ್ಜಿತಮ್ ।
ಶಾಂತಂ ಸುರೂಪಿಣಂ ದಾಂತಂ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಹಿತೇ ರತಮ್ ।
ವಸ್ತ್ರೋಪವೀತಗಂಧಾದ್ಯೈರಂಗುಲೀಯಕಕುಂಡಲೈಃ ।
ಅಲಂಕೃತಂ...................... ॥ –ವಿ.ಪು.

ಯಾವುದೇ ಅವಯವದಿಂದ ಊನನಾಗಿರಬಾರದು, ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗಿರ ಬಾರದು, ವಸ್ತ್ರಗಂಧಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಉಂಗುರ–ಕುಂಡಲಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರಬೇಕು. ಶಾಂತನಾಗಿಯೂ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಉಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಹಿತಾಸಕ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಪುರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದೇನೆಂದರೆ– ವೇದ, ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ಜ್ಯೌತಿಷ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು. 'ಬಹುಕುಟುಂಬಿನಂ' ಎಂಬುದರಿಂದ ಇವನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು–ಪರಿವಾರದವರಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಬೇಕು. ಹಾಗಾದರಷ್ಟೇ ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿದ ದಾನದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳು ಸದ್ವಿನಿಯೋಗವಾಗುವವು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಲೋಪದೋಷಗಳು, ರೋಗಗಳು ಇರಬಾರದು. ಅವನ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಸಮುಚಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತನಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಚಾರಗಳಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮನುಸ್ಮೃತಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ-

ಶೌಚಾಚಾರವಿಹೀನಸ್ಯ ಸಮಸ್ತಾ ನಿಷ್ಫಲಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ।

ಶೌಚಾಚಾರರಹಿತನಾದವನ ಸಕಲಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ನಿಷ್ಫಲಗಳಾಗುವವು. ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡುವವನು ಮೊದಲು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಶಾಂತಿಪಾಠಪೂರ್ವಕ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲು ಅರ್ಹತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಂತ್ರ ಹೋಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುವಾಗ ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು, ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಇಲ್ಲದೆ ಆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಜಪ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅಂಥವನು ಮಾಡುವ ಹೋಮಗಳಿಂದ ಯಜಮಾನ ನಿಗೂ, ಪುರೋಹಿತನಿಗೂ ಆಯಾ ಹೋಮದ ಫಲ ಬಾರದೆ ದುಷ್ಫಲ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉಪನಯನದ ದಿನ ತಂದೆ ಅಥವಾ ಉಪನಯನ ಮಾಡಿದವರು ಗಾಯತ್ರೀ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರೀ, ಪಂಚಾಕ್ಷರೀಮಂತ್ರ ಮಾತ್ರ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಉಪನಯನದ ಅನಂತರ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಜಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುವಾಗ, ಪೌರೋಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಹೋಮಗಳಿಗೂ, ದುರ್ಗಾನಮಸ್ಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜೆಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುರುಗಳಿಂದ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಪಡೆದು, ಆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಆಯಾ ಪೂಜಾ-ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅರ್ಹತೆಯುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಂತ್ರ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಆ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪೂಜಾ-ಹೋಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಸತ್ಫಲ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪವಿತ್ರ ಧರಿಸಿ, ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು (ಉಪದೇಶ ವಿದ್ದವರು ತತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು) ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ಸರ್ವಾಭ್ಯ-ಸ್ತತ್ವದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ, ಸರ್ವಾಭ್ಯೋ ಮಾತೃಕಾದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು ಯಾವ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ನಿಷ್ಕಾಮವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾ ಫಲೇಷು ಕದಾಚನ । -ಭ.ಗೀ.

ನಿನಗೆ ಕರ್ಮಮಾಡಲು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ. ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಬಾರದು.

ನೇಹಾಭಿಕ್ರಮನಾಶೋಽಸ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯವಾಯೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ ।
ಸ್ವಲ್ಪಮಪ್ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ತ್ರಾಯತೇ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್ ॥ -ಭ.ಗೀ.

ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ (ಸಕಾಮ) ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ನ್ಯೂನಾತಿರೇಕ ಇಲ್ಲದೆ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ಪೂರ್ತಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ವಿಪರೀತ ದುಷ್ಫಲ. ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ(ನಿಷ್ಕಾಮ) ಮಾಡಿ ಕರ್ಮ ಪೂರ್ತಿಯಾಗದೆ, ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ, ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮಹಾಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದರ್ಥ ಇದಾದರೆ, 'ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಅಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ- ಯಮಧರ್ಮಸ್ಯ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್ ತ್ರಾಯತೇ' -ಯಮಧರ್ಮನ ಮಹಾಭಯದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದರ್ಥ.

ಸಕಾಮೇಭ್ಯೋಽಮಿತಗುಣಾಃ ಯಾ ಕಾಮ್ಯೈಸ್ತು ಕೃತಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದಕಾಮ ಏವಾಲಂ ಭಜೇದ್ವಿಷ್ಣುಂ ಸನಾತನಮ್ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಮಿತಫಲ ನಿಷ್ಕಾಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಬರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ವಕರ್ಮಣಾ ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಿಂದತಿ ಮಾನವಃ । –ಭ.ಗೀ.

ಸ್ವವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜಾರೂಪವಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಾಗ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ವಾ ಕ್ರಿಯಾ ಹರೌ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಹರಿಭಕ್ತೈಃ ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಾ ।
ಗುರುಭಕ್ತೈಃ ಸದಾಚಾರೈಃ ಫಲಂತ್ಯದ್ಧಾ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಜಪ ಹೋಮ ಮುಂತಾದ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಯಾದರೂ ಹರಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಹರಿಗುರುಭಕ್ತರಿಂದ, ಆಚಾರಸಂಪನ್ನರಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಫಲಿಸಬಲ್ಲದು. ಹೊರತು ಅಭಕ್ತರಿಗಲ್ಲ.

ನಾವು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ, ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಫಲ ಬರುವುದಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಫಲ.

ಮಂತ್ರತಂತ್ರೋಪಕರಣಕರ್ತೃವಹ್ನಿಷು ಕೇಶವಮ್ ।
ದೇಶೇ ಕಾಲೇ ಚ ಮನ್ವಾನಾಃ ಚಕ್ರುಸ್ತೇ ಕರ್ಮ ನಿರ್ಮಲಮ್ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ನಾವು ನುಡಿಯುವ ಮಂತ್ರ, ನಡೆಸುವ ತಂತ್ರ, ಬಳಸುವ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಯಜಮಾನ, ಅಗ್ನಿ, ದೇಶ, ಕಾಲ – ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಕೇಶವನ ಸನ್ನಿಧಾನವಿದೆ ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು,

ಮಂತ್ರಮಧ್ಯೇ ಕ್ರಿಯಾಮಧ್ಯೇ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕಮ್ ।
ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ಕುರುತೇ ಕರ್ಮ ತತ್ಕರ್ಮ ಸಫಲಂ ಕುರು ॥

ಮಂತ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿಯಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಏನೇನು ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸು ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಪುರೋಹಿತನು ತಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ತನ್ನ ನಿತ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಯಜನ, ಯಾಜನ, ದಾನ, ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಇವು ಷಟ್ಕರ್ಮ. ಷಟ್ಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಈ ಆರು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು, ಹೋಮ ಮಾಡಿಸುವುದು, ದಾನ ಕೊಡುವುದು ಈ ಮೂರು ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾದರೆ; ಅಧ್ಯಾಪನ, ಪೌರೋಹಿತ್ಯ, ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಈ ಮೂರು ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ. 'ಸ್ವಕರ್ಮ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಜಪೋಪದೇಶೌ' (ತಾ.ನಿ.) ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವೇದ, ವೇದಾಂತಾದಿ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿತು, ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಪ, ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜೀವನ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ ಜೀವನ. 'ಶಿಷ್ಯಯಾಜ್ಯೋಪಲಬ್ಧೈರ್ವಾ' (ತಾ.ನಿ) ಪೌರೋಹಿತ್ಯದಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುವುದು ಮಧ್ಯಮಜೀವನ. ಅಧ್ಯಾಪನ, ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಗ್ರಹದಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುವುದು ಅಧಮಜೀವನ.

ಶ್ರೇಯಾನ್ ಸ್ವಧರ್ಮೋಽವಿಗುಣಃ ಪರಧರ್ಮಾತ್ ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಾತ್ ।
ಸ್ವಧರ್ಮೇ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಧರ್ಮೋ ಭಯಾವಹಃ ॥ –ಭ.ಗೀ.

ತನಗೆ ಹೇಳದ ಪರಧರ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತನಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸು. ಸಹಜವಾದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ (ಸ್ವಧರ್ಮ) ಮರಣವಾದರೂ ಮೇಲು. ಪರಧರ್ಮ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಯಂಕರ. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇ ಇಲ್ಲದ ಪರಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಿಂತ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದಿಂದ ಪಾಪಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃತೇ ಪಾಪೇಽನುತಾಪೋ ವೈ ಯಸ್ಯ ಪುಂಸಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ ।
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ತು ತಸ್ಯೋಕ್ತಂ ಹರಿಸಂಸ್ಮರಣಂ ಪರಮ್ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡ ಜನರಿಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ, ಭಗವತ್ಸ್ಮರಣೆಯೆಂಬ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. 'ಆಯುಷ್ಯಂ ಸಾರ್ಥಕಂ ಕುರು'; (ಗ.ಪು.). ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದಿದೆ. ನಾವು ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗಾದರೂ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡದೆ, ಜಪ–ಪಾರಾಯಣ–ಪೂಜೆ–ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಹರಿಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿದರೆ ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಸಮಯವಾದರೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದಷ್ಟೇ! ಪುರೋಹಿತನು ಯಜಮಾನರು ಯಾವ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವ ಕರ್ಮದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಮಾಡಿಸುವ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಉಪದೇಶದಿಂದಲೂ, ಶ್ರದ್ಧಾ–ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವನಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾ–ಭಕ್ತಿ ಬರಬೇಕು. ಇದ್ದವನಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾ–ಭಕ್ತಿ ಅತಿಶಯವಾಗಬೇಕು.

ಯಜಮಾನರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಮಾನಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಮಾಂಗದ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲೋಪ ಮಾಡಬಾರದು. ಮಂತ್ರಲೋಪ ಮಾಡಿದರೆ 'ಮಂತ್ರಹೀನಂ ತು ಋತ್ವಿಜಃ' ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ಅರಿಷ್ಟ. ಅನುಕೂಲ ಇದ್ದವರ ಹತ್ತಿರ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಯಸ್ಯೋಪದೇಶತಃ ಪುಣ್ಯಂ ಪಾಪಂ ವಾ ಕುರುತೇ ಜನಃ ।
ಸ ತದ್ಭೋಗೀ ಭವೇನ್ಮರ್ತ್ಯ ಇತಿ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ನಿರ್ಣಯಃ ॥ –ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣ

ಯಾರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ ಅಥವಾ ಪಾಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವಂಶ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. 'ದಾನೇ ದತ್ತೇ ನಿವಾರಕಃ' (ಗಾರುಡ) ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದವನನ್ನು ತಡೆದು ಮಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಆ ಪಾಪದಲ್ಲಿಯೂ ಇವನಿಗೆ ಪಾಲು ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರೋಹಿತರು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಅನುಕೂಲ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ತಡೆಯ ಬಾರದು. ಯಜಮಾನನು ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾಗಬೇಕು. 'ಅಸಂತುಷ್ಟೋ ದ್ವಿಜೋ ನಷ್ಟಃ' ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ. 'ಯದೃಚ್ಛಾಲಾಭಸಂತುಷ್ಟೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಾವಸೀದತಿ' (ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ) –ಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಧಃಪತನವಿಲ್ಲ. 'ತೇನ ತ್ಯಕ್ತೇನ ಭುಂಜೀಥಾಃ ಮಾ ಗೃಧಃ ಕಸ್ಯಸ್ವಿದ್ಧನಂ' (ಈ.ಉ.) ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ದತ್ತವಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹಣಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಡಬೇಡ.

ಪುರೋಹಿತರ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ವೈದಿಕವೃತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ವಸ್ತ್ರೇಣ ವಪುಷಾ ವಾಚಾ ವಿದ್ಯಯಾ ವಿನಯೇನ ಚ ॥ –ನೀ.ಶಾ.

ಒಳ್ಳೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಷಟ್ಪುಚ್ಛವಾಗಿ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶರೀರದಾರ್ಢ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ, ಸಭಾಕಂಪ ಇಲ್ಲದ ವಾಕ್ಪಟುತ್ವ, ವಿನಯಾದಿ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರಿಗೆ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬರತಕ್ಕ ಅರಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ಅವನ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವವನೇ ಪುರೋಹಿತ.

ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರ

'ಧರ್ಮೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ' (ನಾ.ಉ.) –ವಿಶಾಲವಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಧರ್ಮವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. 'ಧರ್ಮ ಏವ ಹತೋ ಹಂತಿ' –ಯಾರಿಂದ ಧರ್ಮನಾಶವಾಗುತ್ತದೋ ಅವರನ್ನು ಧರ್ಮವೇ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ. 'ಧರ್ಮೋ ರಕ್ಷತಿ ರಕ್ಷಿತಃ' –ಯಾರಿಂದ ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅವರನ್ನು ಧರ್ಮವೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

'ಸ್ವವಿಹಿತವೃತ್ತ್ಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭಗವದಾರಾಧನಮೇವ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ, ತದ್ವಿರುದ್ಧಃ ಸರ್ವೋಽಪ್ಯಧರ್ಮಃ' (ಗೀ.ತಾ.) –ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆ(ಪೂಜೆ)ಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠಧರ್ಮ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ವಾದುದೆಲ್ಲವೂ ಅಧರ್ಮ.

ಯತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿರ್ಭೂತಾನಾಂ ಯೇನ ಸರ್ವಮಿದಂ ತತಃ ।
ಸ್ವಕರ್ಮಣಾ ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಿಂದತಿ ಮಾನವಃ ॥

ಯಾರಿಂದ ಜೀವಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯೋ, ಯಾರು ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಬಿ ನಿಂತಿರುವನೋ ಅಂಥಾ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ವಭಾವಸಹಜವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೇಯಾನ್ ಸ್ವಧರ್ಮೋ ವಿಗುಣಃ ಪರಧರ್ಮಾತ್ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಾತ್ ।
ಸ್ವಭಾವನಿಯತಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವನ್ನಾಪ್ನೋತಿ ಕಿಲ್ಬಿಷಮ್ –ಭ.ಗೀ.

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದ ಪರಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಇದ್ದರೂ ತನ್ನ ಸಹಜಧರ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

ಧರ್ಮೇಣ ಹನ್ಯತೇ ವ್ಯಾಧಿಃ ಧರ್ಮೇಣಾಯುಃ ಪ್ರವರ್ಧತೇ ।
ಧರ್ಮ ಏವಾಪವರ್ಗಾಯ ತಸ್ಮಾದ್ಧರ್ಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ –ವಿ.ಸ್ಮೃ

ಧರ್ಮದಿಂದ ವ್ಯಾಧಿ ಪರಿಹಾರ. ಧರ್ಮದಿಂದ ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ. ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಧರ್ಮವೇ ಕಾರಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷವೆಂಬವು ಪುರುಷಾರ್ಥ–ಚತುಷ್ಟಯ.

ಅಂತೇಷು ರೇಮಿರೇ ಧೀರಾಃ ನ ತೇ ಮಧ್ಯೇಷು ರೇಮಿರೇ ।
ಅಂತಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ಸುಖಂ ಪ್ರಾಹುಃ ದುಃಖಮಂತರಮಂತಯೋಃ ॥ –ಮ.ಭಾ.

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥಚತುಷ್ಟಯದ ಮೊದಲಿನ ಧರ್ಮದಲ್ಲೇ ನಿರತರಾಗಿ, ಕೊನೆಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಕಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವವರು ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಇದರ ಮಧ್ಯದ ಅರ್ಥ ಕಾಮಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೊನೆಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಊರ್ಧ್ವಬಾಹುರ್ವಿರೌಮ್ಯೇಷೋ ನ ಚ ಕಶ್ಚಿತ್ ಶೃಣೋತಿ ಮಾಮ್ ।
ಧರ್ಮಾದರ್ಥಶ್ಚ ಕಾಮಶ್ಚ ಸ ಕಿಮರ್ಥಂ ನ ಸೇವ್ಯತೇ ॥ –ವೇದವ್ಯಾಸಃ

ಕೈಯೆತ್ತಿ, ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಅರ್ಥ(ಜ್ಞಾನ)ಸಿದ್ಧಿಯೂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೂ ಆಗುವುದು. ಯಾಕೆ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ?

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ–

ಕೋ ಧರ್ಮಃ ಸರ್ವಧರ್ಮಾಣಾಂ ಭವತಃ ಪರಮೋ ಮತಃ ।
ಕಿಂ ಜಪನ್ ಮುಚ್ಯತೇ ಜಂತುರ್ಜನ್ಮಸಂಸಾರಬಂಧನಾತ್ ॥ –ಮ.ಭಾ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಅನಂತರ, ನೀವು ಹೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅಭಿಮತವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಧರ್ಮ ಯಾವುದು? ಯಾವುದನ್ನು ಜಪ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ? ಎಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಕೇಳಿದಾಗ,

ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ–

ಏಷ ಮೇ ಸರ್ವಧರ್ಮಾಣಾಂ ಧರ್ಮೋಽಧಿಕತಮೋ ಮತಃ ।
ಯದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸ್ತವೈರರ್ಚೇನ್ನರಃ ಸದಾ ॥ –ಮ.ಭಾ.

ಯಾರು ಸದಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಈ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಚನೆಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧರ್ಮ ಇದೇ ಎಂದು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ಇದನ್ನೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಪ(ಪಾರಾಯಣ) ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. 'ಸತ್ಯಂ ವದ, ಧರ್ಮಂ ಚರ' ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳು, ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡು.

ಗೀತಾ ಗಂಗಾ ತಥಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಪಿಲಾಶ್ವತ್ಥಸೇವನಮ್ ।
ಏಕಾದಶೀವ್ರತಂ ಚೈವ ಸಪ್ತಮಂ ನ ಕಲೌ ಯುಗೇ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಗೀತಾಪಾರಾಯಣ, ಗಂಗಾಸ್ನಾನ(ಸ್ಮರಣೆ), ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಪಠನ, ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆ, ಕಪಿಲಾಗೋಸೇವೆ(ಗೋಗ್ರಾಸ ಕೊಡುವುದು), ಅಶ್ವತ್ಥಸೇವೆ(ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ), ಏಕಾದಶೀವ್ರತ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಧರ್ಮ. ಈ ಆರು ಅಲ್ಲದೇ ಏಳನೆಯದ್ದು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ.

ಸ್ಮರ್ತವ್ಯಃ ಸತತಂ ವಿಷ್ಣುಃ ವಿಸ್ಮರ್ತವ್ಯೋ ನ ಜಾತುಚಿತ್ ।
ಸರ್ವೇ ವಿಧಿನಿಷೇಧಾಃ ಸ್ಯುರೇತಯೋರೇವ ಕಿಂಕರಾಃ ॥ –ಸ.ಸ್ಮೃ.

ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ವಿಧಿ. ವಿಷ್ಣುಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡದಿರಬಾರದು ಎಂಬುದು ನಿಷೇಧ. ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ (ವೇದದಲ್ಲಿ) ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳೂ ಈ ಎರಡು ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳ ಕಿಂಕರರು.

ಆತ್ಮೈವ ಯದಿ ನಾತ್ಮಾನಂ ಅಹಿತೇಭ್ಯೋ ನಿವಾರಯೇತ್ ।
ಕೋಽನ್ಯೋ ಹಿತಕರಸ್ತಸ್ಮಾದಾತ್ಮಾನಂ ತಾರಯಿಷ್ಯತಿ ॥ –ಗ.ಪು.

ತನಗೆ ಬರತಕ್ಕ ಸಮಸ್ತ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ತಾನೇ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡತಕ್ಕವನು, ತನ್ನಿಂದಲೂ ಹಿತಕರವಾದವನು ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

ಉದ್ಧರೇದಾತ್ಮನಾತ್ಮಾನಂ ನಾತ್ಮಾನಮವಸಾದಯೇತ್ ।
ಆತ್ಮೈವ ಹ್ಯಾತ್ಮನೋ ಬಂಧುರಾತ್ಮೈವ ರಿಪುರಾತ್ಮನಃ ॥ –ಭ.ಗೀ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜೀವನನ್ನು ಸಂಸಾರದುಃಖದಿಂದ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಬಂಧು. ದುರ್ಜನರಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಶತ್ರು.

ಮನ ಏವ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಕಾರಣಂ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಯೋಃ ॥

ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧನಕ್ಕೂ, ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸೇ ಕಾರಣ.

ಉದ್ಧರೇನ್ಮನಸಾ ಜೀವಂ ನ ಜೀವಮವಸಾದಯೇತ್ ।
ಜೀವಸ್ಯ ಬಂಧುಃ ಶತ್ರುಶ್ಚ ಮನ ಏವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥ –ಗೀ.ಭಾ.

ಮನಸ್ಸಿನ ಹತೋಟಿಯಿಂದ ಜೀವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಅದಲ್ಲದೆ ಜೀವನನ್ನು ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿಸಬಾರದು. ಯಾರು ಜೀವನ ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೋ ಆಗ ತನಗೆ ತಾನೇ ಬಂಧು. ಯಾರು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆಗ ತನಗೆ ತಾನೇ ಶತ್ರುವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಜಿತಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಶಾಂತಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಸಮಾಹಿತಃ ॥ –ಭ.ಗೀ.

ಜಿತಾತ್ಮಾ ಹಿ ಪ್ರಶಾಂತೋ ಭವತಿ । ನ ತಸ್ಯ ಮನಃ ಪ್ರಾಯೋ ವಿಷಯೇಷು ಗಚ್ಛತಿ । ತದಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಸಮ್ಯಕ್ ಹೃದ್ಯಾಹಿತಃ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವತಿ । ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನೀ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ॥ –ಗೀ.ಭಾ.

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಗೆದ್ದವನು, ವಿಷಯದತ್ತ ಸುಳಿಯದೆ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟವನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ನೆಲೆಸುತ್ತಾನೆ. ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಜಾತೀಶತೇಷು ಲಭತೇ ಭುವಿ ಮಾನವತ್ವಂ ತತ್ರಾಪಿ ದುರ್ಲಭತರಂ ಖಲು ಭೋ ದ್ವಿಜತ್ವಮ್ ।
ಯಸ್ತನ್ನ ಪಾಲಯತಿ ಲಾಲಯತೀಂದ್ರಿಯಾಣಿ ತಸ್ಯಾಮೃತಂ ಕ್ಷರತಿ ಹಸ್ತಗತಂ ಪ್ರಮಾದಾತ್ ॥ –ಗ.ಪು.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರ, ಜಂಗಮವೆಂಬ ನಾನಾ ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಜೀವಿಯು ಸಾವಿರಾರು ಮರಬಳ್ಳಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆದು; ಆಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಿ, ಸರ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು; ಅನಂತರ ಹುಲಿ, ಜಿಂಕೆ, ಆಡು, ತೋಳ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗ–ಪಶುಜನ್ಮಗಳನ್ನು ತಾಳಿ; ಪರಾಧೀನವಾಗಿ ಬಾಳಿ; ಆಮೇಲೆ ಗೋವು, ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಷ್ಟವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ನೀಚ, ಸಂಕರ, ಶೂದ್ರ, ವೈಶ್ಯ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗದೆ; ಆಹಾರಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ಜನ್ಮವನ್ನು ನೀಗಿ; ಪುನಃ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ಪುಣ್ಯ ಲೇಶದಿಂದ, ಪುಣ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ, ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟಕುಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿ; ಮಹಾತ್ಮರ, ಸಜ್ಜನರ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವ ವಿಶಿಷ್ಟಸೌಕರ್ಯವಿರುವಾಗಲೂ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ನಿತ್ಯ–ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ ಪುನಃ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೇ ವಿಷಯಭೋಗದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದರೆ ಕೈಗೆ ಬಂದ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಕೈಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಅಮೃತವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡದೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಆಗುವುದು. ಇಷ್ಟು ಸೌಕರ್ಯವಿರುವ ಜನ್ಮ ಇನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬರುವುದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಜನ್ಮ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು.

ಆಹಾರನಿದ್ರಾಭಯಮೈಥುನಾನಿ ಸಾಮಾನ್ಯಮೇತತ್ ಪಶುಭಿರ್ನರಾಣಾಮ್ ।
ಏಕೋ ವಿವೇಕೋ ಹ್ಯಧಿಕೋ ಮನುಷ್ಯೇ ತೇನೈವ ಹೀನಃ ಪಶುಭಿಃ ಸಮಾನಃ ॥ –ನೀ.ಶಾ.

ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಶುಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ, ನಿದ್ರೆ, ಭಯ, ಮೈಥುನಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪಶುಗಳಿಗಿಲ್ಲದ ವಿವೇಕ ಒಂದು ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ. ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು

ವಿವೇಕದಿಂದ ದೇಶ, ಕಾಲ, ಪಾತ್ರಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಮನುಷ್ಯತ್ವ; ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಪಶುತ್ವ. ಆಗ 'ಮನುಷ್ಯರೂಪೇಣ ಮೃಗಾಶ್ಚರಂತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ ಭೋಗವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ನ ಜಾತು ಕಾಮಃ ಕಾಮಾನಾಮ್ ಉಪಭೋಗೇನ ಶಾಮ್ಯತಿ ।
ಹವಿಷಾ ಕೃಷ್ಣವರ್ತ್ಮೇವ ಭೂಯ ಏವಾಭಿವರ್ಧತೇ ॥ –ಭಾಗ. ೧೯–೧೯–೧೪

ಹವಿಸ್ಸು ಹಾಕಿದಷ್ಟೂ ಅಗ್ನಿಯ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಕೆನ್ನಾಲಿಗೆಗಳು ಮುಗಿಲೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಸಾಗುವಂತೆ, ಭೋಗದಿಂದ ಕಾಮನೆಗಳೆಂಬ ಕರಿನಾಗಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮನಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗುತ್ತವೆ.

ಜೀರ್ಯಂತಿ ಜೀರ್ಯತಃ ಕೇಶೋ ದಂತಾ ಜೀರ್ಯಂತಿ ಜೀರ್ಯತಃ ।
ಧನುಷಾ ಜೀವಿತಾಶಾ ಚ ಜೀರ್ಯತೋಽಪಿ ನ ಜೀರ್ಯತಃ ॥

ಮುದುಕನಾದವನ ತಲೆ ಹಣ್ಣಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲ್ಲುಗಳು ಉದುರುತ್ತವೆ. ಧನದ ಆಸೆ, ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಗಳು ಮಾತ್ರ ನೀಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಭೋಗದಿಂದ ಬಯಕೆ ನೀಗದು. ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಮುಚ್ಚುವ ಶತ್ರು ಕಾಮ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಚ ದೇಹೋಽಯಂ ಕ್ಷುದ್ರ ಕಾಮಾಯ ನೇಷ್ಯತೇ ।
ಕೃಚ್ಛ್ರಾಯ ತಪಸೇ ಚೈವ ಪ್ರೇತ್ಯಾನಂತಸುಖಾಯ ಚ ॥ –ಗ.ಪು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ದೇಹವು ದುಷ್ಟಕಾಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ವ್ರತೋಪಾಸನ, ತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮೋಕ್ಷದ ಅನಂತಸುಖ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿರುವುದು.

ಭಕ್ತಿ

ಭಕ್ತಿರ್ನಾಮಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕಃ, ಸ್ವಾತ್ಮಾತ್ಮೀಯಸಮಸ್ತವಸ್ತುಭ್ಯೋಽಪ್ಯಧಿಕಃ ಅಂತರಾಯಸಹಸ್ರೇಣಾಪ್ಯಪ್ರತಿಬದ್ಧಃ, ನಿರಂತರಪ್ರೇಮಪ್ರವಾಹ । –ಸುಧಾ

ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ, ತನ್ನ–ತನ್ನವರಾದ ಮಿತ್ರ, ಧನ, ಪುತ್ರ, ಕಳತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ, ಸಾವಿರಾರು ತೊಡಕುಗಳು ಬಂದಾಗಲೂ ನಿಲ್ಲದ, ನಿರಂತರ ಪ್ರೇಮಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಸ್ತು ಸುದೃಢಃ ಸರ್ವತೋಽಧಿಕಃ ।
ಸ್ನೇಹೋ ಭಕ್ತಿರಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ತಯಾ ಮುಕ್ತಿರ್ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ॥ –ಭಾ.ತಾ.ನಿ.

ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ದೃಢವಾದ, ತನ್ನ ಹಾಗೂ ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರೆಲ್ಲರ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ(ಪ್ರೀತಿಗೆ) ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದರಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿ ಆಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ದಾನತೀರ್ಥತಪೋಯಜ್ಞಪೂರ್ವಾಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಸರ್ವದಾ ।
ಅಂಗಾನಿ ಹರಿಸೇವಾಯಾಂ ಭಕ್ತಿಸ್ತ್ವೇಕಾ ವಿಮುಕ್ತಯೇ ॥ –ಭಾ.ತಾ.ನಿ.

ದಾನ, ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಯಜ್ಞ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಸೇವೆಯ ಅಂಗಗಳು. ಇದರಿಂದ

ಅಂತಃಕರಣಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಬರಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣ.

ಭಕ್ತ್ಯರ್ಥಾನ್ಯಖಿಲಾನ್ಯೇವ ಭಕ್ತಿರ್ಮೋಕ್ಷಾಯ ಕೇವಲಾ । –ಭಾ.ತಾ.ನಿ.

ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿ ಯೊಂದೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ.

ಭಕ್ತ್ಯೈವ ತುಷ್ಟಿಮಭ್ಯೇತಿ ವಿಷ್ಣುರ್ನಾನ್ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್ । –ಭಾ.ತಾ.ನಿ.

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ.

ಪರಮಸ್ನೇಹಸಂಯುಕ್ತಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಕೋ ಭವೇತ್ ।
ಸಾ ಭಕ್ತಿರಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಸಾಧನಂ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಯೋಃ ॥ –ತ.ಸಂ.

ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪರಮಸ್ನೇಹ ಇಟ್ಟು, ಭಗವಂತನ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಸಾಧಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ನೇಹವನ್ನೇ ಭಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ಈ ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸುಖವಿಶೇಷಭೋಗಕ್ಕೂ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಮೇಷೈವ ನಾನ್ಯತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಂ ವ್ಯರ್ಥಂ ತಯಾ ವಿನಾ ।
ಸೈಕಾಽಪ್ಯಭೀಷ್ಟಫಲದಾ ಮೋಕ್ಷೋ ದರ್ಶನಯುಕ್ತಯಾ ॥ –ತಂ.ಸ.

ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯಸಾಧನ. ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಿಕ್ಕದ್ದು ಏನಿದ್ದರೇನು ಬಂತು. ಎಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಫಲ. ಏನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ ಕೂಡ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು.

ಭಕ್ತ್ಯಾ ತ್ವನನ್ಯಯಾ ಶಕ್ಯಃ ಅಹಮೇವಂವಿಧೋಽರ್ಜುನ ।
ಜ್ಞಾತುಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಚ ತತ್ತ್ವೇನ ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂ ಚ ಪರಂತಪ ॥ –ಭ.ಗೀ.

ನನ್ನನ್ನು ಈ ಪರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು, ತಿಳಿದು ಕಾಣಲು, ಕಂಡು ಸೇರಲು ನನ್ನಲ್ಲೇ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹೇಳಿದ್ದು– 'ನ ಮೇ ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ' (ಭ.ಗೀ.) –ನನ್ನ ಭಕ್ತನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಾಶ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

ತ್ರಿವಿಧಂ ನರಕಸ್ಯೇದಂ ದ್ವಾರಂ ನಾಶನಮಾತ್ಮನಃ ।
ಕಾಮಃ ಕ್ರೋಧಸ್ತಥಾ ಲೋಭಸ್ತಸ್ಮಾದೇತತ್ತ್ರಯಂ ತ್ಯಜೇತ್ ॥ –ಭ.ಗೀ.

ಇದು ಮೂರು ಆತ್ಮನ ನಾಶದ ದಾರಿ, ನರಕದ ಬಾಗಿಲು– ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ ಮತ್ತು ಲೋಭ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕು.

ಕ್ಷಮಾ ಸತ್ಯಂ ದಯಾ ದಾನಂ ಶೌಚಮಿಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಃ ।
ದೇವಪೂಜಾಽಗ್ನಿಹವನಂ ಸಂತೋಷಃ ಸ್ತೇಯವರ್ಜನಮ್ ।
ಸರ್ವವ್ರತೇಷ್ವಯಂ ಧರ್ಮಃ ಸಾಮಾನ್ಯೋಽಥ ಶತಧಾ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥ –ಸ್ಮೃತಿ

ಸಹನೆ, ಸತ್ಯಮಾತು, ಪ್ರಾಣಿದಯ, ತ್ಯಾಗ, ಶುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಅಗ್ನಿಹವನ, ಸಂತೋಷ, ನಿರ್ವಂಚನೆ –ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಗುಣಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಎಲ್ಲಾ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ದೇವಿಯ ಉಪಾಸಕರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ

ಅವಿಷ್ಣುಜ್ಞೈರತದುಪಾಸಾವಿವರ್ಜಿತೈಃ ।
ಶಪೇದುಪಾಸಿತಾಽಪ್ಯೇಷಾ ಶ್ರೀಸ್ತಾನ್ ತದ್ಧರಿತತ್ತ್ವವಿತ್ ।
ತದ್ಭಕ್ತಃ ತದುಪಾಸ್ಯೈವ ಶ್ರಿಯಂ ಧ್ಯಾಯೇತ ನಿತ್ಯದಾ ॥ –ಪರಮಶ್ರುತಿ, ಗೀ.ತಾ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಕಡುಪತಿವ್ರತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನ ಭಕ್ತನಾಗದೆ, ಅವನ ಉಪಾಸಕನಾಗದೆ ತನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗುವ ಬದಲು ಅಸಮಾಧಾನಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಅಂತಹವರನ್ನು ಶಪಿಸುವಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅವನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನೂ ನಡೆಸಿದ ಅನಂತರವಷ್ಟೇ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ದೇವಿಯ ಉಪಾಸಕರಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಇದು. ದೇವಿಯ ಉಪಾಸನೆ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಸದುಪಾಸನೆಯ ಅಂಶಗಳೂ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಒಂದಂಶವೆಂದರೆ, ಶ್ರೀದೇವಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಅವಗಣನೆ, ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವನೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಅಪಚಾರದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಲಾಗುವ ಶ್ರೀಚಕ್ರಪೂಜೆ, ದುರ್ಗಾನಮಸ್ಕಾರ, ಚಂಡಿಕಾಹೋಮ, ತ್ರಿಕಾಲಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಐಹಿಕಸಮೃದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವಂತೆ ಕಂಡುಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದ ಪರಿಪಾಕದ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ಇದಕ್ಕೂ ದೇವಿಯ ಅಸದುಪಾಸನೆಗೂ ಕಾಕತಾಳೀಯ ಸಂಬಂಧವಷ್ಟೇ! ದೇವಿಯ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೆನ್ನುವುದಾದರೂ, ಪ್ರಸನ್ನಳಾದ ಆಕೆಯಿಂದ ಅದು ಅನುಗೃಹೀತವಾಗಿರದೆ, ತನ್ನ ಕುರಿತು ಸದುಪಾಸನೆಗೆ ಅನರ್ಹನಾದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಸದುಪಾಸನೆಯ ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನ, ದುರಾಗ್ರಹ ಇನ್ನಷ್ಟು ದೃಢಗೊಳ್ಳಲೆಂಬ ನಿಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುತ್ತದಷ್ಟೆ! ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾತ್ವಿಕಸಾಧಕನು ಆಪಾತತಃ ರಮಣೀಯವಾದ, ಇಂತಹ ಐಹಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ದೇವಿಯ ಅಸದುಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬಾರದು. (ಶ್ರೀತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪಗ್ರಂಥದಿಂದ ಆಯ್ದದ್ದು.)

ಹರಿಸ್ಮರಣೆ

ಸಂತತಂ ಚಿಂತಯೇಽನಂತಮಂತಕಾಲೇ ವಿಶೇಷತಃ ॥ –ದ್ವಾ.ಸ್ತೋ.

ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ತಾನೆ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತಾಗುವುದು.

ತಪಃ ಪರಂ ಕೃತಯುಗೇ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ಜ್ಞಾನಮುಚ್ಯತೇ ।
ದ್ವಾಪರೇ ಯಜ್ಞಮೇವಾಹುರ್ದಾನಮೇವ ಕಲೌ ಯುಗೇ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠ.

ಧ್ಯಾಯತೇ ಕೃತೇ, ಯಜನ್ಯಜ್ಞೈಃ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ದ್ವಾಪರೇಽರ್ಚಯನ್ ।
ಯದಾಪ್ನೋತಿ ತದಾಪ್ನೋತಿ ಕಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಕೇಶವಮ್ ॥ –ವಸಿಷ್ಠಸ್ಮೃತಿ

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞದಿಂದ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನ–ಪೂಜೆಯಿಂದ ಏನು ಫಲ ಬರುವುದೋ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹರಿ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಫಲ ಬರುವುದು.

ಕಲೇರ್ದೋಷನಿಧೇ ರಾಜನ್ನಸ್ತಿ ಹ್ಯೇಕಗುಣೋ ಮಹಾನ್ ।
ಕೀರ್ತನಾದೇವ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಮುಕ್ತಬಂಧಃ ಪರಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥ –ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ

ಹೇ ರಾಜನ್, ದೋಷದುಷ್ಟವಾದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಗುಣ ಒಂದಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಕೀರ್ತನೆ(ಭಜನೆ) ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಂ ಕಲೌ ಕೃಷ್ಣಂ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗಂ ಸಪಾರ್ಷದಮ್ ।
ಯಜ್ಞೈಃ ಸಂಕೀರ್ತನಪ್ರಾಯೈಃ ಯಜಂತೀಹ ಸುಮೇಧಸಃ ॥ –ಭಾಗ.

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳ ಪರಿವಾರಸಹಿತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಂಕೀರ್ತನರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹರೇ ರಾಮ ಹರೇ ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ ಹರೇ ಹರೇ ।
ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಹರೇ ॥

ಇದು ಕಲಿಸಂತರಣೋಪನಿಷತ್. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಾರದರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದು. ಒಂದಾವರ್ತಿ ಈ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿದಾಗ ೧೬ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ವೇದೇಷು ಯಜ್ಞೇಷು ತಪಸ್ಸು ಚೈವ ದಾನೇಷು ತೀರ್ಥೇಷು ವ್ರತೇಷು ಚೈವ ।
ಇಷ್ಟೇಽನುಪೂರ್ತೇಷು ಚ ಯತ್ಪ್ರದಿಷ್ಟಂ ಪುಂಸಾಂ ಸ್ಮೃತೇ ತತ್ಫಲು ವಾಸುದೇವೇ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಯಜ್ಞ,ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ವ್ರತಾಚರಣೆ, ಇಷ್ಟಾ ಪೂರ್ತ ಮುಂತಾದ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯೊಂದೇ ಕೊಡಬಲ್ಲದು.

ಆರ್ತಾ ವಿಷಣ್ಣಾಃ ಶಿಥಿಲಾಶ್ಚ ಭೀತಾಃ ಘೋರೇಷು ಚ ವ್ಯಾಧಿಷು ವರ್ತಮಾನಾಃ ।
ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದಮಾತ್ರಂ ವಿಮುಕ್ತದುಃಖಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತಿ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಭಯವೋ, ರೋಗವೋ, ದುಃಖವೋ, ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಪೀಡೆಯೋ ಏನಿದ್ದರೂ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸುಖಿಗಳಾಗುವರು.

ನಾರಾಯಣೇತಿಮಂತ್ರೋಽಸ್ತಿ ವಾಗಸ್ತಿ ವಶವರ್ತಿನೀ ।
ತಥಾಽಪಿ ನರಕೇ ಘೋರೇ ಪತಂತೀತ್ಯೇತದದ್ಭುತಮ್ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ನಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ ನುಡಿವ ಬಾಯಿ ಇದೆ, ಜಪಿಸಲು ನಾರಾಯಣನಾಮವಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಜನರು ನರಕದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವರಲ್ಲಾ. ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯ~

ಆಲೋಡ್ಯ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿಚಾರ್ಯ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ಇದಮೇಕಂ ಸುನಿಷ್ಪನ್ನಂ ಧ್ಯೇಯೋ ನಾರಾಯಣಃ ಸದಾ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿದುಬರುವ ಮಥಿತಾರ್ಥವಿಷ್ಟೇ – ಎಂದೆಂದೂ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಯೇ ಸ್ಮರಂತಿ ಸದಾ ವಿಷ್ಣುಂ ವಿಶುದ್ಧೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ।
ತೇ ಪ್ರಯಾಂತಿ ಭವಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಮನಾಮಯಮ್ ॥ –ಕೃ.ಮ.

ತಿಳಿಯಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನೆನೆವ ಜನರು ಸಂಸಾರಭಯವನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುಸಾಲೋಕ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಹರಿರ್ಹರತಿ ಪಾಪಾನಿ ದುಷ್ಟಚಿತ್ತೈರಪಿ ಸ್ಮೃತಃ ।
ಅನಿಚ್ಛಯಾಽಪಿ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಃ ದಹತ್ಯೇವ ಹಿ ಪಾವಕಃ ॥ –ಗ.ಪು.

ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಬೆಂಕಿ ತಗುಲಿದರೂ ಕೂಡ ಬೆಂಕಿಯು ಹೇಗೆ ಸುಡುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ದುಷ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ ಕೂಡ ಹರಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು.

ಹರೇರ್ನಾಮ್ನಶ್ಚ ಯಾ ಶಕ್ತಿಃ ಪಾಪನಿರ್ಹರಣೇ ದ್ವಿಜ ।
ತಾವತ್ಕರ್ತುಂ ನ ಶಕ್ನೋತಿ ಪಾತಕಂ ಪಾತಕೀ ಜನಃ ॥ –ಗ.ಪು.

ಹೇ ಗರುಡ, ಹರಿನಾಮಕ್ಕೆ ಪಾಪವನ್ನು ಸುಡುವ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪಾಪಿಯೂ ಸಮರ್ಥನಿಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣೇತಿ ಮಂಗಲಂ ನಾಮ ಯಸ್ಯ ವಾಚಿ ಪ್ರವರ್ತತೇ ।
ತಸ್ಯ ಭಸ್ಮೀಭವಂತ್ಯಾಶು ಮಹಾಪಾತಕಕೋಟಯಃ ॥ –ಭಾ.ಗ.

ಯಾರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಲವಾದ ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ನಾಮ ಹೊರಡುತ್ತದೆಯೋ ಅವನ ಕೋಟಿಮಹಾ ಪಾತಕಗಳೂ ಒಡನೆಯೇ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಭೇಷಜಾತ್ ।
ನಶ್ಯಂತಿ ಸಕಲಾ ರೋಗಾಃ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ವದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ –ಗಾ.ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂಡ.

ಅಚ್ಯುತ, ಅನಂತ, ಗೋವಿಂದ ಎಂಬ ನಾಮತ್ರಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮದ್ದಿನಿಂದ ಸಕಲರೋಗಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ.

ಅಚ್ಯುತೇತಿ ಮನಃಪೂತಂ ಅನಂತೇತಿ ಚ ವಾಕ್ಪುನಃ ।
ಗೋವಿಂದೇತಿ ತನುಃ ಪೂತಾ ತ್ವಜ್ಞಾತಜ್ಞಾತಪಾತಕೈಃ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಮನುಷ್ಯರು ತ್ರಿಕರಣದಿಂದ ಪಾಪ ಮಾಡುವುದು. ಅಚ್ಯುತ ಎಂದಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವೂ, ಅನಂತ ಎಂದಾಗ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವೂ, ಗೋವಿಂದ ಎಂದಾಗ ಶರೀರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವೂ ತಿಳಿದೋ ಅಥವಾ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು.

ತದ್ದಿನಂ ಸುದಿನಂ ಮನ್ಯೇ ಯದ್ದಿನೇ ಹರಿಸಂಸ್ಮೃತಿಃ ।
ತದೇವ ದುರ್ದಿನಂ ಮನ್ಯೇ ಯದ್ದಿನೇ ಹರಿವಿಸ್ಮೃತಿಃ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ.

ಯಾವ ದಿನ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆ ದಿನ ಸುದಿನ. ಯಾವ ದಿನ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆ ದಿನ ದುರ್ದಿನ.

ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ತತ್ವ

ತತ್ರ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತತ್ತಚ್ಛಕ್ತೀಃ ಪ್ರಬೋಧಯನ್ ।
ಏಕ ಏವ ಮಹಾಶಕ್ತಿಃ ಕುರುತೇ ಸರ್ವಮಂಜಸಾ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಆಯಾ ಮಂತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯರಾದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೂ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಫಲಪ್ರದಾನಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ 'ಮಹಾಶಕ್ತಿ' ಎನಿಸಿಕೊಂಡವನು ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ.

ಶಿವಾಂತರ್ಯಾಮಿತಾಂ ಸ್ವೀಯಾಂ ಪ್ರಿಯಾನ್ ಪ್ರತಿ ನಿಬೋಧಯನ್ ।
ದಯಾವಾರಿನಿಧಿಃ ಶೈವೀಂ ಶಿಲಾಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಶೋಭತೇ ॥ –ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧ.

ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ನಿರೂಪಿಸಿರುವಂತೆ– ಮುಂದೆ ಅನಂತ(ಶೇಷ)ನ ಪದವಿಗೆ ಬರತಕ್ಕ ರುದ್ರದೇವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ ಮೂಲಕ ತಾನು ರುದ್ರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವೆನೆಂಬುದನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕರಿಗೆ ಸಂದೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀಮದನಂತಾಸನಸ್ವಾಮಿ. ('ಅಂತರ್ಯಾಮಿತತ್ವ' ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಆಯ್ದದ್ದು).

ಮಂತ್ರೇಷ್ವೇತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ವಾಚ್ಯಸ್ತಾರೇಣ ಕೇಶವಃ ।
ಅಂತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ಧ್ಯೇಯಃ ಸರ್ವದೇವೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಓಂಕಾರದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ವಾಚ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದೇ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಜಪಧ್ಯಾನಹುತಾರ್ಚಾದೀನ್ ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಸದಾ ।
ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಣಾಂ ಭಾಜನಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸದೈವ ಹಿ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಯಾರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜಪ, ಹೋಮ, ಧ್ಯಾನ, ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಅವನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥಚತುಷ್ಟಯಗಳಿಗೂ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ವಿಷ್ಣುಸ್ಮೃತಿವಿಹೀನಾ ತು ಪೂಜಾ ಸ್ಯಾದಾಸುರೀ ಸದಾ ।
ಗೃಹ್ಣಂತಿ ದೇವತಾ ನೈತಾಂ ತತಃ ಸ್ಯಾದ್ದೇಶವಿಪ್ಲವಃ ।
ವ್ಯಾಧಿಚೋರಾದಿಭಿಸ್ತಸ್ಮಾದಂತರ್ಧ್ಯೇಯೋ ಹರಿಃ ಸದಾ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದೆ ಕ್ಷುದ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಯಾವ ದೇವತೆಗಳೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಅಸುರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೀಯಬಲ್ಲದು. ಇಂಥ ಆಸುರೀ ಪೂಜೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಧಿ, ಕಳ್ಳರ ಪೀಡೆ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಪೀಡೆಗಳು ತುಂಬಿ ದೇಶ ವಿಪ್ಲವಗೊಂಡೀತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಂತರ್ಗತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿವಿಹೀನಸ್ಯ ಗತಿಃ ಸ್ಯಾನ್ನಶುಭಾ ಕ್ವಚಿತ್ ।
ಭಕ್ತಸ್ಯಾನ್ಯದೇವೇಷು ತಸ್ಮಾದ್ಧ್ಯೇಯೋ ಹರಿಃ ಸದಾ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಜನರು ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಭಜಿಸಿದರೂ, ಪೂಜಿಸಿದರೂ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೇ ಸದಾ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಸರ್ವೋತ್ತಮಂ ಹರಿಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಯ ಏವಂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಮ್ ।
ಜಪಧ್ಯಾನಾದಿಭಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಪೂಜಯೇನ್ನಾಸ್ಯ ದುರ್ಲಭಮ್ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ತಿಳಿದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಪುರುಷನಿಗೆ ದುರ್ಲಭ ವೆಂಬುದಿಲ್ಲ.

ಭಕ್ತಿಂ ಕೃತ್ವಾಽನ್ಯದೇವೇಷು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಕೇಷ್ವಪಿ ।
ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷಮವಿಜ್ಞಾಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಾತಿ ತಮೋ ಧ್ರುವಮ್ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಶ್ರೀಹರಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದರಿಯದೆ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಜಿಸಿದರೂ ಅಂಧಂತಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾರಾಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ನ ಯಜ್ಞಾನಿ ಚ ತೀರ್ಥಾನಿ ನೋಪವಾಸವ್ರತಾನಿ ಚ ।
ದೈವತಾನಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ತ್ರಾತುಂ ತಂ ಶಕ್ನುಯುಃ ಕ್ವಚಿತ್ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಯಜ್ಞಗಳಾಗಲೀ, ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಾಗಲೀ, ವ್ರತೋಪವಾಸಾದಿಗಳಾಗಲೀ, ದೇವತೆಗಳಾಗಲೀ, ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಮುಖನಾದ ಜೀವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರರು.

ಹರಿರ್ಹಿ ಸರ್ವವೇದಾನಾಂ ಪರಮಃ ಪೂರ್ಣಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಸ್ವತಂತ್ರೋಽನ್ಯೇ ತದ್ವಶಾ ಹಿ ಸರ್ವತಃ ಸ ಜಗದ್ಗುರುಃ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಪೂರ್ಣಶಕ್ತಿಯೂ, ಸ್ವತಂತ್ರನೂ ಆದವನು ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಅವನ ಅಡಿಯಾಳುಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜಗದ್ಗುರು ಎನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಶ್ಚ ತದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭಾಗಿನೋ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಯೋಃ ।
ತಸ್ಮಾದ್ ಜ್ಞೇಯಶ್ಚ ಪೂಜ್ಯಶ್ಚ ವಂದ್ಯೋ ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಹರಿಃ ॥ –ತಂ.ಸಾ.ಸಂ.

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯಿಂದಲೇ ಸುಖ–ಭೋಗವನ್ನು ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೇ ಎಂದೆಂದೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಂದಿಸಬೇಕು. ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರ

ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಪ್ರತ್ಯವೇಕ್ಷೇತ ನರಶ್ಚರಿತಮಾತ್ಮನಃ ।
ಕಿಂ ನು ಮೇ ಪಶುಭಿಸ್ತುಲ್ಯಂ ಕಿಂ ನು ಸತ್ಪುರುಷೈರಿತಿ ॥

ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ದೈನಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ, ರಾತ್ರಿಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ತಾನು ಈ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗಿನಿಂದ ಈವರೆಗೆ ಏನನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಪಶುವರ್ತನೆಯಾ? ಅಥವಾ ಸಜ್ಜನರ ವರ್ತನೆಯೋ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದಾಗ, ಓಹೋ! ನಾನು ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ವೈಷ್ಣವಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ಏನು ಮಾಡಿದ್ದು? ಎಲ್ಲಾ ಪಶುವರ್ತನೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯಾದರೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಚಿಂತಿಸುವುದರಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪಶುವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಕಮ್ಮಿಮಾಡುತ್ತ ಸಜ್ಜನರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಆತ್ಮೈವ ಹ್ಯಾತ್ಮನೋ ಬಂಧುರಿತಿ ವಿದ್ಯಾನ್ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ । –ಗ.ಪು.

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತನಗೆ ತಾನೇ ಬಂಧು ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ 'ಆತ್ಮೈವ ರಿಪುರಾತ್ಮನಃ' (ಭ.ಗೀ.) ತನಗೆ ತಾನೇ ಶತ್ರುವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ತ್ಯಜ ದುರ್ಜನಸಂಸರ್ಗಂ ಭಜ ಸಾಧುಸಮಾಗಮಮ್ ।

ದುರ್ಜನರ ಸಹವಾಸ ಬಿಟ್ಟು, ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡು. 'ಸಂತಃ ಸಂಗಸ್ಯ ಭೇಷಜಂ' ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸವೇ ಔಷಧಿ.

ಆಶೀರ್ವಾದ, ನಮಸ್ಕಾರ

ಭದ್ರೇ ನನುಪತಂತಂ ತಂ ಪ್ರಣತಂ ಶ್ರೋತ್ರಿಯೋ ಗುರುಃ ।
ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭವ ಮೇಧಾವೀತ್ವಿತ್ಯಾಶಿಷಮುದಾಹರೇತ್ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಾದ ಗುರುವು ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವರನ್ನು 'ದೀರ್ಘಾ ಯುಷ್ಮಾನ್ ಭವ', 'ಮೇಧಾವೀ ಭವ' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಬೇಕು.

ವರ್ಣಿನಂ ಚ ಗ್ರಹಸ್ಥಂ ಚ ಪ್ರಣವಂತಂ ತ್ರಿವಾರ್ಷಿಕಮ್ ।
ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭವ ಸೌಮ್ಯೇತಿ ನಾಮಶರ್ಮಾಪ್ಲುತಂ ವದೇತ್ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯನ್ನೂ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಮೇಲಿನವರನ್ನೂ, ಅವರು ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗ 'ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭವ ಅಮುಕಶರ್ಮ ಸೌಮ್ಯ....' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕನ್ಯಕಾಂ ಪ್ರಣತಾಂ ವಿಪ್ರಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಭರ್ತೃವತೀ ಭವ ।
ಊಢಾಂ ನಮಂತೀಂ ಪ್ರವದೇದ್ಭವ ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲೀ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ಕನ್ನಿಕೆಯು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗ, 'ಸುಭರ್ತೃವತೀ ಭವ' ಎಂದು, ಮದುವೆಯಾದ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ 'ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲೀ ಭವ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಪ್ರಣತಾಂ ವಿಧವಾಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನವತೀ ಭವ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ವಿಧವಾಸ್ತ್ರೀ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗ 'ಸಮ್ಯಗ್‌ಜ್ಞಾನವತೀ ಭವ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುವಾಗ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಎಡಕೈಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಎದೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಬಿಂಬರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಬಲಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಬೇಕು.

ಲಾಜಹೋಮೇ ಚ ಸೀಮಂತೇ ದೇವತಾऽऽವಾಹನೇ ವರೇ ।
ಅರ್ಘ್ಯ ತಿಷ್ಠೇದುಪಸ್ಥಾನೇ ಷಡೇತೇ ಭೃಗುಚೋದಿತಾಃ ॥ –ಸ್ಮೃತಿ

ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಲಾಜಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಸೀಮಂತದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯ ತಲೆಗೆ ಹೂ ಇಡುವಾಗಲೂ, ದೇವತಾಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುವಾಗಲೂ (ವರೇ), ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುವಾಗಲೂ, ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ(ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನ) ಮಾಡುವಾಗಲೂ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಾಗ,

ಶಿರೋऽಂಜಲಿಸ್ತು ದೇವಾನಾಂ ಗುರೂಣಾಂ ತು ಮುಖಾಂಜಲಿಃ ।
ಗ್ರೀವಾಂಜಲಿರ್ನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಸಮಾನಾಂ ತು ಹೃದಂಜಲಿಃ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ಆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳ ಅಂಜಲಿಯನ್ನು ಮುಖದವರೆಗೆ ತಂದು, ರಾಜನಿಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ವರೆಗೆ ಆ ಅಂಜಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಸಮಾನಿಕರಿಗೆ ಹೃದಯದವರೆಗೆ ಅಂಜಲಿ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಪ್ರತಿನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಹೇಳಬಾರದು. ಉಪನಯನ ಆದಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ, ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗ ಗೋತ್ರ, ನಾಮ ಹೇಳಿ, 'ಶರ್ಮಾಽಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿಯೇ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಭಿವಾದನಶೀಲಸ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ವೃದ್ಧೋಪಸೇವಿನಃ ।
ಚತ್ವಾರಿ ತಸ್ಯ ವರ್ಧಂತೇ ಹ್ಯಾಯುರ್ವಿದ್ಯಾ ಯಶೋ ಧನಮ್ ॥ –ಮ.ಸ್ಮೃ.

ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವವನಿಗೂ, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧರ (ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳ) ಸೇವೆಮಾಡು ವವನಿಗೂ ಆಯುಷ್ಯ, ವಿದ್ಯಾ(ಜ್ಞಾನ), ಯಶಸ್ಸು, ಸಂಪತ್ತು ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಫಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಯಾರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೂ,

ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಮಪ್ರಶ್ರಯಣಾಭಿವಾದನಂ ವಿಧೀಯತೇ ಸಾಧುಮಿಥಃ ಸುಮಧ್ಯಮೇ ।
ಪ್ರಾಜ್ಞೈಃ ಪರಸ್ಮೈ ಪುರುಷಾಯ ಭೂಯಸೇ ಗುಹಾಶಯಾಯೈವ ನ ದೇಹಮಾನಿನೇ ॥ –ಭಾಗ.

ಗುರುಹಿರಿಯರು ಬಂದಾಗ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವುದು, ಆಲಿಂಗನ ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸು ವುದು ಮುಂತಾದುವುಗಳು, ಹೇ ಸುಮಧ್ಯಮೇ, ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ! ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೃದ್ಗುಹಾ ವಾಸಿಯಾದ, ಗುಣ ಪೂರ್ಣನಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಗಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ದೇಹಾಭಿಮಾನಿ ಜೀವನಿಗೆ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮಿಂದ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು ಸಣ್ಣವರು ಯಾರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೂ ಅದು ನಮಗಲ್ಲ; ಅದು ಬಿಂಬರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಾವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡು ವಾಗಲೂ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಬಿಂಬರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು (ಇದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಯಜ್ಞ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರ ಹೇಳಿದ ಮಾತು).

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮಾಂಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಕೊಟ್ಟು (ಅಥವಾ ತಲೆಗೆ ಹಾಕಿ), ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನರ್ಥ? ಎಲ್ಲಾ ವೇದಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ವೇದಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಯಜಮಾನನ ಹತ್ತಿರ ಕೊಟ್ಟು 'ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಾಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸಫಲಾಃ ಸಂತು' –ನಾವು ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವೇದಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ ನಿನಗೆ ಸಫಲವಾಗಲಿ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಪುರೋಹಿತರು ಆಶೀರ್ವಾದ ಹೇಳುವಾಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಯಜಮಾನನ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯಾನಿ ಭಾಷಂತೇ ಮನ್ಯಂತೇ ತಾನಿ ದೇವತಾಃ ।

ವೇದಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಏನು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ, 'ಅಕ್ಷತಂ ವಿಪ್ರಹಸ್ತೇನ', 'ವೇದಾಭ್ಯಾಸೇನ ವಿಪ್ರತ್ವಂ'– ವೇದಜ್ಞರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ. ವೇದಮಂತ್ರ ಹೇಳದೆ, ವೇದ ತಿಳಿಯದವನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಮಾತ್ರ.

ಎಲ್ಲಾ ಮಠಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ರಾತ್ರಿಪೂಜೆಯ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ವೇದಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಕ್ಷತೆಕಾಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಈ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಶ್ರೀಗಳು ತಾವು ತಲೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಎಂದೂ ಖಾಲಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಬೇರೆ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಮಾಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸೇರಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆತಟ್ಟೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಗುರುಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ.

ಲೋಕಾನುಭವ

ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗವಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಬೇರೆ ಪುರೋಹಿತರ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೋದಾಗಲೂ, ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋದಾಗಲೂ, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕರ್ಮಾಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಗುರುಗಳಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಪುರೋಹಿತರಾಗಲೀ ಅಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದ ಕರ್ಮಾಂಗಗಳನ್ನು ಯಾವುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ನಮಗೆ ಲೋಕಾನುಭವ ತುಂಬಾ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಆಚಾರ್ಯಾತ್ಪಾದಮಾಧತ್ತೇ ಪಾದಂ ಶಿಷ್ಯಃ ಸ್ವಮೇಧಯಾ ।
ಪಾದಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಭ್ಯಃ ಪಾದಂ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ತು ॥

ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವಾಗ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟದ್ದರಲ್ಲಿ ಕಾಲಂಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮನನ ಮಾಡುವಾಗ ಪುನಃ ಕಾಲಂಶ ಜಾಸ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಅರ್ಥವಾಗದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಹಪಾಠಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಪುನಃ ಕಾಲಂಶ ಜಾಸ್ತಿ ತಿಳಿಯತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮುಕ್ಕಾಲಂಶ ತಿಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಇನ್ನುಳಿದ ಕಾಲಂಶವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪುರೋಹಿತರು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ವಿದ್ಯೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೋದಾಗ ಇದನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ, ಮುಂದೆ ನಾವೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಒಬ್ಬ ತಿಳಿಯದವನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲೇ ಬಾರದು. ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜೀವನ

ಋತಾಽಮೃತಾಭ್ಯಾಂ ಜೀವೇತ ಮೃತೇನ ಪ್ರಮೃತೇನ ವಾ ।
ಸತ್ಯಾನೃತಾಭ್ಯಾಂ ಜೀವೇತ ನ ಶ್ವವೃತ್ತ್ಯಾ ಕದಾಚನ ॥ –ಭಾ.ಗ.

ಋತಮುಂಛಶಿಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಮೃತಂ ಯದಯಾಚಿತಮ್ ।
ಪ್ರಮೃತಂ ಕರ್ಷಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮೃತಂ ಯಾಞ್ಚಾ ತಥೈವ ಚ ।
ಸತ್ಯಾನೃತಂ ತು ವಾಣಿಜ್ಯಂ ಶ್ವವೃತ್ತಿರ್ನೀಚಸೇವನಮ್ ॥ –ಭಾ.ಗ.

'ಋತಂ' ಎಂದರೆ ಶಿಲೋಂಛವೃತ್ತಿ. ಯಜಮಾನನು ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪೈರೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋದ ಮೇಲೆ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಭತ್ತಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಗೋಧಿಯನ್ನು ಬೀಸಿ, ಬೀಸುವವನು ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋದಮೇಲೆ, ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ

ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಉತ್ತಮಜೀವನ. 'ಅಮೃತಂ' ಎಂದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಬೇಡದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವುದು. ಇದೂ ಉತ್ತಮವೇ. 'ಪ್ರಮೃತ' ಎಂದರೆ ಭೂಮಿವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಜೀವಿಸುವುದು ಅಥವಾ 'ಮೃತಂ' ಎಂದರೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದುದರಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುವುದು –ಇದು ಮಧ್ಯಮಜೀವನ. 'ಸತ್ಯಾನೃತಂ ತು ವಾಣಿಜ್ಯಂ' ಎಂದರೆ ರಸಪದಾರ್ಥವಾದ ಅನ್ನ, ಉಪ್ಪು, ವಸ್ತ್ರ, ಹತ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಲಾಭದಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಜೀವಿಸುವುದು. ಇದು ಅಧಮಜೀವನ (ಈ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ಸೇರಿದಾಗ ಈ ವ್ಯಾಪಾರವೃತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟು ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿತ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಜೀವಿಸಬೇಕು). 'ಶ್ವವೃತ್ತಿರ್ನೀಚಸೇವನಂ' ನೀಚಜಾತಿಯ (ತನ್ನ ಜಾತಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಜಾತಿಯ) ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಹಣದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುವುದು. 'ನ ಶ್ವವೃತ್ತ್ಯಾ ಕದಾಚನ' ಎಂದಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ರೀತಿ ಜೀವನ ಮಾಡಬಾರದು.

ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸಿ, ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮುಖ್ಯ. ಹೊರತು, ಇದನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬ ಧ್ಯೇಯ ಯಾರಿಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂಥವರು ಮಾತ್ರ ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಜೀವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. 'ಮಾನವ ಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು, ಇದನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರೋ ಹುಚ್ಚಪ್ಪಗಳಿರಾ' ಎಂದು ಪುರಂದರದಾಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು

ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಿತಾನಾಮಿಹ ಜೀವಲೋಕೇ ಚತ್ವಾರಿ ಚಿಹ್ನಾನಿ ವಸಂತಿ ದೇಹೇ ।
ದಾನಪ್ರಸಂಗೋ ಮಧುರಾ ಚ ವಾಣೀ ದೇವಾರ್ಚನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತರ್ಪಣಂ ಚ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ೧. ದಾನಕೊಡುವ ಬುದ್ಧಿ. ೨. ಮಧುರಮಧುರವಾದ ಮಾತು. ೩. ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ. ೪. ಯಾವಾಗಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಇಂಥವರು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೇ ಹೋಗುವರು.

ನರಕದಿಂದ ಬಂದು ನರಕಕ್ಕೇ ಹೋಗುವವರು

ಅತ್ಯಂತಕೋಪಃ ಕಟುರಾ ಚ ವಾಣೀ ದರಿದ್ರತಾ ಚ ಸ್ವಜನೇಷು ವೈರಮ್ ।
ನೀಚಪ್ರಸಂಗಃ ಕುಲಹೀನಸೇವಾ ಚಿಹ್ನಾನಿ ದೇಹೇ ನರಕಸ್ಥಿತಾನಾಮ್ ॥ –ಸಂಗ್ರಹ

ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪ, ಕಟುವಾದ ಮಾತು, ಯಾವಾಗಲೂ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಸ್ವಂತ ಜನರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ, ನೀಚಜನರ ಸಹವಾಸ ಅಥವಾ ನೀಚಕೃತ್ಯ ಮಾಡುವಿಕೆ, ತನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೇಳದ ಹೀನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು –ಇಷ್ಟು ಚಿಹ್ನೆಗಳು ನರಕದಿಂದ ಬಂದು ನರಕಕ್ಕೇ ಹೋಗುವವರದ್ದು.

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ

ಬಹೂನಿ ಧರ್ಮಜಾಲಾನಿ ಸಾಪಾಯಾನಿ ಕಲೌಯುಗೇ ।
ಅನ್ನದಾನಂ ಹರೌ ಭಕ್ತಿರನಪಾಯಮಿದಂ ದ್ವಯಮ್ ॥ –ಸ್ಮೃತಿ

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಃ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಹರಿಭಕ್ತಿಗೆ (ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆ) ಅಪಾಯವಿಲ್ಲ.

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶಾಪ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ

ಮುಖಂ ದಗ್ಧಂ ಪರಾನ್ನೇನ ಹಸ್ತೌ ದಗ್ಧೌ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾತ್ ।
ಮನೋ ದಗ್ಧಂ ಪರಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಬ್ರಹ್ಮಶಾಪಃ ಕುತಃ ಕಲೌ ॥ –ಸ್ಮೃ.ರ.

ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ ಫಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ತ್ರಿಕರಣ (ಮನಸ್ಸು, ವಾಕ್, ಕಾಯ[ಹಸ್ತ]) ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಾಗಿಂದ್ರಿಯ ಪರಾನ್ನಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಅದರ ಶಕ್ತಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಕೈಗಳ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ತ್ರಿಕರಣಗಳ ಶಕ್ತಿಯು ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶಾಪ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಏನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ, ಪರಾನ್ನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಮಾಡದೆ, 'ಮಾತೃವತ್ ಪರದಾರೇಷು' –ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಂತೆ ಕಂಡು, ಅವರಲ್ಲಿ ಗೌರವಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾದಾಗ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಶಾಪಾನುಗ್ರಹವು ಫಲಿಸಬಹುದು.

ಪಂಚಮೇಽಹನಿ ಷಷ್ಠೇ ವಾ ಹ್ಯನ್ನಂ ಪಚತಿ ಯೋ ಗೃಹೇ ।
ಸ ಏವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ತು ಕಲೌ ಯುಗೇ ॥

ಐದಾರು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಬೇಯಿಸಿ ಊಟ ಮಾಡುವವನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆನಿಸುವನು.

ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ತಿಳಿಸಿದ 'ದುರ್ಲಭಂ ಮಾನುಷಂ ಜನ್ಮ' ಎಂದು. ಹೌದಲ್ಲವೇ, ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ಬರುವುದೇ ಅತಿವಿರಳ. ಬಂದದ್ದೂ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೋಟಿನಂತೆ ಎಂದು ಕೈಜಾರುತ್ತದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ದೇಹ ಜಾರಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಬದುಕನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದು ಹೇಗೆಂದು ಚಿಂತಿಸುವವರಿಗಾಗಿಯೇ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಚುಟುಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟರು.

ಕುರು ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಚ ಕರ್ಮ ನಿಜಂ ನಿಯತಂ ಹರಿಪಾದವಿನಮ್ರಧಿಯಾ ಸತತಮ್ ।
ಹರಿರೇವ ಪರೋ ಹರಿರೇವ ಗುರುರ್ಹರಿರೇವ ಜಗತ್ ಪಿತೃಮಾತೃಗತಿಃ ॥ –ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ

'ನಿನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕರ್ಮ ಮಾಡು. ಬಂದುದನ್ನು ಉಣ್ಣು. ಹರಿಯ ಚರಣಗಳರಿವು ತಪ್ಪದಿರಲಿ. ಹರಿಯೇ ಪರದೈವತವು. ಹರಿಯೇ ಗುರು ಆಸರೆಯು, ಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಜಗದ ತಾಯಿತಂದೆ.

ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದಿಷ್ಟೇ:

ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೇ ಆಚರಿಸುವುದೇ ಬದುಕಿನ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲು. ಇದನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯರು 'ನಿಜಂ ನಿಯತಂ ಕರ್ಮ ಕುರು' ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿರುವರು. ಈ ರೀತಿ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಏನು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುವುದು ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕಿನ ಎರಡನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು. ಅಂದರೆ ದುರಾಸೆ ಇಲ್ಲದ ಬದುಕೇ ಸಾರ್ಥಕಬದುಕು ಎಂದರ್ಥ. ಅದನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯರು 'ಭುಂಕ್ಷ್ವ' ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಮೊದಲೆರಡು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಏರಿದ್ದು ಸಾರ್ಥಕ ವಾಗುವುದು ಮೂರನೇ ಮೆಟ್ಟಲನ್ನೇರಿದಾಗಷ್ಟೇ. ಅದೇ ಎಂದಿಗೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಬಾಗಿದ ಮನವುಳ್ಳವ ನಾಗಿರುವುದು. 'ನಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡುವವ' ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಿತ್ತೊಗೆದು 'ಆ ಭಗವಂತನೇ ನನ್ನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುವವ' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತುಂಬುವುದೇ 'ಹರಿಪಾದ–

ವಿನಮ್ರಧಿಯಾ ಸತತಂ' ಎಂಬುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲದ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಾಚರಣೆ ಯಾಗಲೀ, ದುರಾಸೆಯಿಲ್ಲದ ಬದುಕಾಗಲೀ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ.

ಸಾರ್ಥಕಬದುಕಿನ ಅಂತಿಮ ಮೆಟ್ಟಲೇ 'ಹರಿರೇವ ಪರೋ ಹರಿರೇವ ಗುರುಃ ಹರಿರೇವ ಜಗತ್‌ಪಿತೃಮಾತೃಗತಿಃ' 'ಹರಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ, ಹರಿಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲಗುರು, ಹರಿಯೇ ಸಕಲಜಗತ್ತಿನ ಪಾಲಕ–ಜ್ಞಾನದಾಯಕ' ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಾಯುಜೀವೋತ್ತಮತ್ವ, ತಾರತಮ್ಯಸಹಿತವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸುವುದೇ ಬದುಕಿನ ಮುಖ್ಯಗುರಿ. ಇವೇ ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕಿನ ನಾಲ್ಕು ಮೆಟ್ಟಲುಗಳು.

ಇವೇ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ರಹಸ್ಯ:

ವಿಹಿತಕರ್ಮಾಚರಣೆಯೇ ಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯ.
ಬಂದುದರಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟಿಯೇ ಅರ್ಥದ ರಹಸ್ಯ.
ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದೇ ಕಾಮದ ರಹಸ್ಯ.
ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಯೇ ಮೋಕ್ಷದ ರಹಸ್ಯ.

– ಅದೇ ಆಚಾರ್ಯಮಧ್ವರ ಸಂದೇಶ, ಆದೇಶ.

ರಕ್ಷತೀತ್ಯೇವ ವಿಶ್ವಾಸಃ ತದೀಯೋಽಹಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ ।
ಶರಣಾಗತಿರೇಷಾ ಸ್ಯಾದ್ ವಿಷ್ಣೌ ಮೋಕ್ಷಫಲಪ್ರದಾ ॥

– ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸದಾಚಾರಸಂಗ್ರಹ ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು –

ಪರಿಶಿಷ್ಟ – ೨

ಅಥ ಕುಂಭವಿವಾಹಯೋಗಃ

ಸೂರ್ಯಭೌಮಾರ್ಕಿವಾರೇಷು ತಿಥಿರ್ಭದ್ರಾಶತಾಭಿಧಮ್ ।
ಆಶ್ಲೇಷಾಕೃತ್ತಿಕಾಯೋಗೇ ತತ್ರಜಾತಾ ವಿಷಾಂಗನಾ ॥

ಜನುರ್ಲಗ್ನೇ ರಿಪುಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ಪಾಪಖೇಚರಃ ।
ದ್ವಿಸಾಮ್ಯಪಿ ಯೋಗೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಜಾತಾ ವಿಷಕನ್ಯಕಾ ॥

ಲಗ್ನೇ ಶನೈಶ್ಚರೋ ಯಸ್ಯಾಃ ಸುತೇರ್ಕೋ ನವಮೇ ಕುಜಃ ।
ವಿಷಾಖ್ಯ ಸಾಪಿ ನೋದ್ವಾಹ್ಯಾ ತ್ರಿವಿಧಾ ವಿಷಕನ್ಯಕಾ ॥

ಸಾವಿತ್ರ್ಯಾದಿ ವ್ರತಂ ಕೃತ್ವಾ ವೈಧವ್ಯವಿನಿವೃತ್ತಯೇ ।
ಅಶ್ವತ್ಥಾದಿಭಿರುದ್ವಾಹ್ಯ ದದ್ಯಾತ್ತಾಂ ಚಿರಜೀವಿನೇ ॥

ಬಾಲವೈಧವ್ಯಯೋಗೇ ತು ಕುಂಭದ್ರುಪ್ರತಿಮಾದಿಭಿಃ ।
ಕೃತ್ವಾ ಲಗ್ನಂ ರಹಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಕನ್ಯಾಮುದ್ವಾಹಯೇದಿತಿ ॥

ಸ್ವರ್ಣಾಂಬುಪಿಪ್ಪಲಾನಾಂ ಚ ಪ್ರತಿಮಾವಿಷ್ಣುರೂಪಿಣೇ ।
ತಯಾ ಸಹ ವಿವಾಹೇ ತು ಪುನರ್ಭೂತ್ವಂ ನ ಜಾಯತೇ ॥

ವಿವಾಹಾತ್ಪೂರ್ವಕಾಲೇ ತು ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಾನ್ವಿತೇ ।
ಕುಂಭಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ವಿಧಿವತ್ ತತ್ರದ್ರುಪ್ರತಿಮಾಂ ಯಜೇತ್ ॥

ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ ತದಗ್ರೇ ಕನ್ಯಕಾಂ ನಯೇತ್ ।
ವಿವಾಹೋಕ್ತೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ಕುಂಭೇನ ಸಹ ಚೋದ್ವಹೇತ್ ॥

ಸೂತ್ರೇಣ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ ಪಶ್ಚಾತ್ ದಶತಂತು ವಿಧಾನತಃ ।
ಕುಂಕುಮಾಲಂಕೃತಂ ದೇಹಂ ತಯೋರೇಕಾಂತಮಂದಿರೇ ॥

ತತಃ ಕುಂಭಂ ಚ ನಿಃಸಾರ್ಯ ಪ್ರಭಜ್ಯ ಸಲಿಲಾಶಯೇ ।
ತತೋಽಭಿಷೇಚಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪಂಚಪಲ್ಲವವಾರಿಭಿಃ ।
ತತೋ ಅಲಂಕಾರವಸ್ತ್ರಾದ್ಯಾಂ ವರಾಯ ಪ್ರತಿಪಾದಯೇತ್ ॥

ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಾನ್ವಿತೇ ವಿವಾಹೋಕ್ತ ಶುಭದಿನೇ ಮಂಗಲಸ್ನಾತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸಪತ್ನೀಕಃ ಯಜಮಾನಃ ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ ಗ್ರಹದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ನವಗ್ರಹಯಾಗಾರ್ಥಂ ಕಲಶಾರಾಧನಾರ್ಥಂ ಜಪಪಾರಾಯಣಾರ್ಥಂ ಚ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾನ್ ವೃಣುಯಾತ್ ।

ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ–

........ಶುಭತಿಥೌ ಶಾಂತಿದೇವತಾತ್ಮಕಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ಜಾತಾಯಾಃ ....ನಾಮ್ನ್ಯಾಃ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಯೋಗೇನ, ಗ್ರಹಯೋಗೇನ,

ಪುನರ್ಭೂರ್ದೋಷಭಾವೇನ ಚ, ವಿಷಾಖ್ಯಯೋಗಸಂಭವಬಾಲವೈಧವ್ಯಯೋಗಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಕುಂಭವಿವಾಹ–ಕರ್ಮಾಖ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಐಶಾನ್ಯದಿಶಿ ಚಕ್ರಾಬ್ಜಮಂಡಲಂ ರಚಯೇತ್ ।

ಪದ್ಮಂ ವೃತ್ತತ್ರಯಂ ಚಕ್ರಂ ರಾಶಯೋ ವೀಥಿಕಾ ತಥಾ ।
ಶೋಭೋಪಶೋಭಿಕಾಶ್ಚೈವ ಚಕ್ರಾಬ್ಜಸ್ಯ ತು ಲಕ್ಷಣಮ್ ॥

ಮಂಡಲೇ ದೇವತಾಃ ಆವಾಹ್ಯ, ಮಧ್ಯೇ ಧಾನ್ಯರಾಶೌ ಬೃಹಂತಂ ಮೃಣ್ಮಯಕುಂಭಂ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥

ತತ್ತ್ವಾಯಾಮಿ...... । ಇತಿ ವರುಣಂ ಆವಾಹ್ಯ ಪಂಚೋಪಚಾರೋಕ್ತಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ।

ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಗಂಧಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಂ ಕನಿಷ್ಠಾಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ–
ಓಂ ಹಂ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಪುಷ್ಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ತರ್ಜನ್ಯಗ್ರಂ ಅಂಗುಷ್ಠಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ–
ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಧೂಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಂ ತರ್ಜನೀಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ–
ಓಂ ರಂ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ದೀಪಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಂ ಮಧ್ಯಮಾಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ–
ಓಂ ವಂ ಅಮೃತಾತ್ಮನೇ ನೈವೇದ್ಯಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಂ ಅನಾಮಿಕಾಮಧ್ಯಪರ್ವಣಿ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ–

ತತಃ ಸಪರಿವಾರಃ ಯಜಮಾನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ವರುಣಾಂಗಸ್ವರೂಪಾಯ ಜೀವನಾನಾಂ ಸಮಾಶ್ರಯ ।
ಪತಿಂ ಜೀವಯ ಕನ್ಯಾಯಾಶ್ಚಿರಂ ಪುತ್ರಂ ಸುಖಂ ಕುರು ॥
ದೇಹಿವಿಷ್ಣೋ ವರಂ ದೇವ ಕನ್ಯಾಂ ಪಾಲಯ ದುಃಖತಃ ।

ತತಃ ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಾಂ ವಿಷ್ಣುರೂಪ ಅಶ್ವತ್ಥದ್ರುಮಪ್ರತಿಮಾಂ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಸಂಶೋಧ್ಯ ಅಗ್ನ್ಯುತ್ತಾರಣ–ಪೂರ್ವಕ ಶುದ್ಧಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ (ಪು. ಸಂಖ್ಯೆ. ೨೮೧) ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇಧಾತಿಥಿರ್ವಿಷ್ಣುರ್ಗಾಯತ್ರೀ । ವಿಷ್ಣೋಃ ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಓಂ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ....... ಪಾಂಸುರೇ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ವಿಷ್ಣುಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ವಿಷ್ಣುಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸುವಃ ವಿಷ್ಣುಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ವಿಷ್ಣುಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ । ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾದಿ ಷಡಂಗಃ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್

ವಿಷ್ಣುಂ ಶಾರದಚಂದ್ರಕೋಟಿಸದೃಶಂ ಶಂಖಂ ರಥಾಂಗಂ ಗದಾಂ–
ಭೋಜಂ ದಧತಂ ಸಿತಾಬ್ಜನಿಲಯಂ ಕಾಂತ್ಯಾ ಜಗನ್ಮೋಹನಮ್ ।
ಆಬದ್ಧಾಂಗದಹಾರಕುಂಡಲಮಹಾಮೌಲಿಂ ಸ್ಫುರತ್ಕಂಕಣಂ
ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಮುದಾರಕೌಸ್ತುಭಧರಂ ವಂದೇ ಮುನೀಂದ್ರೈಃ ಸ್ತುತಮ್ ॥

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್.......... ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ । ಇತಿ ೮ ವಾರಂ ಜಪಿತ್ವಾ ತತ್ತ್ವ ನ್ಯಾಸಂ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಅರ್ಘ್ಯಾದ್ಯುಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ತತಃ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತೈಃ ವಿಷ್ಣುನಾಮಾವಲಿಭಿಃ ಪುಷ್ಪೈಃ ಅರ್ಚಯೇತ್ । ಧೂಪದೀಪೌ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ, ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಪಾಯಸಂ ನಿವೇದಯೇತ್ । ಸರ್ವಾಂಗುಲಿಭಿಃ ಸಮಾನಾಹುತಿಃ । ತತಃ ನೈವೇದ್ಯಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ನೀರಾಜಯೇತ್ । ಯಜಮಾನಃ ಕನ್ಯಾಂ ಕಲಶಪುರತಃ ಉಪವೇಶ್ಯ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ–

............ಶುಭತಿಥೌ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ .... ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಃ ....ಶರ್ಮಾಹಂ ಮಮ ಕನ್ಯಾಂ ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ಜಾತಾಂ ....ನಾಮ್ನೀಂ ಶ್ರೀರೂಪಿಣೀಂ ಕುಂಭಾತ್ಮಕಾಯ ಮಹಾವಿಷ್ಣುರೂಪಿಣೇ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಕನ್ಯಾಂ ಉತ್ಥಾಪ್ಯ ಮಾಲಾದ್ವಯಂ ದತ್ತ್ವಾ, ಅಂತಃಪಟಂ ಕನ್ಯಾಕುಂಭಾಂತರಾಲೇ ಧೃತ್ವಾ ಮಂಗಳಪದ್ಯಾಷ್ಟಕಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಸ್ವಯಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ–

ದೇವ ದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಜಗದಾನಂದಕಾರಕ ।
ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವಿಷ್ಣವೇ ತುಭ್ಯಂ ಮಮ ಕನ್ಯಾಂ ವಿಧಾನತಃ ॥
ದೇಹಿ ವಿಷ್ಣೋ ವರಂ ದೇವ ಕನ್ಯಾಂ ಪಾಲಯ ದುಃಖತಃ ।
ಅವೈಧವ್ಯಂ ಸುಮಾಂಗಲ್ಯಂ ದೀರ್ಘಾಯುಃ ಶ್ರೀಸುಖಾಪ್ತಯೇ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಪ್ರಣಮೇತ್ । ಕನ್ಯಾ ತು ಮಾಲಾದ್ವಯಂ ಕಲಶೋಪರಿ ಆರೋಪ್ಯ ಏಕಾಂಮಾಲಾಂ ಸ್ವಶಿರಸಿ ಧೃತ್ವಾ ಚತುಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಉಪವಿಶೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಪಾದಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಕಲಶಮೂಲೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಹರಿದ್ರೋದಕಾಕ್ತಶ್ವೇತಸೂತ್ರಂ ಕುಂಭಂ ಕನ್ಯಾಂ ಚ ಅಧಸ್ತಾತ್ ಉಪರಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮ್–

ಓಂ ಪರಿ ತ್ವಾ ಗಿರ್ವಣೋ ಗಿರ ಇಮಾ ಭವಂತು ವಿಶ್ವತಃ । ವೃದ್ಧಾಯುಮನು ವೃದ್ಧಯೋ ಜುಷ್ಟಾ ಭವಂತು ಜುಷ್ಟಯಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿರಾವರ್ತ್ಯ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ, ನಿಷ್ಕಾಸ್ಯ ದ್ವಯೋಃ ಹರಿದ್ರಾಖಂಡಂ ಆಬಧ್ಯ ಏಕಂ ಕಲಶಕಂಠೇ ಕನ್ಯಾ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ಕನ್ಯಾಯಾಃ ವಾಮಹಸ್ತೇ ಅನ್ಯಾ ಸುವಾಸಿನೀ ಆಬಧ್ಯ ಆಚಾರ್ಯಃ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ಪಾದಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಚ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಅಂಶುಕಾಂಚಲೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ । ಸಾ ತತ್ರೈವ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ಕುಂಭಸ್ಥ ವಿಷ್ಣವೇ ಕನ್ಯಾಂ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ । ಮಂತ್ರಸ್ತು:

ಗೌರೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ಇಮಾಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಾಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿಭೂಷಿತಾಮ್ ।
ದದಾಮಿ ವಿಷ್ಣವೇ ತುಭ್ಯಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಸರ್ವದಾ ॥

ವಿಷ್ಣುರೂಪಿಣೇ ಅಶ್ವತ್ಥಕುಂಭಾಯ ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಶ್ರೀರೂಪಿಣೀಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಇತಿ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ । ಕನ್ಯಾ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿನಾಮಭಿಃ ಪುಷ್ಪೈಃ ಕಲಶಂ ಅರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀವನಮಾಲಿನೇ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀವರಾಹಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಹಲಾಯುಧಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಗೋವರ್ಧನಾಯ ನಮಃ ।	ಶ್ರೀಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ।

ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೇದಾಂಗಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೈಕುಂಠಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಗರುಡಧ್ವಜಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಅನಂತಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಮಾಧವಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ ।

ಇತಿ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತೋ ವೇಷ್ಟಿತ ಸೂತ್ರಾತ್ ಕುಂಭಂ ನಿಸ್ಸಾರ್ಯ ಮೃತ್ಕುಂಭಂ ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಜಲಾಶಯಂ ಗತ್ವಾ ವಿಭಜೇತ್। ತತಃ ಸಚೇಲಂ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನೂತನವಸ್ತ್ರಾದಿಕಂ ಧೃತ್ವಾ ಪೂಜಾಸ್ಥಲೇ ಉಪವಿಶೇತ್ ॥

ತತೋಽಆಚಾರ್ಯಃ ಕಲಶಮೇಕಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಐಂದ್ರವಾರುಣಪಾವಮಾನೀಯಸೂಕ್ತಾನಿ ಪಠಿತ್ವಾ, ಕನ್ಯಾಂ **ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾದಿ ಚತಸೃಭಿಃ** (ಪು. ಸಂಖ್ಯೆ. ೩೮೯), **ಆನೋಭದ್ರೇತಿ ದಶಋಗ್ಭಿಃ** (ಪು. ಸಂಖ್ಯೆ. ೬೭೫ ,) **ಪರೋ ಮಾತ್ರಯೇತಿ ಸಪ್ತಋಗ್ಭಿಃ** (ಪು.ಸಂಖ್ಯೆ. ೧೧೧), **ಮುಂಚಾಮಿತ್ವೇತಿ ಪಂಚಋಗ್ಭಿಃ** (ಪು.ಸಂಖ್ಯೆ. ೩೯೧), **ಸುರಾಸ್ತ್ವಾಮಿತಿ ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕೈಶ್ಚ** (ಪು ಸಂಖ್ಯೆ. ೩೯೫), ಪಂಚಪಲ್ಲವೈಃ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥ ಕನ್ಯಾ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ಪಾದಾಂಗುಲೀಯಕಂ ಚ ಸುವಾಸಿನ್ಯೈ ಉಪಾಯನದಾನರೂಪೇಣ ದದ್ಯಾತ್ । ಯಜಮಾನಃ ಸವಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಮಾಸಹಿತಂ ಕಲಶಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದತ್ವಾ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಶ್ಚ ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥ **ಅನಘಾದ್ಯಾಹಮಸ್ಮಿ** ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಕನ್ಯಾ ವದೇತ್ । ಏವಮಸ್ತು ಇತಿ ದ್ವಿಜೋ ಬ್ರೂಯಾತ್ । ತತಃ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಕುಂಭವಿವಾಹಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಬಾಲವೈಧವ್ಯಹರ ವಿಷ್ಣುಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜಾ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಸಾಧುಮಾಮಂತ್ರ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿವಿಧಾರ್ಹಣೈಃ ।
ತಸ್ಮೈ ದದ್ಯಾದ್ವಿಧಾನೇನ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮೂರ್ತಿಂ ಚತುರ್ಭುಜಾಮ್ ॥

ಶುದ್ಧವರ್ಣ ಸುವರ್ಣೇನ ಪಲೈಕಾಂ ಚ ಸುಲಕ್ಷಣಾಮ್ ।
ತದರ್ಧೇನ ತದರ್ಧೇನ ವಿತ್ತಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರತಃ ॥

ನಿರ್ಮಿತಾಂ ರುಚಿರಾಂ ಶಂಖಗದಾಚಕ್ರಾಬ್ಜಸಂಯುತಾಮ್ ।
ದಧಾನಾಂ ವಾಸಸೀಪೀತೇ ಕುಮುದೋತ್ಪಲಮಾಲಿಕಾಮ್ ॥

ಸದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ತಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ಮಂತ್ರಮೇತಮುದೀರಯೇತ್ ।
ಭಗವನ್ ಕಮಲಾಕಾಂತ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಕ ॥

ಹತ್ವಾ ಸರ್ವಾಣ್ಯರಿಷ್ಟಾಣಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಚಾಭಿವರ್ಧಯ ।
ಯನ್ಮಯಾ ಪ್ರಾಚ್ಯಜನುಷಿ ಘ್ನಂತ್ಯಾಪತಿಸಮಾಗಮಮ್ ॥

ವಿಷೋಪವಿಷಶಸ್ತ್ರಾದ್ಯೈಃ ಹತೋ ವಾತಿಸುರಕ್ತಯಾ ।
ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾಘೋರಂ ಯಶಸೌಖ್ಯಧನಾಪಹಮ್ ॥

ವೈಧವ್ಯಾದ್ಯತಿದುಃಖೌಘನಾಶಾಯ ಸುಖಲಬ್ಧಯೇ ।
ಬಹುಸೌಭಾಗ್ಯಧಾತ್ರೀಂ ಚ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋರಿಮಾಂ ತನುಮ್ ।
ಸೌವರ್ಣೀಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ತುಭ್ಯಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ದ್ವಿಜ ॥ ॥ ಇತಿ ನಾರದೋಕ್ತಃ ॥

ಪ್ರಯೋಗಃ – ಸಪತ್ನೀಕ ಯಜಮಾನಃ ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಸ್ತಾತ್ ಪವಿತ್ರಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ, ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ, **ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಮಮಾಸ್ಯಾಃ ಕುಮಾರ್ಯಾಃ ಲಗ್ನವಶಾತ್, ಚಂದ್ರಲಗ್ನವಶಾತ್, ಶುಕ್ರವಶಾತ್ ದ್ವಿತೀಯ ಸಪ್ತಮ ಅಷ್ಟಮ ಚತುರ್ಥ ವ್ಯಯಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಿತ ಪಾಪಗ್ರಹಾಣಾಂ ದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಸಪ್ತಮಾಷ್ಟಮಭಾವಸ್ಯ ಪಾಪಕರ್ತರೀಯೋಗ ಪಾಪದೃಕ್‌ಯೋಗಾದಿ ದೋಷಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ, ವಿಶೇಷತಃ ಸಪ್ತಮಾಷ್ಟಮಭಾವೇ ಸ್ತ್ರೀಜಾತಕಸ್ಥ ಅಂಗಾರಕಗ್ರಹ ಸೂಚಿತ ವೈಧವ್ಯಾದಿದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ (ದ್ವಿಭಾರ್ಯಾಯೋಗ, ದ್ವಿಪತಿತ್ವಯೋಗಾದಿ ಅನಿಷ್ಟಯೋಗನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ವಿಷಕನ್ಯಾದೋಷ ಉಪಶಮನಾರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಾಂತರೇ ವಿಷೋಪವಿಷಶಸ್ತ್ರಾದ್ಯೈಃ ಭರ್ತೃಹತ್ಯಾದಿ ದೋಷಸೂಚಿತ ಇಹಜನ್ಮನಿ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನ ಮಹಾಘೋರ ಯಶಃ ಸೌಖ್ಯ ಧನ ನಷ್ಟಾದಿ ವೈಧವ್ಯಾದಿ ಅತಿದುಃಖಾದಿ ನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ವಿವಾಹಾನಂತರಂ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ಆಯುಷ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದಾಂಪತ್ಯಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿದ್ವಾರಾ ಆಯುಷ್ಮತ್ಸ್ವರೂಪ ಸುಗುಣಾನೇಕ ಸುಪುತ್ರಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ನಿತ್ಯಮಂಗಲಸ್ಯ ಜಗತ್‌ಪಿತುಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಪೂಜನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥**

ಶರೀರ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ–ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೌ ವಿಧಾಯ, ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಂತ್ರಂ ಚ ಜಪಪೂರ್ವಕ ನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ, ಘಂಟಾನಾದಪುರಸ್ಸರಂ ಶಂಖಪೂಜನಂ ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜಾಂ ಚ ಸಮಾಪ್ಯ, ಚಕ್ರಾಬ್ಜಮಂಡಲೇ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಅಜಾದಿ ಶಿಂಶುಮಾರಾಂತ ಶತಕಲಾಃ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ಕಲಶೋಪರಿ ಅಗ್ನ್ಯುತ್ತಾರಣಾದಿ ಶುದ್ಧೀಕೃತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ, ಪೀಠ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೌ ಆವಾಹಯೇತ್ ॥ **(ಹೋಮಪಕ್ಷೇ** ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರೇಣ ೧೦೮ ವಾರಂ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ವಿಷ್ಣುಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರೇಣ ೧೦೮ (೧೦೦೮) ವಾರಂ ಪರಮಾನ್ನದ್ರವ್ಯೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ೨೮ ವಾರಂ ಪರಮಾನ್ನದ್ರವ್ಯೇಣ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಏಕೈಕವಾರಂ ಆಜ್ಯದ್ರವ್ಯೇಣ ಹೋಮಯೇತ್ ।)

ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜಾ : [ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ] ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷೇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ನಾರಾಯಣಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಪರಮಪುರುಷೋದೇವತಾ । ಪ್ರಧಾನದೇವತಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ಯದ್ರವಿಪ್ರಕರಸನ್ನಿಭಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿನಿತ್ಯವಚಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ । ಧ್ಯಾಯೇದ್ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟತನುಮುನ್ನತಕರ್ಮಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಓಂ ಸಕ್ತುಮಿವ ತಿತಉನಾ ಪುನಂತೋ ಯತ್ರ ಧೀರಾ ಮನಸಾ ವಾಚಮಕ್ರತ ।

ಅತ್ರಾ ಸಖಾಯಃ ಸಖ್ಯಾನಿ ಜಾನತೇ ಭದ್ರೈಷಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನಿಹಿತಾಧಿವಾಚಿ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ.........ವೃತ್ವಾತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಕಲಶಸ್ಥಸ್ವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಸೂರ್ಯ-ಮಂಡಲಾತ್ ಪೂಜಾರ್ಥೇ ಆವಾಹಯಿಷ್ಯೇ ॥ ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಸಂಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಸಮ್ಮುಖೋ ಭವ । ಅವಗುಂಠಿತೋ ಭವ । ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ ॥ (ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ ಆವಾಹನಾದಿ ಷಣ್ಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।)

ಚತುರ್ಭುಜಾಂ ಜಗದ್ಧಾತ್ರೀಂ ವನಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತಾಮ್ ।
ಸಿಂಹಾಸನಸಮಾಯುಕ್ತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಧ್ಯಾಯೇಽಂಬಿಕಾಮಹಮ್ ॥

ಅಸುನೀತ ಇತಿ ಪುನರ್ನ ಇತಿ ದ್ವಯೋಃ ಗೋಪಾಯನಾಃ ಬಂಧುಃ ಶ್ರುತಬಂಧುಃ ವಿಪ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಋಷಿಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಅಸುನೀತಿಃ, ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಃ ಪೃಥಿವೀ-ದ್ವ್ಯಂತರಿಕ್ಷ-ಸೋಮ-ಪೂಷ-ಪಥ್ಯಾಸ್ವಸ್ತಯಃ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾ (ಅ)೩ಿ ೦ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥

ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ, ಆತ್ರೇಯಃ ಪ್ರತಿರಥಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥ ಓಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸೂಕ್ತಂ ತತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯದಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂಲ್ಲಭತೇ ಗೃಹಾನೇವ್ಯೈ ನಾನಾಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾಹಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ॥ ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ (ಇತಿ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಜಪೇತ್)

ಭೋಃ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ । ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭವ ॥

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ, ಪುರಾಣಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಪೂಜಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷೇತಿ ಷೋಡಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ನಾರಾಯಣಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಪುರುಷೋದೇವತಾ ।

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಮಿತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಆನಂದಕರ್ದಮಶ್ರೀದ ಚಿಕ್ಲೀತೇಂದಿರಾ ಸುತಾ ಋಷಯಃ ।

ಆದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ರೋಽನುಷ್ಟುಭಃ । ಚತುರ್ಥೀ ಬೃಹತೀ । ಪಂಚಮೀಷಷ್ಠ್ಯೌ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌ । ತತೋಽಷ್ಟಾವನುಷ್ಟುಭಃ । ಅಂತ್ಯಾ ಪ್ರಸ್ತಾರಪಂಕ್ತಿಃ । ಶ್ರೀರಗ್ನಿಶ್ಚೇತ್ಯುಭೇ ದೇವತೇ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ । ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ ಸುವರ್ಣರಜತಸ್ರಜಾಮ್ । ಚಂದ್ರಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ॥ ೧ ॥

ಸಪ್ತಸೌವರ್ಣಪಾತ್ರಸ್ಥೈರ್ಜಲೈರ್ಗಂಧೋದಕೈಃ ಶುಭೈಃ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದಾಮಿ ತೇ ಮಾತಃ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಹರಿಪ್ರಿಯೇ ।

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ । ಉತಾಮೃತತ್ವಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ನೇನಾತಿರೋಹತಿ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ತಾಂ ಮ ಆ ವಹ ಜಾತವೇದೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನಪಗಾಮಿನೀಮ್ । ಯಸ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ವಿಂದೇಯಂ ಗಾಮಶ್ವಂ ಪುರುಷಾನಹಮ್ ॥ ೨ ॥

ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭೂತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚಂದ್ರಸಹೋದರಿ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶಿ ವರದೇ ಭಕ್ತವತ್ಸಲೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಮ್ ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾತೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ । ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ॥ ೩ ॥

ಓಮ್ ಅಶ್ವಪೂರ್ವಾಂ ರಥಮಧ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಿನಾದಪ್ರಮೋದಿನೀಮ್ । ಶ್ರಿಯಂ ದೇವೀಮುಪ ಹ್ವಯೇ ಶ್ರೀರ್ಮಾ ದೇವೀ ಜುಷತಾಮ್ ॥ ೩ ॥

ಗಂಗಾಜಲಂ ಸಮಾನೀತಂ ಸುವರ್ಣಕಲಶೇ ಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಆಚಮ್ಯತಾಂ ಸುಚಾರ್ವಂಗಿ ಕ್ಷೀರೋದಮಥನೋದ್ಭವೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ಪುರುಷಃ ಪಾದೋಽಸ್ಯೇಹಾಭವತ್ಪುನಃ । ತತೋ ವಿಷ್ವಙ್ವ್ಯಕ್ರಾ-

ಮತ್ತಾಸಶನಾನಶನೇ ಅಭಿ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ಕಾಂಸ್ಯಸ್ಮಿತಾಂ ಹಿರಣ್ಯಪ್ರಾಕಾರಾಮಾರ್ದ್ರಾಂ ಜ್ವಲಂತೀಂ ತೃಪ್ತಾಂ ತರ್ಪಯಂತೀಮ್ । ಪದ್ಮೇಸ್ಥಿತಾಂ ಪದ್ಮವರ್ಣಾಂ ತಾಮಿಹೋಪ ಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ ೪ ॥

ಮಧುಸರ್ಪಿಸ್ಸಮಾಯುಕ್ತಕ್ಷೀರಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಕರಂ ದೇವಿ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಗೃಹಾಣ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ತಸ್ಮಾದ್ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪೂರುಷಃ । ಸ ಜಾತೋ ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಪಶ್ಚಾದ್ಭೂಮಿಮಥೋ ಪುರಃ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ಚಂದ್ರಾಂ ಪ್ರಭಾಸಾಂ ಯಶಸಾ ಜ್ವಲಂತೀಂ ಶ್ರಿಯಂ ಲೋಕೇ ದೇವಜುಷ್ಟಾಮುದಾರಾಮ್ । ತಾಂ ಪದ್ಮಿನೀಮೀಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರ ಪದ್ಯೇಽಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಮೇ ನಶ್ಯತಾಂ ತ್ವಾಂ ವೃಣೇ ॥ ೫ ॥

ವಿಷ್ಣು ವಕ್ಷಸ್ಥಿತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪರಿಪೂರ್ಣಮನೋರಥೇ ।
ಪುನರಾಚಮನಂ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ವರದೋಭವ ॥॥

ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಪಂಚಾಮೃತಂ ॥

ಗಂಗೋದಕಂ ಸಮಾನೀತಂ ಕ್ಷೀರಂ ದಧಿ ಘೃತಂ ಮಧು ।
ಶರ್ಕರಾಫಲಸಂಯುಕ್ತಂ ಸ್ನಾನಂ ಸ್ವೀಕುರು ಮಂಗಲೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಯತ್ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತನ್ವತ । ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸೀದಾಜ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇಧ್ಮಃ ಶರದ್ಧವಿಃ ॥ ೬ ॥

ಓಮ್ ಆದಿತ್ಯವರ್ಣೇ ತಪಸೋಽಧಿಜಾತೋ ವನಸ್ಪತಿಸ್ತವ ವೃಕ್ಷೋಽಥ ಬಿಲ್ವಃ। ತಸ್ಯ ಫಲಾನಿ ತಪಸಾ ನುದಂತು ಮಾ ಯಾಂತರಾ ಯಾಶ್ಚ ಬಾಹ್ಯಾ ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ॥ ೬ ॥

ಸ್ನಾನಂ ಕುರು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಅಮೃತೋದಧಿಸಂಭವೇ ।
ಐರಾವತಾದಿಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಆನೀತೈಶ್ಚ ಶುಭೈರ್ಜಲೈಃ ॥

[ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತ್ಯಾದಿಮಂತ್ರಾಶ್ಚ ಪಠನೀಯಾಃ] ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪ್ರೌಕ್ಷನ್ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ । ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೭ ॥

ಓಮ್ ಉಪೈತು ಮಾಂ ದೇವಸಖಃ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಮಣಿನಾ ಸಹ । ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೋಽಸ್ಮಿ ರಾಷ್ಟ್ರೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕೀರ್ತಿಮೃದ್ಧಿಂ ದದಾತು ಮೇ ॥ ೭ ॥

ಹೇಮವಸ್ತ್ರಂ ಸಮಾದೇಯಂ ಹೇಮಕಂಚುಕಸಂಯುತಮ್ ।
ಗೃಹಾಣೇದಂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ಸರ್ವಹುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಮ್ । ಪಶೂಂತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್ಗ್ರಾಮ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೮ ॥

ಓಂ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಮಲಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಮಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ನಾಶಯಾಮ್ಯಹಮ್ । ಅಭೂತಿಮಸಮೃದ್ಧಿಂ ಚ ಸರ್ವಾಂ ನಿರ್ಣುದ ಮೇ ಗೃಹಾತ್ ॥ ೮ ॥

ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರ ಪರೀಧಾನೇ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತೇ ।
ಜನನೀಂ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಭೂಷಣೈಃ ಅರ್ಚಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ಸರ್ವಹುತ ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ । ಛಂದಾಂಸಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜುಸ್ತಸ್ಮಾದಜಾಯತ ॥ ೯ ॥

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ । ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ ೯ ॥

ರಾಜತಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ಚ ಕಾಂಚನಂ ಚೋಪವೀತರಮ್ ।
ಗೃಹಾಣೇದಂ ಜಗನ್ನಾಥೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ತಸ್ಮಾದಶ್ವಾ ಅಜಾಯಂತ ಯೇ ಕೇ ಚೋಭಯಾದತಃ । ಗಾವೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಾ

ಅಜಾವಯಃ ॥ ೧೦ ॥

ಓಂ ಮನಸಃ ಕಾಮಮಾಕೂತಿಂ ವಾಚಃ ಸತ್ಯಮಶೀಮಹಿ । ಪಶೂನಾಂ ರೂಪಮನ್ನಸ್ಯ ಮಯಿ ಶ್ರೀಃಶ್ರಯತಾಂ ಯಶಃ ॥ ೧೦ ॥

ಭಕ್ತವಿಘ್ನೋಪಶಮನೀಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಾಮ್ ।
ಲೋಕರಕ್ಷಾಕರೀಂ ಮಾಯಾಮಾಸನೇ ವಿನಿಯೋಜಯೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಯತ್ಪುರುಷಂ ವ್ಯದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್ । ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ । ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಯೇತೇ ॥ ೧೧ ॥

ಓಂ ಕರ್ದಮೇನ ಪ್ರಜಾ ಭೂತಾ ಮಯಿ ಸಂಭವ ಕರ್ದಮ । ಶ್ರಿಯಂ ವಾಸಯ ಮೇ ಕುಲೇ ಮಾತರಂ ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಮ್ ॥ ೧೧ ॥

ಚಂದನಾಗರುಕಸ್ತೂರೀಕುಂಕುಮೇನ ವಿರಾಜಿತಮ್ ।
ಶ್ರೀಚಂದನಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಸುರಪೂಜ್ಯೇ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಶಾಲೀಯಾನ್ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಶ್ವೇತಾನ್ ಚಂದ್ರಾಭಾನ್ ವಿಮಲಾನ್ ಶುಭಾನ್ ।
ಗೃಹಾಣ ಫಲದೇ ದೇವೀ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನಿ ।

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀದ್ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ । ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥ ೧೨ ॥

ಆಪಃ ಸೃಜಂತು ಸ್ನಿಗ್ಧಾನಿ ಚಿಕ್ಲೀತ ವಸ ಮೇ ಗೃಹೇ । ನಿ ಚ ದೇವೀಂ ಮಾತರಂ ಶ್ರಿಯಂ ವಾಸಯ ಮೇ ಕುಲೇ ॥ ೧೨ ॥

ಜಾತೀಕೇತಕಿಕಲ್ಹಾರೈಃ ಚಂಪಕಾಮಲ್ಲಿಕಾದಿಭಿಃ ।
ಪುಷ್ಪೈಃ ಪೂಜಾಂ ಕರೋಮ್ಯಾಶು ವರದೇ ಭಕ್ತವತ್ಸಲೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯಾ ಸುಗಂಧಾಸ್ಯನಾಸಾದಿನವದ್ವಾರಾಽಖಿಲೇನ ಯಾ ।
ದುರಾಧರ್ಷಾ ಸರ್ವಸಸ್ಯೋದಯಾರ್ಥಂ ಯಾ ಕರೀಷಿಣೀ ॥ ೧ ॥

ಯಾ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾ ಸರ್ವಾಂಗೈಃ ಸೌಂದರ್ಯಾದಿಗುಣೈರಪಿ ।
ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ ೨ ॥

ಮಾತರ್ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಾಧವಪ್ರಿಯಮಾನಿನಿ ।
ಯುವಾಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಪಿತರೌ ಇತರೇತರಯೋಗಿನೌ ॥ ೩ ॥

ಸಮನಾ ಕಿಲ ಮಾತಸ್ತ್ವಮಮುನಾ ತತಯೋಗಿನೀ ।
ಮಮ ನಾಥೇನ ದೇವಶ್ಚ ವಿಮನಾಶ್ಚ ನ ಸ ತ್ವಯಿ ॥ ೪ ॥

ತ್ವಂ ವೇದಮಾನಿನೀ ವೇದವೇದ್ಯಃ ಕಿಲ ಸ ತೇ ಪ್ರಿಯ ಃ ।
ತ್ವಂ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿರ್ದೇವೀ ಸ ಚಾದಿಪುರುಷಃ ಕಿಲ ॥ ೫ ॥

ಯಸ್ತ್ವಾಮುರಸಿ ಧತ್ತೇಽಂಽಬ ಕೌಸ್ತುಭದ್ಯುತಿಭಾಸಿತೇ ।
ಸ ತ್ವಾಂ ನೈವಾಚ್ಯುತಃ ಸರ್ವಸ್ಯಾತ್ಯಯೇ ಸತ್ಯಪಿ ತ್ಯಜೇತ್ ॥ ೬ ॥

ದೇವಿ ತ್ವಂ ಲಲನಾರತ್ನಂ ದೇವೋಽಸೌ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ।
ಯುವಾಂ ಯಾವಾನೌ ಸತತಂ ಯುವಯೋರ್ನ ವಯೋಽಧಿಕಃ ॥ ೭ ॥

ತ್ವಂ ಪದ್ಮಿನೀ ಪದ್ಮವಕ್ತ್ರಾ ಪದ್ಮಾಕ್ಷೀ ಪದ್ಮವಿಷ್ಟರಾ ।
ಪದ್ಮದ್ವಯಧರಾ ಪದ್ಮಕೋಶೋದ್ಯತ್‌ಸ್ತನಶೋಭನಾ ॥ ೮ ॥

ಪದ್ಮಹಸ್ತಾ ಪದ್ಮಪಾದಾ ಪದ್ಮನಾಭಮನಃಪ್ರಿಯಾ ।
ಪದ್ಮೋದ್ಭವಸ್ಯ ಜನನೀ ಪದ್ಮಾ ಚ ವರವರ್ಣಿನೀ ॥ ೯ ॥

ಅಂಬಾಂ ಪೀತಾಂಬರಶ್ರೋಣೀಂ ಲಂಬಾಲಕಲಸನ್ಮುಖೀಮ್ ।
ಬಿಂಬಾಧರೋಷ್ಠೀಂ ಕಸ್ತೂರೀಜಂಬಾಲತಿಲಕಾಂ ಭಜೇ ॥ ೧೦ ॥

ರತ್ನೋದ್ದೀಪ್ತಸುಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರಾವೃತಶಿರೋಧರಾಮ್ ।
ಕುಂಡಲಪ್ರಭಯೋದ್ದಂಡಗಂಡ ಮಂಡಲಮಂಡಿತಾಮ್ ॥ ೧೧ ॥

ಕುಚಕಂಚುಕ ಸಂಚಾರಿಹಾರನಿಷ್ಕಮನೋಹರಾಮ್ ।
ಕಾಂಚೀಕಿಂಕಿಣಿಮಂಜೀರಕಂಕಣಾದ್ಯೈರಲಂಕೃತಾಮ್ ॥ ೧೨ ॥

ಸುವರ್ಣಮಂಡಪೇ ರತ್ನಚಿತ್ರಸಿಂಹಾಸನೋತ್ತಮೇ ।
ನಮಾಮಿ ಹರಿಣಾ ಸಾಕಂ ಇಂದಿರಾಂ ಕೃತಮಂದಿರಾಮ್ ॥ ೧೩ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾ ವಿಬುಧಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಸುರಾಂಗನಾಃ ।
ಯಾಂ ಪೂಜಯಂತೇ ಸೇವಂತೇ ಸಾ ಮಾಂ ಪಾತು ರಮಾ ಸದಾ ॥ ೧೪ ॥

ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭರಿತೌ ಸರ್ವಜ್ಞೌ ಸರ್ವಸದ್ಗುಣೌ ।
ಶರ್ವಾದಿಸರ್ವಭಕ್ತೌಘಸರ್ವಸರ್ವಸ್ವದಾಯಕೌ ॥ ೧೫ ॥

ಸುಮುಖೌ ಸುಂದರತರೌ ಸುನಾಸೌ ಸುಖಚಿತ್ತನೂ ।
ಸುರಾರಾಧಿತಪಾದಾಬ್ಜೌ ರಮಾನಾರಾಯಣೌ ಸ್ತುಮಃ ॥ ೧೬ ॥

ಚತುಷ್ಕಪರ್ದಾ ಯಾ ದೇವೀ ಚತುರಾಸ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸ್ತುತಾ ।
ಚತುರ್ವೇದೋದಿತಗುಣಾ ಚತುರ್ಮೂರ್ತೇರ್ಹರೇಃ ಪ್ರಿಯಾ ॥ ೧೭ ॥

ಘೃತಪ್ರತೀಕಾಂ ತಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಘೃತಪೂರ್ಣಾನ್ನದಾಯಿನೀಮ್ ।
ಯಥೇಷ್ಟವಿತ್ತದಾತ್ರೀಂ ಚ ನತೋಽಸ್ಮ್ಯ ಭಯದಾಂ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ ೧೮ ॥

ವಾದಿರಾಜೇನ ರಚಿತಂ ಶ್ರೀಶ್ರೀಶಗುಣದರ್ಪಣಮ್ ।
ಇಮಂ ಸ್ತವಂ ಪಠನ್ ಮರ್ತ್ಯಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸ್ಯಾನ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥ ೧೯ ॥

ಏಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಬಿಲ್ವಾರ್ಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹೃದಯಿನಾರಾಯಣಹೃದಯಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ತುಲಸೀಪತ್ರೈಃ ಅಕ್ಷತೈರ್ವಾ ಅರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೇಣ ೧೦೦೮ ತುಲಸೀಪುಷ್ಪಾರ್ಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಂತ್ರೇಣ ೧೦೦೮ ಪರಿಮಲಪುಷ್ಪೈಃ ಅರ್ಚನಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ವಿಷ್ಣ್ವಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿಃ

೧. ಓಂ ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ೨. ಕೇಶವಾಯ । ೩. ಮಧುಸೂದನಾಯ । ೪. ಸರ್ವದೈತ್ಯಾನಾಂ । ೫. ನಾರಾಯಣಾಯ । ೬. ಅನಾಮಯಾಯ । ೭. ಜಯಂತಾಯ । ೮. ವಿಜಯಾಯ । ೯. ಕೃಷ್ಣಾಯ । ೧೦. ಅನಂತಾಸನಾಯ । ೧೧. ಭಕ್ತಜನಪ್ರಿಯಾಯ । ೧೨. ವಾಮನಾಯ । ೧೩. ವಿಷ್ಣವೇ । ೧೪. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾಯ । ೧೫. ಪುಣ್ಯಾಯ । ೧೬. ಉದ್ಧಾರಕರ್ತ್ರೇ । ೧೭. ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ । ೧೮. ವಿಶ್ವವಂದಿತಾಯ । ೧೯. ಸುರಾರ್ಚಿತಾಯ । ೨೦. ಅನಘಾಯ । ೨೧. ಅಘಹರ್ತ್ರೇ । ೨೨. ನಾರಸಿಂಹಾಯ । ೨೩. ಶ್ರಿಯಃಪ್ರಿಯಾಯ । ೨೪. ಶ್ರೀಪತಯೇ । ೨೫. ಶ್ರೀಧರಾಯ । ೨೬. ಶ್ರೀದಾಯ । ೨೭. ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ । ೨೮. ಮಹೋದರಾಯ । ೨೯. ಶ್ರೀರಾಮಾಯ । ೩೦. ಮಾಧವಾಯ । ೩೧. ಮೋಕ್ಷದಾಯ । ೩೨. ಕ್ಷಮಾರೂಪಾಯ । ೩೩. ಜನಾರ್ದನಾಯ । ೩೪. ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ । ೩೫. ಸರ್ವವೇತ್ತ್ರೇ । ೩೬. ಸರ್ವೇಶಾಯ । ೩೭. ಸರ್ವದಾಯಕಾಯ । ೩೮. ಶ್ರೀಹರಯೇ । ೩೯. ಭಕ್ತಪಾಲಕಾಯ । ೪೦. ಮುರಾರಯೇ । ೪೧. ಗೋವಿಂದಾಯ । ೪೨. ಪದ್ಮನಾಭಾಯ । ೪೩. ಪ್ರಜಾಪತಯೇ । ೪೪. ಜಗದ್ರಕ್ಷಕಾಯ । ೪೫. ಅನಂತಾಯ । ೪೬. ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನಾಯ । ೪೭. ವಿಜ್ಞಾನಾಯ । ೪೮. ಜ್ಞಾನದಾಯಕಾಯ । ೪೯. ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ೫೦. ಸಬಲಾಯ । ೫೧. ಚಂದ್ರವಕ್ತ್ರಾಯ । ೫೨. ವ್ಯಾಪ್ತಪರಾವರಾಯ । ೫೩. ಯೋಗೀಶ್ವರಾಯ । ೫೪. ಜಗದ್ಯೋನಯೇ । ೫೫. ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಾಯ । ೫೬. ಸಕಲಲೋಕರಕ್ಷಕಾಯ । ೫೭. ಮಹೇಶ್ವರಾಯ । ೫೮. ಮುಕುಂದಾಯ । ೫೯. ವೈಕುಂಠಾಯ । ೬೦. ಏಕರೂಪಾಯ । ೬೧. ಕವಯೇ । ೬೨. ಧ್ರುವಾಯ । ೬೩. ವಾಸುದೇವಾಯ । ೬೪. ಮಹಾದೇವಾಯ । ೬೫. ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಯ । ೬೬. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯಾಯ । ೬೭. ಗೋಪ್ರಿಯಾಯ । ೬೮. ಗೋಹಿತಾಯ । ೬೯. ಯಜ್ಞಾಯ । ೭೦. ಯಜ್ಞಾಂಗಾಯ । ೭೧. ಯಜ್ಞವರ್ಧನಾಯ । ೭೨. ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಭೋಕ್ತ್ರೇ । ೭೩. ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಾಯ । ೭೪. ವೇದಜ್ಞಾಯ । ೭೫. ವೇದರೂಪಾಯ । ೭೬. ವಿದ್ಯಾವಾಸಾಯ । ೭೭. ಸುರೇಶ್ವರಾಯ । ೭೮. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಯ । ೭೯. ಮಹಾಹಂಸಾಯ । ೮೦. ಶಂಖಪಾಣಯೇ । ೮೧. ಪುರಾತನಾಯ । ೮೨. ಪುಷ್ಕರಾಯ । ೮೩. ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಾಯ । ೮೪. ವರಾಹಾಯ । ೮೫. ಧರಣೀಧರಾಯ । ೮೬. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ । ೮೭. ಕಾಮಪಾಲಾಯ । ೮೮. ವ್ಯಾಸಧ್ಯಾನಾಯ । ೮೯. ಮಹೇಶ್ವರಾಯ । ೯೦. ಸರ್ವಸೌಖ್ಯಾಯ । ೯೧. ಮಹಾಸೌಖ್ಯಾಯ । ೯೨. ಸಾಂಖ್ಯಾಯ । ೯೩. ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ । ೯೪.

ಯೋಗರೂಪಾಯ । ೯೫. ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಯ । ೯೬. ಯೋಗೀಶಾಯ । ೯೭. ಅಜಿತಾಯ । ೯೮. ಪ್ರಿಯಾಯ । ೯೯. ಅಸುರಾರಯೇ । ೧೦೦. ಲೋಕನಾಥಾಯ। ೧೦೧. ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಯ। ೧೦೨. ಜಗದಾಧಾರಾಯ । ೧೦೩. ಗುಹಾವಾಸಾಯ । ೧೦೪. ಸರ್ವವಾಸಾಯ। ೧೦೫. ಪುಣ್ಯವಾಸಾಯ। ೧೦೬. ಮಹಾಜನಾಯ । ೧೦೭. ನಿಖಿಲಾಯ । ೧೦೮. ದೇವತನಯಾಯ । ೧೦೯. ಸಕಲಲೋಕರಕ್ಷಕಾಯ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣ್ವಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿಃ ॥

ಪುನಃ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವಾರಂ ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಕುಂಕುಮೈರರ್ಚಯೇತ್ ।

ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತಮಂತ್ರೈಃ ಅರ್ಚನಮ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (೬೪ ಮಂತ್ರಾಣಿ –ವಿಷ್ಣುಬಲಿಸಂಸ್ಕಾರೇ ವರ್ತತೇ)

ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿಃ

೧. ಓಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯೈ । ೨. ವಿಕೃತ್ಯೈ । ೩. ವಿದ್ಯಾಯ್ಯೈ । ೪. ಸರ್ವಭೂತಹಿತಪ್ರದಾಯ್ಯೈ । ೫. ಶ್ರದ್ಧಾಯ್ಯೈ । ೬. ವಿಭೂತ್ಯೈ । ೭. ಸುರಭ್ಯೈ । ೮. ಪರಮಾತ್ಮಿಕಾಯ್ಯೈ । ೯. ವಾಚೇ । ೧೦. ಪದ್ಮಾಲಯಾಯ್ಯೈ । ೧೧. ಪದ್ಮಾಯ್ಯೈ। ೧೨. ಶುಚಯೇ । ೧೩. ಸ್ವಾಹಾಯ್ಯೈ । ೧೪. ಸ್ವಧಾಯ್ಯೈ । ೧೫. ಸುಧಾಯ್ಯೈ । ೧೬. ಧನ್ಯಾಯ್ಯೈ । ೧೭. ಹಿರಣ್ಮಯ್ಯೈ । ೧೮. ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ । ೧೯. ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಯ್ಯೈ । ೨೦. ವಿಭಾವರ್ಯೈ ೨೧. ಅದಿತ್ಯೈ । ೨೨. ದಿತ್ಯೈ । ೨೩. ದೀಪ್ತಾಯ್ಯೈ । ೨೪. ವಸುಧಾಯ್ಯೈ । ೨೫. ವಸುಧಾರಿಣ್ಯೈ । ೨೬. ಕಮಲಾಯ್ಯೈ । ೨೭. ಕಾಂತಾಯ್ಯೈ। ೨೮. ಕಾಮಾಕ್ಷ್ಯೈ । ೨೯. ಕಮಲಸಂಭವಾಯ್ಯೈ । ೩೦. ಅನುಗ್ರಹಪ್ರದಾಯ್ಯೈ । ೩೧. ಬುದ್ಧಯೇ । ೩೨. ಅನಘಾಯ್ಯೈ । ೩೩. ಹರಿವಲ್ಲಭಾಯ್ಯೈ ೩೪. ಅಶೋಕಾಯ್ಯೈ । ೩೫. ಅಮೃತಾಯ್ಯೈ । ೩೬. ದೀಪ್ತಾಯ್ಯೈ । ೩೭. ಲೋಕಶೋಕವಿನಾಶಿನ್ಯೈ । ೩೮. ಧರ್ಮನಿಲಯಾಯ್ಯೈ । ೩೯. ಕರುಣಾಯ್ಯೈ। ೪೦. ಲೋಕಮಾತ್ರೇ। ೪೧. ಪದ್ಮಪ್ರಿಯಾಯ್ಯೈ। ೪೨. ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಯ್ಯೈ। ೪೩. ಪದ್ಮಾಕ್ಷ್ಯೈ । ೪೪. ಪದ್ಮಸುಂದರ್ಯೈ। ೪೫. ಪದ್ಮೋದ್ಭವಾಯ್ಯೈ। ೪೬. ಪದ್ಮಮುಖ್ಯೈ । ೪೭. ಪದ್ಮನಾಭಪ್ರಿಯಾಯ್ಯೈ । ೪೮. ರಮಾಯ್ಯೈ । ೪೯. ಪದ್ಮಮಾಲಾಧರಾಯ್ಯೈ । ೫೦. ದೇವ್ಯೈ । ೫೧. ಪದ್ಮಿನ್ಯೈ । ೫೨. ಪದ್ಮಗಂಧಿನ್ಯೈ । ೫೩. ಪುಣ್ಯಗಂಧಾಯ್ಯೈ । ೫೪. ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಯ್ಯೈ । ೫೫. ಪ್ರಸಾದಾಭಿಮುಖ್ಯೈ । ೫೬. ಪ್ರಭಾಯ್ಯೈ । ೫೭. ಚಂದ್ರವದನಾಯ್ಯೈ । ೫೮. ಚಂದ್ರಾಯ್ಯೈ । ೫೯. ಚಂದ್ರಸಹೋದರ್ಯೈ। ೬೦. ಚತುರ್ಭುಜಾಯ್ಯೈ । ೬೧. ಚಂದ್ರರೂಪಾಯ್ಯೈ । ೬೨. ಇಂದಿರಾಯ್ಯೈ । ೬೩. ಇಂದುಶೀತಲಾಯ್ಯೈ । ೬೪. ಆಹ್ಲಾದಜನನ್ಯೈ । ೬೫. ಪುಷ್ಟ್ಯೈ । ೬೬. ಶಿವಾಯ್ಯೈ । ೬೭. ಶಿವಕರ್ಯೈ । ೬೮. ಸತ್ಯೈ । ೬೯. ವಿಮಲಾಯ್ಯೈ। ೭೦. ವಿಶ್ವಜನನ್ಯೈ । ೭೧. ತುಷ್ಟ್ಯೈ । ೭೨. ಪ್ರೀತಿಪುಷ್ಕರಿಣ್ಯೈ । ೭೩. ಶಾಂತಾಯ್ಯೈ । ೭೪. ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯಾಂಬರಾಯ್ಯೈ। ೭೫. ಶ್ರಿಯ್ಯೈ । ೭೬. ಭಾಸ್ಕರ್ಯೈ । ೭೭. ಬಿಲ್ವನಿಲಯಾಯ್ಯೈ। ೭೮. ವರಾರೋಹಾಯ್ಯೈ । ೭೯. ದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಶಿನ್ಯೈ। ೮೦. ಯಶಸ್ವಿನ್ಯೈ । ೮೧. ವಸುಂಧರಾಯ್ಯೈ । ೮೨. ಉದಾರಾಂಗಾಯ್ಯೈ । ೮೩. ಹರಿಣ್ಯೈ । ೮೪. ಹೇಮಮಾಲಿನ್ಯೈ। ೮೫. ಧನಧಾನ್ಯಕರ್ಯೈ । ೮೬. ಸಿದ್ಧಯೇ। ೮೭. ಸ್ತ್ರೈಣಸೌಮ್ಯಾಯ್ಯೈ । ೮೮. ಶುಭಪ್ರದಾಯ್ಯೈ । ೮೯. ನೃಪವೇಶ್ಮಗತಾನಂದಾಯ್ಯೈ । ೯೦. ವರಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ । ೯೧. ವಸುಪ್ರದಾಯ್ಯೈ । ೯೨. ಶುಭಾಯ್ಯೈ । ೯೩. ಹಿರಣ್ಯಪ್ರಾಕಾರಾಯ್ಯೈ । ೯೪. ಸಮುದ್ರತನಯಾಯ್ಯೈ । ೯೫. ಜಯಾಯ್ಯೈ । ೯೬. ಮಂಗಲಾಯ್ಯೈ ದೇವ್ಯೈ । ೯೭. ವಿಷ್ಣುವಕ್ಷಃಸ್ಥಲಸ್ಥಿತಾಯ್ಯೈ । ೯೮. ವಿಷ್ಣುಪತ್ನ್ಯೈ । ೯೯. ಪ್ರಸನ್ನಾಕ್ಷ್ಯೈ ನಮಃ । ೧೦೦. ನಾರಾಯಣ–ಸಮಾಶ್ರಿತಾಯ್ಯೈ । ೧೦೧. ದಾರಿದ್ರ್ಯಧ್ವಂಸಿನ್ಯೈ । ೧೦೨. ದೇವ್ಯೈ । ೧೦೩. ಸರ್ವೋಪದ್ರವಹಾರಿಣ್ಯೈ । ೧೦೪. ನವದುರ್ಗಾಯ್ಯೈ । ೧೦೫. ಮಹಾಕಾಳ್ಯೈ । ೧೦೬. ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾತ್ಮಿಕಾಯ್ಯೈ । ೧೦೭. ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನಾಯ್ಯೈ। ೧೦೮. ಭುವನೇಶ್ವರ್ಯೈ.

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿಃ ॥

ಯಥಾನುಕೂಲಂ ಸಪ್ತಶತೀ ಶ್ಲೋಕೈ [ಮಧ್ಯಮ ಚರಿತ್ರೈಃ] ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಸ್ರನಾಮಭಿರ್ವಾ ಅರ್ಚಯೇತ್ ।

ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರೈಃ ಅರ್ಚನಮ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (೧೧ ಸೂಕ್ತಾನಿ –ಅಂಭ್ರಿಣೀ, ಕೇಶೀ, ಕಪೋತ, ಜ್ಞಾನ, ಸಪತ್ನಘ್ನ, ಧ್ರುವ, ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಘ್ನ, ವಾತ, ಯಕ್ಷ್ಮನಾಶನ, ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ, ಮಹೀ ಸೂಕ್ತಾನಿ)

ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ । ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ ॥ ೧೩ ॥

ಆರ್ದ್ರಾಂ ಪುಷ್ಕರಿಣೀಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಸುವರ್ಣಾಂ ಹೇಮಮಾಲಿನೀಮ್ । ಸೂರ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ॥ ೧೩ ॥

ವನಸ್ಪತಿರಸೋತ್ಪನ್ನೋಗಂಧಾಢ್ಯೋ ಧೂಪ ಉತ್ತಮಃ ।
ಆಘ್ರೇಯಃ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಧೂಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ॥

ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ । ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಭೂಮಿರ್ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ತಥಾ ಲೋಕಾঁ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥ ೧೪ ॥

ಆರ್ದ್ರಾಂ ಯಃ ಕರಿಣೀಂ ಯಷ್ಟಿಂ ಪಿಂಗಲಾಂ ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಮ್ । ಚಂದ್ರಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ॥ ೧೪ ॥

ಘೃತವರ್ತಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ ವಹ್ನಿನಾ ಯೋಜಿತಂ ಮಯಾ ।
ಗೃಹಾಣ ಮಂಗಲಂ ದೀಪಂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಸಪ್ತಾಸ್ಯಾಸನ್ಪರಿಧಯಸ್ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ । ದೇವಾ ಯದ್ಯಜ್ಞಂ ತನ್ವಾನಾ ಅಬಧ್ನನ್ಪುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ತಾಂ ಮ ಆ ವಹ ಜಾತವೇದೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನಪಗಾಮಿನೀಮ್ । ಯಸ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ಪ್ರಭೂತಂ ಗಾವೋ ದಾಸ್ಯೋಽಶ್ವಾನ್, ವಿಂದೇಯಂ ಪುರುಷಾನಹಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ಗುಡಮುದ್ಗಾದಿ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಪೂರ್ಣಗರ್ಭ ಮನೋಹರಮ್ ।
ಶರ್ಕರಾದಿ ಚ ನೈವೇದ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಭೋಃ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಮ್ ।
ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಸ್ವರ್ಣಪದೇ ಮಹಾದೇವಿ ತಪ್ತಸ್ವರ್ಣನಿಭಾಂಗಿಕೇ ।
ಸ್ವರ್ಣಪುಷ್ಪಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಸ್ವರ್ಣಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಜಯತಿ ಹರಿರಚಿಂತ್ಯಃ ಸರ್ವದೇವೈಕವಂದ್ಯಃ ಪರಮಗುರುರಭೀಷ್ಟಾವಾಪ್ತಿದಃ ಸಜ್ಜನಾನಾಮ್ ॥ ನಿಖಿಲಗುಣಗಣಾರ್ಣೋ ನಿತ್ಯನಿರ್ಮುಕ್ತದೋಷಃ ಸರಸಿಜನಯನೋಽಸೌ ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ ॥

ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಸ್ವರೂಪಾಯೈ ಸರ್ವಲೋಕತಮೋಪಹೇ ।
ನೀರಾಜನಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಮಂಗಲನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ತತಃ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಓಂ ರಾಜಾಧಿರಾಜಾಯ ....ಮಹಾರಾಜಾಯ ನಮಃ ।

ಅತೋ ದೇವಾ, ಅಹಂ ರುದ್ರೇಭಿರಿತಿ ಸೂಕ್ತೈಶ್ಚ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥ ೧೬ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯೈರರ್ಚಿತಪದೇ ಕಲಧೌತಸಮಪ್ರಭೇ ।
ಹೇಮಾರವಿಂದಮಾಲ್ಯಾನಿ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಯಃ ಶುಚಿಃ ಪ್ರಯತೋ ಭೂತ್ವಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೂಕ್ತಾಂತಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।
ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇಪದೇ ।
ಯಾನ್ಯನಂತಾನಿ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಂ ಕರೋಮಿ ತ್ವಾಂ ತಾನಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿನಾಶಯ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಾಪೋಽಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವಃ ।
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ ।
ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಜನಾರ್ದನ ।

ಪದ್ಮಾಸನೇ ಪದ್ಮಕರೇ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಪೂಜಿತೇ ।
ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತಾ ಭವ ಸರ್ವದಾ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದೀರ್ಘಮಾಯುರ್ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂ ಸೌಮಂಗಲ್ಯಂ ಸುಪುತ್ರತಾಮ್ ।
ದೇಹಿ ಮೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತಾ ಪಶುರತ್ನಾನಿ ಸಂಪದಃ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಛತ್ರ–ಚಾಮರ–ವ್ಯಜನ–ದರ್ಪಣ–ನೃತ್ಯ–ಗೀತ–ವಾದ್ಯ–ಸ್ತೋತ್ರವಾಹನಾದಿಸಮಸ್ತರಾಜೋಪಚಾರಾರ್ಥೇ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥
ಮಹಾದೇವ್ಯೈ ಚ ವಿದ್ಮಹೇ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನ್ಯೈ ಚ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಕಾವೇರೀ ವಿರಜಾತೋಯಕಪಿಲಾವಾರಿಮಿಶ್ರಿತಃ ।
ಮಯಾ ನಿವೇದಿತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾಹ್ಯರ್ಘ್ಯೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಇತಿ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ವಿಸರ್ಜನಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ದೇವಯಂತಸ್ತ್ವೇಮಹೇ । ಉಪ ಪ್ರಯಂತು ಮರುತಃ ಸುದಾನವ ಇಂದ್ರಪ್ರಾಶೂರ್ಭವಾ ಸಚಾ ॥

ಯಾಂತು ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಮಾದಾಯ ಮತ್ಕೃತಾಮ್ ॥
ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ।

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಇತಿ ಉದ್ವಾಸನಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಮಾಂ ವಿಪ್ರಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ।

ದಾನ ವಿಧಿಃ

ವಿಪ್ರಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಏವಂ ದಾನಮಂತ್ರಂ ಉಚ್ಚಾರಯೇತ್ ॥

ಯನ್ಮಯಾ ಪ್ರಾಂಚಿ ಜನುಷಿ ಘ್ನಂತ್ಯಾ ಪತಿಸಮಾಗಮಮ್ ।
ವಿಷೋಪವಿಷಶಸ್ತ್ರಾದ್ಯೈರ್ಹತೋ ವಾಽಪಿ ವಿರಕ್ತಯಾ ।
ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾಣಂ ಮಹಾಘೋರಂ ಯಶಃಸೌಖ್ಯಧನಾಪಹಮ್ ।
ವೈಧವ್ಯಾದ್ಯತಿದುಃಖೌಘಂ ತನ್ನಾಶಯ ಸುಖಾಪ್ತಯೇ ॥
ಬಹುಸೌಭಾಗ್ಯವೃದ್ಧ್ಯೈ ಚ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋರಿಮಾಂ ತನುಮ್ ।
ಸೌವರ್ಣೀಂ ನಿರ್ಮಿತಾಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ತುಭ್ಯಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ದ್ವಿಜ ॥

ಇತಿ ದತ್ತ್ವಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹೇಮದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ತತಃ ಕನ್ಯಾ **"ಅನಘಾದ್ಯಾಹಮಸ್ಮಿ"** ಇತಿ ತ್ರಿರ್ವದೇತ್ ॥ **"ಏವಮಸ್ತು"** ಇತಿ ವಿಪ್ರೋಽಪಿ ತ್ರಿಃ । ತತಃ ಸುಮಂಗಲ್ಯಃ ಯಥಾವಿಭವಂ ಪೂಜನೀಯಾಃ ॥

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಜನಾರ್ದನ ।
ಯತ್ಪೂಜಿತಂ ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾಽಽತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತಸ್ವಭಾವಮ್ ॥
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅದ್ಯ ಮಯಾಕೃತ [ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಿತ] ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪೂಜನೇನ ಮಧ್ವಪತಿ-ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು । ತತಃ ಕೃತಕರ್ಮಸಂಪೂರ್ಣ-ಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಬಾಲವೈಧವ್ಯಹರ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪೂಜಾ ॥

ಬಾಲವೈಧವ್ಯಯೋಗಹರಃ ಅಶ್ವತ್ಥವಿವಾಹವಿಧಿಃ

ಸುಹೃದ್ದ್ವಿಜಗುರೂನ್ನಾರೀಂ ಮಂಗಲೋಚ್ಚಾರಣೈಃ ಸಮಮ್ ।
ಆಹೂಯೋದ್ವಾಹಕಾಲೇ ಚ ರಮ್ಯಭೂಮೌ ಸುಮಂಡಪೇ ॥

ಗತ್ವಾ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಗೌರೀಂ ಚ ಗಣನಾಥಂ ಚ ಭೂರುಹಮ್ ।
ಭವಾನೀಂ ಚೈವ ಮಂಥಾನೀಂ ಪಿತಾ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯೇತ್ ॥
ಉದ್ವಾಹಯಿಷ್ಯೇ ವಿಧಿವದಶ್ವತ್ಥೇನ ಮನೋಹರಾಮ್ ।
ಕನ್ಯಾಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಸೌಖ್ಯಾರ್ಥಹೇತವೇಽಹಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ॥

ನಮಸ್ತೇ ವಿಷ್ಣುರೂಪಾಯ ಜಗದಾನಂದಹೇತವೇ ।
ಪಿತೃದೇವಮನುಷ್ಯಾಣಾಮಾಶ್ರಯಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ವನಾನಾಂ ಪತಯೇ ತುಭ್ಯಂ ವಿಷ್ಣುರೂಪಾಯ ಭೂರುಹ ।
ನಮೋ ನಿಖಿಲಪಾಪೌಘನಾಶನಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಪೂರ್ವಜನ್ಮಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಬಾಲವೈಧವ್ಯಕಾರಕಮ್ ।
ನಾಶಯಾಽಶು ಸುಖಂ ದೇಹಿ ಕನ್ಯಾಯಾ ಮಮ ಭೂರುಹ ॥

ಇತ್ಯಶ್ವತ್ಥೇನ ಸಹ ವಿವಾಹಸಂಕಲ್ಪಪ್ರಾರ್ಥನೇ । ವಿವಾಹಸ್ತು ಕುಂಭವಿವಾಹವತ್ ವಿಧೇಯಃ । ಕಿಂ ತು ಮೃಣ್ಮಯಕುಂಭಾರಾಧನವಿಭಜನಾದಿಕಂ ನಾಸ್ತಿ ॥

ಅಥ ಸುವರ್ಣಕನ್ಯಾ ವಿವಾಹವಿಧಿಃ

ಪುರುಷಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಬುಧ, ಸಪ್ತಮಾಧಿಪತಿ ಗುರುಗ್ರಹಗಳು ನೀಚ-ಶತ್ರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದು ಅಥವಾ ಮೌಢ್ಯಗತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಪಾಪಗ್ರಹರಾಗಿ ಬುಧನು ಮೊದಲನೇ ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು; ಸಪ್ತಮಾಧಿಪತಿ ಎರಡನೇ ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು; ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ಶನಿ, ರಾಹು ಗ್ರಹಗಳು ಮೂರನೇ ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವರು. ಆ ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ (ಭಾರ್ಯಾರಿಷ್ಟ) ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ 'ಸುವರ್ಣಕನ್ಯಾವಿವಾಹವಿಧಿ'ಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಬುಧೋಮದೇಶೋ ಯದಿ ವಾಕ್ಪತಿರ್ವಾ ನೀಚಾರಿಮೌಢ್ಯೋಪಗತಸ್ಸಪಾಪಃ ।
ವಿವಾಹಮಾದ್ಯಂ ದ್ವಿತಯಂ ಸಿತಾಸಿತೌ ತಮಃ ಕುಜೋವಾ ತ್ರಿತಯಂ ವಿನಾಶಯೇತ್ ॥

ತತಸ್ತದ್ದೋಷಜಾತಾನಾಂ ನಿಕೃತಿಂ ಶಾಂತಿಪೂರ್ವಕಮ್ ।
ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರೋದ್ವಾಹಿನೀಮಾದ್ಯಾಮ್ ಯುಜ್ಯತೇ ಮರಣಾಂತಿಕಮ್ ॥

ಫಲೇನವಾ ತದರ್ಧೇನ ತದರ್ಧಾರ್ಧೇನ ವಾ ಪುನಃ ।
ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವರ್ಣಮಯೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ಮುಕ್ತಾಭರಣಭೂಷಿತಾಮ್ ॥

ವಸ್ತ್ರಾಕ್ಷತೋಪರಿನ್ಯಸ್ಯ ಗೌರೀಮಾವಾಹ್ಯ ಭಕ್ತಿತಃ ।
ಪೂಜಯೇತ್ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದ್ಯೈಃ ಸದ್ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಭಿಃ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ತಾಂ ಮಹಾದೇವೀಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತ್ರಿಪುರಸುಂದರೀಮ್ ।
ಮಾತರ್ಮೃತ್ಯುಂಜಯಾರ್ಧಾಂಗೀ ಭಾರ್ಯಾರಿಷ್ಟವಿನಾಶಿನೀ ॥

ಮದ್ಭಾರ್ಯಾಂ ಪ್ರಥಮೋದ್ವಾಹಾಂ ಆರಕ್ಷ ಶರದಶ್ಶತಮ್ ।
ಶೈಲಪುತ್ರೀ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಶಂಕರಪ್ರಿಯಭಾಮಿನೀ ॥

ಸವಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತೇ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೇ ।
ಸರ್ವದೋಷಪ್ರಶಮನೀ ಸರ್ವಸೌಖ್ಯವಿವರ್ಧಿನೀ ॥

ದ್ವಿತೀಯೋದ್ವಾಹಜಂ ದೋಷಂ ನಿವಾರಯ ಸುಖಂ ಕುರು ।
ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಗೌರೀಂ ತಾಂ ಪುನಃ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಚ ॥

ವಿಪ್ರಾಯ ವೇದವಿದುಷೇ ದರಿದ್ರಾಯ ಕುಟುಂಬಿನೇ ।
ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ವಿಧಿವತ್ ದದ್ಯಾತ್‌ಭಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತಃ ॥

ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾದೋಷೋಪ ಶಾಂತಯೇ ।
ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವಿಷ್ಣುರೂಪಾಯ ತುಭ್ಯಂ ವಿಪ್ರ ಗ್ರಹಾಣ ಭೋ ॥

ಶಂಕರಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ಶಂಕರೋ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಶಂಕರಸ್ತಾರಕೋಭಾಭ್ಯಾಂ ಶಂಕರಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ತದಾದೌ ಕುಂಡಮಧ್ಯೇತು ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಯಥಾವಿಧಿ ।
ಅಪಾಮಾರ್ಗ ಸಮಿದ್ಭಿಶ್ಚ ಸದೂರ್ವಾತಿಲಸರ್ಪಿಷಾ ॥

ಕ್ಷೀರಾಜ್ಯಪಾಯಸೇನಾಪಿ ಶತಮಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಕ್ರಮಾತ್
ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ತಥಾ ಗೌರೀಮಿರ್ಮಾಯೇತಿ ಚ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಕಲಶೌ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತತ್ರ ಯಥಾವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ಯಥಾ ವಿಭವಸಾರತಃ ॥

ಆಶೀರ್ವಾದಂ ತತೋ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾ ಪರಿಷದ್ಯದಿ ।
ಶಾಂತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಪುಮಾನ್ಲೋಕೇ ಭಾರ್ಯಾರಿಷ್ಟಾದ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ ॥

॥ ಇತಿ ಪಾರಾಶರೋಕ್ತ ಮಾಯಣೋಕ್ತ ಸುವರ್ಣಕನ್ಯಾವಿವಾಹವಿಧಿಃ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನಮ್

ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ರುದ್ರಂ ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಯಾ ಅಪಾಮಾರ್ಗಸಮಿತ್ ದೂರ್ವಾ, ತಿಲ, ಸರ್ಪಿ, ಕ್ಷೀರ, ಆಜ್ಯ, ಪಾಯಸಾಖ್ಯ ಸಪ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ಪುನಃ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಗೌರೀಂ ಗೌರೀಮಿರ್ಮಾಯೇತಿಮಂತ್ರೇಣ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸಪ್ತದ್ರವ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸಂಖ್ಯಯಾ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಮ್ .... । ಹೋಮಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಕಲಶಮಾರ್ಜನಸ್ನಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಸುವರ್ಣಕನ್ಯಾ ಪ್ರತಿಮಾದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ದಂಪತ್ಯಾರಾಧನಂ, ಆಚಾರ್ಯಪೂಜಾಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಸುವರ್ಣಕನ್ಯಾ ವಿವಾಹವಿಧಿಃ ॥

ಕದಳೀ(ರಂಭಾ)ವಿವಾಹಃ

ದಾರಾಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಸಂಯೋಗಂ ಕುರುತೇ ಯೋಽಗ್ರಜೇ ಸ್ಥಿತೇ ।
ಪರಿವೇತ್ತಾ ಸ ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಪರಿವಿತ್ತಿಸ್ತು ಪೂರ್ವಜಃ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಭ್ರಾತಾ ಯದಾ ತಿಷ್ಠೇದಾಧಾನಂ ನೈವ ಚಾಶ್ರಯೇತ್ ।
ಅನುಜ್ಞಾತಸ್ತು ಕುರ್ವೀತ ಶಂಖಸ್ಯ ವಚನಂ ಯಥಾ ॥

ಕಾಣಂ ರುಜಾನ್ವಿತಂ ಕುಬ್ಜಂ ಉನ್ಮತ್ತಂ ಕ್ಲೀಬಮೇವ ಚ ।
ಅಪಸ್ಮಾರಂ ಪೂರ್ವಜಾತಂ ಕದಳ್ಯಾ ತು ವಿವಾಹಯೇತ್ ॥

ಪಶ್ಚಾದನುಜ್ಞಯಾ ರಾಜನ್ ವಿವಾಹೇ ನ ಸ ದೋಷಭಾಕ್ ।
ಕಾರ್ತಿಕೇ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷೇ ವಾ ಮಾಘೇ ವಾ ಫಾಲ್ಗುನೇಽಪಿ ವಾ ॥

ವೈಶಾಖೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸೇ ವಾ ವಿವಾಹಂ ರಂಭಯಾ ಸಮಮ್ ॥
ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಫಲಪ್ರದಮ್ ।

ವಿವಾಹಶ್ಶುಭನಕ್ಷತ್ರೇ ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಾನ್ವಿತೇ ।
ದಿವಸೇಽಪಿ ದಿವಾ ರಾಜನ್ ಪ್ರಶಸ್ತಃ ಶುಭಕರ್ಮಣಿ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಕ್ಲೀಬಾದಿಷು ತ್ವೇಕಂ ಪ್ರಾತರಭ್ಯಜ್ಯ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ ।
ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಸ್ಸಮ್ಯಗಲಂಕೃತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥

ಸುವಾಸಿನೀಭಿರ್ಗೀತಾನಿ ಶೃಣ್ವನ್ನಾರಾಮಸನ್ನಿಧಿಮ್ ।
ಗತ್ವಾ ಚ ಕದಳೀಮೂಲಂ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತಃ ॥

ನಾಂದ್ಯಾಹ್ವಾನಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಥಾವರ್ಣಂ ಯಥಾವಿಧಿ ।
ಉನ್ಮತ್ತಮೇನಂ ಪಾಪಿಷ್ಠಂ ಕದಳ್ಯಾ ಪರಿಣಯೇ ಮುದಾ ॥

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಮನಸಾ ಬೃಹತ್ಸಾಮೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಕದಳ್ಯಾಂ ಕಂಕಣಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ವಿಶ್ವೇತ್ತಾತೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥

ವಿಶ್ವೇತ್ತಾತೇತಿ ಪುಮಾನ್ ಬೃಹತ್ಸಾಮೇತಿ ಕದಳೀ ಚ ಕಂಕಣೇ ಧಾರಯೇತಾಮ್ ॥ ಪರಿತ್ವಾ ಗಿರ್ವಣೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಕದಳ್ಯಾಃ ವಸ್ತ್ರಬಂಧನಮ್ ॥

ಆಶಾಸಾನೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಯೋಕ್ತ್ರಂ ದರ್ಭಮಯಂ ದೃಢಮ್ ।
ಬದ್ಧ್ವಾ ಸ್ವರ್ಣಮಯೀಂ ತಾಳೀಂ ಮಾಂಗಲ್ಯೇತಿ ಚ ಮಂತ್ರತಃ ॥

ಬದ್ಧ್ವಾ ಕಾಂಸ್ಯಮಯೇ ಪಾತ್ರೇ ತಂಡುಲೈರಕ್ಷತೈಶ್ಶುಭೈಃ ।
ಸ್ವಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ವರೋ ಧೃತ್ವಾ ವೃಕ್ಷಸ್ಯೋಪರಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಏವಂ ಕೃತ್ವಾ ತ್ರಿವಾರಂ ಚ ವೃಕ್ಷಮೂಲಮುಪಾವಿಶೇತ್ ।
ಲೌಕಿಕಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಹ್ಯಾಜ್ಯಭಾಗಾಂತಮಾಚರೇತ್ ॥

ವನಸ್ಪತಿಭ್ಯ ಇತ್ಯನುವಾಕೋಕ್ತಾನ್ ಸ್ವಾಹಾಕಾರಾನುಕ್ತ್ವಾ ಆಜ್ಯಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ ಜಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಸರ್ಜನಾಂತೇ।

ವರಸ್ತ್ವಗ್ನಿಂ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ಹ್ಯುಪಾಸನಮಥಾಚರೇತ್ ॥
ಲೌಕಿಕಾಚಾರಮಾಪನ್ನಃ ಕದಳೀಂ ತಾಂ ಪರಿತ್ಯಜೇತ್ ।

ತಾಂಬೂಲಾದಿಕಮಾಸಾದ್ಯ ಪೂರ್ವವದ್ಗೃಹಮಾವಿಶೇತ್ ।
ಸಗೃಹಃ ಸ್ಥಾನಸಂದೇಹಶ್ಶುಭಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಪರಿವೇತ್ತಾದಿದೋಷೋತ್ರ ನ ಭವೇದ್ವೈ ಕದಾಚನ ।
ಯಜ್ಞಂ ವಾಥ ವಿವಾಹಂ ವಾ ರಾಜ್ಯಂ ವಾ ಪಾಲಯೇತ್ತತಃ ॥

ಉಭಯೋರ್ವೃದ್ಧಿರಭವತ್ಪರಿವಿತ್ತ್ಯಾದಿ ಹೀಯತೇ ।
ಅನ್ಯಥಾ ದೋಷಮಾಪ್ನೋತಿ ನರಕಂ ಚಾಧಿಗಚ್ಛತಿ ॥

ತತ್ಕುಲಂ ಸಂಕರೀಭೂಯಾತ್ಸಂಕರೋ ನರಕಾಯ ವೈ ।
ಯುಗಾಂತೇ ತು ನ ಮುಕ್ತಿಸ್ಸ್ಯಾದಪುತ್ರಸ್ಯ ಯಥಾ ತಥಾ ॥ –ಶಂಖೋಕ್ತಃ

ರಂಭಾವಿವಾಹಂ ವದತಿ ಭಗವಾನ್ ಶೌನಕೋ ಮುನಿಃ ।
ವಿನಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಕನಿಷ್ಠಸ್ತು ನೋದ್ವಹೇತ್ತು ಕದಾಚನ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠೋಽಪಿ ಚೇತ್ಸರೋಗಃ ಸ್ಯಾದ್ವಿಕಲಾಂಗಃ ಕ್ಷಯಾದಿನಾ ।
ತ್ವಗ್ದೋಷ ಕುಬ್ಜ ಉನ್ಮತ್ತ ಅಂಧೋ ಮೂಕೋ ಭವೇದ್ಯದಿ ॥

ಏತೇಷಾಂ ಚೈವ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ವಿವಾಹಂ ಕಾರಯೇದ್ಯದಿ ।
ವಿವಾಹೋಕ್ತದಿನೇ ಕುರ್ಯಾತ್ಸ್ವಗೃಹ್ಯೋಕ್ತವಿಧಾನತಃ ॥

ನಾಂದೀಮುಖಾಂಕುರೌ ಚೈವ ರಕ್ಷಾಬಂಧಂ ಚ ವರ್ಜಯೇತ್ ।
ರಂಭಾಮೂಲಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ ದೇಹಲೀಂ ಕಾರಯೇದಥ ॥

ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ಯಾಥ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಪೂರ್ವಕಮ್ ।
ಸಂಕಲ್ಪಂ ಚ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಕನ್ಯಾವರಣವರ್ಜಿತಃ ॥

ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಮಾಲ್ಯೈಶ್ಚ ರಂಭಾಮೂಲಂ ಚ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ ।
ಉಪಲೇಪಾದಿ ಸರ್ವತ್ರ ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತಮಾಚರೇತ್ ॥

ಹಸ್ತಗ್ರಹಣವರ್ಜಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸಪ್ತಪದ್ಯಾದಿ ವರ್ಜಯೇತ್ ।
ಸ್ವಸೂತ್ರೋಕ್ತವಿಧಾನೇನ ವಿವಾಹಾಜ್ಯಾಹುತೀರ್ಹುನೇತ್ ॥
ಅಶ್ಮಸ್ಥಾಪನಲಾಜಾದಿ ನ ಕುರ್ಯಾಚ್ಚ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ।
ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾರಭ್ಯ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಔಪಾಸನಂ ನ ಕುರ್ವೀತ ತ್ರಿವಾರವ್ರತಮಾಚರೇತ್ ।
ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿ ತಾಂಬೂಲಭಕ್ಷಣಂ ಚ ನ ದೋಷಕೃತ್ ॥

ಪ್ರಸವಾಂತೇ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ತು ಸೂತಕವ್ರತಮಾಚರೇತ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ರಂಭಾಚ್ಛೇದಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ॥ —ಶೌನಕೀಯಃ

ಪ್ರಯೋಗಃ –ಕದಲೀಪ್ರದೇಶಂ ಗತ್ವಾ, ಸ್ವದಕ್ಷಿಣತೋ ವಾ ಕದಲೀಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಅಲಂಕೃತಕದಲೀಂ ವಸ್ತ್ರೇಣಾಚ್ಛಾದ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಮಮ ....ದೋಷಾಂಗ ಕದಲ್ಯಾಸಾಕಂ ವಿವಾಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಅಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಂ ಕೃತ್ವಾ, ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ವಿವಾಹಹೋಮೋಕ್ತ ಅನ್ವಾಧಾನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ನಿರೀಕ್ಷಣಂ । ಮಾಲಾಧಾರಣಂ । ತಂತುವೇಷ್ಟನಂ । ಪ್ರಧಾನಹೋಮಂ । 'ಗೃಭ್ಣಾಮಿ' ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಿಷ್ಠನ್ ಲಾಜಹೋಮಂ । ಮಾಂಗಲ್ಯಧಾರಣಂ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ । ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನಂ । ಪುಣ್ಯಾಹಜಲೇನ ಆತ್ಮಾನಂ ಕದಲೀಂ ಚ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ನಿಮೀಲಿತಾಕ್ಷಃ । ಕದಲೀಂ ಉನ್ಮೂಲ್ಯ, ಉತ್ತರತಃ ಉದಗಗ್ರಾಮ್ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ, ತದ್ದೋಷ ನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಯಾಮಾದಿ ಕಾಲಂ ಆಶೌಚಂ ಅನುಷ್ಠಾಯ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗಂಧಾದಿನಾ ಅಕಂಕೃತಃ ಗಾಂ ದತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಪೂರ್ವಕಂ ಗೃಹಮಾಗತ್ಯ ಸಮಾವರ್ತನಾದಿ ವಿಧೇಯಂ ।

॥ ಇತಿ ಕದಳೀ(ರಂಭಾ)ವಿವಾಹವಿಧಿಃ ॥

ಅರ್ಕವಿವಾಹ

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಸಮಾಪ್ಯೈಕಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಯೋ ದ್ವಿತಯಾಂ ತಥಾ ।
ತೃತೀಯಾಂ ನೋದ್ವಹೇದ್ವಿಪ್ರ ಇತಿ ಧರ್ಮಕೃತೋ ವಿದುಃ ॥

ಯದ್ಯುದ್ವಹೇತ್ತೃತೀಯಾಂ ತು ತರ್ಹಿ ಸಾ ವಿಧವಾ ಭವೇತ್ ।
ಚತುರ್ಥಾದಿವಿವಾಹಾರ್ಥಂ ತೃತೀಯಾರ್ಕಂ ಸಮುದ್ವಹೇತ್ ॥

ಕಲತ್ರದ್ವಯಯೋಗೇಽಪಿ ಅರ್ಕಕನ್ಯಾಂ ಸಮುದ್ವಹೇತ್ ।
ಆದಿತ್ಯದಿವಸೇ ವಾಽಪಿ ಹಸ್ತರ್ಕ್ಷೇ ವಾ ಶನೈಶ್ಚರೇ ।
ಶುಭೇ ದಿನೇ ವಾ ಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇ ಕುರ್ಯಾದರ್ಕವಿವಾಹಕಮ್ ॥

ವರಃ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಗ್ರಾಮಾತ್ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ಉದೀಚ್ಯಾಂ ವಾ ಅರ್ಕಸಸ್ಯಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ ಉಪವಿಶ್ಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ–

.........ಶುಭತಿಥೌ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ತೃತೀಯಮಾನುಷೀವಿವಾಹಸ್ಯ ಶುಭತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ (ಮಮ ದ್ವಿಕಲತ್ರಯೋಗದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ) **ಅರ್ಕವಿವಾಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥**

ಗುರುಗಣೇಶಪೂಜಾ, ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ, ಮಾತೃಕಾಪೂಜನಂ, ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ, ಆಚಾರ್ಯಂ ವೃಣುಯಾತ್ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಅರ್ಕಸಸ್ಯಸ್ಯ ಪುರತಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ನಿಧಾಯ, ಅರ್ಕೇ ಛಾಯಾದೇವೀಸಹಿತಂ ಸೂರ್ಯಂ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಆ ಕೃಷ್ಣೇನೇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಸವಿತಾದೇವತಾ । ಸೂರ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ನಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ । ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾ ರಥೇನಾಽಽದೇವೋ ಯಾತಿ ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ॥ ಛಾಯಾದೇವೀ–ಸಹಿತಸೂರ್ಯಂ ಅರ್ಕೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥

ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಆವಾಹ್ಯ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಗುಡೌದನಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ವಸ್ತ್ರೇಣ ತಂತುಭಿಶ್ಚಾವೇಷ್ಟ್ಯ, ಪೂಜೋತ್ತರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ।

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಾಸಿನ್ಸಪ್ತಾಶ್ವ ಛಾಯಯಾ ಸಹಿತೋ ರವೇ । ತೃತೀಯೋದ್ವಾಹಜಂ ದೋಷಂ ನಿವಾರಯ ಸುಖಂ ಕುರು ॥

ತತೋ ವರಃ ಜಲಮಾದಾಯ ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಪರಿಷಿಂಚೇದೇಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ॥

ಮಮ ಪ್ರೀತಿಕರಾ ಚೇಯಂ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟಾ ಪುರಾತನೀ । ಅರ್ಕಜಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸೃಷ್ಟಾ ಹ್ಯಸ್ಮಾನ್ಸಂಪ್ರತಿ ರಕ್ಷತು ॥ ನಮಸ್ತೇ ಮಂಗಲೇ ದೇವಿ ನಮಃ ಸವಿತುರಾತ್ಮಜೇ । ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವಿ ಪತ್ನೀತ್ವಂ ಮೇ

ಇಹಾಗತಾ ॥ ಅರ್ಕ ತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸೃಷ್ಟಃ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಹಿತಾಯ ಚ । ವೃಕ್ಷಾಣಾಮಾದಿಭೂತಸ್ತ್ವಂ ಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಃ ॥ ಕಲತ್ರದ್ವಯಯೋಗೋತ್ಥಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಪಾಪಂ ಚ ನಾಶಯ ॥ ಇತ್ಯರ್ಕಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ತತಃ ವರಃ ಆಚಾರ್ಯಂ ಪ್ರತಿ–

ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ॥ ಇತಿ ಪ್ರಣಮೇತ್ । ಆಚಾರ್ಯಃ ವಾಗ್ದಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಕಾಶ್ಯಪಾವತ್ಸಾರನೈಧ್ರುವೇತಿತ್ರಿಪ್ರವರಾನ್ವಿತಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಾಂ ಆದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಪೌತ್ರೀಂ ಸವಿತುಃ ಪೌತ್ರೀಂ ಮಮ ...... ಶರ್ಮಣಃ ಪುತ್ರೀಂ ಅರ್ಕನಾಮ್ನೀಂ ....ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ....ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಾಯ ....ಪ್ರಪೌತ್ರಾಯ ....ಪೌತ್ರಾಯ ....ಪುತ್ರಾಯ ....ಶರ್ಮಣೇ ವರಾಯ ದಾಸ್ಯೇ ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಉಕ್ತ್ವಾ ವರಸ್ಯ ಮಧುಪರ್ಕಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತೋ ವರಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಮಂಗಲಪಾಠಪೂರ್ವಕಮರ್ಕಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ– **'ಸ್ವಸ್ತಿನೋ ಮಿಮೀತಾ'** ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಪಠೇತ್ । ಅಥ ಆಚಾರ್ಯೇಣ ಅರ್ಕಕನ್ಯಾದಾನಂ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ ॥ ವಾಗ್ದಾನವದ್ಗೋತ್ರಾದ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ–

ಕಾಶ್ಯಪಾವತ್ಸಾರ ....ಶರ್ಮಣೇ ವರಾಯ ಆತ್ಮನಶ್ಛಾಯಾಸಹಿತಸವಿತೃಪ್ರೀತಯೇ ಇಮಾಮರ್ಕಕನ್ಯಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ನ ಮಮ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವರಹಸ್ತೇ ಸಾಕ್ಷತಜಲಂ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಮಂತ್ರಂ ಪಠೇತ್ ॥

ಅರ್ಕಕನ್ಯಾಂ ಇಮಾಂ ವಿಪ್ರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿಭೂಷಿತಾಮ್ । ಗೋತ್ರಾಯ ಶರ್ಮಣೇ ತುಭ್ಯಂ ದತ್ತಾ ವಿಪ್ರ ಸಮಾಶ್ರಯ ॥ ಇತಿ । ತದಾ ವರಃ –'ಸ್ವಸ್ತಿ' ಇತಿ ಉಕ್ತ್ವಾ –**ಕ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಅದಾತ್.......... ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ ॥** ಕಾಮಸ್ತುತಿಂ ಪಠೇತ್ । [ಪು. ಸಂ. ೧೭೪] ಆಚಾರ್ಯಃ –ಕೃತಸ್ಯ ಅರ್ಕಕನ್ಯಾದಾನಕರ್ಮಣಃ ಸಂಪೂರ್ಣತಾ–ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಇಮಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ॥

ಇತಿ ಹಿರಣ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ । ತತಃ ವರಃ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ತ್ರಿರಾವೃತ್ಯಾ ಪಂಚಕೃತ್ವಃ ಅರ್ಕಂ ಆತ್ಮಾನಂ (ವರಂ) ಚ ಸೂತ್ರೇಣಾವೇಷ್ಟಯೇತ್ ॥ ಮಂತ್ರಃ –

ಓಂ ಪರಿ ತ್ವಾ ಗಿರ್ವಣೋ ಗಿರ ಇಮಾ ಭವಂತು ವಿಶ್ವತಃ । ವೃದ್ಧಾಯುಮನು ವೃದ್ಧಯೋ ಜುಷ್ಟಾ ಭವಂತು ಜುಷ್ಟಯಃ ॥ ತಾನ್, ವೋ ಮಹೋ ಮರುತ ಏವಯಾವ್ನೋ ವಿಷ್ಣೋರೇಷಸ್ಯ ಪ್ರಭೃಥೇ ಹವಾಮಹೇ । ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾನ್ಕಕುಹಾನ್, ಯತಸ್ರುಚೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂತಃ ಶಂಸ್ಯಂ ರಾಧ ಈಮಹೇ ॥ ದಶಾವನಿಭ್ಯೋ ದಶಕಕ್ಷ್ಯೇಭ್ಯೋ ದಶಯೋಕ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ದಶಯೋಜನೇಭ್ಯಃ । ದಶಾಭಿಶುಭ್ಯೋ ಅರ್ಚತಾಜರೇಭ್ಯೋ ದಶ ಧುರೋ ದಶ ಯುಕ್ತಾ ವಹದ್ಭ್ಯಃ ॥ ತೇ ಅದ್ರಯೋ ದಶಯಂತ್ರಾಸ ಆಶವಸ್ತೇಷಾಮಾಧಾನಂ ಪರ್ಯೇತಿ ಹರ್ಯತಮ್ । ತ ಊ ಸುತಸ್ಯ ಸೋಮ್ಯಸ್ಯಾಂಧಸೋಽಂಶೋಃ ಪೀಯೂಷಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಯ ಭೇಜಿರೇ ॥ ತೇ ಸೋಮಾದೋ ಹರೀ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ನಿಂಸತೇಽಂಶುಂ ದುಹಂತೋ ಅಧ್ಯಾಸತೇ ಗವಿ । ತೇಭಿರ್ದುಗ್ಧಂ ಪಪಿವಾಂತ್ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧ್ವಿಂದ್ರೋ ವರ್ಧತೇ ಪ್ರಥತೇ ವೃಷಾಯತೇ ॥ ವೃಷಾ ವೋ ಅಂಶುರ್ನ ಕಿಲಾ ರಿಷಾಥನೇಳಾವಂತಃ ಸದಮಿತ್ಸ್ಥನಾಶಿತಾಃ । ರೈವತ್ಯೇವ ಮಹಸಾ ಚಾರವಃ ಸ್ಥನ ಯಸ್ಯ ಗ್ರಾವಾಣೋ ಅಜುಷಧ್ವಮಧ್ವರಮ್ ॥

ತತ್ಸೂತ್ರಂ ದ್ವೇಧಾ ಕೃತ್ವಾ ಏಕಂ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಅರ್ಕಸ್ಯ ಸ್ಕಂಧೇ ವರೋ ಬಧ್ನೀಯಾತ್, ಅಪರಂ ವರಹಸ್ತೇ ಆಚಾರ್ಯೋ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ॥ ತತ್ರ ಮಂತ್ರಃ –

ಓಂ ಬೃಹತ್ಸಾಮಕ್ಷತ್ರಭೃದ್ವೃದ್ಧವೃಷ್ಣಿಯಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌಜಃ ಶುಭಿತಮುಗ್ರವೀರಮ್ । ಇಂದ್ರಸ್ತೋಮೇನ ಪಂಚದಶೇನ ಮಧ್ಯಮಿದಂ ವಾತೇನ ಸಗರೇಣ ರಕ್ಷ ॥

ಅಥ ಅರ್ಕಸ್ಯ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ವಿಧಿವತ್ ಕಲಶಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಹರಿದ್ರಾಗಂಧಯುಕ್ತಜಲೇನಾಪೂರ್ಯ ಪ್ರತಿಕುಂಭಂ **ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ** ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವಿಷ್ಣುಂ ಆವಾಹ್ಯ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಉತ್ತರತಃ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಯೋಜಕನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥

ಅನ್ವಾಧಾನೇ–

ಅಸ್ಮಿನ್ನನ್ವಾಹಿತೇಗ್ನೌ....... ಆಘಾರದೇವತೇ ಆಜ್ಯೇನ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ಅಗ್ನಿಂ ವಾಯುಂ, ಸೂರ್ಯಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚಾಜ್ಯೇನ ಶೇಷೇಣ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ......... ಸದ್ಯೋ ಯಕ್ಷ್ಯೇ । ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿ ಆಘಾರಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ–

ಸಂಗೋಭಿರಿತ್ಯಸ್ಯಾಂಗಿರಾಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಅರ್ಕವಿವಾಹಪ್ರಧಾನಾಜ್ಯಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಂ ಗೋಭಿರಾಂಗಿರಸೋ ನಕ್ಷಮಾಣೋ ಭಗ ಇವೇದರ್ಯಮಣಂ ನಿನಾಯ । ಜನೇ ಮಿತ್ರೋ ನ ದಂಪತೀ ಅನಕ್ತಿ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ವಾಜಯಾಶೂँರಿವಾಜೌ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಬೃಹಸ್ಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಾ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿ(ಕಾಮಃ)ರ್ದೇವತಾ । ಅರ್ಕವಿವಾಹಪ್ರಧಾನಹೋಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಾ ಕಾಮಕಾಮಾಯ ವಯಂ ಸಮ್ರಾಡ್ಯಜಾಮಹೇ । ತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ಕಾಮಂ ದತ್ವಾಥೇದಂ ತ್ವಂ ಘೃತಂ ಪಿಬ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತತಃ ವ್ಯಸ್ತಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಆಜ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಾದಿ ಹೋಮಶೇಷಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಗೋನಿಷ್ಕ್ರಯೀಭೂತಾಂ ಭೂಯಸೀಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ಪೂರ್ವವತ್ ಅರ್ಕಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಕಲಶಾದೀನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ದತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿ ವಾಚಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಚತುರ್ಥದಿನೇ ಸದ್ಯೋ ವಾ ಅರ್ಕೇ ಸೂರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ವಿಸೃಜ್ಯ ದಶ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಅರ್ಕವಿವಾಹವಿಧಿಃ ॥

ಕಾತ್ಯಾಯನೀವ್ರತವಿಧಿಃ

(ಶೀಘ್ರವಿವಾಹಫಲಪ್ರದಃ)

ಋತುಶಾಂತ್ಯಾ ಶುದ್ಧಾ ಕನ್ಯಾ ಚಂದ್ರತಾರಾನುಕೂಲೇ ಶುಭದಿನೇ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಧೌತಂ ಅಂಶುಕ-ಕಂಚುಕಾದಿಕಂ ಪರಿಧಾಯ ಘೃತದೀಪಂ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ, ಮಾತಾಪಿತರೌ, ಗುರುಂ ಚ ಅಭಿವಂದ್ಯ, ಶುದ್ಧವಸ್ತ್ರಾಸನೋಪರಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖೀ ಉಪವಿಶ್ಯ ಆಚಾಮೇತ್ ॥ **ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಾಧವಾಯ ನಮಃ ।** ಇತಿ ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಮಂತ್ರಾವೃತ್ತ್ಯಾ ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಭೂತ್ವಾ ನಾಮಾನಿ ವದೇತ್ ।

ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ॥

ತತಃ ಶ್ರೀಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿವಾರಂ ಸ್ವಶರೀರಂ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ । ಅಂಜಲೌ ಶ್ವೇತವರ್ಣಪುಷ್ಪಂ ಸಂಪುಟೀಕೃತ್ಯ-

.......ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀವ್ರತದೇವತಾದುರ್ಗಾಂತರ್ಗತಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ-ಪ್ರೇರಣಯಾ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ .... ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ....ಜಾತಾಯಾಃ ....ನಾಮ್ನಾಃ ಮಮ ಚಿಂತಿತಮನೋರಥಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಸುರೂಪಾನೇಕಗುಣಸಂಪನ್ನಪತಿಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಥಂ, ಗುರುಮುಖೇನ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಸ್ವೀಕಾರಪೂರ್ವಕವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಸಹಿತಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಇತಿ ಸಪುಷ್ಪಜಲಂ ಉತ್ಸೃಜೇತ್ ।) **ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಭೋ ದೀಪ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷೀ ತ್ವಂ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಶುಭಾಮ್ ॥** ಏವಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖೋಪವಿಷ್ಟಸ್ಯ ಗುರೋರಂತಿಕೇ ಉದಙ್ಮುಖೀ ಭೂತ್ವಾ ಉಪದೇಶಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಉಪವಿಶೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀಮಂತ್ರಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀಮಂತ್ರಸ್ಯ ನಂದವ್ರಜಕುಮಾರಿಕಾ ಋಷಿಕಾಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀ-ದೇವತಾ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್

ಚಂದ್ರಹಾಸೋಜ್ಜ್ವಲಕರಾ ಶಾರ್ದೂಲವರವಾಹನಾ ।
ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ಶುಭಂ ದದ್ಯಾತ್ ದೇವೀ ದಾನವಘಾತಿನೀ ॥

ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀದುರ್ಗಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ಮಂತ್ರಜಪಾಖ್ಯಂ ಕರ್ತುಂ ಮಂತ್ರಸ್ವೀಕಾರಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಮಂತ್ರಃ

ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಮಹಾಮಾಯೇ ಮಹಾಯೋಗಿನ್ಯಧೀಶ್ವರಿ ।
ನಂದಗೋಪಸುತಂ ದೇವಂ ಪತಿಂ ಮೇ ಕುರು ತೇ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಗುರುಣಾ ಉಪದಿಷ್ಟೇ ಸ್ವಯಂ ದಶವಾರಂ ಜಪಿತ್ವಾ, ಗುರುಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಅನುಜ್ಞಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ, ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖೀ ಉಪವಿಶ್ಯ ಜಪೇತ್ ॥ ೨೨, ೧೬, ೭ ದಿನೇಷು ೩೨, ೧೬. ೮ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಯಾ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಧಮ ಕ್ರಮೇಣ ಜಪೇತ್ ॥ ಮಣಿಭಿಃ ಧಾನ್ಯೈರ್ವಾ ಗಣಯೇತ್ । ಪ್ರತ್ಯಹಂ ರಂಗವಲ್ಯಾ ಅಷ್ಟದಳಪದ್ಮಂ ವಿರಚಯ್ಯ, ಜಪದಶಾಂಶೇನ ಶ್ವೇತವರ್ಣಪುಷ್ಪೈಃ ಪೀತವರ್ಣೈರ್ವಾ ತೇನೈವ ಶ್ಲೋಕೇನ ಅರ್ಚಯೇತ್ ॥ ಶತಾಂಶೇನ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಜಪಸಮಾಪನಕ್ರಮಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಧಾನ್ಯೋಪರಿ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ ಪಂಚೋಪಚಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಪೀಠಪೂಜಾಪೂರ್ವಕಂ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀನಾಮಕದುರ್ಗಾಂ ಆವಾಹಯೇತ್ ॥

ಓಂ ಆಂ ಪ್ರಭಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಏಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಔಂ ಸುಪ್ರಭಾಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಈಂ ಮಾಯಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಐಂ ವಿಶುದ್ಧಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಅಂ ವಿಜಯಾಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಊಂ ಜಯಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಓಂ ನಂದಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಅಃ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿದಾಯೈ ನಮಃ ।

ನವಶಕ್ತಿಪೀಠಮಧ್ಯೇ ಕಾತ್ಯಾಯನೀಂ ಭೂರಾದಿವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಆವಾಹ್ಯ ಆವಾಹನಾದಿಪಂಚಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ-

ಏತತ್ತೇ ವದನಂ ಸೌಮ್ಯಂ ಲೋಚನತ್ರಯಭೂಷಿತಮ್ ।
ಪಾತು ನಃ ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯಃ ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಏವಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತೈಃ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಮಧುಕದಳೀಫಲಶರ್ಕರಾಸಂಮಿಶ್ರಿತಂ ಘೃತಾಕ್ತಂ ತ್ರಿಮಧುರಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ನೀರಾಜಯೇತ್ । ತತಃ ಕುಮಾರೀ ತಿಷ್ಠಂತೀ ಅಂಜಲೌ ಕ್ಷೀರಂ ಸಂಪೂರ್ಯ-

ಕಾತ್ಯಾಯನಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ದುರ್ಗಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಪ್ರಮಾದಾಲಸ್ಯದೋಷಾದ್ವಾ ಕೃತಂ ತ್ವಂ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ।
ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಇತಿಂ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಏವಂ ತ್ರಿವಾರಮರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ತ್ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಜಪಪೂಜಾ ಸಂಪೂರ್ಣಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತ್ವಾ-

ಏತತ್ಕಾಲಪರ್ಯಂತಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಪೂರ್ವಕಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀಜಪಾಖ್ಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನೀದುರ್ಗಾಂತರ್ಗತಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಇತಿ ಜಲಂ ಉತ್ಸೃಜ್ಯ-

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ॥ ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ವದೇತ್ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ, ಕಲಶೋದಕೇನ ಕುಮಾರೀಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಆಶೀಃ ವದೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಕಾತ್ಯಾಯನೀವ್ರತವಿಧಿಃ ॥

⏭ ⏮

ಋತುಶಾಂತಿಃ

[ಪ್ರಯೋಗಾದಿಷು ಪ್ರಥಮಋತುಶಾಂತೌ ಪತ್ಯುಃ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಉಲ್ಲಿಖಿತಮ್ । ಸಮುಚಿತಂ ಚ । ತತ್ರ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲಾನುಸಾರೇಣ ಋತೋಃ ಪ್ರಾಗೇವ ಕನ್ಯಾವಿವಾಹೇ ಜಾತೇ ಪ್ರಥಮೇ ಆರ್ತವೇ ಪತ್ಯುರೇವ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತಿ ಭಾತಿ । ಇದಾನೀಂತನಕಾಲೇ ರಾಜ್ಯಾಂಗಶಾಸನಾತ್ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥಾಯಾಂ ವಿವಾಹಸ್ಯೈವ ಪ್ರಚುರತ್ವಾತ್ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಪ್ರಥಮಾರ್ತವೇ ದುಷ್ಟಕಾಲಪ್ರಯುಕ್ತದೋಷೇ ತತ್ಪರಿಪೂರ್ವಕಂ ಶರೀರಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಿತ್ರೈವ ಕರ್ತಾ ಸ್ಯಾತ್ । ಯಥಾ ಶಿಶೋಃ ಜನನಕಾಲೀನಪಂಚಮಾರಿಷ್ಟಾದಿದೋಷೇ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಪಿತ್ರೈವ ಶಾಂತಿಃ ಕ್ರಿಯತೇ ತಥಾ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಶರೀರೇ ಗಂಧರ್ವಸೋಮಾಗ್ನ್ಯಾದಿದೇವತಾನಾಂ ಕ್ರಮೇಣ ಸನ್ನಿಧಾನಸ್ಯ 'ರಜೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಪಾವಕಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿವಚನಾತ್ ನ್ಯೂನತಾಭಾವೇನ ತಸ್ಯಾಃ ಶರೀರಂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸಮಾನ–ದೋಷಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ ತಥಾ ಅನೂಢಾಯಾಃ ಪ್ರೌಢಾಯಾಃ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ವೃಷಲೀತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿಃ, ಸಕಲಧರ್ಮಕರ್ಮಾನರ್ಹತ್ವಂ, ಕನ್ಯಾರೂಪದೇಯವಸ್ತುನಃ ಹೇಯತ್ವಂ ಚ ಭವತಿ । ಕನ್ಯಾದಾನಾದಿಸಾಫಲ್ಯಾರ್ಥಂ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸರಣೇ ಶಾಸನಾತಿಕ್ರಮಃ ॥ ಏತತ್‌ಸಂಕಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಅನೂಢಪ್ರೌಢಕನ್ಯಾಶರೀರಶುದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಕೇಷುಚಿತ್ ಸ್ವಾನುಷ್ಠೇಯಧಾರ್ಮಿಕಕಾರ್ಯೇಷು ಅಧಿಕಾರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾಸಂಸ್ಕಾರರೂಪಋತುಶಾಂತಿಃ ಕಾಲೇ ಕರ್ತವ್ಯಾ ॥

ಮುಖ್ಯವಿಷಯಃ –ವಿಹಿತಕಾಲೇ ಕನ್ಯಾಸಂಸ್ಕಾರಃ ಅಕೃತಶ್ಚೇತ್ ಅನೂಢಪ್ರೌಢನಾರೀಣಾಂ ಶರೀರಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ 'ಪ್ರಾಯಃ ಪಾಪಂ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಚಿತ್ತಂ ತಸ್ಯ ವಿಶೋಧಕಮ್ ।' ಇತಿ ವಚನಾನುಸಾರೇಣ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ತ್ರಿದಿನಂ ಉಪೋಷ್ಯ, ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಪ್ರಾಶಯೇತ್ । ತತಃ ಋತುಸ್ನಾನಾನಂತರಂ ಚಂದ್ರತಾರಾನುಕೂಲತಿಥೌ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಶಾಂತಿಪೂರ್ವಕಂ ಭುವನೇಶ್ವರೀಶಾಂತಿಃ ಕಾರ್ಯಾ ॥

ಕಿಂ ಚ ವಿವಾಹಸಮಯೇ ಋತುಮಾನಸಂಖ್ಯಯಾ ಗೋದಾನಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾದೇವ । ವರಸ್ತು ಕೂಷ್ಮಾಂಡಹೋಮಾದಿಕಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ॥]

ಕನ್ಯಾಯಾಂ ರಜೋದರ್ಶನಾನಂತರಂ ಪಂಚಮದಿನೇ ಚಂದ್ರತಾರಾದ್ಯಾನುಕೂಲ್ಯೇ ಶುಚಿಪ್ರದೇಶೇ ಮಂಗಲಸ್ನಾತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಉಪವೇಶ್ಯ, ಸಪತ್ನೀಕಃ ಯಜಮಾನಃ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಆಮಂತ್ರ್ಯ ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಭೇತ । ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನಪೂರ್ವಕಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾಭ್ಯುದಯಿಕೇ ಕೃತ್ವಾ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ

.......ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಕುಮಾರ್ಯಾಃ ....ನಕ್ಷತ್ರೇ ....ರಾಶೌ ಜಾತಾಯಾಃ ....ನಾಮ್ನ್ಯಾಃ ಪ್ರಥಮರಜೋದರ್ಶನಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸಮಾನಸಂಭೂತಪಾಪಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕಶರೀರಶುದ್ಧಿಸ್ವಕರ್ಮ–ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶೌನಕೋಕ್ತಋತುಶಾಂತಿಕರ್ಮಾಖ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಗಂಧಾದಿನಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾದಿಜಪಪೂಜಾಪಾರಾಯಣಾರ್ಥಂ ವೃಣುಯಾತ್। ರಜೋದರ್ಶನಕಾಲಃ ಲಗ್ನತಿಥಿವಾರನಕ್ಷತ್ರಾದಿಭಿಃ ದುಷ್ಟಶ್ಚೇತ್ ನವಗ್ರಹಾರಾಧನಪೂರ್ವಕಮೃತ್ಯುಂಜಯಶಾಂತಿಂ, ಬಲಿದಾನಾದಿಕಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ, ಋತುಶುದ್ಧಿಕಲಶಾರಾಧನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಗೃಹಸ್ಯೇಶಾನದೇಶೇ ಭೂಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ, ಶ್ವೇತಮೃದಾ ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲಂ ವಿರಚಯ್ಯ, ಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಯೋಶ್ಚ ಪದ್ಮತ್ರಯಂ ವಿಲಿಖ್ಯ, ಪ್ರಸ್ಥಪರಿಮಿತವ್ರೀಹೀನ್ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಕಲಶತ್ರಯಂ ವಿಧಿನಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥ 'ಪ್ರ ಸು

ವ ಆಪೋ' ಇತಿ ಶುದ್ಧೋದಕಂ ಸಂಪೂರ್ಯ, ತ್ರಿಷ್ವಪಿ ಗಂಧಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ । ತತಃ ಯವ, ವ್ರೀಹಿ, ಮಾಷ, ತಿಲ, ಶ್ಯಾಮಾಕ, ಮುದ್ಗ, ಜೀರಕ, ಪ್ರಿಯಂಗು, ಗೋಧೂಮಾದಿ ಧಾನ್ಯಾನಿ, ಪಲಾಶ, ಉದುಂಬರ, ಕುಶ, ದೂರ್ವಾ, ರಕ್ತೋತ್ಪಲ, ಚಂಪಕ, ಬಿಲ್ವ, ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತ, ತುಲಸೀ, ಬರ್ಹಿಂಸಿ, ಶಂಖಪುಷ್ಪೀ, ಶತಾವರೀ, ಅಶ್ವಗಂಧ, ನಿರ್ಗುಂಡೀ, ರಕ್ತಪೀತಸರ್ಷಪ, ಪದ್ಮಪತ್ರ, ಅಪಾಮಾರ್ಗ, ಪನಸ, ನೀಲೋತ್ಪಲ, ಸಿತರಕ್ತಪೀತಕುರಂಟಕ, ಗುಂಜಾ, ವಾಚಾ, ಭದ್ರಮಸ್ತಕಾಖ್ಯಾನಿ ತ್ವಗೌಷಧಾನಿ ಯಥಾಸಂಭವಾನಿ ಸಂಗೃಹ್ಯ–

ಯಾ ಓಷಧೀಃ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಆಥರ್ವಣಃ ಭಿಷಕ್‌ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಓಷಧಯೋದೇವತಾಃ । ಸರ್ವೌಷಧಿಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಾ ಓಷಧೀಃ ಪೂರ್ವಾ ಜಾತಾ ದೇವೇಭ್ಯಸ್ತ್ರಿಯುಗಂ ಪುರಾ । ಮನ್ದೈ ನು ಬಭ್ರೂಣಾಮಹಂ ಶತಂ ಧಾಮಾನಿ ಸಪ್ತ ಚ ॥

ಇತಿ ಸರ್ವೌಷಧೀಃ ಮಧ್ಯಕಲಶೇ ಕ್ಷಿಪೇತ್ । ತತಃ ತ್ರಿಷು ಕಲಶೇಷು ಪಲ್ಲವಾದಿಪ್ರಕ್ಷೇಪಣಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ, ವರುಣಂ ಆವಾಹ್ಯ, ಪಂಚೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇತ್ । ಮಧ್ಯೇ ಭುವನೇಶ್ವರೀಂ ಆವಾಹಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಜಯಾಯೈ ನಮಃ ಶ್ರೀವಿಜಯಾಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಅಜಿತಾಯೈ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಅಪರಾಜಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀನಿತ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಿಲಾಸಿನ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀದೋಗ್ಧ್ರ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಅಘೋರಾಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಂಗಲಾಯೈ ನಮಃ ।

ನವಶಕ್ತಿಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಉದ್ಯದಿನದ್ಯುತಿಮ್ ಇಂದುಕಿರೀಟಾಂ ತುಂಗಕುಚಾಂ ನಯನತ್ರಯಯುಕ್ತಾಮ್ ।
ಸ್ಮೇರಮುಖೀಂ ವರದಾಂಕುಶಪಾಶಾಭೀತಿಕರೀಂ ಪ್ರಭಜೇ ಭುವನೇಶೀಮ್ ॥

ಶ್ರೀಭುವನೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ತತ್ಸವಿತುರಿತ್ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಭುವನೇಶ್ವರೀದೇವತಾ । ಭುವನೇಶ್ವರ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಭುವನೇಶ್ವರೀಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಭುವನೇಶ್ವರೀಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಭುವನೇಶ್ವರೀಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಭುವನೇಶ್ವರೀಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತದ್ದಕ್ಷಿಣಕಲಶೇ–

ಇಂದ್ರಾಣೀ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೃಷಾಕಪಿಋಷಿಃ । ಪಂಕ್ತಿಃಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾಣೀದೇವತಾ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಣೀಮಾಸು ನಾರಿಷು ಸುಭಗಾಮಹಮಶ್ರವಮ್ । ನಹ್ಯಸ್ಯಾ ಅಪರಂ ಚನ ಜರಸಾ ಮರತೇ ಪತಿರ್ವಿಶ್ವಸ್ಮಾದಿಂದ್ರ ಉತ್ತರಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಇಂದ್ರಾಣೀಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾಽಽವಾಹ್ಯ, ಉತ್ತರಕಲಶೇ–

ಇಂದ್ರತ್ವಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಇಂದ್ರಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ವೃಷಭಂ ವಯಂ ಸುತೇ ಸೋಮೇ ಹವಾಮಹೇ । ಸ ಪಾಹಿ ಮಧ್ವೋ ಅಂಧಸಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಇಂದ್ರಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾಽಽವಾಹಯೇತ್ । ದೇವತಾತ್ರಯಂ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇತ್ । ಮಧ್ಯ ಕುಂಭೋಪರಿ ಹರಿದ್ರಯಾನುಲಿಪ್ತಂ, ಹರಿದ್ರಾಮೂಲಬದ್ಧಂ ಶ್ವೇತತಂತುಂ ನಿಧಾಯ, ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಋತ್ವಿಜಃ ಉಪವಿಶ್ಯ, ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರಂ, ಶತಂ ವಾ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪ್ತ್ವಾ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಾದಿಕಂ ಜಪೇಯುಃ ॥

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಮಿತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಆನಂದಕರ್ದಮಶ್ರೀದಚಿಕ್ಲೀತಾ ಇಂದಿರಾಸುತಾಋಷಯಃ । ಆದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ರೋಽನುಷ್ಟುಭಃ । ಚತುರ್ಥೀ ಬೃಹತೀ । ಪಂಚಮೀಷಷ್ಠ್ಯೌ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌ । ತತೋಽಷ್ಟಾವನುಷ್ಟುಭಃ । ಅಂತ್ಯಾ ಆಸ್ತಾರಪಂಕ್ತಿಃ । ಶ್ರೀರ್ದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ । ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ ಸುವರ್ಣರಜತಸ್ರಜಾಮ್ । ಚಂದ್ರಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ॥ ೧ ॥ ತಾಂ ಮ ಆವಹ ಜಾತವೇದೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನಪಗಾಮಿನೀಮ್ । ಯಸ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ವಿಂದೇಯಂ ಗಾಮಶ್ವಂ ಪುರುಷಾನಹಮ್ ॥ ೨ ॥ ಅಶ್ವಪೂರ್ವಾಂ ರಥಮಧ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಿನಾದಪ್ರಮೋದಿನೀಮ್ । ಶ್ರಿಯಂ ದೇವೀಮುಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರೀರ್ಮಾ ದೇವೀ ಜುಷತಾಮ್ ॥ ೩ ॥ ಕಾಂ ಸೋಸ್ಮಿತಾಂ ಹಿರಣ್ಯಪ್ರಾಕಾರಾಮಾರ್ದ್ರಾಂ ಜ್ವಲಂತೀಂ ತೃಪ್ತಾಂ ತರ್ಪಯಂತೀಮ್ । ಪದ್ಮೇಸ್ಥಿತಾಂ ಪದ್ಮವರ್ಣಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ ೪ ॥ ಚಂದ್ರಾಂ ಪ್ರಭಾಸಾಂ ಯಶಸಾ ಜ್ವಲಂತೀಂ ಶ್ರಿಯಂ ಲೋಕೇ ದೇವಜುಷ್ಟಾಮುದಾರಾಮ್ । ತಾಂ ಪದ್ಮಿನೀಮೀಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇಽಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಮೇ ನಶ್ಯತಾಂ ತ್ವಾಂ ವೃಣೇ ॥ ೫ ॥ ಆದಿತ್ಯವರ್ಣೇ ತಪಸೋಽಧಿಜಾತೋ ವನಸ್ಪತಿಸ್ತವ ವೃಕ್ಷೋಽಥ ಬಿಲ್ವಃ । ತಸ್ಯ ಫಲಾನಿ ತಪಸಾ ನುದಂತು ಮಾಯಾಂತರಾ ಯಾಶ್ಚ ಬಾಹ್ಯಾ ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ॥ ೬ ॥ ಉಪೈತು ಮಾಂ ದೇವಸಖಃ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಮಣಿನಾ ಸಹ । ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೋಽಸ್ಮಿ ರಾಷ್ಟ್ರೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕೀರ್ತಿಮೃದ್ಧಿಂ ದದಾತು ಮೇ ॥ ೭ ॥ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಮಲಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಮಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ನಾಶಯಾಮ್ಯಹಮ್ । ಅಭೂತಿಮಸಮೃದ್ಧಿಂ ಚ

ಸರ್ವಾಂ ನಿರ್ಣುದ ಮೇ ಗೃಹಾತ್ ॥ ೮ ॥ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್। ಈಶ್ವರೀꣳ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ ೯ ॥ ಮನಸಃ ಕಾಮಮಾಕೂತಿಂ ವಾಚಃ ಸತ್ಯಮಶೀಮಹಿ । ಪಶೂನಾಂ ರೂಪಮನ್ನಸ್ಯ ಮಯಿ ಶ್ರೀಃ ಶ್ರಯತಾಂ ಯಶಃ ॥ ೧೦ ॥ ಕರ್ದಮೇನ ಪ್ರಜಾ ಭೂತಾ ಮಯಿ ಸಂಭವ ಕರ್ದಮ । ಶ್ರಿಯಂ ವಾಸಯ ಮೇ ಕುಲೇ ಮಾತರಂ ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಮ್ ॥ ೧೧ ॥ ಆಪಃ ಸೃಜಂತು ಸ್ನಿಗ್ಧಾನಿ ಚಿಕ್ಲೀತ ವಸ ಮೇ ಗೃಹೇ । ನಿ ಚ ದೇವೀಂ ಮಾತರಂ ಶ್ರಿಯಂ ವಾಸಯ ಮೇ ಕುಲೇ ॥ ೧೨ ॥ ಆರ್ದ್ರಾಂ ಪುಷ್ಕರಿಣೀಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಸುವರ್ಣಾಂ ಹೇಮಮಾಲಿನೀಮ್ । ಸೂರ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ॥ ೧೩ ॥ ಆರ್ದ್ರಾಂ ಯಃ ಕರಿಣೀಂ ಯಷ್ಟಿಂ ಪಿಂಗಲಾಂ ಪದ್ಮಮಾಲಿನೀಮ್ । ಚಂದ್ರಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ॥ ೧೪ ॥ ತಾಂ ಮ ಆವಹ ಜಾತವೇದೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನಪಗಾಮಿನೀಮ್। ಯಸ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ಪ್ರಭೂತಂ ಗಾವೋ ದಾಸ್ಯೋಽಶ್ವಾನ್, ವಿಂದೇಯಂ ಪುರುಷಾನಹಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ಇಮಾರುದ್ರಾಯ ತವಸ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕುತ್ಸ ಆಂಗೀರಸಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯ ತವಸೇ ಕಪರ್ದಿನೇ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ಪ್ರ ಭರಾಮಹೇ ಮತೀಃ। ಯಥಾ ಶಮಸದ್ದ್ವಿಪದೇ ಚತುಷ್ಪದೇ ವಿಶ್ವಂ ಪುಷ್ಟಂ ಗ್ರಾಮೇ ಅಸ್ಮಿನ್ನನಾತುರಮ್॥ ಮೃಳಾ ನೋ ರುದ್ರೋತ ನೋ ಮಯಸ್ಕೃಧಿ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಾಯ ನಮಸಾ ವಿಧೇಮ ತೇ। ಯಚ್ಛಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ಮನುರಾಯೇಜೇ ಪಿತಾ ತದಶ್ಯಾಮ ತವ ರುದ್ರ ಪ್ರಣೀತಿಷು ॥ ಅಶ್ಯಾಮ ತೇ ಸುಮತಿಂ ದೇವಯಜ್ಯಯಾ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಸ್ಯ ತವ ರುದ್ರ ಮೀಢ್ವಃ। ಸುಮ್ನಾಯನ್ನಿದ್ವಿಶೋ ಅಸ್ಮಾಕಮಾ ಚರಾರಿಷ್ಟವೀರಾ ಜುಹವಾಮ ತೇ ಹವಿಃ॥ ತ್ವೇಷಂ ವಯಂ ರುದ್ರಂ ಯಜ್ಞಸಾಧಂ ವಂಕುಂ ಕವಿಮವಸೇ ನಿ ಹ್ವಯಾಮಹೇ। ಆರೇ ಅಸ್ಮದ್ದೈವ್ಯಂ ಹೇಳೋ ಅಸ್ಯತು ಸುಮತಿಮಿದ್ವಯಮಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ॥ ದಿವೋ ವರಾಹಮರುಷಂ ಕಪರ್ದಿನಂ ತ್ವೇಷಂ ರೂಪಂ ನಮಸಾ ನಿ ಹ್ವಯಾಮಹೇ॥ ಹಸ್ತೇ ಬಿಭ್ರದ್ಭೇಷಜಾ ವಾರ್ಯಾಣಿ ಶರ್ಮ ವರ್ಮ ಚ್ಛರ್ದಿರಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯಂಸತ್ ॥ ೧ ॥

ಆತೇ ಪಿತರಿತಿ ಗೃತ್ಸಮದೋ ಭಾರ್ಗವಃ ಶೌನಕಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ತೇ ಪಿತರ್ಮರುತಾಂ ಸುಮ್ನಮೇತು ಮಾ ನಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸಂದೃಶೋಯುಯೋಥಾಃ । ಅಭಿ ನೋ ವೀರೋ ಅರ್ವತಿ ಕ್ಷಮೇತ ಪ್ರ ಜಾಯೇಮಹಿ ರುದ್ರ ಪ್ರಜಾಭಿಃ ॥ ತ್ವಾದತ್ತೇಭೀ ರುದ್ರ ಶಂತಮೇಭಿಃ ಶತಂ ಹಿಮಾ ಅಶೀಯ ಭೇಷಜೇಭಿಃ । ವ್ಯ(ಅ)ಗ್ಗ ಸ್ಮದ್ದ್ವೇಷೋ ವಿತರಂ ವ್ಯಂಹೋ ವ್ಯಮೀವಾಶ್ಚಾತಯಸ್ವಾ ವಿಷೂಚೀಃ ॥ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಜಾತಸ್ಯ ರುದ್ರ ಶ್ರಿಯಾಸಿ ತವಸ್ತಮಸ್ತವಸಾಂ ವಜ್ರಬಾಹೋ । ಪರ್ಷಿ ಣಃ ಪಾರಮಂಹಸಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಭೀತೀ ರಪಸೋ ಯುಯೋಧಿ ॥ ಮಾ ತ್ವಾ ರುದ್ರ ಚುಕ್ರುಧಾಮಾ ನಮೋಭಿರ್ಮಾ ದುಷ್ಟುತೀ ವೃಷಭ ಮಾ ಸಹೂತೀ । ಉನ್ನೋ ವೀರಾँ ಅರ್ಪಯ ಭೇಷಜೇಭಿರ್ಭಿಷಕ್ತಮಂ ತ್ವಾ ಭಿಷಜಾಂ ಶೃಣೋಮಿ ॥ ಹವೀಮಭಿರ್ಹವತೇ ಯೋ ಹವಿರ್ಭಿರವ ಸ್ತೋಮೇಭೀ ರುದ್ರಂ ದಿಷೀಯ । ಋದೂದರಃ ಸುಹವೋ ಮಾ ನೋ ಅಸ್ಯೈ ಬಭ್ರುಃ ಸುಶಿಪ್ರೋ ರೀರಧನ್ಮನಾಯೈ ॥

ಇಮಾರುದ್ರಾಯೇತಿ ಚತಸೃಣಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ ಅಂತ್ಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಮಾ ರುದ್ರಾಯ ಸ್ಥಿರಧನ್ವನೇ ಗಿರಃ, ಕ್ಷಿಪ್ರೇಷವೇ ದೇವಾಯ ಸ್ವಧಾವ್ನೇ । ಅಷಾಳ್ಹಾಯ ಸಹಮಾನಾಯ ವೇಧಸೇ ತಿಗ್ಮಾಯುಧಾಯ ಭರತಾ ಶೃಣೋತು ನಃ ॥ ಸ ಹಿ ಕ್ಷಯೇಣ ಕ್ಷಮ್ಯಸ್ಯ ಜನ್ಮನಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೇನ ದಿವ್ಯಸ್ಯ ಚೇತತಿ । ಅವನ್ನವಂತೀರುಪ ನೋ ದುರಶ್ಚರಾನಮೀವೋ ರುದ್ರ ಜಾಸು ನೋ ಭವ ॥ ಯಾ ತೇ ದಿದ್ಯುದವಸೃಷ್ಟಾ ದಿವಸ್ಪರಿ ಕ್ಷ್ಮಯಾ ಚರತಿ ಪರಿ ಸಾ ವೃಣಕ್ತು ನಃ । ಸಹಸ್ರಂ ತೇ ಸ್ವಪಿವಾತ ಭೇಷಜಾ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇಷು ತನಯೇಷು ರೀರಿಷಃ ॥ ಮಾ ನೋ ವಧೀ ರುದ್ರ ಮಾ ಪರಾ ದಾ ಮಾ ತೇ ಭೂಮ ಪ್ರಸಿತೌ ಹೀಳಿತಸ್ಯ । ಆ ನೋ ಭಜ ಬರ್ಹಿಷಿ ಜೀವಶಂಸೇ ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥

ಆವೋರಾಜಾನಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ವೋ ರಾಜಾನಮಧ್ವರಸ್ಯ ರುದ್ರಂ ಹೋತಾರಂ ಸತ್ಯಯಜಂ ರೋದಸ್ಯೋಃ । ಅಗ್ನಿಂ ಪುರಾ ತನಯಿತ್ನೋರಚಿತ್ತಾದ್ಧಿರಣ್ಯರೂಪಮವಸೇ ಕೃಣುಧ್ವಮ್ ॥

ತಮುಷ್ಟುಹಿ ಭೌಮೋತ್ರಿಋಷೀ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಮುಷ್ಟುಹಿ ಯಃ ಸ್ವಿಷುಃ ಸುಧನ್ವಾ ಯೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಕ್ಷಯತಿ ಭೇಷಜಸ್ಯ । ಯಕ್ಷ್ವಾ ಮಹೇ ಸೌಮನಸಾಯ ರುದ್ರಂ ನಮೋಭಿರ್ದೇವಮಸುರಂ ದುವಸ್ಯ ॥

ಭುವನಸ್ಯ ಪಿತರಮ್ಯೃಜಿಷ್ವಾಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭುವನಸ್ಯ ಪಿತರಂ ಗೀರ್ಭಿರಾಭೀ ರುದ್ರಂ ದಿವಾ ವರ್ಧಯಾ ರುದ್ರಮಕ್ತೌ । ಬೃಹಂತಮೃಷ್ವಮಜರಂ ಸುಷುಮ್ನಮೃಧಗ್ಘುವೇಮ ಕವಿನೇಷಿತಾಸಃ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಮ್ । ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃದೇವತಾಃ । ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಭವತಾಮವೋಭಿಃ .... ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾ ನಃ ॥

ಯ ಏಕ ಇದ್ವಿದಯತೇ ಇತಿ ಗೌತಮೋ ರಾಹೂಗಣಋಷಿಃ । ಉಷ್ಣಿಕ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯ ಏಕ ಇದ್ವಿದಯತೇ ವಸು ಮರ್ತಾಯ ದಾಶುಷೇ । ಈಶಾನೋ ಅಪ್ರತಿಷ್ಕುತ ಇಂದ್ರೋ ಅಂಗ ॥

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ನವರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಆಂಬರೀಷ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ.......... ವರ್ಚಸಾ ॥

ತ್ರಿಭಿಷ್ಟ್ವಂ ದೇವೇತಿ ಸಪ್ತರ್ಚಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ದ್ವಿತೀಯಾನುಷ್ಟುಪ್ । ತತಸ್ತಿಸ್ರೋ ಗಾಯತ್ರ್ಯಃ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌ । ಆದ್ಯಾನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಮಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ತತಶ್ಚತುರ್ಣಾಂ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರಿಭಿಷ್ಟ್ವಂ ದೇವ ಸವಿತರ್ವರ್ಷಿಷ್ಠೈಃ ಸೋಮ ಧಾಮಭಿಃ । ಅಗ್ನೇ ದಕ್ಷೈಃ ಪುನೀಹಿ ನಃ ॥

ಪುನಂತು ಮಾಂ ದೇವಜನಾಃ ಪುನಂತು ವಸವೋ ಧಿಯಾ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪುನೀತ ಮಾ ಜಾತವೇದಃ ಪುನೀಹಿ ಮಾ ॥ ಪ್ರ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಪ್ರ ಸ್ಯಂದಸ್ವ ಸೋಮ ವಿಶ್ವೇಭಿರಂಶುಭಿಃ । ದೇವೇಭ್ಯ ಉತ್ತಮಂ ಹವಿಃ ॥ ಉಪ ಪ್ರಿಯಂ ಪನಿಪ್ನತಂ ಯುವಾನಮಾಹುತೀವೃಧಮ್ । ಅಗನ್ಮ ಬಿಭ್ರತೋ ನಮಃ ॥ ಅಲಾಯ್ಯಸ್ಯ ಪರಶುರ್ನನಾಶ ತಮಾ ಪವಸ್ವ ದೇವ ಸೋಮ । ಆಖುಂ ಚಿದೇವ ದೇವ ಸೋಮ ॥ ಯಃ ಪಾವಮಾನೀರಧ್ಯೇತ್ಯೃಷಿಭಿಃ ಸಂಭೃತಂ ರಸಮ್ । ಸರ್ವಂ ಸ ಪೂತಮಶ್ನಾತಿ ಸ್ವದಿತಂ ಮಾತರಿಶ್ವನಾ ಪಾವಮಾನೀಯೋ್ ಅಧ್ಯೇತ್ಯೃಷಿಭಿಃ ಸಂಭೃತಂ ರಸಮ್ । ತಸ್ಮೈ ಸರಸ್ವತೀ ದುಹೇ ಕ್ಷೀರಂ ಸರ್ಪಿರ್ಮಧೂದಕಮ್ ॥

ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚನ ಇತಿ ಪ್ರಾಗಾಥೋ ಭರ್ಗಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇಂದ್ರೋ ಅರ್ವಾಗಿದಂ ವಚಃ । ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ ಮಘವಾ ಸೋಮಪೀತಯೇ ಧಿಯಾ ಶವಿಷ್ಠ ಆ ಗಮತ್ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ವಿಶೋ ಭರದ್ವಾಜಃಶಾಸಃಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಶಾಸ ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ವಿಶಸ್ಪತಿರ್ವೃತ್ರಹಾ ವಿಮೃಧೋ ವಶೀ । ವೃಷೇಂದ್ರಃ ಪುರ ಏತು ನಃ ಸೋಮಪಾ ಅಭಯಂಕರಃ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ..............................ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಜಾತವೇದಸೇ ಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಜಾತವೇದಾಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿ ದಹಾತಿ ವೇದಃ । ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ॥

ತ್ರಾಯಂತಾಮಿತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃಋಷಯಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರಾಯಂತಾಮಿಹ ದೇವಾಸ್ತ್ರಾಯತಾಂ ಮರುತಾಂ ಗಣಃ । ತ್ರಾಯಂತಾಂ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ

ಯಥಾಯಮರಪಾ ಅಸತ್ ॥ ಆಪ ಇದ್ವಾ ಉ ಭೇಷಜೀರಾಪೋ ಅಮೀವಚಾತನೀಃ । ಆಪಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೇಷಜೀಸ್ತಾಸ್ತೇ ಕೃಣ್ವಂತು ಭೇಷಜಮ್ ॥ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ದಶಶಾಖಾಭ್ಯಾಂ ಜಿಹ್ವಾ ವಾಚಃ ಪುರೋಗವೀ । ಅನಾಮಯಿತ್ನುಭ್ಯಾಂ ತ್ವಾ ತಾಭ್ಯಾಂ ತ್ವೋಪ ಸ್ಪೃಶಾಮಸಿ ॥

ಇಮಾ ಆಪ ಇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಐತರೇಯಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಆಪೋದೇವತಾಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಮಾ ಆಪಃ ಶಿವತಮಾ ಇಮಾಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೇಷಜೀಃ । ಇಮಾ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ವರ್ಧನೀರಿಮಾ ರಾಷ್ಟ್ರಭೃತೋಽಮೃತಾಃ ॥ ೧ ॥ ಯಾಭಿರಿಂದ್ರಮಭ್ಯಷಿಂಚತ್ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಸೋಮಂ ರಾಜಾನಂ ವರುಣಂ ಯಮಂ ಮನುಮ್ । ತಾಭಿರದ್ಭಿರಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ತ್ವಾಮಹಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ತ್ವಮಧಿರಾಜೋ ಭವೇಹ ॥ ೨ ॥ ಉಭೇ ಯದಿಂದ್ರ ರೋದಸೀ ಆಪಪ್ರಾಥೋಷಾ ಇವ । ಮಹಾಂತಂ ತ್ವಾ ಮಹೀನಾಂ ಸಮ್ರಾಜಂ ಚರ್ಷಣೀನಾಂ ದೇವೀ ಜನಿತ್ರ್ಯಜೀಜನದ್ಭದ್ರಾ ಜನಿತ್ರ್ಯಜೀಜನತ್ ॥

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮಗ್ನೇಸ್ತೇಜಸಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ವರ್ಚಸೇಂದ್ರಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯೇಣಾಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ॥ ಬಲಾಯ ಶ್ರಿಯೈ ಯಶಸೇಽನ್ನಾದ್ಯಾಯ ॥

ತಮೀಶಾನಮಿತಿ ಗೌತಮೋಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಈಶಾನೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥

ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರೋ ಗೃತ್ಸಮದಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರೋ ಅಸುರೋ ಮಹೋ ದಿವಸ್ತ್ವಂ ಶರ್ಧೋ ಮಾರುತಂ ಪೃಕ್ಷ ಈಶಿಷೇ । ತ್ವಂ ವಾತೈರರುಣೈರ್ಯಾಸಿ ಶಂಗಯಸ್ತ್ವಂ ಪೂಷಾ ವಿಧತಃ ಪಾಸಿ ನು ತ್ಮನಾ ॥

ಭುವನಸ್ಯ ಪಿತರಂ ಋಜಿಶ್ವಾಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭುವನಸ್ಯ ಪಿತರಂ ಗೀರ್ಭಿರಾಭೀ ರುದ್ರಂ ದಿವಾ ವರ್ಧಯಾ ರುದ್ರಮಕ್ತೌ । ಬೃಹಂತಮೃಷ್ವಮಜರಂ ಸುಷುಮ್ನಮೃಧಗ್ಘುವೇಮ ಕವಿನೇಷಿತಾಸಃ ॥

ಯಾತೇ ರುದ್ರೇತಿ ಕಶ್ಯಪಋಷಿಃ । ಸ್ವರಾಟ್ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋದೇವತಾ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಾತೇ ರುದ್ರ ಶಿವಾ ತನೂರಘೋರಾ ಪಾಪಕಾಶಿನೀ । ತಯಾ ನಸ್ತನುವಾ ಶಂತಮಯಾ ಗಿರಿಶಂತಾಭಿಚಾಕಶೀಹಿ ॥

ಯಜ್ಜಾಗ್ರತ ಇತಿ ಷಣ್ಣಾಂ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಮನೋದೇವತಾ। ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಜ್ಜಾಗ್ರತೋ ದೂರಮುದೈತಿ ದೈವಂ ತದು ಸುಪ್ತಸ್ಯ ತಥೈವೇತಿ । ದೂರಂಗಮಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಜ್ಯೋತಿರೇಕಂ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೧ ॥ ಯೇನ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಪಸೋ ಮನೀಷಿಣೋ ಯಜ್ಞೇ ಕೃಣ್ವಂತಿ ವಿದಥೇಷು ಧೀರಾಃ । ಯದಪೂರ್ವಂ ಯಕ್ಷಮಂತಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೨ ॥ ಯತ್ ಪ್ರಜ್ಞಾನಮುತ ಚೇತೋ ಧೃತಿಶ್ಚ ಯಜ್ಜ್ಯೋತಿರಂತರಮೃತಂ ಪ್ರಜಾಸು । ಯಸ್ಮಾನ್ನ ಋತೇ ಕಿಂಚನ ಕರ್ಮ ಕ್ರಿಯತೇ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೩ ॥ ಯೇನೇದಂ ಭೂತಂ ಭುವನಂ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರಿ ಗೃಹೀತಮಮೃತೇನ ಸರ್ವಮ್ । ಯೇನ ಯಜ್ಞಸ್ತಾಯತೇ ಸಪ್ತಹೋತಾ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೪ ॥ ಯಸ್ಮಿನ್ ಋಚಃ ಸಾಮ ಯಜೂಂಷಿ ಯಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ ರಥನಾಭಾವಿವಾರಾಃ । ಯಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸರ್ವಮೋತಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೫ ॥ ಸುಷಾರಥಿರಶ್ವಾನಿವ ಯನ್ಮನುಷ್ಯಾನ್ನೇನೀಯತೇಽಭೀಶುಭಿರ್ವಾಜಿನ ಇವ। ಹೃತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ಯದಜಿರಂ ಯವಿಷ್ಠಂ ತನ್ಮೇ ಮನಃ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥ ೬ ॥

ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ವೃಷಭಂ ವಯಮಿತಿ ಪಂಚಾನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ। ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ವೃಷಭಂ ವಯಂ ಸುತೇ ಸೋಮೇ ಹವಾಮಹೇ । ಸ ಪಾಹಿ ಮಧ್ವೋ ಅಂಧಸಃ ॥ ೧ ॥ ಇಂದ್ರ ಕ್ರತುವಿದಂ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಹರ್ಯ ಪುರುಷ್ಟುತ । ಪಿಬಾ ವೃಷಸ್ವ ತಾತೃಪಿಮ್ ॥ ೨ ॥ ಇಂದ್ರ ಪ್ರ ಣೋ ಧಿತಾವಾನಂ ಯಜ್ಞಂ ವಿಶ್ವೇಭಿರ್ದೇವೇಭಿಃ । ತಿರಃ ಸ್ತವಾನ ವಿಶ್ಪತೇ ॥ ೩ ॥ ಇಂದ್ರ ಸೋಮಾಃ ಸುತಾ ಇಮೇ ತವ ಪ್ರ ಯಂತಿ ಸತ್ಪತೇ । ಕ್ಷಯಂ ಚಂದ್ರಾಸ ಇಂದವಃ ॥ ೪ ॥ ದಧಿಷ್ವಾ ಜಠರೇ ಸುತಂ ಸೋಮಮಿಂದ್ರ ವರೇಣ್ಯಮ್ । ತವ ದ್ಯುಕ್ಷಾಸ ಇಂದವಃ ॥ ೫ ॥

ತತಃ ಗೋಧೂಮಪಾಯಸಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನೀರಾಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ–

ಉದ್ಯದಿನದ್ಯುತಿಮಿಂದುಕಿರೀಟಾಂ ತುಂಗಕುಚಾಂ ನಯನತ್ರಯಯುಕ್ತಾಮ್ ।
ಸ್ಮೇರಮುಖೀಂ ವರದಾಂಕುಶಪಾಶಾಭೀತಿಕರೀಂ ಪ್ರಭಜೇ ಭುವನೇಶಿಮ್ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಕುಮಾರ್ಯಾಃ ವಾಮಮಣಿಬಂಧೇ ಕಲಶೋಪರಿ ಸ್ಥಿತಂ ತಂತುಂ ಆಬದ್ಧ್ಯ ನಾರಿಕೇಲಫಲಂ ದತ್ವಾ ॥

ಗಂಗಾ ಸಿಂಧು ಸರಸ್ವತೀ ಚ ಯಮುನಾ............. ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥

ಸುರಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚತು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ । ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಿಭುಃ ॥ ೧ ॥ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚಾನಿರುದ್ಧಶ್ಚ ಭವಂತು ವಿಜಯಾಯ ತೇ । ಅಖಂಡಲೋಗ್ನಿರ್ಭಗವಾನ್ಯಮೋ ವೈ ನಿರ್ಋತಿಸ್ತಥಾ ॥ ೨ ॥ ವರುಣಃ ಪವನಶ್ಚೈವ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಸ್ತಥಾ ಶಿವಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ದಿಕ್ಪಾಲಾಃ ಪಾಂತು ಸರ್ವದಾ ॥ ೩ ॥ ಕೀರ್ತಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಧೃತಿರ್ಮೇಧಾ ಪುಷ್ಟಿಃ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕ್ರಿಯಾ ಮತಿಃ । ಬುದ್ಧಿರ್ಲಜ್ಜಾ ವಪುಃ ಶಾಂತಿಃ ಕಾಂತಿಸ್ತುಷ್ಟಿಶ್ಚ ಮಾತರಃ ॥ ೪ ॥ ಏತಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ದೇವಪತ್ನ್ಯಃ ಸಮಾಹಿತಾಃ । ಆದಿತ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭೌಮೋ ಬುಧಜೀವಸಿತಾರ್ಕಜಾಃ ॥ ೫ ॥ ಗ್ರಹಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ರಾಹುಃ ಕೇತುಶ್ಚ ತರ್ಪಿತಾಃ । ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗಾಃ ॥ ೬ ॥ ಋಷಯೋ ಮನವೋ ಗಾವೋ ದೇವಮಾತರ ಏವ ಚ । ದೇವಪತ್ನ್ಯೋ ದ್ರುಮಾ ನಾಗಾ ದೈತ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ ॥ ೭ ॥ ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ರಾಜಾನೋ ವಾಹನಾನಿ ಚ । ಔಷಧಾನಿ ಚ ರತ್ನಾನಿ ಕಾಲಸ್ಯಾವಯವಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೮ ॥ ಸರಿತಃ ಸಾಗರಾಃ ಶೈಲಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ । ಏತೇ ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ೯ ॥ ಅರಿಷ್ಟಾನಿ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತು ದುರಿತಾನಿ ಭಯಾನಿ ಚ । ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಶಿವಂ ಮೇಽಸ್ತು ದೇವಾಃ ಕುರ್ವಂತು ಮಂಗಲಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ಇತಿ ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕಮಂತ್ರೈಃ ಕಲಶೋದಕಂ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥ ಕುಮಾರೀ ನೂತನವಸ್ತ್ರಾದಿಕಂ ಧಾರಯೇತ್॥ ತತಃ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ದ್ರವೀಕೃತಘೃತಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ॥

ಯಾಽಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಯಚ್ಚ ಮೇ ಪಾಪಂ ದೌಸ್ಥ್ಯಂ ಸರ್ವಾಂಗಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಶಮಯಾಜ್ಯ ತ್ವಂ ಶ್ರಿಯಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಚ ವರ್ಧಯ ॥

ಇತಿ ಕುಮಾರೀ ಸ್ವಮುಖಚ್ಛಾಯಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಯಜಮಾನಃ ಕರ್ಮಸಾಂಗತಾಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಃ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಚ ವಿಶೇಷದಕ್ಷಿಣಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ ಘೃತಪಾಯಸೈಃ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಆಶಿಷಃ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

॥ ಇತಿ ಋತುಶಾಂತಿಃ ॥

ಅಥ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೋರ್ಪರಾಗಕಾಲೇ ಪ್ರಥಮರಜೋದರ್ಶನೇ ವಿಶೇಷ ಋತುಶಾಂತಿ ಪ್ರಯೋಗಃ

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಕಾಲೇ ಯಜಮಾನಃ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಮಮ ಪತ್ನ್ಯಾಃ(ಮಮ ಕುಮಾರ್ಯಾಃ) ಪ್ರಥಮರಜೋದರ್ಶನಸೂಚಿತ ಅರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ । ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಸಮಾನಸಂಭೂತ ಪಾಪಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕ ಶರೀರಶುದ್ಧಿ ಸ್ವಕರ್ಮವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚಂದ್ರೋಪರಾಗ (ಸೂರ್ಯೋರ್ಪರಾಗ) ಪ್ರಥಮರಜೋದರ್ಶನಋತುಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ (ನವಗ್ರಹಹೋಮಪೂರ್ವಕ) ॥

ಋತುಶಾಂತೌ ಉಕ್ತ ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಪೂರ್ವಕ ಭುವನೇಶ್ವರೀ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಪ್ಯ ತತಃ ಕಲಶತ್ರಯೇ ರಜತನಿರ್ಮಿತಾಂ ಚಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ **ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ..... ಮಂತ್ರೇಣ** ಚಂದ್ರಮಾವಾಹಯೇತ್ (ಸ್ವರ್ಣನಿರ್ಮಿತ ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ **ಆಕೃಷ್ಣೇನ.....** ಸೂರ್ಯಮಾವಾಹಯೇತ್) ॥ ಸೀಸನಿರ್ಮಿತ ರಾಹುಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಸ್ವರ್ಭಾನು ಇತ್ಯಸ್ಯ ಅತ್ರಿಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರಾಹುರ್ದೇವತಾ । ರಾಹ್ವಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವರ್ಭಾನೋರಧ ಯದಿಂದ್ರ ಮಾಯಾ ಅವೋ ದಿವೋ ವರ್ತಮಾನಾ ಅವಾಹನ್ । ಗೂಳ್ಹಂ ಸೂರ್ಯಂ ತಮಸಾಪವ್ರತೇನ ತುರೀಯೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಣಾವಿಂದದತ್ರಿಃ ॥

ತತಃ ಯಸ್ಮಿನ್ನಕ್ಷತ್ರೇ ಗ್ರಹಣಂ ತನ್ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಸೌವರ್ಣೀಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಆವಾಹಯೇತ್ । (ಮೂಲನಕ್ಷತ್ರ ಜನನಶಾಂತ್ಯಾಂ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಮಂತ್ರಾಃ ವರ್ತಂತೇ) ಕಲಶೇಷು ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ಆವಾಹ್ಯ ೧೦೮ ವಾರಂ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಋತುಶಾಂತೌ ಉಕ್ತಮಂತ್ರಾನ್ ಅಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ನವಗ್ರಹಾನ್....... ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯದ್ರವ್ಯೈಃ । ಅಧಿದೇವತಾ ಪ್ರತ್ಯಧಿ–ದೇವತಾಂಶ್ಚ...... ಸಂಖ್ಯಯಾ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯ ದ್ರವ್ಯೈಃ ॥ ಪುನಃ ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಂ ಚಂದ್ರಂ .... ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಪಾಲಾಶ ಸಮಿತ್ ಆಜ್ಯ ಚರು ತಿಲಾಹುತಿಭಿಃ, ರಾಹುಂ .... ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ದೂರ್ವಾಜ್ಯಚರುತಿಲಾಹುತಿಭಿಃ, ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಃ ......ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಪಾಲಾಶಸಮಿತ್‌ಆಜ್ಯಚರುತಿಲಾಹುತಿಭಿಃ (ಸೂರ್ಯಂ .....ಸಂಖ್ಯಾಭಿಃ ಅರ್ಕಸಮಿತ್‌ಚರುತಿಲಾಹುತಿಭಿಃ) ಶೇಷೇಣ..... । ಹೋಮಾನಂತರಂ ಕುಮಾರಂ ಕಲಶೋದಕೈಃ ಅಬ್ಲಿಂಗಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ । ತತಃ ಪ್ರತಿಮಾದಾನಾದಿ ವಿದಾಯ ಆಚಾರ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ಆಶಿಷೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕರ್ಮಸಮಾಪಯೇತ್ ।

ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಃ

ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಸೋಮಂ ರುದ್ರಂ ಚಾದಿತಿ ಮೇವ ಚ ।
ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ತಥಾ ಸರ್ಪಾನ್ ಪಿತೄನ್ ಅರ್ಯಮಣಂ ತಥಾ ॥

ಭಗಂ ಚ ಸವಿತಾರಂ ಚ ಕೃತ್ತಿಕಾದಿ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ತ್ವಷ್ಟಾರಂ ವಾಯುಮಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಮಿತ್ರಮಿಂದ್ರಂ ಚ ನಿರ್ಋತಿಮ್ ॥

ಅಪಶ್ಚ ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾಂಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ವಿಷ್ಣು ಮೇವ ಚ ।
ವಸೂಂಶ್ಚ ವರುಣಂ ಚೈವಾಜೈಕಪಾದಂ ತಥೈವ ಚ ॥

ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಂ ಪೂಷಣಂ ಚ ಅಶ್ವಿನೌ ಚ ತಥಾ ಯಮಮ್ ।
ಆವಾಹಯಾಮೀತ್ಯಂತೇನ ಪೂಜಯೇತ್ ಋಕ್ಷದೇವತಾಃ ॥

ಸೂರ್ಯಾಯ ರಕ್ತಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚಂದ್ರಾಯ ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಕಮ್ ।
ರಾಹವೇ ಕೃಷ್ಣಸಾಮಗ್ರೀ ನಕ್ಷತ್ರಾಯ ಸಿತಾನಿ ಚ ॥

॥ ಇತಿ ಉಪರಾಗಕಾಲೇ ಉಕ್ತ ವಿಶೇಷ ಋತುಶಾಂತಿಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಭೋಜನಕಾಲೇ-ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಕಾಲೇ ಪಠನೀಯ ಮಂತ್ರಾಃ

ಅಥ ಅನ್ನಸೂಕ್ತಮ್

ಹರಿಃ ಓಮ್ ॥ ಓದನಮುದ್ಬ್ರುವತೇ । ಪರಮೇಷ್ಠೀ ವಾ ಏಷಃ । ಯದೋದನಃ । ಪರಮಾಮೇವೈನಗ್ಗ್ ಶ್ರಿಯಂ ಗಮಯತಿ । ಯಂತು ನದಯೋ ವರ್ಷಂತು ಪರ್ಜನ್ಯಾಃ । ಸುಪಿಪ್ಪಲಾ ಓಷಧಯೋ ಭವಂತು । ಅನ್ನವತಾಮೋದನವತಾಮಾಮಿಕ್ಷವತಾಮ್ । ಏಷಾಗ್‌ಂ ರಾಜಾ ಭೂಯಾಸಮ್ ॥

ಆಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸೀಜಾಯತಾಮಾಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ರಾಜನ್ಯ ಇಷವ್ಯಃ ಶೂರೋ ಮಹಾರಥೋ ಜಾಯತಾಂ ದೋಗ್ಧ್ರೀ ಧೇನುರ್ವೋಢಾಽನಡ್ವಾನಾಶುಃ ಸಪ್ತಿಃ ಪುರಂಧಿರ್ಯೋಷಾ ಜಿಷ್ಣೂರಥೇಷ್ಠಾಃ ಸಭೇಯೋ ಯುವಾಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೀರೋ ಜಾಯತಾನ್ನಿಕಾಮೇ ನಿಕಾಮೇನಃ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ವರ್ಷತು ಫಲಿನ್ಯೋ ನ ಓಷಧಯಃ ಪಚ್ಯಂತಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮೋ ನಃ ಕಲ್ಪತಾಮ್ ॥

ಆಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸೀ ಜಾಯತಾಮಿತ್ಯಾಹ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಏವ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಂ ದಧಾತಿ । ತಸ್ಮಾತ್ಪುರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಯ ಜಾಯತ । ಅಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ರಾಜನ್ಯ ಇಷವ್ಯಃ ಶೂರೋ ಮಹಾರಥೋ ಜಾಯತಾಮಿತ್ಯಾಹ। ರಾಜನ್ಯ ಏವ ಶೌರ್ಯಂ ಮಹಿಮಾನಂ ದಧಾತಿ । ತಸ್ಮಾತ್ಪುರಾ ರಾಜನ್ಯ ಇಷವ್ಯಃ ಶೂರೋ ಮಹಾರಥೋ ಜಾಯತ। ದೋಗ್ಧ್ರೀ ಧೇನುರಿತ್ಯಾಹ । ಧೇನ್ವಾಮೇವ ಪಯೋ ದಧಾತಿ । ತಸ್ಮಾತ್ಪುರಾ ದೋಗ್ಧ್ರೀ ಧೇನುರಜಾಯತ । ವೋಢಾನಡ್ವಾನಿತ್ಯಾಹ। ಅನಡುಹ್ಯೇವ ವೀರ್ಯಂ ದಧಾತಿ । ತಸ್ಮಾತ್ಪುರಾ ವೋಢಾನಡ್ವಾನಜಾಯತ । ಆಶುಸ್ಸಪ್ತಿರಿತ್ಯಾಹ

ಅಶ್ವ ಏವ ಜವಂ ದಧಾತಿ । ತಸ್ಮಾತ್ಪುರಾಶುರಶ್ವೋ ಜಾಯತ । ಪುರಂಧಿರ್ಯೋಷೇತ್ಯಾಹ । ಯೋಷಿತ್ಯೇವ ರೂಪಂ ದಧಾತಿ । ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ತ್ರೀ ಯುವತಿಃ ಪ್ರಿಯಾ ಭಾವುಕಾ । ಜಿಷ್ಣೂರಥೇಷ್ಠಾ ಇತ್ಯಾಹ । ಆಹ ವೈ ತತ್ರ ಜಿಷ್ಣೂರಥೇಷ್ಠಾ ಜಾಯತೇ । ಯತ್ರೈತೇನ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜಂತೇ । ಸಭೇಯೋ ಯುವೇತ್ಯಾಹ । ಯೋ ವೈ ಪೂರ್ವವಯಸೀ । ಸಸಭೇ ಯೋ ಯುವಾ । ತಸ್ಮಾದ್ಯುವಾ ಪುಮಾನ್ ಪ್ರಿಯೋ ಭಾವುಕಃ । ಆಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೀರೋ ಜಾಯತಾಮಿತ್ಯಾಹ। ಆಹ ವೈ ತತ್ರ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೀರೋ ಜಾಯತೇ । ಯತ್ರೈತೇನ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜಂತೇ । ನಿಕಾಮೇ ನಿಕಾಮೇ ನಃ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ವರ್ಷತ್ವಿತ್ಯಾಹ । ನಿಕಾಮೇ ನಿಕಾಮೇಹ ವೈ ತತ್ರ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ವರ್ಷತಿ । ಯತ್ರೈತೇನ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜಂತೇ । ಫಲಿನ್ಯೋ ನ ಓಷಧಯಃ ಪಚ್ಯಂತಾಮಿತ್ಯಾಹ । ಫಲಿನ್ಯೋ ಹ ವೈ ತತ್ರೌಷಧಯಃ ಪಚ್ಯಂತೇ । ಯತ್ರೈತೇನ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜಂತೇ । ಯೋಗಕ್ಷೇಮೋ ನಃ ಕಲ್ಪತಾಮಿತ್ಯಾಹ । ಕಲ್ಪತೇಹ ವೈ ತತ್ರ ಪ್ರಜಾಭ್ಯೋ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಃ । ಯತ್ರೈತೇನ ಯಜ್ಞೇನ ಯಜಂತೇ ॥

ಅಭಿಶ್ರವಣಸೂಕ್ತಮ್

ಕೃಣುಷ್ವೇತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ರಕ್ಷೋಹಾಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ।

ಓಂ ಕೃಣುಷ್ವಪಾಜಃ ಪ್ರಸಿತಿಂ ನ ಪೃಥ್ವೀಂ ಯಾಹಿ ರಾಜೇ ವಾಮವಾಗ್ಂ ಇಭೇನ । ತೃಷ್ವೀಮನುಪ್ರಸಿತಿಂದ್ರೂಣಾನೋಽಸ್ತಾಸಿ ವಿಧ್ಯ ರಕ್ಷಸಸ್ತಪಿಷ್ಠೈಃ । ತವಭ್ರಮಾಸ ಆಶುಯಾ ಪತಂತ್ಯನುಸ್ಪೃಶ ಧೃಷತಾಶೋಶುಚಾನಃ। ತಪೂಗ್ಂಷ್ಯಗ್ನೇ ಜುಹ್ವಾಪತಂಗಾನ ಸಂದಿತೋ ವಿಸೃಜ ವಿಷ್ವಗುಲ್ಕಾಃ । ಪ್ರತಿಸ್ಪಶೋ ವಿಸೃಜತೂರ್ಣಿತಮೋ ಭವಾಪಾಯುರ್ವಿಶೋ ಅಸ್ಯಾ ಅದಬ್ಧಃ । ಯೋ ನೋ ದೂರೇ ಅಘಶಗ್ಂಸೋ ಯೋ ಅಂತ್ಯಗ್ನೇ ಮಾಕಿಷ್ಟೇ ವ್ಯಥಿರಾದಧರ್ಷೀತ್ । ಉದಗ್ನೇ ತಿಷ್ಠಪ್ರತ್ಯಾಽಽತನುಷ್ವನ್ಯಮಿತ್ರಾಗ್ಂ ಓಷತಾತ್ತಿಗ್ಮಹೇತೇ । ಯೋ ನೋ ಅರಾತಿಗ್ಂ ಸಮಿಧಾನ ಚಕ್ರೇ ನೀಚಾ ತಂ ಧಕ್ಷ್ಯತಸಂ ನ ಶುಷ್ಕಮ್ । ಊರ್ಧ್ವೋ ಭವ ಪ್ರತಿವಿಧ್ಯಾಧ್ಯಸ್ಮದಾವಿಷ್ಕೃಣುಷ್ವ ದೈವ್ಯಾನ್ಯಗ್ನೇ । ಅವಸ್ಥಿರಾ ತನುಹಿ ಯಾತು ಜೂನಾಂ ಜಾಮಿಮಜಾಮಿಂ ಪ್ರಮೃಣೀಹಿ ಶತ್ರೂನ್ । ಸ ತೇ ಜಾನಾತಿ ಸುಮತಿಂ ಯ ವಿಷ್ಠ ಯ ಈವತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಗಾತುಮೈರತ್ । ವಿಶ್ವಾನ್ಯಸ್ಮೈ ಸುದಿನಾನಿ ರಾಯೋ ದ್ಯುಮ್ನಾನ್ಯರ್ಯೋ ವಿದುರೋ ಅಭಿದ್ಯೌತ್ । ಸೇದಗ್ನೇ ಅಸ್ತು

ಸುಭಗಸ್ಸುದಾನುರ್ಯಸ್ತ್ವಾನಿತ್ಯೇನ ಹವಿಷಾ ಯ ಉಕ್ಥೈಃ । ಪಿಪ್ರೀಷತಿ ಸ್ವ ಆಯುಷಿ ದುರೋಣೇ ವಿಶ್ವೇದಸ್ಮೈ ಸುದಿನಾ ಸಾಸದಿಷ್ಟಿಃ । ಅರ್ಚಾಮಿ ತೇ ಸುಮತಿಂ ಘೋಷ್ಯರ್ವಾಕ್ಸಂತೇ ವಾವಾತಾ ಜರತಾಮಿಯಂಗೀಃ । ಸ್ವಶ್ವಾಸ್ತ್ವಾ ಸುರಥಾ ಮರ್ಜಯೇಮಾಸ್ಮೇ ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಧಾರಯೇರನು ದ್ಯೂನ್ । ಇಹ ತ್ವಾ ಭೂರ್ಯಾಚರೇದುಪತ್ಮನ್ದೋಷಾವಸ್ತರ್ದೀದಿವಾಗ್ಂ ಸಮನು ದ್ಯೂನ್ । ಕ್ರೀಡಂತಸ್ತ್ವಾ ಸುಮನಸಃ ಸಪೇಮಾಭಿದ್ಯುಮ್ನಾ ತಸ್ಥಿವಾಗ್ಂಸೋ ಜನಾನಾಮ್ । ಯಸ್ತ್ವಾ ಸ್ವಶ್ವಃ ಸುಹಿರಣ್ಯೋ ಅಗ್ನ ಉಪಯಾತಿ ವಸುಮತಾ ರಥೇನ । ತಸ್ಯ ತ್ರಾತಾ ಭವಸಿ ತಸ್ಯ ಸಖಾಯಸ್ತ ಆತಿಥ್ಯಮಾನುಷಗ್ಜುಜೋಷತ್ । ಮಹೋರುಜಾಮಿ ಬಂಧುತಾ ವಚೋಭಿಸ್ತನ್ಮಾಪಿತುರ್ಗೋ-ತಮಾದನ್ವಿಯಾಯ । ತ್ವಂ ನೋ ಅಸ್ಯ ವಚಸಶ್ಚಿಕಿದ್ಧಿಹೋತರ್ಯವಿಷ್ಠ ಸುಕ್ರತೋ ದಮೂನಾಃ । ಅಸ್ವಪ್ನಜಸ್ತರಣಯಸ್ಸುಶೇವಾ ಅತಂದ್ರಾಸೋಽವೃಕಾ ಅಶ್ರಮಿಷ್ಠಾಃ । ತೇ ಪಾಯವಸ್ಸಧ್ರಿಯಂಚೋ ನಿಷದ್ಯಾಗ್ನೇ ತವನಃ ಪಾಂತ್ವಮೂರ । ಯೇ ಪಾಯವೋ ಮಾಮತೇಯಂ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಪಶ್ಯಂತೋ ಅಂಧಂ ದುರಿತಾದರಕ್ಷನ್ । ರರಕ್ಷತಾನ್ತ್ಸುಕೃತೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ದಿಪ್ಸಂತ ಇದ್ರಿಪವೋ ನಾಹ ದೇಭುಃ । ತ್ವಯಾ ವಯಗ್ಂ ಸಧನ್ಯಸ್ತ್ವೋತಾಸ್ತವ ಪ್ರಣೀತ್ಯಶ್ಯಾಮ ವಾಜಾನ್ । ಉಭಾಶಗ್ಂಸಾ ಸೂದಯ ಸತ್ಯತಾತೇಽನುಷ್ಠುಯಾ ಕೃಣುಹ್ಯಹ್ರಯಾಣ । ಅಯಾ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಸಮಿಧಾ ವಿಧೇಮ ಪ್ರತಿಸ್ತೋಮಗ್ಂ ಶಸ್ಯಮಾನಂ ಗೃಭಾಯ । ದಹಾಶಸೋ ರಕ್ಷಸಃ ಪಾಹ್ಯಸ್ಮಾನ್ದ್ರುಹೋ ನಿದೋ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಅವದ್ಯಾತ್ । ರಕ್ಷೋಹಣಂ ವಾಜಿನಮಾಜಿಘರ್ಮಿ ಮಿತ್ರಂ ಪ್ರಥಿಷ್ಠಮುಪಯಾಮಿ ಶರ್ಮ । ಶಿಶಾನೋ ಅಗ್ನಿಃ ಕ್ರತುಭಿಸ್ಸಮಿದ್ಧಸ್ಸನೋ ದಿವಾ ಸ ರಿಷಃ ಪಾತು ನಕ್ತಮ್ । ವಿಜ್ಯೋತಿಷಾ ಬೃಹತಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನಿರಾವಿರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಕೃಣುತೇ ಮಹಿತ್ವಾ । ಪ್ರಾದೇವೀರ್ಮಾಯಾಸ್ಸಹತೇ ದುರೇವಾಶ್ಶಿಶೀತೇ ಶೃಂಗೇ ರಕ್ಷಸೇ ವಿನಿಕ್ಷೇ । ಉತಸ್ವಾನಾಸೋ ದಿವಿಷಂತ್ವಗ್ನೇ ಸ್ತಿಗ್ಮಾಯುಧಾ ರಕ್ಷಸೇ ಹಂತ ವಾ ಉ ॥ ಮದೇ ಚಿದಸ್ಯ ಪ್ರರುಜಂತಿ ಭಾಮಾ ನ ವರಂತೇ ಪರಿಬಾಧೋ ಅದೇವೀಃ ॥

ಇಂದ್ರಾಸೋಮೇತಿ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠಃ ಋಷಿಃ (ರಾಕ್ಷೋಘ್ನಂ) । ಆದ್ಯಾಃ ಷಡಷ್ಟಾದಶೀದ್ವಾವಿಂಶೀತ್ರಯೋವಿಂಶ್ಯೋ ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಶಿಷ್ಟಾಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರಾಸೋಮೌದೇವತೇ । ಅಷ್ಟಮೀಷೋಡಶ್ಯೇಕೋನವಿಂಶೀವಿಂಶ್ಯೇಕವಿಂಶೀದ್ವಾವಿಂಶೀಚತುರ್ವಿಂಶೀ-ನಾಮಿಂದ್ರೋದೇವತಾ । ನವಮೀದ್ವಾದಶೀತ್ರಯೋದಶೀನಾಂ ಸೋಮೋದೇವತಾ । ದಶಮೀಚತುರ್ದಶ್ಯೋರಗ್ನಿ-

ರ್ದೇವತಾ । ಏಕಾದಶ್ಯಾ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ । ಸಪ್ತದಶ್ಯಾ ಗ್ರಾವಾಣಃ, ಅಷ್ಟಾದಶ್ಯಾಮರುತಃ, ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾ ವಸಿಷ್ಠಾಶೀಃ ಪೃಥಿವ್ಯಂತರಿಕ್ಷಾಣಿ ಚ ದೇವತಾಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾ ತಪತಂ ರಕ್ಷ ಉಬ್ಜತಂ ನ್ಯರ್ಪಯತಂ ವೃಷಣಾ ತಮೋವೃಧಃ । ಪರಾ ಶೃಣೀತಮಚಿತೋ ನ್ಯೋಷತಂ ಹತಂ ನುದೇಥಾಂ ನಿ ಶಿಶೀತಮತ್ರಿಣಃ ॥ ೧ ॥ ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾ ಸಮಘಶಂಸಮಭ್ಯ೧ಘಂ ತಪುರ್ಯಯಸ್ತು ಚರುರಗ್ನಿವಾ* ಇವ । ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೇ ಕ್ರವ್ಯಾದೇ ಘೋರಚಕ್ಷಸೇ ದ್ವೇಷೋ ಧತ್ತಮನವಾಯಂ ಕಿಮೀದಿನೇ ॥ ೨ ॥ ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾ ದುಷ್ಕೃತೋ ವವ್ರೇ ಅಂತರನಾರಂಭಣೇ ತಮಸಿ ಪ್ರ ವಿಧ್ಯತಮ್ । ಯಥಾ ನಾತಃ ಪುನರೇಕಶ್ಚನೋದಯತ್ ಯದ್ವಾಮಸ್ತು ಸಹಸೇ ಮನ್ಯುಮಚ್ಛವಃ ॥ ೨ ॥ ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾ ವರ್ತಯತ ದಿವೋ ವಧಂ ಸಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಘಶಂಸಾಯ ತರ್ಹಣಮ್ । ಉತ್ತಕ್ಷತಂ ಸ್ವರ್ಯ೧ಂ ಪರ್ವತೇಭ್ಯೋ ಯೇನ ರಕ್ಷೋ ವಾವೃಧಾನಂ ನಿಜೂರ್ವಥಃ ॥ ೪ ॥ ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾ ವರ್ತಯತಂ ದಿವಸ್ಪರ್ಯಗ್ನಿತಪ್ತೇಭಿರ್ಯುವಮಶ್ಮಹನ್ಮಭಿಃ । ತಪುರ್ವಧೇಭಿರಜರೇಭಿರತ್ರಿಣೋ ನಿ ಪರ್ಶಾನೇ ವಿಧ್ಯತಂ ಯಂತು ನಿಸ್ವರಮ್ ॥ ೫ ॥ ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾ ಪರಿ ವಾಂ ಭೂತು ವಿಶ್ವತ ಇಯಂ ಮತಿಃ ಕಕ್ಷ್ಯಾಶ್ವೇವ ವಾಜಿನಾ । ಯಾಂ ವಾಂ ಹೋತ್ರಾಂ ಪರಿಹಿನೋಮಿ ಮೇಧಯೇಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ನೃಪತೀವ ಜಿನ್ವತಮ್ ॥ ೬ ॥ ಪ್ರತಿ ಸ್ಮರೇಥಾಂ ತುಜಯದ್ಭಿರೇವೈರ್ಹತಂ ದ್ರುಹೋ ರಕ್ಷಸೋ ಭಂಗುರಾವತಃ । ಇಂದ್ರಾಸೋಮಾ ದುಷ್ಕೃತೇ ಮಾ ಸುಗಂ ಭೂದ್ಯೋ ನಃ ಕದಾಚಿದಭಿದಾಸತಿ ದ್ರುಹಾ ॥ ೭ ॥ ಯೋ ಮಾ ಪಾಕೇನ ಮನಸಾ ಚರಂತಮಭಿಚಷ್ಟೇ ಅನೃತೇಭಿರ್ವಚೋಭಿಃ । ಆಪ ಇವ ಕಾಶಿನಾ ಸಂಗೃಭೀತಾ ಅಸನ್ನಸ್ತ್ವಾಸತ ಇಂದ್ರವಕ್ತಾ ॥ ೮ ॥ ಯೇ ಪಾಕಶಂಸಂ ವಿಹರಂತ ಏವೈರ್ಯೇ ವಾ ಭದ್ರಂ ದೂಷಯಂತಿ ಸ್ವಧಾಭಿಃ । ಅಹಯೇ ವಾ ತಾನ್ ಪ್ರದದಾತು ಸೋಮ ಆ ವಾ ದಧಾತು ನಿರ್ಋತೇರುಪಸ್ಥೇ ॥ ೯ ॥ ಯೋ ನೋ ರಸಂ ದಿಪ್ಸತಿ ಪಿತ್ವೋ ಅಗ್ನೇ ಯೋ ಅಶ್ವಾನಾಂ ಯೋ ಗವಾಂ ಯಸ್ತನೂನಾಮ್ । ರಿಪುಃ ಸ್ತೇನಃ ಸ್ತೇಯಕೃದ್ದಭ್ರಮೇತು ನಿಷ ಹೀಯತಾಂ ತನ್ವಾ೩ತನಾ ಚ ॥ ೧೦ ॥ ಪರಃ ಸೋ ಅಸ್ತು ತನ್ವಾ೩ತನಾ ಚ ತಿಸ್ರಃ ಪೃಥಿವೀರಧೋ ಅಸ್ತು ವಿಶ್ವಾಃ । ಪ್ರತಿ ಶುಷ್ಯತು ಯಶೋ ಅಸ್ಯ ದೇವಾ ಯೋ ನೋ ದಿವಾ ದಿಪ್ಸತಿ ಯಶ್ಚ ನಕ್ತಮ್ ॥ ೧೧ ॥ ಸುವಿಜ್ಞಾನಂ ಚಿಕಿತುಷೇ ಜನಾಯ ಸಚ್ಚಾಸಚ್ಚ ವಚಸೀ ಪಸ್ಪೃಧಾತೇ । ತಯೋರ್ಯತ್ಸತ್ಯಂ

ಯತರದೃಜೀಯಸ್ತದಿತ್ಸೋಮೋಽವತಿ ಹಂತ್ಯಾಸತ್ ॥ ೧೨ ॥ ನ ವಾ ಉ ಸೋಮೋ ವೃಜಿನಂ ಹಿನೋತಿ ನ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಮಿಥುಯಾ ಧಾರಯಂತಮ್ । ಹಂತಿ ರಕ್ಷೋ ಹಂತ್ಯಾಸದ್ವದಂತಮುಭಾವಿಂದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಸಿತೌ ಶಯಾತೇ ॥ ೧೩ ॥ ಯದಿ ವಾಹಮನೃತದೇವಾ* ಆಸ ಮೋಘಂ ವಾ ದೇವಾ* ಅಪ್ಯೂಹೇ ಅಗ್ನೇ । ಕಿಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ಜಾತವೇದೋ ಹೃಣೀಷೇ ದ್ರೋಘವಾಚಸ್ತೇ ನಿರ್ಋಥಂ ಸಚಂತಾಮ್ ॥ ೧೪ ॥ ಅದ್ಯಾ ಮುರೀಯ ಯದಿ ಯಾತುಧಾನೋ ಅಸ್ಮಿ ಯದಿ ವಾಯುಸ್ತತಪ ಪೂರುಷಸ್ಯ । ಅಧಾ ಸ ವೀರೈರ್ದಶಭಿರ್ವಿ ಯೂಯಾ ಯೋ ಮಾ ಮೋಘಂ ಯಾತುಧಾನೇತ್ಯಾಹ ॥ ೧೫ ॥ ಯೋ ಮಾಯಾತುಂ ಯಾತುಧಾನೇತ್ಯಾಹ ಯೋ ವಾ ರಕ್ಷಾಃ ಶುಚಿರಸ್ಮೀತ್ಯಾಹ । ಇಂದ್ರಸ್ತಂ ಹಂತು ಮಹತಾ ವಧೇನ ವಶ್ವಸ್ಯ ಜಂತೋರಧಮಸ್ಪದೀಷ್ಟ ॥ ೧೬ ॥ ಪ್ರ ಯಾ ಜಿಗಾತಿ ಖರ್ಗಲೇವ ನಕ್ತಮಪ ದ್ರುಹಾ ತನ್ವಗಂ ಗೂಹಮಾನಾ । ವವ್ರಾँ ಅನಂತಾँ ಅವ ಸಾ ಪದೀಷ್ಟ ಗ್ರಾವಾಣೋ ಘ್ನಂತು ರಕ್ಷಸ ಉಪಬ್ದೈಃ ॥ ೧೭ ॥ ವಿ ತಿಷ್ಠಧ್ವಂ ಮರುತೋ ವಿಕ್ಷ್ವಗಿಚ್ಛತ ಗೃಭಾಯತ ರಕ್ಷಸಃ ಸ ಪಿನಷ್ಟನ । ವಯೋ ಯೇ ಭೂತ್ವೀ ಪತಯಂತಿ ನಕ್ತಭಿರ್ಯೇ ವಾ ರಿಪೋ ದಧಿರೇ ದೇವೇ ಅಧ್ವರೇ ॥ ೧೮ ॥ ಪ್ರ ವರ್ತಯ ದಿವೋ ಅಶ್ಮಾನಮಿಂದ್ರ ಸೋಮಶಿತಂ ಮಘವನ್ ತ್ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ । ಪ್ರಾಕ್ತಾದಪಾಕ್ತಾದಧರಾದುದಕ್ತಾದಭಿ ಜಹಿ ರಕ್ಷಸಃ ಪರ್ವತೇನ ॥ ೧೯ ॥ ಏತ ಉ ತ್ಯೇ ಪತಯಂತಿ ಶ್ವಯಾತವ ಇಂದ್ರಂ ದಿಪ್ಸಂತಿ ದಿಪ್ಸವೋಽದಾಭ್ಯಮ್ । ಶಿಶೀತೇ ಶಕ್ರಃ ಪಿಶುನೇಭ್ಯೋ ವಧಂ ನೂನಂ ಸೃಜದಶನಿಂ ಯಾತುಮದ್ಭ್ಯಃ ॥ ೨೦ ॥ ಇಂದ್ರೋ ಯಾತೂನಾಮಭವತ್ ಪರಾಶರೋ ಹವಿರ್ಮಥೀನಾಮಭ್ಯಾ೩ವಿವಾಸತಾಮ್ । ಅಭೀದು ಶಕ್ರಃ ಪರಶುರ್ಯಥಾ ವನಂ ಪಾತ್ರೇವ ಭಿಂದನ್ ತ್ಸತ ಏತಿ ರಕ್ಷಸಃ ॥ ೨೧ ॥ ಉಲೂಕಯಾತುಂ ಶುಶುಲೂಕಯಾತುಂ ಜಹಿ ಶ್ವಯಾತುಮುತ ಕೋಕಯಾತುಮ್ । ಸುಪರ್ಣಯಾತುಮುತ ಗೃಧ್ರಯಾತುಂ ದೃಷದೇವ ಪ್ರ ಮೃಣ ರಕ್ಷ ಇಂದ್ರ ॥ ೨೨ ॥ ಮಾ ನೋ ರಕ್ಷೋ ಅಭಿ ನಡ್ಯಾತುಮಾವತಾಮಪೋಚ್ಛತು ಮಿಥುನಾ ಯಾ ಕಿಮೀದಿನಾ । ಪೃಥಿವೀ ನಃ ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಪಾತ್ವಂಹಸೋಽಂತರಿಕ್ಷಂ ದಿವ್ಯಾತ್ ಪಾತ್ವಸ್ಮಾನ್ ॥ ೨೩ ॥ ಇಂದ್ರ ಜಹಿ ಪುಮಾಂಸಂ ಯಾತುಧಾನಮುತ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಮಾಯಯಾ ಶಾಶದಾನಾಮ್ । ವಿಗ್ರೀವಾಸೋ ಮೂರದೇವಾ ಋದಂತು ಮಾ ತೇ ದೃಶನ್ ತ್ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮ್ ॥ ೨೪ ॥ ಪ್ರತಿ

ಚಕ್ಷ್ವ ವಿ ಚಕ್ಷ್ವೇಂದ್ರಶ್ಚ ಸೋಮ ಜಾಗೃತಮ್ । ರಕ್ಷೋಭ್ಯೋ ವಧಮಸ್ಯತಮಶನಿಂ ಯಾತುಮದ್ಭ್ಯಃ ॥ ೨೫ ॥

ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯೇತಿ ದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಃ ಋಷಯಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾ ಮದಿಷ್ಠಯಾ ಪವಸ್ವ ಸೋಮ ಧಾರಯಾ । ಇಂದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ಸುತಃ ॥ ರಕ್ಷೋಹಾ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿರಭಿ ಯೋನಿಮಯೋಹತಮ್ । ದ್ರುಣಾ ಸಧಸ್ಥಮಾಸದತ್ ॥ ವರಿವೋಧಾತಮೋ ಭವ ಮಂಹಿಷ್ಠೋ ವೃತ್ರಹಂತಮಃ । ಪರ್ಷಿ ರಾಧೋ ಮಘೋನಾಮ್ ॥ ಅಭ್ಯರ್ಷ ಮಹಾನಾಂ ದೇವಾನಾಂ ವೀತಿಮಂಧಸಾ । ಅಭಿ ವಾಜಮುತ ಶ್ರವಃ ॥ ತ್ವಾಮಚ್ಛಾ ಚರಾಮಸಿ ತದಿದರ್ಥಂ ದಿವೇದಿವೇ । ಇಂದೋ ತ್ವೇ ನ ಆಶಸಃ ॥ ೧ ॥ ಪುನಾತಿ ತೇ ಪರಿಸ್ರುತಂ ಸೋಮಂ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದುಹಿತಾ । ವಾರೇಣ ಶಶ್ವತಾ ತನಾ । ತಮೀಮಣ್ವೀಃ ಸಮರ್ಯ ಆ ಗೃಭ್ಣಂತಿ ಯೋಷಣೋ ದಶ । ಸ್ವಸಾರಃ ಪಾರ್ಯೇ ದಿವಿ ॥ ತಮೀಂ ಹಿನ್ವಂತ್ಯಗ್ರುವೋ ಧಮಂತಿ ಬಾಕುರಂ ದೃತಿಮ್ । ತ್ರಿಧಾತು ವಾರಣಂ ಮಧು ॥ ಅಭೀಮಮಘ್ನ್ಯಾ ಉತ ಶ್ರೀಣಂತಿ ಧೇನವಃ ಶಿಶುಮ್ । ಸೋಮಮಿಂದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ॥ ಅಸ್ಯೇದಿಂದ್ರೋ ಮದೇಷ್ವಾ ವಿಶ್ವಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಿಘ್ನತೇ । ಶೂರೋ ಮಘಾ ಚ ಮಂಹತೇ ॥ ೨ ॥

ಯದಂತಿ ಯಚ್ಚೇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಾನಾಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ, ಅಲಾಯ್ಯಸ್ಯೇತಿ ಪುರ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಛಂದಃ, ಪುನಂತುಮಾಂ ಯಃ ಪಾವಮಾನೀಃ ಪಾವಮಾನೀರ್ಯೋ ಇತ್ಯೇತೇಷಾಂ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸೋಮಃ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ಯತ್ತೇ ಪವಿತ್ರಮಿತಿ ದ್ವಯೋಃ ಅಗ್ನಿಃ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ಉಭಾಭ್ಯಾಂ ದೇವಸವಿತರಿತ್ಯಸ್ಯಾಃ ಸವಿತಾ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ತ್ರಿಭಿಷ್ಟ್ವಂ ದೇವ ಸವಿತರಿತ್ಯಸ್ಯಾಃ ಅಗ್ನಿಸವಿತಾರೌ ಪವಮಾನೋ ದೇವತಾ । ಪುನಂತು ಮಾಮಿತ್ಯಸ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ । ಯಃ ಪಾವಮಾನೀಃ ಪಾವಮಾನೀರ್ಯ ಇತ್ಯನಯೋಃ ಪಾವಮಾನ್ಯಧ್ಯೇತಾ ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಯದಂತಿ ಯಚ್ಚ ದೂರಕೇ ಭಯಂ ವಿಂದತಿ ಮಾಮಿಹ । ಪವಮಾನ ವಿ ತಜ್ಜಹಿ ॥ ಪವಮಾನಃ ಸೋ ಅದ್ಯ ನಃ ಪವಿತ್ರೇಣ ವಿಚರ್ಷಣಿಃ । ಯಃ ಪೋತಾ ಸ ಪುನಾತು ನಃ ॥ ಯತ್ ತೇ ಪವಿತ್ರಮರ್ಚಿಷ್ಯಗ್ನೇ ವಿತತಮಂತರಾ । ಬ್ರಹ್ಮ ತೇನ ಪುನೀಹಿ ನಃ ॥ ಯತ್ ತೇ ಪವಿತ್ರಮರ್ಚಿವದಗ್ನೇ ತೇನ ಪುನೀಹಿ ನಃ । ಬ್ರಹ್ಮಸವೈಃ ಪುನೀಹಿ ನಃ ॥ ಉಭಾಭ್ಯಾಂ ದೇವ ಸವಿತಃ ಪವಿತ್ರೇಣ ಸವೇನ

ಚ । ಮಾಂ ಪುನೀಹಿ ವಿಶ್ವತಃ ॥ ತ್ರಿಭಿಷ್ಟ್ವಂ ದೇವ ಸವಿತರ್ವರ್ಷಿಷ್ಠೈಃ ಸೋಮ ಧಾಮಭಿಃ । ಅಗ್ನೇ ದಕ್ಷೈಃ ಪುನೀಹಿ ನಃ ॥ ಪುನಂತು ಮಾಂ ದೇವಜನಾಃ ಪುನಂತು ವಸವೋ ಧಿಯಾ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪುನೀತ ಮಾ ಜಾತವೇದಃ ಪುನೀಹಿ ಮಾ ॥ ಪ್ರ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಪ್ರ ಸ್ಯಂದಸ್ವ ಸೋಮ ವಿಶ್ವೇಭಿರಂಶುಭಿಃ । ದೇವೇಭ್ಯ ಉತ್ತಮಂ ಹವಿಃ ॥ ಉಪ ಪ್ರಿಯಂ ಪನಿಪ್ನತಂ ಯುವಾನಮಾಹುತೀವೃಧಮ್ । ಅಗನ್ಮ ಬಿಭ್ರತೋ ನಮಃ ॥ ಅಲಾಯ್ಯಸ್ಯ ಪರಶುರ್ನನಾಶ ತಮಾ ಪವಸ್ವ ದೇವ ಸೋಮ । ಆಖುಂ ಚಿದೇವ ದೇವ ಸೋಮ ॥ ಯಃ ಪಾವಮಾನೀರಧ್ಯೇತ್ಯೃಷಿಭಿಃ ಸಂಭೃತಂ ರಸಮ್ । ಸರ್ವಂ ಸ ಪೂತಮಶ್ನಾತಿ ಸ್ವದಿತಂ ಮಾತರಿಶ್ವನಾ ॥ ಪಾವಮಾನೀರ್ಯೋ ಅಧ್ಯೇತ್ಯೃಷಿಭಿಃ ಸಂಭೃತಂ ರಸಮ್ । ತಸ್ಮೈ ಸರಸ್ವತೀ ದುಹೇ ಕ್ಷೀರಂ ಸರ್ಪಿರ್ಮಧೂದಕಮ್ ॥ ಪಾವಮಾನೀಃ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನೀರ್ಯಾಭಿರ್ಗಚ್ಛತಿ ನಾಂದನಮ್ । ಪುಣ್ಯಾಂಶ್ಚ ಭಕ್ಷಾನ್ ಭಕ್ಷಯತ್ಯಮೃತತ್ವಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ ॥

ಆಶುಃ ಶಿಶಾನ ಇತಿ ತ್ರಯೋದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅಪ್ರತಿರಥಐಂದ್ರಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋದೇವತಾ । ಚತುರ್ಥ್ಯಾಃ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ದ್ವಾದಶ್ಯಾಃ ಅಬ್ವಾದೇವೀದೇವತಾ । ಅಂತ್ಯಾಯಾಃ ಮರುತಃ ದೇವತಾಃ ॥

ಓಮ್ ಆಶುಃ ಶಿಶಾನೋ ವೃಷಭೋ ನ ಭೀಮೋ ಘನಾಘನಃ ಕ್ಷೋಭಣಶ್ಚರ್ಷಣೀನಾಮ್ । ಸಂಕ್ರಂದನೋಽನಿಮಿಷ ಏಕವೀರಃ ಶತಂ ಸೇನಾ ಅಜಯತ್ಸಾಕಮಿಂದ್ರಃ ॥ ೧ ॥ ಸಂಕ್ರಂದನೇನಾನಿಮಿಷೇಣ ಜಿಷ್ಣುನಾ ಯುತ್ಕಾರೇಣ ದುಶ್ಚ್ಯವನೇನ ಧೃಷ್ಣುನಾ । ತದಿಂದ್ರೇಣ ಜಯತ ತತ್ಸಹಧ್ವಂ ಯುಧೋ ನರ ಇಷುಹಸ್ತೇನ ವೃಷ್ಣಾ ॥ ೨ ॥ ಸ ಇಷುಹಸ್ತೈಃ ಸ ನಿಷಂಗಿಭಿರ್ವಶೀ ಸಂಸ್ರಷ್ಟಾ ಸ ಯುಧ ಇಂದ್ರೋ ಗಣೇನ । ಸಂಸೃಷ್ಟಜಿತ್ಸೋಮಪಾ ಬಾಹುಶರ್ಧ್ಯುಗ್ರಧನ್ವಾ ಪ್ರತಿಹಿತಾಭಿರಸ್ತಾ ॥ ೩ ॥ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಪರಿ ದೀಯಾ ರಥೇನ ರಕ್ಷೋಹಾಮಿತ್ರಾಂ ಅಪಬಾಧಮಾನಃ । ಪ್ರಭಂಜಂತ್ಸೇನಾಃ ಪ್ರಮೃಣೋ ಯುಧಾ ಜಯನ್ನಸ್ಮಾಕಮೇಧ್ಯವಿತಾ ರಥಾನಾಮ್ ॥ ೪ ॥ ಬಲವಿಜ್ಞಾಯಃ ಸ್ಥವಿರಃ ಪ್ರವೀರಃ ಸಹಸ್ವಾನ್ ವಾಜೀ ಸಹಮಾನ ಉಗ್ರಃ । ಅಭಿವೀರೋ ಅಭಿಸತ್ವಾ ಸಹೋಜಾ ಜೈತ್ರಮಿಂದ್ರ ರಥಮಾ ತಿಷ್ಠ ಗೋವಿತ್ ॥ ೫ ॥ ಗೋತ್ರಭಿದಂ ಗೋವಿದಂ ವಜ್ರಬಾಹುಂ ಜಯಂತಮಜ್ಮ ಪ್ರಮೃಣಂತಮೋಜಸಾ ।

ಇಮಂ ಸಜಾತಾ ಅನು ವೀರಯಧ್ವಮಿಂದ್ರಂ ಸಖಾಯೋ ಅನು ಸಂ ರಭಧ್ವಮ್ ॥ ೬ ॥ ಅಭಿ ಗೋತ್ರಾಣಿ ಸಹಸಾ ಗಾಹಮಾನೋಽದಯೋ ವೀರಃ ಶತಮನ್ಯುರಿಂದ್ರಃ । ದುಶ್ಚ್ಯವನಃ ಪೃತನಾಷಾಳಯುಧ್ಯೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸೇನಾ ಅವತು ಪ್ರ ಯುತ್ಸು ॥ ೭ ॥ ಇಂದ್ರ ಆಸಾಂ ನೇತಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಕ್ಷಿಣಾ ಯಜ್ಞಃ ಪುರ ಏತು ಸೋಮಃ । ದೇವಸೇನಾನಾಮಭಿಭಂಜತೀನಾಂ ಜಯಂತೀನಾಂ ಮರುತೋ ಯಂತ್ವಗ್ರಮ್ ॥ ೮ ॥ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ವೃಷ್ಣೋ ವರುಣಸ್ಯ ರಾಜ್ಞ ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ ಮರುತಾಂ ಶರ್ಧ ಉಗ್ರಮ್ । ಮಹಾಮನಸಾಂ ಭುವನಚ್ಯವಾನಾಂ ಘೋಷೋ ದೇವಾನಾಂ ಜಯತಾಮುದಸ್ಥಾತ್ ॥ ೯ ॥ ಉದ್ಧರ್ಷಯ ಮಘವನ್ನಾಯುಧಾನ್ಯುತ್ಸತ್ವನಾಂ ಮಾಮಕಾನಾಂ ಮನಾಂಸಿ । ಉದ್ವೃತ್ರಹನ್ ವಾಜಿನಾಂ ವಾಜಿನಾನ್ಯುದ್ರಥಾನಾಂ ಜಯತಾಂ ಯಂತು ಘೋಷಾಃ ॥ ೧೦ ॥ ಅಸ್ಮಾಕಮಿಂದ್ರಃ ಸಮೃತೇಷು ಧ್ವಜೇಷ್ವಸ್ಮಾಕಂ ಯಾ ಇಷವಸ್ತಾ ಜಯಂತು । ಅಸ್ಮಾಕಂ ವೀರಾ ಉತ್ತರೇ ಭವಂತ್ವಸ್ಮಾಂ ಉ ದೇವಾ ಅವತಾ ಹವೇಷು ॥ ೧೧ ॥ ಅಮೀಷಾಂ ಚಿತ್ತಂ ಪ್ರತಿಲೋಭಯಂತೀ ಗೃಹಾಣಾಂಗಾನ್ಯಪ್ವೇ ಪರೇಹಿ । ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ನಿರ್ದಹ ಹೃತ್ಸು ಶೋಕೈರಂಧೇನಾಮಿತ್ರಾಸ್ತಮಸಾ ಸಚಂತಾಮ್ ॥ ೧೨ ॥ ಪ್ರೇತಾ ಜಯತಾ ನರ ಇಂದ್ರೋ ವಃ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಛತು । ಉಗ್ರಾ ವಃ ಸಂತು ಬಾಹವೋಽನಾಧೃಷ್ಯಾ ಯಥಾಸಥ ॥ ೧೩ ॥

ಓಮ್ ಅಸೌ ಯಾ ಸೇನಾ ಮರುತಃ ಪರೇಷಾಮಭ್ಯೈತಿ ನ ಓಜಸಾ ಸ್ಪರ್ಧಮಾನಾ । ತಾಂ ಗೂಹತ ತಮಸಾಪವ್ರತೇನ ಯಥಾಮೀಷಾಮನ್ಯೋ ಅನ್ಯಂ ನ ಜಾನಾತ್ ॥ ೧ ॥ ಅಂಧಾ ಅಮಿತ್ರಾ ಭವತಾಶೀರ್ಷಾಣಾ ಅಹಯ ಇವ । ತೇಷಾಂ ವೋ ಅಗ್ನಿದಗ್ಧಾನಾಮಗ್ನಿಮೂಢಾನಾಮಿಂದ್ರೋ ಹಂತು ವರಂವರಮ್ ॥ ೨ ॥

ಉದೀರತಾಮಿತ್ಯಷ್ಟರ್ಚಸ್ಯ ಕಕ್ಷೀವಾನ್ ದೈರ್ಘತಮಸ ಔಶಿಜಃಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಉಷಾದೇವತಾ ॥

ಓಮ್ ಉದೀರತಾಂ ಸೂನೃತಾ ಉತ್ಪುರಂಧೀರುದಗ್ರಯಃ ಶುಶುಚಾನಾಸೋ ಅಸ್ಥುಃ । ಸ್ಪಾರ್ಹಾ ವಸೂನಿ ತಮಸಾಪಗೂಳ್ಹಾವಿಷ್ಕೃಣ್ವಂತ್ಯುಷಸೋ ವಿಭಾತೀಃ ॥ ೧ ॥ ಅಪಾನ್ಯದೇತ್ಯಭ್ಯ೧ನ್ಯದೇತಿ ವಿಷುರೂಪೇ ಅಹನೀ ಸಂ ಚರೇತೇ । ಪರಿಕ್ಷಿತೋಸ್ತಮೋ ಅನ್ಯಾ ಗುಹಾಕರದ್ಯೌದುಷಾಃ ಶೋಶುಚತಾ ರಥೇನ ॥ ೨ ॥ ಸದೃಶೀರದ್ಯ ಸದೃಶೀರಿದು ಶ್ವೋ ದೀರ್ಘಂ ಸಚಂತೇ ವರುಣಸ್ಯ ಧಾಮ ।

ಅನವದ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಂಶತಂ ಯೋಜನಾನ್ಯೇಕೈಕಾ ಕ್ರತುಂ ಪರಿ ಯಂತಿ ಸದ್ಯಃ ॥ ೩ ॥ ಜಾನಾತ್ಯಹ್ನಃ ಪ್ರಥಮಸ್ಯ ನಾಮ ಶುಕ್ರಾ ಕೃಷ್ಣಾದಜನಿಷ್ಟ ಶ್ವಿತೀಚೀ । ಋತಸ್ಯ ಯೋಷಾ ನ ಮಿನಾತಿ ಧಾಮಾಹರಹರ್ನಿಷ್ಕೃತಮಾಚರಂತೀ ॥ ೪ ॥ ಕನ್ಯೇವ ತನ್ವಾಶಾಶದಾನಾಁ ಏಷಿ ದೇವೀ ದೇವಮಿಯಕ್ಷಮಾಣಮ್ । ಸಂಸ್ಮಯಮಾನಾ ಯುವತಿಃ ಪುರಸ್ತಾದಾವಿರ್ವಕ್ಷಾಂಸಿ ಕೃಣುಷೇ ವಿಭಾತೀ ॥ ೫ ॥ ಸುಸಂಕಾಶಾ ಮಾತೃಮೃಷ್ಟೇವ ಯೋಷಾ ವಿಸ್ತನ್ವಂ ಕೃಣುಷೇ ದೃಶೇ ಕಮ್ । ಭದ್ರಾ ತ್ವಮುಷೋ ವಿತರಂ ವ್ಯುಚ್ಛ ನ ತತ್ತೇ ಅನ್ಯಾ ಉಷಸೋ ನಶಂತ ॥ ೬ ॥ ಅಶ್ವಾವತೀರ್ಗೋಮತೀರ್ವಿಶ್ವವಾರಾ ಯತಮಾನಾ ರಶ್ಮಿಭಿಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ । ಪರಾ ಚ ಯಂತಿ ಪುನರಾ ಚ ಯಂತಿ ಭದ್ರಾ ನಾಮ ವಹಮಾನಾ ಉಷಾಸಃ ॥ ೭ ॥ ಋತಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಮನುಯಚ್ಛಮಾನಾ ಭದ್ರಂ ಭದ್ರಂ ಕ್ರತುಮಸ್ಮಾಸು ಧೇಹಿ । ಉಷೋ ನೋ ಅದ್ಯ ಸುಹವಾ ವ್ಯುಚ್ಛಾಸ್ಮಾಸು ರಾಯೋ ಮಘವತ್ಸು ಚ ಸ್ಯುಃ ॥ ೮ ॥

ತ್ರಿಸುಪರ್ಣಮ್

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಮೇತು ಮಾಮ್ । ಮಧುಮೇತು ಮಾಮ್ । ಬ್ರಹ್ಮಮೇವ ಮಧುಮೇತು ಮಾಮ್ । ಯಾಸ್ತೇ ಸೋಮ ಪ್ರಜಾವಥ್ಸೋಽಭಿಸೋ ಅಹಮ್ । ದುಷ್ಷ್ವಪ್ನಹಂ ದುರುಷ್ಷಹ । ಯಾಸ್ತೇ ಸೋಮ ಪ್ರಾಣಾಗ್ಸ್ತಾಞ್ಜುಹೋಮಿ । ತ್ರಿಸುಪರ್ಣಮಯಾಚಿತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ದದ್ಯಾತ್ । ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಂ ವಾ ಏತೇ ಘ್ನಂತಿ । ಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತ್ರಿಸುಪರ್ಣಂ ಪಠಂತಿ । ತೇ ಸೋಮಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ । ಆಸಹಸ್ರಾತ್ ಪಂಕ್ತಿಂ ಪುನಂತಿ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೇಧಯಾ । ಮಧು ಮೇಧಯಾ । ಬ್ರಹ್ಮಮೇವ ಮಧು ಮೇಧಯಾ । ಅದ್ಯಾ ನೋ ದೇವಸವಿತಃ ಪ್ರಜಾ ವಥ್ಸಾವೀಸ್ಸೌಭಗಮ್ । ಪರಾ ದುಷ್ಷ್ವಪ್ನಿಯಁ ಸುವ । ವಿಶ್ವಾನಿ ದೇವ ಸವಿತರ್ದುರಿತಾನಿ ಪರಾಸುವ । ಯದ್ಭದ್ರಂ ತನ್ಮ ಆಸುವ । ಮಧುವಾತಾ ಋತಾಯತೇ ಮಧು ಕ್ಷರಂತಿ ಸಿಂಧವಃ । ಮಾಧ್ವೀರ್ನಃ ಸಂತ್ವೋಷಧೀಃ । ಮಧುನಕ್ತಮುತೋಷಸಿ ಮಧುಮತ್ಪಾರ್ಥಿವಁ ರಜಃ । ಮಧು ದ್ಯೌರಸ್ತು ನಃ ಪಿತಾ । ಮಧುಮಾನ್ನೋ ವನಸ್ಪತಿರ್ಮಧುಮಾಁ ಅಸ್ತು ಸೂರ್ಯಃ । ಮಾಧ್ವೀರ್ಗಾವೋ ಭವಂತು ನಃ । ಯಃ ಇಮಂ ತ್ರಿಸುಪರ್ಣಮಯಾಚಿತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ದದ್ಯಾತ್ । ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾಂ ವಾ ಏತೇ

ಘ್ನಂತಿ । ಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತ್ರಿಸುಪರ್ಣಂ ಪಠಂತಿ । ತೇ ಸೋಮಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ । ಆಸಹಸ್ರಾತ್ ಪಂಕ್ತಿಂ ಪುನಂತಿ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೇಧವಾ । ಮಧು ಮೇಧವಾ । ಬ್ರಹ್ಮಮೇವ ಮಧು ಮೇಧವಾ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೇವಾನಾಂ ಪದವೀಃ ಕವೀನಾಮೃಷಿರ್ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಮಹಿಷೋ ಮೃಗಾಣಾಮ್ । ಶ್ಯೇನೋ ಗೃದ್ಧ್ರಾಣಾಗ್ ಸ್ವಧಿತಿರ್ವನಾನಾಂ ಸೋಮಃ ಪವಿತ್ರಮತ್ಯೇತಿ ರೇಭನ್ । ಹಂಸಶ್ಶುಚಿಷದ್ವಸುರಂತರಿಕ್ಷಸದ್ಧೋತಾ ವೇದಿಷದತಿಥಿರ್ದುರೋಣಸತ್ । ನೃಷದ್ವರಸದೃತಸದ್ವ್ಯೋಮಸದಬ್ಜಾ ಗೋಜಾ ಋತಜಾ ಅದ್ರಿಜಾ ಋತಂ ಬೃಹತ್ । ಋಚೇ ತ್ವಾ ರುಚೇ ತ್ವಾ ಸಮಿಥ್ಸ್ರವಂತಿ ಸರಿತೋ ನ ಧೇನಾಃ ಅಂತರ್ಹೃದಾ ಮನಸಾ ಪೂಯಮಾನಾಃ । ಘೃತಸ್ಯ ಧಾರಾ ಅಭಿಚಾಕಶೀಮಿ । ಹಿರಣ್ಯಯೋ ವೇತಸೋ ಮಧ್ಯ ಆಸಾಮ್ । ತಸ್ಮಿನ್ ಸುಪರ್ಣೋ ಮಧುಕೃತ್ ಕುಲಾಯೀ ಭಜನ್ನಾಸ್ತೇ ಮಧು ದೇವತಾಭ್ಯಃ । ತಸ್ಯಾಸತೇ ಹರಯಸ್ಸಪ್ತತೀರೇ ಸ್ವಧಾಂ ದುಹಾನಾ ಅಮೃತಸ್ಯ ಧಾರಾಮ್ । ಯ ಇದಂ ತ್ರಿಸುಪರ್ಣಮಯಾಚಿತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ದದ್ಯಾತ್ । ವೀರಹತ್ಯಾಂ ವಾ ಏತೇ ಘ್ನಂತಿ । ಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತ್ರಿಸುಪರ್ಣಂ ಪಠಂತಿ । ತೇ ಸೋಮಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ । ಆಸಹಸ್ರಾತ್ ಪಂಕ್ತಿಂ ಪುನಂತಿ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ತಸ್ಯೈವಂ ವಿದುಷೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯಾತ್ಮಾಯಜಮಾನಶ್ಶ್ರದ್ಧಾಪತ್ನೀ ಶರೀರಮಿಧ್ಮಮುರೋ ವೇದಿಲೋಮಾನಿ ಬರ್‌ಹಿರ್ವೇದಶ್ಶಿಖಾ ಹೃದಯಂ ಯೂಪಃ ಕಾಮ ಆಜ್ಯಂ ಮನ್ಯುಃ ಪಶುಸ್ತಪೋಽಗ್ನಿರ್ದಮಶ್ಶಮಯಿತಾ ದಕ್ಷಿಣಾ ವಾಗ್ಘೋತಾ ಪ್ರಾಣ ಉದ್ಗಾತಾ ಚಕ್ಷುರಧ್ವರ್ಯುರ್ಮನೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶ್ರೋತ್ರಮಗ್ನೀದ್ಯಾವದ್ಧ್ರಿಯತೇ ಸಾ ದೀಕ್ಷಾ ಯದಶ್ನಾತಿ ತದ್ಧವಿರ್ಯತ್ಪಿಬತಿ ತದಸ್ಯ ಸೋಮಪಾನಂ ಯದ್ರಮತೇ ತದುಪಸದೋ ಯಥ್ಸಂಚರತ್ಯುಪವಿಶತ್ಯುತ್ತಿಷ್ಠತೇ ಚ ಸಪ್ರವರ್ಗ್ಯೋ ಯನ್ಮುಖಂ ತದಾಹವನೀಯೋ ಯಾ ವ್ಯಾಹೃತಿರಾಹುತಿರ್ಯದಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಂ ತಜ್ಜುಹೋತಿ ಯಥ್ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರತ್ತಿ ತಥ್ಸಮಿಧಂ ಯತ್ಪ್ರಾತರ್ಮಧ್ಯಂದಿನಗ್‌ಂ ಸಾಯಂ ಚ ತಾನಿ ಸವನಾನಿ ಯೇ ಅಹೋರಾತ್ರೇ ತೇ ದರ್‌ಶಪೂರ್ಣಮಾಸೌ ಯೇಽರ್ಧಮಾಸಾಶ್ಚ ಮಾಸಾಶ್ಚ ತೇ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಾನಿ ಯ ಋತವಸ್ತೇ

ಪಶುಬಂಧಾ ಯೇ ಸಂವಥ್ಸರಾಶ್ಚ ಪರಿವಥ್ಸರಾಶ್ಚ ತೇಽಹರ್ಗಣಾಸ್ಸರ್ವವೇದಸಂ ವಾ ಏತಥ್ಸತ್ರಂ ಯನ್ಮರಣಂ ತದವಭೃಥ ಏತದ್ವೈ ಜರಾಮರ್ಯಮಗ್ನಿಹೋತ್ರಗ್ಂ ಸತ್ರಂ ಯ ಏವಂ ವಿದ್ವಾನುದಗಯನೇ ಪ್ರಮೀಯತೇ ದೇವಾನಾಮೇವ ಮಹಿಮಾನಂ ಗತ್ವಾಽಽದಿತ್ಯಸ್ಯ ಸಾಯುಜ್ಯಂ ಗಚ್ಛತ್ಯಥ ಯೋ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪ್ರಮೀಯತೇ ಪಿತೃಣಾಮೇವ ಮಹಿಮಾನಂ ಗತ್ವಾ ಚಂದ್ರಮಸಸ್ಸಾಯುಜ್ಯಗ್ಂ ಸಲೋಕತಾಮಾಪ್ನೋತ್ಯೇತೌ ವೈ ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೋರ್ಮಹಿಮಾನೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿದ್ವಾನಭಿಜಯತಿ ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮಹಿಮಾನಮಾಪ್ನೋತಿ ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮಹಿಮಾನಮ್ ॥ ಓಂ ಸಹ ನಾವವತು । .... ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತ ಮಂತ್ರಾಃ

ಹೋಮಕರ್ಮಾಂತೇ ಭೋಜನಾನಂತರಂ ಆಶೀರ್ವಚನಕಾಲಾರಂಭೇ 'ಆನೋ ಭದ್ರಾಃ' ಸೂಕ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪಠೇಯುಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತೋಽದಬ್ಧಾಸೋ ಅಪರೀತಾಸ ಉದ್ಭಿದಃ । ದೇವಾ ನೋ ಯಥಾ ಸದಮಿದ್ವೃಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ರಾಯುವೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ದಿವೇದಿವೇ ॥ ೧ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರ್ಋಜೂಯತಾಂ ದೇವಾನಾಂ ರಾತಿರಭಿ ನೋ ನಿ ವರ್ತತಾಮ್ । ದೇವಾನಾಂ ಸಖ್ಯಮುಪ ಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ತಿರಂತು ಜೀವಸೇ ॥ ೨ ॥ ತಾನ್ ಪೂರ್ವಯಾ ನಿವಿದಾ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ ಭಗಂ ಮಿತ್ರಮದಿತಿಂ ದಕ್ಷಮಸ್ರಿಧಮ್ । ಅರ್ಯಮಣಂ ವರುಣಂ ಸೋಮಮಶ್ವಿನಾ ಸರಸ್ವತೀ ನಸ್ಸುಭಗಾ ಮಯಸ್ಕರತ್ ॥ ೩ ॥ ತನ್ನೋ ವಾತೋ ಮಯೋಭು ವಾತು ಭೇಷಜಂ ತನ್ಮಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ತತ್ ಪಿತಾ ದ್ಯೌಃ । ತದ್ ಗ್ರಾವಾಣಃ ಸೋಮಸುತೋ ಮಯೋಭುವಸ್ತದಶ್ವಿನಾ ಶೃಣುತಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಾ ಯುವಮ್ ॥ ೪ ॥ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ೫ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವವೇದಾಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ನಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಧಾತು ॥ ೬ ॥ ಪೃಷದಶ್ವಾ ಮರುತಃ

ಪೃಶ್ನಿಮಾತರಃ ಶುಭಂಯಾವಾನೋ ವಿದಥೇಷು ಜಗ್ಮಯಃ । ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾ ಮನವಃ ಸೂರ ಚಕ್ಷಸೋ ವಿಶ್ವೇ ನೋ ದೇವಾ ಅವಸಾ ಗಮನ್ನಿಹ ॥ ೭ ॥ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾಃ । ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ । ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಗ್‌ಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥ ೮ ॥ ಶತಮಿನ್ನು ಶರದೋ ಅಂತಿ ದೇವಾ ಯತ್ರಾ ನಶ್ಚಕ್ರಾ ಜರಸಂ ತನೂನಾಮ್ । ಪುತ್ರಾಸೋ ಯತ್ರ ಪಿತರೋ ಭವಂತಿ ಮಾ ನೋ ಮಧ್ಯಾ ರೀರಿಷತಾಯುರ್ಗಂತೋಃ ॥ ೯ ॥ ಅದಿತಿರ್ದ್ಯೌರದಿತಿರಂತರಿಕ್ಷಮದಿತಿರ್ಮಾತಾ ಸ ಪಿತಾ ಸ ಪುತ್ರಃ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅದಿತಿಃ ಪಂಚ ಜನಾ ಅದಿತಿರ್ಜಾತಮದಿತಿರ್ಜನಿತ್ವಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ತಪುರ್ಮೂರ್ಧಾ ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಃ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ ॥

ಓಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ನಯತು ದುರ್ಗಹಾ ತಿರಃ ಪುನರ್ನೇಷದಘಶಂಸಾಯ ಮನ್ಮ । ಕ್ಷಿಪದಶಸ್ತಿಮಪ ದುರ್ಮತಿಂ ಹನ್ನಥಾ ಕರದ್ಯಜಮಾನಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ॥ ೧ ॥ ನರಾಶಂಸೋ ನೋಽವತು ಪ್ರಯಾಜೇ ಶಂ ನೋ ಅಸ್ತ್ವನುಯಾಜೋ ಹವೇಷು । ಕ್ಷಿಪದಶಸ್ತಿಮಪ ದುರ್ಮತಿಂ ಹನ್ನಥಾ ಕರದ್ಯಜಮಾನಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ॥ ೨ ॥ ತಪುರ್ಮೂರ್ಧಾ ತಪತು ರಕ್ಷಸೋ ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ ಶರವೇ ಹಂತವಾ ಉ । ಕ್ಷಿಪದಶಸ್ತಿಮಪ ದುರ್ಮತಿಂ ಹನ್ನಥಾ ಕರದ್ಯಜಮಾನಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ॥ ೩ ॥

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುರತಃ ತಾಂಬೂಲಪೂಗೀಫಲಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಆಶೀರ್ವಚನಕಾಲೇ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತಿತಿ ಭವಂತೋಬ್ರುವಂತು ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತೋದಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ಯಜಮಾನ ಕುಟುಂಬಸ್ಥ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರೀ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಸ್ಪರ್ಶಯೇಯುಃ ॥ ತದಾ ಏತಾನಿ ಮಂತ್ರಾಣಿ ಪಠೇಯುಃ ॥

ಓಮ್ ಇಂದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಿಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಭಗತ್ವಮಸ್ಮೇ । ಪೋಷಂ ರಯೀಣಾಮರಿಷ್ಟಿಂ ತನೂನಾಂ ಸ್ವಾದ್ಮಾನಂ ವಾಚಃ ಸುದಿನತ್ವಮಹ್ನಾಮ್ ॥ [ಪುನಸ್ತ್ವಾಽದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾ ವಸವಃ ಸಮಿಂಧತಾಂ ಪುನರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಣೋ ವಸುನೀಥ ಯಜ್ಞೈಃ । ಘೃತೇನ ತ್ವಂ ತನುವೋ ವರ್ಧಯಸ್ವ ಸತ್ಯಾಃ ಸಂತು ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಕಾಮಾಃ] ॥ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇಣ ಶತಶಾರದೇನ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷಾಹಾರ್ಷಮೇನಮ್ । ಶತಂ ಯಥೇಮಂ ಶರದೋ ನಯಾತೀಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ದುರಿತಸ್ಯ ಪಾರಮ್ ॥ ಶತಂ ಜೀವ ಶರದೋ ವರ್ಧಮಾನಃ ಶತಂ ಹೇಮಂತಾಞ್ಛತಮು ವಸಂತಾನ್ । ಶತಮಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ

ಸವಿತಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಶತಾಯುಷಾ ಹವಿಷೇಮಂ ಪುನರ್ದುಃ ॥ ಆಹಾರ್ಷಂ ತ್ವಾವಿದಂ ತ್ವಾ ಪುನರಾಗಾಃ ಪುನರ್ನವ । ಸರ್ವಾಂಗ ಸರ್ವಂ ತೇ ಚಕ್ಷುಃ ಸರ್ವಮಾಯುಶ್ಚ ತೇಽವಿದಮ್ ॥ ಸರ್ವಸ್ಯಾಪ್ತ್ಯೈ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಿತ್ಯೈ ಸರ್ವಮೇವ ತೇನಾಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಂ ಜಯತಿ ॥ ಋಧ್ಯಾಸ್ಮ ಹವ್ಯೈರ್ನಮಸೋಪಸದ್ಯ ಮಿತ್ರಂ ದೇವಂ ಮಿತ್ರಧೇಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು । ಅನೂರಾಧಾನ್ ಹವಿಷಾ ವರ್ಧಯಂತಃ । ಶತಂ ಜೀವೇಮ ಶರದಃ ಸವೀರಾಃ ॥ ನವೋನವೋ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋಽಹ್ನಾಂ ಕೇತುರುಷಸಾಮೇತ್ಯಗ್ರಮ್ । ಭಾಗಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ವಿ ದಧಾತ್ಯಾಯನ್ ಪ್ರ ಚಂದ್ರಮಾಸ್ತಿರತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ಜಪಚ್ಛಿದ್ರಂ ತಪಶ್ಛಿದ್ರಂ ಯಚ್ಛಿದ್ರಂ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಣಿ ।
ಸರ್ವಂ ಭವತಿ ನಿಶ್ಛಿದ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರುಪಪಾದಿತಮ್ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಾಸ್ಸತ್ಯಾಸ್ಸಫಲಾಸ್ಸಂತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

ಇತಿ ಸಭ್ಯಃ ಪರಿಷದಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಬ್ರೂಯಾತ್ । ಪರಿಷದುಚ್ಚೈಃ **'ತಥಾಽಸ್ತು'** ಇತಿ ಸಭ್ಯೋದ್ದೇಶಂ ಪೂರಯೇತ್ । ಏತತ್ಪೂರಣಂ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಲೋಪಪೂರ್ತ್ಯೈ ಭವತಿ ॥

ಆಶೀರ್ವಾದಗದ್ಯಾನಿ

ಆಯುರ್ದೀರ್ಘಮರೋಗತಾಂ ಪ್ರಿಯವಧೂಂ ಚೈಶ್ವರ್ಯಮವ್ಯಾಹತಂ
ಪುತ್ರಾನ್ ಭದ್ರಗುಣಾನ್ ದದಾತು ಭವತಾಂ ಸುತ್ರಾಮಮಾನ್ಯಂ ಪದಮ್ ।
ಪಾರಾವಾರಸುತಾಪಯೋಧರತಟೀರಪಂಕಾಂಕಿತ-
ಶ್ಯಾಮಃ ಕಾಮಪಿತಾ ಪಿತಾಮಹಪಿತಾ ಶೇಷಾಂಕಶಾಯೀ ಹರಿಃ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಾಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸಫಲಾಃ ಸಂತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

॥ **ತಥಾಸ್ತು** ॥ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ)

* ಅಯಂ ಯಜಮಾನಃ ಅನವರತಾನ್ನದಾನವಿಶೇಷಸಂತೋಷಿತವಿದ್ವಜ್ಜನಾಶೀರ್ವಾದಪರಂಪರಾಪ್ರಾಪ್ತ-ಸಮಸ್ತೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತೋ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮಂ ಯಜಮಾನಂ ಬಂಧುಜನಾಃ ದೀನಾಜನಾಃ ಪಂಡಿತಜನಾಃ ಸ್ವಸ್ವಸಂಮಾನಸಮುಚಿತಕಲಾಪ-ಕೌಶೇಯವಾಸೋಗೋಮಹಿಷ್ಯಾದೀನಾಂ ಸಂಪಾದನಾಯ ಸಮಾಶ್ರಯಂತಾಮ್, ಅನುಬಂಧಿನಶ್ಚ ನಿಲಿಂಪಾ ಇವ ದಿವಸ್ಪತಿಂ, ಅಪಗಾ ಇವ ಉದನ್ವಂತಂ, ಸಂಯಮಿನ ಇವ ಪಾರಾಶರ್ಯಮನುವರ್ತಾಂತಾಮಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾದಿಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞ ದೇವ-ಗುರುಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿಥಿಸತ್ಕಾರಾದಿಸತ್ಕರ್ಮಾಣಿ ನಿರಂತರಾಣಿ ಭೂಯಾಸುರಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽ-ನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ಪೌಲಸ್ತ್ಯ-ವೈರೋಚನಿ-ಮಾರುತಿ-ಕೃಪ-ಪಾರಾಶರ್ಯ-ದ್ರೌಣಿ-ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ-ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿಚಿರಜೀವಿನಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಃ ದೀರ್ಘಾಯುಃಪ್ರದಾಃ ಭೂಯಾಸುರಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅಸ್ಮಾತ್ ಯಜಮಾನಾತ್ ಶೋಕಪ್ರಭೃತಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ಆಧಿದೈವಿಕ-ಆಧಿಭೌತಿಕಾದಿತಾಪತ್ರಯಸಹಿತಾಃ ಆಧಿ-ವ್ಯಾಧಯಃ ದೂರೇ ವರೀವೃತ್ಯಂತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಶ್ರೀರ್ಯಶೋ ಗೌಃ ವಿದ್ಯಾ ವಿನಯೋ ವಿತ್ತಂ ಬಹುಪುತ್ರಂ ಚಾಯುಷ್ಯಂ ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅಸ್ಮಿನ್ ಯಜಮಾನೇ ರೂಪಲಾವಣ್ಯತಾರುಣ್ಯಕಾರುಣ್ಯವರೇಣ್ಯವದಾನ್ಯತಾಯಃ ಸರ್ವೇ ಸದ್ಗುಣಾಃ ಸಂಮಿಲಿತಾಃ ಸಂತಃ ಸಮುಜ್ಜೃಂಭಂತಾಮಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಅನ್ಯೋನ್ಯಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತೌ ಸಾಲಂಕಾರೌ ಸಂತಾನಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧೌ ಕೀರ್ತಿಮಂತೌ ಸುಖಭಾಗಿನೌ, ನಿರುಪದ್ರವೌ, ನೀರೋಗೌ, ನಿರ್ವ್ಯಸನೌ, ನಿರ್ದುಃಖೌ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಭಾಜೌ ಚ ಸ್ಯಾತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ವಾಣೀಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾವಿವ ಪೂಜ್ಯೌ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಮಿವ ಪೂರ್ಣಾನಂದೌ, ಗೌರೀ-ಶಂಕರಾವಿವ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನೌ, ಅರುಂಧತೀವಸಿಷ್ಠಾವಿವ ತಪಃಸಮೃದ್ಧೌ, ಸೀತಾರಾಮಾವಿವ ಸಕಲ-ಸುಖಭೋಗಭಾಗ್ಯೋಪೇತೌ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣಾವಿವ ಸಫಲಮನೋರಥೌ, ಅನಸೂಯಾತ್ರೀ ಇವ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ-ಸತ್ಯಶೌಚಪರಾಯಣೌ, ಚಿರಾಯುಷ್ಮಂತೌ ಧನಧಾನ್ಯಕನಕವಸ್ತುವಾಹನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿಮಂತೌ ಚ ಸ್ಯಾತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಓಜಸ್ವಿನೌ ತೇಜಸ್ವಿನೌ ಬಹುಪುತ್ರವಂತೌ ಬಹುಮಿತ್ರವಂತೌ ದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತಕೀರ್ತಿಮಂತೌ ಚ ಭೂಯಾಸ್ತಾಮಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಸತತನಮದಮರಪತಿಯಮವರುಣಧನದಮುಖನಿಖಿಲಜಗದಧಿಪತಿಮುಕುಟತಟ-ಖಚಿತಮಣಿರುಚಿಶಬಲಮುರಮಥನಪದಕಮಲನಿಹಿತಹೃದಯಕಮಲೌ ಚ ಭೂಯಾಸ್ತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇವ ಬಲಾಢ್ಯೌ, ಅಶ್ವಿನಾವಿವ ನೀರೋಗಶರೀರೌ, ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾವಿವ ನಿತ್ಯಾವಿಯೋಗಿನೌ ಜಾನಕೀರಘುನಂದನಾವಿವ ದೃಢಗಾತ್ರೌ, ರವಿಕಂದರ್ಪಾವಿವ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಿಭಾವಿತಪುಂ-ಖಾನುಪುಂಖಪ್ರೇಮಬದ್ಧೌ, ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಕುಂಭಸಂಭವಾವಿವ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಚೋದಿತನಿಜಾಶ್ರಮೋಚಿತ-ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಬದ್ಧಶ್ರದ್ಧೌ, ದ್ರೌಪದೀಯುಧಿಷ್ಠಿರಾವಿವ ಬಹುವಿಧವಿಶಿಷ್ಟಜನಸಮಷ್ಟಿಸಂಭೃತೌ ಮಹಾಂತೌ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೌ ಜಿತಮನ್ಯೂ ಗತದೈನ್ಯೌ ವದಾನ್ಯೌ ಮೂರ್ಧನ್ಯೌ ದೇವಕಲ್ಪೌ ಋಷಿಕಲ್ಪೌ ವಿತರಣಜಿತಕಲ್ಪೌ ವಿಚಿತ್ರವಿವಿಧಕಲ್ಪೌ ಭೂಲೋಕಭೂಷಾಯಮಾನೌ ಚ ಭೂಯಾಸ್ತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನು-ಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವೋಧ್ಯಕ್ಷತಕ್ಷವಿಪಕ್ಷರಾಜವಕ್ಷಸ್ಥಲೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಪಾದಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷವಕ್ಷಸ್ಥಲನಿಲಯಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣಾಪಾತ್ರೇ ಭೂಯಾಸ್ತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಪ್ರೀತಿಃ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಾಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಧರ್ಮಕರ್ಮನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಠತ್ವಂ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

(ಈ ಕೆಳಗಿನ ಗದ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ : ವಿದ್ವಾನ್ ಸಗ್ರಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ)

* ಸ್ವಸ್ತಿ ಹರಿಗುರ್ವನುಗ್ರಹಬಲಾತ್ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಾಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸಫಲಾಃ ಸಂತ್ವಿತಿ ಹರಿಗುರ್ವನುಗ್ರಹಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅಯಂ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಃ ಭಗವದನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕಾವಿರತಾನ್ನದಾನವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷಿತಭಗವದ್-ಭಕ್ತಜನಾಶೀರ್ವಾದಪರಂಪರಾಪ್ರಾಪ್ತಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಾತ್ಮಿಕಯಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಂಪತ್ಯಾ, ತತ್‌ಸಹಕಾರಿಣ್ಯಾ ದೈಹಿಕಮಾನಸಿಕಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಸಾತ್ವಿಕೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಸಂಪದಾ ಚ ಸಂಯುಕ್ತೋ ಭೂಯಾದಿತಿ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಾದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥
'ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಾದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನಾ' ಭವತು ॥

* ಇಮಂ ಸಾಧಕಂ ಭಕ್ತಜನಾಃ ಸಾಧಕಾಶ್ಚ ಸ್ವಸ್ವಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನಸೌಕರ್ಯ ಸಂಪಾದನಾಯ ಸಮಾಶ್ರಯಂತಾಂ ಇತಿ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಾಶ್ರಯಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅನೇನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಾಧಕೇನ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನೇನ ಸಾಕಂ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣಮನನಾಧ್ಯಾಪನಾದೀನಿ ನಿರಂತರಂ ಪ್ರವರ್ತಂತಾಮಿತಿ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಾಧ್ಯಾಪನಾದಿಷು ಮಗ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥ 'ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಾಧ್ಯಾಪನಾದಿಷುಮಗ್ನಾಃ' ಭವತು ॥

* ಅಸ್ಮೈ ಸಾರ್ಥಕಾಯುಃಸಂಪನ್ನಾಯ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದೀನಾಂ ಸಾರ್ಥಕಾಯುಃಪ್ರದೋ ಶಿಂಶುಮಾರಃ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿಭ್ಯ ಇವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾಯೋಪಯುಕ್ತಂ ಆಯುಃ ಪ್ರದದಾತ್ವಿತಿ ತದನುಗೃಹೀತಸಾರ್ಥಕಾಯುಃಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅಸ್ಮಾತ್ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಾಧಕಾತ್ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಾಧ್ಯಾಪನಯೋಃ ಬಾಧಕಾಃ ವಿಘ್ನ–ಆಲಸ್ಯ–ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಾದಯಃ ದೋಷಾಃ ಹರಿಗುರ್ವನುಗ್ರಹಪ್ರಭಾವೇಣ ದೂರತ ಏವಾಪಸರ್ಪಂತ್ವಿತಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹೇಣ ದೂರೋತ್ಸಾರಿತತಾದೃಶದೋಷಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥
'ಭಗವದನುಗ್ರಹೇಣ ದೂರೋತ್ಸಾರಿತತಾದೃಶದೋಷಾಃ' ಭವತು ॥

* ಅಸ್ಯ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಸ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನೋಪಯುಕ್ತಾಃ ಮೇಧಾ–ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ–ಏಕಾಗ್ರತಾ–ವಾಕ್‌ಪಾಟವಾದಿಗುಣಾಃ ಸಂವರ್ಧಂತಾಮಿತಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತೇತಾದೃಶಗುಣಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನು ಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅಸ್ಮಿನ್ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತೇ ಹರಿಗುರ್ವನುಗ್ರಹಸಂಪಾದನೋಪಯುಕ್ತಾಃ ಶ್ರವಣಕೀರ್ತನಾದಿ ನವಲಕ್ಷಣೋಪೇತಾ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಿಃ ವಿಶೇಷೇಣ ವಿಜೃಂಭತಾಮಿತಿ ತಾದೃಶಭಕ್ತಿಸಂಪನ್ನಾಃ ಮಹಾಂತೋ ಭವಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾನುಗ್ರಹೇಣ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯಂ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಂ ಅನುಷ್ಠಾಯ ತದಂಗತಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನೇ ಪರಸ್ಪರಂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಸಹಕಾರವಂತೌ ಸ್ಯಾತಾಮಿತಿ ತಾದೃಶದಾಂಪತ್ಯಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತಃ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥
'ತಾದೃಶದಾಂಪತ್ಯಸಂಪನ್ನಾಃ' ಭವತಃ ॥

* 'ಧರ್ಮೇ ಚಾರ್ಥೇ ಚ ಕಾಮೇ ಚ ನಾತಿಚರಾಮಿ' –ಇತಿ ವಿವಾಹಾವಧೌ ವಿಹಿತ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನುಸರಣಾಯ ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಭಾವೈಕ್ಯಂ ಪ್ರದದಾತ್ವಿತಿ ಭಾವನಾಖ್ಯಂ ಭಗವಂತಂ ತದನುಗ್ರಹಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತಃ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಾನುಷ್ಠಾನೇ ಪ್ರತಿಪದಂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ ಭಗವತ್ ಸ್ಮರಣಂ ಭಗವದನುಗ್ರಹೇಣ ಜಾಗೃತಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ತಥಾ ಸ್ಮರಣೇ ಮಗ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅನೇನ ಸಪರಿವಾರೇಣ ಹರಿಗುರುಭಕ್ತೇನ ಭಗವತೋ ಬಲೇನ ಭಗವತೋ ವೀರ್ಯೇಣ ಭಗವತಸ್ತೇಜಸಾ ಜ್ಞಾನ–ಭಕ್ತಿ–ವೈರಾಗ್ಯಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಭಗವದನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅದ್ಯ ಆಚರಿತೇನ..... ಕರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭೂತ್ವಾ ಅಸ್ಮಿನ್ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಾದಯಃ ಇತೋಽಪ್ಯತಿಶಯೇನ ಸಮೃದ್ಧಾಃ ಯಥಾ ಭವೇಯುಸ್ತಥಾ ಅನುಗೃಹ್ಣಾತ್ವಿತಿ ತಾದೃಶಾನುಗ್ರಹಭಾಜಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಏವಂ ಸರ್ವೇ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಾಃ ಭಗವಜ್ಜ್ಞಾನ–ಭಕ್ತಿ–ವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನಾಃ ಸಂತಃ ಮೋಕ್ಷಪುರುಷಾರ್ಥಾಭಿಮುಖಾಃ ಭವಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

'ಸರ್ವೇ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು'

ಆಯುರ್ಋಚಃ

ಓಂ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ । ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥ ೧ ॥ ಪುನಃ ಪುನರ್ಜಾಯಮಾನಾ ಪುರಾಣೀ ಸಮಾನಂ ವರ್ಣಮಭಿಶುಂಭಮಾನಾ । ಶ್ವಘ್ನೀವ ಕೃತ್ನುರ್ವಿಜ ಆಮಿನಾನಾ ಮರ್ತಸ್ಯ ದೇವೀ ಜರಯಂತ್ಯಾಯುಃ ॥ ೨ ॥ ದ್ರವಿಣೋದಾ ದ್ರವಿಣಸಸ್ತುರಸ್ಯ ದ್ರವಿಣೋದಾಃ ಸನರಸ್ಯ ಪ್ರಯಂಸತ್ । ದ್ರವಿಣೋದಾ ವೀರವತೀಮಿಷಂ ನೋ ದ್ರವಿಣೋದಾ ರಾಸತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ೩ ॥ ಉದೀರ್ಧ್ವಂ ಜೀವೋ ಅಸುರ್ನ ಆಗಾದಪಪ್ರಾಗಾತ್ತಮ ಆ ಜ್ಯೋತಿರೇತಿ । ಆರೈಕ್ಪಂಥಾಂ ಯಾತವೇ ಸೂರ್ಯಾಯಾಗನ್ಮ ಯತ್ರ ಪ್ರತಿರಂತ ಆಯುಃ ॥ ೪ ॥ ದಕ್ಷಿಣಾವತಾಮಿದಿಮಾನಿ ಚಿತ್ರಾ ದಕ್ಷಿಣಾವತಾಂ ದಿವಿ ಸೂರ್ಯಾಸಃ । ದಕ್ಷಿಣಾವಂತೋ ಅಮೃತಂ ಭಜಂತೇ ದಕ್ಷಿಣಾವಂತಃ ಪ್ರತಿರಂತ ಆಯುಃ ॥ ೫ ॥ ಇಮೇ ಭೋಜಾ ಅಂಗಿರಸೋ ವಿರೂಪಾ ದಿವಸ್ಪುತ್ರಾಸೋ ಅಸುರಸ್ಯ ವೀರಾಃ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಯ ದದತೋ ಮಘಾನಿ ಸಹಸ್ರಸಾವೇ ಪ್ರತಿರಂತ ಆಯುಃ ॥ ೬ ॥ ಯಥಾ ಹ ತ್ಯದ್ವಸವೋ ಗೌರ್ಯಂ ಚಿತ್ಪದಿಷಿತಾಮಮುಂಚತಾ ಯಜತ್ರಾಃ । ಏವೋ ಷ್ವಸ್ಮನ್ಮುಂಚತಾ ವ್ಯಂಹಃ ಪ್ರತಾರ್ಯಗ್ನೇ ಪ್ರತರಂ ನ ಆಯುಃ ॥ ೭ ॥ ಯಶಸ್ಕರಂ ಬಲವಂತಂ ಪ್ರಭುತ್ವಂ ತಮೇವ ರಾಜಾಧಿಪತಿರ್ಬಭೂವ । ಸಂಕೀರ್ಣನಾಗಾಶ್ವಪತಿರ್ನರಾಣಾಂ ಸುಮಂಗಲ್ಯಂ ಸತತಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ೮ ॥ ಗೋಮಾಯುರದಾದಜಮಾಯುರದಾತ್ಪೃಶ್ನಿರದಾದ್ಧರಿತೋ ನೋ ವಸೂನಿ । ಗವಾಂ ಮಂಡೂಕಾ ದದತಃ ಶತಾನಿ ಸಹಸ್ರಸಾವೇ ಪ್ರತಿರಂತ ಆಯುಃ ॥ ೯ ॥ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಸೌಮನಸಮದೃಪ್ತಂ ರಾಯಸ್ಪೋಷಂ ಯಜಮಾನೇಷು ಧತ್ತಮ್ । ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಭೂತಿಮಸ್ಮಾಸು ಧತ್ತಂ ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ ಪ್ರತಿರತಂ ನ ಆಯುಃ ॥ ೧೦ ॥ ವೃಷ್ಟಿಂ ದಿವಃ ಶತಧಾರಃ ಪವಸ್ವ ಸಹಸ್ರಸಾ ವಾಜಯುರ್ದೇವವೀತೌ । ಸಂ ಸಿಂಧುಭಿಃ ಕಲಶೇ ವಾವಶಾನಃ ಸಮುಸ್ರಿಯಾಭಿಃ ಪ್ರತಿರನ್ನ ಆಯುಃ ॥ ೧೧ ॥ ಸವಿತಾ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾತ್ಸವಿತಾ ಪುರಸ್ತಾತ್ಸವಿತೋತ್ತರಾತ್ತಾತ್ಸವಿತಾಧರಾತ್ತಾತ್ । ಸವಿತಾ ನಃ ಸುವತು ಸರ್ವತಾತಿಂ ಸವಿತಾ ನೋ ರಾಸತಾಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ೧೨ ॥ ನವೋ ನವೋ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋಽಹ್ನಾಂ ಕೇತುರುಷಸಾಮೇತ್ಯಗ್ರಮ್ । ಭಾಗಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ವಿ

ದಧಾತ್ಯಾಯನ್ ಪ್ರ ಚಂದ್ರಮಾಸ್ತಿರತೇ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ೧೩ ॥ ವಿದ್ಯುನ್ನ ಯಾ ಪತಂತೀ ದವಿದ್ಯೋದ್ಭರಂತೀ ಮೇ ಅಪ್ಯಾ ಕಾಮ್ಯಾನಿ । ಜನಿಷ್ಟೋ ಅಪೋ ನರ್ಯಃ ಸುಜಾತಃ ಪ್ರೋರ್ವಶೀ ತಿರತ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ೧೪ ॥ ಉಚ್ಚಾದಿವಿ ದಕ್ಷಿಣಾವಂತೋ ಅಸ್ಥುರ್ಯೇ ಅಶ್ವದಾಃ ಸಹತೇ ಸೂರ್ಯೇಣ । ಹಿರಣ್ಯದಾ ಅಮೃತತ್ವಂ ಭಜಂತೇ ವಾಸೋದಾಃ ಸೋಮ ಪ್ರತಿರಂತ ಆಯುಃ ॥ ೧೫ ॥

ಸೌಭಾಗ್ಯ ಋಚಃ

ಓಂ ಹಿಂಕೃಣ್ವತೀ ವಸುಪತ್ನೀ ವಸೂನಾಂ ವತ್ಸಮಿಚ್ಛಂತೀ ಮನಸಾಭ್ಯಾಗಾತ್ । ದುಹಾಮಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ಪಯೋ ಅಘ್ನ್ಯೇಯಂ ಸಾ ವರ್ಧತಾಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೧ ॥ ಸಮಿದ್ಧಸ್ಯ ಶ್ರಯಮಾಣಃ ಪುರಸ್ತಾದ್ಬ್ರಹ್ಮ ವನ್ವಾನೋ ಅಜರಂ ಸುವೀರಮ್ । ಆರೇ ಅಸ್ಮದಮತಿಂ ಬಾಧಮಾನ ಉಚ್ಛ್ರಯಸ್ವ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೨ ॥ ವನಸ್ಪತೇ ಶತವಲ್ಶೋ ವಿ ರೋಹ ಸಹಸ್ರವಲ್ಶಾ ವಿ ವಯಂ ರುಹೇಮ । ಯಂ ತ್ವಾಮಯಂ ಸ್ವಧಿತಿಸ್ತೇಜಮಾನಃ ಪ್ರಣಿನಾಯ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೩ ॥ ಇಂದುರ್ದೇವಾನಾಮುಪ ಸಖ್ಯಮಾಯನ್ಸಹಸ್ರಧಾರಃ ಪವತೇ ಮದಾಯ । ನೃಭಿಃ ಸ್ತವಾನೋ ಅನುಧಾಮ ಪೂರ್ವಮಗನ್ನಿಂದ್ರಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೪ ॥ ಅಸ್ಯ ಪಿಬಕ್ಷುಮತಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ಯೇಂದ್ರ ಸೋಮಸ್ಯ ವರಮಾ ಸುತಸ್ಯ । ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ಮನಸಾ ಮಾದಯಸ್ವಾರ್ವಾಚೀನೋ ರೇವತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೫ ॥ ಘೃತಾದುಲ್ಲುಪ್ತಂ ಮಧುಮತ್ಸುವರ್ಣಂ ಧನಂಜಯಂ ಧರುಣಂ ಧಾರಯಿಷ್ಣು । ಋಣಕ್ಸಪತ್ನಾದಧರಾಂಶ್ಚ ಕೃಣ್ವದಾಽಽರೋಹ ಮಾಂ ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ॥ ೬ ॥

ಓಮ್ ಅವಿಧವಾ ಭವ ವರ್ಷಾಣಿ ಶತಂ ಸಾಗ್ರಂ ತು ಸುವ್ರತಾ । ತೇಜಸ್ವೀ ಚ ಯಶಸ್ವೀ ಚ ಧರ್ಮಪತ್ನೀ ಪತಿವ್ರತಾ ॥ ೧ ॥ ಜನಯದ್ಬುಹುಪುತ್ರಾಣಿ ಮಾ ಚ ದುಃಖಂ ಲಭೇತ್ ಕ್ವಚಿತ್ । ಭರ್ತಾ ತೇ ಸೋಮಪಾ ನಿತ್ಯಂ ಭವೇದ್ ಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ ॥ ೨ ॥ ಅಷ್ಟಪುತ್ರಾ ಭವ ತ್ವಂ ಚ ಸುಭಗಾ ಚ ಪತಿವ್ರತಾ । ಭರ್ತುಶ್ಚೈವ ಪಿತುರ್ಭ್ರಾತುರ್ಹೃದಯಾನಂದಿನೀ ಸದಾ ॥ ೩ ॥ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ತು ಯಥೇಂದ್ರಾಣೀ ಶ್ರೀಧರಸ್ಯ ಯಥಾ ಶ್ರಿಯಾ । ಶಂಕರಸ್ಯ ಯಥಾ ಗೌರೀ ತದ್ಭರ್ತುರಪಿ ಭರ್ತರಿ ॥ ೪ ॥

ಅತ್ರೇರ್ಯಥಾನುಸೂಯಾ ಸ್ಯಾದ್ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಪ್ಯರುಂಧತೀ । ಕೌಶಿಕಸ್ಯ ಯಥಾ ಸತೀ ತಥಾ ತ್ವಮಪಿ ಭರ್ತರಿ ॥ ೫ ॥ ಧ್ರುವೈಧಿ ಪೋಷ್ಯಾ ಮಯಿ ಮಹ್ಯಂ ತ್ವಾದಾದ್ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ । ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಪ್ರಜಾವತೀ ಸಂಜೀವ ಶರದಃ ಶತಮ್ ॥ ೬ ॥

ಸರ್ವಮುಹೂರ್ತಾನಂತರಂ ಕರ್ತವ್ಯ ಆಶೀಃ

* ಅಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇ ಲಗ್ನಹೋರಾದ್ರೇಕ್ಕಾಣನವಾಂಶದ್ವಾದಶತ್ರಿಂಶಾಂಶಾದಿ ಸಮಯೇಷು ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವಶಾತ್ ನಾಮನಕ್ಷತ್ರವಶಾತ್, ಜನ್ಮರಾಶಿವಶಾತ್ ನಾಮರಾಶಿವಶಾತ್ ಶುಭೇತರಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ, ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಶುಭಫಲದಾತೃತ್ವಂ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು । 'ತಥಾಸ್ತು' ।

"ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಲಗ್ನಂ ಚ ಸಕಲದೋಷವಿರಹಿತಂ ಶುಭಫಲಕಲಿತಂ ಚ ಸುಖಪ್ರದಂ ಭೂಯಾತ್ .... ॥"

ಯದ್ಯಪ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಮಹೋತ್ಸವೇ ಯತ್ಕಿಂಚಿದಪಶಬ್ದಿತಂ ಯಾಜಕಾನಾಂ ಯಚ್ಚಾಶ್ರಾವಿ ಪರುಷಂ ಜನೈಃ ಯಚ್ಚಶ್ರುತಮಶ್ಲೀಲಂ ವಾ ತತ್ಸರ್ವಮಪಿ ಮಂತ್ರಘೋಷೈಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶೀರ್ವಚನಬಲೇನ ಚ ಶಾಂತಕಲುಷಂ ಸುಮಂಗಲಂ ಸುಶ್ಲೀಲಂ ಶ್ರಾವ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕೃಚ್ಚಭೂಯಾತ್ ...... ॥

ಗರ್ಭಾಧಾನಸಂದರ್ಭೇ

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ ಕಾರಿತ ವಿಧಿನಾ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿ–ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭೂತ್ವಾ ಸರ್ವಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕಸಕಲವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದಸಮಸ್ತ–ಲಕ್ಷಣೋಪೇತಾಯುಷ್ಮತ್ಸುಗುಣಸತ್ಸಂತಾನಫಲಪ್ರದೋ ಭೂಯಾತ್ ...... ।

ಅನೇನ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ಗರ್ಭಾಧಾನಲಗ್ನಸುಲಗ್ನತಾ ಸಿದ್ಧಿರಸ್ತ್ವಿತಿ..... ।

ಪುಂಸವನಾನವಲೋಭನಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಸಂದರ್ಭೇ

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾರಿತಾಭ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ಪುಂಸವನಾನವಲೋಭನಸಂಸ್ಕಾರಾಭ್ಯಾಂ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಉತ್ಪತ್ಸ್ಯಮಾನ ಸರ್ವಗರ್ಭಾಣಾಂ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವದೋಷಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾಪುಂರೂಪತಾ ಜ್ಞಾನೋದಯ–ಪ್ರತಿರೋಧಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ .... ॥

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾರಿತೇನ ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಸಂಸ್ಕಾರೇಣ ಉನ್ನಯನಲಗ್ನ–ನಿರ್ದೋಷತಾಪೂರ್ವಕಂ ಗರ್ಭಾಭಿವೃದ್ಧಿಪರಿಪಂಥಿಪಿಶಿತರುಧಿರಪ್ರಿಯಾಽಲಕ್ಷ್ಮೀಭೂತರಾಕ್ಷಸೀಗಣದೂರ–ನಿರಸನಕ್ಷೇಮಸಕಲಸೌಭಾಗ್ಯಜನಕಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಮಾವೇಶದ್ವಾರಾ ಪ್ರತಿಗರ್ಭಂ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೈನೋ ನಿಬರ್ಹಣಜನಕಾತಿಶಯಸಿದ್ಧಿರ್ಭೂಯಾದಿತಿ ...... ॥

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾರಿತ ವಿಷ್ಣುಬಲಿಸಂಸ್ಕಾರೇಣ ಗರ್ಭಾಧಿದೇವತಾಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದೇನ ಗರ್ಭಿಣ್ಯಾಃ ಸರ್ವಬಾಧಾಪರಿಹಾರ ಪೂರ್ವಕಂ ಸುಖಪ್ರಸೂತಿರ್ಭೂಯಾದಿತಿ.... ॥

ಜಾತಕರ್ಮ–ನಾಮಕರಣಸಂದರ್ಭೇ

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾರಿತಾಭ್ಯಾಂ ಶಿಶೋಃ ಜಾತಕರ್ಮನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರಾಭ್ಯಾಂ ಬೀಜಗರ್ಭ–ಸಮುದ್ಭವೈನೋ ನಿಬರ್ಹಣದ್ವಾರಾ ಗರ್ಭಾಂಬುಪಾನಜನಿತಸಕಲದೋಷಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕಮ್ ಆಯುಷ್ಯಂ ಮೇಧಾಭಿವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ ...... ॥

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಾರಿತೇನ ನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರೇಣ ಶಿಶೋಃ ಆಯುರ್ವರ್ಚೋಽಭಿವೃದ್ಧಿಃ ವ್ಯವಹಾರಸಿದ್ಧಿಶ್ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ....... ॥

ಚೂಡಾಕರ್ಮಸಂದರ್ಭೇ

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಶಿಶೋಃ ಬೀಜಗರ್ಭಸಮುದ್ಭವೈನೋಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕಂ ಕುಲದೇವತಾನುಗ್ರಹ–ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಕಾರಿತೈಃ ಉಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣಾನ್ನಪ್ರಾಶನಚೂಡಾಕರ್ಮಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸತೇಜ ಇಂದ್ರಿಯಾಯು–ರ್ಬಲಾದಿಸಿದ್ಧಿರ್ಭೂಯಾದಿತಿ ...... ॥

ಚೂಡಾಕರ್ಮಮುಹೂರ್ತ ಸುಲಗ್ನತಾಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಸಂಭಾವಿತಾಶೇಷದೋಷನಿವೃತ್ತಿರ್ಭೂಯಾದಿತಿ..... ॥

ಉಪನಯನಸಂದರ್ಭೇ

ಅಸ್ಯ ವಟೋಃ ವೇದೋಕ್ತಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಮಾಯುಷ್ಯಂ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನು–ಗೃಹ್ಣಂತು ॥ **'ತಥಾಸ್ತು'**

ಅಸ್ಯ ವಟೋಃ ಗುರುಕುಲಾವಾಸಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಕಾಲದ್ವಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯವೇದಾಧ್ಯಯನಭಿಕ್ಷಾಚರಣ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣಾದೌ ಮತಿರಚಂಚಲಾಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ **'ತಥಾಸ್ತು'**

ಅಸ್ಯ ವಟೋಃ ಗುರುದೇವತಾನುಗ್ರಹೇಣ ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧಾಮೇಧಾಸಿದ್ಧಿರಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನು–ಗೃಹ್ಣಂತು ॥ **'ತಥಾಸ್ತು'**

ಅಸ್ಯ ವಟೋಸ್ಸಕಲವಿದ್ಯಾನೈಪುಣ್ಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಂ ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ **'ತಥಾಸ್ತು'**

ಸಮಸ್ತಸನ್ಮಂಗಲಾನಿ ಭವಂತು....... ॥ **'ತಥಾಸ್ತು'**

ಸಮಾವರ್ತನಸಂದರ್ಭೇ

ಅಸ್ಯ ವಟೋಃ ಉಪನಯನಾದಾರಭ್ಯ ಶೌಚಾಚಮನಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಭಿಕ್ಷಾಟನಭೋಜನ–ಗುರೂಪಾಸನವೇದಾಧ್ಯಯನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯನಿಯಮಾನಾಮ್ ಉಪೇಕ್ಷಾಜ್ಜನಿತದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ, ಮಹಾನಾಮ್ನೀ ಮಹಾವ್ರತೋಪನಿಷದ್‌ಗೋದಾನಾಖ್ಯವ್ರತಚತುಷ್ಟಯ ಸಂಸ್ಕಾರಲೋಪಜನಿತದೋಷಪರಿ–ಹಾರಾರ್ಥಂ ಚ ಕೃತಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಹೋಮಪೂರ್ವಕಂ ಗುರುಪೂಜನೇನ ಸಮಸ್ತದೋಷಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ .... ।

ಅನೇನ ಕಾರಿತಸಮಾವರ್ತನಸಂಸ್ಕಾರೇಣ ಸ್ನಾತಕವ್ರತಸ್ವೀಕಾರದ್ವಾರಾ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಸ್ವೀಕಾರಾಧಿಕಾರೋ ಭೂಯಾದಿತಿ....... ॥

ವಿವಾಹಸಂದರ್ಭೇ

ಅಯಂ ವೈವಾಹಿಕಮುಹೂರ್ತಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ ...... ।

ಅಸ್ಮಿನ್ ಮುಹೂರ್ತೇ ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ ತೇ ಚಾತ್ಯಂತಶುಭಫಲಾನುಕೂಲಾ ಭವಂತು .... ।

ಅನೇನ ವರೇಣ ಅನುಷ್ಠಿತೈಃ ವಧೂಪಾಣಿಗ್ರಹಣ-ಲಾಜಹೋಮ-ಪರಿಣಯನ-ಶಿಲಾರೋಹಣ-ಸಪ್ತಪದೀ-ಮಾಂಗಲ್ಯಬಂಧನಾದಿ ಧಾರ್ಮಿಕಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕಕರ್ಮಭಿಃ ಮಾಂಗಲ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭೂತ್ವಾ ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವರಪ್ರದೋ ಭೂಯಾದಿತಿ .... ।

ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಗೃಹೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಃ ಸ್ಥೈರ್ಯಂ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಸುಪ್ರಸನ್ನತಾ ಧನಕನಕವಸ್ತುವಾಹನ-ಸಮೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ ..... ।

ಉತ್ಸರ್ಜನ-ಉಪಾಕರ್ಮ ಸಂದರ್ಭೇ

ಅಸ್ಮಿನ್ ದಿನೇ ಶಿಷ್ಯೈಸ್ಸಹ ಆಚರಿತೇನ ಉತ್ಸರ್ಜನಕರ್ಮಣಾ ಅಧೀತಾನಾಂ ಛಂದಸಾಂ ಯಾತಯಾಮತಾ ನಿರಾಸೇನ ಆಪ್ಯಾಯನ ದ್ವಾರಾ ವೇದಾಧ್ಯಯನಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಭೂಯಾದಿತಿ....... ।

ಪುನಃ ಗ್ರಹಣಪೂರ್ವಕಮ್ ಆಪ್ಯಾಯನದ್ವಾರಾ ಅಧ್ಯೇಷ್ಯಮಾಣಾನಂ ಛಂದಸಾಂ ಸವೀರ್ಯತ್ವಾಯ ಕೃತೇನ ಉಪಾಕರ್ಮಣಾ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು........ ।

ನೂತನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾಂ ವೇದಗ್ರಹಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಸಿದ್ಧಿಪೂರ್ವಕಂ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಮತಿರಚಲಾ ಭೂಯಾದಿತಿ...... ।

ಋತುಶಾಂತಿ ಸಂದರ್ಭೇ

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕೃತೇನ ಕುಮಾರ್ಯಾಃ (ಭಾರ್ಯಾಯಾಃ) ಋತುಶಾಂತಿ ಕರ್ಮಣಾ ಪ್ರಥಮರಜೋದರ್ಶನಕಾಲೇ ಸಂಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸಮಾನಪಾಪಾನಾಂ ಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕಂ ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕಂ ಸ್ವವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಿರಸ್ತ್ವಿತಿ........ ।

ಅರ್ಕವಿವಾಹಸಂದರ್ಭೇ

ಅನೇನ ಮಯಾನುಷ್ಠಿತೇನ (ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಿತೇನ) ಅರ್ಕವಿವಾಹಕರ್ಮಣಾ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ-ದುರಿತಪ್ರಯುಕ್ತ ದ್ವಿಕಲತ್ರಯೋಗಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

ಕುಂಭವಿವಾಹಸಂದರ್ಭೇ

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಿತ ಕುಂಭವಿವಾಹಕರ್ಮಣಾ ಅಸ್ಯ ಕುಮಾರಿಕಾಯಾಃ ಬಾಲವೈಧವ್ಯಯೋಗದೋಷ ಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

ರಂಭಾ(ಕದಲೀ)ವಿವಾಹಸಂದರ್ಭೇ

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಆಚಾರ್ಯಮುಖೇನ ಕಾರಿತೇನ ರಂಭಾ(ಕದಲೀ)ವಿವಾಹಕರ್ಮಣಾ ಅಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪರಿವೇತೃತ್ವಪ್ರಯುಕ್ತ ದೋಷಪರಿಹಾರೋಽಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

ಕಾತ್ಯಾಯನೀವ್ರತಸಂದರ್ಭೇ

ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಕಮಾರೀಮ್ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಆಚರಿತೇನ ಕಾತ್ಯಾಯಿನೀವ್ರತಕರ್ಮಣಾ.......... ನಕ್ಷತ್ರೇ ..... ರಾಶೌ ಜಾತಾಯಾಃ ..... ನಾಮ್ನ್ಯಾಃ ವ್ರತದೇವತಾನುಗ್ರಹೇಣ ಚಿಂತಿತಮನೋರಥಾವಾಪ್ತಿಃ ಸಮೀಹಿತಾನೇಕಗುಣಸಂಪನ್ನಪತಿಪ್ರಾಪ್ತಿಶ್ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ ...... ॥

ತತಃ ಸಭಾಂ ಪ್ರತಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

ಗೋತ್ರಪ್ರವರಾಣಾಂ ವಿವರಣಮ್

ಕಶ್ಯಪೋಽತ್ರಿರ್ಭರದ್ವಾಜೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಥ ಗೌತಮಃ ।
ಜಮದಗ್ನಿರ್ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ಸಪ್ತೈತೇ ಋಷಯಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥

ಸಪ್ತರ್ಷೀಣಾಮಗಸ್ತ್ಯಷ್ಟಮಾನಾಂ ಯದಪತ್ಯಂ ತತ್ ಗೋತ್ರಮ್ । ಗೋತ್ರಪ್ರವರ್ತಕಾನಾಂ ಕಶ್ಯಪಾದೀನಾಂ ವಂಶಪ್ರವರ್ತಕಾನಾಂ ಭೃಗ್ವಾದೀನಾಂ ಚ ಋಷೀಣಾಂ ವ್ಯಾವರ್ತಕಾಃ ಋಷಿವಿಶೇಷಾಃ ಪ್ರವರಾಃ ॥

ಸಮಾನಗೋತ್ರತ್ವಂ ಸಮಾನಪ್ರವರತ್ವಂ ಚ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ವಿವಾಹಪ್ರತಿಬಂಧಕಮ್ । ತತ್ರ ಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಂ ದ್ವಿವಿಧಮ್ । ಏಕಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಂ, ದ್ವಿತ್ರಿಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಂ ಚೇತಿ ॥

ತತ್ರ ಭೃಗ್ವಂಗಿರೋಗಣೇತರೇಷು ಏಕಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಮಪಿ ವಿವಾಹಪ್ರತಿಬಂಧಕಮ್ । ಕೇವಲಭೃಗುಗಣೇಷು ಕೇವಲಾಂಗಿರೋಗಣೇಷು ಚ ಏಕಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಂ ನ ವಿವಾಹಪ್ರತಿಬಂಧಕಮ್ । ಕಿಂತು ತ್ರಿಪ್ರವರೇಷು ದ್ವಿಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಮೇವ ಪಂಚಪ್ರವರೇಷು ತ್ರಿಪ್ರವರಸಾಮ್ಯಮೇವ ಚ ವಿವಾಹಪ್ರತಿಬಂಧಕಮ್ ॥

ಕಶ್ಯಪಗಣಾಃ

ಗೋತ್ರಂ	ಪ್ರವರಾಃ
ಕಶ್ಯಪಾಃ	ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ಅಸಿತಃ
ನಿಧ್ರುವಾಃ	ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ನೈಧ್ರುವಃ
ರೇಭಾಃ	ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ರೈಭ್ಯಃ
ಶಂಡಿಲಾ	ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರ, ಶಾಂಡಿಲ್ಯಃ ಅಥವಾ ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ದೇವಲಃ ಅಥವಾ ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ಅಸಿತಃ ಅಥವಾ ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅಸಿತಃ, ದೇವಲಃ ಅಥವಾ ದೇವಲಃ ಅಸಿತಃ.

ಅತ್ರಿಗಣಾಃ

ಅತ್ರಯಃ	ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ
ಗವಿಷ್ಠರಾಃ	ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಗಾವಿಷ್ಠರಃ ಅಥವಾ ಆತ್ರೇಯಃ, ಗಾವಿಷ್ಠರಃ, ಪೌರ್ವಾತಿಥಃ

ವಾದ್ಭುತಕಾಃ	ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ವಾದ್ಭುತಕಃ
ಮುದ್ಗಲಾಃ	ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಪೌರ್ವಾತಿಥಃ
ಅತಿಥಯಃ	ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಆತಿಥಃ ಅಥವಾ ಆತ್ರೇಯಃ, ಅರ್ಚನಾನಸಃ, ಗಾವಿಷ್ಠರಃ
ವಾಮರಥ್ಯಾಃ	ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಆತಿಥಃ ಅಥವಾ ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಗಾವಿಷ್ಠರಃ
ಸುಮಂಗಲಾಃ	ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಆತಿಥಃ ಅಥವಾ ಅತ್ರಿಃ, ಸುಮಂಗಲಃ, ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ.
ಬೀಜವಾಪಾಃ	ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಆತಿಥಃ ಅಥವಾ ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಗಾವಿಷ್ಠರಃ.
ಧನಂಜಯಾಃ	ಆತ್ರೇಯಃ, ಆರ್ಚನಾನಸಃ, ಧಾನಂಜಯಃ.
ವಾಲೇಯಾದಯ (ಅತ್ರೇಃ ಪುತ್ರಿಕಾ–ಪುತ್ರಾಃ)	ಆತ್ರೇಯಃ, ವಾಮರಥ್ಯಃ, ಪೌತ್ರಿಕಃ

ಅಂಗಿರೋಗಣೇಷು ಗೌತಮಾಂಗಿರಸಃ

ಆಯಾಸ್ಯಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಆಯಾಸ್ಯಃ, ಗೌತಮಃ
ಶರದ್ವತಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಗೌತಮಃ, ಶಾರದ್ವತಃ
ಕೌಮಂಡಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಔತ(ಚ)ಥ್ಯಃ, ಕಾಕ್ಷೀವತಃ, ಗೌತಮಃ, ಕೌಮಂಡಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಔತಥ್ಯಃ, ಗೌತಮಃ, ಔಶಿಜಃ, ಕಾಕ್ಷೀವತಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಆಯಾಸ್ಯಃ, ಔಶಿಜಃ, ಗೌತಮಃ, ಕಾಕ್ಷೀವತಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಔಶಿಜಃ, ಕಾಕ್ಷೀವತಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಔತಥ್ಯಃ, ಕಾಕ್ಷೀವತಃ ಅಥವಾ ಔಚಥ್ಯಃ, ಗೌತಮಃ, ಕೌಮಂಡಃ.
ದೀರ್ಘತಮಸಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಔತಥ್ಯಃ, ಕಾಕ್ಷೀವತಃ, ಗೌತಮಃ, ದೈರ್ಘತಮಸಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಔತಥ್ಯಃ, ದೈರ್ಘತಮಸಃ.
ಕರೇಣುಪಾಲಯಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಗೌತಮಃ, ಕಾರೇಣುಪಾಲಃ.
ವಾಮದೇವಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ವಾಮದೇವ್ಯಃ, ಗೌತಮಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ವಾಮದೇವ್ಯಃ, ಬಾರ್ಹದುಕ್ಥಃ.
ಔಶನಸಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಗೌತಮಃ, ಔಶನಸಃ
ರಹೂಗಣಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ರಹೂಗಣಃ, ಗೌತಮಃ
ಸೋಮರಾಜಕಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಸೌಮರಾಜ್ಯಃ (ಸೋಮರಾಜಕಃ), ಗೌತಮಃ
ಬೃಹದುಕ್ಥಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಬಾರ್ಹದುಕ್ಥಃ, ಗೌತಮಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ವಾಮದೇವಃ, ಬಾರ್ಹದುಕ್ಥಃ
ಉತಥ್ಯಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಔತಥ್ಯಃ, ಗೌತಮಃ
ಔಶಿಜಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ಔಶಿಜಃ, ಕಾಕ್ಷೀವತಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಆಯಾಸ್ಯಃ, ಔಶಿಜಃ, ಗೌತಮಃ, ಕಾಕ್ಷೀವತಃ.
ರಾಘವಾಃ	ಆಂಗಿರಸಃ, ರಾಘವಃ, ಗೌತಮಃ

ಅಂಗಿರೋಗಣೇಷು ಭಾರದ್ವಾಜಾಂಗಿರಸಃ

ಭರದ್ವಾಜಾಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಃ, ಭಾರದ್ವಾಜಃ

ಗರ್ಗಾಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಃ, ಭಾರದ್ವಾಜಃ, ಶೈನ್ಯಃ, ಗಾರ್ಗ್ಯ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಶೈನ್ಯಃ, ಗಾರ್ಗ್ಯಃ ಅಥವಾ ಭಾರದ್ವಾಜಃ, ಗಾರ್ಗ್ಯ, ಶೈನ್ಯಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ತೈತ್ತಿರಿಃ, ಕಾಪಿಭುವಃ

ಋಕ್ಷಾಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಃ, ಭಾರದ್ವಾಜಃ, ವಾಂದನಃ, ಮಾತವಚಸಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ವಾಂದನಃ, ಮಾತವಚಸಃ

ಕಪಯಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಆಮಹಯ್ಯಃ (ಆಮಹೀಯವಃ), ಔರುಕ್ಷಯ್ಯಃ (ಔರುಕ್ಷಯಸಃ)

ಆತ್ಮಭುವಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಭಾರದ್ವಾಜಃ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಃ, ಮಂತ್ರವರಃ, ಆತ್ಮಭುವಃ

ಅಂಗಿರೋಗಣೇಷು ಕೇವಲಾಂಗಿರಸಃ

ಹರಿತಾಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಆಂಬರೀಷಃ, ಯೌವನಾಶ್ವಃ ಅಥವಾ ಮಾಂಧಾತಾ, ಆಂಬರೀಷಃ, ಯೌವನಾಶ್ವಃ

ಕುತ್ಸಾಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಮಾಂಧಾತ್ರಃ, ಕೌತ್ಸಃ

ಕಣ್ವಾಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಆಜಮೀಢಃ, ಕಾಣ್ವಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಘೌರಃ, ಕಾಣ್ವಃ

ರಥೀತರಾಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ವೈರೂಪಃ, ರಾಥೀತರಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ವೈರೂಪಃ, ಪಾರ್ಷದಶ್ವಃ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಾದಣಷ್ಟ್ರಃ, ವೈರೂಪಃ, ಪಾರ್ಷದಶ್ವಃ

ವಿಷ್ಣುವೃದ್ಧಾಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಪೌರುಕುತ್ಸ್ಯಃ, ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಃ

ಮುದ್ಗಲಾಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಭಾರ್ಮ್ಯಾಶ್ವಃ, ಮೌದ್ಗಲ್ಯಃ ಅಥವಾ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಃ, ಭಾರ್ಮ್ಯಾಶ್ವಃ, ಮೌದ್ಗಲ್ಯಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ, ಮೌದ್ಗಲ್ಯಃ

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗಣಾಃ

ಕುಶಿಕಾಃ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ದೇವರಾತಃ, ಔದಲಃ

ಲೋಹಿತಾಃ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಆಷ್ಟಕಃ, ಲೌಹಿತಃ ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಮಾಧುಚ್ಛಂದಸಃ, ಆಷ್ಟಕಃ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಆಷ್ಟಕಃ

ರೌಕ್ಷಕಾಃ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಗಾಥಿನಃ, ರೈವಣಃ ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ರೌಕ್ಷಕಃ, ರೈವಣಃ

ಕಾಮಕಾಯನಾಃ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ದೇವಶ್ರವಸಃ, ದೈವತರಸಃ

ಅಜಾಃ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಮಾಧುಚ್ಛಂದಸಃ, ಆಜಃ ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಆಶ್ಮರಥಃ, ವಾಧೂಲಃ

ಕತಾಃ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಕಾತ್ಯಃ, ಆತ್ಕೀಲಃ

ಧನಂಜಯಾಃ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಮಾಧುಚ್ಛಂದಸಃ, ಧಾನಂಜಯಃ ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಮಾಧುಚ್ಛಂದಸಃ, ಆಘಮರ್ಷಣಃ

ಅಘಮರ್ಷಣಾಃ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಆಘಮರ್ಷಣಃ, ಕೌಶಿಕಃ

ಪೂರಣಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಪೌರಣಃ ಅಥವಾ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ದೇವರಾತಃ, ಪೌರಣಃ
ಇಂದ್ರಕೌಶಿಕಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಇಂದ್ರಕೌಶಿಕಃ
ಆಶ್ಮರಥ್ಯಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಆತ್ಮರಥ್ಯಃ, ವಾಧುಲಃ
ಸಾಹುಲಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಸಾಹುಲಃ, ಮಾಹುಲಃ
ಗಾಥಿನಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಗಾಥಿನಃ, ರೈಣವಃ (ವೇಣುವಾಃ) (ರೇಣವಃ) (ಉದವೇಣವಃ)
ವೈಣವಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಗಾಥಿನಃ, ವೈಣವಃ
ಹಿರಣ್ಯರೇತಸಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಹೈರಣ್ಯರೇತಸಃ
ಸುವರ್ಣರೇತಸಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಸೌವರ್ಣರೇತಸಃ
ಕಪೋತರೇತಸಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಕಾಪೋತರೇತಸಃ
ಶಾಲಂಕಾಯನಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಶಾಲಂಕಾಯನಃ, ಕೌಶಿಕಃ
ಘೃತಕೌಶಿಕಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಘೃತಕೌಶಿಕಃ
ಕಥಕಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಕಾಥಕಃ
ರೌಹಿಣಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಮಾಧುಚ್ಛಂದಸಃ, ರೌಹಿಣಃ

ಭೃಗುಗಣಾಃ

ವತ್ಸಾಃ	ಭಾರ್ಗವಃ, ಚ್ಯಾವನಃ, ಆಪ್ನವಾನಃ, ಔರ್ವಃ, ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಃ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವಃ, ಔರ್ವಃ, ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಃ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವಃ, ಚ್ಯಾವನಃ, ಆಪ್ನವಾನಃ
ಬಿದಾಃ	ಭಾರ್ಗವಃ, ಚ್ಯಾವನಃ, ಆಪ್ನವಾನಃ, ಔರ್ವಃ, ಬೈದಃ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವಃ, ಔರ್ವಃ, ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಃ
ಆರ್ಷ್ಟಿಷೇಣಾಃ	ಭಾರ್ಗವಃ, ಚ್ಯಾವನಃ, ಆಪ್ನವಾನಃ, ಆರ್ಷ್ಟಿಷೇಣಃ, ಆನೂಪಃ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವಃ, ಆರ್ಷ್ಟಿಷೇಣಃ, ಆನೂಪಃ
ವಾತ್ಸ್ಯಾಃ	ಭಾರ್ಗವಃ, ಚ್ಯಾವನಃ, ಆಪ್ನವಾನಃ
ವತ್ಸಪುರೋಧಸೌ	ಭಾರ್ಗವಃ, ಚ್ಯಾವನಃ, ಆಪ್ನವಾನಃ, ವಾತ್ಸ್ಯಃ, ಪೌರೋಧಸಃ
ವೈಜಮಥಿತೌ	ಭಾರ್ಗವಃ, ಚ್ಯಾವನಃ, ಆಪ್ನವಾನಃ, ವೈಜಃ, ಮಥಿತಃ
ಯಾಸ್ಕಾಃ	ಭಾರ್ಗವಃ, ವೈತಹವ್ಯಃ, ಸಾವೇತಸಃ
ಮಿತ್ರಯವಃ	ಭಾರ್ಗವಃ, ವಾಧ್ರ್ಯಶ್ವಃ, ದೈವೋದಾಸಃ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವಃ, ಚ್ಯಾವನಃ, ದೈವೋದಾಸಃ ಅಥವಾ ವಾಧ್ರ್ಯಶ್ವಃ
ವೈನ್ಯಾಃ	ಭಾರ್ಗವಃ, ವೈನ್ಯಃ, ಪಾರ್ಥಃ

ಶುನಕಾಃ ಶೌನಕಃ ಅಥವಾ ಗಾರ್ತ್ಸಮದಃ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವಃ, ಗಾರ್ತ್ಸಮದಃ ಅಥವಾ ಭಾರ್ಗವಃ, ಶೌನಹೋತ್ರಃ, ಗಾರ್ತ್ಸಮದಃ

ವೇದವಿಶ್ವಜ್ಯೋತಿಷಃ ಭಾರ್ಗವಃ, ವೇದಃ, ವೈಶ್ವಜ್ಯೋತಿಷಃ

ಶಾಠರಮಾಠರಾಃ ಭಾರ್ಗವಃ, ಶಾಠರಃ, ಮಾಠರಃ

ವಸಿಷ್ಠಗಣಾಃ

ವಸಿಷ್ಠಾಃ ವಾಸಿಷ್ಠಃ, ಇಂದ್ರಪ್ರಮದಃ, ಆಭರದ್ವಸುಃ ಅಥವಾ ವಾಸಿಷ್ಠಃ

ಕುಂಡಿನಾಃ ವಾಸಿಷ್ಠಃ, ಮೈತ್ರಾವರುಣಃ, ಕೌಂಡಿನ್ಯಃ

ಉಪಮನ್ಯವಃ ವಾಸಿಷ್ಠಃ, ಇಂದ್ರಪ್ರಮದಃ, ಆಭರದ್ವಸುಃ (ಆಭರದ್ವಸವ್ಯಃ)

ಪರಾಶರಾಃ ವಾಸಿಷ್ಠಃ, ಶಾಕ್ತ್ಯಃ, ಪಾರಾಶರ್ಯಃ

ಅಗಸ್ತ್ಯಗಣಾಃ

ಇಧ್ಮವಾಹಾಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ದಾರ್ಢಚ್ಯುತಃ, ಐಧ್ಮವಾಹಃ ಅಥವಾ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ

ಸಾಂಭವಾಹಾಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ದಾರ್ಢಚ್ಯುತಃ, ಸಾಂಭವಾಹಃ

ಸೋಮವಾಹಾಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ದಾರ್ಢಚ್ಯುತಃ, ಸೋಮವಾಹಃ

ಯಜ್ಞವಾಹಾಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ದಾರ್ಢಚ್ಯುತಃ, ಯಜ್ಞವಾಹಃ

ದರ್ಭವಾಹಾಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ದಾರ್ಢಚ್ಯುತಃ, ದರ್ಭವಾಹಃ

ಸಾರವಾಹಾಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ದಾರ್ಢಚ್ಯುತಃ, ಸಾರವಾಹಃ

ಅಗಸ್ತಯಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ಮಾಹೇಂದ್ರಃ, ಮಾಯೋಭವಃ

ಪೂರ್ಣಮಾಸಾಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ಪೌರ್ಣಮಾಸಃ, ಪಾರಣಃ

ಹಿಮೋದಕಾಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ಹೈಮವರ್ಚಿಃ, ಹೈಮೋದಕಃ

ಪಾಣಿಕಾಃ ಆಗಸ್ತ್ಯಃ, ಪೈನಾಯಕಃ, ಪಾಣಿಕಃ

ದ್ವಿಗೋತ್ರಾಃ

ಶೌಂಗಶೈಶಿರಯಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಃ, ಭಾರದ್ವಾಜಃ, ಶೌಂಗಃ, ಶೈಶಿರಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಃ, ಭಾರದ್ವಾಜಃ, ಕಾತ್ಯಃ, ಆತ್ಕೀಲಃ ಅಥವಾ ಆಂಗಿರಸಃ, ಕಾತ್ಯಃ, ಆತ್ಕೀಲಃ ಅಥವಾ ಭಾರದ್ವಾಜಃ, ಕಾತ್ಯಃ, ಆತ್ಕೀಲಃ.

ಸಂಕೃತಯಃ ಆಂಗಿರಸಃ, ಗೌರಿವೀತಿಃ, ಸಾಂಕೃತ್ಯಃ ಅಥವಾ ಶಾಕ್ತ್ಯಃ, ಗೌರಿವೀತಿಃ, ಸಾಂಕೃತ್ಯಃ

ಲೌಗಾಕ್ಷಯಃ ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ವಾಸಿಷ್ಠಃ ಅಥವಾ ಕಾಶ್ಯಪಃ, ಅವತ್ಸಾರಃ, ಅಸಿತಃ

ದೇವರಾತಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ದೇವರಾತಃ, ಔದಲಃ
ಧನಂಜಯಃ	ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಮಾಧುಚ್ಛಂದಸಃ, ಧಾನಂಜಯಃ
ಜಾತೂಕರ್ಣ್ಯಾಃ	ವಾಸಿಷ್ಠಃ, ಆತ್ರೇಯಃ, ಜಾತೂಕರ್ಣ್ಯಾಃ
ವಾಮರಥ್ಯಾದಯಃ	ಪೂರ್ವಮುಕ್ತಾಃ
ಕಪಿಲಾಃ	ಪೂರ್ವೋಕ್ತಋುಕ್ಷಾಂತರ್ಗತಾಃ । ಆಂಗಿರಸಃ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಃ, ಭಾರದ್ವಾಜಃ, ವಾಂದನಃ, ಮಾತವಚಸಃ
ಕತಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಂ-ತರ್ಗತಾಃ	ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ, ಕಾತ್ಯಃ, ಆತ್ಕೀಲಃ

ಕ್ಷತ್ರಿಯವೈಶ್ಯೌ ತು ಪುರೋಹಿತಗೋತ್ರಪ್ರವರೌ ಇತಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಃ । ಸ್ವಗೋತ್ರಾಜ್ಞಾನೇ ಉಪನಯನೇ ಯಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ತದ್ಗೋತ್ರಪ್ರವರೈರೇವ ವಿವಾಹಾವಿವಾಹೌ, ಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ।

ಆಚಾರ್ಯಗೋತ್ರಪ್ರವರಾನಭಿಜ್ಞಸ್ತು ದ್ವಿಜಃ ಸ್ವಯಮ್ ।
ದತ್ತ್ವಾತ್ಮಾನಂ ತು ಕಸ್ಮೈಚಿತ್ತದ್ಗೋತ್ರಪ್ರವರೋ ಭವೇತ್ ।

ಅಥವಾ

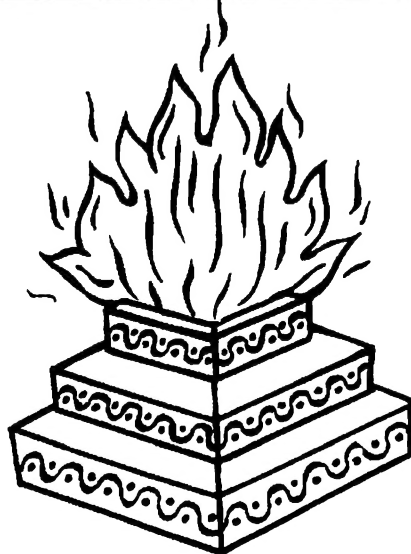
ಗೋತ್ರಸ್ಯ ತ್ವಪರಿಜ್ಞಾನೇ ಕಾಶ್ಯಪಂ ಗೋತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।
ಯಸ್ಮಾದಾಹ ಶ್ರುತಿಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಕಶ್ಯಪಸಂಭವಾಃ ॥

॥ ಯಜ್ಞೋ ವೈ ವಿಷ್ಣುಃ ॥

ಅಗ್ನಿರ್ವೈ ದೇವಾನಾಮವಮಃ । ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಮಃ ॥

ವೇದಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ಸ್ಮೃತಯಃ ಪ್ರಮಾಣಂ
ಧರ್ಮಾರ್ಥಯುಕ್ತಂ ವಚನಂ ಪ್ರಮಾಣಮ್।
ಯಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಂ ನ ಭವೇತ್ ಪ್ರಮಾಣಂ
ಕಸ್ತಸ್ಯ ಕುರ್ಯಾದ್ವಚನಂ ಪ್ರಮಾಣಮ್॥

ವೇದಗಳೂ ಪ್ರಮಾಣ, ಸ್ಮೃತಿಗಳೂ ಪ್ರಮಾಣ,
ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಚನವೂ ಪ್ರಮಾಣ.
ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲವೋ
ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನವು ಅನುಗ್ರಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡದು.
(ಆಪಸ್ತಂಬ)